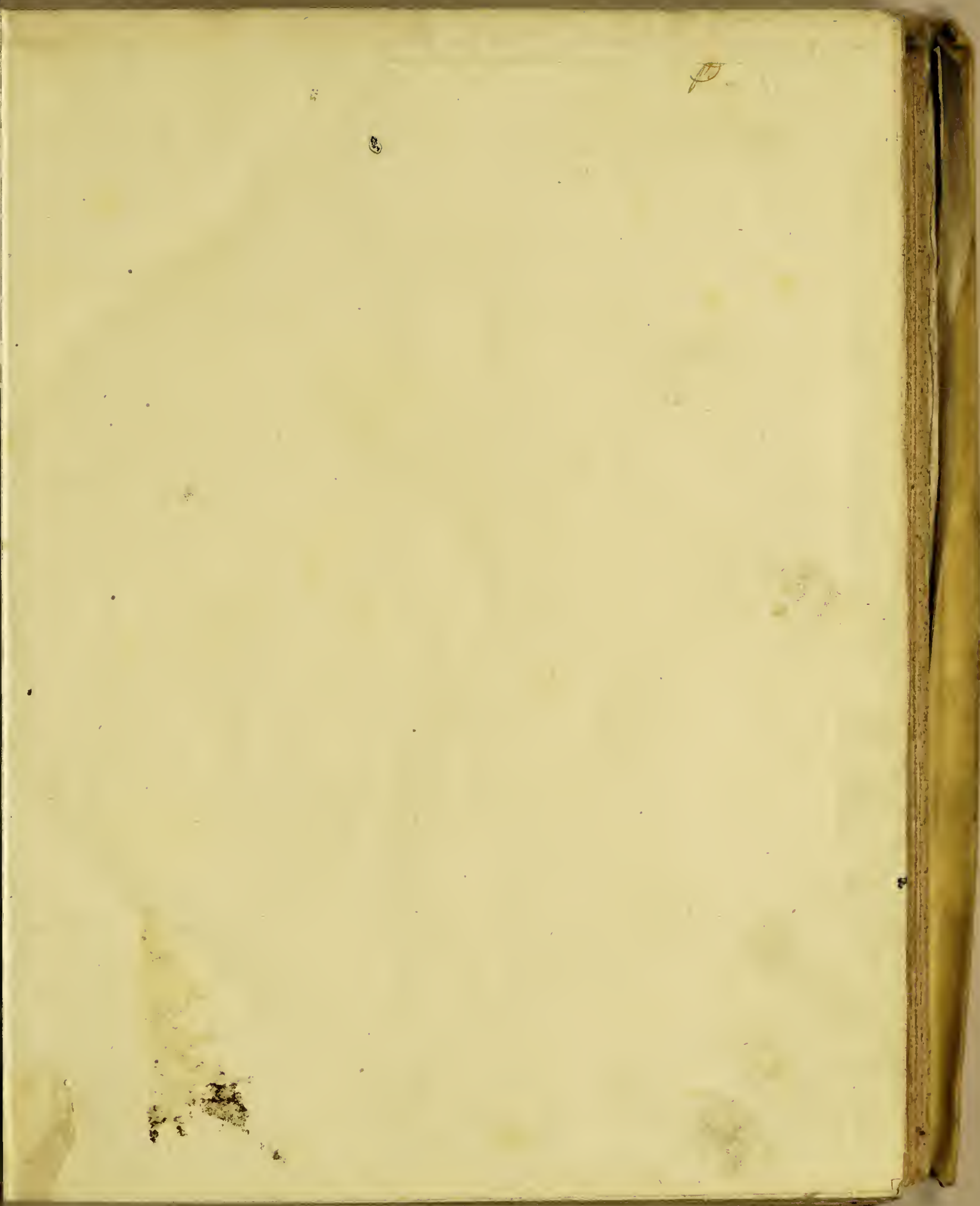

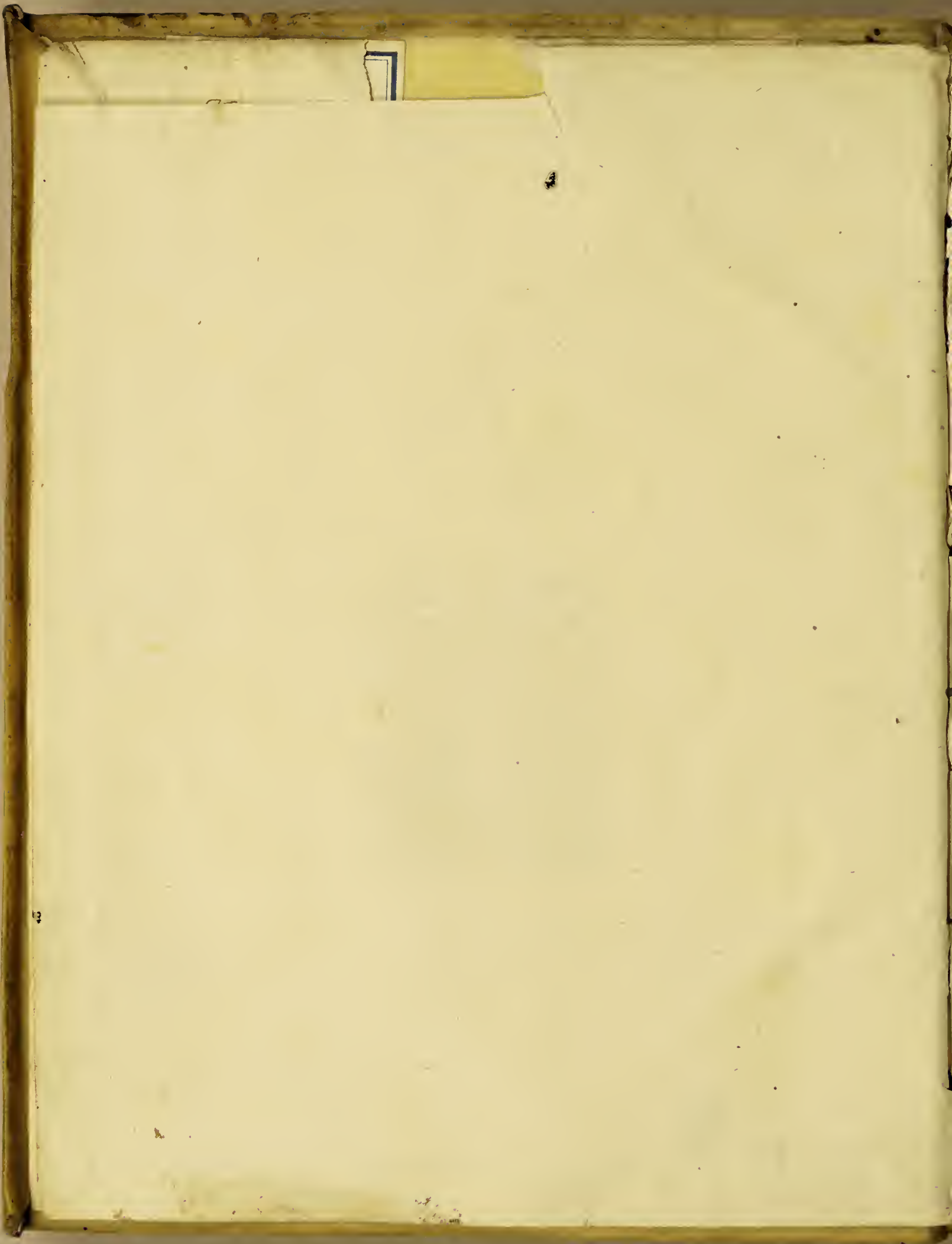
Handwritten notes:
117, 222, 117
658

Handwritten:
F. 22
10

JOHN CARTER BROWN
LIBRARY

Purchased from the
Trust Fund of
Lathrop Colgate Harper
LITT. D.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading.

Handwritten text in the middle of the page, appearing to be a list or a series of entries, also mostly illegible.

Small handwritten text at the bottom left corner of the page.

Hier jünge Ader, Memoires & autres Pieces de divers Utrachs abas 1706 u. 1712.

Epidaphne in Hispania in Boetio de Aetate, Hist. 87. u. 88. p. m. 607 ff. seq.

Conradus de Historia in Hispania in Boetio de Aetate, Hist. 87. u. 88. p. m. 374.

Epistola Hollanderum Tomis 2. Epist. 1. p. m. 167. De uoluntate in Epist. 1. p. m. 167. De uoluntate in Epist. 1. p. m. 167.

De raritate libri hujus prima & ultima editio in Wenzler & vanderlibergero in
p. 214. in tom. 1. q. 2. de raritate libri hujus. Epist. 1. p. m. 167.
ubi in Epist. 1. p. m. 167. de raritate libri hujus. Epist. 1. p. m. 167.

Leo de abditis, in raritate gentium & raritate numeris & raritate uide illustris, Antioch. illu. Dialogi
tertius. Hic per raritatem in raritate numeris & raritate uide illustris, Antioch. illu. Dialogi
illu. Dialogi. Hic per raritatem in raritate numeris & raritate uide illustris, Antioch. illu. Dialogi
p. 214. p. 214. p. 214. p. 214. p. 214. p. 214. p. 214. p. 214. p. 214. p. 214.

M. G. 1715.

LEONIS AB AITZEMA

HISTORIA
PACIS,

A

FOEDERATIS BELGIS

A B

Anno c^lo l^oc^o xxi. ad hoc usque tempus

TRACTATÆ.

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex Officinâ JOANNIS & DANIELIS ELSEVIER,
Academiæ Typographorum.

c^lo l^oc^o LIV.

L N

9
-
1

L
t
il
N

REV. DR. BIRKBECK
17/1/1857

BENEVOLO LECTORI.

 I verum est, non suscipi
unquam debere bellum,
nisi cum intentione pacem
firmiorem honestiorem-
que quærendi; pruden-
tissimè Proceres cum arma resumere
cogerentur, de modis tamen ad tran-
quillitatem publicam tendentibus solli-
citi fuere. Fœdera cum vicinis facta
testimonium Iustitiæ præbuerunt: quæ
nisi adsit, Excudit arma pudor. Et
exitus tandem ipse, imò ipsi adversarii,
signatis, qualia ab initio petita fuere,
pactis, acta & causam approbarunt.

Varios bellicae casus plurimi sunt qui scri-
psere. Consilia de pace habita nemo
quod sciam; quippe minus obvia: præ-
sertim exteris: quibus ut innotescat
quam rite & feliciter, amicis inimicis-
que ipsis attestantibus, pertractatum
fuerit, Reip. interest. Qua in re quid,
verè potius quam ornatè, in hoc opere
præstitum sit, Lector, ipse vide & boni
consule.

LEONIS ab AITZMA
HISTORIA
TRACTATUUM
PACIS
BELGICÆ.

MNIBUS, qui Confœderati Belgii statum cognitum per-
spectumque habent, judicare necesse est, libertati atque inco-
lunitati suæ intentum, magis in armis & in negotio, quam
in toga atque otio versari debere. Nihilominus tamen nun-
quam se honestæ fidæque pacis præbuerunt hostes. Sed quo
pacto, loco ac tempore ejusmodi conditiones obtinere po-
tuerunt, quidve Tractatibus commodo vel incommodo fue-
rit, id omne ex sequentibus satis innotescet.

Expirantibus jam jam induciis Anni millesimi, sexcentissimi & vicesimi primi,
decimo octavo Martii die, Grapharius Dominus Aarssen, Præpotentes D. D. Or-
dines Generales certiores fecit, traditas sibi horâ nonâ matutinâ litteras ab Au-
dientiaro Vereycken, Archiducum nomine exaratas per tabellarium quendam ea
de causa missum à Concilio secreto, quod est Bruxellis: cujus quidem argumentum
tale est:

NOBILISSIME DOMINE,

*Celsitudo sua per me certiore te fieri voluit, Dominum Brabantie Cancellarium intra bi-
duum aut triduum Haga-Com. affuturum esse, ut cum fœderati Belgii D. D. Ordinib. de negotio
quodam, quod Celsitudini sue ipsemet pollicitus est, ageret, id ut Ordinibus indicares. Quare,
quod reliquum est, me tibi officiosissimum majorem in modum commendo, Teque fidei Altissimi
committo. Datum Bruxellis, sexto & decimo die Martii. Anno 1621. Signatum H. Vereycken.
Eademque decimo & octavo die Martii, Anno 1621. tradita fuerunt.*

Quibus perpensis, iisdemque cum Arausionensium Principe communicatis, per
Dominos, D. Hollandiæ Deputatos ædes Domini Helmontii in plateâ (vulgo de
Vlaming-straat) sunt apparatus in Brabantie Cancellarii hospitium: quæstiunculis
deinceps ultro citroque habitis, sumptibusne exciperetur publicis, tandem senten-
tiarum multitudine decretum est, Dominum Mortaigne aulæ præfectum Delphos
delegatum

delegatum iri, ut navigia ibi quædam velis obtecta curaret, iisque D. Cancellarium ad pontem (dictum de Hoorn-Brugge) deduceret, ac postmodum à Mauritio Arausionensium Principe ibidem loci exciperetur, & carrucarum satis magno numero ad præparatum usque hospitium deduceretur, integro tamen Arausionensium Principi relicto, utrum per se ipsum, per Principem Henricum, per Principem Portugallia, utrum per alium quempiam hanc exceptionem fieri vellet. Non autem consultum fuit, per quenquam ex Ordinum Concilio iri exceptum, nisi postquam hospitium intrasset ad ceremonias præstandas; Eundemque hoc biduo piscium ferculis iri exceptum, statutum est.

Die 23. Martii, perpenso ac deliberato, quomodo Brabantia Cancellarius ad colloquium admitteretur, Principis iudicio decretum est, ut tanquam Legatus exciperetur proindeque ad colloquium adduceretur ac reduceretur per duos ex Ordinum Concilio Deputatos idque duabus carrucis, ac publico sumptu exciperetur, donec aliud constitueretur. Domini itaque de Boetseler & Eussum ea de causa delegati sunt, ut cum prædicto Cancellario, hoc si rogaret, accumberent. Priusquam autem ad colloquium admitteretur, visum consultumque fuit, per Clericum vander Burgh literas credentia ab eo exigere, quibus posset pernoctare, quo titulo ab Archiducibus Præpotentes Ordines Generales insignirentur; Literas itaque à Cancellario acceptas in Concilio Clericus tradidit; Inscriptio ejus hæc est:

ARCHIDUCES.

Charissimi ac dilectissimi, Misimus ad Vos D. Petrum Peckium, Equitem, Bouchaute &c. Dominum, in Concilio nostro Ordinum Consiliarium, Brabantia Cancellarium, ac præsentium latorem, ut Vobiscum de quodam negotio, quod propositurus est, agat. Iccirco hæc ad Vos eo dedimus, quo ipsum non tantum exaudiatis, verum in iis etiam, que nomine locoque nostro dicturus est, plenissimam ei fidem faciatis. Vos, quod reliquum est, Charissimi ac dilectissimi, Dei Optimi curis committimus. Bruxellis, 16. Martii, Anno 1621. Subsignatum erat, E. Albertus, A. Isabella, pauloque infra, Vereycken.

Quibus lectis perceptisque decretum fuit, ut prænominati Domini de Boetseler & Eussum D. Cancellarium ad Concilium adducerent; ad quod cum Mauritius Arausionensium Princeps accessisset, paulo post supradictus Cancellarius præsto fuit. At nullo honore exhibito, nullave salute dicta, Cancellarius proposuit ea, quæ postmodum exarata tradidit: quibus similiter absque ullis ceremoniis responsum est; D. Ordines videlicet ad ejus proposita animum adversuros, atque ea, quæ in commodum Reip. fore existimabunt, decreturos.

NOBILISSIMI, POTENTISSIMIQUE DOMINI,

Postremi hi duodecim annorum Belgii Induciarum dies, Patriæ quidem nostræ
 » communis; ob oculos nobis ponunt miserrimam ac deplorandam rerum com-
 » mutationem, post ejusmodi pactiones temporarias plerumque sequi solitam, ac
 » cujus initia jam jam ab utraque parte præparantur. Quapropter Celsissimis Ar-
 » chiducibus, vultu in gravissima maximaque incommoda, mutatione isthac uni-
 » verso Belgio rursus oboritura; commiseranti fixo, visum fuit ejusmodi excogi-
 » tare

tare atque invenire remedia, quibus tot tantisque calamitatibus posset præca-
 veri: imprimis vero ad salutare hoc consilium naturali sua inclinatione atque in
 pacem voluntate summoque studio ac benevolentia qua bonum amplectuntur
 publicum, impulsis: quæ quidem ad præmemoratas inducias ineundas primaria
 fuerunt causæ, ceu principium exoptatum ad totius belli incendium ex votis re-
 stinguendum, quo adventu suo primo omnes hæc regiones flagrantés viderunt;
 neutiquam dubitantes, quin universo induciarum tempore acta factaque sua ani-
 mi ac benevolentia certitudinis haud obscurum dederint iudicium. Neque im-
 præsentiarum Archiducibus minus cordi est, nullique rei magis hoc tempore in-
 cumbunt, quam ut Belgii universi commune promoveatur atque efficiatur com-
 modum: quod quidem in eo consistere videtur, *si omnes Provinciarum omnium*
partes ac membra sub unum corpus unumque caput summum redigerentur, quo etiam
 fieri posset, ut, quemadmodum ante temporis nostri calamitates tempesta-
 tesque pacifica fruebantur concordia, unanimitate ac prosperitate quietâ, iisdem
 magis magisque fruantur, quod si harum partium Provincia ad firmam confæ-
 derationem, sub agnitione Dominorum Principumque legitimorum adduci pos-
 sent. Hoc summum est ab Archiducibus mihi demandatum, Præpotentibus pro-
 ponendum, ac benignè humaniterque offerendum; utpote qui suum esse exi-
 stimarunt, ut ante novas recentisque belli calamitates Optimorum Principum
 præstarent officium, perpetuo vestro consulentes commodo; eo quidem fine huic
 ut incumbatur, consilium aliquod reperiatur, quo sanguinis profusioni, immensi
 tributo aliisque insuper miseris atque incommodis, quibus universum Belgium
 hæctenus fuit obrutum, tandem præcaveri iisque finis imponi possit. Atque ubi
 secundum propositum hoc Præpotentibus visum consultumque fuerit inire con-
 ciliationem, Archiduces similiter condiciones quascunque honestas justasque ac-
 cepturi sunt; adeo, ut satisfactionis omnimodæ causam Præpotentes habituri, neq;
 benevolentia duntaxat effecta voluntatisque Archiducum, verum etiam sinceri-
 tatis atque integritatis experturi sint; quas equidem perpetuò sibi atque unice
 commendatas habuerunt; ac quarum in hunc usque diem accurata semper & reli-
 giosa pactorum omnium promissionumque observatio (si quidem id ipsis creda-
 tur) maximum indicium fecit. Vobis præterea spondentes promittentes, animi-
 que Catholicae suæ Majestatis sinceri fidem facientes; quicquid in universo hoc
 negotio egerint atque transegerint Archiduces, id omne à Cath. sua Maj. firmiter,
 constanter atque inviolabiter observatum iri. Erat subsignatum,

P. Peckius.

Eodem etiam die recitata ac repetita propositio, Arausionensium Principi
 fuit tradita, ut quid ad eam responderi posset, cognosceretur, in quem etiam finem
 ad Hollandiæ Deputatos eadem propositio missa fuit, ad sententiam suam super
 hac in confesso suo formandam. At postero die responsionis conceptum in
 supradictam propositionem formatum tradiderunt, addentes, Nobiles ac Poten-
 tes eum approbasse, sibiq; in concilio Præpotentium *sententia loco tradendum* ut per-
 spici ac perpendi possit, demandasse; utque super eodem communi deliberare-
 tur consilio, quæcunque ad summæ absolutæque libertatis commodum, legum,
 A 2 jurum

jurum & privilegiorum defensionem, atque universi Confœderati Belgii propugnationem plurimum pertinere existimabunt. Cognito itaque & perpenso conceptu prædicto, reliquæ Provinciæ suas in eum sententias dixerunt: eo simul omnes redeuntes, Cancellarii scilicet propositionem, *de membrorum partiumque omnium sub unum aliquod summumque caput congregatione, una cum legitimorum Principum agnitione intolerabilem, ac non ferendam; proindeque terminis validis firmisque refutandam esse.*

Die 24. tempore pomeridiano Arausionensium Princeps in concilium venit, & prædicto responsionis conceptu lecto perlectoque, ac Principis in eundem sententiâ cognitâ, omnibus denique deliberato consilio perspectis, visum fuit prædictum responsionis conceptum in ordinem redactum posteroque die hora septima matutina concilium iri habitum, ut digestus repeteretur, ac supra dicta responsio tandem approbaretur.

Die 25. juxta decretum hesternum Mauritio Arausionensium Principe ad concilium reverso ac responsionis conceptu in habitam Brabantia Cancellarii propositionem perlecto, secundum Provinciarum sententias præcedentis diei super eodem latis, consilio deliberato, sententiarum insuper collectione habita, tandem, cujusmodi inferius exprimitur, responsio approbata ac ratihabita est; Eademque per D. D. de Boetseler & D. Eussum post meridiem Domino Cancellario tradita est; ad quam ille quidem nihil speciatim regessit, præterquam quod Præpotentibus pro hospitio tam commodo tamque liberali exceptione summas gratias ageret. Sed quoniam primo adventu Delphos vulgus hominum, servos ejusque Nobiles cœno sannisque exceperant, in discessu à Principe Mauritio ejusdemque civitatis senatu tantæ nequitia provisum cautumque fuit.

Argumentum Responsionis.

» **C**onfœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales, audita perpenfaque
 » Celsissimorum in Brabantia Archiducum propositione in Præpotentium D. D.
 » Ordinum Concilio die 23. Martii primum recitata, dein scripta atque per D. Pe-
 » trum Peckium Eq. Dominum Bouchoutæ, Brabantia Cancellarium tradita, vi
 » literarû credentiâ à Celsissimis Archiducibus 16. Martii die Bruxellis datarum, de-
 » clarant atq; indicant *absolutum summumq; Confœderati Belgii imperium, omni dubio procul,*
 » *esse penes Ordines Præpotent. Generales ejusdemque Belgii Provinciarum Ordines;* quod re-
 » ligiosè semper ac perpetuo adversus eos omnes defenderunt acriterque propu-
 » gnarunt, quicumque hoc in dubium vocare, aut quicquam adversus id conari, aut
 » Regibus Principibusvè exteris adscribere unquam ausi fuère: Proindeque nec
 » contractibus nec confœderationibus se unquam admiscere voluerunt ejusmodi,
 » quibus vel absoluta eorum potestas vel imperium summum in dubium vocari
 » posset. Cujus quidem haud obscurum Præpotentes indicium fecerunt Cæsaria
 » Majestati, Electoribus & Principibus Imperii cæterisque Imperatoribus exteris;
 » quinimo ipsismet summe dictis Archiducibus. Præpotentium videlicet Ordini-
 » num Generalium Statum *absolutum*, ejusdemque Status Provincias liberas ac
 » nemini subjectas à Monarchis, Potentiss. Regibus, Imperatoribus ac Rebusp. ha-
 » beri

beri à quibus omnibus & singulis istoc titulo & qualitate cum Præpotentibus Or-
dinibus varii ac insignes contractus initi, amicitia atque societas conflata fue-
runt. Idque ipsum adeo urgentes, ut neque cum Archiducibus neque *Hispaniarum*
Rege Præpotentes Ord. ullo modo agere voluerint, antequam declarassent ejusque
per memoriam publicam indicium fecissent, sc cum Præpotentibus Ordinibus
ceum cum *liberis agere Provinciis, in quas sibi juris potestatisque nihil quicquam vendicarent.*
Quæ, cum luce clariora sint, atque universo terrarum Orbi cognita, tanquam no-
vum quid & inauditum visum fuit Præpotentibus Ordinibus, quod à D. Peckio,
Cancell. propositum ac traditum perceperunt, assente Provinciarum Confœde-
ratarum commodum maximum in eo potissimum consistere, si nimirum *sub unum*
corpus unumque caput summum congregarentur sibi que confœderationem bonam firmamque sub
legitimorum Principum agnitione ineundam persuaderi paterentur; Atque ea conditione, si Pro-
vincia confœderationem tractatusve occipiant, Archiduces itidem aquas justasque condiciones
accepturos. Hæc, quum ad mala atque ea depellenda incommoda, in quæ sequu-
turo bello Provinciæ inciderent, neutiquam prodesse valeant, in quem tamen
finem habita videntur ac proposita, sed multò magis obesse; quin imo belli incen-
dium ac rabiem majora exinde, quam dudum, incrementa capere queat, quum ea
absolutam Provinciarum potestatem Orbi universo comprobata agnitamque & summum jus
summumque imperium funditus evertant, quod Præpotentes Ordines in hunc usque
diem tantis laudibus belloque tam difficili acriterque propugnarunt, & vita de-
super fortunisque (Propitio Deo) propugnare ac defendere constituerunt; Pro-
positio insuper *erronea* Reique publicæ *noxia* quum sit, utpote quæ contra leges
hujus Status fundamentales *Reip. imperium* in dubium vocat; Quocirca Præpoten-
tes Ord. Generales tam *inexpectatam, iniquam tamque inhumanam propositionem* admit-
tere neutiquam potuerunt; quum eadem involvat atque implicet intolerabilem,
adversus *Reip.* atrocitatem, ac summam Monarcharum, Principum, Regum
aliarumque *Rerump.* infamiam, qui universi ac singuli cum Præpotent. Ord.
ceum cum *libera Rep.* egerunt atque tractarunt; Contra vero declarare debuerunt,
quemadmodum etiam per præsentis declarant, *Omnes eos, quicumque tandem propo-*
tionibus aliisve modis aut pactis absolutum hujusce Reip. imperium in dubium vocare, impugnare
exterisve Principibus adscribere, aut simile quid conantur, incongruos prorsusque ineptos iri
habitos ad contractus cum Præpotentibus Ord. quosunque ineundos: Idque prænominato
D. Peckio in responsum dare voluerunt, hoc unicum adjungendo, D. Archiduces
ex diversis ac multimodis querelis, ipsismet exhibitis ac demonstratis (absque ulla tamen satis-
factione) haud ignaros esse, quo modo ac sensu Præpotentes Ord. intelligant Indu-
ciarum articulos ab Archid. & Rege Hispaniarum ex omni parte religiosè obser-
vatos fuisse. Datum Hagæ-Com. in Præpotentium D. D. Ord. General. Con-
cilio 25. Martii die, Anno millesimo, sexcentesimo, vicesimo & primo. Signa-
tum erat, Henricus ter Coulen vidit: Eratque subsignatum, Ex auctoritate &
jussu Præpotentium D. D. Ord. Generalium. Ac subscriptum erat C. Aarssen.
Atque omnia hæc eodem die sub consilio secreto acta sunt.

In Concilio Præpotentium D. D. Ord. Generalium, præter decretum de re-
sponsione D. Cancellario Peckio danda, perpenso perceptoque quod in propo-

sitione præfati Cancell. Peckii animadverteretur *jus ac supremam Belgii Confœderati potestatem* in dubium ab ipso vocari, eumque ad id operam dare, quo ad Archiducis ceu Principis Legitimi agnitionem adduceret, ac si Provinciæ aliquo saltem prætextu (quod quidem est contra ipsum Ordinibus Generalibus omnibus & singulis Provinciis jus competens) etiamnum Archiducem hunc Principem suum legitimum agnoscere quadantenus tenerentur; Quocirca Præpotentes Ord. Gen. unanimiter constituerunt ac decreverunt, prædictum Peckium ad nullum aliud de hinc admittere colloquium, nisi ea prius Celsiss. Arausianensium Principi Mauritio ordine omnia exposuisset, quorum causa sibi colloquium postularet; ut à Præpotentibus, in rem ne an non Patriæ foret ipsum ad colloquium de hinc admittere, deliberari, quodque bonum spectaret publicum, decerni posset.

Die 26. bini delegabantur, Quorum alter Gelriæ alter vero Hollandiæ Provinciæ erat Deputatus, ad Galliæ, Magnæ Britanniæ & Deniæ Legatis, itemque Suriano Residenti, & propositionis & responsionis exemplar exhibendum.

Propositioni atque ejusmodi petitioni neve responsio, neve expeditio alia obtingere poterat: quare mirum videri neutiquam debet, si vel in primo etiam actu hujusmodi tractatio suffocaretur, finisque propemodum initium anteverteret. Quin & alias hisce rationibus quibus eadem hæc Peckii tam subito præcidebatur delegatio, superadditas fuisse haud ægre concessero: quippe Mauritius Princeps Anno millesimo sexcentesimo octavo, ubi de induciis actum est, jam tum animum ab induciis aversum ac prorsus alienum ostendit; cujus quidem studia seriatim verbis tum litteris Provinciarum membris exhibita, plus satis indicabant. Subactis enim jam *Remonstrantium factionibus* universum consequutus imperium, ne minimam quidem ad pacem propensionem voluntatemque variis de causis ostendit: *Primo*, ne conatibus eorum, qui præteritas obtruserant inducias, ac quibus jam tum ipse adversatus fuerat, aliqua ex parte annuere videretur: *Secundo*, quia officium ejus munusque maxima ex parte militare cum esset, non nihil sibi infamiæ verteretur, si pacis, aut compositionis aliquam fecisset mentionem: *Tertio*, quia belli quam pacis tempore ipsius imperium atque auctoritatem majorem esse necesse erat: *Quarto*, quia rebus Germanicis, quarum auctorem se ac fautorem summum præbuerat, plus inde boni atque commodi eventurum existimabat, quod si ab Hispanis Confœderati dissolverentur, quam si perpetua inter se amicitia ac pace conjuncti manerent: *Quin* etiam ætate jam præterlapsa, quum Spinola cum plurimis Hispanorum exercitus copiis Palatinatum invasisset, si belli, non induciarum fuisset tempus, plus boni se ac commodi adversus Hispanos consequi potuisse credebat: Eo pacto, expositis jam bello Provinciis, atque ad majorem Equitum peditumque numerum devinctis, plus inde damni Hispanis, Protestantibus autem Germaniæ Principibus, imprimis vero Bohemiæ Regi, Sororis Filio (cui regni sceptrique primarius fuerat auctor) auxilii atque subsidii esse apportaturum: *Quinto*, Zelandi Vlissinga sc. & Vera, quarum urbium nomine ac titulo Arausianensium Princeps Equestrem & Nobilium Zelandiæ ordinem repræsentat, magnâ ex parte ab eo dependentes, armis insuper quam induciis hæctenus feliciores, induciarum dissolutionem promovebant: *Sexto*, accedebat etiam *universa Remonstrantium factio*, bellum induciis præferens, ad inclinationem duntaxat,

duntaxat, quam anno millesimo sexcentesimo & octavo pars sibi adversa ostenderat, condemnandam; Omnibus interim hoc sic habentibus, tam *Politicas*, quam *Ecclesiasticas* in hisce Provinciis dissensiones ex induciis tantummodo promanasse, juxta vulgare illud, *Quiescens rubiginem contrahit*. *Septimo*, illud etiam verissimum erat, Belgas Confœderatos armis semper prosperiores, mercaturæ Oceanique evasisse Dominos; atque eorum primarios, Nobiles, Cives, Maritimos Nautasque bello adscitos eodem promotos, honore ac divitiis adauctos, summa insuper disciplina atque unanimitate fuisse contentos, quibus etiam exterorum metu majorem in modum tenebantur devincti quæ otio collapsuræ certò erant: *Octavo*, denique accedebat propositum, & decretum ad Indiam Occidentalem Societatis instituendæ, qua vitalem Regi Hispaniarum arteriam succidi, opesque ipsi primarias eripi, Incolas autem ac Provinciarum Confœderatarum subditos fortunis divitiisque majorem in modum accumulari posse sperabant. Quapropter neque Mauritio Arausionensium Principi, neque ab eo dependentibus Ordinibus inducias prorogandi unquam incidit postulatio. Etenim Albertus Archidux Austriae, è Principibus Belgii, & Infans fœmina, ut clementiores multò, ita pacem magis amplectebantur: quamvis tamen Hispani variis in Germaniâ successibus cæterisque in locis rebus feliciter gestis, elatiores magna sibi in hisce Provinciis (protracto bello) persuaserant; utpote qui *præteritas dissensiones civiles deque religione disceptationes* suppressas ac sopitas quidem, at nondum deletas extinctasque probè noverant; multa deinde è status nostri, facultatum atque incolarum ingenii conditione, multa insuper ex oppidorum, arcium & propugnaculorum, multa se è fluviorum & Portuum nostrorum situ, quorum omnium pristino bello fuerant inscii, jam percipisse arbitrabantur. Ipsimet itaque ad induciarum dissolutionem propensiores, in causa fuerunt, quod tam inhumana atque horrenda propositione exornatus Peckius delegaretur; cujus illico repulsam laturum non ignorabant. Nam alioquin plus satis causæ supererat, ob quam à parte Nostra tractatum tam subito atque inopinato succisum non oportebat; Peckio licet iniqua petente: quippe injusta plerorumque tractatum initio postulantur; secundum vulgare hoc; *Iniquum petitur, ut æquum obtineatur*. Quin imo Ipsimet Britanni (*Philippo de Comines referente*) quovis cum Gallis tractatum initio, universum Galliæ regnum petere consueverant. Utramque tamen & *propositionem iniquam ac duram & responsionem expeditam atque animosam* sagaces plerique ac providæ mentis homines ingenuam parum ac prudentem habebant: primo, quod Hispani præteritarum induciarum beneficio, rebus plerisque feliciter gestis, haud parum evicerant, insuperque plura earundem prorogatione sperare poterant; quum contra, sumptuoso se huic bello admiscentes apertos ac latè patentes aditus in Italia ac Flandria sui invadendi, & Gallis & Britannis pararent; præsertim, maximas Gallorum vires, veteres insuper ac graves eorundem in Hispanos inimicitias non ignorantes; quemadmodum etiam paulo post Gallorum, & paucorum annorum spatio interjecto, Britannorum dissolutione premebantur. Quod nequidem ipsis evenisset, si æquiores Confœderatis atque honestiores obtulissent conditiones; quales tandem Anno millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & octavo, offerre coacti fuerunt. Secundo autem, morandum magis, idque producendum fuisse negotium, neque tam subito prorogandarum inducia-

induciarum propositionem fuisse dissolvendam plerique arbitrabantur; quod si eo tantum sine factum fuisset, ut etiam Gallia Angliaque huic negotio admisceri potuissent; quippe magni utriusque intererat, si per Nos Hispani distraherentur. Quod si igitur novos induciarum contractus Præpotentes Ord. se inuitos tantummodo assimulassent, Galli Britannique amicitiam atque auxilium Ordinibus ultro obtulissent; quæ, postquam omnem cum Hispanis contractum præcisum atque interruptum perceperunt, distulerunt, nosque neglectos habuerunt: adeò ut nostræ ad ipsos legationes, finitis induciis, ea de causa institutæ, exiguo nobis commodo fuerint. Quinimo, nunquam magis quam tum temporis aversum à Statu nostro animum Galli ostenderunt, non nihil adhuc propter *res adversus Remonstrantes judicatas* succensentes; quam etiam Gallorum Rex occasionem captavit (Hispanis jam nunc Confœderatisque bello invicem disjunctis) reformatæ religionis confessores (quibus alioquin non ab hisce duntaxat Provinciis, verum ab Hispanis etiam posset subveniri) opprimendi ac plurima *salvorum conductuum loca* eisdem eripiendi. Confœderati itaque aperto huic bello involuti, Hispanicis & Austriacis adversum euntes successibus paulatim ab his illisque in eodem adjutabantur.

Qui Status nostri confœderationem atque amicitiam post induciarum expirationem primus postulavit, fuit Rex Daniæ; qui decimo & quarto die Maii per Regni sui Cancellarium D. Ulfeldium cum Præpotent. Ordinib. sequentia concludi iussit.

*Argumentum literarum auctoritatis, ad concludendam cum Daniæ
Majestate amicitiam, Dominis Deputatis concessarum.*

» Ordines Generales Confœderatarum Belgii Provinciarum, universis & singulis, quibus continget has videre audireve salutem; Constare volumus, quoniam Serenissimus ac Potentiss. Dominus Christianus Quartus, Daniæ, Norvegiæ, Vandalorum, Gothorumque Rex, Dux Slesvici, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsici, Comes in Oldenborg ac Delmenhorst &c.

» Et Nos in rem esse duximus, ut juxta tractatus, inter supra memoratæ Majestatis Regiæ Deputatum, Regni Cancellarium & Consiliarium, Dominum Jacobum Ulfeldium in Uruparcis Niburgensis Præfectum, & Nostros similiter Delegatos, decimo & quarto die Maii initos, utriusque partis Deputatorum secundo habetur conventus; atque ad id negotium Bremæ à Dicitæ Regiæ Majest. sint designatæ, ut de infectis quibusdam articulis porro conveniretur, ad fœdus firmum atque amicitiam perpetuam stabiliendam; Quocirca prudentia, fide, industria & longa rerum experientia freti Nobilissimorum, Strenuiss. Amplissimorum, atque Eruditiss. Dominorum, D. Regneri Pauw, Ex-Consulis atque è Consiliis civitatis Amstelodamensis, D. Marci à Lijcklama in Niholt, Grietmanni in Stellingwerf & Ostende, D. Swerii ab Harshold in Haarst, Quæstori Zelandiæ Generalis, D. Gooffeni Schaffer, Toparchæ in Uithuse, civitatis Groningensium Consilarii, quos è Concilio Nostro Deputatos delegavimus, ut pro Nobis & Nostro loco cum iisdem Regiæ Majest. Daniæ Deputatis super infectis & omissis quibusdam articulis

HIST. TRACT. PACIS BELGICÆ.

articulis agerent, constituerent ac decernerent, quæcunque cum præmemorato „
Regiæ Majest. Deputato ad synceræ & perpetuæ amicitiaë fœderisque promotio- „
nem pertinere existimabunt.

In quem etiam finem auctoritatem ipsis potestatemque per præsentem facimus, „
bonâ fide spondentes, promittentes, quicquid à Nostris Legatis in isthoc negotio „
actum & transactum fuerit, Nos constanter, firmiter atque inviolabiliter observa- „
turos. In quorum testimonium, præsentem hæc literas magno nostro sigillo mu- „
niri, atque à Graphiario nostro signari curavimus. Hagæ·Com. nono die Au- „
gusti, Anno millesimo, sexcent. primo & vicesimo. „

*Argumentum Rati habitationis Confœderationis inita cum
Serenissimo Rege Daniae.*

ORDines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum, Omnibus & Singu- „
lis, quibus obtinget præsentem hæc literas videre audireve, Salutem. Con- „
stare volumus, decimo & quarto die Maii, proxime elapsi anni hujus milles. „
sexcent. vicesimi & primi, à Nobilissimo & Strenuissimo Domino Jacobo „
Ulfeldio in Urup Præfecto, Serenissimi & Potentissimi Regis, ac Domini, „
D. Christiani Quarti Regis Daniaë, Norvegiæ &c. Cancellario & Consiliario, ab „
una, & Nostris Deputatis ab alterâ parte, *syncera mutuaque amicitia, societatis ac confœ-* „
derationis, articulos aliquot propositos decretosque esse, præmemorata tamen Ma- „
jestatis Regiæ Nostroque consensu salvo. „

Quoniam Serenissimus, Potentissimus Rex ac Dominus, D. Christianus Quar- „
tus, Daniaë, Norvegiæ, Vandalorum, Gothorumque Rex, Slesvici Dux, Holfatiæ, „
Stormariæ & Ditmarsiæ, Comes in Oldenborgh & Delmenhorst &c. Et Fœ- „
deratarum Provinc. Præpotentes D. D. Ordines Gen. jam ab aliquot retrò annis „
syncera ac mutua inter Nos amicitia & societate degimus; Vtrique jam aliquamdiu „
tempus præsens sedulò considerantes, simul autem, *quo in loco res & fortuna Totius* „
Orbis Christiani jam nunc forent, perpendentes, propriumque spectantes commodum; quum „
unius Salus, incolumitas, ac fortuna ab alterius omnino dependeant, diligentius paulo confi- „
derarunt penitiusque perpenderunt, quò arctius inter se devincirentur atque ob- „
stringerentur, sincero ad id impulsu zelo, Christiano proposito atque *universi cor-* „
poris Evangelici, & utriusque Status incolumitatis studio, etiam atque etiam inter se „
convenire, componere ac decernere cupientes amicitiam aliquam veram, societa- „
tem ac confœderationem ad Status utriusque defensionem ac subditorum incolu- „
mitatem. Adeo, ut summè præmemorata partes utræque post acriorem perpensio- „
nem ac plenior deliberationem, auctoritatem potestatemque fecerint, summè „
dicta Majestas Regia ab unâ, Nobilissimo Strenuissimoque Domino Jacobo Ulf- „
feldio in Urup, ejusdem Majestatis Regiæ Cancellario & Consiliario, Arcis Nibur- „
gensis Præfecto, vi procurationis tradita, decimo autem elapsi Februarii die exa- „
rata, & Celsissimi ac Præpotentes Ordines Generales Fœderatarum Belgii „
Provinciarum ab alterâ parte, Nobilissimis, Strenuissimis Amplissimisque Domi- „
nis, D. Gilberto de Boetseler, Dapifero Hæreditario Ducatus Cliviæ, & Præfecto „
aggerum Mosam inter & Vahalem, D. Jacobo de Wassenar & Duivenvoorden, „

» Domino in Oppijck, Heynsbroeck, Spierdijck, Suitvico, &c. Hollandiæ & West-
 » Frisiæ Vicario Archithalaffo, D. Hugoni Muys ab Holy Equiti, Prætori agge-
 » rumque Stryæ præfecto, D. Regnero Pauw, Ex-Consuli civitatis Amsteloda-
 » menium, & Consiliario, D. Jacobo Magno, Equiti, Domino in Berg-Ambagto &
 » Melifant, D. Arnolde van Zuilen à Nivelte, Domino de Geressteyn & Reckop,
 » D. Marco à Lijcklama, Domino de Niholt, Griet-Manno in Stelling-werf, &
 » Ostende, D. Baldovino Sloeth, regionis Vlevenfis & Cunardi Quæstori Generali,
 » D. Goostenio Schaffer, Toparchæ in Uithusen, civitatis Groningensium Consi-
 » liario, Delegatis suis, universis & singulis, in Celsissimorum & Præpotent. D. D.
 » Ord. Concilio Deputatis, eum in finem, ut ipsis integrum sit conferre, commu-
 » nicare ac deliberare super eadem propositione & mediis, quibuscunque negotii
 » ceptique tam salutaris institutioni ac promotioni plurimum inservire, ac quibus ad
 » finem exoptatum perducere queant. Quapropter etiam supradictus Legatus & par-
 » tium utrarumque Deputati, ut se fideles in omnibus præbeant, decreverunt &
 » concluderunt, Summè præmemorata tamen Majestatis Regiæ, ac Præpotentium
 » D. D. Ordinum Gen. consensu, correctione, dispositione & confirmatione sal-
 » vis, qui sequuntur, articulos.

» 1. Firma, bona ac perpetua coletur pax, amicitia societasque inter Serenissi-
 » mum, Potentissimumque Regem Daniæ, Norvegiæ, &c. Atque inter Celsissimos &
 » Præpot. D. D. Ord. Gener. Celeberrimi confœderati Belgii, in omnibus & sin-
 » gulis eorundem Provinciis, interque subditos, tam præsentibus quam futuros, terra
 » marique syncerè, omni dolo & fraude exceptis.

» 2. Utrique utriusque commodo, salutis atque incolunitati, quibuscunque re-
 » bus possunt, obnixè fideliterque incumbent, expetent & promovebunt; atque ad
 » id omnem operam, curam, diligentiam, quoad ejus fieri poterit, conferent.

» 3. Nihil vel ipsi, vel per alios clam aut palam tractabunt, constituent, agent
 » concedentve, quo alteri Confœderatorum parti *periculum, damnum aut quomodo-*
 » *libet jactura aliqua* possit evenire; quin potius ejusmodi consilia, machinationes co-
 » natufve, si à quopiam in alterius damnum vel incommodum proponantur, atque
 » instituantur, in tempore & quamprimum cognita fuerint, Confœderatis indica-
 » bunt, atque ea omni studio, labore ac diligentia prævertere atque amoliri co-
 » nabuntur.

» 4. Neutra insuper fœderatorum pars, sive clam, sive palam, aut quocumque modo
 » illud evenire possit, alterius hostibus, qui aut nunc sunt, aut deinceps esse possunt,
 » quicumque tandem vel summè præmemorata Regiam Majestatem, vel Præpo-
 » tentes D. D. Ordines Generales terræ marive bello animoque hostili aggressi
 » fuerint, in *suis regionibus, Dominiis, Provinciisque, milite, navi, pecunia, comeatu, subsidio*
 » *ullisve rebus aliis aut modis succurret vel adjutabit*; neque permittet alterius fœderatorum
 » partis hostes in suis Dominiis, Provinciis aut Regionibus, tum publicè tum priva-
 » tim, auxilium ullumve subsidium consequi, quin potius Confœderatorum alteram
 » partem ad finem exoptatiorem rerumque meliorem exitum admonebit, juvabit ac
 » promovebit.

» 5. Nullas Confœderationes, Ligas, aut contractus quosvis pars altera inibit,
 » constituet, vel cum aliquo *adversus alteram* urgebit, unde vel suspicionis, periculi,
 » vel

vel jacturæ quicquam evenire possit; aut si ante id tempus fœdera contractusve „
cum quopiam inierit ac constituerit, vel in posterum inibit constituetque, nulla „
eorum vel *damno, periculo vel jactura futura sunt*; Quinimo omnibus ex partibus syn- „
cera, firma ac perpetua amicitia societasque omni diffidentia suspicione, omni- „
que dolo & fraude exceptis, inviolabiliter observabitur. Atque insuper contractus „
hujus fœderisque vi concessum est, eas omnino Confœderationes à Regia Ma- „
jestate Daniæ, à finitimis sociisque populis, & Celsissimis ac Præpotent. D. D. Or- „
dinib. General. antehac initas, confirmatas ac constitutas, imprimis autem Anno „
millesimo, sexcentis. & decimo tertio, ac nonnullis subsequenter annis, aut „
quæcunque de hinc iniri, confirmari ac constitui poterunt, Majestatis Regiæ, Re- „
gnique Daniæ, privilegiis, libertatibus, Dominiis aut Regalibus tam mari quam „
terra, Oceano, mari Balthico aut Septentrionali, sive aliis quibuscunque Regiæ „
Majestatis juribus, libertatibus, privilegiis, Dominiis aut Regalibus nihil quic- „
quam derogaturas.

6. Quod si quis utriusque Confœderatæ Partis subditus, de re quacunque hone- „
sta, justas instituerit querelas, tum eadem ex jure justoque modo peragentur, ex- „
pedientur, atque ab utraque parte justitia sedulo ac gnaviter administrabitur. Qui- „
bus tandem fiet, ut amicitia societasque firma atque inviolabilis sit permansura.

7. Confœderatio præterea sive contractus præsens fœderibus atque utriusque „
partis ante id tempus contractibus cum Regibus, Principibus, & Rebus publicis „
iniris ac constitutis nequiquam derogabit; sed vigorem & vim suam retinebit, „
salvo tamen præsentis fœdere.

8. Contractus denique & Confœderatio præsens, à summè præmemoratâ „
Majestate Regiâ, atque à Celsissimis & Præpotent. D. D. Ord. Gener. trium Men- „
sium spatio, aut, si illud fieri poterit, maturius confirmabitur: atque utriusque Con- „
fœderatorum partis Legati quamprimum, quo loco aut quo pacto, Regiæ Maje- „
stati vel per alium fuerit visum, ad pleniorum contractum ineundum revertentur, „
quo sciri possit, *quibus auxiliis, quibusve copiis* utraque partes sibi invicem succurrere „
debeant; quum vel in Regionibus, Provinciis vel Dominiis bello infestantur; aut „
quo denique modo, quanta militum copiâ, quo tempore accipient, deque resti- „
tutione eorundem, an, vel quousque fieri debeat pernoscat ac decernatur. At „
quoniam in tractatione *portuum quorundam*, in quibus negotia commerciaque ante „
hunc diem exerceri non consueverunt, facta est mentio, de iis omnibus in con- „
ventu proximo agetur, simul autem ab utrisque Confœderatorum partibus con- „
stituetur ac decernetur, quicquid utriusque commodo inservire posse existimabi- „
tur. De *navigationibus ad utramque, tum Orientalem, tum Occidentalem Indiam, ejusque* „
commerciis, de quibus supradictus Legatus non nihil exposuit, futuro similiter con- „
ventu, & quoad ejus fieri poterit, cum utriusque satisfactione plenius latiusque „
agetur. Quibus actis, constitutis ac decretis, manu nostrâ subscripsimus & sub- „
signavimus, Hagæ-Comit. decimo & quarto die Maii, Anno milles. sexcent. vices. „
& primo. Quocirca præsentem contractum ejusque articulos gratos ratosque „
habentes, confirmavimus ac rati habuimus, eosdemque per præsentis confirma- „
mus ac rati habemus: spondentes & promittentes, eos nos esse observaturos, „
neque ulla, quacunque tandem ratione, sive directâ sive indirectâ, contraventuros.

» In cujus rei testimonium præsentem hanc Confœderationem magni sigilli nostri
 » appendicæ, solitâ confirmationis notâ mûniri eamque Graphiarii nostri subscri-
 » ptione confirmari curavimus. Datum in Concilio nostro Ordinum, Hagæ-Com.
 » die Augusti nono, Anno, millesimo. sexcentef. vicesimo & primo.

Anno proximo Serenissimus Princeps Elector Brandenburgicus per Comitem Swartsenburgensem sequentem Confœderationem cum Præpotentibus Ordinibus General. Hagæ-Com. decimo die Martii, Anno 1622. iniit. Ac deinde Anno 1624. tertio & vicesimo die Octobris, per eundem Comitem Swartsenburgensem.

*Argumentum Contractus initi cum Principe Electore
 Brandenburgico.*

» **F**œderatarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus, quibus
 » præsentem has literas continget legere audireve, Salutem. Constare volumus,
 » inter Celsissimi & Serenissimi Principis Electoris, Domini D. Georgii Wil-
 » helmi, Marchionis Brandenburgensis, S. Romani Imperii Archi-Camerarii,
 » & Electoris, Borussia & Cliviæ, Juliaci, Montium Ducis &c. arcani Con-
 » siliî Senatorem, Archicamerarium & Legatum, Per-Illustrem Dominum, D. A-
 » damum Comitem in Swartsenburg, Dominum in Hogenlandtsberg & Gimborn,
 » Equitem Regii Ordinis S. Michaëlis in Gallia, ab unâ, atque inter Deputatos No-
 » stros ab alterâ parte, decimo die Martii proximè elapsi, contractum quendâ arctio-
 » ris fœderis ac societatis, utriusque tamen partis D. Deputantium consensu ac con-
 » firmatione salvis, ab eis initum decretumque esse; cujus quidem argumentû à verbo
 » ad verbum tale est: Quoniam à plurimis retrò annis, inter celeberrimam Domum
 » Brandenburgicam ac Præpotentes Ordines Generales Provinciarum Belgii unita-
 » rum, bona & firma amicitia ac societas mutua culta fuerit, quæ quidem eousque se
 » extenderit, ut summè præmemorati Ordines Generales, post obitum Celsissimi
 » ac Serenissimi Principis D. Johannis Guilielmi, Cliviæ, Juliaci, & Montium Du-
 » cis, Comitis Marcæ, Ravensbergi, & Ravenssteinii &c. Se, cum utraque Gallia
 » Britanniaque Regiâ Majestate, ac cæteris Imperii Principibus Electoribus, con-
 » junxerint, ad Illustrissimum Imperii Electorem Brandenburgensem, & Neo-
 » burgensem Principem in suis jam possessis Principatibus, ac dominiis à summè
 » præmemorato D. Johanne Guilielmo relictis, defendendos ac protegendos, do-
 » nec, cui Domina ac Principatus ex jure competant, statutum ac dijudicatum fue-
 » rit. In quo negotio, quandoquidè, propter casuum quorundam extraordinariorum
 » interventum, hætenus nihil quicquam agi potuerit, secundum contractus inter
 » summè præmemoratos Imperii Electores, Celsissimos ac Serenissimos Principes, ea
 » de causâ initos, nonnulla vero loca subinde ab aliis occupata fuerint, qui ad supra-
 » dictos Principes tuendos neutiquam fuerant rogati, ac Serenissimus Princeps Im-
 » periique Elector D. Georgius Wilhelmus Marchio Brandenburgensis, S. Ro-
 » mani Imperii Archi-Camerarius atque Elector, Borussia, Cliviæ, Juliaci & Mon-
 » tium Dux &c. per Suxæ Celsitudinis arcani Consiliî Senatorem & Archi-Came-
 » rarium, Per-Illustrem Dominum, D. Adamum Swartsenburgensem Comitem,
 » D. in

D. in Hoogenlandsberg, & Gimborg, Regii Ordinis in Gallia S. Michaëlis Equi-
 tem &c. ad ejusmodi occupationes porro præveniendas, ac Serenissimi Principis
 Imperiique Electoris jus notissimum conservandum, arctioris fœderis ac societa-
 tis contractum principatus ac dominia primario spectantem inter Celsitudinem
 Suam & summè præmemoratos Ordines Gener. in eundem consentientes, ad so-
 cietatis amicitiaque continuationem concludi mandarit. Quocirca à prædicto
 D. Swartsenburgensi Comite ac Præpotentium D. D. Ordin. Gen. Deputatis fe-
 quentes articuli sunt instituti, salvo tamen utriusque partis D. Deputant. consensu
 ac ratihabitione, à quibus eorundem articulorum tabulæ consignatæ, abhinc trium
 mensium spatio, debitâ formâ institutæ tradentur.

Primò : Fœdus hoc præsens defensionis duntaxat futurum est, videlicet ad Cel-
 sissimum Principem, Imperiique Electorem in jure notissimo, quod Celsitudini
 suæ in Dominia, Cliviæ, Juliaci, Montium, Marcæ, Ravensbergi, & Ravensteinii
 &c. competit, defendendum; ne eodem disturbetur ac privetur.

2. Minime tamen per præsentem Confœderationem ejusmodi defensionem in-
 telligi volunt Præpot. Ord. G. cujusmodi summè præmemorata Galliaë Britan-
 niæque Majestates Principi Brandenburgico Imperiique Electori, ac Comiti Pa-
 latino Neoburgensi, sive utriusque, sive eorum singulo, promiserint; ne utiquam du-
 bitantes, quin Majestates Supradictæ eandem defensionem sint præstituræ ad re-
 cuperationem juris ac Dominiorum, quibus Celsissimus Princeps Brandenburgi-
 cus Imperiique Elector hactenus plurimâ ex parte fuit privatus atque etiamnum
 magnâ ex parte privatur.

3. Fœdus itidem præsens tantisper durabit, donec Serenissimus Princeps Ele-
 ctor ad plenam perfectamque legitimi juris, quod Celsitudini suæ in supra dicta
 Dominia competit, possessionem pervenerit, sive negotium universum transactum
 sive cum ejusdem competitoribus fuerit compositum.

4. Illud vero, si vivâ Celsitudine Suâ componi vel transigi negotium haud po-
 tuerit, ad ejusdem Celsitudinis suæ hæredes aut successores præsens etiam fœdus se
 extendet.

5. Quod si quis aliqua, jam nunc à Celsitudine Suâ possessa, loca hostiliter ag-
 grediatur, in casu ejusmodi pro Status sui facultatibus Præpotentes Ordines Ge-
 neralès malum hoc propulsare conabuntur.

6. Ac quibuscunque insuper mediis fieri poterit, Præpotentes Ord. Serenissi-
 mum Principem Electorem adjutabunt ac subvenient, quo, si eveniat, *tributa, ve-*
ctigalia, bona publica aliaque insuper exactiones, pro rei necessitate, in Dominis Cliviæ, Juliaci,
Montium, Marcæ, Ravenssteinii &c. imperentur, quamdiu milites non dimittentur.

7. Contra vero Serenissimus Princeps Elector sub Præpotentium D. D. Ord.
 Gener. signis habebit, proprioque satisfaciet ære *legioni mille peditum, in octo distributa*
cohortes, quarum prima, Tribuni scilicet, *centum & sexaginta milites*, reliquæ autem
centum & viginti numero; vel si plures è prædictis tributis, vectigalibus, bonis publi-
 cis cæterisque exactionibus quæ vel commodè excogitari vel imperari poterunt,
 persolventur; idque tanto stipendio, tali solutionis atque armaturæ modo, quanto
 Præpotentes Ordines suos vel exsolvent, seu quali milites suos adarmabunt, ad
 fœderis usque expirationem.

8. Atque insuper Serenissimus Princeps Elector, per universum abhinc annum, sub signis continebit *quingentos pedites* per easdem cohortes distributos, per Tribuni cohortem sc. sexaginta & sex, per reliquas autem sexaginta ac duos milites; ac sub cujusque cohortis signo, itidem satelles & tympanotriba unus, continebuntur.
9. Ejusmodi videlicet ordo bonus instituetur, quo appareat, quod *supra dicta tributa, bona publica, reliquaque exactiones* in nullum alium adhibebuntur neve impendantur finem, præterquam in militum stipendium: prout supra dictum est.
10. Quemadmodum etiam Præpotentes Ordines pro Status sui facultatibus in id incumbunt, quò Serenissimus Princeps Elector omnium ditionum, fructuum ac singulorum quæstoratum mediam partem tradat; nullique insuper præfecti, vel cohortium duces, absque consensu & beneplacito Serenissimi Principis Electoris legentur.
11. Nullis prorsus utriusque D. D. contrahentium partis subditis vel emere vel vendere integrum erit, quascunque actiones, quæ cum alterius partis subditorum damno, præterquam jure possibili, exigiqueant, locis tamen ejusmodi, quibus illud conveniat, idque sub annihilationis damno ejusdem emptionis: neque ulla Confœderatorum pars vim, ac fraudem quamcunque admittet, neve aliqua ad id concedet reprefalia, ut vocant, neve justitiæ solitæ cursum impedit.
12. Sin autem, ejusmodi aliasve ob causas, dissensiones nonnullæ inter utriusque partis subditos oboriantur, ad decisionem earundem ab utraque parte tres Ordine locoque insignes viri delegabuntur, qui litem hanc dirimant, rem conficiant, ac sententiarum multitudine componant. At vero in hoc negotio, si convenire nequeant, summum sibi electuri sunt Arbitrum, qui rem omnem ex sententiarum multitudine expediat, quod ratum firmumque utrique parti habebitur.
13. Serenissimi Principis Electoris ditiones ac dominia ab omni itinere militari, castrorum metatis militumque hospitio, quoad ejus fieri poterit, excusabuntur.
14. Cum vero aliqua castrorum metata obvenerint, ea optimâ instituentur disciplinâ, qualem Præpotentes in suis Provinciis atque inter suos exercere consueverunt.
15. Quod si quis militum disciplinam atque à Præpotentibus institutum ordinem infestando fuerit transgressus, in eum, prout decet, animadvertetur.
16. Postquam vero ad pacificam dominiorum suorum possessionem Sereniss. Princeps Elector sive jure, recuperatione, sive contractu pervenerit, sive ob causas aliquas tradiderit, vim ac robur suum hæc Confœderatio retinebit, quò videlicet Sereniss. Princeps Elector, ejusdemque Hæredes ac Successores postmodum tria militum millia, in binas legiones distributa, proprio ære persolvere tenebuntur. idque viginti annorum spatium. Sed si cum competitoribus suis Sereniss. Princeps Elector composuerit, dominiorum sibi partem aliquam retinendo, tum militum stipendii suprascripti pars æqualis exigetur, secundum ejusmodi dominiorum partem, quam sibi Sereniss. Princeps Elector retinebit.
17. Quod si Præpotentibus Ord. pro temporis ac rationis opportunitate visum fuerit, locum quendam in Regionibus Cliviæ, Juliaci, Montium &c. obsidere, quem jam nunc recuperandi Serenissimo Principi vires desunt, eundem proprio milite

milite oppugnare Præpotentibus Ord. integrum erit, absque ulla tamen Serenissimi Principis Electoris ope sumptibusve.

18. Veruntamen Sereniss. Princeps Elector, summè præmemoratis Ordinibus Generalibus, extraordinariorum sumptuum, in obsidione locique oppugnatione impensorum, tertiam restituere partem tenebitur, ordinario tamen equitum peduntumque stipendio excepto, quod extraordinariis sumptibus neutiquam annumerabitur, verum à Præpotentibus Ordinibus solis exsolvetur.

Quæ omnia prædictorum Deputatorum subsignatione sunt confirmata Hagæ-Com. Anno millesimo, sexcentesimo & vicesimo secundo, stylo novo. Subsignatum erat, Adamus, Comes Swartsenburgensis; Gisbertus de Boetseler; Nicolaus à Bouchorst; H. Muys ab Holy; Albertus Joachimi. Cum prædictorum Dominorum sigillis in cerâ rubeâ impressis.

Quocirca nos prædictum arctioris Confœderationis contractum, lectum perpensumque, ita approbamus, ratihabemus ac confirmamus, omni meliori fide spondentes, promittentes, pro nobis, ac nostris Successoribus, nos omnes & singulos ejusdem articulos, puncta & clausulas, firmiter, constanter & inviolabiliter observaturos, nullâque ratione, vel directâ vel indirectâ ut contraveniatur passuros. In cujus rei testimonium hunc Confœderationis contractum Magni nostri sigilli appendice & Graphiarii nostri subscriptione muniri fecimus. Datum Hagæ-Com. quarto die Junii, Anno, millesimo, sexcentesimo, vicesimo & secundo.

Argumentum propioris declarationis à Comite Swartsenburgensi, in prædictum Confœderationis contractum, tradita.

Posteaquam Fœderati Belgii Ordines Generales Me infra nominatum, aliquoties rogârunt, ut ex articulis Confœderationis decimo Martii die hujus anni ratihabita confirmataque inter, Serenissimi Principis ac Domini, D. Georgii Gulielmi, Marchionis Brandenburgensis, Sacri R. Imp. Archi-Camerarii, Electoris Borussia, Clivæ, Juliaci & Montium Ducis, Domini nostri Clementissimi, Me Delegatum, atque inter Præpotentium D. D. Ord. Gen. Deputatos, aliæ quædam Confœderationes, cum Celsitudine sua ejusdemve D. Parente, gloriosissimæ memoriæ, sive cum reliquis Electoribus Principibusque fœderatis unanimi consensu initæ ac constatæ, excluderentur. Ad quod transigendum, cum nulla me auctoritate à Serenissimo Principe D. Nostro Clementissimo instructum munitumque scirem, simul etiam supramemoratæ Confœderationis articuli, decimo die Martii initi, *Cliviam duntaxat Juliamque* concernerent: Quapropter etiam summè memoratos D. D. Ordines majorem in modum rogavi, ne quam hujusce rei mentionem jam nunc facerent, verum omnes illas ante hunc diem vel in lucem editas, vel ratihabitas Confœderationes pristinam suam vim ac robur obtinere velint, addita declaratione, nullum dictarum Confœderationum articulum quidquam Ordinibus Generalibus esse derogaturum, sed eorundem prætensiones atque exceptiones vim suam roburque secundum dictæ Confœderationis decimo die Martii initæ, articulos, servaturas. Idcirco Præpotentibus D. D. Ord. hac

decla-

„ declaratione contentis, eandem insequentem & commodiorem hujus inspectio-
 „ nem per præsentem attestari volui. Datum Hagæ-Com. decimo die Martii, Anno
 „ 1622. Signatum erat. Adamus Comes in Swartsenburg.

Subsequitur Anni 1624. Contractus.

*Argumentum Confœderationis initæ cum Swartsenburgensi Comite
 Serenissimi Principis Electoris Brandenburgici Deputato.*

„ **Q**UANDOQUIDEM post arctiorem Confœderationem initam ac constitutam,
 „ inter Sereniss. ac Celsissimum Principem D. Georgium Wilhelmum,
 „ Marchionem Brandenburgensem, Electorem ab unâ, & Fœderati Belgii Præ-
 „ potentes Ordin. Generales ab alterâ parte, nonnullæ contentiones sint obortæ,
 „ quæ peroptatum Confœderationis fructum ac commodum nonnihil sunt remo-
 „ ratæ, neque parum interfit, ad bonæ firmæque fidei, Serenissimum Principem Ele-
 „ ctorem inter & Præpotentes Ord. Gener. observationem, ut supra dicta amovean-
 „ tur penitusq; deleantur incommoda, & ab utraque parte exoptatus Confœderatio-
 „ nis usus percipiatur, insuperque Sereniss. Princeps Elector non diutius à jure suo
 „ (quod apud omnes in confesso est) in ditiones Juliaci, Cliviæ &c. earumque pos-
 „ sessione disturbetur, ac tributorum facultates opesque, quæ secundum prædictam
 „ Confœderationem ante hac sunt constitutæ, minime negligantur, aut temere con-
 „ sumantur, subditiq; summè præmemorati Principis Electoris in nominatis Prin-
 „ cipatibus cæterisque dititionibus non nimis gravi executione afficiantur, ac mili-
 „ tes nihilominus sub signis contineantur, prout contractu proximo præfinitum
 „ decretumque est: in quem etiam finem conventus nonnulli fuerunt habiti, sc.
 „ Embrici primùm, ac deinde per Dominum Wintersfeldium, Serenissimi Prin-
 „ cipis Electoris Legatum, ac Præpotentium D. D. Ord. Deputatos Hagæ-Com.
 „ Quo tempore suprascripto D. Wintersfeldio quidam articuli conscripti fuerunt tra-
 „ diti, Serenissimo Principi Electori exhibendi, qui, iisdem in concilio suo exami-
 „ natis perpensisque, delegavit Per-Illustrem D. Adamum Swartsenburgensem
 „ Comitem, & Hogenlandsbergi & Gimborniæ Dominum, Equitem Ordinis S. Mi-
 „ chaelis in Galliâ, Serenissimi Principis Electoris è Consiliis intimum & Archica-
 „ merarium, cum mandato ac potestate summa, ut super iisdem articulis plenius
 „ cum Præpotentibus Ord. ageret ac statueret. Quo circa, multis ac variis communi-
 „ cationibus & contentionibus habitis, inter summè memoratum Comitem Swart-
 „ senburgensem, ab unâ, & D. Nicolaum de Bouchorst Dominum Nort-Vici, Præ-
 „ torem aggerumque Rhenolandia Præfectum, D. Joachimi Equitem, Dominum
 „ in Ostende & Odekenskercke, D. Rienkium à Burmania, Grietmannum in
 „ Ferwerderadeel, D. Swerium ab Haarsholte, Dominum in Haarst, Regionis
 „ Salandiæ Quæstorem, D. Goessenium Schaffer, Toparcham in Uithusen, D. Jo-
 „ docum de Bye, Dominum in Albrantsweert, Fœderati Belgii Quæstorem Gene-
 „ ralem, universos & singulos Præpotentium D. D. Ord. Deputatos, ab altera parte,
 „ ad bonam firmamque fidem conservandam, inter Sereniss. Principem Electo-
 „ rem ac Præpotentes Ord. atque ad commodiorem proximæ confœderationis ef-
 „ fectum

fectum consequendum à Per-Illustri Comite, nomine locoque Serenissimi Principis Electoris Brandenburgici, atque à Præpotentibus D. D. Ord. Gen. per modum plenioris supradicti contractus Explicationis sequentes Articuli conclusi confirmatique sunt.

Primò itaque Præpotentes Ordines asseverarunt, se pristinâ benevolentiam præstituros ea omnia, quibus, vi supradictæ Confœderationis, obstricti obligatique tenentur; imprimis vero ea, quæ & sexto & decimo Articulo continentur, quantum in se est, effecturos, ut Serenissimus Princeps Elector eorundem effectum consequatur, *Eidemque insuper, quoad fieri poterit, pro temporis opportunitate subventuros*, ut tributa ac vectigalia à Sereniss. Principe Electore juxta contractum proximum imperata aut adhuc imperanda, itemque pars media ditionum Clivæ, Juliaci &c. quæ omnia decimo Articulo referuntur, effectum suum fortiantur, ac Serenissimi Principis Electoris nomine exigantur, non obstante tamen neutralitate, quam vocant, Clivæ, Juliaci, Montium cæterisque iis adjacentibus Dominiis ditionibusque datâ ac renovatâ, quæ quidem omnibus iis, in quæ jus atque imperium Sereniss. Princeps Elector obtinet, dominiis neutiquam profutura est. Quocirca etiam in posterum nulla hujusmodi neutralitas, nullus insuper Salvus Conductus, si supra memoratis obsint, ditionibus Subditisve concedentur.

2. Ad contentiones & dissensiones omnimodas in observationem Articuli noni prædictæ Confœderationis, *omniumque tributorum eò pertinentium*, obortas profus amovendas, constitutû decretumque est, ut bini Seren. Principis Electoris nomine, insignes Ordine locoque Viri delegarentur, qui tributorum nummos & recepturi & erogaturi, quique id munus juxta præscriptum, cujus exemplar prænominitus Swartsenburgensis Comes Præpotentibus Ordinibus exhibuit, administraturi sunt: secundum quod etiam juramento obstringentur, idque Præpotentibus indicabitur. A juramento tamen prædicti Receptores, insciis Præpotentibus, non absolventur: ac proinde etiam à Serenissimo Principe Electore bini mittentur Consilarii, qui Receptorum totiusque negotii curam gerent; quorum operâ ad muneris officiique directionem & meliorem administrationem ipsi quoque Receptores, si opus fuerit, utentur. Atque iidem insuper Commissarii curabunt efficientque, ut Mensibus singulis Præpotentibus Ordinibus Generalibus perfectus fiduque pecuniarum, tum receptorum, tum erogatarum atque omnium eodem spectantium Status à Receptoribus subsignatus tradatur; ac quotannis plena perfecta que & receptorum & erogatarum pecuniarum ratio, secundum præscriptum Receptoribus exhibitum, ab iisdem instituat ac tradatur.

3. Milites insuper, quibus vi supradicti fœderis stipendium exsolvetur, ac quorum opera atque auxilium extra Serenissimi Principis Electoris ditiones *in ejusdem detrimentum* neutiquam adhibebitur, & Serenissimo Principi & Præpotentibus Ordinibus, juxta formulam in eam rem institutam, juramento præstito, quocunque loco visum fuerit lustrabuntur, altero Serenissimi Principis Electoris, altero Præpotentium Ord. Commissario præfente, quibus albo militari subsignare integrum erit. Eum admodum etiam in locis ejusmodi, quæ Serenissimi Principis ac Præpotentium Ordinum præfidiario milite sunt munita, Præpotentium milites à Præpotentium aliquo Commissario lustrabuntur, præfente tamen Serenissimi Princi-

» pis Electoris Deputato aliquo, cujus quidem præsentia, si libitum Eidem fuerit,
 » postulabitur, cui catalogo cum Præpotentium Commissario altero subsignare,
 » licebit, ut isthoc pacto utrinque numeri servetur æqualitas. Insuper etiam placuit
 » in iis locis, quæ & Serenissimi Principis Electoris & Præpotentium Ordinum mi-
 » lite præfidiario proteguntur, omnium ac singularum utriusque partis cohortium
 » Duces Præfectosque ad iudicium, in quo causæ militares cognoscuntur, pariter
 » admissos iri.

» 4. Atque è tributorum pecuniis *trecenti equites, cohortesque peditum duodecim* assidue
 » persolventur, juxta supradictum Receptorum ordinem, Tribuni sc. cohorte ad
 » centum & quinquaginta milites, reliquis autem ad centum & viginti, sub ducibus
 » suis, redactis. Insuperque Kalendis Januarii, Anno 1625. binæ cohortes conscri-
 » bentur, quarum quæque centum supra viginti milites continebit.

» 5. Ut denique omnes errores tollantur, qui oboriri potuissent, propter *centena*
 » *imperialium millia*, à Præpotentibus Ordinibus Gen. Anno 1621. Juliaci, & Mon-
 » tium ditionibus imperata, per retorsionem, ut vocant, propter subsidium atque
 » auxilium Marchioni Spinolæ latum; quorum summa postmodum ad centena &
 » quinquaginta florenorum millia redacta est, cautum ac decretum Serenissimo
 » Principi Electori propterea redditum iri chirographum, spectans *ducentena qua-*
 » *draginta & octo florenorum millia*, fide ac nomine Præpotentium D. D. Ordinum
 » Generalium ex privatorum ære conflata, Anno 1616. insuperque Serenissimum
 » Principem Electorem liberatum iri versurâ illius temporis, quæ ultimo die Augusti
 » proximè elapsi effluxit, cujus summa conficit centena & unum supra decem mil-
 » lia, & quatuor supra ducentos florenos, duos solidos, obulos octo, florenis sin-
 » gulis quadraginta grossorum pretio æstimatis, quemadmodum etiam obligantes
 » literæ eam in rem prædicto D. Legato traditæ fuerunt, atque isthoc pacto Sere-
 » nissimus Princeps Elector ab omni onere omnino liberatur. Quapropter etiam
 » Præpotentibus Ordinibus attribuentur atque persolventur *ducentena quadraginta*
 » *octo florenorum millia*, ac in super *undecim supra centena florenorum millia, & quatuor supra*
 » *ducentos florenos, bini solidi & obuli octo*. quorum omnium summa conficit, *ter centena,*
 » *nonaginta novem florenor. millia, & quatuor supra ducentos florenos, duos solidos & obulos*
 » *octo, florenis singulis quadraginta grossorum pretio æstimatis*, juxta cum iis, quæ versuræ
 » nomine debentur, quorum in persolvendo ratio habebitur ab ultimo Augusti, ad
 » omnimodam prædictæ summæ persolutionem, & reliqua omnia ditionis Juliaci
 » & partem mediam Serenissimi Principis eorum quæ debentur in debitis & adhuc
 » debendis redditibus ditionum Juliaci Montium & Ravensbergi, donec supradictæ
 » summæ omni ex parte satisfiat, ad eam exigendam per ejusmodi Receptorem,
 » quem exactiōni præficere Præpotentibus Ordinibus fuerit visum, quique tribu-
 » torum exactiōnem in prædictis ditionibus Juliaci &c. administraturus (loco ta-
 » men ac nomine Serenissimi Principis Electoris, atque cum partis utriusque Com-
 » missariorum consensu optimo) atque ab eodem, qui pecunias tributorum è di-
 » tionibus Juliaci, Montium & Ravensbergi provenientium recepturus erit, prout
 » exigentur, Serenissimi Principis tamen Deputato aliquo præsentē, aut tributo-
 » rum ab eodem Præfecto, aut Quæstore Generali exsolventes absolvet atque à Præ-
 » potentium Ordinum Receptore, in dictæ summæ deductionem, chirographum
 recipient

recipient; quæ summa conficit *ter centena quinquaginta novem florenor. millia, ducentos*, supra quatuor florenos, duos insuper solidos, & obulos octo, cum eorundem effluente versurâ. Insuper autem neque Celsitudo Sua, neque ejusdem Præfeti aut Commissarii prædictam assignationem, quam vocant, exactioremque pecuniarum Præpotentibus quicquam remorabuntur. Utque tantò certiores de prædictâ assignatione ejusdemque ratihabitione, à Serenissimo Principe Electore Præpotentes Ordines reddantur, summè prædictus Comes se suaque omnia tantisper obstrinxit, donec horum omnium confirmationem ac ratihabitionem tradiderit.

6. Denique, quò omnis lis ac contentio super militum hospitiiis, igne facibusq; in excubiarum statione Ravensteinii arcisq; Gennapæ persolvendis, tantò facilius evitetur, conventum ac constitutum est, Præpotentes eadem omnia esse procuraturos. Quapropter etiam Serenissimus Princeps Elector *tolerabiles onerum modos* Ravensteinio imperaturus, quæ civib. una cum milit. imperabuntur, quem in modum ea cæteris adjacentium ditionum locis, quæ Præpotentium milite præsidario muniuntur, imperata fuere, adeo ut nunc quamprimum, ac deinceps, pro temporis opportunitate, quotannis singulisve semestribus à Serenissimo Principe Electore per ejusdem Celsitudinis Sux Commissarium elocanda sint; præsentatamen Receptore aliquo eam in rem à Præpotentibus delegato, cui onerum Redemptores pecunias annumerabunt, atque à Præpotentium D.D. Ordin. Gen. Quæstore, debitum conscriptum formulis chirographum accipient, idemque veluti præsentis ac solutæ pecuniæ loco Serenissimi Principis Receptoribus exhibebunt. Atque ex iis primò omnium Religionis Reformatæ Pastori quadringenti floreni, Hypodidascalo autem floreni centum quotannis exsolventur; qui utriusque dehinc à Serenissimo Principe Electore constituti, Celsitudinis Sux imperio obtemperabunt, eo modo, quo præsentis Pastores, ditiones & quæcunque ad Cliviensem Synodum pertinent, subjiciuntur. Quod autem pecuniæ reliquum fuerit, militum hospitiiis, igni facibusque, ac, si pro temporis opportunitate quicquam supererit, id omne Serenissimi Principis Electoris militiæ impendetur: Sic tamen, ut per hæc neque Celsitudini Sux neque juri Ejusdem quicquam derogetur. Quin etiam onera, prout ea à Serenissimo Principe Elect. jam nunc sunt imperata, civibus uti & militibus imperata erunt; eâ lege tamen, ut in Serenissimi Principis Electoris commodum cedant. Quod autem ad ignem facesque arcis Gennapæ attinet, ut à civibus aut alio aliquo modo de iis satis prospectum sit, Serenissimus Princeps Elector curabit. Qui quidem universi & singuli Articuli, jam supra memorati, ab utraque parte fideliter, firmiter & inviolabiliter observabuntur. Quocirca etiam in eorundem certitudinem majorem, bina hisce similia exempla composita atque exarata sunt, quorum alterum Serenissimi Principis Electoris ad Præp. Ordines Deputato D. Præsidentis signatione ac Præpotentium Ordinum Graphiarum subscriptione, Eorundemque sigillo: alterum verò summè præmemoratis Ordinibus Generalibus sigillo ac subsignatione Serenissimi Principis Electoris Deputati muniri, partis utriusque Commissarii curarunt.

Anno 1624. majorem ad bellum animum addebant Præpotentibus Ordinibus Galliaë Britanniaëque Reges. Quippe Rex Galliaë sequentem cum Præpotentibus Confœderationem (dictam Compendii, sive Compiègne) inibat.

Qvandoquidem Serenissimus ac Potentissimus Princeps, Ludovicus, Eo nomine Decimus Tertius, Dei Gratia Galliaë & Navarra Rex Christianissimus, à Fœderati Belgii Præpotentibus D. D. Ordinibus General. Sociis Suis charissimis ac fideissimis, jam ante tempus aliquod benevolè invitatus fuit, operam hac in re ut daret suam, qua per Legatos Majestati Regia rerum & fortunarum suarum statum exhiberent, simul autem mala atque incommoda, universo Orbi Christiano exinde, ab iis maxime, qui eadem in lucrum suum deputant, oboritura demonstrarent. Idcirco Summe præmemorata Majestas, quò Fœderati Belgii Ordinibus Sociis charissimis ac dilectissimis ostenderet, etiam atque etiam cupere se recordari semper memoriam voluntatis summeque benevolentia, cujus Serenissimus Rex, Henricus Magnus, Majestatis Suae defunctus Pater (cujus quidem anima Deus propitiis sit!) sæpenumero Fœderati Belgii Ordinibus in Ipsorum, civium ac Subditorum incolumitatem & tranquillitatem, haud obscurum fecerat indicium: Insuper autem, quò Patris benevolentiam atque in Fœderati Belgii Ordines singularem animum se retinere innotesceret, quoniam Majestati Suae liquido liceat, se majorem semper in modum assidueque universalem, imprimis autem Belgii pacem, utpote universi Orbis Christiani pacis columen ac fundamentum, expetivisse, prout Regem Christianissimum, qualem à Summo Numine constitutum se profitetur, decet. Quapropter Summe præmemorata Majestas nominavit ac deputavit Celsissimum Ducem de Lefdiguires, Patrem & Comitem-Stabili Gallia, Dominum Marchionem de la Verville, Regia Majestatis Ordinis Equitem, in Concilio Ordinum Regni Consiliarium, copiarum exercituumque suorum Marecallum, in ditione Campaniæ Vicariorum Vnum, Supremum Ararii Regni Curatorem, eum in finem, ut cum Nobilissimis Dominis, D. ab Essen, Gelria Zutphaniaque Consiliario, D. Nicolao de Bouckhorst, Noort-Vici Domino, D. Adriano Pauvv, Domino in Heemstede, & D. Gideone de Boetseler, in Asperen Domino, & Langerack, S. Romani Imperii Barone, Extraordinariorum à Præpotentibus Ordinibus Deputatorum qualitate, de optimis quibuscunque ac presenti negotio mediis inservientibus agerent: Qui tandem vi literarum suarum credentia (quarum sub finem exemplum inseretur) plurimis conventibus colloquiisque habitis, in sequentes Articulos convenerunt:

Primo itaque Majestas Sua Ordinibus Generalibus hoc vertente Anno 1624. mutuo dabit duodecies centena librarum millia; Annisque vicesimo quinto & vicesimo sexto singulis librarum millionem, quæ Annis singulis suprascriptis Ordinibus in Amstelodamensium civitate, in manus Petri Reaal, Quæstori Hollandiæ Generali, annumerabitur; Ejusdem pars altera sub finem Junii, altera sub finem Octobris.

2. Ordines insuper Generales optimâ legitimâque formâ semetipsos obstringent ad dictam nummorum summam Majestati Suae, Ejusdemve heredibus aut successoribus Regibus restituendam tertio ab induciarum pacisve anno; Et dictam quidem cujusque Anni stipendii summam, duorum sive Pacis sive induciarum Annorum spatio, restituent: videlicet, primi anni stipendium duorum, secundi item, & sic deinceps tertii, duorum similiter annorum spatio, adeo ut universam nummorum summam
novem

novem sequentium Annorum spatio, post pacem induciasve impetratas, exsolvuri sint.

3. Quum autem Majestati Sux præter *universi Orbis Christiani pacem ac tranquillitatem* nihil potius sit, supra memorati Ordines fidem dabunt, se ad omnia consilia, quæ salutis atque incolunitati suæ inservire plurimum possint, animum adversuros sedulo, quæ eam in rem à Majestate ipsis præscribentur; insuperque promittent, se, neque *inducias*, neque *pacem cum quopiam inituros*, absque consilio sive *Majestatis dictæ interventu*.

4. Ordines Generales, si in ipsorum fuerit potestate, *mediâ supradictæ summæ parte* primo hujus contractus Articulo comprehensæ, Regi aut indigenti, aut bellum gerenti subvenient; idque eo tempore ac conditione supra relatis, *sive copiis sive navibus*, ad memoratum annum stipendium, prout illud Majestas sua elegerit; solitum tamen stipendii pretium exsolvendo. Sin autem Iphis in armis esse necesse sit, tantum, *quantum Eorundem permiserit incolunitas*, copiarum, navium vel jam sæpius dictæ summæ partis Regi auxilium portabunt.

5. De utriusque Orientalis & Occidentalis Indiæ negotiis ac commerciis, per Majestatis suæ Legatum, secundum ipsi datam instructionem, agetur.

6. Ordines Generales intra sex Mensium spatium cum Majestate Sua convenient, ad partem maris Mediterranei Occidentalem, Algeriæ & Thuneti Piratis liberandam; ac si in Fœderati Belgii portibus naves quædam Gallicæ mercesque à dictis piratis in mari Mediterraneo interceptæ reperiantur, quam primum id à Legatis subditisve Majestatis rogatum fuerit, restituentur.

7. Ordines insuper curabunt, atque ad id operam dabunt, ut Subditorum Majestatis lites ad summum Mensium intervallo trium per Senatus Archithalassi Commissarios expediantur penitusque conficiantur, postquam Majestatis Sux Legatus, sive ab Eadem Majestate ad eam rem Deputatus, exauditus fuerit. Veruntamen per ejusmodi dicti Senatus Commissarios lites absolventur, *ad quos nihil commodi, nihil utilitatis è navibus bellicis, aut bonis interceptis, quaque Eorundem judicio submittentur, evenire queat*. Aut si quis dictarum partium sententiæ à Senatus Archithalassi Judice prolata revisionem (ut vocant) expetierit, jam tum Ordines alios Commissarios ordine, locoque insignes, ac quorum nihil interest, deputabunt, qui cum dicti Senatus Archithalassi Commissariis idem negotium causamque, omni provocatione ulteriore exceptâ, conficiant. Interim tamen naves captæ ac bona ejusmodi à Piratis prædasque agentibus intercepta, salvæ securæque committentur custodiæ, adeo ut eadem vendi minimè liceat, antequam cum Legato in tempore de venditione conventum fuerit: Idem etiam Majestas Sua Ordinibus subditis, ob causas rationesque supra memoratas, concedet.

8. In Legionum Tribunis, cohortium ducibus aliisque Præfectis eligendis, mos solitus servabitur.

9. Quod si Majestati Sux trecëntorum aut quadringentorum vehium navibus ad bellum exornatis apparatusque opus fuerit, eas sive vendendo, sive pretio mediocri locando, Ordines curabunt.

10. Si Rex bello impeditus legiones Gallicas ex Hollandiâ revocare necesse habeat, Caletum vel Diepam usque Ordines navibus suis transjici curabunt

bunt eâ tamen lege ac conditione , si inducias pacemque fuerint consequuti.

11. *Ius Aubaniti* utrique parti cessabit: atque utrinque auxilium copiarumque adducuntur, quibus adversus eam instituta oppugnatione prorsus conficiatur.

12. De *commerciorum ac navigationum*, in utriusque partis commodum, à supra dictis Legatis propositione habitâ, privatim per Majestatis Sux Legatum agetur: nihilominus tamen utrinque commercia ac navigationes liberè secureque instituentur.

13. Præsentes Articuli ad trium Annorum spatium, quod si eousque bellum protrahatur, à dictis Ordinibus intra tres Menses formâ debitâ confirmabuntur, Eidemque cum legitimâ confirmatione per Generalium Ordinum Legatum in Gallia residentem tradentur; ut eo pacto memorati Articuli gesta que omnia à Rege diebus quindecim post confirmentur, ac deinceps Ordinibus reddantur.

Argumentum auctoritatis à Rege Gallia Commissariis
suis datæ concessæque.

Ludovicus Dei Gratia Gallia & Navarra Rex, prædilecto ac præcharo Nepoti Nostro, Duci de Lesdiguières, Pari & Comiti-Stabili Gallia, Et Dominis D. Marchioni de la Veuville, Ordinis Nostri Equiti, Consiliario in Regni Ordinum Concilio, exercituum armorumque Nostrorum Marscallo, Vicariorum Regni in Campania Vni, atque Regni ararii supremo Curatori ac Bullionio Domino de Bonnelles, Consiliario itidem in Concilio Ordinum Regni Nostri, atque ararii Curatori, Salutem:

Considerantes sedulo, quàm religiosè sancteque Rex defunctus, Dominus Noster ac Venerandus Pater (cujus anima Deus propitiussit) ad extremum usque fati diem servaverit atque observaverit Confœderationem cum Ordinibus Vnitarum Provinciarum initam, ac sæpenumero per contractus alios renovatam; quam Nos deinde, post Imperii Nostri auspicia, die Junii vicesimo, Anno 1610. per literas, ut vocant, declarationis, confirmavimus: & quam liberaliter summè memoratus Rex, Ordinibus Generalibus, cum id maxime ad sui propugnationem atque ab omni injuria vindicationem opus haberent, suppetias tulerit, donec tandem inducias, quas ipsemet contrectando effectas reddebat, impetrarent; quo se non tantum Fœderati Belgii, sed universi in super Christiani Orbis pacem amplecti ostenderet. Quocirca Nos, defuncti Parentis Optimi sanctissima prementes vestigia, æquum justumque esse duximus, quam humanissimè excipere Legatos, qui Ordinum Generalium loco ac nomine ad Nos pervenerunt, rerum & fortunarum suarum statum exhibituri, quò à Nobis, quantum poterit, adjutentur, sive eorundem propugnationem, sive pacem, uti etiam Christiano Orbi universo, perpetuam firmamque impetrando, prout Principem Christianissimum, atque Ecclesia Filium natu Maximam decet. Cum itaque, idoneos aliquot Nostri Concilii Viros delegare necesse sit, qui privatim Ordinum Legatos ad Nos missos exaudiant, atque ea, quæ proposituri, quæque insuper in sui auxilium petituri sunt, cognoscant, deque omnibus ejusmodi cum ipsis agant, ac nullorum, qui tali in negotio modestius se fideliusque gerere sciant, quam Vestra ad id opera inveniri queat, utpote qui rerum Nostrarum Maximarum atque intimarum cognitionem haud exiguam consequuti estis; Idcirco ob has aliasque causas, ac fiduciam quam in vobis summam habemus, Vos delegavimus, ac per præsentem propria Nostra manu signatas literas, deputavimus cum plenissima, quam Vobis eam in rem damus & concedimus, auctoritate ac potestate, ut cum supradictis Ordinum Legatis, quo loco ac tempore Vobis visum fuerit, conve-

conveniatis, propositiones eorundem excipiat, & quid petant pernoscat; omnia denique & singula cum ipsis perpendatis, consilium ineatis, atque ut Vobis, pro fide vestraque conscientia equum justumque esse videbitur, in Regni Nostri commodum concludatis; insuperque eorum omnium, quæ à Vobis acta & transacta fuerint, instrumenta, acta promissaque pro rei necessitate, excipiat, approbet; Nos Nostrosque heredes & Successores Reges rerum promissarum ac conclusarum observationibus devinciat, idque talibus terminis, quales optimos ac commodissimos esse existimabit, atque in omnibus supradictis, in circumstantiis, iisque universis & singulis eodem pertinentibus, quæ à Nobis, si presentes adessemus, aut fierent aut fieri possent, negotio licet auctoritatem ac potestatem ulteriorem, quam quidem presentibus expressisse videremur, exigente. Quibus omnibus Nos fide optimâ & verbo Regio spondemus ac promittimus, grata rataque habituros, atque omni loco & tempore inviolabiliter firmiterque servaturos, quæcunque à Vobis in tali negotio transacta, promissa & concessa fuerint; eaque Nos esse confirmaturos, quoties id à Nobis petetur, neque ulla ratione sive directâ sive indirectâ contraventuros. Quæ ut transigatis, dedimus ac per presentes plenissimam potestatem, atque auctoritatem summam, quoniam ita placuit, damus. Actum Compendii, octavo & decimo Aprilis die, Anno 1624. ac Regni Nostri quarto & decimo. Notatum erat, Ludovicus; pauloque infra, Per Regem, Potier. & flavâ cera obsignatum.

Argumentum Procurationis sive auctoritatis ab Ordinibus
Generalibus Legatis suis concessæ.

VNitarum Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, quibus presentes literas continget legere audireve, Salutem. Quandoquidem ad Reipublica Nostra incolumitatem & tranquillitatem necesse esse duximus, Legatos aliquot ad Christianissimum Regem mittere, ad deliberandum, agendum & cum dicta Majestate Regia fœdus defendendi vel offendendi ergo, sive defendendi duntaxat ineundum, multaque alia quæ offerentur atque in utriusque commodum proponentur, transigenda. Idcirco plenissime Nobis persuadentes aptitudinem, fidelitatem & providam animi circumspersionem Dominorum; D. Henrici ab Essen, Gelria Zutphaniaque Consiliarii, D. Nicolai à Bouckhorst, Noort-Vici Domini, & Domini Adriani Pauvy, Equitis atque Heemstede Domini, Quos ea de causa deputavimus, ut Nostro nomine locoque, & Legatorum Extra-Ordinariorum qualitate, juxta Dominum de Langerack, Ordinarium Nostrum Legatum, cum dicta Majestate, sive cum iis, quos presenti negotio pares esse arbitrabitur, convenirent atque agerent. Sed quum ad rem presentem ex sententia consociendam; potestate atque auctoritate à Nobis prænuniri opus habeant; quapropter ad omnem super eorundem potestate contentionem ac dubitationem prorsus dirimendam, omnibus Eorumque singulis (si forte unius vel alterius morbo impediti, tres simul negotio interesse nequeant) vi presentium literarum omnimodam ac plenissimam potestatem facimus, agendi, transigendi, & cum Summe prænemorata Majestate, seu qui ab Eadem negotio præficiuntur, concludendi Ligam Fœdusque defendendi, & offendendi, vel solummodo defendendi; atque contractum talem, qualem utrique haud inutilem esse existimabunt; Insuperque eorum omnium, quæ hoc modo agentur atque offerentur, acta, instrumenta & promissa excipiendi atque annuendi, in omnibus & singulis suis punctis, circumstantiis, iisque omnibus, quæ eundem finem spectabunt. haud aliter, ac si Nosmet ipsi faceremus, aut presentes facere possemus, negotio licet ulteriorem auctoritatem aliaque mandata postulante, quam quidem presentibus expressa videntur. Quibus omnibus fide optima spondemus

demus, ac promittimus, quacunq; à Nostri Ea qualitate, acta, gesta, promissa & conclusa fuerint, Nos omnia grata, rata firmaque habituros, atque inviolabiliter observaturos, neque ulla ratione sive directa sive indirecta contraventuros: verum omnia Eorumque singula ratihabitu-
ros, ac quotiescunq; opus fuerit confirmaturos, deque iis instrumenta, literas actaque forma debita, quo Maieitati sua satisfiat, tradituros. Datum Haga-Com. in concilio Nostro Ordinum Gener. Magni Nostri Sigilli in cera rubea appendice & Graphiarii Nostri subscriptione munitum, decimo octavo die Martii, Anno 1624. Notatum erat, Henricus ter Ceulen vidit, ac paulo infra, jussu & mandato Ordinum Generalium. Signatum I. van Goch. cum Magni Ordinum Sigilli in rubea cera, ex albi serici filo appendice. In cujus rei testimonium, Nos praefati Commissarii ac quorum nomina subscripta sunt, Legati, praesentem Confederationem summe praememoratorum utriusque partis Dominorum loco ac nomine, propriis sigillis obsignavimus. Datum Compendii, decimo hujus Mensis Junii, Anno 1624. Subscriptum, de Lesdiguières, la Veuville, Bullion, Henricus ab Essen, Nicolaus à Bouckhorst, Adrianus Pauvy, & G. de Boetseler & Asperen. Intra nomina debito ordine expressa habebantur Sigille praefatorum D. D. Commissariorum, & Legatorum.

Argumentum Articuli privati inter dictos Majestatis Commissarios, atque Ordinum Legatos initi.

Quandoquidem Majestas Sua etiam atque etiam voluit exercitium Catholicae Religionis Subditis Suis liberum & securum dari, supradicti Legati promiserunt & polliciti sunt idem in adibus Legati Majestatis praefectis, ducibus, militibus caeterisque Regis Subditis, ad praedictas Legati ades se recipientibus, securum liberumque futurum, Subditis tamen Ordinum exceptis. In cujus Articuli privati observationem dicti Legati eundem debita forma ac modo ab Ordinibus Generalibus duorum ab hinc Mensium spatio ratihabitu eumque intra tempus constitutum Majestati Suae confirmatum traditum iri promiserunt, confirmatione tamen & ratihabitione reliquorum Compendii Articulorum, de quibus decimo & octavo die Junii, Anno 1624. conventum est, exceptis. Notatum erat, Lesdiguières, Eques Veuville, Boullionius H. ab Essen, Nic. à Bouckhorst, Adrianus Pauvy, G. de Boetseler. Subscriptio autem supradictorum Commissariorum & Legatorum Sigillis obsignata erat.

Porro inter dicta Majestatis Commissarios, & Foederati Belgii Ordinum Generalium Legatos Extraordinarios conventum ac conclusum est, de nummis à Majestate Regia Ordinibus Generalibus, hoc Anno, insuperque 1625. & vicesimo sexto mutuo datis, triginta supra octo librarum millia singulis annis detracta iri, quibus Ordines Praefectos & Gallicarum legionum duces, quas sub signis habebunt, exsolvent, juxta ordinem eam in rem institutum; ea tamen lege ac conditione, ut supra memorati Ordines dictos nummos neutiquam restituere obstringantur, quorum summa, triennii spatio, conficit centum supra quatuordecim librarum millia: horum itaque exsolutione dicti Ordines Gener. à Majestate Sua prorsus liberantur. Actum & confirmatum Compendii, decimo die Junii, Anno 1624. Notatum erat Lesdiguières, Eques de la Veuville, Bullionius, H. ab Essen, Nicolaus à Bouckhorst, Adrianus Pauvy, G. de Boetseler. Infra Commissariorum Majestatis subscriptionem, Annulo signatorio Ducis de Lesdiguières, atque infra Ordinum Legatorum subscriptionem Annulo signatorio Domini ab Essen signatum erat.

Argumentum Ratihabitionis Ordinum Generalium
supradictæ Fœderationis.

V Nitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & Singulis, quibus literas presentes continget legere audireve, Salutem: Quandoquidem decimo die Iunii, Anno 1624. defensiva Confœderatio Compendii inter D. D. Commissarios Christianissimi Gallia & Navarra Regis ab unâ, atque inter D. Legatos ad dictam Mæstatem missos ab altera parte, constituta atque inita est, cujus initium: Quoniam Serenissimus ac Potentissimus Princeps, Ludovicus, eo nomine decimus tertius, Dei Gratiâ Gallia & Navarra, Rex Christianissimus, &c. Nos itaque dictam Confœderationem in omnibus ac singulis ejusdem punctis, cum privatis superadditis Articulis punctisque approbamus, confirmamus ac ratihabemus, Spondentes & promittentes, Nos omnia & singula Confœderationis dicta puncta Articulosque firmiter atque inviolabiliter esse observaturos; neque ullâ, quacunquẽ tandem ratione, sive directâ sive indirectâ contraventuros; sub omnium & Singulorum Fœderati Belgii honorum, reddituum fructuumque presentium & futurorum tam publicorum quam privatorum hominum ob-
structione, obligatione, & quasi oppignoratione.

In cujus rei testimonium presentes has ratihabitionis ac Confirmationis literas Magno Nostro Sigillo & Graphiarii subscriptione muniri fecimus. Haga-Com. duodecimo die Iulii, Anno 1624. Notatum erat, I. van Brouckhoven, subsignatum, ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Generalium. Subscriptum erat, I. van Goch. Magni Ordinum Generalium Sigilli, in cera rubeâ ex serico filo, appendice obsignatum.

Argumentum Ratihabitionis Regis Christianissimi
dictæ Fœderationis.

Ludovicus Dei Gratia Gallia & Navarra Rex, Omnibus & Singulis, ad quos presentes litera pervenerint, Salutem. Commissarii à Nobis missi, ac Fœderati Belgii Ordinum Generalium Charissimorum Nostrorum Legati, vi Auctoritatis & Potestatis sibi data, Nostro atque Ordinum Gener. Nomine locoque, decimo die Iunii, proxime elapsi, contractum quendam inierunt ac concluderunt, cujus principium tale est. Quandoquidem Serenissimus ac Potentissimus Princeps Ludovicus, Eo Nomine Decimus Tertius, Dei Gratiâ Gallia & Navarra Rex Christianissimus, &c. Que postquam sedulo perpendi curavimus, ut à Nostrâ parte, iis, que requirebantur; satisfieret, Supra dicta omnia ac singula eorum rata, grata firmiter habuimus; quaque supramemoratis Articulis continentur, tam generatim quam sigillatim, tam Nobis, quam Hæredibus & Successoribus, Regibus, Imperiis, Ditionibus ac Subditis Nostris accipimus, approbamus ac ratihabemus: fide optima & verbo Regio spondentes, cum omnium tam presentium quam futurorum honorum, & publicorum & privatorum hominum devinctio-
ne & quasi oppignoratione, Nos supradicta Confœderationis Articulos & puncta omnia fideliter & constanter esse observaturos, neque ulla, quacunquẽ tandem ratione, sive directâ sive indirectâ contraventuros: quippe Nobis sic placuit. In cujus rei testimonium has quoque literas, propria manu signatas, Sigilli Nostri appendice muniri fecimus. Datum, in Fano S. Germani, in Laye, quarto die Septembris, Anno 1624. & Regi Nostri quinto & decimo. Notatum erat, Ludovicus, paulo infra, Per Regem, ac subsignatum, Potier.

D

At

At vero, quò majus inde ad Hispanos detrimentum rediret, bellique studium magis promoveretur, exiguum iccirco Rex Contractum per Baronem de Coupet Haga-Com. concludi mandavit, videlicet, de classe quadam navium viginti numero, sub auspiciis Admiralli Haultainii, apparandâ atque in mare educendâ: cujus institutum propositumque foret Genûam ad oras maritimas magis magisq; compescendi, dum Comes-Stabili de Lesdiguières eam terrâ obsideret. Sed Contractus hic per aliud quiddam intercidebatur; qui cum duodecimo die Aprilis, Anno 1624. per Dominum de Soubize adversus Rupellanos iniretur, qui sub id tempus contra Regem se movere cœperant, rebellionis illius causa Reformatis imputata fuit, propterea quod Regis in Italia cœptis adversum i visse perperam dicebantur. Ac quamvis operâ atque auxilio supradictæ classis Rex strenuè fortiterque adjutabatur, Rupellam expugnando atque universam Hugenotarum factionem ubique opprimendo delendoque, nihilominus tamen pro tantis beneficiis per exiguam Ordines gratiam inierunt naviumque suarum exsolutionem ægrè receperunt. Namq; haud longo post, sive Rege sive Cardinali mandante, haud exiguus mercenariorum ex Hollandia navium numerus in Gallorum portibus vi detentus fuit; atque universus, nonnullis adhuc mercibus, anchoris funibusque oneratis navibus, in canali Rupellensi submersus est: earumque navium tam exornationis sumptus, quam submersionis damnum, longo temporis intervallo, vix dum etiam particulatim, multisque muneribus datis, refarcitum fuit.

Argumentum Ratihabitionis Regis Gallia cum insertione
Contractus initi cum Barone de Coupet, die quarto
& decimo Decembris, Anno 1624.

Ludovicus Dei Gratia Gallia & Navarra Rex, Omnibus & Singulis, ad quod præsentis litera pervenerint, Salutem. Dominus Boullionius, Deputatus à præcharo & prædilecto Nostro Nepote Duce de Lesdiguières, Pare, & Comite-Stabili Gallia, ad charissimos Nostros & dilectissimos Socios, Amicosque D.D. Ordines Fœderati Belgii Generales, vi potestatis atque Auctoritatis sibi à supradicto Nostro Nepote Comite-Stabili concessæ dataque, inivit ac conclusit Haga-Com. die quarto & vicesimo Decembris proximè elapsi, & supra memorato Comite-Stabili, & Arausonensium Principe Nepote Nostro dilectissimo præsentibus, Contractum quendam Articulosque sequentes.

Vuitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales postquam ad ea, qua nomine locoque Per-Illustris D. Comitum-Stabili à Domino Boullionio, in Concilio suo proposita sunt, quibusdam è dicto Ordinum Concilio delegatis ut cum supra memorato D. Bullionio agerent, sedulo animadvertissent, dictique Domini Bullionii mandati seu instructionis argumentum perpenderunt, præsentem Celsissimo Arausonensium Principe, in sequentes Articulos conveniunt:

I. Quo ad bonam fidamque Majestatis utriusque Gallia & Britannia voluntatem major cumulus accederet, Veneti, Dux Sabaudia, caterique Principes atque Imperatores (quamvis ingentes bellorum sumptus, quibus Hispanorum copiis terra marique resistendum atque occurrendum est, ad qua gerenda, neque sua omnia, neque Confœderatorum bona opesque sufficiunt, impendere necesse habeant) nihilominus tamen, viginti naves optimas maximeque bello apparatus in auxilium mittere decreverunt, qua, ut decet, velis, anchoris, funibus caterisque rebus necessariis

cessariis exornabuntur, idque ad mensium angustè sex spatium. Quæ omnes, debito modo velis, anchoris, funibus cæterisque, ut supra commemoratum, rebus necessariis instructæ exornatæque sufficiente militum sociorumque navalium numero munientur; deque Admirallo insuper, Præfectis, Ducibus, stipendio, optimâ denique disciplinâ, pro consueto Eiusdem Imperii more, prospicientur.

2. Quoniam vero omnes naves hujus Status defensionis sunt intentæ, ad utriusque India Societatis captæ magis magisque promovenda ac succurrenda, in hisce regionibus promissæ naves sumptibus extraordinariis apparabuntur, quarum uniuscujusque sumptus Mensuarius quinque librarum millia æstimatione consuevit. Earumque exornatio & pro Imperii ejusdem more solito, & quam fieri poterit parçè instituetur.

3. Dictarum navium classis quamprimum, & quam poterit celerrimè, promovebitur, adeo ut (cælo ventoque adspirantibus) Mense Martio proximè venturo, vel si maturius id fieri queat, in mare educatur, ad angustias Gibraltarias per navigandum, atque ad portum Nissaum (Ville France dictum) appellendum, sive ad quem locum portumque Admirallus jussus fuerit appellere, vel à Duce Sabaudia, vel à Domino Comite-Stabili, vel iis absentibus, à Celsissimo Domino ac Principe de Piedmont, vel à Marefcallo de Crequi, ad quorum mandata navigationis cursus instituetur.

4. Stipendium, comæatus & quæ ad dictæ classis exornationem spectant, simul cum nostrâ initium capiet; idque quam primum milites Sociique navales navibus fuerint impositi. Conventum autem est, ut Ordines Generales Trium Mensium stipendium proprio ære exsolventur: ea lege tamen ac conditione ut, si omnia ex sententia evenerint, atque hætenus proposita nunc vero incepta dictæ classis fuerit consequuta, supramemorata Trium Mensium stipendia, comæatus, aliæque, juxta quinque librarum millia singulis Mensibus navium cuique impendenda, D. D. Ordinibus reddantur.

5. Reliqui autem temporis, quod in itinere atque expeditione prædictæ classis futura est, stipendia sumptusque Ducis Sabaudia, & Domini Comitis-Stabili ære proprio exsolventur: adeo ut Fœderati Belgii Ordinibus singulo Mense centum librarum millia, monetâ Francis receptâ, videlicet, Domino Philiberto ac Domino Luca, Ordinum Collybistis, Lugduni in Galliâ residentibus, sive aliis, quibus id negotii ab Ordinibus demandatum fuerit, annumeranda veniant: adeo ut quarti Mensis expirati stipendia sumptusque primo Iulii, quinti primo Augusti, sexti autem Mensis primo Septembris proximè venturi & sic per universum navigationis tempus, quod Mensium ad summum octo futurum est, supramemoratis Collybistis annumeranda sint.

6. Quod si autem eveniat, ut inter supradictæ classis exornationem, seu inter ejusdem expeditionem, Dux Sabaudia ac Comes-Stabili animum consiliumque suum mutarint, continuo id Ordinibus Generalibus indicare tenebuntur, cum omnimodâ stipendiorum sumptuumque exsolutione, ad dictam quinque librarum millium summam Mensuam, quorum à militum sociorumque navalium lustratione ac discessu habebitur ratio.

7. Insuper autem conventum est, dictam viginti navium classem, ut supra commemoratum est, apparatus exstructamque à peritis atque ad id juramento devinctis hominibus æstimatam iri, prout in talibus solet, omni dolo ac fraude exceptis. At si quadam è dictis navibus sive prælio, sive expeditioni cuicumque hostili intenta pereat vel ab hostibus intercipiatur, ejusdem jactura è dictâ æstimatione resarciatur.

8. In rem esse quinetiam duximus, ad Consiliis cæptisque in D. Bullionii instructione

comprehensis succurrendum ac promovendum, concedere atque potestatem huic classi facere, ubi in itinere Hispanorum littora portusque meârît ac remeârît, quocunque tandem modo poterit, iisdem damnum ac cladem omnimodam, absque tamen instituti cursus morâ, inferendi; ac quicquid bonorum in Oceano magno, aut mari Mediterraneo ab hostibus interceptum captumque fuerit, partem utrique aequalem dividendi.

9. Quamprimum vero memorata classis in Fœderati Belgii portus reverſa fuerit, stipendii, commeatus omnisque sumptus ratio instituetur, ad quinque librarum millia, singulis Mensibus dictæ classi impensa, prout Articulo secundo exprimitur; eidemque rationi detrahentur sumptus omnes, quos Celsissimus Dux Sabaudia ac Dominus Comes-Stabili collubor impenderunt, vel quicquid in reditu pecunie, commeatus aliarumque rerum necessariorum retulerunt. At quoscunque Ordines Generales sumptus impendisse comperietur, plenissime certissimeque Supradicto Legato aliisque ad id missis persolventur, idque sex Septimanarum, à quibus instituta ratio est, intervallo.

10. In cujus pecunie exsolutionem, presentisque contractus plenissimam observationem, dictus Dominus Bullionius vi Auctoritatis ac potestatis sibi data, atque, ut supra dictum est, obſignata, omnia Summe præmemorati Domini Comitis-Stabili bona coram Tribunalibus omniumque Iudicum in Gallia Conſeſibus obſtrinxit atque obligavit; quem in modum etiam supramemorati Domini Legati Nomine locoque D. D. Ordinum Generalium vi Auctoritatis sibi concessa, eorundem bona obſtrinxerunt atque obligarunt, ad dictum contractum, quantum ad se attinet, fide, qua est optima, constanter observandum.

11. Denique supramemoratus Dominus Bullionius promisit se curaturum atque effecturum, ut presentis contractus Articuli à Duce Sabaudia, ac Domino Comite-Stabili confirmetur atque approbentur, qui pro se mutuo pollicentur: quorum tamen acta, solennibus formulis confirmata, tradentur Domino de Langerack, Ordinario Parisiis D. D. Ordinum Legato; idque duorum Mensium spatio.

In quorum omnium, jam memoratorum observationem ac confirmationem, Celsissimus Arausionensium Princeps majorem in modum rogatus fuit; ut dictis Articulis juxta Dominos Legatos subscriberet, quem in modum etiam D. Boullionius simul cum aliis subſignarunt sigillisque ordinariis obſignarunt: quorum bina (ut vulgò vocant) Originalia, utrique Parti reservanda curarunt. Datum, Haga-Com. die quarto & vicesimo Decembris, Anno 1624. Atque in hunc modum signatum, Mauritius Nassovius, Arnoldus à Randwijck, Nicolaus à Boekhorst, Noort-Vici Dominus, Ballivis, aggerumque Rhenolandia Præfectus, Antonius Duick, Hollandia Conſiliarius-Syndicus, Iacobus Magnus, Dominus in Berg-Ambagto & Melissandt, Anthonius de Rhode, Rienckius de Burmania, Griet-Mannus in Ferwerderadeel, Swerius ab Haarholte, Dominus in Haarst, & Pavo Broersma, Dominus in Suithorn, Nomine locoque D. D. Ordinum Generalium, Ac D. Boullionius, Nomine locoque dicti D. Comitis-Stabili.

Nos itaque, postquam presentem Contractum in Concilio Nostro perlegimus ac perpendimus, neque immemores eorum, qua in eam rem Nepoti Nostro Duci de Lesdiguières præcepimus, in omnibus ejusdem Articulis punctisque rata, grata & firma habemus, dictumque Contractum, Nostro, Nostrorumque Hæredum & Successorum Regum loco ac nomine concludimus & confirmamus, verbo Regio spondentes ac promittentes, cum omnium bonorum Nostrorum presentium & futurorum obſtrictione atque obligatione, eum Nos cum omnibus & singulis suis Articulis punctisque firmiter & constanter esse observaturos, nullaque ratione

sive directâ, sive indirectâ contraventuros. In quarum rerum testimonium, presentibus propriâ manu subscripsimus, & Sigilli Nostri appendice muniri fecimus. Datum, Parisiis, die quinto & vicesimo Februarii, Anno recuperatæ salutis, 1624. ac Regni Nostri decimo quinto. Notatum erat, Ludovicus, pauloque infra, Per Regem, Signatumque, Potier.

Argumentum Contractus initi cum D. Legato d'Espeffes, super
proposito cœproque classis dictæ, sub auspiciis
Archithalassi Haultainii.

Quoniam Regi Christianissimo placuit Domino d'Espeffes Ordinario Majestatis Suae apud Fœderati Belgii Ordines Legato præcipere, ut unice peteret, quo supradictæ naves, quæ vi ac lege Contractus initi cum D. Boullionio apparantur, quamprimum in mare evehantur, atque ex iis duodecim, sub auspiciis tamen Archithalassi Haultainii, Galli Duces præficiantur: ac quamvis D. D. Ordines Majestati Suae commodius esse ducebant, si navium dictarum imperium Belgii ducibus permittatur, Rege tamen iterum iterumque petente, visum est D. D. Ordinibus delegare Nobilissimos D. D. ab Essen, Noort-Vici Dominum & D. de Boetseler, qui cum dicto Regis Legato agerent ac convenirent: qui tandem, plurimus eam in rem communicationibus ultrò citroque habitis, in sequentes Articulos consenserunt.

1. Vt dictæ naves quam primum solverent, utque Archithalassus Haultainius, cujus imperio ductuque hoc iter susceptura sunt, ubi Caleti ac Dovera attigerit altitudinem, copias Majestatis Suae in portu Gratia (vulgò habe de grâcè) commorantes, adventus sui quamprimum faceret certiores, ut cursum postquam navibus imposita Classique adjuncta fuerint, simul ad Vectam insulam instituerent; aut quibus se in locis Dominus de Zoubise contineat, quemve exercitum ducat, si exploratum habuerint, aut quâ viâ, quoque modo oppugnari commodè possit ubi consilium ceperint, tum Gallorum pedites navibus duodecim supradictis ut imponerentur, Gallique duces præficerentur sub imperio supramemorati Archithalassi Haultainii, manentibus tamen in iisdem navibus Fœderati Belgii Ordinum præfectis sociisque navalibus. At vero si ibidem loci cognitum atque exploratum fuerit, Dominum de Zoubise submisisse se, ac naves duodecim in supplementum appalisse, memoratarum navium viginti imperium pristinis Ordinum ducibus præfectisque permitteretur; ac duodecim postremo advectis Galli Duces imperarent; dein navibus dictis viginti, secundum Contractus Articulos, istoc locoolvere licitum foret: hac lege tamen, ut Regi integrum esset, duodecim è navibus viginti suorum, reliquas vero Belgarum Ducum imperio committere, ad iter propositum simul suscipiendum.

2. Cum autem naves priores adversus maris ad Orientem fluctus conduplicata sint, ac duodecim posteriores adversus nostrorum marium fluctus sint firmiores ut Majestas Suae unice rogaretur, quò posteriores in oris Gallicis remanere ac priores duodecim cum reliquis octo eò, quò Mense Decembri proximè elapsi conventum est, cursum instituere sinat.

3. Quum vero in priori Contractu expressum sit, D. D. Ordines trium Mensium priorum stipendia, commeatum, ceteraque omnia dictæ Classi impensa proprio ære exsoluturos, dictæque naves, propter turbas, quas Dominus de Zoubise concitavit, ex Regis petitione adversus dictum Dominum de Zoubise ducenda sunt, conventum est, quamdiu adversus Dominum de Zoubise in itinere atque expeditione futura sunt, ut Regis sumptibus stipendia, commeatus ceteraque

omnia persolverentur, quorum itidem, à primo militum sociorumque navalium lustrationis, atque impositionis die, ratio haberetur.

4. Quod si navium quadam pralio vel cuicunque adversus Dominum de Zoubise expeditioni intenta periret, caperetur, vel submergeretur, ejusdem detrimentum à Rege resarciretur, juxta estimationem eorum, qui periti ad id juramento obstricti obligatique erunt.

5. Insuper autem conventum est, ut dictarum duodecim navium posteriorum conductio universa Regio ere persolveretur, ac supra memoratus Legatus navium conductarum nautis satisfaceret, eâ lege ac conditione tamen, ut D. D. Ordines vi Contractus Compendii initi adjuvarent operamque darent, ut dicta navès minimo pretio conducerentur.

6. Denique, ut omnia hæc ea lege ac conditione concederentur, quò Majestas Sua curaret, ut navium dictarum mora à Celsitudine Sua Sabaudia grata ac rata haberetur; utpote propter turbas à Domino de Zoubise datas oborta; ac proinde in Majestatis Sua officium commodumque: absque ullâ tamen derogatione atque omissione eorum, quæ ab utraqûe parte proposita promissaque sunt, propter sumptuum omnium restitutionem.

7. Quorum omnium respectu Majestas Sua itidem polliceretur, ac fidem daret, se vi Contractus cum D. Boullionio initi, summe præmemoratis D. D. Ord. sumptus omnes exsoluturam.

8. Ut hos insuper Articulos omnes ac singulos dictus Legatus à Rege confirmari curaret; cujus quidem Confirmationis ac ratihabitionis Acta solemnibus formulis confirmata, duorum Mensium intervallo, Domino de Langerack, D. D. Ordinum in Galliâ Legato Ordinario traderentur. In quorum jam memoratorum testimonium, supradictus Legatus ac Deputati præsentibus subfignarunt. Datum Hage-Com. duodecimo die Aprilis, Anno 1625. Notatum erat, d'Espeffes, Henricus ab Essen, Nicolaus à Bouckhorst, Gisbertus de Boetseler.

Argumentum Instructionis Domino Haultainio Vicario Archithalasso date, secundum quam Gallorum copias per duodecim, è viginti navibus imperio suo mandat, naves distribueret.

» FOederati Belgii Ordines Generales, Domino Haultainio Vicario Archithalasso, ut Supremo viginti navium ad Occidentem ordinarum Duci per præfentes Auctoritatem ac potestatem faciunt, tantum Gallorum militum numerum per duodecim dictæ classis naves distribuendi, quantum Ordines Generales Majestati Sux Gallix distribuendum concesserunt. Quapropter omnibus & singulis ejusdem classis ducibus, præfectis, atque iis, quorum interest, vel aliquâ ex parte interesse potest, per præfentes Auctoritatis literas expressè mandant atque imperant, ut dictum Gallorum militum numerum navibus suis recipiant, prout à Vicario Archithalasso præcipietur, absque ullâ mandati præceptique negatione sive recusatione; eâ lege atque ordine, ut contrafacientes loco atque ordine suo moveantur, ac pro judicium arbitrio judicioque castigentur. Actum, &c. decimo septimo die Aprilis, Anno 1625.

Quam cautè ac providenter induciarum pacisve tractatio instituta sit, haud obscure videri potest tertio Contractus initi Compendii Article: quippe Legatis præceptum erat, quantum in hoc negotio fieri posset, hujus Reip. obligationem evitarent: iis tamen ab Ordinibus clam concessum erat, quod si Rex nullam ejusmodi excusationem acciperet; fidem darent, se curaturos atque effecturos, ab Ordinibus sc. confirmatum

actati-

ac ratihabitu iri, ne quisquam induciarum pacisve contractus absque pravia Regis cognitione iniretur; Rege scilicet auxilium atque subsidium duodecim supra centum millia florenorum, angustè, singulis annis continuante.

Initâ autem atque institutâ in Galliis tractatione, postquam Legati percepissent, Majestatem Suam præter octo supra centum florenorum millia, singulis Annis mutuò dare recusasse, atque à Præpotentibus ex Hollandia mandata ulteriora requisissent, ejusmodi ipsis Auctoritas ac potestas missa fuit, ut non obstante præoptatâ nummorum diminutione, tamen liceret ipsis fidem dare *nullum se, Rege inscio atque invito, vel induciarum vel pacis Contractum* inituros atque instituturos esse.

E Contractu igitur apparet Legatos Ordinum majora idque verbis minus obstringentibus atque devincientibus, quam quidem secundum mandata potuissent, impetrasse; quippe verba (*absque consilio sive Majestatis dictæ interventu*) tertio Articulo comprehensa, Præpotentibus tamen pacem induciasve componere ne utiquam prohibebant, quamvis Regis Ministri (*absque Regis consensu*) expressa malebant. Interim tamen Agentes in rebus locum securitatis, qualem Britannii olim obtinuerant, majorem in modum urgebant. Utrumque autem sapienter ac providenter evitatum est. Nam neque Mauritio Arausionensium Principi, tunc etiam in vitâ commoranti, neque Fœderati Belgii Moderatoribus, consultum videbatur, ubi *honestissimam, optimam firmissimamque pacem* consequendi copia daretur, manus sibi metipsis obstringere ne eam acciperent. Ac muniti cujusdam oppidi, pignoris & securitatis loco, petitioni eò minus annuebant, quò adhuc in memoriâ habebant, quantis curis, sollicitudine, largitionibus animique providentiâ oppositâ pignori oppida è Britannorum manibus fuerant erepta, non ignorantes quin & Galli eundem cum Hispanis morem ingeniumque obtinerent, ac fidei respectu juxta æstimandi forent.

Ex iis autem, quæ hæcenus cominemoravimus, liquet, quanti Gallorum intererat nostros in armis contineri, quò tanto faciliùs molestiæ, atque incommoda Hispanis parari possent. Inter hos quidem Britannorum Rex posteriores non tulit; ad hæc præsertim impulsus atque incitatus injuriis contumeliisque Regi Bohemiæ tam immeritò illatis; qui non solum Regno Suo Electorali, verum etiam Principatibus hæreditariis, ditionibus atque omni prorsus dignitate destitutus semotusque existerat: huc accedebant etiam simultates atque invidia summa adversus nimum Hispanicæ atque Austriacæ Domus opum viriumque incrementum.

Iisdem fermè causis Rex Daniæ impulsus, per Regni Sui Cancellarium D. Ulefeldium jam quarto & decimo Martii die, Anno 1621. Hagæ-Com. cum Ordinibus Generalibus Confœderationem, qualis pag. nonâ proposita fuit, inierat.

Anno autem 1625. Britannii, Dani, & Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales arctius sese mutuò devinxerunt. Primo quidem Fœdus Anno 1625 septimo die Septembris Zuidt-Hamptoniæ Britannii Ordinesque Fœderati Belgii Generales inierunt. Deinde autem Buckinghamiæ Dux, atque Hollandiæ Comes ex Angliâ, ac Domini, D. Ulefeldius, D. Tomesonius è Daniâ Hagam-Com. eâ de causâ pervenerunt, atque Confœderationem longè arctiorem inter se consârunt.

Per

Per priorem omnis quidem induciarum pacifve Contractus interdicebatur; per posteriorem similiter, at non tam per Confœderationem principalem, quam per singulare quoddam eâ de causâ subsignatum memoriale. Cui Confœderationi Gallos etiam illigatos majorem in modum petebant. Duce autem Bavariæ ad Electoralem dignitatem consilio atque auxilio Regis evedto, Eiusdemque favore atque benevolentia plurimum aducto, Legatus Regis silebat, nec quicquam mandati accipiebat. Utraque tamen Confœderatio nullum aut saltem perexiguum effectum sortita est. Quippe Britanni, haud multò post, adversus Gallos arma parantes, quicquid superiori Fœdere & Danis & Belgii Ordinibus fuerant polliciti, præstare neutiquam poterant: adeò ut jam exinde nostris similiter Ordinibus cum Hispanis pacifci datum concessumque foret; non obstante tamen fœdere Zuidt-Hamptoniæ conflato; utpote, quod per ipsosmet Britannos solutum jam ac violatum existeret. Dani insuper, Ordinibus insciis, jam bellum pace mutarant. Dictas autem inter Britannos, Danos, ac Nostros Ordines Confœderationes eò commemorare in rem esse duxi, quò vel Maximos Europæ Principes Regesque per suos contractus Unitarum Provinciarum arma legitima agnovisse testatosque fuisse ostenderem, & quibuscunque cum Hispanis induciis pacifque moras injecisse demonstrarem: Idque eos non tam benevolentia, quàm Nos nostrasque fortunas amplecti viderentur, fecisse, (*Plerique enim Monarcha, Reges & Principes, quarumcunque Rerumpublicarum summo odio tenentur*) quam quidem invidia, quàm Hispanos prosequerentur, eorumque opes viresque comminutas gestiebant.

Contractus quidam preparatorius (quem vocant) offendendi & defendendi ergò instituebatur, cum Rege Jacobo, die quinto Junii, Anno 1624. At vero Anno 1625. die septimo Septembris Zuidt-Hamptoniæ offendendi: Ac postremo omnium, inter Angliæ, Daniæ Reges atque Ordines Gener. Hagæ-Com. die nono Decemb. Anno 1625. quam diximus Confœderationem, inita ac conflata est. Hanc superioribus addere constitui, quò rerum, sub id tempus in Europâ gestarum, locum statumque vobis ob oculos ponerem.

Argumentum Confœderationis inite cum Jacobo Rege Angliæ, quinto die Junii, Anno 1624.

Qvandoquidem, Serenissimus ac Potentissimus Princeps, Iacobus, Dei Gratiâ Magna Britanniæ, Franciæ, & Hiberniæ Rex &c. jam aliquoties à Fœderati Belgii Ordinibus, amicis summis sociisque fidiis, benevolè invitatus fuit, ac nuperrimè à Francisco Aarssens Graphiario, Domino in Sommersdijck, & de la Plate, &c. D. Alberto Ioachimi, Equite, & Oedekenskercke, Oostendaque Domino, D. Noële de Caron, Equite & Schone-walliæ Domino, Ordinariis atque Extra-Ordinariis Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis unicè rogatus, ut Ligam defendendi ergò jam à multis annis initam observatamque continuare, simul autem in majorem Fœderati Belgii securitatem atque incolumitatem Præpotentibus Ordinibus quandam militum in Regno Suo conscriptionem permittere vellet. Iccircò Majestas Sua, quò & pristinam majorum suorum benevolentiam, quàm hactenus Fœderati Belgii Ordines Subditosque prosequuti sunt, & suam ergà Eosdem voluntatem animumque singularem ostenderet, in Regni Sui atque Unitarum

rum Provinciarum salutem, utque tantò commodius generum suum charissimum & dilectissimum, quibusfemotus ac deturbatus est honoribus, dignitatibus atque hæreditariis principatibus redderet, eundemque in integrum restitueret locum, in Regni Ordinum Concilio utile esse duxit, ut suo Nomine & loco cum Præpotentibus super dictâ Confœderatione militumque conscriptione ageretur: Quapropter etiam Majestas Sua elegit ac deputavit Celsissimos Dominos, D. Georgium Buckinghamiæ Ducem, Supremum Angliæ Admirallum, &c. D. Iacobum, Hameltoniæ Marchionem, Aulae Suae Præfectum Generalem, &c. D. Gulielmum Comitem Pembrocii ac dictæ aulae Camerarium, &c. Dominum Eduardum Conwey, è præcipuis Status Sui Secretariis unum, D. Richardum Westonium, Ludi sui Schachorum Cancellarium, Omnes & singulos è Concilio Regni Ordinum atque à Secretis Consiliarios, Majestatis Suae Commissarios, quibus plenissimam potestatem atque auctoritatem fecit deditque, ut cum præmemoratis Dominis & Ordinariis & Extraordinariis Legatis agerent, transigerent ac confirmarent, quæcunque finibus supradictis inservire existimarent. Qui tandem unâ cum Præpotentium D.D. Ordinum Legatis, vi Auctoritatis ac potestatis sibi datæ concessæque (cujus quidem sub horum finem exemplum inseretur) post multas ac sæpius repetitas deliberationes conventusque, sequentes Articulos concluderunt.

1. Primò, firma ac perpetua defensionis Liga futura est inter summè præmemorata Majestatem atque inter Præpotentes Fœderati Belgii Ordines Generales, ad Regni Majestatis, Provinciarumque Fœderati Belgii securitatem atque incolumitatem.

2. Majestas Sua Præpotentibus Ordinibus concedet copiamque dabit militum sex millia suo nomine conscribendi, dictumque insuper numerum voluntariis è regnis suis, assiduè supplendi, quantisper præfata Confœderatio vim suam obtinebit; Eum etiam conscriptorum militum numerum Majestas in regnis suis armis muniri, atque in Fœderati Belgii Provincias sex Septimanarum spatio, aut si maturius id queat, post Fœderis præsentis conclusionem ac confirmationem transjici curabit, ut in quatuor ibi legiones distribuatur, quarum unaquæque duodecim cohortes continebit, atque unius Tribuni imperio permittetur.

3. Majestas Sua permittet, Ejusmodi Subditis Suis, qui sese offerent, five quibus tribunatus, cæteræque præfecturæ conferentur, in dictâ militum conscriptione eadem dignitate frui; atque ubi conscripti milites in Fœderati Belgii Provincias pervenerint, & dicti tribunatus, cæteræque præfecturæ vacârint, secundùm Fœderati Belgii institutum, ac consuetudinem aliis conferentur, juxta reliquas è Majestatis Suae subditis conscriptis legiones.

4. Insuper autem dicta militum conscriptio in Fœderati Belgii Provinciis administrabitur atque exsolvetur, eâ quidem auctoritate, conditione, legibus atque institutis, quibus reliquæ è Subditis Majestatis Suae conscriptæ legiones administrantur atque exsolventur.

5. Tribuni legionum eorumque Vicarii-Tribuni, præfecti vigiliarum legionis, cohortium duces, militesque quibus universum conscriptorum corpus conficitur, secundum ordinem atque institutum Provinciarum exsolventur.

6. Majestas Sua singulis Annis integram nummorum summam in quatuor partes æqualiter divisam quaque plenariam sex millium militum exsolutionem conficiet, Amstelodami, Delphis, five alio Fœderati Belgii loco, dictamque nummorum summam singulis Mensibus tribus, primo ab hujus Contractus subscriptionis die annumerari curabit.

E

7. Quin

7. Quin etiam supramemorata summa, monetâ ac valore Fœderati Belgii Provinciis receptis, dicto ac constituto tempore exsolutionis Commissario mittetur, quem Majestas Sua exsolutioni præficiet, atque in Hollandiâ commorari præcipiet, ut per eundem, secundum Præpotentium Instituta, atque secundum Commissariorum Album militare persolvatur.

8. Supradictus insuper Commissarius tenebitur secundum Ordinum Præpotentium Instituta singulis Mensibus tribus, omne quod ex lustratione infectâ atque incompletâ fuerit reliquum, Præpotentium Commissariis tradere; atque hic pro tali munere, mille supra quingentos florenos, omni ulteriore petitione exceptâ, singulis Annis recipiet.

9. Dicti milites conscripti unâ cum reliquis Subditorum Majestatis legionibus conscriptis Ordinibus jam nunc stipendia merentibus, ubique loci atque omni ex parte privilegiis, prærogatiis, omnibusque beneficiis fruuntur.

10. Omnes & singuli legionum Tribuni, Eorumque Vicarii, omnes quin etiam cohortium Duces, Præfecti militesque conscripti, in manus Præpotentium, Supremi Gubernatoris sive aliorum, quibus id competit, ejusmodi terminis, formulis ac devinctionibus, quibus reliqui Tribuni, Eorum Vicarii legionum, cohortium duces militesque Britanni sunt obstricti, jurabunt.

11. Eâ tamen lege ac conditione Majestas Sua supradictam Præpotentibus conscriptionem admittet, ut bello cum pace induci sive octo, decem aut duodecim Annorum mutato, consimili Annorum spatio, quo dictam nummorum summam acceperint, restituant: primo scilicet Induciarum pacisve Anno Majestati Sux reddent, Anno hujus Confœderationis primo annumeratos nummos Eorumque versuram, (vulgò avanciam) & sic deinceps, per singulos Annos, ad plenissimam nummorum exsolutionem. In cujus rei testimonium ac securitatem Acta Majestati Sux ad formam obligationis conscripta, ac Præpotentium Ordinum Sigillo obsignata reddentur.

12. In cujus Regis beneyolentiæ animique singularis agnitionem summè præmemorati Ordines Generales promittent, se annis singulis Majestati Sux militum quatuor millibus, sive tanto militum stipendio, prout ipsi placuerit, subventuros, tam propter præsentis Confœderationis vim, quam propter alias rationes, aut si forte adversus Regnum Suum arma pararentur.

13. Dictum autem militum stipendium, quatuor similiter Anni partibus à Præpotentibus Londini exsolvetur, cujus annumeratio singulo triennio futura est, quam primum Rex palam ab hostibus suis impetitus fuerit, ac Præpotentibus indicium fecerit, ut milites adducantur, Eorumve stipendium annumeretur.

14. Idque militum aut stipendii subsidium câ lege ac conditione feretur, ut Rex promittat ac polliceatur, se annumeratas pecunias, ubi ab armis discessum fuerit, æqualibus partibus, similique versurâ, sive avanciâ, ut vocant, quibus à Præpotentibus Ordinibus annumeratæ fuerint, exsolvaturum.

15. Præsens Contractus ad minimum, per biennii spatium vim suam obtinebit. Facto initio eo die, quo dicti milites in Belgii Provincias trajecerint aut recensiti fuerint: ac tamdiu, donec vel Regi, vel Præpotentibus Ordinibus aut simul aut seorsum ulteriorem Confœderationem inire visum fuerit: quo casu renuntiaturum,

sex Menses, ante Contractus præsentis expirationem, indicium faciendum erit.

16. Quos Contractus præsentis defendendi ergò conflati Articulos supradicti Commissarii, ac Legati promittunt spondentque, se Regis & Præpotentium Ordinum Generalium Nomine locoque observaturos utque fideliter atque inviolabiliter, convenienter tenori suo, observentur effecturos, itemque si opus fuerit, confirmentur ac ratihabeantur, sedulo curaturos. In cuius rei testimonium, præsentis Contractui subsignarunt, & solitis sigillis obsignarunt. Actum Londini, quinto die Junii, Anno 1624.

Sequuntur utriusque partis literarum Auctoritatis exempla.

Argumentum literarum Auctoritatis à Rege Britannia
Commissariis Suis datarum.

Iacobus Dei Gratiâ Magna Britannia, Francia & Hybernia Rex &c. Fidei defensor;
Omnibus, ad quos præsentis litera pervenerint, Salutem. Quum à primo Regni Nostri die, omni operâ, curâ ac diligentia simul adnixi, quo ad defunctæ Reginae Elisabethæ (Sacrae memoriæ) exemplum, non amicitiam duntaxat atque affinitatem, quam inter Ipsam ac Fœderati Belgii Præpotentes Ordines Generales atque inter utriusque partis Subditos institutam initamque vidimus, propter securitatem salutemque, quam à se invicem è propinquâ illâ mutuâq; Affinitate percipiunt, servaremus, verum etiam, ut tempore opportuno Societatis atq; Affinitatis hujus pristinae vinculum cum summè dictis Ordinibus General. firmitus arctiusque redderemus, prout à Nobis sæpenumero factum est, cum propter officiorum Nostrorum neutiquam obscura indicia, quæ pro Nostrâ semper voluntate animoque singulari ipsis exhibuimus, tum propter Contractus varios Fœderaque plurima inter Nos inita. Neque minori hoc tempore ergâ Præpotentes Ordines Eorumque subditos benevolentia impulsî, quâ quamcunque occasionem honestam saltem, commodam atque opportunam complectimur, majorem in modum confirmandi, arctiusque veteris familiaritatis mutuaque Amicitia vinculum cum præmemoratis D. D. Ordinibus contrahendi, qui nuperrimè eum in sinem suos ad Nos Legatos miserunt, atque auxilium Nostrum implorantes Nos ad Confœderationis vinculum arctius, quam ante hac, contrahendum invitarunt. Quapropter haud inviti Summè dictorum D. D. Ordinum Generalium petitioni annuimus, insuperque arctioris Fœderis ineundi copiam dedimus, cum propter veteres cum iisdem Confœderationes renovandas, tum propter ligas defensionis mutua terrâ marique contrahendas. Quum itaque neesse sit eâ de causâ viros delegare, quorum probitatem, industriam ac providam animi circumspeditionem cognitâ perspectamque habeamus, ejusmodi negotium ut cum Summè dictis Præpotentium Ordinum Legatis agant & transigant, per præsentis indicamus, Nos pro summâ illâ fiducia, fidelitate rerumque gerendarum experientia, quas cognovimus sitas esse in prædictis & præcharis Consanguineis Nostrisque Consiliariis, D. Georgio, Buckinghamia Duce, Supremo Regni Nostri Admirallo, Iacobo Marchione Hameltonia, Aulae Nostræ Præfecto, Gulielmo Comite Pembrocæ, Camerario Nostræ, atque in prædilectis Nostris, Eduardo Conwey, Equite, è præcipuis Regni Secretariis Vno, & Richardo Vestonio, Equite, Ludi Nostri Schachorum Cancellario, omnibus & singulis in Concilio Ordinum Regni atque à Secretis Consiliariis, Eos iccirco deputavimus, ac per præsentis potestatem plenissimam fecimus, agendi & concludendi cum Summè dictis Ordinibus Generalium Legatis (plenissimâ itidem solemnibus formulis con-

scriptâ Auctoritate inunitis) Confœderationem Ligasque mutua terrâ marique defensionis confirmandi, ac veteres ad commerciorum navigationumque conservationem & Status utriusque salutem renovandi; omnia denique talia adhibendi & conferendi, quacunque negotio præsentî ac mutuo commodo plurimum inservire posse arbitrabuntur; haud secus ac Nos, si coram essemus, ageremus. Quapropter etiam potestatem atque Auctoritatem ipsis per præsentem omnimodam concedimus, negotio licet ulteriora mandata exigente; fide, quæ est optima, promittentes, ac Regio verbo spondentes, cum omnium tam communium quam privatorum, tam præsentium quam futurorum Nostrorum bonorum obligatione, Nos, quacunque à supra memoratis Commissariis Legatisque acta, transacta & conclusa fuerint, ea omnia grata, rata firmaque habituros esse, neque ullâ ratione sive directâ sive indirectâ contraventuros. In cuius rei testimonium, præsentibus manu propriâ subsignavimus, Nostrique Sigilli appendice muniri fecimus. Datum in Aulâ Nostrâ Thoballia, quinto & decimo die Aprilis, Anno 1624.

Argumentum literarum Auctoritatis à Præpotentibus Ordinibus Legatis Suis concessarum.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, quibus contingeret præsentem legere audireve, Salutem. Quandoquidem in Reip. Nostræ commodum atque incolumitatem necesse habeamus ad Regem Magnæ Britannia Legatos mittere, qui cum Majestate Suâ deliberent, agant ac concludant fœdus aliquod offensionis seu defensionis duntaxat, aliaque multa quæ in dictâ Majestatis, & Nostræ Reip. commodum proponuntur, transigenda. Nos itaque fidelitate & providâ animi circumspectione in rebus Nostris gerendis, ac sedulitate Dominorum, D. Francisci Aarssenii, Equitis, Domini in Sommeldijck, & de la Platè, & c. D. Alberti Ioachimi, Equitis, Oostendæ & Oedekenskerckæ Domini, majorem in modum freti, eosdem elegimus ac deputavimus, ut Nostrò Nomine locoque Extraordinariorum Legatorum qualitate, juxta Dominum Noëlem de Caron, Equitem ac SchonevVallia Dominum, Ordinarium Nostrum in Anglia Legatum, cum Summè præmemoratâ Majestate, sive cum iis, qui ab Eadem præsentî negotio fuerint præfecti, conveniant, deliberent ac concludant. At vero quoniam dictos Legatos, quò rem atque universum negotium exsententiâ conficiant, Auctoritate ac potestate à Nobis præmunitione esse oporteat; simul autem, quò omnis, qui è potestatis atque Auctoritatis Eorundem sufficientiâ exoriri queat, scrupulus amoveatur, vi præsentium literarum damus ac concedimus iis omnibus & singulis (si fortassis præ morbo omnes simul interesse prohiberentur) omnimodam ac plenissimam potestatem agendi, & transigendi, cum Summè dictâ Majestate; Ejusdemve Commissariis, sive offensionis sive defensionis duntaxat mutuam Confœderationem, sive ejusmodi Contractum, quem Vtriusque commodo potissimum inservire posse arbitrabuntur, atque eorum, quæ inter ipsos in hoc negotio acta & transacta fuerint, ejusmodi acta, instrumenta & promissa debitis formulis instituendi, approbandi ac confirmandi, prout necessitas postulabit; omnia demique in actorum circumstantiis, Clausulis punctisque agendi haud secus, ac Nos, si coram essemus, faceremus: negotio licet ulteriora mandata exigente, quam quidem in supradictis expressè videantur. Quibus omnibus sincère promittimus ac spondemus, Nos Ea, quæ à Nostris hac in parte atque eâ qualitate transacta fuerint, rata, grata firmaque habituros, neque ratione quâcunque, directâ sive indirectâ, esse contraventuros; verum omnia, si necesse foret, confir-
maturus,

matturos, atque ejusmodi acta, instrumentaq; solentibus conscripta formulis tradituros, quibus Majestati Suae plenissime satisfieri queat. Actum Hagæ-Com. in Concilio Nostro Ordinum, Magnoque Sigillo, in cerâ rubeâ obsignatum atque à Graphario Nostro subsignatum, die nono Februarii, Anno 1624. Notatum erat,

G. Buckingham.	Hamelton.	Franciscus Aarssenius.
Pembroeck.	Ed. Conwey.	Alb. Joac himi.
Richard Weston.	Noël de Caron.	

Quum autem secundo Articulo hujus Fœderis defendendi ergò, inter Præpotentium D. D. Ordinum Legatos, atque inter Magnæ Britannia Regis Commissarios die quinto hujus Mensis Junii, contracti, expressum sit, licere quidem Præpotentibus Ordinibus Generalibus in dicta Majestatis Regnis militum sex millia conscribere, eundemque numerum assidue ex iisdem Regnis supplere, nullâ tamen mentione factâ, cujusnam sumptibus, quâ monetâ, specie ac valore, supplementi nummos esse oporteat; Iccirco supradicti Commissarii, Legatique, quod omnem jam memorati Articuli ambiguitatem prorsus adimant, ejusdemque sensum plenius explicent, per resumptionem, ut vocant, concluderunt, ejusmodi dictorum militum supplementa, quod ex ordine ac mandato Præpotentium D. D. Ordinum Generalium, Eorumque sumptibus solet institui, respectu earum legionum, quas Præpotentes Ordines à Regis Subditis conscriptas sub vexillis habent, eodem plane modo cum novissimis hisce earumque supplementis exsoluta iri, quæ quidem exsolventur iis nummis, qui secundum Articulum octavum superioris Fœderis, è lustratione infectâ atque incompletâ reliqui fuerint: quosve Commissarius Præpotentibus juxta eorundem instituta, tradiderit, si supradictorum militum sex millium supplementis exsolvendis suffecerint, quibus Majestas propriis, sed mutuo datis, nummis satisfaciet, ut iisdem terminis, ac conditionibus, quibus universalis nummorum summa exsolvenda venit, Majestati sua reddantur.

Atque, ut superioris Fœderis Articulum undecimum plenius explicent, quod quidem concessum fuerat, Majestati Suae, in nummorum, ab Eadem conscriptioni impenforum, restitutionis securitatem, Chirographum ad formam Obligationis conscriptum, ac Præpotentium Ordinum Sigillo munitum, redditum iri; Quocirca dicti Commissarii Legatique disertis verbis declarant atque indicant, ejusmodi se voluisse Chirographum à Præpotentibus D. D. Ordinibus datum iri, quod omnes ac singula Fœderati Belgii Provincia obligarentur & quasi oppignorarentur, atque iisdem plane formulis, quibus sexti & decimi Septembris, Anno 1608. Chirographum fuerat conscriptum. Datum, Londini, quinto & decimo die Junii, Anno 1624. Signatum erat,

G. Buckingham.	Hamelton.	Franciscus Aarssenius.
Ed. Conwey.	Rich. Weston.	Alb. Joachimi.
Noël de Caron.		

Ac paulò supra subsignationem dictorum Commissariorum & Legatorum Sigilla ordinaria expressa habebantur.

Argumentum Chirographi, à Præpotentibus Ordinibus omnibusque Fœderati Belgii Provinciis, Magnæ Britanniae Regi, in nummorum restitutionis securitatem, traditi.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, atque omnes & singula Ejusdem Provincia, Gelria & Comitatus Zutphanii, Hollandia VVest-Frisiaque, Zelandia, Trajecti ad Rhenum, Frisia, Transsylvania, ac Civitatis Groningæ; Omlandiaque Omnibus & Singulis, ad quos præsentem litera pervenerint, Salutem. Quandoquidem vi & lege Contractus initi, cum Serenissimi Potentissimique Regis Magna Britannia, Francia, Hybernia, &c. Commissariis, quibus hoc negotium Majestas speciatim dederat, videlicet Nobilissimis D. D. Georgio Buckinghamia Duci, Supremo Angliæ Admirallo, D. Iacobo, Hameltonia Marchioni, Supremo Aula Majestatis Suae Praefecto, D. Gulielmo, Comiti Pembrocæ, & dictæ Aula Camerario, ac D. D. Eduardo Convey, è primariis Regni Ejusdem Secretariis, Domino Richardo VVestonio, Ludi Scachorum Cancellario, Equitibus, & in Concilio Ordinum Regni Consiliariis atque à secretis, ab unâ; Insuperque Dominis, D. Francisco Aarsenio, Equiti, Domino in Sommeldijck & de la Plate, &c. D. Alberto Ioachimi, Equiti, Oostenda & Oedekenskerckæ Domino, D. Noëli de Caron, Schone-VVallia Domino, Ordinariis atque Extra-Ordinariis Nostris Legatis, ab alterâ Parte, quinto die Junii, Stylo veteri, conventum & conclusum est, vi ac lege superioris Contractus Articuli undecimi, ejusdemque Articuli novissimæ explicationis sexto & decimo die Junii, per ulteriorem quendam Contractum adhibita, videlicet, Majestati Suae, in nummorum, conscriptioni militum sex millium eorumque supplementis impensorum, restitutionis securitatem, Chirographum ad formam Obligationis conscriptum, insuperque omnium & singulorum Nostræ Provinciarumque univèrsarum ac singularum subsignatione & Sigillorum appendice munitum, ad modum formamque Chirographi septimo & decimo die Septembris, Anno 1608. confirmati, datum ac concessum iri; Quapropter, ut à Nostrâ parte; Provinciisque tam univèrsis quam singulis, dicti Fœderis Articuli undecimo; Ejusdemque explicationi, secundum promissa satisfaceret promissimus fidemque dedimus, & per præsentem promittimus fidemque damus, Nos pecunias, à Summè præmemorato Rege militum sex millibus conscribendis, iisdemque supplendis impensas atque annumeratas, quæque dehinc à Regis Commissario, exsolutionis Praefecto, ex ordine Nostroque instituto, ac Commissariorum Albo militari, vi dicti Fœderis Articuli undecimi impendentur atque annumerabuntur dictæ Majestati Ejusdemve Ministris, aut Successoribus Regibus, fideliter reddituros, atque ut reddantur effecturos. In cujus rei testimonium, obligamus, atque obstringimus univèrsas & singulas Fœderati Belgii Provincias, Civitates, Earumque incolas, Subditos, tam univèrsos quam singulos, Nostras ipsorumque Personas, & bona mobilia atque immobilia, præsentia ac futura, nullis eorum exceptis. In quem etiam finem atque in Fœderis majorem certitudinem per præsentem renunciamus atque abdicamus omnia, tam univèrsalia quam singularia privilegia, exceptiones, legum jurumque prerogativas, non numeratæ pecuniæ, non facti aut celebrati Contractus, rei non gestæ, doli mali, fraudis, privilegii fori (quæ omnia hisce inserta volumus) seu quæ aliquâ saltem ex parte hisce quicquam derogare possent; quin in ipsis etiam privilegiis asserentibus generalem aliquam renunciationem nullius esse, nisi singularis præcedat: omni dolo ac fraude exceptis. In cujus rei testimonium, Nos
supradicti

supradicti Ordines Generales, atque Ordines Gelria, Comitatus Zutphanii, Hollandiæ West-Frisiæque, Zelandia, Trajecti ad Rhenum, Frisiæ, Transsylvania, Civitatis Groningæ Omlandiaque presentes Magnis Nostris Sigillis obsignari, atque à Graphiario Nostro, & Secretariis subscribi curavimus, insuperque ipsimet Ordines Generales propriis manibus subsignavimus. Actum decimo septimo die Octobris, Anno 1624. Nicolaus à Bouckhorst. Infra, ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Generalium, ac notatum erat I. van Goch. Ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum, Ducatus Gelria, ac comitatus Zutphanii ac notatum I. Sluisken. Ex Auctoritate & jussu D. D. Ordinum Hollandiæ & West-Frisiæ Comitatus, Datum, quarto die Novembris, Anno 1624. ac notatum erat, T. vander VVolf. Ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Zelandia, ac notatum I. Boreel. Ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Trajecti ad Rhenum $\frac{2}{12}$ Aprilis, Anno 1625. ac notatum Ant. van Hilten. Ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Frisiæ vicesimo sexto die Aprilis veteri, & sexto die Maii Stylo Novo, Anno 1625. ac notatum A. Aitzma. Ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Transsylvania $\frac{14}{24}$ Maii, Anno 1625. ac notatum Rovlinck. Ex auctoritate & jussu D. D. Ordinum Civitatis Groningæ Omlandiaque octavo & vicesimo die Aprilis, Anno 1625. ac notatum, Eißingâ.

Eâ, quæ sequuta est, hyeme, pactum quoddam inter Reges Angliæ & Daniæ, & Fœderati Belgii Ordines Generales initum fuit. At quoniam Rex Daniæ sub idem tempus adversus Cæsarem arma parabat, primo per Dominum Aitzma, hujus Status Residentem apud Hanzeaticas civitates, postremo autem per Dominum Ulefeldium Regni Sui Cancellarium ad certum aliquod tempus subsidium atque auxilium à Præpotentibus D. D. Ordinibus petiit: in quem etiam finem sequens Contractus cum Daniæ Rege fuit initus.

*Argumentum Contractus cum Regis Daniæ ac Præpotentium
D. D. Ordinum Generalium Legatis, super legionis,
in Daniam mittendæ, auxilio.*

Quandoquidem Serenissimus & Potentissimus D. D. Christianus Quartus, Dei „
Gratiâ, Daniæ, Nor-Vegiæ, Wandalorum Gothorumque Rex, Dux Slesuici, „
Holfatiæ, Stormariæ, & Ditmarsicæ, Comes in Oldenborg, & Delmenhorst, &c. „
Fœderatarum Belgii Provinciarum Præpotentes Ordines Generales, primo per „
D. D. Ordinum Legatum, D. Foppium ab Aitzma, apud Hanzeaticas civitates „
Residentem Ordinarium, ac deinde per Majestatis Suæ Legatum, D. Jacobum „
Ulefeldium Regni Sui Cancellarium & Consiliarium, Neoburgensem Præfectum, „
vi literarum Auctoritatis, Domino Ulefeldio datarum, primò, octavo & decimo „
die Augusti, secundò, quarto die Septembris, proximè elapsi, unicè rogari jussit, „
ut hoc tempore Majestati Suæ equitum auxilio subvenirent: quapropter inter „
dictæ Majestatis Legatum, ac Præpotentium Ordinum Commissarios conventum „
ac conclusum est, à Præpotentibus scilicet, Regi in auxilium missam iri Legio- „
nem Tribuni Hatsfeldii, quæ continet quinque supra decem cohortes, quarum „
unaquæque ducentos equites conficit, atque eam insuper, trium Mensium spa- „
tium à Præpotentibus Ordinibus exolutam iri, cujus quidem exsolutionis ratio „
habebi-

» habebitur, quam primum dicta Legio Visurgim, prope de Vegesack, ubi in ter-
 » ram poterit exponi, appulerit; Insuperque Præpotentes Ordines naves, quibus
 » trajicere possit, commeatum cæteraque omnia, quæ necessaria sunt futura, curatu-
 » ros. Quapropter etiam summè præmemorata Majestas, stipendium, comnea-
 » tum, cæteraque legioni impensa, quamprimum ab armis discessum fuerit, Præpo-
 » tentibus plenissimè restituere tenebitur. In cujus rei testimonium, Majestatis di-
 » ctæ Legatus, ac Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Commissarii, præ-
 » senti Contractui subscribunt, sexto die Octobris, Anno 1625. Notatum erat, loco
 » ac Nomine Regiæ Majestatis, Domini nostri Clementissimi Jacobus Ulefeldius,
 » Florentius, Cuilenburgensis Comes. A. à Rontwijck, Fredericus de Vry, G. ab
 » Hartevelt, Fredericus ab Intema, Simon ab Haarsholte, G. Schaffer.

Præter Contractum decimo quinto die Junii, Anno 1624. Londini
 initum, cum Carletone in super Magnæ Britannæ Regis Legato,
 sequens, de viginti navibus; Classi Britannicæ octuaginta &
 duarum navium, jungendis, quæ ad Gades in Hispaniâ
 (absque ullo tamen eventu prospero) occupandas, apparaban-
 tur, superadditus est.

Qvandoquidem Serenissimus Magnæ Britannia Rex apparari atque exornari jussit,
 octuaginta & duarum navium bellicarum Classem, tormentis aliisque rebus necessariis
 instructam, ductu atque auspiciis supremi alicujus Archithalassi, ejusdemque Vicarii, alio-
 rumque Præfectorum, cum ingenti terræ marique militantium numero, cui Præpotentes Or-
 dines Generales aliam in super, viginti scilicet navium, præfectis, ducibus, militibus, sociis
 navalibus, commeatu rebusque necessariis instructam atque exornatam classem adjuncturi
 sunt, ut utraque conjuncta in mare evehatur, ad expeditionem quandam à Majestate Suâ
 propositam, in communis hostis detrimentum, mutuâ operâ, consilio atque auxilio consicien-
 dam, cumque dictam expeditionem absque ullâ partium confusione, optimâque disciplinâ, quò majus
 inde commodum percipiatur, institui necesse sit; Idcirco inter Dominum Dudley Carletonem,
 Equitem, & summè dictæ Majestatis Legatum Ordinarium, atque inter Præpotentium Or-
 dinum Deputatos, plurimis deliberationibus conventibusque ultro citroque habitis, tandem
 concluderunt:

1. Ut summè præmemoratorum Ordinum Generalium Classis singularem constitueret
 aciem, Ejusdemque imperium Præpotentium D. D. Ordinum Archithalasso, ipsiusque Vica-
 rio & Præfectis sub proprio vexillo permetteretur, secundum ordinem atque institutum cate-
 rarum Angliæ Ordinumque Præpotentium bellicarum Classium: sic tamen, ut Præpotentium
 Archithalassus Ejusdemque Vicarius, caterique navium Duces, Regiæ Classis Admiralli impe-
 rio subjicerentur.

2. Ut Præpotentium Archithalassus Ejusdemque Vicarius ad Senatum Archithalassum
 pariter admitterentur, quo res causasque omnes cognoscant, consultent, deliberent, senten-
 tiamque ferant; atque in Senatu Præpotentium Archithalassus secundum à Regiæ Classis
 Admirallo locum, & Præpotentium Archithalassi Vicarius, secundum à Regiæ Classis Vicario
 Archithalasso, locum obtinerent, qualis utriusque ex justo fuerit attributus; ubi universus &
 Regia

Regia & Præpotentium Classis Senatus Archithalassus convenerit : quin etiam ut Præpotentium Classi omnis prædæ, navium, earumque rerum necessariorum, mercium, auri, argenti-que aut similium in Maribus hostiumve Portibus interceptorum, pars quinta competeret. Quæ omnia inter Regis Legatum Ordinumque Deputatos, acta & transacta Hage-Com. atque in eorum testimonium secundo die Augusti, Anno 1625. fuerunt subscripta. Signatum erat, Dudley Carleton. Nic. à Bouckhorst. S. à Beaumont. Gisbertus de Boetseler. S. ab Haarsholte.

Argumentum Præpotentium D.D. Ord. Ratihabitionis Fœderis offendendi & defendendi ergò Zuidt-Hamptoniæ septimo die Decembr. Anno 1625. inter Regis Britannicæ Commissarios, atque inter Ordinum Præpotentium Legatos initi.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, ad quos præsentem pervenerint, Salutem. Constare volumus, septimo die Septembris, hujus Anni 1625. Zuidt-Hamptoniæ, inter Serenissimi & Potentissimi Magnæ Britannicæ Regis Commissarios Nomine Locoque summè dicti Regis ejusdemque Regnorum Ordinum, ab unâ, atque inter Nostros ad Magnæ Britannicæ Majestatem missos Legatos, Nostro & Subditorum Nostrorum Nomine locoque ab alterâ parte, Ligam ac Confœderationem defendendi & offendendi ergò conflatam initamque esse ; cuius argumentum tale est :

Quandoquidem (ad progressibus successibusque illegitimarum usurpationum & postulationum Regis Hispanici, ejusdemque machinationibus ambitiosis factis, quibus in dies singulos Europæ Principum Regumque, imprimis autem Fœderati Belgii Provinciarum earumque Subditorum, tranquillitatem perturbare ac penitus subvertere obnixè conatur) consilio atque auxilio mutuo occurrendum, Serenissimus & Potentissimus Princeps, Carolus, Dei Gratiâ Magnæ Britannicæ, Franciæ, & Hyberniæ Rex, Fidei defensor, &c. majorem in modum rogatus fuit, à Præpotentibus D. D. Ordin. Gen. per D. Franciscum Aarsenium Equitem, Dominum in Sommelsdyck, & de la Plate, &c. D. Albertum Ioachimi, Equitem, Oostenda & Oedekenskerke Dominum, D. Rienckium à Burmania, à Ferwert, Grietmannum in Ferwerderadeel à Præpotentibus Ordinibus ad dictam Majestatem missos, ad fœdus arctius defendendi atque offendendi adversus Regem Hispanicum ejusdemque Confœderatos, cum ipsis ineundum. Propter quæ dicta Majestas ad ulteriorem continuationem voluntatis & benevolentie suæ, quibus Reges ac Regina, Majestatis suæ Antecessores, imprimis autem defunctus Rex (gloriosissimæ memoriæ) Parens dilectissimus antehac Fœderatarum Belgii Provinciarum commodum salutemque adversum Hispanos, sunt prosequuti, atque adversus earundem libertatis hostes quoscunque, Insuper etiam ad continuationem auxilii atque subsidii, quod sæpenumero dictis Provinciis à Serenissimâ Reginâ Elisabetha, atque à Majestatis suæ defuncto Parente, datum latumque fuit, ad plenissimam restitutionem Charissimi Fratris Sui Frederici, Serenissimi Principis Electoris Palatini ad Rhenum, in pristinum Dominiorum atque Dignitatum omnium locum, quo tam injustè tamque immerito à dicto Rege Hispaniarum, ejusdemque Confœderatis semotus ac deturbatus est, elegit ac deputavit D. D. Iacobum Baronem Ley, Supremum Angliæ Questorem, D. Georgium, Ducem Buckinghamiæ, ac supremum Angliæ Admirallum, D. Guilielmum

lielmum Pembrocix Comitem, atque Aula sua Camerarium, D. Iacobum Carlilæ Comitem, D. Henricum, Comitem Hollandiæ, D. Eduardum, Baronem in Conwey, è Secretariis Ordinum Primarium, D. Fulckium, Baronem Brocia, D. Robbertum Nauntone Equitem, ac Nobilis Custodiæ Præfectum, D. Albertum Maurtonem, Equitem, atque alterum ex Ordinum Secretariis Primarium; D. Richardum Westonem, Equitem, ac Ludi Scachorum Cancellarium, sive è supradictis Dominis sex, omnes eorumque singulos in Concilio Ordinum Regni Consiliarios, ac Consilii arcani Senatores; quibus omnibus & singulis plenissimam Auctoritatem ac potestatem dedit concessitque (cujus exemplar sequentibus inseretur) ut cum Præpotentium D. D. Ordinum Legatis, haud dissimili Auctoritate ac potestate, cujus itidem exemplar inferendum erit, munitis, agant, transigant & concludant Confœderationem Ligamque defensionis atque offensionis adversus Hispaniarum Regem, ejusdemque socios, inter summè præmemoratum Regem, ac Præpotentes D. D. Ordines Generales. Qui tandem dictæ Majestatis Commissarii, ac Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Legati, variis plurimisque deliberationibus ac conventibus eâ de causâ ultrò citroque habitis, de sequentibus Articulis convenerunt.

1. Primo defensionis atque offensionis Confœderatio inter dictum Britannix Regem Ordinesque Generales futura est, ad Hispaniarum Regem in omnibus Regnis, ditionibus, dominiis Subditisque ab utrâque parte Lineæ terrâ marique bello prosequendum.

2. Dictæ Confœderationis Ligæque vis durabit, quamdiu Hispaniarum Rex armis, hostilitatis actibus, caterisque machinationibus, aut conatibus quibuscunque injustis libertatem, ac Provinciarum Vnitarum privilegia oppugnabit: ac quamdiu Electorales dignitates, ditiones, atque hereditarii Comitum Palatim Principatus ejusdemque dominia omnia sive ab ipso, sive ab ejusdem Fœderatis occupata erunt, angustè ad quindecim annorum spatium.

3. Quin etiam, neque Majestas Sua, neque Ordines Generales quemcumque cum Hispaniarum Rege, ejusdemque fœderatis, sequentium annorum quindecim intervallo, pacis induciarum, sive armorum suspensionis Contractum, sive directè sive indirectè spectantem, inibunt; neque præsentem Confœderationem sine utriusque Partis consensu, renunciabunt: Insuperque Majestas, atque Ordines Generales num præsentem Confœderationem longiùs productam velint, Anno ante subsequendum Annorum quindecim expirationem indicabunt.

4. Ad Confœderationem hanc Reges, Principes, Respublicæ, ac Civitates, quorum omnium quicquam interest, quique honestis conditionibus petent, admittentur; atque ad eam solenniter communi aut privatâ legatione, trium post Fœderis hujus confirmationem Mensium intervallo, aut si maturius id fieri queat, unicè invitabuntur.

5. Fida ac sincera amicitia, & mutua societas inter summè memoratum Regem atque Ordines Generales futura est, ad mutuam Regnorum, Provinciarum ac Subditorum defensionem; insuperque pro viribus, ac quantum fieri poterit, altera alterius partis commodo, incolumitati & securitati inserviet consulletque; quemadmodum etiam in contrarium, Regem Hispaniarum, utriusque Hostem damno ac detrimento quocumque afficiet.

6. Rex insuper Ordinesque Generales, supradictum Hostem terrâ marique omnibus copiis viribusque aggredientur; in quem etiam finem unam alteramve Classem singulis Annis apparabunt atque exornabunt, quarum ope auxilioque Hispa-

Hispaniarum Regem hostiliter invadent, sive in continentem milites exponendo, sive portus ejusdem Insularumque infestando; idque tanto animi studio, quo marium communio Europæ atque Indiæ utriusque commercia, imprimis autem quo classium ejusdem annui intercursus succidantur atque è faucibus eripiantur.

7. Ac quo sine Regis solius Ordinumve, sed mutuis sumptibus ordine propositum occipiatur, conclusum ac conventum est, Regiis sumptibus Classem ingentem satis, belloque exornatam ad Marium, Insularumque Hispanorum ostia in statione mansuram esse, quâ assidue, quoad ejus fieri poterit, Vlissibonniæ, S Lucæ, ac Gadium portus occludantur; quemadmodum etiam ab altera parte, Ordines Generales propriis sumptibus exornatâ atque instructâ Classe Flandriæ oras portusque asservabunt; ac quantum fieri poterit, piratas, prædasque agentes arcebunt.

8. Sed si Majestati Sux atque Ordinibus Generalibus consultum magis videretur, invasione aliquâ ad Hispaniarum Regem magis magisque in Regnis atque Imperiis opprimendum, ingentem apparare Classem, ad ejusmodi expeditionem faciendam, cujusmodi à Rege atque Ordinibus proposita fuerit; Præpotentes D.D. Ordines Generales Classis prædictæ, quam Majestas Sua tum exornari atque in mare evehi curabit, quartam adjuncturi sunt partem, æquali formâ, eodemque modo munitam, insuper etiam ad tantum temporis spatium, ad quantum Regia Classis, prospectam.

9. Universæ Classis imperium summum Regi permittetur, sive per Archithalassum, sive per ejusdem Vicarium. Interim tamen concessum est, ut Præpotentium Archithalassus ejusque Vicarius, postquam utriusque Partis naves conjunctæ fuerint, proprium suum vexillum erigerent, cumque Præfectis quibusdam senioribus, & rebus in Senatu proponendis interessent, & de iisdem sententiam ferrent; Interim tamen jussâ in Præpotentium navibus data atque imperata, Majestatis Sux Archithalassus ejusve Vicarius mediatè, ac Præpotentium D.D. Ordinum Archithalassi Vicarii que interventu exsequantur, Præpotentium nihilominus Archithalasso Vicarioque in Classis Sux Præfectos, milites sociosque navales, lite ac contentione obortâ, imperium ac jus summum concedetur. At si inter utriusque Classis milites, Socios navales aliosve Imperantes quicquam jurgii fuerit oblatum; illud ex legibus atque institutis per Majestatis Archithalassum ejusque Vicarium in Senatu & Classis Præfectorum Concilio examinabitur ac decidetur.

10. In expeditione quacunque, in portibus occupandis, fluminibus superandis, hostium navibus capiendis, cæterisque rebus perpetrandis, hujusmodi ordo reservabitur: ut videlicet non plures è supramemoratâ Ordinum Classe naves, quàm è Regia, respectu multitudinis suæ expeditioni adhibeantur; nisi communi utriusque Partis Archithalassorum ac Præfectorum consensu aliter statutum fuerit.

11. Quod si quædam utriusque Partis navis commeatu, armis, velis cæterisque rebus necessariis destituta fuerit, sibi mutuo, quoad ejus fieri poterit, succurrent, idque mediocri pretio, sive eâ lege, ut in reditu restituantur, prout is, qui rogaverit, elegerit.

12. Si à Supradictâ Classe hoc modo conjunctâ atque apparatus quicquam prædæ, sive hominum, navium, auri, argenti, mercium, sive quicquam bonorum mobilium terrâ marique ab hostibus interceptum fuerit, illico istiusmodi bonorum omnium Catalogus instituetur, Præfectis utriusque Classis præsentibus, omni dolo, fraude ac surreptione sive ab alienatione exceptis; Eaque postmodum æqualiter secundum numeri ac magnitudinis navium æqualitatem, quas utraque Pars dictæ Classi adjunxerit, dividuntur; licet eveniat, quod quidem est possibile, ut nullæ alterutrius Partis naves direptioni ac consequutioni prædæ intersint: eâ nimirum lege ac conditione, si prædæ ab aliquibus duntaxat communis Classis navibus intercepta fuerint.

13. At si Regi Magnæ Britannia, &c. visum fuerit, exercitum aliquem proprio ære navibus imponere, eundemque in regnum hostium alicubi exponere, qui agros invadat, oppidum aliquod diripiat, seu munimentum, quo copias suas in tuto collocare queat: ejusmodi loca hoc pacto in continenti occupata atque expugnata Majestati propria fore concessum est; licet Præpotentium Ordinum Classis vel interfuerit, vel opem suam contulerit.

14. Eâ lege tamen, si tali Copiarum expositioni, oppidi sive munimenti alicujus expugnationi, Præpotentium D. D. Ordinum milites sociique navales interfuerint atque adjuverint, prædæ ac bonorum quorumcunque mobilium, secundum navium suarum numerum cum Regiis navibus, cujus immobilia omnia, Insulæ, agri oppidaque propria erunt, æqualiter participes sunt futuri.

15. Iis, quibus à Rege aut Præpotentibus Ordinibus supramemorata Classis imperium permissum fuerit, vi præsentis Confœderationis potestas datur hostes persequendi, oppugnandi atque invadendi, capiendi & convehendi, quocumque tandem loco eos adorti aggressique fuerint; in portibus quinetiam, ostiis, ac fluminibus utriusque Partis: hac lege tamen, ut cum hostibus captis eorumque bonis in dictis portibus, ostiis fluminibusque interceptis, navibus alterutrius Partis victricibus ex ejusmodi portibus, fluminibus ostiisque ante vectigalia ac consueta telonia iis, quibus competit, exsoluta, ne utiquam discedere liceat: quæ quidem ostia, flumina & portus utriusque Partis Nautis, Mercatoribus, navibus, omnibus denique appellentibus, commorantibus, atque ex iisdem solventibus, absque ullo impedimento, tuta ac libera futura sunt, legibus tamen, juribus atque institutis dictorum fluminum portuumque observatis.

16. Quod si maris tempestate, prædantium persequutione, aut quocumque tandem casu, naves quædam mercenariæ ad Regis sive Præpotentium D. D. Ordinum portus appellerent cogantur, liberè ex iisdem solvendi dabitur potestas; adeo ut ibidem detineri, merces permutare, vendere, earundem telonia solvere, sive ad terram educi minime opus habeant.

17. Ducibus, & qui à Rege ac Præpotentibus D. D. Ordinibus navibus bellicis fuerint præfecti, atque ab iisdem commeatu aliisve mandatis, præceptisque dictæ Classi, cujus tamen partem non constituunt, in auxilium missi, eundem in modum licebit prædas navesque hostibus ereptas securè in utriusque Partis flumina, ostia portusque introducere, easdemque pro libitu suo exinde deducere ad loca sibi prædicta; sic tamen, ut nequaquam Portuum Præfectis naves prædasque

dasque direptas indicare, aut quicquam earum causa exsolvere teneantur; literis Auctoritatis, si rogentur, duntaxat exhibitis.

18. Quod si, durante hac Confœderatione, naves quædam tempestate, aut alio quocunque casu in alterutrius terram incidant, naufragium faciant, aliisve miseris modis pereant, dictarum navium fractarum frustra intra Anni spatium, à Dominis vel ejusmodi, quibus rei istius cura demandabitur, repetita, absque ullâ aliâ causâ ac lite prosequendâ, pro more duntaxat multâ solutis, restituentur.

19. Quod si consimili casu contentionis quicquam inter Partis utriusque Subditos oboriatur, eorundem locorum Præfecti tenebuntur absque ullâ causâ dilatione rem breviter componere, partesque litigantes absolvere.

20. Omnes merces exportari vetitæ, cujusmodi sunt, arma & quæ bellum spectant, commeatus, naves, vela, funes, aurum, argentum, æs, ferrum, plumbum cæteraque omnia à quocunque tandem Partis alterutrius loco in Hispaniam, easque regiones ac Regna, quæ Regis Hispaniarum ejusdemque Sociorum imperio subjiuntur, asportantur, viri, naves earumque merces jultæ prædæ loco diripientur.

21. Summè præmemorata Majestas apud reliquos Reges, Principes, Status, Civitates Populosque nulli Partium addictos sive Neutrales, ut vocant, instabit atque unice rogabit, subditis ut interdican prohibeantque, ne in dicti Regis Hispaniarum ejusdemque Sociorum regnis atque imperiis durante hoc bello negotientur, seu quæcunque cum iisdem commerciâ instituant; ne scienter ac prudenter in damnum aliquod incidant.

22. Hæc si cum bonâ gratiâ ab iis impetrari nequeant, propositum ac statutum est, eas naves, quæcunque in mari obviam dabuntur, quæque in Hispanias, Insulas ac Regna dicti Hispaniarum Regis, ejusque Sociorum & Confœderatorum, cursum dirigere existimabuntur, absque ullâ tamen institutæ navigationis morâ atque injuriâ quacunque inferendâ, detentas exploratasque iri.

23. Navigationes interim ac commercia in omnibus regnorum, Civitatum ac Ditionum, Sociorum, Principum, Amicorumque Neutralium partibus, liberè ac securè instituentur, omni dolo & fraude exceptis.

24. Quocirca etiam supradictæ Majestati, ac Præpotentibus Ordinibus Generalibus in utriusque Partis regnis, imperiis, ac civitatibus apparare atque emere licebit quæcunque arma bellica, commeatum, funes, vela, quibus ad naves apparandas atque exornandas opus est; sic tamen ut neutiquam teneantur empta bona earumque asportationem pluris exsolvere, quam Subditi, quorum in Regnis, Imperiis ac Civitatibus emuntur, exsolvere solent.

25. Præpotentes Ordines Generales à Rege, haud secus ac Amici, Affines Sociique cui arctissimo Fœderis vinculo tenentur devinctissimi, excipientur; ac quantum tormenta bellica globosque grandes attinet, iisdem è Regnis Imperiisque tantam tormentorum bellicorum copiam, haud majori pretio, quam subditis cæterisque Majestatis Fœderatis veniunt exportandi dabitur copia.

26. Quod si in posterum eveniat, ut vel Majestas, vel Præpotentes Ordines Gener. commodiorem, quam in præsentî Contractu propositus est, excogitent modum, quo majus Hispaniarum Regi damnum inferri possit, insuperque roga-

rent, ut talia proposita communi consilio instituere; per Legatos si consultum fuerit, sive per Deputatos eâ de causa missos, si in rem esse existimabitur, actum iri statutum est.

27. Ac quoniam Regem Hispaniarum aperto bello, omni vi terrâ marique invadere, opprimere atque oppugnare propositum est, Majestas Sua Ordinesque Generales propriis cujusque sumptibus ingentem equitum peditumque numerum, debito modo armatum, conscribent satisque de omnibus ad sustentationem necessariis, ad hostem aggrediendum eumque sive campo aperto, sive munimentis oppidisque obsidione atque oppressione expugnandum, prospicient.

28. Quorum militum à Rege conscriptorum numerus, ad minimum, viginti supra quinque, sive triginta militum millia, insuperque quatuor aut quinque millia cataphractorum equitum conficiet; deque sclopetis, hastis, fistulis, ac necessariis militarium machinarum impedimentis aliisque rebus prospicietur.

29. Summè præmemorati Ordines Generales eundem in modum exercitum, atque æqualem equitum peditumque numerum conscribent, atque ea, quæ spectant tormenta bellica omniaque necessaria adjungent.

30. Supradicta Majestas Sua Ordinesque Generales dehinc tempus aliquod constituent, quo copias suas educant; in quem etiam finem inter sese consulent, ac consilia propositaque indicabunt, quò tanto commodiùs hostium copiæ distrahi, atque in diversas partes dividi queant.

31. Quod, ut tantò facilius efficiatur, uterque se eo modo copias ducturum pollicebitur, quo pro singulari animi providentia, securitati, commoditati atque utriusque utilitati sit consulturus; quapropter etiam inter utrumque consensus ac societas mutua futura est.

32. Quod si eveniat, ut Majestati Suæ navibus, quibus copias suas trajiciat, opus fuerit, supradicti Ordines easdem mediocri pretio curabunt: eâ lege tamen, ut in tempore à Majestate admoneantur, quò commodiùs cum nautis naviumque dominis de conductioe convenire queant.

33. Quæcunque alteruter suis copiis vel ceperit vel expugnaverit oppida, castella arcesque, ea omnia expugnanti propria sunt futura.

34. Majestas Sua ex omni Fœderati Belgii Provinciarum armamentario navibus, armis, comæatu, materiis queiscunque necessariis, pretium exsolvendo, juvabitur.

35. Ante tempus à Rege Ordinibusque constitutum, supradictæ Copiæ in stationibus urbium neutiquâ locabuntur, neque sine utriusque consensu dimittentur: sed earundem duces numerum supplere, ac novas integrasque accersere tenebuntur.

36. Quod si hostis omnes copias adversus Confœderatorum alterum deducat eumque solum invadat, alter continuò, nisi alicubi castra posuerit, movebit, Copiasque, ubi potissimum opus fuerit, ac majus hosti damnum inferri poterit, adducet, nisi alteri in auxilium venire, hostemque, si fieri queat, inter utriusque Copias interclusum tenere, consultum magis videatur.

37. De tributis, quæ in hostium Regnis agrisque imperabuntur, ab utraque parte post consuletur.

38. Quod si alterutrius copiæ ab hoste premantur, tantas alter copias in auxilium

lium missurus est, quantas ejusdem securitas atque incolumitas patietur.

39. Quæcunque hæcenus literæ violentæ repetitionis, seu ut vocant Repressalia, & literæ, quas vocant marcæ, insuperque Detentiones quamcunque ob causam utriusque Partis Subditis datæ concessæque fuere, cessabunt, neque in posterum cuiquam utriusque Partis Subditorum concedentur; sed quodcunq; æquum justumque futurum est, exercebitur.

40. Neque per præsentem Confœderationem neque per ejusdem verba quæcunque expressa, sive universalia sive singularia, indicatur, aliquam saltem *renovationem sive restorationem, interruptionem sive commutationem factam fuisse in navigationibus commerciisque*, quæ in Majestatis, Ordinum, atque exterorum Regum, Principum, Civitatum, Amicorum Sociorumque neutralium Regnis Imperiisque libere hæcenus instituta fuere; insuper neque Legibus Archithalassorum Senatuum constitutis, tributorum, onerum, vectigaliumque exsolutionibus, neque utriusque Partis operâ atque officio, privilegiis, juribus, (quæ constituta Anglis dicuntur) quicquam renovatum, instauratum, aut commutatum esse: contra verò disertis verbis conventum ac constitutum est, supradicta privilegia, jura, onera, tributa, vectigalia, leges, constituta, exsolutiones eam vim ac vigorem retentura, quàm ante præsentis Fœderis contractum obtinuerunt. Quæ omnia & singula jam memorata, inter dictæ Majestatis Ordinumque Generalium Commissarios Legatosque acta & transacta sunt; promittentes ac spondentes, vi Auctoritatis ac potestatis sibi datæ concessæque (cujus utriusque exemplar sequentibus inferetur) dehinc Mensibus tribus, aut si poterit maturiùs, Dominorum suorum Principalium consensum, seu Fœderis præsentis confirmationem ac ratihabitionem solennibus Formulis conscriptam, Majestatis scilicet Britannicæ Commissarios Dominorum D. Ordinum Gener. Legatis, ac vicissim D. D. Ordinum Legatos Majestatis Sux Commissariis tradituros esse. In quorum omnium testimonium supra memorati Commissarii Legatique præsentis Confœderationis Articulis subsignarunt, suoque sigillo muniri curarunt. Actum, Zuydt-Hamptoniæ, septimo die Septembris, Anno millesimo, sexcentesimo, vicesimo & quinto, stylo Britannis recepto.

Paulò infra sequebatur Partis utriusque literarum Auctoritatis argumentum. Carolus Dei Gratiâ, &c. Datum Tichfeldii, quinto & vicesimo die Augusti, Anno 1625. infra, Carolus Rex. dein, Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Auctoritatis datæ argumentum, Exaratum Hagæ-Com. duodecimo die Junii, Anno 1625. S. Beaumontius vidit, Pauloque infra, ex Auctoritate & jussu supradictorum D. D. Ordinum Generalium. *I. van Goch.* Subscriptum & subsignatum ut sequitur.

Jacobus Ley.

Franciscus Aarsenius.

G. Buckingham.

Albertus Ioachimi.

Pembroeck.

R. à Burmania.

Carlile.

Hollandt.

E. Conwey.

Rich. Vestonius.

Ratio-

Ratihabitio Prapotentium D. D. Ordinum Generalium subfignata erat Haga-Com. quarto & decimo die Decembris, Anno 1625. Notatum erat, Varwer vidit, subscriptum ex Auctoritate & jussu D. D. Ordinum Generalium. Notatum, J. van Goch.

Magnæ Britannia Regis confirmatio seu ratihabitio fignata erat, vicesimo die Decembris, Anno 1625. Datum, Careno. Infra, Carolus Rex.

Regis Britannia Protestationis, quam vocant, argumentum, super violentarum Repetitionum, vulgo Repressaliorum, adversus India Orientalis Societatem antehac datorum concessorumque annihilatione.

Qvandoquidem hujus Mensis die septimo, Confœderatio quadam inter Nos, atque Unitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, quo de plurimis, & Nostri Regni, & ipsorum Reip. mutuam defensionem spectantibus, ut latius in dicta Confœderationis Articulis patet, peragitur, inita ac conclusa est; Omnibus itaque & singulis constare volumus, Nos sæpenumerò rogasse, atque longanimitate maximâ dictorum Ordinum Generalium adversiorem in Orientalis India Socios desiderasse, idque propter proterviam ac petulantiam in iisdem regionibus perpetratam, imprimis autem quam erga Subditos Nostros in Ambona exercebant, quos crudeliter interemptos, bonis mercibusque omnibus destituerunt, quamvis longe diuque ante supra memoratum Fœdus initum à Prapotentibus Ordinibus correctionem tanti facinoris, uti etiam aliorum damnorum Subditis Nostris illatorum restitutionem petierimus, quorum tamen omnium satisfactionem, non obstantibus justis eorum querelis, consequi nullam potuerunt. Quapropter etiam antehac obtestati sumus, Nos minime contentos esse, minimeque cum dictis Dominis D. Ordinibus Contractum qualemcumque inire velle, antequam bonorum omnium jacturam resarcivissent, prout jus & æquum postulat, ac imprimis Socios Confœderatosque tam Nobis Affines & Propinquos decet. Quibus semper Ordinum Generalium Legati se reverentiam ac Majestatem Regiam cateris anteferre dixerunt, nullamque rem sibi magis cordi esse, neque quidquam sibi magis commendatum habere, atque ad id omnem operam ac diligentiam conferre, ut ejusmodi remedia excogitarent, quibus hac in re Nobis satisfaceret; promittentes se non destituros, donec perficerent, Nobisque satisfactum esse viderent. Insuperque addiderunt, quicquid hæctenus in morâ fuisset, non malitiâ, non pertinaciâ suorum id factum, sed rerum suarum statum ac conditionem aliter fieri prohibuisse. Addito hisce locorum intervallo è quibus Instructiones suas accipere debebant, antequam in hoc negotio quicquam agere liceret; quocirca nos unicè rogabant, ne particulares hæ rationes communis negotii salutem ac promotionem remorentur, ac, nisi Nobis satisfaceret, integrum licitumque fore Nobismet ipsis rationem reddere, ac præfata Societatem India Orientalis, ut Nobis satisfaciunt, cogere, salvo tamen cum Prapotentibus: D. D. Ordinibus inito tractatu. His aliisque rationibus prædicto tractatu comprehensis impulsis, Commissarios nonnullos deputavimus, qui cum supramemoratis Legatis agant & concludant: Verumtamen protestati sumus, ac per præsentem litteras coram prædictis Legatis protestamur, quas Prapotentibus: D. D. Ordinibus tradi oportere, omnibusque indicari oportere in rem esse duximus, nisi Prapotentibus: D. D. Ordines Nobis, quod æquum justumque est, intra octo-decim proximè dehinc venturos Menses, præsentent, in iis quæ famæ dignitati que respectu passi sumus,

sumus, neque damnum Subditis Nostris, quorum bona vitamque tueri ac defendere tenemur, illatum reparari curent, licitum Nobis semper fore, Subditorum Nostrorum vita opumque vindictam sumere, & sive literis (violenta repetitionis) vulgò Repressaliis, quas Subditis Nostris concedemus, sive immèdiatè propriis Nostris viribus rationem jactura, quam in Ambonâ aut alibi ab utrâque parte Linea fecerunt, repetere; non obstantibus vel generalibus vel particularibus quibusdam conditionibus, prædicto Tractatu comprehensis, cujus observatione, ejus respectu, liberos ac solutos Nos esse Deos hominesque testamur. Eum quoque in finem hanc Nostram Protestationem prædictis D. D. Legatis tradi curavimus, ut per ipsos summè dictis Ordinibus Generalibus exhiberetur, insuperque Legato nostro Ordinario, Equiti Carletoni, idem faceret præcepimus; utque hanc nostram Protestationem tantò firmiorem redderemus eam Regestis Nostris inseri curavimus. Actum Tichfieldii nono die Septemb. 1625: Subsignatum erat E. Conway.

Argumentum Confœderationis inter Serenissimos Magnæ Britannia & Daniæ Reges, atque inter Fœderati Belgii Ordines Generales initæ.

Qvandoquidem communi consensu, ac respectu perniciosarum machinationum, atque oppressionum quæ jam ab aliquot retro Annis non tantum minitata, verum aperto quoque bello effecta fuerunt, adversus Pacificationem variis temporibus factam confirmatamque per Cæsares ipsos, atque adversus reliquas Imperii Constitutiones fundamentales juratasque Capitulationes, quod non tantum Principes Electores, Principes, Civitates Germaniæque Ordines, verum etiam necessariâ quadam consequentiâ Reges, Principes, Eorumque Ordines finitimos, Socios & Confœderatos spectat; Idque propter commodum quod è prædicta Pacis, Constitutionum, Capitulationum ac Confirmationum conservatione atque observatione capiunt; Impulsi sunt tempestivè iisdem præcavere atque impedire nimis violentam minimeque ferendum harum machinationum perniciosarum suppressionumque; progressum, & ad restaurationem ac conservationem dictæ Libertatis, Jurum & Statutorum Imperii, obsistere tam manifeste minitanti interitum malo omnibus, qui aut impræsentiarum ejusdem Fundatores existunt, aut in posterum existituri sunt: Eaque de causâ Sereniss. Magnæ Britannia Rex Hagam Bat. delegavit Per-Illust. D. D. Georgium, Buckinghamiæ Ducem, supremum Angliæ Admirallum, &c. Henricum, Comitem Hollandiæ, &c. Extraordinarios Suos Legatos, & D. Dudley Carletonem, Equitem, Ordinarium suum apud Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales Legatum; Insuper etiam Serenissimus Rex Daniæ huc delegavit D. D. Iacobum Vlesfeldium, Equitem Daniæ, Gubernatorem Neoburgensem, & Christianum Thomæ in Tomme Ruy, Hereditarios, Extraordinarios Suos Legatos; summèque dicti Fœderati Belgii Ordines Generales deputarunt D. D. Florentium, Comitem Kulenburgensem, Baronem Pallandiæ, VVittæ, VVeerdæ, Dominum Hoedeni, Hienдени, VVildenburgi, Kenswicleri, Engelsdorpii, Vrechemi, Bachemi, &c. Nicolaum à Boeckhorst, Noortvici Dominum, Balivum aggerumque Rhenolandia Præfectum; Antonium Duickium, Præ-Potent. D. D. Ordinum Hollandiæ & VVest-Frisiæ Syndicum supremum, Simonem Beaumontium, Civitatis Medioburgensium Consiliarium Syndicum; Gisbertum Harteveldium, Christianum Oosterzee, Grietmannum in Hemsterland, Thomam Verwer, Consulem Dapentriæ, Gosenium Schafferum, Toparcham in Vythuisen & Meden,

Meden, Commissarios suos: qui postquam sæpius Hagæ-Batav. de modo ac necessariis mediis, quibus prædictus finis obtineri posset, acturi convenerant, in sequentes Articulos mutuò consenserunt:

1. Ac primò quidem firmum & perpetuum Fœdus inter Serenissimos Magnæ Britannia & Dania Reges ac Præpotent. D. D. Ordines intercedet.

2. Quò supradictis malis incommodisque occurratur, Majestas Sua Dania exercitum viginti supra octo aut triginta millium peditum, insuperque septem aut octo millium equitum in campum educet, si debitè ac sufficienter ipsi à Confœderatis succurratur.

3. Majestas Sua Magnæ Britannia ter centenis Florenorum millibus Regi subveniet, quorum exolutio fiet Hamburgi unoquoque Mense præcisè triginta supra duos dies continente.

4. Majestas Sua Magnæ Britannia, juxta Fœdus inter ipsam & summè dictos Ordines Generales initum ejusque argumentum, *aliam Classem* in Mare educet, eâdemque Classi, quæ jam in Mari est, auxiliabitur, quò adversæ Partis vires hoc pacto distrahantur atque enerventur.

5. Summè memorati Ordines Generales Majestati Sux Daniae *quinque Florenorum millium, singulis Mensibus* ut supra computatis, suppetiasferent. Præterea etiam, si res ac fortunæ eorum permitterent, hostiumque Copiæ appropinquantes, Regis Daniae exercitui obviam procederent, in gratiam prædicti exercitus *ingentem equitum numerum* educent, quò supramemoratos hostes distrahant. *Suam partem quoque ad prædictam Regis Magnæ Britannia Classem exornandam* conferent atque exsolvent, proximeque venturâ æstate quantum peditum equitumque numerum poterunt in campum educent, quâ *sufficientem exercitum* constituent, &, ne ab hostibus adversus prædictum Regis Daniae exercitum auxilium mittatur, impediant.

6. Nemini Confœderatorum, *ante prædicta restorationis in Germaniâ (annuente Divino Numine) consequutionem, Confœderationem hanc renunciare* licebit.

7. Nemini quoque Confœderatorum à Parte adversâ *explicationes quascumque, nisi quæ literis commissæ offerentur, accipere integrum erit*, ad quas etiam essentialiter, antequam omnium Confœderatorum Ministris Hagæ-Batav. commorantibus exhibitæ fuerint, neque *sine communi consensu* respondebitur.

8. Quodsi Confœderatorum quis dehinc semetipsum sive directè sive indirectè infestatum, turbatum vel oppressum in Regnis Suis, Regionibus, Ditionibus Oppidisve terrâ marique deprehenderet, *vi hujus Confœderationis, reliqui auxilium ipsi ferre, terrâ marique tenebuntur, opibus, mediisque, in quæ Confœderati jam consenserant, omnibusve viribus, quò eum à prædictis oppressionibus tueantur ac defendant.*

9. Omnia hæc puncta obligantia atque obstringentia sunt & in posterum erunt, etiam respectu Regis Daniae, *si sufficiens ipsi auxilium certò ac reipsâ præstitum sit.*

10. Quandoquidem autem Christianissimo Regi Galliarum apud Majestatem Suam Daniae duorum è Ministris suis Delegatione instare placuit, ut ei persuaderet, quò nefariis conatibus & suppressionibus in S. Romano Imperio remedia adhiberet, quibus instantiis variæ oblationes auxilii adjunctæ erant, quo onus hoc sufferre queat,
Chri-

Christianissima Sua Majestas Regia quamprimùm rogabitur, ut huic sese Tractatui immisceat, vel Regis Daniæ exercitus sustentationi liberali subsidio succurrat, juxta Regias Suas oblationes cæterorumq; Confœderatorum proportionem, qui sese pro Communi Salute devincient atque obstringent.

11. Quum autem Serenissimus Sueciæ Rex varias oblationes ac Declarationes Sux erga Fœdus hoc voluntatis instituerit; etiam à Majestate Suâ petetur ut idem ineat, atque ex ordine oblationum eidem succurrat.

12. Serenissima Venetorum Respublica Sabaudiaque Dux itidem rogabuntur ut incant ejusdemque participes fiant.

13. Principes Electores Germaniæ omnesque alii Principes, Status Civitatesque, quarum interest, ut eidem Fœderi subscribant, rogabuntur.

14. Fœdus hoc quoque Principi Transsylvania indicabitur, ut pernoscatur, num Celsitudini Sux huic se adjungere consultum videatur, utque ea, quæ in rem ejus futura sunt, faciat.

15. Præfens Fœdus nullam *innovationem aut immutationem* afferet Contractibus, quos Majestas Sua Magnæ Britannia cum Præpotent. D. D. Ordinibus seorsim iniit, qui robur suum retinebunt, pro modo quo conclusi confirmatique sunt.

Quæ Conventiones, Pactiones & Articuli supra concepti eorum singuli pertractati, stipulati, concessi ac confirmati sunt à præmemoratis D. D. Legatis Magnæ Britannia & Daniæ Regum, salvo Majestatum Suarum consensu, & à Commissariis summè dictorum D. D. Ordinum Generalium, salvo quoque D. D. Deputantium suorum consensu, bonâ fide promittentes seseque obstringentes, vi literarum suarum Auctoritatis, (quæ tractationis hujus fini annectentur) sese intra vigesimum diem Martii proxime venturi, aut, si fieri potest, citius, eos quorum D. D. Deputantes non tam longè hinc absunt, comparaturos ac tradituros esse, nempe D. D. Legatos Regis Magnæ Britannia Ministris Regni Daniæ & Status hujus, ac præmemoratos D. D. Legatos Regis Daniæ Ministris Magnæ Britannia & Præpotent. D. D. Ordinibus General. ac D. D. Commissarios summè dictorum D. D. Ordinum Ministris Magnæ Britannia & Daniæ specialem declarationem voluntatis ac sententiæ D. D. Deputantium suorum de hoc præfenti tractatu, sive literas Ratihabitionis solemnibus formulis conscriptas.

In quorum omnium Actionum, Conventionum & Articulorum testimonium prædicti D. D. Legati & Commissarii tractatui huic subsignarunt, ac Sigillis suis muniti curarunt. Actum Hagæ-Batav. nono die Decembr. Anno 1625.

Argumentum Literarum Auctoritatis D. D. Extraordinariis Legatis Regis Magnæ Britannia datæ concessæque.

Carolus Dei Gratiâ Magnæ Britannia, Francia & Hibernia Rex, Fidei Defensor, &c. Omnibus ad quos præfentes hæ literæ pervenerint, Salutem. Multæ & graves admodû causa Nostra pariter & publica spectantes commoda, illa verò præcipuè qua pro Amicis & Confœderatis Nostris cura Nobis incumbit, quorum Salutem summo Nostro cum luctu periclitantem cernimus, persuasere Nobis, Amicos, Affines & Confœderatos Nostros non solum per literas monere, ut sua publica que prospiciant saluti atque incolunitati, verum etiam per Legatos & Deputatos Nostros rogare, & ad Fœdus contra communem hostem Nobiscum ineundum invitare, ut scil. communi auxilio consilioque maturè obviam eatur tam late grassanti Malo

& jam Vniuerso Christiano orbi frana jugumque minitanti: Hac de causâ ac præ summâ illâ fiduciâ, quam in prædilectis ac præcharis consanguineis & Consiliariis Nostri Georgio Buckinghamia Duce, Summo Regni Nostri Angliæ Admirallo, &c. & Henrico Comite Hollandiæ, quorum non semel probitatem, industriam, prudentiam & providam animi circumspeditionem in Rebus Nostri gereñdis experti sumus, Ipsos Nostros veros, certos & indubitatos Legatos, Deputatos & Commissarios Nostros tam ad Sereniss. Fratrem Nostrum præcharissimum Ludovicum Regem Christianiss. & Præpotent. Fæderati Belgii Ordines Generales, Amicos Nostros charissimos, quam ad quoscumque Reges, Principes, Status liberos & quoscumque alios Amicos, Affines & Confæderatos Nostros, hac in parte fecimus, constituimus & ordinavimus per presentes dantes & concedentes eis plenam, sufficientem & omnimodam potestatem pariter ac facultatem pro Nobis & Nostro Nomine cum summè dictis Serenissimo Rege Christianissimo, Vnitarum Belgii Provinciarum Ordinibus, vel cum quolibet Rege, Principe, Statu libero aut aliis cujuscunque Ordinis, Status dignitatisque fuerint, contra Domum Austriacam, Hispaniarum Regem, aut alium quemcumque eis faventem & ab eorum partibus stantem, Fædus, Ligam & Confæderationem quamcumque offensivam & defensivam ineundi & contrahendi, Ligas aut Confæderationes quasumque antehac initas confirmandi, eas extendendi aut minuendi, Tractatus cum quocumque ineundi, Propositionibus consentiendi, proponendi, stipulandi, conveniendi Nostroque Nomine concedendi, promittendi & concludendi, atque iisdem promissis, stipulationibus & conventionibus subsignandi, omnia denique & singula agendi ac præstandi, quæ præmemorati Legati, Deputati & Commissarii Nostri Nobis Regnisque Nostri utilia, convenientia & necessaria judicaverint, & quæcumque Ipsi agere aut præstare possimus si Ipsi presentes adessemus; promittentes & verbo Regio spondentes, quæcumque à supramemoratis Legatis, Commissariis & Deputatis Nostri acta, gesta conclusaque in præmissis fuerint, Nos rata grata firmaque habituros & inviolabiliter observaturos & si opus fuerit, Regiâ Nostriâ manu & Sigillo Nostro munituros esse. In quorum testimonium hisce literis Nostriâ manu Nostriâ subsignavimus & Magno Nostro Sigillo muniri fecimus. Ad Novam Farum decimo septimo die Octobr. Anno Regni Nostri primo, signatum erat Carolus Rex, & obsignatum Sigillo Magno in cerâ flavâ.

Argumentum Literarum Autoritatis D. Dudley Carletoni, Equiti,
Legato Ordinario Regis Magnæ Britanniæ datæ
concessæque.

Carolus Dei Gratiâ Magnæ Britannia, Francia & Hibernia Rex, Fidei Defensor, &c. Omnibus, ad quos presentes literæ pervenerint, Salutem. Cum multa & graves admodum Causa Nostri pariter & publica spectantes commoda, persuaserint Nobis Tractatum & deliberationem inire cum Serenissimis Dania & Sueciæ Regibus, Electore Brandenburgico & aliis Principibus & Confæderatis Nostri (publica utilitatis imprimis studiosis) super iis, quæ in hoc rerum Statu Nostro & communi Christiani Orbis bono utilia videbuntur; cumq; ad id summè dicti Reges, Principes & Confæderati Nostri Legatos, & Deputatos suos Hagam Batavorum missuri & delegaturi sint, aut jam miserint vel deputarint, ut cum Nostro aut Nostri in & de præmissis & omnibus ea concernentibus deliberent, conveniant & concludant, Notum sit, quod Nos de fidelitate & providâ animi circumspeditione prædilecti & fidelis Nostri Dudley Carletonis, Equitis Aurati, Oratoris Nostri Ordinarii apud Potentiss. Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines, apprimè confidentes. Ipsum verum, certum, legitimum & indu-

indubitatum Commissarium & Deputatum hac in parte facimus, constituimus & ordinamus, eidem per presentes dantes & concedentes plenam & omnimodam potestatem & Auctoritatem cum summè dictis Regibus, Principibus & Confœderatis Nostri vel eorum Legatis aut Deputatis, sufficientem ad id Auctoritatem habentibus, deliberandi, conveniendi & concludendi pro Nobis & Nostro Nomine, de & super Ligis, Amicitiiis & Confœderationibus quibuscunque inter Nos & præfatos Reges, Principes & Confœderatos Nostros auxiliaque mutua concipiendi & concedendi, & pro Nobis Nostroque Nomine promittendi & confirmandi pactionesque quaslibet & conventiones ineundi & contrahendi ceteraque faciendi quæ in præmissis vel eorum reliqua concernentibus utilia aut necessaria judicaverint, promittentes bonâ fide & verbo Regio spondentes quacumque à prædicto Commissario & Deputato Nostro in iis quæ prædicta sunt aut ea quovis modo concernentibus acta, gesta, promissa conclusaque fuerint Nos ea omnia rata, grata firmaque habituros & inviolabiliter observaturos. In cujus rei testimonium his literis manu Nostrâ subsignavimus, & Sigillo Nostro Magno muniri curavimus. Actum in Palatio Nostro Westmonasterii vicesimo tertio die Aprilis, Anno Regni Nostri primo. Subsignatum erat, Carolus Rex & obsignatum Magno Sigillo in flavâ cerâ.

*Argumentum Literarum Auctoritatis D. D. Extraordinariis Legatis
Regis Daniæ data concessæque.*

Christianus Quartus, Dei Gratiâ, Daniæ, Norwegiæ, Vandalorum, Gothorumque Rex, Dux Slesvici, Stormariæ ac Ditmarsæ, Comes in Oldenburg & Delmenhorst, Omnibus & singulis quibus præsentibus hæc continget legere auri-
vè; pro Status ac dignitatis ratione, post officii, benevolentiam, favoris, ac gratiæ Nostræ Regiæ testificationem condignam, amicè, benevolè ac clementissimè significamus: Cum hoc tempore inter præcipuos aliquot Europæ Reges, Principes ac Status Hagæ Batav. per Legatos illuc mittendos, conventus haberi, ac de mediis per quæ afflicta & penè oppressa Germania in pristinum statum ac tranquillitatem restitui possit, matura deliberatio institui debeat. Nos pro eo studio & favore, quo erga bonum publicum tenemur, pio huic & omni laude digno proposito minimè deesse voluisse, & propterea Generosos ac Nobiles Regni Nostri Cancellarium & Senatores, Præfectum Arcis Neoburgensis dilectos Nobis fideles Jacobum Ulfeldium in Urip, & Christianum Thomæ in Tomme Rup, Hæreditarios, quorum prudentiam, fidem ac diligentiam in multis gravissimis rebus experti sumus, illuc Nostro Nomine delegasse, quibus vi Præsentium damus & concedimus plenam ac omnimodam potestatem cum Regibus, Principibus & Statibus prædictis, aut eorum Legatis, sufficienti itidem ad id Auctoritate munitis, conveniendi, deliberandi & Nostro Nomine concludendi ea omnia, quæ ad prædictum finem necessaria aut conducibilia videbuntur, Confœderationes, Contractus aliasque Literas aut Instrumenta super iis ineundi & confirmandi, promittentes & verbo Regio spondentes, Nos ea omnia, quæ præmemorati Legati & Deputati Nostri ita gerent & promittent, rata, grata firmaque habituros esse. In quorum pleniorè fidem præsentibus manu Nostrâ Regiâ subscripsimus & Sigilli Nostri appendice muniri curavimus. Actum Neoburgi trigesimo primo die Octob. Anno 1625. Subsignatum erat, Christianus, & Sigillo obsignatum in cerâ rubcâ.

Argumentum Literarum Auctoritatis D. D. Commissariis Præ-
potent. D. D. Ordinum Generalium datæ concessæque.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, quibus præsentibus hæc continget legere audirevè, Salutem. Quandoquidem ad communi consensu auxilioque progressibus nefariorum ac periculosorum conatum, & suppressionum, quæ aperto bello ac de facto exercentur, contra Pacificationem, Leges fundamentales aliasq; Capitulationes S. Romani Imperii ab ipsis Imperatoribus constitutas, obviam eundem, visum est, dirigente atque instante Sereniss. Magna Britannia Rege, ut Haga-Batav. D. D. Legatorum & Commissariorum summè dictorum Regum, Principum ac Statuum, quorum interest, ut & Nostrorum Commissariorum conventus haberetur, ad deliberandum agendum ac concludendum Confœderationem Ligamque firmam defendendi atque offendendi adversus eos omnes, qui aut impræsentiæ existunt aut in posterum existuri sunt earum machinationum oppressionumque Autores, & quandoquidem in prædictum finem ed loci advenerunt Strenuissimi Domini D. Georgius, Buckinghamia Dux, supremus Admiralus, &c. Henricus, Comes Hollandia, Extraordinarii Legati Serenissimi ac Potentissimi Regis Magnæ Britannia, quemadmodum etiam D. Dudley Carleton, Eques, Ordinarius Legatus summè dictæ Regiæ Majestatis ad id speciali Auctoritate instructus est, insuper etiam D. D. Iacobus Vlesfeldius in Vrup, Regni Daniæ Cancellarius, Arcis Neoburgensis Gubernator, & Christianus Thoma in Tomme Rup, Hæreditarii, Extraordinarii Legati Serenissimi ac Potentissimi Regis Daniæ, ed pervenerunt: Nos itaque plenissimè freti sinceritate ac longâ rerum experienciâ, fidelitate ac sufficientibus qualitatibus D. D. Florentii, Comitibus Culenburgeris, Baronis Pallandia, VVithemia, VVeerdæ, Domini Leedæ, Liendeni, VVildenburgi, Kenswieleri, Engelsdorpii, Vrechemi, Bachemi, &c. Nicolai à Boeckhorst, Domini Noortvici, Ballivii aggerumque Rhenolandia Præsfecti, Antonii Duickii, Præpotent. D. D. Ordinum Hollandia & VVest-Frisia Syndici Primarii, Symonis Beaumontii, Civitatis Medioburgensium Consiliiarii Syndici; Gisberti Harteveldii, Christiani Osterzee, Grietmanni in Lemsterlandi, Thomæ Verwer, Civitatis Daventria Consulis, & Gooßenii Schaffer, Domini in Vythuisen & Meeden, &c. ipsos ordinavimus ac deputavimus & præsentibus ordinamus ac deputamus ut Nostro Nomine Locoq; in Concilio Prædictorum D. D. Extraordinariorum & Ordinariorum Legatorum summè memoratorum Regum, aliorumque Regum, Principum, qui hisce sese adjungunt, dantes ac concedentes ipsis plenam atque omnimodam Auctoritatem ac potestatem agendi, conveniendi, & cum eis concludendi Confœderationem firmam Ligamque offensionis ac defensionis adversus prædictas machinationes oppressionesque, deque iis omnibus, quæ conventa ac conclusa fuerint ejusmodi Instrumenta, Contractus Pactionesq; necessarias ineundi & confirmandi: generaliter etiam in prædictis agendi, sicut Nosmetipsi, si præsentibus essemus, ageremus, negotio licet ulteriora mandata, quam præsentibus expressa sunt, exigente, bonâ fide spondentes, Nos ea omnia, quæ prædicti D. D. Deputati Nostri in supra memoratis ita gerent & promittent, rata, grata firmaque habituros atque inviolabiliter observaturos, neque ullâ ratione sive directâ sive indirectâ contraventuros, omnia quoque, si opus fuerit in summè dictorum Regum aliorumque, qui hisce sese adjungere volent, satisfactionem, ratihabituos. Actum Haga-Batav. in Concilio Nostro, sub Sigillo Nostro majori signatum, atque à Graphiario Nostro subsignatum, vigesimo octavo die

Decemb. Anno 1625. Subsignatum erat, Gisbertus de Boetseler, pauloque infra jussu & Auctoritate summè dictorum D. D. Ordinum Generalium; Notatum, I. à Goch, obsignatum Sigillo majore in cerâ rubeâ. Subsignatum erat,

D. S. G. Buckingham.	L. S. Jac. Ulefeldius.	L. S. Florent. Comes Cufen-
L. S. Hollandes.	L. S. Christianus Tho-	burgensis.
L. S. Carleton.	mæ.	L. S. Nicolaus à Boeckhorst.
		L. S. Ant. Duickius.
		L. S. S. Beaumontius.
		L. S. G. Harteveldius.
		L. S. C. ab Oosterzee.
		L. S. Thomas Verwer.
		L. S. G. Schaffer.

Argumentum Memorialis respectu Tractatus Hagæ-Batav. inter Serenissimos Magnæ Britanniæ & Daniæ Reges, & Fœderati Belgii Ordines Generales nono die Decemb. Anno 1625; initi.

Quanquam D. D. Legatis & Deputatis qui contraxerunt, generalioribus terminis proponere plurimis gravissimisque de causis visum fuit; præsupponendum est Palatinum utrumque cum omnibus suis Dignitatibus atque annexis expressè retinendum esse, Confœderatos mediis quibuscumque optimis ejus restitutionem Principi Electori Comiti Palatino ejusdemque liberis procurare teneri, quum injustè atque immerito inde ejecti sint, neque Confœderatos ullum cum hoste Tractatum, nisi Principe Electore incluso, inituros esse.

Nummorum subsidium ter centenorum Florenorum millium singulis Mensibus, quod Majestas Sua Magnæ Britanniæ Copiis Regis Daniæ sustentandis confert ac præstat, continuabitur, dum egregiâ diversione, quam Majestas Sua Magnæ Britanniæ alio exercitu terrâ, ut & Classibus suis Mari instituet, Rex Daniæ magis sibi subventum quam prædicto nummorum subsidio reipsâ comperietur: vel Majestas Sua aliis subsidiis exercitui sustentando par reddetur.

Quodsi Magna Britannia Rex è propriis suis subditis sex peditum millia equitumque mille proprio suo are exsolvendos, sed pro ratione stipendii Regis Daniæ, prædicto exercitui addere velit, integrum ipsi fore hac ita gerere finitis tribus Mensibus, prout conventum est, aut convenietur inter Majestates Suas Magnæ Britanniæ & Daniæ per Equitem Amstrutherum, exsolutionem quoque prædictorum militum subtractionis medio è promissâ tercentenorum Florenorum millium Summâ singulis Mensibus institutam iri; è prædictis nummis quod superest, reliquis exercitus sumptibus impenso.

Copias Comitum Mansfeldii, dum conjunguntur, sive in dispositione Regis Daniæ futurae sunt, (prout jam sunt, atque esse oportet usque dum Confœderati aliud decernant) militibus tam peditibus quam equitibus, secundo hujus Tractatus Articulo expressis annumerandas esse; eâ lege tamen ne prædictus Articulus strictè explicetur, donec media incrementum cœperint. subsidiis præmemorato Tractatu necdum expressis, quibus sustentandis Regis Daniæ Copiis subveniatur.

Cantum quoque esse, ne quis Confœderatorum mittat aut directè vel indirectè hostibus aut
iis qui

is qui ab eorum Parte stant mitti curet commeatum, instrumenta bellica, malos, funes aut alia quæcumque necessaria ad bellum, sive ad extruendas naves, verum ut, quantum fieri potest, id impediatur atque interdican cum Subditis Suis tum aliis queiscumque, sub pœna justa prade.

Pramemorato Confœderationis Tractatu promissum esse, D. D. Legatos Regum Magnæ Britannia & Daniæ ac Deputatos Præpotent. D. D. Ordinum General. D. D. Deputantium suorum de hoc Tractatu Sententiæ declarationem intra vigesimum diem Martii proximè venturi Haga-Batav. exhibituros esse: promittentes ac spondentes prædicti D. D. Legati ac Deputati sese eodem termino locoque exhibituros esse D. D. Deputantium suorum declarationem super punctis & Articulis hoc Memoriali comprehensis. Subsignatum atque obsignatum erat sequenti modo.

G. Buckingham.
Hollandes.
Dudley Carleton.

Jacobus Ulfeldius.
Christianus Thomæ.

Florent. Comes Culenburgensis.
Nicolaus à Boeckhorst.
Ant. Duyckius.
S. Beaumontius.
G. Harteveldius.
C. ab Osterzee.
Thomas Verwer.
G. Schaffer.

Ratihabitio Regis Daniæ super Contractu & Memoriali subsignata erat Wolfenbütel, octavo & vicesimo die Februarii. Anno 1626.

*Sincerum insuper optimaque Fidei Confœderationis Specimen Propositorum cum Serenissimo Transylvaniæ Principe iniebaturs
cujus Argumentum tale est:*

» Quandoquidem Serenissimus Dominus, D. Gabriel, Sacri Romani Imperii
» ac Transylvaniæ Princeps, &c. Regni Ungariæ Partium quarundam Domi-
» nus, Dux Zicklerensis, Comes in Oppelen, & Ratiborn per Celsitudinis Suae Le-
» gatum Dominum Matthiam Quadt, Wichrodii & Zoppenbrugi Præfectum, vi
» literarum Suarum Auctoritatis, octavo & decimo die Aprilis proximè elapsi exa-
» ratarum, declarari atque indicari jussit se prædictæ Confœderationis participem
» fieri, eademque comprehendere velle.
» Idcirco Unitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales declarant, se cum
» supradicto Legato, Regiæ utriusque Majestatis Britannia Daniæque consensu sal-
» vo, de sequentibus Articulis convenire, quemadmodum quoque per præsentem
» provisionaliter, ut vocant, & Salvo utriusque Regiæ Majestatis consensu, de se-
» quentibus conveniunt.
» Ut summè præmemoratus Princeps supradictæ Confœderationi sese adstrin-
» gat ac devinciat, quemadmodum per præsentem semetipsum obstringit ac devin-
» cit; quâ lege etiam & conditione à Confœderatis adsciscitur atque admittitur, eâ
» quidem formâ ac si Serenissimus Princeps in ipso Confœderationis initio adfuisset,
» dictamque Confœderationem ipsemet instituisset.

Sere-

Serenissimus Princeps Exercitum conscribat, eundem ipsemet ducturus, angustè equitum quindecim milliū, ad sigillatim sive cum Fœderatorum Copiis conjunctim eorum agros invadendos ac depopulandos, qui Confœderatis vim aut damnum inferre conabuntur.

Quoniam verò Serenissimus Princeps, ubi ejusmodi agrorum Hostium invasio ac depopulatio instituetur, multo milite præfidiario diversa sua loca limitanea aditusque varios munire ac retinere, quò omnimodam Hostium invasionem propulsare ac depellere queat, proindeque militum quadraginta millia aut plus eo sub signis habere necesse habet ;

Idcirco Confœderati singulis Mensibus, triginta supra duos dies continentibus, quibus Serenissimus Princeps Copias prædictas in agro retinebit, quadraginta Imperialium millia in subsidium annumerent; quorum mediam partem Rex Magnæ Britannæ, quartam Rex Daniæ, concedat: reliquæ autem partis exsolutioni Confœderati sese mutuo devinciant.

Insuper etiam octo decemve millia Peditum, Equitum duo millia Serenissimi Principis Copiis adjungant.

Atque ad id omnem operam, curam ac diligentiam conferant, quò Reges, Principes Ducesque tam intra quam extra Europam Imperantes, sive per Ordinarios in locis Residentes, sive per Extraordinariam eâ de causâ institutam Legationem, prout consultum videbitur, dictâ Confœderatione comprehendantur ac devinciantur.

Reliqui verò Confœderationis Articuli firmi ac rati habeantur, præsentem autem in Confirmationem & Ratihibitionem proximam adjungantur.

Actum Hagæ-Com. salvo tamen Utriusque Majestatis Regiæ præmemorata consensu, octavo & decimo die Septembris, Anno 1626. Subscriptum erat, Jussu atque Auctoritate Summè prædictorum D. D. Ordinum Generalium. Ac Notatum, I. à Goch.

Per Contractum autem cum Serenissimo Principe Electore Brandenburgensi Anno 1622, & 1624, initum confirmatumque Præpotentes D. D. Ordines Generales, quamvis non directè atque explicitè, indirectè tamen atque explicitè ad bellum contra Hispaniarum Regem gerendum obstricti obligatique tenebantur; Hispanis Austriacis ac Neoburgensibus, Præpotentibus verò D. D. Ordin. Brandenburgensibus commodis majorem in modum inservientibus. In rem autem fore existimavi Contractum quendam Provisionalem, ut vocant, super Dominiorum & Principatuum, de quibus ambigebant, divisione inter Utrumque Principem Neoburgensem atque Electorem Brandenburgensem institutâ, commemorare.

Argumentum Contractus Provisionalis, inter Serenissimum Principem Electorem Brandenburgensem atque inter Serenissimum Principem Neoburgensem, Düsseldorfii, nono die Martii, Anno 1629. initi confirmatique.

Quoniam inter Serenissimum Principem & Electorem, Dominum Georgium Gulielmum, Marchionem Brandenburgensem, Sacri Romani Imper-

» Imperii Archicamerarium atque Electorem, Borussiae, Juliaci, Montium, Cliviae, Stetini, Pomeranorum, Cassubiorum ac Wendorum, atque in Silesia Crosnae & Jägerndorpii Ducem, Arcis Neoburgensis Comitem, Rugae Principem, Marchae ac Ravensbergii Comitem, Dominum Ravesteinii, &c. atque inter Dominum Wolfgangum Guilielmum, Comitem Palatinum, Bavariae, Juliaci & Montium Archiducem, Comitem Veldentzii, Spanheimbii, Marchae, Ravensbergii, & Morfæ, Ravesteinii Dominum, &c. plurimae diversaeque exortae fuerunt dissensiones, super administratione ac gubernatione, simul etiam super possessione, Ditionum & Ducatum Juliaci, Montium, Cliviae, caeterorumque Comitatum ac Dominiorum eodem pertinentium & subjacentium, quem ad modum ea omnia Serenissimus Princeps ac Dominus, D. Johannes Guilielmus, gloriosissimae memoriae, Dux Juliaci, Montium, Cliviae, Marchae, Ravensbergii & Morfæ Comes, Dominus Ravesteinii, dum viveret, possedit.

» Idcirco summè praememorati Principes post maturam & diurnam deliberationem ob oculos sibi posuerunt, quod si contentiones illae majorum fertiles ac fecundae, producantur ac foveantur, non tantum Celsitudines Suas in perpetuam damnisque plena sollicitudine versari, verum etiam Territorii Ordines, Subditosque in summum vitae bonorumque discrimen praecipitari, agros & loca eorum vastari funditusque everti, ac tandem legitimis Haeredibus suis destitui, atque *ab Imperio Romano penitus divelli posse.*

» Quibus malis ærumnisque exinde orituris ut succurrerent, tam propter Amicitiam & Consanguinitatem, quam Celsitudines inter se tam arcte tenentur devinctae, quam propter Amorem quo Subditos suos prosequuntur, Contractum Provisionalem, quem vocant, Annorum viginti supra quinque (si haec de jure possessionis lis & contentio intra dicti temporis spatium, sive jure debito, sive cum bona gratia non componeretur) inierunt & confirmarunt.

» 1. Utriusque Partis Celsitudines cavebunt, ne praesens Contractus aut sibi, aut aliis, quibus in supradicta Dominia, Comitatus, Ditionesque quidquam juris reliquum est, aliquid derogare possit in eo, quod sibi jure optimo competere arbitrabuntur, quodque legitime ad Eosdem pertinere judicabitur: ac proinde a Nullo tertio adversus Celsitudines Suas neque alio quocumque pacto in damnum aut detrimentum deputari queat.

» 2. Quapropter etiam Celsitudines Suae communi consensu Sacri R. Imperii Caesareae Majestati, utpote Clementissimo Sui Feudi Domino ac Summo Principi eum, quem debent, honorem exhibebunt, Contractumque Provisionalem, quam fieri poterit, humillimè indicabunt, idque summam spe ac fiducia, quoniam hoc pacto Neutri Celsitudinum Suarum de jure suo quidquam decedit, sed potius Dominia, Comitatus & Ditiones S. Romano Imperio alligantur, insuperque Subditorum saluti & tranquillitati consulitur, fore, ut Caesarea Sua Majestas benigno animo susceptura sit.

» 3. Celsitudines Suae supramemoratum Contractum Provisionalem Regi Hispaniarum, Serenissimae Infanti & Foederati Belgii Praepotentibus D. D. Ordinibus Generalibus exhibebunt, atque ab Iisdem majorem in modum petent, ut Copias Suas, propterea quod Celsitudines Suae jam inter se convenerunt, ex omnibus

bus Principatum, Comitatum, Dominiorum ditionumque locis educere, neve supra unum Utriusque Celsitudinis locum milite præfidiario obtinere, militibus insuper, ut sese mœnibus contineant neutrive Parti quidquam damni aut detrimenti inferant, præcipere ac demandare velint: sed ut omnimodos hostilitatis actus, Repetitiones violentas, vulgò Repressalia, acta & facta omnia, quo tandem nomine veniant, à Principatibus, Comitatibus, Ditionibus, Dominiis utque ab eorundem Incolarum Subditorumque cervicibus avertere atque amoliri studeant. Ac si quidam Incolarum Subditorumque in Præfidiis & Stationibus militaribus detenti inveniantur, eosdem absque ullo Redemptionis pretio ab Utraque Parte dimittant; & per Scripta solenniter decreta tam Celsitudinibus, quam ipsæmet Celsitudines sibi mutuò promittant & polliceantur, se præfatos Principatus, Comitatus, Ditiones Dominiæque tam universa quam singula queiscunque Militum metatis exempturas prorsusque liberaturas esse; aut si ejusmodi necessitas immineret, castra ut in dictis Celsitudinum Suarum Comitatibus, Principatibus, &c. metari cogerentur, non diu tamen esse commoraturas; ac si pernoctandum foret, optimâ disciplinâ, & sine Incolarum Subditorumque damno, secundum S Romani Imperii Constitutiones, transitusque ordinem, cum Prioribus Principibus Electoribus constitutum decretumque omnia administraturas, atque à Contraventoribus supplicium sumpturas, nisi damnum à se illatum refarciverint. Subditi quinetiam nullo prætextu, aut quocunque tandem nomine veniat, exactioibus, aliisve modis molestiâ, damno vel injuriâ afficientur, verum omni loco ac tempore optimâ Neutralitate, quàm vocant, ac libertate fruentur. Ac si quis alterutrius Partis militibus se opposuisse, & Neutralitatem violasse comperietur, in ejusmodi exemplum ut statuatur, damnumque illatum restituetur, à Magistratibus Legitimis, quorum Imperio subsunt, eo quo decet modo postulabitur.

4. Omni quinetiam cura, studio ac diligentia ab Utriusque Partis Copiis auxiliariis inquiretur, ne quis alterius Partis locum Præfidiario milite munire, occupare, sive quascunque in aliquem machinationes clandestinas, aut in Celsitudinum Suarum, sive Ordinis Equestris Personas, in Oppida, Ditiones & Dominiæ, Subditos, Consiliarios, Præfectos, tam militares quam civiles, sive Administratores & Directores quoscunque ejusmodi quidquam occipiant, neve occipere permittant: Sed siquid Ipsis, Ipsorumque Subditis, Administratoribus aut Directoribus cum Principatibus, Comitatibus, Ditionibus Dominiisque Eorundemque Possessoribus, Subditis, Territorii Auditionis Ordinibus privatim aut publicè fuerit, id omne, hostilitatis actibus & violentis Repetitionibus semotis, cum bonâ gratiâ optimoque jure secundum consuetas Pactiones, ac Conventiones, prout æquum justumque futurum est, decidetur & conficietur.

5. Quapropter etiam asserere minime dubitabunt, se neutrum Possidentium Principum juxta Confœderationis Articulos in Principatibus, Comitatibus, Ditionibus Dominiisque, Eorumque Constitutionibus & Privilegiis, vel denique in alterius redditibus ac Dominiorum fructibus, quo prætextu tandem fieri posset, nihil quidquam molestiæ sive detrimenti illaturos, neque ut per suos inferatur, permissoiros.

» 6. Quem in modum etiam Celsitudines Suae Utrique Parti militanti sincerè ca-
 » vebunt, fidemque dabunt, quamvis altera huic, altera illi Parti opem auxilium-
 » que ferat, ut se juxta reliquos Celsitudinum Suarum Subditos adversus se invicem
 » tam privatim quam generatim gerere velint, prout fidos decet finitimos, optimæ
 » & sinceræ Neutralitati operam dare, seque in diffensionibus ac litibus oborituris,
 » ex veterum pactorum præscripto sejunctos habere, omnique profus contraric-
 » tate abstinere velint.

» 7. Quicquid ab Utriusque Partis Subditis in hunc usque diem perpetratum,
 » dictumque fuerit, atque diffensionibus causam præbuerit, id omne ab Utraque
 » Parte sincerè condonabitur, nullique dehinc imputabitur.

» 8. Contra verò Utriusque Partis Celsitudines jam nunc provisionaliter com-
 » positæ, fide, quæ est optima Principum, omnia inter se agent, atque ad finem
 » universæ decisionis omnia *ad mutuam Utriusque Dominiorum Conservationem* confe-
 » rent; quin etiam adversus quascunque hostiles, actuales, & ab omni jure alienas
 » prætensiones se mutuo auxilio sincerè & fideliter propugnabunt.

» 9. Sin verò inter Serenissimos Principes, Eorundemve Consiliarios, Præfe-
 » ctos, Ministros, Subditosque dissensio nonnulla oboriat, à quâ tamen omni
 » studio, curâ ac diligentia cavendum erit, *non de facto*, sed pro ejusdem rei circum-
 » stantiâ agetur; ac primò quidem Præfectorum & Consiliariorum habebitur con-
 » ventus, orta que lis & contentio ex æquitate rei decidetur. Sed si tantæ ac tam gra-
 » ves oboriantur difficultates, quæ à Celsitudinum Suarum Præfectis Consiliariis-
 » que confici nequitiam poterunt, jam tum Insignes Ordine Locoque Viri, de
 » quorum modestiâ rerumque experienciâ satis constat, æquali numero, rem cum
 » bonâ gratiâ composituri deligentur: aut si neque id fieri queat, expeditissimo at-
 » que ab omni partium studio alienissimo jure intra Anni spatium decidetur. Eâ le-
 » ge tamen ac conditione, ut, dum ejusmodi Causa agetur, ac dicetur, non ultra
 » bina cuique Parti Litiganti Scripta adhibere liceat. Ea propter etiam ii, qui ad
 » litem hanc decidendam atque expediendam deligentur, juramento ab Utraque
 » Parte obligabuntur, sese rem omnem absque ullo partium studio confecturos
 » esse. Ac proinde etiam, quicquid ab iisdem in tali negotio per Majora statuetur ac
 » decerneretur, id omne ad legitimam totius rei decisionem reservabitur. Verùm
 » enimverò si *paria fuerint suffragia*, Utraque Pars æquum, & cujus animus nullo
 » Partium studio turbatus est, *Arbitrum* eliget, deindeque ex numero hoc binario
 » unus per sortem nominabitur; atque ejusmodi, qui, ut dictum est supra, jura-
 » mento ad id devinctus tenetur.

» 10. Quod si quis Serenissimorum Principum jam nunc in vita commoran-
 » tium, Eorumve Hæredes & Successores ante viginti quinque Annorum spatium
 » supramemoratum, sive ante totius rei vel jure legitimo, vel bonâ gratiâ composi-
 » tionem ac decisionem (*Deo sic jubente*) naturæ concederet; Ejusdemque Hæres ac
 » Successor horum Principatum, Comitatum, Ditionumque Imperium solenni-
 » ter capesseret, Ille, quotiescunque evenerit, alteri adhuc vitam degenti Principi
 » Ejusdemque Successori, tribus Mensibus ante significare tenebitur, ut is, qui ad-
 » huc in vivis est, Legatum suum deputare simul etiam prospicere queat, ne quid-
 » quam in ejusmodi auspicatione Imperii contingat, quod vel huic Contractui,
 » vel

vel Domino suo obeſſe poſſit; verum ut ad illud animadvertatur, atque Ordines „ Subditique id temporis eodem ſe juramento obſtringant ac devinciant, quum ea „ dem Imperii Auspicio futura eſt, ac Legatus à Principe, qui Imperium ſubibit, „ eo, quo decet, modo excipietur.

11. Utrique Celſitudini Sux, Ejuſdemque Hæredibus & Succelloribus, ad to- „ tius rei deciſionem, aliumve Contractum perpetuum, ſive ad Annorum viginti „ ſupra quinque, jam memoratorum expirationem, omnes ac ſinguli Ducum Ju- „ liaci, Montium, Clivix, eodemque pertinentium Comitatum, Dominiorum „ Ditionumque Tituli & Gentilitia Signa concedentur; iisdemque ſe mutuo tam in „ literis quam in Sermonibus inſignire tenebuntur; quod, ut à Subditis Suis ſimi- „ liter & Cancellariis obſervetur, ſedulò curabunt.

12. Quod autem ad Proviſionalem Comitatum, Dominiorum & Ditionum „ diviſionem, Adminiſtrationem, Poſſeſſionem Reditusque annuos attinet, Sere- „ niſſimo Principi Electori Brandenburgenti concedentur Eidemque attribuen- „ tur *Ducatus Clivia, uterque Marca & Ravensbergii Comitatus*, cum omnibus & ſingu- „ lis Eorundem Regalibus, Jurisdictionibus, Privilegiis Juribusque.

13. Contra verò Sereniſſimo Principi Neoburgenti uterque Juliaci & Mon- „ tium Ducatus, atque utraque *Raveſteinii & Breſkeſantii* ditio cum omnibus & „ ſingulis Eorundem Regalibus, Jurisdictionibus, Privilegiis Juribusque attri- „ buentur.

14. Quemadmodum etiam Sereniſſimus Princeps ſalvum ſibi cupit atque inte- „ grum jus in executionem Actionis quam habet in reliqua Dominia, Jurisdictione- „ nes, ac Dotalitia quæ *Iohannes Gulielmus* Dux Juliaceniſis, glorioliſſimæ memoriæ, „ vel poſt vitam ſuam reliquit, vel unquam in hac vitâ poſſedit, quæque hoc tem- „ pore ab aliis occupata tenentur.

15. Ordinarii ut & Extraordinarii Reditus annui, Fructus, Veſtigalia, Tri- „ buta, & quidquid eo nomine venit, utriusque *Clivia Montiumque Ducatus*, quæ Ka- „ lendis Maji proximè venturi exſolvenda venient, communi arario deponentur, „ cumque iis, ut ſequentibus narrabitur, agetur.

16. Quamvis enim Sereniſſimo Principi Electori *Ducatus Clivia*; cum omni „ Ejuſdem Imperio, Regalibus, Privilegiis Juribusque vi præſentis Contractus af- „ ſignatus, eodemque modo ac forma *Montium Ducatus* Sereniſſimo Principi Neo- „ burgenti attributus conſeſſusque eſt, nihilo minus tamen cum Ordinarii tum Ex- „ traordinarii Reditus annui, Veſtigalia, Tributa, Onera, multæ & Subditorum „ conſeſſus, inter Utramque Celſitudinem æqualiter dividantur.

17. Quoniam verò Sereniſſimus Princeps Elector Brandenburgentiſis certo „ quodam reſpectu æquè *Montium, ac Clivia Ducatum* ſibi aſſignari cupiat, quum- „ que Celſitudini Sux Neoburgenti eligere conſeſſum ſit, neque tam citò ad alteru- „ trum inclinare queat, Celſitudini Sux Neoburgenti poſt hunc Diem univerſi Anni „ ſpatium cogitandi deliberandique dabitur; Eâ lege ac conditione, ubi ante dicti „ Anni ſpatium Celſitudo Sua Neoburgentiſis *Clivia Ducatum* eligere ſibi que retinere, „ *Montium* verò *Ducatum* renunciare conſtituerit, tum communionem ſupradictam „ tam Ordinariorum quam Extraordinariorum Tributorum, Onerum Redituumq; „ annuorum ceſſaturam eſſe; ſimpliciterque utrumque Ducatum commutatum, at-

que ab Utraq; Parte pari modo, sine ullo alio Contractu sive conventu instituendo traditum iri: ubi tum Serenissimo Principi Electori Brandenburgensi *Montium Ducatus*, Serenissimo autem Principi Neoburgensi *Clivia Ducatus*, eodemque casu Serenissimo Principi Electori Brandenburgensi *Montium Ducatus* cum utroq; *Marcæ & Ravensbergii Comitatu*, Serenissimo autem Principi Neoburgensi (salvo tamen atque integro jure prætensionis in reliqua Dominia Ditionesque) uterque *Iuliaci Cliviaque Ducatus*, simul cum Utraque *Ravensteinii & Breskesantii* ditione, Ejusdemque possessione, Administratione, Annis que redditibus concedetur atque assignabitur.

18. Et quia collatio *Præpositurarum* cæterorumq; *Ecclesiasticorum* Beneficiorum in *Collegialibus Ecclesiis*, ac insuper *Vicariatuum* in aliis *Ecclesiis* Territorii Principibus eodem modo haud competit, eadem Beneficia in dictis Principatibus & Comitatibus per vices Menstruas ab Utraque Celsitudine Sua conferentur, ea lege ac conditione, ut quæviscunque in Jurisdictionibus, Dominiis & Ditionibus collationes in totum Serenissimo Principi Neoburgensi sint propriæ, Serenissimo Principi Electori Brandenburgico aliis conferre integrum erit Ea omnia Beneficia, quæ Mense *Januario, Martio, Majo, Julio, Septembri ac Novembri* expirabunt, quæque ad manus Celsitudinis Sux resignabuntur; Eum quoque ad modum Serenissimo Principi Neoburgensi, in quæviscunque Jurisdictionibus, Dominiis & Ditionibus collationes in totum Serenissimo Principi Electori Brandenburgensi sunt propriæ, aliis conferre integrum erit ea Beneficia quæ Mense *Februario, Aprili, Junio, Augusto, Octobri & Decembri* conferenda, quæque ad manus Celsitudinis Sux resignanda venient. At verò in iis Jurisdictionibus, Dominiis & Ditionibus, in quibus superiores Principes sex Menses integros obtinuerunt, Cuique tres Menses reservabuntur; adeo ut Serenissimo Principi Electori Brandenburgensi in iisdem locis Mense *Januario, Majo, & Septembri*, ac Serenissimo Principi Neoburgensi, Mense *Martio, Junio & Novembri* beneficia aliis conferenda veniant. Quocirca etiam *Decani & Capitulares* eorundem Beneficiorum, quæcunque de hac re constituta ac decreta sunt, admonebuntur, ut quotiescunque Beneficia aliqua vacare intelligent, quamprimum Utrumque Principem sive Eorundem Consiliarios de omnibus circumstantiis faciant certiores, & quantum poterunt, constituta hæc atque decreta executioni mandent.

19. Ditionum, Jurisdictionum Dominiorumque præfatorum Contractu Provisionali inter Utramque Celsitudinem divisorum Administratio prout Principe dignum erit; & Privilegiis atque immunitatibus conveniet, ac Summo Numini, Cæsareæ Majestati Posterisque ratio reddi poterit, instituetur.

20. Verum ubi quinque & viginti Annorum spatium supradictum elapsum, idque justa ac legitima Ducatum, Comitatum, Dominiorum Ditionumque divisio non subsequuta aut alia denique compositio sive Tractatio inter Utramque Celsitudinem non fuerit inita, jus suum & actio integra cuique manebit.

21. *Archiva, Registratura, & Regestâ* pro Ducatum, Comitatum, Dominiorum Ditionumque, quæ Cuique concedentur atque attribuentur, opportunitate, sincere fideliterque tradentur.

22. Quotiescunque autem alterutri sive Serenissimo Principi Electori Brandenburgensi

denburgensi, five Serenissimo Principi Neoburgensi *Documentis* quibusdam *Scri-*
ptisque ex alterius *Cancellariis* aut *Regestis* opus fuerit, eaque petierit, in *Originali*,
 ut vocant, omni dolo ac fraude exceptis, tradentur.

23. Itus ac Reditus, itemque *Commercia*, quæ Terrâ Marique instituentur,
 nemini Utriusque Partis Subditis interdicerentur; sed, eodem plane modo permit-
 tentur, quo Veterum gloriosissimæ memoriæ Principum tempore concessa ac
 permiffa fuere.

24. Quod autem Imperii & Circulorum *Onera* negotiaque spectat, in iis (non
 obstante tamen præfenti Contractu Provisionali) unusquisque Ducatus, Comi-
 tatus & Jurisdictio partem suam feret.

25. In quorum omnium Testimonium, Eorundemque firmam, perpetuam,
 atque indissolubilem observationem & conservacionem, Celsissimi Domini,
 Comites Palatini, Serenissimus Princeps pro se; Celsitudinis & Electoralis No-
 mine Loquoque Per-Illustris D. D. *Adamus*, Comes *Swartsenburgensis*, Ordinis
 Sancti Johannis in Marchiâ Eques, Saxonix, Pomeranorum & Wendlandix
 Præfectus, Dominus in Hogenlansbergh & Gimborn, Legati qualitate (vi li-
 terarum suarum Auctoritatis, atque utriusque mandati in Originali, ut vocant,
 à Celsitudine Electorali conscripti) præfenti Contractui propriâ suâ manu subsi-
 gnarunt, Sigillisque munierunt.

Actum Düsseldorfii, nono die Martii, Anno millesimo, sexcentesimo, nono
 & vicesimo. Notatum erat,

Wolfgangus Gulielmus.

Adamus Comes Swartsenburgensis.

*Superiorem hunc Contractum Ducatum, Comitatum, &c. Divisionis
 causa institutum, alter quidam cum Serenissimo Principe Neobur-
 gensi super electione, de qua præcedenti Contractu egimus, subse-
 quutus est.*

Quoniam nono die Martii, Anno millesimo, sexcentesimo, nono & vicesimo
 Düsseldorfii inter Serenissimum Principem Electorem, Dominum Guliel-
 mum Marchionem Brandenburgensem, Sacri Romani Imperii Archi-Camera-
 rium & Electorem, Borussia, Juliaci, Clivix, Montium, Stetini, Pomeranorum,
 Cassubiorum ac Wendorum, itemque in Silesia, Crosnæ & Jägerndorpii Ducem,
 Burgravium Norinburgensem, Rugæ Principem, Ravensbergii Marcæque Comi-
 tem, Ravesteinii Dominum, &c. ab Unâ, atque inter Dominum Wolfgangum
 Gulielmum, Comitem Palatinum Rheni, Bavarix, Juliaci, Clivix & Montium Du-
 cem, &c. ab Altera Parte Contractus quidam Provisionalis viginti & quinque An-
 norum (si nimirum ante dictorum Annorum spatium lis ac contentio super Ducatum, ac
 Comitatum successione oborta, sive jure legitimo, sive cum bona gratia, aut alio quocunque
 modo confici atque expediri neutriquam posset) propter Ducatum Juliaci, Clivix, Mon-
 tium, Marcæ, Ravensbergi, Ravesteinii & Breskesantii possessionem, ut latius
 dicto

» dicto Contractu indicatur ac brevitatis ergò eodem legentes ablegantur, initus
 » confirmatusque fuit; eodemque Contractu indicatum, Serenissimo videlicet
 » Principi Neoburgensi permissum concessumque esse, ut anno post Contractus
 » initium enunciaret, utrum Celsitudo Sua Clivie Ducatum eligeret, ac pro eo Mon-
 » tium Ducatum Serenissimo Principi Electori Brandenburgensi concederet; an
 » verò Ducatum, Comitatum cæterorumque Dominiorum & Ditionum par-
 » titionem ac divisionem, prout ea Contractu superiori fuerat instituta, hoc modo
 » immutatam vellet? Cumque interea temporis diffensiones nonnullæ suprame-
 » moratam Electionem concernentes se obtulerunt, quæ nisi confectæ præ-
 » dicti Contractus Provisionalis effectum plurimâ ex parte remorata fuissent;
 » eapropter Præpotentes D. D. Ordines Generales, Celsissimo Arausionensium
 » Principe consulto, per Deputatos suos varias collationes conventusque inter
 » utriusque Celsitudinis Brandenburgensis & Neoburgensis Legatos institui cura-
 » runt, quibus tandem, cognito Celsissimi Arausionensium Principis consilio, rem
 » eò perduxerunt, ut Utriusque Celsitudinis Legati neutiquam sibi displicere dice-
 » rent, Serenissimum Principem Electorem Brandenburgensem provisionaliter
 » ad viginti & quinque annorum spatium, nisi intra id tempus omnis lis ac con-
 » tentio de possessione, sive jure legitimo sive cum bonâ gratiâ, composita foret,
 » Ducatum Clivie atque universum Marca Comitatum obtinere, Serenissimum vero
 » Principem Neoburgensem Juliaci & Montium Ducatum, Ravensbergii & Breskesantii
 » Ditionem sibi retinere, Ravensbergii autem Comitatus indivisi æquali parte, &
 » quoad supremam potestatem, Jurisdictionem, & quoad Reditus fructusque an-
 » nuos, Utrique Celsitudini reservatâ. Quinetiam visum consultumque fuit, ut
 » supramemoratus Contractus quoad reliqua sua puncta, Articulos & clausulas
 » prorsus immutatus permaneret, haud secus, ac si præsens Contractus propior
 » neutiquam superadditus fuisset. Quem etiam Contractum hunc propiorem Se-
 » renissimus Princeps Neoburgensis approbavit eundemque accepit, quem ad mo-
 » dum quoque per præsentem eum approbat atque accipit. At verò, quoniam Sum-
 » medicti Deputati eousque inter se agendi remque eò perducendi nullam Aucto-
 » ritatem nullamque potestatem sibi datam dicerent, nihilo minus tamen propter
 » amicam Præpotentium D. D. Ordinum Generalium admonitionem dictam
 » propiorem Tractationem susceperunt, Eamque Celsitudini Electorali Bran-
 » denburgensi unâ cum rationibus ac persuasionibus eò spectantibus se tradituros
 » esse promiserunt: Quem in finem quoque Summè dicti Ordines Generales huic
 » incumbent suosque nervos intendunt, quò Serenissimus Princeps Elector Bran-
 » denburgensis Tractationem hanc propiorem approbet atque accipiat, suamque
 » de eâ sententiam intra trium, vel ad summum, quatuor mensium spatium, decla-
 » ret. Si verò Serenissimus Princeps Elector Brandenburgensis præter spem atque
 » opinionem difficultates quasdam moveret, quominus Tractationem hanc pro-
 » ppiorem approbaret atque acciperet, eo casu Serenissimo Principi Neoburgensi
 » de jure suo, vi Contractus præcedentis, nono die Martii Anno millesimo, sex-
 » centesimo vicesimo nono initi confirmatique sibi competente, nihil quidquam
 » derogabitur.

» In quorum omnium testimonium ac confirmationem majorem, Serenissimus Prin-

Princeps Neoburgensis, & Præpotentium D. D. Ordinum Deputati præsen-
 tibus propriâ manu subfignarunt, annulisque signatoriis obfignarunt. Actum,
 sexto & vicesimo die Augusti, Anno millesimo, sexcentesimo & trigesimo.
 Notatum erat,

Wolfgangus Guilielmus.

Florentius Comes Culenburgensis.

Nicolaus à Boeckhorst.

Casparus à Vosbergen.

I. ab Eysinga.

S. ab Haarfolte.

Epriori ac posteriori Contractu jam memorato facilè quis percipere potest,
 Præpotentes D. D. Ordines Generales Neoburgensem Principem agrè sibi
 Affinem finitimumque cupiisse, ac propterea, ut *Ducatum Clivia*, quem sibi jam
 elegerat, resignaret, tantopere persuasisse; proindeque omnium Munitionum
 suarum à milite præfidiario liberationem concessisse, *Vesaliâ, Embrico ac Resâ* ex-
 ceptis; quæ quidem munita oppida Præpotentes D. D. Ordines Generales milite
 præfidiario reservabant; *Iuliacum* verò, *Orsaias* & *Sittertum* Hispani tenebant; in-
 super etiam ut in Oppido *Düsseldorfio*, Ordinaria Ejusdem Sede, præsidium collo-
 caret mœnibusque præmuniret, concessisse.

Memorare possem, quemnam rerum bellicarum effectum supradicti Contra-
 ctus fuerint consequuti, ni ea res longius nos ab incepto traheret; quippe nihil
 aliud constitui, quam *quo pacto, per quos, aut quibus incommodis Paci Belgica mora fuerit*
injecta, indicare. *Hispanorum libido, quæ ipsos incesserat*, Provincias Belgii Confœde-
 ratas recuperandi, atque sub potestatem suam redigendi, prima quidem ac pri-
 maria tantæ moræ causa fuit: Reges quinetiam Principesque finitimi, præ odio
 ac simultate adversus *Domum Austriacam*, eandem moram producebant. At verò
 Præpotentes D. D. Ordines Generales nullas nisi honestas conditiones, quibus
firmam ac perpetuam Pacem consequi poterant, accipere volebant.

Quamdiu autem *Compendii (sive Compiègne in Galliâ)* Contractus durabat,
 omnis Pacis Tractatio profus evanuit; non obstantibus tamen Præpotentium
 D. D. Ordinum querelis, de Subsidiis promissi dilatione atque intermissione.

Insuper etiam, ut supra commemoravimus, Gallos Britannosque ob propria
 sua commoda ac dissensiones Hispanos plane omittere animadversum est. Quini-
 mo Galli, inito cum Hispanis Contractu, Classem ab iis auxiliariam conseque-
 bantur; Britannis autem plus tolerantiam mutique consensus quam belli cum
 Hispanis intercedebat. Serenissimo Regi Daniæ rem quidem seriò agenti Suppe-
 tias Britanni, quas polliciti fuerant, non ferebant.

Soli verò Præpotentes D. D. Ordines Generales optimos sese Finitimos,
 Sociosque fidissimos præstabant; utpote *Quis solis, Divino auxiliante Numi-
 ne, conservatio Lucisidii* debebatur. His tamen non obstantibus, Rex Daniæ,
 Anno 1629. proximo, singularem cum Casare Pacis Tractationem instituit, nullo
 indicio nullave communicatione Præpotentibus D. D. Ordinibus factâ, adeo ut
 sexaginta Imperialium millia, quæ Regi in trium Mensium subsidium prompta
 ac parata habebantur, tradita fuissent, nisi eodem tempore Præpotentes D. D.

Ordin. Gen. de Pace Lubeci confirmatâ & tormentorum explosione triplici solemniter publicatâ ac celebratâ certiores facti fuissent. Neque Pace illâ *Electoatus* duntaxat *Palatinus* & quidquid eò spectat, silentio præteriebatur, verum etiam *Meckelenburgenses Duces* eâdem excludebantur; qui ea quoque de causâ Dominiis suis Hæreditariis destituti, annos Lubeci complures vitam parcè ac duriter agere cogebantur; donec tandem à Serenissimo Suecorum Rege Dominiis omnibusque Dignitatibus suis sunt redditi. Hoc itaque pacto Rex Daniæ, pauloque post Rex Britannia, Bellum cum Pace commutarunt; nullo aut saltem exiguo Confœderatorum suorum, & quorum intererat, respectu habito.

Contra verò Præpotentes Ordines Generales, quamvis Anno 1620. ut è sequentibus patebit, commode satis honesteque ab armis discedere possent, nihilominus tamen propter *oppressam in Germaniâ & libertati studentem Partem* difficiles Pacis Propositionibus aures præbuerunt, universam cum Hispanis Tractationem Pacificam dissolverunt, ac de novo cum Gallis belli Contractum, de quo sequentibus dicitur, Anno millesimo, sexcentesimo & tricesimo inierunt.

Anno 1626. quum Medioburgi in Flandria super Universali quadam Captivorum maritimorum, per commutationem, laxatione ageretur, à Consule Berckelio & Slachmullero Fisci Advocato, dictæ Captivorum commutationis Deputatis ac Commissariis Celsissimo Arausionensium Principi renunciatum fuit, *Kesselarium* Dominum Marquettæ ab Infante Delegatum, multos ac varios de bello cum Pace commutando sermones habuisse, iisque addidisse, *Infantem ad id propensorem* existere, ac, *dum per vitam Hujusce liceret, occasionem ejusmodi atque opportunitatem minime negligendam esse.* Quibus cognitis perceptisque supramemorati Domini Berckelii & Slachmulleris à summo dicto Arausionensium Principe potestatem atque Auctoritatem acceperunt, haud aliter tamen ac Privati, sermones ac Propositiones Domini Kesselarii ulterius exaudiendi, omni ulteriore sui admixtione, omnique suspitione, qua illa cum alicujus Præpotentium D. D. Ordinum cognitione fieri perciperetur, semotis.

Eosdem sermones D. Kesselarius cum Propositionibus nonnullis, quæ accipi vel concedi haud poterant, vario diversoque tempore, tam in Tractatus Medioburgensis continuatione, quam postmodum Rosendaliæ, quo Advocato Fisci morte absumpto, ad idem Captivorum commutationis Negotium cum Berckelio Consul vander Hoge deputatus fuerat. Propositiones autem à Merquettæ Domino habitæ, (prout à supradictis Dominis Celsissimo Arausionensium Principi relata fuerant) sequentia ferme continebant. *Regem scilicet Hispaniarum ex Omnibus Belgii Provinciis Reditus quosdam fructusque quotannis, navium quarundam Auxilium, liberum ubique Pontificis, aut saltem in Provinciarum Urbium Præcipuarum una, Religionis Romanae exercitium, Scaldensis denique Fluvii patentem aditum ad commercia postulare.*

Quas equidem Propositiones supradicti Deputati absolutè impossibiles esse asseruerunt, ac quamvis Dominus Merquettæ earundem moderationem aliquam instituere conabatur, res hæcenus relicta est; donec Captivorum maritimorum commutationis Negotium esset confectum; Sic tamen, ut à Domino Merquettæ literæ, quæ supradicto negotio intervenire poterant, ad Consulem Berckelium nonnunquam mitterentur, quibus simulatis plerumque & obscuris verbis unice

unicè petebat, ut *gravi ac difficili Cause* Viduæ Slagmülleri Ejuſdemque Hæredum, quo *bellum* denotabat, cum *bonâ gratiâ* finis tandem imponeretur, ac commoda benevolentix Infantis adhuc degentis, (quam Viduæ nomine exprimebat) occasio arriperetur.

Quibus nonnunquam à Cof. Berckelio. ſuaſu ac conſilio Celiſſimi Arauſionenſium Principis apertè breviterque reſponſum fuit, Rei ſc. tam variis tamque fictis circuitiõibus propoſitæ non ſemper animum intendi poſſe.

E ſuperioribus Propoſitionibus, Sermonibus Litteriſque haud obſcurè percipi poterat, Negotium illud ab Infante occeptum à Marchione Spinola omni ſtudio, cum in hiſce Provinciis, tum etiam poſtquam in Hiſpania, cum Rege colloquutus fuerat promoveri. Hujus autem negotii Miniſtrorum Hiſpanorum, ſolo D. Petro Secretario S. Johannis excepto, nullus conſcius erat.

Donec tandem eo ipſo Anno 1629. Dominus *Marquetta* Cof. Berckelium per literas certiore feciſſet, abſolutam poteſtatem atque Auctoritatem ab Hiſpaniarum Rege. Sereniſſimæ Infanti conceſſam eſſe, quâ ejuſmodi rerum detectio fieret, quam repulſam iri neutiquam credebat; manifeſtè ſatis indicans Regem Hiſpaniarum petitionem *fructuum Redituumque annuorum, Navium auxiliariarum ac liberi Exercitii Romanæ Religionis* omittere, eaque propter ſive ad literas reſponſionem, ſive Deputatorum quorundam Conventum expetebat. Quibus omnibus à Cof. Berckelio rariffimè, atque ad ſummum bis ſub excuſationis atque in tempus commodius dilationis formâ reſponſum fuit.

Cum verò ætate jam proximè elapſa Roſendaliam ob Captivorum mutationem, de quâ ſupra commemoravimus, conveniendi daretur occasio, Dominus *Marquetta* eaſdem Propoſitiones coram Berckelio Cof. repetiit, Eidemque exhibuit Auctoritatem & Poteſtatem ab Hiſpaniarum Rege ad Sereniſſimam Infantem miſſam & duodecimo die Januarii Anno 1629. exaratam; ſimul etiam *Acta* quædam *Subſtitutionis* ſibi conceſſa Berckelio legenda tradidit, rogans atque obſecrans ut Induciarum præteritarum Tractatus continuaretur, *Fluviique Scaldenſis Navigationis* concederetur; ut eo pacto & Regia Auctoritas & Dignitas incolumis ſervaretur. Quam quidem *Fluvii Scaldenſis* Navigationem poſtquam Berckelius Cof. impoſſibilem planè aſſeruiſſet, eique petitioni abnuiffet, ſummâ tandem animi commotione, quum fieri aliter haud poſſet, *præcedentium Induciarum Tractatus renovatione ſimplici contentos ſuos fore dicebat*, ac denique Articulorum duorum *Conceptum* quendam Berckelio exhibebat; quorum alter Induciarum ad Annos triginta ſupra quatuor prolongationem ac renovationem, alter verò propiorem communicationem ſuper *Fluvii Scaldenſis* Navigatione continebat, de quibus ſequentibus dicemus.

Supramemorati tamen Articulorum *Conceptus* exemplar Cof. Berckelio denegabat, eò quod nullâ Auctoritate ad id munitum ſe dicebat; Utriuſque tamen & Articuli & *Subſtitutionis* verba Memoriali Sui ut infereret, permittebat, ac majorem in modum petebat. ut, quemadmodum Ipſemet hæcenus dictum Negotium ſummo ſtudio egerat, ſimul etiam Auctoritatem & Procuracionem exhibuerat, contra verò Dominus Berckelius, haud aliter ac Privatus, abſque ullâ Literarum Auctoritatis exhibitione colloquutus fuerat, tandem proximo Conventu & Re-

sponsione ad ea quæ proposuisset, & Potestate atque Auctoritate munitus adesse vellet; quò Serenissimam suam Principem certam reddere posset, omnia hæc fide, quæ est optima, peragi.

Horum autem omnium Dominus Berckelius Celsissimum Arausionensium Principem Buscodücenti obsidione jam tum implicitum certiore fecit, à quo Haggam-Com. cum literis propriâ manu exaratis ad D. Duyckium Supremum Hollandiæ Syndicum missus est; unicè petens ut Amplitudini Suæ cum quibusdam aliis qui supradictis literis indicabantur, Provinciarum Moderatoribus ad ea quæ à Cos. Berckelio referrentur, sedulò animadvertere, perpendere, Suamque de iis sententiam ad se mittere placeret.

Ea propter igitur per D. Duyckium Conventu Deputatorum quorundam habito, atque à Cos. Berckelio quæcunque à Domino *Marquette* acceperat, ordine expositis, quidam Deputatorum proposuit: quandoquidem Domini sui Principales jam nunc Comitia haberent, num ea omnia iisdem indicari deberent?

Ad quod Dominus Beaumontius Deputatorum Unus regessit, hoc si fieret, videlicet ut Hollandiæ Ordinibus hæc omnia indicarentur, se quoque Zelandiæ Ordinibus, Dominis suis Principalibus eadem referre oportere, idque se continuo facturum esse. Quorum omnium respectu, simul etiam quod nihil quidquam certi constitueretur, propterea quod illa omnia nihil præter rerum quarundam *Detectionem* continerent, idque verbis non scriptis, quæ quidem infirma atque incerta, & mutationi cuicumque obnoxia essent, omnibus similiter Deputatis visum consultumque fuit, ut de his omnibus nihil cuiquam referretur, verum ad Celsissimi Arausionensium Principis Literas sub perpendionis ulteriores formâ responderetur, proindeque Domino Berckelio Rosendaliâ reverso Literarum Auctoritatis atque utriusque Articuli Exemplar à Domino *Marquette* exigere liceret, quam ob rem etiam *Acta* quædam Auctoritatis à Celsissimo Arausionensium Principe Ipsi concederentur.

Quæ quidem eo modo evenerunt; ac postquam Cos. Berckelius Rosendaliâ rediisset, primò Celsissimo Arausionens. Principi eas, quas acceperat, Literas tradidit; deinde cum aliis à summè dicto Arausionensium Principe Literis eundem in finem Domino Duyckio datis, ad supradictos Deputatos pervenit, iisque Literas omnes, simul cum Literarum Auctoritatis exemplari à Domino *Marquette* Subsignato reddidit, illud addendo, se ut virum probum atque honestum fidem dextramque dedisse, nullum dictarum Literarum Auctoritatis exemplar sive descriptum sive retentum, dictoque die Domino *Marquette* restitutum iri. Argumentum autem Literarum Auctoritatis à Rege Linguâ Hispanicâ conscriptarum exemplar, ejusmodi fuit:

Regem videlicet Hispaniarum providentem damna perniciemque Dominiis, Regalibus Subditisque Suis in totius Orbis Christiani detrimentum oborta, Idque propter belli cum Provinciis Confederatis continuationem; iisque omnibus occurrere ac remedia adhibere cupientem, Auctoritatem Serenissima Infanti plenissimam fecisse, qua cum Ordinibus Fæderati Belgii Generalibus multorum Annorum Inducias componeret ac concluderet. Simul etiam Substitutionis Potestatem dedisse, quâ Tractatus, puncta quæcunque Articulosque extenderet, formisque Solemnibus confirmaret. Quem in finem quoque Ejusmodi ab Infante Procura-
tionem

tionem concedendam bonam firmanique habitam iri. Actum duodecimo die Ianuarii, Anno 1629. Substitutionis verò Acta ab Infante linguâ Gallicâ conscripta & Domino Marquettæ tradita, ne tam absoluta quidem erant, utpote quæ Auctoritatem viginti & quatuor duntaxat Annorum Inducias cum Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputatis atque Partis Vtriusque Subditis, ad modum Præteritarum Induciarum Archiduces inter & Ordines Generales Anno 1609, initarum, componendas concedebant.

Secundò autem, quoniam Rex Hispaniarum Navigationis Commerciorumque trans Fluvium Scaldensem pristinum progressum expeteret, ut de re hac agenda & si fieri posset concludendâ, certo quodam loco ac tempore ad id constituto, ab Vtraque Parte Deputati mitterentur; eâ lege tamen ac conditione, quod si ea res confici nullo modo posset, Induciarum nihilominus Contractus vim & vigorem suum obtineret.

In quo Negotio supradicti Deputati nihil quidquam amplius à se agi posse perceperunt, præterquam ut ad D. D. Ordines Generales Provinciasque, quibus ejusdem deliberatio ac perpensio competeat, deferrent. Proindeque Celsissimi Arausionensium Principis Judicio arbitrioque per Literas reliquerunt, num Celsitudini Sux consultum magis videretur, si D. D. Ordines Generales per Literas rogaret, ut Bommeliâ certo quodam ac constituto tempore convenire vellent, ubi ea, quæ à Berckelio relata essent, coram omnibus explicarentur.

Quam equidem Propositionem Celsissimus Arausionensium Princeps ulteriori examini subjecit, ac ne rumor ejus latius spargeretur, commodius esse existimavit, si primò quidem per Deputatos privatim Ordinum Provinciarum animos persentisceret. Ea propter Hollandiæ Deputati nonnullis Provinciæ Sux Moderatoribus eadem proposuerunt. Insuper etiam Dominus Beaumontius suâ ac consilio Celsissimi Arausionensium Principis in Zelandiam trajecit ac nonnullis Eiusdem Provinciæ Moderatoribus hæc communicavit, quò Celsitudinibus Suis placeret Celsissimi Arausionensium Principis sententiam cum Subditorum suorum in Zelandiâ animis atque inclinatione paulò penitiùs perpendere atque ulterius examinare, simul etiam Suam explicare Sententiam, num hæc omnia ad Ordinum tam Generalium quam Provincialium Concilium deferenda forent. E quibus supradictus D. Beaumontius graves quidem, attamen incertas Responsiones percepit, Easque Celsissimo Arausionensium Principi enarravit.

Interea dum hæc geruntur Hostis Isalam Copias trajecit, in Veluâ castra posuit, atque Amersfurtium cepit.

At decimo nono, seu vicesimo die Augusti, Vefaliæ captæ rumore perlato, Hollandiæ Ordinibus, ut res, de qua supra, gesta erat, proposita atque enarrata est, insuperque Zelandiæ Ordinibus; nec longo post à Domino Syndico Supremo Duyckio Ordinibus Generalibus, sub id tempus Ultrajecti commorantibus exposita.

Haud multis diebus post summè præmemorati Ordines Generales primum Bommeliâ ac deinde in castra convenerunt Busco-Ducensibus jam tum ad pacationem & compositionem redactis.

Eodem etiam tempore Berckelius adveniens, Literas à Domino Marquettæ decimo quarto ac septimo Februarii exaratas, in Concilio Ordinum tradidit, quibus eandem, quam supra commemoravimus, Negotii tam difficilis expeditionem unice petebat, ac promissi cujuscunque exsolutionem promittebat.

Quibus cum Arausionensium Principe paulo altiùs repetitis perpensisque, Omnibus similiter visum fuit, Dominum Berckelium Rosendaliam remittere, exquiraturum, num Infanti placeret *Hostium Copias è Felua deducere, Isalam transjicere, aditumque occupatum relinquere; quod ni fiat Hostiumque Copia ni deducantur, ulterius in dicto Negotio nequicquam agi posse.*

Nono & vicesimo die Septembris, Dominus Berckelius in Concilio retulit, se juxta mandatum à D. D. Ordinibus Generalibus, vicesimo die Septembris sibi impositum, pridie ejus diei, quam Rosendaliâ rediisset, cum Domino *Marquette* collocutum fuisse, insuperque Ordinum Præpotentium voluntatem de Hostium Copiis deducendis, siquidem supradictum Negotii Tractatum promotum cupiat, exposuisse. Quæ quidem graviter eum tulisse dixit, ac postmodum quæsisse num alia Berckelius in mandatis haberet, videlicet, num pro Copiarum è Felua deductione, aliquod saltem Munimentum Ordines Generales concederent, quandoquidem Fortalitia ac propugnacula in Felua magnis sumptibus, labore ac molestia exstructa, aggeribusque aditus muniti essent; speciatim insuper rogasse, num tali casu Præpotent. Ordines Vesaliensem urbem in Ducis Neoburgensis fidem committere vellent; quibus omnibus breviter se respondisse dixit, nihil, quod super eadem Re promitteret, demandatum sibi præceptumque esse; illud quinetiam addidisse, nî Hostium Copiæ quamprimum deducantur, de universo istoc Negotio actum esse; neutiquam dubitare, quin & alia Præpotentibus Ordinibus media superessent, quibus è Feluâ Hostem discedere, Isalæque aditum deserere cogant. Adhæc semihoræ spatium cogitandi Dominum *Marquette* postulasse, ac deinde reversum, id, quandoquidem ulteriorem Auctoritatem exigeret, præterquam qua præditum se cognosceret, Bruxellas nihilominus iturum, atque Infantis de ea re Sententiam Domino Berckelio ad diem Lunæ, Hebdomadis proxime venturæ, esse missurum; interim tamen non dubitare se quin præsens Negotium ad finem exoptatum perduceret, Ordinibusque plenissimè satisfaceret, ita tamen, ut Berckelio sic persuasum sibi habere liceret, ac si omnia jam peracta forent.

Secundo die Octobris, Dominus *Bas* Concilii Præses exposuit, Consuli Berckelio à Domino *Marquette* pridie ejus diei Literas fuisse redditas, continentem, à Parte sc. Hostium decretum esse, Feluam Copiis liberatam Isalæque aditus omnes reclusos iri, quamprimum totius rei summum compositum confirmatumque esset; quin insuper etiam asserentes, Domino Berckelio firmiter sibi in animum inducere, idque Præpotentibus Ordinibus optimâ fide promittere licere; voluntatem Infanti esse, omnia hæc quamprimum efficiendi. Quapropter etiam Dominus *Marquette* insuperque Consul Berckelius die Dominico proximo, qui ejus Mensis septimus erat, Rosendaliam convenirent, quo totius rei caput hoc pacto proponeretur, ac postmodum per utriusque Partis legitimos Deputatos conficeretur ac confirmaretur. Quibus perpensis ac dijudicatis, Dominus *Cats*, Hollandiæ Syndicus Supremus, insuperque Dominus Berckelius Cos. ad Castra sunt delegati, qui rem omnem à principio cum Arausionensium Principe communicarent, & quid de ea haberet animi, cognoscerent.

Supradictus Dominus *Cats*, & cum ipso Deputati nonnulli è Castris Hagam-Com. reversi, retulerunt, Celsissimum Principem differendo sequentia indicasse;

Quod

Quod si Præpotentibus D. D. Ordinibus ab armis discedendi foret animus, quam hoc tempore neque honestius neque commodius unquam id fieri posse: Sin minus, aut si arma retinere cuperent, tributa, vectigalia, ceteraque onera antehac concessa imperanda atque exigenda, neque defendendi duntaxat, verum offendendi etiam bellum gerendum esse: quippe defendendi duntaxat bellum, cum Provinciarum omnium pernicie esse conjunctum. Sententiam igitur dicere rogatus, præcedentia commemorasse, rogando quidnam à se amplius dictum vellent?

Quibus perceptis, à Præpotentibus Ordinibus, eo ipso die, Provinciarum Convocatio decreta est, ad Rem quandam gravem maximæque utilitatis, ejus haud parvi Reipub. intererat conficiendam, quemadmodum etiam Potentes ac Nobiles è Deputatis suis plenius cognoscerent: quapropter Comitibus interessent, suasque de ea re Sententias, ad diem Februarii 25. proferrent. Ipso etiam die, quandoquidem Dominus Marquettæ tam seriò instabat, Berckelius Consul, quantum fieri posset, jussus est excusare moram eo titulo, quod Reip. Ordo ac ratio aliter non ferret, ad cujus Moderatores deliberationes ferendæ erant, insuper etiam quamvis ut privatus duntaxat responderet, nihilominus tamen *optimè de rebus omnibus sperare juberet.*

Confœderatis autem Belgis Subditisque omnibus ac singulis Buscoducensi expugnatione, & Vesaliensi captione tantum alacritatis, tantum animi accesserat, tantumque odii Cæsariorum militum in Feluam invasione irreperat, ut ii, qui à Præpotentibus Ordinibus ad Provinciarum Ordines fuerant deputati, perexiguam ad pacem propensionem in pluribus animadverterent.

Ordines Hollandiæ ac Civitatum Magistratus in diversas ibant Sententias; odie ac simultatibus *Remonstrantium & Contra-Remonstrantium* nondum ex animis omnium deletis. In quibusdam Civitatibus Primi neque primarii, neque numero majores erant. Arausionensium quin etiam Princeps plurimos istius factionis & sententiæ fautores ad Magistraturam variis in Locis promovet; quo quidem facto id sibi nomen consciverat apud illos, cupere sese Civibus subditisque amicitiam fidemque mutuam restituere; apud hos autem, Remonstrantium partes cæteris superiores esse cupere (omnibus enim placere difficile est:) id eò magis sibi persuadebant, quod dissimulatum Negotium ac celatum Ordinibus promovisset, jam autem cognito patrociniatus magis quam adversatus fuisset: quemadmodum etiam pleræque Civitates, in quibus Remonstrantes alicujus erant Autoritatis, sentiebant.

Templis ubique Contra-Remonstrantium Præconibus extructis, Civitatum plurimarum Curiis ejusdem Sententiæ fautoribus exornatis; nihilominus tamen præsentis Negotio tam concionibus publicis, quam colloquiis privatis plerique adversum ibant: sic tamen, ut Propositiones, & nonnullarum Civitatum sententiæ, inprimis verò Harlemensium, supradicto cum Hostibus Tractatui, & quicquid eò spectabat, acerrimè obniterentur. Provinciarum autem Convocationis, & quæ eam sequuta est Sententiæ cognitio, illis temporis rebus percipiendis plurimum conferet.

*Argumentum Conscriptionis seu Convocationis Ordinum
Fæderati Belgii Provinciarum.*

Spectatissimi, Consultissimique Domini,

» Quandoquidem ante tempus aliquod inter Dominum Marquettæ à Parte
 » Archiducis viduæ , atque Dominum Berckelium Consulem, cum Celsissimi
 » Arausionensium Principis & nonnullorum ex Ordinibus Generalibus communicatione ac
 » præcognitione, de Induciis sive armorum ad tempus longum suspensione, actum
 » fuit, tandem Mense Septembri in Concilio Nostro ea res proposita, ad Civitatum
 » Magistratus perpendenda ulteriusque examinanda delata est, ut, quid Reipublicæ
 » salutis atque incolumitati servire possit, cognosceretur. Eâ itaque (utpote haud
 » exigui momenti) acrius perspectâ ac percognitâ, variis diversisque sententiis
 » ultrò citroque habitis, plurimi, si de Regimine tam interno quam externo Pro-
 » vinciarum deque Religione conveniri posset, à dictis Induciis armorumque
 » suspensione non alienos se fore dixerunt, quibusdam tamen Amplitud. Vestrarum Civi-
 » tatum Deputatis, paucisque aliis exceptis, inducias qui aggravârunt, easque ob ratio-
 » nes quasdam ab ipsis prolatas recusârunt. Ac postquam jam aliquamdiu de ea-
 » dem re deliberatum fuisset, vestrarumque civitatum Deputati nullâ aliâ neque
 » ulteriori auctoritate munitos se declarassent, cumque rem hoc vel illo pacto
 » confici oporteat, ac diuturnæ de re præsentis deliberationes Reipub. nostræ non
 » nisi damno esse queant; Iccirco non potuimus, quin Amplitud. Vestras
 » etiam atque etiam rogaremus, ut, pro pristinâ Vestrâ prudentiâ, sedulo ac dili-
 » genter perpendatis, quodcunque in re tanti momenti perpendendum venit; id-
 » que omnium primum, tam longo scilicet ac difficili bello *Ararii nostri opes adeo at-*
 » *tritas adeoque comminutas esse, ut pristinis sumptibus, nisi cum rerum & fortunarum sum-*
 » *mâ perturbatione, bellum gerere difficile sit.* Quo pacto autem, seu qua ratione, hone-
 » sta saltem facili & vincibili ratione defendi posset, quod quum (salvo divino humano-
 » que honestatis jure) ab armis difficillimis discedere nobis liceat, eadem retineremus;
 » imprimis autem, ubi armorum retentione in Salutis atque Incolumitatis Nostræ
 » periculum, quod armis apportatur, veniremus, id vestræ relinquimus prudentiæ.
 » Divino quidem jure salvo abscedere licet, Religionem Christianam Reformatam
 » incolumem conservando, minimeque ea, quibus Romanis superstitionibus ido-
 » lolatricis inserviri queat, concedendo: Humano, nihil adversus Præpotentium
 » D. D. Ordinum Generalium Decretum agendo, quo se ab Imperio Hispanico prorsus
 » liberatos declarârunt, ac quo insuper Titulo seque Remque publ. propugnarunt,
 » quales etiam à Regibus finitimis, Principibus & Rebus publ. sunt declarati. Quo-
 » circa hoc nobis persuasum habemus Amplitud. Vestras cum Subditis unâ,
 » bellum, cui divino atque humano honestatis jure salvo, finem jam nunc imponere datur,
 » neutiquam esse amplexuras, neque ullo modo in eodem permanfuras. Ea si
 » Amplitud. Vestrarum sit sententia, bellum cum pace commutare ut expetant,
 » neque honestius, neque commodius, quam hoc tempore, ubi, utroque divino &
 » humano jure salvo, licet. Quumque Deo Opt. Max. visum fuerit res & fortunas
 » nostras

nostras præteriti Anni Victoriis adeo instaurare, Hostes Nos ut pertimescant, Socii ,,
 atque amici reverentur, neque commodius neque opportunius fieri unquam po- ,,
 test; quandoquidem ejusmodi ab Hostibus conditiones, quas antehæc nunquam, ,,
 neque dehinc concessuri sunt, impetrare Nobis possumus. Harum rerum certitudi- ,,
 nem prærequiri, ut Hostes, quod fide optimâ sunt polliciti, dent atque observent, ,,
 non ignoramus. *Securitas autem Nostra in armorum viribus & Provinciarum faculta-* ,,
tibus sita esse debet, quas eò redigere possumus, ut plurima terra marique belli one- ,,
 ra minui possint, remque eò commodè deduci, jamque impensos sumptus, ,,
 & in quos ineidimus, adeo parè impendi, ut, ubicunque opus sit, pares semper ,,
 Hostibus futuri, Nosque adversus eos tutè defensuri simus. Quapropter Am- ,,
 plitudines Vestras majorem in modum rogamus, ut plurimis sic sentientibus, ,,
 vel saltem non averfantibus adjungere se velint, præsertim ubi hoc eum *Status No-* ,,
stri ac Religionis securitate, ut pluribus demonstrabitur, fieri queat. Eaque de causa, ,,
 Amplitud. Vestrarum Deputatis mandare, Nos ut in re præsentî, Articulisq; Archi- ,,
 duci Viduæ proponendis, ac, quibus tam Hostibus quam Subditis Nostris satisfiat, ,,
 adiutent. Quæ omnia, Spectatissimi Consultissimique Domini, facturos Vos ,,
 confidentes, Divino committimus Auxilio. Dabantur, Hagæ-Com. duodecimo ,,
 die Januarii, Anno 1630. Ex Auctoritate & jussu D.D. Ordinum Generalium, ,,
 C. vander VVolf.

Argumentum Tituli hoc erat,

Spectatissimis, Consultissimisque D. D. Consulibus & Senatoribus Harlemen- ,,
 sium Civitatis.

Argumentum Sententiæ à Consulibus & Senatoribus Civitatis Har- ,,
lemensium, ad Literas Conscriptiois Ordinum Generalium ,,
missas, tradita.

CONSULES ac Senatores Civitatis Harlemensium, literis Conscriptiois à Præ- ,,
 potentib. D. D. Ordinibus Hollandiæ & West-Frisiæ lectis perlectisque, eò ,,
 quidem tendentibus, ut sese ad eorundem Sententiæ componerent, qui Induciarum Tra- ,,
 ctatui annuunt conceduntque, præsertim quum illa, Regimine ac Religione salvis, obtineri ,,
 queant, Suisque insuper Deputatis præciperent, ut ejusmodi punctis atque Articulis cum re- ,,
 liquis incumberent, qui Infanti Viduæ proponi ac Nostris Subditis Hostibusque satisfacere ,,
 possent; Rationibus quinetiam eausisque iisdem comprehensis à Consulibus ac Se- ,,
 natoribus perpensis, id quidem ab una Parte animadverterunt, Pacem quascun- ,,
 que benedictiones ac commoditates tum Ecelesiæ, tum Politicæ quotidianisque ,,
 commerciis conferre; bellum autem ab altera, non nisi incommoditates quascun- ,,
 que & miseras parere; adeo ut Pacem armis præponi oporteat; nihilque sibi ma- ,,
 gis commendent magisve expetant, quam diuturnum illud eruentumque bellum ,,
 tandem aliquando cum fidâ solidaque Pace commutare.

At verò eum ab aliâ parte perpendunt remque altiori examini subjiciunt, Re- ,,
 gem scilicet Hispaniarum, eum quo Nobis res est, perfidum existere Tyrannum, qui ,,
 neque promissa, neque fidem, neque juramenta ipsa præstet, diutius quam ea sibi in lucrum ,,
 deputare queat, omnes Nos qui Rebelles exclamat, quos flammis ferroque tradit, qui Here-

» *ticis* (pro cuiusmodi Nos habet) *neque fidem neque promissa aut potest aut tenetur ser-*
 » *vare, qui in quavis nobiscum Confœderatione, summam perfidiam, fraudem ac technas demon-*
 » *strat suas, jam odia excitando, jam integras Provincias ad defectionem sollicitando.* Adeò
 » ut eorum omnium experientia haud obscurum Nobis indicium fecerit, Reipub-
 » licæ Nostræ fortunas atque incolumitatem in solido tum demum fuisse colloca-
 » tas, cum apertum contra Hispaniarum Regem bellum gereremus. Hoc pri-
 » mum est.

» Neque à veritate Secundum longissimè abit, jam tum scilicet Provincias sum-
 » màm incolumitate, rebus omnibus prosperis, Ecclesias tranquillitate plurimàm fuif-
 » se usas, Ordines insuper ac Provinciarum Moderatores cum Civitatum Magistra-
 » tibus optimè convenisse, ubi difficillimò ac gravissimo ab Hispanis bello preme-
 » rentur. Sed, vix dum etiam excogitatis atque obtrusis Induciis, miserimos earun-
 » dem fructus atque incommoditates nemo est quin viderit, audiverit, perceperit;
 » Negotia commerciaque omnia labefactata jacuisse, Zelandiam concidisse, Navium
 » nostrarum plurimas in Hispania detentas, Mercatorumq; bona direpta fuisse, ne-
 » que id sine magno Nostro damno, & commerciorum mercatusque detrimento.
 » Quippe propter militum, nautarum sociorumque navalium dimissionem, depræ-
 » dationes in freto Gaditano, seu Herculeo adauctæ, maximorù Mercatoribus dam-
 » norum causæ fuerunt. *Vesaliam* oppressam, *Cliviam* & *Palatinatum* occupatum,
 » omnesque Subditos perditos atque ad egestatem summam redactos vidimus, aspe-
 » ximus. Per omnes insuper Provincias *Jesuitas* volitantes atque è Flandria & Bra-
 » bantia advenientes, aut abeuntes Papicolas plurimos Subditorum seduxisse, in-
 » gentes pecuniæ Summas hinc illuc abstulisse, Populum seditiosis suis sermonibus
 » ad inobedientiam adegisse, atque ab officio erga Magistratus ac supremas Pote-
 » states retraxisse, nemo est qui ignorat. Insuper autem Occidentalis Indiæ pro-
 » gressus impeditos (quibus, ut omnes fatentur, tantum Patriæ commodi Hosti-
 » bus verò damni apportari potuisset) novimus: At quod omnium est pessimum,
 » Ecclesiis simul ac Politis exitiosam *Remonstrantium factionem* ipso Induciarum tem-
 » pore exortam atque excussam, uno ore omnes confitentur.

» Quæ subinde Ecclesias tam miserè vastavit, Politias tam nefariè pessundedit,
 » ut *Munera in Muneribus, Ordines in Ordinibus, Imperium in Imperio* constituta, eoque
 » redacta essent omnia, ut parum abfuerit, quin universa Nostra Respublica fundi-
 » tus subversa, atque ingens hominum cædes oborta fuisset, nî tanta incommoda,
 » miseræ ac calamitates impendentes Divini Numinis auxilio, Præpotentium D.D.
 » Ordinum providâ animi circumspeditione atque Arausionensium Principis (glo-
 » riosissimæ memoriæ) virtute summàm averfa ac propulsa fuissent.

» Hi Induciarum fructus perniciosi, hæc incommoda sunt: quæ quidem sola No-
 » bis satis esse debent, ad omnem cum Hostibus Confœderationem rescindendam
 » atque omnem Tractationem prorsus dissolvendam. Idque eò magis, quod infir-
 » mitates nostræ Hostibus cognitæ perspectæque sint, quæque inter nos simultates
 » gerantur. Neque etiam defutura ejusmodi hominum monstra, quorum nefariâ
 » operâ atque industriâ majores inter nos rixæ ac dissensiones excitentur, indiesque
 » magis ac magis ad Reipub. Nostræ perturbationem, incendantur, certum est.
 » Ipsorum quinetiam locustæ, Jesuitæ, hac illac pervolabunt, aquilarum instar,
 » Ponti-

Pontificios cæterosque Reip. nostræ invidentes ut instigent, ad defectionem excitent, Nosque dissidentes, socordiâ & negligentia ad propriam defensionem, imparatos, interea oscitantes de improvîso opprimant, ac, quocumque modo id commodè poterint, tam externi quàm interni Hostes irruant, agant, perdantque; quorum equidem haud obscurum exemplum vidimus, quo pacto, Hoste Veluam invadente, Pontificii in hisce Provinciis commorantes, *se movere cœperant*, neque verbis iisque minantibus eloqui dubitârunt, *Iam scilicet Hispaniarum Regi tempus opportunè datum, quò Dominia sua recuperare ac rebelles gravissimis suppliciiis afficere posset:* quæ quidem admonitionis loco habenda Nobis sunt; ut non externos duntaxat, verum etiam internos ac domesticos Nostros Hostes diligenter observemus.

Quod autem ad ea regeratur, *Religionem & Reipub. Statum Regimenque stabilitum, ac confirmatum iri*, utque in Literis Conscriptionis Præpotentium D. D. Ordinum Generalium, *nihil quicquam concessum neque permissum iri, quod Romanis Superstitionibus Idololatricis inservire queat*, ad illud sic respondetur, *Religionem Regimenque ceu prima ac primaria Reip. Nostræ fundamenta semper habita ac defensa, atque etiãnum habenda ac defendenda esse, insuperque mirum fore, si nunc demum Religio Regimenque in solido, collocanda essent.* Sed hoc sic tenendum, (quod quidem est verissimum) *Religionem Regimenque jamjam confirmata, ac majorem in modum posthac confirmanda esse*; omnesque insuper Reip. Nostræ vires opesque promptas ac paratas haberi oportere, ad utrumque hoc Reip. columnen propugnandum, quemadmodum hoc è variis Decretis tam Præpotentium D. D. Ordinum Generalium, quàm D. D. Ordinum Hollandiæ & West-Frisiæ, clarissimè autem liquet in Iuramento ac Mandato Celsissimi Arausionensium Principis (gloriosissima memoria) uti etiam in Iuramento & Mandato Celsissimi Arausionensium Principis Frederici Henrici, nunc Reip. Nostræ Governoris simul ac Moderatoris, expressum legitur. Sed ut optima quæcunque media excogitentur, atque adhibeantur, eaque insuper mutuâ fide obsignentur ac confirmentur servanda, quibus non tantùm Religio Resquepubl. incolumes retineantur, verùm etiam Verbi Divini Præcones, Doctores, Magistratus ac Potestates Supremæ securè ac tutò ministeria officiaque sua exsequantur; id hoc tempore non minùs quàm Induciarum utile ac necessarium esse.

At quo pacto aut quomodo hæc consequemur, quandoquidem eorundem contraria in Civitatibus nonnullis perpetrari videamus, Verbi Divini Præcones viroscumque probos ac honestos ex iisdem proscribi atque expelli, Remonstrantes ad Magistratum, Pontificios & qui à Nobis longissimè dissentiunt, ad officia, cæterasque Civitatum administrationes promoveri; Remonstrantium concionibus è quibus complures oboriuntur incommoditates, non modò non interdici, prohiberi atque impediri, sed vel maximè concedi, defendi earumque insuper Patronos inveniri, mala atque incommoda augeri, neque mutuæ conciliationis concordiaque remedia auscultari, sed averti, sed rejici, & clandestinis consiliis adversum iri audiamus ac percipiamus. Insuper etiam ut proscripti Remonstrantium pastores (adversus Decreta in eosdem edita ac divulgata) in Nostris Provinciis & commorentur, & concionentur permitti concedique; quinimo ejusmodi admitti, qui vel ob delictum aliquod & patratum factus in exilium missi fuerunt, seseque Auctores primos ac Fautores Remonstrantium factionum præbuerunt. Adhæc, Pontificios ad regimen evehi, Papicolos ac Iesuitas omnes Nostras Civitates, oppida, pagos ac municipia perreptare atque obambulare, Subditos nostros, apud

» quos plurimum valent, omnia adversus Magistratum legitimum, & supremas Potestates per-
 » versa atque aliena inculcare, eorumque animos incitare oculis nostris quotidie cernamus,
 » auribusque percipiamus. Atque talia, quin etiam plura verissima ac certissima esse,
 » nemo est qui ignorat. At filetur tamen, perinde quasi Imperator seu Moderator in uni-
 » verso Israëlè nullus existeret, atque omnibus, quæ perpetrant, liberè committere
 » liceret. Quæcum ita sint, quo modo aut quo pacto res nostras fortunaque in tuto
 » collocare queant, Consules ac Senatores hujusce Civitatis, nisi aliter aliquando
 » se res habeant, neutiquam percipiunt.

» At multo minus intelligunt Rempubl. ab Hostibus externis securam ac tutam
 » fore; præterquam enim quod Noster Adversarius perfidus Tyrannus existat, cujus fi-
 » dei, promissis sigillisque nequidquam credendum, utpote qui, ubicunque commode poterit, Nos
 » decepturus est, ut supra commemoravimus; nihil quinetiam Status Nostri securita-
 » ti in Cæsareis Contractibus, Fœderibus Ligisque Catholicis reliquum est, quomi-
 » nus nobis Induciarum tempore arma bellumque inferantur. Quippe hoc sic habendum,
 » Cæsarem Regemq; Hispaniensem inter se facillimè congruere operasque mutuas tra-
 » dere, ac, quamprimum opportunum ipsis tempus datum fuerit, pariter nos esse
 » invasuros; habere eos unum eundemque Confessarium, qui, cum huic nullam He-
 » reticis fidem præstare permittit, illi quidem, ubi eandem solverit, haud agrè condonabit. At
 » si eveniat (quod tamen incertum est) Cæsar ut servet fidem, Regi tamen, ubi lu-
 » bitum fuerit, frangere integrum erit: quippe non tenetur (Ejusdem Scriptoribus fi-
 » deliter admonentibus) armatis Subditis suis quacunq; promiserit, servare. Ille igitur
 » perfidus, ubi ad se redierit ac respiraverit, seu ubi commodi quicquam in Nos
 » fuerit consequutus, jam ibi mutabit fidem; Cæsar autem, quod à Nobis ne impe-
 » diri quidem potest, mox in auxilium veniet. Quid igitur Cæsaris Acta, aut Fœ-
 » dera, quid Liga Catholica proderit, ubi sub Nomine Regis Nos aggressurus est,
 » cujus quidem perfidiæ haud obscurum, jam elapso Anno, in Veluâ indicium fecit.
 » Quod autem Provinciarum subactarum Ordines Regem juxta & Infantem Induciarum
 » Contractui, ad pleniorum ejus securitatem subsignarent, id majorem quidem in modum ex-
 » petunt: Interim tamen ad securitatem nihil. Nam ubicunque Regi Hispaniarum
 » fidem suam prode visum fuerit, quid Ordines, quid agent? quæ obsistent? quæ
 » prohibebunt? ipsimet quippe subacti, oppressi, ac milite præfidiario circumsepti:
 » cum Regi id in animo fuerit, jam tum Provinciarum subactarum Ordines cohi-
 » bebunt, ac, nequid adversus conentur, refrænabit.

» Lingæ, quinetiam, Santylitia, Hogenwerve, & reliquarum Munitionum everfio-

» nes ac dirutiones, tantundem ad Nostri securitatem addent. Nam si in Nostrum

» commodum ab Hostibus quæpiam propugnacula mœnibus suis exui petamus,

» quæ Nobis jam nunc obsunt, illi itidem non pauciora everti petent, quæ Nobis

» majorem in modum obesse, ipsis autem prodesse queunt: insuperque non exi-

» guis sumptibus alia eorundem loco propugnacula sub Induciarum finem ex-

» struenda ac perficienda venient.

» Postremò autem, quod Indiæ Occidentalis Societas, in eo, quo nunc est loco, per-

» mansura esset, illud etiam ad Societatis securitatem nequicquam facit; quum iis-

» dem, quas antehac adversus Nos terrâ marique Copias duxit, supramemoratam

» Indiæ Occid. Societatem aggressurus atque oppugnaturus est, donec eandem op-

primat,

primat penitusque expellat; id enim urget eum atque impellit; hinc primum in-
gentibus sumptibus Classium exornatio, tandemque dictæ Societatis pernicies in-
teritusque evenient.

Quibus omnibus ac singulis à Consulibus & Senatoribus perpensis seduloque
dijudicatis, neutiquam intelligunt neque percipiunt, ex iis, quæ Conscriptio-
literis continentur, plenissimam Reipubl. Nostræ securitatem evenire posse: sed
contra arbitrantur atque existimant, *plus securitatis ad Statum Nostrum rediturum*
esse, si Induciarum contractus omnes succidantur, armaque ad Nostræ defensionem manibus
retineantur.

Ærarii Nostræ opes adeo attritas, adeo diminutas esse, ut pristino more bellum gerere
difficile sit, nemo est qui negat: sed & hoc verum est, Hostem, amisâ Bredâ, armis ad-
versus nos nihil tentasse, verum ipsi Nos leges præscripsisse, armaque ut caperet, coëgisse,
quo factum, ut Ærarium Nostrum, nonnullis librarum millionibus exhaustum sit.

Hæc si causa fuerit quod opes Nostræ tantopere sint diminutæ, ut quo bellum
geratur, vix quicquam sit reliquum; paulo parcius igitur priora bella, ac pro facultatum
Nostrarum modulo, gesta oportuit. Anno jam elapso, qui bellum, propter egesta-
tem nostram, difficile judicabant, Reipubl. patroni non habebantur, ægrè fere-
bantur, quin etiam apertè fatis minis terrebantur, bellum qui se gesturos denega-
bant. Nunc autem alia plane cantilena auribus Nostris percipitur; nunc demum
opes bello attritæ deficiunt, nunc armis desistendum, nunc Induciæ contrahen-
dæ sunt. At quando, aut quo tempore? eo scilicet, Hostis cum labascit, fortif-
sima quæque oppida amittit, pars maximâ facultatum ipsi succiditur, opes pluri-
mum consumuntur, cum Flandria, Brabantia, ac reliquæ subactæ Provinciæ jam
jam deficiunt: eo deniq; tempore, quo universalem rerum ejusdem mutationem
perniciemque impendere veluti ante oculos cernimus. Quid igitur ex Induciis
commodi, quidve utilitatis percipietur, nisi Hostis fractas jam bello vires, ut instau-
ret, opes nobis debellandis propè consumptas ut recuperet, finitimas Germaniæ Re-
giones occupet, Oceano universo potiatur, Nos denique improvise opprimat,
perdatque.

Id ipsum jam meditari & mente agitare, idque se aliquando facturum pro-
posuisse, persuasum Nobis habeamus necesse est: Quapropter advigilandum se-
dulò; & quod rectissimè Præpot. Ord. in literis Conscriptio-
nendum, videlicet Reipubl. optimam securitatem in opibus atque in armis Nostris sitam esse.

Hæc quum ita sint, Hostibus ut nulla fides habenda, ac tempore Induciarum
æquæ magnæ Copiæ equestres & pedestres sub vexillis retinendæ sint ad omnem
Hostium impetum propulsandum, ab armis utique discedere non erit necesse, si
non offendendo, saltem defendendo, vel quod temporis opportunitas feret id-
que quoad ejus fieri poterit, minimis sumptibus, copias quibuscunque opus non
fuerit, dimittendo. Quippe Induciarum tempore quadrupedes constrikti, om-
niaque adversus Hostes oborta terrâ marique cominoda, omittere ac præterire
coacti erimus, prohibiti insuper Amicis Sociisque nostris, Regi Bohemiæ, cæteris
que finitimis Principibus armis nostris succurrere, quibus alioquin suppetias fer-
re licebit: Sed si Ærarii Nostræ opes id neutiquam permittant, *consensus in onera*
propositi ac nondum approbati concedantur, jam antehac imperatis benè utamur, cui rei,

» *quinque specierum* (ut vocant) *defensio summopere conducet*. Alia insuper onera extra-
 » ordinaria imperemus, neque dubium est, quin Cives optimique Subditi libentif-
 » me sint daturi, modò arma bellumque retineamus: at si Inducias contrahamus,
 » onera imperata ut tribuant adduci non poterunt. Ac præter ea, satis nummorum
 » in Provinciis Nostris superest: Satis Reipublicæ Nostræ (pro quo beneficio Deo
 » Opt. Max. debentur gratiæ) *fiditur*: Ordinarii proventus compluribus jam retro
 » Annis in aliquot centena aureorum millia singulis Annis adaucti sunt; non in
 » nummorum penuriâ, sed in nobis ipsis causa futura est, propterea quòd nequea-
 » mus, ejusmodi onera concedere, unde nummi proveniant. Idcirco convenia-
 » mus, bellumque, ut hætenus, porrò geramus.

» Successus insuper bellicos varios quidem ac mutabiles esse, haud diffitendum;
 » & qui hodie superat cras superari posse concedendum: Insuper etiam *Cæsarem proximè*
 » *nobis adesse, facilique negotio Nos invadere posse* non negandum: interim tamen non
 » desperandum nobis. *Iustum est, quod gerimus, bellum*, fortem ac prudentem Exerci-
 » tus nostri habemus Imperatorem, Legionum Tribunos longo rerum usu pollen-
 » tes, Duces, Equites Peditesque animatos, rerum atque instrumentorum milita-
 » rium penuriam nullam, nummi insuper non deficient, modo inter Nos conve-
 » niamus; *Quin Deus ipse cum Sacro suo Verbo in medio Nostris commoratur*, actiones quas-
 » cunque dirigit, benedicit, & votis cæptisque Nostris aspirat, Nostrumque bel-
 » lum totum suscipit. Nonne tot tantæque adversus Hispaniarum Regem victoriæ;
 » quas præsidio peculiari Numinis, rebus Nostris perpetuò patrocinantis, mul-
 » toties terrâ marique consequuti sumus, ejus apud nos præsentis indicium faciunt?
 » Quod vel tum maximè apparuit, cum Celsissimo Arausionensium Principe Busco-
 » Ducensi obsidione intento, atque impedito, Hostibus Provinciarum Nostrarum
 » medium invadentibus, Cœleste Numen, semper Propitium, de improvise Ve-
 » saliâ Nos donasset, eaque Nos ab omni malo præsentis atque impendenti liberaf-
 » set. Quis igitur de ulteriore ejus erga Nos benevolentia dubitandi locus relictus
 » est? *Helvetiorum* quidem exemplum Nobis ob oculos ponamus, qui post gravia
 » ac diuturna bella, post multa ac varia prælia, post Hostes à cervicibus repulso,
 » *semetipsos tandem in libertatem* asseruerunt; Nosque similiter in Deo spem omnem
 » atque auxilium repositum habeamus. Hic enim, qui tam paternè hætenus No-
 » bis præstò fuit, tam benignè ex omnibus Nostris calamitatibus eripuit, dubium
 » nullum est quin eadem Nos paternâ benevolentia dehinc prosequitur sit. Qua-
 » propter Hispaniarum Regis, *qui verba dare annititur*, sermones, promissa, fidem
 » denique ipsam auribus Nostris respuamus, *Cæsaris Copias, quantumvis ingentes, ne*
 » *pertinescamus*, sed Summum Numen colamus, revereamur atque omnes No-
 » stras actiones ad divinam ejus voluntatem instituamus. Ita tandem fiet, ut
 » nemo mortalium, quantumvis potens, quicquam nobis obesse poterit; Deus
 » enim in armis nostris Propugnator, atque eorundem Liberator Noster com-
 » perietur.

» Quibus omnibus à Consulibus & Senatoribus perpensis, neutiquam iis, quæ
 » Literis continentur, annuere potuerunt, quò scilicet Deputatis suis præcipiant, ut
 » cum ejusmodi consentiant, qui Induciarum Contractum admittunt; ac multò
 » minùs, quò iidem, Articulis ac Punctis, quæ Archiduci Viduæ proponerentur,
 » inter

interfint, atque adiuent. Verùm in pristinâ permanferunt ſententiâ, omnemque „
Induciarum Contractum negarunt ac renunciarunt. „

Actum in Senatu Conſulum & Senatorum ſupramemoratorum, ſexto & deci- „
 mo die Januarii, Anno 1630. — „

Literiſque inſuper conſcriptum, perlectum atque approbatum in eodem Sena- „
 tu Conſulum & Senatorum, ſequenti die Januarii poſtremo. Me præſente, „

H. Steyn.

Argumentum Præpoſitionis è plurimis in Concilio Præpotentium

D. D. Ordinum ſententiis compoſita, ſecundùm

Eorundem decretum, nono & decimo die

Januarii, Anno 1630.

Quandoquidem Hiſpaniarum Rex, cum Viduâ Archiduce Auſtriacâ Præpoten- „
 tibus Fœderati Belgii Ordinibus triginta quatuor Annorum Inducias, eâdem „
 lege ac conditione, quibus anno 1609. fuerant initæ, contrahendas obtulerunt; at- „
 que ab Equeſtri Ordine, Nobilibus & Civitatibus Hollandiæ Weſt-Friſiæque jam „
 aliquamdiu ea res penitiùs percognita ac perpenſa fuit; inſuperque Nobiles non- „
 nulli atque inſignes Ordinum Viri, ſtante ſupradictâ deliberatione ac rei per- „
 penſione, in Nobilium & Potentium Ordinum Concilio ſæpenumero propoſue- „
 runt, Dominos ſuos Principales maximopere ſollicitos eſſe, ac jam veluti coram „
 oculis cernere, *ex ejuſmodi tranquillitate, præſertim è tanti temporis Induciis, à quibus- „*
dam animi inquietis minimæque pacificis hominibus occaſionem facile arripì poſſe, quâ in Re- „
ligione verâ, & per conſequens, etiam in hac tam glorioſâ Reipubl. adminiſtratione commu- „
tationem & perturbationem concitare molirentur: quemadmodum etiam ejuſmodi „
 temporis opportunitates talibus inſervire ſolent, quorum haud obſcurum mi- „
 ferrima experientia indicium fecit; unde nihil niſi lites, diſſenſiones, defectiones, „
 ſimultates, factiones, odia mutua multæque aliæ calamitates nefariæ, tam in Po- „
 liticis, quàm in *Rebus Eccleſiaſticis*, tam inter Ordines, quàm Civitates, interque „
 Subditos univerſos ac ſingulos ſuboriri poſſent; quæ omnia (Reip. Noſtræ Ho- „
 ſtium factione intermiſtâ) certiffima Status Noſtri florentiffimi ac celeberrimi „
 pernicies tandem ſequutura eſſet. Quocirca Ordo Equeſtris, Nobiles ac Civi- „
 tates, Earundem Provinciarum Ordines repræſentantes, etiam atque etiam Suo- „
 rum omnium ſalutem, incolumitatem ac tranquillitatem ſibi commendatam ha- „
 bentes, inſuperque in tempore, quæ oboriri poſſunt mala, à Subditorum cervi- „
 cibus avertere cupientes, in rem eſſe duxerunt (Auctoritate publicâ decernentes) „
 concludere ac confirmare Articulos ſequentes. „

I. Primo, omnia & ſingula Potentium D. D. Ordinum Nobilium Concilii „
 membra à Deputantibus Principalibus pleniffimâ Auctoritate munita, mutuo „
 inter ſe religioſè ſanctèque dextram fidemque dabunt, quòd ſcilicet *Status hujus*, „
 prout hoc tempore adminiſtratur, *Regimen*, inſuperque *Religionem*, prout ea jam „
 nunc publicè docetur, atque à Synodo Nationali Dordracenâ fuit confirmata, de- „
 fendent, „

» fendent, ac propugnabunt, absque ullâ tamen utriusque mutatione, sive directè
» per se sive indirectè per alios, admittendâ.

» 2. Edicta adversus *Remonstrantium factiones* edita ac divulgata, de novo affigen-
» tur atque executioni mandabuntur.

» 3. Omnes ac singuli *Remonstrantium Pastores proscripti* expellentur eorumque
» nulli admittentur, præterquam qui Silentii Actis propriâ manu subsignârint.

» 4. Omnes & singuli qui jam nunc sive Remp. sive Justitiam administrant,
» solemni juramento promittent fidemque dabunt se *Religionem ac Status hujus Re-*
» *gimen*, ut antehac, propugnatos & memorata Edicta executioni mandatos
» esse.

» 5. Nemo, quicumque tandem fuerit, ad Reipubl. sive Justitiæ administratio-
» nem, nisi qui veram Religionem Reformatam professus, eique addictus fuerit,
» promovebitur, quin etiam qui sub muneris sui inchoationem supradictum jura-
» mentum solenne præstiterit.

» 6. In omnibus Ecclesiasticis Ordo & Instituta, quæ ab Ordinibus jam nunc
» observantur, absque ulla eorundem commutatione conservabuntur.

» 7. Horum denique omnium cuique ex Ordinibus Exemplar magno Hollan-
» diæ West-Frisiæque Sigillo obsignatum ac solemnibus insuper formulis confir-
» matum, tradetur.

Ex iis, quæ supra commemoravimus, argumenta ac rationes, quæ *ultra citro-*
que afferebantur, facile quis percipere potest: quibus hæ insuper rationes adjun-
gebantur: Si nimirum Induciæ componerentur, id fore (1.) sive ex Reipubl.
necessitate: (2.) sive ut præveniatur, ne Gallorum arma, uti Hispanorum, me-
tuenda forent. Postremum autem longissimè aberat. At primum, Reipubl. scilicet
necessitas jam jam superata erat: *Busco-Ducum*, ac *Vesalia*, utraque fortissima Pro-
pugnacula capta atque expugnata, Hispani haud minus Classe argenteâ quam
honore atque *Auctoritate* destituti erant: subactæ insuper Provinciæ per Fœminam
administratæ; ipsi quinetiam Hispani in Brabantia maximopere invidi Belgif-
que despecti, Regi Sui officium debitum nullum præstabant.

In Germaniæ autem partibus ingentes quidem Cæsar copias ducebat, isque
solus in armis erat, ac Daniæ Rex pacis Contractu *Austriacæ Domo* devinctus te-
nebatur: nihilominus tamen indignatio summa omnes, qui à Protestantium
Partibus stabant, invaserat, propter intolerabiles Tributorum exactiones seu
executiones, quæ Germaniæ à Cæsare imperabantur. Insuper autem inter ipsos
Pontificios propter Austriacam potestatem nimium extimescendam, summum
odium atque invidia intercesserat. Quæ utraque cum Protestantium indignatio ma-
xima, tum summum Pontificiorum odium atque invidia, paulò post foras pro-
ruerunt. Odium Pontificiorum in Walensteinio loco atque Ordine suo movendo;
ad quod etiam in Comitibus Regensburgensibus Cæsar à Bavariæ cæterisque Ca-
tholicæ Ligæ membris coactus fuit.

Indignatio autem Protestantium in Suecorum Regis invasione in Germaniam,
cui plerique omnes Protestantes Principes atque Ordines Territorii operam da-
bant: utrumque in Domûs Austriacæ detrimentum maximum.

Quod si Hispani paulò ante, cum Provinciarum res & fortunæ ad summas
angustias

angustias redactæ essent, cum vix quidquam Reip. fideretur, imprimis autem cum Bredam expugnassent, Inducias has obtulissent, non tam difficili negotio arreptæ fuissent. Sed, amoto jam omni malo, rerumque in Germaniâ mutatione imminente prævisâ, Induciæ placere neutiquam poterant.

Ad hæc accedebat etiam, quod Galliarum Rex, Rupellâ captâ, Huguenotis in Regnis victis deletisque, totum sese dabat ad Hispanos & Austriacos foris oppugnandos atque opprimendos. Quod cum nisi per has Provincias, facilè effecturum se videret, summâ ope adnitebatur, quâ omnem Induciarum contractum succideret, Nostramque Remp. adversus Hispanos in armis contineret.

Ac pro eo, quod Ordines Generales per Legatos eâ de causa ad Galliarum Regem Anno 1628. missos, nihil subsidii neque auxilii impetrare poterant; jam nunc ipsos Ordines Generales, tum propter Hostium in Veluam invasionem, Ultrajecti ad Rhenum congregatos, Legatum Suum Dominum Baugium invisere, ab Induciis animos ipsorum retrahere, atque auxilium atque subsidium offerre ultrò jubebat, insuperque arina adversus Hispanos, ut retinerent, petebat. Qui deinde Contractus Hagæ-Com. promotus, tandem Anno 1630. Mense Junio, ad septennium initus ac confirmatus fuit. Quo durante ab una parte Præpotentes Ordines Gen. nullum Induciarum Pacisve Contractum, sive directe sive indirecte, cum Hostibus, absq; Majestatis consilio, inituros promittebant; similiter Rex ab alterâ, in Reip. Nostræ damnum nihil quicquam cum Hostibus contracturum se pollicebatur. Hoc igitur pacto Rosendaliensis Induciarum Tractatus obruebatur, & cum Galliarum Rege Contractu Anno 1630. inito prorsus succidebatur.

Verum enimverò, quò supramemoratus cum Galliarum Rege Contractus tanto faciliùs ac penitiùs pernoscat, sciendum est, sub finem Contractus Compendii cum summe præmemorato Rege initi, omni studio atque operâ ad Ejustdem renovationem seu prorogationem, quoad fieri posset, elaboratum, ac, quò illud minori cum rumore fieret, ad Legatum hujus Reip. in Galliis residentem Dominum in Langerack, Literas cum mandatis missas fuisse.

Eodem ferè tempore evenit, ut, propter simultates summopere faventium, Domini sc. de Richelieu in Galliis ab unâ parte, & Comitis Buckinghamiæ in Britannia ab alterâ parte, insuperque propter bellum adversus Rupellenses gestum, Utræque Majestates ad Literas violentæ Repetitionis, seu Repressalia, ut vocant, ab iis autem ad arma palam devenirent. Jamque Galliâ per Rupellenses mari summopere impedita, atque per Britannos magis magisque impedienda, Galliarum Regis Ministri, novum quendam Contractum auxiliarium, quem Galli, ut dictum est supra, ægrè antehac concedebant, satis diligenter jam nunc promoverunt: adeò, ut cum dicto Legato sequentes Articuli Literis propositi fuerint.

Argumentum Confœderationis in novem subsequentes Annos inter Ludovicum Decimum Tertium Galliarum Regem ab una atq; inter Fœderati Belgii Ord. Gener. ab altera parte, ad mutuum auxilium atq; subsidium & commerciorum securitatem initæ Parisiis, Anno 1627. vicesimo octavo die Augusti. Quæ tamen non confirmata neque ratificata, sed per sequentem Anno 1630. initum Contractum, mutata ac digesta est.

QVandoquidem Serenissimus & summè Reverendus Noster Parens defunctus (cujus anime Deus propitius sit) Anno millesimo, sexcentesimo octavo, Fœdus aliquod defensionis cum Fœderati Belgii Ordinibus General. contrahere voluit, quo cum Archiducibus Induciarum aliquem Contractum inire obstricti forent, cui tamen, absque Parentis Nostri Reverendi propugnatione ac defensione neutiquam annuerunt. Insuper etiam vi Articulorum ejusdem dictam Confœderationem æternam inter Nos Ordinesque Generales futuram statutum ac confirmatum fuit. Idque summe memoratus Parens voluit, ut initam Confœderationem cum Iphis confirmaremus ac continuaremus. Quocirca summe præmemoratus Rex, Reverendi Parentis exemplum sequendi Nosque ad ejusdem voluntatem conformandi cupidus; quin etiam hoc animadvertens, quò Ordines Generales plus à Nobis auxilii percepturi sint, eò minus Remp. suam in tuto collocaturos esse mediis ejusmodi extremis, quæ tranquillitati Reip. perturbandæ sufficiunt; insuper etiam majorem in modum expetens, quantum in Nobis est, Pacem inter omnes Principes Christianos promovere ac confirmare) eâ de causa nominavit ac delegavit Dominum Boullionium, & D. Chastenasium, in Concilio Ordinum Regni atque Aerarii Nostri Consiliarios, & Ordinis sui Cancellarios, ut cum Domino Gideone de Boetselaer & Asperen, Barone in Langerack, Lovignii, & Sacri Imperii, Regis Ordinis S. Michaelis Equite, Nomine ac qualitate Legati D. D. Ordinum Generalium Belgii Fœderati, agerent atque adhiberent media, quibus præsens Negotium optimè conficiatur: qui, Literarum Suarum Auctoritatis vi ac lege, (quarum exemplar sequentibus inseretur) multis conventibus ac deliberationibus ultrò citroque habitis sequentibus Articulis annuerunt, concesserunt & confirmârunt.

1. Primò, summe præmemorata Majestas, supradictis Ordinibus Generalibus per sequentes Annos novem, centies librarum mille quotannis annumerabit, singulis Mensibus exsolvendo, si bellum, jam ipsis illatum, intra dictum Annorum spatium non fuerit confectum; cujus exsolutionis initium erit, primo die Januarii proxime elapsi.

2. Quo quidem tempore Ordines Generales neque directè, neque indirectè quemcunque cum Hostibus Induciarum Pacisve Contractum, inscio atque inconsulto Rege, inibunt: quemadmodum etiam ab alterâ parte nullum Fœdus cum Hostibus, quod Unitarum Belgii Provinciarum Ordinib. damno esse queat, dicta Majestas contrahet.

3. In auxilii, quod Majestati præfenti Contractu Ordin. Gen. concedere placuit, cæterorumque beneficiorum, in Ipsos à Rege collatorum, remuneracionem tenebuntur, quod si Majestati in Regnis suis bellum inferatur, mediam Summæ partem, quam Anni spatio acceperunt, hoc rogati, adversus quemcunque impendere: nisi pro ea Summæ parte aut milites aut ducentorum sive sexcentorum

rum vehiunt Naves Majestas petierit, ad dictæ Summæ exsolutionem. Quo etiam tempore de militum stipendio naviumque pretio, prout ordinariè in Provinciis exsolvitur, porrò convenitur: de quibus etiam agetur, ac pro Contractus Articulo habebitur: quemadmodum etiam summe memorati Ordines Generales nihil quicquam auxilii neque consilii directè sive indirectè, quacunque tandem ratione, adversus Majestatem suam conferent.

4. Quinctiam, si Majestati navibus opus fuerit, quibus maria Sua ab omnibus Piratis liberet, aggressionibus atque invasionibus aut ejusmodi quibus Regna Sua infestari queant, occurrat, Majestati integrum erit sive emere sive apparare atque exornare in Fœderati Belgii Provinciis quindecim navium Classem. In quarum Navium numero supramemorati Ordines Generales promittunt ac pollicentur se voluntati Regis bonâ fide subventuros, quò dictus Navium numerus quamprimum & pretio ordinario apparetur atque exornetur.

5. Ordines Generales sex Mensium spatio cum Majestate Sua convenient ad partem maris Mediterranei Occidentalem ab omni deprædatione *Algeriensium* & *Thunetensium* piratarum liberandam. Interim tamen si in summe dictorum Ordinum Generalium Portibus naves mercesque à Regis Subditis interceptæ compertæ fuerint, primâ petitione easdem restitui curabunt, sive per Legatum Majestatis, sive per Mercatores Subditosque repetantur.

6. Utriusque Partis Subditis Incolisve damnum terrâ, mari aut fluminibus, sibi invicem, quacunque tandem de causa, inferre neutiquam licebit. Ordines Generales dabunt operam, ut quæcunque Regis Subditorum lites causæque trium Mensium intervallo ad summum, per Senatum Archithalassum expediantur & conficiantur, Legato Majestatis aliisve ejus Nomine locoque exauditis; ab ejusmodi tamen è Senatu, ad quos nihil quicquam è navibus mercibusque interceptis, quæ ipsorum judicio submittentur, commodi evenire poterit.

7. Quod si verò alterutra pars Sententiæ à Senatu Archithalasso latæ Revisionem, ut vocant, expetat, summè dicti Ordines, insignes loco atque ordine Viros, insuperque Auctoritate ac potestate eam in rem munitos, quorum quidem nihil interest, deputabunt, qui dictam causam litemque cum Senatus Archithalassi Commissariis, absque ulteriore ad Senatum alium provocatione, transacturi sunt. Naves interim mercesque direptæ, dum causa peragetur, salvæ & securæ custodiæ committentur, neque easdem vendere licebit, antequam de venditionis tempore cum Legato fuerit conventum. Quod summè dicta Majestas non minus Ordinum Generalium Subditis, quacunque occasione ac tempore, pollicetur.

8. Legionum Gallicarum Tribuni, Cohortium Duces cæterique Præfecti pristinâ consuetudine eligentur.

9. Quod si autem Majestati Legionibus Gallicis, illato bello, opus fuerit, Ordines Generales easdem Calisium, sive Diepam transjici curabunt, câ lege ac conditione tamen, si Ordines Generales Inducias Pacemque contraxerint.

10. Jus *Aubania*, vi ac lege superiorum fœderum, ex omni parte cessabit. Insuperque Majestas omnibus Suis Parliamentis mandabit ac præcipiet, ut eadem juris veniâ summe dictis Ordinibus plenissimè perfrui finant, absque aliis Justitiæ formulis, sic ut neutrarum Partium, sive Neutralitatis, ut vocant, Literis minime

indigeant; quem ad modum etiam ab alterâ parte Ordines Generales cum Majestatis Subditis acturi sunt.

11. Quæcunque Repressalia, seu Literæ violentæ Repetitionis, Detentionis, ac Literæ Marcæ, ut vocant, atque ejusmodi Hostilitatis acta omnia cessabunt, & vi præsentis Fœderis nullius prorsus momenti sive valoris futura sunt: sed jus omnibus, prout decet, æquale administrabitur.

12. Vi ac lege præsentis Fœderis utriusque Partis Subditi bonam ac sinceram amicitiam & Societatem mutuam colent, negotia insuper ac commercia in utriusque Partis Regnis terrâ marique exercent; atque ejusmodi inter se merces commutabunt, quæ ab Ordin. interdictæ non sunt: Earumque, sive in utriusque Partis Regnis, oppidisque petitarum sive ex iisdem ablatarum haud majora, quam Subditi, vectigalia eo loco, quo navigatio instituetur, persolvere cogentur.

13. At verò, quò tanto commodius deprædationibus, quæ adversus Majestatis Ordinumque Generalium Subditos propter commoditatem, quam in utriusque Portibus Piratæ habent, exercentur, obviam eatur, Hostium ac prædas agentium naves eòusque sub portum, quò missile tormenti bellici se porrigit, profecti licebit. Ac quamprimum naves Hostium cum bonis direptis virisque captis appulerint, seu in stationem navium adductæ fuerint, captivi libertati restituentur, ac merces, naves, bonaque direpta propriis Dominis reddentur.

14. Hostium insuper naves sive Majestatis sive Ordinum Subditis nequidquam nocebunt, nisi vicecimâ quartâ horâ postquam è supradictis Portibus solverint; nam alioquin malè atque illegitimè captæ declarabuntur, ac per litem causamque navium merciumque restitutio urgebitur, quæ jam æque actum in eorum, quorum interest, commodum concessa habebuntur: Quinetiam dictarum navium Præfecti, ut Pacis ac Societatis mutuae perturbatores, supplicio afficientur.

15. Omnia quinetiam Fœdera, per Majestatem Suam Ordinesque Generales cum Regibus, Principibus, Rebuspubl. aliisque Populis inita, vim Suam retinebunt; præterquam, in quo per præsentem Confœderationem derogata atque annihilata fuerint.

16. Summe dicta Majestas per Literas queiscunque Regnorum ac Civitatum Moderatoribus Præfectisque Confœderationis præsentis observationem mandabit præcipietque.

17. Hujus denique ad novem Annorum spatium, protracto bello, Fœderis Articuli, sex Septimanarum dehinc sequentium intervallo à summè memoratis Ordinibus Generalibus solenniter ritèque confirmabuntur, confirmati autem Majestati suæ exhibebuntur, quò ab altera quoque Parte iidem à Rege diebus quindecim post similiter confirmentur, atque Ordinibus Generalibus reddantur.

Argumentum quatuor Articulorum Secretorum, inter Regis Commissarios Ordinumque Generalium Legatum clam initorum, ut non minorem vim obtineant, ac si Fœderi principali fuissent inserti. Actum Parisiis, octavo & vicesimo die Augusti, Anno 1627.

1. **I**nter Serenissimi Regis Commissarios, Ordinumque Generalium Legatum conventum ac conclusum est per præsentem Articulum, qui non minorem vim obtinebit, ac si priori & primario Fœderi fuisset insertus, atque insuper ab utraque Parte duorum Mensium spatio confirmabitur; ut, quamvis Fœderis superioris Articulo secundo nihil aliud referatur, præterquam quod *Ordinibus Generalibus nullum prorsus Induciarum Pacificæ Contractum, sive directè sive indirectè, inscio atque inconsulto Rege, inire liceat*; Nihilominus, propter auxilium ac subsidium, quod à Majestate Sna ipsi confertur, *Nullum prorsus Induciarum Pacificæ Contractum inibunt, absque interventu ac ratihabitione Regis*, qui etiam eodem Articulo secundo pollicitus est, nullum se cum Hostibus Contractum seu Fœdus initurum, quod Fœderati Belgii Provinciæ Ordinibus damno esse queat. Quapropter etiam summe dicti Ordines promiserunt, quod si, stante Fœdere, Majestas Sua adversus Hispaniarum Regem, Flandriam, sive Domus Austriacæ Fautores bellum pararet, nullam se Confœderationem cum Regis Hostibus contracturos, quamdiu adversus eodem arma gerentur. Actum Parisiis, octavo & vicesimo die Augusti, Anno 1627.

2. Inter Serenissimi Regis Commissarios Ordinumque Generalium Legatum conventum ac conclusum est per præsentem Articulum secretum, qui haud minorem vim obtinebit, ac si priori & primario Fœderi fuisset insertus, atque insuper ab utraque Parte duorum Mensium spatio confirmabitur; ut, quamvis Superioris Fœderis Articulo tertio disertis verbis exprimatur, *summe dictos Ordines adversus quemcunque Majestati Suae mediâ, quam ab eadem quotannis acceperint, nummorum parte subventuros, nisi summe dicta Majestas, milites aut naves, secundum tertium Articulum, pro eâ nummorum parte mediâ elegerit*; atque Ordines Generales vi præsentis Articuli & superioris Fœderis ac Ligæ, defensionis ergò contractæ, hoc tempore Regi, adversus Britannorum invasiones atque oppressiones, mediâ nummorum supradictorum parte, copiis navibusve succurrere teneantur; nihilominus, quibusdam de causis, ac pro temporis hujusce constitutione, sic tamen, ut se non ulterius latiusque porrigat, summe præmemorata Majestas supradictos Ordines subsidio atque auxilio adversus Britannos hoc tempore ferendo liberat; insuperque concedit ac permittit, ut, durante hoc bello, neutrarum Partium sive Neutrales existant. Actum confirmatumque Parisiis, octavo & vicesimo die Augusti, Anno 1627.

3. Inter Serenissimi Regis Commissarios Ordinumque Generalium Legatum, per præsentem Articulum secretum, qui haud minorem vim obtinebit, ac si primo ac primario Fœderi insertus fuisset, insuperque duorum Mensium spatio ab utraque parte confirmabitur, concessum ac conclusum est, ut præter ea, quæ primarii Fœderis Articulo quarto continentur, ac promittuntur, *Summedicti Ordines Majestati Suae polliceantur optimaque fide promittant, se, quamprimum id rogabuntur,*

sive vendendo sive locando, prout Majestas Sua elegerit, ducentorum & sexcentorum vehium, naves decem, præter supra concessas quindecim, omnibus rebus bellicis & necessariis exornatas hac solummodo vice, adeo ut in posterum ad illud non obligentur, Regis sumptibus curaturos atque apparatus esse; optimâ quinetiam fide, quantum fieri poterit, prohibituos quicquam Britannis auxilii, sive copiarum, navium, rerumque bellicarum contra Regem ferri; neque ullâ insuper ratione Eiusdem Regis durante bello, armis occursuros, quibus Britannorum oppugnationes atque invasiones Summè dicta Majestas propulsare debeat. Datum & Confirmatum Parisiis, octavo & vicesimo die Augusti, Anno 1627.

4. Quandoquidem Ordines Generales Serenissimo Regi optimâ fide promiserunt, se universo hoc bello Britannis nullo pacto subventuros, neque ullâ ratione sive directâ sive indirectâ Serenissimi Regis armis occursuros, quibus injurias à Britannis illatas, profus depulsurus est; Idcirco Majestas sua promittit spondetque, si à Classibus auxiliaris, quas in mare dimissura est, adversus summè dictorum Ordinum Generalium portus navesque hostile quicquam fuerit occipitum, omni studio atque operâ prohibitorum, insuper etiam quodcumque inde damnum acceperint, resarcituram esse; eumque in modum, si quæ Ordinum Generalium eorumve Subditorum naves à classibus auxiliaris sive Francicis quævisque direpta fuerint, easdem, cum omnibus suis viris bonisque hoc modo surreptis, quamprimum se reddituram esse pollicetur. Datum & confirmatum Parisiis, octavo & vicesimo die Augusti, Anno restauratæ Salutis 1627. Qui omnes ac singuli præsentis Articuli secreti, duorum Mensium intervallo solennibus formulis confirmabuntur.

Quamvis autem, ut supra commemoravimus, Fœdus hoc confirmatum non fuerit, illud tamen hisce adungere visum fuit, quò tanto facilius, quantum Galliarum Regis Ordinumque Fœderati Belgii id temporis intererat, pernosceretur. Qui plurimum offendebant Articuli, primus Fœderis Principalis & secreti erant; utpote qui Neutralitati, quam inter Gallos Britannosque Præpotentes D.D. Ord. Gener. conservare cupiebant, adversabantur. Quocirca etiam dictum Fœdus differre visum fuit: insuperque Dominum Sommelsdichium & Dominum Vosbergium delegare, non tantum ut Gallia Britanniaque lites cum bona gratia componerent, verum etiam Contractum superiorem instaurarent & quæ sequuntur conditiones impetrarent; in primum quidem Articulum, ut pro decies supra centum florenorum millia, quindecies supra centum florenorum millia, eaque ad longius temporis spatium consequerentur; sed si ejus repulsam ferrent, Fœderis tamen conclusionem ac confirmationem ne solverent.

Secundus Articulus, ut sonat, acciperetur, non autem ejus vicissitudo subjungeretur, quâ Ordines Generales, quamdiu dictum Fœdus vim suam obtineret, absque Regis confirmatione & ratihabitione nullum Induciarum pacisve contractum inire obstricti obligatique forent, quod Summi ac Supremi Juris & potestatis in Provincias speciem præ se ferret, neutiquam concederent.

At quum tertio Articulo hæc verba (quod si Majestati in Regnis suis bellum inferatur) mutata, eaque (Amicis Sociisque exceptis) omissa essent, ut serio instarent, proxime traditus fœderis Conceptus ut reservaretur, ac præcipue hæc verba, (Amicis Sociisque exceptis) adderentur, licet ea de causa præsens Contractus solveretur.

In quartum verò Articulum, Fœdere supra memorato longe diuque examinato

ac perpenſo, viciffitudinem in quarto expreſſam quod attinet, decretum eſt, ut quindecim duntaxat naves, ſiquidem fieri poterit concederentur; ſin minus, decem inſuper adderentur; eâ lege tamen, ut vi ſuperioris Fœderis principalis, non Articuli ſecreti, eæ ſuperadderentur, Regiſque ſumptibus appararentur atque locarentur. Ad reliqua ſecreti Articuli verba (*rebus bellicis neceſſariis exornatas*) nihil quicquam dicere, ſed ſimpliciter præterire viſum fuit: ac quod eodem Articulo ſecreto, *Britanniſ ne quidquam armorum ſupportetur*, interdictum ſit, id negatum iri decretum eſt; utpote Contractui Zuithamptonienſi contrarium. At ſi aliquid ſaltem de re ejuſmodi addendum foret, id eo modo futurum, *ut amicis Sociiſque, tam Britanniſ quam Galliſ, ea omnia, quibuſcunque Præpotentes D. D. Ordin. General. non neceſſario indigerent, concederentur.*

Quicquid inſuper de navibus auxiliariis eodem Articulo ſecreto proponitur, quò deleteretur atque omitteretur ut inſtarent, decretum eſt; veruntamen de mutua inter utramque partem reconciliatione agerent; quæ ſi eveniret, quid de eadem propoſitum & peractum foret, reſcriberent & mandata ulteriora exſpectarent.

Adverſus nonum fœderis Articulum nonnulla agitabantur dubia, reſpectu Induciarum vocabuli, quo pacto accipiendum ſive intelligendum foret, ſi de Induciis ageretur; interim tamen, prout ejuſdem Fœderis Articulus ſonat, ut relinquere decretum eſt.

In decimum tertium autem Articulum viſum fuit, ut eorundem (*à quibus naves noſtrorum interceptæ erunt*) quinetiam eorum, (*quouſque bellici tormenti miſſile ſe porrexerit*) verborum omiſſionem expeterent, ſed ſi impetrare nequeant, quamprimum id per literas indicarent, atque ulteriorem porro agendi poteſtatem exſpectarent.

Legati autem noſtri poſtquam in Gallia cum Regiſ Commiſſariis conveniſſent, ne Noſtri Ordines quempiam Induciarum paciſve contractum *abſque Regiſ confirmatione ſeu Ratihabitione* inirent, iterum iterumque Regiſ Miniſtri petierunt. Quod tamen ſine ſummi Juris & poteſtatis Provinciarum damno ac præjudicio fieri non poſſe, judicatum eſt.

Hiſ igitur aliſque de cauſis dicti cum Rege Tractatus ſuccuſi proruſſe ſoluti ſunt. Donec tandem Roſendalienſis Tractatus, huiuſque Reipubl. rerum Anno 1629. feliciter geſtarum rumore Galli impellerentur, atque intercifi & jam emortui Tractatus reviviſcerent. Quantum verò in iis actum proſectumque fuerit, ſexto & viceſimo die Decembris, Anno 1629. è ſequenti Propoſitione ſatis ſuperque liquebit.

Rex *ſereniſſimus* perlectiſ perſpectiſque literiſ, viceſimo ſexto atque ultimo die Novembris exaratiſ, quibuſ Dominuſ Baugiſ, *Majeſtatiſ ſuæ in Hollandiâ Legatuſ*, de omnibuſ, quæ inter ipſum & Dominuſ Noortwici acta ſunt, *Majeſtatem ſuam certioreſ fecit*; inſuper etiam de voluntate D. D. Ordinum Generalium, quâ Regiſ cepta promovere ac juvare ſtudent, ſi forte cum Hiſpaniſ Contractum diſſolveret; denique quibuſ incommoda ab Ordinibuſ Generalibuſ in Fœderiſ Anno 1627. cum Domino de Langerack inſiti confirmationem allata, indicavit. Idcirco Regi, ut omniſ proruſſe mora abrumpatur, ac tandem aliquando eventuſ peroptatuſ obtineatur, ſupradicto Domino Baugio, Legato Ordinario, poteſtatem atque Auctori-tatem concedere placuit, privatim cum ſumme memoratiſ D. D. Ordin. General. agendi ac

componendi præcipua superioris Fœderis puncta Articulosque, de quibus cum iisdem conveniri poterit; quin etiam facultatem dare, inito Fœderi simpliciter apertèque in Gallia subsignandi, cum iis Legatis, quibus eâ de causâ à summè memoratis D. D. Ordinib. General. plenissima Auctoritas data ac concessa fuerit, aliosque superiori Fœderi Articulos adjungendi, qui superioribus inserti fuere, ac quibus nihil quicquam difficultatis inerit.

Serenissimus Rex pro se pollicetur Negotium illud eò modo institutum iri, ut prius peractum conclusumque (siquidem ad conclusionem perveniatur) quam cognitum divulgatumque fuerit, insuper etiam Secreta ac privata necessaria, ejusmodi temporibus contenta ac suppressa iri, ut, qualia ab iis expectanda veniunt, commoda percipiantur. Rex quin etiam expeditam Fœderis conclusionem efflagitat, ne rerum feliciter gerendarum spes cum se, tum Ordines Gener. jam jam imminente Vere, frustretur.

Ac postquam supradictus Legatus nonnullos è Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Deputatos, quibuscum de præsentis negotio agere posset, eum in finem delegati fuerunt, Per-Illustris. D. D. Comes Cuylenburgensis, D. Noortwici. D. Bas. D. Vosbergius. D. Tienhovius. D. Eissinga. D. ab Haarfolte. D. VVinfemius. Qui nono & vicesimo die Decembris retulerunt, Dominum Legatum, dictando sequentia sibi communicasse.

Argumentum præcipuorum Articulorum, de quibus cum Ordinibus General. conveniendi, quosque confirmandi & subsignandi in superioris Fœderis renovationem, Dominus Baugius, à Rege Christianissimo Auctoritatem ac potestatem omnimodam accepit.

I. **Q**uod Majestas sua, rebus hoc in loco permanentibus, D. D. Ordinibus centum librarum millia quotannis mutuo dabit, si arma adversus Hispanos retinuerint: eâ tamen lege, ut vicissim vi superioris Fœderis Regi auxilium ferant, nullumque prorsus Induciarum pacisve Contractum, invito ac non consentiente Rege ineant.

2. Quod si Majestas Sua, dictæ Summæ loco, constituerit, secundum ea, quæ Ordines Generales Regi proposuerunt, omnino aperteque ab Hispanis abscedere, (cujus tamen Majestas Sua determinatum Consilium Decretumque sex septimanis, postquam Fœdus supradictum in initum ac confirmatum fuerit, tradi curabit) quum ingentem exercitum educet, quo Provincias, ab Hostibus subactas, invadat (quod fieri tamen, absque ingentibus Regis impensis, haud potest, neque absque Ordinum Generalium quam maximis commodis) Eodem hoc tempore Regis Copiis decem millium peditum, mille & quingentorum equitum, numero succurrent; Insuper etiam locum quendam commodissimum, quem præelegerint, triginta peditum & quatuor equitum millibus aggredientur.

3. Quod si, interrupta & abscissa omni Gallos inter & Hispanos amicitia ac Societate mutuâ, Majestas Sua Pacem nunquam annuere posset, aut si eodem tempore de Induciis sive Pace inter Ordines Generales ageretur, ac neutra earum commodè obtineri posset, insuper etiam rationibus quibusdam honestis, æquis justisque Ordin. Gener. ad bellum contra Hispanos continuandum à Serenissimo Rege adducerentur; jam tum Majestas Sua plus auxilii atque subsidii præter centum Florenorum

renorum millia, iisdem conferet, idque singulis Annis, quamdiu ab armis non fuerit discessum, continuabit, secundum Fœdus Compendii initum.

4. Quod autem ad alios Articulos, superioribus Contractibus insertos attinet de iisdem à Majestate Suâ Ordinumq; Legatis, seu qui in Galliam præsentem Contractum solenniter approbaturi mittentur, agetur, & quoad ejus fieri poterit juxta præcedentium Fœderum formam componetur.

Ad eadem verò puncta suprascripto Legato tertio & decimo die Decembris, hæc, quæ sequitur, Responsio ab Ordinum Deputatis tradita fuit.

Argumentum Declarationis à Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputatis, super Articulis quibusdam sibi à Domino *Ban- gio*, Christianissimi Regis Galliæ Legato Ordinario traditis, octavo & vicesimo die Decembris.

Quod Confederationem inter Galliarum Regem & Fœderati Belgii Ordines Generales spectat, multò penitus ea mutuo pertractanda foret, antequam concludi ac confirmari possit.

Quod si Serenissimus Rex ab Hispanis discedat, insuperque quadraginta militum millibus Artesiam Hannoniæque invadat, summe dicti Ordines Generales iis, quos sub signis habent, militibus Hispaniarum Regem strenuè fortiterque impugnabunt.

Ordinibus insuper Generalibus Inducias cum Hispaniarum Rege inire ac concludere integrum erit, donec Galliarum Rex arma contra Regem Hispaniarum palam gesserit, exercitumque in Artesiam miserit.

Serenissimus Rex Ordinesque Generales, postquam bellum adversus Hispanos susceperint, ac deinde Majestas Sua cum Hispaniarum Rege Pacem inierit, eadem Confederatione summe dictos Ordines Generales comprehendet, iisque Inducias peroptatas conficiet. At si neutra, neque Pax neque Inducia obtineri potuerint, sive Ordinibus pacem Induciasve accipere haud consultum fuerit, Majestas Sua quamdiu summe dicti Ordines in armis fuerint, bis centena librarum millia quotannis annumerare tenebitur; quæ nummorum summa, ad majorem securitatem, seu Venetiis seu Londini, prout de eo convenietur, asservabitur.

De armorum utriusque Partis expeditione ubi uterque exercitus apparatus fuerit, pluribus agetur.

Suprascriptus Regis Legatus postquam memoratam Declarationem sive Respon- sionem, à Comite Culenburgensi cæterisque Ordinum Generalium Deputatis ul- timo die Decembris traditam perlegisset, majorem in modum ac sæpiuscule ro- gaverat, ut Præpotentes Ordines Generales in pleniorum Articuli primi explica- tionem, Sententiam suam plenius explicare vellent, atque indicare, num decrevis- sent, nullum scilicet cum Rege Galliarum Contractum, nisi interrupto omni cum Hispanis Fœdere, inire? Insuper autem summe præmemoratus Comes Culenburgensis addiderat, dictum Legatum eodem die visitatum ad se accessisse, & quæ sequun- tur, dictasse:

Legatus Regis Galliarum, omnibus iis, quæ exarata à Dominis Deputatis ad se missis, tri- cesimo die Decembris fuerunt exhibita, cognitis perspectisque, rogat atque obsecrat ut D. D. Ordines Generales Articulum priorem, ubi de Fœdere sive Contractu agitur, paulò plenius

sibi explicare velint; ut, cognita perceptaque mente ac voluntate D. D. Ordinum Generalium, eum similiter in modum Regis sui Serenissimi sententiam indicare atque explanare pergerat, secundum ea, quae à se D. D. Ordinibus Gener. per quatuor Articulos demonstrata fuerant; quorum communicatio exarata octavo & vicesimo die Mensis praesentis, facta fuit, quemadmodum etiam dictos Deputatos idem ore tenus rogavit atque obsecravit.

Quibus perpensis, visum fuit, ut Foederum superiorumque Contractuum Propositiones investigarentur.

Quarto die Januarii, Anno 1630. postquam Deputati Ordinum cum Regis Galliae Legato *Baugio* convenissent, Per-Illustris Comes *Culenburgensis* caeterique Deputati, annunciârunt Praepotentium D. D. Ordinum Generalium propositum ac voluntatem esse, Confederationem quamcunque, etiam ante dissolutionem Contractuum cum Hispanis, cum Christianissimo Galliarum Rege ineundi, contrahendi & concludendi; Insuperque addiderunt, se à Praepotentibus D. D. Ordinibus Generalibus in mandatis accepisse, ut sub interruptionis conditione cum ipso D. *Baugio* porro agerent.

Quibus à Domino *Baugio* responsum est, se, praeter quatuor Articulos, quorum octavo & vicesimo die Decembris Anni proximè elapsi, indicium fecisset, agendi ac transigendi nullâ potestate neque Auctoritate ulteriori munitum esse. Quinetiam, quò tanto diligentius in eâ re Christianissimi Regis Galliarum dignitas Majestasque servaretur, ulteriorem de abscissione cum Hispanis Tractatum per Deputatos ad Regem peragi necesse esse: neque dubitare se, quin omnia, quae in supradictis Articulis quatuor non comprehensa forent, facile Majestas Sua concessura esset: Deputatis autem acrius instantibus, spem omnem ulteriùs secum de ea re agendi sustulit: hoc unum addens, Propositum seu Decretum, utrum cum Hispanis dissolveretur, nec ne, sex Septimanis ab inito confirmatoque Foedere praesenti, D. D. Ordinibus iri traditum: quo trium Mensium intervallo praesens Foedus concludi ac confirmari posse indicabat.

Finitâ deliberatione quàm humaniter responsum fuit: Praepotentes D. D. Ordines Generales Gallorum Societatem summo sibi honori semper duxisse: seque propterea post Foederis Compendii initi expirationem assidue operam dedisse, quò illud vel renovari, vel prorogari posset: At vero particulatim dictum Foedus renovare seu prorogare, Ordinibus Generalibus utpote Reipubl. neque commodum neque consultum visum fuisse, sed in totum & de Foedere, & Hispanorum abscissione agere voluisse.

Unicè petentes, quandoquidem Dominus *Baugius* nullâ ulteriori agendi potestate munitum se diceret, nihilo minus tamen utriusque conficiendi Negotii potestatem atque Auctoritatem à Christianissimo Rege per Literas peteret.

Nono die Januarii idem ipse à Domino *Rantvicio* caeterisque D. D. Ordinum Deputatis iterum iterumque rogabatur, ut & Confederationem & Hispanorum abscissionem peragendi Potestate muniretur. Insuper etiam ex eodem quaesitum fuit, quod si trium Articulorum priorum (quos vicesimo die Novembris Praepotentium Ordinum Deputatis dictârât) Negotium cum ipso conficeretur, num eorundem conclusio ac confirmatio firma & perpetua esset futura, licet de Confederationis ulterioris punctis Articulo quarto expressis neutiquam conveniretur. Quibus ille, nihil sibi praeterquam Articulos tres priores quamprimum idque clam peragendi Auctoritatem concessam datamque aiebat; nullum tamen eisdem effectum

ctum consequuturos, antequam Fœdus præfens in Galliâ à Majestate Suâ formulis solennibus confirmatum foret: nulla tamen incommoda iis, utpote priori Fœdere expressis, obventura sperabat. Adhæc cum ipsi incommoditatem longasque moras Deputati ad Regem eâ de causa mittendi objicerent, utque de iis Hagæ-Com. ageretur, unicè rogarent; Auctoritatem ac potestatem à Christianissimo Rege per Literas petiturum se promisit.

Primo die Februarii Domino *Baugio*, Christianissimi Regis Legato à Dominis D. Noortvicio atque *Eissinga* propositum fuit: *Quod si Majestati Suâ Hispaniarum Regem in Provinciis subactis, ad Artesiam Hammoniamque invadere placeret, à Parte D. D. Ordinum Gener. eundem similiter strenuè oppugnatum iri. Quo cognito, ipse sexto die Februarii Præpot. D. D. Ordinum Deputatis respondit, ac majorem in modum petiit, ut Præpotentes Ordines pollicerentur fidemque darent, ubi Christianissimus Galliarum Rex ab Hispanis dissolvendo abscessisset, se ingenti cum exercitu Hispanorum Provincias subactas invasuros; Insuper etiam stante bello (Nota) inter Hispaniarum & Galliarum Reges, nullas Inducias Pacemve cum Hispaniarum Rege inituros. Sed postquam hæc ulteriori examini fuissent subjecta, ea quæ primo die Februarii fuerant proposita, retinere atque urgere decretum fuit.*

Quod autem tam tardè hæc à Galliarum Rege peracta fuere, id propter Tractatus cum Hispanis Rosendaliæ institutos, evenit: qui hoc etiam tempore non penitus omittebantur: propterea quod primaria Ordinum Hollandiæ membra summo studio Inducias expetebant. Sed postquam non Provinciæ duntaxat pleræque, verùm etiam Ordinum Hollandiæ plurima membra Induciarum Tractatus dissolverunt, Contractum cum Gallis Fœdusque magis amplectebantur. Quod quidem septimo & decimo die Junii, Anno 1630. ut inferius commemorabitur, initum constatque fuit.

Argumentum Renovationis Fœderis, inter Galliarum Regem Christianissimum, atque inter Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales, initi.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, ad quos præsentepervenerint, Salutem. Constare volumus, septimo & decimo die Junii Contractum Fœderis Hagæ-Com. inter Christianissimi Regis Gallia, Navarra, &c. Legatum, Dominum *Baugium*; atque inter Dominos D. Deputatos Nostros, ad id à Nobis Delegatos, initum ac confirmatum esse; cujus Argumentum tale est:

Quandoquidem Christianissimo Regi, Parenti Nostro defuncto (cujus anima Deus propitius sit) visum fuit, Anno 1608. Fœdus quoddam defendendi ergò cum Fœderati Belgii Provinciarum Ordinibus Generalibus inire, quo Inducias cum Archiducibus componere obstricti obligati que forent, quas tamen summe dicti Ordines, absque firmissimâ Christianissimi Regis Parentis Nostri tutelâ ac defensione, inire ac contrahere noluerunt; atque in eodem expressum fuerit, illud Fœdus defendendi perpetuum inter Nos dictosq; Ordines esse oportere, idque semper Reverendus Noster Parens voluerit, ut à Nostrâ Parte idem similiter Ordinibus confirmaretur ac continuaretur: Idcirco, quò in omnibus Reverendi Parentis ac Domini Nostri vestigia premeremus ejusque voluntatem exequeremur, illud seriò ac sedulo animadvertentes,

quo plus securitatis à Nobis Ordines Generales consequantur, eò minus ejusmodi mediis tranquillitatem Suam quasituros, quibus nonnunquam Reip. pax & tranquillitas perturbari posset; Insuper etiam Pacis inter omnes Reges Principesque promovenda cupidi, delegavimus ac deputavimus Dominum Baugium, in Concilio Ordinum Regni Nostri Consiliarium, Nostrumque Legatum Ordinarium in Hollandiâ commorantem; qui vi Auctoritatis & potestatis sibi data concessaque (cujus exemplar sub horum finem adjungetur) plurimis conventibus colloquiisque habitis, cum summe dictorum Ordinum Generalium Deputatis vi Auctoritatis & potestatis ipsis data concessaque (cujus itidem exemplar Regi tradetur, & sequentibus subjungetur) conclusit, approbavit ac confirmavit Articulos sequentes.

1. Primò omnium, Rex Christianissimus supramemoratis D. D. Ordinibus Generalibus per septennium centies librarum mille, singulis sex Mensibus annumerandum, dono concessurus est, quod si tamdiu adversus eosdem arma, quæ jam geruntur, continuentur: factò initio à primo die Januarii proximè elapsi.

2. A supradicta autem nummorum Summâ, quos Rex Ordinibus Generalibus dono daturus est, singulis Annis quinquaginta librarum millia detrahentur, quibus Legionum Gallicarum Tribunis, Ducibus cæterisque Præfectis per dictum Regis Legatum satisfiet.

3. Quo tempore summe dicti Ordines Generales nullum Induciarum Pacisve Contractum cum Hostibus sive directè, sive indirectè, inconsulto Rege, component: Quem in modum etiam à parte Christianissimi Regis nullus cum Hostibus Pacis Contractus in eorundem damnum componetur.

4. Insuper etiam conventum est, ut, si Serenissimo Regi bellum in Regnis Imperiisque inferatur, non nisi mediam dicti auxilii Subsidiique partem conferret, ac, si consultum visumq; fuerit, alteram auxilii Partem Copiis sive ducentorum & sexcentorum vehium navibus impenderet, ad plenam nummorum exsolutionem: Quo quidem tempore de militum stipendiis naviumq; mercede, quæ solito more exsolventur, agetur ac componetur; quorum tamen jam nunc etiam ratio habebitur, locoque Articuli præsentis Fœderi inferetur. Quem in modum quoque summe dicti Ordines nihil prorsus auxilii, neque subsidii neque consilii quidquam adversus Majestatem Suam alteri ferent.

5. Sin eveniat, Majestati navibus ut opus fuerit, quibus Regni Sui ostia defendat, omnemque prorsus impetû oppressionemq; propellat, naves ejusmodi quindecim emere seu locare in Fœderati Belgii Provinciis Regi integrum erit, quâ in re etiam summe dicti Ordines Generales Majestatis Suæ intentioni ac voluntati subventuros se promittunt ac pollicentur, quò dictæ naves solito pretio quamprimum apparentur atque exornentur.

6. Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales sex Mensium intervallo cum Serenissimo Rege convenient ac component, de maris Mediterranei parte Occidentali adversus Piratas Algerienses & Thunetenses defendendâ, eâque ab omnibus prædas agentibus prorsus liberandâ. Interea autem si in Fœderati Belgii Portibus naves quædam mercesque ab ejusmodi Piratis, Regis Galliarum Subditis direptæ inveniuntur, primâ sive per Regis Subditos, Mercatores sive per Legatum petitione institutâ, ab iisdem restituentur.

7. Neque Majestatis, neque Ordinum Generalium Subditis quemcunque Hostilitatis

stilitatis actum, vel directè vel indirectè, terrâ marique adversus se invicem instituere, licebit: Ordinesque Generales effectum dabunt, ut Subditorum Majestatis lites causæque Mensium intervallo trium, non ulterius, per Senatus Archithalassi Commissarios expediantur penitusque conficiantur, postquam Majestatis Suæ Legatus, sive ab eadem tali Negotio Præfectus exauditus fuerit. Nihilominus tamen per ejusmodi Senatus Commissarios lites expedientur, ad quos è navibus mercibusque dictis, quæ ipsorum submittentur judicio, nihil commodi nihilque utilitatis pervenire queat.

8. At si quis dictarum partium Sententiæ à Commissariis Senatûs Archithalassi latæ Revisionem, ut vocant, postulaverit, jam tum Ordines summe memorati alios insignes Ordine locoque Viros atque Auctoritate in eam rem munitos, ac quorum nihil interest deputabunt, ut simul cum dictis Senatus Archithalassi Commissariis idem Negotium causamque, omni aliâ Provocatione ulteriore exceptâ, conficiant: Interim verò naves mercesque salvæ securæque committentur custodiæ; aded ut easdem absque Legati in tempore consensu, sive cum eodem Contractu, vendi neutiquam liceat. Quæ omnia Christianissimus Rex Omnibus & Singulis Ordinum Generalium Subditis, quocunque loco ac tempore similiter se confecturum pollicetur.

9. In Legionum Gallicarum Tribunis, Ducibus cæterisque Præfectis eligendis, mos solitus observabitur.

10. Quod si Rex, bello illato, Legiones Gallicas, quas in Fœderati Belgii Provinciis sub signis habiturus est, revocare coactus fuerit, Calisium sive Diepam usque navibus suis transjici curabunt: eâ tamen lege ac conditione, si Inducias Pacemque Ordines consequuti fuerint.

11. Jus Aubaniæ in omnibus suis Punctis utriusque Parti cessabit; Quapropter etiam Majestas Sua omnibus Suis Parliamentis præcipiet, ut ejusce veniæ summe dictis Ordinibus absque alia causæ formulâ, neutrarumque Partium, sive Neutralitatis literis, faciant copiam; omni dolo ac fraude exceptis.

12. Omnes violentæ Repetitionis literæ seu, ut vocant, Repressalia, Detentiones & id genus Hostilitatis, vi præsentis Fœderis, cessabunt; omnibusque & singulis, id quod justum & æquum fuerit, conferetur.

13. Vi præsentis Fœderis omnes & singuli Partis Utriusque Subditi firmam, perpetuam & mutuam inter se amicitiam ac Societatem colent, commercia libera terrâ marique ac navigationes securas minimeque impeditas instituent, bona, quæcunque Ordinum edictis exportari non sunt prohibita, ement ac vendent; sic ut non teneantur majora tributa, vectigalia, sive telonia pro iisdem, quas in Regna Provinciasve apportaturi sunt, mercibus exsolvere, præterquam Regnorum sive Provinciarum Subditi, cum quibus commercia exercentur, exsolvere consueverunt.

14. Omnes Contractus, Ligæ & Fœdera cum exteris Principibus, Regibus Rebuspublicisque à Christianissimo Rege Ordinibusque inita ac confirmata, vim suam roburque servabunt, præterquam in ejusmodi clausulis, Articulis punctisque quibus præsentis Fœderi quicquam derogabitur.

15. Ordinario Christianissimi Regis Legato, Hagæ-Com. in Hollandiâ ac vicissim,

cissim, Ordinario D. D. Ordinum Generalium Legato in Galliis commoranti omnimoda ac plenissima potestas concedetur, quâ fide optimâ de rebus aliis, quæ navigationibus commerciisque inter Utriusque Partis Subditos inservient, agere, decernere ac concludere queant.

Denique præsentis Fœderis, ad septem Annorum spatium, siquidem intereâ temporis bellum cum pace non fuerit commutatum, Articuli jam nunc ab Ordinibus Gener. solennibus formulis confirmabuntur, iidemque una cum ratihabitione ad Christianissimum Regem per Legatum suum mittentur, quò dictos Fœderis Articulos itidem solenniter confirmare, atque duorum Mensium intervallo solenniter confirmatos summe præmemoratis D. D. Ordinib. per Legatum suum reddere queat.

Argumentum Auctoritatis à Christianissimo Galliarum Rege
Domino *Baugio*, Legato Suo, datæ concessæque.

Ludovicus Dei Gratiâ, Gallia & Navarra Rex, Omnibus ac Singulis, quibus continget præsentis Literas legere audireve, Salutem. Etiam atque etiam cupientes, ad Christianissimi Regis, defuncti Parentis Nostri (cujus anima Deus propitius sit) exemplum, servare atque observare Societatem optimam ac Confœderationem, quam cum Fœderati Belgii Ordinibus Generalibus antehac instituit solenniterque confirmavit; simul autem ejusdem Contractum renovare expetentes, secundum plurimas atque unicas Ordinum Generalium per Suorum Legatorum petitiones, Nomine locoque D. D. Ordinum Generalium institutas. Quocirca etiam necesse quum sit insignem aliquem Ordine locoque Virum, plenissimâ eam in rem Auctoritate ac potestate munitum delegare, qui de iisdem rebus cum D. D. Ordinibus ageret, constitueret ac decerneret, nullusque commodior ad res supra memoratas exequendum & conficiendum, præter dilectissimum Nostrum ac fidelissimum, in Concilio Ordinum Regni Nostri Consiliarium, Legatum in Hollandia Ordinarium Dominum *Baugium*, à Nobis reperiri potuerit, Idque propter singularem fiduciam, quam in Eiusdem fidelitate ac benevolentia, quâ Nos Nostrasque res hætenus prosequutus est, inque providâ ejusdem animi circumspectione, & in rebus gerendis experientia cognitam perspectamque habemus. Idcirco ob has aliasque Nos ad id impellentes causas, summe dictum Dominum *Baugium* misimus ac delegavimus; eumque per Literas præsentis propriâ Nostrâ manu subsignatas mittimus ac delegamus, omnimodam & plenissimam potestatem cum summe dictis D. D. Ordinibus Generalibus sive cum iis, queis plenariam ipsi potestatem concesserint, transigendi, decernendi & confirmandi, eosque Nostrò Nomine locoque Articulos approbandi, quos præsentis Negotio plurimum inservire existimabit. Promittentes & verbo Regio spondentes, quacunque ab Ipso acta, transacta & confirmata fuerint, Ea Nos grata, rata ac firma habituros, Quandoquidem ita placuit. Actum Parisiis, decimo die Decemb. Anno recuperatæ Salutis, 1629. Et Regni Nostri vicesimo. Subsignatum erat Ludovicus. Pauloque infra Philippeaux, duplici serico filo cerâ flavâ obsignatum.

Argumentum Literarum Auctoritatis à Præpotentibus D.D. Ordinibus Generalibus Deputatis Suis concessæ.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales Omnibus & Singulis, ad quos præsentibus literæ pervenerint, Salutem. Postquam in Reip. Nostræ commodum, Serenissimum, Celsissimum & Potentissimum Principem, Ludovicum Dei Gratiâ Gallia & Navarra Regem sæpenumero majorem in modum rogari jussimus, ut ad exemplum Reverendi Parentis defuncti, renovare ac conservare vellet pristinam familiaritatem ac Confœderationem, qua cum ipsius Regnis, Statibus ac Subditis Nostris semper intercessit, placuit Majestati Suae delegare ac deputare Dominum Baugium, in Concilio Ordinum Regni Consiliarium, atque in Hollandiâ Legatum Suum Ordinarium, qui de universo hoc Negotio Nobiscum ageret. Quocirca cum necesse esset nonnullos similiter insignes Ordine locoque Viros Auctoritate eum in finem munitos delegare, qui cum supra dicto Majestatis Suae Legato D. Baugio agerent; satisque perspectam haberemus fidelitatem, providam animi circumsp̄ctionem & rerum gerendarum Experientiam summam Dominorum, D. Rogerii Hugēnii, Arnhemensium Civitatis Consulis, D. Nicolai à Boeckhorst, Noortvici ac VVimmeniæ Toparchæ, D. Diderici Bas, Equitis & Civitatis Amstelodameusum Ex-Consulis, D. Simonis Beaumontii, Consiliarii Syndici Civitatis Medio-Burgensium, D. Adriani Ploos, Equitis, Domini in Oudegein, Tienhoven & Gein, D. Iohannis Veldriël, I.V. Doctoris, Civitatis Doccensium Ex-Consulis, D. Sweerii ab Haarsolte, Haarsæ Echteniaque Toparchæ, D. Goesseni Schafferi, Toparchæ in Vithuisen: Hos universos ac singulos elegimus, & potestatem insuper atque Auctoritatem plenissimam per præsentibus literas fecimus, cum suprascripto Domino Baugio de renovatione ac confirmatione supramemoratæ Confœderationis agendi, decernendi ac concludendi, optima fide Promittentes ac Spondentes, quacunque à Nostris Legatis hac in re peracta, concessa & promissa fuerint, Nos grata, rata firmaque omnia habituros, neque ullâ ratione sive directâ sive indirectâ esse contraventuros; sed, si opus fuerit, confirmaturos, instrumenta, acta, optimis formulis conscripta daturus. Actum Haga-Com. in Concilio Nostro Ordinum, Magno Nostro Sigillo, in cerâ rubeâ expresso, obsignatum, atque à Graphiario Nostro subsignatum, sexto & decimo die Februarii, Anno 1630. Notatum erat S. ab Haarsolte. Pauloque infra, Ex Auctoritate & jussu D.D. Ordinum Generalium. Notatum C. Musch. Magno Sigillo in rubeâ cerâ expresso, & duplici filo serico obsignatum.

In quarum rerum testimonium, Nos supramemorati Vtriusque Partis Legati, vi Auctoritatis ac potestatis Nobis datæ concessæque Dominorum Nostrorum Deputantium Nomine locoque præsentibus subsignavimus, Sigillisque Nostris obsignavimus. Actum Haga-Com. septimo & decimo die Junii, 1630. Notatum erat, D. Baugius, R. Hugēnius, Nicolaus à Boeckhorst, D. Bas, Simon à Beaumont, A. Ploos, I. Veldriël, S. ab Haarsolte, G. Schaffer, Paulò infra Legatorum ac Deputatorum Nomina, eorundem Sigilla expressa erant.

Argumentum Declarationis à Deputatis Præpotentium D.D. Ordinibus Generalium, in primum supramemoratæ Confœderationis Articulum expressæ.

QVandoquidem primo Confœderationis hoc die, cum Domino Baugio Regis Galliarum Christianissimi Legato, ac Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputatis in ita Articulo

ticulo expressum concessumque fuit, Christianissimum Regem scilicet, Ordinibus Generalibus per septennium centies librarum mille annumeraturum. Iccirco supradicti Deputati declarant atque indicant, hoc pacto se illud percepisse atque intellexisse, videlicet, quinquaginta librarum millia, dono similiter à Christianissimo Rege data iri, ad reliqua nummorum summa, vi Compendii initi Fœderis exsolvendæ modum; nisi fortassis summe memoratus Rex per Ordinum Generalium in Galliis commorantem Legatum rogatus, declaverit neutiquam sese plura concessurum esse: Nihilominus tamen supra dicti Deputati rogant atque obsecrant Dominum Baugium, ut quocunque optimè poterit auxilio officioque Ordinum Generalium in Galliis Legati Residentis petitionibus apud Majestatem Suam succurrere dignetur, quod summe dicta Majestas, absque ulla restrictione primum Confœderationis Articulum, ad modum supra dictum expleat. Actum Hagæ-Com. decimo septimo die Junii, Anno 1630. Subsignatum erat, R. Huigenius, N. à Boeckhorst, Didericus Bas, Simon à Beaumont, A. Ploos, I. Veldriël, S. ab Haarsolte, G. Schaffer.

Nos, postquam præsentem Contractum in omnibus & singulis ejusdem punctis & clausulis, una cum Declaratione in primum dicti Contractus Articulum gratum acceptumque habuimus, eundem cum Declaratione jam dicta approbavimus ac confirmavimus, quem in modum etiam per præsentem literas eundem approbamus & confirmamus, Promittentes ac Spondentes eum Nos constanter atque inviolabiter observaturos, neque ullâ, quacunque tandem ratione directâ sive indirectâ esse contraventuros, cum omnium ac singulorum Fœderati Belgii tam præsentium quam futurorum bonorum obstrictione atque obligatione. In cujus rei testimonium præsentem hæc literas Magno Nostro Sigillo, in cerâ rubea expresso insuperque Graphiarii subscriptione muniri curavimus. Datum Hagæ-Com. secundo die Junii, Anno 1630. Subsignatum erat, S. ab Haarsolte. Pauloque infra, Ex Auctoritate & jussu D. D. Ordinum Generalium. Notatum erat, Cornelius Musch. Magno Sigillo in cerâ rubeâ, è filo serico duplici dependente obsignatum.

Serenissimi Regis confirmatio exarata erat in Castris, dictis, Sancti Iohannis de Moorinne.

Quemadmodum Tractatus Compendii & Suihamptoniæ initi, primas, cum admodum etiam præsens cum Galliis Tractatus Induciis pacique secundas injecerunt moras.

In quorum omnium satisfactionem; simul etiam propter Celsissimi Arausionensium Principis Sententiam (bellum scilicet aut nullum, aut offendendi causa gerendum esse) hac ætate quidem Copiæ nullæ fuerunt eductæ; nihilominus tamen magnum atque eximium quiddam in proximum Annum propositum decretumque fuit. Brugas videlicet sive Duinkerckam oppugnandi. Huic quidem expeditioni binos exercitus adhibendos esse decretum fuit; unum triginta millium peditum, Equitum quadraginta cohortium; quibus alterutrum expugnaretur oppidum; alterum vero minorem decem millium peditum, Equitum octo decem seu viginti cohortium, quibus oppida ad Rhenum conservarentur. Quem in finem quoque octo sive novem militum millia ad quatuor Ordinibus consuetos Menses conscribere, insuper etiam cum Barone à Gent ac Legionis Tribuno Erentruitero, de trium virorum millium Legionē comparanda statutum fuit; quibus pro unoquoque milite conscribendo sex Floreni annumerabantur; ad triginta supra sex Flo-

Florenorum millia. Tertia verò legio à Vendomiæ Comite in Gallia conscriberetur, quod à Cardinali de Richellieu impeditum prohibitumque fuit.

Tanti propositi cœptique eventus aliis nullus fuit, nisi quod, licet canalem Brugas inter & Gandavum jam pernavigassent, Hispani tam strenuè fortiterque se defenderent, ut discedere consultum visumque fuerit.

Mense adhuc Julio, Rijnberkam, Venloam seu Bredam oppugnare propositum at non inceptum est: quippe tantis à Germania atque Italiâ Cœpiis Hispanis subventum fuit, ut cœptum aliquod eximium offendendi ergò instituerent. Sic tamen, ut Johannes Nassavius Comes non exiguum navium, quibus internis fluminibus utimur, aliarumque minorum numerum ex ostio Saftingano, Klundertam Willemstadiumq; insulâ quâdam comprehensum aquis expugnaturus educeret; Insuperque etiam Marchio Sanctæ Crucis ingenti cum Hispanorum exercitu in Princlandiâ Castra poneret, ut hoc modo Hollandia à Zelandiâ sejungeretur. Sed verò quem in modum hujus Status propositum occupandi Brugas, eum in modum etiam Hispanorum dictam Insulam capiendi inceptum, cum maximâ tamen Hispanorum ignominiâ ac detrimento, evanuit: adeo, ut supradictus Johannes Nassavius luto cœnoque obsitus difficulter evaserit.

E supramemoratis Contractibus, Anno 1622. 24. 29. & 30. super finitimis Principatibus Dominiisque Cliviæ, Montium, &c. initis compertum fuit, quantum hoc Negotium ab Utraque Parte tempore belli potuerit; Utriusque enim magni intererat.

Ad ejusdem Negotii continuationem Swartsenburgensis Comes Principio Anni 1634. Hagam-Com. pervenit, ac Serenissimi Principis Electoris Brandenburgensis Nomine locoque præsentis arctioris Fœderis Articulos conclusit.

Argumentum Contractus initi cum Serenissimo Principe Electore Brandenburgensi, Anno 1632. secundo die Aprilis.

Quandoquidem, Anno 1622. inter Serenissimum Principem Elect. Brandenb. ,,
 ac Præpotentes D. D. Ordines Generales Unitarum Belgii Provinciarum ,,
 Fœdus aliquod defendendi ergò initum conclusumque fuit, ad Serenissimi Prin- ,,
 cipis Electoris Principatus Juliaci, Cliviæque Comitatus recuperationem & con- ,,
 servationem; quo Præpot. D. D. Ordines Gen. ad dicti Principatus, Comitatus ,,
 cæterorumq; Serenissimi Principis Dominiorem recuperationem ac conservatio- ,,
 nem, auxilium Subsidiumque suum ab unâ, Serenissimus quinetiam Princeps Ele- ,,
 ctor ab alterâ parte, quendam militum numerum, itemq; prædictum alium nume- ,,
 rum, si opus fuerit, sumptuum quinetiam Extraordinariorum, qui obsidionibus ,,
 impendentur, determinatam Partem concesserunt ac promiserunt, prout in supra- ,,
 memorati Fœderis Articulis, Idemque sequentis Tractatibus latius exprimitur. ,,

I. Quem in modum etiam Anno 1629. & 1630. Præpotentium D. D. Ordinum Generalium intercessione Contractus quidam Provisionalis, ut vocant, inter Serenissimum Principem Electorem, atque inter Principem Neoburgensem super Cliviæ & Juliaci Principatus & Comitatus, divisione initus ac conclusus est, Proindeque Serenissimus Princeps Electos dicitavit, se non diutius teneri quic-

» quam supradicto Fœdere concessum præstare, sive militum stipendia, sive obfi-
 » dionales sumptus extraordinarios persolvendo, utpote quæ omnia vi Fœderis
 » Anno 1629. jamque 1630. initi, cessarunt. Cujus autem contrarium Præpotentes
 » Ordines Generales judicant, existimantes obsidiones quidem earumq; sumptus,
 » similiter etiam eorum Dominiorum recuperationem, quæ in Principis Neobur-
 » gensis commodum Partemq; divisa sunt, dehinc ad viginti & quinque Annorum
 » spatium, dicto Fœdere Anni 1629. & 1630. expressum, respectu Serenissimi Princi-
 » pis Electoris, cessare; at nihilo minus tamen in concessorum per divisionem Do-
 » miniorum conservationem Copias nonnullas sub signis haberi necesse esse: quin-
 » etiam licet Serenissimus Princeps Elector super iisdem Dominiis convenisset,
 » adeo ut quietè & tranquillè jam possideret, attamen, vi supradicti Fœderis, certum
 » militum numerum, quemadmodum in eodem latius exprimitur, sub signis habere,
 » obstrictum obligatumque teneri.

» 2. Quem in finem etiam superiori Anno 1629. uti & 1632. inter Per-Illustrem
 » Dominum D. Comitem Swartsenburgensem, Serenissimi Principis Electoris,
 » ac Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis, qui præsentibus subsignârunt, sigil-
 » lisque Suis obsignârunt, varii plurimique conventus Tractatusque instituti at-
 » que habiti fuerunt.

» 3. Postremo itaque consensu ac consilio Celsissimi Arausionensium Principis
 » conventum est, ut Serenissimus Princeps Elector Præpotentibus D. D. Ordinibus
 » Gener. ad triennium, à decimo hujus Aprilis die annumerando, singulis Annis,
 » centum supra viginti Florenorum millia, monetâ Batavis receptâ, exsolveret,
 » quindecim Florenorum millia singulis septimanis sex erogando atque in manus il-
 » lius tradendo, quem Præpotentes D. D. Ordines nummorum receptioni sive
 » Embrici, Rhezæ, sive Vefaliæ præfecturi sunt. Cujus quoque rei gratiâ Sere-
 » nissimus Princeps Elector à dicto militum numero, quos hætenus Dominus à
 » Gent sub signis habuit, suoque ære exsolvit, prorsus liberabitur: Quapropter et-
 » iam Præpotentibus, dicto trium Annorum spatio, è Dominiis ac Principatibus su-
 » pra memoratis nihil, præterquam quod sequitur, competet.

» Utrum verò Serenissimus Princeps Elector, post triennii jam memorati exspi-
 » rationem, ad ulteriorem tantæ Summæ seu militum stipendii exsolutionem vi su-
 » pradicti Fœderis obstrictus obligatusque fuerit, illud ante triennii expiratio-
 » nem per Compromissum, ut vocant, unius è sequentium Regum, Eorumve Le-
 » gatorum, nimirum, vel Regis Galliæ, Britanniæ, vel Sueciæ judicio atque arbi-
 » trio, in quorum judicio utraque Pars mutuo consensu acquiescere poterit, nisi
 » prius cum bonâ gratiâ compositum fuerit: quicquid autem à selecto Arbitro
 » dicti Compromissi successu pronunciatum fuerit, illud ab utraque Parte obser-
 » vandum veniet: Fœdere tamen Anno 1622. inito, vim ac robur suum in omni-
 » bus Articulis punctisque retinentè.

» 4. Porrò autem, quandoquidem Præpotentes D. D. Ordin. centies mille Im-
 » perialium causa, in Serenissimi Principis Electoris usum fidem suam obstrinxe-
 » runt, deindeque Anno 1624. ac rursus Anno 1629. variis modis actum fuit, nec
 » quidquam effecti obtinuit; Idcirco eâ etiam de re actum & conventum est, ut
 » Serenissimus Princeps Elector supradictam centies mille Imperialium Summam,
 » simul

simul cum versurâ, insuper etiam versurâ annuam versuram, quæ interim di-
 ctæ exsolutioni impendi debuerunt, in sese atque in Dominia sibi assignata reci-
 peret: adeo ut supradicta centies mille Imperialium Summa cum exsolvendâ ver-
 surâ Eiusdemque versurâ annuâ, juxta mercedem sequestram, quæque dehinc ex-
 solventur seu exsolvendæ venient, æqualibus Partibus singulis Annis subsequen-
 tibus annumerandæ sint, factò exsolutionis initio à decimo hujus Aprilis die.

5. Quinetiam Serenissimus Princeps Elector in sese recipiet exsolutionem reli-
 quæ pecuniæ annumerandæ Domino à Gent, Copiisque (quas ipse hæctenus sub
 signis habuit) peditum scilicet cohortibus duodecim, uni verò equitum; quæque
 insuper post summæ exsolutionem, secundum hujus Reip. instituta, ad decimum
 usque Aprilis, jam currentis, diem summe dicto Domino Eiusdemque Copiis,
 quotquot assidue sub signis fuerint, competere reperietur; quapropter etiam ra-
 tio Summæ universa, absque ullâ interruptione seu omissione absolvetur. At si
 præter spem & opinionem eveniat, ut in dictam Summam dubia quædam mo-
 veantur, ab Eiusmodi, quorum neutrarum Partium studio animi fuerint distur-
 bati, expedientur ac conficiantur; Quorum tamen Arbitri ab utraque Parte de-
 ligentur, si ejusmodi dissidia oboriantur; eâ lege quidem ac conditione, ut arbi-
 tri è Cliviæ seu Fœderati Belgii incolis eligantur; & quæ oborta fuerint dubia, post
 sui electionem, unius Mensis intervallo expediant conficiantque, nisi forte rei
 difficultas plus decidendi temporis exigat: Quinetiam si inter se Arbitri conve-
 nire nequeant, sententiarum multitudine æquali, sed si neque id fieri possit, for-
 te Supremum Arbitrum eligant. Interim tamen supra dictæ Summæ detrahetur,
 quodcunque jam memoratis Copiis vicesimo die Julii, Anno 1630. ad decimum
 Aprilis 1631. è tributis Cliviensibus fuerit exsolutum. Insuper etiam conventum
 concessumque est, hanc submissionem litisque per eligendos Arbitros adhiben-
 dam decisionem, respectu aliorum, quorumcunque tandem, non ulterius la-
 tiusque se porrecturam.

Quum autem summè dictus Dominus à Gent, & quas sub signis habet Copiæ,
 stipendiis summopere hoc tempore indigeant, concessum est, ut Serenissimus
 Princeps Elector mox à præsentium conclusione supra memorato Domino à Gent
 Eiusdemque Ducibus Præfectisque pro equitum peditumque cohortibus, duo-
 rum Mensium stipendia, quæ exsolvenda ipsis veniunt, in Summæ deductionem
 annumeraret.

6. Qua de causa etiam Præpotentes D. D. Ordines Generales fidem dedèrunt,
 Se Principi Serenissimo Cliviæ cæterorumque Principatuum omnia & singula eo-
 rundem oppida, quæ Præpotentium D. D. Ordinum Generalium milite Præsi-
 diario aut jam tenentur, aut dehinc expugnari poterunt, Celsitudinis Sux Imperio,
 Jurisdictionibus, Privilegiis, insuper etiam Neutralitati Sux permissuros ac
 reddituros, neque iisdem tributa, vectigalia, vel ejusmodi onera, præterquam ea
 quæ Embricum, Rheza ac Vesalia, vi superiorum Contractuum & Recessuum
 jam promiserunt, esse imperaturos. Quinetiam Præpotentes D. D. Ordines Ge-
 nerales eosdem Principis Serenissimi Comitatus, Principatus, &c. quantum fieri
 poterit, adversus quemcunque propugnatorios & conservatorios, ac si quis Onera,
 Tributa, sive ejusmodi imperare eademque exactioibus extorquere conatus fuerit,

» propulsaturos esse promiserunt, seque ab exercitus sui transitu militumque me-
 » tatis, secundum superiorem Anni 1622. Contractum, prorsus liberaturos.

» 7. Nullas quinetiam Retorsiones, ut vocant, in Principatibus, Comitatus,
 » seu quæcunque in divisione Serenissimo Principi attributa fuere, Præpotentibus
 » D. D. Ordinibus instituere licebit, si fortasse Celsitudo Sua, ejusdemque Subditi
 » Præpotentium Hostibus pecunias dare coacti fuerint; hoc tamen sibi Præpoten-
 » tes D. D. Ordines salvum atque integrum voluerunt, ut sibi Retorsiones, extra
 » Celsitudinis Suxæ dominia divisione acquisita, instituere liceret. Si verò Celsitudi-
 » nis Suxæ Subditi quicquam Hostibus volentes dederint, tantundem Præpotentibus
 » ab iisdem exsolutum, aut alioquin Retorsiones ejusmodi institutas iri permissum
 » concessumque foret.

» 8. Insuper etiam Præpotentes D. D. Ordines Generales, quod si à Serenissimo
 » Principe rogati fuerint, operam dabunt, quò optimis quibuscunque mediis, quæ-
 » que à Celsitudine sua proposita fuerint, supradicti nummi in Præpotentium D. D.
 » Ordinum exsolutionem, è Serenissimi Principis jurisdictionibus dominiisque ad
 » eorundem excusationem, exigantur; Eâ lege tamen ac conditione, ut, si vel casu
 » vel alio quovis modo Præpotentibus D. D. Ordinibus supradictum Auxilium fe-
 » rentibus, jam memorati nummi non tam maturè quam quidem prædictum fuerit
 » exsolventur, Serenissimus Princeps nihilominus præfatam nummorum Summam
 » Præpotentibus diligenter confecturus sit.

» Tertio, quandoquidem Serenissimus Princeps Neoburgensis, vi Contractus
 » Provisionalis Anno 1629. & 1630. initi, ad pleniorum Præpotentium D. D. Ordini-
 » num satisfactionem pervenire queat, à Serenissimo Principe Electore triennii,
 » jam proximè clapsi, spatio sibi persolvenda stipulatus fuit, ut è Juliaci Principatu,
 » centies Imperialium mille, è principatu Montium, sexaginta Imperialium millia.
 » Eum in modum etiam Serenissimus Princeps Elector è Ravensbergi Comitatu,
 » qui Principi Neoburgensi in communione fuit concessus, decem Imperialium
 » millia, atque è Ravesteinii ditione sex Imperialium millia, à Neoburgensi Princi-
 » pe stipulatus fuit. Idcirco Præpotentes D. D. Ordines Generales, hac etiam in
 » parte Serenissimo Principi Electori, quoad ejus commode poterit, opem auxi-
 » liumque laturi sunt, quo Celsitudo Sua plenissimam nummorum Summam, absque
 » ullâ dilatione consequatur. Sic tamen ne plenissima exsolutio trecentorum &
 » sexaginta millium Florenorum, itemque centies mille Imperialium, unâ cum di-
 » ctæ summæ versurâ, ut supra memoratum est, cumque adhuc solvendis stipen-
 » diis, per intempestivam totius Summæ, à Serenissimo Principe Neoburgensi ex-
 » solvendæ annumerationem, neutiquam differatur.

» 10. Si denique Serenissimus Princeps Elector Ejusdemque Principatus, Co-
 » mitatus ac Ditiones, à quopiam præter opinionem, propter Contractum præ-
 » sentem, atque antehac initam Confœderationem, hostiliter invaderentur, iisque
 » damni aliquid inferretur, quantum fieri poterit, adversus ejusmodi Hostes Præ-
 » potentes D. D. Ordin. Generales protectionem ac defensionem suscepturi sunt.

» Quapropter ab utraque Parte, Articuli punctaque constanter atque inviolabi-
 » liter observabuntur: in quem etiam finem præsentis Contractus exemplaria bina
 » sunt conscripta, atq; ab Illustr. D. Comite Swartsenburgenfi, ut Serenissimi Prin-
 » cipis

cipis Electoris Legato ab unâ, & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputatis ab altera Parte manu figilloque obfignata sunt; Utriusque infuper Partis Deputati promittunt spondentque, se à D. D. suis Deputantibus in præfentes Artículos approbationem ac confirmationem, quatuor Mensium intervallo, tradituros esse. Actum Hagæ-Com. secundo die Aprilis, Anno 1632.

Adami Comitis Swartfenburgensis. Florentii Comitis Culenburgensis. Nicolai à Bouckhorst. Adriani Pauw. Simonis à Beaumont. A. Ploos. P. à Walta. S. ab Haarfolte. G. Schafferi. manu Sigillisque obfignatum.

*Argumentum tertiæ Induciarum Pacificæ Tractationis,
Anno 1632. instituta.*

IN Tractatus hujusce principio, quam citò maturèque Tractatus cum Domino Peckio Cancellario solutus succisusque fuerit, commemoravimus. Rosendaliensis autem à Domino Marquettæ oceptus plus sui rumorem concitavit, ac diutius hæsit. At verò, Anno 1632. de Pace sive Induciis solenniter satis, atque in principio spe maximâ, eventu autem cum ingenti Hispanorum damno, Eorumque ex universo Belgio expulsionem apparenti, actum fuit. Quæ tamen Hispanorum expulsio ab iis maxime (licet inscianter atque imprudenter) qui eandem præcæteris maximopere expetebant, interpellata prorsusque impedita fuit. Nimirum à Galliarum Rege, ac Provinciarum quarundam Ordinibus, qui *Trajecti ad Mosam* tam brevi temporis spatio Pacem Induciasve confirmatas iri nolebant, verùm iisdem moras injiciebant, Hispanisque tantum temporis concedebant, ut res suas instaurare commodè possent: quò tandem evenit, ut Gallis se arctius, quàm dudum, obstringere atque obligare Fœderati Belgii Ordines cogerentur.

Jam principio Anni 1632. familiaritas quædam cum primariis nonnullis à Parte Hostium colebatur: qui nihilo minus Reipubl. Nostræ commodum expetebant. Ac quamvis Mense Martio propositum decretumque fuerat, Antverpiam obsidere, tamen memorati jam Primarii, consilio Ordinum indicato, nonnullas eam in rem incommoditates attulerunt, ac satius esse existimârunt, exercitum D. D. Ordinum secundum Mosam, in Hostium agrum adduci, quò tantò majus ipsis ab eâ parte per arma, perque amicos ac familiares nonnullos domesticos, detrimentum inferri posset; quorum consilio evenit, ut superioris Gelriæ partis occupatio fuerit proposita; quo tantò commodius Præpotentes Ordines, hoc si ex sententiâ excidisset, intimam ab Hostibus subactarum Provinciarum principalium partem exercitu penetrare possent: Infuper etiam, postquam ab iisdem denunciatum esset, cohòrtes nonnullas equitum peditumque Hispanorum pretio ad defectionem adduci posse; ac nonnullas civitates, viros quinetiam loco atque Ordine insignes, imperio Hispanorum subjectos, servitutem ac tyrannidem Hispanicam à cervicibus suis discutere velle, si videlicet Præpotentes Ordines Generales promitterent fidemque darent, ejusmodi Civitates earumque Subditos tum Clericos tum Laicos, uti etiam viros dictos, ipsorumque amicos ac familiares, *pristina privilegia, jura, bona omnia, ac denique exercitium Religionis*, quem in modum jam nunc iisdem fruuntur, liberè secureque servaturos, seque infuper honorariis beneficiisque

ciisque Provinciarum, Civitatum & Ditionum, quæ caperentur, vastarentur, seu redigerentur, quin etiam ipsis Provinciarum redditibus bonisque publicis adau-ctos & collocupletatos iri. Quapropter Celsissimus Arausionensium Princeps, ut Eiusmodi Viris, quæcunque petissent, promitteret fidemque daret, simul etiam per Literas Eisdem adhortaretur, ut ingentem equitum peditumque Hostium copiam ad defectionem sollicitarent, rogatus fuit. In quem finem etiam celerrimè *trecentorum millium Florenorum* Summa confecta atque apparatus fuit, quæ partim Venloam, partim Caletum clam ablata fuit. Declaratio quin etiam omnibus & singulis Provinciarum Civitatumque Hispanorum Imperio obtemperantium Subditis Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Nomine ac titulo decreta fuit: prout eadem, vicesimo secundo die Maji divulgata, sequentibus inferetur.

Quæcunque à Nobis jam memorata sunt, insuper etiam *Trajecti ad Mosam* expugnatio tantum potuere, ut Serenissima Infans Vidua, Conciliumque, quod est Bruxellis, Hispanicum, Tractationem cum Præpotentibus D. D. Ordinibus instituere decreverint; ac primum quidem Dominum Philippum de Roy, Hagam-Com. delegaverint, cum mandatis de aggere Kouensteinensi, antehac interfecto, jam nunc replendo agendi, deque agris eodem comprehensis conveniendi.

Quo prætextu cum Arausionensium Principe, jam tum adhuc in Castris prope *Trajectum ad Mosam* aliquamdiu commorante, nonnullis sermonibus per horas aliquot habitis, tantum Celsitudini suæ indicatam fuit, ut, subactarum Provinciarum *defectionis voluntariae* spe amisâ, consilium, quod prius de ulteriore in Hostium agros irruptione ceperat, relinqueret, atque ea quæ à suprascripto Domino Philippo de Roy offerebantur, apertis propitiisque auribus acciperet. At verò, quò melius omnia cognita perspectaque haberet, Dominum Heenvlitium Bruxellas misit, qui carrucâ suâ cum universâ familiâ, salvi cujusdam Neutralitatis conductus beneficio, simul etiam cum suprascripto Domino Philippo de Roy eò adveniens, nihil quidquam ad defectionem attingere comperit, neque ejusmodi subactarum Provinciarum Ordin. quicquam in animum induxisse, quod Celsissimus Arausionensium Princeps eventurum hætenus speraverat. Quo Celsitudini suæ per literas Domini Heenvlitii indicato; simul quoque à D. Philippo de Roy, tum Infanti Archiduci, tum Mechliniensi *Archiepiscopo*, tanquam Ordinum Generalium Supremo, quo in loco res & fortunæ suæ essent sitæ, exposito, neque Celsissimum Arausionensium Principem, nisi cum Provinciarum Ordinibus Generalibus agere velle, relato, omnibus fere modis excogitatum ac propositum fuit, quibus sine *Regis Offensione*, *Ejusdemque Majestatis* conservacione, ejusmodi Delegatio institui posset. Postremò autem Anni 1601. exemplum propositum fuit; ad quod Infans Archidux Provinciarum subactarum Ordinum Generalium Comitibus Bruxellis permisit. Insuper etiam per D. D. Ducem Aarescotum, Literis decimo septimo Septemb. exaratis, à Celsissimo Arausionensium Principe Salvum Conductum nonnullis è Concilio Ordinum Bruxellis congregatorum Deputatis peti ac rogari mandavit: quo dato missoque paulo post Dynasta Swartsenburgensis, Dominus Hellebus, ac Syndicus Nobilis Dominus (dictus *Edelheer*) Deputati à Provinciarum subactarum Ordinibus Generalibus Bruxellis congregatis, *Trajectum ad Mosam* pervenerunt, atque Arausionensium Principi & Fœderati Belgii

Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputatis proposuerunt; *Sibi nimirum ab alterius Partis Ordinibus mandatum præceptumque fuisse, ut quid hujusce Partis Ordines animi de Tractatione haberent, pernoscere, simul autem quibus modis tanto actam diuturno inter Provincias Bello finis præoptatus invenire atque excogitare possent: Proindeque si harum Provinciarum Ordines Tractationi mediisque negotio conficiendo inservientibus annuerent, ut D. D. Deputantes plures ac pleniori Auctoritate Viros delegarent, qui Negotium capefferent.*

Hanc ob rem etiam Nonnulli Præpot. D. D. Ordinum Deputati, tum quoque cum Arausionensium Principe in Castris commorantes, & Celsissimi Principis & Collegarum Suorum consensu ac potestate, varia ac plurima cum dictis alterius Partis Legatis differuerunt, unde sequentes Articuli propositi fuerunt, qui propterea exarabantur, ut utriusque Partis Deputantibus traderentur, Eorumque sententia super iisdem pernosceretur. Ipsique decimo die Octobris, Auctoritate mandatisque munitis *Trajectum ad Mosan* reverterentur. Articuli verò hujusmodi fuerunt:

1. Ut per Tractationem inter utriusque Partis Provinciarum Ordines Induciarum, Anno 1609. cum Hispaniarum Rege initæ, cum omnibus suis clausulis punctisque observarentur.
2. Ordines Provinciarum Hispaniarum Regis Imperio obtemperantium, promitterent fidemque darent, se omnia & singula dicti Induciarum Contractus puncta Articulosque in eodem à Rege Hispaniarum concessa ac promissa, præstituros esse seque effecturos, ut Fœderati Belgii Ordines, Subditos atque Incolas perfectissimum eorum omnium ac singulorum usum fructumque perciperent.
3. Ut inter omnium Provinciarum Ordines Fœdus aliquod firmum contraheretur, quo se mutuo obstringerent atque obligarent, ad dictum Contractum in omnibus ac singulis suis Punctis adversus quemcunque violatorem & transgressorem, strenuè fortiterque defendendum ac propugnandum.
4. Insuper etiam supradicti Ordines per ejusmodi Fœdus se mutuo obligarent ad libertatem & jura quæcunq; sua defendenda ac propugnanda, adversus unumquemque seu defensivè, seu offensivè, qui universi Belgii Provincias, sive earundem unam invadere, seu vim inferre conaretur.
5. Omnes ac singulæ Hispanorum Copiæ, utpote armis studentes, Pacis publicæ & tranquillitatis ergò, è Belgio Universo, Ejusque omnibus ac singulis Provinciis educerentur nullæque in easdem seu Portus earundem introducerentur.
6. Arces & propugnacula diruerentur, aut saltem mœnibus suis exuerentur, soloque adæquata, urbibus objacentia paterent.
7. Omnes Provinciarum Ordinum Copiæ equestres, pedestres, & terrâ marique militantes, quas dicti Ordines ad Provinciarum Suarum Pacem ac securitatem conservandam necessarias esse existimarent, Omnes ac singulæ solis Ordinibus, non autem aliis, jurarent; Eorumque Nomine ac titulo conscriberentur & exsolverentur; omnes denique Copiarum Duces iisdem Ordin. subjicerentur.
8. Ad omnimodam contra quascunque invasiones Hostiumque irruptiones securitatem, in primariis Flandriæ oppidis maritimis militum quorundam præsidium collocaretur, ac communi consensu ejusmodi ordo atque administratio ab

Omni-

» Omnibus ac singulis Belgii Provinciis institueretur, ut absque communi Ordinum consensu non alias Copias in dictis Flandriæ oppidis Portibusve collocari liceret.

» 9. Nonnulla oppida ac propugnacula, ob bonum publicum, silentio transmissa, militè prædiario liberarentur; insuperque à Rege Hispaniarum Neutarum Partium, vulgò Neutrales, declararentur, Eorumque aliquot Præpotentibus D.D. Ordinibus traderentur.

Quos supra commemoravi Articulos; ad omnes Provincias per Deputatos Præpotentium D.D. Ordinum dimittebantur, quò Eorundem Deputati plenissimâ Auctoritate muniti, tanti ponderis Negotio interessent.

Primum autem propositum fuit *Trajecti ad Mosam* (quo præter tres illos jam supra dictos, septem insuper alii partis alterius Legati, *Mechliniensis sc. Archiepiscopus, Sancti Vaezii Abbas, Aarescoti & Marca Dux, Brugarum Syndicus, Dansermontii Dominus nomine locoque Harmonia, Ronnetius Scabinus oppidi Namurci, & Broide Syndicus Duacensium Civitatis*) rem omnem confecturi pervenerant; idque ob plurimas rationes, quàm fieri posset celerrimè, partim, ut, Copiis etiamnum in Castris commorantibus, tantò major Hostibus metus incuteretur; partim etiam, ne tanti momenti Negotium, Hagam-Com. perlatum, plurimorumque Capitum iudicio permissum, per longas, ut postmodum apparuit, moras tandem evanesceret.

Interea autem Præpotentes Ordines Dominum Teresteinium & Dominum ab Haarfolte *Trajectum ad Mosam* miserunt; qui alterius Partis Deputatis congratularentur, Eisdemque conversatione colloquiisque tamdiu detinerent: Insuper etiam Celsissimum Arausionensium Principem, quousque res perducta, neque à Zelandis, Frisiis, Groningensium Civitate, atque Ommelandia hæctenus quicquam decretum foret, reliquis autem conventui Trajectensi interesse cupientibus, certiore redderent: sexto itaque die Novembris, quæ gesta erant, retulerunt.

Se, Dominum videlicet Tersteinium, Dominum ab Haarfolte, & Dominum Quæstorem Goch, postquam Hagam-Com. discessissent, haud multo post in Castra Trajectensia advenisse, ac Celsissimo Arausionensium Principi, Ordinum Præpotentium decimo sexto & decimo octavo die Octobris proximè elapsi consilium super memoratâ Tractatione à parte Hostium oblata statim indicasse, deindeque secundùm dictum Præpotentium mandatum alterius Partis Deputatis congratulatos fuisse & plurimis ac variis sermonibus colloquiisque detinuisse, ab omni tamen negotii dicti Tractatione abstinuisse, atque illud duntaxat dixisse, Præpotentes videlicet Ordines Generales, Hagæ-Com. ad id operam dare, quò brevi temporis spatio plures eum in finem Deputatos mitterent. Atque isthoc pacto mandati terminos neutiquam fuisse transgressos, neque de Tractatione, neque de initio, multo autem minus de Eiusdem subjecto quidquam retulisse. Ea; de causâ alterius Partis Deputatos majorem in modum demiratos fuisse propterea quod nihil sibi ulterius fuisset expositum, atque ex eo quod antehac indicatum fuisset, nihil quicquam certi Deputantibus rescribi posset, quando sc. ac quo tempore supra memorata Tractatio initium caperet; quocirca etiam atque etiam petiisse, ut certum aliquod ac definitum tempus

pus constitueretur, quo Præpotentium D. D. Ordinum Deputati adessent; ut eo cognitò, Deputantes hanc ob causam Bruxellis commorantes, per literas, quæ hæcenus gesta crant, certiores reddi possent: quibus se respondisse dixerunt, nihil rei istius certi quicquam desiniri posse, quando scilicet aut quo tempore Tractationem Nostri auspiciarentur; Eamque fortassis brevissime inciperent, vel paulo longius differrent.

Haud multo post Celsissimus Arausionensium Princeps, Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis convenire iussis, exposuit Se quidem Tractationem sub armorum copiarumq; Nostrarum formidine inceptam breviterque confectam majorem semper in modum expetuisse, illud autem, quum aliter jam nunc fieri non posset, quid de exercitu fieri vellent, Præpotentibus D. D. Ordin. deliberandum esse, militum hæud exiguum numerum, peste aliisque morbis afflictum, indies magis magisque absumi. Quam ob rem Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis, Celsissimo Principe Arausionensium præsentem, Castra mota ac dimissa iri decreverunt, quibus secundo istius Mensis die motis, Copiisque trans Mosam Ruremundam versus perductis, qui peste morboque alio correpti erant (quorum numerus quatuor millia & quingentos explebat) navibus inde, quæ Mosam navigant, in Confœderatas Belgii Provincias advehi fuerunt.

Insuper etiam à supra memoratis Dominis, D. Teresteinio, & D. ab Haarsolte relatum fuit, se juxta Præpotent. D. D. Ordinum mandatum, Celsissimi Arausionensium Principis cæterorumque Dominorum Deputatorum, judicio reliquisse, num loci aut Negotii necessitas aliam, præter Trajectensem, Tractationem postularet, propterea quod oppidum illud peste aliisque morbis infectum, insuper etiam à Bruxellensi, ac similiter à Præpotent. D. D. Ordinum Concilio longissime esset disitum, quocirca communi utriusque Partis, nec non Celsissimi Arausionensium Principis consilio ac consensu Sylvæ-Ducis decretam & constitutam fuisse: Eò tamen alterius Partis Legatos absque Deputantium Suorum veniam descendere recusasse; eaque de causa Syndicum D. Edel-Heer, ad Ordinum Concilium delegasse. Qui quidem ante Præpotentium D. D. Ordinum Deputatorum discessum nondum reversus fuerat, interim tamen alterius partis Deputatos à Concilio Ordinum Suorum literas accepisse, loci sc. Sylvæ-Ducis ad tractandum commutationem sibi maximopere placere: Quocirca etiam Dominum Aarnhemium cum Domino vander Meer Trajecti mansisse, alterius Partis Deputatis sermonibus detinendi causa, eorumque nonnullos Leodium se conferre, contagionem Trajectensem, sibi que exinde malum eventurum vitandi ergo, in animum sibi induxisse: se verò majorem in modum rogasse, ut iis, quæ hæcenus fuissent gesta, atque Tractationi, utrum Trajecti ad Mosam initium caperet, tanto studio incumbere vellent, quantum Provinciarum commodum dignitatemque postulare arbitrarentur.

Deinde autem Dominus Teresteinius, semotis aliis, Præpotentibus D. D. Ordinibus Literas quasdam à Celsissimo Arausionensium Principe exaratas tradidit, quibus indicabat, Cives domum revocari tuto licere, Stipendiarios duntaxat ad tempus aliquod sub signis retinendo: Quibus omnibus perpensis, Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis, pro tanto, labore molestiaque uti etiam pro horum omnium relatione, summas gratias agere, & quod reliqua perpendenda, ex ipsa relatione oborta, attinet, eorundem (Civium revocatione excepta) deliberationem quamprimum instituere Præpotentes D. D. Ordines decreverunt.

Quem in finem etiam rogati ac deputati fuere Domini, D. Heemstedius, D. Vosbergius, D. Weede, ad Ordinem modumque excogitandum; secundum quem dicta *Civium Revocatio* institueretur; milites insuper Ordinarii cum civibus commutarentur; inque urbium stationibus locarentur; omnia denique in pristinum locum restituerentur; & quaecunque à supradictis Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis acta & transacta forent, hoc æque ac illo tempore grata rataque haberentur.

Ut autem partim apud externos Reges Principesque, partim in Hollandia residentium Legatorum querelis jam propositis & adhuc proponendis satisfaceret; Præpotentium D. D. Ordinum in Gallis commoranti Legato, officio suo apud Regem fungi majorem in modum mandatum præceptumque fuit. Idque secundum sequens Literarum ab Ordinibus missarum Argumentum:

Fœderati Belgii Ordines Generales;

» **N**obilissime, Strenuissime & majorem in modum Nobis Dilecte, neutiquam
 » dubitamus, quin multi inter Aulicos rumorum & sermonum varia *super Tra-*
 » *ctatione Nobis ab alterius Partis Ordinibus oblata*, sparsuri sint; unde varios etiam ser-
 » mones haberi necesse sit, ac Nostræ Reip. malevoli omnia apud Serenissimum
 » Regem nefariè traducere ac Majestati Sux perverse eadem explicare possint, quod
 » hætenus omni studio, curâ ac diligentia præcavere operam dedimus atque etiam-
 » num damus: Quocirca etiam non abs re fore existimavimus Amplitudini Vestræ
 » hisce literis præcipere ac mandare, ut summe dictæ Majestati Sux *Nostram in Ean-*
 » *dem Subditosque voluntatem ac benevolentiam persuaideas*, quandoquidem nulla res no-
 » bis magis cordi esse potuerit, quam ut Majestati Sux placeamus Eiusdemque ani-
 » mum Singularem in Nos retineamus, eâ lege tamen, *ut neque directe, neque indirecte*
 » *cum Hostibus Nostris Pacem Induciasve inscio atque inconsulto Rege simus contracturi*. Idque
 » vi Articuli tertii superioris Fœderis, quo Statum Nostrum Majestati Sux conde-
 » corare placuit: Neque minus Nos confidere, quin summe dicta Majestas Sua ejus-
 » dem Fœderis effectum Nos consequi permissura sit. Atque ut omni ex parte Rex
 » Serenissimus de Tractatione oblata tantò certior esse possit, Indicabis quod vice-
 » simo secundo die Maji atque undecimo Septembris proximè elapsi à Nobis De-
 » claratio quædam (cujus exemplar additum est) emanarit, quâ subactarum Pro-
 » vinciarum Ordines ac Subditi majorem in modum à Nobis rogantur atque ad-
 » monentur, ut se gravissimo Hispanorum jugo eximant profusque liberent, seque
 » reliquis Provinciis Confoederatis adjungant, Illustr. ac Nobiliss. Dux Aarescoti,
 » jussu & mandato D. D. Ordinum Provinciarum Hispaniarum Regis imperio sub-
 » jectarum, literis, quas septimo & decimo die Septembris ad Celsissimum Arausio-
 » nensium Principem in Castris Trajectensibus misit, rogavit Salvum Conductum
 » hisce tribus Dominis, Domino Baroni Swartsenburgensi, Domino Hellebo,
 » & Domino Jacobo *Edel-Heer*, Antverpiensium Civitatis Syndico; quo haud
 » exigui momenti Negotium quoddam exponerent; qua de causa etiam alterius par-
 » tis Domini memorati in Castra Trajectensia pervenientes, coram Celsissimo
 » Arausionensium Principe, Nostrisque Deputatis exposuerunt; *se in mandatis acce-*
 » *pisse*

pisse à Dominis suis Deputantibus, ut Nostrum de Tractatione in eundem animum cognoscerent, deque mediis excogitandis, quibus tandem funesto huic & diuturno Provinciarum bello finis imponi posset; quibus si annueremus, plures ad negotium conficiendum Deputatos mitteremus. De cujus Negotii variis ac diversis sermonibus ultrò citròque Trajecti ad Mosam habitis, Articuli inde nonnulli literis exarati fuere, qui utriusque partis Deputantibus traderentur, Eorumque super iis sententia intelligeretur: quibus factis, alterius Partis Deputati ad suos discesserunt. Nosque rem, utpote haud exigui ponderis, singularium Provinciarum Ordinibus indicare necesse habuimus, quo Eorundem animum ac voluntatem perciperemus, sine quâ in re tantâ ac tam difficili nihil quidquam agi aut transigi potest: adeò ut nihil adhuc certi de supra memoratâ Tractatione peractum sit, neque peragi potuerit; interim tamen plures, decem scilicet alterius Partis Deputati Trajectum ad Mosam pervenerunt, quique ibidem loci multum temporis absque ulteriore Tractatione commorati fuerunt, atque etiamnum commorantur; quapropter Nobis existimantibus neque summe dictorum alterius Partis Deputatorum gravitati, neque Status Nostri dignitati convenire, neque hoc Anni tempore Trajectensium Civitatem, si fortassis Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Tractationi oblata annuerent, commodum atque opportunum esse, visum consultumque fuit eundem cum Nostro Hagien- sium loco commutare; qua de causa etiam Salvum Conductum supradictis Dominis concessimus, quo liberè securèque Trajecto ad Mosam, Sylvam-Ducis indeque Hagam-Comitis pervenirent, ut quid tempus ferret intelligeretur, sic tamen ut nihil certi quidquam in eâ re hactenus transactum, neque dehinc, Serenissimo Rege inscio atque inconsulto, transigendum sit. Hoc ut sibi Majestas Sua per suasum habeat, petimus. At si bellum optimis honestissimisque conditionibus, cum pace commutare Nobis liceat, ut sapientissimi sui Consilii Nos participes faciat, etiam atque etiam rogamus; ad quod pro Majestatis Suæ dignitate ac reverentia animos Nostros sumus adversuri. Quapropter etiam Amplitudo vestra, quæcunque summe dictæ Majestati Suæ proposuerit, quæque ab Eadem tibi sive verbis, sive litteris fuerint reddita, eorum Nos statim per literas faciet certiores; quandoquidem Reip. Nostræ haud parvi interest. Quod facturam Amplitudinem vestram confidentes, Eandem Divini Numinis auxilio committimus. Dabantur, Hagæ-Com. octavo & decimo die Novembris, Anno 1632.

Prolabente itaque tempore, Tractationem Hagam-Com. transferri decretum est.

Antequam verò Deputati Hagam-Com. pervenissent, Regis Galliarum Legatus ad colloquium admissus fuit. Qui proposuit, Præpotentes D. D. Ordines Generales, vi Articuli tertii superioris Fœderis, Anno 1630. cum Majestate Suâ initi, promississe, se, septennii sequentis intervallo Induciarum Pacificæ Contractum nullum, inscio atque inconsulto Rege Suo inituros esse. Quocirca etiam atque etiam rogavit, ut Præpotentes D. D. Ordines ejusmodi providentiam consiliumque, quibus in re tantæ opus est, adhiberent, ne quidquam inde querela, aut sibi, ut qui circumduci se passi fuerant, aut Majestati Suæ, ubi jam omnia transacta forent, utpote quæ in tanta rei consilium non fuerat admisa, oboriri posset: si quidem negotium illud ad Remp. hanc directè, ad Majestatem verò Suam haud parum attineret.

Post illum autem Sueciæ Regis Legatus D. Camerarius ad colloquium pervenit; Qui se non rerum novarum desiderio, sed Majestati Suae officii præstandi studio, unice rogare ac petere dicebat, ut Præpotentes D. D. Ordines fideliter se præsentis Tractationis participem reddere vellent, propterea quod, in ita cum alterius Partis Ordinibus pace, omnis & Cæsaris & Regis Hispaniarum belli armorumque vis ac onus in Majestatis Suae humeros imponeretur. Quapropter etiam ab Amicis Sociisque suis (ob Tractationis hujus apparentiam) ut sibi Suique Regno consuleret, Pacemque acciperet, admoneri necesse haberet.

Serenissima quinetiam Bohemiæ Regina, per Secretarium Suum Mauritium, quantum Familiæ Palatinæ Electoralis interesset, Rege tunc etiam Moguntia commorante, ac paulo post decedente, Ordinibus proponi jussit, insuper etiam majorem in modum rogari, ut Præpotentes D. D. Ordines Generales in memoriam sibi revocarent, quantis olim beneficiis Palatina Domus Remp. hanc fuisset prosequuta, Ejusdemque Palatina Domus restitutionis, æque ac Belgii Fœderati Pax atque incolumitas Fœderis Zuithamptoniensis cum Rege Britannia solus atque unicus finis extitisset. Eum admodum quoque Indiæ Occidentalis Societatis Præfecti Præpotentibus Ordinibus quantum à se damni ac detrimenti Hispanis fuisset illatum; Commerciorum ac Navigationum Auctoritate seu privilegio durante, in memoriam redegerunt; simul autem certissimum Societatis Suae detrimentum, si non universa interitum (pace constat) ob oculos posuerunt.

Libelli interim famosi haud pauci imprimebantur, quibus Subditorum animos à pacis Tractatione ceu fraudulentâ malevoli avertabant. Pastores quinetiam concionibus precibusque suis eidem adversum ibant. Inter Hagienfes autem Pastor quidam concionem expresse eum in finem è Prophetiis, Hierusalem destructionem interitumque prædicentibus, habuit: quippe & hi & multi alii, quæcunque Trajecti ad Mosam essent acta, ea jam nunc transacta credebant. At verò, quemadmodum sæpenumero in aliis actionibus, ita quoque in hisce non obscure apparuit, humanam à Divinâ irrideri Sapientiam. Qui enim plurimum Hispaniarum Regis in hisce regionibus interitum perniciemque exoptabant, Ejusdem incolumitatem inscienter atque imprudenter promovebant. Quippe si Deputatis Nostris maturè satis potestatem atque Auctoritatem concludendi plenissimam Præpotent. D. D. Gener. Ordines dedissent, omnes, dubio procul, supra memoratos Articulos, impetrassent, aut saltem Gelriam, Bredam Hulstamque (prout è sermonibus Trajecti ad Mosam cum alterius Partis Deputatis habitis facillimè poterat percipi) ad Induciarum securitatem obtinuissent.

Idque eò facilius, quod ingens Hostium animos stupor invaserat; tot namque oppida capta, Comitum Henrici Bergii & VVarfusæ recessus, consilium mutuum Principum Espinoy, Barbanconis, Egmontiaque Comitum, primariorum subactarum Provinciarum Dominorum, Fœderati Belgii Copiæ victrices; atque in intimâ ferme Brabantia parte commorantes, haud exiguum metum incusserant. Gallorum verò, Suecorum; atque è Provinciis plurimorum Ministrorum adversus Hispanos maximopere nitentium actio contraria tanti ponderis Negotium impediendo succiderat. Tractatione quinetiam Hagam-Com. traductâ, Rex Hispaniarum tempus, (rerum omnium pretiosissimum) quin imo Autumnum, Hyememque integram, in maximum suum commodum (idque imprudenti summorum & calidissimorum Hostium suorum consilio) evicerat.

Octavo & decimo die Novembris Dominus de Mortaigne, Aulæ Præfectus Sylvam-Ducis missus fuit, qui inde alterius Partis Deputatos Hagam-Com. deduceret: interim tamen Ejusdem Civitatis Gubernatori per Literas mandatum fuit, ne per Deputatorum, eorumve servorum quempiam munitiones sive arma mentaria Oppidorum explorari paterentur.

Quarto die Decembris prope Hagam-Com. palam deducti alterius Partis Legati, ad pontem (dictum *de Hoorn-Brugge*) à Celsissimo Arausionensium Principe carrucarum numero ingenti, hominumque magnâ turbâ excepti, & tanquam Legati in ædibus amplissimis largiter lautèque tractati fuerunt.

Supra commemoratum fuit Deputatos sc. nonnullos ad Suas ab omni Induciarum Tractatione alienas Provincias fuisse missos.

In Zelandiam itaq; missi fuere, Dominus Catzius, Confiliarius Syndicus Civitatis Dordracensium, ac Dominus Marienborgius Civitatis Daventriensium Consul. His autem à Provinciarum Ordinibus octavo & vicesimo die Octobr. responsum fuit, *Se Deputatos suos propediem Hagam-Com. missuros esse*, qui postquam eò advenerunt, una cum Frisæ, Civitatis Groningæ, Omlandiaque Deputatis vehementer à Pacis Tractatione dissenserunt, atque in aliam longè sententiam iverunt, quàm quidem reliquæ Provinciæ quatuor, quæ mediisfidius Paci annuisserent, si alterius Partis Deputati, plenissimâ Auctoritate muniti fuissent, Præpot. D. D. Ordines æquas honestasque condiciones consequi potuissent, quod sequentibus patebit.

In Frisiam missi fuere Dominus de Boreel, Amstelodamensium Civitatis Syndicus, nomine Hollandiæ Ordinum, ac Dominus Walta. Quapropter etiam vicesimo die Octobris decreverunt aliquot Deputatos Extra-Ordinarios ad Concilium Præpotentium D. D. Ordinum delegare, qui conquererentur, *tanti ponderis Negotium, & cuius Reip. tanti intererat, Nobilib. ac Potentibus Ordinibus insciis, neque ad id convocatis, contra Vnionis & Confæderationis Articulos susceptum, neque in illud inquisitum duntaxat, verum etiam omni studio promotum fuisse: Quorum quidem Deputati Hagam-Com. reversi commemorârunt, se nequidquam utilitatis ex eâ Tractatione percipi posse previdere, proindeque omittendam esse censere. Ad Civitatem verò Groningæ & Omlandiam Dominus Sonckius & Ruitenburgius delegati fuere. Quibus decimo septimo die Octobr. similem in modum responsum fuit, *Se Deputatis suis neutiquam præcipere posse, ut cum Hostibus ageretur, de tali quidem Negotio, quod Reipublicæ Nostræ, reliquisque Principibus, Regibus Populisque Sociis & Fæderatis. quàm maximum damnum esset apportaturum.**

Nihilominus tamen Provinciarum Deputati omnibus colloquiis, deliberationibus ac consultationibus cum alterius Partis Deputatis, & privatim inter se habitis interfuerunt: semper autem protestationes superiores retulerunt: imprimis verò, postquam reliquæ Provinciæ quatuor alterius Partis; non tantum ut D. D. Ordinum Bruxellis congregatorum, verum etiam ut Hispaniarum Regis Nomine ac titulo agerent, Deputatis concesserunt: quippe Zelandia, Frisæ, Groningæ Civitatis atque Omlandia Ordines Pacem nullam accipere, sed Fædus duntaxat cum Provinciarum omnium Ordinibus inire volebant, Rege tamen Hispanisque militibus exclusis, juxta Declarationem secundo & vicesimo die Maji divulgatam.

Hollandiæ verò Ordines Generales paulò in hac re moderatiores fuere, sic hoc putantes, Rege Hispanisque omnibus exclusis, nulla sibi commercia, negotia nullasque in *Hispaniam*, *Italiam* ceterasque Regis terras Navigationes instituere licitum fore.

Provinciarum autem Omnium in novem supramemoratos Articulos sententiæ hujusmodi fuere.

Ad primum quidem *Gelriæ Deputati* responderunt, Eundem dirigendum esse ad Induciarum Articulos Anno 1609. initos, in quantum & tempori & negotio præfenti inservire poterant, proindeque extendendum eum & contrahendum; quod si impetraretur, tantum annorum spatium, quantum obtineri posset, petendum esse.

Zelandiæ, Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandique Deputati ad hæc responderunt, Tractationem cum Provinciarum Ordinibus, Rege Hispanisque exclusis, ad Pacem perpetuam referendam esse.

Ad secundum *Gelriæ Deputati* Articulum retulerunt, alterius Partis Ordines non tantum Contractui Anno 1609. inito, sed iis quoque omnibus, quæ de novo cum ipsius gerentur, adstrictos obligatosque iri.

Ad tertium vero, *Zelandiæ, Frisiæ, Civitatis Groningæ & Omlandique Deputati*, eum ad Pacem æternam atque amicitiam perpetuam solummodo, neque ad quidquam aliud deducendum esse.

Ad quartum *Gelriæ Deputati*, quod si Fœdus perpetuum ad mutuam defensionem contraheretur, neutrarum Partium Civitates, Ordinum Fœderati Belgii prædiario milite occupatas, eodem etiam comprehendendas esse.

Frisiæ vero, *Civitatis Groningæ Omlandique Deputati*, alterius Partis se in libertatem vindicare debere, seseque tam contra Hispanos, quam alios, Commercia Negotiaque intra extraque Europam impediens, defendere ac propugnare oportere.

Zelandiæ, post *Libertatis & Iurum* verba Privilegiorum vocabulum inferendum esse.

Hollandiæ insuper *Deputati*, alterius Partis Ordines præterea adversus Romani Imperii aggressiones, Confœderatas verò Belgii Provincias adversus nullos Contractus superiores, nullosque Socios devinci oportere.

Ad quintum autem Articulum *Zelandiæ, Frisiæ, Civitatis Groningæ & Omlandique Deputati*, Omnes ac singulos tam Militares quam Politicos Hispanos è Provinciis Omnibus non terrâ sed mari quoque, *Burgondiones* verò terrâ discedere oportere.

Ad sextum *Zelandiæ Deputati*, Castella ac propugnacula dirui, suisque mœnibus exui debere.

Ad septimum *Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandique Deputati*, Regi Hispaniarum, Infanti, Eiusdemve Ordinibus in alterius Partis Copias nihil imperii relinquendum esse, proindeque sive directè, sive indirectè, iisdem neutiquam Regi Infanti obtemperare, nec quicquam in Eorundem gratiam adversus Confœderatas Provincias occipere licitum esse.

Gelriæ Deputati ad octavum responderunt, Portuum Flandriæ securitatem huic Reip. majorem in modum commendatam esse oportere.

Zelandia insuper Deputati, Flandria Portus quoscunque maritimos, militibus præfidiariis hujusce Reip. aut saltem utriusque Partis Ordinum juramento devinctis, asservandos esse.

Ad nonum verò Articulum Gelriæ, Civitatis Groningæ & Omlandia Deputati, re- tulerunt Erckelensæ & Wachtendonckia Gelriæ Provinciæ oppidula petenda esse, insuper etiam Gelriæ, Bredæ, Santvltii, Lingæ, Rijnbercæ & Juliaci oppi- da Hostium præsidio destitui, ac posteriorum trium munimenta dirui, Dominif- que suis legitimis restitui oportere.

Postquam alterius Partis supramemorati Domini Deputati Hagam pervenis- sent, varia primum consilia inita, legesque præscriptæ fuerunt, secundum quas Tractatio institueretur, *de nulla sc. privata consiliorum communicatione, consensu mu- tuo, ac familiaritate cum dictis Deputatis instituenda; de nullis ab iisdem donis, nisi sub pænâ arbitrariâ, accipiendis; Insuper etiam de modo Eisdem excipiendi tractandique & similibus.*

Septimo die Septembris, præsentè Arausionensium Principe, novem è supra- memoratis Deputatis ad Ordinum Concilium pervenerunt, Domino Danser- montio, propter valetudinem, solo absente. Hinc Dominus Bonen, Mechlinien- sis Archiepiscopus, talia in concilio proposuit :

Celsissimi, Nobilissimi Potentissimique Domini, postquam Celsitudines Ve- stras ad familiarissimam nostram oblationem non imparatas esse percepimus, ad media sive Pacis sive Induciarum excogitanda, quibus universi Belgii Provinciæ, Patria Nostra, tam diuturno, cruento funestoque bello, ac dissensionibus, quibus in hunc usque diem miserimè fuerunt obrutæ, eximi prorsusque liberari pos- sent: Ordines alterius Partis Generales, Bruxellis adhuc commorantes Nobis præceperunt, eam ob causam Hagam-Com. discedere, quo advenientibus No- bis plurima grata à Dominis cum in finem Deputatis oblata fuere, hospitium in- super ac liberalis lautaque exceptio obtigere; quapropter etiam privatas quibus- dam ex iis gratias agere constitueramus. Quod cum Celsitudinum Vestrarum Ordini consueto adversum esse percepimus, non potuimus quin easdem gratias in Celsitudinum Vestrarum Concilio ageremus; insuper etiam jussu ac mandato Dominorum Nostrorum Deputantium Affinitatem optimam, amicitiam offi- ciumque cum omni certitudine offerremus, idque pluribus demonstrarem, ubi tempus, locus fuerint constituta, atque ejusmodi Deputati, quorum operâ mu- tuâ talia Induciarum Pacisve media excogitari atque inveniri potuerint, quæ fu- nesto huic & diuturno bello componendo inserviant, etiam atque etiam promit- tentes omnia à Nobis iri adhibita, quæcunque rationibus honestis justisque exi- gentur: Minimeq; dubitantes, si idem Celsitudinibus Vestris animus fuerit, quin Deus Opt. Max. ejusmodi à Nobis præsentè Tractatione media excogitanda atque inveniendâ daturus sit, ut hinc, nisi pacatis utriusque Partis Provinciis, dis- scedere neutiquam necesse fuerit, donec in pristinum tranquillitatis locum om- nes & singulæ restituantur: Nos itaque ubicunque Celsitudinibus Vestris visum libitumque fuerit, Tractationis initium faciemus.

Adhæc autem Dominus Noortvici Concilii Præses regessit sequentia, adven- tum scilicet Dominorum Deputatorum Ordinibus Generalibus acceptum gra- tumque esse, Ordinesque neutiquam dubitare, quin mandata Nobiliss. D.D. De- putatis

» putatis concessa ejusmodi futura sint, quibus armis funestissimis tandem finis im-
 » poni possit, utpote quæ ambitione illius fuissent concitata, cujus animum neque
 » Oriens neque Occidens explere poterat, sed qui, ad totius Terrarum Orbis impe-
 » rium summum adspirando, regnandi libidine hunc Statum opprimere & quic-
 » quid Libertatis, Jurum ac Privilegiorum reliquis subactis Provinciis supererat,
 » suppressere penitusque abolere obnixè operam dabat. Quibus insuper addidit,
 » Præpot. D. D. Ordines, ad Deputatorum Nobilissimorum Propositionem, quan-
 » tum honestas æquitasque rei postularet, animum esse adversuros. His itaque
 » eum ad modum propositis, Deputati è Concilio discessere, ac per Dominos,
 » D. Heemstedium, & D. Knuyt ad hospitium carrucis reducti, prout ad Conci-
 » lium ducti fuere.

Auctoritatis suæ Literas cum Ordinibus agendi postmodum tradiderunt, se-
 quentes :

» Belgii Provinciarum Ordinum, jam Bruxellis congregatorum, Deputati,
 » Omnibus & singulis, ad quos præsentis literæ pervenerint, Salutem: Quandoqui-
 » dem ad Provincias hæc omni bello, quo tot Annos involutæ fuerunt, omnique
 » miseriâ ex ipso prodeundâ evolvendas, simul autem ad easdem in pristinum tran-
 » quillitatis ac felicitatis locum reducendas, jam à multo tempore ad Inducias Pa-
 » cemque optimam cum Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentibus Ordinibus
 » Generalibus pervenire peroptavimus, ad summam Dei gloriam, Patris, Aucto-
 » ris atque Amatoris maximi Pacis ac tranquillitatis omnis: deinde etiam ad suble-
 » vationem eorum omnium, qui ab utraque Parte belli incommoda miseriaeque
 » omnes hæcenus perpeffi fuerunt; Constat volumus, quod, postquam Præpo-
 » tentes Belgii Fœderati Ordines Generales, parato ac benevolo eorundem animo
 » percepto, Nobiscum de eadem re agere velle, atque Induciarum Pacificæ Con-
 » tractum inire cognitum perspectumque habuimus, propter summam fiduciam
 » quam positam habemus in Reverendo Domino, D. Jacobo Bonen, Mechliniensi
 » Archiepiscopo, Reverendo Patre in Deo, D. Philippo Caverelio, Sancti Vaastii
 » Atrebatensis Abbate, Nobiliss. ac Sereniss. Principe, Domino Philippo, Dei
 » Gratiâ, Principe ac Comite Arenbergi, Aarescoti Duce, Aurati Velleris Equite,
 » Domino Gerardo, Dynasta in Swartlenburgh, Equite ac Judice Nobilium Duca-
 » tus Luxemburgensis, ac Comitatus Chinay, Domino Gabriele Chastelero, Equi-
 » te ac Domino Moulbaizii, & Anfermontii, Domino Gulielmo Blafero, Equite,
 » Hellebi Domino, Scabino Civitatis Gandavenfis Primario, Domino Jacobo
 » Edel-Heer, Civitatis Antverpiensium Consiliario Syndico Primo, Domino Vi-
 » glia de Marcke, Syndico primo, ac Vriæ, quam vocant, Graphiario, Domino
 » Johanne Ronnetho, Juris Utriusque Licentiate, in Supremo Ditionis ac Co-
 » mitatus Namurci Balivatu Consiliario ejusdemque Civitatis Scabino, Domi-
 » no Petro Broido, Juris Utriusque Doctore, Consiliario Syndico primo Civitatis
 » Duacensium: Hos omnes, aut plurimam eorum Partem, si fortassis morbo alio-
 » ve incommodo simul Tractationi interesse prohiberentur, delegavimus ac de-
 » putavimus, Eosdemque per præsentis delegamus ac deputamus, cum in finem,
 » ut cum Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputatis Trajecti ad Mosam, seu
 » quocunque in loco fuerit, supra memoratas Inducias Pacemque agant, transigant
 ac con-

ac concludant, haud secus ac si Nos præsentem aut ageremus, aut agere possemus; ,,
 Quem in finem etiam ipsis potestatem atque Auctoritatem summam facimus ac ,,
 concedimus, qualem ad Negotii tanti Tractationem decet, promittentes & spon- ,,
 dentes quæcunque à Nostri hac in re acta & tractata fuerint, Ea Nos grata, rata ,,
 ac firma habituros esse. In quorum testimonium præsentibus à Jacobo Maazio ,,
 Ordinum Brabantiae Consiliario & Graphiario subsignari, Ordinumque supradi- ,,
 ctorum Sigillo, Nostro loco & Nomine, muniri curavimus. Dabantur Bruxellis, ,,
 tertio die Octobris, Anno 1632. Ex Auctoritate & jussu Deputatorum Belgii ,,
 Provinciarum Ordinum Bruxellis congregatorum. Notatum erat, J. Maazius. ,,
 atque in Spatio Sigillum Ordinum Brabantiae in cerâ rubra, sub chartâ quadran- ,,
 gulari oblongâ, impressum erat. ,,

*Exemplar Procurationis à Fœderati Belgii Ordinibus Deputatis
 suis data concessaque.*

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales omnibus & singulis, quibus ,,
 præsentem literas continget legere audireve, Salutem: Constare volumus, ,,
 quandoquidem Declaratione nostrâ secundo & vicesimo die Maij, alterâ unde- ,,
 cimo die Decembris proximè elapsi, promulgatis, Provincias Belgii reliquas, ab ,,
 Hispanis subactas, majorem in modum rogavimus, ut sese propter rationes, ,,
 utraque illâ Declaratione expressas, hujusce Belgii Fœderati Provinciis ad- ,,
 jungere velint, ac consequenter alterius Partis Provinciarum Ordines Generales ,,
 per Deputatos suos humanissimè obtulerunt, Tractationem aliquam ut Nobis- ,,
 cum instituere liceret, quâ tandem aliquando sive pace, sive Induciis remedia in- ,,
 veniri, quibus universæ Belgii Provinciæ diuturno ac funestissimo bello eripi ac ,,
 liberari possent; promittentes & spondentes Se omnia, de quibus Nobiscum, ,,
 convenerint, grata rataque habituros: ac postquam eum in finem, Tractationi ,,
 à Nobis loco constituto, Hagâ-Com. scilicet, alterius Partis Provinciarum Or- ,,
 dinum Deputati huc advenerunt, atque in Concilio Nostro Ordinum ut supra, ,,
 cum Deputatis nostris agere ut liceret, petierunt; Quocircâ Nos similiter bellum ,,
 tam diuturnum tanquam funestum cum pace commutare, etiam atque etiam cu- ,,
 pientes, insuper etiam ad Subditorum omnium Provinciarum solatium, Chri- ,,
 stianissima atque optima quæcunque remedia excogitare atque adhibere expe- ,,
 rentes, freti sapientiâ, rerum gerendarum experientiâ & fidelitate Illustris & ,,
 Nobilissimi Comitum, D.D. Florentii, Comitum Culenburgici, Dynastæ Pallandiæ, ,,
 Wittemiæ, Weerdæ, &c. Domini Leedæ, Liendeni, Wiltenbergi, Kentfwijleri, ,,
 Engeldorpii, Bachemii, Urechemii, &c. Domini, Henrici Essenii, Ducatus ,,
 Gelriæ, atque Ordinarii Comitatus Zutphaniensis Consilii, Arnhemensium ,,
 Civitatis Prætoris, Veluwensomii Præfecti, Domini Nicolai à Boeckhorst, ,,
 Noortwici & Wimmenii Toparchæ, Rhenolandæ Ballivis, aggerumque Præ- ,,
 fectionis, Domini Cornelii à Terestein, civitatis Dordracensium Ex-Consulis, De- ,,
 putati Consilii Ordinum Hollandiæ & West-Frisiæ, Domini Jacobi à Brouck- ,,
 hoven, civitatis Lugdunensium Ex-Consul. Domini Adriani Pauw, Equitis, ,,
 Heemstedæ Domini, Hollandiæ West-Frisiæque Consilii Syndici Supremi, ,,

„ Domini Johannis Knuitii, Primi & Nobilium Comitatus Zelandiæ Ordinem re-
 „ præsentantis, ac Consilarii Celsissimi Arausionensium Principis Ordinarii, Do-
 „ mini Simonis Beaumontii, Medioburgensium civitatis Consilarii Syndici, Do-
 „ mini Adriani Ploos, Equitis, Domini in Oudegein, Tienhoven & Gerin, Domi-
 „ ni Johannis à Zuylen, vander Haar, Domini Haræ, Cockengenii, Spengenii, &
 „ Montfortsgerichtæ, Domini Rienckii à Burmania, Grietmanni in Ferwerdera-
 „ deel, Domini Petri à Walta, Domini Swæeri ab Haarfolte, Haarstæ, & Echdenii
 „ Domini, Zallandiæ Quæstoris Generalis, Domini Henrici ter Cuilen, civitatis
 „ Swollensium Consulis, Domini Goossenii Schafferi Toparchæ in Vithuisen, &
 „ Domini Lucae Clantii, Toparchæ in Warfhuisen, Endrum, & Pietersbuiren. His
 „ universis aut saltem eorundem septem (reliqui si fortassis interesse prohiberen-
 „ tur) quorum è Provincia unaque in Concilio nostro Ordinum quisque mem-
 „ brum existit, dedimus concessimus, ac per præsentis literas damus & concedimus
 „ omnimodam ac plenissimam potestatem, & mandata tam generalia quam specia-
 „ lia, cum alterius Partis Provinciarum Ordinum Deputatis, plenissimâ ad id pote-
 „ state munitis, Nostro nomine locoque Hagæ-Com. in aula nostræ loco consti-
 „ tuto atque in eum finem præparato conveniendi, alterius Partis Ordinum Depu-
 „ tatorum propositiones audiendi, literas credentiæ, ac procurationis Acta ab iis-
 „ dem recipiendi, quin etiam tractandi agendique, quò certus ac Christianus diu-
 „ turni funestique belli finis obtineatur; deque sine hoc deliberandi ac conclu-
 „ dendi, quæcunque ad Fœderati Belgii Provinciarum, Sociorum, Earundem Sub-
 „ ditorum, & cæterorum, quorum interest, securitatem commodumque pertinere
 „ arbitrabuntur, quam potestatem juxta ipsis concessimus atque de hinc concessuri
 „ sumus auctoritatem: optimâ fide promittentes & spondentes, cum Nostri omniâ,
 „ & Successorum universim ac sigillatim nomine grata, rata firmaque habituros esse,
 „ quæcunque à Nostri Deputatis hac in parte acta, transacta & conclusa fuerint;
 „ Eaue Nos ratihabituos, & constanter observatuos, utque observentur, effe-
 „ ctuos iisque omni ex parte satisfactuos esse; neque ullâ ratione sive directâ sive
 „ indirectâ contraveniatur prohibituos. In cujus rei testi-
 „ monium præsentis hæc literas magno Nostro Sigillo muniri, atque à Graphiario
 „ Nostro subsignari curavimus. Actum in Concilio Nostro Ordinum, Hagæ-Com.
 „ duodecimo die Decembr. Anno 1632.

*Ad hæc autem alterius Partis Deputati sequentem Declarationem
 tradiderunt.*

„ Commissarii Deputatorum D. D. Ordinum Bruxellis congregatorum, Hagæ-
 „ Com. jam nunc præsentis, postquam ex Auctoritate Sibi à Fœderati Belgii
 „ Ordinibus hesternò die exhibitâ perlectâque cognoverunt, quod in ejusdem Au-
 „ ctoritatis narratione duarum Declarationum, unius secundo & vicesimo die Maij,
 „ alterius undecimo die Septembris proximè elapsi, promulgatarum, mentio facta
 „ sit, cujus quidem utriusque causâ, Præpotentes D. D. Ordines Generales rogati
 „ fuissent, ut Tractationem quandam instituere liceret, quâ tandem pax sive Induciæ
 „ obtineri possent. Quocirca necesse habuerunt, per præsentis declarare atque
 „ affir-

affirmare Dominos suos Primarios ac Deputantes propter binas illas Declaratio-
 nes, quæ in eorundem Concilio neque visæ unquam neque receptæ fuerunt, su-
 pramemoratam Tractationem neutiquam postulasse, nisi ob illas, quas in literis
 Auctoritatis rationes commemorârunt, quâ de causâ etiam dictam narrationem
 à Præpotentibus D.D. Ordinibus adhibitam, non nisi secundùm Auctoritatis suæ
 literarum tenorem accipere possunt; interim tamen in eadem Declaratione
 ejusdemque dispositione, uti etiam in eadem à Præpotentium Ordin. Deputatis
 adhibitâ acquiescunt, quod scilicet supramemoratam narrationem haud aliter
 intelligant, imprimis verò hæc subsequenter verba (*ac consequenter*) nisi ex ordine
 temporis, non autem ex rei supradictæ connexionem explicent: Insuper etiam
 in dicta literarum Auctoritatis narratione invenerunt, Dominos suos Deputan-
 tes memoratam Tractationem eâ lege ac conditione petiisse, ut quæcunque in
 eadem concluderentur, confirmarent ac conservarent; quamobrem etiam dicti
 Commissarii coguntur declarare se nimiram hoc sic percipere, Dominos suos
 Deputantes non ulterius, præterquam quæ D.D. Ordinum Præpotentium De-
 putati vi literarum suarum Auctoritatis fuerint polliciti, conservationi obstrictos
 obligatosque fore. Actum, Hagæ-Com. à Commissariis Deputatorum Ordinum
 Bruxellis congregatorum, ac Præpotentium D.D. Ordin. Generalium Fœderati
 Belgii Deputatis traditum, quarto & decimo die Decembris, Anno 1632.

Exemplar utriusque Declarationis supra commemoratæ.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & Singulis, ad
 quos præsentem pervenerint, Salutem. Quandoquidem Hispani, & qui à par-
 tibus eorum stant, propter horrenda atque immania ipsorum facinora, expugnationes crude-
 les, vastationes miseras, cedes subditorum barbaras atque inauditas, oppidorumque incendia,
 nefaria, antehac à Præpotentibus Unitarum Belgii Provinciarum Ordinibus hostes
 dicti atque habiti fuerunt, hoc non obstante tamen, partim perversis nefariisque
 machinationibus ac conatibus clandestinis, partim etiam vi armisque apertis plu-
 rimam Provinciarum partem occupârunt, earumque nonnullas severè crudeli-
 terque opprefferunt, privilegia, jura libertatemque surrepserunt, quo factum est, ut
 negotia omnia ex iisdem Provinciis semota, ipsæ insuper ad miserrimum statum
 redactæ fuerint. Quocirca Nobis, pro singulari amore ac benevolentia, quâ me-
 moratas Provincias earumque Subditos hactenus sumus prosequuti, visum con-
 sultumque fuit; Eisdem per præsentem unicè rogare ac petere, ut secundùm Ma-
 jorum ac prædecessorum suorum exemplum, gravissimo ac non ferendo Hispano-
 rum eorumque Sociorum Jugo cervices suas subducere, scque Provinciis reli-
 quis Confœderatis liberrimè adjungere velint, offerentes eam in rem consilium
 atque auxilium nostrum idque copiarum succursu, quas ductu atque auspiciis
 Fortissimi, Strenuissimi & Prudentissimi Frederici Henrici, Arausionensium
 Principis eductas habemus; Supradictis Provinciis Earumque subditis per præ-
 sentem religiose sancteque promittentes, Nos eorundem Civitates, Ordines, Sub-
 ditos tam Ecclesiasticos quam Seculares, cujuscumque tandem conditionis fue-
 rint, (qui, ut dictum est supra, nostris sese adjuncturi sunt Provinciis) eorum-
 que

„ que *jura, libertatem ac privilegia omnia*, defensores, insuper etiam Catholica
 „ *Romana Religionis exercitium publicum & securum* iisdem concessuras, quandoqui-
 „ dem cum iisdem ut cum *Sociis, affinis & familiaribus* vivere, agere ac conversari
 „ vehementer etiam atque etiam desideramus, quo non tantum Hispani, eorum-
 „ que Fœderati, majori vi ac virtute auxilii mutuique subsidii expellentur penitus-
 „ que propulsabuntur, verum etiam omnes ac singulae Provinciæ in pristinum
 „ tranquillitatis ac felicitatis statum redigentur; Confidentes supradictarum Pro-
 „ vinciarum Ordines, Subditosque ea, quæ promissimus & polliciti sumus, acce-
 „ pturos, seque iis omnibus esse accommodaturos. Actum Hagæ Com. in Con-
 „ cilio Præpotentium D. D. Generalium, eorumque Sigillo adverso, & Graphiarii
 „ subsignatione munitum, secundo & vicesimo die Maji, Anno 1632. Notatum erat,
 „ A. Ploos à Tienhoven. Pauloque infra auctoritate & jussu D. D. Ordinum Ge-
 „ neralium. Subsignatum erat, Cornelius Musch, Ordinumque Sigillum in cera
 „ rubrâ impressum.

Alterum Declarationis Exemplar.

„ **V**Nitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, omnibus & singulis ad
 „ quos præsentis literæ pervenerint, Salutem. Constare volumus, Quando-
 „ quidem diuturnum funestumque bellum in Universi Belgii Provinciis concita-
 „ tum ob præsumptum ab Hispanis absolutum dominandi jus Imperiumque in personas & bona
 „ omnia Subitorum, tam Ecclesiasticorum, quam Secularium, Universali earundem Pro-
 „ vinciarum pacis sive Induciarum Tractatione facili negotio componi potuisset,
 „ nisi illud per Hispanorum ambitionem, conatus nefarios, ac promissionum eorundem diffi-
 „ dentiam prohibitum impeditumque fuisset; Imprimis verò, quum, animis ple-
 „ rorumque ad id pronis paratisque, Hispani eorumque fautores, tam egregie sem-
 „ per tamque ingeniose rem suam in Belgii Provinciarum omnium damnum maxi-
 „ mum gessissent (quo apud Hispaniarum Regem plurimum se posse arbitraban-
 „ tur) eoque belli finem exoptatum hoc pacto avertissent. E quibus omnibus fa-
 „ tis superque liquet, Hispanos eorumque Socios manibus pedibusque obnixè om-
 „ nia facere, & dies noctesque conari, quò Provincias non bello diutaxat perpe-
 „ tuo occupatas atque implicitas teneant, verum in extremam quoque pernicem
 „ interitumque easdem præcipitent, ac deinde ut armis veluti victas habeant, juribus,
 „ privilegiis, libertate ac felicitate destituant, eoque pacto bello diuturno consumant.
 „ Quocirca Nobis secundo & vicessimo die Maij proximè elapsi promulgatæ De-
 „ clarationi insistentibus, neque Provinciarum omnium incolumitati atque instau-
 „ rationi addictis minus, quam Nos (Divino annuente Numine) libertatem no-
 „ stram, *jura ac privilegia* hæctenus, *armis fortiter defendimus*, atque in posterum, ad
 „ extremum usque defendere constituimus, pro benevolâ affinitatis Societatisque
 „ voluntate, quâ reliquas Provincias earumque Subditos amplectimur, visum con-
 „ sultumque fuit Provinciarum Ordines, subditos, *Ecclesiasticos & Seculares*, cujus-
 „ cunque tandem conditionis statusque fuerint, per præsentis literas iterum ite-
 „ rumque petere, rogare & obsecrare, ut secundum Nostrum, ac Majorum suorum
 „ exemplum laudatissimum semetipsos tantis, ab Hispanis sibi illatis, malis eripiant, gravissimo-
 „ que

que eorundem & fautorum iugo cervices strenuè subducant, Seque Confœderatis Nostris „
 Provinciis adjungant ; quapropter etiam ductu atque auspiciis Fortissimi, Stre- „
 nuissimi Prudentissimique Arausionensium Principis Frederici Henrici ingentem „
 exercitum, non in alicujus perniciem damnumque eduximus, verum ut reliquis „
 Provinciis earumque Ordinibus ac Civitatibus auxilium subsidiumque præbea- „
 mus, quò tandem ex Hispanicis malis emergere, seque in pristinam libertatem „
 vindicare possent : Religiosè Sancteque Spondentes, Nos, quæcunque Provin- „
 ciæ, Civitates, earumque subditi cujuscunque fuerint conditionis, se Nobis ad- „
 junxerint, ipsas, earumque Ordines, Subditos tam Ecclesiasticos quam Seculares, „
 itemque *Iura, Privilegia, ac Libertatem defensuros, iisdemque Romanæ Religionis Catho- „*
lica exercitium liberum & securum concessuros esse, quandoquidem cum ipsis vivere, „
 agere & conversari, ut cum Sociis, affinis & familiaribus vehementer etiam „
 atque etiam desideramus, quò non tantum Hispani eorumque Ecœderati, majori „
 vi ac mutui auxilii virtute expellentur penitusque propulsabuntur, verum etiam „
 omnes ac singulæ Provinciæ in pristinum tranquillitatis ac felicitatis statum re- „
 digentur. Ac, si qui rei tam salutaris progressibus obviam ire conabuntur, non „
 poterimus non eosdem, quoscunque tandem, *armis ac bonorum suorum publicatione „*
severè prosequi, quapropter ea singulis prædicta volumus. Neutiquam diffi- „
 dentes, quin supradictarum Provinciarum Ordines, Subditique hæc omnia ac- „
 cepturi, seseque in bonum publicum, ad ea sint composituri. Actum Hagæ-Com. „
 in Concilio D.D. Ordin. Generalium magnoque eorundem Sigillo, & Graphia- „
 rii subsignatione munitum, undecimo die Septembris, Anno 1632. Subsignatum „
 erat, Nicolaus à Bouckhorst, pauloque infra ex auctoritate & jussu summedicto- „
 rum D.D. Ordinum Generalium. Notatum erat, Cornelius Musch, atque in „
 spatio magnum eorundem Ordinum Sigillum in cerâ rubrâ impressum. „

Postquam utriusque Partis Deputati, inter se acturi convenissent, Præpoten-
 tium D.D. Ordinum Deputati de aliorum auctoritate nonnihil questi sunt, quod
 scilicet ea Nomine ac titulo Ordinum Generalium non esset concessa, neque *Sigillo*
 eorundem *Magno* munita ; sed nomine duntaxat & titulo *Deputatorum Ordinum*
 exarata, ac mutatione sigilli Brabantiae Ordinum munita, atque ab ejusdem
 Provinciæ Graphiario Jacobo Masio subsignata ; proindeque nihil certi quic-
 quam, quod cum Deputatis ejusmodi Auctoritate munitis concluderetur, futu-
 rum. Secundò autem ea in parte etiam erratum fuerat, *quod iisdem Auctoritatis literis*
referretur, Præpotentes D. D. Ordines ad Pacem Induciasve nonnihil inclinationis ha-
buisse ; quippe Tractationem alterius Partis Deputati obtulerant. Ad quæstionem
 primam hoc modo ab iis responsum fuit, *aliter sc. secum quam cum Ordinibus Præpo-*
tentibus se rem habere, utpote ad quos summum imperium pertineret, sese autem Vasallos
Subditosque, neque Corpus conformatum existere. At si Tractatio succederet, se quan-
 tum possent, satisfacturos. Ad secundam verò, se Petitores ac rogatores, Præpo-
 tentes autem rogatos esse ingenuè fateri ; ac quoniam hæc pusilla foret quæstiun-
 cula, dignitatem duntaxat hujus Status spectans, hac suâ Declaratione eandem
 satis salvam credere.

Illi tamen, ut supra commemoravimus, Præpotentium D.D. Ordinum Pro-
 curationem per reconventionem, ut vocant, æstimabant ; quod sc. in eadem re-

ferretur, ac si alterius Partis Ordines hanc tractationem ob Declarationem utramque & vicesimo secundo die Maij, & undecimo Decembris hujus Anni divulgatam, ultrò rogassent : quum tamen harum neutra in ipsorum Concilio unquam recitata fuisset. Secundo autem hanc à se Tractationem, cum omnium præstatione atque observatione eorum, quæ concluderentur (prout in Præpotentium D. D. Ordinum Declaratione proponitur) postulatam negabant; quum tamen hoc voluissent, Dominos sc. suos Deputantes non pluribus, quam ipsimet vi litterarum suarum Auctoritatis promississent, obstrictos fore. Quocirca etiam, istiusmodi Præpotentium D. D. Ordinum procuratione dictam Tractationem se occupaturos recusabant: Se Vasallos esse dicere, Regi ac Domino suo Inferiores, cum quo syncerâ optimaque fide Dominis suis Deputantibus agendum foret. Quapropter Præpotentes D. D. Ordines, hæc paucula, utpote quæ nullius essent momenti, benignioris interpretationis moderamine mollirent. Ad securitatem verò, & quæ concluderentur observationem postulatam respondebant, ut Præpotentes videlicet post unumquemque Articulum, de quo conveniretur, quamnam observationis securitatem vellent, exprimerent. Sed quandoquidem utriusque Procurationis correctio, haud exiguum temporis spatium postularct, ab utraque parte Acta fuere tradita, quorum beneficio Tractationis præcipua membra inciperentur.

Deinde autem, postquam convenissent, alterius Partis Deputati quæsierunt, cuiusmodi jam nunc, Pacisne an verò Induciarum Tractatio institueretur; ad quod ipsis regeſtum fuit, media ei rei excogitanda, tam Pacem quam Inducias spectatura; seu utrique potius adhibita iri. Quibus illi, quandoquidem Anno 1608. plurima maximaque incommoda, cum de Pace perpetuâ ageretur, fuissent oborta, eaque de causa Inducias amplecti debuissent; Idcirco, jam de Induciis quoque agere satius esse duxerunt; sperantes eum in modum Induciarum Tractationem jam nunc Pacis initium fore, quum in modum Anno 1608. Pacis Tractationis finis Induciæ fuissent. Hoc itaque pacto duodecim Annorum Induciarum, Anno 1609. confirmatarum, exemplar cum fundamentum proponebant, ad quod, prout Personæ, Status ac tempus commutata essent, amplificarentur, explicarentur, ac commutarentur. Præpotentium verò D. D. Ordinum Deputati, res & fortunâs utriusque Status ab illo tempore majorem in modum variatas mutatasque dicebant; qua de causa etiam ut cognitum habebant, Trajecti ad Mosam novem Articulos (hic propositos, omnibus insuper Provinciis traditos) literis conscriptos fuisse; quorum explicationem atque observationis certitudinem jam nunc postulabant: Quibus illi, id quod ante dictitârant, syncerè optimâque fide sibi cum Regi ac Domino suo agendum esse: offerentes interea media tria, quibus ex hisce incommodis se evolvere possent. 1. *ut tertius quidam nomine locoque Regis Hispaniarum Tractationi admitteretur.* 2. *vel Regi concederetur, auctoritatem sibi ac potestatem dare, ut suo nomine ac titulo Tractatio hac susciperetur.* 3. *vel ut omnia, salvo Regis consensu ac confirmatione, agerentur.*

Rogati, num quam Regis Hispaniarum procuracionem in promptu haberent, negârunt; sperantes tamen se Præpotentibus D. D. Ordinibus, literis Auctoritatis esse satisfacturos, quas Anno 1629. Infans à Rege acceperat, cum substi-

substitutionis potestate, per Rubenium exhibitâ, quæque noviores, præter quas Regi Magnæ Britannia Hispaniarum Rex concesserat, exarata fuerant.

Quum ad ulteriorem literarum lectionem perventum esset, alterius Partis Deputati, ad unum è tribus propositis mediis, responsionem postulârunt, utpote quæ Tractationis omnis fundamentum existerent, sine quibus certè nihil concludi posset. Ad Articulorum verò supradictorum explicationem quod attineret, eandem hoc tempore à se proponi posse negabant; interim tamen quæ oppida, posteriori Articulo comprehensâ, peterentur, sciscitabant.

Postquam verò alterius Partis Deputati discessissent, *Frisia, Civitatis Groningæ, Omlandiaque Deputati*, iterum iterumque protestati fuere, neutiquam sibi, cum iis, qui vel Hispaniarum Regis, vel Infantis, vel ejusdem Concilii nomine & loco agerent, Tractationem instituere licere.

Postmodum verò, ubi utrinque convenissent; alterius Partis Deputati, ut observationis Articulo secundo comprehensæ curam gererent; suamque & super hoc & super aliis Articulis sententiam dicerent, utpote quibus satis ad cogitandum temporis datum fuisset, majorem in modum rogabantur. Illi autem contrâ, *quanam oppida, posteriori Articulo indicata, à Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis peterentur*, requirebant; quod dictitare recusarunt, propterea quòd ordine à principio ad finem procedendum esset, ad quem ubi perventum foret, de eadem re actum iri, hujus Status Deputati responderunt. Denique *observationem supradictam & certitudinem* rogati, retulerunt, Regem in iis, quæ ad ipsum in hisce Provinciis non autem extra easdem pertinerent, obstringi atque obligari posse; verumtamen in iis, quæ ad Majestatem suam in hisce Provinciis spectarent, Auctoritate ac potestate ab eadem opus esse: non dubitantes tamen, quin unum è supradictis mediis ad expeditionem propositis, essent impetraturi; interim tamen rogandum esse, utpote, qui *haud nomine tenuis, verum etiam re ipsa*, potestate atque auctoritate Rex esset, oppida sua milite præsidario asservata teneret; ipsi verò Vasalli subditique essent, ad quos è contractibus quibuscumque absque Regis interventu, auctoritate ac confirmatione, nihil commodi pervenire posset. Quapropter etiam, utrum incommoditatis quidquam allaturum esset, si Regio nomine ac titulo ageretur, rogabant. Ad hæc Præpotentium Ordinum Deputati Inducias Anno 1609. initas, à Galliarum Magn. Britann. Regibus confirmatas atque assertas fuisse dicebant; quod cum hoc tempore, fieri eodem modo non posset, ab alterius Partis Ordinibus confirmandas atque asserendas esse; quod similiter tum fieri ab iis neutiquam posset, cum Hispaniarum Regis nomine ac titulo, ceu Mediatores agerent. At Hispani, & se quidem Inducias, seu quæcunque conclusa forent, confirmari atque asseri posse negabant; sperabant tamen, quem ad modum illo, eum ad modum hoc etiam tempore Galliarum Magnæque Britannia Reges Induciarum securitatis loco Præpotentibus Ordinibus futuros. Rogati deinde, quopacto Regem in Belgii Provinciis obstringerent *petitionum, subsidiorum, in onera consensum, & quacunque bello impenduntur, negatione, responderunt*, Regem enim adhuc usque diem petitiones sive in onera consensu vi neutiquam sibi extorsisse; Sed vero Regem intra, sive extra Provincias in iis quæ ad eum pertinent obstringere, in manu sua non esse; se tamen suosque posteros, & successor

res omnes devincire velle. Ad hæc Præpotentium D. D. Ordinum Deputati parum securitatis inde nostrum Statum percepturum esse responderunt, idque plurimis rationibus demonstrârunt. Ac postquam *ad novem Articulos* rediissent, Præpotentium D. D. Ordinum Deputati alterius Partis super iisdem sententiam iterum iterumque rogârunt: Quorum causâ alterius Partis Deputati postquam egressi fuissent, redeuntes ad primam quæstionem responderunt, Se Inducias Anno 1609. initas ac confirmatas veluti exemplar proposuisse; de supradictis verò Articulis, *nunquam eos in Concilio D. D. Ordinum Bruxellis congregatorum propositos fuisse*: neque Ordinum Deputatos, ut iisdem nomine ac titulo D. D. Ordinum Generalium divulgarentur, unquam permisisse; quocirca etiam illud sibi demandatum non fuisse: atque hoc modo dictos Articulos exaratos tanquam inanes & nullius certæ rei Indices chartas haberi; per secundum verò & subsequentes Articulos Regem *nomine tenus*, quem ad modum *Regis Hierosolymæ titulum in se transmovet*, constitui, aut qualis in Confœderatis Belgii Provinciis ante Annum 1581. existeret, quum omnia *ipsius nomine ac titulo*, absque ullâ tamen ejusdem potestate atque imperio, agerentur: quapropter Articulorum moderamen quoddam petebant; quin aut sibi omnibus aut suorum aliquibus Bruxellas discedendum foret. Exoptantes se non longiùs à suis Deputantibus, quàm nostri à Præpotentibus Ordinibus abessent.

Præpotentium verò D. D. Ordinum Deputati simul egressi, postquam rediissent, *seriò* proposuerunt, sperasse se ut ipsi, (alterius nimirum Partis Deputati) pleniori Auctoritate ac potestate muniti adfuissent, quò tantò commodiùs faciliùsque *media bello componendo* inservientia reperiri potuissent. Multis deinde super conservatione atque observatione sermonibus ultrò citròque habitis, quod nunc demum discedere deque eâ cum Deputantibus suis agere vellent Nostri doluerunt. At Partis alterius Deputati, ne illa in pejorem partem raperent unicè petierunt: idque ob rationes quâs antehac, atque etiamnum longè lateque deducebant: In hisce quoque Provinciis non illicò Ordines Generales promptos semper paratosque, sed longe diuque expectandos esse. Adeo ut facillimè percipias, eos jam nunc cœptis desistere, & qui primum Trajecti ad Mosam metus invaserat, omittere. Quapropter etiam Frisîæ, Civitatis Groningæ Omlandiæque Ordinum Deputati tanto magis prioribus protestationibus, de omni cum Hostibus Tractatione profus solvenda, insistebant. Gelriæ verò, Hollandiæ, & Ultrajecti ad Rhenum Ordinum, aut saltem duorum priorum (quippe Ultrajectenses in eandem cum Frisîæ, Civitatis Groningæ Omlandiæque Deputatis sententiam ibant) & Transylvulaniæ Deputati, rem peroptatum eventum posse consequi, sperabant: idque Sententiarum multitudine continuatum, insuper etiam decretum fuit ut alterius Partis Deputatis proponeretur, quemadmodum ipsis quoque propositum fuit, *ut videlicet omnimodam ac plenissimam Auctoritatem, à cujusque Provincia Graphiario subsignatam, & cujusque Provincia sigilli appendice munitam, traderent.*

Vicesimo & tertio Decembris, postquam congregati essent, alterius Partis Deputatis indicatum fuit, Præpotentium Ordinum Deputatos in novem Articulos, jam sæpius memoratos, uti etiam in sermones primo eorundem Trajectum adventu

adventu habitos, satisfactionem ab iis hætenus frustra expectasse: seque demiratos fuisse, quam ob causam jam nunc recessissent, utrum sententiam mutassent, an verò res Germanicas, & successus suorum felices respexissent, (quippe Rex Suecorum prælio Lutzeniensi ceciderat) an verò ut temporis aliquid evincerent, Tractationem differre ac diutiùs producere voluissent. Quapropter etiam num ut Ordines cum Ordinibus agere, atque ea quæ ab utraque Parte promitterentur & concluderentur, præstare atque observare cuperent, jam nunc pernoscere velle. Quorum ejusmodi responsio fuit: *Eandem se voluntatem, quam Bruxellis Tractatum ad Mosam, inde vero Hagam-Com. usque reservatam habuerunt, etiam nunc habere, neque studium neque desiderium, universi Belgii Provincias pacandi, atque in pristinum tranquillitatis felicitatisque Statum redigendi, deseruisse, sed paratos se cupidosque, absque ullo tamen sive adversarum sive rerum secundarum respectu, omnia conferendi, adhibendique ad Negotii præsentis expeditionem. Super novem verò Articulis mandati nihil accepisse; Eisdemque ab Ordinum Deputatis, ut sermones duntaxat habitos fuisse: promittere tamen, quacunque possent, se effecturos esse. Repetentes deinde, quæ supra proposuerant, ubi novem Articuli concederentur, Regem duntaxat nomine ac titulo, non autem re ipsa ac potestate imperium retenturum.*

Quapropter etiam *ut conditiones honeste peterentur, rogabant; quandoquidem non nisi ad Induciarum præteritarum exemplar sibi agere liceret; neque certitudinem aut securitatem, nisi Regiâ potestate ullam dandam scirent: semet ipsos tamen obstringere atque obligare vellent.*

Cognito itaque & percepto, quod alterius Partis Deputati dictos Articulos novem profus recusassent; *alii quidam Articuli viginti supra unum, Deputatis propositi fuisse, è quibus octavus intermissus, atque ejusdem loco India utriusque, Orientalis & Occidentalis, mentio facta fuit.*

Articuli à Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii Deputatis, in supramemoratam cum alterius Partis Ordinum Bruxellis congregatorum Deputatis tractationem eo fine propositi, quo ab utràque Parte accipi, eorumque auxilio bellum diuturnum cum Pace commutari posset.

I. **Q**uandoquidem præsens hæc Tractatio, alterius Partis Ordinibus postulantibus, inter Ordines Belgii, & Fœderatarum Provinciarum Ordines, instituta atque incepta fuit, ac Præpotentes D. D. Ordines Generales Semetipsos securitatis causâ eorum omnium, quorum & *intra & extra Europam observatio* requiretur, obstringere atque obligare cupierunt, idcirco etiam alterius Partis Ordines Generales per Deputatos suos promissuri fidemque daturi sunt, se omnia & præstituros & inviolabiliter observaturos esse quæcunque, ut dictum est supra, agentur, ac quorum *tam intrâ quam extrâ Europam observatio necessaria* requiretur: adeò ut Fœderati Belgii Ordines, Membra, Civitates, Subditi atque Incolæ omnium & singulorum Articulorum punctorumq; hujusce Tractatus plenissimum effectum consequantur. Quem in finem etiam alterius Partis Deputati ejusmodi Auctoritatem ac confirmationem non ab Ordinibus duntaxat, sed

Q

ab

- „ ab ipso Hispaniarum Rege quoque exhibituri sunt, qua certi esse, ac similem
 „ Præpotentium D.D. Ordinum Deputatis certitudinem dare ac tradere possunt.
 „ 2. Omnia Puncta, atque Articuli Tractatione Anno 1609. nono die Aprilis,
 „ insuper etiam Anno 1630. septimo die Januarii initâ comprehensi renovabuntur,
 „ ac de de novo observabuntur, præter ejusmodi, quibus commutatio aliqua, seu
 „ plenior explicatio adhibenda veniet; Insuper etiam Articuli sequentes, accipien-
 „ tur, concedentur, atque ab utraque Parte observabuntur.
 „ 3. Quod nimirum Fœderati Belgii Provinciarum Ordines proprium perpe-
 „ tuumque habituri sint, *Ius quodcunque summum absolutumque imperium, dignitatem at-*
 „ *que auctoritatem, directionem atque administrationem tam Politicam quam Ecclesiasticam,*
 „ in omni Pago, municipio atque in universo patente agro, pertinente ad Oppida,
 „ Castella Arcesque, Municipia ac Ditiones, seu quæcunque eodem spectant, uti
 „ etiam aquas dulces, & flumina, quæ sub Unitarum Belgii Provinciarum impe-
 „ rium redacta sunt, quæque vi Fœderis hujus futuri earundem propria relin-
 „ quentur.
 „ 4. Ac quemadmodum de *Silvæducensis Majoratus* Districtu nonnihil antehac
 „ quæstionis obortum isque Oppido semper annexus fuerit, neque ratione
 „ ullâ ab eodem separari potuerit; idcirco omnibus ex partibus universum Op-
 „ pidum & quæcunque eò spectant loca, Fœderatis Belgii Provinciis conjuncta
 „ manebunt, prout de Municipiis, Pagis agroque patente superiori Articulo fuit ex-
 „ pressum.
 „ 5. Fluvium *Scaldensem*, ac Canales *Sassa & Zwinda* cæteraque ostia maritima
 „ eò spectantia, non alio modo Nautæ pernavigabunt, quàm quo duodecim Anno-
 „ rum Induciarum tempore pernavigârunt.
 „ 6. Eâ lege tamen ac conditione, ut navibus, mercibusque è *Flandriæ portibus*
 „ *solventibus, atque appellationibus, tanta, neque minora vectigalia, onera & quod commea-*
 „ *tus nomine debetur æs, imperentur, quam navibus mercibusque per Scaldem*
 „ *& reliquos Canales navigantibus hætenus imperata fuere; eorumque executio*
 „ *debito modo curaque instituatur.*
 „ 7. Insuper etiam *Sal coctum & digestum* è Provinciis Belgii Fœderatis ad alte-
 „ rius Partis Provincias exportandum nequitquam interdicitur, neque majora ei
 „ onera, præter quæ ab indigesto atque incocto hætenus exacta fuere, sed *equalia*
 „ *ab utraque Parte* imperabuntur.
 „ 8. *Occidentalis & Orientalis Indiæ* Utriusque Socii, in Fœderati Belgii Provinciis
 „ commorantes, vi literarum suarum Auctoritatis, ut hætenus, *Commercia Terrâ*
 „ *Marique* exercebunt, ac *Navigaciones liberè securèque* ad omnes Insulas, Por-
 „ tus, atque Oppida instituent in quibus hætenus *Commercia* exercuerunt,
 „ suasque *Navigaciones* instituerunt; quin etiam ad omnes *Populos Nationesque,*
 „ à quibus liberè admittentur.
 „ 9. *Merces, quæcunque opera etiam manu facta, quæ è Belgio Fœderato ad al-*
 „ *terius Partis Provincias* exportantur, sive quæ alterius Partis Provinciis ad Fœde-
 „ ratum Belgium apportantur, neque interdicitur, neque majora iisdem onera,
 „ quam utriusque Partis subditi, à quibus vel *avecta, vel ad quos avecta* fuerint,
 „ sive *regiones, aut regna, quæ minima exsolvunt, imperabuntur; Eadem quoque*
 „ lege

lege ac conditione , merces & opera manu facta, quæcunque à Fœderati Belgii ,,
 Subditis Incolisque in Hispaniam ejusdemque regna alia sive in Italiam navibus ,,
 avecta fuerint, neque interdicerentur, neque majora cum apportantur sive expor- ,,
 tantur onera, præterquam pro mercibus, bonis quibuscunque & operibus manu ,,
 factis apportandis exportandisque subditi atque incolæ exsolvere solent , impe- ,,
 rabuntur. ,,

10. Illi qui è regno sunt *Portugallia*, Incolæ Subditi que Unitarum Belgii Pro- ,,
 vinciarum, qui aut jam sunt, aut dehinc futuri, cujuscunque tandem Religionis ac ,,
 Confessionis fuerint, juxta reliquos Unitarum Belgii Provinciarum Incolas Sub- ,,
 ditosque tam in Hispaniæ regnis, quam in iis regionibus, quæ Hispanorum ob- ,,
 temperant imperio, fœderis hujusce effectum plenissimum consequentur eodem- ,,
 que cum reliquis gaudebunt. ,,

11. Reformatio ac mutuus *pecunia* valor inter utrasque Provincias instituetur, ,,
 atque constanter observabitur. ,,

12. Ob mutuam securitatem & tranquillitatem *Omnes ac singuli Hispani*, utpote ,,
 bello dediti, ex omnibus ac singulis Belgii Provinciis discessuri, neque eorum ,,
 aliqui reversuri sunt. ,,

13. Omnes copiæ equestres ac pedestres, Terrâ Marique bellantes, quotquot ,,
 in alterius Partis Provinciis Belgicis in earundem defensionem ac securitatem ,,
 sub signis habebuntur, alterius Partis Ordinibus duntaxat, non autem aliis ob- ,,
 stricti atque obligati erunt, ipsorumque nomine ac titulo conscribentur, exsol- ,,
 ventur, Ducesque præficientur. ,,

14. Ad securitatem adversus quascunque invasiones in primariis *Oppidis Flan-* ,,
driæ maritimis, optimus ordo, administratio, militumque præsidium communi ,,
 dictarum Provinciarum Ordinum consensu reservabitur, sic tamen, ut absque eo- ,,
 rundem omnium ac singulorum voluntate nullæ aliæ copiæ in memorata Oppida ,,
 Flandriæ maritima alicui introducere liceat. ,,

15. Propter rationes causasque diversas, quin etiam ob communem securita- ,,
 tem *Rhinberca*, & quod ei ex adverso jacet propugnaculum, præsidio Regio libera- ,,
 bitur, munitiones mœnibus suis exuentur, Oppidumque neutrarum partium (sive ,,
 ut vocant Neutrale) declarabitur, ac Coloniensi Principi Electori restituetur: ,,
Bredæ quin etiam *Gelriaque* Oppida Fœderati Belgii Provinciarum Ordinibus ,,
 reddentur, ac *Santvilitiæ* munitiones diruentur. ,,

16. Quæstiones litesque de *non-executione* seu de *omissione* Articulorum jam ,,
 contrahendi confirmandique fœderis, deque annotatis ac publicatis bonis, intra ,,
 certum aliquod ac determinatum temporis spatium, ab utriusque Partis Judici- ,,
 bus arbitrisque eligendis conficiantur atque expediantur. ,,

17. Ac quandoquidem, secundum decimum quartum Tractatus Anno 1609. ,,
 initi Articulum, causa *Chastelbellinii in Mechliniensi aulâ instituta*, Principe Arau- ,,
 sionensium vivo, quamvis propter eam satis superque laboratum sit, infecta ta- ,,
 men mansit; Idcirco jam memorata causa ab utriusque Partis Iudicibus, ut supe- ,,
 riori Articulo commemoratum est, quamprimum instituetur, omnisque justitia ,,
 ac sinceritas observabitur, & quicquid super eadem à dictis Iudicibus judicatum ,,
 decretumque fuerit, id optimâ fide executioni demandabitur. ,,

18. De Articulorum transgressionibus, ac detentionibus & damnis quibus-
 „ cunque Fœderati Belgii Provinciarum Incolis Subditisque obortis, deque eo-
 „ rundem reparatione rectè cavebitur; utque jam nunc fœdus contrahendum in
 „ omnibus suis punctis Articulisque inviolabiliter observetur, atque omnium &
 „ singularum Belgii Provinciarum incolæ & subditi tam intra quam extra Provin-
 „ cias, cum omni tranquillitate ac securitate degere, conversari, atque inter se
 „ agere queant, ac ne Belgii Provinciæ ab externis hostibus aliquo modo pertur-
 „ bentur, curabitur.

19. Ea propter, qui *Christiane fuerint Religionis Reformatae*, nullis molestiis
 „ quoad conscientias afficientur, atque ab alterâ Parte similem in modum regentur,
 „ admittentur, utque Romanam Religionem profitentes ab hac parte, habebuntur,
 „ insuper etiam omnes ac singuli Reformati ubique extra Provincias in Hispaniis
 „ regnisque eò pertinentibus, ab omni inquisitione liberi prorsusque exempti
 „ erunt.

20. Porrò autem Provinciarum omnium Ordines mutuo consilio ac consensu
 „ optima quæcunque media excogitabunt atque adhibebunt, quibus ineundi Fœ-
 „ deris Articuli conserventur ac confirmentur adversus omnes, qui eosdem impu-
 „ gnare ac violare conabuntur.

21. Denique, quantum ad personarum quarundam res causasque attinet, de iis-
 „ dem legitima justaque satisfactio & petetur & concedetur.

Frisiæ autem, Civitatis Groningæ Omlandiæque Deputati superiores suas Pro-
 „ testationes repetierunt.

Quibus omnibus coram alterius Partis Deputatis perlectis perceptisque, ad
 „ primum quidem Articulum responderunt; *securitatem ac certitudinem aliam nullam,*
 „ *præter quam supra indicaverant*, se promittere ac polliceri posse. Ad secundum, se
 „ mandata accepisse. Tertium verò Articulum transmittentes, ad quartum respon-
 „ derunt, *Majoratum* ad Oppidum neutiquam pertinere. At quæ Articulo quinto
 „ referuntur, injusta atque iniqua esse. Ad reliquos autem, quatenus novi, aut su-
 „ perioribus Induciis neutiquam expressi erant, nihil sibi mandatum præceptum-
 „ que esse declarabant. Ad postremum denique, qui *Comitem Henricum Bergium,*
 „ *Comitem VVarfusa, Principem Espinoy, Comitem Egmontium, &c.* concernebat, se
 „ unice commendaturos esse pollicebantur: *Quamvis Serenissima Infans*, bono
 „ licet, ac liberali ingenio nata, ad hæc obstupesceret. Verum enimvero, ne infe-
 „ ctâ re discedendum foret, ex suis nonnullos ad Dominos Deputantes Bruxellis
 „ congregatos missuros esse promittebant; qui supramemoratos Articulos, &
 „ quæcunque hîc acta forent, ordine enarrarent. Quocirca postridie ejus diei à
 „ Graphiario Musch dicti Articuli literis fuerunt traditi; pro quibus sequentia acta
 „ reddiderunt.

Commissarii Deputatorum Dominorum Ordinum Generalium Belgicarum
 „ Provinciarum, Bruxellis congregatorum iisdem *fere* conditionibus, præterita-
 „ rum Induciarum, pacem sive Inducias contrahere se velle declarârunt; exceptis
 „ tamen iis omnibus, quæ inter tractandum aut commutari aut adjungi possent;
 „ ad media autem quod attinet, quibus Præpotentes Ordin. Gener. sibi persuasum
 „ habere ac certi esse possent, omnia quæ præsentî Tractatione conclusa ac confir-
 „ mata

mata fuerint, actu, constanter atque inviolabiliter observata iri, adeo ut Fœde-
 rati Belgii Provinciarum Subditis atque Incolis cum omni securitate, omnique
 suspitione mali semotâ, in Hispaniis, Italiâ cæterisque Regnis, Provinciis ac Re-
 gionibus, imperio Hispaniarum Regis Catholici obsequentibus, commercia
 exercere, ac navigationes instituere liberum atque integrum fuerit, ad ea supra-
 dicti Commissarii respondendo asserunt, nulla quidem ejusmodi à Fœderati
 Belgii Ordinum Deputatis proposita media, ad securitatem ac promissorum cer-
 titudinem quicquam attinere; tametsi enim hæc omnia, quæ securitatis ergò in-
 stituta sunt, media ac postulata, concessa promissaque fuerint, commercia tamen,
 ac navigationes quæ in Hispanias, Neapolim, atque in alia summedictæ Maje-
 statis regna instituerentur, eò non magis permissas, multò minus securas absque
 ejusdem Majestatis veniâ ac voluntate. Idque certissimum esse, hoc etiam trans-
 missio, quod supra dicta media, præter promissionem & certitudinem à Provin-
 ciis dandam, non sint in earundem seu Deputatorum potestate, neque etiam con-
 sulta videantur, in quantum scilicet semetipsos inter alia ingenti & nimis magno
militum numero (ut liquet) retinendo obstringerent, secundo etiam, quod illa
 proposita media cum debitâ observantiâ atque obsequio Regi exhibendo, confi-
 stere neutiquam possint, à quo Regetamen, uti à principio ad hoc usque tempus,
 à Commissariis dictum fuit, Provinciæ deficere nequeunt, neque licet. Quapro-
 pter dicti Commissarii optimum & maximè necessarium securitatis atque invio-
 latae observantiæ Commerciorum ac Navigationum medium Regiam volunta-
 tem, atque obligationem omnium & promissorum & confirmatorum esse arbi-
 trantur; quod quidem medium expectari non posset, *si quidem aliis tantopere infi-*
statur mediis; quibus concessis promissisque, summedictæ Majestati, quicquid,
 Juris, potestatisque in suas habet Provincias porro anittendum, neque præter,
vidum atque onerosum titulum nomenque quidquam retinendum erit. Quocirca
 etiam summedictum Regem hæc Tractatione iis modis exceptum promissionibus
 nostris de Navigationibus Commerciisque, quæ ad omnium Belgii Provinciarum
 subditos, imprimis verò maritimos homines, ut aliud ipsis, finito bello, Negotium
 dari queat, tantopere pertinent, obligari atque obstringi posse, præter spem
 atque opinionem fore existimant.

Præpotentes quinetiam Ordines Generales, Consilio atque impulsu Regum,
 Principumque Fœderatorum suorum, medio securitatis, per Regis Catholici
 obligationem, Anno 1609. datam, satis confidisse, proindeque Induciarum Tra-
 ctatum confirmasse: præter hæc autem dictas Belgii Provincias eâ Tractatione ob-
 ligatas iri, idque formulis, quantum fieri poterit, optimis, & quibus Præpoten-
 tibus Ordinibus satisfieri queat. Ut verò Regia devinctio atque obstrictio tanto
 commodiùs efficiatur, visum consultumque ipsis fuit, ut à summedictâ Maje-
 state plenissimam atque omnimodam potestatem simul cum ratihabitionis De-
 putatis concedendâ promissione, impetrarent: Sic ut *duplici* auctoritate ac po-
 testate semetipsos tractandis, concedendis & promittendis devincire possint. Ea
 quippe auctoritas Regia, vel ab ipsis rudimentis Tractationi vim ac vigorem
 surrogaret, quum alioqui Potestatem Regiam & confirmationem ad Articulorum
 usque conclusionem, idque minori cum certitudine, differri necesse foret.

» Ea propter igitur dictos Commissarios, Præpotentium D. D. Ordinum De-
 » putatorum consensu, constituisse, ut per suorum aliquos optimum quoddam me-
 » dium, quo Majestas Sua commodè obligari atque obstringi poterit, simul etiam
 » mandatum cum Dominis Deputatis super dictis Articulis hesternò die propo-
 » sitis agendi, consequantur, quo Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis ex
 » omni parte satisfieri, ac denique præsentì Tractationi ad Dei gloriam, & Provin-
 » ciarum omnium salutem atque incolumitatem, diu expectatus quamprimum finis
 » imponi possit.

» Post hæc autem Mechliniensis Archiepiscopus, Dux Arescoti, Syndicus Edel-
 » Heer, Hellebus & Marca, octavo & vicesimo die Decembris Hagâ-Com. Bru-
 » xellas discesserunt.

Proximo deinde Januario Celsissimo Arausionensium Principi literæ à cele-
 berrimo Pictore Rubenio exaratae tradebantur, quibus Salvum Conductum in
 Hollandiam perveniendi, simul etiam de Induciarum tractatione agendi, postu-
 labat. Ea autem petitio verbis Commissariorum innitebatur, quibus affirmarant,
*Se nihil quicquam eorum, quæ concluderentur, præstare posse; Seque aut alium quendam ter-
 tium à Majestate Suâ ad ea præstanda Auctoritatem impetrare debere.* Ille vero Rubenius,
 (non pictoriâ duntaxat arte, sed vel maximè eruditione, industriâ, linguarum
 scientiâ, ac dignitate suâ Regi charissimus) feliciter simul ac prudenter se in Pacis
 cum Britannis Tractatione, ante Anni spatium, gesserat: Ac quoniam vi Fœderis
 Zuidthamptoniensis tam Britanni quam Fœderati Belgii Ordines promiserant,
 absque mutuo consensu Pacem Induciasve nullas esse pacturos; haud solum in
 Angliâ, sed in his quoque Provinciis id Rubenio negotii fuerat datum, quapro-
 pter etiam tam verbis quam literis de eodem cum Arausionensium Principe sæ-
 piuscule egerat.

Literis itaque Præpotentibus Ordinibus exhibitis; Provinciæ Hollandiæ Or-
 dines ilico in Salvum Conductum consenserunt; sic hoc putantes, *Expetentem
 finem, etiam media, quæ obtinendo fini inserviunt, amplecti debere:* Insuper etiam perci-
 pientes, vix fieri posse, ut cum supramemoratis alterius Partis Commissariis de
 Regis Hispaniarum exclusione conveniretur. Hollandiæ Ordinibus se adjunxe-
 runt Ordines Gelriæ, Trajecti ad Rhenum, Ordinesque Transfylvaniæ: Qui Re-
 gis Secretarii, atque arcani Consilii Senatoris qualitate Rubenio Salvum Condu-
 ctum ad quatuor Mensium spatium miserunt.

Hæc postquam Bruxellis innotuissent, supramemorati Commissarii, & qui tra-
 ctationi hæcenus interfuerant, animo oppidè iniquo tulerunt: inter hos autem
 Dux Arescoti summopere indignatus est: iniquum quippe injustumque omnes
 simul dicere; Primum, à tertio aliquo id negotii sibi è manibus quasi ereptum, aut
 se illo posteriores habitos iri: Secundum, mediocri ordine locoque virum tanto
 Negotio iri præfectum: hæc, inquam, Arescoti Dux præ cæteris graviter molestè-
 que tulit: utpote cui naturâ sermo promptus atque expeditus, animusque ma-
 gnus inerat. Denique, adeò in contrarium enixi sunt, ut Rubenii adventu dilato
 atque omisso supramemorati Domini, Mechliniensis Archiepiscopus, Dux Ares-
 coti, cæterique qui cum iis Bruxellas discesserant, ultimo die Januarii Hagam-
 Com. reversi fuerint.

Dicbus

Diebus autem subsequētib; , varii diversiq; conventus cum alterius Partis Commissariis instituti atque habiti fuerunt. E quibus tandem contigit, ut undecimo die Februarii Dominus Heemstedius , cui prima Negotii cura demandata fuerat, Præpotentibus D. D. Ordinibus exponeret, Dominum Marcâm, & Ronethum, alterius Partis Deputatos in Ordinum Hollandiæ & West-Frisiæ conclavi postquam alterius Partis Deputati Responsionem ad Præpotentium Ordinum Articulos Decembri proximè elapso traditos, literis exaratam reddidissent, secum colloquutos fuisse, ac varios sermones habuisse de voculâ præstationis eorum quæ inter Nos, Tractatu è sententiâ succedente, concluderentur, ac multum inter ipsos de eadem fuisse disceptatum, idcirco jam nunc ejusdem voculæ explanationem postulare, Seque (Heemstedium sc.) ad id respondisse, hanc Præpotentium D. D. Ordinum de eadem esse sententiam; nimirum, alterius Partis Ordines, omnibus quæ ab ipsorum Deputatis in tractando concederentur ac promitterentur, quæ scilicet ad Belgii Provincias & bonum publicum attinerent, obstrictos obligatosque iri; adeò ut Regiâ confirmatione neutiquam opus esset: Insuper etiam hæc verba (*detrimenti damniq; refarcitio*) iis duntaxat applicari posse, qui privatim conclusos ac confirmatos Articulos violassent, seque, ut Præpotentium Ordinum mentem clariùs exponeret, *exempli gratiâ* proposuisse, quod si vi ineundi Fœderis Urbs Breda Præpotentibus Ordinibus reddenda promitteretur, eam traditionem à primo Articulorum conclusionis momento, absque ullâ Regis Hispaniarum confirmationis desideratione, instituendam esse, aut alioqui traditionis moræ atque intermissione, damni & detrimenti pecuniæ exsolutione, satisfieri debere: Quippe damni exsolutionem (quæ post rei notitiam ejusdemque perpensionem demum aggravatur) nulli alteri rei, nisi ut Negotium differatur, inservire posse; quod cum Reip. bono minimè conveniret. Ea propter etiam Dominum Marcâm, & Ronethum rogasse, ut responsio ab altera Parte in dictos Articulos tradita redderetur, quo sensum voculæ Præstationis clariùs exprimeretur, se tamen illud sedulò negasse. Quo perpensio ac deliberato, Heemstedio, pro relatione gratias actas, ac responsionem supra memoratam in Præpotentium D. D. Ordinum Articulos conscriptam, postridie in Concilio Ordinum coram Celsissimo Arausionensium Principe perlectam ac perpensam iri, quò Consilium ex iusto debitoque iniri posset, decretum fuit.

*Exemplar Responsionis ab alterius Partis Deputatis
traditæ.*

Commissarii Deputatorum alterius Partis Belgii Provinciarum Ord. Generalium Bruxellis congregatorum, ad Præpotentium Fœderati Belgii D. D. Ordinum Articulos sequentia declarant: ad Articulum primum, procuratio-
nem suam atque Auctoritatem sine ullâ restrictione, ut manifestè constat, sibi
datam esse, seque vi ejusdem Auctoritatis datæ agere, concludere ac promittere,
posse, quæcunque Deputantibus suis agere, concludere atque promittere licet;
quæ insuper per acta quædam, sexto & viceffimo die Januarii, proximè elapsi,
cujus exemplar sequentibus subjungetur, fideliter promiserunt se grata ac firma
habitueros,

„ habituros, utque à Provinciarum Ordinibus grata ac rata habeantur, quæcunque
 „ vi supradictæ procurationis acta, transacta & promissa fuerint, effecturos esse:
 „ Hoc autem ut debito modo effectum reddant, promittere se atque asserere, su-
 „ pramemoratos Ordinum Deputatos in iis omnibus, quæ hæcenus gesta sunt,
 „ summo studio, curâ ac diligentiam perseveraturos, quo Majestatem suam addu-
 „ cant, ut ea, quæ à suis Deputatis in hoc Negotio acta & promissa fuerint, grata
 „ ac firma omnia habere dignetur; neque dubitare se, quin omnia dictæ Majestati
 „ grata firmaque sint futura: Idque eò magis, quod Serenissima Infans jam ab
 „ Rege per literas unice petierit, ut, se grata ac firma omnia habiturum, pro-
 „ mitteret.

„ Ad hæc autem, quòd Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputati
 „ nihil etiam securitatis aut certitudinis in hisce memoratis Tractatibus inesse di-
 „ xerint, respondent se plenioris satisfactionem Præpotentibus Ordinibus dare,
 „ promptos ac paratos esse dicere, neque pristinâ duntaxat qualitate ac modo agere
 „ dehinc atq; tractare velle, verum etiam Plenipotentiariorum Majestatis Sux quali-
 „ tate, idque vi ab eadem Majestate concessæ potestatis, atque ab Infante substitu-
 „ tionis; cujus quidem utriusque exemplar traditum fuit. Hæc ut admitterentur,
 „ quum supramemorati Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputati ulte-
 „ riorem aliquam satisfactionem super formulis procurationis ac substitutionis so-
 „ lemnibus postulârint, dicti Belgii Provinciarum Ordinum Deputati, eam se
 „ quamprimum curaturos esse, pollicentur.

„ Utque nihilominus mens eorundem ad modum primum ac primariò perci-
 „ piatur, ad ulteriorem primi Articuli satisfactionem, asserunt, licet summedictus
 „ Rex per confirmationem primo modo, sive per dictæ Procurationis secundo
 „ modo institutæ vim ac vigorem, ut Tractationem omni ex parte observet ac
 „ præstet, utque observetur & præstetur curet efficiatque obligatus ac devinctus
 „ fuerit, si quidem hoc illove casu, Præpotentes D. D. Ordines Generales de Tra-
 „ ctationis effectu plenissime certi esse possint, nihilominus tamen ut Præpoten-
 „ tium Ordinum Deputatorum petitioni, quantum queat, satisficeret, Belgii Provin-
 „ ciarum Ordinum Deputatorum Commissarios promptos se ac paratos esse decla-
 „ rant nomine locoque Deputantium suorum Ordinumque Partis suæ promittere ac
 „ polliceri præstationem, executionem atque observationem eorum omnium, quæ
 „ in hac Tractatione Provincias duntaxat, non autem extra easdem quæquam attingentia,
 „ concessa ac confirmata fuerint, eâ lege tamen ac conditione, ut violentas
 „ repetitiones, vulgò Repressalia, detentiones, viam facti, aut quemcunque tan-
 „ dem hostilitatis actum ad satisfactionem alicujus defectus, sive Tractationis vio-
 „ lantæ reparationem cuiquam alterutrius Partis instituere neque occipere permif-
 „ sum licitumque fuerit, nisi postquam, debitâ admonitione eum in finem adhibita,
 „ aut satisfactionis mora interjecta, sive ejusmodi cunctatione obortâ, quæ veræ sa-
 „ tisfactionis negationi æquipollet, Judices atque Arbitri, secundum 15. Articulum
 „ ex utraque Parte eligendi, omnibus & singulis ejusmodi punctis, defectum dam-
 „ numque illatum esse, proindeque satisfactione & reparatione opus esse declara-
 „ verint. Quapropter etiam violationis, ac transgressionis hominum privatorum
 „ causâ Articulus Induciarum præteritarum tertius & decimus observandus veniet.
 „ Neque

Neque etiam Deputantes suos ultra, quàm optimos atque honestissimos Subditos decet, vi promissorum obstrictos obligatosque iri declarant, ut nimirum Regem juxta omne studium atque officium debitum licitumque adhibeant, quò defectus satisfactionem & detrimenti reparationem Pars læsa consequatur. Quibus negatis, Belgii Provinciarum Ordines satisfacturos esse, bonorum scilicet jacturam resarciendo.

Ad secundum verò Articulum respondent, Belgii Provinciarum Ordinum Deputatorum Commissarios concedere, ut omnia puncta atque Induciarum Anni 1609. Aprilis 9. & 7. Februarii, Anni 1610. Articuli initi, confirmentur, ac pro conclusis confirmatisque accipiantur & habeantur, mutatione autem & declaratione super addendâ, salvis: sic tamen ut Præpotentium D. D. Ordinum Generalium, atque Arausionensium Principis defuncti promissa, Galliæ Britannique Legatis Anno 1609. nono die Aprilis facta obtineant, de non-mutandâ scilicet religione in Pagis Municipiisque quæ in Districtu Oppidorum Brabantia Federati Belgii Ordines possident, sed sicuti ante Inducias, ita jam nunc absque ullo impedimento seu mutatione conservandâ, atque securè exercendâ.

Ad tertium autem Articulum respondent, quandoquidem ille Induciarum præteritarum cum eorundem aliquâ extensione, verba Articuli tertii satis completatur; insuper etiam de ejusdem Articuli sensu, durantibus Induciis supra memoratis, propter terminos suos generaliores, plurimum disceptatum sit, ulteriorem se quærere explanationem, atque annumerationem Oppidorum, Munitiorum, Pagorum, quinetiam & municipiorum, & ejusmodi alia quæ alioquin ad eorundem Oppida, Castella, Municipia ditionesque cum earundem Districtu, quorum in suprascripto Articulo facta est mentio, pertinere existimarentur, & sine eorundem omnium præjudicio contentos se esse, ut, quantum pertinet ad agros, à Civitatibus quibusdam Provinciisque dependentes, quæ præteritarum Induciarum tempore à Parte alterutrâ occupatæ fuerunt, atque etiamnum occupatæ tenentur, eo modo instituantur ac componantur, quo ante tempus ac secundum Induciarum Articulos instituenda ac componenda omnia fuerant, utque insuper omnia observentur quæ agros spectant, ab Oppidis dependentes, quæ temporis illius intervallo ab alterutrâ Parte capta atque expugnata fuere; insuper etiam observentur, atque observari jubeantur Articuli conclusi ac confirmati in eorundem Oppidorum & Munitiorum ditione, eaque etiam Oppida sive Munitiones, quæ vi Fœderis jam nunc ineundi, seu per commutationem alterutri tradentur, secundum leges ac condiciones ea de causa confirmandas, administrentur.

Ad ea, quæ de Districtu Majoratus Sylvæ-Ducensis Articulo quarto memorantur, respondent, se illa cupere reservata in Conventum aliquem privatum hoc principalis hujusce Fœderis confirmationem habendum, utpote quæ altiorem requirant perpensionem.

Quantum ad navigationes trans Scaldim, Canales Sassiæ, Swijndæ & reliqua ostia maritima attinet, de quo Articulo quinto refertur, ad ea animadvertendum esse dicunt, quandoquidem publicæ libertati directè contrariantur, neque ullam

» cum reliquis proportionem habent, quod videlicet per Fœderati Belgii Deputa-
 » tos Articuli ejusmodi proponantur, quibus re ipsa fluminum Rheni & Mosæ,
 » & nonnullarum aquarum imperium quasi proprium postuletur, atque insuper
 » quæ per flumina illa aquasque dulces commercia quædam exigua parvique mo-
 » menti inter subditos exercerentur, tantum oneris imperetur, ut ipsis veluti inuti-
 » lia ac sine fructu existerent; neque ulla insuper Commercia, nisi maximi oneris
 » exsolutione, iisdem forent reliqua. Ac proinde æquum justumque esse, ut ejusmodi
 » Navigationes ac Commercia per canales, flumina & reliquas aquas libera atque
 » utrique Parti secuta relinquantur.

» Vectigalia, tributa & reliqua onera, quæ primo adventu exsolvi solent, Articulo
 » sexto propositionis dictæ relata, secundum morem antiquum à Parte utraque im-
 » peranda atque exigenda esse dicunt; nihilominus tamen se Infantem unicè ro-
 » gasse, ut licentias, quas vocant, remittere vellet; quæ de causa etiam ab Infante
 » mandatum jussimque esse, ut ea res ulteriori examini subiceretur, deque eadem,
 » prout decet, statueretur, ubi Præpotentium D. D. Ordinum Generalium men-
 » tem penitiùs edocta fuerit.

» Ad septimum Articulum de sale albo coctoque, quamvis ea res summopere ad
 » incolas & subditos Flandriæ, reliquasque Hispaniarum Regis imperio Provincias
 » subjectas pertinet, compositum iri respondent.

» Ad octavum autem Articulum, Dominos suos Deputantes censuisse, omnem
 » operam ac diligentiam adhibendam esse, seque jam nunc adhibere, ut Commer-
 » cia utriusque Partis tam intra quàm extra Provincias, optimis mediis promo-
 » veantur, idque sine præjudicio earum rerum, quæ inde oboriri possent, utque
 » hic Articulus secundum præteritarum Induciarum Tractatum provisionaliter
 » confirmetur.

» Quæcunque in Portugalliæ Nationis commodum Articulo nono proponun-
 » tur, respondent, ea omnia legibus ac Regni Hispanici constitutionibus esse ad-
 » versa, neque sine Majestatis veniâ concedi posse, nihilominus tamen à Serenissi-
 » ma Infante literas ad Regis animum de ea re cognoscendum, iri missas.

» Ad decimum Articulum, de mutuo pecuniæ valore ac pretio per omnes simul
 » Belgii Provincias instaurando, atque perpetuum observando, gratum acceptum-
 » que esse.

» Quæ verò 11. 12. 13. 14. Articulis referuntur, respondent, ea se neuti-
 » quam posse concedere, idque propter rationes superiori Conventu allatas.

» Urbem Bredam, absque agro patente Præpotentibus D. D. Ordinibus Gene-
 » ralibus iri restitutam, idque eâ lege, ut Hispaniarum Regi ter-centena coronato-
 » rum millia exsolventi, quinquaginta assium pretio æstimatorum, Pernambuci
 » munitio redderetur; Gelriæ autem Oppidum Præpotentibus D. D. Ordinibus
 » traditum iri Majestati Suae neuti-
 » quam visum consultumque fuisse; Rhinbercam
 » insuper, dirutis mœnibus, Coloniensi Principi Electori restitutam iri, eâ lege ta-
 » men ac conditione, ut Trajectum ad Mosam, cujus pars aliqua summedi-
 » cto Prin-
 » cipi competit, similem in modum mœnibus suis exueretur: Saftingæ munitio-
 » nem dirutam relictamque iri, idque pro Santvilitiæ munitio-
 » nis dirutione: hâc lege, ut,
 » si Breda redderetur, Religionis Catholicæ Romanæ exercitium reservaretur
 » atque observaretur. Ad

Ad decimum quintum Articulum respondent, se concedere, ut quæstiones li-
tesque, quæ ex damni alicujus aut jacturæ reparatione, aut Tractatus hujusce ob-
servationis negligentia, aut denique bonorum publicatione fuerint obortæ, à
Judicibus Arbitrisque eâ de causâ eligendis, secundum leges dandas compositas &
confectas iri.

Exclusis tamén iis omnibus, quæ (ut septimo & decimo Articulo videntur
proponi) de Castelli Bellini causa referuntur; quandoquidem ea Concilio Su-
premo decidenda relinquetur, coram quo debitâ operâ à Celsissimo Arausionen-
si Principe jam defuncto ad causam hanc expediendam, minime laboratum
fuisse dicunt, idcirco petere se ac rogare, ut quamprimum à Concilio Supremo
conficiatur, idque vi Induciarum præteritarum.

Quæ Articulo decimo & octavo exponuntur, vocibus nimis generalioribus
proposita esse, proindeque singularioribus paulò explicanda dicunt.

Quæ nono & decimo Articulo referuntur, ad Induciarum præteritarum mo-
dum institui atque observari posse.

Antequam verò ad vicesimum & vicesimum primum Articulum respondere
queant, necesse esse, ut Domini Deputati voluntatem suam plenius pauloque
distinctius explicent, hoc sine, ut Deputantes suos reddere certiores, ac potestate
debitâ ulterius agendi ab iisdem instrui ac præmuniri possint.

Se tamen affirmare, summè Præmemoratum Regem tantum apud Cæsarem
officium esse præstiturum, ut Præpotentibus D. D. Ordinibus plenissime sibi
persuasum habere liceat, Cæsarem, quod si à Præpotentibus Ordinibus roga-
tum ac petitum fuerit, hoc fœdere quoque devinctum se atque obligatum iri
cupere.

*Exemplar Actorum quorundam ab alterius Partis Ordinibus
propositorum.*

Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Bruxellis congregatorum Depu-
tati, ad satisfaciendum iis omnibus, quæ Commissariis suis à Fœderati Belgii
Provinciarum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputatis proposita
atque oblata fuere, in Conventu ad quem, de Pace Induciisve tractaturi, conven-
erant, promittunt spondentque se approbaturus & confirmaturus, atque ut à Pro-
vinciarum Suarum Ordinibus approbentur & confirmentur effecturos, quæcun-
que à Deputatis secundum Auctoritatem iisdem tertio die Octobris proximè
elapsi concessam, in hoc Negotio acta, promissa & conclusa fuerint. Datum
Bruxellis sexto & vicesimo die Januarii, Anno 1633. Pauloque infra ex Auctori-
tate & jussu suprascriptorum D. D. Deputatorum subsignatum, J. Masius, in mar-
gine insuper Ordinum Brabantia Sigillum impressum erat.

Dominus Marca & Dominus Rhonnetus, postquam deinde ad Heemstedæ Do-
minum pervenissent, retulerunt, suam in Articulos responsionem non à Conci-
lio duntaxat Ordinum, verum etiam à Populo in pejorem partem acceptam fuisse
percipere; quapropter, ut tantæ indignationis causa demonstraretur, unicè ro-
gârunt. Quibus ille ut privatus, Hispanorum omnium discessum postulatum fuisse, aje-
bat;

bat; Copias quasunque earum Provinciarum Ordinibus juramento adstringendas, in Flan-
dria portibus communi consensu præsidium collocandum esse; Rhinberca Coloniensi Principi
Electori, Breda autem Gelriaque Fœderatis Belgii Provinciis restitutionem, Santvilitia
verò demolitionem fuisse petitam; ad quæ illi, Hispanorum Copias exire atque disce-
dere quidem iussas, illico autem revocatas fuisse propterea, quod templa occupa-
bantur, diripiebantur atque imagines amovebantur, omnia denique funditus
evertebantur. Ad alia autem proposita cantilenam eandem canere; se neque Au-
ctore neque potestate munitos esse, ipsa quinetiam postulata iniqua ac injusta
prædicare. Quapropter novum atque integrum Conventum petere, quem etiam
impetravere, non tamen absque falsitatis commemoratione, atque animi neuti-
quam sinceri exprobratione; utpote qui spem, quam sui antehac concitaverant,
jam nunc frustrari viderentur. Idcirco etiam ab iisdem petita fuere substitutio-
nis ab Infante Acta quædam concessa, & solemnibus insuper obligationis ac de-
vinctiois formulis, in ejusmodi Auctore literis prærequisitis, conscripta, qua
in parte eorundem Auctore deficiebat, quinetiam securitatis ac certitudinis pro-
missione & fide Infantis ceu Gubernatricis confirmata, denique ut substitutio-
nis confirmationem Regiam traderent, iussum atque imperatum fuit, quam
misisse se ajebant. Ad hæc autem quod primarios hujusce Reip. Moderatores pecuniâ sol-
licitaverant, cujus Arausionensium Princeps in Concilio præmonuerat, arcessiti
fuere.

Octavo die Martii alterius Partis Commissarii rogârunt, ut ex Auctore literis,
duodecimo die Decembris concessis, hæc verba, Se videlicet ad Tractationem
pervenisse, propter Declarationem vicesimo die Maij, & undecimo die Februarij divulga-
tam, ommitterentur. Secundò, ut in iisdem Auctore literis infereretur *Se duplici
qualitate acturos*, Hispaniarum Regis scilicet, & Belgii Ordinum loco ac Nomine:
quæ omnia ipsis octavo & decimo die Martii fuere concessa; Zelandiæ tamen,
Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandiæque Ordinibus frustra protestantibus. Al-
terius autem Partis Deputatorum Commissarii easdem quoque Auctore literas
rejiciebant, utpote quæ eadem prope verba, cum iis quæ duodecimo die
Februarii data fuerunt, continebant, in quibus utriusque Declarationis mentio
facta fuit; quasque insuper plurimis ex partibus laborare dicebant. Quapropter
rationibus, atque explicationibus optimis satisfacere Præpotentium D. D. Ordinum
Deputati frustra conati sunt. Postremo autem Auctore literas ejusmodi
ex ipsorum beneplacito institutas ac conscriptas iri, quamprimum ab Infante sub-
stitutionem tradidissent, promiserunt.

Secundæ Procurationis Exemplar.

» V Nitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, ad
» quos præsentem literæ pervenerint, Salutem. Constare volumus: Quando-
» quidem per patentes Auctore literas, duodecimo die Decembris Anni pro-
» ximè elapsi datas, Deputatis quibusdam Nostris potestatem fecimus, cum alterius
» Partis Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Bruxellis congregatorum
» Deputatorum Commissariis Nostro loco ac Nomine agendi, concludendi & pro-

promittendi ea omnia, quibus tam diuturno ac funesto bello, quo hæctenus,,
 Belgii Provinciæ obrutæ fuerunt, tandem aliquando certus ac Christianis per-,,
 optatus finis imponatur: ac postquam supradicti Deputatorum ab Ordinibus,,
 Generalibus Bruxellis congregatis Commissarii exhibuerunt, ac tradiderunt lite-,,
 ras Auctoritatis à Rege Hispaniarum sexto & vicesimo die Julii Anno 1629. ad,,
 Infantem Archiducem exaratas, uti etiam Substitutionis literas à summedictâ,,
 Infante sexto & vicesimo die Februarii, hujus Anni datas atque ab Ordinum Bru-,,
 xellis congregatorum Deputatis Commissariis suis concessas. Nos itaque supra,,
 memoratis Deputatis Nostris omnibus sive eorundem plurimis similem po-,,
 testatem atque Auctoritatem per præsentem plenissimam fecimus, cum alterius,,
 Partis Ordinum Deputatorum Commissariis, *uti etiam Hispaniarum Regis & Infan-,,
 tis Archiducis Commissariorum & Procuratorum qualitate*, Nostro Nomine loquoque,,
 agendi & concludendi, ad eundem jam supramemoratum finem: Promittentes &,,
 Spondentes, Nos grata, rata & firma habituros, quæcunque à Commissariis Nostris,,
 eâ qualitate cum Hispaniarum Regis & Infantis Deputatis promissa & conclusa,,
 fuerint; eaque omnia confirmaturos, utque observentur effecturos, quem in,,
 modum per præsentem literas promisimus, quas vim suam retenturas esse asseri-,,
 mus. Actum in Concilio Ordinum Hagæ-Com. octavo & decimo die Martii,,
 Anno 1633.

Sequitur alterius Procurationis Exemplar.

V Nitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales Omnibus & Singulis, ad,,
 quos præsentem literæ pervenerint, Salutem. Constare volumus, quoniam,,
 D. D. Deputati alterius Partis Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Bru-,,
 xellis congregatorum, per Commissarios suos Tractationem unicè offerri jusse-,,
 runt, quâ media inveniri atque excogitari possent, sive per Pacem sive per Indu-,,
 cias, quibus tandem è funesto hoc diuturnoque bello universi Belgii Provinciæ,,
 expediri atque evolvi queant, eumque in finem à Nobis Hagæ-Comitis ad,,
 tractandum constitutam addictamque alterius Partis Ordinum Deputatorum,,
 Commissarii pervenerunt, ut cum Nostri Deputatis Auctoritate ac pote-,,
 state, ut supra commemoravimus, Serenissimi, Potentissimique Principis Philippi,,
 eo nomine Regis Hispaniarum IV. &c. Insuper etiam Serenissimæ Principis,,
 Isabellæ Claræ Eugenix Infantis Hispaniarum, &c. Substitutionis literis muniti,,
 agerent, exhibentes ac tradentes Auctoritatis literas, datas 26. Julii Anno 1629. Et Substitutionis datas 26. Februarii proximè elapsi, simul etiam ut Belgii Pro-,,
 vinciarum Ordinum Bruxellis congregatorum Deputatorum Commissarii vi,,
 Auctoritatis & potestatis, tertio die Octobris Anno 1632. datæ concessæque. Nos,,
 itaque bellum tam diuturnum tamque funestum cum Pace commutandi, & totius,,
 Belgii Incolarum commodum atque incolumitatem promovendi, omniaque,,
 media optima & Christianissima ineundi cupidi, simul autem freti sapientiâ, re-,,
 rum experientiâ, & providâ animi circumspeditione ac fidelitate Nobilissimi at-,,
 que Per-Illustris Comitis, D. D. Florentii Culenbûrgensis, Dynastæ Pallandix,,
 Wittemix, Weerdæ, &c. Lædæ Domini, Lienden, Wildenbergi, Kentfwijleri,,
 R 3 Engelf-,,

» Engelfdorpii, Bachemiæ, Urechemiæ, &c. Domini Henrici ab Essen, Consilia-
 » rii Extraordinarii Ducatus Gelriæ, & Comitatus Zutphaniæ, Arnhemæ Ballivi,
 » & Veluwën-zomi Præfecti, Domini Nicolai à Bouckhorst, Noortwici & Wim-
 » menomiæ Toparchæ, Ballivi aggerumque Rhenolandæ Præfecti, Domini Cor-
 » nelii à Terestein, Civitatis Dordracenæ Ex-consulis, ad Concilium D. D. Or-
 » dinum Hollandiæ & West-Frisiæ Deputati, Domini Jacobi à Brouckhoven, Ci-
 » vitatis Lugdunensium Ex-consulis, Domini Adriani Pauw, Equitis, Heemstedæ
 » Domini, Syndici Hollandiæ West-Frisiæque Supremi, Domini Johannis Knuytii,
 » Primi & Nobilium Comitatus Zelandiæ Ordinem repræsentantis, & Consilarii
 » Celsissimi Arausionensium Principis Ordinarii, Domini Simonis Beaumontii,
 » Medioburgensium Civitatis Consilarii Syndici, Domini Adriani Ploos, Equitis,
 » Toparchæ in Oudegin, Tienhoven, & Gein, Domini Johannis à Zuilen, vander
 » Haar, & Haræ Domini, Cockengen, Spengen, & Montfoorts-gerigtx, Domini
 » Riënckii à Burmaniâ, Grietmanni in Ferwerderadeel, Domini Petri à Waltâ,
 » Domini Swerii ab Haarsholte, Haarstæ & Echdenii Domini, Zallandiæ Quæ-
 » storis Generalis, Domini Henrici ter Cuilen, Swollensium Civitatis Consulis,
 » Domini Goossenii Schafferi, Toparchæ in Vithuisen, Domini Luca Clant To-
 » parchæ in Warfhuisen Endrum, & Pietersbuiren. Hisce omnibus aut saltem eo-
 » rundem plurimis auctoritatem omnimodam & plenissimam dedimus, ac per
 » præsentem damus, ut cum alterius Partis Provinciarum Ordinum Deputatis,
 » titulo ac qualitate Serenissimi Hispaniarum Regis, & summememoratæ Infantis,
 » atque Ordinum alterius Partis Deputatorum Procuratorum & Commissario-
 » rum, Nostro Nomine locoque in aulâ Hagienfi, loco ad id constituto, convenien-
 » di, audiendi quæcunque à dictis Deputatis, eâ qualitate proponentur, postremo
 » cum iisdem agendi omnia, quibus sive Induciis sive pace perpetuâ, optimus &
 » Christianis expectatissimus miserrimo huic bello finis imponatur, transigendi
 » denique & concludendi ea, quæ ad Fœderati Belgii Provinciarum, earumque
 » Sociorum, seu quorum interest, commodum atque incolumitatem pertinere ar-
 » bitrabuntur, optimâ fide, & Nostri & Successorum nostrorum omnium & fin-
 » gulorum obligatione & devinctioe, Promittentes ac Spondentes, Nos, quæ-
 » cunque à Deputatis Nostri in hoc Negotio acta, transacta & promissa fue-
 » rint, grata, rata firmaque habituros, eademque confirmaturos, & constanter at-
 » que inviolabiliter observaturos, utque observentur effecturos; neque ullâ, qua-
 » cunque tandem ratione, vel directâ vel indirectâ unquam esse contraventuros,
 » neque ut contraveniatur passuros. In cujus rei testimonium præsentem hæc
 » magno Nostro Sigillo muniri, atque à Graphiario Nostro subsignari fecimus.
 » Actum in Concilio nostro Ordinum, Hagæ-Com. quarto & vicefimo die Martii,
 » Anno 1633.

Quandoquidem autem Dominus Knuytius tunc temporis in Concilio præsi-
 dens, incommoda nonnulla movebat de literis Auctoritatis, quaternâ suffragan-
 te voce, approbandis ac confirmandis, Noortwici Dominus, superioris septima-
 næ Præses, earundem literarum conclusionem, quatuor annuentibus Provinciis,
 formavit, confirmavitque.

At Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandique Deputati declarârunt, se supra-
 dictis

dictis mandatis præceptisque & protestationibus, adversus omnia, quæ hæcenus gesta fuerant, insistere; insuper etiam atque etiam petere ut ad sententiam ac declarationem antehac adhibitam nunc etiam repetitam, quamprimum demonstrationibus suis responderetur.

Aprilis die (qui dicitur Veneris) primo, Præpotentium D. D. Ordinum ad Tractationem Induciarum Deputati, per Dominum Heemstedium retulerunt, quod vicesimo & quarto die Martii, postquam Præpotentes D. D. Ordines Generales novam cum alterius Partis Commissariis *duplici qualitate* agendi, Procurationem concessissent, eandem ipsis post meridiem fuisse traditam, collatâ deinde cum ejusdem originali, alterius Partis Commissarios respondisse, Procurationem eam ad id tempus sibi placere, interim tamen cum sua Procuratione collaturos, atque conventu proximo ad illam responsuros esse; quàm ob rem postquam ab iisdem responsio ad ea, quæ ab hac Parte fuerant proposita, petita fuisset, eo quod antehac iteratè responderant, quamprimum scilicet Præpotentium Dominorum Ordinum Commissarii aliam Procurationem promptam paratamque haberent, se responsionem similiter promptam paratamque habituros esse, sequentibus regefferunt, nondum se dictam responsionem apparasse, propterea quod Procurationem jam nunc traditam iri ignoraverant; quocirca tempus aliquod determinatum, quo responsionem traderent, petiisse, idque eò magis, quod nonnulli è suis Belgicam linguam non callerent, qua de causa etiam supramemoratam Procurationem à se perspiciendam, deinde in Gallicam aut Flandricam linguam, postremo autem verbotenus in Belgicam, quæ Præpotentibus D. D. Ordinibus tradi posset, esse transferendam, idque difficile ac longum esse. Plurimis deinde sermonibus hac de re utrò citròque habitis, alterius Partis Deputatorum Commissariis postulatam responsionem sexto & vicesimo die Martii, jam proximè elapsi, tradituros promississe eamque se die constituto tradidisse.

Responsio autem decimi & quinti diei Martii sequentes Articulos comprehendebat; secundùm unum & viginti Articulos, quos sub finem Decembris proximè elapsi, alterius Partis Commissariis traditos fuisse commemoravimus: hi itaque supra propositi, nunc autem cæteris adjuncti atque hoc loco recensiti habeantur.

1. Alterius Partis Belgii Provinciarum Ordines actu & re ipsa, quæcunque ad Belgii Provincias Rhinbercam ejusdemque munitiones attinet, à Tractatus hujusce ineundi conclusione, absque ullâ auctoritate ac confirmatione à Deputantibus Suis expectandâ, præstabunt.

2. Induciarum præteritarum Articulus quartus respectu Indiæ Orientalis, prout superioribus Induciis concessus confirmatusque fuit, itidem jam nunc observabitur: Occidentalis vero Indiæ respectu, in eodem, in quo nunc est, relinquatur loco.

3. Agri Sub-urbani Civitatibus suis subjicientur, ac si quid ab altera Parte, respectu Religionis in agris Sub-urbanis quidquam obortum fuerit, ad illud seculò animadvertetur, eâ lege tamen ac conditione, ut Acta, ab ipsis Legatis, quum superiores Induciæ confirmarentur, tradita, neutiquam admittantur.

4. Hic

- » 4. Hic Articulus necessarius, proindeque retinendus erit.
- » 5. Hic similiter observandus ac retinendus erit.
- » 6. Neque sextus omittendus, sed retinendus.
- » 7. Septimus similiter concessus habetur.
- » 8. De hoc autem Articulo, propter perpensionem super Articulo secundo superiori institutam, deliberatum fuit.
- » 9. Hic Articulus, prout ejusdem verba sonant, confirmabitur; at si difficultates quædam ejus causâ oboriantur, cum alterius Partis Ordinibus de iisdem agetur ac componetur.
- » 10. De hoc, quàm commode fieri poterit, agetur.
- » 11. Huic pars utraque annuit.
- » 12. Hic, prout nunc constitutus est, relinquetur, donec, quid in aliis cum altera Parte habendis Conventibus propositum, ac quid deinde gradatim oblatum fuerit, cognoscatur; nimirum ut alterius Partis Hispanorum militum æs simul cum vita desineret, nullique insuper tempore Induciarum contrahendarum sive Terrâ, sive Mari trajicerent; quæ si concedi nequeant, Articulus hic resumendus veniet.
- » 13. Huic sedulò insistetur: at si de eo, ut obtineatur, conveniri nequeat, ejusdem ratio neutiquam habebitur.
- » 14. Omne studium, opera ac diligentia adhibebitur, ut decimus & quartus Articulus ejusque sensus obtineatur, ac quousque extendi poterit, pernoscat: sed si impetrari nequeat, gradatim concedetur. Proindeque proponetur: (1) ut nulli Hispanorum Præsidio nullique Duci portus Flandriæ relinquatur; atque id si negatum fuerit, ut Præsidium Ducesq; & Governatores Portuum Flandriæ, Fœderati Belgii Ordinibus, non autem Hispaniarum Regi, juramento obstringantur ac devinciantur; quod si id neque in genere admissum fuerit, ut unum duntaxat oppidum Flandriæ, Portu maritimo adauctum concedatur: postremo autem, si illud etiam recusetur, ut consilium quoddam proponatur, de ordine aliquo per Tractationem singularem, super dictorum portuum difficultatibus tuo consensu instituendo.
- » 15. Articulus hic, omni ex parte vim suam obtinebit, ac, quantum ad Oppidorum Munitionumque restitutionem attinet, permanebit: at, si quæ interim difficultates oblata fuerint, de iisdem ulterius agetur.
- » 16. Hic itidem reservabitur; eoque magis, quod alterius Partis Deputati nihil ei adversantur.
- » 17. Hujusce Articuli Declaratio à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputatis, eorundem Nomine, juxta consilium de eadem superioribus scriptis expressum, retinebitur.
- » 18. Hic similiter, prout sonat, obtinebit.
- » 19. Hic, secundum æquum justumque institutus, ut scilicet illi, qui sunt Reformatæ Religionis in alterius Partis Provinciis extra omnem Inquisitionem atque in ædibus molestiam relinquatur; porro etiam declaratio literis alterius Partis Commissariis nuperrimè tradita, de iis omnibus scilicet, qui in Hispaniis commorantur, versantur, frequentant seu domicilium in iisdem fixum aut habent, aut in posterum habituri sunt, reservabitur.
- » 20. Hu-

20. Hujus itidem literis tradita Declaratio, tam respectu invasionis & locorum occupationis à Cæsare Induciarum contrahendarum intervallo oceptæ, quam respectu restorationis rerum in Germaniâ afflictarum, reservabitur.

21. Omnis denique opera ac diligentia adhibebitur, quò omnibus personis & publicis & privatis, aut quorum interest, secundum petitiones hactenus institutas, sive dehinc instituendas, omni ex parte satisfiat.

Exemplar eorum, quæ ab alterius Partis Deputatis sexto & vicesimo die Martii, supradicta concernentia atque uni & viginti Articulis accommodata, cum quibus vicesimo & octavo die Decembris Bruxellas discesserant, tradita fuere.

MAjestatis Sux ac Deputatorum Belgii Provinciarum Ord. Bruxellis congregatorum Commissarii, responsione literis comprehensa, sibiq; à Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputatis, quinto & decimo die Martii traditâ, cognitâ perspectâque, declarant; Quoniam ad Tractationem ab utrâque Parte perventum est, ut, sive Pace bonâ ac perpetuâ sive Induciis totius Belgii Incolæ pristinæ tranquillitati restituantur, omnia idcirco media ab utraque Parte excogitanda atque inveniendâ esse, quibus honestis, æquis justisque conditionibus finis exoptatus obtineri queat; Ea propter etiam Commissarii, quantum in se est, omnem operam ac diligentiam adhibent, juxta quam ad primum Articulum propositionis Ordinum Generalium, de Superioris Tractationis observatione, responderunt, eum scilicet à primo hujusce Tractationis ineundæ momento, ab utraque Parte ac re ipsa posse effectum reddi, quoad ejus ab utraque Parte ac re ipsa fieri posset: atque ejusdem Articuli observationis & executionis certitudini, communi consensu, consultum iri posse, sive obsidum traditione, sive aliorum mediâ adhibitione, prout in Negotiis similibus fieri solet, de quibus etiam, primario concluso ac confirmato, facilius convenietur.

At verò, quod Tractationis observationem post dictam priorem executionem attinet, offerunt ac promittunt, primùm se Majestatem Suam, utpote ejus Procuratores, idque vi Auctoritatis & Potestatis à Majestate Sua per Substitutionis insertæq; Procuratoris literas, antehac exhibitas, eidem obstricturos atque obligatos esse; præter quam obligationem Serenissima quoque Infans per supramemoratas Substitutionis & Procuratoris literas à Serenissimo Hispaniarum Rege sibi datas, fide quæ est optima Principis, se dictam Tractationem observaturam atque executuram esse, promittit ac pollicetur. Quinetiam ad majorem ac plenioram securitatem & certitudinem Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. exhibendam, dicti Commissarii offerunt ac promittunt, se Provinciarum Suarum Ordines ineundæ Tractationis observationi in hisce Provinciis quoque obligatos esse; eâ lege tamen ac conditione, ut non ulterius, quam prima, ad Articulum primum responsione ac declaratione concesserunt, obligentur ac devinciantur. In qua devinctione atque obligatione datâ, summe dicti Præpotentes D. D. Ordines Generales plenissimè acquiescere poterunt; quandoquidem vel

» Reges ipsi, Status & Respublicæ *simplici verbo*, acquiescunt; adeo, ut nulla prorsus ratio dati queat, ob quam à dictis Commissariis, aliam insuper obligationem, præter quam antehac obtulerunt, exigant; ac multo minus, ob quam Belgii Provinciarum Ordines obligatos atque obstrictos velint præstationi & executioni absolutæ dictæ Tractationis ineundæ, non in hisce duntaxat Provinciis, verum etiam in tot, ac tam longe à Belgio distitis Majestatis Sux Regnis atque Imperiis; quod tamen Præpotentium D. D. Ordinum Deputati eâ propositione, quam decimo & quarto die Martii exaratam tradiderunt, petere videntur; quum superioribus conventibus, imprimis verò, qui septimo die Februarii, & quarto Martii fuerunt habiti, se nisi in Belgii Provinciis dictorum Ord. obligationem à Commissariis supramemoratis postulare, asseruerint. Quapropter etiam dicti Commissarii jure meritoque superioribus Suis oblationibus insistant, easdemque retinent. Idque eò magis, quod ipsi etiam Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines Generales nullam aliam, excepto solo *verbo*, observationis atque executionis certitudinem pro se offerant ac promittant.

» Ad secundum autem propositionis Articulum, quemadmodum antehac, ita nunc quoque respondent, se mutationi ac renovationi Articulorum præteritarum Induciarum & Tractationis, septimo deinde Januarii die initæ, annuere ac concedere: Eâ tamen mutatione simul ac declaratione exceptâ, de quâ postmodum invicem convenietur, secundum proprios Articuli secundi terminos, Eaque insuper lege ac conditione, ut, quæ à Præpotent. Ordinibus de iis quæ Earundem Induciarum Tractationem, videlicet Religionis Negotium attinent, promissa fuerunt, observentur: quemadmodum Gallorum Regis Legati, qui Negotio & Tractationi interfuerunt, declaratione quadam, quæ eo ipso die, quo dicta Induciarum Tractatio in lucem prodiit, attestantur: Ob quod tamen Fœderati Belgii Provinciis, non plus, quàm Induciarum tempore, derogabitur.

» Ad tertium propositionis Articulum respondent, eundem se ad tertium præteritarum Induciarum Articulum, & hætenus retulisse, & etiamnum referre, ad ea sc. quæ, si dictæ Induciæ fuissent prorogatæ, observanda atque exequenda venissent; nullo tamen respectu eorum, quæ in contrarium effecta ac perpetrata fuere, habito, quem ad modum etiam in locis diversis evenisse liquebit. Quapropter, ad omnes dissensiones atque incommoditates, quæ suboriri possent, præcavendas, & quæ Induciarum tempore abortæ & infectæ permanserunt, decidendas prorsusque expediendas, necesse esse, ut firma ac perspicua de omnibus utriusque Partis Provinciarum terminis Tractatio instituat, nimirum, secundum Articulum præteritarum Induciarum earumque renovationem non verò usurpationem, eumque in finem, omni Tractatus tamen principalioris dilatione seposita, singularem Tractationem esse ineundam. Quinetiam non iniquum videri, seque ea de causa insistere iis, quæ de observatione Articulorum cum Civitatibus post Induciarum expirationem confirmatorum, & Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. traditorum, stipulati fuere. In supradicto insuper conventu difficultates de Majoratu Silvæ-Ducensi posse decidi: quarum mentio propositionis Articulo quarto facta est; quæque hoc tempore, propter rationes in dictâ suâ responsione comprehensas, expediri ac confici nequeunt.

Ad quintum verò Articulum quod attinet, secundo respondent Commissarii, quæ in eodem proponuntur, servitutem aliquam de novo involvere, ante bellum neutiquam usitatam, gentium & commerciorum libertati adversam, atque etiam præter Induciarum Tractationis Articulos usurpatam, qua denique incommoda plurima in Regnis ac Statibus Majestatis Sux, cum maximo eorum, qui ipsius imperio subsunt, comodo, Unitarum verò Belgii Provinciarum, in iisdem negotiantium, damno offerrentur: quandoquidem hoc pacto commerciorum prærogativæ quædam veteres, ut sunt, Jus Stapelæ, &c. quæ Belgii Provinciis quibusdam aut Civitatibus competunt, imminuerentur ac plurimâ ex parte furriperentur.

Multo autem iniquius Articulo sexto peti dicunt, nimirum ut Flandriæ Ostiis maritimis nova quædam onera, ac vectigalia imperarentur: ad onera Schaldensi Fluvio imperata exæquanda, quæ omnia privilegiis ac constitutionibus Provinciarum antiquis adversantur: hoc enim pacto commercia quæcunque averterentur, iisque Regna alia donarentur: quocirca se ex abundanti ablegant ad ea quæ communi Consilio ad Commercium utriusque Partis, quoad ejus fieri poterit, æqualiter promovenda, decernentur.

Quibus octavo etiam dictæ propositionis Articulo responsum esse dicunt.

Septimum concessum esse.

Ad nonum verò, præter quæ antehac data fuit, responsionem aliam impræsentiarum dari non posse: Regis namque responsionem expectandam esse.

Decimum reciprocè concedi.

Ea quæ Articulo 11. 12. & 13. proponuntur, minime concedi posse, idque propter rationes oretenus allatas atque pluribus propositas.

Ad decimum & quartum verò Articulum nullas rationes nullasque causas fuisse allatas dicunt, ob quas à Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus ea, quæ in tantum Suorum commodum à Rege Hispaniarum oblata fuere, neutiquam acciperentur.

Super decimo & quinto Articulo nullam ulteriorem declarationem esse adhibendam, propterea quod ultima acta ab Ordinum Deputatis tradita, ex omni fermè parte cum eorundem responsione conveniat.

Ad decimum & sextum verò, quandoquidem compertum est, Senatam Supremum in causa Chastelli Bellinii expedienda officio fuisse functum, nulla idcirco ratione eandem causam aliis Arbitris ac Judicibus tradi posse, iis præsertim, qui secundum hunc Tractatum duntaxat superioris Tractationis observationem & bona quædam annotata ac publicata inquirerent.

Quod ad decimum & septimum Articulum attinet, respondent, utriusque Partis Incolas Subditosque Juri suo, quod vi præteritarum Induciarum earumque renovatione omnibus & singulis competit, reddendos esse. Quod attinet ad media securitatis adversus damna & detrimenta quæ in posterum detentionum quorundam, seu Tractationis violationis causâ oboriri possent, ulteriorem super iis declarationem à Præpotentibus D. D. Ordinibus General. Deputatis adhibendam esse.

Ad 18. Articulum nihil aliud, præterquam quod superioribus Induciis continetur, responderi posse: interim tamen se contentos esse dicunt, ut Articuli inter

„ Magnæ Britanniae Regem & Comitem-Stabili Castiliae in Belgicam Linguam
 „ transferantur. Eorumque acta quaedam particularia seu privata instituantur, at-
 „ que Tractationis hujusce membra habeantur.
 „ Decimi & noni Articuli verba ad eadem, quæ superiori tradita responsione
 „ continentur, referenda esse.
 „ Ad vicefimum Articulum respondent, peropus esse ut Præpotentium D. D. Or-
 „ dinum Gener. Deputati sententiam Suam plenius explicant, quò omnia & singula
 „ Præpotentibus D. D. Ordinibus commodius exponantur, ut postmodum, ubi
 „ reliqua penitus inquirentur, ad omnia perfectissimè ac promptissimè responderi,
 „ &, quod à dictis Commissariis petendum veniet, adjungi poterit. Paulò infra,
 „ ex Auctoritate & jussu supradictorum Deputatorum. Subsignatum erat,
 „

V. Marck.

*Exemplar Articulorum, quos Præpotentium Dominor. Ordinum Depu-
 tati, quibus presentis Tractatus ineundi cura demandata fuerat,
 jussu & mandato Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Regis Hispa-
 niarum, uti etiam Deputatorum alterius Partis Provinciarum Or-
 dinum Bruxellis congregatorum Commissariis, vi Substitutionis ab
 Infante lisdem data concessæque, tradiderunt, eo fine, quo categoricè
 ac sine ambagibus ad eosdem responderent.*

„ I. SUPradicti Deputati, quamprimum ulteriorem Procurationem à summedi-
 „ cto Hispaniarum Rege concessam, sive Ejusdem approbationem Substitu-
 „ tionis Serenissimæ Infanti ab Hispaniarum Rege, ad præsentem Tractatum datæ
 „ exhibituri, quinetiam post ejusdem Tractatus conclusionem ab Eodem sum-
 „ medicto Rege sex septimanarum spatio, à Serenissima Infante quatuordecim dierum,
 „ atque à Belgii Provinciarum Ordinibus trium septimanarum intervallo, Approbatio-
 „ nem & Confirmationem solennibus formulis conscriptam, absque ulla tamen
 „ terminorum seu stipulationum, quæ in dicto Tractatu expresse non continentur
 „ insertionem, tradituri sunt. Insuper etiam à primo conclusionis momento alterius
 „ Partis Ordines quatuordecim dierum intervallo, absque ulla dilatione seu ulterioris
 „ confirmationis desideratione, actu & re ipsa præstabunt; quæcunque intra Pro-
 „ vincias, sive quæ easdem spectant, vi præsentis ineundæ Tractationis promissa &
 „ concessa fuerint; similiter etiam alterius Partis Provinciarum Ordines omnia
 „ conferent ad securitatem reparationis violationum seu transgressionum, quæ in-
 „ tra Belgii Provincias dicto septimanarum spatio à Tractatu incundo oborientur; fi-
 „ dem etiam solenniter dabunt se operam daturos, ut eæ, quæ extra Provincias di-
 „ cto tempore ineundæ Tractationis transgressiones seu violationes oborientur,
 „ quamprimum conficiantur & refarciantur. Quibus concessis ac promissis, supra-
 „ memorati Fœderatarum Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Deputati
 „ spondebunt, se Dominos suos Deputantes obligaturos præstationi atque obser-
 „ vationi eorum omnium, quæ agentur ac promittenda, quæque à Fœderati Belgii Pro-
 „

Provinciarum Ordinibus, sive in Belgii Provinciis sive extra easdem opus fuerit, ,,
præstanda venient. ,,

2. Omnes Articuli eorumque puncta Tractatu Anni millesimi, sexcentesimi & ,,
noni, die Aprilis 9. atque Anni 1610. 7. Januarii expressa, renovabuntur ac con- ,,
firmabuntur, eâ lege tamen ac conditione, ut, quæ Indiæ Orientalis Societatem ,,
spectant, observentur, quem in modum præteritarum Induciarum tempore con- ,,
silio atque auxilio Hispanorum, adversus quartum Induciarum Tractationis Ar- ,,
ticulum, commissum & perpetratum fuit: Occidentalis autem Indiæ res ac fortu- ,,
næ eo & belli & commercii loco, in quo jam nunc sitæ sunt, relinquentur. ,,

3. Unitarum Belgii Provinciarum Ordinibus absolutum Jus atque Imperium ,,
Summum relinquetur in omnes pagos atque agros patentes, qui ad Civitates, ,,
Arces, Municipia, Ditiones, Districtus, &c. pertinent, uti etiam in Flumina, ,,
aquas dulces, quas sub potestatem suam Fœderati Belgii Provinciarum Ordines ,,
General. rēdegerunt. Limites quinetiam, antehac constituti permanebunt: at ,,
quibus in locis propugnacula sive oppida à Fœderati Belgii Provinciarum Ordi- ,,
nibus capta atque expugnata, seu Munitiones aliquæ extractæ sunt, eorundem ,,
locorum limites clarè & perspicuè determinandi venient. ,,

4. *Sylvæ-Ducensis Majoratus* omni ex Parte Fœderatis Belgii Provinciis adjun- ,,
ctus manebit, quem in modum de omnibus aliis pagis & Municipiis in agro pa- ,,
tente superiori Articulo expressum fuit. ,,

5. Fluvium Scaldensem itemque Sassiæ & Swyndæ Canales, & quæ ostia mari- ,,
tima iisdem adfita sunt, non alio modo nautæ pernavigabunt, quam quo Indu- ,,
ciarum duodecennalium tempore pernavigârunt. ,,

6. Navibus mercibusque è Flandriæ Portibus advectis sive avectis tantum æs ,,
quod comeatus nomine debetur, tanta onera vectigalia aliaque non minora à ,,
Rege Hispaniarum Eiusdemve Ministris imperabuntur, quam navibus & merci- ,,
bus, quæ trans Scaldim dictosque Canales advehuntur seu avehuntur, sive dehinc ,,
dictis navibus mercibusque trans Scaldem avectis non majora imperabuntur one- ,,
ra, quam iis, quæ è Flandriæ Portibus avehuntur seu advehuntur. ,,

7. Sal coctus digestusque è Fœderati Belgii Provinciis ad aliam Provinciarum ,,
Partem exportandus neququam interdiceretur, neque majora ipsi onera, quàm ,,
nigro atque indigesto, sed æqualia ab utraque Parte imperabuntur. ,,

8. Merces sive Bona, Opera quinetiam manu facta è Fœderati Belgii Provin- ,,
ciis ad alteram Provinciarum Partem asportanda sive exportanda neququam in- ,,
terdicentur, neq; majora iis onera imperabuntur, quàm Subditorum suorum bonis ,,
mercibusq; sive aliorum Regnorum & finitimorum Principatuum Incolis, quibus ,,
minima imperantur; Insuper etiam Bona, Merces & opera Manufacta quæ à Fœ- ,,
derati Belgii Subditis in Hispanias, Italiam seu in quodcunque tandem Hispanis ,,
subjectum Regnum asportantur, non interdicerentur neque majora iis onera im- ,,
perabuntur, quàm Bonis, Mercibus atque operibus Manufactis, quæ è Flandriæ ,,
Portibus ad loca prædicta avehuntur. ,,

9. Bona Mercesque, quæ à Portugallis, Fœderati Belgii Provinciarum aut jam ,,
existentibus aut dehinc futuris Subditis, cujuscunque Religionis ac Confessionis ,,
fuerint, in Hispanias, Portugalliam, cæteraque Hispanis subjecta Regna avehen- ,,
tur, ,,

» tur, non aliter quam reliquorum Fœderati Belgii Subditorum bona mercesque
 » excipientur atque administrabuntur: quod autem ad Portugallos in alterâ Pro-
 » vinciarum Parte commorantes aut negotiantes attinet, eo modo, quo reliqui Uni-
 » tarum Belgii Provinciarum Subditi, & quoad Personas & quoad bona mercesque
 » excipientur.

» 10. Ratio autem monetæ, quæ ab utraque Provinciarum Parte habebitur at-
 » que instituetur, eâ constanter atque inviolabiliter observabitur.

» 11. Propter utriusque Partis securitatem ac tranquillitatem Omnes & Singuli
 » Hispani, utpote qui armis dediti sunt, ex universis & singulis Belgii Provinciis di-
 » mittentur, neque contrahendarum Induciarum tempore aliqui admittentur.

» 12. Civitas Rhinberca ejusdemque Munitiones, & quod ex adverfo jacet pro-
 » pugnaculum, Hispaniarum Regis milite præfidiario liberabuntur, mœnibus suis
 » exuentur, Civitas Neutralis declarabitur, & Colonienfi Principi Electori resti-
 » tuetur; insuper etiam Breda ac Gelria Unitarum Belgii Provinciarum Ordinibus
 » tradentur.

» 13. Utriusque Partis arbitrorum numerus æqualis in Hollandiâ, non autem
 » alibi constituetur, qui unanimiter debito temporis spatio quascunque in non-
 » executionem seu ineundæ Tractationis violationem, insuper etiam propter bo-
 » norum annotationes ac publicationes, obortas quæstiones conficiant atque ex-
 » pediant, eâ lege tamen ac conditione, ut Sententiæ, Provincias spectantes, effe-
 » ctum suum fortiantur; quin etiam alterius Partis Deputati obstricti atque obli-
 » gati erunt, ad mutuam operam conferendam, quâ sententiæ, res litæque extra
 » Provincias, conficiantur minimeque negligantur. Quæ si promittantur, Ordi-
 » num Generalium Commissarii pollicentur, se eundem ad modum Deputantes
 » ac Committentes suos, quantum à Parte Suâ requiretur, promissis concessisque
 » obligaturos atque devincturos esse.

» 14. Chastelli Bellinii causa in Mechliniensi Aulâ etiamnum pendens, intra
 » anni spatium expedietur; sed si expedita non fuerit, Arbitris sive Judicibus su-
 » periori Articulo memoratis, hoc tempore æque ac alio dictam litem conficere
 » atque expedire integrum erit; sententia quin etiam ab iisdem lata ac pronunciata,
 » omni ex parte, ac si in aulâ Mechliniensi confecta fuisset, effectum obtinebit.

» 15. Quandoquidem autem è præsentî Tractatione apparuit, supradicti alterius
 » Partis Ordinum Deputatorum Commissarios difficulter Deputantes suos obli-
 » gare ac devincire velle ad securitatem aliquam detentionum, contraventionum,
 » ac detrimentorum, quæ Fœderati Belgii Provinciarum subditis, adversus ineun-
 » dæ Tractationis Articulos inferri extra Provincias possent, præstandam, idcirco
 » à supramemoratis Belgii Ordinum Deputatorum Commissariis sufficiens ac ple-
 » na certitudo securitasque, quâ dicti Unitarum Belgii Provinciarum subditi adver-
 » sus quascunque detentiones, contraventiones atque ejusmodi detrimenta, si in-
 » ferantur, certi esse poterunt, tradenda veniet.

» 16. Ii, qui sunt Reformatæ Religionis, atque in alterius Partis Provinciis aut
 » commorantes aut frequentantes, extra omnem inquisitionem atque in ædibus
 » suis molestiam, permittentur; Quodque ad illos attinet, qui in Hispaniis, sive Hi-
 » spanicis Insulis, aut quibuscunque in locis extra Belgii Provincias in Europâ,
 » Hispa-

Hispanorum Imperio obtemperatur, commorabuntur, frequentabunt, cumque,,
navibus mercibusque inde revertentur, sive domicilium suum fixum habebunt,,
Articuli Fœderis Magnæ Britannia Regem inter & Comitem-Stabili Castilia,,
antehac initi, observabuntur; Eiusdemque Tractatus Articuli Actis quibusdam,,
privatis exprimentur, neque minorem vim obtinebunt, ac si præsentis Tracta-,,
tioni inserti forent, diversis quin etiam linguis, in locis Aulisque debitis annun-,,
ciabuntur. ,,

17. Cæsarea quin insuper Majestas cæterique Reges, Principes & Respublicæ,,
in præsentem Tractationem asciscentur: Quocirca etiam dicti alterius Partis,,
Commissarii omnem operam ac diligentiam conferent, ad securitatem optimam-,,
que certitudinem exhibendam ac tradendam, quâ Fœderati Belgii Provinciarum,,
Ordines sibi persuasum habere queant, Se Induciarum contrahendarum spatio,,
ab omni Romani Imperii invasione omnique hostilitatis actu liberos fore. ,,

18. Serenissimo Espinoyæ Principi, uti etiam Comiti Bergio & Comiti Cu-,,
lenburgensi & Warfufensi pro jure iisdem competente, satisfiet, secundum Me-,,
morialia eâ de causâ alterius Partis Commissariis tradita: Deinde etiam peti-,,
tiones quorundam privatorum hominum perpendentur & tradentur, eo fine ut,,
omnibus plenissimè satisfiat.

Hæc itaque puncta & Articuli, unâ cum additis Memorialibus, supradictis Hi-,,
spaniarum Regis atque Ordinum Deputatorum Bruxellis congregatorum Com-,,
missariis, eo quidem fine tradentur, ut quatuordecim dierum spatio Categori-,,
cam ac nullis ambagibus implicitam responsionem exhibeant tradantque, atque
ut, quid Fœderati Belgii Ordines acturi sint, sciant. Actum Hagæ-Com. primo
die Aprilis, Anno 1633.

Duodecimo die Aprilis Memoriale quoddam, Nomine & titulo Præpotentium
D. D. Ordinum Generalium, omnibus & singulis Exterorum Regum, Princi-
pum & Rerumpublicarum Legatis Ministrisque in aulâ Hagiensi residentibus,
tradendum, decretum fuit; Legatis scilicet Gallia, Suecia, Reiquepub. Veneto-
rum, uti etiam Domino Charnasæo: Quem in finem quoq; Dominus Rantvicius,
Dominus Noortwici, Dominus Vosbergius & Dominus de Weede à Præpoten-
tibus D. D. Ordinibus Deputati fuere: Quod autem ad Dominum Boswellium
Residentem, cæterosque minori quam Legatorum qualitate Ministros attinebat,
iisdem ad Præpotentium D. D. Ordinum Concilium convocatis, dicti Memoria-
lis exemplar traditum fuit.

Memorialis quidem Exemplar hoc erat.

POSTquam Belgii Provinciarum Ordinum Bruxellis congregatorum Commis-
sarii ad supradictam Tractationis oblationem, quâ cum Fœderati Belgii Or-,,
dinum Deputatis de bello hoc diuturno cruentoque conficiendo ageretur,,
Hagam-Com. advenissent, Partis utriusque Auctoritate ac potestate exhibitâ,,
summedicti Unitarum Belgii Provinciarum Ordines, promissorum & concessio-,,
rum certitudinem & securitatem, quæ ab alterius Provinciarum Partis Ordinibus,,
concedi & posset & deberet, primò ac primariò postulârunt, eidemque petitioni,,
insti-,,

„ institerunt, quò Tractatus cum iisdem ineundus actu & re ipsa observetur, præ-
 „ stetur, & quæ adversus ejusdemque Articulos detrimenta inferrentur, resarcian-
 „ tur. Quam tamen promissorum certitudinem ac securitatem postquam alterius
 „ Partis Commissarii præstare se posse negassent, nisi Regis Hispaniarum, æque ac
 „ Ordinum Bruxellis congregatorum Nomine & titulo agerent, eò quòd ineundi
 „ Tractatus Articuli non minus extra Belgii Provincias, quam intra easdem effe-
 „ ctum suum obtinere debeant; Eapropter dicti Commissarii postmodum ex-
 „ hibuerunt ac tradiderunt Procurationem ab Hispaniarum Rege Infanti con-
 „ cessam, Substitutionem quinetiam à Serenissimâ Infante Deputatorum nomine
 „ ac titulo datam, cujus utriusque vi Commissarii habiti atque admissi fuere, ut
 „ tam Regis Hispaniarum quam Ordinum Bruxellis congregatorum nomine ac
 „ titulo de Pace perpetuâ, sive de Induciis per multos Annos duraturis, cum Fœde-
 „ rati Belgii Provinciarum Ordinibus Generalibus agerent & convenirent. Pâcis
 „ itaque sive Induciarum tractatio postquam incepta, atque à Fœderati Belgii
 „ Ordinum Deputatis varia media proposita essent, quibus omnium Belgii Pro-
 „ vinciarum & per consequens totius Orbis Christiani pax & tranquillitas, impri-
 „ mis autem Unitarum Belgii Provinciarum incolumitas & salus, nec non Earun-
 „ dem commerciorum & tam intra quam extra Provincias Navigationum securitas
 „ promoveri posset, supradicti alterius Partis Commissarii, eouque Auctoritatem
 „ & potestatem Suam se neutiquam extendere quum percepissent, Eaque de causa
 „ suorum quosdam Bruxellas misissent, Punctorum plurima ac præcipua difficulta-
 „ tibus postmodum onerârunt: quapropter etiam plurimis ab utraque Parte con-
 „ ventibus colloquiisque habitis, Punctorum atque Articulorum æquitas & ne-
 „ cessitas demonstrata atque ob oculos posita fuit; si videlicet bellum fide, quæ est
 „ optima, cum pace commutatum, atque universi Belgii Provinciarum tam inter-
 „ nam quam externam pacem ac tranquillitatem majorem in modum promotam
 „ cuperent. Ac postquam sæpenumero talia agendi & transigendi auctoritate & po-
 „ testate neutiquam munitos se declarassent, neque Fœderati Belgii Provinciarum
 „ Ordines in rem suam duxissent, Tractationem tam incerto modo promovere,
 „ ne arma sua ad Status ac Reip. securitatem atque Amicorum & Sociorum com-
 „ modum parata hoc pacto inutilia redderentur; Idcirco Præpotentes Ordines
 „ Generales primos ac primarios Articulos, ineundi Tractatus in commodum &
 „ securitatem, tam Provinciarum omnium, quam Earundem Sociorum & Fœde-
 „ ratorum respectu, decreverunt ac constituerunt, dictosque Articulos Deputatis
 „ Suis alterius Partis Provinciarum Ordinum Commissariis tradendos dederunt,
 „ eo fine, quo alterius Partis Commissarii sine circuitione aliqua, 14 dierum spatio
 „ ad eosdem responderent, cum protestatione; quòd si eosdem accipere recusave-
 „ rint, injuriam ipsis imputatam, & quodcunque è bello calamitatis obortum Pro-
 „ vinciiis Subditisque fuerit, in ipsos derivatum iri: quoniam Præpot. D. D. Ordi-
 „ nes Generales non nisi cum omni Suâ & Amicorum Sociorumque suorum secu-
 „ ritate & certitudine ab armis discedere in animum induxerunt, quam si consequi
 „ hæud poterunt, arma manibus suis retinere constituerunt; neutiquam dubitan-
 „ tes, quin Deus Opt. Max. meliorem sibi posthac rerum eventum sit concessurus.
 „ Quocirca etiam alterius Partis Commissariis primo die Aprilis Articuli fuerunt tra-
 „ tra-

traditi, quorum quinque, post die ejus diei, Bruxellas discesserunt. Interim, tamen Præpotentes D. D. Ordines Generales Copias Suas ductu atque auspiciis, Celsissimi, Strenuissimi Fortissimique Arausionensium Principis, sub Mensis hujus finem educere decreverunt, quo antehac partam victoriam, Divino annuente Numine, prosequantur, atque Hispanorum exercitum tantopere impediunt, tantisque incommodis remorentur, ut nusquam alibi Eiusdem opera atque auxilium intendi poterit. At verò si propositos Articulos acceperint, & præsentem Tractationem Nobiscum concluderint, omnes hujusce Reip. Socii & Fœderati percipient, Præpotentes D. D. Ordines Generales rem communiter susceptam, relinquere neutiquam sibi in animum induxisse, neque suæ duntaxat incolumitati & securitati studuisse, verum etiam semetipsos promptos paratosque præstitisse, ad Amicis, Affinibus Sociisque opitulandum, & Hispanorum Imperio strenuè fortiterque occurrendum, eo fine, quò universus Orbis Christianus, imprimis autem Protestantæ Principes cæteraque Regna paci ac securitati communi restituantur, eademque conserventur.

Sed quoniam alterius Partis Commissarii decimo & octavo die Aprilis nullam adhuc Responsum Præpot. Ordinum Deputatis tradidissent, Neque illi, qui Bruxellas missi fuerant, rediissent, in Concilio Præpot. D. D. Ordinum propositum fuit, num ipsos Responsum admonere consultum foret: quod tamen in dies aliquot pauculos differre visum fuit.

Primo & vicesimo die Aprilis Salvus-Conductus, ipsis petentibus prorogatus fuit, donec ab Ordinibus renunciaretur.

Postquam verò decimo & tertio die Maji Bruxellis rediissent, subsequentes aliquot conventus cum iisdem habiti fuerunt: quibus ultra dies quatuordecim moram, propter Marchionis ab Aitona absentiam, oblatam excusarunt; simul etiam declararunt, se Responsum adhuc nullam tradere posse, antequam Articulorum quorundam ulteriorem explicationem percepissent; nihilo minus tamen se præsentem Tractationem ea propter neutiquam successam ac dissolutam iri credere, siquidem hujusce Partis Ordines, salvo Divino humanoque honestatis jure, oblatas condiciones accipere vellent. Quinetiam se non ulteriori hætenus potestate munitos esse declararunt, eò quòd Expediti itineris Nuncio ex Hispaniâ adveniensi literæ à Gallis interceptæ fuerant, (qui medijsfidius per Dominum Charnassæum, perque varios modos obnixè operam dabant ut præsentem cum Hispanis Tractationem penitus dissolverent) Infantem tamen per literas eandem ex Hispaniâ secundò petiisse; quem in finem etiam certitudinè ab Infante literis conscriptam exhibuerunt, quâ Regem Induciarum Tractationem etiam atque etiam expetere referebat: Quin insuper horum verborum (sive quæ easdem Provincias spectant) quæ Art. primo referuntur, explicationem postulârunt, quibus à Deputatis Ordinum responsum fuit, Rhinbercam scilicet iisdem designari. Multis denique, de omnibus Articulis per varios conventus, sermonibus habitis, tandem sequentem Responsum tradiderunt.

Regis Hispaniarum, Ordinumque Bruxellis congregatorum Deputatorum Commissarii ad Articulos à Fœderati Belgii Ordinibus Gener. primo die Aprilis proximè elapsi, traditos, ea, quæ sequuntur, respondent.

T

Ad

„ Ad primum Articulum, propterea quod expediti itineris Nunciorum ab Hispaniarum Rege ad Infantem missorum literæ, præsentem Tractationem concernentes, interceptæ sint, Serenissima Infans proprium quendam Tabellarium ad Regem cum literis missura est, quibus literarum Auctoritatis renovationem, seu acta quædam Approbationis Substitutionis à Serenissimâ Infante Regis Ordinumque Commissariis vi literarum Auctoritatis datæ concessæque, petitura est.

„ Quamvis Majestas Sua per literas decimo & quinto die Aprilis exaratas significavit, etiam atque etiam velle se inter Partis utriusque Ordines de Induciis suo Nominis ac titulo agi, secundum tenorem & Argumentum Certificationis ab Infante conscriptæ, cujus Copia originalis Fœderati Belgii Ordinum Deputatis exhibita fuit. Ipsi quinetiam post Tractationis hujus conclusionem à Rege trium Mensium intervallo, à Serenissimâ verò Infante quatuordecim dierum, à Provinciarum autem Ordinibus duorum Mensium spatio, Ratihabitionem & Confirmationem tradituri sunt, optimis tamen & solennibus formulis conscriptam, quem ad modum Regis Auctoritatis literis, Serenissimæ Infantis Substitutionis, Et Deputatorum Ordinum Bruxellis congregatorum Procuracionis literis promissum fuit: adeo ut Fœderati Belgii Ordines sibi satisfactum esse dixerint. Omnia denique quæ in præsentis Tractatione acta, transacta & promissa fuerint, diebus quatuordecim à conclusione & ratihabitione ab utraque Parte actu & re ipsa executioni mandabuntur; salvis tamen iis rebus, quarum observationi atque executioni aliud tempus hac Tractatione fuerit constitutum. Ac præter Hispaniarum Regis atque Infantis obligationem & devinctionem, ipsi quin insuper Belgii Provinciarum Ordines Bruxellis congregati obstringentur ac devincientur, intra dictum temporis spatium præstare atque executioni mandare quæcunque Provincias, & quæ Rhinbercam spectant, vi sic dictæ Tractationis, concessa fuerint. Insuper etiam supramemorati Ordines Bruxellis congregati promittent; Se omnia, quæ per contraventionem sive Tractationis violationem intra temporis spatium præsentis Tractatione determinandum, detrimenta in Belgii Provinciis inferentur, reparaturos ac reparaturos esse; fidem quinetiam solenniter dabunt, se omnem operam studium ac diligentiam adhibituros, ut quocunque loco & tempore necesse fuerit, contraventiones, & Tractationis violationes, quæ tempore constituto extra Belgii Provincias offerentur, quamprimum reparentur; Eâ lege tamen & conditione, ut contraventiones atque Articulorum violationes, quæ publicâ Auctoritate non committentur, secundum Induciarum Anno 1609. contractarum Articulum tricesimum & primum conficiendæ atque expediendæ veniant.

„ Ad secundum Artic. Omnes & singuli Articuli Tractationis Anno 1609, die nono Aprilis, & 7 Januarii Anno 1610, initæ, exceptis tamen iis, de quibus præsentis Tractatu ulterius agetur, de novo confirmabuntur, & tam extra quam intra Belgii Provincias, quinetiam per universum terrarum Orbem, constanter atque inviolabiliter observabuntur; Exercitium Romanæ & Catholicæ Religionis in Brabantino agro patentè liberè & securè absque ullâ ejusdem mutatione securè reservabitur, idque secundum promissâ asserta ac stabilita per Regis Galliarum Legatos 9 Aprilis, Anno 1609.

„ Ad tertium Artic. Negotium limites agrorum concernens, juxta tenorem præter-

teritarum Induciarum expediatur & conficietur, tam respectu eorum, quæ ante commemoratas Inducias, quàm quæ post illas ab utraq; Parte expugnata atque occupata fuerunt; & quod in contrarium commissum fuit, reparabitur. Ac ne quidquam difficultatis horum respectu posthac oboriatur, perfectissima Oppidorum, Municipiorum, Propugnaculorum, Munitioꝝ Agrique patentis Explicatio instituetur.

Ad quartū Art. Quandoquidem Sylvæ-Ducensis Majoratus Negotium & multo tempore & multa inquisitione indigeat, Commissarii etiam atque etiam rogant, quandoquidem ne utriusquam visum fuit dictum Majoratus Negotium in privatam aliquam post præsentem Tractationem, differre, ut tempori consulatur, de eodem Negotio à Commissariis quibusdam, quorum numerus à Fœderati Belgii Ordinibus determinabitur, absque tamen principalioris Tractatus omissione, ageretur ac transigeretur.

Ad 5. 6. & 8. (de septimo quippe conventum est) octavi Articuli postulata concedentur, idque respectu Regnorum, Statuum ac Provinciarum, in quibus Fœderati Belgii Incolis & Subditis, vi præteritarum Induciarum, Negotiari licitum fuit, cum promissione, ut Serenissimus Rex, onera & vectigalia quæ Scaldi, Saxiæ Gandavenſi & Swyndæ propter bellum imperavit; per universum Induciarum tempus remissurus, neque ulla postmodum imperaturus sit. Eâ lege tamen ac conditione, ut quæ à Fœderati Belgii Ordinibus in posterum excogitanda atque imperanda venient, eo pacto, quo inter utramque Provinciarum Partem convenietur, moderentur. Atque ita quintus & sextus Articulus concedetur.

Ad nonum Articulum, iis, quæ Commissarii supra proposuerunt, insistent, quod scilicet Judæi, & qui Judaicam Religionem profitentur, Fœderati Belgii licet Subditi, neque ipsi, neque merces eorum plus commodi atq; utilitatis percipient, præterquam reliqui Judæi in aliis terrarum locis commorantes, Eorumque merces in Regis Hispaniarum Regnis, Imperiis sive Provinciis percipiunt: Quod autem Judæos in Belgii Provinciis Regis Imperio obtemperantibus commorantes attinet, neque illi, neque eorundem merces sive bona quæcunque admittentur, magis quam præteritarum Induciarum tempore vel ipsi vel eorundem merces sive bona admissa fuere: At si eorundem merces in navi quadam mercenaria, ad Unitarum Belgii Provinciarum Subditos, qui Tractationis hujus beneficio gaudebunt, pertinente, reperiantur, Eorundem Fœderati Belgii Subditorum bona mercesque haud aliter publicabuntur, quàm aliorum bona mercesque jure ac solito more publicantur, idque secundum leges, jura ac constitutiones quæ in Hispaniis adversus bona permissa, vetita & commutata sive permixta observari consueverunt. Denique Serenissima Infans per literas à Rege petet, ut injustam quamcunque & illegitimam inquisitionem molestiamque cessare faciat.

Decimum Art. concessum dicunt, adversus undecimum autem, ut supra, protestantur.

Ad duodecimum Artic. ut in superioribus scriptis declaratum fuit, respondent, Bredam Fœderati Belgii Ordinibus restitutam iri, excepto tamen agro suburbano, cujus jus atque imperium Majestati Sux eâ lege relinquatur, ut Religio Romana Catholica, & Ordo Ecclesiasticus unâ cum regimine, uti jam nunc administrantur,

„ frantur, permaneant. Insuper etiam Rhinbercam Eiusdemque munitiones unâ
 „ cum propugnaculo, quod ex adverso jacet, Regio milite liberata, mœnibus suis
 „ exuta, ipsamque Civitatem neutralem habitam, ac Coloniensi Principi Electori
 „ redditam iri. Pernambuco verò quod attinet, illud Majestati Suæ traditum iri,
 „ certâ tamen pecuniæ summâ exsolutâ, cujus, supra tercentena coronatorum mil-
 „ lia, antehac oblata, augendæ Deputatis Suis Majestas Auctoritatem & potesta-
 „ tem dedit, hac lege tamen, ut supradictum Pernambuco eo tempore & modo,
 „ quo constitutum fuerit, tradatur. Gelriam verò, nisi alia Eiusdem loco, munitio
 „ sive oppidum quo Regi satisfiat, tradatur, neququam restitui posse.
 „ Ad decimum & tertium Artic. quod attinet, civiles, & detrimenti reparaciones,
 „ si quæ lites ac dissensiones de *non-executione* Tractationis, bonisque annotatis sive
 „ publicatis obortæ fuerint, ab æquali Arbitrorum ab utraque Parte eligendorum,
 „ qui in Belgii Provinciis, non autem alibi commoraturi sunt, decidentur ac con-
 „ ficientur. In quem etiam finem ordo quidam inter utramque Partem constitue-
 „ tur, eâ lege ac conditione, ut dicti Arbitri nihil præterquam contraventiones,
 „ sive Tractationis violationes, aut injurias prætentas, quæ Auctoritate publica sive
 „ Regis Hispaniarum, sive Provinciarum Fœderatarum Ordinum, obortæ fuerint,
 „ inquisituri sint. Violationes autem & Contraventiones à Privatis perpetrata, se-
 „ cundum 31 Articulum præteritarum Induciarum conficientur.
 „ Ad 14 Artic. Commissarii promittent causam Chastelli Bellini per supremum
 „ Mechliniensem Senatum intra Anni spatium, postquam omni ex Parte absque
 „ morâ ullâ cognita fuerit, expeditam iri, adeo ut Celsissimo Arausionensem Prin-
 „ cipi, nulla justè querendi causa relinquatur.
 „ Decimo & quinto Articulo à Parte utraque per decimum tertium satisfieri
 „ posse videtur.
 „ Ad 16 Articulum, non ulterius quam in præteritarum Induciarum Tractatio-
 „ ne, concedetur; eâ lege tamen, ut Articuli cum Comite-Stabili Castiliæ initi, &
 „ septimo supradictarum Induciarum Articulo Fœderati Belgii Subditis atque In-
 „ colis concessi per privata quædam acta exprimentur, & tanquam præsentis Tracta-
 „ tui inserti habebuntur; quinetiam in varias Linguas transferentur, imprimen-
 „ tur, &, quocunque loco modoque visum fuerit, in lucem edentur.
 „ Ad 17. Art. à Serenissima Infante ac Cæsarea Majestate agetur; Eâ lege ac con-
 „ ditione, ut Fœderati Belgii Ordines Genèr. promittant se à Tractationis præsen-
 „ tis conclusione nihil quicquam auxilii neque subsidii Cæsareæ Majestatis Hosti-
 „ bus, sive iis, qui posthac adversus eandem bellum paraturi sunt, allaturos esse.
 „ Ad 18. Serenissima Infans inter Majestatis Suæ Consiliarios inquiri jubebit in
 „ prætensiones eodem Articulo allatas, deque iis ut oportet consilium quamprimum
 „ inibit. At præsertim quod ad Principis Espinoyæ prætensiones attinet; Serenif-
 „ sima Infans, antequam de iisdem consilium capiet, Serenissimæ Principi Ligniæ
 „ Articulum præsentem, Scripta quinetiam à summè dicto Principe eum in finem tra-
 „ dita missura est; cui etiam petitio à Principe Espinoyæ in finem contrarium pro-
 „ posita tradetur, quò utriusque Partis responsione cognitâ perspectâque, Depu-
 „ tatis, quorum curæ negotium illud demandabitur, præcipiatur ut ad cujusque
 „ Partis prætensiones ac petitiones, prout decet, respondeant. De Comite Henrico Ber-

Bergio, & Comite Warfusæ Serenissima Infans ad Hispaniarum Regem literas,,
 daturâ est. Et quodcumq; à Privatis quibusdam Majestatis Subditis petetur, post-,,
 modum transigetur, Dabantur 18 Maiji, 1633. Infra, ex Auctoritate & jussu su-,,
 pradictorum Deputatorum; Notatum erat, *I. Edel-Heer.*

Quibus in Concilio traditis, Provinciarum Ordinum Deputati, qui aderant,
 partim per Deputatos, partim per literas se Dominos Suos Deputantes certiores
 esse facturos promiserunt, eo fine quò Deputantium suorum sententiam cognos-
 cerent, eamque postridie Kal. Junii in Concilio Ordinum traderent: ac quoniam
 Celsissimus Arausionensium Princeps tunc temporis Copias Suas jam eduxerat,
 tam responsionis, & verborum, quæ in eam fuerant habita, quàm Articulorum
 exemplar per literas accepit.

Partis autem alterius Commissarii nonnihil interea otii nacti, primaria se Hol-
 landiæ & reliquarum Provinciarum oppida visuros esse spargebant. Quod cum
 Præpotentes D. D. Ordines Gener. percepissent, neque varias ob causas appro-
 basset; à Domino Graphiario Musch Responsionem suam ad Provinciarum Or-
 dines missam esse primum Iphis indicatum fuit. Quorum sententiam ad diem se-
 cundum Junii redditam iri sperabant. Deinde verò ne Hagâ-Com. discederent,
 neve Provinciarum oppida viserent, ab Eodem rogati fuere. Ad quæ cum Dux
 Areschoti diceret, *hæc rogari duntaxat à Præpotentibus Ordinibus, sua tamen humanitati
 ac voluntati relinqui, utrum propositum iter instituere, nec ne, vellent, à supradicto Gra-
 phiario responsum fuit, quæ à Præpotentibus Ordinibus Generalibus, utpote hujus Status
 Moderatoribus summis, peterentur, ea simul imperarentur; Duci itaque, num iter quod
 Bruxellas ducit, occlusum esset, quærenti, respondit Grapharius, id neutiquam
 esse, ac si eò Salvum-Conductum peteret, minimè negatum iri.*

Paulo tamen post, ubi Dominum Dansermontium adversus Præpotentium
 D. D. Ordinum Mandatum (antequam verò ejus indicium à Graphiario factum
 fuisset) ac si equos empturus esset, Scorelium petiisse, indeque in Frisiam profi-
 cisci constituisse, annunciatum fuit, tam iniquo animo illud Præpotentes tulc-
 runt, ut per literas ipsi significarent, quæ oretenus Collegis ejus indicari jusse-
 rant: Salvum videlicet Conductum ipsis non Provinciarum oppida visendi causa
 datum fuisse, sed Hagam duntaxat perveniendi atque Induciarum Tractatui in-
 incumbendi: Literarum Conclusio hæc erat, *Quocirca majorem in modum confidimus,
 Te, ubi has perlegeris, libenter huc esse reversurum, Teque adversus omnia incommoda,
 quæ in itinere præter Nostri intentionem oboriri possent (eò quòd Salvo-Conductu ejus-
 modi carebat) defensurum.*

At quoniam maxima Pontificiorum turba propter Missam cæteraque Religio-
 nis Romanæ exercitia supradictis Commissariis tanquam Legatis Eorumque fa-
 miliis permessa, Legatorum ædes quotidie frequentabat, Hollandiæ Ordines sum-
 mopere rogati fuerunt, ut rem hanc certo aliquo ordine dirigere vellent.

Eodem fere tempore Salvus-Conductus petebatur Domino de Wouwere,
 Regii fisci Consiliario Bruxellis commoranti, eo fine ut majori studio Tractatio-
 nis negotium Nomine ac Titulo Hispaniarum Regis promoveret: quod contra
 Ducis Areschoti Ejusdemque Collegarum voluntatem factum fuisse comper-
 tum est: Petitioni itaque, partim quòd Ordines de Tractationis successu diffide-
 bant,

bant, quod alterius Partis hominum satis magnus numerus esset admissus, defuerunt.

Postremò autem, cum jam alterius partis Commissariorum Responsiones novissimæ partim per literas partim per Deputatos singulis Provinciarum Ordinibus innotuissent, eadem ad Celsissimum Arausionensium Principem jam tum Rhinbercensi obsidioni intentum similiter missæ fuerunt, quò consilium ejus prudentissimum super iisdem cognosceretur: Qui tandem sequentia respondit.

Præpotentes Domini,

” Quas ad Nos vicefimo hujus Mensis literas cum reliquis actis misistis; accepimus, quibus Nostrum super Induciarum cum alterius Partis Deputatis tractatione
 ” consilium petere dignati estis. Summo Nos honore eâ de causa affectos non diffitemur, pro quo tamen gratias magnas agentes; nonnihil subveremur quidquam
 ” in eâ re à Nobis pro negotii pondere, Vestra intentione & meritis, proque Nostro
 ” officio ac voluntate agi posse. Nihilo minus verò pro officio Nostro sententiam
 ” libere dicemus;

” Quod videlicet universa Induciarum tractatio in hisce duobus consistere Nobis videatur, Primum *in iis quæ Europam*, Secundum, *quæ Indiam tangunt*.

” Quæ ad Europam attinent, binas duntaxat in iis difficultates primarias percipimus, alteram super *Majoratu Sylva-Ducensi*, alteram verò de portibus ostiisque
 ” Flandriæ maritimis, de quibus utrisque neutiquam desistendum esse censemus sed
 ” iis inhærendum, idque eò magis, quod in utrisque utriusque Parti facili negotio
 ” tistieri posse arbitramur. Sin minus, quod tum illa, quæ antehac à Deputatis
 ” Vestrâ proposita fuere, urgeri debeant. Nam quod ad posteriores Articulos, de quibus
 ” ambigitur, attinet, illi, quemadmodum Nos existimamus, haud difficulter
 ” poni poterunt.

” Quæ autem *Indiam* spectant, nullum mediisfidius remedium quo ista componantur, reperimus: propterea quod fama, dignitas Patriæq; commodum in hisce
 ” sita sint, ut Pernambuco reservetur, neque pecuniæ sive promissionum quarumcunque
 ” causâ Occidentalis Indiæ Societas negligatur; *utpote quæ de Patriâ tam benè merita sit, ac Regem Hispaniarum tantis cladibus affecerit, atque etiamnum afficere possit*: Quæ verò *Indiam Orientalem* spectant, existimamus iis inhærendum esse,
 ” quæ in Præteritarum Induciarum Tractatione proposita & concessa fuerunt; idque
 ” eo magis, quod ipsemet Hispaniarum Rex eandem hanc viam ingressus sit, sicut
 ” ejus negotii causâ nihil quicquam in Tractationis Induciarum detrimentum fuerit
 ” actum. Interim tamen non abs re fore existimamus, si utraque Societas super
 ” hac re consulatur, atque id, quod dederit consilium, decernatur; utpote
 ” quæ universum Negotium cognitum perspectumque habeat, ac cujus præ cæteris
 ” intersit.

” Denique, ut horum omnium successus tanto maturius percipiatur, censemus
 ” de iis agendum & concludendum esse, quæ alterutrum spectant; ac primum quidem
 ” rerum Indiæ initium faciendum esse, de quibus si conventum fuerit, ea, quæ
 ” ad Europam pertinent, faciliùs quoque componi posse.

Hæc

Hæc summa est eorum, quæ consilii ac sententiæ loco ad Vos mittere potuimus; nihilominus tamen Nosmetipfos ad Vestram sapientiam ac prudentiam ablegavimus, quò omnia à Vobis agantur & transigantur, prout in rem ac dignitatem Patriæ fore existimabitis. Quod reliquum est, Nosmetipfos Vobis majorem in modum commendamus, & Deum Opt. Max. etiam atque etiam rogamus, ut Vos in Sanctissimam protectionem recipiat. *Actum in castris ad Rhinbercam, Kalend. Junii Anno 1633. Paulo infra, Vester Officiosissimus Fredericus Henricus Nassavius.*

Diebus verò paucis post, Celsissimus Arausionensium Princeps querelas institui jussit, propterea, quò Dominus Charnassæus harum literarum exemplar sibi fuisse traditum, idque se Galliarum Regi, in Linguam Gallicam translatum, misisse jactaverat.

Decimo & quarto die Junii postquam utriusque Partis Deputati convenissent, Præpotentium D. D. Ord. Deputati alterius partis Commissariis proposuerunt, nullam sibi hæcenus satisfactionem, respectu dilatæ tamdiu ac toties postulatæ Procurationis, datam fuisse: secundò etiam summam illam de utraque Indiarum Societate difficultatem, quam ipsi huic Tractationi insertam volebant; Nostri verò, ut bellum continuaret, cupiebant. Tertiò, Majoratus Sylvæ-Ducensis negotium. Quartò, Scaldis, Sassiæ & Swyndæ occlusionem: Quinto, Bredæ ac Gelriæ restitutionem. Ad primum quidem responderunt, Veredarios suos per Galliam in Hispaniam tendentes, indeque revertentes Gallis detineri, spoliari eorumque literas intercipi; sperare tamen, dictam procurationem brevi temporis spatio allatam iri, quamvis Procurationem Anno 1629. per literas à Rege Hispaniarum ad Rubenium missam, ac confirmatam sufficere posse arbitrarentur. Ad negotium Indiarum, Nostros in principio hujus Tractatus earundem etiam pacem expectasse, demonstrare conabantur; posse nihilominus de eodem Negotio postmodum agi. Pro Gelriæ Bredæque Urbis restitutione, Pernambuco postulârunt.

Quippe *Majoratum* ab Urbe non dependere, optimis se rationibus commonstrare posse existimabant. Ad cæteros verò Articulos quod attinebat, ea, quæ antehac responderant, repetebant. Verbis duntaxat referendo, quibus sententiam confirmare videbantur. At postmodum contentos se esse dicebant, si Urbs Gelria cum loco alio munito, quem indicari cupiebant, commutaretur, Urbem quinsuper Bredam absque agro suburbano restituere volebant, eâ lege tamen, ut Romana Religio atque Ordo Ecclesiasticus, prout jam in eo loco observantur, ita etiam deinceps reservarentur.

Cæsarem autem, de quo Articulo decimo & septimo, jam ab Infante eo adductum agebant, ut fidem daret, se per universum Induciarum spatium nequidquam adversus Provincias Belgii Fœderatas hostiliter esse occepturum, si videlicet ab hisce quoque Provinciis nihil quicquam mali Imperiis suis inferatur: at verò si Cæsareæ Majestatis hostibus quodcumque suppetiarum afferrent, jam tum Hispaniarum Regi Majestati suæ subvenire integrum fore.

Quum jam ulterius in eo Negotio procedi non posset, Dominus Heemstedius & Dominus Knuytius delegati fuerunt, ut, quæcunq; acta forent, Celsissimo Arausionensium Principi renunciarent: qui, postquam decimo & septimo die Julii rediit-

rediissent, retulerunt Celsissimi Principis sententiam in eo consistere;

Primò, ut alterius Partis Commissariis ulterior Tractatio indicaretur, ac multo sepiùs nova Procuratio sive Confirmatio substitutionis ab Infante Hispaniarum alterius Partis Deputatis concessa, peteretur; interim tamen ne Tractationem, si dicta Procuratio seu substitutionis Confirmatio tam cito non exhiberetur, neutiquam dissolveretur.

Secundò, ut *Indiae utriusque & Orientalis & Occidentalis Societas* incolumis conservaretur ac propugnaretur. Imprimis autem ut *Occidentalis Indiae Societas*, sive armis sive mediis quibuscunque optimis, quæ ab Eadem Societate excogitabuntur, conservaretur, neve ob causam quamcunque *Pernambucum* traderetur, aut cum nummorum aliqua summa commutaretur.

Tertiò, ut *Majoratus* retineretur, sed si alterius Partis Commissarii honestas & æquas condiciones offerrent, ut Præpotentes Ordines ad easdem pro rei necessitate animum adverterent.

Quartò, ut Negotium Navigationis trans Scaldim ac Canales eidem respondentes, multò clariùs ab alterius Partis Commissariis exprimeretur; prout ratio ac honestas postulare videretur.

Quintò, ut Nostri instarent, quo *Gelria* pro *Rhinberca* mœnibus suis exueretur; *Breda* quinetiam restitutio urgeretur; cujus tamen universum Negotium Præpotentium Judicio atque arbitrio relinquebat. Hoc saltem volebat, ut munitiones prope S. Stephano-wardam novissimè exstructæ, si Tractatio succederet, diruerentur.

Sextò, ut Cæsarea Majestas Tractationi includeretur, æqualibus tamen conditionibus: hoc videlicet pacto, si Rex Hispaniarum res Germaniæ non curaturum, neque se iisdem esse intermisturum, promitteret, ut Præpotentes idem quoque promitterent; contra verò si Rex Hispaniarum vel Cæsari vel rebus Germanicis subveniret, ut Præpotentibus itidem Suis in Germania Fœderatis opem ferre liceret.

Hæc omnia ut proximo conventu proponerentur; de quibus si utraque Pars convenisset, neutiquam dubitabat, quin ad reliquos Tractationis Articulos componendos, multò faciliùs remedia quædam excogitari atque inveniri possent, quibus honestè ac securè ab armis discedere liceret. Quæ si minus ex sententiâ succederent, neque ab Hostibus impetrari possent, quod tum rationes ineundæ forent, quibus bellum cum omni alacritate & provida animi circumspectione, ad exemplum Majorum & Prædecessorum Nostrorum, commodè continuari posset, quemnam rerum exitum Deus Cœlestis daturus sit, expectando.

Rebus hoc modo se habentibus, Rex Galliarum per Dominum Charnassæum (qui jam ab initio Tractationis Hagæ-Com. adfuerat, eidemque perpetuò adversatus fuerat, cum demonstratione majoris commodi per continuationem belli consequendi) clam Arausionensium Principi indicari jussit, Majestatem Suam cum ingenti exercitu Lotharingiam invadere decrevisse: quo eveniret, ut Copiæ Hispaniarum Regis, qui Ducem Lotharingiæ Socium atque Amicum suum perire nollet, tantopere distraherentur, ut Provinciarum Fœderatarum exercitus debito modo instructus confirmatusque expeditionem aliquam incipere posset, quò
Cel-

Celsitudo Sua Provincias Imperio Hispaniarum Regis obtemperantes, in quo loco præteritâ ætate fuerant sitæ, restitui, ac generalem aliquam ab Hispanis defectionem, sive novem à Fœderatis Provinciis Articularum propositorum acceptionem effectam reddi posse sperabat. Quocirca etiam Celsissimus Arausionensium Princeps à Regni Cancellario Oxensternio, atque ab Hassiæ Landt-Gravio per literas impetravit, ut ingens Helvetiorum Hassiacorumque Equitum numerus ingens Fœderatis Belgii Provinciis officium aliquod præstaret. Rhinbercâ itaque Neomagium usque Copias Suas deduxit; Cleverhamiæ locum Equitibus suis designavit, Insuper etiam bis centena panis bis cocti millia, atque ingentem navium numerum Geertrudisbergam advehi jussit, deinque Castra Boxtelium movit.

Quandoquidem autem Coloniensis Princeps Elector, Anno proximè elapso, quum Unitarum Belgii Provinciarum Ordines, se occasionem rei in posterum feliciter adversus Hispanos gerendæ consecutos esse arbitrarentur, Papenheimii Copias evocaverat; Idcirco ne similiter faceret, per Legationem literasque ab ejusmodi cœpto abstertere visum consultumque fuit. Dominus itidem Charnassæus ingentem dicti subsidii summam per Commissarium Heuftum exsolvi curavit, atque variis conventibus super Tractationis cum alterius Partis Ordinibus abruptione, & novâ cum Gallis Tractatione habitis, haud obscure indicavit Regem cum Hispanis dissolutionem etiam atque etiam expetere; quemadmodum illud per Dominum Baugium Anno 1629 & 1630 satis indicatum fuit.

Principio Augusti sequens Memoria ad omnes Legatos, Insuper etiam ad omnes minoris qualitatis Ministros in aliis Regnis atque Imperiis Unitarum Provinciarum Ordinum Nomine residentes missa fuit, Eò fine, ut, quibus opus esset, eandem communicarent. Quinetiam Declarationes, quas secundo & vicesimo die Maji, & undecimo die Septembris, Anno proximè elapso, in lucem editas fuisse supra commemoravimus, à Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus denuo impressæ fuerunt, quò inter alterius Partis Subditos divulgarentur. Quæ tamen nullum prorsus effectum sortitæ fuerunt, præterquam quòd Galliarum Rex universam Lotharingiam occupaverit, ac 25 Septembris Nancæum sollemniter ingressus fuerit.

Exemplum Memoriae, quæ ad omnes Ministros Unitarum Belgii Provinciarum, Ordinum Nomine in Regum, Principum & Rerumpub. Aulis Residentes, missa fuit, quo omni tempore, ac loco, & quibus oporteret, exhiberetur, simul etiam indicaretur quousque Tractatio Induciarum cum alterius Partis Commissariis esset producta. Eaque sequentibus exprimitur.

TRactationem sc. inter Regis Hispaniarum Commissarios, atque Ordinum, Fœderati Belgii Deputatos, seriatim alterius Partis Commissariorum petitione, tam diu productam ac continuatam fuisse, sub promissione novæ à Rege Hispaniarum Procurationis concessæ, insuper etiam ejusmodi potestatis atque Auctoritatis

ritatis literarum exhibitionis, quâ omnes Belgii Provinciæ cum utriusque Partis securitate in pristinum tranquillitatis atque incolumitatis statum restitui possent.

Huic tamen promissioni nequiquam Eos respondisse, sed verò de armorum quadam suspensione agere cœpisse; huic quidem propositioni postquam Præpotentes D. D. Ordines Generales abnuissent, alia quædam protulisse, neque secundum Ordinum Generalium propositos Articulos supramemoratam satisfactionem, ulteriorem sc. Regis procurationem tam diu postulatam, exhibuisse.

Interea autem temporis cognitum perceptumque fuisse, Cardinalem Infantem cum ingenti militum Copia in Italiam advenisse, quos in Belgium deducturus esset: ingentem quin etiam navium numerum Hispaniam petiisse, multasque ibidem apparari atque exornari, quibus ingentes Hispanorum militum Copias in Belgium traductas iri certum est.

Quin insuper etiam sex primarios Regis Commissarios jam ante Menses binos Bruxellas discessisse, qui novam aliquam Procurationem atque Auctoritatem ulteriorem quâ super Fœderati Belgii Ordinum Generalium Articulis propositis agere possent; ac quamvis alterius Partis Commissarii, qui Hagæ-Com. permanserunt, non semel promisissent, supradictos Collegas suos brevi temporis spatio Bruxellis redituros esse, nondum tamen apparuisse, neque de eorundem reditu quidquam certi relatum fuisse; quandoquidem in Hispaniam ipsorum nonnullos per literas vocatos esse, sive eodem delegatos iri, Bruxellis renunciatum fuit. E quibus omnibus satis superque apparet, alterius Partis Commissarios tempus aliud quod sibi evincere studuisse, ac Regem Hispaniarum Eiusdemque Ministros perfidè scelestèque hic atque aliis in locis egisse, ut sese novis viribus ubique confirmarent, neque compositione bonâ Pacem Christianam, sed phaleratis dictis armisque perniciosissimas suas ambitiones ac molitiones promoverent, dissentientibus nihilominus atque improbantibus Eorundem Commissariis, qui omni prorsus agendi potestate atque Auctoritate hæcenus destituuntur.

Eapropter etiam Præpotentes D. D. Ordines Gen. arma retinere, simul etiam Hispaniarum Regi, terrâ marique quodcunque damnum ac cladem inferre; & præsentis Tractationis malitiosa dissolutione universo terrarum Orbi ob oculos ponere constituisse, quantopere dictus Hispaniarum Rex Eiusdemque Socii à Christianorum omnium Pace firmâ ac perpetuâ animum suum aversum habeant.

Illud quoque Evangelicis in Germania admonitioni dare voluisse, ne aliquo Tractationis prætextu arma sua relinquunt, suumque commodum, quod consequi posse videntur, negligant; sed verò armorum suorum beneficio, cum maximo eorundem detrimento, qui universi Orbis Christiani Pacem ac tranquillitatem ad hunc usque diem perturbârunt, dictæ Paci, Divini Numinis Auxilio promovendæ atque efficiendæ operam dare etiam atque etiam velint: Idque Præpotentes D. D. Ordines Gener. absque ullâ consilii animique sui mutatione, facere decrevisse.

Decimo & tertio die Augusti Dominus Edel-Heer, & Dominus Ronnetus alterius Partis Commissarii Domino Heemstedio annuciârunt, sibi potestatem esse

esse factam Articulos nonnullos expediendi: Quibus Dominus Heemstedius, hujusce Partis Deputatorum plurimos, quæ Tractationis cura demandata fuerat, abesse respondit.

Porro autem Dominus Edel-Heer ipsi indicavit, quoniam ab Hispaniarum Rege nullas literas hæcenus acceperant, neque alterius Partis Ordines minus quam dudum præsentem Tractationem expeterent, idcirco visum sibi consultumque fuisse, Archiepiscopum Iperensem, Ducem Arescoti, & Dominum Schotum Civitatis Bruxellensis Syndicum, ad Regem delegare, ut à Parte Sua requisitam Procuracionem consequerentur; quod quidem iter, Madricum usque viginti & unius diei spatio confici posse dixit. Quocirca etiam atque etiam rogavit ut Majoratus Sylvæ-Ducensis negotium, in quo tum situm erat loco, ad Tractationis præsentis eventum relinqueretur.

Interea autem temporis Fœderati Belgii Ordinum exercitus se movere cœpit; ac primo quidem prope Hezam Leendamque diu ab Hispanis, Aitonâ ac Comite Johanne Ducibus, detentus, Hispanis Demeram recedentibus, Trajectum ad Mosam discessit; quo in loco diebus aliquot consumptis, Mosam tandem trajecit, ac per Præfecturam Neomagensis reversus est: Sueciæ verò Hassiæque Equitatus juxta Rhenum Vefaliam usque revertens, nihil in Fœderati Belgii Provinciarum commodum effecit, præterquam quod tantum Hispanis Negotii eo oblatum fuerit, ut Galli Nancæum, atque universam fermè Lotharingiam occupaverint. Interim tamen Fœderati Belgii Ordines Generales animo oppidò iniquo tulerunt, quod alterius Partis Commissarii tamdiu Hagæ-Com. absque ullâ Regis Hispaniarum responsione commorarentur. Qua de causa reliquos alterius Partis Commissarios decimo die Octobris in ædes Comitum Culenburgenfis convocare decreverunt; ubi dictis Deputatis à memorato Comite Culenburgenfi indicatum fuit, *Vi meminissent, se non residendi, sed agendi Negotiumque transigendi causa Hagæ-Com. advenisse: ac nî potestate plenissimâ adhuc muniti forent, ut eam sibi quatuor vel ad summum sex septimanarum spatio compararent, quam si dicto septimanarum spatio non exhiberent, dimissionem illico ab Ordinibus datam iri.* Frisiæ quidem, Civitatis Groningæ Omlandiaq; Depntati jam tum eos dimittendos esse censebant Alterius verò Partis Commissarii haud iniquum esse quod propositum fuerat, concedebant, idque sibi tantopere displicere obtestabantur (quod etiam per literas Deputantibus suis crebro missas indicabant) ut inhumanitatis se argui posse non negarent.

Vicesimo & secundo die Novembris sequentem Responzionem exhibuerunt;

Quoniam Fœderati Belgii Provinciarum Ordinibus Generalibus quatuor Regis Hispaniarum Ordinumque alterius Partis Bruxellis congregatorum Commissariis Hagæ-Com. relictis decimo die Mensis jam proximè elapsi, per Deputatos suos proponere placuit, *quantopere Tractationi præsentis finem imponi oporteret, atque eâ de causa reliquos Commissarios Collegas suos delegari necesse esset, ad Majestatis Suerumque Deputantium mentem ac voluntatem pernoscendam, è quâ perciperetur, num præsens Tractatio ad finem expectatum perducere posset, cujus Negotii consociendi causa quatuor, sive ad summum sex septimanarum spatium constituere visum fuit.* Idcirco præmemorati Commissarii, postquam horum omnium Serenissimæ Infanti, cæterisque Do-

„ minis suis Deputantibus indicium fecissent, ad præcedentia vicesimo & secundo
 „ die hujus Mensis responderunt, Dominos sc. Deputantes suos assidue operam de-
 „ disse, atque etiamnum summam dare, quo accepta illa Tractatio ad finem opti-
 „ mum perducì possset, Eosque hanc ob causam Bruxellis hæctenus commoratos
 „ fuisse: verum enimverò quoniam tantâ diligentia curâque, quam adhibuerunt, ne
 „ tantum quidem hæctenus obtinere potuerint, quantum ad præsentem Tractatio-
 „ nem concludendam fuerat necessarium (quod tamen per literas duntaxat impe-
 „ trari minimè posse arbitrantur) Serenissimæ itaque Infanti cæterisque Dominis
 „ Suis Deputantibus visum fuit ut Dux Arescoti, una cum Syndico Bruxellensi (ut
 „ Ducis Arescoti Consiliario) in Hispaniam proficisceretur, quò Majestati Sux
 „ totius Negotii statum indicaret, simul etiam talem à Rege Hispaniensi Senten-
 „ tiam perciperet, quæ universæ Tractationi conficiendæ inserviret. Quod qui-
 „ dem iter quum decimo & sexto hujus Mensis summè memoratus Dux Arescoti
 „ una cum Bruxellensi Syndico haud invito suscepit, idque cum omni celeritate
 „ conficere decreverit, dicti quatuor Commissarii nequiquam dubitarant, quin
 „ eam, quam à Rege expectabant sententiam, quamprimum impetraret: De qui-
 „ bus omnibus hujusce Partis Deputatos certiores facere voluerunt, partim ut ipsis
 „ demonstrarent, se cum omni fide animique sinceritate in Negotio præsentis age-
 „ re, partim ut Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputati quum omne stu-
 „ dium, operam ac diligentiam à dictis Commissariis adhiberi videant, tanto æquio-
 „ re animo ulteriorem temporis ad id requisiti dilationem concederent. Tradeba-
 „ tur quarto die Novembris, Anno 1633. Signatum erat, I. Edel-Heer.

„ Nono die Decembris Geltriæ, Zelandiæ, Ultrajecti, Frisiæ, Civitatis Gronin-
 „ gæ Omlandiæque Deputati petierunt, ut alterius Partis Commissarii dimitteren-
 „ tur. Contra verò Hollandiæ ac Trans-Ysulaniæ Deputati, ut paulò diutius reti-
 „ nerentur, in rem Patriæ fore existimârunt. Galliarum verò Rege Tractationis
 „ hujus succissionem summopere urgente, multaue insuper per Dominum Char-
 „ nastæum, si arma retinerent, pollicente, decimo & sexto die Decembris, Cel-
 „ sissimo Arausionensium Principe præsentis, in Concilio decretum fuit, ut quatuor
 „ supradictorum alterius Partis Commissariorum in conclavi postero die convoca-
 „ tio haberetur, iisdemque Dimissio, prout tradita fuit, daretur.

*Exemplum Dimissionis alterius Partis Commissariis
concessæ.*

„ V Nitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales per præsentis declarant, Se
 „ propter oblationem antehac Nomine & titulo Deputatorum Belgii Provincia-
 „ rum D. D. Ordinum Bruxellis congregatorum, per suos Deputatos cum alterius
 „ Partis Commissariis, qui postmodum etiam ab Infante, Nomine locoque Hispa-
 „ niarum Regis, Auctoritate ac Potestate muniti fuerunt, Tractationem iniisse, quâ
 „ à tam diuturno, cruento funestoq; bello Provinciarum honestè ac securè abscedi,
 „ ac per consequens quâ bella postmodum inter Christianos exorta componi, atque
 „ Amicorum Sociorumq; hujus Reip. incolumitas tranquillitasque effici potuisset;
 „ Ac quamvis Præpotentes D. D. Ordines Generales in Negotio hoc universo cum
 „ omni

omni sinceritate ac voluntate, cum eorum quæ requirebantur exhibitione, egerint, nihilominus tamen Dominos Commissarios Hispaniarum Regis alteriusque Partis Deputatorum Belgii Provinciarum Ordinum jam aliquamdiu in Procuratione ejusmodi à summedicta Majestate exhibendâ, quæ ad tam solennem tantique ponderis Tractationem requisita, proindeque à dictis Commissariis promissa atque expectata fuerat, defuisse; Eapropter etiam tantam Procurationis exhibendæ moram nonnihil sibi suspicionis concitasse, utrum hæc Tractatio (quod tamen non videbatur) ab alterius Partis Ordinibus animo sincero instituta ab ejusmodi, qui universi Belgii Provinciarum incolumitatem ac tranquillitatem parvi æstimant, disturbata foret; Idcirco Se post maturam deliberationem, & Principis Celsissimi Consilii perceptionem, *in rem Patriæ fore, neutiquam judicare potuisse, si alterius Partis Commissarii, qui Haga-Com. relictæ fuerunt, diutius ibidem commorarentur; contra vero satius esse duxisse, si supramemorati Commissarii Bruxellas sese ad reliquos Collegas suos conferrent, ac pariter cum reliquis incumberent, operamque darent quò præsens bellum cum Pace commutari, atque ea, quæ Omnium Belgii Provinciarum incolumitati ac securitati inserviunt, adhiberi ac dictæ Belgii Provinciæ in pristina incolumitatis & felicitatis statum restitui possent.* Sed si posthac supradicti Commissarii Deputatorum D.D. Ordinum Bruxellis congregatorum, requisitam illam Procurationem atque ulteriorem Auctoritatem, qualis antehac postulata fuit, consequuti fuerint, deque eâ Præpotentes D.D. Ordines Generalium per literas certiores fecerint, summedictos Ordines Generales neutiquam omissuros esse, in supramemoratæ Tractationis promotionem ac continuationem ea omnia conferre atq; adhibere, quibus omnium Belgii Provinciarum bellum hoc diuturnum componi, ipsæ denique Provinciæ pristina tranquillitati reddi possint. Postremò autem Se unicè rogare, ut alterius Partis Commissarii Hagæ-Com. relictæ, Deputantibus Dominorum Ordinum, Bruxellis congregatis, sive quocunque in loco opus fuerit, ordine ac fideliter hæc omnia indicare atque enarrare velint. Dabantur in Concilio summedictorum Ordinum Generalium Hagæ-Com. decimo & sexto die Decembris, Anno 1633.

Quapropter etiam alterius Partis Commissarii sequentia exarata tradiderunt.

*Exemplum Recessus à Partis alterius Commissariis Præpotentibus
D.D. Ordinibus Generalibus traditi.*

Regis Hispaniarum & Deputatorum D. D. Ordinum Belgii Provinciarum Bruxellis congregatorum Commissarii quatuor, Hagæ-Com. relictæ, postquam supradictis Dominis, ac quibus necesse erat, indicassent ea quæ per Fœderati Belgii D. D. Ordinum Deputatis, postremo Conventu, decimo & septimo hujus Mensis habito, proposita fuerant, jussi sunt declarare idque supradictis D. D. Ordinum Generalium Deputatis exaratum tradere, *Nihil quidquam à se in universo Tractationis negotio nisi cum animi sinceritate & fidelitate actum fuisse, nec quidquam se neglexisse, quod supramemoratæ Tractationi inservire potuisset;* Imprimis verò id effectum dedisse, quo Dux Arefcoti (cui Majestas sua tantopere confidere videbatur, ut inter Provinciarum suarum Moderatores habuerit) non obstante tem-

„ poris incommoditate, iter in Hispaniam suscepit, ut Majestati suæ omnem rem
 „ oretenus indicaret, quò istoc pacto Tractationis negotium magis magisque
 „ promoveretur, Belgiumque universum bello tam funesto & diuturno eriperetur,
 „ atque in pristinum tranquillitatis, jam diu expectatæ, locum restitueretur. Ac
 „ quoniam ex hoc Ducis Arescoti itinere nihil nisi omne bonum expectari possit,
 „ idcirco cum summo animi dolore perceperunt, Fœderati Belgii Ordinibus Gene-
 „ ralibus visum consultumque fuisse Declaratione suâ, decimo & sexto hujus Men-
 „ sis exaratâ, (at decimo & septimo in Conventu traditâ) inceptam hanc Tracta-
 „ tionem dissolvere; Idque tantò majori cum dolore, quòd certissimas & plurimas
 „ ob causas brevi temporis spatio optimus quidem è Ducis Arescoti suscepto itine-
 „ re effectus expectandus veniat. Dabantur à supradictis Commissariis, sexto &
 „ vicesimo Decembris, Anno 1633. Signatum erat.

I. Edelheer.

IN Concilio D. D. Ordinum Generalium valedictionem quoque instituerunt,
 ac per Syndicum Edelheer verba cum Responsione suâ convenientia fecerunt.
 Deinde autem Dominus Culenburgensis Comes, Dominus Noortwicius, Do-
 minus Heemstedius, Dominus Knuytius, Dominus Amerongius, Dominus à
 Walta, Dominus ab Haarsholte, & Dominus Schafferus delegati jussique fuerunt
 supradictis Commissariis in hospitio suo valedicere.

Vix dum etiam hæc cum Hispanis Tractatio dissoluta erat, quin continuo cum
 Domino Charnassæo alia instituta fuerit Tractatio; invitis tamen Hollandiæ
 Ordinibus, propterea quod vel ipso quoque tempore se tantis sumptibus, sive
 per pacis, sive Induciarum Tractatum liberare studebant. Quæ spes quando-
 quidem jam nunc frustrata erat, maximas querelas instituerunt super debitis
 suis necdum solutis, se non ulterius nisi tribus Copiis, quæ triplici belli statu
 cognitæ erant, onerari posse declarârunt, quocirca etiam petierunt, ut, quicquid
 ab Anno 1628. copiarum fuisset conscriptum, dimitteretur. Multæ quinetiam ac
 variæ deliberationes super sumptuum Gelriæ, Transsylvaniæ reliquisque Pro-
 vinciis imperatorum diminutione institutæ fuerunt

Illud itaque tantò magis Provinciarum Ordines Generales ad Tractationem
 cum Gallis ineundam, impulit, quò largissimum aliquod nummorum subsidium,
 quibus Copiæ persolverentur, quas Hollandiæ Ordines dimittere in animum in-
 duxerant, impetrarent, utque bellum, quod vocant, offensivum, continuarent.
 Celsissimus namque Arausionensium Princeps defensivum solùm non admitte-
 bat; Neque Galli defensivo, nisi etiam offensivo ac damnum inferenti bello
 quidquam concedere volebant: eò quod simplex Hostium Copiarum distractio
 Regi summopere displicebat.

Variæ quinetiam propositiones cum Domino Charnassæo, antequam con-
 veniri poterat, adhibebantur. Celsissimus Arausionensium Princeps Tractatio-
 nem cum Gallis majorem in modum expetebat; Zelandiæ Ordines armis belli
 vigeant. Reliquæ autem Provinciæ rerum Generalium curis rarò se involvunt,
 easque plurimùm Deputatis suis Ordinariis, qui Concilio Generali interfunt,
 commendant, qui omni fere ex parte in sententiam Celsissimi Principis ibant, cui
 per

per Dominum Charnassæum maxima spes affulserat, posse Gallos ab Hispanis divelli. Res mediusfidius, quæ primo aspectu acceptissima, atque exoptatissima huic Reip. visa fuit, utpote quâ sperari poterat, universas Belgii Provincias tandem aliquando ab Hispanis liberari & partim sub Gallorum, partim sub hujusce Reip. imperium redigi posse.

In Hollandiâ verò plurima Ordinum Membra rem paulo penitiùs inspiciebant, eoque magis Tractationem cum Gallis effugere volebant, quòd, bello licet adversus Hispanos feliciter confecto, in hisce regionibus loco Hispanorum (quibus & Galli & Nos mutua operâ auxilioque faciliè obsistere poteramus) potentes quoque & plurimarum Provinciarum occupatione formidabiles Gallos affines sibi & finitimos haberent. Quocirca Hollandiæ Membra quædam sequentes Protestationes exhibuerunt.

Quandoquidem Civitatis Dordracensis Deputati in Nobilium ac Potentium Dominorum Ordinum Concilio Nomine locoque suorum Deputantium in mandatis acceperint, ut in Tractatione cum Domino Charnassæo ad id imprimis operam darent, quò Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum libertas conservaretur, *ut cum alterius Partis Ordinibus de Pace sive Inducis, ubi ac quando visum fuerit, agere liceret.* Secundo, ne Galliarum Regis in ejusmodi Tractationibus interventus per stipulationes aliquas concederetur, nisi causis ac rationibus summæ Majestatis clariùs expressis, aliud statuendum esse censeretur; Eâ lege tamen ac conditione, ut Majestatis suæ causæ ac rationes clarissimè proponerentur. Interim tamen non obstantibus supradictorum Deputatorum curis studiisque, si Tractationis alicujus conclusio quædam suffragiorum pluralitate statueretur, ut dicti Deputati declararent, se istiusmodi Conclusioni minime annuere posse; Insuper etiam, ut sententia Deputatorum Civitatis Dordracensis actis publicis diurnis infereretur, ejusdemque scripta quædam exigenterentur, quibus posteris memoratorum Dominorum sententia ac voluntas quocunque tempore innotesceret. Ac quoniam præsentis die vicesimo & quarto Februarii, Anno 1634. in supradicto Tractationis Negotio contra Deputatorum Civitatis Dordracensis voluntatem actum sit, idcirco dicti Deputati, eadem, quæ supra commemorarunt, per præsentem protestantur. Datum vicesimo & quarto die Februarii, Anno 1634.

Quandoquidem Civitatis Amsterodamensis Deputati cognitum perspectumque habuerint, quod hujusce Concilii Membra Tractationem aliquam cum Domino Charnassæo inire cupiant, quæ ab eodem difficillimis conditionibus proposita est, quibus Juri Summo majorem in modum derogari posset, Sententiæ quinetiam ac decreta ab Ordinibus Hollandiæ West-Frisiæque (quorum Amsterodamensis Civitas, & quæ cum eadem consentiunt, haud exigua sese Membra esse existimant) solemniter instituta abrogarentur: Insuper etiam quum perceperint, quod in Negotio tam difficili, quod neque reliqua consentientia Membra magni ponderis esse negabunt, jam nunc suffragiorum quadam pluralitate concludere ac decernere studeant; Idcirco dictæ Civitatis Amsterodamensis Deputati declarant, idq; jussu ac mandato suorum Deputantium, se neutiquam eâ Tractatione arctiorem amicitiam ac fœdus aliquod ulterius cum Galliarum Rege inire

„ inire velle, hac lege tamen, ne fœdus illud cum Status hujus summi juris & potestatis (pro-
 „ pter quam hætenus adeo sudatum fuit) devinctione sive derogatione contraheretur. Nam
 „ alioqui satius esse arbitrantur, ut ejusmodi remedia extraordinario quodam
 „ modo à Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus, excogitarentur atque ad-
 „ hiberentur, cujusmodi dictum cum Gallis Fœdus huic Reipublicæ afferre
 „ posset, potius quam de Provinciarum jure supremo quidquam derogari pate-
 „ rentur. Sed si omnibus hisce protestationibus plurima Membra commoveri non
 „ possint, ac fœdus tam præjudiciosum promoveatur, supradicti Deputati man-
 „ datum præceptumque sibi esse declarant, reliquis Ordinum Membris variè sen-
 „ tientibus persuadere atque admonere, ne quoquam modo velint dicto cum Gal-
 „ lis fœderi, eo, quo supradictum est modo, annuere; neque etiam hoc sic persua-
 „ deatur, ut aliis quibusdam Membris adversus consensum & consilium Civitatum
 „ tam eximiarum, suffragiorum duntaxat pluralitate iis in rebus decernere ac con-
 „ cludere liceat, quæ supremum absolutumque hujus Status imperium spectant;
 „ Quum tamen in rebus multò minoris ponderis ac momenti, uti sunt, onera quæ-
 „ dam ac consensus admittere, nulla suffragiorum pluralitas valeat: Quibus non
 „ obstantibus, si nihilominus supramemoratum cum Gallis fœdus concluderetur,
 „ Civitatis Amsterodamensis Deputati nomine locoque Deputantium suorum,
 „ neutiquam se dicti fœderis Tractationi admistos velle, neque concedere, ut Patriæ li-
 „ bertas (quæ majoribus nostris tam cara semper fuit, ac nobis æquè caram esse
 „ oportet) tractatione tam præjudiciabili quidquam derogaretur. Similiter etiam
 „ quæ inde suboriri poterunt incommoda, quæque propter hanc Libertatis devin-
 „ ctionem & juris supremi comminutionem imminerunt, sibi neutiquam impu-
 „ tari volunt. Quam quidem Protestationem publicis hujus Concilii Actis diurnis
 „ inferi supradicti Deputati cupiunt atque expetunt.

Tradita in Concilio Nobilium & Potentium D. D. Ordinum, per Civitatis Amsterodamensis Deputatos, vicesimo & quarto die Februarii, Anno 1634.

Hisce itaque Protestationibus Rotterodamensis & Alcmariensis Civitates annuerunt; contra verò Domini Nobiles, atque Harlemi, Lugduni, Gaudæ, Horniæ, Enchusæ, aliarumque Civitatum Deputati adversus easdem protestati sunt, sic tamen, nâ dictæ Protestationes semoverentur, se itidem contra-Protestationes suas literis exaratas tradituros esse.

Hollandiæ tamen Ordines hæc summopere urgebant, primum ut Galliarum Rex sumptus Classi, quæ ductu atque auspiciis Archithalassi Haultanii fuerat educta, impenso suo ære exsolveret: secundum, ut detrimentum navium in Ruppellensi canali submersarum resarciret. De quibus acturum se Charnassæus negabat; sed tamen per Acta quædam promittebat, se omnia apud Regem, quò hæc componerentur, esse facturum.

Exemplum Tractationis ad septem Annorum spatium inter Galliarum Regem per Dominum Baronem Charnassæum, ab unâ, & Fœderati Belgii Ordines per Deputatos suos, ab alterâ Parte initæ, decimo quinto die Aprilis, Anno 1634.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, cum omni genere observantiæ atque animi gratitudine beneficia quæcunque, favorem atque auxilium, quæ variis temporibus à Gallis consequuti fuerunt; agnoscentes, ideoque per media quæcunque honesta ac possibilia amicitiam ac societatem, quæ Christianissimo Regi ipsos cohonestare placuit, promoveri etiam atque etiam cupientes, atque in hoc rerum suarum statu omnia conferre, quæ ad Gallorum amplitudinem, universi Orbis Christiani incolumitatem, atque ad Reip. eorundem confirmationem ac securitatem pertinere possunt; Eapropter delegarunt Illustr. Comitem Culenburgensem, Baronem Pallantia, VVittemia, VVerda, Toparcham in Leden, Lienden, VWildenburg, Kentswiler, Lengeldorp, Bachem, Vrechem, D. Nicolaum à Bouckhorst, Noortwici & VVimmenii Toparcham, Ballivum aggerumque Rhenolandia Præfectum, D. Adrianum Pauw, Equitem, Dominum in Heemstede, Hogersmilde, Rietvinck, & Nieukerckâ, Hollandia & VWest-Frisiæ Syndicum Supremum, D. Iohannem Knuytium, Equitem, Toparcham utriusque Vosmaria, Primarium atque Equestrem & Nobilium Zelandia Ordinem Representantem, Ordinarium Celsissimi Arausionensium Principis Consiliarium, D. Adrianum Ploos, Equitem, Toparcham in Oudegeijn, Tienhoven & Geijn, D. Petrum à VValta, D. VWilhelmum Ripperda Dominum in Boxbergen, Boculo & Hengelo, D. Bernhardum Koenders, Dominum in Helpen, quo cum Barone Charnassæo, Majestatis Sua Consiliario in Concilio Ordinum, quondam in Germania Legato, agerent, qui posteaquam rem serio cum dicto Barone Charnassæo perpendissent, multis ac variis conventibus inter se habitis, vi litterarum suarum Auctoritatis, cujus exemplum postmodum inseretur, sequentes Articulos concluderunt ac confirmarunt.

1. Primò, supra memorati D. D. Ordines Generales promittunt, Se bellum Terrâ Marique adversus Hispanos, Regiones atque Provincias, quæ eorundem imperio subjiciuntur, omnibus viribus assiduè gesturos, neque ulla Induciarum, Pacis armorumue cessationis Tractationes, sive directè, sive indirectè octo sequentium Mensium spatio inituros, neque duodecim Mensium spatio conclusuros: Quorum omnium primo die Maji, proximè venturi, initium futurum est.

2. Eum ad modum quoque Majestas sua promittit, Se octo Mensium spatio cum Rege Hispaniarum nullam differentiarum, seu difficultatum compositionem inituram neque duodecim Mensium spatio confirmaturam esse; Seque insuper omnem operam apud Sueciæ Ministros cæterosque Confœderatos Germaniæ Principes, ut idem polliceantur, daturam esse.

3. Supradicti Ordines Generales iterum divulgari curabunt Declarationem eamque executioni ubi necesse fuerit, mandabunt, quam Anno 1632. in commodum omnium Pontificiorum in alterius Partis Provinciis commorantium, quæ sese Confœderatis essent adjuncturæ, sive libenter ac sine coactione dedituræ, divulgarunt. Quod autem ad eas attinet Provincias, quæ vi armorum subactæ

sunt, quum nullæ vires supersint, quibus decernere quidquam, aut sese reliquis Provinciis Fœderatis, absque aliarum Belgii Provinciarum consensu, adungere queant; Idcirco supramemorati Ordines Generales promittunt ac pollicentur se, propter petitiones multoties à Rege adhibitas, reliquas Provincias certiores esse facturos, quò indicare possint, quo modo Regi in eâ causâ satisfacturæ sint.

4. Quod si verò Ordines Generales, post Mensium duodecim expirationem, de Pace sive Induciis cum Hostibus agere vellent, illud, durante præsentis Fœdere, absque Regis Galliarum interventu nequiquam iis licebit, quo casu ipsis etiam Hostibus per Acta literis exarata indicabunt Tractationem scilicet, quam cum ipsis instituerent, nihil quicquam præsentis Fœderationi derogaturam, sed vim suam nihilominus esse reservaturam. Quod itidem Majestas Sua, si cum Hostibus actura sit, indicabit.

5. Ac quoniam supramemorati Ordines Generales jam penè soli tot Annos bellum tam cruentum tamque funestum sustinuerint, idque adversus potentem Hostem etiamnum sustinent, ea propter Majestas Sua promittit ac pollicetur, Se Annis singulis, quamdiu præsens fœdus vim suam obtinebit, cujus ratio habebitur à primo hujus exarationis die, centum mille librarum exsolvaturam, supra æqualem librarum Summam, quam ipsis Tractatione decimo & septimo Junii Anno 1630. promiserat; nimirum pollicetur, Se ducentena librarum millia, à sexto ad sextum Mensem, partibus æqualibus annumeraturam, quæ quidem exsolutio initium capiet primo die Augusti, & Februarii proximè venturi. Quinimò Majestas Sua ipsis præterea trecentena librarum millia Annis singulis eodem planè modo superaddet: videlicet, proprio ære in D. D. Ord. commodum, ubi rogabitur, universam peditum legionem exsolvet, ad modum legionis D. Marefcalli Chastillonis; insuper etiam equitum cohortem unam, sive tantum nummorum Summam pro dictâ Equitum cohorte, trecentena sc. librarum millia, utrumque juxta conditiones singulari quodam Articulo eodem die cum præsentis fœdere confirmato. Ac nî dicti Ordines Gener. memoratam legionem petierint; Majestas Sua dicta trecentena librarum millia exsolvere nequiquam tenebitur.

6. Quod si memorati D. D. Ordines Generales præsentis Fœderis tempore Tractationem aliquam Induciarum sive Pacis cum Hostibus inire volent, Rex semetipsum ejusdem Tractationis securitati devincit atque obstringit; adeo ut, si Hispaniarum Rex promissis suis, eâ Tractatione comprehensis, non stare; vel si summedictos Ordines Generales directè sive indirectè, aut quocunque tandem modo id fieri possit, in ejusmodi locis, quæ ipsimet hætenus atque ad Tractationis hujusce diem possident, hostiliter aggrederetur, adeo ut generaliter à dicto Rege dissolverent, Rex promittit fidemque dat, Se eum in modum à Rege Hispaniarum dissoluturum, eumque Terrâ Marique invasurum, sic tamen ut postmodum cum dictis Hostibus absque summe præmemoratorum D. D. Ord. Gener. conjunctione eorumque consensu quamcunque Induciarum Pacisve Tractationem inire nequiquam liceat.

7. Quemadmodum etiam simili casu, quod si Rex Hispaniarum, Pace sive Induciis confirmatis, Regem in suis Imperiis, Regnis Dominiisque quæ hoc tempore possidet, directè sive indirectè, aut quocunque tandem prætextu adortus fuerit, adeo

adeo ut Majestas Sua cum Rege Hispaniarum generaliter dissolveret, supramemorati D. D. Ordin. Generales semetipsos obligant atque obstringunt, generaliter se cum Hispaniarum Rege, apertum Terrâ Marique bellum inferendo, soluturos esse, sic ut postmodum cum dictis Hostibus Pacem sive Inducias absque Majestate Sua ejusdemque consensu inire minime liceat.

8. Et quod Majestatis Suæ res causasque spectat, quas Dominus Charnassæus literis conscriptas tradidit, easque Articulis quibusdam expressit, quibus propriâ suâ manu subsignavit, ac quorum exemplar ab Ordinum Deputatis supramemorato Domino Charnassæo traditum fuit; Quod si Majestas Suâ hanc ob causam eo modo ab Hispaniarum Rege opprimeretur belloque afficeretur, adeo ut cum Hispaniarum Rege penitus dissolveret, summedicti Ordines Generales obstringuntur similem in modum cum Hispanis dissolvere, & quod nunc gerunt bellum, continuare, sic ut dictis Ordinibus Pacem sive Inducias cum Hostibus absque Majestate Suâ Ejusdemque consensu inire neutiquam liceat: Quem in modum etiam Majestati Suæ Pacem sive Inducias cum Hostibus contrahere absque summedictis Ordinibus eorumque consensu non licebit.

9. Quod si Imperator Ferdinandus, Archi-Dux Austria, sive alii Ejusdem Domus Principes, atque ab eadem dependentes, post Induciarum Pacisve Tractationem initam, directè sive indirectè, aut quocunque tandem id nomine veniat, summè dictos Ordines Generales in eorundem Provinciis Dominiisve quæ hoc tempore possident, hostiliter invaserint, adeo ut cum Rege Hispaniarum generaliter solvere cogentur, Eum ad modum Rex soluturum se neque pacem neque Inducias absque dictis Ordinibus Eorumque consensu initurum esse pollicetur. Quo modo etiam si ab Imperatore, aliove à domo Austriacâ dependente Principe Majestas Sua in iis locis, quæ ad hunc usque Fœderationis diem possidet, sive directè sive indirectè quocunque tandem prætextu bello afficeretur, sic ut Majestas Sua cum ipsis dissolveret, summedicti Ordines Generales se similiter facturos neque postmodum ullam Induciarum Pacisve Tractationem cum ipsis sine Majestate Sua Ejusdemque consensu inituros esse promittunt ac pollicentur.

10. Fœderatio præsens nihil quicquam derogabit Fœderationi decimo septimo Junii, Anno 1630 initæ, quæ vim suam roburque in omnibus, quæ præscuti haud continentur, obtinebit; Præsens quinetiam Fœdus ad septem Annorum spatium durabit, cujus initium à primo hujus Fœderis die futurum est. quemadmodum etiam præterita Fœderatio Anno 1630 inita, septem Annorum spatium durabit, Eaque præscuti tanquam à verbo ad verbum habebitur inserta: adeo ut utraque Fœderatio æquale temporis spatium duratura sit; quæ post septem Annorum spatium, si utrique Parti visum consultumque fuerit, renovabitur atque observabitur.

11. At si Majestas Sua cum Hispanis dissolvere potius, quàm decies supra trecentena librarum millia, ut supra dictum est, annumerare, maluerit, dicti Ordines Generales fidem dant, se absque Majestate Sua Ejusdemque consensu nullam cum Hispanis Induciarum Pacisve Tractationem inituros esse. Quem in modum etiam Majestas Sua promittit ac pollicetur, Se absque D. D. Ordinibus Generalibus Eorumque consensu cum Hispanis neutiquam acturam; quinetiam

centies Florenorum mille, Tractatione Anno 1630 inita promissorum, exsolvere neutiquam tenebitur.

12. Ac si Majestas Sua cum Hispanis dissolvere in animum induxerit, æqualis seu justâ ab utraque Parte Provinciarum subigendarum partitio instituetur. Præfens insuper Fœderatio per Majestatem Suam Ordinesque Generales solennibus formulis, & quoad ejus fieri poterit firmissimis, sex septimanarum, sive duorum Mensium spatio confirmabitur, eaque Majestatis Sux Ministris Ordinumque Gener. Deputatis, ut secundum vim suam executioni mandari possit, tradetur. In quorum omnium testimonium, Nos, supramemoratus Baro Charnassæus, Ordinumque Generalium Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis, præsentibus solitâ subsignatione Annulisque signatoriis muniri curavimus. Dabantur Hagæ-Com. decimo & quinto die Aprilis, Anno 1634.

Exemplum Articulorum inter Regem Galliarum atque inter Fœderati Belgii Ordines Generales, per D. Baronem Charnassæum Majestatis Sux in Concilio Ordinum Consiliarium, &c. & D. Deputatos D. D. Ordinum Generalium, super Legionis peditum Gallorum, & Cohortis Equitum conscriptione atque exsolutione, siquidem Majestati Sux dictam Equitum Cohortem concedere placuerit.

1. **P**rimò, dicta Legio pedestris tot Manipulos, ac singuli Manipuli tot viros continebunt, quot Marefcalli Chastillonis Legio manipulos virosque continet; simul etiam Equitum cohors tot viros continebit, quot Domini de May & S. Martini cohortes continent.

2. Majestas Sua dictæ Legionis cohortisque conscriptionem proprio ære exsolvet; Ordines verò Gener. arma utrique concedent, absque ullâ tamen sumptum repetitione; naves quinetiam, comheatum, & reliqua itineri necessaria, absque sumptuum repetitione curabunt.

3. Majestas Sua tam Legionis quam cohortis Præfectos, quos placuerit, in conscriptione constituet; ac postquam decesserint, pro libitu similiter, quos volet, constituet.

4. Quod si necessitas tulerit, ut Tribunus, Legionem Suam Equitumque cohortem in Galliam reducere cogeretur, summe dicti Ordines Generales promittunt spondentque se Legionis Tribuno & cohortis Præfecto omnem operam atque auxilium collaturos, neque ullos Pedites Equitesve retenturos esse, sed naves quibus Legio sive cohors universa, aut pars utriusque media in quem Galliarum locum deducere volet, transjici possit, sedulò curaturos: Eâ lege tamen ac conditione, ut Ordinibus, qui vi præsentis Fœderis reliqui fuerint sumptus, restituantur; navesque ab Ordinibus gratis & in quod temporis spatium Tribunus indicaverit, curentur.

5. Summediæ Ordines Generales Tribunum, Duces Præfectosque Legionis & cohortis non aliis modis excipient, quàm reliquos Gallorum Tribunos, Duces, Præfectos militesque quos proprio suo ære exsolunt: Utque dictos Legionis

nis cohortisque milites tanto magis sibi devinctos reddant, promittunt spondentque idem se, quod à Rege missum ac promissum fuerit stipendium, Tribuno, Ducibus, Præfectis, atque adeo universæ Legioni D. Chastillonis cohortibusque Domini de May, & S. Martini, hisce similiter exsoluturos esse. Cujus exsolutionis nummi Legionis Tribuno sive Parisiis, sive Hagæ-Comitis, prout libuerit, annumerabuntur, quo ad Majestatis Suæ beneplacitum distribuere possit; nummi autem ex illa librarum Summâ sumentur, quam Majestas Sua singulis Annis à primâ parte exsolvet.

6. Quod si præsens Fœderatio Regem inter & Ordines Generales inita, quâ se Majestas dictæ Legionis cohortisque exsolutioni adstringit, expiraverit, sive quacunque de causâ soluta fuerit, adeò ut Majestas Sua neque Legionem neque cohortem exsolverit, summediæ Ordines Generales promittunt spondentque se utramque eo modo, quo veteranorum Gallorum Legionem cohortemque, quas sub signis habent, exsolvent, quantum ad Legionis Tribunal, Duces, Præfectos militesque attinet, quamdiu Gallorum Copias alias non dimittent, absque ulla stipendii, quod Legioni Marescalli Chastillonis, Equitumque cohorti primæ tribuitur, diminutione exsoluturos; ac, si stipendium diminueretur, omnibus æqualiter diminuturos esse.

7. At verò, ubi Tribunus Legionis officio Regi præstando impeditus, abfuerit, supra memorati Ordines Generales stipendium, quod ipsi competet, minime retinebunt, non obstante decreto quocunque ab iisdem edito, sive in posterum edendo.

8. Ordines insuper Generales promittunt, se dictam Legionem Equitumque cohortem tam ante militum, quam Præfectorum primâ conscriptione constitutorum exsolutionem, divisuros esse, quorum neque numerus neque exsolutio ab iis Provinciis diminuetur, quæ & Legionem peditum & cohortem Equitum exsolvendas acceperint, sive à quibus dicti milites conscripti fuerint; quæ quidem iis satisfacturæ sunt ipso Mensis initio, quo Majestas Sua exsolvendo destiterit: eâ lege tamen, ne plures quam unica exsolutio Mensura relinquatur.

9. Ac quamvis D. D. Ordines Generales tunc temporis & Legioni & cohorti proprio ære satisfacturi sint, adeò ut ea de causâ à se dependeant, nihilominus tamen promittunt spondentque se, quotiescunque Tribunus dictam Legionem in Galliam deducere voluerit, continuò Tribunal simul cum Legionem suam dimissuros, & quod reliquum fuerit nummorum, plenissimè exsoluturos esse, Mensuram stipendium tribuendo: Naves quinetiam propriis sumptibus curaturos, quo dictam Legionem in eum, quem Tribunus indicaverit Regni locum, trajicere queat. Quæ omnia, hac lege & conditione adhibebuntur, si dicta Legio à Rege dimissa, neque diutius exsoluta fuerit.

10. Quod si Majestas Sua adduci non poterit, ut supramemoratam Equitum cohortem juxta Legionem proprio ære exsolvat, nihilominus tamen condiciones superioribus insertæ, Legioni duntaxat soli valebunt, adeò ut Equitum cohortis negatio superiorum conditionum effectum impedire minimè poterit. Actum Hagæ-Com. & per Nos Subsignatum, decimo quinto die Aprilis, Anno 1634. Signatum erat, Hercules Charnassæus, Florentius Comes Culenburgensis, Ni-

colaus à Bouckhorst, Adrianus Pauw, Johannes Knuytius, Adrianus Ploos, W. Ripperda, B. Koenders ab Helpen.

Exemplum Partitionis unius & viginti Librarum millium, supra quingentas libras, quæ præsentî Fœderatione hoc die initâ, pro Tribuno, Ducibus Præfectisq; unius Legionis, Equitumque cohortis novissimè conscriptæ reservantur, cæterisque Legionis Moderatoribus quorum Nomina sequentibus inseruntur, sub amplificationis formâ stipendii, quod Majestas Suâ, vi dicti Fœderis D. D. Ordinibus Gener. annumerabit. Videlicet,

Tribuno	} Legionis Novissimè } Conscriptæ	2000 libr.
Pro-Præfecto		1000.
Præfecto Vigiliarum Legionis		500.
Quatuordecim Præfectis, singulis sc.		500.
Præfecto Equitum Cohortis		1000.
Duci Bullionio Tribuno Legionis		2000.
Eidem Duci Bullionio, ut Cohortis Equestris Præfecto		1000.
Marescalli Chastelloni		1000.
Vice-Comiti de Machaut		1000.
Domino de Fonteyne		1000.
Domino Cormontio		1000.
Domino de la Force, Cohortis Equestris Præfecto		1000.
Quatuor Posterioribus Domini de Candale Legionis Præfectis, singulis		500.

Quæ Præfectorum omnium tam Legionis peditum quam Equitum Cohortis novissimè Conscriptæ stipendia, secundum Fœderationis Articulos, exsolventur. At verò Ducis Bullionii cæterorumque Equitum Præfectorum, quos commemoravimus, stipendia Christianissimî Regis Legato annumerabuntur sive Hagæ-Com. sive Parisiis, prout Eidem placuerit. Actum & transactum Hagæ-Com. decimo quinto die Aprilis, Anno 1634. Subsignatum erat, Hercules Charnassæus, Florentius Comes Culenburgensis, Nicolaus à Bouckhorst, Iohannes Knuytius, Adrianus Ploos, Gulielmus Ripperda, B. Koenders ab Helpen.

Exemplum Articulorum, quibus difficultates continentur, quas Rex Christianissimus cum Hispaniarum Rege decidendas habet, qui hoc die D. D. Ordinibus Generalibus per Dominum Charnassæum traditi fuerunt, ac quorum Exemplar per Nos, summediكتورum Ordinum Generalium Deputatos, subsignatum, ne quidquam mutationis obnoxii forent, supramemorato Domino Charnassæo traditum fuit.

Primò, Pacificatio, quæ antehac decidendarum difficultatum causa, in Italia propter Mantuanam successionem obortam, inita fuit, salva atque integra reservabitur; idque secundum Articulos initos ac confirmatos inter utrumque Gal-

Galliæ Hispaniarumque Regem atque Imperatorem Ferdinandum, eo Nomine Secundum.

2. Rex Galliarum, in Pignarollæ receptione & tranquillâ possessione atque in iis omnibus quæ ab eadem dependent, non ulteriori molestia seu perturbatione afficietur, quam in aliis locis quæ Imperio ipsius obtemperant.

3. Grisonnenses, & Graubundenses in liberâ Juris sui Supremi, quod ipsis in Valtelinam competit, usurpatione confirmabuntur atque adjutabuntur, idque secundum promissum ac decretum Tractationis Mousoniensem.

4. Rex Hispaniarum Duci Lotharingæ, quemadmodum in Tractationis Articulis, cum Galliarum Rege initæ, pollicitus est, nullas suppetias feret, quandoquidem illud rationibus æquis honestisque innitatur.

5. Rex Hispaniarum nullam opem iis conferet, qui Regna, Principatus & Dominia Regis Galliarum, quocumque tandem prætextu, invasuri sunt. Actum Hagæ-Com. decimo & quinto die Aprilis, Anno 1630.

Exemplum Declarationis, super Tractatione Induciarum sive Pacis cum Hostibus in Belgii Provinciis instituendâ.

DE iis, quæ concessa ac conclusa fuere inter Dominum Baronem Charnassæum, Nomine ac Titulo Regis Christianissimi, atque inter Fœderati Belgii Ordinum Gener. Deputatos Articulis 6. 7. 8. 9. & 11. Fœderationis hoc die initæ, De nulla scilicet cum Hostibus, ubi dissolutum fuerit, sive Pacis sive Induciarum Tractatione, nisi cum utriusque Partis conjunctione ac consensu ineundâ confirmandâque, Conventum est ab utraque Parte, si eveniat ut cum Hostibus ageretur, Regem exoratum iri, quod ratum gratumque habere velit locum, qui à Fœderati Belgii Ordinibus Gener. ejusve Negotii transigendi causa constituetur, idque ob maximas & plurimas rationes Domino Charnassæo propositas: Quem ad locum etiam Legati ac Ministri Regis Ordinumque Gener. Deputati cum iis conventuri sunt, qui à Parte Hostium ad Tractandum mittentur. Cui petitioni si Majestas Sua abnuerit, cujus Declaratio à summedicta Majestate exarabitur, ac simul cum presentis Fœderationis ratihabitione & confirmatione exhibebitur, tali casu verba (conjunctionim & consensu communi) presenti Fœderationi, tanquam non inserta habebuntur, at verba (sine consensu) reservabuntur. Insuper etiam præsens Articulus eandem cum cæteris hujusce Fœderationis Articulis vim & vigorem suum obtinebit. Actum Hagæ-Com. decimo & quinto die Aprilis, Anno 1634.

Post Articulos autem sequebantur literæ Auctoritatis Domino Charnassæo concessæ, atque duodecimo die Januarii exaratæ, Anno 1634. Nec non Fœderati Belgii Ordinum literæ Auctoritatis, quam Deputatis suis concesserant, datæ quarto die Aprilis, Anno 1634.

In quorum omnium testimonium, Nos supramemorati, Baro Charnassæus atque Ordinum Generalium Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis, præsentia solitâ Nostrâ subsignatione annulisque Signatoriis muniri curavimus. Actum Hagæ-Com. decimo & quinto die Aprilis, Anno 1634. Signatum erat, H. Charnassæus, Florentius Comes Culenburgen-sis, Nic. à Bouckhorst, A. Pauw, I. Knuytius, A. Ploos, P. VValta, VV. Ripperda, B. Koenders.

Præ-

Præpotentium D. D. Ordinum Deputati, qui supra memoratam Fœderationem cum dicto Domino Charnassæo consilant, vicesimo & quarto die Aprilis liberaliter lautèque eundem exceperunt, cui exceptioni Celsissimus Arausionensium Princeps, uti etiam Dominus Baugius interfuerunt, qui quidem Nomine ac Titulo Legatum agebat, at omnes tamen res per Dominum Charnassæum promotæ atque ad finem perducta fuit. Quapropter etiam sex Florenorum millia dono ei offerebantur, quod Honorarium nummariæ accipere recusabat, interim tamen fatebatur Eam pecuniæ Summam converti posse in usum poculi, quo lavantur Nobiliores, simul etiam in usum Orbis, auro confectorum. Paucis itaque diebus post in Galliam reversus est, Regem Galliarum cum Hispanis dissolutionem majorem in modum expetere, verum quibusdam de causis eandem à se peti cupere affirmando. Quocirca etiam Dominus Heemstedius & Dominus Knuytius Extra-Ordinariorum Legatorum qualitate, Mense Junio in Galliam Deputati fuere.

Mense Augusti Dominus Knuytius è Gallia Hagam-Com. transvolavit, ac varios conceptus, quibus commo dissimè cum Hispanis abrumpi posset, retulit.

Hac æstate nihil quicquam præclari ab utraque Parte actum fuit. Hispani enim ductu atque auspiciis Marchionis Aitonæ circa Trajectum ad Mosam Castra habebant, atque oppidum quasi obsessum tenebant: At verò quò Hispanorum Copiæ inde repellerentur, Celsissimus Arausionensium Princeps, Mense Septembris, prope Bredam castra movit; eo tamen animi consilio, ut Eandem plenissimè obsideret, nî Hispani ab urbe Trajectensi discederent, quem in modum etiam discesserunt; quapropter etiam Arausionensium Princeps Copias similiter, octavo die Septembris, ab urbe abduxit; atque hæc omnia eodem fere tempore gesta fuere, quò Dux Weymariensis, & Gustavus Hornius prope Noortlingam prælio superabantur.

Univerfo hoc æstatis Hyemisque tempore super dissolutionem cum Hispanis Negotio in Galliâ actum fuit, ac quamvis Galli, vel saltem Cardinalis dissolutionem maximopere expetebat; at tamen nonnihil subverebatur, ne Catholici studiosissimi eapropter, tam in Gallia, quam aliis in locis majorem in modum insultarent; Pontifex Romanus eâ de causa ab alienaretur; ab alia quinetiam Parte, ne Anglia invidiâ aliqua caperetur; Ea propter etiam Galli in conventu summo perè suadebant, ut prætextus aliquis adhiberetur, Catholicos scilicet Dominos è Belgii Provinciis, Hispanorum Imperio obtemperantibus, discessisse; ut pax ipsa prætexeretur, nempe omnia, quæ agerentur, *in totius Orbis Christiani Pacem ac tranquillitatem adhiberi*: interim tamen ut, quicquid posset, armis caperetur; denique ut à Rege, atque à Fœderati Belgii Ordinibus Generalibus Legati in Britanniam mitterentur, qui Britannos huic Tractationi admiscerent. At verò Regis Galliarum Ministri nihil aliud Britannis præterquam Palatinatus restitutionem, non autem Palatinatum Electoralem offerre voluerunt; atque de aliquo in Belgii Provinciis loco Britannis concedendo, parum actum fuit. Multum verò super Belgii Provinciarum divisione, multum etiam super Copiarum utriusque Partis conjunctione atque in eadem imperio, aliisque rebus disceptatum fuit.

A Parte similiter Fœderatarum Belgii Provinciarum nonnihil etiam metuebatur,

batur, eò quòd universa hæc Tractatio absque Provinciarum Ordinum communicatione ac notitia fuerat instituta: Quocirca tam cautè prudenterq; omnia agi debebant, ne post illac quidquam inter Provinciarum Ordines litis ac dissensionis oboriri posset.

Postremo autem Parisiis octavo die Februarii, Anno 1635. sequentia conclusa fuerunt.

Exemplum Tractationis Offendendi & Defendendi ergò, inter Regem Christianissimum & Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Gener. initæ ac confirmatæ per Dominum Bullionium, in Concilio Regni Ordinum Consiliarium, Regii Ordinis Cancellarium, & Supremum Ærarii Regis Procuratorem; Dominum Bouthillerium, in Concilio etiam Regni Ordinum Consiliarium, Magnum Ordinum Thesaurarium, Ærarii & Mandatorum Regis Secretarium; Dominum Charnassæum, Charnacæi Baronem, in Concilio similiter Regni Ordinum Consiliarium, Commissarios à Majestate Sua deputatos; per Dominum Adrianum Pauw, Equitem, Dominum Heemstedæ, Hogerfildæ, Rientvicii & Nieukercæ, Hollandiæ West-Frisiæque Syndicum Supremum, Dominum Johannem Knuytium, Equitem, Nobilium Zelandiæ Ordinem repræsentantem, atque Ordinarium Celsissimi Arausionensium Principis Consiliarium, Legatos Extra-Ordinarios apud Christianissimum Galliarum Regem, Nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Generalium, vi literarum suarum Auctoritatis, cujus exemplar sequentibus inseretur.

Qvandoquidem universo terrarum Orbi cognitum perspectumque sit, omnes & singulas Hispanorum actiones omnesque conatus eò duntaxat dirigi, quò adversus omnes Principes affines Ducisque finitimos deprædationes suas instituunt, discordiam inter eosdem concitent, bellumque inter universi Orbis Christianos perpetuum reddant; Eapropter Rex Christianissimus, ac Fœderati Belgii Ordines Generales etiam atque etiam desiderantes incommodis malisque, inde exoriri solitis, occurrere, resque in eum statum redigere, quo pax firma, sincera ac perpetua obtineri queat; atque imprimis ad id operam dare, quò Belgii Provinciarum Incolæ Subditique semetipfos servituti, quâ hætenus ab Hispanis oppressi fuerunt, tam duræ tamque injustæ eripiant, seque in libertatem asserant, in eo simul convenerunt, ut nî Hispani æquas honestasque conditiones Ordinibus Gener. offerant, neque conatibus suis nefariis & machinationibus scelestis desistant, quas adversus Galliam & summedictos Ordines Belgii Fœderati Gener. hætenus instituunt, promoventque, prout ejus rei indicium factum fuit Tractatu quodam, duodecimo die Maji, proximè elapsi, inito, de bello in Galliam

concitando, è Domini Iohannis Menesis captione, qui undecimo die Septembris, jam elapsi, inventus fuit mediâ nocte perscrutans aditus atque itinera Regni, idque à Parte Langedocia, è Clâssium exornatione, quæ jam præterlapso Anno Neapoli fuerat instituta, eo sine, quo Copia in Provinciam exponerentur, ex aliis denique conatibus & signis quibusdam infallibilibus cognitis ac perceptis, idque respectu Regni: Insuper etiam ex ipsis, qui nefariè semper ac sedulo in Fœderati Belgii Provinciarum interitum perniciemque nervos suos intenderunt, cum recusatione earum conditionum, quas ipsimet supramemoratis D. D. Ordinibus obtulerunt, respectu illud clarissimè innotuit, Majestas Sua ipsorum propter rationes firmissimas ac justissimas cum Hispanis solvere æquum duxerit, & summedicti Ordines Gener. bellum continuare idque omni vi promoverè decreverint. Quapropter etiam Majestas Sua adversus Hispanos arma gestabit, quamprimum præsens Tractatio subsignata ac confirmata fuerit; atque illicò omnem hostilitatem in Belgii Provinciis Hispaniarum Regi obtemperantibus, instituire occipiet; quem in modum etiam supramemorati Ordines Generales cum omnibus viribus bellum continuabunt. Rex autem Ordinesque Generales Hispaniarum Regem in Provinciis suis, quas in Belgio possidet, hoc modo aggredientur.

» 1. Majestas Sua in dictas Belgii Provincias exercitum viginti supra quinque
 » millia peditum, Equitum quinque millia, cum tormentis bellicis & quæ eò spe-
 » ctant. introduci curabit; eum in modum quoque summè dicti Ordines Genera-
 » les tantas peditum, Equitumque Copias, cum tormentis bellicis rebusque aliis
 » necessariis adducet. Hæ Partis utriusque Copiæ loco aliquo constituto conveni-
 » ent, ut deinde sive conjunctim, sive disjunctim, prout visum fuerit, propo-
 » situm suum exequantur, quod Mense Martio proximè venturo, futurum est, nisi
 » de oppugnatione aliquâ conventum fuerit, quæ communi consensu perfici pote-
 » rit; Eâ lege tamen ac conditione, ut, si utraq; Copiæ duobus diversisque locis
 » aggredi occiperent, tam prope utriusque Partis Copias ejusmodi aggressiones
 » instituerentur, quo sibi mutuo subvenire possent; adè ut, si Hispani unius Par-
 » tis Copias aggredierentur, ab alterius Partis Copiis, oppugnatione, quam insti-
 » tuerunt, relictâ, omni excusatione qualicunque sepositâ, adjutari possent; nisi
 » fortassis decem peditum millibus, Equitum duobus millibus ejusce Partis Copiis
 » opem ferre possint, quæ ab Hispanis oppugnata fuerint, idque sine oppugnatio-
 » nis intermissione: eâ lege, ut peditum decem, Equitumque duo millia, cujus
 » Partis Copiis auxilio venient, firma satis & valida redderentur: ac, nî illud absque
 » periculo efficere queant, omnes continuò Copiæ adducerentur. Quod si Partis
 » utriusq; Copiarum Moderatores Supremi aliter omnia instituenda esse duxerint,
 » prout belli ordo tulerit, id ipsis integrum futurum est, si nimirum ante de eâ re
 » per Acta quædam conscripta convenerint. Quo denique omnes lites ac dissen-
 » siones, quæ oboriri possunt, tollantur, si familiaritas ac consuetudo utriusque
 » exercitus & Majestatis & Ordinum Generalium, ne tanta quidem ac tam integra
 » existeret, decretum est, nullum utriusque exercitus militem in Castris alterutrius
 » iri receptum; ac si quis Præfectorum hujus Articuli violationem admitteret, gra-
 » vissimè in eundem animadversum iri. Insuper etiam ubi Partis utriusque Copiæ
 » conjunctæ fuerint, in Castrorum metatione, duorum locorum similium electio
 » Regis Copiarum Moderatori Supremo permittetur, atque utriusque Partis exer-
 » citus Imperium suo cuique Moderatori relinquetur. Si verò consultum fuerit ut è
 » dictis

dictis utriusque Partis Copiis exercitum aliquem exiguum, ad oppida limitanea, propugnanda atque asservanda, conficeretur, id secundum utriusque exercitus ordinem instituetur, ac pariter pro rei necessitate conjungetur, sive ut subsidio atque auxilio, quod è Germania Hostibus afferri poterit, occurrere, sive ut, distractione Copiarum Hostium factâ, novam aliquam invasionem sive oppugnationem, prout conventum erit, instituere, sive ut Belgii Provinciarum Regni- que Gallia oppidis, à Parte Germaniæ, succurrere possit. Interim tamen si Majestati Suae Ordinibusque Gener. satius esse visum fuerit, supradictum exiguum exercitum dimittere, eumque suis rursus Copiis adungere, illud utriusque exercitus Moderatorum ac Præfectorum consensu efficietur: eâ lege tamen ac conditione, ne quidquam Ordinum Generalium oppidis limitaneis à Parte Germaniæ periculi suboriat.

2. Provinciarum, in quas exercitus uterque introductus fuerit, incolæ subditi- que unicè invitabuntur, ut sese Negotio communi adungere, atque Hispanos Eorumque Socios ex oppidis locisque munitis expellere, seque in libertatem pristinam asserere velint. Quod si vero trium Mensium spatio, postquam ejusmodi invitatio divulgata atque in lucem edita fuerit, se utriusque Partis Copiis adjunxerint, in statu libero mansuræ sunt, cum omnibus libertatis atque Imperii Supremi juribus Privilegiisque; sine ullâ Religionis Romanæ Catholicæ commutatione, utpote quæ in iis Provinciis integra atque immutata, qualis jam nunc est, reservabitur.

3. Eo ipso tempore quo Provinciæ quædam, Civitates, Principes Ducesque, tam Clerici quam Laici, cujuscunque tandem status ac conditionis in dictis Provinciis existerint, semetipsos animo sincero ac fideli præsentis proposito *Pacis firmæ ac libertatis securæ efficiendæ*, adjunxerint, summe dicta Majestas Ordinesque Generales Eisdem in clientelam atque amicitiam suam recepturi, cumque iis defendendi atque offendendi Fæderationem contracturi, omnia denique, quantum in se futurum est, adhibitori sunt, quibus præsentis Fæderationis effectum consequi poterunt; Promittentes ac pollicentes, se eosdem quocunque Tractatu in posterum ineundo comprehensuros acriterque adversus omnes esse defensuros, quamprimum communi proposito adjuncti fuerint; neque alia à supradictis Provinciis, Civitatibus, Principibus Ducibusque securitas postulabitur, præterquam fides ipsorum, atque obsidum exiguus numerus; qui ad tempus aliquod certum ac determinatum reservabuntur: Eâ lege ac conditione, ut supramemoratæ Provinciæ, Civitates, Principes Ducesque illa omnia fideliter conferant, quæ in ipsorum potestate ad sui defensionem ac propugnationem futura sunt. Sin autem eveniat, ut in una eademque Provinciæ Parte tres quatuorve Civitates conjunctim sive sequenter sese dederint, conventum ac decretum est, illis *statum liberum* instituere licitum, Eisdemque Ordinum ac Nobilium qualitate, qui in iis Provinciis & Civitatibus jam confirmati sunt, habitos conservatosque iri.

4. At quoniam supradictis Provinciis & Civitatibus, loca sua limitanea aditusque ab Hispanorum Copiis defendere ac propugnare impossibile foret, idcirco omnia oppida & loca in Flandriæ oris munita, ad Blanchebergam, & bina in agrum patentem milliaria Regis Imperio obtemperabunt, Diedenhovio; Namurco,

» murco, Ostendâ cum suis Ditionibus, additis; hac lege & conditione, quæ in
 » Provinciarum Divisione mox narrandâ, commemoratur: Damma autem Fœ-
 » derati Belgii Ordinum Imperio una cum Hulstâ, Wasia Ditione, Bredâ, Gelria
 » & Stephano-waarda cumque Ditionibus suis relinquetur.

» 5. Ac si eveniret, ut dictæ Belgii Provinciæ & Civitates, ab Hispanis subactæ,
 » quæcunque ad sui defensionem possent, neutiquam conferrent, sed ab Hispano-
 » rum Partibus, non obstante Invitatione supradicto tempore divulgatâ, perma-
 » nerent, Eorumque conatibus nefariis succurrerent, summedicta Majestas Or-
 » dinesque Generales considerantes omnem ab ipsis, tali quidem casu, operam ac
 » diligentiam securitati suæ Provinciisque ab iis conferendam, & malis ac miseriis,
 » quæ easdem, propterea quod saluti atque incolumitati suæ student, obruere pos-
 » sent, occurrendum esse, Eapropter, vi supramemoratæ Fœderationis propositi-
 » que communi consilio suscepti, prædictas Provincias in potestatem suam
 » redigere constituerunt ac decreverunt, quarum Divisio, ut inferius dicitur, in-
 » stituenda veniet; Eâ lege ac conditione, ut Provinciæ seu Civitates, quæ sponte
 » suâ ac liberè Hispanorum jugum excusserint, si tres quatuorve Civitates fuerint,
 » quemadmodum supra dictum fuit, liberæ prorsus atque ab omni subjectione Re-
 » gis Ordinumque exemptæ sint, præterquam quod fidem daturæ, se nihil quid-
 » quam adversum illud quod pollicitæ fuerint, facturas, verum, quantum in se
 » erit, officio functuras, Obsides quinetiam, donec Hispani omnes è Provinciis
 » discesserint, tradituras esse.

*Exemplum Divisionis Provinciarum, quæ Majestati Suæ attri-
 buta fuerunt.*

» **A**ger Luxemburgi, Namurci, Hannoniæ, Artesiæ & Flandriæ Comita-
 » tus, ad terminos usque qui recta linea ducentur, cujus initium erit à Blanche-
 » berga, atque Dammam inter & Brugas per Partis utriusque medium, transibit, in-
 » deque Rupelmundam usque se extendet, quæ Majestati Suæ similiter tribuetur.
 » Quod autem Cambresem, eique subjacentia loca attinet, Majestati Suæ, prout
 » libuerit, cum iisdem agere licebit.

*Exemplum Divisionis Provinciarum, quæ Fœderati Belgii Ordinibus
 attributa fuerunt.*

» **S**acri Imperii Marchionatus, quo Antverpiensis Civitas etiam continetur,
 » Mechliniensis ditio, Brabantia Ducatus, atque id quod à parte Blanchebergæ,
 » quæ Majestati suæ relinquetur, ad Swindam usque superest: Hulsta & Damma
 » urbés, una cum Wasia ditione, usque ad lineam supramemoratam: eâ lege ta-
 » men, ut respectu Dammæ, subactis Belgii Provinciis, per Commissarios ab utra-
 » que Parte deputandos, agatur, ne Brugæ atque ager suburbanus, qui ad Regem
 » una cum urbe pertinet, per aquas aggeresque urbis inundentur. Ac quamvis
 » hætenus de Statu in quo Ostenda Dammaque Majestati suæ, atque Ordinibus
 » Generalibus relinquenter, ut commodius de ea re in Provinciarum salutem, at-
 » que

que incolumitatem consulendi tempus fumeretur, conventum est, ut, subactis ,,
 Belgii Provinciis, à Majestate Ordinibusque consilium caperetur, per Commissa- ,,
 rios ab utraque Parte Deputandos, quemadmodum supra dictum est, utrumne ,,
 melius foret, ut illud Oppidum mœnibus suis exueretur, atq; ab una parte Osten- ,,
 dæ portus repleretur, ab altera autem Dammæ mœnia diruerentur, an verò Sum- ,,
 medicti Ordines eandem munitam possiderent ejusque portum, in quo Majestati ,,
 suæ libitum fuerit loco, dereliquerent. Conventum insuper est, ut respectu ,,
 Majestatis suæ, religio Catholica Romana, in universa agrorum divisione inte- ,,
 gra atque incolumis, ut nunc est, mansura sit, Clericis neutiquam exclusis. ,,

6. Regis Copiis Provincias aggressis, facta cum Hispanis dissolutio tamdiu ,,
 vim suam obtinebit, donec *Hispani omnes ac singuli è Belgii Provinciis expulsi fuerint*, ,,
 sic tamen, ut neque Majestati Suæ, neque Ordinibus Generalibus de Pace Indu- ,,
 ciisve agere licitum sit, nisi *cum utriusque Partis conjunctione & consensu communi*: ,,
 Ac si eveniret, ut Pax sive Induciæ, eo, quo dictum est, modo concluderetur, & ,,
 postmodum dictus Hispaniarum Rex, Imperator, sive alius ejusdem Familiæ ,,
 Princeps, Majestatem suam, vel Ordines Generales in iis Provinciis, Regioni- ,,
 bus ac ditionibus, quas aut jam possident, aut per Provinciarum subactionem ,,
 possidebunt, sive directè sive indirectè adortus atque aggressus fuerit, Majestas ,,
 sua Ordinesque simul cum iis soluturi sunt, à quibus alteruter oppressus fuerit; ,,
 eâ lege, ut incommoda illa cum ejusmodi componere, sive per consequentiam ,,
 aliquam Induciarum Pacisve Tractationem, nisi cum utriusque Partis conjun- ,,
 ctione ac consensu communi, neutiquam liceat; Quod similiter eo tempore fa- ,,
 cturi sunt, quo Hispani Status ac possessiones Majestatis Suæ Ordinumque Ge- ,,
 neralium dehinc sive directè, sive indirectè invaserint, quamvis Pacis Inducia- ,,
 rumve Tractatio, antehac inita, intercesserit. ,,

7. Ac ne studium expeditionis præsentis Fœderatione excogitatæ ac decretæ ,,
 confusionem aliquam in dicta proposita expeditione conficienda concitet, decre- ,,
 tum est, ut Copiæ utriusque Partis conjunctæ primò omnium duas Regiæ divi- ,,
 sionis partes invasuræ, deinde binas Ordinum divisionis partes aggressuræ ,,
 sint, nisi fortassis utriusque exercitus Moderatores ac Præfecti, per Acta quædam ,,
 literis conscripta, aliud quid agere constituerint: hac lege & conditione, ut, ,,
 sive conjunctis sive disjunctis Copiis Oppida quædam expugnarentur, quæ in ,,
 divisione Majestati Suæ attributæ fuerunt, quamprimum capta fuerint, Majestati ,,
 Suæ traderentur; quem ad modum etiam respectu Ordinum Generalium futu- ,,
 rum est, si videlicet Oppida quædam conjunctis Copiis expugnarentur, quæ ,,
 summedictis Ordinibus vi divisionis competunt, quam primum occupata fue- ,,
 rint, traderentur; neque propositæ expeditioni finis imponetur, donec utraque ,,
 pars ea loca, quæ vi præsentis Fœderationis ac divisionis attributa fuere, occu- ,,
 paverit. Sed verò si utriusque exercitus Moderatores postmodum, quò tantò ,,
 felicius & cum omnium commodo bellum geri possit, in proposito ac consilio, ,,
 quod ante captum initumque fuit, quicquam immutandum esse arbitrarentur, ,,
 illud liberè ac tuto facere licebit, si videlicet de eâ re per Acta quædam literis ,,
 conscripta ante convenerint. ,,

8. Porrò autem conventum est, ut in Oppidorum in oris Flandriæ oppugna- ,,
 tione

„ tione dicti Ordines Generales Classem aliquam in Flandriæ Oris propriis suis
 „ sumptibus exornatam haberent, quæ satis prohibere posset, ne quidquam subsidii
 „ atque auxilii ab illâ Flandriæ parte maritimâ Oppidis expugnandis supportetur:
 „ quæ quidem Classis in dictâ Flandriæ statione ad ejusmodi Oppidi expugnatio-
 „ nem usque parata habebitur.

„ 9. Quod si autem, post hanc dissolutionis Tractationem subsignatam ac con-
 „ firmatam, Pax sive Induciæ contraherentur, easdem tamen contrahere non li-
 „ cebit, nisi cum Majestatis Ordinumque conjunctione ac consensu mutuo, ea
 „ tamen obligatione, ut simul & communi utriusque Partis consensu dissolvatur,
 „ Hostibusque Hispanis eorumque Sociis bellum inferatur, quotiescunque ali-
 „ quem Tractationis cum iisdem initæ Articulum transgressi fuerint, sic tamen
 „ ut sine communi consensu novam aliquam Pacis sive Induciarum Tractatio-
 „ nem inire neququam liceat: eâ lege ac conditione, ut, si rursus ab hostibus
 „ violata fuerit, Majestas Sua Ordinesque Generales conjunctim & consensu mu-
 „ tuo bellum illaturi sint iis omnibus, qui Tractationis violatores ac transgres-
 „ sores extiterint.

„ 10. Quod si Imperator Ferdinandus, Archidux Austriæ, sive alius quispiam
 „ ejusdem Familiæ Princeps, seu Imperator postmodum nasciturus, præsentis Fœ-
 „ derationis causâ, sive alio quocunque prætextu Fœderati Belgii Ordines Gene-
 „ rales in ejusmodi locis, quæ ad hunc usque Fœderationis diem possident, hoc modo aggre-
 „ derentur, ut summedicti Ordines Generales cum Imperatore aliove Domus Au-
 „ striacæ Principe abrumpere cogerentur, Majestas sua promittit ac pollicetur se
 „ similem in modum cum iisdem soluturam esse, neque quampiam postmodum
 „ Induciarum sive pacis Tractationem absque Ordinum Generalium conjunctio-
 „ ne ac consensu mutuo inituram. Quem in modum etiam, si Imperator Ferdinan-
 „ dus, sive alius quispiam familiæ Domusque Austriacæ Princeps, aut denique Impe-
 „ rator postmodum nasciturus Majestatem suam in iis locis atque regnis, in quibus
 „ jam nunc imperium obtinet, dictæ Fœderationis causâ aliove prætextu directè
 „ seu indirectè adortus fuerit, sic ut Majestas sua plenissimè cum eodem solvere
 „ cogeretur, summedicti Ordines Generales fidem dant se quoque similiter fa-
 „ cturos, neque quampiam postmodum Induciarum sive pacis Tractationem abs-
 „ que Majestatis conjunctione ac consensu mutuo inituros esse.

„ 11. Sed verò, quia Majestas sua Ordinesque Generales satis superque cogni-
 „ tum habent Serenissimi Regis Magnæ Britanniæ desiderium atque amorem sin-
 „ gularem, quo universi Orbis Christiani incolumitatem prosequitur, quam ut nunc
 „ dubitarent, eundem præsentis Fœderationi omnia adhibita cupere, ea propter
 „ consultum decretumque est, ut à Majestate Suâ atque ab Ordinibus Generali-
 „ bus, ut se præsentis Fœderationi adjungere, invitaretur, in quâ Serenissimi Regis
 „ ejusdemque Familiæ commodi ratio habebitur, prout illud communis incolumi-
 „ tas postulârit, sive ut cum Majestate sua & summedictis Ordinibus in Neutralitate
 „ verâ ac sincerâ permanere velit.

„ 12. Decretum quinetiam fuit, ubi dissolutio cum Hispanis fuerit instituta ac
 „ perfecta, ut præter Classem, quam summedicti Ordines Generales propriis suis
 „ sumptibus in Flandriæ Navium statione juxta 18. hujus Fœderationis Articulum,
 „ in

in publicum commodum paratam expeditamque habituri sunt, Majestas sua Or-
 dineque Generales, quamdiu bellum hoc durabit, centum & ducentorum ve-
 hium naves quinque, 200. & 300. vehium naves quinque, denique 300. & 400.
 vehium naves quinque in mari haberent, quæ in duas acies divideretur, atque
 Archithalassorum Partis utriusque & Præfectorum imperio permetteretur; Eo
 fine, ut dicta Classis Mare magnum, & Canalem sive Mare Herculeum omnia de-
 niq̄te Majestatis Ordinumque ostia atque Oras maritimas, ab omni piratarum
 deprædatione prorsus liberare possit, ne per quempiam Commercia seu Naviga-
 tiones perturbentur, ac ne Hostes communis in Majestatis Suae regna Ordinum-
 que Gener. Provincias Copias aliquas exponant: Sin autem contingat, ut dicta
 Classis acies se mutuò conjungant, quod fieri poterit, ut ad communem salutem
 necessarium sit, Ordinum Generalium Archithalassus maximè mali vexillum pri-
 mo adventu submittet, ac tormenti sui explosione salutabit; Cui tum ab Archi-
 thalasso Majestatis Suae similem in modum respondebitur, quem ad modum cum
 Magnæ Britanniae Rege actum fuit, cum ejusdem Regis Classis cum Ordinum
 Generalium Classe conjungeretur. Secundùm hunc salutationis modum Archi-
 thalassi Præfectique dictæ Classis, in ea navi, quæ vexillum Regium malo maximo,
 infixum habebit, omnes simul in Senatu consultabunt, ut in omni casu, cujus
 mentionem Instructio nullam fecit, semetipsos gerere possint secundùm ea, quæ
 ad commune commodum pertinere arbitrabuntur. Regis insuper Archithalaf-
 sus primam in Senatu sententiam dicturus est, at D. D. Ordinum Gener. Archi-
 thalassus secundam; Regis Archithalassus vicarius tertiam D. D. Ordinum Gen.
 Archithalassus vicarius quartam; Regis nocturnis vigiliis Præfectus & facis custos
 quintam, Ordinum Gener. Præfectus & facis custos sextam, reliqui verò Præ-
 fecti, qui ab utraque Parte communi suffragio à Senatus Archithalasso ad Con-
 cilium convocati erunt, alternatim Sententiam suam dicturi sunt, ad modum su-
 pra dictum, deinde autem suffragiorum pluralitate concludetur, ac quidquid
 consultum decretumque erit, id omne per Senatus Archithalassi Secretarium, qui
 & Gallicam & Belgicam linguam callere debet, literis mandabitur.

13. Summedictæ Majestatis Ordinumque Gener. Portus memoratis navibus,
 quas proprio ære exsolvent, patebunt, atque in iisdem Portibus comæatus cæ-
 teraque ad bellum necessaria, & quibus dictæ naves ad sui alimentum defensio-
 nemque opus habebunt, sedulò curabunt; sic tamen, ut pretium pro omnibus
 exsolventur sint, quod itidem in exercituum terrâ militantium comæatu cæte-
 risque rebus ad bellum necessariis observabitur; eâ nihilominus æqualitate, ut,
 cum è Gallia comæatus aliæque res supportantur, idem in Ordinum, quo in
 Gallorum castris veniunt, pretium exsolvendum veniat: quemadmodum etiam
 simili casu, ubi comæatus aliæque res necessariæ è Provinciis, quæ Ordinum
 imperio subjiciuntur, ad castra Gallorum non majori pretio, quàm in Ordinum
 castris veniunt, perferantur.

14. Insuper etiam decretum est, præsentem Fœderationem nihil quidquam
 Fœderi decimo & quinto die Aprilis, proximè elapsi, Hagæ-Com. inito, ac
 postmodum ab utraque Parte cum Declarationibus privatis confirmato, dero-
 gaturam, sed vim suam ac vigorem reservaturam esse, eo fine quo executioni ple-
 nissimæ

„ nissimæ mandetur, præterquam in quibus præsentî Fœderationi contrariatur,
 „ quo casu præsens duntaxat Fœderatio obtinebit.

„ 15. Ac quamvis Tractatu Hagæ-Com. decimo & quinto die Aprilis, Anno
 „ proximè elapso, inter Majestatem suam Ordinesque Generales inito, concessum
 „ fuerat, ut, si dissolutio cum Hispaniarum Rege institueretur, Majestas sua dua-
 „ rum millionum promissarum, legionis quinetiam peditum, & cohortis levis ar-
 „ maturæ equitum, quibus ejus rei gratia proprio ære satisfaceret, exsolutione
 „ liberaretur; nihilominus tamen, quia primus Annus dicti Tractatus, decimo
 „ & quinto die Aprilis proximè venturi, expirantis, jam ferme præterlapsus est,
 „ Majestas Sua summedictis Ordinibus hoc Mense Februario secundam millionem
 „ plenissimè exsolvet, præter primam quam antehac iisdem annumeravit, pro ex-
 „ solutione Anni 1634. qui Mense Aprili 1635. expiravit: Ac nequid dehinc diffi-
 „ cultatis ob hanc rem offerretur, impræsentiarum de novo constitutum ac con-
 „ cessum fuit, Regem binis supraddictis millionibus, uti etiam Legione Peditum
 „ Equitumque cohorte exsolvendis liberatum iri.

„ 16. Præsens denique Fœderatio per Majestatem suam Ordinesque Generales,
 „ solennibus &, quoad ejus fieri poterit, optimis formulis confirmabitur; intra
 „ Mensis unius, sive sex Septimanarum à subsignatione spatium, ac Majestati Suz
 „ Ordinibusque Generalibus, secundum vim suam, quo executioni mandari pos-
 „ sit, tradetur.

*Exemplum Articuli privati, de quo Fœderationis hoc die initæ
 causa conventum fuit.*

„ **Q**uanquam Articulo nono Fœderationis, inter Serenissimum Regem Ordines-
 „ que Fœderati Belgii Generales initæ atque hoc die subsignatæ, convenerat,
 „ ut, si post dissolutionis Tractationem subsignatam confirmatamque Induciarum
 „ Pacifve Tractatio aliqua institueretur, ejusmodi Tractatio, neque iniri neque
 „ concludi posset, nisi cum Majestatis suæ Ordinumque Generalium mutua con-
 „ junctioe ac consensu; Nihilominus tamen Majestas sua Ordinesque Generales
 „ convenerunt, ut in omnibus aliis locis, in quibus bellum, cui Pars neutra præsentî Fœdera-
 „ tione obligabitur, dehinc geri posset, summedictæ Majestati Ordinibusque Generali-
 „ bus Induciarum Tractationem absque Partis utriusque conjunctione & consensu,
 „ inire ac concludere liceret, idque secundum Partis istius arbitrium; eâ quidem
 „ lege ac conditione, ut pacis omnis Tractatio excludatur, quandoquidem ea
 „ cum Partis utriusque conjunctione & consensu mutuo constanda veniet. Qui
 „ quidem Articulus privatus eandem vim & vigorem obtinebit, ac si præsentî Fœ-
 „ derationi Generali hoc die initæ, insertus fuisset. Actum Parisiis, octavo die
 „ Februarii, Anno 1635. Signatum erat, Bullionius, Bouthillierus, Charnassæus,
 „ Adrianus Pauw, L. Knuytius.

*Exemplum Articuli privati, de quo Fœderationis hoc die initæ
causa conventum fuit.*

Quamquam Articulo secundo Fœderationis, hoc die inter Majestatem Ordinesque Generales initæ, convenerat ut Incolæ ac subditi qui, ut se communi proposito adjungere Hispanosque milites mœnibus suis expellere velint, invitabuntur, illud trium Mensium spatium, postquam ejusmodi invitatio fuerit divulgata, effectum reddere deberent; Nihilominus tamen Majestas Sua Ordinesque Generales decreverunt, ut dictum temporis spatium utriusque consensu, quamdiu in commune commodum fore existimabunt, prorogaretur.

Quininsuper etiam conventum fuit, inter Serenissimum Regem Ordinesque Generales, quod si durante bello, quod in Flandriæ oris maritimis aliisve in locis gerent, hostes communes eorumque Socii, quicumque futuri sunt, regna atque imperia Regis, qualiacunque mari invaserint, ut tali casu summedicti Ordines Generales ingentem classem exornarent, quo cum Regiâ Classe, quam Majestas sua apparabit, conjuncta, nefariis hostium conatibus, irruptionibus ac deprædationibus adversum iret, eaque omnia, quæ commodissima existimabuntur, efficeret; Idem etiam conventum fuit, ut Majestas sua, quod si Ordines Generales bello Mari opprimerentur, faceret. Hic itaque privatus Articulus eandem vim & vigorem obtinebit, ac si Fœderationi hoc die initæ, fuisset insertus. Actum Parisiis, octavo die Februarii, Anno millesimo, sexcentesimo, tricesimo & quinto. Signatum erat, Bullionius, Bouthillierus, Charnassæus, Adrianus Pauw, I. Knuytius.

*Exemplum privati Articuli, de quo Fœderationis hoc die initæ
causa conventum fuit.*

Inter Serenissimam Majestatem Ordinesque Generales conventum est, quod si aliquis Principum seu Rerumpub. suo, vel Hispaniarum Regis Nomine, aliove prætextu naves, quas Majestas sua Ordinesque Generales in oris Flandriæ maritimis ante oppida, quæ ab Hispanis subacta sunt, paratas habebunt, hostiliter aggredierentur, easque oppugnarent, sive in regna Majestatis Ordinumque Generalium Provincias milites suos exponerent, aut denique hujus illiusve Principis Copias Oppidis ab alterutro exercitu obsessis subsidio auxilioque adducerent, adeo ut ejusmodi actus hostilitatis Majestas sua Ordinesque Generales cum dictis Principibus & Rebuspub. dissolvere cogerentur, ut tali casu cum utriusque Partis conjunctione dissolverent, neque postmodum, sine Partis utriusque conjunctione ac consensu mutuo, quampiam Induciarum Pacisve Tractationem inire liceret.

Nos, quorum nomina sequentibus inserta leguntur, Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Extraordinarii Legati promittimus ac pollicemur hujusce Articuli privati Exemplum à Deputantibus Nostriis subsignatum traditum iri, quamprimum ratihabitio Fœderationis hoc die initæ inter Dominos

„ Commissarios, à Rege Christianissimo delegatos, à Majestate sua tradita fuerit.
 „ Actum Parisiis, octavo die Februarii, Anno 1635. Signatum erat, Adrianus
 „ Pauw, I. Knuytius.

„ Hisce autem Regia Procuratio inserta, tricesimo die Januarii, Anno 1635. exa-
 „ rata erat. Præpotentium vero D.D. Ordinum Generalium Procuratio data erat
 „ tricesimo die May, Anno 1634.

„ In quorum omnium testimonium Nos, supramemorati Commissarii, & Le-
 „ gati, quorum nomina sequentibus inseruntur, nomine locoque Deputantium
 „ Nostrorum præsentibus solitâ subsignatione annulisque signatoriis muniri cura-
 „ vimus. Actum Parisiis, octavo die Februarii, Anno 1634. Signatum erat, Bul-
 „ lionius, Bouthillierus, Charnassæus, Adrianus Pauw, I. Knuytius.

„ Hanc Pœderationem exercitus utriusque conjunctio prope Trajectum ad Mo-
 fam, Tenarum expugnatio, Lovaniensis obsessio, Castellique Schenchiani amissio
 secuta sunt. Cujus recuperandi causa exercitus uterque supra atque infra dictum
 Castellum confedit; sic tamen, ut Hispani minimè prohiberi possent, quin prope
 Cliviam castra ponerent, atque aditum & Navigationes suas ad Castellum tutas
 securasque redderent.

Hoc tempore Pacis sive Induciarum Tractationem quamcumque cum hosti-
 bus impossibilem esse omnes existimabant, eo quod dissolutionis Tractatio nova
 admodum, fides quin etiam bellum continuandi, Hispanosque è Belgii Provin-
 ciis expellendi, data erat. Neque bellum majori studio unquam quam hac æstate
 gestum fuerat. Nihilominus tamen Pacis quædam Tractatio Cranenbergæ pro-
 posita fuit, eo quidem prætextu, quod Arx Gennapæ ab Hispanis ac Ravesteinii
 telonium ab Ordinibus Generalibus muniatur, indeque per continuationem
 Turnhouti. Quâ Pacis Tractatione tum primum per Wittenhorstium, qui
 cohortem equestrem inter Hispanos quondam duxerat, institutâ, postmodum
 per Hispanos Arnhemium translata, nonnihil ab utraque Parte metuebatur. Ab
 una, si auscultaretur, propterea quod fortassis Hispanis non plena ac sufficiens
 agendi potestas concessa erat; ab altera vero Parte Tractationem Pacis, *quæ omnis
 belli finis est*, recusare, res haud parvi momenti ducebatur.

Idque eo magis, quod ipse Dominus Bresæus & Charnassæus paulò ante Regis
 nomine indicaverant, Dominum Mazarinum, in Gallia Nuncium Papæ Romani,
 quatuor ad Pacem inter utrumque Regem conflandam loca proposuisse: vide-
 licet, Constantiam, Augustam Vindelicorum, Tridentum, vel Spiram Nemetum,
 idcirco quid de Tractatione animi Ordines haberent, cognoscere cupiebant.

Quapropter, ut omnis dubitationis scrupulus amoveretur, Celsissimus Arau-
 sionensium Princeps & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputati
 Arnhemii commorantes Dominum Musch Graphiarium Cranebergam mittere
 decreverunt, eo sine, quo cum Domino Martino Aspæo Majestatis Sux Secreta-
 rio colloqueretur. Qui primò adveniens, nullam à Rege sufficientem Pro-
 curationem ad ineundam Tractationem datam fuisse, comperit: Adhæc autem
 Hispani varios atque à re longe diversos sermones habebant; utpote qui sp ar-
 gebant, Se videlicet *Limburgum, simul etiam quatuor trans-Mosanos Tractus, Trajectum,
 Ruremundam, Venloam, Sanctæ Crucis fortalitiæ, Sancti Iacobi propugnaculum, Orsojam,*
 Rheno-

Rhenobercam, atque omnes in Indiâ Occidentali munitiones repetere, quorum omnium loco Castellum Schenchanum cum Santvilitio restituerent.

Quibus in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. relatis, Celsissimus Arausionensium Princeps, qui intererat, Hostium proposita (quæ plerumque iniqua existebant) parvi ducenda esse censēbat. Sed reliquarū Provinciarum sententiis super dicta Hostium propositione perceptis, Celsissimo Arausionensium Principi ac Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis (quorum cognitione Hostium proposita Cranenbergæ fuerant exaudita) gratiæ actæ sunt, insuper etiam rogati, ut iisdem porrò incumbere, atque ea, quæ pro rei ac temporis necessitate commodissima esse arbitrarentur, agerent, quæque, Arausionensium Principe consulto, necessaria esse existimarent, adhiberent. Porrò autem Dominus Heemstedius, & qui in Galliam Præpotentium D. D. Ordinum Legati Extraordinarii fuerant missi, Hostium Propositionis per literas certiores facti fuerunt, eo quidem fine, ut, ubicunque ac quibuscunque opus esset, referrent, simul etiam diligenter, si quæ à Mazarino, aut alio quopiam, super pacis Tractatione proferrentur, attenderent, & quæ in ea re transegerent ac percepissent, Ordinibus semper indicarent. Eapropter etiam Dominus Heemstedius supramemoratam Hostium propositionem Cardinali Riehellio exhibuit. Cui, respectu Tractationis & locorum per Mazarinum Papæ nomine oblatores propositione, responsum fuit, *Eam scilicet propositionem nihil præterquam adhortationem ad pacem terminis generalioribus à Papa, Communi Parente, omnibus Christianis Principibus propositam existere.* Quandoquidem Ecclesiæ Capiti conveniebat Pacem majorem in modum commendare & Christiani sanguinis profusioni, quantum posset, occurrere. Ac quamvis nihil aliud esset, neque oblationis quidquam neque postulationis dicta propositio contineret, eam tamen (vi superiorum Tractatum) Nomine Majestatis Sux Domino Heemstedio indicatam fuisse, quem ad modum etiam à Domino Bresæo & Charnassæo Arausionensium Principi ac Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis fuerat indicata. Quibus ipsi, Domino Heemstedio sc. responsum fuit, Dominum Graphiarium Mufch jam Mense Septembri Cranebergam sæpius Induciarum Tractationis causa profectum, & cum Duee Johanne Aspæo colloquutum fuisse, idque non solum clam Marefeallum Bresæum, verum etiam cum negatione, quod dictus Graphiarius eâ de causâ Craneburgum missus atque Induciarum Tractationi adhibitus fuisset, quamvis satis sudaverat, ad rumoris istius veritatem exculpandam. Postremo Domino Heemstedio à Majestate Suâ, quantum ea res à superiorum Tractatum Fæderumque sinceritate, quantum insuper à Majestatis Sux fidelitate in istoc negotio demonstratâ; utpote quæ omnem pacis oblationem communicarat, discreparet, ob oculos positum fuit.

Hoc itaque pacto & Rex & Ministri ejus sibi Tractationem summopere displicere, quamvis immeritò, ostenderunt: quippe Dominus Heemstedius Ordinibus Gallix, simul etiam Dominus Noortvieius & Dominus à Waveren Marefcallo Bresæo & Charnassæo tempestivè satis, ut postea cognitum fuit, dictam Hostium Propositionem indicaverant.

Quinto die Novembris Wittenhorstius Magister Equitum novum conventum Hispanorum Nomine postulavit: quoniam vero tempus jam præterlapsum, at-

que Concilium Arnhemio Hagam-Com. reversum fuerat, dicto Conventui decimo & tertio die Novembris habendo, Turnhoutum designatum fuit: cum Mandato ac Proposito, si Induciarum Tractatio succederet, ut Breda, cujus mentio ante facta fuerat, eo modo, quo ab Hispanis capta erat, simul cum agro suburbano ejusdemque Jurisdictione, Scenchianum quinetiam Castellum atque Urbs Gelria restituerentur, & sexies centena Florenorum millia offerrentur, eo fine, quo deinde videri posset, num Præpotentes Ordines Generales assiduâ Hispanorum petitione, Regi Hispaniarum, *Trajectum ad Mosam, Limburgum, una cum quatuor Tractibus Trans-Mosanis, oppida ac fortalicia Brasiliensia, cum omnibus Jurisdictionibus, tradere, atque Inducias invidas effectum similiter in Orientali Indiâ obtinere vellent.* Ac si remedia quædam, quibus hoc negotium expediri posset, adhibenda forent, jam tum dicto Graphiario licitum esse dicere, spem datam fuisse Ruremundæ mœnia diruendi, cujus etiam loco Strala ac Gelria mœnibus suis exuerentur. Porro autem visum consultumque fuit ut Dominus Graphiarius declararet, tempus ab utraque Parte postulare, ut cum Gallis etiam tractari, resque eò deduci posset, quo Gallos inter & Hispanos pax confirmaretur, quandoquidem universum negotium inter Hispanos & Fœderati Belgii Ordines decidendum ad Tractatus conclusionem differri posset, dummodo Galli suam interea cum Hispanis Tractationem absolverent. Graphiarius insuper perciperet, num Hispani satius esse ducerent, ut conventui proximo Regis Galliarum Legatus aliquis, Gallorum res causasque curaturus, interesset. Quorum omnium jam memoratorum Domino Charnassæo, in quantum ad Gallos attineret, indicium factum fuit; qui insuper rogatus est, num ipsi placeret, quod videlicet occasio ferret, ut Gallorum proximo conventu aliqua etiam fieret mentio? Sed verò cum D. Charnassæus tum D. Bressæus, utrique à Rege Extra-Ordinarii & Ordinarii Legati qualitate muniti, atque Hagæ-Com. commorantes, tam publico quam privato colloquio atque conventu illud summopere sibi displicere ostenderunt.

Quinto die Decembris Graphiarius Musch retulit, quintum conventum ab altera Parte in vicesimum & secundum Novembris diem dilatum, ac postremo utriusque Partis consensu in tertium jam nunc vertentis Mensis diem constitutum fuisse; huic quidem conventui se, supra memoratum nimirum Graphiarium post meridiem interfuisse, uti etiam Ducem Martinium Aspæum, qui postquam Dominum Graphiarium adventus sui certiore fecisset, dictâ utrinque salute ac gratulatione, de successu optimo, solito quinetiam honore exhibito, ab utraque Parte decretum fuisse ut postero die, qui erat quartus dicti Mensis Decembris, utriusque Partis conventus in Curia Turnhoutensi hora matutina nona haberetur, eum tamen hora undecima propter casum aliquem fuisse habitum, Eoque se cum Duce Aspæo, dictâ salute, sermones pauculos habuisse; dictumque conventum dimissum, ac tempore pomeridiano ad horam quartam productum fuisse, in quo postquam supra memorati Domini confedisissent, se à Domino Aspæo plenissimam procurationem à Rege Hispaniarum impetrandam petiisse, quâ cum Ordinibus Generalibus agere posset, cujus ille quidem spem nonnullam antehac concitaverat, quam à Rege Hispaniarum Procurationem accepisse se negavit, eam nihilo minus quotidie expectare, ac propter impedimenta quædam Ejusdem moras excusasse.

cusasse. At postquam supra memorato Duci Aspæo per dictum Graphiarium fuisset indicatum, Ordines Generales Fœdere atq; Societate Gallis devinctos teneri, eaque propter sine Gallis nihil quidquam agi posse, de illo negotio actum, ac denique decretum fuisse, ut Tractationis loco, Cæsaris, Regis utriusq; & Galliarum & Hispaniarum, atque Ordinum Legatorum conventus aliquis institueretur; idque illum, quantum in ipso erat, concessisse, simul etiam promississe se omnem operam atque auxilium apud Cardinalem Infantem eâ de causâ adhibiturum esse, minimè dubitando, quin & ipse Cardinalis propter Hispanos dictæ Propositioni annueret. Quocirca etiam sermonibus nonnullis de loco, in quo ejusmodi conventus institueretur, ultrò citròque habitis, propositum fuisse, num Oosterhoutum, municipium quoddam Baronatus Bredanensis Arausionensium Principis proprii, dicto conventui magis inservire posset? Porro autem occasionem commodam fuisse datam de maritimorum captivorum utriusque Partis commutatione agendi, eo quod Rosendaliensis Prætor Turnhoutum venisset, quod sibi à Præpotent. Ordinibus demandatum fuisse ajebat, de quo tamen negotio agendo nullâ se auctoritate munitum Ducem Aspæum declarasse, veruntamen, quo pacto atque ubi oporteret, auctoritate de negotio illo agendo, muniri se atque instrui curaturum promississe, atque ejus Graphiarium octo decemve dierum spatio certiorum redditurum esse, utrum de omnibus, quæ memorata forent, ab utraque Parte ulterius ageretur, ac tum se die quodam opportuno Turnhoutii oretenus debitam declarationem exhibiturum. Quibus in consilium vocatis, visum decretumque fuit, ut supramemorato Domino Graphiario pro suscepto labore gratiæ agerentur, atque ex iis quæ jam retulerat, decretum fuit, ut ipse secundum mandata Arnhemii ipsi præscripta, cujusmodi supra memorantur, tempore pomeridiano tam Ordinario quam Extra-Ordinario Galliarum Regis Legatis Hagæ-Com. commorantibus enarraret.

Regis Galliarum Ministris Cranenburgensis & Turnhoutensis Tractationis communicationem summopere displicere, superioribus demonstratum fuit; at multo magis Tractatio ipsa postmodum displicebat. Quorum tamen querelæ, rationes, protestationes ac petitiones è sequenti Propositione, decimo & quarto die Decembris, Anno 1635 habita, satis superque innotescunt.

PRæpotentes Domini, Alterum hoc à Vobis colloquium eo fine postulavimus, quo Vobiscum de iis rebus, quæ hoc tempore oboriuntur, ageremus, simul etiam Majestatis Sux animùm ac benevolentiam, qua semper hunc Statum profequuta fuit, & Nostrum Vobis inserviendi studium singulare indicaremus & confirmaremus:

Hoc namque mihi persuasum habeo, Vos, Præpotentes Domini, adhuc in memoriâ habere summam illam defuncti Henrici Magni, Gloriosissimæ memoriæ, curam ac diligentiam quam hujusce Reipubl. salutis atque incolumitati assidue intendit, voluntatem insuper animique affectionem, cujus indicium fecit, quod Vos, Præpotent. Domini, ab omnibus Fœderatis Suis Sociisque liberos ac nemini subjectos haberi atque appellari curavit, qui mediusfidius ægrè tales Vos agnovissent, nisi Ejusdem Majestatis Sux exemplo atque auctoritate effectum

„ fuisset, singularem denique amorem, quo Vos omni loco ac tempore ad extre-
 „ mum usque vitæ suæ halitum subvenit, idque tanto animi studio, quanto pro-
 „ priis suis Regnis opitulari unquam potuisset.

„ Rex, Præpotentes Domini, Parenti suo non tantum in Regnis, verum etiam
 „ in curis ac sollicitudinibus, nec non benevolentia ac singulari animi voluntate,
 „ quâ semper Remp. hanc complexus est, successit. Tot millionum millia, tot Vi-
 „ rorum fortium vita, quam in Vobis adjutandis propugnandisque consumpsit, ni-
 „ mis magna ac recentia existunt indicia, ut horum omnium Vobis surrepsisset
 „ oblivio.

„ Tot ac tanta beneficia quum neque sufficerent, neque animum Vestrum ex-
 „ plerent; Ne Vos gravissimo bello impliciti, lassî & curis viribusque fracti tandem
 „ vel succumberetis, vel ejusmodi Tractationem iniretis, è qua tantum ad Remp.
 „ Vestram mali evenire posset; Idcirco Majestas Sua, Vobiscum sentiens, ad Vos
 „ Dominum Charnassæum, qui majora, quam hactenus, subsidia atque auxilia of-
 „ ferret, misit. At verò Propositiones, quas tunc temporis Hispani instituebant,
 „ quæque non nisi apparenter ac specie quadam utiles videbantur, quarum finis
 „ non alio tendebat, nisi ut commodissimum & maximè opportunum tempus, at-
 „ que in apparando confirmandoque exercitu animum Vobis atque alacritatem
 „ pristinam surriperent, dissensiones atque Provinciarum Vestrarum dissolutiones
 „ concitarent, Vosque optimorum & potentissimorum Vestrorum Amicorum so-
 „ cietate atque amicitia exuerent, Illi mentes Vestras adedò præoccupaverant,
 „ ut dictum Dominum Charnassæum auribus propemodum adversis audiretis.
 „ Sed postquam Majestatis Suæ longanimitate tempus ad cogitandum consequuti
 „ estis, quo tandem aliquando in penitiores consiliorum ac propositorum partes
 „ vultu Vestro dimisso, animum atque intentionem eorum pernosceretis, qui in-
 „ jurias sibi à Vobis illatas, ex animo nunquam exturbantes, nunquam alii ac Ho-
 „ stes Vobis existere possunt; Spe itaque cum Hispanis componendi & concluden-
 „ di Serenissimæ Infantis obitu ac Deputatorum in Brabantiam reditu frustratâ pe-
 „ nitusque sublatâ, tandem tamen Tractationem cum supramemorato Domino
 „ Charnassæo iniistis; quo Majestas Sua Semetipsam bis centenorum librarum mil-
 „ lium, quotannis annumerandorum, insuper etiam in exercitu Vestro duorum pe-
 „ ditum millium, Equitum centum exsolutioni obstrinxerat; cui plenissimè satisf-
 „ fecit; quem ad modum etiam promissa omnia hactenus servavit.

„ At verò, Præpotent. Domini, non omnia hæc sunt, quæ ad Vos è dicto Fœ-
 „ dere bona atque commoda pervenerunt: quandoquidem non aliam ob causam
 „ collata videntur, quam ut alia eaque majora ac meliora Vobis conferrentur, ni-
 „ mirum ut Majestas Sua semetipsam *Fœderi defendendi & offendendi adversus Hispanos,*
 „ *Domum Austriacam Ejusdemque Socios ac Fœderatos* obstringeret. Cui quidem Fœderi
 „ nullâ aliâ causâ devincta dici potest, præterquam eorum, quos *in communem omnium*
 „ *tranquillitatem salutemque* adscitos summoperè cupiebat, atque imprimis in hujusce
 „ Status incolumitatem, qui tanto in periculo versabatur, quanto in Europâ ante-
 „ hac alius nunquam, partim, quod ingenium omnium est, invito relinquere aliis-
 „ que concedere ea, quorum jus legitimum competere sibi firmiter persuasum ha-
 „ bent; partim etiam, quod Hispani nunquam derelinquent prætensionem seu pe-
 „ titio-

tionem, quam semper circa *Europæ Monarchiam* instituerunt, quandoquidem cognitum perspectumque habent, harum Provinciarum opportunitatem permagnam sibi impedimentum obicemque existere ejusmodi consilio ac proposito, quod de Statibus finitimorum Principum sibi adscribendis atque pro suis usurpandis ceperunt.

Quocirca, Præpotent. Domini, Majestas Sua & studio ac benevolentia quam Amicorum suorum & Fœderatorum salutem atque incolumitatem amplectitur, & petitionibus Vestris crebris impulsâ Hispaniarum Regi bellum indicere constituit, in quo non tantum multa, præter quæ promiserat, verum etiam quorum spes tenere Vos potuisset, præstitit, *M. de Rohan* in Valtelinam cum ingenti exercitu apparato mittendo, cujus operâ atque auxilio plurimas atque insignes victorias adversus Hostes consequuta fuit, & quæ loca oppidaque armis capta fuere, adhuc usque diem feliciter reservavit.

Dominus Marecallus *de Crequy* in Italiam itidem missus est, Sabaudia, Mantua Parmæque Ducibus se adjuncturus. Ac fieri vix potest, quin Hispanorum Copias summopere distrahant, eò quòd commodissimam atque intimam ipsorum Regnorum Partem invadant.

Dominus Cardinalis *de la Valette*, Bernhardus Angoulesmæ Dux, Dominus Marecallus *de la Force* triplici exercitu ingenti omnes Imperii Copias in diversum trahunt.

Et quoniam, Præpotent. Domini, Majestas Sua in hæc Provincias viginti supra quinque peditum millia, Equitum verò quinque millia cum ingenti tormentorum bellicorum Copia, utque uno verbo eloquar, firmissimum optimumque exercitum, qualem antehac Principum nemo in Amicorum Sociorumque auxilium atque subsidium adhibuit, educi curavit, dubium nullum est, quin Majestas Sua omnibus & singulis suis promissis omni ex Parte præstitura sit, in quorum satisfactionem postquam Rochefortium se tempore statuto contulisset, atque ibi neque exercitum Vestrum invenisset, neque certi quidquam de Vobis percepisset, illi, quorum ductui atque auspiciis omnis exercitus fuerat relictus, neutiquam molestum neque periculosum esse arbitrati sunt, si Copias ulterius deducerent, Vestrasque in ipsis Provinciarum finibus quærent, quo Negotio impliciti, cum Hispanorum Copiis, locis quamvis parum opportunis, obviam factis configere non dubitarunt. Cujus tamen prælii eventus Vobis cognitus est.

Eodem quoque tempore, ut ex hac victoriâ aliquid commodi perciperetur, exercitusque *Huiam* trans Mosam sitam deduceretur, atque Hostium agros interiores invadere decretum fuerat; in quo, omni dubio procul, multa evicissimus antequam Hostes, jam tum metu perterriti, respirassent, atque novissimo prælio vires fractas damnumque acceptum resarcivissent. At verò Regii exercitus ductores illud noverant, Majestatem Suam *ex hoc bello nihil quidquam commodi sibi capere constituisse*, sed commodum aliquod Amicis Sociisque suis ferendi studio impulsam fuisse, quod ipsos ante omnia consilia propositaque cogunt ea executioni mandare, quæ Majestas Sua promisit ac pollicita fuit: aded ut longius processum Trajectumque ad Mosam perventum fuerit, quo Celsissimum Arantionensium Principem necdum advenisse compertum erat: sive tarditate factum sit, ac tempore

» pore quod in Hostibus impugnandis consumebatur, quo ad se redire, atq; omnia,
 » quæ ad tantò impetui occurrendum, eumque depellendum necessaria videbantur,
 » apparare possent, impediti fuerimus ne quidquam effectum redderemus; sive ad
 » consiliorum ponderis alicujus propositorum eventum difficillimè perveniatur,
 » aut Cœleste Numen Propositi eventum exoptatum Nobis negaverit; Quicquid
 » sit, hoc unicum certum est, rerum earum omnium exitum cognitum Vobis com-
 » pertumque haberi.

» Hæc profectò multa que alia, quæ nunc silentio transeo, ac quibus percipere
 » possetis, quam firma, quam necessaria atque utilis Gallorum amicitia Vobis sit
 » futura, neutiquam memorassem, nî ea, quæ hisce temporibus in Repub. Vestrà
 » geruntur, firmiter mihi persuasissent horum omnium Vos memoriam depo-
 » suisse.

» Frequentes Graphiarii Vestri ad Hostes meatus ac remeatus, variæ quinetiam
 » Assignationes Eiusdemque cum Hostibus Deputatis conventus & colloquia, abs-
 » que Nostri communicatione, non sine damno optimi, firmissimi & maximè sinceri
 » Fœderis, quod inter Majestatem Suam atque inter Vos antehac fuit initum con-
 » firmatumque, institui atque haberi queunt.

» Non equidem incertus sum, Præpot. Domini, Eos, quibus hujusce Tractatio-
 » nis negotium curæ est; ad id operam dare & manibus pedibusque obnixè omnia
 » facere, aliis ut persuadeant, Nobilissimos Dominos, D. Knuytium, D. Noortvi-
 » cium, & D. Graphiarium Musch, tertiâ vice Nos, Me sc. & D. Charnassæum, visi-
 » tasse, ut Nobis, quæcunque gesta forent, indicarent: At verò nihil quidquam in
 » eâ re agi, semper Nobis affirmârunt, utque omnem Nobis dictæ Tractationis
 » notitiam adimerent, rationes quasdam infirmas minusque solidas allegarunt.
 » Nos autem non ignoravimus malum tantò majus existere, quantò magis huic si-
 » letur, qui eidem remedium optimum adhibere valet. Vos autem, Præpotent.
 » Domini, facilè intelligetis, qualis Majestas Sua, de qua jam nunc loquor, exi-
 » stat, eo quod ipsius auxilium atque subsidium, non sine Vestro commodo maximo
 » latum videtur, insuper etiam quod Majestatis Sux voluntas atque animi benevo-
 » lentia in Vestram salutem & incolumitatem prompta semper ac parata repe-
 » riatur.

» Hæ itaque, Præpotent. Domini, rationes sunt, ob quas Majestas Sua (Anni
 » tempestate Copiarum in campo detentionem ulteriorem non ferente) Dominum
 » Charnassæum Meque ad Vos miserit, qui voluntatem Regis ergà Vos jam à mul-
 » to tempore cognitam perspectamque habent, & quæ majorem me expeditionem,
 » cui in Germania incumbebam, differre impulit, ut aliam in hisce Provinciis ductu
 » atque auspiciis Celsissimi Arausionensium Principis capefferem, cujus fidei non
 » modo Nosmetipsos verum etiam tantas ac tam insignes Gallorum Copias com-
 » misimus, in quas haud aliter imperium hætenus obtinuit, ac si Vestrorum ære
 » fuissent exsolutæ.

» Non immeritò, Præpotentes Domini, notitia, quam curæ Vestræ habemus,
 » quâ Vos semper in promissis constanter atque inviolabiliter servandis teneba-
 » mini, singularis quinetiam animi providentia, & rerum tot Annorum spatio
 » magnificè feliciterque gestarum, credere Nobis prohibet certis rumoribus, qui
 »

Bruxellis, Coloniâ, Amstelredamo, Londino, quin etiam ex hisce Provinciis ad ,,
Nos perferuntur, Vos, sc. non Propositiones duntaxat Articulosque Tractationis ,,
cujusdam accepisse, sed in eadem quoque eò pervenisse, ut parum absit; quin ,,
de omnibus Tractationis Articulis inter Vos conventum sit.

Quæ quidem rationes omnes & singulæ incomparabilibus Celsissimi Arausio- ,,
nensium Principis qualitatibus confirmantur, qui, ut mihi persuadeo atque in ,,
animum induco; actiones tam parum justas honestasque invitus planè admissu- ,,
rus est.

Quod ad me attinet, oculorum profectò meorum prospectiōni diffidere mal- ,,
lem, quam ut Vos Tractationem inire posse crederem, quæ promissa Vestra fi- ,,
demque maximo & potentissimo universi Orbis terrarum Regi, Amico Vestro ,,
summo tam solenniter datam solvens, illud effectum redderet, quo verbis dehinc ,,
Vestris nulla fides haberetur.

Quid spei igitur, Præpotent. Domini, quid fiduciæ reliquum est, ut sibi quis ,,
persuasum habere possit, Vos, solitâ Vestrâ animi prudentiâ posthabitâ, nimia ,,
festinatione, quæ non nisi damnum inferre poterit, scienter ac prudenter in ,,
eam iri præcipitatos foveam, quam implacabiles Vestri prorsusque irreconcilia- ,,
biles Hostes Vobis effoderunt?

Aut quo pacto credi poterit, Ejusmodi homines, qui Annos sexaginta aut ,,
plus eo tam strenuè feliciterque pro libertate suâ pugnârunt, jam nunc irrepara- ,,
bili Auctoritatis suæ jacturâ, & malefacto, quod nullam postmodum apud Ami- ,,
cos Sociosque reconciliationem consequetur, certissimæ durissimæque servituti ,,
se se dederent? Talis quippe conditio Vestra habenda foret, in qua tum siti esse- ,,
tis, ubi privatam cum Hostibus Tractationem iniissetis. Vestra quin insuper li- ,,
bertas non nisi apparens, fucata & temporaria existeret.

Ad aures quin etiam Nostras pervenit, Vos præter reliquos cum Hostibus ,,
instituta Tractationis Articulos concessisse, ut utraque tam Orientalis quam ,,
Occidentalis India dictæ Tractationi includeretur. Nos autem, Dominus Char- ,,
nassæus & Ego, falsâ hæc atque vana esse duximus; utpote, qui Nobis in animum ,,
inducere neutiquam potuimus, Eos scilicet, quorum prudentia ac provida ani- ,,
mi circumspectio tantâ semper existit, Ejusmodi quid omissuros aliisque con- ,,
cessuros, cujus amissio certa ac perpetua, jactura quinetiam magna ac præsens ,,
est, Idque pro tantillo nummorum, atque incerto Induciarum beneficio, qua- ,,
rum vox ipsa quandam inconstantiam clarissimè exprimit, quodque tantum tem- ,,
poris durabit, quantum Hispanis ad respirandum, pecunias nummosque curan- ,,
dum, Copias prælio imminutas restaurandum opus habebunt, denique ad semet- ,,
ipso iis Hostibus accommodandum, quos fortissimos atque adversus sese va- ,,
lidissimos comperient, quales tamen ad Provincias Vestras rursus subigen- ,,
das semper habituri estis. Hoc ipsimet sine famæ ac Nominis sui jactura fieri ,,
posse arbitrantur; Idque partim exemplo, quod Hostibus præsentis Tractatione ,,
(quemadmodum à Vobis fieri rumor est) præbebitis, partim etiam, quod certissi- ,,
mum hoc sibi axioma retinent, *Principem neque verbis, neque promissis, Hæreticis at-* ,,
que subditis suis (quales Vos habet) datis confirmatisque ullâ lege devinctum obligatum- ,,
que teneri; præsertim si quidquam *armatis subditis, ipsemet coactus*, fuerit pollicitus.

„ At nemo Vestrum, Præpotent. Domini, dubitat, quin Hispani Vos & Hæreticos
 „ & Subditos habeant.

„ Complures aliæ rationes sese offerunt, quæ Nos prohibent, ut iis credamus
 „ fidemque habeamus, quæ de Tractatione cum Hostibus ad Nos perferuntur: quæ
 „ tamen Tractatio tantum Auctoritati & Rerum ac Fortunarum Vestrarum incolu-
 „ mitati detrimentum allatura esset. Sed verò prudentiæ Vestræ summæ atque judi-
 „ cio sagacissimo injuriam faceremus, quod si Vos eâ re, quæ pro ipso loquitur, diu-
 „ tius detineremus.

„ Majestas Sua Eiusdemque Consilarii, non magis ac Nos, tantum sibi nefas
 „ in animum inducere possunt, Idque ab Eiusmodi hominibus patrari, qui summo
 „ honore summaque justitiâ abundant. Adeò tamen omnibus in ore est, ut, non
 „ obstante fiducia, atque iis, quæ ad Majestatem Suam per literas dedimus, nihilo-
 „ minus tamen Me & Dominum Charnassæum Legatos Suos, ad Vos mittere in
 „ rem fore duxerit, qui Vobiscum de Tractatione cum Hostibus colloqueremur,
 „ ea quæ oboritura sunt transigeremus, atque à Vobis totius rei veritatem & quic-
 „ quid actum foret cognosceremus; ut, quid Majestas Sua actura sit, sciret, Vos-
 „ que ut malum satis ingens evitaretis, rogaret, cui equidem præcaveri poterit, si
 „ omnis cum Hostibus Tractatio prohibeatur prorsusque abrumptur, quæ ab ipsis
 „ duntaxat Hostibus instituta ac promota fuit, cujus etiam continuatio perniciosa
 „ foret, propterea quod primus ejusdem effectus quem produceret, animos No-
 „ stros invicem distraheret, mutuamque societatem atque amicitiam disturberet; quam
 „ ipsi quidem mutuam Societatem atque amicitiam Domus Sux aut saltem propofi-
 „ torum ambiciosorum perniciem interitumque apportaturam esse, non ignorant.

„ Considerandum Vobis, Præpotent. Domini, etiam atque etiam venit, vix de-
 „ cem Menses abiisse, quod Gallia, ne petitionibus Vestris crebris, multoties pro-
 „ positis ac repetitis deesset, hoc bellum contra Hispanos paraverit, quod res & for-
 „ tunæ Vestræ in pristinum restitutæ fuerint locum, quod denique Castellum Scen-
 „ chianum, in eum locum redactû sit, ut non tantum ejusdem recuperatio certa at-
 „ que indubitata, atque Hostibus expugnatio inutilis facta, verum etiam ejusdem
 „ retentio sumptuosa ipsis sit reddita.

„ Adeò ut quivis facillè sibi persuadere possit (quandoquidem nulla alia ratio da-
 „ ri potest, ob quam tanta Partis utriusque commutatio oboritur) Vos non con-
 „ stituisse superiorem cum Majestate sua Fœderationem contrahere, nisi *ut Vobis*
 „ *maximo medio foret, quo commodiorem postmodum cum Hispanis ineundi Copia daretur.*
 „ Atque in eo casu, Præpotent. Domini, si peccata, in quantum ab Insignioribus
 „ committuntur, graviora censeantur, ac si Insigniores minus æquiore animo *inju-*
 „ *rias noxasque*, quàm mediocres homines, ferant, quanto dolore, injuriâ noxâque
 „ Majestatem Suam afficiant, id Vestro arbitrio relinquatur.

„ Verum enimverò si Vobis incommoda quædam privata (quod tamen neuti-
 „ quam creditur) oborta sint, quibus ante Menses decem nondum impliciti era-
 „ tis, quæque ante prævideri non poterant, Majestas Sua per Nos rogari atque
 „ obsecrari Vos jussit, ut eadem sibi indicare velitis, *operam suam consilium atque au-*
 „ *xilium pollicendo.*

„ Ac si incommoda talia Vobis imminere cognoverit, ut nihil nisi pax ipsa, quæ
 „ opti-

optimum est remedium, sit superstes, pròmittit ac pollicetur, se Eam neutiquam esse recusaturam, quandoquidem unicam hanc ob causam bellum susceperit. Hoc autem Majestas Sua petit atque urget, ut Pax certa firma atque honesta obtineatur, hoc est, ut Pacis Tractatio conjunctis Sociis atque Amicis omnibus Eorumque consensu mutuo, non autem festinanter, privatim atque occultò instituat, qualiter præsens cum Hostibus Tractatio instituta videtur. Quam quidem Majestas non sui, verum universi Orbis Christiani, imprimis autem Vestrarum salutis atque incolunitatis causa dolet; non verò metu aut timore aliquo, quod sola adversus Hispanos arma gerere cogitur; quippe tali in loco se constitutam (pro quo beneficio Cœlesti Numini laus & honos debetur) comperit, ut Eorundem conatus, ac proposita haud multum extimescat, propterea quod Majestas Sua Regnum jam nunc majori atque arctiori concordie vinculo unitum, opibus & facultatibus pluribus adactum, bello quinetiam armisque magis exercitatum possideat, quàm temporibus Francisci Primi exstiterat, adversus quem omnes Hispaniarum, Italiae, Provinciarumque septemdecim, tum adhuc Unitarum & Britanniae conatus, vires opeque nihil quidquam evincere poterant.

Præter hæc Majestas Sua, pignora asservat, ut juxta ea, quorum causa bellum inferri sibi posset, quæque Hostes vi erepturos se diffidunt, eo, quo libet modo, se accommodare queat. At primum quod cepit consilium, cum bellum susceperet, in Amicorum duntaxat & Sociorum commodum atque communem omnium salutem & tranquillitatem, nimis justum atque æquam existit, ut eodem desisteret; Vobis, Præpotent. Domini, affirmando, Majestatem Suam Regnum periculis exposituram, quemadmodum semetipsam multoties armorum periculis objecit, potius quam *Vos Vestramque Rempub. deserat, minimum Articularum solvat, aut ea, quæ verbo regio Vobis promissit, solvat.* His omnibus, Præpot. Domini, nimis magno cum honore hæcenus satisfactum esse, vidimus, animum quinetiam Majestatis Suae nimis honestum nimisque probum cognovimus, quam promissorum solutione ejusdem splendor obfuscarî sinat. Sed quid opus est verbis, quum universum hoc Ordinum Collegium ea, quæ jam commemoravi, mecum cognita habeat?

Nonnulli autem sunt, qui sibi persuasum habent, se, per crebros hosce ac continuatos Domini Graphiarii Conventus & colloquia cum Domino Martino Aspæo omnibus incommodis ac difficultatibus, quæ inter Vos & Hispaniarum Regem intercedunt, compositis, satisfacturos esse, si Nos Eidem Tractationi includerent: quæ quidem respectu Vestri inita jam ac confirmata videtur, at ratione Majestatis Suae necdum inchoata, idque vi obligationis atque devinctionis, qua Majestas Sua Vosque, Præpotent. Domini, ita obstringimini, ut nisi conjunctim Tractationem qualemque inire liceat. Tantum verò abest, ut perfidia in eâ re & noxa minor evaderet, ut ad utramque potius quàm maximus cumulus accesserit, eò quod injuriæ noxæque neglectum contemptumque adjunxisse videamini.

Hæc quum neque ab antiqua illa & consueta Vestri fidelitate, æquitate, gratitudine ac prudentia expectanda neque cogitanda veniant; plenissimam à Vobis satisfactionem sperabimus, simul etiam rogabimus, ut dictam cum Hostibus

» Tractationem, quæ Nobis justissima irascendi causa foret, dissolvere, ac bellum,
 » quod eadem animi alacritate, quam in reliquis Vestris propositis assidue com-
 » monstrastis, à Vobis susceptum fuit. continuare, aut, si ad pacem animum adje-
 » cistis, firmam ac perpetuam, honestam insuper fidamque, non autem cæca festi-
 » natione turbatam atque infectam, inire velitis.

» Nobis quinetiam Majestas Sua mandavit ac præcepit, ut Vobis affirmaremus
 » fidemque daremus, Majestatem Suam amicitiam ac benevolentiam Vobis pro-
 » missam constantè fideliterque collaturam, simul etiam Tractatus quotquot Vo-
 » biscum confirmavi, inviolabiliter servaturam esse; sic ut nullo casu eosdem solu-
 » tura sit.

» In quorum omnium testimonium, pro Partibus Nostris Vobis, Præpotent.
 » Domini, promittimus ac pollicemur, Nos omnia, quæcunque poterimus, adhi-
 » bituros esse, Vestro quandoquidem commodo atque incolumitati plenissimè
 » consulimus. Actum Hagæ-Com. decimo & quarto die Decembris, Anno 1635.
 » Subsignatum erat, Bresæus, Charnassæus.

*Ad supramemoratam Propositionem ac querelam sequentia, re-
 sponsi loco, reddita fuere.*

» **A**D Propositionem, quam Dominus Bresæus Gallix Marescallus, Legatus Ex-
 » tra-Ordinarius, & D. Charnassæus in Concilio Regni Ordinum Consiliarius;
 » Exercitus Regis Marescallus ac Militiæ Præfectus, Legatus Regis Galliarum Extra-
 » Ordinarius Nomine locoque Majestatis. Suæ Christianissimæ in Concilio Ordin.
 » Generalium Unitarum Provinciarum, decimo quarto die Decembris proximè el-
 » pti, habuerunt,

» Declarant Ordines Generales recordationem beneficiorum, auxiliorum &
 » subsidiorum ac benevolentia, quibus variis temporibus Rex Henricus Magnus,
 » gloriosissimæ memoriæ, ac quibus Majestas Sua, quæ Parenti suo non tantum
 » in Regno, verum etiam in Ejusdem Curis, sollicitudinibus ac benevolentia suc-
 » cessit, in hujusce Reipub. incolumitatem atque incrementum contulerunt, nun-
 » quam intermorituram esse: pro quibus omnibus dicti Ordines Generales sum-
 » mas Majestati gratias agunt, easque honore, reverentia atque animi gratitudine
 » in omnibus actis & factis agnoscunt. Quemadmodum etiam mediis, quibuscun-
 » que fieri poterit optimis, amicitiam & societatem tanti ac tam magnifici Princi-
 » pis sibi comparare atque effectam reddere student. Ad quod etiam hætenus, at-
 » que dehinc quocunque tempore collaturi sunt, quæ Regiæ dignitati atque aucto-
 » ritati, Regni que amplificationi atque incolumitati inservire poterunt, cujus qui-
 » dem erga Majestatem Suam Ejusdemque Regna ac Status voluntatis singularis va-
 » riis temporibus indicium maximum fecerunt. Adcò ut Ordinibus Generalibus
 » mirum videatur, Celsitudines suas crebros discessus Domini Grapharii in peio-
 » rem Partem rapuisse, quoniam crebri discessus compositioni ab Hispanis propo-
 » sitæ inservierunt, eo fine, ut Generalis inde suboriretur Tractatio, quam ipsi
 » quoque Galli semper desiderarunt. Fœderatio quinetiam inter Gallos Ordines-
 » que Generales, offendendi & defendendi ergò inita, vix aliud præterquam re-
 » rum

rum omnium Instaurationem, quin imo universi Orbis Christiani Pacem perpetuam ac tranquillitatem intendit; sic ut Majestas Sua absque ulla causa ac ratione honesta crebros Graphiarum meatus ac remeatus ad Hostes doleat, quum D. Noortvicius, D. à Waveren & D. Knuytus sincerè ac perfectè ea omnia Celsitudinibus Vestris indicaverunt, quæ hæcenus cum Hispanis acta fuere: Dominus insuper Grapharius per expressum Ordinum Mandatum Domino Martino Aspæo jam tum Turnhouti commoranti indicavit, Fœderati Belgii Ordines Gener. arctissimo Fœderis vinculo Gallis unitos esse, neque sine iis cum Hispanis, utpote Hostibus utriusque Partis, componere velle. Quibus ac communi Tractationi respondendum ipsis venit. Eapropter etiam Ordinibus Generalibus visum consultumque fuit Dominum Musch Grapharium suum quamprimum Turnhoutum delegare, propter Negotium Captivorum maritimorum & difficultatem quandam, super interruptione Neutralitatis Sualux & Sevenbergæ concessæ, obortam. Quin imo Ordines Generales Majestati Sux affirmant, sese nullam aliam pacem, quam honestam, quam firmam ac perpetuam, hoc est, secundum Fœderationem Majestatem inter & Ordines initam, cupere: ac Majestati Sux, quod eandem minime recusatura sit, agunt gratias. Ad hæc etiam Ordines Generales non ignorant, Hispanos, quo inter amicos optimos falsos rumores ac diffidentiam concitent, operam dare, ut eosdem à se invicem divellant, ipsique prætentam Europæ Monarchiam consequantur. Idcirco etiam supramemorati Ordines Generales rogant atque obsecrant ut Majestati Sux placeat ipsis, quæcunque Romæ de pace universali aguntur, indicare; & majorem in modum ab utraque Celsitudine Sua petunt ut benevolam hujusce Declarationis relationem coram Majestate Sua instituire atque omni cura eidem incumbere dignentur, plenissimè asserentes, se omni studio, curâ ac diligentia sinceram ac firmam Societatem atque amicitiam perpetuam cum Majestate Sua expetere, officia quin etiam voluntatem ac benevolentiam erga eandem continuare velle. Actum in Concilio memoratorum, D. D. Ordinum Generalium, tertio die Januarii, Anno 1636.

Hanc tamen Ordinum Excusationem Regii Legati neutiquam acceperunt; verum septimo die Januarii, in Concilium Ordinum reversi, sequentia proposuerunt:

Præpotent. Domini, Posteaquam non exiguum temporis spatium Responsionem ad ea, quæ decimo & tertio die Mensis, proximè elapsi, scripta Vobis tradidimus, expectavimus, tandem Dominus Noortvicius, & Dominus Ruytenburgius proximo die Sabbathi quandam ad Nos pertulerunt, quæ mihi, meâ quidem sententia, hisce quatuor punctis principalibus consistere videtur.

Primum subsidia atque auxilia, voluntatem ac benevolentiam tam à Serenissimo Rege Henrico Magno, gloriosissimæ memoriæ, quam à Majestate Sua jam nunc in vita commorante, huic Reip. data concernit; ac quoniam eorum omnium Vos haud immemores esse cognovimus, minimè dubitamus, quin eorundem similiter usum maximum perceperint.

Secundum indicat, Graphiarum crebros meatus ac remeatus ad Hispanos continuare velle, illud Majestate Suâ inscia atque inconsulta fieri, impunè Nobis dicere licet; quandoquidem ea, quæ aguntur, ignoramus, præterquam quod è meatibus, ac remeatibus ejusdem, nihil mali ad Nos sit perventurum.

» Tertium declarat eundem Graphiarium propediem à Vobis ad Hostem denuo
» missum iri.

» Quartum modestam exprobrationem continet, sub prætextu petitionis eorum,
» quæ Romæ cæterisque in locis cum Hostibus communibus aguntur.

» Ea propter Vobiscum agere visum fuit, quò Nostram super dictis punctis qua-
» tuor sententiam diceremus, atque ea proponeremus, quæ hujusce Reip. saluti &
» communi commodo inservire posse existimamus.

» Quod ad *primum* attinet, Præpotens Domini, nimis rectè de Vobis senti-
» mus, quam ut Vos ingratitude arcesseremus; qua de causa etiam non dubita-
» mus, quin de Majestate Sua, prout decet, sentiatis.

» Quod ad *secundum* attinet, demiramur omnes, quod arguamur, Nos Graphia-
» rii ad Hostem meatum ac remeatum indirectè interpretatos fuisse, ac si Nos soli
» ejusmodi essemus, qui illud reprehendere sciremus: Neque tamen dubitamus,
» aliquem hujusce Concilii dari, quin secum concessurus sit, justissimam Majestati
» succensendi, Nobis etiam dolendi causam fuisse datam. Quinetiam hæc cum Hi-
» spanis Tractatio tam extra ordinem tamque ab iis, quæ à Vobis, vi Fœderationis
» formulis adeo solennibus initæ, sperari poterant, aliena est, ut omnem demira-
» tionem exsuperet.

» *Tertium* quod spectat, illud Nos de improvise oppressit, quod malum Nobis
» majus, quam quidem persuasum habueramus, obvenerit, idque ex eo contigerit,
» quod memoratam Tractationem non nisi à quinque duntaxat aut sex hujusce
» Concilii Deputatis institutam, neque ab universo Ordinum Concilio promotam
» fuisse, existimavimus.

» Nunc autem Vos non modo iis, quæ Acta sunt, approbantes, verum etiam
» cum Fœderationis inter Majestatem suam & Vos initæ violatione ac derogatio-
» ne, non obstante Declaratione, quam de Majestate nonnihil infensâ habuimus,
» promoventes & continuantes vidimus.

» Nos verò, qui sese Tractationis Negotium habeat, scire neutiquam posse, con-
» cedimus. Quippe si de Pace quadam Universalis agatur, quid Privati conventus
» & clandestina colloquia? Si de singulari aliqua, quid admonitiones, aut rei unius
» tam seriæ negationes profunt, quas equidem paucorum dierum spatium pro-
» met, ac præsentis Tractatione noxam adaugebit, quæ per se ipsam satis sen-
» tietur?

» Quocirca Vos etiam atque etiam rogamus ut Nobis, quid sentiatis indicare
» velitis, quod si commodum, quod si utile fuerit (quemadmodum etiam in Ve-
» stram speramus incolumitatem fore) ut efficiatis, ne boni cujuscumque speciei ad-
» versetur, progressus dictæ Tractationis tam exitiosæ dissolvendo, atque meatus
» Domini Graphiarii ad Hostes impediendo, aut saltem eos tamdiu differendo, do-
» nec Majestatis Sux de eâ re consilium perceperimus, ac quid adversus tantam
» mutæ Fœderationis violationem fieri velit, cognoverimus. Hæc causa fuit, ob
» quam in Concilio hocce tam Illustri tantopere urgeremus, neque ut Nostro dun-
» taxat officio fungendo, verum etiam voluntate & benevolentia, quâ rerum Ve-
» strarum incolumitatem salutemque amplectimur, comprobanda, satisfacere-
» remus.

» Quod

Quod ad quartum attinet, Præpotentes Domini, Vobis vel adjurare posse-
mus, neque Romæ, neque alibi quidquam directè, sive indirectè actum fuisse,
quod verbo Regio, promissioni, aut quæ Majestas Sua Vobis fuit pollicita, ob-
esse possit; Vobis affirmantes ejusdem Nomine locoque, nullam hæcenus Tracta-
tionem, præterquam illam, de quâ ante duorum Mensium spatium Vobiscum
colloquuti sumus, neque oblatam neque propositam fuisse; Quæ tamen non alia
fuit, quam quod Papa Romanus, universi Orbis Christiani Pacem ac tranquilli-
tatem etiam atque etiam expetens, posteaquam Cæsaream Majestatem ad eam in-
vitasset, etiam Regiam Galliæ Majestatem, ne dictæ universi Orbis Christiani tran-
quillitati deesset, rogârit.

Cui Majestas Sua Regia respondit, se nihil propter semetipsam magis expetere,
hoc autem non solû suum esse, se neque posse neq; velle quidquam absque Amico-
rum Sociorumque, imprimis autem Vestri conjunctione ac communionem, agere,
quibus etiam hanc Pacis Tractationis detectionem indicaturam, ac si annuerent, se
neutiquam defuturam esse respondit. In quibus omnibus Majestas Sua clarissimè
ostendit, se *religiosius sanctiusque quàm Vos, promissa omnia servasse*. Quoniam autem
factum infectum reddi nequit, nihilominus noxa, licet magna, ejusmodi tamen
non est, ut ei remedium nullum adhiberi possit, dummodo tempestivè adhibea-
tur. Quinetiam Nobis persuasum habemus Vos, Præpotentes Domini, judicatu-
rum primum ac primarium esse, uti à Nobis dictum fuit, ut supramemoratæ cum Hi-
spanis Tractationis progressus penitus succidatur. Hoc omne est, quod à Vobis
petimus, utque sententiam Vestram Nobis quamprimum exponatis rogamus;
quò Majestati Suæ, cui tandem per literas significabimus, tempus aliquod, consi-
lium ineundi ac pro re natâ decernendi, detur. Actum Hagæ-Com. sexto die
Januarii, Anno 1636. Subsignatum erat,

Bresæus. Charnassæus.

Quibus perpensis, visum tamen consultumque fuit superiori Responsioni, ter-
tio die Januarii ad Propositionem eorundem, decimo & quarto die Decem-
bris habitam, traditâ inhærere; Dominus itaque Florentius, Comes Cuilenbur-
gensis, & Dominus Noortvicius, delegati fuerunt, ut supramemoratis Dominis
Legatis alteram Responsionem traderent; iisque insuper significarent, Præpo-
tentes D. D. Ordines Generales etiam atque etiam optasse, ut secundum
Præpotentium D. D. Ordinum admonitionem Majestatis Suæ Deputatus aliquis
cum Domino Graphiario Turnhoutum discessisset; ac si posset, ut etiamnum,
discederet, quò Præpotentium D. D. Ordinum Generalium sinceritas simul ac
fidelitas in universo hoc Negotio omni ex parte se ostenderet.

*Exemplar Responsionis Præpotentium D. D. Ordinum Generalium
ad Propositionem Majestatis Suæ Legatorum sexto
die Januarii tradita.*

VUnitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, firmiter sibi persuaserant,
Christianissimæ Majestatis Legatos Responsionem ad Propositionem eorun-
rundem

,,rundem habitam accepturos. At hesternò die cognito perspectoque summedietæ
 ,,Majestatis Regiæ Legatos etiamnum in curis ac sollicitudinibus versari, summo
 ,,quinetiam cum dolore Domini Comitis Cuilenburgensis & Domini Noort-
 ,,vici relatione perceptâ, supramemoratorum Legatorum studio in comproban-
 ,,dâ Ordinum sinceritate nullo pacto verbis satisfieri potuisse, sed verò Lega-
 ,,tos ulteriorem Propositionis suæ hesternæ Declarationem postulasse. Idcirco
 ,,summedietæ Ordines Generales asserunt atque affirmant, discessum D. Grapharii
 ,,sui Turnhoutum, ad Hostium de Pacis Universalis Tractatione animum cogno-
 ,,scendum, neutiquam discrepare ab optima fidissimaque Regiæ Majestatis inten-
 ,,tione, eâ Responsione comprehensâ, quam decimo & nono die Decembris, pro-
 ,,ximè elapsi, D. Heemstedio Ordinum Generalium apud Majestatem Regiam Le-
 ,,gato Extraordinario tradidit: exoptantes, ut summedietæ Legati optimè de Or-
 ,,dinum Generalium actis factisque sentire velint, quem ad modum ipsi etiam Or-
 ,,dines Generales de omnibus actis factisque Regiis optimè sentiunt, neque tam
 ,,citò falsi ac vani quidquam in animum inducere. Ordines namque Generales
 ,,nullam prorsus malè ac perversè de se cogitandi causam præbuerunt (quod tamen
 ,,summedietæ Legati facere videntur) quandoquidem fidem suam Amicis, Sociis
 ,,ac Fœderatis datam ante hunc diem nunquam solverunt. Neque etiam existima-
 ,,runt, quod mutux atque utriusque Partis Contestationes nullo pacto inservire
 ,,poterunt ad Hostium vires opesque frangendas ac disturbandas, quod neque
 ,,vera media existunt, quibus hostes ad compositionem adigi possunt. Sed verò
 ,,quod optima certissimaque media ad Pacem Universalem consequendam, quam
 ,,etiam Christianissima Majestas se unicè expetere, superiori decimo & nono die
 ,,Decembris exhibitâ Responsione declaravit, sint, Res omnes hoc modo dispo-
 ,,nere ac dirigere, ut prompti atque expediti reddamur ad bellum aliquod ingens
 ,,mutuo consensu, operâ atque auxilio conficiendum; ad quod Summedietæ Le-
 ,,gati Ordines Generales promptos paratosque semper comperturi sunt, ac quo-
 ,,tiescunque ipsis de tali Negotio agere placuerit. Quapropter iterum iterumque
 ,,rogantur, ut omne studium, laborem atque industriam conferre velint, quò mu-
 ,,tuâ inter utramque Partem amicitia firma ac perfecta conservetur & confirmetur.
 ,,Actum in Concilio Ordinum, Hagæ-Com octavo die Januarii, Anno 1636.

Hæc itaque Induciarum Tractatio hæcenus incerta quum esset; visum con-
 sultumque fuit, sive succisa sive continuata foret; loco unius Hostis validissimi,
 alterum neutiquam excitare. Copiæ Cæsaris auxiliariæ, ductu atque auspiciis su-
 premi Moderatoris Piccolhominei intra ac prope terminos Provinciarum, quin-
 imo intra ipsa loca præsidiaria juxta Rhenum confederant. Hoc non tantum sæ-
 pius dehinc futurum, sed etiam dissolutionis inter Romanum Imperium & Nationem
 Germanicam causam fore credebatur. Quam dissolutionem Galli simul & quidem
 Sueci summo opere expetebant; Celsissimus verò Arausionensium Princeps atque
 Ordines Generales longè aliter sentiebant; huic videlicet Reip. Neutralitatem
 cum Cæsareâ Majestate & S. Romano Imperio omnibus modis expetendam esse.
 Quapropter etiam variæ, per Dominum Vosbergium aliosque, diversis tempori-
 bus Legationes ad Coloniensem Principem Electorem fuerunt institutæ. Simili-
 ter etiam per Dominum ab Aitzma, Patrum meum, ad Ducem Fritlandiæ, Su-
 premum

premiū Cæsareæ Majestatis, atque ad Comitem Tillæi Ligiorum exercitus, Moderatores. Sed quoniam Declarationes ad omnes illas Legationes, nunquam tam plenæ perfectæque conscriptæ fuerant, quin novæ semper earundem violationes atque infractiones committerentur, idcirco visum consultumque fuit ad Sacram Cæsaream & Regiam Majestatem Romanam summemoratum Dominum ab Aitzma delegare; qui non modo cogitatam ac persuasam dissolutionem sive Copiarum auxiliarium missionem præveniret; verum etiam solennem Neutralitatis securæque affinitatis Tractationem iniret.

Hæc, quamvis non alio fine instituta fuisset delegatio, Suecis tamen Gallisque plurimæ obumbrationis causam præbuit; propterea quod illi, ut supra commemoratum fuit, omnem simulationem profus amotam, & quem ad modum ipsi, eum ad modum quoque cum Cæsareâ Majestate Imperioque abruptam volebant.

Duodecimo Januarii die, Anno 1636. alter Turnhouti Conventus institutus fuit, qui simili ludificatione, quâ denique omnis Induciarum Pacisque Tractatus succidebatur, evanuit. Dominus Musch Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Graphiarins Turnhoutum delegatus, ad decimum Jannarii diem Hagæ-Com. se ad tempus pomeridianum continuit, quò cognosceret, num alterius Partis Deputati constitutum Tractationis diem rursus differrent; nulla vero diei constituti commutatione perceptâ, tanta festinatione iter suum confecit, ut vento licet ac flumine adversis, tam maturè Sylvam-Ducis appulerit, ut vel constituto die Turnhoutum devenire potuisset. Nullo autem à parte Hostium Sylvæ-Ducis Tybicine, cum quo tantò securius iter Turnhoutum conficeret, reperto, expediti itineris nuncium eò permisit, qui sciscitaret, num quis diei constituti error fuisset obortus: Qui postridie ejus diei, decimo tertio scilicet, Sylvam-Ducis reversus, Domino Graphiario retulit, Dominum Wittenhorstium, qui Salvos-Conductus diesque Assignationis ultrò citroque tradere consueverat, Turnhoutum cum Salvo-Conductu Domino Graphiario ab altera concessio transisse; è quibus cogitare cœpit nonnihil ab altera Parte impedimenti obortum fuisse; quapropter dictus Graphiarius decimo quarto die Sylva-Ducis discessit, Hagam-Com. reversurus: Mosam vero quum navigaret, prope Almkerckam, supramemoratus Dominus Wittenhorstius ei obviam factus fuit, qui Salvum-Conductum Graphiario tradidit, simul etiam petiit, ut vicesimo & secundo die vertentis Mensis Januarii Sylvam-Ducis redire vellet, quò tanto commodius Turnhoutum perveniret. Eapropter Dominus Graphiarius Dordrechtum se ad Amicos ac Familiares contulit, atque ibi ad vicesimum usque diem Mensis, sine publicis sumptibus, commoratus, tandem navem conscendit, quo vicesimo & secundo die Sylvam-Ducis perveniret; nihilominus tamen prope urbem navi sese ad sequentem diem continuit, cum dictus Wittenhorstius ipsum conveniret atque annunciaret, se scire cupere, num Dominus Graphiarius potestate atq; auctoritate plenissimâ munitus adesset; cui Graphiarius, se alterius Partis Deputatis, ubi Turnhoutum pervenisset, satisfacturum esse, respondit. Quibus habitis, dictus Wittenhorstius discedens Dominum Graphiarium rogavit, ut Oosterhoutum sive ad alium quempiam subjacentem locum se conferre vellet, quò tanto maturius ipsi indicare posset, utrum

conventus Turnhoutensis haberetur nec ne: ac postquam ad tuicesimum Januarii diem ad Steelhoviæ propugnaculum, in navigio quodam bellico expedito fuisset commoratus, Tubicen quidam à Parte hostium advenit, qui pro certâ conventus constitutione scripta quædam ipsi tradidit, quæ D. D. Ordinum Deputatis misit, qui eorundem Præpotentibus D. D. Ordinibus copiam fecerunt. At quoniam Domino Graphiario è variis dilationibus, ab alterâ Parte adhibitis, subolebat non alio sine hæc omnia fieri, quam ut diutius detineretur, ac per se Præpotentes Ordines Infamiæ exponerentur, quo tanto malo occurreret, omnem operam ac laborem adhibuit, quo efficeret ut alterius Partis Deputatus Dominus Aspæus Turnhoutum perveniret, quod tamen adeo ipsi è sententiâ excessit, ut dictus Dominus Aspæus septimo die Februarii advenerit, ubi ad Dominum Wittenhorstium, secundum Præpotentium D. D. Ordinum intentionem, Acta illa missa fuere, quæ Dominus Graphiarius ab Ordinum Deputatis per literas Domino Aspæo tradenda acceperat, eo fine tamen, ut Dominus Aspæus apertis verbis declararet, *num simul cum Gallia tractare decrevisset*; Graphiarius insuper verbis humanissimis rogavit, ut se Wittenhorstius excusatum haberet, quod Turnhoutum non adveniret, donec Dominus Aspæus sententiam suam ad supradicta Acta explicuisset. Quinetiam Graphiarius humanitatis ergò retia quædam piscatoria, viginti aut triginta florenis dono dedit; quibus septimo die Turnhoutum perlatis, simul etiam dictis Actis Domino Martino traditis, eo ipso die, tempore vespertino, tabellarium quendam ad Dominum Graphiarium misit, cum literis à Wittenhorstio exaratis, quæ octavo die Mensis horâ quintâ matutinâ fuerunt redditæ, quibus pctiit, ut Turnhoutensis conventus institueretur, & quod necessarium foret ageretur; qua de causa etiam Dominus Martinus Aspæus Dominum Graphiarium totum diem expectaret, ipse vero die 9. Mensis Antverpiam sive ad alium locum discederet, propterea quod salvus conductus eodem die expiraret. Adeo ut Præpotentes D. D. Ordines Generales pro summa suâ prudentiâ ac sapientiâ satis cognoverint, ac porrò cognoscere potuerint, quid dilationes ab alterâ Parte institutæ profuerint, atque etiamnum prodesse potuissent, quod supradictus scilicet Aspæus nihil aliud protulisset, præterquam quod hætenus protulerat. Idcirco Graphiarius, non convento Aspæo, Hagam-Com. reversus discessit, & qui ipsum eludere voluit, ipsemel elusit.

Quibus perpensis, visum consultumque fuit ut Domino Graphiario pro tanto labore ac studio grâtiæ agerentur; quinetiam ut Celsissimo Arausionensium Principi, nec non Præpotentium D. D. Ordinum Generalium ad Concilium secretum Deputatis eadem referre juberetur.

Quo factò (propterea quod ea cum Hispanis Tractatio magno cum eorundem dedecore atque infamia abrupta fuerat) Galli acquiescere cœperunt, videntes nihil quidquam è Cranenburgensi ac Turnhoutensi Tractatione eventurum esse; quamvis non exiguus respectus haberi potuisset ad debilem rerum Statum. Primo enim Castellum Schenchianum captum atque ab hostibus expugnatum erat, terror unde maximus plerosque invaserat; Betua, quæ quidem optima Gelriæ Ducatus Pars est, vastata jacebat; plurimi sumptus eâ ætate frustra impensi; ad Lovanium plurimum auctoritatis amissum fuerat; in Gallorum exercitum non ex-

solutum

solutum varia morbi mortisq; genera, fames quin etiam ingruere ceperat, adeò ut in Hollandiæ civitatibus multà millia, etiam qui genere ac familia opibusq; dominebant, cibum nummosque domatim mendicare cogerentur: quo factum est, ut generalis prope morbus omnes Provincias inficeret; unde secundò cogitatum fuit; quod si hæc in ipso abruptiois bellique Gallos inter & Hispanos principio, in viridi ligno obtingerent, postmodum Gallorum militum exsolutionem in pejorem partem evasuram. Tertio, quando quidem Pace Pragensi Cæsar in Germania multum evicerat; ac præteritâ jam ætate Copias omnes, quas Galli Ordinesque pro viribus comparare potuerunt, eductæ fuerant, quin etiam pro Victoria cladibus nonnullis acceptis, metuendum erat, ne parum ex hoc bello commodi perciperetur, proindeque Pacem multò commodiorem esse.

Rex Galliæ Ejusdemque Regni Ordines ex Cranenburgensi & Turnhoutensi Tractatione tam voluntate quam necessitate D. D. Ordin. ad Pacem conflandam cognitâ perspectâque, metuentes ne Pacis iterum Tractationem, quæcunque optima & commodissima offerretur, arriperent; Idcirco visum fuit Gallos non minus ac Ordines Pacem amplecti re ipsa ostendere; si videlicet utrisque simul daretur. Quapropter Ordinibus ipsam Pacis Tractationem offerre Rex satius esse duxit. Quæ quidem posterioris, sive quæ dicitur Pacis Universalis Tractationis Principium exstitit, quo in duodecennialium annorû spatium producto, non nisi ad particularem Pacem perducere potuit; quamvis ut Universalis obtineretur, tantopere laboratum fuerit. Quippe Annorum plurimorum spatium tractandi loco, & Salvorum Conductuum formulis, quibus ad Tractationem Deputati commodè pervenire possent, consumptum fuit.

Dicta Pacis Universalis Tractatio à Gallorum Rege sequenti modo inchoata fuit.

TRicesimo die Aprilis, Anno 1636 Dominus Charnassæus Ordinarius Galliæ Regis Legatus, Christianissimæ Majestatis Regiæ Nomine, in Concilium Præpotentium D. D. Ordinum Generalium pervenit, ac primo verbis, postmodum autem literis conscriptam Propositionem, quæ sequentibus inseritur, habuit, qui à Domino Noortvicio, jam tum in Concilio præsidente, verbis præmeditatis rogatus, num Majestatis Sux consilium ac propositum foret, ubi ad constituendum ac determinandum tempus locumque perventum esset, ut Fœderatorum atque Amicorum quisque Legatos suos eodem mitteret, *de rebus causisque propriis, seu interesse*, ageret, prorsusque conficeret? Disertis verbis tale Majestatis Sux consilium ac propositum esse respondit. Hæc posteaquam Provinciarum Ordines perpendissent, à Domino Præside responsum fuit, Præpotentes D. D. Ordines Gener. quamprimum ad ea Responsonem Suam tradituros esse. Legati autem Propositionis exemplar Provinciis petentibus concessum fuit.

PRæpotentes Domini, quoniam Papa Romanus per Nuncium Suum Majestatem Galliæ nuperrimè certiore fecit, Hispanos sibi indicasse, velle se ad Universalem ac Generalem. Conventum Deputatos Suos mittere, quò de Pace cum

» Majestate Suâ Ejusdemque Fœderatis Sociisque agerent, quapropter etiam De-
 » putatos Suos elegerant *Ducem Alcalæ, Dominum Franciscum de Melos, & Vicarium Can-*
 » *cellarium Mediolanensem, quemadmodum Cæsar jam ante suos elegerat, Episcopum VVirtf-*
 » *burgensem, Ducem Foucræ & Baronem Curtsum,* qui in unum è quatuor hisce locis à
 » Cæsare ad tractandum propositis consentiebant, *Tridentum sc. Constantiam, Au-*
 » *gustiam Vindellicorum, & Spiram Nemetum.* Neque tempus Tractationi determina-
 » bant, hoc Papæ Romani arbitrio relinquentes, qui Majestatem Suam ad Tracta-
 » tionem quamprimum ineundam adhortabatur. Quibus Majestas Sua respondit,
 » se pristinum propositum neutiquam commutaturam, neque Socios & Fœdera-
 » tos suos deserturam, sive specie aliqua, sive re ipsa, sive bellum continuando, sive
 » ab eodem discédendo, se tamen ejusce prudentiam laudare quod ejusmodi Pro-
 » posito annuisset, illud scire se, omnibus, quibuscunque tandem, impossibile esse
 » ut Majestatem Suam ab eo deducant.

» Quinetiam Majestatem Suam loci ac temporis determinationem minimè con-
 » cedere, nisi simul cum Fœderatis ac Sociis suis; hoc unum se dicere posse, nul-
 » lum è quatuor locis iri acceptum, propterea quod nimis longè à Vobis distarent:
 » sed verò Majestatem Suam Vobis omnem operam collaturam, si aut Colonia aut
 » Leodium, aut alius denique tractandi locus propior Vobis placeret, seque quod
 » ad tempus attineret, idem, quod Socii ac Fœderati sui optimum esse arbitraren-
 » tur, acturam, nunquam tamen permissuram, ut Deputati in eum locum ad Tra-
 » ctandum convenirent, in quo Fœderati Sociique eodem tempore non essent
 » affuturi.

» Illud summum est, Præpotent. Domini, quod Majestas Sua mihi demandavit
 » ut Vobis proponerem, Vosque ipsius Nomine invitarem, ut quamprimum de iis
 » consilium iniretis, idque Majestati Suæ indicaretis. Quod facturos Vos confi-
 » dens, significare voluit, se minimè credere tempus Tractationis ante Mensē
 » Augustum determinari posse; quandoquidem tanta opus est temporis dilatione,
 » ad Sociorum ac Fœderatorum suorum sententiam, Cæsaris quinetiam Regisque
 » Hispaniarum responsionem cognoscendam, ut in iis, quæ Majestas Sua Ejusdem-
 » que Fœderati de tempore locoque statuerint, consentiant, quo quidem neque
 » meliorem neque commodiorem universo Orbi Christiano, imprimis autem Vo-
 » bis Tractandi locum, quam Coloniam aut Leodium aut alium denique haud lon-
 » gè à Vobis distitum, Majestas Sua neque invenire neque excogitare potest. Po-
 » titemo autem Majestas Sua Vos per me rogari jussit, ut unum aut alium eligatis
 » locum. Actum Hagæ-Com. tricesimo die Aprilis, Anno 1636. Subsignatum erat,
 » Charnassæus.

Ad quam Propositionem sequens ipsi Responsio, quarto die
Maji, tradita fuit.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, perlectâ ac perpensâ Propositione, literis à Domino Charnassæo in Concilio Ordin. Regni Consiliario, Militiæ Regiæ Præfecto, ac Regis Legato Ordinario, Regiæ Majestatis Nomine locoque in Concilio Fœderati Belgii Ordinum Generalium tricesimo die Aprilis, proximè elapsi, exhibitâ, quantas possunt, Majestati Regiæ gratias agunt, pro communicatione, quam ipsius Nomine perceperunt, de Hispanorum promptitudine ad Deputatos suos ad Vniuersalem Conuentum mittendos, ut cum Majestate Sua Regiâ Eiusdemque Sociis ac Fœderatis de Pace agerent; simul etiam declarant acceptissimum sibi fuisse, quod Majestati placuerit D. D. Ordines Gener. ad eundem benignè invitare, quo & ipsi de loco ac tempore quamprimum certi quid constituerent. Quapropter Ordines Generales in mittendis Deputatis suis minimè desuturi sunt, & quo Regiæ petitioni respondere, & quo cum summè dicta Majestate optimum diuturni belli eventum consequi possint; insuper etiam rogant, ut quamprimum, & si fieri poterit, Mense Iulio ea Tractatio instituat; ac Majestatem Suam obsecrant, ut ipsum tractandi diem sibi indicare velit. Quod autem ad locum attinet, qui Tractationi addicendus veniet, minimè dubitant, quin eum Majestas Sua electura sit, de quo inter Majestatem Suam atque Ordines Generales decimo & quinto die Aprilis, Anno 1634 conuentum fuit, atque imprimis Trajectum ad Rhenum, utpote civitatem magnam, insignem atque in medio hujusce Statusitam. At verò Præpotentes Ordines non tam vehementer Santium Coloniaeque assignationi inherebunt, quod si Majestas Sua Hispanos aut ceteros quorum interest, eò adducere nequeat, ut iis, que de loco inter Majestatem Suam atque hunc Statum acta fuere, annuere velint. Actum Hagæ-Com. quarto die Maji, Anno 1636.

Vicesimo & tertio die Augusti Rex Galliarum per Legatum suum Dominum Charnassæum indicari iussit, Hispaniarum Regem Coloniam ad tractandum accepisse, seque ad Tractationem elegisse Cardinalem Londini, ceu Legationis Supremum, cumque eo Dominos Avancium & Feuquierum. Sed verò quia Hispaniarum Rex Salvos-Conductus Majestatis Galliarum Fœderatis Sociisque negabat, Idcirco Majestas Sua Deputatos Coloniam dimittere quoque recusabat, donec ab Hispaniarum Rege memorati Salvi-Conductus mitterentur.

Tantum de Pacis Tractatione eâ ætate actum fuit. Quod autem Dominus Charnassæus præterea Hagæ-Com. egit, illud Gallorum militum Hospitii exsolutionem plurimum concernebat; qui passim in Provinciarum oppidis collocati, ægri autem per Xenodochia passim distributi erant. Quorum sumptuum exsolutionem ab Ordinibus fieri oportere existimabat. Tandem tamen sequenti Tractatione de iis conuentum fuit.

Exemplum Tractatus initi inter Ludovicum XIII. Galliarum
Regem atque inter Fœderati Belgii Ordines Gener.
sexto die Septembris, Anno 1636.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, Omnibus & singulis, ad quos presentes pervenerint, Salutem. Constat volumus, sexto die Septembris, proximè elapsi, Tractatum

etatum aliquem subsidii Haga-Com. initum fuisse inter Dominum Charnassicum, Majestatis Suae Consiliarium in Ordinum Regni Concilio, atque Majestatis Suae à Secretis, Supremum Civitatis & Comitatus Clermontii Moderatorem, Regia militia Praefectum, Ordinarium Regis in hisce Provinciis Legatum, atque inter Dominos Nostros Commissarios ad Tractatum subsidii Delegatos; cujus Exemplum tale est:

Majestas Sua, sumptibus extra-ordinariis Magnis, quibus Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales, hyeme proximè elapsà involuti, quosque propter Castellum Schenchiense recuperationem exsolvere obligati fuerè, atque etiamnum propter Copias, quas eductas habent, ut, quantum in se est, Hostibus impedimentum ac detrimentum inferant, exsolvere teneantur, cognitis perceptisque, potestatem atque Auctoritatem plenissimam dedit Domino Charnasseo, Consiliario in Ordinum Regni Concilio, atque Regia Majestati à Secretis, Supremo Civitatis & Comitatus Clermontii Moderatori, Militia Regia Praefecto, Ordinario suo in Fœderati Belgii Provinciis Legato, ut cum summè dicti Ordinibus Generalibus ea omnia ageret, quae Majestas Sua, si coram adesset, tali occasione agere posset, quo tantò magis pristinam suam erga memoratos Ordines benevolentiam comprobaret. Quapropter etiam plurimis conventibus ultrò citròque habitis, tandem vi literarum suarum Auctoritatis, quae sequentibus inferetur, in sequentes Articulos convenerunt:

1. Majestas Regia Fœderati Belgii Ordinibus quindecies centenibus librarum millibus subveniet, idque Annum unicum, à primo hujus Tractationis die exsolvendo.

2. Summè dicti Ordines Generales supramemoratis nummis militibus conscribendis, aut manipulis, quas hoc tempore sub Signis habent, confirmandis replendisque satisficient: aded ut jam dicta nummorum summa nulli præterea rei impendatur: quod Ordines quoque Generales fideliter se facturos & strictè observaturos esse promittunt; quo tanto commodius ac facilius, impedimentum & detrimentum Hostibus inferatur.

3. Eà lege tamen ac conditione, ut supradicta quoque nummorum summam (secundum Regia Majestatis beneplacitum) ejusmodi civitates atque oppida exsolvantur, in quibus Copia Regia collocata fuerunt, idque pro justo Hospitii officiique pretio, à primo adventus, ad ultimum discessus diem. Quibus insuper Copiis Legiones Domini Mulartii & Domini Wardenburgii, tamdiu includentur, quamdiu in Provinciis commoratae fuerint, atque etiamnum commorabuntur. Quem in finem etiam summe dicti Ordines Generales tribus Mensibus à Tractatus hujus confirmatione, Syngraphum debitis formulis conscriptum, quo civitatibus Earumque Xenodochiis, quibus Majestatis milites morbo conflicti excepti fuerunt, & supradictis Legionibus satisfieri poterit, in Regia Majestatis liberationem ac remissionem, curabunt.

4. Majestas Sua, dicto temporis spatio, Legiones Domini Mulartii & Domini Wardenburgii, proprio ære exsolvet, quae ad tantum peditum equitumque numerum explendae erunt, quantum Instructio ipsis exhibita continet; hisque, secundum album militare ea de causa, institutum, satisfiet, & quantum universa albi militaris summa conficiet, à Majestate Sua de supradictis quindecies centenibus librarum millibus deducetur.

5. Quod si Majestas Sua memoratas Legiones ab Ordin. Gener. in sui officium petie-

petierit, summè dicti Ordines Easdem in Galliam reverti haud impedient; quo tempore tamen Majestati Suæ à præfata nummorum Summa, in ipsarum exsolutionem, à primo die, quo navem conscenderint, deducere minimè licebit.

6. Majestas Sua in nummorum securitatē Assignationem, quam vocant, sive vadimonium firmum ac sineerum tradi curabit, in quo ille, quem Ordines Generales dictæ nummorum Summæ in Gallia annumerandæ præfecturi sunt, acquiescat, eo fine, quo universa ipsi Summa exsolvatur.

7. Supramemorata insuper Summa, tribus partibus exsolvetur; nimirum, quinque centena librarum millia, post Tractatus præsentis confirmationem, quinque itidem centena librarum millia, Mense Martio; denique quinque centena librarum millia Mense Julio annumerabuntur.

8. Summè dicti Ordines Gener. insuper concedunt, ut ab universa nummorum summa, nimirum à quindecies centenis librarum millibus, Gallorum Præfectorum stipendia deducantur ac retineantur, ut statim exsolvantur ac distribuantur, secundum Articulos Fœderis decimo & septimo die Junii, Anno 1630. & decimo quinto die Aprilis, Anno 1634. initi confirmatique; atque ut ille, quem Ordines Gener. nummorum Parisiis annumerandorum receptioni præfecturi sunt, dicta Præfectorum stipendia posterioris Partis, ibidem loci exsolvere obstrictus obligatusque teneatur.

9. Majestas Sua Ordinesque Generales præsentem Tractatum sex septimanarum spatio, siquidem id fieri possit, confirmabunt.

10. Præsens denique Tractatus nihil quidquam superioribus Majestatem inter & Ordines Gener. initis derogabit, utpote qui vim & vigorem suum in omnibus obtinebunt, quosque Partes utræque constanter atque inviolabiliter observabunt.

Superioribus autem literarum Auctoritatis Exemplum debitis formulis conscriptum subjunctum erat, quod à Regiâ Majestate Domino Charnassæo concessum fuerat, exaratum in Versailles, decimo & quarto die Maji. Ab Ordinibus autem concessum fuerat Domino Comiti Culenburgenfi, D. à Bouckhorst, D. Beaumontio, D. Oetgenio à Waveren, D. Catzio, D. Knuytio, D. Swartsenburgio, D. ab Haarsolte, & D. Schaffero. Actum Hagæ-Com. sexto die Septembris, Anno 1636.

Appositum erat, *In quorum testimonium*, &c. atque ab Omnium Provinciarum Ordinibus subsignatum, Hagæ-Com. sexto die Septembris, Anno 1636.

Quo Tractatum omnium inter Principem Electorem Brandenburgensem atque inter Præpotentes D. D. Ordines Generales initorum ac confirmatorum, rerum quinetiam gestarum ordo ac series universa pernoſeatur, non abs re fore duxi, si eum quoque, qui sub idem fermè tempus iniebatur, superioribus adjunxero.

Exemplar Tractatus initi confirmatique inter Præpotentes D. D. Ordines Generales atque inter Serenissimum Principem Electorem, quarto die Septembris, Anno 1636.

Quandoquidem Anno 1622. inter Serenissimum Principem Elect. Brandenburgicum & Præpotent. D. D. Ordines Generales Unitarum Belgii Provinciarum Fœdus quoddam defendendi ad summè dicti Principis Electoris Cliviæ cæterorumq; eò spectantium Principatuum recuperationē conclusum confirmatumque fuit. Quod equidem Fœdus multa alia, quinetiam variæ Declarationes postmodum subsequutæ fuerunt, prout latius in iisdem videre est; quemadmodum etiam Anno 1629. & 1630. Præpotent. D. D. Ordinum interventu Tractatus quidam Provisionalis, ut vocant, inter Serenissimum Princip. Elect. Brandenb. & Dominum Comitem Palatinum Neoburgensem initus fuit, qua de causa etiam inter Præpotentes Ordines & Serenissimum Principem Electorem variæ sententiæ atque opiniones fuerunt obortæ, num videlicet Serenissimus Princeps Elect. vi Tractatus Anno 1629. & 1632. initi, obstrictus atque obligatus foret, quidquam insuper nummorum aut Copiarum conferre, adeò ut ad dictas opiniones decidendas, varii Conventus ac communicationes institutæ atque habitæ fuerunt, ubi tum posteriori ac novissimo Anni 1632. Tractatu consultum decretumque fuit, ut ea res intra certum quoddam temporis spatium unius aut trium Regum arbitrio iudicioque vel Galliæ, Britanniæ, Sueciæ, vel Eorundem Legatorum decidenda ac conficienda traderetur, nisi fortassis ab utraque Parte cum bona gratia composita foret, ut è suprascripto Tractatu pluribus innotescit.

Idcirco tam Serenissimo Principi Elect. quam Præpotentibus D. D. Ordinibus, quò omnis Amicitia ac Societas mutua, hæctenus ab utraque Parte sincerè ac fideliter observata, conservetur, perplacuit rem dictam novæ atque benevolæ communicationi & perpensionis subicere; Eaque propter Serenissimus Princeps Elector Consiliarios suos, nimirum Cliviæ & Marcæ Cancellarium D. Weynandum ab Heimburgh & D. Johannem à Braal, dictum Platerum, plenissimâ Auctoritate munitos ad Præpotentes D. D. Ordines delegavit, qui cum summè dictorum D. D. Ordinum Gener. Deputatis varios ac diversos Conventus instituerunt, atque tandem, Celsissimo Arausionensium Principe consulto, in sequentia convenerunt:

Primò itaque Præpotentes D. D. Ordines Generales renunciare volunt, quemadmodum etiam per præsentis renunciant, omnes & singulas prætensiones sive competitiones quascunque tum vi Fœderis Anno 1622. inter Serenissimum Principem Elect. atque inter Ordines Præpotentes initi, sive decimo & sexto, sive reliquis dicti Fœderis Articulis, tum vi cæterorum Tractatuum ac Declarationum instituere potuerunt. Adeò ut Serenissimus Princeps Elector dehinc omnibus D. D. Ordinum Gener. Actionibus & prætensionibus, quæcunque tandem fuerint, prorsus liber atque immunis futurus sit; Neque supramemorati Ordines à Serenissimi Principis Electoris Principatibus, Comitibus, Oppidis Subditisque, vi superiorum Tractatuum quicquam, præterquam quod in sequentibus exprimitur, petituri sint.

Primò scilicet, Serenissimus Princeps Elect. præter trecentena supra sexaginta „
 Florenorum millia, Tractatu Anno 1632. quinetiam *supra quindecim Florenorum mil-* „
lia, singulis Mensibus, vi Tractatus Anno 1635. quæ promissa atque exsoluta fuere, „
 ut è Chyrographis demonstrari potest, Præpotentib. D. D. Ordinibus *centum su-* „
pra viginti & septem Florenorum millia annumerabit; ea tamen lege ac conditione, „
 ut, quoniam in Serenissimi Principis Electoris Ducatu Cliviæ nulla media ad tan- „
 tam tamque expeditam nummorum Summam exsolvendam, inveniri queant, „
 Serenissimus Princeps Elect. pignus aliquod sufficiens in supra dicto Cliviæ Du- „
 catu, quod ob memoratam Summam in Præpotentium D. D. Ordin. usum oppi- „
 gnorari poterit, traditurus est.

Secundò, quoniam Præpotentes D. D. Ordines Gener. in Serenissimi Princi- „
 pis Elect. commodum fidem suam pro *centies Imperialium mille* interposuerunt, „
 eaque de causâ Anno 1624. 1629. & 1632. variis modis, absque ullâ tamen rei con- „
 fectione; idcirco jam nunc rursus ac de novo conventum est, ut Serenissimus „
 Princeps Elector hoc debitum, videlicet centies Imperialium mille, Summam „
 Eiusdemque versuram & versuræ itidem aliam versuram, propterea quod dictæ „
 summæ versura assidue negotiationi impendi debuit, in se ac divisos Ducatus, „
 Comitatus, Ditionesque reciperet, quemadmodum etiam per præsentis recipit; „
 Adcò ut supramemorata summa Eiusdemque versura atque hujus itidem alia ver- „
 sura una cum mercede Intercessoria (Belgicè, *Mæckelaerdy-gelt*) & quæ adhuc „
 solvenda restabit, quinquaginta Imperialium millibus exsolvendæ veniant, ad „
 dictæ summæ, ejusdemque versuræ, & mercedis Intercessoriæ plenissimam ex- „
 solutionem. „

Eapropter etiam Præpotentes Ordines in se receperunt,
ac promiserunt:

PRimò, se Principem Electorem in Cliviæ Ducatu, cæterisque Ditionibus ad- „
 versus quemcunque defensuros ac propugnatorios esse, quantum scilicet Sta- „
 tus sui vires opesque ferent; ac si quis in Serenissimi Principis Principatus Ditio- „
 nesq; irrumpendo atque hostiliter invadendo aggressus fuerit, aut alio quocunq; „
 modo infestaverit, contra eosdem auxilium atque subsidium sedulò apportatu- „
 ros esse; Serenissimo quinetiam Principi Electori Principatum, ac ditionum sua- „
 rum, civitatum insuper ac munitionum omnium & singularum, tam illarum, quæ „
 sine Præpot. Ordin. præsidio, quam quæ Eorundem præsidio jam nunc tenentur, „
 aut quæ ex Hostium faucibus postmodum eripientur, uti etiam Subditis atque „
 Incolis, absque ulla, *jure belli*, prætensione seu Actione instituendâ; plenissimæ „
 Neutralitati relicturos, neque Serenissimo Principi Electori quidquam incom- „
 modi aut detrimenti in Eiusdem Ducatibus, Comitatibus, Ditionibus, Do- „
 miniis, Oppidis, Civitatibus, summo ac jure optimo acquisitis Jurisdictionibus, „
 aliisque in locis esse allaturos; neque etiam Serenissimi Principis Ditionibus, „
 Dominiis, Principatibus, Oppidis & Civitatibus, cæterisque locis, *Incolis aut Sub-* „
ditis ulla onera, tributa aut vectigalia imperaturos, præterquam quæ Civitates Rheza, „
 Embricum ac Vesalia, vi superiorum Fœderum Tractatumque, promiserunt: Ac „
 C c quo „

quo tempore Serenissimo Principi Electori Ducatibus, Principatibus, Dominiis
 cæterisque locis Imperio suo obtemperantibus onera quædam, tributa sive vecti-
 galia in Serenissimi Principis Electoris usum ac Præpotentium D. D. Ordinum ex-
 peditorem exsolutionem imperare visum fuerit, eaque de causa auxilium Præ-
 potentes Ordines rogaverit, *tum summe dictos Ordines Serenissimum Principem pro*
temporis opportunitate adjuturos: Eâ lege tamen ac conditione, ut, si è dictis Prin-
 cipatibus, Dominiis cæterisque locis supramemorata nummorum Summa non
 tam citò ac maturè, quam quidem promissum fuerat, Præpotentibus D. D. Or-
 dinibus annumeretur, Serenissimus tamen Princeps Elector præfatam num-
 morum Summam plenissimè exsolvere teneatur. Quocirca etiam Præpotentes
 Ordines Gener. pollicentur, se Præfectis suis omnibus & singulis interdikturos ac
 prohibituos esse, ne sese Ducatum, Comitatum, Dominiorum, Civita-
 tum, Oppidorum, & quæ eò pertinent, regimini intermiscant, seu quidquam
 molestiæ inferant. Quemadmodum etiam Præpotentes D. D. Ordines Gener.
 promittunt spondentque, se diligenter fideliterque cauturos, ne Præfecti sui quæ-
 cunque onera, pecuniarum exactiones, aut quo Nomine tandem venerint, di-
 rectè sive indirectè sibimetipsis attribuant, ac retineant, atque ea, quæ sibi jam
 attribuerunt, quamprimum restituant reddantque.

Secundò, Præpot. D. D. Ordines Gener. promittunt ac pollicentur, nullas sese
 Retorsiones, quas vocant, in dictis Ducatibus, Comitatus, Dominiis, Civitati-
 bus Oppidisque Serenissimi Principis eo tempore instituturos, quo tempore Du-
 catus, Comitatus, Dominia, Civitates atque Oppida à Præpotentium D. D. Or-
 dinum Gener. Hostibus nummorum aliquam Summam erogare coacta fuerint:
 quinetiam Copiarum suarum transitum, & Castrorum metata, quantum fieri
 poterit, cohibituos, aut si quæ Copiarum Introductio, Transitus, & Castrorum
 metata ad Præpotentium D. D. Ordin. Gener. necessariam defensionem ac pro-
 pugnationem institui debeant (quippe aliam ob causam neutiquam instituenda
 venient) ea omnia disciplinâ quacunque optimâ, qualis in Fœderati Belgii Pro-
 vinciiis exercetur, sedulò esse curaturos.

Tertiò, quoniam Serenissimus Comes Palatinus vi Tractatus Provisionalis
 Anno 1629. & 1630. initi, ad pleniorum Præpotentium D. D. Ordinum Gener.
 satisfactionem, à Serenissimo Principe Electore stipulatus sit, trium Annorum,
 jam diu expiratorum, intervallo, centies Imperialium mille exsolutionem Juliaci
 Ducatu, similiter etiam à media Ravensbergenfi Comitatus, qui Serenissimo Co-
 miti Palatino in Principatuum ac Dominiorum divisione attributus fuerat, parte
 decem Imperialium millia, atque è Ravensteiniensi Ditione sex Imperialium mil-
 lia Serenissimo Principi Electori exsolvenda veniant, summe dicti Ordines Præ-
 potentes promittunt spondentque, se ea quoque in re Serenissimo Principi Ele-
 ctori subventuros, quo plenissimam nummorum omnium Summam, absque ullâ
 dilatione ulteriõri, consequatur, sic tamen, ut hujus Summæ, quam Serenissimus
 Comes Palatinus debet, exsolutionis moram à Serenissimo Principe Electore
 exsolvendam summam nequidquam differat.

Quartò, quod si præter expectationem eveniret, ut Serenissimus Princeps
 Elector, ejusdemque Ducatus, Comitatus, Dominia, Ditiones, Incolæ ac Sub-
 diti

di propter præsentem Tractatum cæteraque cum Præpotentibus D. D. Ordini-
 bus Gener. inita Fœdera ab aliquo hostiliter invaderentur, damno ac detrimen-
 to afficerentur, Præpotentes D. D. Ordines promittunt ac pollicentur se, quoad
 ejus fieri poterit, Eorundem defensionem ac propugnationem suscepturos
 esse.

Postremò, ad mutuz ac sinceræ Amicitiz, Affinitatis & Societatis conserva-
 tionem decretum fuit, quod si Parti alterutri quidquam in alterius Partis Domi-
 nia, Incolas Subditosque competere videretur, quod altera negaret, ut hostile
 nihil, neque *de facto* quidquam occiperetur, sed verò Negotium integrum cum
 bonâ gratiâ componeretur, sive Arbitris, uni aut pluribus ab utraque Parte ele-
 ctis, quorum animus nullo partium studio turbatus tenetur, decidendum atque
 expediendum relinqueretur. Ac priusquam conficeretur, neutri ambigentium
 Parti exactionem quamcunque adversus se invicem, sive vi, sive facto, instituere
 atque exercere liceret.

Præfens insuper Tractatus Fœderi Anno 1632. sancito nihil omnino derogabit,
 præterquam quod in præfenti ejusce causa commutatum fuerit.

Ac quoniam Serenissimi Principis Elect. Deputati vi literarum suarum Aucto-
 ritatis præsentem Tractatum cum Præpotentibus D. D. Ordinibus, salvo Sere-
 nissimi Principis Electoris consensu ac confirmatione, concesserunt atque acce-
 perunt, Idcirco etiam Ejusmodi confirmationem, duorum Mensium proximè se-
 quentium intervallo, solennibus formulis conscriptam, & Serenissimi Principis
 Electoris Sigillo munitam, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. tradi cura-
 bunt, Qui suam similiter, formulis solennibus conscriptam confirmationem ac
 Præpotentium D. D. Ordin. Sigillo itidem munitam, supramemoratis Deputatis
 reddituri sunt. In quorum omnium testimonium ac securitatem Partis utriusque
 Deputati præsentibus subsignârunt. Actum Hagæ-Com. quarto die Septembris,
 Anno 1636. Signatum erat, Weynandus ab Heymbach, Johannes à Braal, di-
 ctus Platerus, A. Rantvicius, Nicolaus à Bouckhorst, Casparus Vosbergius,
 A. Ploos ab Amstel, Fredericus Liber Baro in Swartsenburg.

Verum enimverò, ut ad propositum redeam, Majestatis Regiæ Legatus Char-
 nassæus per Memoriale aliquod vicesimo & nono die Novembris significavit, Ma-
 jestatem Suam Galliæ, ut Salvos-Conductus iis, qui Tractioni Universali interes-
 sent, accipere vellet, rogatam fuisse: ad quod Majestas Sua respondit, Cæsarem
 atque Hispaniarum Regem Amicis & Fœderatis suis Salvos-Conductus ite-
 dem curare oportere. Nihilominus tamen Majestatem Suam Præpotentes D. D.
 Ordines Gener. rogarunt, ut ejusmodi Salvos-Conductus Cæsaris, Regis Hispaniarum,
 Principumq; Electorum, tum Catholicorum tum Protestantium, Deputatis
 concedere vellent. Eapropter, D. Comes Culenburgenfis, D. Noortvicius,
 & D. Musch Grapharius delegati fuerunt, ut cum D. Charnassæo Legato
 super Ejusmodi Salvorum Conductuum conceptibus formulisque agerent. Sic
 res erat; Cæsar, quantopere Majestas Galliarum promovere, tantopere Tractatus
 ejusmodi Pacis Universalis Institutionem, utpote impossibilem plane, quod
 postmodum apparuit, succidere prorsusque abrumpere studebat. Quamvis enim
 Reges Principi Electori & Comiti Palatino Salvos-Conductus rogatos peterent

tandemque impetrarent, non tamen eo magis plenissimam utriusque compositionem effectam reddiderunt, aut effectam reddere voluerunt. Quod equidem factu haud difficile fuisset, si uterque pari modo de jure competente (pro gravitate atque æqualitate, Principi Electori Palatino in Tractatione Pacifica Osnabrugensi subtracta) locisque occupatis quidquam discedere voluissent: Quemadmodum etiam utræque Majestates se nihil nisi Restitutionem & Satisfactionem oppressis Romani Imperii Principibus jam ab initio belli expetere declararunt.

Quod ad Fœderati Belgii Provinciarum Ordin. Generales attinet, nunquam ejusmodi à Cæsare Salvos-Conductus postulavere, neque etiam indignere; utpote qui cum Cæsareâ Majestate & Sacro Romano Imperio perfectam Neutralitatem & tranquillitatem conservare studebant.

Galli verò, eo quod directè hunc Statum bello adversus Imperium implicare non poterant, tali tamen modo Eundem insignire, ac si bellum cum Imperio gereret, cupiebant, quippe qui Salvo-Conductu indiget, hostis Nomine venit. Quæ quidem omnia iis adversabantur, quæ supramemoratus Dominus ab Aitzma tam Viennæ Austriæ, quam postmodum Ratisbonæ, Nomine locoque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. agebat. Quod etiam Cæsarea Majestas per literas quasdam Ratisbonâ ad Deputatos suos Coloniam, vicesimo & quinto die Septembris, Anno 1641 exaratas, verbis sequentibus indicabat:

Quantum ad Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Gener. attinet, nullo iisdem prorsus Salvo-Conductu opus est, utpote cum quibus & Nos & Sacrum Romanum Imperium bellum nullum gerimus. Quæ de causa etiam Foppius ab Aitzma Fœderati Belgii Ordinum Legatus, quum ipsis, Magno Duce Etruria petente, publica fidei ac securitatis litera ad Tractationem Anno 1636. ineundam, data concessæque forent, easdem reddidit.

Gallorum autem & Suecorum haud parvi intererat, hunc Statum etiam Tractationibus Universalibus Monasterii & Osnabrugis institutis involvi atque implicari. Hoc enim pacto Status hic tacitè atque implicitè Gallorum & Suecorum in Germania rebus causisque sive interesse alligabatur. Idcirco etiam Eorundem commodis in Germania, maximopere favebat, neque satisfactionis quidquam sibi vel petebat vel accipiebat; quod tamen æquali cum Gallis Suecisque jure ipsi competeat.

Hæc igitur causa fuit, ob quam Status hic privatim atque à reliquis sejunctus agere debuerit; quum is Gallorum ac Suecorum commodis & satisfactionibus quibus neque finis neque modus ullus erat, non semper alligari voluerit. Quod tamen non necessarium fuisset, quod si Universalis illa Pacis Tractatio non Monasterii, verum, quemadmodum Fœdere cum Gallis inito conventum concessumque fuerat, Hagæ-Com. aliisve Unitarum Belgii Provinciarum locis instituta fuisset. Tum enim reliquæ omnes atque externæ quæstiones & satisfactiones breviter dissolutæ succisæque fuissent; è quibus postmodum plurimæ difficultates Monasterii fuerunt exortæ. Ea propter igitur supramemoratus Dominus ab Aitzma non tam æquum justumque verum etiam mandatum præceptumque executus fuit, præfatas publicæ fidei & securitatis literas reddendo. *Primo* enim eo mandato præceptoque edoctus atque instructus delegatus fuerat, ut declararet

Statum hunc cum Sacro Imperio bellum neque gerere, neque etiam cupere; sed potius optimum ac firmissimum Neutralitatis atque affinitatis perpetuæ modum Ordinemque instaurare velle. *Secundò*, inter Gallos & Ordines Generales decretum ac constitutum fuerat quamcunque Pacis sive Induciarum cum Hispanis Tractationem non nisi in Fœderati Belgii Provinciis institutam iri. *Tertiò*, quod si ejusmodi Salvum-Conductum sive publicæ fidei & securitatis literas ad Pacis universalis Tractationem à Cæsarea Majestate accepisset, Statum hunc implicite *vel quasi* bello cum S. Imperio (quo tamen officium ac mandatum suum fuisset egressus) constituisset. Quâ quidem literarum publicæ Auctoritatis denegatione, ab iis, qui Gallorum & Suecorum satisfactionibus favebant, in pejorem partem acceptâ, omne ipsius cum Gallis Suecisque negotium odiosum reddiderunt. Neque minus etiam supradicta universalis Pacis Tractatio, ab Hispanis & qui à partibus ipsorum stabant, majorem in modum disturbata atque abrupta fuit: quandoquidem illi Cæsaream Majestatem eo adductam obligatamque iri, ne unquam adversus hunc Statum copias auxiliares, Hispanis mitteret, perpeti nullo modo poterant. Qua universalis Tractationis à contrariis partibus oborta perturbatione non obstante, nihilominus tamen Dominus ab Aitzma Mense Maij, Anno 1636. à Cæsarea Majestate sequentem Declarationem consequutus fuit.

Sacra Cæsarea Majestas, Dominus Noster Clementissimus æquo, animo accepit quæ ad eam nomine Ordinum Fœderati Belgii Dominus Foppius ab Aitzma, liber Baro, de proximè præteritorum Annorum gestis, ac si per ea sinceritati Pacis, quoad Bellum Hispanicum, quam summedicti Ordines cum Sacra Cæsarea Majestate & S. Romano Imperio hætenus coluerunt, quidquam derogatum sit, retulit; insuper etiam quæ de voluntate ac studio Pacis summedictorum Ordinum cum eadem Sacra Cæsarea Majestate & S. Imperio Romano porro continuandæ commemoravit; simul etiam quæ à Majestate sua & Sacro Imperio respectu militis Piccollominei abducendi postulavit. Quæ quidem Sacra Cæsarea Majestati de prælibato Pacis studio ac voluntate D. D. Ordinum majorem in modum placuere, utpote cui nihil potius est, quam ut quietè & pacificè sibi eidemque Sacro Imperio non modo cum supræmemoratis Fœderati Belgii Ordinibus, verum etiam cum aliis quibuscunque Regibus, Principibus, & Statibus, tam extra, quam intra ipsum S. Romanum Imperium comprehensis, degere, & sincera benevolentie officiis potius, quam alia quacunque ratione cum iisdem concertare possit. Ad res gestas verò præteritorum Annorum quod attinet, Sacra Cæsarea Majestas existimat, si Fœderati Belgii Ordines æquo animo perpenderit ea, quæ tam intra, quam extrâ S. Romanum Imperium ab ipsis acta & transacta, seu quæ à Sacra Cæsarea Majestate suscepta fuere, vel suscipi debere, summemoratos Ordines nullam de ipsa conquerendi causam justam habituros, contra verò comperturos esse, quacunque ab ea vel contra ipsos, vel pro Serenissimo Hispaniarum Rege Catholico, Nepote suo charissimo, transacta fuerunt, imprimis autem subsidium atque auxilium, quod Serenissimo ac honore summo dignissimo Domino Cardinali Infantanti Hispaniarum, Anno proximè elapso, per Marecallum suum Piccollominaum præstitum fuit, id non alia quam necessaria de causa ac pro defensione non minus propria, quam Provinciarum illarum, quas supradictus Rex Catholicus etiamnum ab ipsa Sacra Cæsarea Majestate & S. Romano Imperio agnoscit, susceptum fuisse: posteaquam videlicet constitit, non modo summedictos Fœderati Belgii Ordines cum Galliarum Rege in Imperio Pacis publicæ

perturbatore, & qui jam pridem hostilia quacunq̄ue adversus Sacram Cæsaream Majestatem ejusque Domum Augustam intra & extra Sacrum Imperium moliri non desistit, fœdus offendendi & defendendi ergo, nulla vel Majestatis Cæsareæ vel Imperii Romani habitâ ratione, junxisse, verum etiam Eundem Galliarum Regem præmemoratas Provincias & ditiones, aperta hostilitate Serenissimo Regi Catholico Nepoti ejusdem Sacræ Cæsareæ Majestatis denunciata, invadere atque adeo invasisse. Quo tempore mediusfidius Majestas sua Cæsareæ neque dictas Provincias, feudi & clientelæ jure sibi adstrictas, neque summe præmemoratum Hispaniarum Regem Serenissimum tam propinqua generis necessitudine conjunctum, adeoque nec se ipsam, cujus hac in re tam variis rationibus causa agebatur, deserere potuerit; prout quivis, animum nullarum Partium studio disturbatum habens, facillimè percipiet. Ad hæc quinetiam Majestas sua Cæsareæ adjungit continuas novarum rerum molitiones & Consiliorum cum aliis hostibus, atque Ejusdem Imperiique Romani adversariis communicationem, qua dicti Ordines jam à multis retrò annis Majestatis Cæsareæ & S. Romani Imperii quietem ac tranquillitatem laceffere non dubitarunt, quibus equidem Consiliis, machinationibus & conatibus si Fœderati Belgii Ordines abstinuisse, ac fœdera dissolvisse Sacra Cæsareæ Majestas perceperit, tum se quoque ad ea, quæ tranquillitatis publicæ ratio in Imperio postulare videbitur, in quantum ea, de quibus supra dicti Ordines sibi exoptulandum esse duxerunt, haud invitam condescensuram declarat. Cujus tamen causæ & negotii hujus accuratior tractatio sortè nec hujus temporis esse, nec ad se solam pertinere videtur. Ac si id, quod res est quodque sentit, dicendum etiam sit, rebus post maturam deliberationem perpensis, sic existimat; hujuscerei controversiam litemque haud alia fortasse commodiore viâ è medio tolli posse, quam si, eliminato penitus bello, pax firma utrique Parti tolerabilis, inter supra memoratum Regem Catholicum ac dictos Ordines Fœderatos, coëat, sive ad longius aliquod tempus Induciæ contrahantur. Horum alterutrum Sacra Cæsareæ Majestas studio Pacis & tranquillitatis publicæ & universalis majorem in modum se expetere asserit; eapropter dictos Fœderati Belgii Ordines benignè ac benevolè hortatur, omnem ad id operam, studium atque auxilium pollicendo, simul etiam benevolentiam suam Cæsaream ipsis confirmando. Quæ quidem responsi loco dicto D. Ablegato dari voluit, cui similiter gratiam suam Cæsaream offert. Actum Vienna, decimo sexto die Maji, Anno Domini, Millesimo, sexcentesimo & tricesimo.

Inde vero Ratisbonam (quod Comitia erant convocata atque Hungariæ Rex Romanorum delegabatur) discedens, ac rebus suis sedulò gerendis incumbens, majora adversus ea, quæ agebat, incommoda (ac difficultates sese ostenderunt: quippe Castellum Scenchianum interea temporis recuperabatur, Induciarum cum Hispanis tractatio Craneburgensis & Turnhoutensis succidebatur, fiducia cum Gallis in integrum locum restituebatur, omne denique secundum alium ac communem Induciarum tractationis modum Coloniam dirigebatur.

Ad hæc multifariæ querelæ accedebant super tributis quæ Fœderati Belgii Ordines è regione Juliaca & Imperio Aquisgranensi exigebant atque accipiebant: quæ utraque S. Romani Imperii membra neutralia existunt.

Hæc autem tributorum exactio Ratisbonæ veluti hostilitatis actus censebatur; atque ab Hispanis eorumque Fautoribus ceu medium firmissimum, quo non tantum Neutralitatis, ut vocant, tractationem, quam Præpotentes Ordines per memoratum Dominum ab Aizma petebant, impedirent, verum etiam ut S. Romanum Imperium, aut saltem exercitum Cæsareum ad dissolutionem cum Ordinibus impellerent.

Idem

Idem ipse Dominus Charnassæus per Memoriam quandam indicavit; quâ militum Reductionem, quam Hollandiæ Ordines Mense Decembri hujus vertentis Anni agitabant, avertere studèbat; Inter alia, quæ in Reductionis aversionem proponebat, hæc subjunxit, *præterquam quod Vos, tantopere, Vosmet ipsos debilitando* (Reductionem namque respiciebat) *omni dubio procul, in vos atque in Provinciarum Vestrarum limina, quæ à parte Germania plurimum patent, Cesaris ejusdemque Sociorum Copias abducturi sitis, quamprimum illud efficere poterunt, non obstantibus vanis cogitationibus ac persuasionibus* (quibus eos, qui Domini ab Aitzma delegationis auctores fuerant, denotabat) *quas concitare nonnulli cupiebant, Casarem videlicet ad Neutralitatem, ut vocant, facillime adduci posse, de qua ipsemet nuperrimè cum Hispaniarum Regis Legato pluribus egit* (rationes quippe variæ erant, quibus Hispaniarum Regis Legatus Casari Neutralitatem dissuadere conabatur: Regem scilicet suum membrum & Vasallum Imperii, idque propter Burgundiæ Circulum; quin etiam propter res causasque, vulgo Interesse, Domus Austriacæ, quæ quidem rationes expressæ erant) *Præpotentes Dominos, D. Ordines Generales non minorem potestatem atque auctoritatem Scriptis suis habituros esse, satis superque omnibus comprobant, nihil quidquam ab isthac parte, præter hostilitatem quamcunque, ubi tempus dabitur, expectandum esse.*

Postea vero, quo supra dictus Dominus ab Aitzma tanto ingrator redderetur, exemplum quoddam literarum, quas Minister aliquis Regis Galliarum ad Dominum Charnassæum Hamburgo decimo & septimo die Januarii Anno 1637. exaraverat, traditum fuit. *Iam dies aliquot elapsi, quibus Dominus Salvius, cognito perceptoque quod Dominus Foppius ab Aitzma in aulâ Casarea magna quædam moliretur, eidem indicavit, regnum Sueciæ nihil aliud nisi bonam firmamque Pacis tractationem cum Casarea Majestate inire velle, seque ea de causa rogare, ut si quam Ratisbonæ tractationis voluntatem animadverteret, omnem operam, studium ac laborem, quibus propositum hoc promoveri posset, adhibiturum esse.*

Supra memoratus Dominus ab Aitzma eo ipso tempore Casaræ Majestati ac Concilio Principum Electorum dictæ Propositionis indicium facere non neglexit. At vero de suo adjunxit, Regnum Sueciæ Legatos nonnullos Ratisbonam missurum esse, si videlicet Casaræ Majestas & Principum Electorum Concilium dictam Pacis tractationem benigne susciperet.

Ea propter dictum Principum Electorum Concilium Marchioni Sigismundo, qui Berolini commoratur, præcepit ut Ministrorum, quos Regnum Sueciæ in Germania habet, animos persentisceret, utrum Sueci ea, quæ Dominus ab Aitzma indicaverat, amplecti vellent.

Animadverto autem dicto Marchioni responsum fuisse, Suecos quidem summo Pacis desiderio teneri, ac, si Casaræ Majestas dictumque Principum Electorum Concilium eandem tractationem Hamburgi sive Lubecæ instituere vellent, continuo se Legatum eò missuros esse: nullum vero Ratisbonam mitti posse. Domino ab Aitzma talia dicendi nullam auctoritatem accepisse; præterquam declarandi, Suecos ne tam à pace abhorrere quam quidem credebatur.

Literas interim, quas Dominus ab Aitzma ad Virum quendam Ordine hujus loci insignem dederat, perlegi, quibus referebat, Regis Romanorum electionem propediem futuram, utpote cui fundamentum Pacis Germanicæ universalis inmitteretur.

Qui-

Quibus literis in margine responsum fuit; tradantur in manus Domini Florentii Comitis Culenburgensis, Domini Noortvici, Domini Vosbergii, & Domini ab Haarfolte, ut cum Celsissimo Aransonensium Principe super iisdem deliberent, Consilium ejus prudentissimum percipiant idque Ordinibus quamprimum significant.

At vero quum ea omnia vana atque inania existerent, neque in finem alium adhiberentur, quam ut Tractatio Neutralitatis cum Cæsarea Majestate abrumperetur, atque hic Status Tractatibus generalioribus, & Gallorum & Suecorum rebus causisque obstringeretur atque obligaretur. Res itaque in medio relicta est. Dicto literarum argumento (sive vero sive falso) pro simplici significatione habito.

His tam Gallorum quam Hispanorum & Suecorum Officiis non obstantibus, secundam suam Declarationem Cæsar in lucem edidit; cujus exemplum tale est.

Qua Sacra Cæsarea Majestati, Domino nostro Clementissimo, Nomine Ordinum Vnitarum Belgii Provinciarum, Eorundem Legatus Foppius ab Aitzma, liber Baro, diversis Memorialibus proposuit, eadem Sacra Cæsarea Majestas ac loco ejusdem S. Romani Imperii nec non Hungaria & Bohemia Regia Majestas Dominus item Noster Clementissimus, benigne percepit ac perpendit. Ad qua dicta Sacra Cæsarea Majestatis Nomine memorata Romanorum Regia Majestas vigore plenissima auctoritatis & potestatis ab eadem sibi concessa supramemorato Legato Clementer respondet, fuisse Majestati sue Cæsarea, sicuti omnibus cognitum est, jam à multis Annis hoc summa cura ac sollicitudini, atque eidem quoque Negotio jam nunc in presenti conventu Electorali, collaborante eodem Sacri Romani Imperii Principum Electorum Collegio, omni studio incubuisse, quo tandem aliquando jam diu exoptata Pacis tranquillitas, S. Rom. Imp. atque inclyta Nationi Germanica, nec non finitimis regionibus & Provinciis postliminio quasi restituatur: cui finiconsequendo etiam de mediis, qua illi opportuna forent, diligentius inquisitum & deliberatum fuerit; Quapropter quum cognitum perspectumque sit supradicto S. Romano Imperio, Nationi Germanica aliisque eidem finitimis regionibus & Provinciis plenam quietem & tranquillitatem comparari non posse, nisi Belgii Provinciarum bellum (è quo plurimorum malorum seges & principium quasi è fonte promanavit) per firmam, sinceram ac perpetuam pacem compositum, aut saltem perniciosi illius funestique effectus per diuturnas aliquas Inducias sopiti fuerint: Eapropter Majestas sua Cæsarea & dicta Regia Majestas una cum predicto Collegio Electorali minime dubitat, quin & supra memorati Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines Gen. qua tali Negotio inservire possunt, libenter amplexuri, & promoturi, proindeque in Tractatus ob eam rem instituendos ac promovendos, (si modo, quod sperandum etiam venit, Serenissimus Hispaniarum Rex Catholicus eos admiserit) haud gravatim consensuri sint, ut videlicet jam simul ubique Pacis illius universalis tam necessarium Negotium, serio ac sedulo tractetur, atque ubi cum aliqua Natione externa in pristinum tranquillitatis Statum reditum fuerit, tum nihil relinquatur, unde alia perturbationes suboriri, sive exoptatus è tot laborum ac sumptuum impensis fructus aliquo modo intercipi queat; Atque in hunc finem Sacra Cæsarea Majestas ejusque loco dicta Romanorum Regia Majestas clementer sese offerunt, non modo ut Serenissimum Hispaniarum Regem Catholicum adducant, quò in eosdem Tractatus consentiat, verum etiam ut interventu suo Cæsarea Majestas una cum prelibato Collegio Electorali omnem operam, curam ac diligentiam conferre studeat, ne ipsi sperato plenè perfectaque Pacis sive Induciarum ad

tempus aliquod longum exitu careant. Interim tamen, loco ac Nomine supradictæ Cæsareæ Majestatis, Majestas Sua Regia declarat, dictam Cæsaream Majestatem & Sacrum Romanum Imperium, durantibus etiam his Tractatibus, aut si (contra ac à Divinâ Bonitate omnino sperandum est) ipsi non admitterentur, sive ad optatum rerum suarum finem non perducerentur, nihilominus tamen erga sæpeditos Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines Gen. haud aliter, quam Constitutionibus S. Romani Imperii convenienter acturam esse; Ea lege tamen ac conditione, nî Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines Gen. adversus dictas Constitutiones commiserint, neque Sacram Cæsaream Majestatem Ordinesque Imperii qualicunque injuria affecerint, hostibus quin etiam & adversariis Sacra Cæsareæ Majestatis & S. Romani Imperii sese neutiquam junxerint, neque directè neque indirectè iisdem opitulati fuerint. Et quum summa rei ipsius necessitas postulare videatur, ut ejusmodi Tractatus tantocius promoveatur; Idcirco Majestati suæ Cæsareæ & Regiæ visum consultumque fuit, ut iisdem inchoandis certus aliquis dies locusque quamprimum constituatur, quemadmodum ejus rei gratia, diem quidem Dominicum præsentem stylo novo hujus Anni, locum autem Tractationis Aulam suam Cæsaream, sive ea Vienna Austriæ, sive Praga fuerit, vel etiam Civitates, Noribergam, vel Augustam Vindelicorum, proponit. In rem etiam fore arbitrans, quo dictum negotium tanto magis promoveatur, donec ad ipsos Tractatus deveniatur, ut Armorum suspensio inter partes bellantes decernatur. Quod reliquum est, Eadem Majestas Sua Cæsareæ Ejusdemque Nomine jam sæpius memorata Romanorum Regia Majestas gratiam suam Cæsaream Regiamque supradicto D. D. Ordinum Gen. Legato clementer offert. Signatum Ratisbone, vicesimo & nono die Januarii, Anno 1637.

Decimo Februarii die, Anno 1637. Legatus Charnassæus ab Ordin. Generalibus denuò Salvos-Conductus majorem in modum Legatis ac Deputatis petiit, quorum opera Majestas sua Cæsareæ, Rex Hispaniarum, cæterique neutrarum Partium Principes in Tractatione Colonienfi opus haberent. Cæsare tamen cæterisque neutrarum Partium Principibus iis non indigentibus, neque Salvos-Conductus directè petentibus. Quinetiam Fœderati Belgii Ordinibus neque nunc neque postmodum Imperii negotiis cæterisque Tractatibus Neutralibus se, nisi intercessu suo, admiscentibus.

Præpotentes tamen Ordines Generales Salvos-Conductus concipi Eoque postmodum per Dominum Catzium & Vosbergium Celsissimo Arausionensium Principi tradi curarunt, imprimis autem eas difficultates; quas Rex Hispaniarum in Salvis-Conductibus hujusce Status Deputatis concedendis movebat. Quibus non obstantibus, dicti Salvi-Conductus decimo & nono die Februarii ad Dominum Oostervicium D. D. Ordinum Gen. Legatum Parisiis commorantem missi fuerunt, ut cum Hispaniarum Regis Salvis-Conductibus, quos Ordinum Deputatis concessurus esset, commutaret.

Domino autem Charnassæo reliqui Salvi-Conductus Deputatis Cæsareis cæterisque neutrarum Partium Principum Catholicorum Deputatis postulati traditi fuerunt, qui omnes ac singuli decimo & nono die Februarii, Anno 1637. exarati erant. Is qui Cæsareæ Majestatis Deputatis concessus inscriptus erat, *Mutatis Mutandis*, cum titulo, Cæsareæ Majestatis, Regis vero Hispaniarum Deputatis Salvi-Conductus traditi exemplum tale est.

Unitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales,

OMnibus & singulis Gubernatoribus, Legatis, Archithalassis, Legionum Tribunis, Moderatoribus Civitatum, locorum & Munitionum Præfectis, Ducibus & Conscriptoribus militum terrâ marique, Magistratibus quinetiam, Prætoribus & Iustitiam administrantibus aut qui Nostro Officio adstricti atque obligati Imperio Nostro subjiciuntur, Constare volumus, Nos per Præsentes Salvum-Conductum dare ac concedere Dominis D. . . . .

Deputatis Regis Hispaniarum omnibus & singulis, quo tantò securius terra marique per regna hostium, & neutrarum partium Principum regiones, & qua Imperio nostro obtemperant, ad universalem Coloniensem conventum discedant ac proficiantur, atque ibidem loci universum tempus, quod dicto conventu consumetur, cum omni securitate commorentur, idque cum potestate speciali, ut, durante Tractationis tempore, aliquem è Deputatis suis, tabellariis atque expediti itineris nunciis servisque, terra marique per hostium regna, Principum Neutrarum partium regiones ditionesque aut qua Nostro subsunt imperio, ad Hispaniarum Regem & Cardinalem Infantem sive alios quoscunque mittere ac delegare possint certificationem duntaxat manibus sigillisque suis munitam atque obsignatam mittendis concedendo: Quem admodum etiam Hispaniarum Regi & Cardinali Infanti, vi præsentium literarum, durante suprascripto conventu, reipsâ ejusmodi tabellarios sive expediti itineris nuncios, seu alios quoscunque volent, ad supra memoratos Dominos Coloniae congregatos, mittere atque delegare licebit, Certificationem duntaxat debitis formulis exaratam concedendo; quinetiam post discessum, & durante Coloniensi conventu, suprascriptis Deputatis Coloniæ Eadem securitate terrâ marique per Neutrarum partium hostiumque Imperia, regna ditionesque, terrâ ac mari ad Regem Hispaniarum & Cardinalem Infantem reverti integrum erit: Ea lege tamen ac conditione, ne Præsentium literarum prætextu quicquam occipiatur, quod Fœderati Belgii Statui damno ac detrimento esse queat. Quocirca Nos Vobis omnibus & singulis mandamus ac præcipimus, ut suprascriptos Deputatos universos & singulos, cum omnibus suis equis, carrucis, curribus, navibus, bonisque discedere, proficisci, commorari ac reverti sine ullo impedimento permittatis, tabellarios quinetiam, & expediti itineris nuncios, qui, ut supra commemoratum est, missi ac delegati fuerint, neque quidquam ipsis injuriæ, damni aut molestiæ inferatis aut inferri sinatis, ea lege atque omine, ut in contrafacientes animadvertatur; contra vero omnem operam subsidium atque auxilium ipsis conferatis. Dabantur Hagæ-Comitis, decimo & nono die Februarii, Anno 1637.

Formula, secundum quam Ordines Generales Salvum-Conductum Deputatis suis ab Hispanis institutum volebant, eadem ferme existerat; omisso duntaxat *Unitarum Belgii Provinciarum* titulo. A Majestate vero Cæsarea & Regia cæterisque Neutrarum partium Principibus juxta similem formulam, *Mutatis Mutandis*, conscriptum volebant. Ac quemadmodum Cæsareis Hispanisque nullam præter Cæsareæ Majestatis, Hispaniarum Regis & Neutrarum partium Principum Statuumque Deputatorum qualitatem Præpotentes D. D. Ordines Gen. concedebant, ita etiam in eodem hujusce Status Ordines acquiescebant, ut Unitarum Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Deputati appellarentur.

Decimo & tertio die Maji Gallorum Regis Legatus rogavit, ut etiam aliquis ex Ord-

Ordinum Deputatis Hamburgum delegaretur, ubi conventus quidam Gallorum, Suecorum, Danorum aliorumque Ministrorum, ad Præliminaria confirmanda, institutus fuerat.

Nono die Junii Coloniensis Princeps Elector Salvum-Conductum Duci Francisco de Melo à Præpotentibus Ordinibus petiit, eo fine, ut Hispaniarum Regis Nomine ac loco Coloniensi Tractatui interesset: cui responsum fuit, Salvum-Conductum paratum fore ut commutaretur cum eo, qui ab Hispaniarum Rege hujusce Status Deputatis requirebatur.

Quapropter etiam ad Coloniensem Principem Electorem supradictæ formulæ fuerunt missæ, quarum similiter exemplar Venetorum Legato Michaëli Hagæ-Com. commoranti traditum fuit.

Decimo & nono die Junii Legatus Charnassæus significavit, Majestatem Suam Dominum de la Garde Coloniæ delegare; quapropter etiam ex Ordinum Deputatis aliquis cum ipso illuc discederet, aut Agenti Bilderbeeckio mandata mitterentur: quo simul tractationi interessent ac demonstrarent, nullam in Majestate suâ vel Ordinibus, utpote ad tractandum promptis paratisque, inesse moram; sed vero Hostes, utpote Salvum-Conductum detinentes, in noxa esse. Eapropter Domino Bilderbeeckio mandatum præceptumque fuit, ut sese Domino de la Garde adjungeret ac Dominum Ginettum Papæ Romani Nuncium conveniret, atque ea, quæ à dicto Domino de la Garde Domino Ginetto proponerentur atque offerrentur, perciperet seduloque animadverteret; ac quamprimum Dominus de la Garde propositioni finem imposuisset, se continuò Domino Ginetto Præpotentium D. D. Ordinum Agentem Coloniæ commorantem esse diceret, seque à Præpotentib. Ord. in mandatis accepisse, ut Celsitudini Suæ indicaret, Gallorum Regem Præpotentibus Ordinibus, Ordines itidem Gallorum Regi aristissimâ Fœderatione mutuâ devinctos atque obligatos teneri, eâ lege tamen ac conditione, ut vel simul in Belgii Provinciis bellum adversus Regem Hispaniarum continuarent, vel simul Pacis Tractatione ab eodem discederent: quapropter etiam summediæ Præpotentes Ordines Deputatos suos ad Tractationem Coloniensem misissent, si ad Præpotentes Ordines Salvus-Conductus, à quibus oportebat, missus fuisset, eo modo quo Præpotentes Ordines suos Salvos-Conductus aliis concedendos jam diu in Galliarum Regis manus consignarant.

Porro autem sedulo animadverteret, ne à supramemorato Domino de la Garde interPELLARETUR, ipse autem solus Nomine locoque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. verba faceret, ac Præpotentibus D. D. Ordinibus, quæcunque in hoc negotio egisset, rationem redderet. Quinetiam ut cum dicto Domino de la Garde, uti etiam cum omnibus ac singulis Majestatis Regiæ Ministris, familiariter viveret.

Secundo die Augusti Regiæ Majestatis Galliæ Legatus Dominus Charnassæus in Concilio D. D. Ordinum retulit, *Papam Romanum perpendentem, ac prospicientem Tractationem Coloniæ instituendam, propter plurima impedimenta, perlongam fore, ac prælium aliquod, obsidionem, sive Partis alterutrius expeditionem quamcunque maximam rebus animisque commutationem assidue apportare posse; Eapropter declarasse, Inducis sive armorum suspensione quinque aut sex annorum angustè peropus esse; quo Induciarum tem-*

pore universi negotii summum facili negotio componi ac confici posset. Quæ armorum ad dictum tempus suspensio ut tanto facilius ac commodius concedi atque obtineri posset, neceſse eſſe, ut Regia Majestas Gallia à Fœderatis ac Sociis suis ad dictam armorum suspensionem clam cum Hostibus Roma confirmandam, auctoritatem impetraret. Illud tamen Majestatem suam recusasse, atque ut omnem à se suspicionem profus semotam haberet, prius de Tractatione Colonia instituenda consilium decretumque suum retinuisse.

Decimo die Septembris Regiæ Majestatis Secretarius Dominus Brassætius, (Legato Charnassæo simul & Tribuno Legionis, ad Bredam in viis obsidionalibus primo die Septembris, horâ vespertinâ decimâ capite globuli ictu trajecto) longissimo Memoriali retulit, Hispanos etiamnum Salvos-Conductus Majestatis Suae Fœderatis Sociisque denegare: Quæ de causa etiam cum Majestas Regia Deputatos suos ad Colonienſem Tractationem mittere recusaret, Hispanos sparsisse, Gallia Majestatem Regiam, quod dicta Tractatio parum procederet, solam in noxâ esse.

Legatus D. Avaucius postquam Hamburgum advenisset, supramemorato Domino Brassætio literas misit, quibus majorem in modum adhortabatur, ut operam daret, quò Præpotentes D. D. Ordines Gener. aliquem suorum Deputatorum Hamburgum ad Tractandum mitterent.

Vicesimo & tertio die Decembris Regiæ Majestatis Britannia Residens Dominus Boswellius apud Præpotentes D. D. Ordines Gener. instare cœpit, ut Ordinum quispiam Deputatus Hamburgum mitteretur, ad Fœdus aliquod inter Britannos, Gallos atque hujusce Reip. Ordines ineundum, aut saltem in quantum res causeque Germania ad ipsos pertinerent.

Eâ ætate, Anni 1637. hujusce Reip. Ordines Gener. Bredam, Hispani autem Ruremundam Venloamque ceperunt.

Loco Domini Charnassæi in viis obsidionalibus ad Bredam trajecti, Marchio Estampius, Ordinarii Legati qualitate, Mense Novembri Hagam-Com. advenit.

Decimo & septimo autem die, Anno 1637. cum Rege Galliarum sequentia confirmata fuerunt.

1. Regia Sua Majestas Fœderati Belgii Ordinibus integri Anni spatium, cujus initium erit primo die Januarii, Anni 1638 proximè venturi, duodecies centenis librarum millibus subveniet, quibus summè dicti Ordines Gener. Copiis Extraordinariis jam nunc conscriptis, aut etiamnum conscribendis satisfacturi sunt. Ad eò ut dictam nummorum summam in nullum alium usum adhibere Ordinib. liceat: quod se facturos & fideliter observaturos esse eâ lege ac conditione promittunt spondentque, ut Hostibus, quibuscunque mediis optimè fieri poterit, damnum ac detrimentum inferant.

2. Majestas Sua propter dictam nummorum Summæ assignationem, quam vocant, sive vadimonium debitis conscriptum formulis concedet, in Ejusce satisfactionem, quem Præpotentes D. D. Ordines in Gallia memoratæ summæ receptioni præfecturi sunt, eo fine, quo nummorum Summâ plenissimè exsolvetur. Nummorum autem Summa tribus terminis exsolvetur; nimirum, quater centena librarum millia primo hujusce Tractatus Confirmationis die, quater centena librarum millia Mense Junio, proximè venturo, quater denique centena librarum millia Mense Septembri subsequuturo exsolventur.

3. Ea-

3. Eapropter etiam summè dicti Ordines Generales promittunt spondentque, Se Copias suas debito modo confirmatas atq; instructas educturos, easque expeditioni magnæ adhibituros esse: Quem ad modum etiam Rex Christianissimus promittit ac pollicetur, Se Copias suas satis exornatas educturum, easque expeditioni itidem eximæ in Belgio adhibiturum, & quodcunque poterit, Hostibus damnum ac detrimentum illaturum esse.

4. De hisce autem expeditionibus inter Celsissimum Arawsionensium Principem duntaxat atque eos, quos Majestas Regia iis præfectura est, agetur ac decernetur, quandoquidem omnibus facile notum est, taciturnitatem præcipuam earum partem existere, neque possibile esse, ut eventum prosperum ac felicem à Parte utraque consequantur, nisi silentium rebus omnibus adhibeatur.

5. Summè dicti Ordines concedunt ac promittunt, Gallorum præfectorum stipendia in supramemoratis duodecies centenis librarum millibus deducta, eo modo atque ordine exsoluta iri, de quo in Tractatu decimo septimo die Junii Anno 1630. & decimo quarto die Aprilis Anno 1634. conventum fuit; atque eum insuper, qui à Præpotentibus Ordinibus nummorum receptioni præfectus fuerit, stipendiorum Summam ab ultimo exsolutionis termino Parisiis conficere atque annumerare obstrictum obligatumque fore.

6. Majestas Sua uti etiam summè dicti Ordines sex septimanarum spatio, si fieri poterit, præsentés Articulos confirmabunt.

7. Præsens Tractatus nihil quidquam superioribus inter Majestatem Ordinesque Gener. sancitis derogabit, sed omnes & singuli vim suam ac vigorem obtinebunt, eosque Partes utraque fideliter ac constanter observabunt.

Supramemorati Tractatus Commissarii Regii erant, Dominus Bullionius & Bouthillierus, Ordinum verò, Dominus Vosbergius.

Eventus belli Anno 1638. gesti haud insignes fuere. Recedendum quippe à Calloo, St. Odomari Fano, insuper & Fontarabiæ obsidio dissolvenda erat.

Anno 1638. de Pacis Tractatione nihil quidquam, præterquam quod de Præliminariis Hamburgi actum fuerit.

Mense Septemb. Legatus *Estampius* literas quasdam, à Legato Domino Avaucio Hamburgo missas, exhibuit, quibus Præpotentes Ordines adhortabatur, ut per literas Regiam rogarent, ne Deputatos suos ad Pacis Tractationem Lubecensem mitteret, antequam Rex Hispaniarum requisitos Præpotentibus Ordinibus Salvos-Conductus, quibus ad Coloniensem Tractationem admitterentur, concessisset.

Quæ quidem sedulò animadvertenda veniunt, primum sc. propositum fuisse, ut Pacis Tractatio inter Suecos ac Germanos Lubecæ, quemadmodum à Gallis Belgisque Colonix, institueretur, quæ postmodum Monasterium & Osnaburgas traducta fuit.

Vicesimo die Octobris Salvus-Conductus quidam à Cardinali Infante per Venetorum Legatum, Domino Catzio, D. Capellæ, & D. Vosbergio, utpote ad eum recipiendum Deputatis, fuit traditus. Sed verò, cum nullos nisi Gallix Socios ac Fœderatos voce generaliori concerneret, neque Fœderati Belgii Provinciarum Ordines specialiori voce denotaret, supramemorato Legato redditus fuit.

additâ declaratione , *nullum hic Salvum-Conductum , nisi formulis supra relatis , conscriptum accipi atque admitti posse.*

Vicesimo & octavo die Octobris Sueciæ Legato Domino Camerario & Residenti Spieringio earundem formularum exempla Ordines tradi curarunt , simul etiam rogari , ut operam darent , quo Status hic ejusmodi consequeretur , neque Pacis Tractatio se junctim , verum conjunctim atq; ab omnibus simul institueretur : quod facturos se promiserunt atque uno insuper ore declararunt , Coronam Sueciæ non nisi conjunctim agere velle.

Undecimo die Decembris Dominus Vosbergius in Concilio præsidens retulit , Dominum Residentem Spieringium sibi indicasse , quantopere Dominus Salvius Sueciæ Ablegatus Hamburgi apud Daniæ Regem elaborasset , quò requisitos Ordinibus Salvos-Conductus impetraret , cujus rei quoque Dominus Cracovius Residentens literis suis mentionem fecerat ; Majestatem Suam dixisse , *Præpotentes Ordines nunquam eos à se petiisse.*

Quibus perpenfis , à Domino Rantvicio , D. Noortvicio , D. Vosbergio , & D. Ripperda , de ea re cum Domino Spieringio actum fuit ; Qui serio admonuit , ut Salvi-Conductus iterum à Majestate Daniæ per literas peterentur : quæ Mense Decembri ad summè memoratam Majestatem missæ fuerunt.

Quum sub finem Anni 1638. Dominus Knuytius de rebus Matris Reginæ in Gallia agerët , nihil ipsis potius fuisset , quam ut de rebus bellicis in proximè venturum Annum agendi , simul etiam novam subsidii atque auxilii Tractationem ineundi , mandatis instrueretur.

Sed verò quum ejus rei mandatum nullum acciperet , neque tantum Ordinibus Tractationem confirmandi studium inesse videretur ; Idcirco Dominus Chavignyus Mense Januario ad Celsissimum Arausionensium Principem literas dedit , quibus indicavit , Gallos Responsonis moras , ad Memoriale D. Knuytio eam in rem traditum , demirari. Haud dissimiles quoque Sermones Regii Ministri cum Ordin. Legato habuerant , dicentes , Reginam subsidii auxilii que silentium demirari , neque hoc tempore illiberaliorem , quam dudum , existere. Quapropter ex Ordinibus nonnulli , cum Regio Legato acturi , delegati fuerunt. Qui Ordinum Delegatis respondit , non abs re fore , si quispiam ad Majestatem Gallia , subsidii continuandi causâ , mitteretur. Idcirco ad Dominum Oostervicium Præpotentium D. D. Ordinum in Gallia Legatum Ordinarium , sub finem Januarii , Anni 1639. literæ exaratae fuerunt , quibus duodecies centena Florenorum , Batavis receptorum , millia à Majestate Gallia in subsidium petebant.

Literas Auctoritatis , uti etiam earundem initia , utpote benevolentia atque humanitate plena , argumento insuper ac stylo non ita dissimili conscripta , brevitate ergò silentio præterire , Articulos verò duntaxat commemorare , fatius esse duxi.

1. Regia Majestas Gallia duodecies centena librarum millia Fœderati Belgii Ordinibus Generalibus in Anni unius subsidium concessura est , cujus initium erit à primo die Januarii , Anni hujus millesimi , sexcentissimi , tricesimi & noni , quibus summè dicti Ordines Generales Copias Gallorum aut jam conscriptas , aut postmodum conscribendas , exsoluturi sunt ; Eâ lege ac conditione , ut nullis rebus

rebus aliis impendi liceat: quod memorati Ordines fideliter ac constanter se facturos atque observaturos esse promittunt: eo fine, ut Hostibus, ubicunque & quibuscunque modis poterunt, damnum ac detrimentum inferant.

2. Majestas Sua, propter exactiorem nummorum exsolutionem atque ejusce, cujus curæ Ordines receptionem demandabunt, satisfactionem, assignationem optimis formulis conscriptam dari curabit. Supramemoratae nummorum Summæ exolutio in tres distribuetur Partes, quater sc. centena librarum millia, primo Tractatus Præsentis confirmationis ac ratihabitionis die, quater itidem centena librarum millia Junio, quater denique centena librarum millia Mense Septembri exsolventur.

3. Ea lege tamen ac conditione, ut summè dicti Ordines Generales promittant ac polliceantur, Se Copias suas confirmatas suppletasque educturos, quo expeditionem aliquam eximiam incipiant, quem ad modum etiam Majestas Sua promittit ac pollicetur Se Copias suas confirmatas suppletasque, ut, quantum in se est, cœptum aliquod magnum in Belgii Provinciis exequantur, educturam esse.

4. De quibus propositis cœptisque inter Celsissimum Arausionensium Principem duntaxat, atque inter eos, quos Majestas Sua iisdem præfectura est, agetur ac decernetur, quoniam omnibus facilè notum est, taciturnitatem præcipuam eorum Partem existere, neque possibile esse, ut eventum prosperum felicemque consequantur, nisi à Parte utraque silentium rebus omnibus adhibeatur.

5. Summè dicti Ordines Generales concedunt ac promittunt, Gallorum Præfectorum stipendia à memoratâ nummorum Summâ deducta eo modo atque ordine exoluta iri, de quo in Tractatu decimo & septimo die Junii, Anno 1630. & decimo quarto die Aprilis, Anno 1634. inito, conventum fuit: Quin insuper etiam illum, quem summè dicti Ordines nummorum Parisiis annumerandorum receptioni præfecturi sunt, stipendiorum Summam ab ultimâ nummorum Parte Parisiis conficere atque annumerare obstrictum obligatumque iri.

6. Majestas Sua Regia, uti etiam Ordines Generales præsentem Tractatum sex septimanarum intervallo, si fieri poterit, confirmabunt.

7. Præsens Tractatus superioribus inter Majestatem Suam Ordinesque Generales sancitis nihil quidquam derogabit, sed vim ac vigorem suum obtinebunt, Eosque Pars utraque constanter ac fideliter observabit.

In pleniorẽ tertii Articuli Tractatus Parisiis inter Majestatem & Fœderati Belgii Ordines Generales, vicesimo die Martii, Anno 1639. initi explicationem, conventum ac concessum fuit, ut Pars utraque exercitum octodecim aut viginti peditum millium, Equitum quatuor, supra quingentos; aut quinque millium educeret, eoque exercitu primo die Maji, absque ulla mora, Belgium invaderet; Ordinum quinetiam exercitus locum aliquem insignem, ac cujus expugnatione maximum Hostibus damnum inferri poterit, obsideret; idem etiam Majestatis Suae exercitus ageret. Sin autem Majestas Sua oppidum quoddam in oris Flandriae maritimis oppugnare decreverit, summè dicti Ordines, durante obsidione sive oppugnatione, Classẽ aliquam triginta navium bellicarum, quibus obsessi Oppidi aditus omnis conservari possit, proprio ære exsoluturos esse promittunt spondentque; omni exceptione prorsus semotâ.

Postremò *Majestas Sua* verbo Regio pollicetur, se memorati *Tractatus Articulis* constanter atque inviolabiliter esse observaturam eosque executioni mandaturam. Actum in Fano *St. Germani*, vicesimo & sexto die Aprilis, Anno 1639.

Mense *Februario*, Anno 1639. Legato Regis *Domino Estampio* in Galliam revocato, ut itineris sui *Vesaliensis* rationem redderet, *Manipulæ Præfectus Estrades* missus fuit, qui tanquam *Nobilis Delegatus* cum *Celsissimo Arausionensium Principe de Copiarum* educatione ageret.

Præpotentium D.D. Ordinum Copiæ ductu atque auspiciis *Celsissimi Arausionensium Principis* Mense *Junio* *Bergozomio* navibus conscensis ad *St. Philippi* arcem pervenerunt. Comes interim *Henricus* cum exercitu alio expedito, quo *Hostium Copias* distraheret, trans *Mosam* atque in *Brabantia* Partem citeriorem iter suum instituit. Nihil autem eâ ætate commemorabile factum fuit, præterquam quod *Hesdinum* à *Gallis* occuparetur. At verò sub *Anni illius* finem *Deus Optimus Maximus* adversus *Hispanorum Classem*, ductu auspiciiſq; *D. Anthonii d'Orquendo*, in *Dunis* victoriam eximiam benignè concessit.

Anno 1639. de Pace nihil, quod commemorari posset, perceptum fuit: quo tamen ea tantò facilius ac commodius effecta redderetur, sub finem *Anni 1639.* sequens expeditionis Conceptus inter *Cardinalem & Arausionensium Principem* propositus fuit.

Ad Propositionem, quam *Celsissimus Arausionensium Princeps* *Domino Estampio* mihi exhibendam tradidit, quod sc. *Celsitudo Sua*, Anno 1640. proximè venturo, *Dammum Brugasque* simul cum propugnaculis ac munitionibus à *flumine ad Blancebergam* usque, ipsam quinctiam Civitatem obsidere in animum induxit, si *Majestas Sua* tantam pecunia Summam concederet, quantam ad duodecim peditem millium, & sex insuper Mensium stipendia opus esset, supra tamen *Copiarum* extra Ordinem, Anno ante *Trajectensem* obsidionem, conscriptarum exsolutionem.

Eum quandoquidem *Regiæ Majestati Suae Expeditionis* conceptum exhibui, *Ejusdem Majestatis Regiæ* Nomine locoque *Celsissimo Arausionensium Principi* promitto spondeoque, me decies supra quinquies centena librarum millia quatuor partibus annumeraturum, sive ut annumerentur effecturum, quarum prima Mense *Januario*, proximè venturo, exsolvetur, si nimirum *Celsissimus Arausionensium Princeps*, se promissa similiter servaturum, promiserit, si demque dederit se *Copias extra Ordinarias* ac præter *Ordinarias*, quas Ordines singulis Annis educere solent, ad *Supradictam Expeditionem* conscribendis satisfacturum esse. Utque tanto plenius & fidelius omnia observentur & conserventur, promitto spondeoque, me dictam numerorum Summam quatuor partibus equalibus absque ullo *Celsissimi Principis* sumptu *Collybitis* debito in *Civitate Amstelodamensium* annumeraturum, *Ejusque Partem primam* Mense *Januario*, ac deinceps tertio Mense exsolviturum esse.

Quinctiam promitto spondeoque, *Marescallum Dominum de Melleray* *Regias Copias* primo die *Maji* educturum, sin minus, aut si diutius expectatum fuerit, promissorum inter *Celsissimum Arausionensium Principem & Me Regiæ Majestatis Suae Ordinumque* loco sancitorum violatorem & transgressorem habitum iri, Eumque *Copiarum Hostium* in varias partes distractionem effecturum, sive cum *Hostibus* cum omni exercitu conflicturum esse: Insuper etiam, si prælio superatus victusque fuerit, nihilominus tamen *Majestatem Suam* ingentem exercitum in *Hostium agris* retenturam. Actum *Ruelii*, vicesimo & quarto die *Novemb.* Anno 1639.

Promit-

Promitto spondeoque Domino Cardinali Richelio, sub eorum, quæ superioribus promissa fuerunt, præstatione, Me curaturum atque effecturum esse, ut Copiæ in Eiusdem promissis memoratæ, præter eas, quas D. D. Ordines Generales sub signis plerumque habere solent, conscribantur, quibus tantum exercitum comparare possim, ut Dammum, Brugas ac Munitiones, quas Hostes Slusam inter & Blancebergam milite prædiario tenent, quin ipsam etiam Blancebergam simul oppugnare queam; Me insuper Propositioni supramemoratæ ac meo Nomine & titulo per Dominum de Estrades exhibitæ omni ex parte satisfacturum esse: Cui Me Ipsum fide, quæ est optima Principis, obstringo devinctoque, sic ut causam nullam habeam, non præstandi ea quibus hisce scriptis obstrictus devinctusque teneor; nisi ipsa propositi cœptique executione, sive cum Hostibus, qui expeditioni dictæ occursum sunt, constitutione. Quinetiam polliceor, Me primo die Maji universum exercitum educturum esse; aut alioquin promissorum inter Dominum Cardinalem & Me Nomine locoque Regiæ Majestatis Ordinumque Generalium sancitorum, violatorem & transgressorem habitum iri.

Hujus autem Tractatus, Anno 1640. confirmati, effectus nullus fuit.

Fœderati Belgii Provinciis Hispanico bello implicitis, Rex Daniæ otiosus atque ab omni bello vacuus earundem Incolarum Subditorumque, Commercia ac Navigationes liberas incommodis molestiisque afficere instituit: primo enim vectigalia atque onera tot ac tanta, quanta exsolvi vix poterant, Ostio Baltico imperavit; 2. præsertim quæ Sali petroso imperavit; 3. Provinciarum Unitarum Subditis balenarum captionem prope Spitsbergam interdixit. 4. Commercia itidem & Navigationes quas Colam in Lapponia instituere consueverant, prohibuit: naves, bona, ac merces nummosque destituit: 5. Nautarum, qui aliquid mercium prohibitarum, sive quidquam Salis petrosi, ipso inscio, portabant, diripuit. Quapropter etiam Præpotentes Ordines, ut tantis incommodis occurrerent, in Sueciam Deputatos suos miserunt, & sequentem Tractatum concluderunt.

Serenissima ac Potentissima Principis & Domina, Domina Christina, Dei Gratiâ Suecorum, Gothorum, Vandalorumque designata Regina ac Principis hereditaria, Magne Principis Finlandiæ, Ducis Esthoniæ & Careliæ, Ingriæque Domina, &c. Domina Nostra Clementissima, Regni que Sueciæ Senatores ad hanc Tractationem specialiter Deputati Axelius Oxenstirna Regni Cancellarius & Iudex Provincialis Occidentalium Norlandiarum Lapponiæque, Liber Baro in Kimitho, Dominus Fiholmiæ & Tidoeniæ, Eques Auratus; Iohannes Skitteus Supremi per Regnum Gothiæ Iudicii Præses, & Iudex Provincialis Finlandiæ Septentrionalis, Liber Baro in Duderhof, Dominus in Gronsoo, Stromsrum, & Skitteholm, Eques Auratus; Claudius Flemingius Admirallus, Supremus Castellanus Holmiensis & Iudex Provincialis Finlandiæ meridionalis, Hereditarius in Hornas & VVilnas, Iohannes Oxenstirna Collegii Cancellariæ Consiliarius, Liber Baro in Kimitho, Dominus in Horningsholm & Tulgarn, Nec non Fœderati Belgii Præpotentium Dominorum, D. Ordinum Generalium pro tempore in Sueciam Legati, ibidemque ad hanc Tractationem plenissima Auctoritate ac potestate muniti, Gulielmus Boreelius, Dunbequæ & VVesthovia Dominus, Ambagti Dominus in Domborg, Consiliarius Syndicus Civitatis Amstelodamensium, Albertus Sonckius, Eques Auratus, Ex-Consul & Prætor Primarius Urbis & Territorii Hornensis, Nomine locoque Provincia Hollandiæ & VVest-Frisiæ in Concilio Ordinum Generalium Unitarum Belgii.

Provinciarum Deputatus, Epæus ab Ailva in Iellum, Grietmannus in Baarderadeel Frisiorum, Omnibus & singulis quorum interest, aut quomodolibet interesse potest, Constare volumus, quod cum ante sex & viginti circiter Annos, inter Serenissimum ac Potentissimum Principem & Dominum, Dominum Gustavum Adolphum I I. Magnum Suecorum, Gothorum & Vandalorum Regem, Magnum Principem Finlandiæ, Ducem Esthonia, &c. gloriosissimæ memoriæ, ab Unâ, & Præpot. Dominos; Dominos Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales ab Altera parte, gravibus de causis, imprimis autem pro libertate ac securitate Navigationis & Commerciorum per mare Balticum & Septentrionale, ac mutuam utriusque Status salute atque incolumitate, Fædus quoddam sancitum fuerit, idque jam ante Annos aliquot expirârit, eum vero, qui ab utraque Parte intendebatur, effectum habuerit; Nunc posteaquam moderna Regia Majestas Sueciæ, nec non Præpot. D. D. Ordines Gen. in animum sibi revocarunt, quantum utriusque Partis Statibus periculi impendeat, & perturbationis ac violentiæ libertati Navigationis & Commerciorum in utroq; mari intentetur atque instituat, quo tantis malis tempestivè occurrerent, ac remedia quæ ejusmodi rei quantopere inferre possunt, adhiberent, in rem fore utriusque Parti visum fuit, pristini Fæderis Articulos renovare, idque impræsentiarum accommodatis & compositis legibus illustrare.

Nos itaque vi literarum Auctoritatis tam à Sacra Majestate Regiâ Sueciæ, quam Fæderati Belgii Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus acceptarum congressi, consilia mutua contulimus, priora pacta recognovimus, ea accepimus atque in sequentes Articulos utrinque convenimus.

I. Fædus mutuum erit inter Reginam Regnumque Sueciæ ab Unâ, & Præpotentes Dominos, Dominos Ordines Generales Provinciasque Belgii Fæderatas ab alterâ Parte, pro asserenda securitate & libertate Navigationis & Commerciorum in utroque mari Baltico & Septentrionali ad angustias usque Maris Anglo-Gallici sive Canalem exclusivè extendendo, ad defensionem suorum Regnorum, Provinciarum & Subditorum ex utrâque Parte & pro conservandis Dominiis, Privilegiis, libertate, securitate, Pactis & receptis consuetudinibus tam Terrâ quam Mari.

Quod si comperiatur libertati Commerciorum ac Navigationis in Mari Baltico & Septentrionali aliquid impedimenti, remora aut oneris molestiæque supra consuetum morem hæcenus injectum, aut durante Fædere contingat, vel supramemoratam Sacram Regiam Majestatem Regnumque Sueciæ ac ejusdem subjectas Provincias subditosque, vel Præpotentes D. D. Ordines Generales Fæderati Belgii eorumve Subditos in libero usu Commerciorum ac Navigationis, in dicto Mari Baltico & Septentrionali, contra Ius Gentium, receptam consuetudinem & obtenta Privilegia turbari atque supra modum onerari & aggravari; vim & injuriam passus cum altero Fæderatorum communicabit; ac primo quidem uterque Fæderatorum ad hoc imprimis operam dabit, quo consilio operæque mutua is, qui libertatem Navigationis ac Commerciorum turbavit ac oneravit, optimâ gratiâ persuadeatur, ut Navigationem ac Commerciorum pristinæ libertati atque securitati restituere velit; ne rem ad arma venire necesse sit; quod si verò tanta lædentem ceperit obstinatio, ut nullis rationibus æquis justisque se induci patiatur, ideoque ea perturbatio sine Navigationis ac Commerciorum interitu aut magno detrimento tolerari nequeat; Eapropter convenit inter Sacram Regiam Majestatem atque inter Regnum

gnum Sueciæ, & Præpotentes Ordines Gener. ut vindicare libertatem Commerciorum ac Navigationis in Mari Baltico & Septentrionali debeant Viribus omnibus, quas tutò possint terra mariq; contrahere, prout super eo & de modo rei gerendæ inter ipsos convenerit, nec prius desistere cœpto, quam læsæ Parti fuerit satisfactum & supra dicta Commerciorum ac Navigationis libertas in dictis mariibus in pristinum locum, ex præscripto Juris Gentium, Pactorum & receptarum consuetudinum fuerit restituta.

3. At si in præsens cum bona gratia res fuerit opera atque interventu seu Fœderatorum seu aliorum transacta, is vero qui offendit, odio in alterum Fœderatorum concepto, aut Sacram Regiam Majestatem Regnumque Sueciæ, vel ei subditas Provincias atque Subditos, aut Præpotentes D. D. Ordines Generales, eisque subjectas Provincias & Subditos, postmodum quacunque alia de causa aut prætextu bello adoriatur; Sacra Regia Majestas ac Præpotentes D. D. Ordines Generales non minus tenebuntur, admoniti primo se interponere, ac bellum prævenire. Quod si verò Partis adversæ pertinaciâ id amoveri nequeat; Sacra Regia Majestas Regnumque Sueciæ Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus terra marique auxilio & subsidio venient, & vice versa, Præpot. D. D. Ordines Generales & Fœderati Belgii Provinciarum Sacram Regiam Majestatem Regnumque Sueciæ terra marique viribus eis, eoque modo, juvabunt, ut superiori Articulo dictum fuit, adversus illum qui libertatem Navigationis & Commerciorum turbaverit, cœptoque insistent, donec læso Fœderato satisfactum fuerit.

4. Quod si contingat, ut vel Sacra Regia Majestas ac Regnum Sueciæ, vel Præpotentes D. D. Ordines Generales Fœderati Belgii nunc futurisve temporibus aliis de causis bello involverentur, cum aliis Regibus, Principibus, Rebuspub. aut potestatibus, unde rationibus optimis emergi non poterit, tenebitur quisque Fœderatorum Fœderato suo armis succurrere, modo ut specialius convenit, aut in posterum conveniri poterit. Ea lege tamen, ne se ulterius, aut alia ratione, quam submittendis subsidiis ex præscripto pactorum Fœderati sui privatis litibus immiscere, neve cultam hæctenus amicitiam, atque Commerciorum usum cum Fœderati hoste interrumpere necesse sit.

5. Uterque Fœderatorum mutuam alterius commodum Salutem atque incolumitatem, quantum fieri poterit & necessitas requisiverit, promovebit; alter alterum de imminentibus ei periculis, & hostium machinationibus admonabit, & quantum fieri poterit, malum omne prævertere & amoliri conabitur.

6. Interest autem & Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ ab una, & Præpotentium D. D. Ordinum ab altera parte, ne hosti alterutrius quicquam aut emolumentum aut virium quocunque tandem modo accedat; Idcirco neuter Fœderatorum alterius hostem, qui nunc est in præsens hostis, aut deinceps existere poterit, consilio, ope, pecuniâ, comœatu, Milite, navibus, nautis, armis, pulvere pyrio, aut munitionibus ullisve rebus bellicis adjuvabit.

7. Quanquam verò neutri Fœderatorum licitum sit hostem sui Fœderati dictis priori Articulo rebus juvare, id tamen hoc modo interpretandum venit, ut Navigatio atque usus Commerciorum cum hoste liber sit cujusque Fœderati Subditis; qui

alia de causa quam ob hoc Fœdus bello cum Fœderatorum alterutro fuerit immixtus, ut salvo hoc Fœdere, Subditis ejus, cui bellum non est, libere liceat navigare & commercia sua quæcunque exercere cum subditis Hostium dicti Fœderati; Hoc tamen excepto & reservato, ut si quis vel urbem vel munimentum quodcunque aliud seu justa obsidione aggredi, seu obsidere cupiat, eo consilio, quo in potestatem suam redigere possit; alter Fœderatorum tamdiu Navigationibus in ea loca, atque Commerciorum usu abstinebit, eumque Subditis suis interdicet, donec illa urbs vel munimentum vi aut Pactis occupatum, vel occupatione desperata, obsidio sive oppugnatio soluta fuerit.

8. Liberum erit Universo hujus Fœderis tempore Sacræ Regiæ Majestati Succiæ in Provinciis Dominorum Ordinum Generalium Fœderati Belgii, & vicissim Præpotentibus Dominis, D. Ordinibus Generalibus in Regnis & Provinciis Sacræ Regiæ Majestatis conscribere, colligere, & in naves imponere, milites, nautas, itemque naves emere vel conducere, pulverem pyrium, arma omnis generis & cætera quæcunque ad bellum necessaria sunt comparare & exportare. Licitum quinetiam utrisque Fœderatis & eorum Subditis erit, in Portus alterius naves suas subducere, ibi hybernare, morari, illorumque immunitatibus ac Privilegiis frui, & quæ ab Hostibus suis interceperunt in iis absque ullo impedimento ex more & lege loci vendere: Quæ omnia Hostibus, qui vel nunc tales sunt, vel in posterum tales futuri, prohibebuntur.

9. Præsens Fœdus inter Sacram Regiam Majestatem & Præpotentes Dominos, D. Ordines initum & renovatum Sacræ Regiæ Majestatis Regniq; Sueciæ Præminentia, Regalibus, Juribus, & Dominio Maris Baltici nequicquam derogabit, sed illa omnia Sacra Regia Majestas Regnumque Sueciæ cum omnibus, quæ inde dependent, sicuti nunc ita in posterum integra retinebit, iisque liberè & sine contradictione fruatur. Eodem modo præsens Fœdus non derogabit Præpotent. Dominorum Ordinum Generalium Juribus, libertatibus & consuetudinibus, sed iis omnibus, sicuti jam nunc ita in posterum liberè & sine impedimento fruatur; quæ quidem omnium horum fruitio utrinque intelligi debet, salvo præsentem hoc Fœdere.

10. Subditi Præpotentium D. Dominorum Ordinum Generalium in Regnis ac Provinciis Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ fruatur omnibus illis Privilegiis, Tractatibus & stipulationibus, quæ in eis pro immunitate à Vectigalibus, impositionibus, atque oneribus illorum locorum, à prædecessoribus ejus Majestatis collata sunt, pariter ac illis, quæ Sacra Regia Majestas in posterum largiri poterit. Et vice versa, Sacræ Regiæ Majestatis Regniq; Sueciæ Subditi fruatur in Unitis Belgii Provinciis omnibus illis Privilegiis, Tractatibus & stipulationibus quæ in eos, pro immunitate à Vectigalibus, impositionibus, atque oneribus illorum locorum antiquitus collata sunt, pariter ac illis quæ in posterum à Præpotentibus D.D. Ordinibus Generalibus Fœderati Belgii in ipsos conferri poterunt.

11. Ut autem rectius intelligatur quousque se extendat Subditorum utriusque Partis Fœderatorum libertas commorandi in Regnis ac Provinciis eorundem; Idcir-

Idcirco convenit utrinque, ut liceat Subditis unius commercari in Regnis ac Provinciis alterius Fœderati: Ita tamen, ut id fiat ex præscripto Statutorum loci in quo commercia exercentur: quod si quispiam Subditus aut Civis Fœderati Belgii in Regnis aut Provinciis Sacræ Regiæ Majestatis quæ Jure suo utuntur, sine certo intra Regnum & dictas Provincias hærede moriatur, tenebitur Magistratus illius loci relictas merces, pecuniam, debita atque libros rationum cum scriptis & documentis relata in certum Indicem sub manu & sigillo Notarii Publici & testium asservare, atque illico obitum hominis literis suis binis significare, Magistratui Urbis illius, in qua defunctus domicilium aut Civis Jus habuit, ut per ipsum Magistratum indicetur legitimo hæredi, quo intra Annum & noctem hæreditatem in Regno Succiæ dictisque ejus Provinciis relictam repetat, facto initio numerandi à die scientiæ sive notitiæ mortis, Magistratui istius Urbis per literas indicatæ; quod si venerit intra præscriptum tempus, licitum erit ei, postquam se legitimum hæredem indubitatis documentis probavit, adire & repetere hæreditatem; Ita tamen, ut si Civis Subditusque Sacræ Regiæ Majestatis extiterit, qui mortuus est, hæres Jus Statutarium (modo non excedat trientem hæreditatis) persolvat Civitati illi in qua alter moriebatur; antequam bona illa hæreditaria Urbe aut Regno evexerit, aut in Regno vendiderit, omnibus aliis Caduci Juribus quæ ex tali hæreditate Sacræ Regiæ Majestati aut Regno Sueciæ competere, seu quibus adaugeri solebat, deinceps, aut in posterum remissis & cessantibus; Quod si vero Institor tantum fuerit, qui alterius Civis subditique Dominorum Ordinum bona in se receperat vendenda, tenebitur similiter Magistratus illius loci, in quo is mortuus fuerit, obitum Institoris hujus binis significare literis Magistratui illius Urbis, in qua is habitat, cujus bona ea esse, aut Institor manifestaverit, aut alias ex relictis Codicillis aliisque documentis certis constiterit, quo indicetur legitimo possessori, ut bona sua repetitum veniat; si venerit & sufficienter probarit, relictorum bonorum se possessorem esse, liberum ipsi erit repetere ac corrådere bona sua integra, eaque omnia sine comminatione aliqua divendere aut exportare. Eadem humanitate tractabuntur Subditi Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ in Fœderati Belgii Provinciis, eodemque jure & libertate utentur atque fruuntur dicti Sacræ Regiæ Majestatis Regni que Sueciæ Subditi in supradictis Fœderati Belgii Provinciis, tam ratione hæreditatum, quæ iisdem tali loco obtingere possunt, quam ratione mercium ac bonorum Institori concreditorum; ac tenebitur Magistratus cujusque loci, ubi possessorem aut Institorem mors præoccupaverit, obitum hominis binis literis perscribere ad Magistratum ejus loci, in quo hæres commoratur, aut qui suo Institori crediderit, ut sua ab Institore relicta sine defalcatione recuperare, hæreditatemque sine impedimento ex præscripto juris aut statuto loci adire queat, Insuperque Magistratus omnem operam atque auxilium petenti exhibere tenebitur.

12. Requirit autem tum Justitia ipsa, tum necessitudo mutua atque emolumentum utriusque Partis Fœderatæ, ut altera alterius Subditos Civesque juvet, ac promoveat in omnibus quæ commodum illorum spectant; Idcirco Præpotentes D. D. Ordines Generales Fœderati Belgii Subditis ac Civibus Sacræ Regiæ Majestatis Regni que Sueciæ Justitiam imploratam absque mora in Provinciis unitis

administrari curabunt. Et vice versa, Sacra Regia Majestas Subditis ac Civibus Dominorum Ordinum Generalium Justitiam absque mora administrari curabit in Regnis ac Provinciis ejus Majestati subjectis, eaque quam citissimè sine dilatione aut longis ambagibus sedulò præstabitur.

13. Cumque præcipuus hujus Fœderis scopus sit, ut Fœderatorum Negotiationes & Commercium eorumque Regna, Provinciæ & Subditi conserventur & hostili aggressioni resistatur, Idcirco hoc ipsum Fœdus nihil quidquam derogabit Fœderi, quod Sacræ Regiæ Majestati intercedit cum Rege Galliarum aut Principibus Germaniæ: Neque etiam derogabit Fœderibus, quæ Præpot. D. D. Ordinibus Generalibus cum Regibus Galliæ & Magnæ Britanniæ, nec non Republica Veneta intercedunt; multo minus tollet aut diminuet amicitiam aut pacta conventa, cum dictis aliisque Regibus, Principibus, Rebuspub. & Civitatibus, quin potius firmabit & roborabit dictam amicitiam & pacta, salvo nihilominus per omnia hoc Fœdere.

14. Quod si vel Sacra Regia Majestas Sueciæ vel Præpotentes D. D. Ordines Generales bellum suscipere coacti fuerint, in quo alter alteri vi hujus Fœderis suppetias laturus est, neutri liberum erit, sine scitu ac consensu alterius, cum hoste pacisci aut Inducias inire.

15. Sacra Regia Majestas Ordinarium Legatum aut Residentem suum apud Præpotent. D. D. Ordines Gener. habebit Hagæ vel alibi, prout Majestati visum fuerit; similiter quoque Præpotentes D. D. Ordines Gener. suum Stockholmiæ aut alibi in Aulâ Regiæ Majestatis prout ei visum fuerit, vel rerum conditio & temporum ratio exegerit, commorantem habebunt.

16. Fœdus quinetiam Præsens per quindecim Annorum spatium durabit; quibus elapsis, erit penes utrosque Fœderatos & in liberâ cujusque voluntate illi renunciare vel idem continuare.

17. Quod si alii quoque Reges aut Principes liberæque Urbes Imperiales atque Hanseaticæ hoc Fœdere se includi velint, id ipsis liberum erit, iisque conditionibus, quæ Fœderi & utrique Fœderatorum Parti satisfaciunt, admittentur.

18. Pacta hæc concludentur cum liberâ approbatione & solenni ratihabitione Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ ac Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii; atque intra sex Mensium spatium reddentur; Ratificata verò bonâ fide observabuntur ac conservabuntur.

19. In quorum omnium supradictorum Articulorum certitudinem ac testimonium conscripta sunt bina hujus Tractatus & Fœderis ejusdem tenoris exemplaria; quæ utrinque nos supra nominati propriis manibus subscripsimus & sigillorum Nostrorum impressione atque appensione munivimus. Actum Stockholmiæ, primo die Septembris, stylo Regni, Anno millesimo sexcentesimo & quadragesimo.

Postquam Nomine ac Mandato Serenissimæ & Potentissimæ Principis ac Domina, Domina Christina Dei Gratia Suecorum, Gothorum Vandalorumque Regina & Principis hereditaria, Magnæ Principis Finlandiæ, Ducis Esthoniæ & Careliæ, nec non Ingriæ Domina, &c. ab unâ, & Nomine ac Mandato Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii ab al-

ab alterâ Parte, pro afferendâ libertate, Navigationis ac Commerciorum in Mari Baltico & Septentrionali & præstanda utriusque Partis Regnorum, Provinciarum, atque Subditorum securitate, mutuam Fœdus contractum ac renovatum fuit, prout illud liquet ex Instrumentis solenniter conscriptis à Sacra Regiæ Majestatis Regni que Sueciæ Senatoribus, ad Negotium illud specialiter Deputatis, Illustribus, Magnificis ac Generosis, Domino Axelio Oxenstiernâ, Regni Sueciæ Cancellario, ac Iudice Provinciali Occidentalium Norlandiarum Lapponiaque, Libero Barone in Kymitho, Domino in Fyholm & Tidoen, Equite Aurato; Domino Johanne Skyttæo, Supremi per Regnum Gothiæ Iudicii Præsidi & Iudice Provinciali Finlandiæ Septentrionalis, & Libero Barone in Duderhof; Domino in Grousoo, Stromsrom & Skitteholm, Equite Aurato; Domino Claudio Flemmingio, Admirallo, Supremo Castellano Stockholmiensi & Iudice Provinciali Finlandiæ meridionalis, hereditario in Mornas & VVilnas; Domino Johanne Oxenstiernâ, Collegii Cancellariæ Consiliario, Libero Barone in Kymitho, Domino in Horningsholm & Tulgarn; Nec non Fœderati Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Generalium pro tempore in Sueciam Legatis, itidemque ad hoc Negotium plenissima potestate ac Mandatis instructis, Illustribus, Magnificis ac Generosis, Domino Guilielmo Boreelio, Duynbequia ac VVesthoviæ Domino, Ambagti Domino in Domburgh, Consiliario & Syndico Civitatis Amstelodamensium; Domino Alberto Zonckio, Equite Aurato, Ex-Consule, & Pratore Urbis & territorii Hornani, Nominis Provinciæ Hollandiæ & VVest-Frisiæ in Consilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputato; Domino Epæo ab Ailva in Iellum, Grietmanno in Barderadeel Frisiorum; In cujus Fœderis Articulo secundo, quem ad modum utrinque convenit, ut operâ utriusque Fœderatorum mutuâ, is, qui libertatem Navigationis Fœderatorum turbavit ac oneravit, amicâ ratione persuaderetur, quo Navigationem & Commercia pristinae libertati & immunitati restitueret, aut, si rejecerit amicam transactionem, vindicare libertatem Commerciorum ac Navigationis in dictis Maribus viribus omnibus terrâ marique tenerentur, donec iste Fœderis scopus obtentus fuerit, prout super iis viribus & de modo rei gerendæ inter Fœderatos conveniret; Eum ad modum quoque in Articulo tertio promissum est, quod si transactâ hac lite dicta, contingat ut alterâ Fœderatorum Pars ab eo, qui ante offendit, postmodum quacunque alia de causa aut prætextu bello impetatur, alteram Fœderatorum, optima atque amicissima intercessione, cum conservatione Iurium sui Fœderati bellum prævenire obstrictam obligatamque teneri; Si verò id amoveri ea ratione nequeat, altera alteri terra marique adversus eum hostem viribus omnibus succurrere debet; donec læsæ Fœderatorum Parti satisfactum fuerit, prout de auxilio atque modo rei gerendæ mutuò conveniri poterit. In Articulo autem quarto conventum utrinque est, si contingat ut alterutra Fœderatorum pars aliis de causis bello, cum aliis Regibus, Principibus, Rebuspub. aut potestatibus involveretur, cujus explicandi atque expediendi nullum remedium inveniretur, quaque Fœderatorum Pars teneretur Parti Fœderatæ sibi armis succurrere, modo, prout specialius convenit aut convenire poterit, iis tamen, quæ in prædicto Articulo exprimuntur, salvis. Idcirco ut huic Conventioni præfato Articulo quarto generaliter comprehensæ re ipsa satisfiat, inter prænominatos Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ Deputatos, & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii Legatos vi literarum potestatis & Mandatorum, ad ratihabitionem ipsorum principalium porro transactum, promissum ac conclusum est hoc modo, quo sequitur.

I. Sacræ Regiæ Majestati Sueciæ tempore belli Articulo quarto prioris Tractatus

status summemorati Domini, D. Ordines Fœderati Belgii Gener. præstabunt *quatuor millia militum*, quos Præpotentes Domini Ordines, ad inserviendum Majestati Sux propriis sumptibus toto Fœderis tempore, aut quamdiu Sacra Regia Majestas hoc auxilio opus habebit, exsoluturi sunt.

2. Eum ad modum quoque Præpotentes Domini, D. Ordines Generales belli tempore pari auxilio, *quatuor sc. millium militum*, quibus Majestatis Sux sumptibus satisfiet, durante hoc Fœdere aut quamdiu Præpotentes D. D. Ordines Gener. iisdem opus habituri sunt, fruentur.

3. Intelligenda verò est hæc auxilii sive subsidii præstatio ad hunc modum, ut penes utramque Fœderatorum Partem *optio sit capiendi aut totum illum numerum aut partem dictorum militum*, utpote duobus vel tribus millibus, atque alteram Partem pecuniæ, munitionis, sive rerum ad bellum necessariarum, navium & eorum, quæ exornationi earundem inserviunt, aliarumve rerum pro temporis necessitate, & beneplacitis cujusque, hac inita æstimatione, ut pro *mille militum auxilio solvantur, quolibet Mense, quatuor millia Imperialium*.

4. His tamen conditio per expressum annexa est, ut si contingat ut Sacra Regia Majestas aut Præpotentes Domini, D. Ordines Generales, juxta tenorem Fœderum antehac cum aliis Regibus, Principibus, Rebuspub. aliisve Fœderatis factorum, illis Fœderatis auxilio venirent, sive ad auxilium ferendum sollicitarentur, antequam de auxilio ex præscripto hujus Fœderis requirantur, Eo casu Pars utraque officio satisfecisse judicabitur, si dimidium subsidii quatuor millium militum numerum aut ad dictum in priori Articulo modum æquivalens præstiterit.

5. Cum altera Fœderatorum Pars requisita fuerit ad præstandum auxilium, sufficiens ipsi temporis spatium, illud præparandi dabitur, trium videlicet Mensium ab insinuatione requisitionis numerando, quibus præteritis auxilium promptè & sine omni morâ submittetur.

6. Quod si contingat, ut Sacra Regia Majestas aut Præpotentes D. D. Ordines Generales in propriis Regnis ac Provinciis hostiliter infestarentur, Ita ut Sacra Regia Majestas & Præpotentes D. D. Ordin. Gener. infestationem illam pro vero bello habeant, cui avertendo res opesque illius Partis Fœderatæ, quæ tali bello impetitur, dicta auxilia vel tota, vel partem eorum præstare non permittant, Pars illa quæ taliter infestabitur, non modo non obligabitur durante illâ invasionem promissa auxilia præstare; verum etiam, si quæ missa sunt, post significationem tribus Mensibus ante factam, poterit revocare.

In quorum omnium testimonium ac certitudinem, bina ejusdem tenoris exemplaria conscripta, & Nomine Sacra Regia Majestatis Suecia per Eiusdem Deputatos, & Nomine Præpotentium D. D. Ordin. Gen. Fœderati Belgii per eorundem Legatos subsignata atque sigillorum eorum impressione & appensione confirmata sunt Stockholmæ primo die Septembris, stylo Regni, Anno millesimo sexcentesimo & quadragesimo.

Hæc autem Regiæ Majestatis ratihabitio per Regni Sueciæ Senatores atq; Administratores Anno 1641. decimo die Maji, Stockholmæ subsignata; nec non Præpotentium D. D. Ordin. Gener. ratihabitio subsignata inserta, atque eodem tempore invicem commutata fuit.

Ipso Novembris initio, Anno 1640. Legatus Dominus *Tuilleries* Hagam-Com. pervenit, è cujus Legatione quandoquidem Memoriale sequens in lucem prodiit, ad propositum quam maximè pertinere existimavi, si superioribus adjunxero, præsertim quum illud præcipuam Pacis Tractationis Partem concernat, ac, ne sejunctim sed conjunctim eadem instituatur, plurimum inserviat.

Exemplum Memorialis, quod Domino *Tuilleries*, Regis Galliarum in Concilio Ordinum Consiliario, Legati qualitate in Hollandiam, Anno 1640. discedenti datum fuit.

SVpramemoratus Dominus *Tuilleries*, quamprimum poterit, Hagam-Com. discedet, indeque ad Celsissimi Arausionensium Principis castra iter instituet.

Tenendum verò hoc ipsi est, præcipuum itineris sui finem ac scopum esse, ut Inducias, atque omnem prorsus earum causâ institutam Tractationem impediatur.

Sed verò nequiquam indicabit, Nos nonnihil subvereri, ne Ordines Generales atque insuper Celsissimus Arausionensium Princeps ejusmodi Consilium tam initis Tractatibus, tam honori ac dignitati, tam suis denique commodis adversum capere possint. Quod si verò Ordines Generales ejusmodi Tractationem occipere atque moliri persentisceret, jam tum, ut decuerit, mandata sua proponet.

Huic itineri prætextum talem adhibebit, quod Majestas Sua Fœderati Belgii Ordines Legato Ordinario diutius desitutos esse noluerit, quodque Legatum mittendo commodâ hac occasione uti voluerit, Eosdem consolandi super hujus Aestatis infelici minusque prospero Copiarum suarum exitu, non autem infectam eorum, qua Majestati Suae fuerant promissa, præstationem dolendi, quandoquidem Majestati Suae dubium nullum esset, quin Celsissimus Arausionensium Princeps, quo felicem Rerum suarum exitum consequeretur, omnes nervos suos intenderit.

Supradictus Dominus *Tuilleries* cum D. D. Ordinibus Gener. tum Arausionensium Principi, certum Consilium ac Propositum, quod Majestas Sua de bello strenuè continuando ceperit, communicabit, donec & sua & Fœderatorum atque Amicorum suorum arma Hostes ad pacem firmam, perpetuam fidamque offerendam, in qua Fœderati, Socii, atque Amici omnes acquiescere possint, adegerint.

Quod si ad hanc propositionem Arausionensium Princeps Ordinesque Generales, auxilio atque nummorum subsidio, quo bellum strenuè fortiterque conficiant, sibi opus esse dixerint, Dominus *Tuilleries* se nequiquam dubitare respondebit, quin Majestas Sua omni tempore locoque pristinam voluntatem ac benevolentiam erga Ordines Generales, quibuscunque rebus poterit, comprobatura sit; quin etiam, quandoquidem Annis singulis, ut bellum, quod plurimis in locis tam intra quam extra Regna gerit, fortiter viriliterque finiret, minus æquum justumque videatur, ut hoc tempore arario suo magis quam alio parceret, imprimis autem propter D. D. Ordines Generales, qui perquam necessarium esse duxerunt, ut Majestas Sua cum Hostibus dissolutionem firmiter decerneret: Cujus causa etiam Fœdere Anno 1635. inito, Eosdem obstringi, atque obligari ad bellum propriis sumptibus, absque ullo nummorum subsidio, gerendum. Præter hæc autem supradictus Dominus *Tuilleries* pluribus demonstrabit, sicuti est verisimum, quod, postquam dissolutio cum Hostibus Anno 1635. facta fuit, nullum pecuniæ subsidium fuerit concessum, nisi ut Extraordinarias expeditiones quasdam

majores, quam vires opesque eorum permittunt, & tamen prestare tenentur, effectus redderent.

Quibus auditis, Dominus Tuilleries respondebit, se ea, que narravit, è Rerum cognitione, quam habet, percepisse, non autem ex mandato aliquo, ut de rebus hoc modo judicaret, accepisse; eo quod neque Majestas Sua neque Eiusdem Ministri talia quesita iri praverint, contra verò nequiquam rogata iri existimarint; propterea quod Præpotentes D. D. Ordines Generales officium suum Tractatu promissum prestare decreverant, bellum pro viribus continuare cupientes potius quam ejusmodi expeditiones instituire, quæ propter suarum magnitudinem parum procederent, quod quidem præteritâ æstate ipsis obtigit. Ordinibus interim ad Majestatem Suam literas mittere licere comprobabit, quibus ea, quæ ad publicum commodum pertinere arbitrabuntur, exprimant, sive id legato suo præcipiendo, sive Extraordinarium quendam ad Regem mittendo, obtestans, Eum qui ab Iphis delegabitur, Majestati Suae Eiusdemque Ordinibus gratissimum fore.

Dominus Tuilleries cognitum perspectumque habet, omnia Celsissimum Arausionensium Principem animo sincero peragere, simul etiam ad id operam dare, quo proximè venturâ æstate ab ejusmodi infortunio caveat, quod præteritâ sibi obvium habuit. Idcirco Dominus Tuilleries haud neglecturus est, quin omnia, quibus proposita Celsissimi Principis clam promovere possit, adhibeat conferatque.

At si Ipsum alia quadam moliri ac conari, suumque animum ad Tractationem clam cum Hostibus ineundam adjicere persentiscat, operam dabit, ut eos, qui in Concilio Ordinum optimè & volunt & sentiunt, cognoscat (de quo dubitari nequit, quin plurimæ rationes ac demonstrationes sese oblaturæ sint, quibus facillimè perspicui poterit, à Gallis dissolutionem, maximam sui esse perniciem) Eosque, quantum fieri poterit, ad harum rationum perpenionem, quæ publicum ipsorum commodum spectant, adducat.

Tanta interim prudentia atque arte omnia transiget, ne quidquam Celsissimus Arausionensium Princeps falsi suspitionis, è qua mali quid concludere posset, capiat.

Porro autem summè dictis Ordinibus omnibus, Eorumque singulis recensere poterit, quanta hætenus subsidia atque auxilia à Gallis perceperint, fundamentum ac certitudinem monstrando qua Regnum Gallie Ipsorum commodis devinctum semper fuit, utilitatem & securitatem, si cum Gallis conjuncti, certissimum verò Ipsorum interitum, si ab iis disjuncti ac dissoluti permanserint, demonstrando.

Supradicto Domino Tuillero, Tractatum omnium ab Anno 1634. inter Majestatem Regiam Ordinesque Gen. sancitor. exempla tradentur, quibus pernoscere poterit, quanta utrique Parti devinctiones atque obligationes intercesserint, omnemque operam, studium ac laborem eo conferet atque intendet, quo dicti Tractatus constanter atque inviolabiliter observentur, quem ad modum à Majestate Regia hætenus observata fuere, atque etiamnum observantur.

Tractatum omnium novissimus inter Dominum Cardinalem & Celsissimum Arausionensium Principem fuit initus, quo similiter Dominus Tuilleries cognoscere poterit, Majestatem Suam multò plurà præstitisse, quam Celsitudo Sua Regiæ Majestatis Nomine locoque promiserat, Celsissimum verò Arausionensium Principem omnibus fermè promissis defuisse, quibus devinctus obligatusque tenebatur, nihilque aliud, præterquam Brugenium fossarum altitudinem, explorasse, neque propositum, quod primò instituerat, executioni mandasse, neque etiam Hostium Copias expeditionem impediens, oppugnasse, quod tamen vi Tractatus initi fuerat pollicitus.

Quod si Celsissimus Arausionensium Princeps cum Domino Tuillero loquatur de quibusdam sermonibus, quos Domino Estradi de se in Galliâ habitos narravit, pluribus Celsitudini suæ obtestabitur, relationes duntaxat fuisse, malitiose scelestaque eo factas quo Celsitudo sua instigaretur; Majestatem vero ac Celsitudinem Suam semper à se ejusmodi suspensiones prorsus semotas habuisse; Eidemque indicabit, Eum nimia rerum omnium notitia præditum, quam ut ignoraret rerum eventus parum felices, rumores semper deteriores ac pejores habere comites, quin Ipsum etiam Regem Ipsosque Regni Ministros Præfectosque ab hoc malo neutiquam immunes existere. Quum tot linguarum millia comprimi nequeant.

Memorato Domino Legato hoc insuper tenendum erit, Celsissimum Arausionensium Principem animi consilium summopere celare, Eumque ad id operam dare, quo omnes suas cogitationes sibi retineat. Quapropter etiam incumbendum ipsi ut easdem pernoscat, quo scire ac judicare possit, num promissorum securitas Majestatis Nomine Ipsi oblata, in debitum locum Celsitudinem suam restituerit.

Summa familiaritas, quæ Domino Estradi cum Celsissimo Principe jam à multis annis intercessit, plurimum dicto Legato inservire poterit ad Principis animum mentemque, qualis ipsi fuerit, cognoscendam.

Domino Legato ad illud etiam animadvertendum venit, Dominum Estradem antehac à Majestate Sua mandatū accepisse, ut Celsissimum Arausionensium Principem unice rogaret, ne exercitum in Stationibus Urbium ante Mensē Novembr. locaret; quibus quid Celsissimus Princeps responderit, à Domino Estrade percipiet; simul etiam cognoscet, utrum illud denuo rogandum sit nec ne, ut Celsissimus Arausionensium Princeps ad hæc certum quid promittat.

Illud Majestas Sua Celsissimo Arausionens. Principi Ordinibusque Generalibus ad ea, quæ Majestas sua proposuit, indicatum voluit, Cardinalem sc. Infantem constituisse expeditionem aliquam sub finem æstatis incipere, eumque in finem Copias Comitis de Fonteyne cum suis, quas in hisce regionibus ducit, conjungere velle; idque facili negotio effectum reddere posse, quod si Celsissimus Princeps Copias suas ante Mensē Novembr. in stationibus urbium locaret. Illud quidem minimum est, quod Majestas Regia, post extraordinaria illa subsidia atque auxilia, quæ à Gallis acceperunt, sperare ab Ordinibus Gen. audet. Idem illud ab Ordinibus Generalibus Dominus Tuillerus petiturus est; sed si à Domino Estrade intellexerit, Celsissimum Arausionensium Principem jam nunc promississe, se omnia, quæ Majestas sua voluerit, esse facturum, nihil de ea re cum Ordinibus acturus est.

Si de rumoribus, tractationem quandam cum Sylva-Ducensi Episcopo concernentibus, cum Domino Tuillero actum fuerit, respondebit, optimam responsionem, quam ipsemet poterit dare, & gravissimum supplicium, quod Hispani pro tantâ astutiâ ac caliditate sufferre possent, esse Atrebat expugnationem, damnum ac detrimentum, quod Regis armis in Italia ipsis inferatur, denique victoriam quam Dominus Bresens ab ipsis retulit.

Interim tamen ipsi dicere licebit, Regem fortassis haud dissimilem Hispanorum calliditatem evitasse, Salvum-Conductum fratri Iohanni ex Ordine S. Augustini, Cardinalis Infantis Confessario, quem in Hispaniam mittere cupiebat, denegando.

Dominus Legatus Tuillerus iisdem similiter demonstrabit, tantum abesse, ut quidquam suspicionis falsi habere meritò possint, ut nihil excogitari queat, quod Majestas Sua in commo- dum publicum non conferre velit.

Eapropter etiam Majestatem suam M. Mazarinum, quo Capitulationi Augustæ Thaurino-

rum interesset, si Deo Optimo Max. visum fuerit, eam in manus Regis tradere, ac si efficere queat, ut non urbem duntaxat expugnemus, verum etiam ut Princeps Thomaſo semetipsum totum adversus Hispanos Regis armis adjungat.

Dominus Legatus Tuillerus imprimis ad id operam dabit, ut cum Dominâ Principe Auriacâ familiariter blandeque, quantum poterit, converſetur, nullum tamen submissionis neque humilitatis signum exhibeat.

Dominus Legatus Tuillerus huic incumbet, ut Celsissimo Arauſionensium Principi voluntatem ac benevolentiam Majestatis suae erga Celsitudinem suam comprobet, Ejusdemque aestimationem quam omnibus declarat, quae tanta est, ut ipsamet Celsitudo sua pluribus cognoscere potuerit, quo non obstante temporis incommoditate, qua Celsitudo sua ea quibus Tractatu, Anno proximè elapso cum Majestate Regiâ inito, obstricta ac devincta tenebatur, efficere impedita fuerit, ne utiquam tamen deesse voluerit, quin tertiam nummorum partem, secundum memoratum Tractatum, exsolverit. Dominæ quinetiam Principi Cardinalis benevolentiam atque animum erga Eandem singularem demonstrabit.

Domino Legato insuper hoc tenendum venit, Dominum Cardinalem quartam etiam nummorum partem exsolvere constituisse. Qua in re nihil Ipsi impedimento futurum est, nisi fortassis Celsissimus Arauſionensium Princeps rebus Gallicis totum se opponeret, aut Copias suas in Urbium stationibus ante Mensem Octobr. locaret.

Prudentia atque arbitrio Domini Legati relinquetur, ut sedulo avimadvertat, ne Celsissimus Arauſionens. Princeps Ordinesve Generales suspicionem duntaxat Induciarum falsam pra se ferant, quo à Majestate Sua tantò commodius ac facilius rogatum quaesitumque subsidium impetrare possint. In quo Negotio Dominus Legatus Tuillerus pedetentim procedet, Ipsiſque commonſtrabit, Majestati Suae tale quid non timendum esse, quum cognitum ac compertum habeat, tantum Ipsiſ honoris inesse, ut nihil adversus fidem promissumque acturi sint, Eosque insuper majori animi prudentiâ ac providentiâ praeditos, quam ut sese ab Ejuſmodi Regno sejungant, quod solum ipsos incolumes conservare ac propugnare possit.

Haud parvi quoque interest, ut Dominus Legatus Celsissimo Arauſionens. Principi leviter suggerat, nonnihil de rebus Sedanensibus compertum fuisse, Dominum sc. Bullionium cum Hispanis, ceu hospitibus suis, agentem, eosdem spe maximâ Tractationis cujusdam Induciarum cum Arauſionensium Principe Ordinibusque privata alere. Quorum tamen omnium Celsitudinem Suam ignaram esse Regem non dubitare, quapropter etiam tantò magis Eam certiore reddendam esse, quo ea, quae commodiora videbuntur, agat atque adhibeat.

Memoratus Dominus Legatus Celsissimo Arauſionensium Principi atque Ordinibus Generalibus demonstrabit ex praescripto Propositionis, Anno proximè elapso, à Domino Estrade Nomine loquere Celsissimi Principis hîc habita, optimum certissimumque hostes in Belgii Provinciis opprimendi ac delendi remedium in eo situm esse, ut impediatur, ne quidquam ipsiſ frumenti Dunquercam navibus è Mari advehatur. Cujus Propositionis utilitatem Majestas Sua perpendens, atque imprimis hoc tempore, quo propter expugnationem Atrebatensem, simul etiam propter vastationem prope Atrebatum institutam, fructibus, quos ex optimis suis agris recipere consueverant, penitus destituantur, constituit decrevitque, siquidem Ordines Generales ad id operam dare velint, ne quidquam ad hostes frumenti advehatur, octo decemve minoris generis naves instructas (Belgis Fregatten) in Statione Caletensi proprio ere exsolvere.

Ac quoniam hi novi & ante hunc diem Majestati insueti sumptus existunt, idcirco arbitrat

tur eosdem ab Ordinibus Generalibus novum quoddam voluntatis ac benevolentia qua Majestas Sua bonum publicum prosequitur, signum haberi atque æstimari oportere; cujus benevolentia ac voluntatis causa numerum Earundem navium, quem ad Dunquercam in Statione habere consueverunt, adaugere cuperet, eosque diligentiores atque attentiores, quam dudum fuerunt, ad navigationem Dunquercensem impediendam, redderet.

Dominus Legatus Ordinibus Generalibus promittet, si illud, quod præcedentibus commemoratum fuit, efficere decreverint, Majestatem Suam Gubernatoribus Præfectisque Caleti & Bolonia privatim mandaturam esse, quò Ordinibus General. succurrant, Eorumque navibus, eo modo, quo Majestatis Suae navibus subvenire solent, omnibus viribus succurrant. Cujus tantum in sui commodum specimen aliquod jam jam perceperunt, ut non dissideantur, impossibile sibi fuisse tantam ab hostibus victoriam, quã Resp. eorum in æternum celebrabitur, navali pralio reportare, nisi Comitibus Charrotii auxilio fuissent adjuti.

Hispani Venetorum crebrâ petitione moti, Salvum-Conductum Nomine ac titulo Cardinalis Infantis conscriptum, mitti curarunt, iis omnibus & singulis, quos Ordines Generales ad Tractationem universalem Coloniensem delegabunt; cujus quidem Salvi-Conductus exemplar suprascripto Domino Legato traderetur.

Hujusce Salvi-Conductus formula non omni ex parte Ordinibus Generalibus satisfaciant, præsertim in eo, quod Ejusmodi, quos Ordines Generales ad Coloniensem Tractationem delegarent, in Salvo-Conductu Legatorum, sive Plenipotentiariorum Deputatorum, sive solâ Deputatorum qualitate non insigniantur.

Quod autem Legatorum qualitatem spectat, significatum ipsis fuit, rem neutiquam esse necessariam; quandoquidem iis, qui à Majestate cæterisque Principibus, Hispaniensis atque Hungariensis Salvi-Conductus beneficio, isthoc nomine non appellentur, eo quod Deputantibus ipsorum competat, quo placuerit modo, suos insignire.

Quod vero ad Plenipotentiariorum Deputatorum titulum attinet, jure meritoque ipsis eâ de causa instare licet, propterea quod Cardinalis Infans similibus Salvis-Conductibus Civitatum Principumque Germania, Regis Fœderatorum Deputatis eandem qualitatem titulumque concesserit.

Nihilominus tamen Ordinibus Generalibus persuadere studuimus, ut Salvum-Conductum Cardinalis Infantis acciperent, neque hunc scrupulum moverent, propterea quod in Salvis-Conductibus, quos Ordines Generales ad Coloniensem Tractationem missuri sunt, eodem planè modo excipiat, cum iis, qui ab Hispaniarum Rege eodem mittentur. Qua in re tituli ac qualitatis æqualitatem observabit; quemadmodum suprascriptus Legatus è Salvorum-Conductuum perlectione satis superque cognoscet. Atque, hæc ut apparet, Ordinibus Generalibus satisfacere debebant.

His illi rationibus non planè abnuerunt; quippe Celsissimus Arausionensium Princeps aliqua ex parte concessit, si videlicet in missione duntaxat Ordinum Deputatorum ad Coloniensem Tractationem scrupulus consisteret, Salvo-Conductu, qualicumque formulâ conscripto, ipsis uti licere. Interim tamen eum se accepturos declarare non poterant, quod aut Legatorum aut Deputatorum Plenipotentiariorum qualitatem Salvo-Conductu expressam oportere protestabantur.

Sed de Negotio hoc supra memoratus Legatus Tuillierius nihil acturus est, quoniam consultum non videtur ut sese tali negotio intermisceret, ne summedietis Ordinibus quidquam loci suspitionis detur, quã cogitare atque existimare possent, Majestatem Regiam se iis oblectare

velle, quæ ipsi ad Summi Imperii ac Dignitatis diminutionem pertinere arbitrarentur. Dictus Legatus tamen, quæ supra de Salvo-Conductu commemorata sunt, instruendus erit, deque rationibus, quæ Ordinibus Generalibus satisfacere possent, si fortassis alius denegaretur, qui, ut ad Colonensem Tractationem admitterentur, necessarius esset. Datum in Fano St. Germani, decimo & septimo die Septembris, Anno 1640. subsignatum erat, Ludovicus, pauloque infra, Bouthillierus.

Anno 1641. Mense Februario, is, qui sequitur, Tractatus cum Gallis initus fuit.

1. **M**Ajestas Sua Regia, hoc vertente Anno 1641. Ordinibus Generalibus duodecies centenis librarum millibus subveniet, quibus extraordinariis aut jam conscriptis aut in posterum conscribendis Copiis satisfacturi sunt; eâ lege tamen ac conditione, ut dictam nummorum Summam nullis rebus aliis impendere liceat: quod memorati Ordines Generales facturos se atque observaturos esse pollicentur, eo fine, quo hostibus quodcumque & quibuscumque modis poterunt, damnum ac detrimentum inferant.

2. Majestas Sua Regia propter exactionem nummorum exsolutionem, atque illius, cujus curæ receptionem nummorum Ordines demandabunt, satisfactionem, assignationem, sive vadimonium, optimis formulis conscriptum dari curabit. Supramemorata autem nummorum summæ exolutio in tres partes distribuetur, quarum prima, quater scilicet centenorum librarum millium primo hujus Tractatus confirmationis ac ratihabitionis die, altera itidem, quater centenorum librarum millium Junio, tertia denique quater centenorum librarum millium, Mense Septembri proximè venturo, exsolvetur.

3. Ea lege tamen ac conditione Majestas Sua dictam nummorum Summam pollicetur, ut summememorati Ordin. Gener. promittant, Se Copias suas confirmatas suppletasque educturos esse, quo expeditionem aliquam eximiam instituant, quemadmodum etiam Majestas Regia se copias suas confirmatas suppletasque eo fine educturam promittit, quo cœptum aliquod magnum in Belgii Provinciis occipere possint.

4. Summedicti Ordines Generales concedunt ac promittunt, Gallorum Præfectorum stipendia, à memorata nummorum Summa deducta, eo modo exoluta iri, de quo Tractatu decimo & septimo die Junii, Anno 1630. & decimo quarto Aprilis Anno 1634. conflato, conventum fuit. Quin insuper etiam eum, quem à summedictis Ordinibus nummorum Parisiis receptioni præfecturi sunt, stipendiorum Summam, ab ultimâ nummorum à Majestate Regiâ annumerandorum parte, Parisiis conficere atque comparare obstrictum obligatumque iri.

5. Majestas Sua Regia, uti etiam Ordines Generales præsentem Tractatum, sex Septimanarum intervallo ad summum, confirmabunt.

6. Præfens denique Tractatus superioribus inter Majestatem atque Ordines Generales initis confirmatisque nihil quidquam derogabit, utpote qui vim ac vigorem suum obtinebunt, Eosque partes utræque constanter fideliterque observabunt ac conservabunt.

In pleniorẽ tertii articuli superioris Tractatus explicationem, constitutum ac decretum est, Partem utramque exercitum octodecim aut viginti peditum millium, Equitum quatuor, supra quingentos, aut quinque millium educturam, Eoque exercitu primo die Maji, longiori morâ ac dilatione exceptâ, Belgium invasuram esse. Ordinum quinetiam exercitum locum aliquem insignem, Gelriam, Hulstum sive Antverpiam aggressurum. Idem etiam Regium exercitum occpturum esse, sive hostium Provincias invadendo, sive tantam Copiarum hostium distractionem effectam redditurum, ut plurimam suarum Copiarum partem Majestati suæ adversam habere cogantur; quo Celsissimus Arausionens. Princeps eorum, quæ occpturus est, feliciorẽ eventum consequatur; eâ lege tamen, ut, si Majestatis Suæ Copiæ nihil præterquam simplicem Copiarum hostium distractionem efficere queant, diebus quatuordecim ante Ordinum Generalium Copias educendæ sint. At si constitutum decretumque fuerit, ut utriusque Partis exercitus obsidionem aliquam instituant, uno eodemque die educendus, ac pars alterutra remorans, fidei non præstitæ arcessenda sit.

Summedicti Ord. Gener. promittunt fidemque dant, se curaturos, ut triginta, 200, 300, 400. & quingentorum vehium naves debito modo exornatæ atque apparatus propriis sumptibus octavo die Aprilis Caletum præternavigent, quo hostes Flandriam à parte maritimâ intrare prohibeantur. Ac si Regiæ Majestatis Copiæ oppidum aliquod in oris Flandriæ maritimis aggressæ fuerint, dicta navium triginta Classis in oris Flandriæ permanebit, quamdiu expeditio ejusmodi instituetur; Ipsum quientiam oppidum eo modo oppugnabit, ne quis, aut Hispanorum armis aut aliorum quorumcunque, obsesso oppido sive directè sive indirectè succurrere queat. Summè dicti Ord. Gen. tali quoque casu comineatum omnem, qui è Gallia terrâ mariq; supportabitur, sufficienti Præsidio ad Regia castra deducturos, sive ut pretio mediocri eodem advehatur curaturos esse promittunt, si ventus, ut è Gallia navibus apportari nequeat, adversus, aut si secundus fuerit, ut è Fœderati Belgii Provinciis ad dicta Majestatis Suæ castra perferri commodiùs possit: quo expeditionem, quam inceperint, exequantur: cui quidem Majestas Regia arma viresque suas nunquam implicuisset, nisi fiducia, quam in Ordinibus Generalibus positam habet, Eos sc. præsentis Tractatus Articulos constanter ac fideliter esse observaturos, qui idem quoque promittunt ac pollicentur, aut si contrarium patrarint, ut perfidiæ ac violationis Tractatum, cum Majestate Sua initorum, arguendi veniant.

In quorum omnium testimonium Nos Commissarii & Legati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis, præsentibus solito more subsignavimus annulisque Nostris signatoriis munivimus. Actum Parisiis, decimo & quarto die Februarii, Anno 1641. Signatum erat, *Bouthilierus, & Gulielmus à Lier.*

Quoniam:

Quoniam sub finem Anni 1640. Regnum Portugallia à Philippo Hispaniarum Rege defecerat, Ducemque Braganca Regem suum elegerat, Idcirco Rex ille primis Regni sui auspiciis publicum commodum Fœderati Belgii Ordinibus adversus communem hostem offerri, ac sequentem Tractatum cum iisdem iniri mandavit.

EXperientia pluribus commonstravit D. Philippum II. Castiliensem Regem vi armisque belli Regnum Portugallia hætenus occupasse, eoque Serenissimum & Potentissimum Regem D. Johannem (antehac Braganca Comitem) jure suo justissimo, & de quo nemo dubitat, in Regno Portugallia ceu legitimum & proximum Dominæ Catharinæ hæredem succedendi, quâ de causa etiam dicti Regis Castiliensis Successores, jam à multis Annis retro subsequenter, violentam Portugallia Regni occupationem continuarunt, Tractatus quoscunque, Fœderalique Amicitia, Societatis & Commerciorum, quas Reges Portugallia assidue cum exteris Europæ Principibus, Nationibus, Populisque initas sancitasque habuerunt, dissolvendo & abrumpendo, atque ejusdem Regni Vasallos, Incolas subditosque juribus, privilegiis & legibus suis privando ac destituendo, injusta quin etiam & non ferenda onera imponendo & variâ insuper tyrannide afficiendo, tributa quoque extraordinaria, quæ Reges Castilienses una cum Regni Portugallia bonis hæreditariis bellis injustissimis & maximè illegitimis effuderunt & consumpserunt, imperando atque exigendo: quibus omnibus optimi Regni Portugallia Subditi Vasallique instigati atque ad iracundiam provocati, post longam animi patientiam, magnâ cum virtute ac providentiâ tandem injusto Regis Castiliensis & non ferendo jugo cervicibus suis subductis, iisque in libertatem assertis, communi omnium applausu ac suffragio summemoratum D. Johannem, ejus Nomine Quartum, Regem elegerunt, crearunt ac declararunt. Quem admodum etiam Præpotent. D.D. Ord. Gen. non ferendam dicti Regis Castiliensis Tyrannidem perpeffi, neque Propositi ac Consilii Ejusdem nefarii & scelerati, quò ad Europæ universæ jam à multis annis prætentam Monarchiam perveniret, ignari, in publicum fore commodum existimarunt, Serenissimi Regis D. Johannis Quarti Propositis succurrere, & cum eodem Tractatum sequentem inire, has plurimas commoditatis atque utilitatis propriæ occasiones, quas ab utraque parte Linia rerum jam nunc bene gerendarum consequi poterant, omittentes, pristinas illas & antiquas Amicitias, Societates, Commercias & Navigationes, quæ jam à plurimis retrò Annis inter Portugalliam & Belgii Provincias mutuo inita, confirmata & sancita fuerunt, reviviscere maluerunt.

1. Primo itaque firma, constans & perpetuò cessatio omnium hostilitatis actuum terra marique futura est inter Serenissimum Regem atque Ordines Generales, tam respectu Fœderati Belgii Subditorum & Incolarum omnium, cujuscunque tandem conditionis ac qualitatis fuerint, quam respectu Subditorum & Incolarum omnium Regni Majestatis Suæ, cujuscunque tandem conditionis ac qualitatis fuerint, absque ullâ locorum & personarum exceptione, quæ Majestatis Suæ
causa

causâ Regi Castiliensi adversum eunt, sive dehinc Eidem adversum ire percipientur. Idque omnibus locis iisque conditionibus, quæ sequentibus inserentur, tam terra quam mari ab utraque parte Lineæ, in decem Annorum spatium. Quæ quidem Induciæ, sive omnium hostilitatis actuum cessatio, in regionibus Europæ cæterisque in locis, extra publicas literas, antehac à Præpotentibus Fœderati Belgii Ordinibus Generalibus utriusque Indiæ Orientalis & Occidentalis Societati datas concessasque, à primo hujus Tractatus confirmationis die initium capient.

2. In Orientalis vero Indiæ partibus terrâ marique, quæ continentur sub Districtu ac potestatis literis ab Ordinibus Generalibus Orientalis Indiæ in Fœderati Belgii Provinciis Societati concessis, Anno, postquam præsentis Tractatus confirmatio à Serenissimo Rege Ordinibus Generalibus tradita fuerit. Sed si Induciarum sive omnium hostilitatis actuum cessationis divulgatio ac publicatio aliquibus terræ marique adfatis locis, ante dicti Anni expirationem annunciata ac perlata fuerit, ab illo relationis atque annunciationis tempore, ejusmodi locorum Governatores, Præfecti, Incolæ Subditique utriusque Partis omnibus hostilitatis actibus abstinebunt.

3. Eâ lege tamen ac conditione, ut supramemoratis Induciis comprehendantur omnes Ejusmodi Indiæ Principes ac Nationes, cum quibus Præpotentibus Ordinibus sive Indiæ Orient. Societati, Præpotentium D. D. Ordinum Nomine locoque aliquod Fœderis Amicitiaque vinculum intercedit.

4. Neque Partis utriusque Incolis Subditivæ, dicto Annorum decem intervallo, aliquem hostilitatis actum, sive aggressionem adversus invicem instituere atque exercere licebit. Omnes quinetiam Portugallorum naves è Portugalliâ, jussu ac mandato Summedicti Regis Johannis Quarti, ad omnia loca, quæ à partibus Majestatis Sux stabant, similiter etiam naves, quæ inde in Portugalliam cursum suum instituent, liberè secureque ad modum hujusce Reip. Indiæ Orient. Societatis navium, Commercia ac Negotiationes suas instituere licebit.

5. Quemadmodum etiam hujusce Reip. Subditorum naves, illuc tendentes sive illinc solventes, nullâ molestia nullaque injuriâ à Portugalliæ Incolis Subditisque afficientur.

6. Quinetiam Fœdera, Ligæ & Tractatus liberè secureque ab utraque Parte observabuntur ac conservabuntur.

7. Loca insuper possidebunt, Commercia etiam ac Navigationes suas liberè secureque exercent, quemadmodum eodem tempore, quo Induciarum sive omnium hostilitatis actuum cessationis confirmatio ipsis innotuit, in Orientalis Indiæ partibus eadem possederunt, & Commercia ac Navigationes suas exercentur.

8. Memoratarum Induciarum, omniumque hostilitatis actuum cessatio in decem Annorum spatium effectum suum obtinebit in locis ac maribus, sub districtu literarum Auctoritatis à Præpotentibus Ordinibus Generalibus Indiæ Orientalis in hisce Provinciis Societati concessæ datæque, postquam præsentis Tractatus confirmatio, Nomine locoque Serenissimi Regis, Ordinibus fuerit tradita, atque Induciarum sive omnium hostilitatis actuum cessationis indicium aliquibus locis

maritimis factum fuerit, à quo tempore partes utræque omnibus hostilitatis actibus omnino abstinebunt. Eâ lege tamen ac conditione, ut octo Mensium spatio, postquam Induciarum confirmatio seu ratihabitio Ordinibus Generalibus exhibita ac tradita fuerit, utræque Partes de Pace sive Induciis in supramemoratis locis maritimis, quæ pertinent ad districtum vi literarum auctoritatis ab Ordinibus Indiæ Orientalis Societati concessum, acturæ sint. Eapropter Dominus Tristoa de Mendoza Furtado, Legatus ac Consiliarius Regiæ Sux Majestatis per præsentem promittit ac pollicetur, octo supradictorum Mensium spatio, postquam Induciarum confirmatio ac ratihabitio à Rege Portugalliæ ad Præpotentes Ordines fuerit missa, necessariam ac debitam instructionem, Ordinem ac mandatum exhibita, viros quinetiam debita auctoritate ac potestate munitos, quâ de Pace plenissimè agere possunt, delegatos iri. Sin verò præter spem atque opinionem eveniat, ut de Pace Induciisve conveniri non posset, nihilominus tamen præsens Induciarum Tractatus, atque omnium hostilitatis actuum cessatio in decem Annorum spatium conditionibus supra infraque memoratis effectum suum plenissimum obtinebit.

9. Qui sunt Occidentalis Indiæ Societatis in Fœderato Belgio participes, uti etiam ejusdem Indiæ Subditi atque Incolæ, & qui ab iisdem dependent, cujuscunque Nationis, Conditionis ac Religionis fuerint, in omnibus Regis Portugalliæ locis, Regnis ac Ditionibus quibuscunque ad Regnum Portugalliæ pertinentibus atque in Europâ sitis, Commerciis, Immunitatibus, Libertatibus ac Privilegiis unâ cum Portugalliæ Incolis Subditisque vi præsentis Tractatus gaudebunt. Ea tamen lege ac conditione ut iis, qui sunt Indiæ Occident. Societatis in Fœderato Belgio participes, uti etiam ejusdem Incolæ ac Subditi in India Occident. commorantibus atque ab iis dependentibus, Saccharum, lignum aut alia quæcunque bona merceſque ex India Occident. in Regnum Portugalliæ apportari nullo modo liceat, quemadmodum etiam Portugalliæ Incolis Subditisque, aut qui ab illis dependent, ex India Occident. omnia ejusmodi bona merceſque in Fœderati Belgii Provincias apportare neitiquam concedetur.

10. Fœderati Belgii, uti etiam Portugalliæ Incolæ Subditique prædictarum Induciarum tempore sibi invicem pro viribus auxilium atque Subsidium ferent, quocunque loco ac tempore necesse fuerit.

11. Castella quæcunque, Indiæ Occident. oppida, naves hominesque sive Portugalli sive alii fuerint, quamdiu à Partibus Regis Castiliensis stabunt, sive postmodum Ejus Imperio obtemperabunt, haud aliter quam Hostes communes censentur, quos absque ullo terminorum respectu persequi, invadere, oppugnare atque expugnare utriusque Parti licebit; eâ lege tamen, ut si Pars alterutra ejusmodi Castella, atque oppida caperet, ad eandem quoque oppidorum & Castellorum ager suburbanus cæteraque Emolumenta, quæ semper iisdem annexa fuerunt, pertinerent, quamvis eadem in alterius Partis terminorum Districtu sita forent.

12. Utriusque Partis Incolarum & Subditorum bona sua in eo statu, quo Induciarum perceptionis tempore fuerunt, relinquentur, quemadmodum etiam inter Partis utriusque munitiones atque oppida ager patens, (qui absque dubio

occupatus subactusq; habendus erit) inter utramque Partem divisus relinquetur, quo Nationes Populique eodem contenti comprehendentur, quibus confinibus hoc modo ordinatis atque institutis, Pars utraque cognoscet, quot ac qualia loca sibi colenda & conservanda venient.

13. Quod autem ad proprias quasunque possessiones attinet, quæ dictâ agrorum locorumque divisione alterutri attribuentur, Eorum, omni dubio procul, nonnulla deserta, nonnulla verò culta hominibusque repleta comprehendentur. Illa verò, quorum Subditi ac possessores alterutri Parti se adjunxisse comperientur, quin etiam bona, quæ ab iisdem relicta erunt, neutiquam restituentur; sed iis duntaxat, quæ secum è locis desertis relictisque comportaverint, contentos esse oportebit.

14. Sed verò in iis locis agrisque, in quibus Eorundem possessorcs, seu ipsorum Nomine locoque alii remanserint, illi ab utraque Parte cognitâ, quin etiam remansiois certitudine exhibita, relinquuntur.

15. De quibus etiam utriusque Partis Gubernatoribus in suis districtibus agendum ac judicandum veniet, prout æquum justumque videbitur, Eâ lege, ut nemini de iisdem agere ac dijudicare liceat.

16. Parti utriusque in Indiâ Occidentali Commercia, cæteris exclusis, relinquuntur, quinimò, neque Portugallis, neque Ordinum Subditis eadem instituire atque exercere licet, nisi postmodum communi suffragio aliud statueretur.

17. Portugallis neque Commercia in Occidentali Indiâ exercere, neque Navigationes eodem, aut suis, aut alienis navibus, aut cum ipsis Nationibus Populisque exteris instituire licebit: Sed si navibus alienis opus sit, ut dictam Indiam Occidentem petant, atque ibidem loci Commercia exercent, eas à Fœderati Belgii Incolis aut locare, aut emere cogentur. Quo quidem casu (locationis videlicet sive emptionis) non pauciorum quam ducuntorum & sexaginta vehium naves, sexdecim angustè machinulis bellicis, quibus quinque aut sex librarum globi emitti possunt, commeatu insuper rebusque bellicis exornatas eo deducere licebit: ac si quæ plurium vehium naves ad Indiam Occidentem à Portugallis sive ementur, sive locabuntur, eadem pro vehium pluralitate majori commeatus rerumque bellicarum Copiâ exornabuntur, eâ lege ac conditione, ut contra facientium naves earumque merces in dictâ Occidentalis Indiæ Societatis, sive eorum qui in hisce Provinciis ab eadem dependent, usum, publicandæ veniant.

18. Neque Portugallis, neque Fœderati Belgii Subditis Navcs, Nigros, Bona, Merces, aut si quæ sint alia, ad Indias Castilienses cæteraque loca à Rege Castiliensi subacta quæque à Partibus ipsius stabunt, apportare licebit, eâ lege, ut contra facientium naves, bona mercesque publicandæ, quin ipsi etiam nautæ, hominesque quotquot in ejusmodi navibus deprehendantur, haud aliter quam Hostes tractandi atque excipiendi veniant.

19. Loca, quæ Portugalli & Fœderati Belgii Subditi in oris Africanis possident, nullâ terminorum divisione indigent, propterea quod inter Partis utriusque loca Nationes Populique interiacent, quibus ea dividuntur.

20. Sed quod Navigationes, & Commercia in oris maritimis Africæ, Insulæ

S^t. Thomæ & reliquarum eidem adjacentium Insularum spectat, ea utriusque Partis Subditis libera ac communia sunt futura, eâ tamen lege ac conditione, ut, si ejusmodi Navigationes ac Commercia sive auri, sive Nigrorum aut aliarum mercium, quocunque tandem nomine veniant, prope sive in Partis alterutrius locis instituta fuerint, ea onera ac vectigalia exsolvent, quæ Incolæ Subditique Portugalliæ hominesq; liberi in iisdem locis exsolvere consueverunt: & vicè versâ.

21. Ac quoniam Præpotentes D. D. Ordines Generales proprio Marte sine ope auxilioque alterius loca sua, quæ jam nunc tenent, ceperunt atque in potestatem suam redegerunt, cum Eorundem Incolæ Regis Castiliensis Imperio parebant cumque hoc Statu inimicitias colebant, atque ejusdem qualitatis & ingenii cum iis existerent, qui sese jam nunc Regi Portugalliæ dederunt atque Status hujusce Amicitiam & Societatem expetierunt, unde perpetuæ quoque dehinc mutua Amicitia & Societatis veræ magna fenestra aperta est, quinetiam non sine ratione optima quibuscunq; in rebus Justitia ab utraq; Parte administranda veniet.

22. Nihilominus tamen evenit, ut commutatione, quæ in omnibus possessionibus & hypothecis nefario ac pernicioso bello oborta est, multi & varii Subditi atque Incolæ jam à principio ac postmodum à Fœderati Belgii Ordinibus subacti fuerint, atque in gravissimam paupertatem inciderint, contra verò plurimi Batavi, varias diversaque hypothecas emendo, sedes suas firmas collocarint; Ac quoniam agrorum & locorum occupatio nevitquam permittat, ut quidquam bonorum, *Iure postliminii vel quasi* repetitum, quinetiam Fœderati Belgii neque Regni Portugalliæ Subditi quidquam debitorum à se invicem exigant, multò verò minus in dictorum bonorum recuperationem quidquam incipiant, Ea propter utrique Parti omnia, quæ ante Induciarum perceptionis diem possederunt, relinquuntur.

23. Serenissimi Regis D. Johannis IV. quemadmodum etiam Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Subditi deceennialium Induciarum tempore, absque ullâ damni ac detrimenti, tam perpeffi, quam illati recordatione, Societatem atque Amicitiam veram, perpetuamque inter se colent.

24. Quod si autem Occidentalibus Indiis, quæ Regis Castiliensis Imperio obtemperant, arma utriusque Partis consensu inferrentur, ac loca quædam ab Hostibus interciperentur, de eorundem divisione, possessione ac commutatione, cum bonâ gratiâ agetur, quemadmodum etiam, durantibus Induciis atq; omnium hostilitatis actuum cessatione, communi consensu ac suffragio in supramemoratis Articulis sive eorum aliquibus mutari quidquam poterit.

25. Quin insuper etiam Partis utriusque Subditis cujuscunque Nationis, Conditionis ac Religionis fuerint, nullis exceptis (sive Partis alterutrius Subditi, sive prognati, sive aliquamdiu in iisdem commorati fuerint) utriusque Partis Regna, Provincias Ditionesque in Europa atque ab hac Lineæ parte frequentare, navigare, mercaturam cujuscunque generis agere liberè ac securè licebit. At verò Partis utriusque Subditorum Regna sive Provincias alterutrius petentium, navigationum & mercaturam agentium bonis mercibusq; apportatis, sive exportatis onera atque vectigalia non majora, quam ejusdem Regni aut Provinciarum Subditorum bonis mercibusque, imperabuntur, omnibus quinetiam Privilegiis atque immunitatibus

nitatibus iis gaudebunt, quibus ante Portugalliæ à Rege Castiliensi subaëtionem gaudere consueverant.

26. Incolæ Subditi que harum Provinciarum Christiani, in omnibus locis, Oppidis, Regionibus, Provinciis Insulisque Regni Portugalliæ, seu ab eodem dependentibus, à Parte Linæ utraque, sive intra sive extra Europam sitis, in quibus & navigatio & mercatura conceditur, intra ædium suarum parietes atque intra naves conscientiæ & religioni liberæ relinquentur. Ac si in Portugalliam ex Hollandiâ Legatus quis sive Residens missus fuerit, ejusmodi religionis libertas concedetur, cujusmodi præsens Regis Portugalliæ Residens in hisce Provinciis jam nunc gaudet.

27. Fœderati Belgii Ordines Generales, absque ulla præsentis Tractatus confirmationis expectatione Majestati Suæ Portugalliæ quindecim navibus, supra quinque minoris generis, propriis suis sumptibus exornatis, militibus, comæatu, tormentis bellicis cæterisque rebus necessariis munitis optimi cujusdam Archithalassi & reliquorum Præfectorum Imperio relictis subvenient.

28. Quapropter etiam Serenissimus Rex Portugalliæ totidem naves, quindecim supra quinque minoris generis (Belgis *Fregatten*) similem in modum exornatas, militibus Sociisque navalibus comæatu, tormentis bellicis cæterisque rebus necessariis supradictis Ordinum navibus Præfectorum suorum ductu atque auspiciis adjunget; quo mutuâ operâ atque auxilio in oris Portugalliæ Hispaniæque Regi Castiliensi, communi omnium Hosti, damnum ac detrimentum inferant.

29. Rex insuper Portugalliæ decem pluresve Galeas (Belgis *Gallioi*) in Portugalliâ propriis sumptibus apparari, easque cæteris adjungi curabit, quo simul adversus Regem Castiliensem Ejusdemque Subditos ducantur.

30. Naves, quæ è Portugalliâ solverunt, earumque merces, aut Regi aut Ejusdem Subditis propriæ, hoc si legitimè demonstrare queant, nunquam prædæ locò habebuntur, licet ejusmodi naves mercesque sub vexillo Castiliensi, intra sive extra Classem illam, interciperentur, verum legitimis suis possessoribus restituentur.

31. Naves mercesque ab Hostibus per dictam navium Classem direptæ, juxta Classis memoratæ acies distribuentur; idque eâ de causa, ne quidquam litis ac diffensionis, quemadmodum tali casu plerumque fieri solet, oboriatur.

32. Majestati Suæ Portugalliæ in hisce regionibus ejusmodi Præfectos Militares, tormentorum variique operis Magistros, cæterosque operarios, quorum operâ indigere possit, propriis sumptibus conscribere licebit; Eodemque in dictæ conscriptionis progressu atque administratione fideliter adjutabitur.

33. Nullo autem prætextu, quocunque Nomine veniat, licebit in ædes irumpere, literas aut codices computationum, sive ipsas rationes perscrutari Mercatorum sive Fœderati Belgii Subditorum, qui Regnum Portugalliæ, sive Insulas aut regiones ei subjectas atque in Europam sitas frequentant ac navigant; neque etiam dictos Mercatores Subditosve, ante legitimam justamque rerum inquisitionem, secundum receptam ejusmodi locorum consuetudinem, in vincula conjicere licebit, solo *Majestatis læsæ Crimine*, proditione apertâ, aut cum Hostibus conjuratione, exceptis.

34. Quia etiam summè dictis Ordinibus in omnibus Regni Portugalliae, Eiusdemque Insularum ac Regionum in Europa sitarum Portibus ejusmodi Consules plenissimâ auctoritate eligere licebit, qui Subditorum suorum, eosdem Portus frequentantium, optimam curam gerere possent; Quod Majestati Suae Portugalliae itidem in hisce Provinciis facere licebit.

35. Præsens Induciarum Tractatus à Majestate Sua Portugalliae, ac Præpotentibus Ordinibus trium Mensium spatio, à primo hujus diei momento formulis solennibus confirmabitur, atque ab utraque Parte constanter ac fideliter observabitur: quocirca etiam Majestatis Suae ratihabitio ac confirmatio dicto temporis intervallo Præpotentibus Ordinibus tradita, cum Eorundem ratihabitione ac confirmatione commutabitur.

Nos itaque Legati ac Commissarii supramemorati præsentibus propria manu subsignavimus, annulisque Signatoriis munivimus. Actum Hagæ-Com. vicesimo & secundo die Junii, Anno 1641.

Conventu Hamburgensi, de quo supra commemoravi, post Annorum aliquot deliberationem tandem vicesimo & quinto die Decembris, Anno 1641. Tractatus quidam præliminaris, atque ad Pacis Universalis inter Cæsareos ab una & Gallos Suecosque ab altera Parte Tractationem, præparatorium quoddam, quale inferius sequitur, initum ac institutum fuit: ut videlicet ea Tractatio Monasterii atque Osnabrugis institueretur.

Hoc autem sedulo observandum venit, Pacis Tractationem inter Cæsareos & Suecos complures Principes mediatores tentasse, atque ut institueretur summam operam dedisse; tandem tamen inter Cæsareos & Saxonicos tricesimo die Maji, Anno 1635. Pragæ inita, Comes Meklenburgensis, Marchio Dux Brandenburgensis, Dux Saxonicus, Lauwenburgensis, ac denique Serenissimus Rex Daniae intercesserunt.

Anno 1637. Comes Curtzius Vicarius Regni Cancellarius ad Imperium delegatus fuit, cui, postquam aliquamdiu Hamburgi commoratus fuisset, Dominus Lutzovius successit, ac primo quidem cum Suecorum Legato D. Salvio, postmodum vero cum Domino *Avaucio* agendi potestatem accepit; quapropter etiam intercessu Domini Langermanni, Serenissimi Regis Daniae Nomine, utpote communi suffragio admissus, Partis utriusque Mediatoris, sequens Tractatus præliminaris Hamburgi initus fuit.

Sacra Cæsarea Majestatis & Imperii Aulicus Consiliarius ad Circulum inferioris Saxoniae, & ad Pacis præliminaria potestate munitus Legatus Conradus Lutzovius, &c. Omnibus & singulis, quorum interest, constare volumus; Postquam jam multis retrò annis agitatum fuit de rationibus instituendis de Pace Universalis Tractatione, atque alie ex aliis difficultates in præliminaribus emerferunt, tanquam Deo adspirante & Serenissimi Regis Daniae, tanquam Mediatoris interposita auctoritate, factum fuisse, ut inter Nos, Nomine locoque dictæ Cæsarea Majestatis & Regis Hispaniarum ab una, atque Illustrissimum & Nobilissimum Legatum, Dominum Claudium de Mesmes, Comitem Avaucium Nomine locoque Regis Christianissimi ab altera Parte, dicta præliminaria sequentem in modum conclusa sint.

Loca Universalis Tractatus sint Monasterium & Osnabrugæ VVestphalorum, ex quorum utroque statim post commutatos (ut infra dicetur) Salvo-Conductus, educantur militaria Partium

Partium præsidia, & durantibus Conventibus, dictæ Civitates Sacramento erga utramque Partem soluta ad neutralitatem obligentur.

Magistratui interim proprio cum milite & Civibus sua cujusque Urbis custodia relinquatur, ipse vicissim, dato reversali, obstringatur ad fidelitatem & securitatem universo Conventui præstandam, & tractantium res & personas Comitatumque sanctè habendum & custodiendum; ac si quid ab eo in commune Tractatus bonum requisitum fuerit, præstet se quidem obsequentem, neutrius tamen Partis jussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum Collegio in sinuata fuerint.

Uterque Conventus pro uno habeatur, atque idè non solum itinera, inter Monasterium & Osnaburgas omnibus, quorum interest, ut ultrò citròque liberè secureque commeari possit, tuta sunt: sed & quicumque interjectus locus particulari Tractantium Conventui, pro mutua communicatione commodus visus fuerit, eadem, qua dictæ Vrbes, securitate fruatur.

Si verò, quod Deus avertat, Tractatus Universalis, re infectâ, dissolvatur, recipiant Monasterium & Osnaburga Statum & Præsidia, quæ nunc habent, omni ex Parte, interim tamen sanctè religioseque servetur neutralitas ad sex hebdomadarum spatium, postquam Tractatus fuerit abruptus.

Salvi-Conductus ad Monasteriensem Conventum, infra recensiti, utrinque, omnes commutentur intra Menses binos, à primo hujusce Conventionis die, & ne diversis ac longè disitis locis facienda commutatio Negotium quocunque modo impedire, aut novas quasdam moras injicere possit, fiat illa Hamburgi per Regis Daniæ Ministros.

Et quidem ab unâ Parte tam Imperator, quam Rex Hispaniarum tradat quisque suos Salvos-Conductus;

1. Pro Plenipotentariis Regis Christianissimi.
2. Pro Residente Suecico.
3. Pro Plenipotentariis Serenissimæ Ducissæ Sabaudia.
4. Pro Plenipotentariis Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum Generalium.
5. Pro Deputatis Electoris Trevirensis.
6. Pro Principe Carolo Ludovico Comite Palatino Rheni Ejusque Fratribus, sive Eorundem Deputatis.
7. Pro Ducibus Brunsvicensibus & Lunenburgensibus, eorumve Deputatis.
8. Pro Illustrissimæ Principis Ameliæ Land-Gravii Hassiæ Viduæ Deputatis.
9. Pro Universis Imperii Ordinibus, Galliæ Fœderatis Sociisque sive generatim, sive eorundem Deputatis speciatim.

Ab alterâ Parte per dictos Daniæ Ministros dictoque loco & tempore tradantur ad eundem Monasteriensem Conventum Christianissimi Regis Salvi-Conductus,

1. Pro Plenipotentariis Imperatoris.
2. Pro Plenipotentariis Regis Hispaniarum.
3. Pro Vtriusque Fœderatis Sociisque sive generatim, sive Eorundem Deputatis speciatim.
4. Pro Deputatis Electoris Colonensis.
5. Pro Deputatis Electoris Bavariæ.

Salvi-Conductus Casarei & Hispanici pro Plenipotentariis Ducissæ Sabaudia, sub ea forma concepti tradantur, quæ in exemplari apud Serenissimum Regem Daniæ deposito, expressa est, titulo duntaxat, Tutricis Filii Sui Sabaudia Ducis, & ejus Statuum Regentis, addito.

Ceteri

Ceteri omnes & singuli tam ex Parte Imperatoris & Regis Hispaniæ, quam ex Parte Gallia, iis formulis conscripti, quæ novissimè per Mediatorum Legatos communicata Partibus & ab illis probata fuerunt.

Quo autem facilius à Parte Regis Hispaniarum Salvorum-Conductuum commutatio procedat, valeant qui antehac à vivo Serenissimo Cardinali Infante formulis supradictis expediti fuerunt, si à Rege Catholico confirmentur & ratihabeantur.

Singulis Salvis-Conductibus dicta Tractatus Universalis loca diesque ex præscripto sequentis Articuli inserantur, & presentis Tractatus autographum, datâ singulis Legatis Copiâ authenticâ, apud Serenissimum Daniæ Regem deponatur.

Dies autem auspicando utrique Conventui Monasteriensi nimirum & Osuabrugensi, dicta constitutaque esto vicesima & quinta Mensis Martii, proximè venturi: Quod felix faustumque Orbi Christiano det esse Deus!

Præsens Tractatus cum altero super iisdem Pacis Universalis præliminaribus hodierno quoque die concluso inter Nos, Conradum Lutzovium loco ac Nomine Serenissimi Imperatoris ab ænâ, & Illustrissimum Legatum Dominum Iohannem Salvium Nomine ac loco Serenissimæ Reginae Sueciæ ab alterâ Parte, unus idemque sit Tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus, alteruter pro impleto habeatur.

In quorum omnium testimonium fidemque presentes literas manibus Nostris signavimus, sigillis quoque mutuis firmavimus, earumque ratihabitionem à Principalibus utrinque Nostris confirmatam, simul & memoratos Salvos-Conductus, Statuto tempore ac loco commutatos iri promisimus. Actum Hamburgi 15 Decembris, Anno 1641.

L. S. Conradus Lutzovius.

Cum Legatis Succicis eodem planè modo, Mutatis Mutandis, actum fuit.

Ratihabitiones ac confirmationes Regum vicesimo & quinto die Februarii quidem tradebantur, non autem Imperatoris, quippe ratihabitionis mittendæ loco Cæsareæ Majestatis Legatus Lutzovius revocatus fuit. Quod Gallis & Suecis plurimarum querelarum materiem præbuit: aded ut Legatus *Avaucius* tricentesimo die Maji 1642. longiores ac mordaciores literas ad Regem Daniæ miserit; quibus inter alia exprobravit, Imperatorem sc. hoc tempore largitionibus multis, & iniquissimis legibus pagorumque ad Ipsius Austria fines ducentorum deditio ac servitute Pacem Ottomanicam redimere maluisse, quam Germanicæ operam dare.

Cæsareos insuper Regi Daniæ recusasse ea, quæ ipsimet Turcarum Osmano Agæ, Mehemeto Effendi, Tirnari Testedar, & Mustaphæ Alai obtulissent.

Aded ut dixerit, Annum Mensemque (Martius quippe Mensis Anni 1642. in Tractatu præliminari constitutus fuerat) quos Christianorum omnium Pacis initio notatos ac celebratos oportuerat, eos jam nunc Fœderatione inter Turcas & Domum Austriacam illustriores evasisse.

Ad hæc autem Cæsarei responderunt; quod si animo sincero Pacem Galli fuissent amplexi, eos Coloniam, quod Tractatio sub Papæ Romani mediatione atque intercessu fuerat destinata, pervenire oportuisse: at verò Dominum *Avaucium*

cium (absque ullo à Cæsare Salvo-Conductu petito) Hamburgum devenisse: atque Cæsareæ Suæ Majestati diu alium titulum, præterquam Regis Hungariæ denegasse, quapropter eum, ad belli incendium magis nutriendum, quam Pacem promovendum, eò advenisse credebant.

Dominum insuper Lutzovium nullâ Auctoritate, qua tam latè, quam quidem Tractatus præliminaris sese extendebat, ageret, munitum fuisse; quippe de tempore duntaxat loeoque agere jussus fuerat. In specie autem Cæsaream Majestatem, Dueissam Sabaudia Nutricem ac Regentem agnoscere noluisse, eo quod illud non ad præliminaria, verum ad principalem Tractationem attinere diceret.

Quinetiam Cæsarei dicebant, Dominum *Avaucium* in literis, quas ad Regem Daniæ dederat, confessum, se in constituendo die mandatum suum excessisse.

Cæsaream Suam Majestatem eo, quo solet ac debet, titulo neutiquam fuisse appellatam. De Neutralitate quoque Monasteriensi & Osnabrugensi. Gallis etiam objeiebant, eos Ratisbonæ solenni aliquo Tractatu, Anno 1630. duodecimo die Octobris inito, promississe, se nihil subsidii nihilque auxilii cuiquam Cæsareæ Majestatis, Saeri Romani Imperii, sive Regionum Cæsaris hæreditariarum Hostibus rebellibusve laturos esse; veruntamen decimo & tertio die Januarii, Anno 1631. per Dominum Charnassæum cum Suecis Tractatum quendam iniisse.

Quod verò ad Pacem eum Turcis conflam attinebat; ad hoc Cæsarei, non Pacem sed paucorum duntaxat Annorum Inducias esse dixerunt. Cujus quoque rei gratia Gallis Pacem, inter Franciscum Primum & Turcas antehac conflam, exprobrabant, eo quod Galli, utpote longissimè à Turcis disiti, non tam Pacificationem eum Turcis, quam quidem Austriaci, instituere eogebantur.

Imperator tamen vicesimo & secundo die Julii, Anno 1642. præfata præliminaria confirmavit.

Austriaci verò adversarios suos & numero & viribus augeri sentiebant, quocirca etiam sæpiuscule per quosdam suorum clam inquiri jubebant, num Præpotentes D. D. Ordines Generales ad Tractationem quandam adduci possent, eujus tamen repulsam assiduè tulerunt. Postremò autem, Anno 1641. rem quoque per Illustrem quendam Virum & per viam honoris ocepere ipsimet voluerunt; quippe Comitem Awersbergium, tanquam Cæsareæ Suæ Majestatis Legatum, Coloniam, unde Hagam-Com. deveniret, miserunt. Ejusdem Tractationis exemplum tale fuit.

Secundo die Februarii Dominus Bilderbequius literas, tricesimo die Januarii exaratas, Præpotentibus D. D. Ordinibus Colonia misit, quibus Præpotentes Ordines certiores fecit, Comitem Awersbergium, Cæsareum Aulæ Regni Consiliarium & Marescallum hæreditarium, &c. Cæsarei Legati qualitate Hagam-Com. adventare, paululum verò Colonia commorari, seque dicto Legato in memoriam redegisse incommoda illa, quæ aliis in itinere Hollandiam versus, antehac oborta fuerant: quo in consilium vocato, visum consultumque fuit Salvum-Conductum supramemorato Domino Legato ad Bilderbequium missum iri, ac si prius Colonia discessisset quam Salvus-Conductus eo fuisset allatus, continuo

ipsum per D. Bilderbequium ad Fœderati Belgii terminos Domino Legato missum iri.

Quarto die Februarii, postquam in Concilio Ordinum deliberatum fuisset, quibus modis Cæsareæ Majestatis Legatus, quem iter suum in Hollandiam instituisse Bilderbequius indicaverat, exciperetur, ac quid de Mustapha Siao à Turcis Deputato fieret, quum supradictus Cæsareæ Majestatis Legatus in Hospitium ordinarium perduceretur. Antequam verò de eâ re certi quidquam statueretur commodius esse duxerunt, qualitatem Cæsareæ Legationis ab eodem exquirere, quamprimum Fœderati Belgii Provincias ingressus fuisset; quod ubi cognitum foret, de eâ re pro temporis opportunitate decernere.

Vicesimo & octavo die Februarii Dominus *Tuilleries* Regiæ Majestatis Galliæ Legatus in Concilium Præpotent. D. D. Ordinum pervenit, ibidemque literarum quarundam à Rege Galliæ in Fano St. Germani decimo & tertio die Februarii datarum *Exemplar* tradidit, ipseque secundum literarum tenorem Præpotentibus D. D. Ordinib. plurimas rationes suggestit, quas etiam undecimo Fœderationis octavo die Februarii Anno 1635. Parisiis conflata, Articulo confirmare studebat, in eum omnes finem tendentes, quò Cæsarei Legati Comitis Awersburgii in Hollandiam à Cæsare missi, ac jam aliquamdiu Colonia commoranti, adventus Hagiensis interdiceretur. Quo perpenso, decretum fuit ut literarum exemplar Domino Catzio traderetur, quo cum Celsissimo Arausionensium Principe de ea re deliberaret, Eiusdem Consilium prudentissimum cognosceret, &, quod percipisset, Præpotentibus Ordinibus referret.

Primo die Martii, Dominus Catzius, qui secundum Præpotentium D. D. Ordinum decretum cum Celsissimo Arausionensium Principe de literarum Regis Galliarum decimo & tertio die Februarii proximè elapsi, pridie ejus diei per Dominum *Tuilleries* Legatum Regium Præpotentibus Ordinibus traditarum tenore egerat, ordine retulit, simul etiam addidit ea, quæ ipsemet subjunxerat, de Comitibus Awersburgii Cæsarei Legati, ac Colonia commoranti, in Hollandiam adventu interdicens. Quo perpenso, decretum fuit, ut Dominus Rantvicius & Dominus Catzius rogarentur ac delegarentur, ut Dominum *Tuilleries* convenirent, Eidemque rationibus quibuscunque honestis ac solidis in animum inducerent, quod, quum Fœderati Belgii Ordines Generales mutuam Neutralitatem cum S. Romano Imperio colerent, & dicti Comitibus Awersburgii mandata nescirent, Eiusdem in Hollandiam adventus difficile interdici ac prohiberi posset; interim tamen Domino *Tuilleries* affirmarent, quod si Dominus Awersburgius quidquam eorum, quæ de Fœderatione inter Majestatem Galliæ atque inter Præpotentes D. D. Ordines Gener. initâ continentur, attingeret, ea omnia Celsitudinî suæ relata, neque alia quædam, præter Tractatus sive Fœdera, translata iri.

Quarto die Martii, Dominus Rantvicius & Dominus Catzius, qui jussu & mandato Præpotentium D. D. Ordinum decreti, Dominum *Tuilleries* Regiæ Majestatis Galliæ Legatum convenerant, retulerunt, se cum supradicto Legato de Comitibus Awersburgii aliquamdiu Colonia commoranti in Hollandiam adventu pluribus egisse, simul etiam ea, quæ Præpotentes Ordines de isthac re decrevissent, exposuisse; denique ea quæ dictus Legatus de legatione in Portugalliam ac constitutione

tutione Domini Ser. Pè, circa idem Negotium, utpote à Majestate Regia in Portugalliam missi, proposuit, ordine enarrarunt. Quibus perpensis, Præpotentes Ordines supramemoratis Dominis & pro labore & pro sedulitate gratias egerunt, remque hæcenus reliquerunt.

Vicesimo & primo die Martii, postquam Comes Awersbergius Legatus Cæsareus Hagam-Com. pervenisset, Præpotentibus Ordinibus literas quasdam consignatas tradi curavit, quæ ipsius literæ Auctoritatis à Cæsareâ Majestate ad Præpotentes Ordines data habebantur; quarum subscriptio hæc erat, *Illustribus, Generosis, Nobilibus, & Honorabilibus Nostris & Sacri Romani Imperii Fidelibus, Dilectis N. N. Ordinibus Vnitarum Belgii Provinciarum.* Quibus perpensis ac deliberatis, Præpotentibus Ordinibus visum consultumque fuit, ut dictæ literæ consignatæ manerent; atque ea, quæ in ejusmodi casu obtigerant Actisque diurnis Publicis inserta erant, investigarentur atque unâ cum memoratis literis Domino Vosbergio traderentur, quo cum Celsissimo Arausionensium Principe de iis omnibus deliberaret, consilium Ejusdem prudentissimum perciperet, idque Præpotentibus D. D. Ordinibus renunciaret.

Vicesimo & secundo die Martii auditâ perceptâque relatione Domini Vosbergii, qui juxta Præpotentium D. D. Ordinum decretum super literarum Comitum Awersbergii Cæsarei Legati Præpotentibus Ordinibus traditarum inscriptione, consilium inerat, simul etiam Retroactis, quæ in ejusmodi casu tricesimo die Septembris, Anno 1632. cum Domino Grammay super eadem re obtigerant, exhibitis perspectisque, post deliberationem, secundum Retroactorum argumentum, ac Celsissimi Arausionensium Principis de eâ re consilium, institutam, decreverunt Dominum Linteloe, D. Brouckhovium, & D. Vosbergium, rogare ac delegare, ut supradictum Dominum Legatum in Hospitio suo convenirent, Eidemque proponerent, Præpotentes D. D. Ordines Generales ad id operam dare, quo cum Cæsarea Suâ Majestate & Sacro Romano Imperio optimam ac sinceram Affinitatem, Amicitiam & Societatem colerent proindeque Majestatis Suæ Cæsareæ Legatos Affines debito honore prosequi possent, Ipsos tamen dignitatem Summumque Jus suum defendere oportere, prout Majestas Sua Cæsarea cæterique Reges Principesque ea summo studio defendere ac tueri solent: Sed quum ex literarum, à Comite Awersbergio traditarum, quas literas Auctoritatis ipsi concessas esse opinantur, inscriptione percipiant, se ejusmodi neququam haberi neque agnosci cujusmodi ab omnibus Regibus, Principibus Ducibusque habentur atque agnoscuntur, Idcirco easdem neque aperire, neque quidquam rerum Eisdem cum dicto Legato aut incipere aut transigere posse, quamdiu literarum titulus immutatus atque incorrectus maneret. Ac deinceps memoratas literas dicto Legato reddere jussi sunt, addita declaratione, Præpotentes Ordines ad ejusmodi literas ipsum neququam exaudituros esse. Quibus habitis, plurimâ salute impertitâ, discesserunt.

Vicesimo & quinto die Martii, auditâ relatione Domini Linteloe, D. Brouckhovii, & D. Vosbergii, qui juxta Præpotentium D. D. Ordinum decretum vicesimo & secundo die Martii, supradictum Dominum Legatum in Hospitio suo convenerunt Eidemque Præpotentium D. D. Ordinum consilium ipso die super

literis Auctoritatis, pridie in Concilio D. D. Ordinum per Camerarium traditis, initum exposuerunt, ipsum quinetiam Comitem Awersbergium animo oppidò iniquo ferentem exhibuisse, à literis nonnihil descissum, partem scilicet aliquam pergamenæ, cui sigillum literis impressum fuerat, ac declarasse, se ejusmodi literas scissas Romanæ Cæsareæ Majestati Domino ac Committenti suo reddere non audere; ipsum tamen dictas literas multis protestando accepisse, seque Eadem in Hospitio Legati reliquisse. Postremo autem, sermones super titulo atque literarum inscriptione, quam sibi jure optimo competere Præpotentes Ordines censent, ultrò citroque habitos, quinetiam propositiones moderationis super literarum titulo & vocis *Fidelibus* omissione, à Cæsarea Majestate instituendis retulerunt. Quibus ordine enarratis, supradicti Domini Deputati discedentes ad Celsissimum Arausionensium Principem sese contulerunt; Cui postquam jam supra memorata ordine repetiissent, ac consilium ejus prudentissimum percepissent, omnibus perpensionem ulteriori subjectis, visum consultumque fuit, ut supradicti Domini Deputati iterum rogarentur ac delegarentur, quò Comitem Awersbergium in Hospitio suo convenirent, atque auctoritate publica ab Eodem exquirent, num ipsi cognitum foret, quo titulo ac qualitate Populus Venetus à summe dictâ Cæsareâ Majestate literis suis insigniretur, hoc sive sciret, sive nesciret, nihilominus tamen, memorati Domini Præpotentium Dominorum Ordinum Deputati, nullas dehinc à Cæsareâ Majestate ad Præpotentes Ordines datas literas, quarum Titulus æq; ac inscriptio minorem Titulum, Inscriptionem ac qualitatem exhiberet, quam ejusmodi qualitas, Inscripção Titulusque, cujusmodi Populus Venetus à Cæsareâ Suâ Majestate literis insignitur, acceptas iri declararent, simul etiam dictum Comitem Awersbergium rogarent, ut tantum laboris assumeret, quo illud apud Romanam Cæsaream Majestatem ipsemet effectum ire vellet, pro quo etiam beneficio à Parte utrâque gratiam suam reportaret. At verò, si supra memoratis Dominis Deputatis quidquam occurreret, quod huic rei inferre non existimarent, illud ad referendum conservarent.

Nota: Quod autem rogabatur, ut illud apud Cæsaream Majestatem ipsemet effectum ire vellet, eo tacite humaniterque ipsius discessus expetebatur.

Vicesimo & septimo die Martii, auditis ac perceptis, quæ Dominus Linteloe, D. Brouckhovius & D. Vosbergius, postquam ulterius cum dicto Comite Awersbergio fuissent colloquuti, retulerunt, res hæcenus relicta est.

Vicesimo & octavo die Martii, postquam Præpotent. Ordines ulterius deliberassent, visum consultumque fuit Dominum Linteloe, D. Brouckhovium, D. Vosbergium, D. Waltam & D. Aldringam rogare ac delegare, ut cum Celsissimo Arausionensium Principe colloquerentur ac consilium inirent, super titulis & literarum inscriptionibus, quas Præpotentes Ordines literis conscriptis à Cæsareâ Majestate expectandas esse declararent, secundum quas Cæsareos Ministros exaudire possent, similiter etiam super clausulis ac terminis Ejusmodi literis inferendis.

Vicesimo & nono die Martii, cognitis perceptisque omnibus, quæ à Domino Linteloe, D. Brouckhovio, D. Vosbergio, D. Walta & D. Aldringa relata fuerant, qui secundum decretum hesternum cum Celsissimo Arausionensium Principe

cipe super Titulis literarumque inscriptionibus, uti etiam clausulis ac terminis qualitatis dignitatisque, quæ à Cæsareâ Majestate ad Præpotentes Ordines literas exarante desiderari atque expectari possent, colloquuti erant; postquam rem acrius perpendissent, atque ad decretum Præpotentium Ordinum simili in casu, Anno 1639. vicesimo & nono die Novembris, animadvertissent, visum consultumque fuit Dominum Linteloe, D. Brouckhovium, & D. Vosbergium rogare ac delegare, ut pristinum laborem susciperent, & supradictum Comitem Awersbergium convenirent, Eidemque indicarent, quum Cæsareæ Suæ Majestati ad Præpotentes Ordines epistolam quamcunque literis Latinis, Gallicis, Italicis, Belgicis aut Germanicis conscriptam mittere placeret, Præpotentes Ordines desiderare, ut istius epistolæ Titulus, quemadmodum etiam suprema ejus Inscriptio hoc modo institueretur: si Latinis literis, *Celsi & Potentes Domini*, atque in ejusdem argumento, *Vestra Celsitudo*: si Gallicis, *Hauts & Puissants Seigneurs*, atque in ejusdem argum. *Vous*: si Italicis, *Celsi Potenti Signori*, atque in ejusdem argum. *Vostre Celsitudo*: si Belgicis, aut Germanicis, *Hoogh Mogende Heeren*, atque in ejusdem argum. *Vive Hoogh Mog*. Ac quoniam hoc sic habetur, supradictum Comitem Awersbergium dictos Præpotentium Ordinum Deputatos præter expectationem facillimè prævertere posse, Idcirco Comiti Awersbergio proponerent, num ipsi commodius esse videretur, si hoc literarum suarum moderamen, respectu Præpotentium Ordinum, apud Romanam Cæsaream Majestatem Dominum ac Deputantem suum ipsemet effectum redderet, gratiam ab utraque Parte pro tanto labore accepturus, aut saltem in tempus aliquod se ad Coloniensẽm Principem Electorem conferret, utpote qui propter dignitatem atque affinitatem suam ad Rerum & Cæsareæ Suæ Majestatis & Præpotentium Ordinum cognitionem pervenisset, quem consulere facillimè posset, cumque eodem certum aliquod remedium excogitare atque invenire, quo negotium Titulorum & Inscriptionum uti etiam terminorum in literarum argumento haud difficulter confici atque expediri posset, additâ declaratione, literas quæ à Cæsareâ Suâ Majestate ad Præpotentes Ordines iisdem titulis atque inscriptionibus, jam recensitis, destitutæ dantur, nullo modo iri acceptas; relinquentes Cæsareæ Suæ Majestatis beneplacito, quâ Linguâ easdem exarare vellet. Porro autem decretum fuit, ut supra memorati Domini Deputati cum dicto Comite negotio confecto, Dominum Tuillerium Regiæ Majestatis Galliæ Legatum Ordinarium convenirent, atque ea, quæ supra memorata, quæque Comiti Awersbergio responsa fuerunt, ipsi indicarent, quo tempore locoque & quibus oportet, referret.

Primo die Aprilis, postquam deliberatum fuisset super Præpotent. D. D. Ordinum Gener. decreto vicesimo & sexto die Novembris, Anno 1639. super negotio Titulorum atque Inscriptioe literarum, quemadmodum etiam in ipsarum literarum exordio, clausulis & qualitatis ac dignitatis terminis, qui à Regibus, Principibus, Ducibus & Rebuspub. ad Præpotentes Ordines literis mittuntur, desiderantur, visum consultumque fuit supradictos Ordinum Deputatos rogare atque delegare, ne porro graventur memoratum Comitem Awersbergium rursus convenire eidemque indicare, ut, si Romana Cæsarea Majestas ad Præpotentes Ordines literas sive Latinâ, Gallicâ, Italicâ, Belgicâ sive Germanicâ Linguâ

exaratas mitteret, summè dictos Præpotentes Ordines expectare, ut externus literarum titulus, atque interna inscriptio hoc modo instituantur; si Latinâ linguâ, *Celsi & Potentes Domini*, atque in earundem literarum argumento: *Vestra Celsitudo*: si Gallica, *Hauts & Puissants Seigneurs*, atque in earundem argum. *Vous*: si Italicâ, *Celsi Potenti Signori*, atque in earundem argum. *Vostra Celsitudo*: si Belgicâ aut Germanicâ, *Hoogh Mogende Heeren*, atque in earundem argumento; *Vwe Hoogh Mog.*

Secundo die Aprilis, auditis & perceptis iis, quæ supradicti Deputati Dominis Linteloe, & D. Vosbergius (quippe D. Brouckhovius aberat) retulerunt, utpote qui secundum Præpotent. Ordinum decretum vicesimo & nono die Martii, proximè elapsi, Comitem Awersbergium adierant, Eidemque Præpotentium D. D. Ordinum sententiam ac voluntatem annunciaverant, de Negotio videlicet titulorum atque inscriptionum, & terminorum qualitatis ac dignitatis, quos Præpotentes Ordines in iis literis desiderant, quas Cæsareæ Suæ Majestati ad Eosdem exarare placuerit; visum fuit supramemoratis Dominis Deputatis pro labore ac sedulitate in hoc negotio susceptis gratias agere.

Vicesimo & primo die Junii, à Celsissimo Arausionensium Principe literæ, decimo & octavo die Junii exarata, ad Præpotentes Ordines perlatæ fuerunt, quibus petebat, ut, quidquid de mansione Comitis Awersbergii decrevissent, ejus se quamprimum certiore redderent, quo in consilium vocato, decretum fuit Celsissimo Arausionensium Principi per literas respondere, Comitem Avversbergium haud aliter ac Privatum hominem Hagæ-Com. commorari, neque de rebus ullis, bonum publicum concernentibus, cum quopiam sive generatim sive speciatim agere, quin imo sic eum se continere, ut vix ab homine conspici possit. Ac quoniam Præpotentes Ordines assiduè declarant se & cum Cæsarea Majestate Suâ & cum S. Romano Imperio Neutralitatem, ut hætenus, colere velle, Ipsosque utriusque Incolas Subditosque cum suis bonis mercibusque non aliis modis, quam Neutrales solent, excipere, Idcirco nullam prorsus causam nullamque rationem invenire posse, quâ sæpius memoratum Comitem Avversbergium hinc discedere juberent, nisi causam aliquam violatæ Neutralitatis dare vellent.

E sequentibus Hispanorum propositum satis superque liquet (à Galliarum Ministris probato aut saltem demonstrato, Comitem Avversbergium Regis Hispaniarum sumptibus in Hollandiam pervenisse) Eos sc. cum Præpotentibus Ordinibus de Pace agere velle: In quem finem etiam Comes Avversbergius literis Auctoritatis Latinâ linguâ conscriptis munitus erat, quas plurimis Hagæ-Com. in Originali suo exhibuit, asserens, quod ad titulum attineret, sibi auctoritatem fuisse factam, qua cum Præpotentibus Ordinibus eo modo, quo cum Venetorum Repub. Cæsarea Majestas tractare consuevit, tam literarum Inscriptione quam allocutionis formulis, ageret.

Coram iis, qui ipsum privatim domi conveniebant, sæpiuscule in hæc verba erumpebat, Pax æterna, faciant Pacem æternam; quibus id volebat, Præpotentes Ordines nihil laudabilius nihilque exoptabilius quidquam agere posse, quam quo Pacem æternam conflarent, ut hoc pacto à latere quasi mandatum atque animum suum indicaret, atque utrumque acceptissimum redderet.

Postre-

Postremò autem Petitionem aliquam litteris conscriptam Præpotent. Ordinibus tradidit, quâ secundo à Commissariis exaudiri se petebat; indicans, se novas Auctoritatis literas accepisse.

Ad Petitionem verò respondebatur, scripta illa à Comite Avversbergio non esse subsignata; secundo, nihil ipsi præterquam literas suas Auctoritatis simpliciter tradendas esse; ut, num formulis debitis ac solemnibus conscriptæ essent, perspicere possent.

Quod tamen facere dubitabat, veritus num fortassis iisdem titulis atque inscriptionibus (Serenissima sc. & Serenitas) quibus Resp. Venetorum, insignirentur, quibus Præpotentes Ordines contentos fore metuebat, verum præcisè supradictò titulo (Celsi, Potentes sc.) inhæsurus, quo vel ipsi Galli Præpotentes Ordines non appellant. Insuper etiam Romanæ Cæsareæ Majestati in dedecus cessurum, si supradictæ literæ redderentur.

Quibus denique perspicere potuit (quod quidem erat verissimum) neque Gallos, neque Præpotentes Ordines ad Pacis Tractationem animum adiecit, aut saltem Præpotentes Ordines sine Gallis separatim tractare noluisse, utpote queis Portugallorum & Catalonorum defectione, è continuato bello spes major rei feliciter adversus Hispanos gerendæ affulserat: quamvis de eo nequitquam dubitari possit, quin Hispani Præpotentibus Ordinibus seorsim à Gallis tractantibus, plura concessissent.

Nonnihil etiam apud illum temporis consumpsit Dominus Friquetius Burgundus, qui postmodum Tractationi Monasteriensi frequens adfuit, hujus Friquetii communicatio cum Celsissimo Arausionensium Principe sola atque in ipsius satisfactionem fuit instituta.

At verò Celsissimus Arausionensium Princeps & Præpotentes Ordines, rerum Domini, Gallis adhæserunt, neque aliquam oblationem privatam se junctamque acceperunt.

Quo cognito perceptoque, supramemoratus Comes Avversbergius ulterius semetipsum Negotio immiscere noluit, sed verò Salvum-Conductum sibi suisque omnibus, & quæ portabant, petiit, ut per Brabandiam, Namurcum, Creutnachum & Ratisbonam discederet, quo quidem Ipsi simul cum omnium tributorum onerumque immunitate concessis, vicesimo & nono die Junii Haga-Com. profectus est. Anno autem post, Hamburgum, Tractationem præliminarem conclusurus ac confirmaturus advenit.

Ea ætate, Anno 1641. Gennapum à Præpotentibus Ordinibus, atque Dorstenium à Coloniensi Principe Electore expugnata fuere.

Regina Mater, Britannis summopere invisa, ex Anglia in Zelandiam recessit, indeque juxta Rhenum Coloniam pervenit, ubi Anno 1642. secundo die Julii naturæ concessit. Mense Decembri Nuptiæ minoris natu filia Celsissimi Arausionensium Principis cum Majoris natu filio Comitis Oost-Frisiæ confectæ fuerunt.

Mense Januario, Anno 1642. Præpot. D. D. Ordines Gener. Comiti Guebrianiensi, Weymarienses Copias ducenti Vesaliam usq; per fines suos transitum concesserunt, quem clades Coloniensium militum, qui à supremo Duce *Lamboy* ducebantur,

bantur, prope Brabantiam Campestrum sequuta est, qua ipsa quoque *Lamboy* captus fuit.

Quæ quidem Victoria Majestati Suae spem maximam dederat magna quadam atque eximia efficiendi, neque Circulum duntaxat Westphalicensem, verum etiam Orientalem Hispaniensium Provinciarum subactam Partem invadendi. Eaque propter sequentem cum Præpotentibus Ordinibus Tractatum iniri iussit, quo Guebriano tria peditum millia, triginta cohortibus distributa, traderentur. Eapropter etiam Rex quatuor millia Britannorum ex Gallia misit: quæ Copiæ Hassiacis & Weymariensibus conjunctæ, ingentem exercitum confecerunt.

Tractatus autem, cum Legato *Tuillero* octavo die Martii initus, hic fuit.

Majestas Sua Gallia, Hostium communium ad Pacem inclinatione per exiguam cognitâ perspectâque, simul etiam percepto, Eisdem haud facile ad Pacem, nisi vi armorum, adduci posse; quo belli finis tam exoptatus obtineri queat, uti etiam Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Gener. supradictos Hostes, quantum hac æstate fieri poterit, strenue fortiterque invadere atque oppugnare decreverunt. Et quo summè dictis Ordinibus tanto commodiora subsidia, quibus magnam atque eximiam aliquam expeditionem instituire obstricti obligatique erunt, supportentur, Idcirco Majestati Suae in Annum 1642. subsidium aliquod nummarium iisdem, juxta Articulos sequentes, concedere placuit.

1. Majestas Sua Regia hoc vertente Anno 1642. Ordinibus Generalibus duodecies centenis librarum millibus subveniet: quibus extra Ordinem jam conscriptis aut dehinc conscribendis Copiis satisfacturi sunt: eâ lege tamen ac conditione, ut dictam nummorum summam nullis rebus aliis impendere ipsis liceat. quod summè memorati Ordines Generales observaturos se esse promittunt; ut Hostibus, quodcumque & quibuscumque modis poterunt, damnum ac detrimentum inferant.

2. Majestas Sua Regia in exactiorem nummorum Parisiis exsolutionem, atque in ejus, quem nummorum supradictorum receptioni Domini D. Ordines Generales præfecturi sunt, satisfactionem, vadimonium sive assignationem, optimis conscriptam formulis dari curabit. Supra memoratæ autem summæ exolutio in tres partes distribuetur, quarum prima, quater sc. centenorum librarum millium, primo hujusce Tractatus Confirmationis die; altera itidem quater centenorum librarum millium, Junio, proximè venturo, tertia denique quater centenorum librarum millium pars, Mense Octobri exsolvetur.

3. Quapropter etiam summè dicti Ordines Generales obstricti atque obligati erunt, ad Copias suas suppletas confirmatasque educendum, quibus expeditionem aliquam insignem & memorabilem occipere possint, dum eam quoque Majestas Regia à Parte sua in Belgii Provinciis oceptura, Hostibusque detrimentum, quodcumque poterit, illatura est.

4. Summè dicti Ordines Generales concedunt ac promittunt, Gallorum Præfectorum stipendia, à memoratâ nummorum summâ deducta, eo modo exsoluta iri, quo Tractatu decimo & septimo die Junii, Anno 1630. ac decimo & quarto die Aprilis, Anno 1634. inito, conventum fuit. Quin insuper etiam illum, qui à summè dictis Ordinibus nummorum, qui Parisiis exsolventur; receptioni præfectus erit, stipendiorum summam ab ultimâ nummorum, à Majestate Regia annu-

numerandorum, parte Parisiis conficere ac comparare obstrictum obligatumque iri.

5. Majestas Sua Regia, uti etiam summè dicti Ordines Generales præsentem Tractatum sex septimanarum, sive duorum Mensium intervallo, si fieri poterit, confirmabunt.

6. Præfens denique Tractatus superioribus inter Majestatem Suam, atque inter D. D. Ordines Generales conflatis confirmatisque nihil quidquam derogabit, utpote qui vim ac vigorem suum obtinebunt, Eosque Pars utraque constanter ac fideliter observabunt & conservabunt.

Sequentibus autem insertum erat literarum Auctoritatis exemplar, quod Domino Tuillero à Regiâ Majestate concessum fuerat. Exaratum in Fano S. Germani, septimo die Januarii, Anno 1642. Eum admodum etiam literarum Auctoritatis exemplar subjunctum erat, qua Præpotentes D. D. Ordines Generales Deputatos suos, Dominum Huygenium, D. Teresteinium, D. Brouckhovium, D. Catzium, D. Vosbergium, D. à Rensvouda, D. à Donia, D. ab Haarfolte, & D. Aldringam præmuniverant. Exaratum Hagæ-Com. sexto die Martii, Anno 1642.

In quorum omnium testimonium Nos Regiæ Majestatis Sua Legatus & D. D. Ordinum Generalium Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis, præsentem Articulos solitâ manuum Nostrarum subsignatione atq; annulorum signatoriorum impresione munivimus ac confirmavimus. Actum Hagæ-Com. Batavorum, Octavo die Martii, Anno 1642. Signatum erat, Tuillerus, R. Huygenius, C. Teresteinus, I. Brouckhovius, I. Catzius, D. Vosbergius, I. à Rheede, F. à Donia, S. ab Haarfolte, VV. Aldringa, annulisque signatoriis obsignatum. Atque à Regiâ Majestate solitis formulis confirmatum, sigilloque magno munitum. Actum Narbone tertio die Aprilis, Anno 1642. Notatum Bouthillier.

In pleniorum Articuli tertii superioris Tractatus, Hagæ-Com. Batav. confirmati, explicationem, constitutum ac decretum fuit, ut Majestas Sua Regia Ordinesque Generales utrinque exercitum octodecim aut viginti peditum millium, Equitum quatuor supra quingentos, sive quinque millium educerent, eoque exercitu decimo & quinto aut decimo & sexto die Maji, non autem serius, Belgii Provincias invaderent, Ordinum quinetiam exercitus locum aliquem insignem, cujus expugnatione plurimum Hostibus damni inferri poterit, oppugnaret, quemadmodum etiam Majestatis Sua exercitus similem expeditionem occiperet, sive Hostium Copiis tantopere distraheret, Provincias Eorundem invadendo, ut maximam Copiarum suarum Partem Majestatis Gallia Copiis adversam habere cogantur, utque Celsissimus Arausionensium Princeps propositi sui feliciorum exitum consequatur. Eâ lege tamen ac conditione, ut, si Majestatis Sua Copia nihil præterquam simplicem Copiarum Hostium distractionem efficere queant, diebus quatuordecim ante Ordinum Copias educenda sint. At si constitutum decretumque fuerit, ut utriusque Partis exercitus obsidionem aliquam instituat, tum uno eodemque die educendus, ac pars deficiens fidei non præstita arcessenda foret.

Summè dicti Ordines Generales promittunt ac pollicentur, se triginta ducentorum, 300. 400. & 500. vehium naves, octavo die Aprilis, ad Oras Caletenses Maritimas explorandum missuros esse, quò Hostes à Parte maritimâ Flandriam intrare prohibeantur. Ac si Regiæ Majestatis Copia oppidum aliquod ad oras Flandriæ maritimas aggressa fuerint, supràmemorata navium triginta Classis tamdiu in Oris Flandricis permanebit, quamdiu ejusmodi exped-

ditio conficietur. Ipsum quinetiam oppidum eo modo à Parte maritimâ oppugnatura, quo nullus sive Hispanorum sive aliorum Regum & Principum Copiis armisque obfesso Oppido, sive directè sive indirectè succurrere queat. Summè dicti Ordines Generales tali quoque casu commeatum omnem, qui è Gallia supportabitur, ad castra Regia militum præsidio sufficienti adventuros, sive ut pretio mediocri eodem advehatur curaturos esse promittunt; nimirum, si ventus, ut è Gallia navibus abundè satis apportari nequeat, adversus, aut si secundus fuerit, ut è Fœderati Belgii Provinciis ad dicta Majestatis Suae castra perferri commodius possit, quò expeditionem, quâ Copia tenebuntur implicita, facilius maturiusque conficere possint: cui quidem expeditioni arma viresque Suas Rex nunquam intendisset, nisi firmiter sibi persuasum habuisset, D. D. Ordines Generales præsentis Tractatus Articulos fideliter ac constanter esse observaturos, quos etiam fide quæ est optima, se observaturos pollicentur, aut si contrarium patraverint, ut perfidia ac violationis Tractatum cum Majestate Sua sancitorum arcessendi veniant.

Quin insuper etiam summè dicti Ordines Gener. promittunt ac pollicentur, se Majestatis Suae Copiis concessuros ac permissuros esse, ut Rhenum Vesaliensem & Mosam Trajectensem liberè secureque transjicere possint, eâ lege tamen, ne illud in Provinciarum suarum præjudicium cedat.

Ordines quoque Generales promittunt ac pollicentur, se Copias suas in urbium stationibus neutiquam esse locaturos, quamdiu publicum commodum ac tempus idem postulare videbitur. In quorum omnium testimonium Nos, Majestatis Suae Regia Legatus, Ordinumque Generalium Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis præsentibus manu Nostrâ subsignavimus, annulisque signatoriis munivimus. Actum Haga-Com. Batavorum, octavo die Martii, Anno 1642. Atque hoc modo signatum, Tuillierius, R. Huygenius, I. Brouckhovius, I. Catzius, G. Vosbergius, I. à Reede, F. Donia, S. ab Haarsolte, VV. Aldringa. Annulisque signatoriis obsignatum; formulis quin insuper solennibus à Majestate Regiâ approbatum, Magnoque Sigillo munitum. Actum Narbona, tertio die Aprilis, Anno 1642. Notatum erat,

Bouthillierius.

Exemplum secundi Articuli Privati.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales, vi Tractatus hodierno die cum Regiâ Majestate initi confirmatique, promittunt ac pollicentur, se Majestati Suae, ubi præsentem Tractatum confirmaverit, tria millia virorum integrorum unâ cum Præfectis suis, quos jam nunc sub signis habent, concessuros, ac juramento suo liberaturos esse: adeo ut cum reliquis Copiis Regiis transire, ac Majestati Suae juramentum præstare possint. In cuius rei testimonium Nos, summè dictorum D. D. Ordinum Generalium Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis præsentibus more solito subsignavimus, annulisque signatoriis obsignavimus. Actum Haga-Com. Batavor. octavo die Martii, Anno 1642. Signatum erat, Tuillierius, R. Huygenius, C. Teresteynius, F. à Donia, I. Brouckhovius, I. Catzius, S. ab Haarsolte, G. Vosbergius, Iohannes à Rheede, VV. Aldringa, annulisque suis munitum. Formulæ insuper ordinariis à Majestate Regiâ approbatum, Magnoque Sigillo munitum. Actum Narbona tertio die Aprilis, Anno 1642. Subscriptum Bouthillierius.

Exem-

Exemplum Declarationis five Explicationis Præpot. D. D. Ordinum Generalium.

Nos, Vnitarum Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Deputati, quorum Nomina sequentibus inferuntur, posteaquam à Regiæ Majestatis Suae Legato D. Tuillero percepimus ordinem modumque, sibi à Rege Instructionis loco datum concessumque, mutatum esse, ac loco Copiarum supramemoratarum, sibi imperatum esse, ut indicaret Majestatem Suam tantum Copiarum subsidium mutuo duntaxat postulare, ac si fortasse formula, quibus illud Copiarum subsidium privato Articulo, hoc die inito confirmatoque, conceditur, Regi non placerent, supradictum tamen Legatum ad id Auctoritate munitum fuisse certo credimus, idque firmiter Nobis persuademus, Regem tam humanum fore, ut libenti animo confessus sit, varios respectus ac circumstantias, quin etiam hujusce Reip. constitutiones, ut aliud quidquam Majestati Suae concedatur, nequiquam permittere. In quorum omnium testimonium presentibus manu Nostra subsignavimus annulisque signatoriis munivimus. Actum Haga-Com. Batav. octavo die Martii, Anno 1642. Signatum R. Huigenius, C. Teresteynius, I. Brouckhovius, I. Catzius, G. Vosbergius, I. à Rheede, F. à Donia, S. ab Haarsolte, VV. Aldringa, annulisque signatoriis obfirmatum.

Exemplum Eorum, quæ Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus promissa fuere.

Legatus Regis Christianissimi Tuillerus, cujus nomen inferius exprimitur, promitto spondeoque tria peditum millia, simul cum Præfectis suis, quos Ordines Generales Majestati Suae, vi Tractatus hoc die cum Ordinibus Gener. initi confirmatique, se concessuros ac juramento suo liberaturos esse polliciti fuerunt, post duodecim Mensium intervallum unâ cum Præfectis suis ad summè dictos Ordines reversuros esse. In quorum testimonium presentibus manu propria subsignavi annuloque signatorio munivi. Actum Haga-Com. Batavor. octavo die Martii, Anno 1642. Signatum erat, Tuillerus, atque à Majestate Sua debitis formulis confirmatum Narbonæ, tertio die Aprilis, Anno 1642. Notatum Bouthillierius, sigilloque gentilitio munitum.

Tractatus ille Copiarumque eductio neque Gallis neque huic Statui in Belgii Provinciis quidquam profuit: quippe Hassiaci & Weymarienses, uti etiam Præpotentium D. D. Ordinum exercitus, universum ætatis tempus in castris ab utraque Parte Orfozæ consumpserunt. Cumque jam Præpotent. Ordinum Copiæ in Urbium Stationibus, propter Anni tempestatem, locarentur, Hassiaci & Weymarienses Rhenum Vesaliensem rursus trajecerunt, Nuysio, Campinia Brabantiae, cæterisque munitionibus parvulis milite præsidario munitis.

Ab altera verò Parte Galli celeberrimam Perpignaniensem arcem cum universo Ruscinoniensi Comitatu occuparunt. Eodem quoque Anno miserimæ Rerum Anglicarum commutationes apparere cœperunt. Regina ipsa cum Principe Regiâ initio Martii Hagam-Com. ex Angliâ pervenit: ac Rex Londinò discedens, vexillum suum magnum erexit. A quo etiam tempore bellum in Angliâ continuatum fuit. Rex Eiusdemque Senatores percipientes causam suam reli-

gionis prætextu omnibus odiosam reddi, spem omnem in hoc conjugio positam habebant, eoque Britannis dubitantibus persuaderi posse sperabant, quod, Natam suam, carissimum pignus, Reformatæ Religionis Principi elocando, Regi ne in mentem quidem unquam venisse de religione sua fideque commutandâ; neque dubitabant, quin Ordin. Generales ostenderent, eodem se matrimonio summopere condecoratos Regique devinctos esse; atque à Partibus suis stare, aut faltem majorem in modum faverent.

Primò itaque in hisce Provinciis de Legatione: Secundò de rerum bellicarum, armorum naviumque emptione atque exportatione: Tertio de Præfectorum concessione militumque conscriptione actum fuit. At verò Nobiles & Potentes Hollandiæ Ordin. ut ab alterutrâ Parte starent, adduci nequiquam potuerunt; sed Partium Neutralitatem amplexi fuerunt. Adeò ut Matrimonium hoc contrarios planè effectus, quam quidem utræque Partes sibi in animum induxerant, obtinuerit.

Hujusce Anni initio, Serenissimus Rex Daniæ Præpotentibus Ordinibus operam atque intercessionem suam, quâ exoptatum belli finem ab Hispanis consequerentur, offerri jussit. Ad quam intercessionis oblationem per Domin. Vosbergium, D. Weeden, & D. Veltrilem Serenissimi Regis Residenti responsum fuit, antequam ad rem tantam perveniri posset, requisitis Salvis-Conductibus debitis formulis conscriptis opus esse.

Decimo & quarto die Januarii, fatis ingens Hollandiæ Ordinum numerus in Concilium Præpotentium D. D. Ordinum Gener. pervenit, dicens, quandoquidem rumores spargerentur diem aliquem Tractationi Monasteriensi constitutum esse, neque certi quidquam è Gallia perciperetur, Idcirco petere se, ut, quum de subsidio nummario deque Copiarum educatione cum Domino Legato *Tuillero* ageretur, idem illud proponeretur, quo sciri posset, num de ea re ipsi quidquam innotuisset. Quibus supra dictus Legatus respondit, sibi nullum, præterquam privatum aliquod D. *Avaucii* indicium, factum fuisse, nimirum, vicesimum & quintum diem Februarii, proximè venturi, Salvorum-Conductuum commutationi constitutum diemque Conventui Monasteriensi vicesimum & quintum Martii, proximè venturi, decretum fuisse. Quibus in Concilio relatis, Domini Provinciarum Ord. Deputati admoniti fuerunt, ut sese ad supra dictum Conventum appararent, suamque de Legatis eodem mittendis, simul etiam de literis Auctoritatis concipiendis sententiam dicerent.

Vicesimo & sexto die Januarii, Celsissimus Arausionensium Princeps literas quasdam Auctoritatis à Comite Trautmansdorpio Patri cuidam Georgio ex Ordine Dominicanorum reddendas, D. Eversteinio tradidit, qui easdem D. Cardinali Richelio redderet; Is verò, quoniam quarto die Decembr. Anno 1642. è vitâ excefferat, easdem Domino Cardinali Mazarino tradidit. Ille autem nihil, præterquam benevolam admonitionem de Plenipotentariis Gallicis ad Pacis Universalis Tractationem mittendis, retulit. Cui à Majestate Sua Regia pluribus responsum fuit, Pacificæ Tractationi moras non nisi ab Imperatore & Rege Hispaniarum hætenus interjectas fuisse, eo quod Salvos-Conductus formulis debitis institutos concedere negabant.

Decimo & nono die Februarii, D. Catzius Præpot. D. D. Ordinibus Gener. Exemplum quoddam literarum Regii Residentis S. Romani Hamburgo decimo die Februarii ad D. Brassetium missarum, exhibuit: quibus indicabat, quum ipse Salvos-Conductus Hispanicos Nomine ac Titulo D. Francisci de Mello accipere nolisset; Comitum Avversbergium proposuisse, ut à Rege Hungariæ (eo namque Nomine Cæsar jam tum appellari consueverat) utpote à Rege Hispaniarum Auctoritate munito, traderentur. *Harum autem Partium Principes* (inquit supra dictus S. Romanus) *eo quidem Titulo ac Nomine Salvum-Conductum accipi posse judicant.*

Illi vero Salvo-Conductui, Viennæ Austriæ, vicesimo & octavo die Januarii, Anno 1642. exarato, hæc clausula inserta erat; Fœderatii Belgii Ordinum Plenipotentiaris, ad Monasteriensem Tractationem ibidem institutam discedentibus, videlicet . . . . . per omnia territoria, ac loca, &c. unâ cum comitibus, familiaribus, familiis, equis, curribus, navibus, rebus, sarcinis scriptisque, &c. liberè secureque ire, transire, &c. licitum esto.

Vicesimo & septimo die Februarii literæ quædam per D. Mathenesium, Celsissimi Arausionensium Principis jussu ac mandato, fuerunt traditæ ab eodem S. Romano Hamburgo decimo & septimo die Februarii unâ cum Salvo-Conductu quodam missæ, qui quidem Salvus-Conductus ab Hispaniarum Rege Saragossæ decimo & nono die Novembris, Anno 1632. Subsignatus erat, *Io el Rey*, paulò infra, *Andreas de Roca*: omisso Unitarum Belgii Provinciarum Titulo, Argumentum Salvi-Conductustale erat, quod Plenipotentiaris, à Fœderati Belgii Provinciarum Ordinibus electis, sive adhuc eligendis, Salvum-Conductum concederet.

Quibus cum Celsissimo Arausionensium Principe ulteriori examini subjectis, is qui à Rege Hispaniarum subsignatus erat Salvus-Conductus, Ipsi maximè placuit: at verò, quia expediti itineris Nuncius è Gallia in exspectatione erat, res hæcenus dilata est.

Secundo die Martii Dominus d' Estrades literarum quarundam Auctoritatis, à Majestate Sua, in Fano S. Germani, octavo die Februarii conscriptarum causa in Concilium adductus fuit, ubi multa de Regis sui fidelitate animique sinceritate in Tractatibus, Fœderibus Ligisque cum Fœderati Belgii Ordinibus fideliter observandis conservandisque disseruit; insuper etiam adversus Hispanorum astutias eximiam admonitionem habuit, Eos scil. ubi tempus educendi Copias imminet, Pacis semper Tractationem offerre, neque alio fine, quam ut belli apparatus moras aliquas injicerent. Regem porrò, cohortium quarundam reductionem ab Ordinibus institutam, demiratum ajebat; ducentorum videlicet militum numerum ad centum supra quinquaginta, 150 ad centum supra viginti, & 120 ad centum deductum fuisse, quapropter existimabat Fœderati Belgii Copias parum instructas repletasque, eo quo oporteret modo, educi vix posse. At verò Hollandiæ Ordines, qui supra dictæ Copiarum reductionis causa fuerant, longè aliter sentiebant; nimirum quos dimittebant viros, nunquam Manipulis suis adesse; Seque Copias (ære debito tempore exsoluto) æque validas repletasque educuros esse.

Multa quoque super Copiarum educatione memoratus Dominus d' Estrades, multa quinetiam super rei bellicæ statu ac conditione disseruit.

Decimo & septimo die Martii Præpotentes Ordines Salvi-Conductus Regis Hispaniarum conceptum sibi gratum esse, Responsione quadam conscriptâ, declararunt.

Decimo & tertio die Maji, Celsissimo Arausionensium Principe præsentè, super Mandatis literisque Auctoritatis ad Monasteriensem Tractationem deliberatum fuit.

Interea dum hæc geruntur, per Legatum hujusce Reip. Ordinarium sequens Tractatus cum Regia Majestate Parisiis initus confirmatusque fuit.

Lvdovicus, Dei Gratiâ, Francia & Navarra Rex, Omnibus & Singulis, ad quos presentes pervenerint, Salutem: Constare volumus, in Concilio Nostro Ordinum perlectum ac perpensum fuisse Tractatum, quem Nomine locoque Nostro fidelissimi & dilectissimi Nostri in Concilio Nostro Ordinum Consilarii, Dominus Bouthillierus Chavignius, Ordinis Nostri Moderator Supremus, Ordinum & Mandatorum Secretarius, & Dominus Tuillierius, Ordinarius Noster apud Fæderati Belgii Ordines Generales Legatus, jam verò in Aulâ Nostri commorans, hujusce Negotii Commissarii, cum D. Gulielmo de Lier, D. Oostervicio, summè dictorum Ordinum apud Nos Legato, vi literarum suarum Auctoritatis, quâ Nostri Commissarii à Nobis, & supradictus Legatus ab Ordinibus Generalibus, muniti inierunt ac confirmarunt; Cujus exemplum tale est:

Majestas Sua Gallie, Hostium communium ad Pacem inclinatione per exiguâ cognitâ perspectâque, simul etiam percepto, Eisdem haud facile ad Pacem, nisi vi armorum adduci posse, quo belli finis tam exoptatus obtineri queat, nec non Fæderati Belgii Provinciarum Ordines constituerunt ac decreverunt, se Hostes supradictos, quantum hac æstate fieri poterit, strenuè fortiterque aggressuros atque oppugnatuos esse. Et quo summè dictis Ordinibus tanto commodiora subsidia, quibus magnam atque ingentem aliquam expeditionem conficere tenebuntur, supportentur, Idcirco Majestati Suae in Annum 1643. subsidium aliquod nummarium pro more consuetò iisdem largiri placuit.

1. Majestas Sua Regia hoc vertente Anno 1643. Ordinibus Generalibus duodecies centenibus librarum millibus subveniet; quibus summè dicti Ordines Gener. extra ordinem jam conscriptis sive dehinc conscribendis Copiis satisfacturi sunt: eâ lege tamen ac conditione, ut dictam nummorum Summam nullis rebus aliis impendere Iphis liceat, quod summè dicti Ordines Generales observatuos se promittunt ac pollicentur; ut Hostibus, quodcunque & quibuscunque modis commodè poterunt, damnum ac detrimentum inferant.

2. Majestas Sua Regia in exactiorem nummorum Parisiis exsolutionem, atque Ejusce, cujus curæ receptionem, dictæ Summæ Ordines demandabunt, satisfactionem, vadimonium, sive assignationem, debitis formulis conscriptam, dari curabit. Supradictæ autem summæ exsolutio in tres partes distribuetur: prima quater centenorum librarum millium primo hujusce Tractatus ratihabitionis die, altera itidem quater centenorum librarum millium, Junio proximè venturo, tertia denique quater centenorum librarum millium pars, Mense Octobri exsolvetur.

3. Quapropter etiam summè dicti Ordines Generales obstricti atque obligati erunt ad Copias suas suppletas confirmatasque educendum, quibus expeditionem aliquam

aliquam memorabilem occipiant, dum eam quoque Majestas Sua in Belgii Provinciiis occipitura Hostibusque detrimentum, quodcunque poterit, illatura est.

4. Summè dicti Ordines Generales concedunt ac promittunt Gallorum Præfectorum stipendia, à memoratâ nummorum summâ deducta, eo modo exsoluta iri, quo Tractatu decimo & septimo die Junii, Anno 1630. ac decimo & quarto Aprilis, Anno 1634. inito, conventum fuit. Quininsuper etiam illum, qui à summè dictis Ordinibus nummorum, qui Parisiis exsolvendi erunt, receptioni præficietur, stipendiorum Summam ab ultimâ nummorum à Majestate Regiâ annumerandorum parte Parisiis conficere atque exsolvere obstrictum obligatumque iri.

5. Majestas Sua, quemadmodum etiam Ord. Generales, per præsentem Tractatum sex septimanarum, sive duorum Mensium intervallo, si fieri poterit, confirmabunt.

6. Præsens denique Tractatus superioribus, inter Majestatem atque inter Ordines Generales initis confirmatisque, nihil quidquam derogabit; utpote qui vim ac vigorem suum obtinebunt, Eosque Partes utræque constanter fideliterque observabunt & conservabunt.

Exemplum Articulorum quorundam Privatorum.

Cognitis perspectisque à Regiâ Sua Majestate Articulis tricesimo die Martii, proximè elapsi, initis confirmatisque inter Dominum Bouthillierum Chavignium, Majestatis Suae in Concilio Regni Ordinum Consiliarium, Moderatorem Ordinis Regii Supremum, atque Ordinum & Mandatorum Secretarium, & Dominum Tuillerium, Ordinarium Majestatis Suae apud Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales Legatum, jam verò in Aulâ Suâ commorantem, utrumque Majestatis Suae Commissarium ab unâ, & Dominam de Lier, Dominum Oostervicium, summè dictorum Ordinum Gener. apud Regem Legatum, ab alterâ Parte, secundum Tractatum ab iisdem vi literarum suarum Auctoritatis eo die initum confirmatumque,

Idcirco in pleniorum tertii Articuli Tractatus, hoc die initi, explicationem constitutum decretumque fuit, ut Majestas Sua Regia Ordinesque Generales, utrinque exercitum octodecim aut viginti millium peditum, Equitum quatuor supra quingentos, sive quinque millium educerent, atque exercitu utroque decimo & quinto aut sexto die Maji Provincias Hispanorum Imperio subjectas invaderent, nisi fortassis Hispanorum Copiæ maturius eductæ fuerint: quo etiam tempore Majestas Suâ Ordinesque Generales Copias suas educere tenebuntur, quocunque etiam sese movere constituisent. Ordinum quinetiam exercitus locum aliquem insignem, cujus expugnatione plurimum Hostibus damnum inferri poterit, oppugnaret: quemadmodum etiam Majestatis Suae exercitus similem expeditionem occiperet, seu Hostium Copias tanto pere distraheret, Eorundem Provincias invadendo, ut maximam suarum Copiarum Partem Majestatis Suae Copiis adversam habere cogantur, utque Celsissimus Arausionensium Princeps propositi sui feliciorum exitum consequi possit. Eâ lege tamen ac conditione, ut, si Majestatis Suae Copiæ nihil præterquam simplicem Copiarum Hostium distractionem efficere queant, diebus quatuordecim ante Ordinum Copias educendæ forent. At si constitutum decretumque fuerit, ut utriusque Partis Copiæ obsidionem aliquam sive munitionis cujuscunque oppugnatio-

nem

nem instituerent, ut uno eodemque die educenda, atque in eo deficientes violata & non praestita fidei arcessenda forent.

Summè dicti Ordines Generales promittunt ac pollicentur, se triginta ducentorum, 300. 400. & 500. vehium naves ad oras Caletenses maritimas explorandum missuros esse, quo Hostes à Parte maritimâ Flandriam intrare prohibeantur. Ac si Majestatis Suae Copia oppidum aliquod ad oras Flandria maritimas aggressa fuerint, supra memorata navium triginta Classis tandem in oris Flandricis permanebit, quamdiu ejusmodi expeditio consicietur. Ipsum quin etiam oppidum eo modo oppugnabit, ne quis aut Hispanorum aut aliorum Regum Principumque armis Copiisque obseffo oppido, sive directè sive indirectè subvenire queat. Idcirco etiam Ordines Generales se commeatum omnem, qui è Gallia supportabitur, ad castra Regia praesidio militum satis magno deducturos, sive, ut pretio mediocri eodem advehatur, curaturos esse promittunt; videlicet, si ventus, ut com meatus è Gallia navibus abundè satis apportari nequeat, adversus fuerit, aut secundus, ut è Fœderati Belgii Provinciis ad castra Regia perveni commodius possit, quò expeditionem, qua Copia implicita tenebuntur, facilius maturiusque consicere possint. Cui quidem expeditioni arma viresque Suae Rex nunquam intendisset, nisi firmiter sibi persuasum habuisset, Ordines Generales praesentem Articulum fideliter ac constanter esse observaturos, quod fide, qua est optima, se facturos pollicentur, aut si contrarium patrarint, ut perfidia ac violationis Tractatum cum Regia Majestate initorum arcessendi veniant.

Quin insuper etiam summè dicti Ordines Generales promittunt spondentque, se Majestatis Suae Copiis concessuros ac permissuros esse, ut Rhenum Vesaliensem & Mosam Trajectensem liberè secureque transmittere possint. Eâ lege tamen, ne illud in Provinciarum Suarum praesudicium cedat.

Postremò autem D. D. Ordines Generales promittunt ac pollicentur, se Copias suas in urbium stationibus non locaturos, quamdiu publicum commodum ac tempus illud postulare videbitur.

In quorum omnium testimonium Nos, Regia Majestatis Suae Commissarii Ordinumque General. Legatus, vi literarum Nostrarum Auctoritatis, praesentibus manu Nostrâ subfirmavimus annulisque signatoris munivimus. Actum Parisiis, tricesimo die Martii, Anno 1643. Signatum erat, Bouthillierus, Tuillierus & Gulielmus à Lier, annulisque signatoris munitum.

Ac quoniam Majestas Sua Galliae, Mense Majo, vitam cum morte commutaverat, & Ludovicus, eo Nomine XIV. Eidem in Regno successerat, hujusce Regis Galliarum supramemoratus Tractatus per sequentia Acta confirmatus ac rati habitus fuit.

Exemplum Actorum super Tractatus Anni 1643. renovatione.

Quandoquidem Dominus Tuillierus, Majestatis Suae in Concilio Regni Ordinum Consiliarius, atque apud Fœderati Belgii Ordines Generales Legatus, decimo & quinto die Junii, proximè elapsi, Fœderati Belgii Ordinibus Gener. exhibuit, Majestatem Regiam consilio Matris Suae Regentis in rem fore duxisse, ut Tractatus, tricesimo die hujus Anni 1643. quem cum Parente suo, gloriosissima memoria, defuncto Ordines Gener. inierunt, hujusce Maje-

Majestatis Nomine renovaretur. Idcirco summedicti Ordines Generales Regiæ petitioni ac voluntati satisfacere cupientes concesserunt, ut supramemoratus Tractatus cum dicto Majestatis Suae Legato renovaretur rursusque confirmaretur.

Sequentibus nova quadam Auctoritatis litera, à Rege Ludovico XIV. decimo & sexto die Maji exarata; inferebantur. Quemadmodum etiam litera Auctoritatis ab Ordinibus Generalibus, vicesimo & quarto die Augusti, Anno 1643. conscripta, Renovatio autem tricesimo die Augusti subsignata ac confirmata erat, ac Notata, Bartius à Gent, Hogendorpius, I. à Reede, A. Vierssen, VV. Ripperda, annulisque signatoriis munita.

Rex Galliarum postquam longè diuque cum morbo conflixisset, tandem decimo & quarto Maji, sub horam secundam pomeridianam tertiamque è vita discessit, eo ipso die, quo ante triginta supra tres Annos, Parente ejus sicario interempto, Ipsemet ad sceptrum promotus fuit. Hoc igitur pacto Mater Regina, Cardinalis & Rex intra Anni spatium diem suum obierunt.

Decimo & nono die Maji, Hispanorum Copiæ ad Rocroium à Principe Condzo superatæ sunt. Quo novus hic Rex, quinto die, quo Parenti suo successerat, ingentem ab Hostibus suis victoriam consequutus est, quæ Pacis Tractationi haud multum infervivit.

Eo quod dies Conventus Monasteriensis undecimo Julii, stylo novo, & primo die, stylo veteri, proximè venturi, constitutus decretusque fuerat, primum omnium de legatione eo mittendâ agi cœptum est. Hollandiæ Ordines tres, aut ad summum quatuor Deputatos mittendos ducebant; reliqui autem Provinciarum Ordines, ex unaquaque Provinciâ unum mittendum esse judicabant. Hollandiæ Ordines, quatuor Provinciæ suæ Ordinum Deputatos Tractatui Anno 1632. interfuisse dicebant. Reliqui verò Provinciarum Ordines adhæc respondebant, se Anno 1607. unum duntaxat Deputatum ad Tractationem mississe, atque è singulis Provinciis unum interfuisse. Sed Ordines Gener. suorum Nomine locoque binos Extraordinarios adjunxisse.

Vicesimo & tertio die Maji, Celsissimus Arausionensium Princeps, nec non Celsiss. Princeps Gulielmus, ac Præpot. D. D. Ordinum Senatores & Consiliarii in Concilium quum venissent, seriò Ordines admonere cœperunt; ne, si Pacis Tractatio felicem exitum consequeretur, sufficienti militum numero Rempubl. suam conservare negligerent. Idem ipsum etiam Provinciis omnibus per literas hortatorias indicatum fuit.

Vicesimo & quinto die Maji, Potentium ac Nobil. Ordinum Hollandiæ Deputati Plenipotentiarios, quorum Nomina sequentibus exprimuntur, elegerunt; D. Matenesium, & D. Heemstedium: Trajecti ad Rhenum Ordines, D. à Renf-woudâ: Frisiæ Ordines se imparatos adhuc ajebant: Trans-Yfulaniæ, D. ab Haarfolte, sive Ejusdem Valetudinis causa, D. à Ripperda: Civitatis Groningæ Omlandiæque, D. Aldringam: Gelriæ autem Zelandiæque Deputati aberant.

Vicesimo & octavo die in Concilio Ordinum propositum fuit, num ad Legationis Magnificentiam adderet, si Comes Gulielmus ceu Ordinum Generalium Nomine locoque extra Ordinem cum Deputatis mitteretur; præsertim quum id non sine exemplo foret, quandoquidem Anno 1607. factitatum fuerat. Huic propositioni Ultrajecti, Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandiæque Deputati conti-

nuò assenserunt. Hollandiæ verò Deputati, Dominos suos Principales ab eadem non alienos fore, dicebant.

Dominus *Tuilleries* Majestatis Sux Galliæ Legatus Hagam-Com. reversus, postquam ad colloquium vicesimo & nono die Maji pervenisset, Salvos-Conduct. in Originali, ut vocant, ab Imperatore tradidit, literis Latinis conscriptos, & vicesimo octavo die Januarii, Anno 1642. exaratos, atque ab Ipso Imperatore, Curtzio & Walderodo subsignatos.

Insuper etiam alium quendam ab Hispaniarum Rege subsignatum, ut supra commemoravi, tradidit.

Nono, vicesimo & secundo die Junii Zelandiæ Deputati summoperè sibi displicere dixerunt, quod, cum abessent, de Legatione atque Instructione ad Tractationem Monasteriensem reliqui Provinciarum Deputati agere cœpissent.

Interim tamen Provinciarum omnium Deputatos rogare decreverunt, ut septimo die Julii Concilio interesse vellent, quo super Instructione componendâ sententiam suam dicerent.

Decimo & tertio die Julii, D. Franciscus de Melos Salvos-Conductus Comiti Waltero, D. Lopo Zapax, Marchioni Castel de Rodrigo, D. Diego de Savedra, quinetiam Consiliario D. Marco Brun, à Celsissimo Arausionensium Principe per literas petiit. Quibus omnibus & singulis Salvi-Conductus ad Celsissimum Arausionensium Principem, qui eos unicè petebat, in Castra ad Assenedæ missi, ac postmodum à Celsitudine sua ad D. Franciscum de Melos à Buccinatore quodam perlati fuerunt.

Vicesimo die Julii, D. Meyndersvicius in Concilio Præsiciens retulit, Serenissimum Principem Electorem Palatinum in Hospitio suo ingentes sibi gratias egisse pro summo studio, labore ac diligentia, quibus Præpot. D. D. Ordines per Legatum suum Parisiis commorantem enixi fuerant, ut de suâ quoque causâ in Tractatione Monasteriensi agi posset; quemadmodum illud ipsum à Præpotentibus D. D. Ordinibus hætenus petierat.

Quinto die Augusti secundæ literæ ad Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ, Trans-Yfulaniæ, Civitatis Groningæ Omlandiæque Ordines exaratae fuerunt, quibus unicè rogabantur (propterea quod septimo die Julii, secundum superiorem petitionem, Hagam-Com. non advenissent) ut tandem vicesimo & quinto die Augusti Concilio interesse vellent, eo fine, ut vicesimo & septimo sequenti cum reliquis Provinciarum Ordinibus de electione Deputandorum, Plenipotentiariorum eorumque Instructione agerent. Et quoniam inter Civitates Groningæ Omlandiæque dissensio nonnulla de Comitibus oborta fuerat, idcirco de eadem quoque materiâ literæ ad Præpotentium D. D. Ordinum Deputatos, jam tum Groningæ commorantes, missæ fuerunt. Eodem fermè tempore renunciatum fuit, Regios Galliæ Plenipotentiarios D. sc. Avaucium & D. Chavignium intra septimanæ spatium Parisiis discessuros, ut Hagâ-Com. Monasterium tenderent; quo in consilium vocato, num Ipsi extraordinario quodam modo excipiendi essent, nihil quidquam de eo decretum fuit.

Undecimo die Augusti D. Renswoudæ in Concilio Præsiciens, proposuit, Comitem Gulielmum, Frisiæ Moderatorem Supremum, Ordinum Gen. Nomine
supra

supra Legatorum numerum ad Monasteriensem Tractationem invitari oportere. De quâ re agendâ Hollandiæ Gelriæque Deputati imparatos se esse dixerunt.

Vicesimo sexto, & septimo die Augusti, Nomine locoque Bremensium & Hamburgensium Civitatum omnem operam, studium ac laborem adhibui, ut ab Ordinum quoque Plenipotentiaris inter tractandum de liberâ securaque trans Vesarim Albimque Navigatione Commerciisque, deque continuis Regis Daniæ vectigalium exactioibus, deque minitatis Oldenburgensibus oneribus illius Fluminis ageretur.

De quâ re secundum voluntatem ac petitionem actum fuit.

Tandem initio Septembris de Legatione ad Tractationem Monasteriensem, deque Plenipotentiariorum Instructione agi cœptum est. Prius tamen de re militari confirmandâ actum fuit; quam ob causam etiam Celsissimus Arausionensium Princeps Ordinumque Consilarii, ut eam in rem Catalogum componerent, rogati fuerunt.

Zelandiæ Ordinum Deputati Actis Publicis diurnis inferi iusserunt, *se Negotium quidem occipere velle, si videlicet Provinciarum Ordinum Deputatis super Instructione Articulisque cum Hostibus transigendis satisfaceret; quod si denegaretur, hanc suam veniam nullam fore.*

Septimo die Septembris in Concilio Ordinum propositum fuit, quisnam Domino *Avaucio* & Dominò *Chavignio* (cujus loco postmodum *D. Servientius* substitutus fuit) divertendi locus constitueretur. Ea propter visum consultumque fuit, ut per *D. Mortaigne*, Aulæ Præfectum, Legatus Portugalliæ (cui propter incendium in ædibus illius obortum, in publicis ædibus commorari concessum erat) rogaretur, num ex iisdem excedere, atque apud Ordinarium Legatum divertii placeret. Cui ille, sibi easdem, quamdiu hic commoraretur, per Acta quædam Præpotentium *D. D.* Ordinum occupandas datas concessasque esse. Insuper etiam facillimè evenire posse (indicabat enim vulgus aliquando ædes suas spoliasse, sibi que ædes alias conducere interdictum fuisse) ut Legatum quoque Ordinarium in ædes suas recipere cogeret.

Duodecimo die Septembris *D. Tuillerius*, ac diebus paucis post Legatus *Portus Fr. d' Andrade Leitao* ad colloquium admissus fuit, idque semper vi literarum Regis Galliæ, eo fine, quo Galliæ Ordinumque patrocinio Portugalliæ quoque Legato Monasteriensi Tractationi interesse liceret: aut saltem ut provisionaliter Galliæ Ordinumque Plenipotentiariorum Salvorum-Conductuum beneficio Monasterium perveniendi venia daretur. De qua re nihil certi tunc temporis decretum fuit.

Vicesimo die Octobris Dominus *Meynersvicius*, & *D. Arnhemius* à Gelriâ, *D. Mathenesius*, *D. à Stevelshoeck*, *D. Schapius*, *D. Kesselius*, & *D. Catzius* ab Hollandiâ, *D. Knuytius*, *D. Stavenisse* à Zelandiâ, *D. Nederhorstius*, *D. Hoolckius* à Provincia Ultrajectensi, *D. Kraakius*, *D. Veltdrillius* à Frisiâ, *D. Aldringa*, *D. Klantius* à Civitate Groningâ Omlandiaque, Trans-Ysulaniæ quippe Deputati aberant, ad Monasteriensem Tractationem delegati fuerunt.

Tricesimo & primo die Octobris sequentes Articuli præliminares literis propositi fuerunt.

Exemplum maximi ponderis Articulorum, qui, priusquam cum Hostibus Induciarum Pacisve Tractatio aliqua institueretur, decernendi confirmandique forent.

- » **V**T Reip. Administratio, Jus supremum, Libertas Summa, ac Provinciarum
 » omnium Concordia atque unanimitas cum earundem Juribus & Privilegiis
 » secundum vim Unionis, atque ipsam denique Unionem, vicesimo & nono die Ja-
 » nuarii, Anno 1579. in vitam confirmatamque, conservarentur ac propugnarentur.
 » Religio autem, quemadmodum ea Anno 1619. Synodo Nationali Dordracenâ
 » confirmata, atque ab omnibus & singulis Fœderati Belgii Provinciarum Ordini-
 » bus accepta fuit, conservaretur.
 » Tertiò, ne quæquam Militum sive Peditum sive Equitum rerumque eò perti-
 » nentium, secundum Statum atque ordinem, de iis Celsissimi Arausionensium
 » Principis & Consiliariorum Ordinum consilio ineundum ac constituendum,
 » ante Induciarum Pacisve cum Hostibus Tractationem, eaque durante, diminu-
 » tio, multò minus reductio aliqua concederetur.
 » Atque ut, præcedentes Articulos tres, utpote hujusce Reipub. fundamentum,
 » immutatos permansuros, omnes & singulæ Provinciæ sanctè adjurarent, & dex-
 » tram fidemque invicem darent, se omnia, quæcunque tandem in dictorum Arti-
 » culorum commutationem sive annihilationem afferrentur, longissimè semota ha-
 » bituros esse. Cujus rei ergò Acta quædam publica instituerentur, quibus singulæ
 » Provinciæ Deputati, tam suo quam Dominorum suorum Deputantium eorum-
 » que Successorum Nomine locoque, subsignare tenerentur, Idque vi specialium
 » literarum Auctoritatis à Deputantibus suis eam in rem exhibendarum; formulæ
 » quinetiam Procurationis ea de causa instituerentur, ut eodem modo atque or-
 » dine omnia fierent.
 » Quartò, ut, si Pacis Tractatio cum Hostibus feliciter procederet, Majestas
 » Sua Galliæ rogaretur, ut firmam ac perpetuam cum Fœderati Belgii Provinciis
 » Fœderationem atque amicitiam conflare velit, quâ Majestas Sua promitteret
 » sponderetque, si fortassis Rex Hispaniarum Pacis Tractatum dissolveret, aut lo-
 » cum sive munitionem aliquam à Præpotentibus D. D. Ordin. Eorumve Nomine
 » hætenus possessam oppugnaret, jam tum ipso facto cum Hispanis abrupturam
 » sese bellumque ocepturam esse; quemadmodum etiam Fœderati Belgii Provin-
 » ciæ, si Rex Hispaniarum Pacis Tractatum cum Majestate Suâ Galliæ dissolveret,
 » locumque aliquem sive munitionem summè dictæ Majestatis oppugnaret, cum
 » Eodem Hispaniarum Rege abrupturos sese promitterent.
 » Quintò, ne, durante Pacis sive Induciarum cum Hostibus Tractatione, aliqua
 » militum Copiæ dimitterentur.
 » Sextò, ut omnia ad bellum præparata haberentur, quemadmodum æstate sin-
 » gulâ à Fœderati Belgii Provinciis fieri consueverat.
 » Septimò, ut paria singulis Provinciis onera ac tributa, quorum etiam ratio
 » reddi possit, sedulò imperarentur.
 » Octavò, ut Pacis sive Induciarum cum Hostibus Tractatione procedente, re-
 » medium

medium aliquod excogitaretur, de solvendis Generalitatis debitis, cumque in finem onera quædam generalia excogitarentur ac concederentur.

Nonò, ut onera quæ commeatus ac Licentiarum Nomine veniunt, secundum Ordinem eâ de causâ institutum, continuarentur, donec debita exsolvenda, nummiquè versuræ lucro, Senatus Archithalassi Nomine ac Titulo conflati, exsolventur.

Quod ad Militum Copias attinet: *Equestres ad sexaginta supra octo, mediamque Cohortem, Pedestres ad quadringentos supra sexaginta & septem Manipulos redacti fuerunt: adeò ut Equitum numerus quinque millia supra quingentos & octoginta, Milites autem triginta supra novem millia, octoginta insuper contineret, quorum omnium stipendia diebus quadraginta, supra binos, septies centenis & octoginta Florenorum millibus, supra centum & triginta quinque Florenos, assibusque decem æstimantur; adeò ut singulis Annis univèrsa Summa sexagies centena Florenorum millia, septies insuper centena, octoginta & quatuor millia, nongentos supra sexaginta & duos Florenos, assesque undecim conficeret.*

Insuper etiam visum consultumque fuit, ut Acta quædam conscriberentur, secundum quæ tres Articuli præliminares juramento confirmarentur: quemadmodum etiam, postquam Instructiones ad Tractationem Monasteriensem legi cœperunt, jurejurando invicem promiserunt, se omnia sub fide taciturnitatis acturos: eâ lege tamen, ut sibi liceret eadem Deputantibus suis aperire. Quod ut tantò rectius perciperetur decretum fuit, ut de eadem materia per singulas Provincias exemplaria distribuèrentur: ad ea autem recipienda, D. Meynderfvicius, D. Catzius, D. Stavenisse, D. Nederhorstius, D. Craackius & D. Clantius delegati fuerunt.

Comites Avaucius & Servientius Majestatis Suae Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum tandem decimo & octavo die Novembris Mosâ navi Dordrechtum usque devecti, omnem operam intenderunt, quo modis extraordinariis exciperentur; eo prætextu, quod hæc magnifica admodum delegatio esset; at verò Ordines, ne ex illâ extraordinariâ ordinaria quædam exceptio fieret, subverebantur; eò quod, *Modum* tam in ceremoniis, quam rebus ipsis *excedere*, Magnates plerumque soleant.

Primò itaque in Concilio Ordinum propositum fuit, num præter Ordinariam exceptionem, quâ D. de Mortaigne Aulae Præfectus utrumque excipiebat, quispian è Concilio Roterodamum, ad ceremonias præstandas, mittendus esset: Secundò, num Roterodamens. Magistratus invitandus ac rogandus foret, ut per duos tresve Civium Manipulos eos reciperent, & sumptibus publicis exciperent. Eum ad modum etiam Delphis. Tertio, quibus modis ad Pontem (dictum *de Hoorn-Brugge*) excipiendi: Quarto, num Hagæ-Com. diem atque alterum præter morem solitum detinendi forent. Quibus perpensis, visum fuit, quantum ad primum & secundum pertineret, de iis nihil quidquam agi posse, sed illa arbitrio atque humanitati Magistratus relinqui debere. Tertium verò, quemadmodum etiam exceptio, quæ publicis sumptibus fieret, quantum ad dierum numerum attingeret, pristinae consuetudini relictum fuit; Eâ lege tamen, ut in Epulis Provinciarum magnificentia ratio haberetur. Ad eos autem prope pontem, quem dixi *de Hoorn-Brugge*, excipiendos Celsissimus Princeps Gulielmus rogatus atque

invitatus fuit, eò quod hæc delegatio propter operis gravitatem magna atque eximia erat. Et quamvis Dominus Brassetius postmodum rursus rogaret, ut supramemorati Legati per quosdam sive per unum duntaxat Civium Hagiensium Manipulum exciperentur; disertis verbis ipsi ut responderetur, decretum fuit, Eos more solito exceptos, & Celsissimum Principem Gulielmum ad eos excipiendos solum hæc vice rogatum atque invitatum iri.

Dominus *de Mortaigne* per literas indicavit, Dominos Legatos vicesimo die Novembris Roterodamum advenisse, eosque ad vicesimum & secundum, quibus quater epulis exciperentur, permanuros esse, & quoniam ibidem loci advenientes Legati sumptibus publicis non nisi bis exciperentur, Idcirco jam nunc cognoscere cupiebat, num ultra binas epulas exsolveret; quibus per literas itidem responsum fuit, propterea quod extraordinaria illa esset delegatio, omnes quatuor exsolveret. Vicesimo & secundo die Novemb. Ordines iterum per literas certiores fecit, Dominos Legatos ultra quatuor epulas commorari velle, cupiens percipere, quid sibi in reliquis, quæ appararentur, agendum foret. Cui tum expressis verbis per literas regestum fuit, quod si de quatuor epulis exsolvendis nullum ipsis verbum fecisset, binas tantum pro more solito exsolveret; Sed si quatuor exsolviturum se dixisset, jam tum pro iis, neque aliis ullis satisfaceret; Eo quod cognitum exploratumque habebatur, Dominos Legatos id neutiquam parsimonie causa agere; Sed vero ut semper longè supra Ordines eminent, simul etiam tot retrò Annis Præpotentium D. D. Ordinum dignitatem atque auctoritatem nonnihil imminuerent. Quod postmodum pluribus innotescet.

Vicesimo & tertio die Novemb. Dominus *de Mortaigne* Præpot. D. D. Ordinibus indicavit, Dominos Legatos horâ illius diei quartâ pomeridianâ ad Pontem, qui dicitur *de Hoorn-Brugge*, pervenire constituisse; ubi à Celsissimo Principe Gulielmo, cum ingenti Nobilitatis Comitatu, & Carrucarum satis magno numero excepti, ad ædes Domini ab Assendelst, quæ ipsis in Hospitium fuerant præparatæ, perducti fuerunt. Quo peracto, Dominus Arnhemius, D. Camerarius, D. Vosbergius, D. Nederhorstius, D. Veldriël & D. Aldringa delegati fuere, ut supradictis Legatis in Hospitio adventum gratularentur, ac primâ vice cum ipsis cœnam sumerent. Cum quibus Dominus *Avaucius* propter valetudinem, ut agebat, minime accubuit. Sed verò, propter superbiam noluisse credebatur, utque sibi summopere displicere ostenderet, Legatos non laute satis neque magnifice à Præpotentibus D. D. Ordinibus exceptos fuisse.

Dominus autem *Servientius*, qui assidue epulis intererat, eo semper sermones suos dirigebat, Quod nimirum Serenissima Regina Ordinesque Regni Pacem inire constituissent, ac quoniam satis Christiani sanguinis ferro profusum esset, idcirco maturandum, neque tempus frustra consumendum esse.

Postquam primo die Decembris, cum Ordinario Legato; Domino *Tuillero* (Domino *Avaucio* verba terminis generalioribus faciente, dextrum latus Dominus *Servientius*, sinistrum verò Dominus *Tuillero* clauderat) patentibus Januis exauditi fuerant, Commissarios, quibuscum agere possent, petierunt: Quocirca etiam delegati fuerunt D. Meynerfvicius, D. Mathenesius, D. Pauw, D. Knuytius, D. Hoolkius, D. Ripperda & D. Aldringa. Dominus autem Veldriël, qui

Ordi-

Ordinum Frisiæ Nomine solus hîc aderât, se Legatorum Conventui interessè posse negabat, interim tamen quæcunque in eodem agerentur, se concessurum esse asserbat.

Exemplum Potestatis atque Auctoritatis, quæ ad res præsentès haud parum attinet, hisce inserere visum fuit.

Charissimi & Dilectissimi Amici, Socii & Confœderati Nostri; Hoc tempore in Germaniam mittimus præcharum & prædilectum Nostrum Nepotem, Henricum Orlientium, Longevilla & Tautevilla Ducem, absolutum Principem ac Comitem in Neuschafstel, Comitem Dunoisia, & Tancarvilla, Hereditarium Normandiæ Comitem Stabili, Moderatorem atque in ea Regni Parte Vicarium Nostrum, centum Ordinis Nostri militum Præfectum, atque Ordinis Nostri Equitem; Fidissimum Nobis & Charissimum Dominum Claudium de Mesmes, Comitem Avaucia, Ordinum Nostrorum Supremum Moderatorem, rei Aerariæ in Galliâ Curatorem Summum, Territorii Præfectum; & Fidelissimum ac Charissimum Dominum, D. Abelem Servientium, Comitem de la Roche, in Concilio Ordinum Nostrorum Consiliarium, universos ac singulos, qualitate ac Titulo Plenipotentiariorum Nostrorum, eo tamen fine, ut simul cum Amicis & Confœderatis Nostris de Pace Vniuersali agerent. Ac quoniam in Conventu Monasteriensis Tractationis ad id operam damus, quò Nostram ergà Vos benevolentiam ac voluntatem ostendamus, Idcirco consilio atque arbitrio Serenissimæ Reginæ, Matris Nostræ plurimum honorandæ, hæc ad Vos dedimus, quò Vos certiores redderemus, quandoquidem eadem voluntate affecti simus, quam Reverendus Noster Parens assiduò habuit, ad intimam Provinciarum Vestrarum Vnionem conservandam, Nos supradictis Comitibus Avaucia, & de la Roche mandasse ac præcepisse, ut, titulo ac qualitate Legatorum Nostrorum Extraordinariorum, plenissimâ Auctoritate munitorum, in Hollandiam discederent, quo Fidelissimum & Charissimum Nostrum Legatum, D. Tuillerium, in Concilio Ordinum Regni Nostri Consiliarium convenirent, cumque iis, qui à Vobis Auctoritate muniuntur, omnes ac singulos Tractatus Articulosque inirent ac confirmarent, quos & Nostri & Vestri commodis & causis, quæ, ut ad Pacis conclusionem perveniri queat, componi debent, plurimum inservire arbitrabuntur. Quin etiam Legatis Nostri hoc imprimis mandasse, ut Vos de amore ac benevolentia Nostrâ certos facerent, Vestramque causam omni ex parte cognoscerent, quo ad Tractationem Vniuersalem non minori, quam Nostram, vigore ac studio deferrent, Nostram quoque causam Vobis indicarent, eo fine, quo simul inter se de eadem agerent, atque inter Regnum Nostrum Vestrumque Statum sinceram ac firmam Amicitiam Societatemque conservarent, quò tanto facilius supradictam Pacem ejusdemque securitatem consequi possimus. Plenissimam itaque fidem ipsis habebitis, in omnibus iis, quæ Vobis exposituri sunt. Quod reliquum est, Deum Opt. Max. rogamus, ut Vos, Charissimi, & Dilectissimi Amici, Socii ac Confœderati Nostri, in tutelam suam cœlestem suscipere velit. Actum Parisiis, postremodie Septembris, Anno 1643. Amicus & Confœderatus Vester, Ludovicus; Pauloque infra, de Lomenies.

Literarum Inscriptio hæc erat:

Charissimis & Dilectissimis Nostri Amicis, Sociis & Confœderatis Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus Generalibus.

In

In ipso Conventus initio, eò quod Regii Galliarum Legati majorem, quam quidem consueverant, inter excipiendum honorem tantopere postularent, Ordines Generales causam ceperunt conquerendi de eo, quod Rex Galliarum Eiusdemque Ministri ac Legati huic Statui ejusque Legatis dignitatis atque Auctoritatis titulos surripere studebant. At verò quantopere etiam Ordines urgebant, tamen responsionem suam, eo quod nullam se Auctoritate ad id munitos agebant, excusarunt. Interim tamen de Copiarum Gubriani nuperrimè profligatarum restoratione, deque subsidio atque auxilio Serenissimæ Domine Principis, Hassiæ Land-Gravii Viduæ Eiusdemque exercitu, quo maximum Gallis incommodum obortum existimabat, multa egit; quapropter etiam rogabat, ut Ordines Generales qui propius aderant, tam Serenissimæ Principi, quam Gubriani Copiis, quamvis longè distitis, ingenti aliquo, sive Copiarum, nummorum, commeatus, sive rerum bellicarum auxilio subvenirent. Quibus in Concilio Ordinum relatis, ex eorundem decreti præscripto, conventu proximo responsum fuit, Præpotentes sc. Ordines majorem in modum lætari, quod Majestas Sua Galliarum in Copiarum Gubriani restorationem Vice-Comitem Turennum, strenuum atque egregium Ducem, iisdem præfecerat, ipsi interea per literas Eam consolarentur, ac pro temporis opportunitate succurrerent, absque ullâ tamen subsidii auxiliique promissione reali. Deinde autem à Majestatis Sux Legatis propositum fuit, quo modo Tractatio Monasteriensis institueretur: quo in Consilium vocato, eoque in Concilio Ordinum relato, tandem responsum fuit, Præpotentes Ordines Plenipotentiariorum suos ad Tractationem Monasteriensem missuros, atque eos, qui cum Hostibus acturi essent, ex ipso Ordinum Collegio immediatè, & singulas partes, tam Regiæ Majestatis Galliarum, quam Præpotentium D. D. Ordinum proprias res causasque acturos, ac, si fieri posset, rem ad Inducias, angustè duodecim Annorum, deducturos esse. Nihilominus tamen, non nisi communi consensu quidquam concedendum ac concludendum esse. Omnia denique pari passu, eodemque modo agenda, atque altera cum Hispanis dissolvente alteri quoque Parti dissolvendum esse. Zelandiæ verò Deputati, quemadmodum antehac, pristinas suas Protestationes repetierunt.

Vicesimo & primo die Novembris Dominis Legatis sequens Memoriale traditum fuit.

Celsitudinibus Suis Regiæ Majestati Galliarum annuunciare placebit, Serenissimum Regem, Henricum Magnum; gloriosissimæ memoriæ, post Inducias, Anno 1609. confirmatas, declarasse Fœderati Belgii Ordinum Generalium Legatos absolutum & potentem Statum representantem eodem modo ac qualitate cum Serenissimorum Venetorum Legatis habitos atque exceptos iri, quos immediatè sequerentur, Eisdem pallio quasi pone apprehendendo.

Eapropter etiam omnes Galliarum, Magna Britannia, Suecia Daniaque Reges, quin ipsos etiam Venetos in omnibus suis exceptionibus, colloquiis, ceremoniis actibusque solennibus Fœderati Belgii Ordinum Legatos haud aliter, quam Legati sui habentur atque excipiuntur, habuisse atque excepisse.

Iam autem obtenebrationem quandam Galliarum Ordinumque Legatorum errore obtigisse; utque incommodis atque interruptionibus hisce, quæ dehinc Monasterii in visitationibus, communicationibus ac Societate Legatorum & Plenipotentiariorum mutuâ suboriri possent, oc-

curratur & resistatur, Idcirco Fœderati Belgii Ordines Generales Regiam Majestatem Suam unice rogare, ut Legato ac Plenipotentiaris suis, qui Monasteriensi Tractationi interfuturi sunt, mandata ac necessaria injungere, Ordinumque Legatos eo modo, quo Serenissimorum Venetorum Legati excipiuntur atque habentur, excipere atque habere velit. Actum Hægæ-Com. in Concilio Fœderati Belgii Ordinum Generalium, vicesimo & primo die Novembris, Anno 1643.

Eodem fermè tempore inter Provincias, de sumptuum Monasterii impendendorum exsolutione, disceptatum fuit. Hollandia Provinciam quamque suorum Plenipotentiariorum sumptus exsolvere volebat: reliquæ autem contra, illud Generalitatis Ordini adversum esse; Præpotentes quinetiam Ordines tali casu neutiquam concessuros, ut è Collegio suo Generali quidam Monasteriensi Tractationi interessent; undè alia rursus incommoda suborbitura essent. Tandem tamen suam quamque impensorum Partem exsoluturam concessum decretumque fuit.

Decimo & quarto die Januarii Majestatis Sux Portugalliæ Legatus Andreas Leitaus rogari jussit, num se quoque in Societatem suorum Legatorum ad Conventum Monasteriensem recipere vellent. Quo perpenso, simul etiam quod Majestas Sua Galliæ alteras jam literas misisset, Ejusdemque Legati illius rei mentionem fecissent, ad eam petitionem respondere decretum est. Ipsum videlicet Legati qualitate cum Præpotentium Ordinum Legatis, ad Tractationem Monasteriensem admitti nullo modo posse; illud verò sibi in manu esse, ut ad eam præsidio aliquo securè ac liberè pervenire posset; Si Nobilis Aulici, seu privati cujusdam qualitate comitari cuperet, neutiquam ipsi denegatum iri: at verò postquam Monasterium pervenisset, Plenipotentiariorum suorum clientelæ non amplius confidendum esse.

Vicesimo & sexto die Januarii, Ordines Generales omni studio ac diligentia incubuerunt, quo Regios Legatos ad Inducias multorum Annorum adducerent; quod equidem nonum Articulum Ligæ Garantiæ, ut vocant, sive securitatis, postmodum initæ, respiciebat, de quibus pluribus. Interea autem Ordines Generales Titulorum Honorariorum, Dignitatis atque Auctoritatis Summæ satisfactionem sibi rursus postularunt.

Cujus quidem rei gratiâ Dominus Haga, qui Præpotentium Ordinum Nominine locoque Oratorem Constantinopoli egerat, per egregia quædam Acta conscripta pluribus demonstravit, Se Constantinopoli, in Poloniâ atque in Germania haud aliter quam Regium Legatum, habitum exceptumque fuisse. Idem quoque à Domino vander Mylen, & qui Constantinopoli hujusce Reipubl. Nominine locoque commorati fuerant, clarissimè demonstratum fuit. Deinde autem super malitiosa navium Fœderati Belgii Subditorum per Gallos in Mari Mediterraneo direptione conquesti fuerunt. Quibus cum propter Auctoritatis indigentiam de ea re agendâ, Regiæ Majestatis Galliæ Legati nihil respondissent, idcirco sequenti æstate Legati ab Ordinibus Generalibus in Galliam missi fuerunt, qui Tractatum quendam maritimum inierunt.

Proximo Conventu Legati Regii, ut Tractatus aliquis de Copiarum educatione deque armorum quadam expeditione iniretur, rogarunt, asserentes Serenissi-

nam Reginam sequenti ætate ingentem aliquam, atque eximiam expeditionem concepturam esse. Ac quoniam Majestas Sua novas quasdam militum Copias conferbere neesse haberet, Ideirò in lustrationem & eongregationem Copiarum Haram, pagum quendam propè Trajectum ad Mosam, sibi concedi postularunt. Quinetiam miserimum Rerum Serenissimæ Principis Hassiæ Landt-Gravii Viduæ statum ac conditionem, propter profligatas Guibriani Copias, exhibuerunt. Casseliensem quoque Civitatem in summo obsidionis periculo versari: quapropter summè dictæ Principi Copiarum aut nummorum auxilium iterum iterumque rogarunt.

Conventibus denique multis variisque habitis Liga Securitatis ad octo Articulos redacta fuit; de quibus Pars utraque satis conveniebat, de nono autem aliqui ambigebant. Haram ipsis & congregandi & lustrandi Copias concessam ajebant, insuper etiam Serenissimæ Principi, tantum è penu, quo tormenta & res bellicæ eonduntur, commeatus & tormentorum bellieorum, datum iri, quantum Reip. Status ferre posset, pro qua oblatione gratis actis, octo Articulorum confirmationem urgebant, propterea quod alterius Partis Plenipot. tantas in Hollandiâ moras non nisi Gallorum à Pace aversionem interpretari ajebant. Præpot. D. D. Ordinum Deputati tantas itineri Monasteriensi moras non aliam ob causam interjectas fuisse respondebant, quam quod Provinciæ pleræque adhuc imparatæ forent, easque Reip. Status requisisset. Ad hæc autem tertiam Legatorum ad Memoriale hoc super Titulis Honorariis, Dignitate atque Auctoritate supremâ ad modum Venetorum, vicesimo & primo die Decembris exhibitum, solidam & nullis ambagibus impleitam Responsionem quærebant; de quâ re agendâ Regii Legati nullâ potestate se munitos diebant; eamque in Gallicâ Aulâ quærendam esse. Illud omnibus mirum, quippe eognitum compertumque erat, Præpotentium D. D. Ordinum Legatos ad Annum usque tricesimum supra secundum 1632. haud dissimilem in modum cum Venetorum Legatis habitos exceptosque fuisse. Ab isto hoc autem Anno Gallos non rogatos Arausionensium Principi Titulos majores magisque honorarios concessisse; eontrâ verò huic Statui, *Invictissimi, Potentissimi & Gloriosissimi* Titulos surripuisse. Et quamvis Provinciæ omnes, imprimis Hollandia, summo studio id agerent, ac satis declararent, se Monasteriensi Tractationi nullo modo interesse posse, antequam sibi in eâ re satisfactum foret, frustra tamen in eo laboratum fuit, quinimo satis apparebat, Gallos Præpot. D. D. Ordinum Plenipotentiariorum à Monasteriensi Tractatione absentiam animo haud iniquo ferre, quo universum Tractationis Negotium, sequuturam saltem ætatem (quâ Serenissimam Reginam expeditionem aliquam magnam atque ingentem moliri dixerant) produceerent. Duodecimo die Februarii, complures Hollandiæ Deputati in Præpotentium D. D. Ordinum Concilium pervenerunt, ibique declerarunt, se nequidquam de Tractatione nova cum Gallis aperire posse, nisi prius in Titulis Honorariis satisfactum foret. Quâ de re Celsissimum Arausionensium Principem consulere decreverunt. Sed postquam deinde convenissent, res eâ lege ac conditione composita fuit, ut Galli Præpotentibus Ordinibus duodecies centenis Florenorum millibus subvenirent. Multum quinetiam de Tractatus initio, videlicet de verbis (*Seigneurs Estats*) pro quibus Galli (*Sieurs*

(*Sieurs Estats*) scribere volebant, multum quoque de verbo (*Respectu*) ultrò citrò-que disceptatum fuit. Galli etiam Papæ Romani Nuncio Salvum-Conductum, quo Coloniâ ad Monasteriensem Tractationem pervenire posset, rogabant; de quo deliberatum fuit.

Quinetiam relaxationem Ecclesiasticorum quorundam Ordinis Romani, qui è Montium ditione evecti atque Orsoyam captivi perducti fuerant; ad hæc literas quasdam interceptas à *Petro de la Cotera*, Gelriæ Governatore commonstrabant, quibus satis superque liquebat, Præfectum *Lamboy* Copias Regis Hispaniarum stipendia mereri; proindeque ab Ordinibus ut Hostes, non autem ut Neutrales, habendos esse. Juxta supradictos Articulos, maximus quoque fuit de Ligâ Garantiæ sive Securitatis. Quamvis enim octo Articulis Pars utraque annueret, nihilominus tamen de nono quodam, sequentibus inserto, disceptabatur; Cui Provinciarum, imprimis autem Zelandiæ Deputati plurimum inhærebant, saltem ut Articulus quidam privatus haberetur: quod ut concederent Regii Legati nullâ Auctoritate munitos se prædicabant.

Zelandiæ Deputati rursus protestati sunt, se acceptatione octo Articulorum in mutationem, innovationem aut confirmationem Tractatum Anni 1630. 1634. & 1635. neutiquam consentire; Verum eos valori ac robori suo permittere: priores quidem Articulos concesserunt; nequaquam verò se posse annuere, quod Articulo quarto & quinto dicebatur; neque Gallis neque huic Statui, Tractationes suas præ altero promovere, integrum esse, utpote *quod non modo non fieri solet*; verum etiam huic Statui noxium ac perniciosum est: eo quod sufficeret, alteri sine alterius consensu quicquam concludere non licere.

Apud Legatos Regis Galliarum secundò de Auctoritatis Dignitatisque *Titulis Honorariis* laboratum est, dicendo horum octo Articulorum sive Ligæ Garantiæ, quam vocant, conclusionem effectum nullum consequenturam esse, nisi huic Statui super solennibus istis Articulis satisfiat: quum nulla visitatio mutua, neque sine visitatione ulla communicatio fieri possit. Sed præter ablegationem ad aulam nihil obtinebatur: quocirca ad Commissarium Houftium (eo quod Legatus *Lirius Hagæ-Com.* commorabatur) literæ datæ fuerunt. Quum autem Legati Regis Galliarum nonum Articulum acceptare etiamnum renuerent, D. D. Deputati, eo non obstante, Articulum hunc Legatis Regis Galliarum tradendi Auctoritatem acceperunt: addendo Præpotentes D. D. Ordines supradictum nonum Articulum, quod si eveniat, supra memoratorum octo Articulorum Tractatui pro inserto habere. Zelandiæ autem Deputati declarabant, se necdum in mandatis quicquam habere, neque supradictis annuere, nisi consensu Deputantium suorum salvo; & antehabitis protestationibus.

Subsignatio Tractatus super Copiarum educatione facta est Hagæ-Com. vicesimo & nono die Februarii, octo verò Articulorum seu Ligæ Garantiæ, quam vocant, Kalendis Martii, cujusmodi sequuntur.

Lvdovicus, Dei Gratiâ, Gallia & Navarra Rex, omnibus & singulis, quibus continget presentes literas legere audireve, Salutem: Constare volumus in Concilio Nostro visum examinatumque fuisse Tractatum, Nostro Nomine Hagæ-Com. Batavorum initum & sub-

gnatum à Charissimo Nostro & Fidelissimo Claudio de Mesmes, Comite Avaucix, Ordinis Nostri Moderatore, Aerarii Nostri publici Præfetto, Regni Nostri Ministro; & Dilectissimo & Fidelissimo Abele Servientio, Duce Rosai, Consiliario in omnibus Nostri Conciliis, Extraordinariis Plenipotent. ac Legatis ad communem pacem; ut & Dilectissimo ac Fidelissimo Gasparo Coigneto Tuillerio, in Conciliis Nostri Consiliario, & Legato Nostro apud charissimos Amicos, Socios & Confæderatos D. D. Fæderati Belgii Ordines Generales, Commissariis Nostri hac in parte, cum D. D. Deputatis Bartoltio à Gent, Loenii & Meinersvici Domino, Senescallo Tiletensis Bommeliensisque Insula, Iohanne Matenesio, Toparchâ in Matenese, Riviere, Opmaria & Souteveen; Iacobo Catzio, Equite, Hollandia & West-Frisia Syndico Supremo; Iohanne Knuytio, Equite, utriusque Vostmaria Toparchâ, Primario atque Equestrem & Nobilium Zelandia Ordinem representante, Ordinario charissimi & dilectissimi Nostri Nepotis, Arausionensium Principis Consiliario; Gisberto ab Hoolkio, Trajecti ad Rhenum Ex-Consule; Francisco à Donia, Toparchâ in Hinnema & Heytsum; Gulielmo Ripperda, Domino in Boxbergen, Bocolo & Hengelo; & Adriano Clantio, Domino in Stedum, vi literarum Auctoritatis Legatorum Nostrorum supra memoratorum, & supra dictorum D. D. Deputatorum, quorum Tractatum & utriusque Auctoritatis Exemplum subsequitur.

Rex Christianissimus, consilio Reginae Matris, communium Hostium exigua ad Pacem inclinatione & voluntate, quâ hactenus tenentur, cognita perspectaque, ipsi verò, quamvis propter ejusdem Tractationem tandem nonnullos è Plenipotentariis suis Monasterium miserint, ut hoc pretextu acquiescere & negotio moram injicere possent, nisi aequas honestasque conditiones accipere armis cogantur; Idcirco ad tam exoptatum finem consequendum, Majestas Sua eos simul cum Fæderati Belgii D. D. Ordinibus Generalibus, quam poterit fieri infensissimè, aggredi constituit decrevitque. Ut autem summè memoratis D. D. Ordinibus medium sufferendi sumptus suppeditetur, quos magnæ cuidam expeditioni impendere tenebuntur, summè dicta Majestas D. D. Ordinibus presenti Anno 1644. extraordinarium quoddam subsidium nummarium, juxta conditiones sequentes, concessit.

1. Majestas Sua hoc vertente Anno 1644. summè memoratis D. D. Ordinibus Generalibus duodecies centenae librarum millibus subveniet, quas summè dicti D. D. Ordines extraordinariorum militum stipendio solummodo impendent, qui aut jam conscripti sunt, aut in posterum conscribentur; adeo ut duodecies centenae librarum millia nulli alteri usui applicanda sint: quod summè memorati D. D. Ordines se constanter ac fideliter observaturos promittunt, quò Hostes, modis quibuscunque fieri poterit optimis, facilius aggrediantur.

2. Majestas Sua in exactiorem nummorum exsolutionem assignationem, quam vocant, optimis conscriptam formulis, dari curabit, gratam quinetiam illi, cui summè memorati D. D. Ordines id negotium in Gallia dabunt, ut intra vertentem Annum Parisiis certò exsolvantur. Solutio fiet tribus terminis, nempe quater centenae librarum millia juxta Rationem præsentis Tractatus, quater centenae librarum millia mense Julio, proximè venturo, quater centenae librarum millia subsequente Mense Octobri.

3. Quibus summè dicti D. D. Ordines semetipsos obligant atque obstringunt, ad exercitum suum, qui firmus debiteque instructus erit, educendum, ad magnam aliquam expeditionem occipiendam, quemadmodum etiam Majestas Sua

yicif-

vicissim promittit spondetque, se firmum debiteque instructum exercitum educaturam esse, quo similiter magnum quid occipere, vel Hostibus, quam fieri poterit inaximum, damnum inferre queat.

4. Summè memorati D. D. Ordines concedunt atque permittunt, ut stipendia Gallorum Præfectorum, à supra memorata nummorum Summa deducta, referrentur, quo eundem ad modum exsolvantur, quem ad modum conventum est Tractatu decimo & septimo die Junii, Anno 1630. decimo & quarto Aprilis, Anno 1634. inito, atque is, quem D. D. Ordines Parisiis ad duodecies centena librarum millia recipienda committent, isthic loci Summam, quam prædicta stipendia exaquabunt, ex postrema exsolutionis parte, solvere teneatur.

5. Majestas Sua & summè dicti D. D. Ordines præsentis Articulus sex septimanarum, aut duorum Mensium spatio, si fieri possit, confirmabunt.

6. Præfens Tractatus superioribus inter Majestatem Suam & summè memoratos Ordines initis, nihil quicquam derogabit, sed omnes & singuli vim ac vigorem suum retinebunt, quo utrimque fideliter ac religiose executioni mandentur.

In cuius rei testimonium Nos supra dicti Legati ac Deputati, vi literarum Auctoritatis Nobis concessæ, præsentis hosce Articulos solitâ Nostrâ subsignatione sigillique appendicè muniri curavimus. Hagæ-Com. Batav. vicesimo & nono die Februarii, Anno 1644. Subsignatum, de Mesmes, Servientius, Tuillierius, Bartolthius à Gent, J. Matenesius, Jacobus Catzius, Knuytius, Hoolkius, Donia, Clantius: Annulisque signatoris obsignatum.

Ad pleniorum tertii Articuli, hoc die confirmati explicationem, conventum conclusumque fuit, ut Rex, ac summè dicti Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales singuli exercitum, decem supra octo aut viginti millium peditum, quatuor insuper millium & quingentorum aut quinque millium equitum educerent, ac supra memoratas Copias ad summum medio Mense Majo, proximè venturo, in Belgii Provincias introducerent, nisi is, qui Hispaniarum Regis Copiis præest, suas maturius educat, quo casu Rex & summè memorati D. D. Ordines suas quoque tempestivè ed educere tenebuntur, quò se Hostes movebunt: ut exercitus summè dictorum D. D. Ordinum locum aliquem tanti momenti aggressurus esset, ut haud exiguum inde damnum ad Hostes redire possit, utque exercitus Majestatis similiter locum alicujus momenti oppugnaturus, sive in Hostium regiones invadendo tantam distractionem effecturus, ut Copiarum suarum maximam Partem defensione adversus Majestatis Suae Machinationes implicitam habere cogantur, ac Celsissimus Arausionensium Princeps tantò feliciorum expeditionis sue exitum consequi posset. Eâ lege, ut, si Majestatis Suae exercitus tantummodo distractionem efficeret, quatuordecim dies prius, quam summè memoratorum D. D. Ordinum educendus foret: quod si verò decerneretur ac concluderetur, ut uterque exercitus loca aggredere, eodem quoque die absque ullo dubio in campum educeretur, ea conditione, ut, qui contra fecerit, fidei malè servatæ arcessendus veniat.

Summè dicti D. D. Ordines semetipsos obligant atque obstringunt, effecturos sese, ut octavo die Aprilis triginta ducentorum, 300. 400. & 500. vehium naves bellicæ debite instructæ propriis sumptibus pernavigent, quò Hostibus in Flandriam ingressus mari præcludatur atque eripiatur. Quod si etiam Regis Copiæ locum aliquem in oris Flandria maritimis aggredere, supra dictæ triginta naves, durante expeditione, semper in supradictis oris paratæ semper habebuntur, locumque à Regis Copiis obsessum mari cingent, ne aut Hispaniarum

Regis Viribus opibusque, aut alterius cuiuspiam, qualiscunque tandem fuerit, qui quocunque prætextu opitulari vellet, mari subveniatur.

Summè memorati D. D. Ordines semetipsos etiam tali casu obligant atque obstringunt, ad commèatum universum, qui ex Gallia supportabitur, ad castra Majestatis Suae sufficient, militum præsidio perferri, sive commèatum mediocri pretio ipsis exhibendum, si ventus sufficientem ex Gallia eò develi non sinant, & se è regionibus summè dictorum D. D. Ordinum præmemoratum locum, & ubicunque Regis exercitus commorabitur, ad expeditionem suam conficiendam, subvectioni faveat atque inserviat: cui Negotio Majestas nunquam arma sua immisceret, nisi, quæcunque hoc Articulo continentur, à summè memoratis D. D. Ordinibus fidelissimè ac plenissimè observata iri, persuasum sibi haberet, qui illud ipsum promittunt spontentque seque ad id obstringunt ac devinciunt, eà lege ac conditione, ut contrarium committentes fidei malè servata ac dissolutionis Tractatum ab ipsis cum Majestate Suâ initorum accessendi veniant.

Summè dicti D. D. Ordines Majestatis Suae Copiis trans Rhenum Vesaliensem, ut & trans Mosam Trajectensem, meatus & remeatus sincerè promittunt, ubi à Majestate Suâ id rogati fuerint, ita tamen ne cum Status sui præjudicio ac damno id fiat.

Summè memorati D. D. Ordines semetipsos obligant atque obstringunt, se exercitum suum in urbium statione non locaturos, quamdiu Reipubl. salus atque incolumitas id exiget, & temporis cælique opportunitas feret.

In quorum testimonium Nos Legati & Deputati, vi literarum Auctoritatis Nobis concessæ, præsentibus hosce Articulos solitâ Nostrâ subsignatione sigillique appendice muniri curavimus. Haga-Com. Batav. vicesimo & nono die Februarii, Anno 1644. Subsignatum de Mefmes, Servientius, Tuillerius, B. à Gent, Joannes Matenesius, J. Catzius, J. Knuytius, G. Hoolkius, Fr. à Donia, Adrianus Clantius.

Exempla literarum Procurationis & Confirmationis solennibus conscripta formulis sequentibus inferta erant.

Exemplar Tractatus Garantix, quam vocant, seu Securitaris.

Ludovicus, Dei Gratia, Gallia & Navarra Rex, omnibus & singulis, quibus continget præsentibus literas legere audireve, Salutem: Constare volumus in Concilio Nostro perlectum perpensumque esse Tractatum Nostro Nomine Haga-Com. Batav. initum & subsignatum à charissimo Nostro & fidelissimo Claudio de Mefmes, Avauicia Duce, Mandatorum Nostrorum Præfecto, Aerarii Nostræ publici Curatore supremo, Regnique Nostræ Ministro; & dilectissimo ac fidelissimo Abele Servientio, Duce de la Roche, Consiliario in omnibus Nostris Conciliis, Extraordinariis Nostris Legatis & Plenipotentariis pro Christiani Orbis Pace; ut & dilectissimo ac fidelissimo Gasparo Coigneto Tuillerio, in Conciliis Nostris Consiliario, & Legato Nostro apud charissimos Amicos, Socios & Consæderatos Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales, Commissariis Nostris hac in parte, cum D. D. Deputatis Bartoltio à Gent, Loenii & Meinersvici Domino, Senescallo Tiletensis Bommeliensisque Insulæ; Iohanne Matenesio, Toparchâ in Matenesse, Riviere, Opmeer & Souteveen; Iacobo Catzio, Equite, Hollandia & VVest-Frisia Syndico Supremo; Iohanne Knuytio, Equite; utriusque Vosmaria Toparchâ, Primario atque Equestrem & Nobilium Zelan-

Zelandia Ordinem representante, Ordinario charissimi & dilectissimi Nostri Nepotis Arausionensium Principis Consiliario; Gisberto Hoolkio Civitatis Trajecti ad Rhenum Ex-Consule; Francisco à Donia, Toparcha in Hinnema & Heytsum; Gulielmo Ripperda, Domino in Boxbergen, Boculo & Hengelo; & Adriano Clantio, Domino in Stedum, vi literarum Auctoritatis à Nobis Legatis Nostris, Eorumque Deputatis data & concessaque, quorum Tractatum Auctoritatisque exemplum subsequitur.

Rex Christianissimus, Consilio Reginae Matris Suae, Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus Gener. eandem voluntatem continuare cupiens, quã defuncti Reges, Henricus Magnus, & Ludovicus XIII. gloriosissima memoria, ipsos prosequuti sunt, sedulo quin etiã perpensens, quantopere publica saluti atque incolunitati conducatur atque inserviat, ut Vnio isthac mutuisque consensus, qui hactenus Gallia cum prae memoratis Fœderati Belgii D. D. Ordinibus, durante bello, intercessit, in posterum observetur, magisque confirmetur vi Tractatus Monasterii ineundi in promotionem ac securitatem prædicti Tractatus. Præterea ut Hostes, amicitiae ac Fœderationis Galliae cum prædictis Fœderati Belgii D. D. Ordinibus intercedentis dissolvendae spe omni sublata, tantò facilius adducantur ad conveniendum ac consentiendum in certam aliquam & equam compositionem, quã Christiano orbi, ac præsertim, Galliae & supra memoratis Vnitis Belgii Provinciis perpetua pax procurari atque confirmari possit, Majestas Sua voluit Extraordinarios suos Legatos & Plenipotentiarios, quos nominavit ac designavit communis Pacis Tractationi, antequam se Monasterium conferrent, Provincias hasce permeare, ad conveniendum & concludendum media quacunque optima, quibus conjunctim tam exoptatus finis obtineri queat: Fœderati autem Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales, omni honore, reverentiã ac gratitudine recolentes beneficia, officia atque auxilia, variis diversisque temporibus lata atque præstata, gratias insuper Majestati Suae pro tam Magnificã Legatione agentes, insignes loco atque Ordines Viros deputarunt, qui aliquoties cum supra dictis Galliae Plenipotentiariis congregati fuerunt, ut & Majestatis Suae Legatus cum D. D. Ordinibus, aded ut, reposita maturam & diuturnam deliberationem plenè perspectã perpensaque, inter D. Claudium de Mesmes, Avaucia Ducem, Mandatorum Nostrorum Praefectum, Aerarii Nostri publici Curatorem Supremum, Regique Nostri Ministrum; D. Abelem Servientium, Ducem de la Roche, Consiliarium in omnibus Regis Conciliis, Majestatis Suae Extraordinarium Legatum & Plenipotentiarium ad Pacis publicae Tractationem, & D. Gasparum Coignetum Tuillerium, Equitem, supradicti loci Dominum, Baronem Coursonia, Cherulla, Ville-portus aliorumque locorum, Consiliarium in omnibus Regis Conciliis, & apud summè memoratos D. D. Ordines Legatos, ut qui universi & singuli apertis literis privatã Auctoritate instructi atque muniti erant, cujus deinceps exemplar inseretur, ab unã, & D. D. Deputatos Bartoltium à Gent, Loenii & Meinersvici Dominum, Tiletensis Bonneliensisque Insulae Senescallum; Iohannem Matenesium, Toparcham in Matenesse, Riviere, Opmeer & Souteveen; Adrianum Pauw, Equitem, Heemsteda, Hogersmilda, Rietvici, Nieukercke Dominum, Consiliarium & Camerae Computationum Hollandiae VVest-Frisiaeque Praefectum; Iohannem Knuytium, Equitem, utriusque Vosuarii Dominum, Primarium atque Equestrem & Nobilium Zelandiae Ordinem representantem, Ordinarium Celsissimi Arausionensium Principis Consiliarium; Gisbertum Hoolkium, Civitatis Trajecti ad Rhenum Ex-Consulem; Franciscum à Donia, Toparcham in Hinnema & Heytsum; Gulielmum Ripperda, Dominum in Boxbergen, Boculo & Hengelo; Adrianum Clantium, Dominum in Stedum, ut qui sufficiente ad id

Aucto-

Auctoritate à summè dictis D. D. Ordinibus Generalibus muniti erant, apertis literis magno eorum sigillo ac Graphiarii subsignatione, cujus exemplar postmodum inseretur, ab alterâ Parte, conclusi confirmatique sunt sequentes Articuli.

1. Tractatus, antehac inter Galliarum Regem & Fœderati Belgii Provinciarum D. D. Ordines Gener. initi, vim ac vigorem suum retinebunt, ut dehinc fideliter ac religiosè utrinque exequutioni mandentur, iis exceptis, quæ supradictis Tractatibus per præsentem derogabuntur.

2. In Tractationibus Pacis vel Induciarum, *conjunctim ac communi consensu* cum Hispanis ineundarum, summè memorati D. D. Ordines res causasque suas *Ipsimet, non per alium*, expedient atque defendent, Regis autem Christianiss. & summè dictorum D. D. Ordinum Plenipotentiarum mutuas operas tradent, *ac conjunctim & aequali studio ac diligentia Gallia & Fœderati Belgii* res causasque promovebunt.

3. Non nisi *conjunctim ac communi consensu* Tractatum aliquem inire ac concludere licebit, Gallia quoque & Unitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus, alteri præ altero, suam cum Hispanis Tractationem promovere non erit integrum.

4. Ut autem Hostibus omnis spes adimatur Galliarum res causasque, vulgò *Interesse*, ab Unitarum Belgii Provinciarum rebus causisque separandi ac sejungendi, alterum Tractatum promovendo, alterum disturbando, supradicti Legati ac Plenipotentiarum, quoties id rogati fuerint, Ministris Hispaniarum Regis indicare tenebuntur, mutuam obligationem ac Fœderationem intercedere, non nisi *conjunctim atque communi consensu concludendi*, alterumque Tractatum præ altero *neutiquam promovendi*.

5. Ut etiam Hostib. eripiatur desiderium novarum dissensionum in Christiano Orbe ferendarum atque excitandarum, cum ulteriori extensione, quod hætenus fecerunt, & cum *impunitate*, quam sibi in posterum de hac re polliceri possent, si, posteaquam se multorum Principum bonis superioribus bellis ditaverunt, per Tractationes, quicquid iis hoc bello ereptum est, recipiant, Rex ac summè dicti D. D. Ord. *conjunctim, fideliter constanterque* agent, commoda insuper ac bello partos, favente Dei benignitate, successus tuebuntur ac conservabunt: Utriusque autem Partis Plenipotentiarum operas mutuas tradent ne quidquam locorum captorum restituatur, *conjunctim* hoc quidem respectu res causasque, sive *Interesse*, Partis utriusque defendendo ac propugnando.

6. Si Rex ac summè memorati D. D. Ordines Pacem Induciasvè ineant ac concludant, ut supra dictum est, Rexque vel D. D. Ordines deinde directè vel indirectè, quocumque tandem prætextu hoc fiat, ab Hispaniarum Rege, vel Imperatore, vel alio quocumque Domus Austriacæ Principe, impetantur bellumque inferatur, sextus, nonus & decimus Articulus Tractatus Anni 1635. ex omnibus Partibus exequutioni mandabitur; eâ lege ac conditione ut, quantum ad reliquum Articulorum attinet, nihil quicquam ipsi derogetur.

7. Si Rex ac summè dicti D. D. Ordines *sejunctim* Inducias componant, Majestas Sua Ordinesque finitis Induciis rursus *conjunctim* armâ capere tenebuntur, nisi communi consensu continuentur, ita tamen, ut deinde novam Pacis, vel Induciarum, neque etiam armorum suspensionis Tractationem inire, nisi *conjunctim*

junctim ac communi consensu, neutiquam liceat: eâ lege ac conditione, ut, si ab Hostibus violetur Majestas Sua, Ordinesque junctim bellum palam adversus transgressores ac violatores suscepturi sint.

8. Præter ea, quæ dicta sunt, conclusum decretumque est, summè dictum Regem atque Ordines Plenipotentiaris suis mandatuos esse, ut, *quacunque Tractatus securitati Monasterii ineundi ullo modo inservient*, conferant, ac super mediis ad communem tranquillitatem asserendam simul consilium capiant.

Hiscæ insertæ erant literæ Auctoritatis: pauloque infra: *In quorum testimonium Nos suprascripti Legati ac Deputati, vi Auctoritatis Nobis concessa, præsentibus hosce Articulos solita Nostra subsignatione annulisque signatoriis munivimus, promittentes ac spondentes, Nos, intra duorum Mensium spatium, aut, si fieri possit, maturius, confirmationes ac ratificationes Majestatis Suae ac summè dictorum, D. D. Ordinum, solennibus formulis conscriptas procuratuos. Datum Haga-Com. primo die Martii, Anno 1644. Signatum erat de Mesmes, Servientius, Tuillierius, Bartoltius à Gent, J. Matenesius, Adr. Pæuw, Knuytius, Hoolkius, Donia & Clantius: annulisque signatoriis obsignatum.*

Suprà dictum est de nono quodam Article: quem Præpotentes D. D. Ordines ut insertum ac præcedentibus octo adjunctum habebant: Exemplum ejus tale est.

Quandoquidem necessarium est omnia incommoda ac difficultates præcaveri, qua occasione Tractationis Monasteriensis instituenda oboriri possent, in præjudicium Tractatus inter Extraordinarios & Ordinarios Christianissimi Regis Legatos, ac Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium Deputatos in initum, contra sinceram alterutrius voluntatem atque intentionem: Vnitarum Provinciarum D. D. Ordinum Generalium Deputati proposuerunt, atque etiamnum ante Tractatus conclusionem declarant, quanquam tertio Article expressis verbis conventum est, Tractatum nullum inire nisi junctim ac communi consensu licitum fore, idque secundum petitionem ab ipsis institutam, ut Article quidam iniretur & Tractatui infereretur, ad mutuam defensionem ac propugnationem, nimirum, Quod si Majestas Sua Pacem, summè verò memorati D. D. Ordines Inducias multorum Annorum inire atque componere poterunt, prædicti D. D. Legati sæpius dixerunt atque asseruerunt, sese nec velle nec posse aliquem Tractatum inire nisi junctim, ac Plenipotentiariorum D. D. Ordinum communi consensu, absque prævia satisfactione, qua tali casu in antecessum desideratur ac petitur utpote qua necessaria est, quam securitatem prædicti Deputati summè memoratis Ordinibus, Dominis suis indicarunt atque confirmarunt. Nihilominus tamen teneri sese expresso mandato sequentes Articulos prædictis Legatis literis conscriptos tradere.

Si Rex Pacem ineat, Ordines verò non nisi Inducias aliquot Annorum cum Hispaniarum Rege componant, junctim ac communi consensu summè dictus Rex semetipsum obstringit atque obligat, se Ordinum Nomine biennio aut triennio ante finitas Inducias rogatum earundem continuationem ac prolongationem eodem Annorum spatio, iisdemque conditionibus ab Hispaniarum Rege impetraturum esse.

Quod si autem Hispaniarum Rex continuationem ac prolongationem eodem tempore, iisdemque conditionibus deneget, Christianissimus Rex, finitis Induciis, rursus in Fœderato Belgio arma adversus Hispaniarum Regem palam capiet; aded ut nulla pax Induciavè deinceps ineunda aut componenda sint, nisi junctim ac communi Regis Ordinumque consensu.

Quod si verò D. D. Ordines, exspirantibus Induciis, bellum contra Hispanos rursus suscipiant, vel ipsi prædictam continuationem ac prolongationem respuant, Christianissima Majestas Sua rursus contra Hispaniarum Regem arma sumere non tenebitur.

Si Rex Pacem ineat, ac summè dicti D. D. Ordines Inducias cum Hispanis componant, quemadmodum supra dictum est, & si Majestas Sua, vel summè dicti D. D. Ordines postmodum directè vel indirectè, quocunque tandem prætextu id fiat, ab Hispaniarum Rege, Imperatore, aut alio quocunque Domus Austriacæ Principe oppugnentur, omni ex Parte sextus, nonus, & decimus Articulus Tractatus Anni 1635. utrinque executioni mandabitur. Eâ lege ac conditione, ut nihil quicquam ei derogetur ac detrahatur quod ad reliquum Articulorum attinet.

Supradicti Deputati vi dicti sui mandati porrò declarant, quod si in Tractatione, Monasterii instituendâ, res sic sese habeant, ut communi consensu consultius videatur, ut de Pace cum Hispanis Nomine locoque Regis, deque Induciis Nomine locoque D. D. Ordinum Generalium agatur, eo casu D. D. Plenipotentiaris Majestatis Sux Pacem Suam concludere, antequam summè dictis D. D. Ordinibus super præmemoratis Articulis satisfactum fuerit, integrum neitiquam fore.

Quocirca supradicti D. D. Deputati præmemoratos D. D. Legatos, ut declarationem hanc Majestati Sux exhibere velint, etiam atque etiam rogant, quæ summè dictorum D. D. Ordinum Nomine, ut petitionem hanc benigno animo suscipere velit, eidemque favere se declaret, majorem in modum rogant atque obsecrant. Datum subsignatumque à Deputatis D. D. Ordinum Generalium, Hagæ-Com. atque Legatis ac Plenipotentiaris Galliarum Regis traditum vicesimo & nono die Februarii, Anno 1644.

Aliquanidui autem antequam hic Tractatus concluderetur, Hispani separatim agere rursus tentârunt, eumque in finem D. Philippum le Roy, Brochemii & Oleschemii Toparcham, eo tempore Graphiarium, deinde verò Regis Hispaniarum Ærarii publici in Belgio Consiliarium ac Commissarium, in hæc Provincias miserunt. Is autem ineunte Februario, Salvo-Conductu Præpotent. D. D. Ordinum General. munitus huc advenit; (cui plerumque hæc Clausula inserta est) ad Negotia quadam privata peragenda; ea propter de Negotiis publicis agi clanculum interdictum fuit. Geminum erat, quod in mandatis sese habere palam declaravit, ac primò quidem Tractationem de Hispanorum argento, tam signato quam non signato, quod per Britanniam Navibusque Britannorum impositum in Brabantiam ex Hispania advehi consueverat, deinceps per Fœderatas Belgii Provincias Earumque Navibus pervehendo, proposuit: quo non modo Commercia Navigationesque in hisce Provinciis promoveri, verum etiam publici Reditus sufficientis vectigalis, in quantum utrinque conveniretur, supra dicto argento imperandi, augeri possent. Alterum quod in mandatis solebat, Tractatio quædam erat de Calmynbergo in ditione Limburgensi sito: in quo Præpot. D. D. Ordines Regi Hispaniarum haud exiguum damnum inferebant, ac vicissim ab eodem Rege plurimis molestiis incommodisque afficiebantur: proponere omnia & quæcunque ad difficultates dissensionesque super eâ re ortas aut in posterum oriundas tollendum proponerentur, sese accipere velle indicavit: quo quisque, quibus in Pace & citra ullam molestiam frui liceret, certus esset. Utrumque Negotium tale erat, ut ex eo Præpotent. D. D. Ordines plurima maximaque com-

commoda sperare atq; expectare non immeritò possent: Præ cæteris autem notatu dignum est, ut omne *argentum necdum signatum* in hisce Provinciis signaretur, oblatum fuisse. Quæ ratio in causâ esse debuisset, ne omnia illa flocci fierent. Tale quinetiam utrumque fuit, ut privatorum Negotiorum nomine haud incommodè venire possent. At verò præter nudos prætextus nihil utrumq; fuit: Ipsum namque cum Celsissimo Arausionensium Principe aliisque Reip. Moderatoribus de fine bello æquâ honestâque *Induciarum*, ut ante, Tractatione, sive alio quocumque modo, imponendo egisse, deinceps cognitum compertumque fuit.

Id autem duabus rationibus gratum acceptumque reddebatur: ac primò quidem, brevi ac separatâ Tractatione multas moras, ritus omnisque generis impedimenta atque obstacula, quæ Monasterii futura prævidebantur, succisa iri: secundò, plurima commoda, si seorsim agere voluissent, stipulari potuisse: quemadmodum etiam deinde Monasteriensis Tractatio separatim, sed absq; ullo commodo, conclusa fuit. Quinimo seorsim agi potuisset, ut nihilominus postmodum Galli expectarentur, quemadmodum etiam Monasterii accidit. Quum non sine gravi de causâ credatur, consolidationem, quam vocant, citerioris Gæliæ Partis, Tractusque Trans-Mosanos, de quibus postmodum tantopere disceptatum fuit, pluraque hac separatâ Tractatione impetrari potuisse: Præmemoratus D. Brochemius sufficienti ad id mandato à D. Francisco *de Mellos* tunc Belgii Provinciarum, quæ Regis Imperio obtemperabant, Governatore, instructus erat, Negotiumq; cum apud Celsissimum Arausionensium Principem tum etiam alios mediocriter promoverat. Verum eo tempore Negotium confici non poterat: sive quod fortuna, ut Hispani è gravissimo ac diuturno cum Gallia, Portugallia; Sabaudia & hoc Statu bellis simul emergerent, recusaverat; resque cum D.D. Legatis Avaucio & Servientio eò perducta fuerat, ut commodè relinqui honesteque prorsus omitti non possit; siquidem paulò post, ut supra commemoravi, prioribus insertus, Garantix yulgò, seu Securitatis Tractatus concludebatur. Interea autem temporis cognitum perceptumque fuit, è primariis hujus Status Ministris unum, qui eo tempore plurimum in Concilio poterat, invidiâ motum Negotio adversari; propterea quod, quemadmodum in magni ponderis Negotiis facere consueverat, ipse solus, vel ante omnes reliquos Collegas rei certior factus non erat, ejusque consilium sequuti erant; verum etiam aliis indicata, qui plurimum etiam valere minusque ad proprium suum commodum attenti videbantur. Hujus itaque æmulationis causâ decretum fuit, ut à Domino Brochemio potestas atque Auctoritas exigere; quæ quidem Auctoritas, si de Induciarum Pacificæ Tractationis Negotio quicquam explicuisset, Salvo-Conductu ejusdem continente hanc clausulam, cum propter Negotia quædam privata huc advenisse, necessariò sequeretur eum Salvi-Conductus sui veniam fuisse transgressum, ac proinde legitimæ justæque prædæ loco deputari. Hac autem de re, à fido quodam amico admonitus, Negotii finem fecit. Ad quod vicesimo & sexto die Februarii sequentia decreta fuere. Nempe, D. Aldringam in Concilio præsidèntem Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus exhibuisse Scripta quædam Celsissimo Arausionensium Principi à suprâ dicto D. Brochemio tradita, eo tendentia, ut Celsitudo Sua novum Salvum-Conductum veniamque per aliquot adhuc dies

commorandi vel, postquam in Brabantiam profectus esset, redeundi & de supra dicto nondum signato rudisque formæ argento navibus Batavis imponendo atque per Hollandiam in Brabantiam asportando, ut & de difficultatibus *Calmynerbergi* agendi, dare dignaretur, eâque de re consilio instituto visum decretumque esse, novum Salvum-Conductum ipsi denegare, insuperque declarare, supra memoratam Tractationem de argento non signato & *Calmynerbergi* difficultatibus Præpotent. D. D. Ordinibus neütiquam placere.

Nihilominus tamen biennio aut triennio post, idem D. Brochemius huc advenit, multumque ad Pacem promovendam contulit, ut suo loco dicitur.

Die autem tertio Martii à Gelriæ Deputatis proponebatur, Provinciam illam nominasse Meynderfvici & Aernemix Dominos, qui alternatim delegatione Monasteriensi fungerentur: utrumque quidem in delegatione sed Meynderfvici Dominum primum fore. Hollandiæ verò & Trajecti ad Rhenum Deputati declarabant, sese prærogativam illam sibi reservare: Zelandiæ autem Deputati superiorum protestationem repetebant.

Utroque Tractatu cum Galliæ Legatis subsignato confirmatoque, die tertio Martii colloquium ad discessus sui impetrationem petierunt. Quo cognito perpensoque, quamvis aliàs non plures duobus mitti solebant visum tamen fuit Legatorum numerus ternarius quum esset, ut tres Deputati hac vice mitterentur qui eos ad colloquium adducerent ac domum reducerent: ad hoc Negotium delegati fuerunt D. D. Knuytius, Jongstal, Clantius.

Summè dicti D. D. *Avaucius*, *Servientius* & *Tuilleries*, Extraordinarii atque Ordinarii Legati Gallorum Regis in Concilium quum venissent (colloquio apertis januis instituto) cumque confedisent, per Dominum *Avaucium* propositionem sequentem varios diversosque in laudem ac commendationem Christiani orbis Pacis Tractationis Monasterii instituendæ Articulos continentem habuerunt: sub finem autem Propositioni addiderunt:

Iam verò, Celsissimi Domini, arctissima hæc Fœderatio atque obstrictio spem nobis facit Vos benigno animo suscepturos petitiones atque instantias, quas nomine Regis & Regina proponendas apud Vos habemus, pro Catholicis in hisce Provinciis, subditis Vestris, quâ in re Vobis asserimus, Majestates suas plene perpendisse animoque revolvisse omnia incommoda & difficultates, quæ inde provenire atque promanare possent, ut iis prudentiâ suâ præcaveant. Credibile ne esset, ut Rex gloriosissima memoria, pater ejus Henricus Magnus, cui omnia dignitas Vestra signa accepta ferre debetis, quique Vos omnibus absoluti domini coronis ornavit, instantiâ, quam super eo Negotio apud Vos adhibuit, proprium suum opus destruere penitusque eruere voluisset, ac quicquam agere quod huic Statui obesset? Exiguum est quod à Vobis Majestates Suae petunt. Hoc solum rogant, ut Catholicis in privatis suis adibus Deum colere licitum concessumque sit, utque pauperibus, qui Sacerdoti alendo ac sustentando impares sunt, divitum atque opulentorum ades, ad Deum colendum, absque metu visitationis Commissariorum Vestrorum, frequentare liceat. Celsiss. Domini inquisitiones atque indagations hæc Catholicorum numerum non minuere, easque prætorum Vestrorum avaritiâ institui magis propter commodum privatum, quam ut inde quicquam boni ad hunc Statum redeat, haud inviti concesseritis; adeo ut hæc severitas non nisi eorum animorum irritationi inserviat, quorum numerum non minuitis. Oramus (inquitis) tam pro Nostris, quam Vestris inimicis. Factum hoc, Celsissimi Domi-

Domini, semper Christianum foret. Sed obsecro attendite ad hanc rem per Status axiomota; persuasum nobis habeamus, quemadmodum etiam de eo non dubitamus, inveniri nonnullos Catholicos erga præsens Reipub. regimen malè affectos. Sed qui istud? Vos rogo, Celsiss. Domini. Catholici, qui primi Fœderibus subscripserunt, qui Vos in solium evexerunt, quique primi Vos in libertatem vindicarunt, libertate non fruuntur. Illi, quibus Hispanorum Inquisitio non minus quam Vobis odiosa fuit, non minus severam inquisitionem patiuntur. Sed ut multa paucis, severitas quam adversus eos exercetis in executione ac religionis exercitio, de non habendis conventibus Ecclesiasticis sævissima interdictio, Commissariorum Vestrorum avaritia, contemptus sæpenumero eorum, quæ in sanctissimis habemus, animos nonnullos commovere atque inquietare potuerunt. Vultisne eorum animos immutare? Hancine Status Vestri partem, quæ disjuncta est, conjungere ac compingere expetitis? Bonosne atque obedientes cives eos desideratis? De Edictorum ac Decretorum Vestrorum severitate nonnihil remittite. Nomina Catholici ac Batavi conjuncta esse possunt. Poteest quis esse inimicus Hispaniarum Regis, licet non protestans. Vivum hodie in Catalonia ac Portugallia exemplum habemus, ubi Religio Catholica non impedit, quominus incolæ pro Privilegiorum jurumque conservatione fortiter dimicent. Præclarum adhuc ejus rei exemplum exstat in Cattons, ubi Religionis diversitas non obstat quominus se communibus armis adversus Domum Austriacam, cujus antehac subditi fuerunt, tueantur ac defendant. Hoc sic habete, Celsissimi Domini, si Catholicis favetis, quod nomine Regis ac Reginae Matris ejus, eandem cum ipsis Religionem profitentium, petimus, ut exoptatum Vestri favoris ac benevolentia fructum atque effectum consequantur, Majestatum Suarum pietatem magnam inde voluptatem esse capturam. Concives insuper Vestros hac gratiâ se Vobis devincturos esse, ne ad consolationem quarendam atque inveniendam alio se convertant. Hoc itaque modo poteritis, &c.

Ad primum Propositionis membrum quod attinet, super eodem D. D. Legati pro re natâ excepti sunt, cum voto prosperitatis ac felicitatis Extraordinariis D. D. Legatis factò in itinere imminente, adhibitis cæremoniis præsentis Negotio accommodatis. Quod verò attinet ad prædictam prætensam petitamque moderationem, ad eam à D. Præsidente hæc responsa fuerunt, Propositionem hanc in hisce Provinciis aures vellicare ac periculosam esse. Ulteriore autem instantiâ à prædicto D. Avaucio, qui se ad mediam usque Mensam flectebat, habitâ ad ulteriorem & faventem magis Declarationem consequendam, eoque à prædicto D. Præsidente à parte sui ad præmemoratum D. Avaucium in mediam usque Mensam procumbente denegato, D. D. Legati surrexerunt, ac descenderunt, & per D. D. Ordinum supra memoratos tres Deputatos carrucis rursus in hospitium reducti fuerunt, unde ante educti fuerant.

Postquam D. D. Legati Galliarum Regis discessissent, Præsentes D. D. Deputati Nomine locoque Provinciarum indicium fecerunt, commendationem à prædictis D. D. Legatis respectu rogatæ moderationis ac compositionis prætensæ factam maximopere sibi displicere, atque unanimiter censuerunt, cum rigore adversus ea decerni oportere, atque præmemoratis D. D. Legatis majore Deputatorum numero è medio Præpotentium D. D. Ordinum retentis indicari rationes, ob quas in id Negotium descendi non posset, ac porro in hisce Provinciis ostendi ac demonstrari, ejusmodi aut similes commendationes Præpotentibus D. D. Ordinibus minimè placere, Statui insuper huic noxias ac perniciosas esse.

Porrò etiam rogati ac delegati fuere D. Cätzius, D. Stavenisse, ut & D. Graphiarus Musch ad conceptum decreti alicujus firmi perpetuique, huic Negotio interventem, formandum, qui quidem conceptus per eosdem Dominos Celsiss Arau- sionensium Principi exhiberetur, ac deinceps in Concilio perceptâ relatione prudentissimi ipsius consilii, constitueretur ac confirmaretur, porrò etiam, ut dehinc consilium caperetur, utrum incommoditates, ex ejusmodi commendationibus harum Provinciarum Statui oriundæ, Regi ac Senatoribus in Galliâ exhibendæ atque ob oculos ponendæ essent.

» Unitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales Negotio quodam, in
 » Concilio Præpotentium D. D. Ordinum hoc die oborto, (quod deinceps referetur) diligenter perpenso, visum ipsis fuit instituere ac divulgare sequentem Declarationem, nimirum, quod quemadmodum Fœderati Belgii Ordines à primis
 » hujus Status initiis ab unâ parte nullius Incolæ subditique conscientia vim inferre,
 » contra verò Incolarum singulis propriis suis ædibus ac familiae conscientia libertatem dare atque concedere constituerunt, ita quoque ab alterâ parte iisdem
 » D. D. Ordinibus Pontificiis exercitium superstitionum contra Sacrum Dei verbum nunquam permittere visum fuit, cognitorum scandalorum, vel Pontificiarum Hierarchiarum invectionem, neque comprobationem voluntatis ergà Hispaniarum Regem, harum Provinciarum hostem hæreditarium (quod tamen in solennibus eorum precibus aliisque modis accidisse compertum est) eo non obstante tamen assiduo, ac imprimis nuperrimè optimis rationibus debitisque Inquisitionibus cognitum perceptumque fuit, supradictos Pontificios præmemorata benignâ tolerantia D. D. Ordinum mandato ipsis concessâ, neutiquam contentos, ad supradictam aliamque intolerabilem atque in his Provinciis ante id tempus inauditam arrogantiam excessumque processisse, quibus quum D. D. Ordines quamprimum occurri atque præcaveri oportere necesse judicarent, serioque super hac re Consilium agitent; quo audito perceptoque sapius dicti Pontificii varia commenta iis opponere neutiquam neglexerunt, quo utilissimum D. D. Ordinum Propositum irritum facerent idque impedirent, ad quæ inter alia sequutum est, ut Legati Regiæ Majestatis Galliarum Hagæ impræsentiarum commorantes & hodie in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum ad publicum colloquium admissi, inter alia in propositione suâ palam petierint, ut mutatio atque compositio, (quò nomine ipsis venit) in executione Decretorum harum Provinciarum adversus supradictos Pontificios divulgatorum, institueretur. Quum autem, quæ supradicta sunt, Præpotentibus D. D. Ordinibus in Concilio deimproviso ac præter opinionem proponerentur, eò magis quod à petitionis institutione sæpius memorato Legato in Conventu quodam cum ipsis habito, à Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis seriò dehortati graviterque eidem adversati fuerant, quodque habitæ propositionis tempore à Præpotentibus D. D. Ord. indicatur, propositam mutationem ac prætentam moderationem directè contrariari tam veræ Reformatæ Religionis conservationi atque incolumitati, hujusce Reipub. legibus juribusque fundamentalibus, quam Christianæ Ecclesiæ, atque Incolarum tranquillitati, ac proinde cum Status hujus constitutione neuti- quam convenire ac consistere, neque propterea petitionem præmemoratis de causis

causis admitti posse: Idcirco Præpotentes D. D. Ordines declararunt, quemad-
modum etiam per præsentis declarant, Propositam Mutationem ac Prætensam
Moderationem summopere sibi displicere, disertis verbis addendo, Præpotentes
D. D. Ordines cum propter incommoditates, ex iis quæ supra dicta sunt oriundas,
cum ad præmemoratam arrogantiâ Pontificiorum compefcendam, statuerunt
quamprimum divulgare atque executioni mandare Edictum ordinemque, cu-
jusmodi præsentis ac præcedentes excessus postulare judicabunt. Datum in Con-
cilio summediætorum D. D. Ordinum Generalium tertio die Martii 1644.

Eo, qui sequutus est, die, delegati fuerunt D. D. Meynderfvicius, Mathene-
sius, Catzius, Heemstedæ Dominus, Knuytius, Stavenisse, Hoolkius, Donia, Do-
minus in Nykerckē, Clantius & Graphiarius Musch: qui supradictis Legatis, res-
pectu secundi Propositionis inembri, argumentum firmi Præpotent. D. D. Ordin.
Decreti ob oculos ponerent. Quemadmodum D. D. Knuytius, Jongstal &
Clantius, pridie finito colloquio, cum iis cœnantes proposuerant.

Supradicti Decreti exemplar Provinciis missum fuit, quo omnibus sermoni-
bus perversis ac sinistris interpretationibus, quæ talem casum apud multos sequi
confueverunt, præveniretur.

Die septimo Martii Meynderfvici Dominus & alii D. D. Ordinum Genera-
lium Deputati retulerunt, summediætos D. D. Legatos humaniter se excepisse su-
per Moderatione atque Edictorum adversus Catholicos executione: eosque
relaxationem captivorum Ecclesiasticorum, qui è Districtu Bergensi educti sunt,
humaniter etiam commendasse.

Die autem octavo Martii delegati fuere D. D. Meynderfvicius & Knuytius
ad tradendum per Agentem Verburch Legato *Avaucio* munus quoddam, nimi-
rum Catenam Auream decem Florenorum millium pretio æstimatam: unam præ-
terea octingentorum Florenorum Secretario *Prasfontaine*. Quum verò is *Prasfon-*
taine solus Secretarius haberi, alter verò excludi, videretur; Legatus *Servientius*
per unum è Nobilium suorum numero Graphiario Musch significavit, Secreta-
rium *Alartium*, apud se commorantem eodem modo, quo *Prasfontaine*, excipi vel-
le: addendo, hoc sibi Legato gratissimum fore. Ad id itaque mandato præce-
ptoque, ut in Dignitatem prædicti *Alartii* inquireretur, cognitoque ipsum eadem
qua *Prasfontaine*, qualitate munitum esse, ut qui Extraordinariis Legatis à Secretis
esset, ut eodem munere donaretur, decretum fuit. Dominus *Servientius* interea
temporis in morbum incidens ad diem decimum & nonum Martii Hagæ-Com-
remansit: quo die Dominus Vosbergius in Concilio Præsides D. D. Ordinibus
Generalibus retulit, summemoratum D. *Servientium* sese visitasse, & pro ex-
hibito honore gratias summas egisse, eò quod Præpotentes D. D. Ordines ali-
quoties in valetudinem suam inquiri jusserant. Præterea etiam supradictum Le-
gatum sibi indicasse; Amplitudinem suam proximo die Lunæ discedere in ani-
mum induxisse. Quibus cognitis perceptisque, visum fuit D. Vosbergium una
cum Domino ab Hoolck rogare ac delegare, ut supradicto Domino *Servientio*
proximo die Lunæ Status hujus Nomine valedicerent; eique literas publicas Do-
mino *Avaucio* & ipsi institutas, Christianiss. Galliarum Regi reddendas, traderent;
insuper etiam adderent, Amplitudinem suam apud Matheum Heuftium in-
ventu-

venturam esse Catenam Auream, decem Florenorum millium pretio aestimatam, Deputatos autem Præpotentium D. D. Ordinum Secretarium *Alartium* Catenâ Aureâ, octingentorum Florenorum, donaturos esse; atque ejusmodi ceremonias præstarent, quæ præsentî Negotio, tam prædicti Legati quam supramemorati Secretarii respectu, inservire possent, præterea quoque peterent donum *Tuillerii* Ordinarii summediæ Regis Legati (si fortassis apud supramemoratum Dominum Legatum *Servientium* non inveniretur,) eidemque indicarent apud eundem Heustium inventurum ipsum esse Catenam Auream, decem Florenorum millium pretio aestimatam, Secretario autem *Brassetio* octingentorum Florenorum donum concederent, addendo ceremonias consuetas & uniuscujusque conditioni conformes. Tandem judicio omnium commisso, utrum summè dictus Legatus *Servientius* discedens educeretur, si faciendum foret, quo modo, ac per quem, eaque juxta narrato quod tali occasione evenerat, tempore supradicti Legati Domini *Avaucii*. Antequam in eo Negotio ulterius procederetur, decretum fuit D. Vosbergium rogare, ut super hac re cum Celsissimo Arausionensium Principe agere ac deliberare, Ejusdem prudentissimum consilium percipere omniaque referre vellet.

Tandem verò, quum Legatum *Avaucium* negligentia (discessum enim suum indicarat quidem, sed propter oblivionem non erat relatum) prosecuti non essent, Dominus autem *Servientius* jam diceret se discessurum; judicio arbitrioque omnium commissum fuit, an & quomodo Deputatos eum prosequi oporteret? quocum Principe communicato, visum fuit, uteductio per Principem Gulielmum fieret; quemadmodum vicesimo & quarto die Martii usque ad finem Sylvæ Hagienfis Leydam versus facta est.

Die sexto Aprilis in Concilium venit D. Legatus *Tuillerius*, asserens se non recessum sed duntaxat à Præpotentibus D. D. Ordinibus, Extraordinaria Legatione in Sueciam & Daniam fungendi, veniam petere, eo quidem fine, ut difficultates ac dissensiones, inter utramque Coronam obortas, ad publicum commodum promovendum, componeret ac tolleret. Porro etiam hisce insertum fuit Exemplar literarum quarundam à Rege Christianiss. datarum Parisiis, vicesimo die Martii, quarum illud quidem præcipuum fuit, nimirum, Majestatem Suam consilio Reginae Matris Sux supra dictum Dominum Legatum ut præmemoratarum dissensionum Mediatorem adhibere atque impendere, eumque reversum, ut Extraordinarium Legatum ad hunc Statum commoraturum esse, ut autem ipso absente aliquis hic commoretur, qui consensum ac familiaritatem mutuam coleret, & cum Præpotentibus D. D. Ordinibus transigeret, quæcunque accidere possent, inque iis summè dictæ Majestatis Sux Nomine pro re natâ ageret, quæ eum in finem delegit D. Secretarium *Brassetium*, etiam atque etiam rogans ut D. D. Ordines General. ipsi fidem haberent in omnibus, quæ Reginae Sux Majestatis Nomine proponeret. Ad quæ supradicto Domino Legato à Præsidente responsum fuit, Præpotent. D. D. Ordinibus bonam ac sinceram voluntatem atque intentionem placere ac summoperè gratam esse, easque literas accipere, ipsique D. Legato felix faustumque iter precari, addendo ceremonias tali Negotio accommodatas; pro quibus D. D. Ordinibus Generalibus solitis quoque ceremoniis gratias egit. Post hæc

hæc sæpius dictus Legatus proposuit, Regem Ordinesque Galliarum Ratihabitionem suam Tractatum, Hagæ initorum inter summè memoratum Regem ab unâ, & Statum hunc ab alterâ Parte, misisse, ac si fortè Præpotentes D. D. Ordines Ratihabitionem suam paratam haberent, se eas permutare posse, scire verò, tempus ad id destinatum, nondum exspirasse. Secundò, supradictus Legatus variis rationibus institit, ut Hassiæ Land-Gravii Viduæ ab hoc Statu com meatu atque instrumentis bellicis in hoc suo rerum statu adverso succurreretur ac subveniretur, quod Præpotentes D. D. Ordines per Deputatos suos, qui cum Galliarum Regis Legatis egerunt, promississe existimabat, ad quæ nonnulli eorum, prout ea res verè se haberet, omnia narrarunt atque exposuerunt. Deinde supradictus Legatus retulit, se quinto die Februarii, proximè elapsi, D. D. Ordinibus Generalibus Memoriale quoddam tradidisse, eique additas literas à Rege datas Parisiis decimo & nono die Decembris, Anno 1643. pertinentes ad liberam evectionem mille vehium frumenti tam tritici quam farraginis, petitionem etiam hanc iteratam esse, declarans nullum alicujus Mercatoris commodum huic admixtum esse, Reginam verò in animo habere supradictum frumentum eleemosynæ loco inter pauperes distribuere, Eamque respectu supradictæ immunitatis, præfatum frumentum avehi jussisse. Quo percepto perpensoque, vi Præpotentium D. D. Ordinum decreti vicesimi & noni Martii, proximè elapsi, de primo Articulo, Provinciarum Deputatos secundò rogare atque obsecrare visum fuit, ut supradictæ Ratihabitionis commutationem ab hac Parte maturarent, utque Provinciæ, quæ id necdum in mandatis fortasse haberent, quam primum à D. D. suis Deputantibus idem sibi mandari peterent, omniaque studia atque officia adhiberent ac præstarent. Ad secundum Articulum D. D. Ordinibus Generalibus visum fuit D. D. Ordinum Gener. Consiliarios adhortari, ut Præpot. D. D. Ordinibus ea exponerent, quæ respectu Hassiæ Land-Gravii Viduæ, præviâ communitatione Celsiss. Arausionensium Principis, egerant.

Ad tertium Articulum D. D. Ordines Generales declararunt, se necdum eum concedere.

Post discessum autem istorum Legatorum assiduo de Legatione Monasteriensis agi cœptum est. Hollandiæ Deputati decimo & sexto die Aprilis rursus proposuerunt, Plenipotentiariorum non plures tribus delegari oportere: aut saltem non plures in initio; qui maximam Negotii partem conficerent. Alii verò asseruerunt, ex unaquaque Provinciâ unum delegari oportere.

Die vicesimo & septimo præcedentem propositionem etiamnum repetierunt; sin minus, unamquamque Provinciam suum Deputatum exsolvere & satisfacere debere. Die quinto Maji varii conceptus Instructionis, Legatis Monasterium discedentibus tradendæ, recitati fuere. Die septimo Maji uterque Tractatus cum Regiæ Majestatis Galliarum Legatis initus ac subsignatus, confirmatus fuit. Hollandiæ verò Deputati declararunt, sese confirmationi & Ratihabitioni eâ conditione annuere, ut etiamnum apud Galliarum Regem, atque ubi necesse fuerit, laboraretur, ad obtinendam Monasterii atque alibi, Nomine hujus Status, ejusmodi Auctoritatem atque dignitatem, cujusmodi Rex Henricus IV. æternæ memoriæ, ipsis detulit atque concessit, utque Domini, qui tanquam Plenipotentiariorum

Status hujus Nomine Monasterium profecturi sunt, ibidem respectu D. D. Plenipotentiarios Regis Galliarum aliorumq; sese gerent juxta Provinciale suum decretum duodecimo die Februarii, proximè elapsi, concessum, nimirum, superfecturos omni conventu in ædibus supra dictorum D. D. Legatorum usque dum ipsis visum fuerit, hujus Status Plenipotentiarios insignire, quo modo Venetorum Reipublicæ Ministri ab iisdem insigniri consueverunt: nihilominus tamen sæpius dictis Plenipotentiariis hujus Status cum supra memoratis D. D. Legatis ac Plenipotentiariis Galliarum Regis colloqui integrum erit, electo ad id neutrarum Partium loco. Deputati Zelandiæ in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum, super præmemorata confirmatione ac Ratihabitione Actis publicis diurnis inferi curarunt, Dominos suos Deputantes nihil aliud aut ulterius in eadem Confirmatione ac Ratihabitione concedere, nisi hac expressa conditione & declaratione, nimirum, sese mutationem, renovationem aut confirmationem in præcedentibus Tractatibus tam Confoederationis Societatisque mutux, quam Ligæ defendendi & offendendi ergò, cum Rege Galliarum Annis 1630. 1634. & 1635. initis, hisce effici neutiquam velle, Nobiles verò Ordines Tractatus illos robori ac valori suo permittere.

Postero autem die Nobilium ac Potentium Zelandiæ Ordin. Deputati, ut sese plenius declararent super 17. 18. 24. & 25. Articulis Actorum, quorum titulus erat *Materia*, ut ex ea Instructio Plenipotentiariis Monasterium euntibus formaretur, rogati, responderunt, D. D. Suos Deputantes exoptasse, ut tam variis instantiis, oretenus & scriptis in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum habitis reliquæ Provinciæ commodum æqualium onerum Portuum Flandricorum, quæ aut jam imperata sunt, aut in posterum imperabuntur, Scaldensi Fluvio, Sassa, Swyndæ, Ostiisque maritimis iis respondentibus, quinetiam exemptionis 20 par-cento, ut vocant, eousque concedere tandem adduci potuissent, ut Plenipotentiariis Status hujus Nomine Monasterium discedentibus, in mandatis expressis, jam ab hoc tempore datum fuisset, omnem Tractationem succidere, nisi supradicti Articuli obtinerentur; Dominos verò suos Deputantes, percepto contrario, sed invitò, quanquam Nobiles ac Potentes Ordines firmis rationibus nitantur, ne à proposito suo ullo modo decederent, verum ut eidem inhærent; Nihilominus tamen Nobiles ac Potentes Ordines sedulo perpendentes declarationem à reliquis Provinciarum Deputatis factam, consequutionem æqualium onerum atque exemptionem *summè necessariam esse*, utpote, ex quâ Provinciarum commoda in genere diversis respectibus dependerent, ac proinde, quicquid fieri posset, eo conferri debere, juxta officii operæque hac in Parte oblationem seriam, id solum periculosum arbitantes, quod si jam inde ab hoc tempore Dominis Plenipotent. demandarent, quæ Nobiles ac Potentes Ordines desiderarunt, tandem persuaderi sibi permisisse, quò reliquis Provinciis hac in Parte tantum cederent, ut Nobiles ac Potentes Ordines declarare iis mandârint, per se quidem licere, ut Legati Monasterium mitterentur ad Tractationem cum Hostibus per Plenipotentiarios hujus Status, juxta Instructioem eum in finem concludendam ac confirmandam, ineundam, proque Unitarum Belgii Provinciarum commodis in genere atque in specie vigilandum, ea lege tamen ac conditione, ut supradictis
Domi-

Dominis Plenipotentariis non solum in mandatis daretur, quod si super præmemoratis duobus Articulis Hispaniarum Regis difficultas moveretur, eosdem tamen Articulos ei neutiquam concederent, verum iis inhærent, quæq; ipsis evenient Præpotentibus D. D. Ordinibus referrent, quò de iis mandata acciperent, si quando à Præpotentibus D. D. Ordinibus ut & à Dominis suis Deputantibus decretum fuerit, quid in Provinciarum commodum generale Provinciæque Zelandiæ speciale tunc fieri oportebit.

Sed præterea supra dictis D. D. Plenipotentariis in mandatis daretur, ut super præmemoratis Articulis eodem cum reliquis maximi momenti maximèq; essentialibus Articulis ordine ac dignitate cum Hostibus agerent, iis neutiquam reservatis, donec maximi momenti maximèque essentialis Articuli decisi ac definiti forent.

Ne autem Præpotentes D. D. Ordines vel aliquæ Provinciæ in animum inducerent, D. D. Suos Deputantes de præcedenti suo mandato decedentes, in ardore, quem sui respectu hæcenus ostenderunt, deficere, Nobilesque ac Potentes Ordines Negotium hoc aliter apprehendere minusque urgere, quam Nobiles ac Potentes Ordines reipsa id apprehendunt urgentque, Idcirco Zelandiæ Deputati declarare non dubitarunt, inter D. D. Deputantes suos sententiarum quidem fuisse disparitatem de modo, qui ad Nobilium ac Potentium Ordinum intentionem super duobus illis Articulis optimè exequendam, adhibendus esset, Nobiles verò ac Potentes Ordines semper unanimiter censuisse atque etiamnum censere, supradictam onerum imperationem nec non exemptionem Statui huic in genere, Provinciæque Zelandiæ in specie tanti esse momenti, ut, nisi obtineantur, & calamitatibus atque infortuniis, quæ à Præpotent. D. D. Ordinibus in traditâ suâ deductione annotata sunt, hoc pacto præveniatur, Nobiles ac Potentes Ordines in conclusionem atque confirmationem alicujus cum Hostibus Induciarum Tractatus consensuri non sint.

Die autem undecimo Maji, Meyndersvici Dominus Præpotentibus D. D. Ordinibus Memoriale quoddam, per Secretarium *Brassetium* sibi Meyndersvici Domino exhibitum, tradidit continens, D. D. Comites *Avaucium & la Rochè*, Nominè Galliarum Regis Plenipotentarios Monasterii commorantes sibi *D. Brassetio* per literas vigesimo & octavo die Aprilis, proximè elapsi, datas demandasse, ut D. D. Ordinibus Generalibus Tractationum Monasteriensium initium, ac Procurationum ibidem factam explicationem, tam Hispaniarum, quam Galliarum Regis indicaret, in quibus inventæ sunt variæ difficultates cum respectu Titulorum aliarumque qualitatatum, tum ejus respectu, quod S. Cæsareæ Majestatis Regisque Hispaniarum Plenipotentarii sufficiente Auctoritate Pacis ineundæ muniti, non crant, in iisdem quoque literis Auctoritatis nulla ulterior mentio facta est Fœderatorum cum Gallis, quam generalibus terminis in earum præfatione. Hispaniarum quoque Plenipotentiariorum singulos Procurationem habere, extraordinariis formulis magnorum defectu conscriptam, Dominum autem *Brassetium* jussu ac mandato, ut supra, exemplar earum Procurationum tradere, quarum Cæsaris Latinâ, Hispaniarum verò Regis Hispanicâ Linguâ conscripta erat: Insuper etiam supradictus Dominus *Brassetius* declarabat summè memoratos Gal-

lorum Plenipotentiariorum, quid sententiæ ipsi de hac re foret, cognoscendi desiderio teneri; quo cognito perpensoque supradictum Memoriale cum exemplaribus præfatarum procurationum in manus D. D. Meynderfvici, Mathenesii, Heemstedæ Domini, Knuytii, ab Hoolck, Veldrieli, Ripperdæ, Clantii, tradere visum fuit, eo fine, ut inspicerent, examinarent, deque iisdem cum Celsiss. Arusionensium Principe agerent, ejusdem prudentissimam sententiam perciperent eamque in Concilio D. D. Ordinum Gener. referrent.

Postero die, quandoquidem Hollandiæ Deputati quinto die Mensis inter alia promiserant, se D. D. Suis Deputantibus, Auctoritate publica congregatis, reliquarum sex Provinciarum de trigésimo primo & trigésimo tertio Articulorum Negotii satis cogniti sententias relatuross, ad delegationem nonnullorum Arbitrorum per modum *Camera Bipartita* tendentes, ut & de sententiis quinque Provinciarum de Articulo decimo & septimo ejusdem materiæ, omnibus eò tendentibus, *ne Induciæ sive armorum suspensio, durante Monasteriensi Tractatione, concederetur, quinetiam super sententiis supradictarum Provinciarum de octuagesimo septimo & octuagesimo octavo Articulo sæpius memoratæ materiæ, eo tendentibus, ut actus hostilitatis utrimque durarent, usque dum Rex Hispaniarum Ratihabitionem. ac Confirmationem suam ineundi Tractatus solennibus formulis conscriptam traderet*: Supradicti Domini Hollandiæ Deputati, ejus admoniti, declararunt, sese accommodare sententiis à reliquis sex Provinciis quinto die hujus Mensis supradicti latis, de præmemorato trigésimo secundo & trigésimo tertio Articulo, qui uterq; proinde confirmatus habetur, ut instituendæ à Præpotentib. Ord. Plenipotentiariorum Instructioni inseratur, quod ad sententias à quinque Provinciis eodem die, de septuagesimo, octuagesimo septimo & octuagesimo octavo Articulo latas attinet; Hujus respectu supradicti Hollandiæ Deputati declararunt, Dominos suos Deputantes se quoque accommodasse sententiis quinque Provinciarum, hac conditione tamen, ut, si quando sæpius dictis Plenipotentiariorum aliqua propositio exhibenda esset, materiam supradictis Articulis expressam concernens, alterutro numero ad præmemoratam armorum suspensionem, Ordines ab ipsis clam ejus certiores faciendi forent, ut pro rei temporisque ratione decernerent, quod ad maximum Reipublicæ commodum pertinere arbitrabuntur: Gelriæ Deputati, super sæpius dictis septuagesimo, octuagesimo septimo & octuagesimo octavo Articulis sese accommodarunt Provinciis Zelandiæ, Ultrajecti ad Rhenum, Frisiæ, Trans-Yfulaniæ, Civitatis Groningæ Omlandique, ac proinde iidem Articuli pro confirmatis habentur, ut formandæ Instructioni inserantur.

Domini de Wit & alii duo Extraordinarii Hollandiæ Deputati una cum Ordinariis ejusdem Provinciæ Deputatis in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum expresso Dominorum suorum Deputantium mandato declararunt, sese in eo acquiescere, ut sumptus in generali Tractatione Monasterii faciendi, respectu Plenipotentiariorum hujus Status, ab omnibus Provinciis simul ferrentur, secundum eam Partem ac proportionem, quâ belli impensa exsoluta fuere; ea conditione, ut rectè animadverteretur ad ordinem cum in finem instituendum, quò parsimoniam studeretur, nullique sumptus inutiles ad Statum hunc aggravandum fierent; insuper etiam supradictis Dominis suis Deputantibus Plenipotentiariorum

rum numerum è Provinciis Monasterium delegatorum gratum esse; quo examini atque perpensionis subiecto, primum Articulum, utpote ordinario Provinciarum agendi modo congruum, accipere, utque debitus ac necessarius ordo, quò parsimonix opera detur, institueretur, gratum habere visum fuit.

Ad secundum Articulum, Zelandix Ordines D. Knuytium delegarunt, ut is tanquam Plenipotentarius hujus Status Monasterium discederet, eâ lege ac conditione, ut, si alicui è quinque Provinciis plures Plenipotentarii concederentur, quoque eodem additionis jure gaudere ipsi cuperent; quinque illæ Provincix similiter declararunt, quinetiam Hollandix Deputati, quod si cæteris Provinciis plures, supra unum, Plenipotentarii concederentur, se quoque eodem Plenipotentiariorum adauktionis jure gaudere vellent.

Quum Secretarius *Brassetius* sese Regis Galliarum Ratihabitiones ac Confirmationes, Tractatus nummarii subsidii & Articulorum de Copiarum Educatione vicesimo & nono die Februarii Hagæ-Com. initorum, ut & Tractat. Monasterii institutæ, cum iis quæ ab eadem dependent, paratas habere indicasset, quin etiam ab hac parte eorundem Tractatum Ratihabitiones ac Confirmationes institutæ essent; præviâ deliberatione visum fuit delegare atque Auctoritatem dare Graphiario *Musch easdem Ratihabitiones cum Gallicis* super præmemorata materiâ cum D. Secretario *Brassetio*, eum in finem, à Domino Præsidente in Cameram Induciarum convenire jussu, commutandi. Stante autem Concilio, quum à Graphiario *Musch* renunciaretur, omnia à Gallorum Parte debito modo se habere, ut necessariæ literæ, ex alterutro supradictorum Tractatum resultantes, ut & ex Articulis de Copiarum Educatione, vel eorum gratiâ, promoverentur visum fuit; quemadmodum etiam promovebuntur atque procurabuntur literæ Auctoritatis D. Johanni Heuftio, Præpotentium D. D. Ordinum Commissario, ad accipiendum 1200000. Florenorum subsidium, à Gallis promissum, idque vi primi cujusdam Articuli è supradictis Tractatibus de Negotio hoc agentis, porro etiam Domino *Brassetio* Acta Declarationis, supradictam scilicet commutationem mutæ Ratihabitionis ac Confirmationis factam esse, Instructionis loco, concessa sunt.

Recens inter Sueciæ & Daniæ Regna natum bellum hac æstâte Status hujus Ordinibus haud exiguum laborem ac molestiam peperit: ut qui assiduo, nunc à Suecorum, nunc à Danorum Ministris sollicitabantur: adeò ut tandem non modo armatam classem, verum etiam magnificam delegationem eò instituere, ac D. Schapium, D. Zonckium & D. Andream in Daniam, & D. de Wit, D. Bickerum & D. Stavenisse in Sueciam delegare necesse fuerit, qui è Vlevolandæ Portu cum quadraginta supra duas bellicis navibus & septingentis fermè navibus mercenariis trajecerunt, quarum Negotiatio subsequente Anno Tractatum sequentium causa fuit, qui re ipsa *Pacis* Tractatus existunt, quæ primum novis oneribus incommodisque Navigationum ac Commerciorum in Dania imperatis atque institutis; deinceps verò Suecorum in Regionem Holfatiæ Scaniæque invasione, non parum labefactata ac propemodum dissoluta fuit.

Quemadmodû etiam quum similes molestiæ ac novitates aduersus Navigationes Commerciaq; in Fluyiis in Ocean. & mare Balticum effluentibus jam aliquam-

diu perciperentur ac metuerentur. Mense Augusto ad hunc Statum Nomine locoque Bremensium delegati fuerunt D. D. Bethmanus Herdesianus, Syndicus, Johannes Heerde, Civitatis Bremensium Senator, ut & D. D. Christophorus Meurerius, & Nicolaus Jerrenus Civitatis Hamburgensium Senator, una cum Domino Leone ab Aitzma Civitatum Hanzeaticarum apud Præpotent. D. D. Ordines Residente Ordinario, ad præcedentem Anno 1616. inter Statum hunc & Civitates Hanzeaticas Confœderationem initam renovandam multis autem Propositorum Speciminibus super hac re conscriptis subsequente Anno Tractatus initus conclususque fuit.

Regiæ Majestatis Portugalliæ Legatus *Andrade*, etiam ad studia ac commendationem tam Galliarum Regis, quam ipsius Ministrorum frustra quum petiisset declarationem, ut hic Status ipsi tanquam membro ad Monasteriensem Tractationem accessum procuraret, tandem Mense Junio discessit, postquam proposuisset, ut militum comitatu securè eò deduceretur. Dominis Meynderfvicio & Catzio Præpotentium D. D. Ordinum Delegatis generali responsione, cum ad supra dictum Articulum multasque alias querimonias ipsis valedicentibus questus fuerat, non modo non satisfactionem, verum ne responsionem quidem ullam dari de Civitate *S. Christophori*, neque de Arce *Seregippa del Rey*, neque de *Archemio*, neque de Civitate *Malaccâ*, neque Circero quodam, vulgò *Carraecke*, quem Societas Indiæ Orientalis Portugallis eripuit, neque de iis quæ in *Angola* prope *Bengensem* fluvium acciderant, etiam atque etiam rogans, ut horum omnium aliorumque plurium respectu, si minus sibi, saltem Ordinario Legato hic permanenti, responsio daretur; de præliminaribus Articulis saltem tres præcipui Hollandiæ Deputatis rursus commendati fuere: nunquam verò ad scriptam declarationem deveniri potuit.

Decimo & sexto die Junii D. D. Deputati in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum oretenus declararunt, animadvertere se Dominorum suorum Deputantium voluntatem atque intentionem eo collimare, ut *Religio*, prout à Synodo Nationali Dordracenâ Anno millesimo, sexcentesimo, decimo nono stabilita fuit, confirmaretur: Secundò, ut generalis *Vnio*, quæ vicesimo & nono die Januarii Anno millesimo, quingentesimo, septuagesimo nono Ultrajecti ad Rhenum decreta conclusaque fuit, prout sonat & exequutioni mandari potest, confirmata sit ac maneat. Tertiò, si Pax aut Induciæ ineantur atque componantur, sufficiens militum numerus sub signis retinebitur, quemadmodum superioribus Induciis factum fuit, isque numerus pro temporis ratione Provinciarum consensu, prævio Celsissimi Arausionensium Principis consilio atque sententiâ, augebitur vel minuetur, prout è re hujus Status esse judicabitur, ad quod supradicti Domini Hollandiæ Deputati ulterius rogati, ut super hoc Negotio scriptam & categoricam declarationem Præpotentibus D. D. Ordinibus tradere vellent; cum excusarent, visum decretumque fuit, ut de hac re sive per literas, sive per delegationem apud supradictos eorum Dominos Deputantes primo ipsorum conventu petitio institueretur.

Revera, propter rationes ante memoratas, alia super eâ re declaratio institui non poterat; Domini autem Provinciarum Deputati Negotium hoc provisiona-
liter

liter acceperunt; saltem eo non obstante ulterius assiduò decreverunt, quæcun- que delegationi honesta, necessaria atque inservientia forent.

Ad Religionis exercitium in familiis D. D. Legatorum rogati ac delegati fue- runt D. D. Lotius Hagienſis, & Teckmanus Ultrajectenſis ad Rhenum Pastores. Quibus Secretarius assignatus fuit Dominus Grafwinckel, Dominiorum Hollan- diæ Fisci Advocatus: qui deinde eo munere liberatus eique Dominus Verburgh substitutus fuit: Aulæ verò Præfectus, N. à Dalen. Deliberatio autem instituta fuit, de quatuor Carrucis, quarum unicuique sex æqui assignarentur singulisque Carrucis unus equus honorarius; ac præterea nonnulli alii equi, quibus inside- rent: insuper etiam, ut unusquisque Legatus Nobilem quendam & quatuor ser- vos, ejusdem formæ colorisque vestibus indutos, haberet.

Mense Octobri Oostervici Dominus in Galliam missus fuit amplâ Instructio- ne, maximè præcipuèque nonum Articulum Ligæ Garantix, Titulosque hono- rarios concernente, qui etiamnum huic Statui ejusque Legatis denegantur. Ad finem verò Anni millesimi, sexcentesimi, quadragesimi quarti Galli honorarios illos Articulos etiamnum denegabant: nono autem cognito Articulo aures præ- bere Aula recusabat; Cardinalis Mazarini dixerat, *universo terrarum orbi ridiculum fore Monasterii Pacem iniri, eodemque tempore, vel etiam antè, eandem dissolutam iri, pro- mitti ac sponderi.*

Universo hoc tempore, quo Regiæ Majestatis Galliarum Legati Monasterii commorabantur (antequam hujus Status Legati advenirent) per D. Brassetium Præpotentibus D. D. Ordinibus diligenter fideliterque communicarunt, quæ in- ter ipsos ac Hispanos agebantur: quorum pleraque literas Auctoritatis earum- que formulas ac valorem spectabant, quæ, utpote ad Fœderati Belgii Pacis Tra- ctationem propriè non pertinentia, prolixitatis vitandæ ergò, omittuntur.

Eodem hoc Anno Mense Septembr. Sassa Gandavenſis obsessa à Celsiss. Arau- sionensium Principe expugnata fuit.

Initio Januarii Anni millesimi, sexcentesimi, quadragesimi quinti per literas Regiæ Majestatis Galliarum Legatis, ut & Republicæ Venetorum Legato *Contarini* gratiæ actæ fuerunt pro suprâ memorata fidâ ac sincerâ familiaritate ac con- sensu mutuo: suprâdicto verò Legato *Contarini* proponebatur, neutiquam percipi aut intelligi, quâ de causâ Galli aliique assumerent Titulum Legatorum Extraor- dinariorum loco, quum Negotium præliminare nullum alium quam *Plenipotentiari- orum* Titulum conferret. Adhæc verò rescribebatur; visum decretumque esse, ut omnes & singuli Nomen *Legati ac Plenipotentiarii* conjunctim usurparent: eò quod nonnulli alii cum Monasterii tum Osnabrugis eâdem qualitate insigniebantur; qui inferioris conditionis, quam Gallorum Legati erant; præterea etiam compertum esse Nomen Titulumque Legati in Germaniâ magnificentio- rem multò ac venerabiliorem esse: Deinde etiam idem facere huic Statui integrum esse.

Decimo & septimo die Februarii, Anno 1645. subsequente Propositione Præ- potentibus D. D. Ordinibus super Titulis honorariis quodammodo satisfecit.

Celsissimi Domini, multis ac variis demonstrationibus, jam ab eo tempore quo ad Impe- rium Regimenque Regiæ Majestatis Mater admota fuit, videre ac perspicere potuistis, quo studio animoque Celsitudinum Vestrarum commodis dedita fuerit. Quæ Vos, Celsissimi Do- mini,

mini, Ipsius Nomine dicenda habeo, ea Vobis re ipsa benignam voluntatem, quâ Majestas Sua hujus Status gloria, splendori commodoque addicta est, confirmabunt: quoniam Vobis indicare mandatum jussimque mihi fuit, Majestatem Suam plenissimè absque ullâ exceptione concedere, quod respectu Titulorum ac dignitatum Dominum D. Legatis Vestris deferendarum petiistis, ea enim ipsius voluntas est, ut iisdem Titulis, quibus Venetorum Reipublicæ Legati, insigniantur. Dubium mihi non est, Celsissimi Domini, quin, si Majestas Sua Iphis tam benevolè, quod tot Annis ambierunt, concederet, à suâ quoque Parte omnia sedulò aduri essent, quæ satisfactioni inserviant; quam Majestas Sua ab ipsis unice petit, ut causa Regis Portugallia cum Amplissima Societate India Occidentalis, & D. Hassia Land-Gravii Vidua, cum Nobilissimo D. Comite Embdano conficeretur.

Quin insuper etiam Vos, Celsiss. Domini, majorem in modum rogo, ut consilium maturum ineatis, in hac Copiarum eductione manibus pedibusque obvixè omnia faciatis, tamque favente conjunctione proficiatis; quæ quidem, ut spero, animum meum promptum, quem semper in officia Vestra intentum habui, demonstrandi occasionem commoditatemque suppeditatura sunt. Datum Haga-Com. decimo & septimo die Februarii, Anno 1645. Subsignatum erat, d'Estrades.

Illa verò nuda verba quum essent, quæ negari possent, mandati ipsius Exemplar authenticum petatum fuit: ut verò magis ipsis satisfaceret remque confirmaret, vicesimo & quarto die Februarii, juxta literas à Regiæ Majestatis Plenipotentiaris decimo & octavo die Februarii Monasterio missas, Præpot. D. D. Ordinibus declaravit, se supradictos Dominos Legatos hujus Status iisdem Titulis, quibus Venetorum Reipublicæ Legatos, insignire velle. Proximo die literæ gratiarum actionis pro eâ re ad Reginam Galliarum, Ducem Orliensium, Principem Condæum & D. Cardinalem Mazarinum, quin etiam ad Regiæ Majestatis Galliarum Plenipotentiaris Monasterii commorantes, datæ fuerunt. Paucis post diebus, allatis à Rege literis super eâ re quarti diei Martii, per D. D. Gentium, Catzium, Vosbergium; Celsissimo Arausionensium Principi gratiæ quoque actæ fuerunt, eo quod in literis Regis habebatur, validis vividisque Nepotis Nostri Celsiss. Arausionensium Principis petitionibus.

Charissimi Summiqque Amici, Socii, ac Fœderati Nostri, consilio Regina Matris Nostræ reverendæ, petitionibus Vestris ac demonstrationibus dato concessoque ut Legati Nostri Vestros dehinc ubique insignirent Titulo Excellentia, dextrum latus ipsis in hospitio suo præberent, utque ipsos primum visitarent in locis, in quæ Vestri postremi advenient, quemadmodum Monasterii fiet: prudentissimo summè dicta Regina consilio huic favori hanc etiam addere visum fuit, ut per literas Vobis indicaretur, quò Acta Vestra diurna hoc erga Vos benevolentia testimonio ornarentur. Nulla ratio aut exemplum existit, quod non petitioni Vestræ cessit: animi quoque Vestri benevoli, quo semper erga hoc Regnum fuistis, memoria ac recordatio, tantoperè mentes Nostras occupavit, ut lubentes in gratiam Vestram omnia judicaverimus; ad quod etiam moti atque impulsu fuimus validis ac vividis petitionibus Charissimi ac Dilectissimi Nepotis Nostri Celsiss. Arausionensium Principis qui à partibus, à quibus oportet, stans, tantam curam tantumque studium commodis causisque Vestris intendit atque adhibuit, & rationibus & petitionibus Vestris tantoperè subvenit, ut in iis acquiescere decreverimus. Non in hisco duntaxat effecta fructusque Regiæ Nostræ protectionis ac defensionis Vobis expectandi veniunt, verum etiam cooperari omniaque conferre volumus ad augendam

Auctoritatem atque imperium in communis Hostis finitimas Provincias, quò destituti omni spe conjunctis atque unitis Nostris viribus resistendi, Pacem amplecti cogantur, quæ Sociis Fœderatisque honesta ac commoda sit: Ad quam ut adducantur, vires Copiasque Nostras, quasunque paratas habemus, ad Hostem oppugnandum educimus, dum Deputati Nostrî congregati in honesti ac justî Tractatus Articulis convenire annitentur. Vos ad hoc exemplum invitamus, obnixè rogantes, ut plenissimè Vobis persuasa habeatis, quæ Dominus d' Estrades Nostrò Nomine Vobis indicabit ac declarabit, Vosque, charissimi ac dilectissimi Amici, Socii, ac Fœderati Nostrî, Altissimi protectioni commendamus. Datum Parisiis quarto die Martii, Anno 1645. Subscriptum erat, Vester Amicus ac Fœderatus. Subsignatum, Ludovicus. Pauloque infra, de Lomenie. Inscriptio autem hæc erat: Charissimis atque Summis Nostris Amicis, Sociis ac Fœderatis, Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus Generalibus.

Vicesimo & quarto die Februarii, ad petitionem Marchionis Castelli Rodrigo apud Celsissimum Arausionensem Principem institutam, à Præpotent. D. D. Ordinibus missi fuerunt Salvi-Conductus necessarii Comiti Pennorandæ nec non Cameracensi Archi-Episcopo ut Monasterium discederent.

Ad Salvos-Conductus hosce promovendos Normontii Dominus Hagam-Com. venerat: cui, quum Januario, proximè elapso, hic esset, apud nonnullos in privatis colloquiis invitatio ad particularem aliquam Tractationem exciderat: publicè verò non modo nihil quicquam propofuit, verum etiam mandatum & Auctoritatem quicquam proponendi nullam habuit. Quoniam verò ejusmodi hominum adventus Gallis malè suspicandi causam præbebat, tertio die Martii Ordinario hujus Status in Galliâ Legato secundò per literas mandabatur; ut declararet, *Se tantummodo Salvos-Conductus pro Hispanorum Plenipotentiaris petiisse; sibi que statim literas redditas fuisse; adeo ut nullam aliam explanationem vel fecerit vel facere potuerit.*

Die decimo Martii, & vicesimo Aprilis, Rex cum Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus sequentes Tractatus iniri jussit.

Ludovicus, Dei Gratiâ, Francia & Navarra Rex, Omnibus & singulis, ad quos præsentés pervenerint, Salutem: Constare volumus, in Concilio Nostrò Ordinum Regni perlectum ac perpensum fuisse Tractatum, quem Nomine locoque Nostrò fidelissimus ac dilectissimus Nostrer Henricus d' Estrades, peditum Tribunus, hujusce Negotii Commissarius, inivit ac confirmavit una cum D. D. Deputatis Rutgero Huygenio; Francisco Herbertio; Civitatis Goudanorum Ex-Consule; Iacobo Cauzio, Equite, Hollandiæ & West-Frisiæ Syndico Supremo; Casparo Vosbergio, Equite, Domino in Isolar; Godartio à Reede, Nederhorstii Domino; Carolo à Roorda, Grietmanno in Idaerderadeel; Gulielmo à Ripperda, Domino in Boxbergen, Bocolo & Hengelo; Adriano Clantio; Domino in Stedum, vi literarum Auctoritatis, quibus supradictus Commissarius Nostrer à Nobis, & supra memorati D. D. Deputati à Præpotentibus D. D. Ordinibus muniti fuerunt, quorum Tractatum literarumque Auctoritatis exemplar subsequitur.

Rex Christianissimus, consilio Regina Matris, Hostium communium perexiguâ ad Pacem inclinatione cognitâ perspectâque, ipsi verò, quamvis propter ejusdem Tractationem tandem nonnullos è Plenipotentiaris suis Monasterium miserint, in hoc prætextu acquiescere & ne-

gotio moram injicere possent, nisi æquas honestasque conditiones accipere armis cogantur. Ad tam exoptatum igitur finem obtinendum, unà cum Fœderati Belgii Provinciarum Ordinibus Generalibus supradictos Hostes, quantum hac æstate fieri poterit, strenuè fortiterque aggredi atque oppugnare constituit decrevitque. Et quò summè dictis D. D. Ordinibus tantò commodiora media atque subsidia, quibus magnam ac ingentem aliquam expeditionem conficere tenebuntur, suppeditentur, Majestati Suae D. D. Ordinibus præsentis Anno 1645. extraordinarium nummorum subsidium, juxta conditiones sequentes, concedere atque largiri placuit.

1. Majestas Sua Regia hoc vertente Anno 1645. summè dictis D. D. Ordinibus Generalibus duodecies centenibus librarum millibus subveniet; quibus extra ordinem jam conscriptis sive dehinc conscribendis Copiis satisfacturi sunt: eâ lege tamen ac conditione, ut dictam nummorum Summam nullis rebus aliis impendere ipsis liceat; quod summè dicti D. D. Ordines Generales observaturos se promittunt ac pollicentur; ut Hostibus quodcunque, & quibuscunque modis commodè poterunt, damnum ac detrimentum inferant.

2. Majestas Sua Regia in exactiorem nummorum Parisiis exsolutionem, atque eorum, quorum curæ receptionem dictæ Summæ D. D. Ordines demandabunt, satisfactionem, vadimonium, sive assignationem debitæ formulæ conscriptam dari curabit. Supradictæ autem Summæ exsolutio in tres partes distribuetur: prima quater centenorum librarum millium primo hujusce Tractatus Ratihabitionis die, altera itidem quater centenorum librarum millium Junio proximè venturo, tertia deniq; quater centenorum librarum millium pars Mense Octob. exsolvetur.

3. Quapropter etiam summè dicti D. D. Ordines Gener. obstricti atque obligati erunt ad Copias suas adimpletas confirmatasque educendum, quibus expeditionem aliquam insignem occipiant, quandoquidem Majestas Sua, sufficientem quoque exercitum ad similem expeditionem in Belgii Provinciis occipiendam, sive Hostibus, quibuscunque modis maximè poterit, detrimentum inferendum, educturam se promittit spondetque.

4. Summè dicti D. D. Ordines Generales concedunt ac promittunt, Gallorum Præfectorum stipendia à memoratâ nummorum summâ deducta eo modo exsoluta iri, quo Tractatu decimo & septimo die Junii, Anno 1630. & decimo & quarto Aprilis, Anno 1634. inito conventum fuit, quin insuper etiam eum, qui à summè dictis D. D. Ordinibus nummorum, qui Parisiis exsolvendi erunt, receptioni præficietur, stipendiorum Summam ab ultimâ nummorum à Majestate Regiâ annumerandorum parte, Parisiis conficere atque exsolvere obstrictum obligatumque iri.

5. Majestas Sua quemadmodum etiam D. D. Ordines Generales præsentem Tractatum sex septimanarum spatio, sive duorum Mensium intervallo, si fieri poterit, confirmabunt.

6. Præsens denique Tractatus superioribus Majestatem inter & D. D. Ordines Generales initis confirmatisque nihil quicquam derogabit; utpote qui vim ac vigorem suum obtinebunt, quò ab utrâque Parte constanter fideliterque observentur. In cujus rei testimonium Nos Legatus & Deputati, vi literarum Auctoritatis, præsentibus hisce Articulis manu Nostrâ subsignavimus, ac sigillorum Nostrorum

strorum appendice muniri curavimus. Datum Hagæ-Comitis, decimo die Martii, Anno 1645. Subsignatum erat, d'Estrades, R. Huygenius, F. Herbertius, J. Catzius, C. Roorda, G. Ripperda, A. Clantius, annulisque eorum signatoriis obsignatum.

Hiscæ infertæ erant Literæ Auctoritatis ac Ratihabitiones
solennibus formulis conscriptæ.

Ludovicus, Dei Gratiâ, Francia & Navarra Rex, Omnibus & singulis, ad quos præsentem pervenerint, Salutem: Constare volumus, in Concilio Nostro Ordinum Regni perlectum ac perpensum esse Tractatum, quem Nomine locoque Nostro fidelissimus ac dilectissimus Noster Henricus d'Estrades, peditum Tribunus, hujusce Negotii Commissarius inivit ac confirmavit, una cum D.D. Deputatis, Rutgero Huygenio, Equite; Iohanne Matensio, Toparchâ in Matenese; Francisco Herbertio, Civitatis Goudanorum Ex-Consule; Iacobo Catzio, Equite, Hollandiæ & West-Frisiæ Syndico Supremo; Godartio à Reede, Nederhorstii Domino; Carolo à Roorda, Grietmanno in Idaerderadeel; Adrianus Clantius, Dominus in Stedum, vi literarum Auctoritatis, quibus suprâdictus Commissarius Noster à Nobis, & præmemorati D. D. Deputati à Præpotentibus D. D. Ordinibus muniti fuerunt, quorum Tractatum literarumque Auctoritatis Exemplar subsequitur.

Galliarum Rex, cognito perceptoque D. D. Ordines Generales in animo habere hoc Anno 1645. locum aliquem insignem, atque incolumitati Reipublicæ maximè inservientem aggredi atque oppugnare, Extraordinarios milites, supra omnes Copias, quas summè memorati D. D. Ordines sub signis habere consueverunt, conscribere, eosque, quamdiu Copiæ, quæ jam educuntur, expeditioni suæ intentæ erunt, exsolvere constituerunt ac decreverunt, si Majestati Sux Ipsis ingenti nummorum Summâ subvenire placeret, ad extraordinariorum sumptuum, quos impendere tenebuntur, partem sufferendum.

Rex, non obstantibus impensis, quas ab omni Parte adversus communem Hostem facit, hoc Rerum Statu benevolentiam suam Præpotentibus D. D. Ordinibus comprobare volens, trecentorum librarum millium Summam Ipsis concessit atque promisit, quæ Parisiis primo die Maji, assignationibus, quas vocant, debitæ formulis conscriptis, exsolvenda erit, idque in satisfactionem illius, qui receptioni à D. D. Ordinibus Gener. præficietur.

Quapropter summè memorati D. D. Ordines Generales semetipsos obstringunt atque obligant ad dictam trecentorum librarum millium Summam soli conscriptioni atque exsolutioni extraordinariorum militum, tam peditum quam equitum, conditionibus suprâdictis impendendam; quod summè dicti D. D. Ordines Generales fideliter se observaturos promittunt ac pollicentur.

In quorum testimonium Nos, Legatus & Deputati, vi Auctoritatis Nobis concessæ, præsentibus manu Nostrâ subsignavimus, ac sigillorum Nostrorum appendicè muniri curavimus. Datum Hagæ-Batavorum vicesimo die Aprilis, Anno 1645. Subsignatum erat, d'Estrades, R. Huygenius, I. Matensius, F. Herbertius, I. Catzius, G. à Reede, C. Roorda, A. Clantius, eorumque annulis signatoriis obsignatum.

Subsequabantur Literæ Auctoritatis ac Ratihabitiones
solennibus formulis conscriptæ.

Rex Christianissimus in Concilio Ordinum Regni vidit perpenditque secretos Articulos, quos Nomine locoque Ejus decimo die Martii, proximè elapsi, fidelissimus ac dilectissimus Noster Henricus d' Estrades, peditum Tribunus, hujusce Negotii Commissarius, & D. D. Deputati Rutgerus Huygenius, Eques; Franciscus Herbertius, Civitatis Goudanorum Ex-Consul; Jacobus Catzius, Eques, Hollandiæ & West-Frisiæ Syndicus Supremus; Casparus Vosbergius, Eques, Dominus in Isolar; Godartius à Reede, Nederhorstii Dominus, Carolus à Roorda, Grietmannus in Idaerderadeel; Gulielmus Ripperda, Dominus in Boxbergen, Boco- culo & Hengelo; Adrianus Clantius, Dominus in Stedum, vi Tractatum dicto die inter ipsos initorum ac confirmatorum, vi literarum Auctoritatis ipsis concessarum; quorum Articulo- rum secretorum Exemplar subsequitur.

Ad plenorem explicationem tertii Articuli Tractatus hoc die conclusi, conventum fuit, ut Rex Ordinesque Generales singuli exercitum, decem supra octo aut viginti millium peditum, quatuor insuper millium & quingentorum aut quinque millium equitum educaturi sint: ut supra memorata Copia ad summum medio Mense Majo, proximè venturo, in Belgii Provincias introducenda sint, nisi is, qui Hispaniarum Regis Copiis præst, suas citius eduxerit; quo casu Rex & summè dicti D. D. Ordines suas quoque tempestivè eo educere tenebuntur, quò se Hos- tes movebunt: ut exercitus summè memoratorum D. D. Ordinum locum aliquem insignem aggressurus sit, ut haud exiguum inde damnum ac detrimentum ad Hostes redeat: utque exercitus Majestatis Suae similiter locum aliquem insignem oppugnaturus, sive in Hostium re- giones invadendo tantam distractionem effecturus sit; ut Copiarum suarum maximam Par- tem defensionem adversus Majestatis Suae expeditiones impendere necesse habeant, quo eveniet, ut Celsiss. Arausionensium Princeps tantò majorem commoditatem expeditionis suae felicem exitum consequendi habeat: Eà lege, ut, si Majestatis Regiæ exercitus tantummodò distra- ctionem efficiat, quatuordecim diebus ante, quam summè memoratorum D. D. Ordinum edu- cendus sit; quod si verò decretum ac constitutum fuerit, ut uterque exercitus loca aggredia- tur atque oppugnet, eodem die præcise absque ullo dubio in campum educetur, eà conditione, ut, qui contrà fecerit, fidei malè servata arcessendus veniat.

Summè dicti D. D. Ordines semetipsos obligant atque obstringunt effecturos sese, ut octavo die Aprilis triginta ducentorum, trecentorum, quadringentorum vehim naves bellica debi- tè instructa propriis sumptibus angustias Caletenses explorent, quò Hostibus in Flandriam in- gressus mari præcludatur atque eripiatur. Quod si etiam Regis Copia locum aliquem in oris Flandria maritimis aggressa fuerint, supra dicta triginta naves, durante expeditione, sem- per ad præmemoratas oras paratæ habebuntur, locumque à Regis Copiis obsessum mari cin- gent, ne aut Hispaniarum Regis viribus opibusque, aut alterius cuiuspiam, qualiscunque tan- dem fuerit, qui, quocumque tandem prætextu opitulari vellet, mari subveniatur. Summè memorati D. D. Ordines semetipsos etiam tali casu obstringunt atque obligant, ad commea- tum universum, qui ex Galliâ supportabitur, ad castra Majestatis Suae sufficienti militum præsidio pervehendum, sive commeatum mediocri pretio ipsis exhibendum, si ventus sufficien- tem ex Galliâ edevehì non sinat, & si è regionibus summè dictorum D. D. Ordinum Fœde- rati Belgii, ad castra, sive ad eum locum, quem Regis Copia obsessa tenebunt, subvectioni fa- veat

veat atque inferviat: cui Negotio Majestas Sua nunquam se immisceret, nisi persuasum sibi haberet, quæcunque hoc Articulo continentur, à summè dictis D. D. Ordinibus fidelissimè ac plenissimè observata iri, qui hoc spondent & semetipsos ad id obligant atque obstringunt, sub pœnâ fidei malè servatæ ac dissolutionis Tractatum ab ipsi cum Majestate Suâ initorum.

Summè memorati D. D. Ordines Majestatis Suæ Copiis trans Rhenum Vesaliensem ut & trans Mosam Trajectensem meatum & remeatum sincerè promittunt, ubi à Majestate id rogati fuerint, ea lege tamen, ne cum Status sui præjudicio ac damno id fiat.

Summè dicti D. D. Ordines semetipsos obligant atque obstringunt ad exercitum suum in campis detinendum, quamdiu Reipublicæ salus atque incolumitas id exiget, & temporis cælique opportunitas feret.

In cujus rei testimonium Nos Legatus & D. D. Deputati vi Auctoritatis Nobis concessæ, presentes hosce Articulos solitâ Nostrâ subsignatione sigillique appendice muniri curavimus. Datum Hagæ-Com. Batav. decimo die Martii, Anno 1645. Subsignatum erat, d' Estrades, R. Huygenius, F. Herbertius, I. Catzius, G. Vosbergius, G. à Reede, C. Roorda, G. Ripperda, Adrianus Clantius, annulisque eorum signatoris obfirmatum.

Decimo & quinto die Martii ab Extraordinariis atque Ordinariis Hollandiæ Deputatis in Concilio D. D. Ordinum Generalium pleniore explicatione Provincialis suæ sententiæ de sumptibus Monasterii faciendis institutâ, respectu Præpotentium D. D. Ordinum Legationis ad Tractationem Monasteriensem, quò generalis in Christiano Orbe Pax & tranquillitas effecta reddatur, re perspectâ pensaque visum decretumque fuit omnibus conjunctim Præpotent. D. D. Ordinum Legatis ac Plenipotentariis pro suprâ dictis tam Ordinariis quàm Extraordinariis sumptibus qui Monasterii fient, ut trecenti Floreni, unoquoque die concederentur, visum decretumque fuit; postquam verò suprâdicti Legati ac Plenipotentarii Monasterium venerint, aliquis autem eorum discesserit, eâ de causâ suprâdictæ Summæ nihil quicquam detrahetur, sed si plures è D. D. Legatis ac Plenipotentariis absuerint, ab Aulæ Præfecto absentes annotabuntur, ut de eo plenius hîc agatur, ea lege ac conditione, ne Aulæ Præfectus aut alius quispiam, cui nummi committentur, ulli, quicumque tandem fuerit, aut quocunque, præter Præpotent. D. D. Ordinum Generalium mandatum, ullos nummos expendat itineri aliisque sumptibus extra Civitatem Monasteriensem faciendis, eâ lege, ut ejusmodi exolutio sive erogatio in ratiuncularum suarum traditione neutiquam accipienda sit.

Hollandiæ Deputati rursus institerunt, ut initio non plures tribus Plenipotentariis mitterentur, usque dum præcipuum Tractationis peractum foret: Reliquæ verò Provinciæ in id consentire noluerunt.

Quandoquidem Commercia in Indiâ Orientali & Occidentali præcipua erant quæ Instructione comprehendebantur, earundem Societatum Præfecti Præpot. D. D. Ordinibus hæcæ difficultates tradidere.

Exemplar Difficultatum Indiae Orientalis Mercatorum.

- » 1. **Q**Uamvis Societas seu Mercatores Indiae Oriental. bellum cum Castilianis in
 » Indiis Orientalibus continuare commodius esse ducerent (quum assiduo ar-
 » mis se defendere teneantur) nihilominus tamen Vos, Praepotentes Domini, (si
 » fortasse Pacis Induciarumve Tractatus ineatur) curam hanc gesturos esse firmi-
 » ter sibi persuasum habent, ut supradicta Castilianis Navigatio permittatur, prout
 » impraesentiarum eadem gaudent, neque ulterius se extendere ipsis liceat, quae
 » omnia Juri Vestro Supremo porro commissa volunt.
- » 2. Summopere tamen (salva Reverentia Vestra) considerandum venit, quod
 » si eveniat, ut Hispaniarum Rex cum ingenti militum Copia in Indiam Portugallo-
 » rum imperio obtemperantem veniat, hoc praetextu, velle sc. se Portugallios sub im-
 » perium redigere, eosque bello petat, id fieri neutiquam posse sine maximo In-
 » diae Orientalis Societatis periculo, quae hoc pacto, neque sine suo maximo sum-
 » ptu, assiduo in armis tenebitur: quapropter etiam (salva Reverentia Vestra) In-
 » dia a Portugallis subacta arceri debebunt.
- » 3. Vicesimo & primo die Januarii traditum fuit, quod Praepotentes D. D. Or-
 » dines examini prudentissimi consilii subjicere vellent, num Pace Induciarumve initis
 » atque compositis Societatis Indiae Orientalis in hisce Provinciis Praefectis, qui
 » aut fuerunt aut etiamnum sunt, Ejusdemque Societatis Ministris, quorum
 » opera Eadem Societas usa fuit, liberè securèque in regionibus, quae Hispani-
 » arum Regis imperio subsunt, meare ac remeare, insuper etiam navigare aut
 » commercia exercere licebit, adeò ut praetextu muneris sui supra memorati tan-
 » quam Praefecti, neque respectu sui, neque respectu bonorum merciumque
 » suarum, ullo incommodo aut molestia afficiendi sint; Quandoquidem, durante
 » bello, Hostes Salvos-Conductus utriusque Indiae, Orientalis scilicet & Occiden-
 » talis Praefectis, qui eosdem cum infertione tituli ac qualitatis suae petebant, de-
 » negarunt, se verò (salva reverentia Vestra) si Tractatus ineatur, omni dubio
 » procul in personis bonisque suis, aequè ac reliquos ejusdem Status Incolas liberos
 » atque securos esse; insuper etiam ad majorem sui securitatem decreti Acta seu de-
 » clarationem ejusmodi habere oporteat, cujusmodi Praepot. D. D. Ordines pro
 » summam suam prudentiam, ad quam se in hoc Negotio ablegant, necessariam esse ju-
 » dicabunt.

Exemplar Difficultatum Societatis Indiae Occidentalis.

- » 1. **Q**Uod si utraque Societas conjuncta fuerit, utrique tam in Orientali quam
 » Occidentali India, Oris Africanis, Brasilia, Mari Germanico aliisque re-
 » gionibus a Parte meridionali Tropici Cancrì, vel citra lineam Aequinoctialem
 » bellum continuare, quam Pacem Induciarumve ullas cum summe dicto Hispania-
 » rum Rege inire atque componere, commodius ac conducibilis foret.
- » 2. Conjunctione seposita, quod si Societas promissam viginti supra quinque
 » Annorum continuationem Privilegii sive Auctoritatis publicae, praeterea etiam
 » postu-

postulata auxilii media, quibus per se subsistere possit, à Præpotentibus D.D. Ordinibus impetraverit, quin etiam Societas Orientalis pacem Induciasve cum Hispaniarum Rege amplexa fuerit, Societatis etiam Occidentalis Præfecti Pacem Induciasve cum Hispaniarum Rege Status sui defensionis ac confirmationi inservire judicant.

III. Quod si Gener. Pax aut Induciæ ineantur ac componantur, Societati fidelis sinceraque Pacis observatio nomine Hispaniarum Regis asseverabitur, quo extra omne periculum magnorum præsidiorum naviumque pretiosarum onera, quantum fieri poterit, minuant, atque in privilegiis, liberis navigationibus, commerciis & exemptionibus, juxta Vestrum Privilegium publicâ Auctoritate concessum, propugnari ac conservari queant.

IV. Ejusmodi Pace sive Induciis omnes Principes, Populi & Nationes, cum quibus Præpotentes D. D. Ordines vel Societas Indiæ Occidentalis eorum nomine locoque intra terminos Privilegii Fœderationem atque amicitiam contraxerunt, comprehenduntur.

V. Societati Negotiationem ac Commercia Sua omnibus locis intra limites suprascripti Privilegii, quæ Munitioibus, Jurisdictioni aut Imperio Hispaniarum Regis neutiquam subsunt, iisque mercibus, servis aliisque rebus, quæ ipsis videbuntur, promovere integrum erit.

VI. Hispaniarum Regis Subditis in nullis Portibus locisve, in quibus Societas Indiæ Occidentalis Vestro Nomine Castella, Fortalitia, Imperium aut Tuguria, vulgò *Logien*, tenent, negotiari aut navigare licebit, nisi *vice versa* similis negotiatio in omnibus regionibus, locisque Hispaniarum Regis Imperio subjacentibus supra dictæ Societati concedatur ac permittatur, ne tali casu alterutri graviora onera, quam locorum incolæ exsolvunt, imperentur.

VII. Singuli quoque eas Civitates, Castella, fortalitia, loca, in quibus Negotiatio ac Commercia exercentur, regionesque possidebunt, quæ ante Tractatus alicujus initium ad alterutram Partem pertinere comperientur.

Die vicesimo & septimo Januarii, Anno millesimo, sexcentesimo, quadragesimo quinto ulteriori Scripto rogatum ac petatum fuit.

I. Quod si D. D. Plenipotentariis quicquam extra hasce difficultates proponeretur, quod ad Societatem pertineat eivè noxium sit, ut ferè ad id attendatur, Præfectique ejus certiores reddantur, prout Vos, Præpotentes Domini, fieri oportere existimabitis.

II. Quod si Pax sive Induciæ ineantur ac componantur, Præfectis eorumque Ministris, superioris & inferioris Ordinis Ducibus, militibus sociisque navalibus, cum illis qui se Munere abdicarunt, tum iis qui & in hisce Provinciis, & in districtu Occidentali Privilegii etiamnum Munere aliquo funguntur, aut quorum operâ Societas dehinc utetur, in omnibus regionibus quæ Hispaniarum Regis Imperio obtemperant, liberè securèque negotiari, meare ac remeare, non minus quàm aliis hujus Status Incolis, licebit.

Die vicesimo & septimo Aprilis à Plenipotentariis Regiæ Majestatis Galliarum literis acceptis una cum Scriptis quibusdam ipsis ab Hispanis traditis, & Gallorum Plenipotentariis, ut hujusce Reipub. Plenipotentarii, quam primum

Mona-

Monasterium discederent, petentibus, vicesimo & nono die in Concilio propositum fuit tempus discessus Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiariorum atque Extraordinariorum Legatorum ad Tractationem Monasterii institutam, ad generalem Christiani Orbis tranquillitatem effectam reddendam, appropinquare, nec Præpotentes D. D. Ordines de cognitis præliminaribus Articulis quicquam certi hæcenus decrevissent: Idcirco, ut Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiariorum atque Extraordinariorum Legati, eo non obstante, Monasterium ad supra dictam Tractationem constituto die, (septimo sc. Junii) juxta Præpotent. D. D. Ordinum decretum, iter instituerent, prævia deliberatione visum fuit, eâ tamen lege ac conditione, ut de suprascriptis præliminaribus Articulis agendum, atq; invicem, quoad fieri poterit, satisfaciendum foret. N. N. ac Potentium D. D. Ordinum Zelandiæ Deputati indicarunt, se nihil in mandatis habere, præterquam ut declararent, *Nobiles ac Potentes D. D. Ordines neutiquam annuere, ut Plenipotentiariorum hujus Status Monasterium delegarentur, antequam cogniti præliminares Articuli confirmati forent, ac proinde se adversus supra dictam Plenipotentiariorum Delegationem, plurimum suffragiis decretam, insuper etiam adversus omnia, quæ vi ejus postmodum proponerentur ac conficerentur, protestari.*

Dies septimus Junii quum eluxisset, æque imparati existebant, partim propter præliminares Articulos, partim propter Provinciarum quarundam centies Florenorum mille ad delegationem Monasteriensem petitorum defectum. Hollandiæ Deputati eò rem perduxerunt, ut decimo & tertio Julii rursus discessui dies assignaretur, nempe decimus & quintus Augusti. Id Regiæ Majestatis Galliarum Legatis per literas indicatum fuit. Eodem autem die Dominus Veth declarationem atq; protestationem Provinciæ Zelandiæ, vicesimo & nono Aprilis, ac dein sæpius propositam repetiit, *D. D. sc. Ordines Zelandiæ neutiquam annuere, ut Plenipotentiariorum hujus Status Monasterium delegarentur, antequam cogniti præliminares Articuli confirmati forent, ac proinde se adversus decretam Plenipotentiariorum delegationem, insuper etiam adversus omnia, quæ vi ejus proponerentur ac conficerentur, protestari.*

Præcedente Anno, uti dictum fuit supra, Legati in Daniam & Sueciam missi fuerant, qui non modo Pacem inter Ipsos redintegrarunt ac restaurarunt, verum etiam dissensiones inter hunc Statum & Daniæ Regnum ortas feliciter composuerunt, atque insuper novo Securitatis Tractatu eundem stabilièrunt ac confirmârunt, quemadmodum etiam eodem Anno Hagæ initus perfectusque fuit Tractatus cum Bremensium & Hamburgensium Civitatibus. Quibus sese Anno sequente millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & sexto Lubecensium Civitas adjunxit. Quæ omnia, utpote ejusdem naturæ, atque ad Pacis ac tranquillitatis in Navigatione ac Commerciis conservationem pertinentia, sequentibus inferentur.

» Regiæ Majestatis Daniæ, Norwegiæ, &c. Regis ac Domini Nostri Clementissimi ad Tractationem hanc speciali mandato instructi ac plenissimâ Auctoritate
 » muniti ac delegati Regni Consiliarii ac Commissarii Corfitius Ulefeldius, Regni
 » Daniæ Eques, Aulæ Præfectus, Regni Consiliarius, Insulæ Moëniensis Gubernator,
 » Hæreditarius in Egeschere: Christianus Thomæ, Eques, Regiæ Majestatis
 » Cancellarius, Regni Consiliarius, Cænobii S. Canutii Præfectus, Hæreditarius

rarius in Stougard & Lycksholm: Christophorus Urenius, Eques, Regni Con-
 siliarius, Præfectus in Franckier, Hæreditarius in Asmarck; Jurianus Schfeldius,
 Regni Consiliarius, Judex Zelandiæ supremus, Ringstediensis Cænobii Præfe-
 ctus, Hæreditarius in Refs, ab unâ, atque Unitarum Belgii Provinciarum Præ-
 potentium D. D. Ordinum Generalium Extraordinarii Legati, ad id quoque
 speciali mandato & Auctoritate muniti atque instructi, Jacobus de Witte, Do-
 minus in Manezee, Melissant & Cromstryen, Assessor Cameræ Computationum
 Hollandiæ & West-Frisiæ, Ex-Consul Civitatis Dordracenæ; Gerardus Scha-
 pius, Civitatis Amstelodamensium Consul & Curator Academiæ Lugdunensis;
 Albertus Sonckius, Consul ac Supremus Prætor Civitatis Hornanæ & Jurisdi-
 ctionis suburbanæ: Joachimus Andreæ, Eques, Consiliarius Primus Supremæ
 Frisiorum Curia, in Concilio Fœderati Belgii Provinciarum D. D. Ordinum
 Generalium Deputati, ab alterâ Parte, constare volumus; Quandoquidem inter
 Serenissimam Majestatem Suam Regiam & summè dictos D. D. Ordines Gene-
 rales jam ab hinc aliquo tempore variæ dissensiones ac mutua incommoda, respe-
 ctu vectigalis Ostii Maris Baltici imperati, ac Daniæ Norwegiæq; Regnorum,
 orta fuerunt, Nobisque mandatum & Auctoritas incommoda ac dissensiones
 ejusmodi componendi, atque inter Nos invicem agendi, data concessaque fue-
 rat, Nos, vi ejus, omnes in Nomine S. S. Trinitatis mutuò nos conjunxisse, at-
 que, ad omnes & singulas dissensiones expediendas conficiendasque, subsequen-
 tem firmum atque irrevocabilem Tractatum iniisse ac confirmasse.

I. Inter Regiam Suam Majestatem, Ejusdem Regna, Principatus, Regiones
 & Incolas, ab unâ, atque Præpotentes D. D. Ordines Generales, Eorum Pro-
 vincias reliquas, Regiones ac Subditos, ab altera Parte, terrâ marique sincera
 firmaque amicitia societasque in posterum coletur: Pars una cum alterâ Parte sin-
 cerè aget, nec quicquam, quod alteri Parti damno cedere posset, neque per se
 neque per alios committet, sed multò magis altera alterius commodo consulat ac
 promovebit: eâ lege tamen ac conditione, ne Tractatibus Majestatis Suæ vel
 Præpotentium D. D. Ordinum cum aliis Regibus aut Rebus publicis initis aut in-
 eundis præfens quicquam deroget.

II. Vectigal Ostii Maris Baltici Unitarum Belgii Provinciarum Incolis, juxta
 vectigalium catalogum, in quem convenimus ac sub signatione nostrâ confirmavi-
 mus, dehinc imperabitur atque ab iisdem exsolvetur: id autem quadraginta Annis
 proximè sequentibus ab hoc die observabitur, quo tempore quadraginta Anno-
 rum durante, nulla vectigalium adauctio, quocunq; tandem Nomine aut prætextu
 id fieri posset, instituetur ac decernetur, omnia quoque extraordinaria vectiga-
 lia imperata, nullis exceptis, cessabunt. Finitis autem quadraginta Annis, Spi-
 rensis Tractatus, Anno millesimo, quingentesimo, quadagesimo & quarto initus,
 pristinam vim ac vigorem, nisi alius interim contrahatur, retinebit.

III. Navium merciumque exploratio, quæ Unitarum Belgii Provinciarum in-
 colis propriæ sunt, quæque per ostium Maris Baltici pervehentur, durante supra-
 dicto Annorum spatio cessabit, nautisq; si quando literas, quæ ipsis commeatus &
 vectigalis nomine concedentur, exhibuerint, fides plenaria habebitur, & soluto
 deinde vectigali absque detentione aut molestiâ ullâ solvere licebit, neque in con-

- „ fueto loco prope Copenhagam (dicto den *Drooghen*) diutius commorari tenebun-
 „ tur. Quod si vero in posterum Majestati Sux Regiæ in vectigali imperando frau-
 „ dem injuriamve inferri percipiatur, Præpotentes D. D. Ordines, id edocti atque
 „ rogati, media quæcunque optima excogitabunt, &, quantum fieri poterit, cave-
 „ bunt, ne quid Regiæ Sux Majestati, quam quod æquum justumque est, accidat.
 „ IV. Nulla bona mercesque, quocunque tandem nomine veniant, transvectio-
 „ ne per Ostium Maris Baltici arcebuntur.
 „ V. In Daniæ ac Norwegiæ Regnis bonis & mercibus, quæ veris Confirmatio-
 „ nibus Unitarum Belgii Provinciarum Incolis propriæ esse demonstrabun-
 „ tur, non majus vectigal, sive importando sive exportando, imperabitur, quam
 „ quod subditi atque Incolæ Regni ipsi exsolvent; eundem ad modum quoque
 „ Majestatis Sux subditi in Fœderato Belgio non magis, quam ipsi subditi onera-
 „ buntur.
 „ VI. Naves, quæ in Norwegiæ Regni portu aliquo plenè oneratæ, atque ibi-
 „ dem visitatæ fuerunt, soluto insuper vectigali, non amplius in eodem, sive in alio-
 „ quocunque portuum, quem appellent, explorabuntur, nautæ verò literas, quæ ipsis
 „ vectigalis nomine concedentur, exhibentes, libere discedent: si tamen in diversis
 „ portibus onerentur, in iis portibus, in quibus onerantur, non verò in aliis visita-
 „ buntur; & quandoquidem roboris evectio vetitâ atque interdicta est; quod si ta-
 „ men nauta quispiam unum alterumve ejus generis lignum exportare deprehen-
 „ detur, non nisi duplo majore pretio, quam quo lignum emptum fuit, multa-
 „ bitur.
 „ VII. Vectigal in Norwegiâ eâ quantitate eodemque modo exigetur atque
 „ exsolvetur, quo *Anno millesimo sexcentesimo, vigesimo octavo factum fuit*, neque ma-
 „ jus exigetur, usque dum inter Majestatem Suam ac Præpotentes D. D. Ordines
 „ de modo convenietur, quo vectigal pro ratione Vehium computatum omnis
 „ generis lignis imperari poterit; super quâ re Majestas Sua cum Præpotentibus
 „ D. D. Ordinibus, quamprimum fieri poterit, Tractatus institui curabit, quò certi
 „ quicquam de eâ decernatur.
 „ VIII. Fœderati Belgii nautæ & Mercatores in Norwegiâ à certis quibusdam
 „ hominibus asseres aut alia quævis ligna accipere, aut emere neutiquam co-
 „ gentur, sed in iis locis, quibus naves onerantur, à quo & qualia ligna placebit,
 „ empturi sunt.
 „ IX. Unitarum Belgii Provinciarum navium in Norwegiâ negotiantium men-
 „ suratio à duobus è Norwegiâ & totidem ex Fœderato Belgio nautis, quibus hac
 „ in parte fiditur, instituetur, & ab ipsis subsignata tradetur, quam uniuscujusque
 „ loci Præfectus confirmabit, ac Præfecturæ Sux codici inseret, ut nautæ semper,
 „ si necessitas postulet, eò provocare possint; insuper etiam mensura illa trabibus ei
 „ rei destinatis, ut & proræ puppique inuretur, quo vectigal omnis generis lignis
 „ pro vehium ratione ac mediocri ligno eò commodius imperari possit, prout dein-
 „ ceps, quemadmodum dictum fuit, de ea re convenietur.
 „ X. Omnium verò, quæ contra Majestatis Sux mandatum Fœderati Belgii nau-
 „ tis extorta esse demonstrari poterunt, quatuor scil. de centeno numero (sive
 „ pretio sive ligno deductis) post Annum Millesimum, sexcentesimum, Quadragesi-
 „ mum

num primum, vel plura quam Tractatu tunc temporis inito continentur, eorum,,
plenissima restitutio fiet.

XI. Præsenti Tractatui, qui inter Majestatem Suam ac Præpotentes D. D. ”
Ordines Generales initur, à Majestate Suâ, Serenissimo Principe Omnibusque ac ”
singulis Regni Consiliariis subsignabitur atque obsignabitur.

XII. Privilegia Juraque civitatum Unitarum Belgii Provinciarum *Spirensi* ”
Tractatu commemorata, & à priscis Daniæ ac Norwegiæ Regibus emanata atque ”
divulgata, per præsentem Tractationem neququam diminuta esse, sed ut ante- ”
hac integra atque inviolata manere, ac inter cætera Civitatis Herderovicensis,,
concedetur.

XIII. Majestas Sua, nullas Se navès è Fœderato Belgio eâ de causâ detentu- ”
ram, nullasque merces ex iis sumpturam, nullas denique naves propriis negotiis ”
impensuram esse, nisi cum earum Dominis ac possessoribus prius convenerit, ”
pretiumque integrum ipsis exsolverit; nunquam Se absque consensu possessorum ”
milites, tormenta aut res quascunque bellicas è navibus sublaturam, quocunque ”
tandem prætextu hoc fiat, Navigationem quoque per Ostium Maris Baltici ut & ”
negotiationem in regionibus Majestatis Suæ ubique liberas fore, salvis tamen cu- ”
juscunque loci privilegiis juribusque, promittit ac pollicetur.

XIV. Merces è Fœderato Belgio exportatæ, aliis quam Fœderati Belgii navi- ”
bus impositæ liberè Ostium Maris Baltici pernavigabunt, exsoluto vectigali, ”
quod pro mercibus ex Unitis Provinciis evectis exsolvi consuevit: eâ lege tamen, ”
ut certis vel Civitatum Fœderati Belgii, vel aliarum ad Oceanum sitarum Confir- ”
mationibus merces illas ad nullos alios, præterquam Unitarum Belgii Provincia- ”
rum subditos Incolasque pertinere demonstrant.

XV. Omnes Belgæ, qui in Civitatibus Orientalibus, quas vocant, commoran- ”
tur, sive pro seipsis sive pro aliis, si quando vel sua vel aliorum Fœderati Belgii In- ”
colarum bona mercesque navibus imponunt ac per Ostium Maris Baltici perna- ”
vigant, eodem modo, quo reliqui Unitarum Provinciarum Incolæ, excipientur.

XVI. Fœderati Belgii naves, si in portu aliquo Daniæ vectigal exsolverint ”
atque exploratæ fuerint, in nullo alio vel Daniæ vel Norwegiæ portu, nisi one- ”
ra ibi recipiant, de integro explorabuntur, sed libere dimittentur.

XVII. Ii, qui onerum vectigaliumque receptioni atque annotationi præfi- ”
cientur, in Norwegiâ à nautis, ultra debitum, nihil quicquam exigent, neque ”
pro literarum scriptione, præterquam quod Regius Ordo refert, fument: Regia,,
quoque Majestas Sua graviter in eos, qui contra fecerint, animadvertet.

XVIII. Quod ad *Gluckstadiense* vectigal attinet, si ea res Tractationibus præ- ”
sentibus cum Hamburgensium Civitate eum in finem institutis confici ac com- ”
poni nequeat, Unitarum Provinciarum subditi, exhibitâ ordinaria Confirmatio- ”
ne, in omnem eventum ejus dehinc immunes erunt.

XIX. Quandoquidem per præcedentes Articulos omnes dissensiones inter ”
Regiam Suam Majestatem & Præpot. Unitarum Belgii Provinciarum D. D. Ord. ”
Gener. in totum compositæ ac sublatae sunt; inter utriusque partis Commissarios,,
& Delegatos ad hanc Tractationem, modo supramemorato, conventum promif- ”
sumque fuit, alteram partem intra trium Mensium spatium, à traditione hujus Re- ”
cessus

„ cessus, Ratihibitionem nominumque Deputantium insertionem solennibus for-
 „ mulis conscriptam alteri parti tradituram esse: Summedictis autem D. D. Ordi-
 „ nibus Generalibus Confirmationem ac Ratihibitionem Suam, per *Residentem*
 „ Suum in Ostio Maris Baltici commorantem, vel alium quemcunque cui id nego-
 „ tium dare placuerit, tradere integrum erit, & cum ejusdem acceptione Regia quo-
 „ que confirmatio exhibebitur.

„ Præter ea quæ supra dicta sunt, hoc Tractatu insuper conclusum fuit, ut D. D.
 „ Anthonius Gunterus, Oldenburgii & Delmhorstii Comes, Dominus in Jever &
 „ Kniphuyfen, &c. ejusque legitimi hæreditarii, Neutralitate, quam vocant, atque
 „ exemptione, ipsis antehac & speciatim à Præpotentibus D. D. Ordinibus literis
 „ publicis primi diei Augusti, Anno Millesimo, Sexcentesimo, Quadragesimo &
 „ quarto, concessâ promissâque in Comitatu Ditionibusque suis fruantur.

„ Omnes supradictos Articulos inter Nos, in initio hujus Recessus nominatos,
 „ ac utrinque ad id auctoritate instructos Commissarios & Delegatos firmiter con-
 „ cluso esse: In cujus rei testimonium huic Recessui propriis nostris manibus
 „ subscripsimus Annulisque Nostris signatoriis obfirmavimus: hujus verò duo
 „ exemplaria eadem plane continentia conscripta, singulæque parti unum tradi-
 „ tum fuit.

„ Datum Christianopoli, decimo & tertio die Augusti, Anno Millesimo, Sex-
 „ centesimo, Quadragesimo & quinto; Subsignatum erat

<i>Corfitius Vlesfeldius,</i>	<i>Jacobus de VVitte,</i>
<i>Christianus Thomæ,</i>	<i>Gerhardus Schapius,</i>
<i>Christophorus Vrenius,</i>	<i>Albertus Sonckius,</i>
<i>Iurianus Seefeldius,</i>	<i>Ioachimus Andrea.</i>
<i>Christophori F.</i>	

„ **Q**Uandoquidem inter Majestatem Regiam Daniæ, Norwegiæ, &c. atque
 „ Unitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales ab utriusque Partis
 „ ad id delegatis ac sufficiente auctoritate munitis Legatis atque Commissariis Tra-
 „ ctatus initus confirmatusque fuit, cujus *Articulo septimo* conclusum fuit, vectigal
 „ in Regno Norwegiæ dehinc omnibus mercibus eadem quantitate ac modo im-
 „ peratum iri, quo Anno Millesimo, Sexcentesimo, Vicesimo & octavo imperatum
 „ fuit, at verò quoniam vectigalium catalogi ordinesque, secundum quos vectigal
 „ supradicto Anno exsolutum fuit, hic loci non fuerunt, promittimus ac spondemus
 „ postmodum nominati, nomine locoque Serenissimæ Suæ Majestatis Regiæ, Cle-
 „ mentissimi nostri Regis ac Domini, ad Tractationem hanc auctoritate instructi
 „ Commissarii, effecturos nos esse, ut Majestas Sua omnibus modis perfectum ca-
 „ talogum, secundum quem in supradicto Regno, ejusdem portibus, civitatibus
 „ locisque vectigalia supramemorato Anno 1628. bonis mercibusque singulis im-
 „ perata exacta fuere, renovari atque divulgari curatura, utque is quamprimum
 „ D. Carolo Cracovio, Præpot. D. D. Ordinum Helsingurii Residenti, traditura sit,
 „ quò is primâ occasione ad Præpotentes D. D. Ordines mitti possit. Quan-
 „ doquidem etiam Præpot. D. D. Ordinum Gener. naves Præfidiariæ difficultatem
 „ moverunt, se post Lappam, ubi anchoras demittere navesque Mercatores ex-
 „ spectare

spectare tenentur, nullo modo securos ac sine periculo commorari, insuper etiam „
 promissimus fidemque dedimus, Nos apud Regiam Majestatem intercessuros at- „
 que effecturos esse, ne prædictæ naves Præsidariæ præcise post Lappam ad ancho- „
 ras alligatæ stare teneantur, verum ut alia navium statio ipsis assignetur, in qua com- „
 modius ac securius anchoris alligari possint: Ut vero manifestum fiat omnia hæc „
 à Nobis, ut supra dicta sunt, promissa esse, Actis hisce manibus Nostris subsigna- „
 vimus, annulisque Nostris signatoriis obsignavimus. Datum Christianopoli, de- „
 cimo die Augusti, Anno 1645. Hoc modo subsignatum & quatuor sigillis in cerâ „
 rubcâ munitum erat, *Corfitius Vlesfeldius, Christianus Thomæ, Christophorus Vrenius,* „
Iurianus Seefeldius, Christophori F.

Sequentibus insertæ erant litteræ Auctoritatis Regis, datæ vicesimo & septimo „
 die Martii 1645. & Præpotentium D. D. Ordinum, datæ decimo & tertio die Maji „
 1645. quinetiam Ratihabitio ac Confirmatio data sexto die Januarii 1646. „

Exemplum Tractatus Garantix, quam vocant, sive securitatis
 inter Sueciæ Regnum & Præpot. D. D. Ordines, quo præ-
 cedens cum Rege Daniæ institutus atque conclusus fidelius
 observari posset.

VNitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales omnibus & singulis, quibus con-
 tinget Præsentem literas legere audireve, Salutem. Quoniam decimo & quinto die Augusti,
 Anno Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo & quinto, Tractatus Cautionis reciprocæ
 & Vindictiarum initus, factus & conclusus fuerit inter Serenissimam & Potentissimam
 Principem ac Dominam, Dominam Christianam Suecorum, Gothorum Vandalorumque desi-
 gnatam Reginam & Principem hereditariam, Magnam Principem Finlandiæ, Ducem Estonia
 ac Careliæ, Dominam Ingriæ, ab unâ, & Præpotent. Vnitarum Belgii Provinciarum
 D. D. Ordines Generales, ab alterâ Parte, per ejusdem Regni Senatores ad Tractatum Pacis
 cum Serenissimo Rege Regnoque Daniæ deputatos Commissarios, Axelium Oxensternium,
 Liberum Baronem in Kymitho, Dominum in Fibholm & Tydoen, Equitem Auratum, Re-
 gni Cancellarium, & Iudicem Provinciale Norlandiarum Occidentalium & Lapponia;
 Matthiam Soopium, Dominum in Malsaker & Binrum, Iudicem Provinciale Ingriæ, Thu-
 ronem Bielke, Liberum Baronem in Salestad, Dominum in Froswijck, & Thuronem Spar-
 raum, in Erichstad & Kassensa Toparcham, omnes supremi judicii Assessores; Nec non ex-
 traordinarios Nostros Legatos, Iacobum de VVitte, Dominum in Manezee, Melissant,
 Cromstryen, Assessorem Camera Computationum Hollandiæ & VVest-Frisiæ, Ex-consulem
 Urbis Doradracena; Gerhardum Schapium, Amstelodani Consulem & Curatorem Acade-
 miæ Lugdunensis, Albertum Sonckium, Equitem Auratum, Consulem & Prætorem Civita-
 tis Hornanæ & jurisdictionis suburbana, & Ioachimum Andreæ, Equitem Auratum, Consi-
 liarium Primum Supremæ Frisiorum Curia, omnes in Concilio Nostro Deputatos, nomine lo-
 coque Provinciarum Hollandiæ & Frisiæ, &c. tam respectu Fœderis Stockholmia Anno 1640.
 primo die Septembris initi, quam respectu Conservationis Pactorum inter S. Regiam
 Majestatem Sueciæ & Regem Daniæ & Præpotent. Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Or-
 dines Gener. decimo & tertio die Augusti elapsi Anni ad Bromsebroo & Christianopolim ini-
 torum & conclusorum, qui hic de verbo ad verbum insertus sequitur.

Serenissima atque Potentissima Principis & Domina, Domina Christina Suecorum, Gothorum Vandalorumque designata Regina & Principis hereditaria, Magna Principis Finlandia, Ducis Esthonia ac Carelia, Domina Ingria, Domina nostra Clementissima, Regniue Suecia Senatores ad Tractatus Pacis cum Serenissimo Rege Regnoque Dania Deputati Commissarii, Axelius Oxensternius, Liber Baro in Kymitho, Dominus in Fyholm & Tydoen, Eques Auratus, Regni Cancellarius, iudex Provincialis Norlandiarum Occidentalium & Lapponia, &c. Matthias Soopius, Dominus in Malsaker & Binrum, Iudex Provincialis Ingria; Thuro Bielke, Liber Baro in Salestad, Dominus in Froswijck, & Thuro Sparræus, in Erichstad & Kaffensa Toparcha, omnes Supremi Iudicii Stockholmiensis Assessores: Nec non Præpotentium Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium Legati & sufficiente potestate muniti Iacobus de VVitte, Dominus in Manezee, Melissant, Cromstryen, Assessor Camera Computationum Hollandia & VVest-Frisia, Excousul Urbis Dordracena, Gerhardus Schaepius, Civitatis Amstelodamensium Consul, Curator Academia Lugdunensis, Albertus Sonckius, Eques Auratus, Consul & Prætor Horna & Iurisdictionis suburbana subjacentis, & Ioachimus Andrea Eques, Consiliarius Primus Suprema Frisorum Curia; Omnes Deputati in Concilio Dominorum Ordinum Generalium Nomine locoque Provinciarum Hollandia & Frisia, &c. Constare volumus universis & singulis, quorum interest aut interesse quomodolibet poterit, quod cum Serenissimus Dania Rex S. Regia Majestatis Domina nostra Subditorum Commercium & Navigationem, præteritis Annis contra jus Gentium, pacta, conventa & morem ab antiquo observatum onerare, impedire ac turbare cœpisset, atque ex hinc res ad arma devenerit, quibus deponendis ac controversiis tollendis & componendis, Nos S. Regia Majestatis Commissarii multo jam tempore incubuerimus & tandem, divinâ favente nostrosque Tractatus prosperante benignitate, eò rem deduxerimus, ut ad limites Regnorum prope Bronsebroo decimo & tertio die hujus Mensis bellum inter duo hæc inclyta Regna Suecia Daniaque compositum, lites transactæ, Navigationis Commerciorumque libertas restituta & Pax atque Amicitia firmata sit. Cum verò non minus dictus Serenissimus Dania Rex Navigationem ac Commercium subditorum Præpotent. D. D. Ordinum Generalium immensis vectigalibus, atque aliis diversis modis contra jus Gentium, & pacta conventa onerasset atque turbasset, neque, licet admonitus, desistere vellet, Præpotent. D. D. Ordines Generales Nobis, Legatis Suis, id in mandatis dare coacti fuere, ut averteudis majoribus malis Commerciiisque justo suo cursui ac libertati reddendis in id simul atque conjunctim ex Præscripto Fœderis mutui cum S. R. Majestatis ac Regni Suecia Commissariis incumberemus, quò, confecto cum hisce bello, simul quoque onera & Commerciorum difficultates Fœderati Belgii Provinciarum subditis impositæ atque injectæ abrogarentur: Nos igitur hisce obtinendis recteque ac rite formandis intenti, tandem, divinâ clementiâ consilia actusque nostros felicitante, eò cuncta deduximus, ut iisdem tempore ac loco de Commerciorum Belgicorum, in Freto Danico, ut & in Norwegiâ atque alibi in Maribus Balthico & Oceano exercendorum libertate cum Danicis Commissariis convenerimus & concluderimus, sicuti hæc & qua huc tendunt, tam in pactis ipsis Regis Dania cum Regno Suecia, quam cum Vnitarum Provinciarum D. D. Ordinibus Generalibus initis, uberius declarantur; Nos igitur utrumque justâ potestate, à S. Regia Majestate, Domina Nostrâ Clementissimâ, & Præpot. D. D. Ordinibus Generalibus Deputantibus Nostris muniti, exhibitis utrinque literis Nostris Procurationis, in id studio omni enixi sumus, ut, facto hic egregio experimento, quantum mutui fœderis inter S. Regiam Majestatem Suecia & Præpotent. D. D. Ordines Gene-

Generales necessitudo valet, hanc Fœderationem firmaremus magis, & conservanda libertati Navigationis ac Commerciorum in Maribus Balthico & Septentrionali firmiorem redderemus.

Ac primo quidem Fœderis Stockholmiæ primo die Septembris Anno 1640. initi tabulas inspeximus, easque renovavimus firmavimusque in omnibus suis Articulis, atque renovavimus & firmavimus, non aliter ac si hic Articulatim inserta essent.

Deinde idem fœdus Deputantium nostrorum extendimus & adstringimus ad plenam observationem pactorum, tam inter S. Regiam Majestatem Sueciæ & Regem Dania & Præpotent. D. D. Ordines Generales decimo & tertio die Augusti præsentis Anni ad Bromsebroo & Christianopolim initorum & conclusorum, in omnibus suis Articulis, qui Navigationem atque Commercia utriusque Status subditorum seu Regni Sueciæ, seu Vnitarum Belgii Provinciarum, vel quæ inde dependent, concernunt: ac proinde si quid à Rege Dania, ejusve Successoribus aut Ministris in S. Regiæ Majestatis Regniue Sueciæ, vel Præpotent. D. D. Ordinibus Generalium, aut alterutrius Partis subditorum præjudicium aut detrimentum actum & pactis contravenitum fuerit, nec amice admonitus Rex Dania emendaverit, pactisque satisfecerit, S. R. Majestas Ejusque Successores D. D. Ordinibus Generalibus, & Præpotent. D. D. Ordines Generales Regiæ Majestati atque Ejus Successoribus, Regnoque Sueciæ, ex Præscripto dicti jam ante Anno 1640. initi Fœderis hujusque promissi, opem laturi sunt.

Ac denique, cum Commerciorum securitas à brevi temporis curriculo desiniri nec possit, nec debeat, & Anni Fœderis inter S. Regiam Majestatem & Præpotent. D. D. Ordines Generalium jam tertia sui Parte exspiraverint, in rem utriusque atque ipsorum Commerciorum usum fore visum fuit, ut reliquis decem Annis triginta adderentur, quo fœdus hoc arctissimum pro Navigationis ac Commerciorum libertate ac non interrumpendâ aut ullo modo infringendâ immunitate per Annos quadraginta, à decimo & tertio hujus Mensis die numerandos, observetur ac conservetur.

De hisce, quæ supradicta sunt, Nos, S. Regiæ Majestatis Sueciæ & Præpotentium D. D. Ordinibus Generalium Commissarii ac Legati convenimus ac conclusimus salvâ S. Sui Regiæ Majestatis & Præpotent. D. D. Ordinibus Generalium intra sex Menses subsequutura Confirmatione, atque omnia ea, quæ prioribus & hisce pactis continentur, à S. Regiæ Majestate & Præpotent. D. D. Ordinibus servata iri promittimus ac spondemus. In quorum majorem evidentiam & robur Instrumenta horum pactorum bina exarata, manibus Nostris subscripta, & sigillorum Nostrorum Appendice confirmata atque invicem tradita fuere. Actum in Suder Okra decimo & quinto die Augusti Anno 1640. subscriptum & cerâ Hispanicâ rubrâ obsignatum erat modo & forma sequenti.

Axelius	Matthias	Thuro	Thuro
Oxensternius M p.	Soopius M ps	Bielke M. p.	Sparræus
L. S.	L. S.	L. S.	L. S.

Exemplar Protestationis ac Declarationis super mutuâ traditione Confirmationis præmemorati Tractatus initi inter Regiam Majestatem Daniæ, Norwegiæ, &c. ab unâ, & Præpotentes D. D. Ordines ab alterâ Parte.

» **F**œderati Belgii D. D. Ordines Generales, omnibus & singulis, quibus con-
 » tinget præsentēs hasce literas legere audireve, Salutem: Constatē volumus,
 » quandoquidem inter Regiam Majestatem Daniæ, Norwegiæ, &c. ab unâ, Nos-
 » que & Statum hunc ab alterâ Parte $\frac{21}{2}$ die Augusti superiori Anno Millesimo,
 » Sexcentesimo, Quadragesimo & quarto, Christianopoli Tractatus quidam initus
 » conclususque fuit, cujus septimus Articulus expresse continet, *vectigal in Norve-*
 » *giâ à primo Tractationis die eâdem quantitate eodemque modo, quo Anno 1628. neque etiam*
 » *majus exactum iri, donec inter summe memoratam Majestatem Suam & Nos de certo aliquo*
 » *modo convenietur ac concludetur, secundum quem vectigal pro vehium ratione computatum*
 » *cujuscumque generis lignis imperari possit, atque Majestatem Suam Nobiscum super eâ re,*
 » *quamprimum id fieri poterit, Tractationes instituturam esse; quò eadem vectigalia certa ac*
 » *firma statuuntur ac decernantur: & Regis Daniæ Commissarii specialibus Actis, ma-*
 » *nibus ac sigillis suis obsignatis, fidem dederunt, effecturos sese, ut Majestas Sua*
 » *integrum catalogum, secundum quem in prædicto Norwegiæ Regno, ejusdemq;*
 » *Portibus, Oppidis aut quibuscunq; locis, supradicto Anno 1628. omnium Com-*
 » *merciorum aliorumque Bonorum Vectigalia exsoluta fuere, renovari ac divul-*
 » *gari, eundemq; Residenti Nostro Carolo Cracovio Helsingurii commoranti pri-*
 » *mâ occasione tradi curaret, quo is Nobis transmittatur; quemadmodum etiam eâ*
 » *de causâ ab eodem D. Cracovio, Nomine summè memoratæ Suæ Majestatis, cata-*
 » *logus quidam vectigalium in Norwegiâ huc transmissus fuit. Idcirco, re acrius*
 » *perspectâ perpensaque, visum fuit declarare ac protestari, sicuti per præsentēs*
 » *expresse declaramus ac protestamur, Nos supradictum catalogum vectigalium in*
 » *Norwegiâ, Nomine Majestatis Suæ, ad modum præmemoratum huc transmis-*
 » *sum, cum Confirmatione supra memorati Tractatus, à Nostro Residente solven-*
 » *di (secundum speciale mandatum super hac re ipsi datum) sive extra eum, mini-*
 » *mè accipere, contra verò abnuere atque recusare Tractatum, utpote qui supra-*
 » *dicto Anno 1628. non existit, multo minus admissus fuit, quemadmodum id*
 » *Nobis ex variis documentis liquet; declarare tamen, eo non obstante, velle Nos*
 » *juxta præfatum Tractatum exsolvere ejusmodi vectigalia, cujusmodi Anno 1628.*
 » *in Norwegia exsoluta fuerunt: non immerito itaque existimantes supradictum*
 » *septimum, ut & nonum ejusdem Tractatus Articulum, re ipsa executioni man-*
 » *dandum observandumque esse, ac proinde supra dicta vectigalia in Norwegiâ ad*
 » *modum & quantitatem exsolvenda esse, secundum quam præfato Anno 1628.*
 » *pro ligni evectione exsoluta fuere: quapropter etiam navium mensura inurenda,*
 » *insuper etiam onerum ligni evectioni imperatorum, summatim collectorum, ad*
 » *modum mercium mediocrium, exsolutio, quò hoc pacto iniquis molestiis ante-*
 » *hac illatis præveniatur, disertis verbis supra memorato Nostro Residenti Carolo*
 » *Cracovio justam Nostram omnique ratione innitentem declarationem ac prote-*
 » *stationem*

stationem summè memoratæ Regiæ Majestati Daniæ, Norwegiæ, &c. sive Eju-
dem Majestatis Commissariis juxta traditionem mutua confirmationis supradicti
Tractatus exhibere mandantes, quum illud sit animi Nostri consilium pro-
positumque, à quo muneris atque officii ergo discedere neque possumus neque
licet.

Datum in Concilio Ordinum, Hagæ-Comitis adversi Nostri sigilli appendice
& Graphiarii subsignatione munitum, vicesimo & quarto die Februarii, Anno
millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & sexto.

*Exemplar Tractatus, cum Bremensium & Hamburgensium Civitatibus
quarto die Augusti, Anno 1645. subsignati, tale est.*

Quandoquidem jam à multis retro Annis inter Fœderati Belgii Provincias,
omnesque Hanzeaticas ac præsertim Bremensium & Hamburgensium Civi-
tates perpetuò sincera, firma fidaque Amicitia ac Societas mutua utrinque cul-
ta, & temporario antehac Fœdere Anno 1616. confirmata fuit, cujus constitu-
tum tempus quum jamdiu expiraverit, utriusque autem Partis sincera mens ac
voluntas colendæ ac fovendæ ejusdem Amicitia ac Societatis prædictæ, quin-
etiam Fœderis renovandi utrinque concurrat; D. D. Ordines Generales è suis
delegarunt & sufficiente Auctoritate instruxerunt Nobilissimos, Strenuissimos,
Doctissimos, Sapientissimos ac Prudentissimos D. D. Johannem à Gent, Ja-
cobum Catzium, Equitem, Hollandiæ & West-Frisiæ Syndicum Supremum; Ja-
cobum Veth, J. U. D. Civitatis Medioburgensium Consiliarium & Syndicum;
Johannem à Reede, Reynswoudæ & Woudenbergæ Toparcham; Carolum
Roorda, Grietmannum in Idaerderadeel; Gerardum à Santen, Campensium
Civitatis Consulem; Gualterum Schoonenburgium; Omnes in Concilio suo
Deputatos; qui postquam aliquoties convenissent, cum Strenuissimis, Doctissi-
mis ac Sapientissimis D. D. Bethmano Herdesiano, J. U. D. & Nicolao Jerrenio,
J. U. Licentiate, Syndico, supra dictarum Civitatum Consiliariis, una cum Do-
mino Leone ab Aitzma, summè dictarum Civitatum Hanzeaticarum Residen-
te, atque hic commorante, supra memoratarum Bremensium & Hamburgensium
Civitatum Deputatis, vi potestatis & Auctoritatis sibi concessæ, sequentes
Articulos simul atque conjunctim concluderunt ac confirmarunt.

I. Præsens Tractatus (uti etiam Tractatus supradicto Anno 1616. inter Præ-
potentes D. D. Ordines ab unâ, & Civitates Hanzeaticas ab alterâ Parte initus;)
inserviet non offensionem verum securitati ac libertati Navigationis, Commerciorum ac
quarumcumque Négotiationum in Mari Septentrionali, (usque ad angustias) & Vesari Albique,
quemadmodum hætenus consuevit, insuper etiam defensionem Privilegiorum, Immu-
nitatum atque Iurum, tam hujusce Status ejusque Subditorum, quam summè memorata-
rum Bremensium & Hamburgensium Civitatum: quò Partis utriusque Subditis Jus
Gentium, supradicta Privilegia, Immunitates, Jura & Statuta optima & antiqua
absque ullâ interpellatione adversus eos omnes reserventur, qui præfatos Subdi-
tos contra supra memorata Privilegia, illegitimis mediis in iis, quæ supra dicta
sunt, impedire ac disturbare conabuntur; Restitutioni itaque eorum, quæ supra

» memorata sunt, ea actualia remedia adhibebuntur, quæ in sequentibus referentur.

» 2. Præfens Tractatus *Amicitia* ac Fœderationis, cum Cæsareâ Sua Majestate, in super etiam cum Sacro Rom. Imp. aliisque Principibus & Rebusq. præjudicio neutiquam futurus est: præterea utraque Civitas, quæ hæcenus sub Romanæ Cæsareæ Majestatis & Sacri Romani Imperii clientelâ, defensione, Amicitia atque Imperio fuit, in posterum quoque sub iisdem mansura est: similiter etiam, supradictæ Civitates, vi præsentis hujus Tractatus, bello, quod Præpotent. D. D. Ordines adversus Hispaniarum Regem gerunt, sese admiscere non tenebuntur.

» 3. Quod si igitur eveniat, ut per aliquem Navigatio, Commercia, Negotiationes, Jura quinetiam, Immunitates, & Privilegia alterutrius Partis impediatur aut disturbentur, primùm super eâ re *optimâ componendi ratione* laborabitur, quò denique oborta quæstio ac difficultas, si fieri possit, decidatur atque tollatur; Si verò id fortassis, ut supradictum est, *mediis commodioribus* effici nequeat, de aliis viis ac mediis, quibus id obtineri queat, mutuò agetur atque convenietur, quemadmodum etiam eodem tempore pars & proportio sumptuum ab alterutrâ Parte faciendorum instituetur ac decernetur.

» 4. Præpotentes D. D. Ordines præsentem Fœderationis Tractatum ad bonum commodumque mutuum *dirigent*: ita tamen ut directio Civitatibus intra suos limites ac territoria integra relinquenda sit: & in deliberationibus ac pensionibus, bellum spectantibus, tam Præpotentibus D. D. Ordinibus, quam supradictis Civitatibus liberè sententiam suam dicere licebit: In quem finem etiam præmemoratarum Civitatum Nomine uni aut pluribus Personis Hagæ-Com. aut ubicunque Præpotentes D. D. Ordines convenient, consiliis eâ de re capiendis interesse integrum erit: Præpotentibus quoque D. D. Ordinibus sic sentientibus nonnullos in supradictis Civitatibus, aut in quibus locis necessitas postulabit, ad promovendam observationem & confirmationem præsentis Tractatus, ordinare ac delegare licebit.

» 5. Navibus Subditorum utriusque Partis absque ullo impedimento Portibus & Fluminibus mutuorum suburbanorum agrorum etiam uti in iisdem de com-
» meatu sibi prospicere, naves reficere aliisque commoditatibus frui, (excluso tamen omnis violentiæ aliufvè petulantia actus) seu quo quispiam indigere possit, emere animoque grato exsolvere integrum erit.

» 6. Supradicta Fœderatio ab utraque Parte fideliter ac plenè observabitur; sin-
» verò (præter opinionem) dissensio aliqua mutua oriatur, nulla hostilitas ea de
» causa instituetur, sed recens nata quæstio, personas, si opus fuerit, paci addictas
» deditasque adhibendo, mutuò supprimetur.

» 7. A neutra Parte absque mutuo consensu quidquam, quod alterutri præjudi-
» cio esse possit, tractabitur, verum multo magis ad id opera dabitur, ut pax
» communis inter Partis utriusque Cives, Incolas, Subditos, Naves, Bona, Com-
» merciaque servetur, quò absque oneribus pristinis suis Immunitatibus atque Pri-
» vilegiis defendantur.

» 8. Præfens Tractatus quindecim proximè sequentibus Annis vim ac vigorem
» suum obtinebit.

9. Sin

9. Sin verò plures Civitates Hanzeaticæ præsentis Tractatus ac Fœderis par-
ticipes fieri cupiant, id non nisi æquis conditionibus & communi Partium con-
sensu fiet.

10. Tractatus hujus confirmatio intra duos Menses, ab hoc die, numerando,
utrinque solennibus formulis conscripta tradetur.

*Hicce autem insertum erat Exemplum Auctoritatis à Præpotentibus D. D. Ordinibus ter-
tio die Augusti, Anno 1645. atque à Bremensium & Hamburgensium Civitatibus secundo die
Augusti, Anno 1645. data concessæque.*

Huic verò Tractatui Nos Commissarii & Deputati cum suprascripto Domino
Residente propriis Nostriis manibus subsignavimus eundemq; sigillis Nostriis con-
firmavimus. Hagæ-Comitis, quarto die Augusti, Anno millesimo, sexcentesi-
mo, quadragesimo & quinto. Subsignatum erat, J. à Gent, J. Catzius, Jacobus
Vet, Johannes à Reede, C. Roorda, G. à Santen, G. Schoonenburgius, Beth-
manus Herdesianus, Nicolaus Jerrenius, Leo ab Aitzma; quorum omnium &
singulorum sigillum in cerâ rubeâ expressum erat.

*Cum Lubecensium Civitate, Anno proximè sequente, idem Tractatus
(secundum nonum Articulum) Travam & Oceanum con-
cernens, sequenti modo amplificatus fuit.*

Quandoquidem jam à multis retrò Annis inter Unitarum Belgii Provincia-
rum D. D. Ordines Generales omnesque Hanzeaticas ac præsertim Lube-
censium, Bremensium & Hamburgensium Civitates perpetuò sincera, firma,
fidaque Amicitia ac Societas mutua utrinque culta, & temporario antehac Fœ-
dere, Anno 1616. confirmata fuit, cujus constitutum tempus quum jam ali-
quamdiu exspiraverit, utriusque autem Partis sincera mens ac voluntas colendæ
atque fovendæ ejusdem Amicitia ac Societatis supra dictæ, quinetiam Fœderis
renovandi utrinque intercedat (quemadmodum Fœdus hoc inter summè memo-
ratos D. D. Ordines & Civitates Bremam & Hamburgum quarto die Augusti,
elapsi Anni 1645. renovatum ac confirmatum, & nono ejusdem Tractatus Arti-
culo aliis quoque Hanzeaticis Civitatibus eidem inferi permissum fuit) Præpo-
tentes itaque D. D. Ordines Generales Deputatos suos delegarunt & sufficiente
Auctoritate instruxerunt Nobilissimos, Strenuissimos, Doctissimos, Sapientissi-
mos atque Prudentissimos D. D. Johannem à Gent, Amelem Bouchorstium,
Toparcham in Wimmenum, Balivum aggerumque Rhenolandia Præfectum,
Curatorem Academia Lugdunensis; M^r. Albertum Bruyninx, Equitem, En-
chuyfanorum Civitatis Syndicum; Casparum Vosbergium, Equitem, in Isolar &
Catz in Duyvendijcke Toparcham; Gisbertum Hoolkium, Civitatis Trajecti ad
Rhenum Ex-Consulem; Carolum Roorda, Grietmannum in Idaerderadeel;
Balduinum Jacobi Mulertium, Leencuylæ Dominum; Hieronymum Eybenium,
Groeningensium Civitatis Consiliarium, Omnes Deputatos in Concilio D. D.
Ordin. è Provinciis Gelria, Hollandia, Zelandia, Trajecti ad Rhenum, Frisia,
Trans-Ysulania, Civitatis Groningæ Omlandiaque: qui omnes simul vel maxi-
ma eorum pars, postquam variis temporibus convenissent atq; egissent cum No-

bilissimis, Strenuissimis, Sapientissimis ac Doctissimis D. D. Johanne Poppingio,
 supra dictæ Lubecensium Civitatis Deputato ac Consiliario, & Domino Leone ab
 Aitzma omnium Civitatum Hanzeaticarum, Hagæ-Com. Residente, vi utrius-
 que Procurationis, sequentes Articulos unanimiter concluderunt ac confirma-
 runt, quemadmodum iidem inter summè memoratos Unitarum Belgii Provin-
 ciarum D. D. Ordines Generales & supradictas Bremensium & Hamburgensium
 Civitates utrasque quarto die Augusti, Anno 1645. cum nonnullis tamen exten-
 sionibus & explicationibus primo, secundo, quarto & quinto subsequenti Arti-
 culo insertis, secundùm eorum tenorem conclusi fuerunt.

1. Præfens Tractatus, quemadmodum etiam Tractatus (supradicto Anno
 1616. inter Præpotentes D. D. Ordines ab unâ, & Civitates Hanzeaticas ab alterâ
 Parte initus) inserviet non offensioni, verùm securitati ac libertati Navigatio-
 nis, Commerciorum ac quarumcunque Negotiationum in Oceano & Mari Bal-
 tico (usque ad Angustias) & Trava, Vefari Albique, quemadmodum hætenus ab
 utrâque Parte observatum fuit; insuper etiam defensionis Privilegiorum, Immu-
 nitatum atque Jurum tam hujusce Status ejusque Subditorum, quam summè me-
 moratarum Lubecensium, Bremensium & Hamburgensium Civitatum, quò
 Subditis utriusque Partis Jus Gentium, supradicta Privilegia, Immunitates, Jura,
 & Statuta optima absque ullâ interpellatione, adversus eos omnes, qui præ-
 fatos Subditos contra supra dicta Privilegia, illegitimis mediis, in iis, quæ
 dicta sunt, impedire atque disturbare conabuntur, conserventur; restitutioni ita-
 que eorum, quæ præmemorata sunt, ea remedia, quæ in sequentibus referentur,
 reipsâ adhibebuntur.

2. Præfens Tractatus Amicitia cum Cæsareâ Suâ Majestate, Sacro insuper Im-
 perio Rom. aliisque Principibus & Rebuspublicis in præjudicium neutiquam ce-
 det, *hoc tamen Fœdere semper salvo manente*, ut tres illæ Civitates, quæ hætenus sub
 Romanæ Cæsareæ Majestatis & Sacri Romani Imperii clientelâ, defensione, Ami-
 citiâ & Imperio fuerunt, in posterum quoque sub iisdem mansuræ sint: similiter
 etiam supradictæ Civitates, vi præsentis hujus Tractatus, bello, quod Præpo-
 tentes D. D. Ordines adversus Hispaniarum Regem gerunt, sese admiscere non
 teneantur.

3. Quod si igitur eveniat, ut Navigatio, Commercium, Jura quin etiam, Im-
 munitates, Privilegia alterutrius Partis ab aliquo impediuntur aut disturbentur,
 primum super eâ re *viâ concordia*, ut vocant, laborabitur, quò amicâ composi-
 tione oborta quæstio ac difficultas, si fieri possit, decidatur ac componatur, si
 verò id fortasse, ut dictum est, mediis commodioribus effici nequeat, de aliis vi-
 ribus ac mediis, quibus id obtineri queat, mutuo agetur atque convenietur:
 quemadmodum etiam eodem tempore pars ac proportio sumptuum ab alterutrâ
 Parte faciendorum instituetur ac confirmabitur.

4. Præpotentes D. D. Ordines præsentem Fœderationis Tractatum ad bonum
 commodumque mutuum dirigent: eâ lege tamen, ut directio Civitatibus intra
 suos limites ac Territoria integra conservetur; & in deliberationibus ac per-
 pensionibus bellum spectantibus, tam Præpotentibus D. D. Ordinibus, quam
 supra dictis Civitatibus liberè sententiam dicere liceat. *Insuper unaquæque pars uni-*
 torum

torum corporum suffragium suum liberè feret; in quem etiam finem præmemoratarum Civitatum Nomine uni aut pluribus Personis Hagæ-Comitis, aut ubicunque Præpotentes D. D. Ordines convenient, consiliis eâ de re capiendis interesse integrum erit: Præpotentibus quoque D. D. Ordinibus, si Iphis ita visum fuerit, ad supradictas Civitates, aut quocunque necessitas postulabit, ad præsentis Tractatus observationem ac confirmationem promovendam, nonnullos delegare licebit.

5. Navibus Partis utriusque Subditorum absque ullo impedimento Portibus & Fluminibus mutuorum suburbanorum agrorum uti, in iisdem de comœatu sibi prospicere, naves reparare aliisque commoditatibus, *attamen secundum Leges ac Statuta uniuscujusque loci*, frui integrum erit, actu tamen omnis violentiæ sive alicujus insolentiæ excluso, sed quo quispiam indigere possit, emere atque exsolvere licebit.

6. Supradicta Fœderatio ab utrâque Parte fideliter ac plenè observabitur, fin verò (præter opinionem) dissensio aliqua mutua oriatur, nulla hostilitas eâ de causâ exercebitur, sed verò oborta quæstio, Personas Paci concordiæque additas deditasque, si opus fuerit, adhibendo, mutuo componetur.

7. A neutrâ Parte, absque mutuo consensu, quicquam quod alterutri præjudicio esse possit, tractabitur, verum multò magis ad id opera dabitur, ut Pax inter utriusque Partis Cives, Incolas, Subditos, Naves, Bona, Commercia mutuo fervetur, quò absque oneribus pristinæ eorum Immunitates atque Privilegia propugnentur ac defendantur.

8. Præsens Tractatus quindecim, proximè sequentibus, Annis vim ac vigorem suum obtinebit.

9. Sin verò plures Civitates Hanzeaticæ in præsentem Tractatum ac Fœdus adscisci cupiant, id nisi æquis conditionibus & communi Partium consensu, fiet.

10. Tractatus hujus confirmatio intra tres Menses ab hoc die utrinque solennibus formulis tradetur.

Hiscæ Literæ Auctoritatis, à Præpotentibus D. D. Ordinibus & Lubecensium Civitate D. D. Commissariis, Deputatis ac D. Residenti ab Aitzma concessæ, insertæ erant.

Hic verò Tractatui Nos Commissarii, Deputatus & Residentis supradictus, propriis manibus subsignavimus, eundemque sigillis Nostri confirmavimus, ea lege ac conditione, ut ante ejusdem confirmationem Bremensium & Hamburgensium Civitates eorum, quæ hic acta gesta que sunt, Nomine dicti Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium certiores fiant, simul etiam rogentur, ut Civitatis Lubecensium, ad Tractatum cum ipsis, quarto die Augusti initum, admissio grata existat, in quod etiam præmemoratus D. Deputatus reversus sedulo incumbet, ut, eo consensu impetrato, mutua confirmatio super hoc Tractatu invicem tradatur. Actum Hagæ-Comitis vicesimo & quinto die Octobris, Anno 1646. Subsignatum erat, J. à Gent, A. Bouchorstius, A. Bruynincx, G. Vosbergius,

» bergius, G. Hoolkius, C. Roorda, B. J. Mulertius, H. Eybenius, Johannes Pop-
 » pingius, L. ab Aitzma, quorum omnium & singulorum sigillum in cera rubea
 » expressum erat.

Confirmationes utriusque præcedentis Tractatus debito modo exhibitæ, inter Præpotentes D. D. Ordines & Nomine locoque earundum Civitatum more consueto permutatæ fuerunt.

Quandoquidem eodem hoc Anno cum Portugalliæ Legato Tractatus Provisionalis super dissensionibus ac quæstionibus in India Orientali obortis initus fuit, non extra scopum erit eundem hisce inserere.

Exemplar Tractatus Provisionalis inter Portugalliæ Regem &
 Præpot. D. D. Ordines Gener. super controversiis de
 Jurisdictione & Territorio Fortalitii *Gallæ* initi.

Quamvis Tractatus Induciarum & cessationis omnis hostilitatis actus, ut & Navigationis & Commerciorum Haga-Com. duodecimo die Junii, Anno 1641. initus conclususque, tempore decennii in Indiâ Orientali, omnibusque locis & maribus tam sub districtu Serenissimi Regis Lusitania, Algarvæ, &c. quam Præpotentium Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinum Generalium ritè observari debuisset; Attamen non omnimodè conservatus neque observatus fuit, propter controversias & dissensiones inter utriusque Partis Governatores atque Præfectos exortas super Jurisdictione Territorii Fortalitium Gallam spectantis; Quæ controversia varias rixas, Navium depredationes, Commerciorum ac Navigationum disturbanceiones in plerisque ferè India Orientalis plagis ac partibus, inter Lusitania atque hujus Status Incolas isthuc enavigantes ac mercaturam exercentes peperit; aded ut tali rerum continuatione recens & apertum bellum utriusque Partis Incolis metuendum foret. Cui ut summè memoratus Rex ac Præpotentes D. D. Ordines Generales occurrerent, super hoc negotio provisionaliter conventum fuit inter Dominum Franciscum de Souza Coutinho, Consiliarium & Legatum Serenissimi Regis Lusitania, Suaque Majestatis Governatorem & Præfectum Supremum Insularum Tercera, vi ac vigore Procurationis suæ datæ Vlyssipona quinto die Maji, Anno 1643. ubi unâ, & D. D. Deputatos Præpotentium D. D. Ordinum Generalium vi Procurationis datæ concessæque Haga-Com. decimo & octavo die Martii, Anno 1645. ab alterâ Parte, qui sequentes hosce Articulos provisionaliter inierunt ac confirmarunt.

1. Possessores Fortalitii *Gallæ* eodem usu & agrorum cultura, quos tempore divulgationis dicti decennalis Tractatus tenuerunt, gaudebunt, eâ conditione, ne pendente lite, Cinnamomum ibidem propagare ipsis liceat.

2. Serenissimus Rex Lusitaniæ Subditos suos, ad Indiam Orientalem Commercium exercentes, certò ad id constringere tenebitur, ut quotannis, quamdiu controversia de Jurisdictione Territorii sub districtu Fortalitii *Gallæ* principaliter non fuerit composita, præcise suisque impensis intra *Gallæ* Fortalitium sexcentos Quintales optimi & minimè agrestis Cinnamomi, unoquoque Quintale ad centum supra viginti & octo libras Lusitanici ponderis computato, afferant tradantque: Cujus oblationis primus Annus exordietur ab hodierno die, aded ut prima ejusdem oblatio fieri debeat, ante primum diem Martii, Anni Millesimi, sexcentissimi, qua-

quadragesimi & sexti, proximè venturi; sicque porro quotannis continuent, usquequedum controversia principaliter fuerit decisa: Quæ si fortè infra Annum terminaretur, eo non obstante, ante dicti sexcenti Quintales optimi & minimè agrestis Cinnamomi, tanto pondere, ad modum præmemoratum, dictis possessoribus, harum Provinciarum Incolis, semel & unâ vice tantum offerri debent.

3. Neutra pars provisionali hoc Tractatu ullum Jus acquiret, sive ad quamcunque intencionem purgandam allegabit, multò minus applicabit.

4. Serenissimus Rex Lusitaniæ per Legatum suum, & Præpotentes D. D. Ordines Generales per Deputatos suos, supradictam controversiam quamprimum examinabunt, eamque deinceps principaliter decident; Quod si fortassis eorum operâ cœptum opus ex sententia confici non posset; supra memorata controversia per æquos Judices & Arbitros, prout utrinque fieri poterit, decidetur; neque, ut mora aliqua vel minimum provisionalem hunc Tractatum immutet, permittetur.

5. Ab utrâque Parte naves ac merces detentæ, pariterque loca & Fortalitia Capta, à tempore divulgationis generalis Pacis, duodecimo die Junii, Anno 1641. utrimque in Indiâ Orientali institutæ, sine ulla morâ restituentur; ea lege ac conditione, ut inter utriusque Partis Gubernatores atque Præfectos in India Orientali, de modo restituendi naves, merces ac Fortalitia supradicta, conveniendum sit.

6. Præpotentes D. D. Ordines Generales, pariterque Legatus Sereniss. Regis per obsignatas literas, cum diversis navibus ad Gubernatorem Generalem Senatūque in India Orientali, Nomine Unitarum Belgii Provinciarum, Copiam authenticam, sive hujus provisionalis Tractatus Exemplar mittent, iisque universis ac singulis, ut hunc Tractatum ritè ac strictè observent, atque etiam, quantum Fœderati Belgii Statum in India Orientali concernit, observari curent, expresse mandabunt ac injungent: Illis insuper per easdem literas, ut supra dictum generalem Induciarum Tractatum, duodecimo die Junii, Anno 1641. ad tempus decenni in initum, æque observent, nec non secundum formam & tenorem suum observari curent, neque ullam immutationem aut interpretationem super hoc instituant aut institui permittant, expresse mandabitur. Quinetiam Domino Legato Lusitaniæ supradictarum literarum Exemplaria solennibus formulis conscripta, quotquot desideraturus est, tradentur, ut in Portugalliæ commodum juxta illarum inscriptionem quamprimum, prout Regi visum fuerit, emittantur.

7. Celsiss. Legatus Lusitaniæ, Se Nomine locoque Serenissimi Regis, hinc per obsignatas literas cum diversis navibus ad Vice-Regem in Goa, pariterque ad reliquos in India Orientali Gubernatores & Præfectos Lusitanicos, Copiam authenticam vel Exemplar dicti provisionalis Tractatus missurum, iisdemque universis ac singulis, ut eundem Tractatum ritè ac sincerè observent, nec non quantum Statum Lusitanicum in Indiâ Orientali concernit, observari curent, in mandatis daturum esse promittit ac pollicetur. Insuper etiam iisdem literis, ut supra dictum generalem Tractatum duodecimo die Junii, Anno 1641. ad tempus decen-

decennii initum, fideliter observent, ac secundum formam & tenorem suum observari curent, neque ullam immutationem aut interpretationem super eo instituant, aut institui permittant, expressis verbis demandabit. Celsitudo quoque sua D. D. Ordinibus Generalibus tot dictarum suarum literarum Exemplaria solennibus formulis conscripta, quot desideraturi sunt, tradere tenebitur, ut juxta illarum inscriptionem, quamprimum, prout Iphis visum fuerit, emittantur. Adhæc Dominus Legatus Lusitaniæ promisit suscepitque, effecturum sese, ut similes literæ & transmissiones dicti provisionalis Tractatus, ab ipso Rege ad supra nominatum Vice-Regem aliosque in iisdem Indiis Orientalibus Majestatis Sux Præfectos, quamprimum idem Majestati Sux innotuerit, transmittantur.

8. Omnes lites & controversiæ, quæ propter generalem Tractatum, duodecimo die Junii, Anno 1641. initum, aut propter provisionalem hunc & specialem Tractatum, contra omnem expectationem orituræ sunt, Hagæ-Com. ex Indiarum Orientalium districtibus deferentur, ut per Dominum Legatum, aut alium Serenissimi Regis Lusitaniæ eo tempore publicum Ministrum, & D. D. Deputatos à Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium conjunctim decidentur, ne, pendente controversiâ, Induciæ ad decennium initæ, ullo modo interrumpantur, sed verò utrinque vim ac vigorem suum obtineant. Insuper etiam Serenissimus Rex Lusitaniæ, fidem dabit, sicuti ante memoratus D. Legatus Nomine locoque Majestatis Sux, publicum aliquem Ministrum Hagæ-Com. Regiâ Auctoritate munitum; ad dictas lites & controversias tollendas, assiduò commoraturum esse promittit ac pollicetur.

9. Quod si inter utriusque Partis Governatores, & Præfectos in Indiâ Orientali provisionalis aliquis Tractatus de Jurisdictione Territorii ad Fortalitium *Galla* pertinentis, deque restitutione modoque restituendi naves ac merces detentas, pariterque loca & Fortalitia capta à tempore divulgationis generalis Tractatus duodecimo die Junii, Anno 1641. ab alterutrâ Parte in Indiâ Orientali cognitæ, antequam divulgatio hujus particularis Tractat. eò pervenerit, initus confirmatusque foret; tali casu supra dictus Tractatus inter utriusque Partis Governatores & Præfectos initus plenum effectum, quod ad Jurisdictionem de quâ controvertitur, sortietur, sed non ultra tempus principalis ejusdem. causæ decisionis, quæ Hagæ-Com. instituetur. Quantum autem ad cætera & ulteriora, dicto Tractatu generali, atque hoc particulari comprehensa attinet, ea firma mansura sunt.

10. Provisionalis hic Tractatus à Serenissimo Rege Lusitaniæ, & Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus intra quatuor Mensium, ab hoc die numerandorum, spatium solennibus formulis confirmabitur. Deinceps autem Majestatis Sux Ratihabitio Hagæ-Com. intra dictum tempus oblata cum D. D. Ordinum Generalium Ratihabitio. permutabitur: dictus tamen cum generalis tum provisionalis Tractatus interea temporis ab utrâque Parte, fideliter atque ex omni Parte observabitur, fidesque scriptionis utrimque petita ac data simul præstabitur.

Literæ Auctoritatis solennibus formulis conscriptæ, simul cum hac conclusio, sequentibus insertæ erant.

Proinde, Nos, Legatus & Commissarii huic Tractatui propriis Nostriis manibus subscripsimus, eundemque sigillis Nostriis munivimus. Actum Haga-Com. vicesimo & septimo die Martii, Anno Millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & quinto. Subsignatum erat, F. de Souza Continho, I. à Gent, D. Hoogendorpius, I. Catzius, G. Vosbergius, G. à Reede, I. Veldrielius, G. Ripperda, A. Clantius.

AD Monasteriensem Tractationem ut redeamus, Zelandiæ Deputati in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum longam & rationibus munitam deductionem, exhibuerunt, in quâ Præpotent. D. D. Ordinibus indicarunt, Dominos suos, Deputantes summoperè necessarium duxisse, ut, antequam Legati Monasterium mitterentur & cum Hostibus ulla Tractatio iniretur, Articulus præliminaris, veræ *Reformata Religionis* conservationem concernens, plenissimè stabiliretur ac confirmaretur, idque secundum Propositorum specimina ea de re confecta, atque à præsentem & consentiente Celsiss. Arausionensium Principe, omnibusque D. D. Deputatis, in Concilio Præpot. D. D. Ordinum congregatis approbata, ut ad Provinciarum Ordines transmitterentur, atque eo perlata, in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum confirmarentur: quum Nobilium ac Potentium, D. D. Ordinum mens atque intentio neququam sit, quicquam communicare, sive *Generalitati* deferre, quod utriusque Provinciæ dispositioni commissum ac reservatum fuit, multò minus vi supradicti Articuli modo supramemorato confirmati, quicquam occipere, quod pro natura ac præsentem constitutione Provinciarum omnium aut singularum, impossibile aut noxium ullo modo committeretur, ac necessaria quadam consequentiâ in *Reformata Religionis* ac summè necessariæ ejusdem in hisce Provinciis conservationis damnus ullo modo vergeret, utpote quæ cum salute atque incolumitate Nostri Status *pari passu* incedit, quæque simul cum eodem ortum atque occasum communem habet.

Nobiles itaque D. D. Ordines nihil sibi in hisce propositum habere, præterquam ut omnibus *perniciosis disputationibus*, quæ rursus, ut superiorum Induciarum tempore, moveri possent, præcaveretur, secundum verum ac genuinum sensum Articuli 13, Unionis Trajecti ad Rhenum utque sancitæ, ac Provinciæ communi consensu ad supradictæ *Reformata Religionis* confirmationem, solenniter, hac occasione, sese mutuò obstringerent atque devincirent, eundem admodum, quo variæ antehac Uniones & Fœdera inter Provincias inita fuerunt, quibus prima, hujus Status fundamenta superstructa fuerunt, *Reformataque Religionis* exercitium subsequutum, & hætenus favente Dei benignitate ac gratiâ adversus omnem vim externam, calamitatem internam conservatum fuit, quorum Fœderum Exemplaria, tempore institutionis conceptuum super Articulis præliminaribus formandorum, inspecta fuerunt.

Nobiles verò Ordines viso perpensoque, quod post tantum temporis spatium ac tot tantaque adhibita officia, negotium eo hætenus deduci non potuerit, ve-

„ riti ne, si diutius delegatio Monasterium instituenda differatur, harum Provincia-
 „ rum Statui, quinetiam *Reformata Religioni* præjudicio esse possit, quæ machinatio
 „ à D. D. Plenipotentariis hujus Status, in loco Tractationis commorantibus, de-
 „ tegi ac destrui posset, Nobilibus Ordinibus quo ab unâ Parte D. D. Plenipoten-
 „ tarii Monasterium absque longiore morâ delegarentur, ab alterâ verò Provinciâ
 „ sibi invicem, ad veræ *Reformata Religionis* confirmationem quod attinet, satisfacere
 „ rent visum fuit, ut interea, & usquedum Provinciâ super institutis Propositorum
 „ speciminibus clarius sese explicent, quorum perpensionem ac deliberationem
 „ Nobiles Ordines non intermittendam, verum seriò continuandam esse ducunt, à
 „ Provinciarum Deputatis speciali D. D. suorum Deputantium mandato declara-
 „ retur, quemadmodum Zelandiæ Deputati per præsentis declarabant, ut Præpoten-
 „ tium D. D. Ordinum Regestis sequentia infererentur, D. D. Ordines Zelandiæ
 „ Comitatus semetipsos *obstringere atque devincire aliisque Provinciis sanctè promittere,*
 „ *sese veram Religionem Reformatam, prout publicâ Auctoritate in hisce Provinciis docetur, &*
 „ *Synodo Nationali Dordracenâ stabilita ac confirmata fuit, defensuros, & mediis, quibuscun-*
 „ *que fieri poterit, optimis propugnatos, neque ut in præjudicium aut detrimentum veræ Reli-*
 „ *gionis Reformatæ quicquam occipiatur aut innovetur ullo modo permitturos;* contra verò
 „ ea omnia communi auxilio propulsaturos esse, hac lege tamen & conditione, ut
 „ Nobiles Ordines *Ordinem Regimenque Ecclesiasticum* in Provinciâ suâ salvum sibi at-
 „ que integrum vellent, quo, pro re natâ, de eo, quemadmodum Nobiles Ordines
 „ hæcenus fecerunt, disponerent.

„ Quocirca supradicti D. D. Zelandiæ Deputati, ut reliquæ Provinciæ eidem sese
 „ accommodarent, etiam atque etiam rogabant, utpote iis congruum ac consen-
 „ taneum, quæ sæpius sinceram ac seriam suam mentem esse declararunt.

„ Ad binos præliminares Articulos, *Vnionem & Militiam* concernentes, quod at-
 „ tinet, supradicti Zelandiæ Deputati Dominos D. suos Deputantes in mandatis
 „ sibi dedisse, retulerunt, ut declararent Nobiles ac Potentes Ordines velle quo-
 „ que semetipsos obligare atque obstringere ad arctiorem *Vnionem* Trajecti ad
 „ Rhenum initam, *in quantum eam Provinciâ acceperunt, ejusdemque observationi sese ad-*
 „ *strinxerunt,* debito modo exequendam, neque permittendum ut quicquam occi-
 „ piatur, quo præmemorata arctior *Vnio,* utpote quæ Status hujus *Lex Fundamentalis*
 „ ac Vinculum existit, quo Provinciæ Ordinum more Rempub. administrare irre-
 „ vocabiliter ac perpetuo invicem devinctæ tenentur, ullo modo dissolvi posset:
 „ Quamvis varia diversis temporibus, arctiori *Vnioni* adversa processerint, & se-
 „ cundum quæ, pro Iure Concilio Generali concessio, sive Provinciarum singula-
 „ rum Ordinibus relicto, aut saltem non tradito, sive communicato, usus aliquis
 „ obtinuerit, ne Ius illud supradictum, ejusmodi occasione, quâ de confirman-
 „ da *Vnione* agi posset, tanquam concessum dici atque allegari posset; Ea propter
 „ D. D. Deputantes suos arbitrari atque existimare, ejusmodi deliberationis oc-
 „ casione Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Regestis clavis ac dilucidis ver-
 „ bis inferi oportere, Omnium & singularum Provinciarum, uti etiam Zelandiæ
 „ Ordines concedere, D. D. *sc. Ordinibus Generalibus permittitur iri, quicquid illis vi su-*
 „ *pradictæ arctioris Vnionis Trajecti ad Rhenum inite, vel etiam decreto exinde communi om-*
 „ *nium Provinciarum consensu, ex speciali mandato, illato, D. D. Ordinib. Generalibus datum*
 „ concess-

concessumque fuit, ab altera verò Parte Provincias singulas rerum suarum dispo-
sitione, præmemorata *Vnionem*, eamque sequutis decretis reservata, saltem non tra-
dita aut communicata gavifuras esse, exclusa omni consideratione ac perpensio-
ne eorum omnium, quæ adversa, quæque supradicta *Vnionem* comprehensa non
sunt, ac decretorum quæ in præjudicium à Præpotent. D. D. Ordinibus Gene-
ralibus ab una, vel à particularibus Provinciis, ab altera Parte quocumque mô-
do constituta esse possunt.

Postremò, quod ad tertium præliminarem Articulum, *Militiam* concernentem,
attinet, præmemorati Zelandiæ Deputati retulerunt, D. D. suos Deputantes per-
pendisse, utrum conduceret, quod si hoc ipso tempore Provinciæ omnes provi-
sionaliter, de continuandis, tempore Pacis, peditum equitumque Copiis, de-
que omnibus ab iis dependentibus, certum quid statuissent ac decrevissent;
quoniam verò ab alterâ Parte *Militia*, ad sufficientem Provinciarum defensionem
requisita, iis Copiis assiduo proportionanda sit, quas Hostes in Fœderati Belgii
Provinciis, aliique finitimi Principes in locis confiniis sub signis retinebunt sive
conscribent, Idcirco dictos D. D. Deputantes suos, tantum perpetuo Peditum
Equitumque numerum sub signis retinendum esse judicasse, quantum ad Status
Nostri securitatem sufficere omnes arbitrabuntur, atque ejusdem causa quotan-
nis, quin etiam, si necessitas id exigat, à D. D. Ordinum Consiliariis petitiones
instituendas, ut hoc pacto à Provinciis, secundum consuetum Provinciarum
ordinem, requisiti consensus exsolvi possent. Actum traditumque decimo &
sexto die Augusti, 1645. Subsignatum erat, I. Knuytius, Iacobus de Veth, P. de
Witte, C. Stavenisse, Gulielmus Lucæ.

*Quamvis autem reliquarum Provinciarum, imprimis verò Hollandiæ
Ordines, sese necdum super hoc Negotio tam clarè sententiam suam
dicere posse declararent: nihilominus tamen sequentia provisiona-
liter, constituere ac decernere visum fuit.*

V Nitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales per præsentis decla-
rant, Christianam Religionem Reformatam, qualis hoc tempore docetur, sta-
bilitatem confirmatamque fuisse, Eaque propter illam conservare ac propugnare
constituisse ac decrevisse: Secundò, Generalem *Vnionem* vicesimo & nono die Ja-
nuarii, Anno 1579. Ultrajecti ad Rhenum decretam, prout sonat atque in usum
traduci potest, constitutam ac confirmatam fore: Tertio, quod si Pax sive In-
ducia componantur sufficientem *militum* numerum sub signis retentum iri,
quemadmodum superioribus duodecim Annorum Induciis factum fuit, supra-
dictumque numerum pro *ratione & consensu Provinciarum*, Celsissimo Arausio-
nensium Principe antè consulto, adauctum diminutumvè iri, prout harum Pro-
vinciarum securitati plurimum inservire existimabitur.

Hisce & similibus impedimentis rursus medii Augusti spatium consumptum,
fuit, Dominis Plenipotentiariis etiamnum Hagæ-Com. commorantibus. Die
autem vicesimo & quinto ejusdem Mensis D. D. Ordinum Generalium Plenipo-
tentiarii ad Tractationem Monasteriensem delegati, quosdam Articulos haud
exigui

- » exigui momenti, sequentibus insertos, Instructionem Monasteriensem, & quæ
 » eodem spectant concernentes Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus tra-
 » diderunt.
- » 1. Utrum dux Longuevillæ *Celsitudinis* Titulo insignietur?
- » 2. Utrum Principum-Electorum, Principum, & Hassiæ Land-Gravii Viduæ
 » Legati *Excellentiæ* Titulo insignientur?
- » 3. Utrum hujus Status Plenipotentiarum domi suæ à Legatis Principum-Electo-
 » rum, Principum, Hassiæque Land-Gravii Viduæ visitati, introducendi ac edu-
 » cendi ceremoniis supradictorum Principum-Electorum, Principum, Hassiæque
 » Land-Gravii Viduæ Legatis præcessum dextrumque latus offerent?
- » 4. Quo pacto hujus Status Plenipotentiarum in præmemoratis ceremoniis re-
 » spectu Deputatorum Civitatumque Imperialium & Hanzeaticarum sese ge-
 » rent?
- » 5. Quo modo hujus Status Plenipotentiarum præmemoratis Legatis aut Depu-
 » tatis in vico obviam facti, recedendo aut invicem salutando, sese gerent?
- » 6. In genere autem, utrum in supradictis ceremoniis modus Venetorum Le-
 » gatis usitatus, & mediis quibuscunque optimis inquirendus, observabitur.
- » 7. Quod si Gallorum Legati etiam atque etiam rogent, ut per Mediatore ager-
 » retur, eundem ad modum, quo inter Gallos & Hispanos agitur, utrum Status hujus
 » Nomine eò devenietur, ut per Mediatore agatur, quemadmodum Anno 1608.
 » à Gallis & Anglis tanquam Mediatoribus actum fuit, & quibus, tali casu, Media-
 » toribus utendum erit, quandoquidem Papæ Romani Nuncius ad id admittendus
 » non est, ac proinde Venetorum Legatus solus restat?
- » 8. Quod si agendum sit absq; Intercessoribus, utrum conventus cum Hispanis
 » in neutrarum partium ædibus, an in loco aliquo publico futurus est, & unaquæq;
 » pars mediam mensam occupabit, ac privatim quæque loci introitum atque exi-
 » tum habitura est, utrum verò *per Internuncium* Scriptis agatur?
- » 9. Utrum, cum Monasterium ventum erit, Hispanorum Plenipotentiarum ad-
 » ventus indicabitur?
- » 10. Utrum ab Hispanorum Plenipotentiarum prima Tractationis propositio
 » instituenda erit?
- » 11. Utrum à nostrâ Parte Scriptis Belgicis & Gallicis agatur, & ab Hispanis
 » scripta Hispanica & Gallica accipientur, an verò utraque pars Latinâ Linguâ
 » utetur?
- » 12. Vicésimo & sexto die Augusti D. Brasselius Residens denuò Præpotentibus
 » D. D. Ordinibus Scriptum quoddam, à Plenipotentiarum Principum-Electorum
 » Monasterii commorantibus traditum, exhibuit, ea continens, quæ Osnabrugis
 » acta fuerant: quemadmodum etiam deinceps Regis Galliarum Ministri Mona-
 » sterii commorantes per summè dictum D. Brasselium, diligenter omnia Præ-
 » potentibus D. D. Ordinibus Gener. indicarunt ac retulerunt.
- » Tricésimo die Augusti in Concilio quinque Conceptus Procuratorum Præ-
 » potentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum tradendarum recitabantur, qui
 » D. D. Meyndersvicio, Matenesio & Knuytio, Arausionensium Principem con-
 » venturis, tradebantur, ut cum Ipso super iisdem & aliis quibusdam supradictis
 » unde-

undecim Articulis à Dominis D. Plenipotentariis propositis literisque exaratis agerent.

Dominus Roorda in Concilio Præsidentibus D. D. Ordinibus Generalibus in memoriam revocavit, vicesimo & octavo die Maji, Anno 1643. Provinciarum Judicio atque Arbitrio, propter rationes tunc temporis allatas, commissum fuisse, num ad majorem gravitatem delegationis Monasterium instituentem aliarumque magni momenti rationum Negotium hoc concernentium, conducibile haberi atque existimari posset, ut D. Gulielmus, Comes Nassaviæ, Frisiæ Gubernator etiam atque etiam rogaretur, delegaretur & Auctoritate sufficiente muniretur, quò, supra Plenipotentiariorum numerum, Nomine Præpotentium D. D. Ordinum Generalium præmemoratâ delegatione fungeretur, atque ad finem perduceret, eaque propter Gelriam, Zelandiam, Trajectum ad Rhenum, Frisiam, Trans-Ysulaniam, Civitatem Groningam Omlandiamque, vicesimo die Februarii hujus Anni, ut supradictus D. Gulielmus, Comes Nassaviæ, ad præmemoratam delegationem Nomine Præpot. D. D. Ordinum Generalium supra numerum D. D. Provinciarum Deputatorum, etiam atque etiam rogaretur & sufficiente Auctoritate muniretur, censuisse: Hollandiæ verò Deputatos supradictos vicesimo die Februarii declarasse, sese, ad supradictum Negotium supra memorati Gubernatoris quod attinet, needum paratos esse: tempore autem, à Præpotent. D. D. Ordinibus itineri Monasterium, ad Tractationem universalis Pacis ac tranquillitatis institutam, assignato, appropinquante, præmemoratus D. Roorda D. D. Hollandiæ Deputatos, ut iis, quæ præposita fuerant, impræsentiarum annuerent, unicè rogavit: ad quod responderunt, sese needum ad id paratos esse. Quo perpensio, supra memoratos Dominos Hollandiæ Deputatos iterum rogare visum fuit, ut Negotium apud D. D. suos Deputantes, proximo eorum conventu eò dirigere vellet, quò se etiam delegationi præmemorati D. Gubernatoris una eum supradictis reliquis sex Provinciis annuere declararent.

Undecimo die Septembris Celsiss. Arausionensium Principi in castris ad *Maldegum* literæ redditæ fuerunt, quibus Celsitudo sua unicè rogabatur, ut per literas à Marchione *de Castelvodrigo*, Supremo Belgii Provinciarum Regis Castiliensis Nomine Moderatore (eo tum adhuc titulo insigniebatur) Bruxellis commorante octo hujus Reip. Plenipotentariis totidem Salvos-Conductus petere dignaretur, ad modum generalis ab ipso Rege decimo & nono die Novembris, Anno 1642. subsignati Salvi-Conductus, quò supradicti Domini Plenipotentarii, si eodem tempore parati atque expediti simul non essent, alter alterum expectare non necesse haberent.

Decimo & nono die Septembris D. D. Matensius & alii, postquam Celsissimum Arausionensium Principem, super undecim Articulis à D. D. Plenipotentariis vicesimo & quinto die Augusti, proximè elapsi, traditis, consulissent, sequentia, quæ ad singulos illos Articulos fuere responsa, retulerunt.

Exemplum Relationis Sententiae Consiliique Celsiss. Arausionensium Principis.

Ad primum, Arausionensium Principi propositum fuit, perpendendum esse, num à Duce *Longuevilla* in *Orangiam* prætenfum jus Celsitudini suæ præjudicio foret.

Utrum autem petitaë qualitatis *Celsitudinis* Gallorum Legatorum tantum, an verò Ipsius Regis Nomine instituta fuisset.

Exemplum Sententiae Consiliique Celsiss. Arausionensium Principis.

De prætenso Jure in *Orangiam* Monasterii non agendum, ac proinde, ut penderetur, necesse non esse.

Tribunum Militum *d'Estrades* Celsitudini Suæ literas authenticas à Cardinale *Mazarino*, quibus, ut *Longuevilla* Dux *Celsitudinis* Titulo insigniretur, sedulò rogabat, exhibuisse.

Si quando Sueci, Veneti Principesque Electores *Celsitudinis* Titulum deferunt, non posse tunc eundem ab hoc Statu denegari, præsertim quum Cardinalis *Mazarinus*, tanquam primarius Regni Minister, id per Tribunum Militum *d'Estrades* unicè petat; Idque secundum Gallicæ Aulæ modum Regis Nomine fieri credatur, Celsiss. Arausionensium Princeps *Longuevilla* Ducem *Celsitudinis* Titulo insigniri oportere existimat.

Ad secundum Articulum, quibus Titulis Veneti eos insigniunt, inquirendum esse, Idq; per D. Advocatum *Grafwinckel* Legati Veneti Secretarium Amstelodami commorantem rogandum esse, quibus Titulis Venetorum Legatus Dominos illos insigniebat; Celsitudini Suæ à Præpotent. D.D. Ordinibus, cum Principis Electoris Palatini Infans baptizaretur, *Principibus Electoribus cedere* Actis quibusdam scriptis demandatum fuisse.

Ad tertium Articulum, nec plus nec minus, quam Veneti soleant, faciendum esse.

Ad quartum Articulum, eos pro Legatis non haberi.

Ad quintum Articulum, de eo cum Galliaë Legatis agendum, & eundem ad modum quo à Venetis fit, nec ullis Principibus Ducibusvè, nisi solis Regibus & Venetorum Reipublicæ Legatis cedendum esse.

Ad sextum Articulum, secundum ejusdem tenorem agendum esse.

Ad septimum Articulum, Mediatores omnes, quantum fieri potest, vitandos esse, sed obortis quibusdam difficultatibus, per modum colloquii Galliaë vel Venetorum Ministris obortam difficultatem referendam ac narrandam, ut pernosci possit, utrum ipsi modum quempiam compositionis proposituri sint, minimè verò ut *Mediatores* adhibendos esse.

Ad octavum Articulum, in locum quendam publicum sine Internuncio conveniendum, cuique eorum mediam mensam occupandam, manus ac præcessus optionem Hispanis relinquendam esse.

Ad nonum Articulum, agendum atque accommodandum prævio consilio,,
Galliæ Legatorum, Venetos verò id fortasse indicaturos esse.

Ad decimum Articulum, in propositorum specimine hujus Auctoritatis, atque,,
Auctoritatis Anni 1632. & 1609. decisum fuisse.

Ad undecimum Articulum, Hispanos Gallicam Linguam usurpaturos, veri-,,
simile esse, Hispanicam autem Linguam servare volentibus, à Belgicâ non re-,,
cedendum esse.

*Exemplum Actorum Immunitatis, quam vocant, & Auctoritatis
decimo & tertio, & decimo & septimo die Octobris, sequenti
modo constitutorum ac confirmatorum.*

VNitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales, cognito perpenso,,
que, D. Bartholtium à Gent, Loenii & Meynersvici Dominum, aggerumque,,
Bommeliensis ac Tiletensis Insulæ Præfectum, in Concilio Nostro è membro No-,,
bilium Provinciæ Gelriæ Deputatum à Præpotentib. D. D. Ordinibus (præterea,,
etiam ab omnibus Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis *mutatis mutandis*),,
tanquam Extraordinarium Legatum & Plenipotentiarium Præpot. D. D. Ordinum ad,,
Tractationem propter universi Christiani Orbis pacem, Monasterii institutam,,
Acta quædam sibi petere Immunitatis, quam vocant, equorum, carrucarum,,
curruum, navium sarcinarumque reliquarum, declarant se Nomine Ordinum,,
Generalium omnibus modis sumptibus exempturos supradictum D. Meyndersvi-,,
cium, ejusque carrucas, currus, naves sarcinasque omnes, ut qui Extraordina-,,
rii Eorum Legati ac Plenipotentarii munere fungitur, adversus omnes detentio-,,
nes, captivitates aliaque pericula, detrimenta, deprædationes, ac incommodi-,,
tates, quæ ipsi terrâ marique, durante hac delegatione, eunti & redeunti, rever-,,
tenti aut commoranti, sive publico, sive privato bono, eunti in Provinciam suam,,
oboriri, quibusque affici atque infestari posset, à quocunque aut quacunque,,
de causâ id fieret, cogitandâ & non cogitandâ, quæ hic tanquam expressæ ha-,,
bentur, ac proinde supradictus D. Meyndersvicius, Ejusdemque carrucæ, currus,,
naves & sarcinæ quæcunque adversus omnes defendentur, actaque contraria &,,
damna quæ ipsi oboriri possent, omnibus modis refarcientur, accipientur, om-,,
niaque adhibebuntur, quæ à supradicto Domino Meyndersvicio aut à suis, du-,,
rante præmemoratâ Legatione ad sui defensionem instituentur aut ab aliis in,,
ipsius liberationem occipientur: cum obligatione omnium bonorum ac redi-,,
tuum D. D. Ordinum Generalium nullis exceptis, quocunque tandem Nomine,,
venire possunt, in tam sufficientem certitudinem, satisfactionem ac securitatem,,
supradicti Domini, ut majorem desiderare aut indigere nequeat. Actum in,,
Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Hagæ-Com. decimo &,,
septimo die Octob. 1645.

Exem-

Exemplum Literarum Auctoritatis.

VNitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordines Generales, Omnibus & singu-
 lis, quibus continget presentes legere audireve, Salutem: Constare volumus,
 Quandoquidem Nos antehac omni tempore, animo ac voluntate sincerâ pro-
 pensos deditosque ostendimus, ad diuturnum, funestum cruentumque bellum
 in Provinciis Belgii ante multos Annos accensum, atque hactenus continua-
 tum, restinguendum, in earundem Provinciarum commune commodum &
 Subditorum consolationem, ac proinde etiam in aliis longè diffitis locis ma-
 ribusque à bellis discedendum, quæ ex suprascripto Provinciarum bello adversus
 Nostros Hostes ortum duxerunt, Idcirco, mutuo consensu Monasterio West-
 phalorum ad Conventum ac Tractationem universi Christiani Orbis Pacis delē-
 cto, visum fuisse nonnullos è Nostris nominare, qui omnimodâ ac plenissi-
 mâ Auctoritate & potestate muniti suprascriptæ Congregationi ac Tractationi, ad
 componendum penitusque tollendum diuturnum, funestum cruentumque bel-
 lum in Belgii Provinciis concitatum, interfuturi sunt. Nos itaque, freti fidelitate
 & providâ animi circumspectione in rebus nostris gerendis, ac sedulitate in offi-
 ciis suprascriptis Fœderati Belgii Provinciis præstandis Dominorum, D. Bartholii
 à Gent, Loenii & Meynderfvici Domini, aggerunque Bommeliensis ac Tiletens-
 sis Insulæ Præfecti, in Concilio Nostro è membro Nobilium Provinciæ Geltriæ
 Deputati, D. Johannis Matenesii, Domini in Matenesse, Riviere, Opmeer, Sou-
 teveen, &c. Deputati in Concilio Ordinis Equestris ac Nobilium Hollandiæ &
 West-Frisiæ, Schielandiæ Consiliarii, D. Adriani Paeuw, Equitis, Domini in
 Heemstede, Hogersmilde, Rierwijck, Nieuwerkerck, &c. in consessu Consi-
 liariorum Præsidentis & Computationum Magistri, D. Johannis Knuytii, Equi-
 tis, Utriusque Vosmaria Domini, Primarii atque Equestrem & Nobilium Ze-
 landiæ Ordinem repræsésentantis, ordinarii Arausionensium Principis Consiliarii,
 D. Godartii à Reeden, Domini in Nederhorst, Vredelant, Cortehoef, Over-
 meer, Horstweert, &c. in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Deputati ex
 ordine Equestri & Nobilium Provinciæ Trajecti ad Rhenum, D. Francisci à Do-
 nia, Toparchæ in Hinnema & Heytsun, D. Gulielmi Ripperda, Domini in Box-
 bergen, Bocolo, Hengelo & Ruysseborg, in Concilio Nostro è Nobilium Pro-
 vincitiæ Trans-Ysulaniæ Deputati, D. Adriani Clantii, Domini in Stedum & Nit-
 tersum, omnium in Concilio D. D. Ordinum Deputatorum, Extraordinariorum
 in Germaniam Legatorum, quibus omnibus conjunctim, aut ad minimum
 maximæ eorum parti (reliquis *necessariò* absentibus, aut alio quovis modo im-
 peditis) plenissimam Auctoritatem ac potestatem facimus, mandatum etiam ge-
 nerale ac speciale concedimus, ut Nostro Nomine locoque qualitate Plenipo-
 tentiariorum hujus Status Monasterii è D. D. Plenipotentiaris Potentissimi ac
 Strenuissimi Principis D. Philippi IV. Hispaniarum Regis intelligant atque per-
 cipiant explanationem eorum, quæ D. D. Plenipotentiaris summè dicti Regis
 ad sublationem diuturni, funesti cruentique belli, in Belgii Provinciis oborti,
 eorum insuper, quæ ex eo adversus Hostes Nostros in aliis longè diffitis locis ma-
 ribusque

ribusque originem suam traxerunt, ac proinde cum D. D. Plenipotentariis præ-
 memorati Regis Tractationem instituant, agant concludantque firimum, sincere,
 rum ac inviolabilem Pacis Tractatum, prout D. D. Plenipotentarii hujus Status
 Fœderati Belgii Provinciis atque earundem Subditis, omnibus quinetiam So-
 ciis, & quorum interest, ut bello diuturno finis imponatur, plurimum condu-
 cere existimabunt; fidem præterea dedimus spondimusque, quemadmodum
 etiam per præsentem fidem damus ac sincere spondemus cum obligatione at-
 que obstrictione Nostri ac Successorum Nostrorum generatim ac speciatim Nos,
 rata, grata firmaque habituros, quæcunque à supradictis Nostri Plenipotentia-
 riis in hisce agentur ac concludentur, eademque confirmaturos ac inviolabili-
 ter observaturos, atque ut observentur curaturos, nec ullâ ratione sive directâ sive
 indirectâ contraventuros, neque ut contraveniatur passuros. In cujus rei testi-
 monium præsentem hæc magno Nostro Sigillo muniri, atque à Graphiario No-
 stro subscribi curavimus in Concilio Nostro, Hagæ-Comitis, decimo & tertio
 die Octobris, Anno 1645.

Die autem vicesimo & quinto Octobris tandem Instructio confirmata, eodem-
 que die conclusum fuit, ut dies supplicationis diceretur, cui certum tempus,
 quum Plenipotentarii Nostri necdum discessissent, assignatum non fuit.

Die tricesimo & primo Octobris D. D. Deputati Zelandiæ à Domino Meyn-
 derficio in Concilio Ordinum Præsidente rogati, ut sese super Informatione
 D. D. Plenipotentariis hujus Status Nominè Monasterium proficiscentibus dan-
 dâ declararent, responderunt, sese hoc pomeridiano tempore obiter, ac quantum
 temporis angustia passa fuit, legisse atque examini subjecisse Scriptum institutum,
 quod præmemorata Instructionis loco foret, idque cum propositionibus ac con-
 clusionibus formatis atque excerptis ex Provinciarum sententiis de Scripto quodam,
 dicto *Materia*, latis, contulisse, quantum autem ad sese attineret, (absque præjudi-
 cio tamen sententiæ D. D. suorum Con-Deputatorum hætenus absentium, &
 ad id Negotium speciatim Auctoritate munitorum, multò minus ut D. D. suos
 Deputantes implicent atque devinciant) nihil sese præterea comperisse, quam
 quod supradicta Instructio substantiam præmemoratarum propositionum ac con-
 clusionum contineat; quod autem id, quod extra eas est, attinet, ac nomina-
 tim, quæ super nonnullis dubiis, à Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentariis
 motis, consultatione cum Celsiss. Araftionensium Principe præmissa, à Præpo-
 tentibus D. D. Ordinibus constituta ac confirmata & supradictæ Instructioni
 inserta fuerunt; sese ea omnia, absque tamèn Sui, Con-Deputatorum aut De-
 putantium suorum præjudicio, talia esse judicasse, ut à Deputantibus suis, qui
 hac septimanâ publica Auctoritate congregati fuerunt, nullus scrupulus aut dif-
 ficultas movenda sit, quominus sese hisce accommodent, eademque cum reliquis
 Provinciis statuam atque confirment, adeò ut Negotium illud Plenipotentariis
 Monasterium discessuris ne minimam quidem moram injecturum sit.

Sese verò (Zelandiæ sc. Deputatos) observasse centesimo decimo & quinto Ar-
 ticulo supradictæ Instructionis, de præliminari Tractatu primo die Martii, Anno
 1644. cum Gallis inito; agente, supradictum nonum Articulum eum concernen-
 tem non ita clarè expressum fuisse, ut Dominis Plenipotentariis Præpotentium

D. D. Ordinum Gen. mandati loco esse possit, prout Eorundem gravitas, & Præpotent. D. D. Ordinum decretum ac consilia super eo Negotio inito postulare atque exigere videbantur.

Zelandiæ Deputatos eum in finem Præpotent. D. D. Ordinibus in memoriam quidem revocare voluisse, quum primum nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum super præliminari illo Tractatu cum Galliæ Deputatis Tractatio instituta esset, Præpot. D. D. Ordinibus visum fuisse, ut supradictis Dominis Legatis indicaretur, quo cum Hoste communi Inducias ad aliquot Annorum spatium utrimque inirent, Insuper etiam easdem; si fortassis Regi Galliar. vel Præpotentibus D. D. Ordinibus General. bellum inferretur, dissoluturos ac rursus arma sumpturos esse ab hoc tempore sese mutuo obligarent: quum verò interim præmemorati Domini Legati Gallos firmæ ac sinceræ Paci contrahendæ fatis propensos deditosque esse spargerent, Præpotent. D. D. Ordinibus, ut rationes omnes, quibus Galli ad Inducias ad Annorum aliquot spatium componendas adduci possent, exararentur, visum fuisse, quod si Præpotentes D. D. Ordines Generales Pacem contrahere denegarent, cui tamén sententiæ Provinciarum nonnullarum Ordines annuere videbantur.

At verò quoniam ea res tum apud Gallos, tum apud Præpotent. D. D. Ordines difficultates suas habitura esset, eò quod exigua spes affulgeret, ut utraque pars ad ejusdem generis Tractatum ineundum induci posset, Præpotent. D. D. Ordinibus General. visum fuisse, ut literis media quædam proponerentur, quibus Galli de Pace, Præpotent. verò D. D. Ordines de Induciis agere possent.

Inducias autem illas, prout decretum Præpotent. D. D. Ordinum Generalium continebat, effectum Pacis cum Hispaniar. Rege habituras esse, si quidem Tractatus inter Galliarum Regem & Præpotentes D. D. Ordines Generales, Anno 1634. & 1635. initi continerent, *Neutri Parti absque communi consensu Pacem sive Inducias contrahere licere*, quæ rationes, imprimis verò nonus Articulus loco medii in finem supradictum adhibitus fuit.

Præpotentes D. D. Ordines decrevisse, ut octo Articuli, quibus supra memoratus præliminaris Tractatus constabat, una cum supra dicto nono Articulo amplificarentur, sive ut deinceps privatus aliquis Articulus seorsim constitueretur.

Quum autem Domini Deputati Galliæ nihil sese de nono Articulo in mandatis habere declararent, nec non in veniâ petendâ eâque impetrandâ scrupulum moverent, antequam à Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus octo isti Articuli confirmati forent, Præpotent. D. D. Ordines Deputatis suis octo Articulos concludendi ac subsignandi potestatem fecisse. Eâ lege tamen, ut supradictus nonus Articulus scriptis mandaretur eique exarata declaratio adjungeretur, continens, quod si Tractationis Monasteriensis hæc contineret, ut Galliarum Rex mutuo consensu Pacem, Præpot. vero D. D. Ordin. Generales Inducias inirent atque componerent, summè dicto Regi Pacis Tractationem concludere non fore licitum, nisi Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus super præmemorato Articulo prius satisfactum fuerit, utque supradictus Articulus una cum declaratione subsignationis dicti Tractatus Dominis Legatis traderetur, addito, Præpotent. D. D. Or-

D. D. Ordines Gener. nonum illum Articulum, casu oborto, tanquam octo Articulorum Tractatui insertum habere.

Scriptum autem illud una cum adjuncta declaratione quum Gallia Legati agrè accipere voluissent, neque opera studiaque à Domino Oostervicio exinde juxta Præpotentium D. D. Ordinum mandatum ac instructionem impensa atque adhibita quidquam profecissent, supradicti verò noni Articuli decisio Monasterium relegata fuisset,

Idcirco, Zelandiæ Ordines, Dominos suos Deputantes, inhærentes primo suo decreto ac declarationi, quam sapius, atque imprimis vicesimo & septimo die Februarii, Anno 1644. proposuerunt ac Regestis inseri curarunt, etiamnum in eâ sententiâ esse, ut, sive Galli & Præpotent. D. D. Ordines Gener. conjunctim ac communi consensu Pacem vel Inducias contraherent, sive divisim alteri Pacem, alteri verò Inducias componerent, expirante seu dissoluto Tractatu, simul ac conjunctim bellum suscipere tenerentur, ac proinde supra dictum nonum Articulum à Gallis obtineri summè necessarium esse.

Quod ut obtineatur, Zelandiæ Deputatos, salvo Deputantium suorum consensu, ut Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis ac Plenipotentiaris in mandatis Instructione Eorum seu decreto aliquo particulari daretur, judicasse, quò, simul ac Monasterium ventum fuerit, omnem operam apud Dominos Plenipotentiaris Gallia adhiberent, ut præmemoratus nonus Articulus, saltem hoc tempore, supra dicto præliminari Tractatui infereretur, sive privatis quibusdam Actis seorsim concluderetur ac confirmaretur; sin verò ab iisdem impetrare non possent, Præpotentes D. D. Ordines Gener. ejus rei quamprimum certiores redderent, quò deinceps, quod Unitarium Belgii Provinciar. commodum exigere existimabitur, agi posset: ea lege ac conditione, ut nullus profus cum Hispaniarum Rege Tractatus concludendus sit: ne autem Regis Galliarum Legati ac Plenipotentiaris ad defectum mandati excipere possent, D. Legato Lirio per literas interim demandaretur, ut, quantum fieri poterit, sedulò ac sine ullâ morâ, omnia quò dictis D. Legatis super præmemorato nono Articulo sufficiens mandatum atque Auctoritas transmitteretur, ageret ac laboraret.

Se denique repetere rationes oretenus propositas ad demonstrandum, supra dictum nonum Articulum, iterato Præpotent. D. D. Ordinum decreto innitentem, & sub cujus conditione Provinciarum, saltem Zelandiæ Ordines in Negotium Tractationis cum Hostibus descenderant, certò obtineri oportere: contrarium quoque ejus si eveniret, præmemoratos Tractatus cum Gallis initos dissolutos, atque majus Reipublicæ incommodum tali rerum statu ac conditione oblatum iri; ut reliquarum Provinciarum Ordines idem perpendere atque annuere vellent, unicè rogare.

Hac re perpensa, deque eâ sententiis latis, propter earundem discrepantiam nihil certi decretum fuit.

Die primo, secundo, & tertio Novembris Zelandiæ Deputati Sententiam per noscere cupientes, quum reliquarum sex Provinciarum Ordines præcedentibus inhærerere animadverterent, ut Conceptus Instructionis Dominis Legatis ac Plenipotentiaris Præpotent. D. D. Ordinum Nomine Monasterium discessuris insti-

tutus confirmatusque servaretur, juxta id quod vicesimo & octavo die superioris Mensis faciendum susceperant, Actis publicis diurnis inferere necesse habuerunt, Sese in conclusione ac decreto, de supradicta Instructione confirmanda, omnibusque ejusdem respectu agenda, *neutiquam acquiescere iisdemque annuere posse*, contra verò serò se adversus ea protestari, quum Negotium illud ejusmodi naturæ sit, ut secundum Unionem & fundamentalia hujus Status axiomata de eo, vi pluralitatis sententiarum nihil quidquam concludi potuerit, præterquam quod ante confirmationem præmemoratae Instructionis à Dominis suis Deputantibus super ullo ejusdem Articulo atque imprimis centesimo decimo & quinto de præliminari Tractatu primo die Martii, Anno 1644. cum Gallis inito, & nono quodam Articulo, qui eundem concernit, agente, nulla unquam in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum sententia lata atque proposita fuit.

Quò verò sincerum Dominorum suorum Deputantium propositum demonstrarent, omnemque suspicionem tollerent, perinde ac si Nobiles Zelandiæ Ordines Delegationem Monasterium producere ac differre in animo haberent, eundem admodum (quo heri & nudius tertius aliquoties declaraverant) denuò disertis verbis declararunt scriptisque tradiderunt, Sese, quamprimum centesimus decimus & quintus Articulus præmemoratae Instructionis conceptæ secundum alterutrum Propositorum Specimen eam ob causam à D. Graphiario Musch, secundum sententias à Provinciarum Ordinibus latas, scriptis consignatum, habitâque deliberatione à reliquis sex Provinciis approbatum amplificatus atque expositus foret, præmemoratam Instructionem conceptam *secundum tenorem suum in omnibus suis Articulis* D. D. Deputant. suorum Nomine gratam ac omnimodo ratam habituros, quò D. D. Legatis ac Plenipotentariis traderetur, atque ab iisdem ordinarium juramentum præstaretur, iterque ad Celsiss. Arausionensium Principem ac deinde Monasterium absque ullâ morâ susciperetur.

Quod si verò D. D. Hollandiæ & West-Frisiæ Ordinum Deputati præmemoratam amplificationem atque explicationem supradicti Articuli centesimi decimi & quinti absolutè gravatim acciperent, contra verò, quod in eo præcipuum est, Dominis suis Deputantibus referre vellent, eoque supradictus nonus Articulus (quum tanti sit momenti ac tam essentialis, quemadmodum plurimis ac solidissimis rationibus demonstratum fuit) pro eo quod præliminari Tractatui cum Gallis inito tanquam insertus ejusdemque valoris cum reliquis octo Articulis haberetur, quemadmodum Provinciarum omnium Ordines aliquoties, imprimis verò vicesimo & sexto, septimo, & nono die Februarii, 1644. id serium suum propositum esse declararunt, dissolveretur atque enervaretur, atque à præmemorata Instructione sejungeretur, saltem non tam disertis verbis in ea exprimeretur, omnia verò ad novas deliberationes relegarentur, Sese eo, neque etiam alio casu, mandato & Auctoritate supra dictam Instructionem confirmandi destitutos esse: ea verò, quæ gesta fuerunt, Dominis suis Deputantibus, qui propediem publicâ Auctoritate congregandi sunt, referre, omniaque Nobilium D. D. Ordinum decreto ac moderamini committere necesse habere.

Per Se quidem licere asserentes, ut interea temporis Domini ac Plenipotentarii ad Castra se conferant, quò de præmemorata Instructione conceptâ, nec non
supra-

supradicti Artic. centesimi decimi & quinti amplificatione atq; explicatione cum Celsiss. Arausionensium Principe agerent ac consilium inirent Eidemque valedicerent, quò ad Eorundem reditum omnia concluderentur atque confirmarentur, eoque solo peracto iter Monasterium institueretur, unice rogantes, ut hæc Præpotentium D. D. Ordinum Actis publicis diurnis infererentur, quò tempore ac loco debito inservire possent, quæ ut infererentur, concessum fuit.

Super iis autem, quæ dicta sunt, ejusmodi Provincialis sententia à Dominis Hollandiæ Deputatis vicesimo die Novembris in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum lata fuit. Instructionem sc. D. D. Plenipotentiaris institutam, ac vicesimo & octavo die Octobris supradicti confirmatam vim atque vigorem suum retenturam esse, de nono Puncto, cujus centesimus decimus & quintus Articulus ejusdem Instructionis ineminit, Monasterii cum Galliæ Legatis ac Plenipotentiaris actum decretumque, omnia quinetiam studia omnemque operam adhibitam iri, quò id omnè, quod supradicto nono Articulo continetur, obtineri possit: Insuper etiam ad Dominum Oostervicium, Præpotent. D. D. Ordinum Generalium in Gallia ordinarium Legatum, secundò literas datas iri, ut acceptam petitionem suam ulterius atque ubi oportet continuare vellet, quò Regiæ Majestatis Legati in mandatis acciperent, debitâque supradictum Articulum concedendi Auctoritate munirentur: quod si verò nonus ille Articulus obtineri non posset, Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Extraordinariis Legatis ac Plenipotentiaris, *id Præpotent. D. D. Ordinibus per literas indicare, necesse fore*, quò Ipsorum super eâ re ulterius mandatum accipiant; neque ullo modo cum Hispanis quidquam decernere ac concludere, antequam Præpotent. D. D. Ordinum Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris ulterius hoc mandatum accepissent, licitum fore: quo perpenso, Gelriæ, Ultrajecti ad Rhenum, Frisiæ, Trans-Yfulaniæ, Civitatis Groeningæ Omlandæque D. D. Ordines sententiæ huic annuerant, conclusione super hac re instituendâ ac formandâ in proximum diem Veneris dilatâ.

Conclusio verò supradicta de die in diem quum produceretur, tandem primo die Decembris constitutum decretumque fuit, ut Domini Plenipotentiaris quinto die ejusdem Mensis fidem darent, Se se omnia secundum Instructionis suæ tenorem acturos esse, insuper etiam Auctoritatem suam aliaque acciperent; quibus, simul etiam propositioni vicesimo die Novembris à Dominis Hollandiæ Deputatis institutæ, Zelandiæ Deputati annuerunt.

Die autem quinto Decembris à nonnullis propositum fuit, perinde ac si Dominis Plenipotentiaris, postquam Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus juramentum semel præstiterint, Concilio interesse non amplius liceret. Re verò acrius perpensâ, ut juramentum hocce non ulterius, quam ad *fidelem Monasteriensis Delegationis executionem* se extenderet, neq; eam ob causam loco ac sede suâ in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Generalium semoverentur, visum decretumque fuit.

Deinde verò D. D. Plenipotentiaris (excepto D. Knuytio, qui necdum advenerat) juramentum præstituri *sedibus inferioribus* post mensam D. D. Ordinum Generalium collocatis confederunt: quo finito unicuique Plenipotentiariorum

riorum Exemplar authenticum Instructionis, illi autem, cui è Dominis Plenipotentariis primum suffragium concessum erat, Acta viginti supra unum, juxta Apographa sive Catalogum ab ipso subscriptum, exhibita fuerunt.

Exemplum Instructionis tale est.

» **I**Nstructio Præpotentium Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium, con-
 » cessa Nobilissimis, Strenuissimis, Doctissimis, ac Prudentissimis Dominis
 » D. Bartholtio à Gent, Loenii & Meynersvici Domino, aggerum Bommeliensis ac
 » Tiletensis Insulæ Præfecto, in Concilio Nostro è membro Nobilium Provinciæ
 » Gelriæ Deputato; D. Johanni Mathenesio, Domino in Matenesse, Reviere, Op-
 » meer, Souteveen, &c. è Concilio Ordinis Equestris ac Nobilium Hollandiæ &
 » West-Frisiæ Deputato, Scielandiæ Consiliario, D. Adriano Pauw, Equiti, Do-
 » mino in Heemstede, Hoogerfsmilde, Rietwijck, Niewerkerck, &c. Consiliario
 » Primo & Camera Computationum Holland. & West-Frisiæ Præfecto, D. Johanni
 » Knuytio, Equiti, Utriusq; Vosmaria Domino, Primario atque Equestrem & No-
 » bilium Zelandiæ Ordinem repræsentanti, Ordinario Celsiss. Arausionensium Prin-
 » cipis Consiliario, D. Godartio à Reeden, Domino in Nederhorst, Vredelant,
 » Cortehóef, Overmeer, Horstweert, &c. in Concilio Præpotentium D. D. Or-
 » dinum ex Ordine Equestri & Nobilium Provinciæ Trajecti ad Rhenum Depu-
 » tato, D. Francisco à Donia, Toparchæ in Hinnema & Heytsun; D. Gulielmo
 » Ripperda, Domino in Boxbergen, Bokulo, Hengelo & Ruysseborg, in Conci-
 » lio Nostro è confessu Equestris Ordinis ac Nobilium Provinciæ Transisulanæ
 » Deputato; D. Adriano Clantio, Domino in Stedum & Nittersum, Omnibus Præ-
 » potentium D. D. Ordinum Gener. Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis ad
 » Tractationem Monasterii Westphalorum institutam discedentibus, ad ineundam
 » atque procurandam orbi Christiano Pacem universalem, secundum quam in
 » hoc Negotio Unitarum Belgii Provinciarum Nomine sese gerere tenebuntur.
 » 1. Ac primo quidem præmemorata Regia Majestas Sua declarat, Se cum su-
 » prædictis Unitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus Generalibus, ut qui
 » eas liberas Regiones, Status ac Provincias agnoscit ac reputat, in quas nullum sibi
 » jus vendicat, agere & cum iisdem Inducias, quemadmodum per præsentem contra-
 » hit, inire atque componere velle.
 » 2. Præpotent. autem D. D. Ordinum Generalium Plenipotentarii, ut præce-
 » dens Articulus à Plenipotentariis Regis Castiliensis in dubium vocetur aut de
 » eo controvertatur, neutiquam permittent, verum secundum tenorem suum præ-
 » sentem reservabunt.
 » 3. Rex Castiliensis Hispaniarum Regis Nomine ac titulo insignietur potius,
 » quam ut eâ de causâ Tractatio Monasterii instituenda succideretur aut differ-
 » retur.
 » 4. Conditiones, sub quibus præmemorata Induciæ componi ac concludi
 » possent, scriptæ atque explicatæ subsequuntur.
 » 5. Suprædictæ scil. Induciæ firmæ, fidæ, indissolubiles atque ad minimum duo-
 » decennales futuræ sunt: quibus durantibus omnes actus hostilitatis, cujuscun-
 » que

que tandem generis fuerint, inter præmemoratum Regem & Præpot. D. D. Or-
Ordines Generales Terræ Marique, in omnibus Eorum Regnis, ditionibus & Re-
gionibus, omnibusque Eorum subditis ac Incolis cujuscunque conditionis, nullis
locis personisve exceptis, cessabunt.

6. Domini verò Plenipotentiarum Præpotentium D. D. Ordinum in memoriâ
retinebunt, quod si *Induciarum* Tractatus feliciter succedat ac concludatur, ipsum
tempus, cujus præcedente Articulo mentio facta fuit, quod infra duodecim an-
nos futurum non est, exprimendum ac limitandum esse.

7. Unaquæque pars retinebit, atque post Articulorum Conclusionem utetur
omnibus iis regionibus, oppidis, locis, dominiis & Ditionibus, quas impræsentia-
rum possidet, adeo ut nequaquam sive directè, sive indirectè, durantibus supra-
dictis Induciis, disturbandi atque impediendi sint quibus etiam municipia, viciniam
agrique patentes, qui inde dependent, comprehenduntur atque includuntur.

8. Eaque lege *Majoratus Sylva-Ducensis*, utpote ab eadem Civitate dependens,
Præpot. D. D. Ordinibus proprius relinquatur.

9. Galliarum autem & Angliæ Regis utriusque, Memoriae Gloriosiss. Legati,
quo die Præcedentes Inducias concluderunt atque confirmarunt, super Præce-
dente Articulo, quemadmodum Induciarum illarum Tractatui insertus fuit, se-
quentia declararunt.

10. Nos, Christianissimi & Sereniss. Magnæ Britannia Regis Legati, infra nominandi,
omnibus ac singulis, ad quos hæc pertinent, asserimus, per tertium Articulum Tractatus hoc
die inter Archi-Ducum, & Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputatos initi, intelligi
debere Nosque sic intellexisse, quæcunque loca supradicti Præpot. D. D. Ordines in Brabantia
Flandriaque tenent, non minus quam in aliis Provinciis, quæ Eorum imperio obtemperant,
jus Supremum quod attinet, quin etiam Marchionatum Bergæ ad Zomam, Baronatum Bre-
danum, Graviam & quæcunque ei adjuncta aut annexa sunt, cum omnibus pagis, municipiis,
viciniis prædiisque eò pertinentibus propria sibi habituros esse. Insuper etiam declaramus, præ-
memoratorum Archi-Ducum Deputatos concessisse ac convenisse, quem ad modum summe
dictis D. D. Ordin. Eorumque subditis in portibus locisque à Catholicâ Suâ Majestate in utra-
que Indiâ possessis absque ejus veniâ Commercia exercere seu Navigationes quæcumque insti-
tuere non licebit, eundem quoque ad modum Regis subditis in portibus ac locis quæ à summe
memoratis D. D. Ordinibus in utràque Indiâ tenentur, nisi Eorum permisso, exercere permis-
sum iri; porro autem summe dictorum D. D. Ordin. Generalium Deputatos, Nobis ac Celsis-
simorum Archi-Ducum Legatis præsentibus, sæpius declarasse, quod si adversus amicos, socios
ac Fæderatos Suos, in supradictis Provinciis quidquam occipiat, decretum fuisse iis opitulari
atque auxiliari, neque ex eo Inducias violatas concludi esse ullo modo posse. Datum Antver-
piæ nono die Aprilis 1609. subscriptum erat, P. Jannyn, Elias de la Place, Ruffæus,
Ri. Spencerus, Rudolphus Wintwood.

11. Summe dicti Regis ac Præpotentium D. D. Ordinum Generalium subditi,
durantibus Induciis sinceram ac firmam amicitiam atque familiaritatem mutuam
colent. oblivioni traditis offensionibus damnisque mutuò antehac illatis; in Re-
giones quoque mutuas ingredi atque in iisdem commorari, Commercia Sua ibi-
dem terræ marique securè exercere licebit, id nihilominus summe dicta Maje-
stas Sua ad Regna, Regiones, Dominia ac ditiones, quas in Europâ aliisque locis,
& ma-

» & maribus, ubi Regum Principumque amicorum ac sociorum subditi mutuo
 » consensu Commercia exercent, seu Navigationes quascumque instituunt, restri-
 » ctum atque limitatum vult; quod autem ea loca, oppida, portusque attinet,
 » quos extra supradictos limites possidet, in iisdem Præpot. D. D. Ordinibus Eo-
 » rumque subditis absque speciali Regis veniâ Commercia exercere non erit inte-
 » grum. Commercia quidem (si visum ipsis fuerit) in Regionibus quorumcunque
 » aliorum Principum ac populorum, qui ipsis hoc permittent, (etiam extra supra-
 » dictos illos terminos) exercere licebit, eâ lege tamen, ut Rex, Præfecti ac subditi,
 » qui ab Eo dependent, eâ de causâ Principibus ac populis, qui ipsis hoc permise-
 » runt aut permittent, neque etiam Iphis aut privatis illis, cum quibus Commercia
 » exercuerunt, aut in posterum exercebunt, ullo impedimento futuri sint.
 » Sequentes Articuli bini decimo & quarto die Octobris 1645. ex Conceptu
 » Instructionis excerpabantur: quando autem & quomodo Domini Plenipoten-
 » tiarii super eâ re post modum instructi atque informati fuere, suo loco di-
 » cetur.

» I. Quod autem ad secundum ejusdem Articuli membrum attinet, in majorem ejusdem
 » explanationem ac confirmationem, constituitur ac decernitur, Castilianos Navigationem
 » suam eo modo, quo eadem ad Indias Orientales impresentiarum fruuntur, gavisuros esse: eâ
 » lege, ne se latius atque ulterius extendant, adeo ut Indiam Portugallorum imperio obtempe-
 » rantem ipsis ingredi, neque etiam harum Provinciarum subditis Indias Orientales Castiliano-
 » rum ac Portugallorum imperio subjacentes frequentare, atque in iisdem Commercia exercere
 » liceat.

» II. Commercia ac Navigatio ad utramque Indiam juxta Privilegium publicum, eum in fi-
 » nem aut jam concessum aut etiamnum concedendum, conservabitur ac defendetur ejusque se-
 » curitati ineundus Tractatus ac Ratihabitio utrinque proferenda inserviet, eodem quoque omnes
 » Principes ac Populi, cum quibus Præpotentes D. D. Ordines aut Societas India Occidentalis,
 » eorum nomine, intra limites dicti Privilegii Fœdus Societatemque inierunt, comprehendun-
 » tur: Præterea etiam dicta Societati Commercia Sua in omnibus locis intra limites Privilegii,
 » à Præpotent. D. D. Ordinibus ipsi concessi, ubicunque Rex Castiliensis nulla castella, Domi-
 » nium aut imperium quodcumque obtinet, idque ejusmodi mercaturis, mercibus, mancipiis
 » aliisque rebus, prout supradicta Societas in rem suam esse existimabit, promovere atque ex-
 » tendere integrum erit. Neque præmemorata Regiæ Majestatis Subditis in ullis locis portu-
 » busve, in quibus Societas Occidentalis, Præpotentium D. D. Ordinum Nomine, castella,
 » Fortalitia, Imperium aut Tuguria, vulgò Logien, tenent, Commercia exercere ullo modo
 » licebit, nisi vice versa à Castilianis supradicta Societati in omnibus locis, quæ Regis Castiliensis
 » imperio subsunt, similis Commercia exercendi potestas fiat. Neque eo casu alteri majora
 » onera, quam locorum istorum Incola subditique exsolvunt, imperare alteri licebit: unaquaque
 » autem Pars ea Oppida, castella, Fortalitia, ac Commercia in Indiâ Occidentali retinebit ac
 » possidebit, quæ sub initium ineundi Tractatus alterutri competere deprehendantur. Præfecti
 » etiam utriusque Societatis harum Provinciarum, ut & Ministri, Duces cujuscunque Ordinis,
 » Milites Socinque navales, qui reipsâ sub alterutrius dicta Societatis signis habentur, ut & ii,
 » qui extra Societatum imperium, tam in hisce Provinciis, quam in districtu præmemoratarum
 » Societatum commorantur, quorum deinceps operâ Societas uti posset, securè degent, iisdemque
 » omnes Regiones ac loca, quæ Regis Castil. in Europâ imperio obtemperant, secure peragere ac
 » perme-

permeare, in iisdem commorari, Commercia exercere, haud secus ac reliquis hujus Status Incolis, integrum erit: quod si verò Præpot. D. D. Ordinum Gener. Extraordinariis Legatis Propositiones ac Considerationes contrarias iis, quæ supra expressæ fuerunt, proponerentur atque objicerentur, earum Præpot. D. D. Ordines certiores reddent, qui deinde cum alterutrius, vel utriusque, si opus fuerit, Præfectis Societatis de iis agent.

12. Præcedens hic Articulus bimembris esse comperitur: ad primum membrum quod attinet, id secundum tenorem suum observabitur.

13. Commercia & Navigationes ad utramque Indiam conservabuntur ac defendentur.

14. Quoniam verò longum temporis spatium requiritur, quò certiores reddantur illi, qui extra supradictos limites navibus Copiisque instructi sunt, ut ab omni hostilitatis actu abstinere, in id conveniri necesse erit, ut Induciæ intra limites Privilegii antehac Societati Indiæ Orient. harum Provinciarum concessi, non nisi Anno postquam Induciæ compositæ ac conclusæ erunt, initium suum caperet: Quod verò ad limites Societati Indiæ Occidentalis literis publicis antehac concessos attinet, Induciæ non nisi semestri postquam Tractatus hic initus confirmatusque fuerit ibi initium suum capiet; eâ lege ac conditione, quod si Induciarum divulgatio in præmemoratis limitibus prius significari posset, omnis exinde hostilitatis actus ibidem cessabit; quod si verò intra Anni & semestris spatium intra præmemoratos Privilegii terminos ullus hostilitatis actus ibidem commissus fuerit, illatum damnum absque ullâ morâ refarciatur ac reparabitur.

15. Super utroque proximè præcedenti Articulo D. D. Legati Christianiss. & Magnæ Britannia Regis, gloriosi ss. memoriæ, postremo die Martii Anno 1609. sequentem declarationem proposuerunt.

16. Nos, Christianiss. Regis & Magnæ Britannia Legati, Nosque Fœderati Belgii Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputati, per præsentem declaratum volumus, quum hoc die, postremo scil. Martii, Anno 1609. Antverpiæ inter Nos & Catholici Regis ac Sereniss. Archiducum, Alberti & Isabella, Legatos Magna dissensio super Commerciis in utrâque Indiâ exercendis oborta fuisset, quorum exercitium summè dictorum Archiducum Deputati Regiæ Majestatis Nomine terminis ac verbis, quarto & quinto Induciarum Articulo comprehensis, lubentes concedere ac permittere volebant; quibus verbis dictorum Commerciorum exercitium non satis dilucidè exprimi posse declarabant, eò quod nulla Utriusque Indiæ mentio facta fuisset: à quorum vocabulorum usu certis de causis abstinere, quæ Præpot. D. D. Ordinibus præjudicio esse nequeant, sed privatam duntaxat Regis Catholici satisfactionem concernent, qui utramque re ipsa ac liberè, durantibus Induciis, propriam Ipsi tradere non denegat, neque impedimento ullo sese Eorum subditos, sive eos omnes, qui cum illis Commercia exercebunt, sive juxta eos Principes ac Populos, qui dictum Commerciorum exercitium in Regionibus Suis ipsis permittent, affici patietur: Quod nihilominus Nos, Præpot. D. D. Ordinum Gener. Deputati accipere recusavimus atque unice rogavimus, ut vel imprimis Utriusque Indiæ mentio fieret, nec non Articulus tam claris apertisque verbis institueretur, ut nullus vel dubitandi, vel controvertendi locus relinqueretur. Idcirco Nos Christianiss. Regis & Magnæ Britannia Legati, qui Eorundem super hac re dissensionibus intereramus, à supradictis Dominis Deputatis tam Archiducum, quam Præpot. D. D. Ordinum Gener. etiam atque etiam rogati, ut quaestiones ac difficultates hæc componere penitusque consicere vellemus, quemadmodum illas,

Quæ super reliquis Fœderationis Articulis oborta fuerant, composuimus ac confecimus, haud inviti hanc Nostram Ipsis operam addiximus, Sereniss. Archiducum Deputatos rationibus vincere atque eò inducere annitentes, ut expressam Indiar. mentionem, quam unice rogati fuerant, concederent, quoniam in præcipuâ rei parte convenissent, sancteque adjurassent summè dictum Hispaniar. Regem Commerciorum exercitium fideliter permisisse, eo quidem animo, ut dictis in utrâque Indiâ Commerciis nunquam contraventurus sit: ab alterâ verò parte Præpotent. D. D. Ord. Gener. Deputatis ob oculos ponentes ac demonstrantes, nullam Eos super expressâ Indiar. mentione supradictò quarto & quinto Art. factâ conquerendi causam habere, quum illa sufficiat, adeo ut ea, quæ petunt, pluribus verbis superaddere necesse non sit. At vero cum Pars utraque sententia Sui tam pertinaciter inhaereret, ut præmemorata Fœderatio hanc ob causam dissolvi penitusque abrumpi videretur; Tandem Nos summè dictorum D. D. Ordinum Gener. Deputati supradictos Articulos accepturos Nos esse indicavimus, eâ lege tamen ac conditione, ut Rex Christianiss. item Magna Britannia Rex à Præpot. D. D. Ordinibus Gener. ante rogati, Induciarum exequendarum fautores ac defensores Sese præberent, auxilii subsidiique datâ fide, quod si fortassis interrupta fuerint, insuper etiam disertis verbis Nosmet ipsos dictorum Commerciorum ac Navigationum observationi & conservationi obstrinximus atque obligavimus, haud secus ac si Utriusque Indiæ mentio inserta fuisset: idem Domini Deputati summè memoratorum Archiducum verissimum esse declararunt, Regemque Hispaniar. quacumque Ipsius Nomine promisissent, ac spondissent, fideliter Se observaturum decrevisse: Nos autem, supradicti Legati concessimus fidemque dedimus, hoc rerum Statu Tractatum hunc Garantiz, quam vocant, sive defensionis dictis formulis instituturos esse, quo plenissimè Ipsis persuadeatur, Majestates Suas Regias, quacumque obtinendæ Induciarum conclusioni ac confirmationi inservient, rata grataque habituras, quibus Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputati acquiescentes, harum Induciarum Tractatum, quod alioqui non concessissent, concludere ac confirmare decreverunt. Nos itaque Universi & Singuli supradicti Legati Ordinumque Deputati presentia Acta instituimus ac subsignavimus, quæ omnibus & singulis, ad quos hæc pertinent, verissima esse, fide nostrâ asserimus. Dabantur Antverpiæ die Annoque supra memorato. Subsignatum erat, P. Jannyn, Elyas de la Place, Russæus, Ri. Spencerus, Rudolphus Winwood, G. Ludovicus Comes Nassaviæ, G. à Bredode, Cornelius à Gent, Johannes ab Oldenbarnevelt, R. Malderæus, G. à Renesse, G. Hillama, Johannes Sloeth, Ab. Coenders.

17. Regis Hispaniar. ac Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Incolæ Subditi que in alterutrius Regionibus Commercia exercentes majora vectigalia atque onera, quam ipsi Subditi, exsolvere non tenebuntur, adeo ut Fœderati Belgii Incolæ Subditi que vectigali quodam (quod viginti par cento vulgò vocant) vel ejusmodi minoribus aliisve vectigalibus à Rege Castiliensi, superioribus Induciis, imperatis, vel etiamnum durantibus Induciis, supradictis Fœderati Belgii Incolis Subditisque ab eodem Rege, sive in eorum incommodum majoribus; quam Ipsius Subditi exsolvent, imperandis, immunes maneat ac in posterum mansuri sint.

18. Quod si verò supradictus Articulus, quemadmodum superioribus exprimitur, à Rege Castiliensi obtineri nequeat, Præpot. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarii Legati ac Plenipotentarii, antequam oceptam cum hostibus Tractationem abrumpant, unum alterumve è Suis delegando, id Præpot. D. D. Ordin. dicare tenebuntur, quò ulteriori super hoc Negotio mandato muniri possint.

19. Sum-

19. Summè dictus Rex Ordinesque Gen. extra limites ac terminos suos à bonis ,,
merciumque Terrâ Marique prætervehendarum, apportandis sive exportandis ,,
aut alio quovis modo imperata vectigalia, nulla accepturi sunt.

20. Regis Ordinumque Subditi in Utriusque Partis Regionibus pristinis ve- ,,
ctigalium immunitatibus, quibus ante belli initium pacificè usi fuerunt, vicissim ,,
gaudebunt.

21. Frequentatio, conversatio ac Commercio exercitium inter utriusque ,,
Partis Subditos nullo modo impediatur, ubi autem nonnulla impedimenta for- ,,
tassis oborta fuerint, absque ullâ morâ tollentur.

22. A primo autem Induciarum die summè dictus Rex omnia vectigalia mer- ,,
cibus Rhenum Mosamque pervehendis imperata, quousque Præpotent. D. D. ,,
Ordinum Gener. jus ac Dominium, ante belli tempora, sese extendebat, ut & ve- ,,
ctigalia bonis mercibusque Antverpiam pervehendis imperata remissurus est, eâ ,,
lege ac conditione, ut Zelandiæ Ordines vicissim à præmemorato die annuam ver- ,,
suram, dicto Zelandiæ vectigali ante Annum 1572. imperatam, in sese recepturi, ,,
atque exinde primam exsoluturi sint, cujus possessione ac receptione Proprie- ,,
tarii ante belli tempora gaudebant, idem quoque à reliquorum vectigalium Pro- ,,
prietariis fiet.

23. *Sal* albus digestusque ex hisce Provinciis in Regiones Majestatis Suæ li- ,,
berè securèque ab hac Parte importabitur, neque majora vectigalia, sed æqualia ,,
utrimque, ei imperabuntur.

24. Scaldensis Fluvius, itemque Canales Sassiæ, Swyndæ aliaque Ostia ma- ,,
ritima hisce respondentia à Præpot. D. D. Ordinibus Gener. durante Inducia- ,,
rum tempore, occludentur.

25. Navibus mercibusque per Portus Flandriæ importandis, atque exportan- ,,
dis ejusmodi vectigalia aliaque tributa à summè memorato Rege imperabuntur, ,,
ejusmodi mercibus per Scaldensem Fluvium aliosque Canales, quorum præce- ,,
denti Articulo mentio facta fuit, importandis atque exportandis, durante Inducia- ,,
rum tempore, imperantur.

26. Sin vero super petitione ac stipulatione Utriusque proximè præcedentis ,,
Articuli à Plenipotentariis summe dicti Regis difficultas aliqua moveatur, Do- ,,
mini Plenipotentarii Præpot. D. D. Ordinum Generalium, quæcumque utroque ,,
proximè præcedente Articulo continentur, neutiquam omittent, verum iisdem ,,
inhærebunt, & quodcumque sibi hac in parte evenerit, Præpotent. D. D. Ordini- ,,
bus Gener. per literas indicabunt, ut super iis mandata accipere possint.

27. Quod si Extraordinariis D. D. Legatis ac Plenipotentariis Articuli ali- ,,
quot, permissionem publici *Romanæ Religionis* exercitii concernentes, exhiberentur, ,,
eos accipere omnino denegabunt, neque ullo modo vel minimam Propositio- ,,
nem aut hostium stipulationem respectu Papistarum, qui in Fœderati Belgii Pro- ,,
vinciis commorantur, admittent; supradicti autem Præpotent. D. D. Ordinum ,,
Legati efficient, quo templa in agris patentibus, tam in Baronatu Bredanensi, ,,
quam in Marchionatu Bergensi & alibi exstructa iis, qui Reformatam Religionem ,,
profitentur, evacuentur, insuper etiam sæpius memoratis Legatis ac Plenipotent. ,,
nullam *Dispensationem* aut *Moderationem* respectu Decretorum publicorum à Præ- ,,

- » potentibus D. D. Ordinibus Gener. adversus Papistas editorum concedant, per
 » præsentis feriò demandatur.
- » 28. Fœderati Belgii Incolæ Subditique eâ securitate ac libertate in Regionibus
 » Majestatis Sux gaudebunt, quæ Magnæ Britannia Regis Subditis Tractatu Pacis
 » & privatis quibusdam Articulis cum Comite-Stabili Castiliæ initis (ad quos Le-
 » ctiores brevitatis ergo relegantur) concessa fuit.
- » 29. Summè dicta Majestas Sua commoda honestaque loca Sepulturæ, eorum
 » qui à Parte Præpotent. D. D. Ordinum Gener. in Regnis atque Imperiis summè
 » dicti Regis, ad minimum in Provinciis ac Regionibus Belgii vitam cum morte
 » commutarunt, demonstrari ac præparari quamprimum curabit.
- » 30. Summè memorati Regis Subditi Provincias hasce intrantes, respectu pu-
 » blicæ Religionis, modestè sese gerent, aded ut neque verbis neque factis ullum
 » scandalum præbeant, sive conviciantur.
- » 31. Mercatores, Nautæ, Vadorum exploratores Sociiq; Navales, Eorumve naves
 » aut merces ipsis propriæ neququam diripientur aut detinebuntur, sive vi generalis
 » aut specialis alicujus mandati, sive quacumq; de causâ bellicâ, ne quidem eo præ-
 » textu, ut iisdem ad conservatiõem Status sui quispiam uteretur, cui tamen eximun-
 » tur apprehensiones ac detentiones viis mediisque ordinariis à Justitiæ Admini-
 » stratoribus institutæ propter privata debita, Chirographa solidosque Contractus
 » eorum, adversus quos apprehensiones atque detentiones ejusmodi institutæ fue-
 » rint, in quibus omnibus secundùm justum æquumque agetur ac decernetur.
- » 32. Utrimque Judices nonnulli æquali numero delegabuntur, ad modum Ca-
 » meræ Bipartitæ, qui in Belgii Provinciis commorabuntur, idque in locis, sive al-
 » ternatim, nunc sub Majestatis Sux, nunc sub Præpotent. D. D. Ordinum Gene-
 » ralium Imperio Dominioque sitis, prout mutuo consensu decernetur: qui utrim-
 » que constituti Judices, secundùm mandatum atque Instructionem Iphis traden-
 » dam, in Belgii Incolarum Subditorumque acta, quinetiam vectigalia aliaque onera,
 » ab alterutrâ Parte mercibus imperanda, inquirent. Quod si autem supradicti
 » Judices ab alterutrâ vel utrâque Parte in vectigalibus imperandis modum excedi
 » compererint, excessum illum benigniori animi moderamine conficient: Porro
 » etiam dicti Judices quæstiones de non executione Tractatus, ut & ejusdem vio-
 » lationes, quæ subinde tam in Belgii Provinciis, quam in longè distitis Regnis, Re-
 » gionibus, Provinciis & Europæ Insulis oboriri possent, examini suo subjicient, ac
 » de iisdem brevissimè & clarissimè decernent, quæcumq; juxta Tractatum fieri oportere
 » existimabunt; supradictorum autem Judicum sententiæ ab ordinariis Justitiæ
 » Ministris, ubi violatio quæpiam admessa fuerit, vel aliquando etiam adversus trans-
 » gressores ac violatores ipsos, prout Negotium postulabit, executioni mandabun-
 » tur, neque supradictæ Justitiæ Ministris ordinariis deesse ullo modo licebit, quò
 » minus præmemorata executionem aut ipsi instituunt, aut ab aliis institui fi-
 » nant, & transgressio intra tempus . . . . . quo Justitiæ ordinarii Mi-
 » nistri id rogati fuerint, corrigatur.
- » 33. Quod si sententiæ quædam latæ forent, inter diversarum partium personas
 » ad Iudicem non delatas, sive in Negotio Civili sive Criminali, illæ adversus con-
 » demnatas earumque bona, durante Induciarum tempore, executioni neutiquam

quam mandabuntur. Nulla quinetiam Repressalia nullæque literæ Marcæ, ut vo-
cant, durantibus supradictis Induciis, nisi re prius cognitâ perspectâque, atque
in Negotiis, in quibus id Cæsareis Legibus ac Statutis promissum fuit, idque se-
cundum ordinem ab Ipso constitutum, concedentur.

34. Alteri alterius Partis Portus, Navium stationes, &c. Navibus ac Militibus,
quorum numerus suspicionem movere posset, sine veniâ Illius, cujus Imperio di-
cti Portus Naviumque stationes, &c. subsunt, intrare atque in iisdem commo-
rari non licet, nisi tempestate acti, necessariò, ad maris pericula incommoda-
que evitanda, intrare cogantur.

35. Illi, quorum bona opesque propter bellum publicata fuerunt, eorumve
hæredes, aut quibus eorundem Jus Actionesque competunt, durante Induciarum
tempore, iisdem bonis opibusque fruuntur, propriaque sua Auctoritate ac vi præ-
sentis Tractatus eorundem possessores absque ullo Judicum Arbitrorumque au-
xilium constituentur, non obstantibus tamen omnibus Judicis Provincialis Pos-
sionibus, Oppignorationibus, Donis, Contractibus, Conventibus & Trans-
actionibus, aut quæcunque tandem renunciationes supradictis Transactionibus,
ad proprietarios à parte istorum bonorum opumque excludendos, contineantur,
ea lege tamen ac conditione, ut, usufructûs tempore durante, de iisdem dispo-
nere eademque oppignorare seu minuere, nisi à summè dicto Rege Ordinibusve
id primum impetraverint, neutquam ipsis liceat.

36. Die autem septimo Julii, Anni 1610. ad majorem præcedentis Articuli di-
lucidationem, conventum fuit, ut omnia bona ac jura, quæ vi Tractatus nono
die Aprilis 1609. initi, vicissim proprietariis, hæredibus aut quibus eorundem
Actiones competunt, restituta fuere, vel tum restituenda erant, propieta-
riis illis divendere licitum foret, cujus rei ergò specialem veniam impetrare non
erit necesse, versurarum proprietate, quæ à Judice Provinciali venditorum bo-
norum opumque loco reputabuntur, quin etiam iis versuris, quas Judex Provin-
cialis debet, exceptis.

37. Quod si bona juraque restituenda, quibusdam in locis ægrè ac gravatim
reddantur, ejusdem loci Judex absque ulla mora restitui curabit, idque Nego-
tium, quam fieri poterit brevissimo temporis spatio conficiet, neque sub præ-
textu *non-exsoluta Summa* restitutionem differet.

38. Subditis atque Incolis Unitarum Belgii Provinciarum ubique sub Imperio,
summè dicti Regis pro libitu suo de Advocatis, Procuratoribus, Scriptoribus,
publicis, Sollicitatoribus atque Executoribus sibi prospicere licebit, quibus illud
(si necessitas id exegerit, ipsique rogati fuerint) ab ordinario Judice imperabi-
tur: hoc si evenerit, Incolæ Subditique summè memorati Regis Provincias, quæ
Præpotent D. D. Ordinum Gener. Imperio obtemperant, intrantes simili auxilio
operaque gaudebunt.

39. Quod similiter cedit in commodum hæredum Celsiss. Arausionensium
Principis, respectu jurum, quæ Ipsi in *Salinas*, in Comitatu Burgundiæ jacen-
tes, competunt, quæ Ipsi una cum silvis ab iis dependentibus, restituendæ pro-
priaque tradendæ erunt. Ad *Chastelbelinii* autem causam, à Celsiss. Arausionen-
sium Principe, cum adhuc in vivis esset, adversus Regis Catholici Procuratorem

Generalem in Mechliniensi Aula institutam quod attinet, qui nunc denuò per præsentem fidem dat; effecturum sese, ut hæredes iusta quæcumque intra Anni spatium, postquam institerint, sincerè consequantur: idque eo magis, quod id ipsum, durante superiorum Induciarum tempore, secundùm decimum & quartum ejusdem Tractatus Articulum, quod alterius Partis violatione evenit, effectum oportuit.

40. Die autem septimo Januarii, Anno 1610. ad majorem primi membri præcedentis Articuli dilucidationem, conventum fuit, ut restitutione bonorum Jurumque Tractatu nono die Aprilis 1609. inito, concessa bona Juraque in Comitatus Burgundiæ & Charlesiæ, sita comprehensa haberentur, & quæcumque secundùm eundem Tractatum septimo die Januarii initum, necdum restituta fuerunt, Proprietariis eorumque hæredibus, aut quibus eorundem jura Actionesque competunt, utrimque optimâ fide quamprimum restituerentur.

41. Quod si alterius Partis Judex Provincialis publicata bona vendiderit, ad quos bona illa vi præsentis Tractatus pertinent, ii Summæ versuris, quæ semisses exæquabunt, contenti esse tenebuntur, quæ quotannis, durante Induciarum tempore, fideliter ab iis exsolventur, qui præmemorata bona possident, cæteroquin divenditos fundos appropriare integrum erit.

42. Die septimo Januarii, Anno 1610. ad majorem præcedentis Articuli explanationem, conventum fuit, ut versurarum, quæ exsolutæ sunt, sive Summæ à Iudice Provinciali divenditæ proprietariis eorumque hæredibus, aut quibus eorundem Jura Actionesque competunt, Acta traderentur, quæ ipsis literarum Declaratoriarum loco futura sunt, idque secundùm Tractatum noni diei Aprilis, Anni 1609. una cum Assignationibus, ut vocant, annuæ exsolutionis, quæ à Quæstore in iis Provinciis, in quibus venditæ seu exsolutæ fuere, exsolventur, cujus similiter nomen Assignationibus inferetur: pretium autem juxta venditionem primam publico, vel alio quocumque modo iusto institutam computabitur, ac prima versura annua non, nisi Anno post conclusum confirmatumque Tractatum, cedit atque exsolvetur.

43. Quod si verò supradicta bona à Iudicibus propter vera ac legitima debita eorum, quibus bona illa propria erant, vendita forent, ante publicationem ipsis, vel hæredibus, vel quibus eorundem Ius Actionesque competunt, bona illa ad se recipere integrum erit, pretio intra Anni spatium, computatione factâ à primo Tractatus die, exsoluto; quo tempore elapso, non amplius ad id admittentur: supradictâ autem bonorum receptione ac venditione ab ipsis instituta, pro arbitrio suo de iisdem disponere licebit, neque aliam eâ de causa veniam impetrare necesse habebunt.

44. Ad bonorum autem restitutionem eorumque venditionem generalem quod attinet, de iis supra actum fuit.

45. Supradictas tamen receptiones in oppidis admittere nec visum nec decretum fuit, idque propter maximas incommoditates atque incommoda, quæ Receptores ex mutationibus ac reparationibus, quæ ab ipsis in supradictis ædibus factæ nonnunquam essent, perciperent, cujus rei compositio nimium diuturna ac molesta foret.

46. Quantum autem ad reparaciones aliorum bonorum venditorum, quorum redemptio permiffa fuit, attinet, quod fi repetantur, ordinarii Iudices, recognitâ perspectâque, quod iustum æquumque est, iudicabunt, fundis nihilominus oppignoratis manentibus ob Summam, de qua pro reparacionibus illis utrimque conventum fuerit, aduersus fupradictos tamen emptores detentionis jus, ufquedum exfoluerint, inftituere non licebit.

47. Bona quæcumque fîlento transmiſſa, Iura, Opes, Verfuræ, Actiones, Credita omniaque alia, quæ Iudices Provinciales ante diem conſuſionis ac confirmationis præſentis Tractatus plenè edocti non occuparunt, proprietariis, hæredibus, aut quibus eorundem Iura Actionesque competunt, cum omnibus uſufructibus, verfuris, redditibus commodisque libera atque immunia tradentur. Illi quinetiam, à quibus bona ejuſmodi ſilento transmiſſa fuere, eorumque hæredes, feu quibus eorundem Iura Actionesque competunt, eam ob cauſam à Iudicibus Provincialibus nullâ moleſtiâ afficientur: proprietarii verò, hæredes feu quibus eorundem Iura Actionesque competunt, unicuique in Iure, utpote propria ſua bona repetentes præferentur.

48. Arbores poſt diem conſuſionis ac confirmationis Tractatus ſuccifæ, quæque eodem die adhuc in fundo jacuerunt, quinetiam quæ venditæ, ſed eodem die necdum ſuccifæ erant, proprietariis, non obſtante venditione, tradentur, qui tamen pro iifdem pretium nullum exſolvere tenebuntur.

49. Fructus, locationis pretium redditusque ditiorum, prædiorum, decimarum, piſcinarum, ædium, verſurarum aliorumque proventuum bonorum; quæ juxta Tractatum reſtitui debent, poſt diem Tractatus conſuſi ac confirmati exſolvendi, pro univerſo Anno proprietariis, hæredibus, aut quibus eorundem Ius Actionesque competunt, exſolventur.

50. Publicatorum atque annotatorum bonorum locatio (licet in multorum Annorum ſpatium contracta ſit) eo ipſo Anno, quo præſens Tractatus conſuſetur & confirmabitur, pro more in locis, in quibus bona illa ſita ſunt, recepto, exſpirabit: Locationis autem pretium poſt diem confirmationis ſupradicti Tractatus exſolvendum, ut ſupramemoratum fuit, proprietariis exhibebitur.

51. Ea lege ac conditione, ut, ſi is, qui bonis utitur, fructibus tum imminentiſſis meſſis bonisq; ſumptus quofdam impenderit, prout fieri conſuevit, atque pro æquitate Iudicum iſtius loci, in quo bona illa ſita ſunt, à proprietariis poſſeſſori reſtituendi ſint.

52. Publicatorum ſive annotatorum bonorum, poſt Tractatus confirmationem, inſtitutæ venditiones nullius valoris habebuntur, ut & illæ, quæ contra pactiones conventionesque cum nonnullis Civitatibus privatim inſtitutæ fuere.

53. In ædibus autem privatorum, quæ aut reſtitutæ, aut vi præſentis Tractatus reſtituendæ erunt, viciffim milites, aut ſaltem non plures, quàm in ædibus eorum, qui cum aliis Subditis ejuſdem ſunt conditionis, locabuntur.

54. Nemo ab alterutrâ Parte directè vel indirectè in mutando domicilio impediatur, ordinariis ei rei imperatis oneribus exſolutis, & ſi quid impedimenti ac moræ injectum foret, extemplò conſiciatur ac removebitur.

55. Quod

» 55. Quod si Fortalitia quædam aut opera publica ab alterutrâ Parte jussu atque
 » Auctoritate Superiorû confecta fuerint, in iis locis, quæ juxta Tractatum restitui
 » debent, eorundem Domini æstimatione, ab ordinario istius loci ac Jurisdictionis,
 » quam ibi habuerunt, Iudice, nisi fortè Partes interse consentiant, instituendâ ac-
 » quiescendum erit.

» 56. Die autem septimo Februarii, Anno 1610. præcedens Articulus eo usque
 » extensus fuit, ut pro iis bonis, quæ Fortalitiis, Operibus publicis ac Cœnobiis
 » exstruendis impensa atque adhibita fuere, Domino satisfuturum sit.

» 57. Quod verò ad bona Templorum, Collegiorum aliorumq; locorum Sacro-
 » rum in Fœderati Belgii Provinciis exstructorum, attinet, quæ quidem membra
 » erant, atq; à beneficiis ac muneribus Ecclesiasticis & Collegiis, quæ summè dicti
 » Regis Imperio obtemperant, dependebant, quæ ante primum diem Januarii, Anno
 » Millesimo sexcentesimo quadragesimo & tertio non fuere vendita, ipsis reddentur
 » atque restituentur, eaque omnia propriâ suâ Auctoritate, nullâque Iustitiæ opera
 » implorata recepturi sunt, quo iisdem, universo Induciarum spatio, absque ullo
 » tamen dispositionis jure, secundùm ea, quæ ante dicta fuerunt, frui possint: eo-
 » rum verò, quæ ante supradictum tempus vendita aut à D. D. Ordinibus alicujus
 » Provinciæ in exsolutionem data fuere, annuæ versuræ, quæ semisses exæqua-
 » bunt, à Provincia illa, quæ venditionem instituit vel supradicta bona in exsolu-
 » tionem dedit, ipsis exsolventur, debitæque Assignationes in securitatem ipsorum
 » tradentur; idem quoque à summè dicto Rege observabitur.

» 58. Illi, quibus publicata bona restituenda erunt, nullas versuras, onera, im-
 » pensaque; speciatim bonis illis imperata antequam iisdem fruerentur, exsolvere
 » tenebuntur. Quod si verò in jus vocentur atque molestiâ ab alterutrâ Parte affi-
 » ciantur, tanquam absoluti dimittentur.

» 59. Die septimo Januarii, Anno 1610. præcedens Articulus sequentibus cla-
 » rius explicatus fuit, ubi sc. innotuerit, omnia bona alicujus, ab alterutrâ Parte
 » publicata atque annotata fuisse, adeo ut nihil ei reliquum sit, unde debitorum
 » suorum versuras annuas exsolvere possit, Ille non solum realibus oneribus ac
 » versuris, verum etiam generalibus ac personalibus tributis versurisque annuis, su-
 » pradicto tempore solvendis, exemptus erit.

» 60. Nequaquam bona illa, quæ vendita sunt, aut de quibus conventum fuit,
 » ut vel primâ vel secundâ vice aggeribus cingerentur, at vero illos duntaxat num-
 » mos, quorum exsolutioni possessores Contractibus, eum in finem initis confir-
 » matisque, sese obstrinxerunt, cum versuris erogatorum nummorum, si qui
 » erogati fuerint, ad modum versurarum, ut dictum est supra, repetere licebit.

» 61. Sententiæ super publicatis bonis ac prætensionibus inter utramque Par-
 » tem latæ, quæ Iudicem Legitimum agnovit, legitimèque coram Iudice defensæ
 » fuere, obtinebunt; Neque etiam illis, qui causâ suâ ceciderunt, nisi modo proce-
 » dendi ordinario, Eandem secundò defendere licebit.

» 62. Summè dictus Rex ac Præpotentes D. D. Ordines quisque in suis locis mi-
 » litum Præfectis ac Magistratibus demandabit, ut administrationi Politicæ ac Iu-
 » stitiæ in iis Civitatibus ac locis munitis operam dent, quæ vi præsentis Tractatus
 » propriis Dominis restituenda erunt, quo iis, durantibus Induciis, utantur.

63. Summè dictus Rex Semetipsum præfenti Tractatu obstringet atque de-
vinciet, Sacram Cæsaream Majestatem, similiter etiam universum Romanum
Imperium, Neutralitatem, quam vocant, cum Præpotentibus D. D. Ordinibus
Generalibus, quam hætenus inter Sese conservarunt, continuaturum; ac yi-
cissim à Præpotent. Ordinibus Gener. Neutralitas offeretur.

64. Interim tamen Neutralitatem cum Sacra Cæsarea Majestate & Sacro Ro-
mano Imperio confirmari atque stabiliri oportebit, quocirca etiam omnes *offen-*
siones, durante in Germaniâ bello, acceptæ, removebuntur atque oblivioni tra-
dentur.

65. In eo loco, in quo Tractatio instituetur, ubicunque id fieri & debebit &
poterit, ab hac Parte maxima quæcunque studia atque officia ad modum inter-
cessionis ac moderationis præstabuntur, quò Princeps Elector Palatinus Ele-
ctoralem dignitatem ac Regionum Subditorumque suorum possessionem conse-
quatur.

66. Eundem quoque ad modum res *Simnera* Ducis in memoriam revocabun-
tur, ac, quantum fieri poterit, promovebuntur.

67. Negotium Albim Fluvium concernens, nomine locoque Civitatis Ham-
burgensium Monasterii propositum, ubicunque fieri poterit, etiam atque etiam
commendabitur.

68. Eum quoque ad modum Negotium Civitatis Bremensium, quamprimum
Monasterii à Civitate ipsa propositum fuerit, promovebitur.

69. Omnis quoque opera à Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentia-
riis Monasterii impendetur, quò Regis Portugalliæ Legatis accessus, ubi oportet,
ad Tractationes propter res causasque suas instituendas, concedatur: quod
autem ad eorum iter attinet, id supradicti D. D. Plenipotentiarum Portugalliæ Sal-
vorum-Conductuum, Plenipotentiarum Galliarum Regis concessorum, benefi-
cio, juxta propositionem ab Eodem Rege literis suis vicesimo & primo die Ju-
lii, Anno 1643. Præpotentibus D. D. Ordinibus exhibitam, suscipere tene-
buntur.

70. Quod si aut Hostes, aut alius quispiam, quicunque tandem fuerit, armo-
rum *suspensionem* proponeret, seu Iudicio arbitrioque Ipsorum permetteret,
Præpotentium D. D. Ordinum Extraordinarii Legati ac Plenipotentiarum Nego-
tium id nequaquam occipiet, verùm illud, quantum fieri poterit, evitabunt,
omnique provisionali armorum cessationi, utpote variis de causis Reip. in gene-
re, & Provinciarum Statui in specie maximopere calamitosæ ac noxiæ, mediis
quibuscunque optimis, obviam ibunt atque adversabuntur: idem quoque Extra-
ordinariis D. D. Legatis ac Plenipotent. Galliarum ac Sueciæ rationibus eo spectan-
tibus persuadebunt, neque supradictis Præpotent. D. D. Ordinum Generalium
Extraordinariis Legatis ac Plenipotentiarum propositionem, super provisionali
armorum suspensione institutam, ullo modo animo suo pervolvere, quò eam
Præpotent. D. D. Ordinibus per literas indicarent, ac super eâ mandata peterent,
neutiquam licebit.

71. Bona publicata atque eorundem redditus fructusque, ante confirmatio-
nem præfenti Tractatus parati, non necessario restituentur.

72. Ações seu prætensiones in bona mobilia, à summè memorato Rege vel Præpotentibus D. D. Ordinibus in privatorum Creditorum commodum, ante primum diem Januarii 1643. renunciata, ab utraque Parte prorsus omittentur.
73. Nulla autem ratio habebitur ejus temporis, quod, durante bello, factò initio ab Anno Millesimo, quingentesimo, sexagesimo & septimo, ad præteritarum Induciarum initium, ut & ejus temporis, quod post Induciarum expirationem ad præsentis Tractatus confirmationem effluxit, quò alicui detrimento aut præjudicio esse possit.
74. Quicumque, durante bello, in Neutarum Partium Regiones commigraverint, Fœderis hujus effectu gaudebunt, atque ubicunque libuerit habitare, quin etiam in domicilium pristinum reverti, quò ibidem securè degere possint, si loci istius Leges observent, licebit; adeò ut habitationis ergò (quocunque tandem loco eam habuerint) bona eorum publicari, aut ipsi eorundem usu privari omnino nequeant.
75. Nulla nova Fortalitia, durantibus Induciis, in Belgio ab alterutrâ Parte extruuntur, neque fossæ novæ effodientur, per quas sub finem componendarum Induciarum alterutri Parti obsisti aut quocunque modo noceri possit.
76. *Domus Nassavica* Domini nullo modo insectandi, nullaque molestia Ipsi, eorumvè bona, ante Induciarum expirationem, afficientur propter debita à Celsissimo Arausionensium Principe ab Anno Millesimo, quingentesimo, sexagesimo & septimo, usque ad obitum suum contracta, neque propter onera, quæ, durante publicatione & annotatione illorum bonorum, ex iisdem exsolvenda erunt.
77. Quod si violatio quædam harum Induciarum à privatis quibusdam, absque mandato summè memorati Regis Ordinumvè, commissa foret, detrimentum illud ibidem loci, ubi violatio illa admissa fuit, si fortassis in loco illo, aut in quo Domicilium suum habent, apprehendantur, refarciatur, non tamen alibi aut ipsi, aut bona eorum, quocunque tandem modo id fiat, insectabuntur; neque eam ob causam ad arma devenire aut Inducias hæc dissolvere licebit; at verò si publica Iustitia denegetur, per *Repressalia*, *Literasque Marcas*, ut vocant, prospicere sibi permissum erit.
78. Exhæredationes ac dispositiones quæcunque, belli odio institutæ, nullius valoris, ac veluti non institutæ habebuntur.
79. Præcedens autem Articulus septimo die Januarii, Anno 1610. explicatus fuit, quod sub exhæredationibus belli odio factis exhæredationes propter ea institutæ, ex quibus bellum ortum suum duxit, aut quæ inde dependent, contineri existimabuntur.
80. Incolæ Subditique summè dicti Regis & Præpotentium D. D. Ordinum, cujuscunq; tandem conditionis ac Status fuerint, hábiles censentur qui sibi invito succedere possint, idque sive vi testamenti, sive absque testamento, pro locorum statutis; & si quæ successiones eorum cuiquam ante obtigissent, illæ iisdem integræ conservabuntur.
81. Omnes bello capti utrinque, nullo redemptionis pretio exsoluto, relaxabuntur ac dimittentur.

82. Ad ea quod attinet, quæ ex tributis, quæ ipso die confirmationis Inducia-
rum respectu utriusque Partis Subditorum atque Incolarum solvenda restabunt,
de eo modus aliquis commodissimus pro re nata excogitabitur ac confirmabi-
tur, secundum quem, quod reliquum fuerit, conficietur atque exsolvetur.

83. Nullius quoque commodo aut incommodo directè sive indirectè cedent,
quacunq̃ durante Tractatione ore tenus vel etiam scriptis ab alterutrâ Parte proposita aut
allegata fuerint, sed tam summè memoratus Rex, & Præpotent. D. D. Ordines Ge-
nerales Universi ac Singuli, quàm Omnes Principes, Duces, Barones, Nobiles,
Cives cæterique supradictorum Regnorum ac Regionum Incolæ, cujuscunque
tandem qualitatis, Status aut Conditionis fuerint, secundum Tractatum Inducia-
rum Ius suum retinebunt, nec quidquam in eo derogabitur.

84. Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum Mona-
sterii circumquaque ad *dignitatem titulosque honorarios*, Statui huic competentes,
sedulo animadvertent, nec cuiquam in ea re cedent.

85. Quò autem præsens Tractatus fidelius observaretur, summè dictus Rex
Ordinesque Generales promittunt fidemque dant, Sese auxilium operamque
omnem collaturos, ut viâ omnes ac maria ab invasionibus perturbatorum, pi-
ratarum, prædas agentium aut quorumcunque tandem latronum, libera ac secura
reddantur; quòd si autem eos assequi atque apprehendere quis possit, ut cum ri-
gore corrigantur graviterque puniantur, curaturos.

86. Insuper etiam promittunt spondentque, nihil se adversus ineundum Tra-
ctatum commissuros, neque, ut directè aut indirectè quidquam committatur,
permissuros: quòd si verò quidquam commissum foret, absque ullâ morâ repa-
raturus ac resarcituros esse. Eorum autem, quæ supradicta sunt, observationi Re-
gia Majestas Se Suosque Successores adstringit, utque tanto firmiter sese obliget,
Legibus, Constitutis cæterisque omnibus ei adversantibus renunciat.

87. Tractatus à summè dicto Rege & Præpotent. D. D. Ordinibus General.
confirmabitur, literæque Ratihabitionis debitis formulis conscriptæ intra sex se-
ptimanarum spatium, aut quantò maturius utrinq; conveniri poterit, tradentur,
eâ lege tamen ac conditione, ut post conclusionem ac subsignationem supradicti
Tractatus hostilitatis actus utrinque nullo modo cessent, antequam Regis Casti-
liensis Ratihabitione, debitis formulis conscripta, exhibita & cum Præpotentium
D. D. Ordinum Gener. Ratihabitione commutata fuerit.

88. Adèd ut interea Negotium utrinque in eodem statu, in quo ante conclu-
sionem ineundi Tractatus esse comperietur, mansurum sit, idque donec supra di-
cta Ratihabitione ac Confirmatio utrinque tradita ac commutata fuerit.

89. Tractatus circumquaque locis solitis statim post Ratihabitiones utrin-
que commutatas traditasque divulgabitur, *omnibus hostilitatis actibus exinde cessan-*
tibus.

90. Dominis Plenipotentiarum ante initium Tractationis, eadem durante, ne-
que post conclusum Tractatum *dona aut munera ulla, directè vel indirectè, quocumque*
tandem modo, cogitatò & non cogitatò accipere licebit, eâ lege, ut contrà facientes fidei
malè servatæ arcessendi, quin etiam pro rei conditione supplicio afficiendi ve-
niant.

- » 91. Domini Plenipotentiarum *sanctè adjurabunt*, sese Instructionem suam sincerè ac fideliter observaturos, omniaque collaturos esse; quæ ei *promovenda* conducent atque inservient; contra verò, quæcunque in *dilationem* ejus proferentur, evitatos esse.
- » 92. Extraordinarii D. D. Legati ac Plenipotentiarum, pro viribus suis ac Status hujus conditione, intercessione aliisque officiis, libertatem, quam *Reformata Ecclesiæ* in Germaniâ Anno Millefimo, sexcentesimo, decimo & octavo habuerunt, promovebunt, adè ut Extraordinariis D. D. Legatis ac Plenipotentiarum Monasterii tam in Ecclesiasticis quam in Politicis Negotiis Intercessionès ac Promotiones oretenus & scriptis, *non verò ulterius aliterve*, curare liceat; quum Præpotentes D. D. Ordines rebus Germanicis *directè* sese immiscere nec possint nec debeant.
- » 93. Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarii Legati ac Plenipotentiarum commodissimo tempore locoque media quæcunque optima adhibebunt, quò D. Baro *Slavata* bona sua *Smiritzki* in Bohemiâ, quæ legitimo ac debito modo ad D. Matrem suam redière, certò consequatur.
- » 94. Supradicti Extraordinarii Legati ac Plenipotentiarum præmemoratâ Tractatione Monasterii instabunt, quò Fæderati Belgii Provinciarum Incolis, ut & Regis Subditis, etiamnum certò præstetur effectus . . . . . Articuli Induciarum, quæ proximè expiravère, & decimi Articuli Tractatus, septimo die Januarii, Anno 1610. initi, in quantum Articuli illi, durantibus Induciis, ab alterutrâ Parte observati non fuere.
- » 95. Præmemorati Extraordin. Legati ac Plenipotentiarum, Tractatu inter Præpotentes D. D. Ordines Gener. Regemque Castiliensem prosperè succedente, ut *Leuthensis* Domus, cujus *Flodrovensis* Comes Dominus est, Ipsi restituatur, curabunt atque efficient.
- » 96. Nulla *Instructio privata*, nisi Præpotentibus Provinciarum Ordinib. id prius cognitum fuerit, supradictis Extraordinariis Legatis ac Plenipotentiarum tradetur aut per literas post discessum mittetur; quod si verò ejusmodi quid ab Ordinibus alicujus Provinciæ, præter opinionem, occiperetur, Extraordinarii Legati ac Plenipotentiarum mandata illa neutiquam accipient, iis verò posthabitis; absque ullâ morâ Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus per literas illud indicabunt.
- » 97. Extraordinarii quoque iidem Legati ac Plenipotentiarum cum Regis Castiliensis Legatis ac Plenipotentiarum, *nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Generalium atque immediatè* absque ullo *Mediatore* agent: difficultatibus verò ac dissensionibus quibusdam obortis, supradicti Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati ac Plenipotentiarum ad modum colloquii Gallorum aut Venetorum Ministris obortam dissensionem referent, quò eorundem super hac difficultate sententias cognoscant atque percipiant, eamque dissensionem deinde Præpotent. D. D. Ordinibus, additis eorundem sententiis, per literas indicent, ac Præpotent. D. D. Ordinum de ea re decretum expectent, quum Præpotent. D. D. Ordines, ut Articuli hac Instructione contenti, Se inconsultis, ullo modo immutentur seu explicentur, neutiquam concedant.

98. Antequam verò cum Regis Castiliensis Legatis ac Plenipotent. ulla Tra-
ctatio occipiatur, *Procuraciones literæque Auctoritatis* cum iisdem commutabuntur,
quarum Procuracionum literarumque Auctoritatis summè dicti Regis Castilien-
sis, ab ipsius Legatis ac Plenipotent. proferendarum, exemplaria, quamprimum
fieri poterit, Præpotent. D.D. Ordinibus mittentur; simul etiam num Castilianæ
Procuraciones literæque Auctoritatis debitis formulis conscriptæ sint, diligenter
perpendetur.

99. Conventus ac Congregatio cum Legatis ac Plenipotent. in loco aliquo
publico *sine Internuntio* habebitur: partium autem singulæ mediam mensam occu-
pabunt, Castilianis manus præcessusque optione relicta.

100. Extraordinarii D. D. Legati ac Plenipotent. sæpius memorati, proximo
die Martis, qui erit . . . . absque ullâ dilatione Hagâ-Comitis, via com-
modissima ac brevissima, nihil quicquam in itinere morantes, Monasterium di-
scessuri sunt. Quocircà etiam suprâ memorati Extraordinarii Legati ac Pleni-
potentiarum, qui suprâdicto die itineri accincti erunt, reliquos suos Collegas ex-
spectare non necesse habebunt.

101. Extraordinarii autem Legati ac Plenipotent. Monasterium iter fuscipien-
tes, ibidem quoque commorantes, quinetiam inde redeuntes Salvo-Conductui
à Rom. Cæsarea Majestate dato Viennæ Austriæ octavo die Ianuarii 1642. ut &
à Rege Castiliensi Saragossæ decimo & nono die Novembris 1642. concessio,
plenissimam fidem habebunt.

102. Quod si verò Extraordinariis D. D. Legatis ac Plenipotent. præter om-
nem expectationem, hisce contrarium quid eveniat, id omne Præpot. D. D. Or-
dines, juxta *Actu Immunitatis*, ut vocant, omnibus ac singulis eorum data con-
cessaque, in Se recipient.

103. Sæpius dicti Extraordinarii D. D. Legati ac Plenipotent. ubi Monaste-
rium appulerint, atque à Regis alicujus Principisvè Ministris, vel Eorum nomine,
salutati fuerint, iis eodem modo gratias agent, agive curabunt.

104. Postquam autem suprâdicti Extraordinarii Legati ac Plenipotentiarum
diem atque alterum Monasterii commorati fuerint, summâ dexteritate ac com-
modissimâ occasione summè memorati Regis Castiliensis Ministris *adventum suum*
indicari jubeunt, nisi Negotium antè aliter sese habeat; Tractationis *Explanationem*
atque explicationem verò Extraordinarii Præpotentium D. D. Ordinum Legati ac
Plenipotentiarum à Castiliensibus Ministris expectabunt, quemadmodum Anno
1608. & 1612. factum fuit, ut ex literis Auctoritatis, suprâdictis Annis à Parte illa
traditis, satis superque liquet.

105. Extraordinariis Legatis ac Plenipotentiarum Præpotentium D. D. Ordin.
inter tractandum, non minus in loquendo quam scribendo, *Gallicâ Linguâ* uti
integrum erit: quod si autem Hispani *Castiliensi Linguâ* tantum uti vellent, præme-
morati Præpotent. D. D. Ordinum Legati ac Plenipotentiarum *Belgicâ Linguâ* se ad-
stringent: at verò quò discrimen illud tollatur, à Præpotentium D. D. Ordinum
Extraordinariis Legatis ac Plenipotent. *Linguâ Latine*, utpote *communis*, utrinque
tam in loquendo quam scribendo usus proponetur, accepta autem à Castiliensi-
bus propositione hac, *Latina Linguâ*, modo suprâdicto, usurpabitur.

» 106. Communicationes ac collationes cum Galliarum Regis Ministris, Monasterii aut alibi, propter Tractationem, ad Christiani Orbis Pacem promovendam, habendæ ac instituendæ, supradicta *dignitate titulisque honorariis salvis*, habebuntur atque instituentur, eo modo, quo à summè dictâ Regiâ Majestate Castiliensi Extraordinario Legato ac Plenipotentiaro Reipublicæ Venetorum deferuntur: Præpotentium autem D. D. Ordinum Extraordinariis Legatis ac Plenipotentiaris, horum respectu, exemplar authenticum literarum, à summè dicto Rege super hac re ad Præpotentes D. D. Ordines Parisiis quarto die Martii 1645. datarum, tradetur ac concedetur, ut sæpius dictorum Præpotentium D. D. Ordinum Legatorum imitationi inservire possit.

» 107. Præpotentium verò D. D. Ordinum Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris, quod si Gallorum Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris eandem Iphis reverentiam titulosque honorarios deferant, quos Extraordinario Legato ac Plenipotentiaro Reipublicæ Venetorum deferre consueverunt, Longuevillæ Ducem *Celsitudinis* titulo insignient.

» 108. Quod si verò Regis Galliarum Ministri, præter opinionem, difficultatem in eo moverent, aut discrimen aliquod Hujus ac Reipublicæ Venetorum respectu observarent, Præpotentium D. D. Ordinum Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris, usque dum Iphis ad modum supradictum satisfiat, eo abstinere atque supersedebunt.

» 109. Supradictæ autem Communicationes ac Collationes cum præmemoratis Dominis Ministris in *tertio aliquo Nèurrarum Partium loco*, tempore modoque supradicto, habebuntur atque instituentur.

» 110. Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris *Legatos Principum Electorum, Principum, Hassiæ Land-Gravii Viduæ Legatos nec non Imperialium & Hanzeaticarum Civitatum Plenipotentiaros ac Ministros* iisdem titulis insignient, quibus Extraordinarius Legatus ac Plenipotentiarus Reipublicæ Venetorum eisdem Legatos, Ministros ac Plenipotentiaros insignire consuevit: Quocirca Præpot. D. D. Ordinum Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris mediis quibuscunque optimis, ante Delegationem Suam, eaque durante, in Negotium hoc diligenter inquirent atque ut inquiretur efficiant, ne quid præter ea, quæ à Venetorum Reipublicæ Legato fieri consueverunt, in ceremoniis præstetur.

» 111. Præpotentium quoque D. D. Ordinum Extraordinarii Legati & Plenipotentiaris, quibusdam è Legatis, Ministris ac Plenipotentiaris, quorum proximè præcedenti Article mentio facta fuit, in vico *occurrentes* aut *salutantes* secundum ea, quæ à Venetorum Reipublicæ Legato ac Plenipotentiaro hac in parte fiunt, Sese component, cumque porrò in omnibus aliis ceremoniis imitabuntur.

» 112. Sæpius dicti Extraordinarii D. D. Legati ac Plenipotentiaris secundum instructionem hanc exactè Sese component, & quodcunque Iphis super Negotiis, quæ subinde proponi possent, per *speciales literas* à Præpotent. D. D. Ordinibus demandabitur, efficere annitentur.

» 113. Durante autem hac Delegatione supradicti Præpotentium D. D. Ordinum Legati *Celsiss. Arausionensium Principi assiduò per literas indicabunt*, Tractationis initium, processum ejusdemque Statum, & quæcunque Iphis super hoc Negotio

gotio proponentur, idque per expeditos itineris nuncios, qui locis commodiffi-
 mis à Præpotent. D. D. Ordinum Consiliariis, juxta decretum Præpotentium,
 D. D. Ordinum vicesimi & octavi diei Septembris, locabuntur.

114. Supradicti Extraordinarii Legati Regis Galliarum Extraordinarios Le-
 gatos ac Plenipotentiarios Monasterii commorantes, eorum omnium, quæ su-
 per hoc Negotio atque præmemorata Tractatione Belgii Provincias, quæque
 ab iis dependent, concernente, proponentur, certiores reddent.

115. Quocircâ *Tractatum primo die Martii Anno 1644. initum*, quinetiam nonum
 illum Articulum, à Præpotentibus D. D. Ordinibus confirmatum ac supradi-
 ctum Tractatum spectantem, diligenter pendent.

116. Sæpius memorati Extraordinarii Legati ac Plenipotentiarii reversi orcte-
 nus omnia *referent, relationem* quinetiam ac declarationem tempestivè ac con-
 junctim scriptis uno eodemque tempore tradent.

Actum confirmatumque in Concilio Præpot. D. D. Ordinum Gener. Hagæ
 Comitum vicesimo & octavo die Octobris 1645. Subsignatum erat, W. Schonen-
 borch^{us}. Ex Eorundem jussu & auctoritate signatum, Cornelius Musch.

Mentio autem antehac facta fuit Juramenti, quod Extraordinarii Domini Le-
 gati ac Plenipotentiarii præstiterunt, Sese Instructionem suam fideliter exequutu-
 ros; cujus exemplar, ex nonagesimo ut & nonagesimo primo Article excerptum,
 tale erat.

Fidem damus ac juramus, Nos, ante Pacis Tractationem Monasterii institutam,
 eadem durante, aut post ejusdem confirmationem, nullum donum munusque, di-
 rectè sive indirectè, quocunque tandem modo accepturos esse, eâ lege, ut contra
 facientes fidei malè servatæ rei habendi simus. Nos porro instructionem Nostram
 sincere ac fideliter executuros, omniaque collaturos esse, quæ eidem promovendæ
 conducent atque inservient, contra verò, quæcunque in dilationem ejus profe-
 rentur ac proponentur, evituros. *Ita Nos Deus juvet.*

Die quinto Decembr. 1645. Domini D. Meynersvicius, Mathensius, Heem-
 stedius, Nederhorstius, Donia, Ripperda, Clantius, juxta exemplum præcedens,
 Juramentum præstiterunt.

Die autem vicesimo & nono Decembr. 1645. D. Knuytius, juxta exemplar
 præcedens, Juramentum præstitit.

Negotia verò illa, simul etiam discessus tamdiu dilatus fuit, ut omnes fere de
 ejusdem processu dubitarent. Id causæ erat, quod Hispani in animum sibi indu-
 cerent, Præpotentes D. D. Ordines Negotium hoc seorsim hic conficere, quam
 Monasterium relegare, malle: quocircâ per Marchionem de Castelrodrigo id ten-
 tare consultum Ipsi videbatur, qui per tibicinem literas hæc misit, quæ nono
 die Decembris 1645. in Concilio traditæ lectæque fuerunt.

Celsissimi ac Præpotentes Domini,

Quum jam à longo tempore in Conventu Monasterii instituto, de communi Pace obtinenda agi cœptum fuerit, cumque in finem Ministri, quos summe dictus Rex, Dominus Noster, eò delegavit, Monasterium jam advenerint: postquam Ipsius Nomine, eâdem etiam de causâ, in Coloniensium Civitate tantum annorum spatium, quemadmodum non ignoratis, commorati fuerint, obstaculis, quæ quotidie in eo Conventu oboriuntur, perpensis, quibus non modo impeditur, ne ad conclusionem supradictæ Pacis deveniatur, verum etiam ne res ipsa tractetur, quod profecto universo Orbi Christiano, imprimis verò Belgii Provinciis, in quibus sanguinis effusionem factam (ac etiamnum quotidie fieri) coram ante oculos cernere datur, maximo incommodo cedit. Quocircâ, quum probè nôrim, quantopere summè dictus Rex, Dominus Noster, tantum bonum desiderârit atque exoptârit, ac etiamnum desideret exoptetque, Hostibus licet contrârium asserentibus, ne sinceræ Eiusdem intentionis veritas Vos, Præpotent. Domini, lateret, quàm facili negotio tantorum malorum finis effici posset, demonstrare meum esse existimavi: Quod si nempe Domini aliquot Hagam delegarentur, qui Vobiscum de mediis, quibus tantæ moræ ac dilationes penitus tolli, vel sincera ac firma Pax Induciæve obtineri possent, agerent, ex quibus, omni dubio procul, universi Orbis Christiani Pax promanabit. Quod si hæc approbare ac Salvos-Conduct. mittere Vobis placuerit, quamprimum ad Vos delegabo, hisce Provinciis oriundos, qui gratissimi Vobis futuri sunt, plenissimâ Auctoritate ac potestate Vobiscum agendi & concludendi instructos atque munitos, cum continuatione præcedentium collationum, ejusmodi conditionibus, quas non nisi æquas justasq; judicare poteritis, minimè dubitans, quin media hæc, utpote voluntati ac propenso Vestro animo, quo universi Belgii Pacem ac tranquillitatem prosequuti estis, consentanea, accepturi sitis, quæ quidem omnis belli verus atque unicus finis existit. Quod reliquum est, literis finem impositurus Vestri Me semper officiosissimum præbebo. Dabantur Bruxellis, secundo die Decembris, Anno 1645. Subsignatum, *Marchio de Castel Rodrigo.*

Harum autem Literarum Inscriptio hæc erat:

Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus.

Eâdem Literæ in Originali, ut vocant, à Graphiario, earumque exemplar Domino Brassetio tradebantur, cum promissione, Ipsi quoq; responsionis exemplar quamprimum traditum iri, quò demonstraretur, Præpotentes D. D. Ordines Generales sinceram ac firmam amicitiam atque familiaritatem cum Gallis colere: Idem quoque per literas juxta utriusque exemplar Domino Oostervicio, Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Legato, Parisiis commoranti, indicatum fuit.

Respon-

Responsionis Exemplum tale est.

CELSISSIME DOMINE,

VIſâ perlectâque Propositione Literis Tuis, à latore hoc traditis, contentâ, quam Regis Hispaniarum Nomine Nobis proposuisti, de Incolis atque ex Belgii Provinciis oriundis, qui æquis justisque conditionibus de sincerâ firmâque Pace Induciiſve Nobiscum agerent, mittendis, Voluntatem ac benevolentiam Tuam, quod ad primarium rei attinet, laudibus semper proſequemur, atque in eo facile conveniemus, quo universi Belgii Provinciæ Paci tam exoptatæ, simulac fœlicitati pristinæ restitui possint. Quoniam vero Monasterium Westphalorum, communi consensu, ab omnibus, quorum interest, ut de communi Pace ibidem ageretur, constitutum decretumque fuit, æquum justumque est, ut Ministri Regis, Domini Vestri, hunc in finem, sufficiente Auctoritate ulterius ac plenius sese explicandi Legatis Noſtris muniti, eo conveniant, qui itineri ad dictum Tractationis locum plenissimâ Auctoritate accipiendi ac concludendi Tractationem Pacis communis instructi accinguntur: Eos sinceram Noſtram, hac in Parte, intentionem atque voluntatem, ac præsertim omnia impedimenta, remoras aliaque obstacula, quæ tam exoptatum tamque faustum Negotium differre aliquo modo possent, edoctos atque instructos esse, asserentes: Celsitud. Vestræ additissimi Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines Generales: Quorum jussu & Auctoritate præſentes dabantur Hagæ-Com. nono die Decembris, Anno 1645.

Decimo & quarto die Decembris, Dominus Meynerſvicius, D. Nederhorſtius & D. Donia; at decimo & sexto Dominus Mathenſius, D. ab Heemſtede & D. Clantius, quippe D. Ripperda, juramento præſtito, jam disceſſerat, Præpotentibus D. D. Ordin. Gener. in Concilio valedixerunt.

Decimo & nono dies supplicationis in decimum & septimum diem Januarii, proximè venturi, decreta fuit.

Vicesimo & nono die Decembris D. Knuytius, præſtito juramento, disceſſit.

Daventriæ verò se invicem ad quintum diem Januarii, 1646. exſpectarunt, unde ad Monasterienſem Tractationem simul postmodum disceſſerunt: commodius tamen exiſtimantes aliquamdiu in itinere commorari, quo aliis tempus de exceptione ſui cogitandi darent. Eapropter etiam Secretarium ſuum Steynfurtio Monasterium octavo die cum literis ad Regiæ Majestatis Galliæ Legatos miſerunt; qui poſtero quoque die ad Ipfos cum literis à dictis Galliæ Legatis Steynfurtium reverſus fuit. Quibus perlectis perpensisque, undecimo die Januarii novo, ſive primo die veteri ſtylo, Monasterienſe iter ſuſcipere conſtituerunt, atque eodem quoque die Monasterium ſub veſperam pervenerunt. Quum verò mediam adhuc horam ab urbe abeſſent, carrucas quinque ſibi obvias habuerunt, tres ſc. Galliæ Legatorum, binas vero Portugalliæ, à quibus Nobiles aliquot & loco atque ordine viri inſignes deſcendentes, ſummè dictorum Legatorum Nomine adventum Ipforum gratulati fuerunt; eum ad modum quoque Monasterienſis Gubernator ipſis gratulando excepit; quibus ſingulis poſtquam gratias

egissent, duabus suis carrucis prioribus ad urbem provecti fuere; Galliæ carrucis tribus, Portugalliæ Legatorum binis sequentibus. Ad interiores Civitatis portas tres peditum manipulos, intra mœnia verò Cives omnes in armis offenderunt, qui simul cum omnibus Incolis tam Clericis quam Laicis adventum ipsis summo animi gaudio gratulabantur. Carrucis deinde quinque ad hospitium suum deducti, iterum ab iisdem Nobilibus in Atrio gratulatione ac salute plurimâ dictâ excepti fuerunt. Qui, postquam Præpotentium D. D. Ordin. Legati iisdem gratias egissent, discesserunt.

Quamprimum eò advenissent, Venetorum, Brandenburgi Hassiæque Legati ad Ipsos gratulandi causa miserunt. Venetorum autem Legatus ut excusaretur rogavit, quod carrucæ suæ exceptioni non interfuissent; quippe Intercessoribus certò constitutum erat, ut nulli receptioni interessent. Postridiè ejus diei ad Galliæ & Portugalliæ Legatos miserunt, similiter quoque ad Venetorum, Brandenburgi Hassiæque Legatos, quibus omnibus pro honore in exceptione præstito gratias summas egerunt, deindeque adventus sui Legatos omnes certiores fecerunt.

Cæsareus Legatus Comes Nassavius, Præpot. D. D. Ordin. Legatos coram iis, qui Ipsorum Nomine missi fuerant, *Excellentiæ* Titulo condecoravit. Is verò, quem ad Eos Ipsemet miserat, simile haud fecit. Cui terminis ac formulis similibus, respectu Mittentis, responderunt. Hispaniarum verò Legati, ad quos etiam miserant, ipsos prævenerunt, ac quatuor Secretarios miserunt, quorum primus Belgica, secundus Gallica, reliqui verò bini Latina linguâ colloquentes, *Excellentiæ* similiter Titulo Eisdem compellarunt. Quod etiam Legati ipsi, coram iis qui à Præpotentium D. D. Ordinum Legatis missi erant, fecerunt. Sabaudia Præpotentiumque Electorum Legati, simili plane Titulo atque honore Ipsos excipientes gratulati fuerunt. Ad Papæ verò Rom. Nuncium quum primâ vice misissent, domo abfuit, secundâ autem se excusari iussit, propterea quod vestimenta sua jam exuta habebat.

Decimo & tertio die, tempore antemeridiano Majestatis Suæ Galliæ Legati Eos visitatum magnâ cum Pompa venerunt, & quam familiariter humaniterque cum Ipsi egerunt. Quemadmodum etiam ab altero Portugalliæ Legato, altero morbo laborante, factum fuit.

Decimo & quarto die, antemeridiano tempore, Regis Hispaniarum, uti etiam Portugalliæ & Venetorum Legati ad Eos miserunt, rogantes ut sibi visitandi daretur Copia, quemadmodum quoque Legati Regis Hispaniar. quatuor tempore pomeridiano, ad modum Regis Galliæ Legatorum, satellitibus & Sclopetariis stipati, Ipsos visitatum accesserunt, omnesque pariter Titulo *Excellentiæ* condecorarunt.

Sed verò, quia Sigillum Publicum fuerant obliti, per literas illud petierunt. Præpotentes autem Ordines gratius sibi fuisse indicarunt, quod si Papæ Romani Nuncius à Suis visitatus non fuisset. Sed quandoquidem id jam factum esset, ut eodem abstinerent, neque visitationes ejus admitterent, rogarunt. Interim tamen sigillum publicum, ad modum minoris sigilli, quo Præpotentium D. D. Ordinum Deputati, quamdiu in castris commorarentur, Literas Suas, Acta, &c. con-

consignare solebant, à Præpotentibus D. D. Ordinibus per nuncium missum fuit.

Quidnam Marchio de Castel-Rodrigo de Tractat. privatim instituendâ, Mense Decembri, proximè elapsi, per literas scripserit, superioribus eommemoravi. In quem etiam finem Dominus quidam *vander Lugt*, vicesimo & secundo die Januarii Hagæ-Com. pervenit, ibidemque à Celsissimo Arausionens. Principe, simul etiam à Domino à *Gent*, in Coneilio Ordinum Præsidente, supra dicti Marchionis Nomine ejusmodi Deputatis, quos ad Tractationem Hagiensem mitteret, Salvos-Conductus petiit. Cui à Domino Præsidente responsum fuit, nullam Hagæ-Com. Tractationem institui posse, sed, quæcunque agenda & tractanda forent, ea omnia Monasterii consuei oportere: hæc insuper addendo, *Præpotentibus Ordinibus gratissimum fore, si cum hac responsione quamprimum hinc discederet.*

Quæ quidem Regiæ Majestatis Galliæ Legato Hagæ-Com. commoranti, quin etiam Majestati Ipsi per Præpotent. D. D. Ordinum General. Legatum in Galliâ commorantem, nec non Dominis Plenipotentiaris ad Monasteriensem Tractationem missis per literas relata fuere; quo innotesceret, Præpotentes D. D. Ordines neque seorsim à Monasteriensi Tractatione neque Hagæ-Com. cum Hostibus, præterquam Monasterii, quidquam agere velle; ubi Extraordinarii Præpotentium D. D. Ordinum Legati & Plenipotent (adventu, exceptione ac eongratulatione summo cum honore & dignitate confectis) ipsimet Extraordinarios Regis Galliarum Legatos ac Plenipotentiaris, revisentes, ab iisdem honorificè excepti posteaque prosecuti fuerunt; quippe Longuevillæ Dux ad carrucas usque prodiit, ipsosque in eubiculum, in quo cum Legatis colloqui solebat, primos introire jussit, in quo etiam Comites Avaueius & Servientius, qui in aliis divertebantur ædibus, ac paulò ante advenerant, offenderunt; summè memoratus Dux priorem quoque locum ipsos capere jussit, unumquemque ipsorum manu ad locum deducendo; Ipse autem cæterique Comites posteriorem ceperunt. Ac postquam pro summo honore sibi in primâ exceptione ac visitatione solenni præstito ingentes gratias egissent, & solitas ecremonias exhibuissent, Celsitudo sua declaravit Gallos ad id operam dare, quo ad Præpotentium D. D. Ordinum Gener. dignitatem atque Auctoritatem majorem indies eumulum adderent, Ipsosque pari modo exciperent; aut si quid Ipsi minus obtingeret, illud refarciri curarent; neque ullo modo permetterent, ut de honore, dignitate atque Auctoritate Præpotentium D. D. Ordinum Gener. quidquam detederet. Quibus peractis, tandem familiariores sermones ceperunt, eò quidem tendentes, quò mutua Amicitia, Fides ac Societas conservaretur & stabiliretur. Interea autem dum inter se colloquuntur, servuli Ipsorum omnes vino excepti, Ipsique postmodum per summè memoratum Ducem ad carrucas usque deducti fuere, manendo tamen longe earrucæ Hospitio propiùs ad motæ essent, quem ad modum, à Celsitudine sua ante excepti fuerant. Dominus Contarinus Venetorum Legatus, qui visitationem suam antea obtulerat, quamque differre Ipsi coacti fuerant, tempore pomeridiano solenniter visitatum accessit, adventumque Ipsis gratulatus fuit; simul etiam quo modo Scenissima Venetorum Respub. ad intercessionem invitata fuisset, ac

quam promptum paratumque semetipsum ad utriusque Partis reconciliationem obtulisset, retulit: Idque eò magis, quod sine Præpotentibus Ordinibus Pax Universalis non tantum non constari posset, *verum etiam quod Præpotentibus Ordinibus cum Parte sibi adversa reconciliatis, Tractatio Universalis, omni dubio procul, felicius procederet.* Quibus insuper, quantum incommodum Venetorum Reipub. Turcarum irruptione atque invasione illatum foret, ac quantum universi Orbis Christiani interesset, ut quamprimum occurreretur, addidit.

Ad hæc Præpotentium D. D. Ordinum Legati studium ac benevolentiam ejus collaudarunt, insuper etiam pro officiis oblatis (intercessionis Negotio relicto) gratias maximas egerunt: ac tandem Legatum similibus ceremoniis, quibus reliquorum Regum Principumque Legatos, exceperunt, Eumque ad carrucas deduxerunt. Alter Portugalliæ Legatus, D. *Petrus de Castro*, similibus ceremoniis Eosdem paulò ante visitavit, Ipseque, ut supra commemoravi, ab iisdem exceptus fuit. Interea etiam Cæsareus quidam Minister, Monasterii Resident, iis gratulationem suam ac visitationem obtulit; Sed vero, propterea quod Cæsarei Legati Osnaburgas discefferant, commodius fore existimarunt, qualisnam sibi ab iis visitatio ac congratulatio offerretur, expectare, jamque à Residente oblatam paulisper differre. Eum ad modum quoque à Regis Hispaniarum Residente Cuyermanno visitati fuerunt, qui se Auctoritate à Comite Penderandæ munitum, seque complures Annos ibidem loci commoratum fuisse, insuper etiam Regis Hispaniarum Legatis adjungendi sese mandatum accepisse, dicebat.

Decimo & sexto die, tempore antemericidiano, quum Regis Hispaniarum Legatos visitarent, à carrucis ad Hospitium ab iisdem deducti, pariterque per diversa cubicula ad locum colloquio destinatum perducti, primum locum capere jussi fuere. Ac postquam gratias Iphis egissent, suumque insuper officium obtulissent, & quem in finem eò missi forent exposuissent, Comes Penderandæ longum quendam Sermonem Latinum habuit eò spectantem, quod præsens ille Conventus necessariis de causis rebusque utilibus esset institutus, atque, ubi Pars utraque omni studio cum summâ animi voluntate ac desiderio rei tanti ponderis incumberet, eventum haud infelicem expectandum esse: ac quamvis non nihil antehac inter utramque Partem superbiæ fuisset obortum, adeo ut Neutra quidquam cedere voluisset, illud omne ex memoriâ delendum, atque ad præsentia animum advertendum esse; seque insuper paratos jussosque ad Societatem, Amicitiam & Fœdus perpetuum (hæc namque ipsius verba) cum Præpotentibus D. D. Ordinibus ineundum ac confirmandum dicere, commercia ubique loci restaurandum, ac tranquillitatem sempiternam omni studio, labore ac diligentia promovendum, seque insuper Supremum Cœlestis Numen testari atque obtestari, omnia à se animo sincero acta & transacta iri; Ipsum Numen, corda perscrutans (taliter proferebat) discreturum ac dijudicaturum Eos, qui contrarium commisissent. Quibus Illi Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Belgarumque Fœderatorum fidem & sinceritatem jam à multis Annis cognitam atque ab omnibus perspectam fuisse, seque in re tantâ eandem quoque præstituros ac conservaturos esse. Ea propter etiam Præpotent. D. D. Ordines General. diem supplicationis decrevisse, quem Ipsimet die proximo celebrarent, quo satis superque

perque liquebat, Præpotentes D. D. Ordines hanc Pacis Tractationem in Nominis Divini Numinis occipere, atque omnia sincero fidoque animo transigere velle. Postremò autem de Commerciis ac Navigationibus quondam inter Hispanos Belgasque institutis, jam autem bello succisis ac dissolutis, multa inter se disseruerunt, multa quoque de Monasterii suorumque Hospitiorum situ & conditione, deque Societate atque Affinitate, quæ inter Germanos Belgasque hæcenus intercefferat, egerunt; quapropter etiam se Eos omnes, qui à Germaniæ Principibus ad Tractationem hanc missi forent, humanissimè excipere, Eorumque visitationes admittere coactos esse dicebant; seque deinde ad communicationem oblatam promptos & paratos præbebant. Postquam autem per horulam colloquuti Eorumque Nobiles & servi variis in locis ab Hispanorum Nobilibus servisque cibo vario ac potu molliter lautèque excepti fuissent, tandem discedentes eodem planè modo, ab Hispanorum Legatis ex Hospitio ad carrucas suas educti fuerunt, circà quas Hispanorum satellites & sclopctarii ad portam usque longo ordine collocati fuerunt, quique, ut in exceptione, ita deinceps in eductione, armorum dimissione hastarumque quassatione honorem & reverentiam suam exhibuerunt. Eodem etiam die, tempore pomeridiano, Portugalliæ Legatos *Andradam* & *Petrum de Castro* primum visitarunt, qui de exceptione nonnihil inter se disceptantes, tandem in ædibus *D. de Castro* Eosdem simul excipere decreverunt: deinde vero Legatum Venetorum, à quibus omnibus & singulis pari modo solenniter excepti atque educti fuerunt, Tituloque *Excellentiæ*, ad modum Hispanorum & Gallorum, condecorati discesserunt. At vero Regis Portugalliæ Legati super injuria Principi Eduardo, Regis sui Fratri-Germano in capiendo, atque in ipsa quoque captione illata, majorem in modum querenti fuerunt. Sed Venetorum Legatus, ne Rerum in Indiâ Occidentali gestarum commemoratio quidquam dissensionis aut commutationis inter Portugallos & Præpotentes D. D. Ordines Gener. inferret, admonuit; simul etiam intercessionem suam superaddidit, idque eâ occasione, quod Monasterienses majorem in modum rogârant, ut apud omnes ac singulos Legatos instare vellet, ne Jejuniis Verno, proximè venturo, quidquam insolentiæ aut spectaculi institueretur, quod idem ipsos rogavit, atque in genere declaravit, *se nequidquam in utraque Parte conciliandâ ac componendâ hæcenus profecisse, inter quam ipsemet intercefferat*, & cum utraque egerat.

Decimo & octavo die, Cameracensis Archi-Episcopus privatim ac solus Eosdem, solenniter tamen, visitavit: seque ad Patris *Ioh. Nay* dignitatem promotum, neque minora, quam ille præstitisset, officia offerre, Eaque se effecta redditurum esse declaravit: Idque eò magis, quod Hispaniarum Regis ad Pacem Provinciarumque tranquillitatem animum sincerum ac voluntatem ex ore Ipsius percepisse dicebat.

Vicesimo & quarto die, Literas suas Auctoritatis cum Hispanorum Legatis commutarunt: quas & quales Fœderati Belgii Præpotentes D. D. Ordines Generales Plenipotentiaris suis concesserunt, supra retuli. Quibus vero Rex Hispaniarum Plenipotentiaris suos muniærat, sequentibus commemorabo.

Exemplum Auctoritatis ab Hispaniarum Rege Legatis
& Plenipotentariis suis concessæ.

Dom. Philippus, Dei Gratiâ Hispaniarum Rex, &c. Quoniam Paci ac tranquillitati optimos Subditos in Provinciis Nostris Belgicis fidelibus reddere, eosdemque tam diuturno cruentoque bello eximere etiam atque etiam expetimus, simul quò Pacis Universalis in Europa Tractatio ac totius Orbis Christiani salutis atque incolunitas magis magisque promoveri posset, Idcirco, plenissimam Auctoritatem & potestatem dedimus D. Francisco de Melo, Marchioni de Tor & de Caguna, qui cum Fœderati Belgii D. D. Ordinibus Gener. de Tractatu quodam Induciarum sive Pacis ageret, transigeret & confirmaret, Iam verò Nostrum esse duximus, potestatem atque Auctoritatem, quam D. Francisco de Melo concesseramus, alteri (pro ut necessitas postulabit) tradere. Quapropter pro Summâ fiduciâ, quam de providâ animi circumspeditione, & fidelitate in Te, D. Gaspare de Bracamont, Comes in Pennoranda, Camera Nostra Nobilis, & Consiliorum Iustitiæque Consiliarie, Extraordinarie apud Serenissimum Imperatorem Ferdinandum, Fratrem ac Nepotem meum charissimum Legate, Pacis Universalis Plenipotentarie, sitam habemus, utpote neutiquam dubitantes, quin omnia, quæ Tibi à Nobis præcipientur, in maximam Provinciarum Nostrarum fidelium salutem atque incolunitatem Nostrumque commodum sis effecturus, Per præsentem plenissimam Auctoritatem & potestatem, formulis, quam fieri potuit, amplissimis, damus & concedimus, ut pro Nobis Nostroque loco & Nomine, Regiam Nostram Personam representando, audias, transigas & concludas cum supradictis Fœderatar. Belgii Provinciarum D. D. Ordin. Tractatum aliquem Induciarum Pacis sive: quod si verò à memorato Marchione de Tor & de Caguna sive ab aliquo alio dictus Tractatus inceptus, sive ab iisdem Tractatio aliqua admissa fuerit, Eandem tibi, donec conditionibus optimis usque honestissimis transacta confectaue fuerit, continuare licebit. Quapropter etiam Auctoritatem Tibi, qualem Nos habemus, facimus, cum potestate unum aut plures Tibi substituendi; Confidentes, Eos Te substituturum esse, quos & Tractationis promotioni, & Nostro commodo majorem in modum consulturos esse existimabis. Tu itaque, quæ Tibi ejusmodi Tractatui inservire posse videbuntur, liberè & pro Auctoritate adhibere, Nosque observationi & ratihabitioni eorum, quæ aut à Te, aut ab aliis à Te substitutis acta, transacta & promissa fuerint, obstringere atque obligare poteris, idque ejusmodi confirmationis clausulis ac terminis, qui necessarii sunt futuri, ac si præsentibus jam expressi forent: Approbando & confirmando tam in præsentibus quam in futuro quacunque vi præsentium literarum Auctoritatis à Te acta, & transacta fuerint, haud aliter ac si Ipsimet præsentem egissemus omniaque conclusissemus. Quem in finem etiam præsentem Auctoritatis literas propria manu Nostra subsignatas, sigillo secreto munitas atque à Regni Nostrum Secretario notatas concessimus. Dabantur Madriti, vicesimo & quinto die Februarii, Anno millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & quinto.

Nos Rex,

P. COLOMA.

In hisce autem Regis Hispaniarum literis Auctoritatis à Gallia Legatis, quibus extemplo earundem exemplar tradebatur, quin etiam à Præpotent. D. D. Ordinum Legatis sequentes difficultates annotatæ fuerunt.

1. Provinciis Nostris fidelibus.

Vocabulum quippe fidelibus videtur præsupponere atque innuere, alias dari Provincias infideles.

2. Quo Universalis Pacis in Europâ Tractatio magis magisque promoveri posset.

Verba hæc de nullâ aliâ, nisi de privatâ quadam & particulari Tractatione intelligi queunt, at Monasteriensem Vniuersalem esse oportet.

3. Cum Fœderati Belgii Ordinibus.

Quibus indicatur, Hispanos non nisi cum D. D. Ordinibus agere velle, Eorumque Socios atque Affines sejunctos habere.

4. Prout necessitas postulabit.

Hæc verba demonstrant, literas illas Auctoritatis propter Tractationem duntaxat particularem fuisse concessas, eò quod plenissima Auctoritas temporis necessitati tantummodo inservire potest.

5. Pacis Universalis Plenipotentiarie.

Quod si Dominus à Penderandâ Plenipotentiarîi qualitate munitus sit, particulari aliquâ Auctoritate haud indiget.

6. Provinciarum Nostrarum fidelium; Fœderatarum Belgii Provinciarum.

Provinciarum Nostrarum fidelium repetitio, & Fœderatarum Belgii Provinciarum contrapositio non frustra neque sine proposito aliquo adhibita videtur.

7. Cum potestate unum pluresve substituendi.

Per aliorum substitutionem cum D. D. Ordinibus agere, cum Imperii & Iuris Supremi atque absoluti agnitione nullo modo congruit, neque cum Titulo Præpotentium sive Excellentia Legatis suis concessa.

8. A Te, aut à Te Substitutis.

Vox disjunctiva, aut, quæ sola discretionem infert, declarat, ubi Dominus à Penderanda aberit, reliquorum, quos substituerit, potestatem atque Auctoritatem nullius esse ponderis.

In fine autem conclusio deest, quæ constitit in Auctoritate cum Regis Galliarum Legatis & Plenipotentiarîis agendi ac transigendi.

Exemplum Substitutionis, quâ Comes à Penderanda Dominum
Archi-Episcopum, D. de Savedra & D. de Brun sibi
suoque loco substituit.

*D. Casparus de Bracamont & Gusman, Regis Hispaniarum Camera Nobilis, Eiusdemque Consiliarius, & Iustitiæ Præfectus, Extraordinarius Majestatis Suae in Germania Legatus, Primus ac Præcipuus Pacis Vniuersalis Monasteriensis Plenipotentiarîus, Quandoquidem
Regi*

Regi Hispaniarum Domino Nostro, quem Deus incolumem diu conservet, vicesimo & quinto die Februarii, Anno 1645. potestatem atque Auctoritatem cum Fœderatarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Induciarum Pacisve Tractatum ineundi concedere placuit: cujus quidem principium tale est: D. Philippus, Dei Gratia, Hispaniarum Rex, &c.

Idcirco vi Auctoritatis & potestatis à Majestate Suâ mihi concessa, qua Auctoritate & potestate unum pluresve munire, Eosque mihi substituere liceret, elegi & substitui ac per præsentem eligo substituoque D. Fratrem Iosephum Berganium, Cameracensem Archi-Episcopum, D. Diego de Saaveda Faxardo, Equitem Ordinis Sancti Iacobi, Majestatis Suae in Concilio Senatus Indiae utriusque Consiliarium, & D. Anthonium Brun, Majestatis Suae in Concilio Ordinum Flandriae Supremo Consiliarium, Omnes ac singulos Pacis Universalis Monasteriensis Plenipotentiarios. Quibus omnibus & singulis eandem Auctoritatem & potestatem Mihi à Majestate Suâ concessam datamque tradidi, ac per præsentem trado Eosque Mihi substituo, ut, Nomine locoque Majestatis Suae, Induciarum Pacisve Tractatum quemcunque sive universi sive singuli, Me absente, aut præsentem, seu alio quocunque casu (secundum formulas iisdem Auctoritatis literis comprehensas) inirent ac concluderent, cum Excellentiss. D. D. Bartoltio à Gent, Iohanne à Mathenèsse, Adriano Pauw, Iohanne Knuytio, Godartio à Rheede, Francisco à Donia, Gulielmo Ripperda, Adriano Clantio de Steedum, quos Univerfos & singulos Vnitarum Belgii Provinciarum dicti Ordines Legatos suos in Germaniam, & Plenipotentiarios ad Monasteriensem Pacis Tractationem deputerunt. Quapropter etiam præsentem substitutionis literas manu Nostra subsignatas, sigillo munitas atque à Majestatis Suae Eiusdemque Legati hic commorantis Secretario notatas, dedi concessaque Monasterii, vicesimo & quarto die Ianuarii, Anno 1646. Notatum erat, Comes à Penneranda.

Insuper etiam hoc Vobis animadvertendum venit, Me hoc ipso die supramemoratis Fœderati Belgii Ordinum Legatis Extraordinariis in Germaniam, & Plenipotentiaris ad Monasteriensem Tractationem Literarum Auctoritatis à Majestate Sua concessarum exemplar in suo Originali, ut vocant, exhibuisse iisdemque tradidisse. Subsignatum erat, Comes à Penneranda; pauloque infra, jussu atque Auctoritate Celsitudinis Suae Del Campo.

In quibus jam supramemoratis Substitutionis literis sequentia carpenda veniebant.

1. In Substitutione. Omnes ac singulos Pacis Universalis Monasteriensis Plenipotentiarios.

Quod si plenissima Auctoritate & potestate muniti sint, ad quid mandatis præceptisque opus est? unde satis superque liquet, hasce Auctoritatis literas propter Monasteriensem Tractationem minime concessas fuisse.

2. Me absente aut præsentem.

Hanc sibi Auctoritatem, non ex ea quam à Rege Hispaniarum accepit, habet: adeo ut potestatem suam latius, quam quidem licet, extendat.

3. Dicti Ordines.

Imprudens sanè dictum, minusque à Persona privata humanum.

Denique Auctoritatis litera, quas à Rege Hispaniarum concessas habebat, Tractationem cum Ordinibus instituendam esse, hæc insuper Eorum Nomina, cum quibus ipsis agendum foret, continebant.

Hispani autem adversus Literas Auctoritatis, quas Præpotent.
D. D. Ordines Generales Legatis & Plenipotentariis suis
concefferant, binas hæc difficultates movebant.

Legati & Plenipotentarii Regis Hispaniarum, visis perspectisque literis Auctoritatis, quas Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Legatis & Plenipotentariis suis concefferunt, sequentem hanc difficultatem duplicem observarunt, in quibus nonnihil scrupuli inesse judicarunt.

1. *Vbi dictum fuit, (quod si casu aliquo necessitatis nonnulli è dicto Plenipotentiariorum numero abesse cogentur, reliquis numero plurimis, audire, agere & transigere licebit) videtur vocabulum casu aliquo necessitatis additum hisce verbis, abesse cogentur, omitti potuisse, propterea quod ejusmodi casus necessitatis vix unquam certò probari possit; ac proinde de vi ac pondere Tractationis perpetuò controversi possit, Idque metus causa utrum absentia illa necessaria fuisset, nec ne.*

2. *In literarum Auctoritatis conclusione, nihil præter futura Confirmationis & Ratificationis promissum aliquod reperitur, quum præsens quoque Confirmatio ac Ratificatio addenda fuisset, hoc modo: Fœderati Belgii Ordines tam in præsentem, quam in futuro, approbare & confirmare, quæcunque per Legatos & Plenipotentarios suos acta, transacta & conclusa fuerint; quemadmodum in literis Auctoritatis, quas Majestas Sua Plenipotentariis suis dedit ac conceffit, legere est. Actum Monasterii, vicesimo & octavo die Januarii, Anno 1646.*

Vicesimo & nono die Januarii, postquam utrinque convenissent, super Auctoritatis literis multa egerunt. Regis Hispaniarum Plenipotentarii tales Se Auctoritatis literas, quales Galli secum ante concefferant, seu quales Præpotentes Ordines postularent, exhibituros esse promiserunt. Interim tamen, ut res ipsa inciperetur, rogarunt. Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentarii literarum Auctoritatis ab Hispanis exhibiturum exemplum ad Dominos suos Deputantes illicò miserunt, nec quidquam excusationis invenerunt, quo minus Hispanos, qui Tractationis Negotium summum exponere cupiebant, exaudirent, eâ lege tamen ac conditione, ut à Præpotent. D. D. Ordinibus ad literas Auctoritatis Hispanorum Responsonem nihilominus expectarent. Sequentia itaque primò oretenus proposita at literis postmodum conscripta tradiderunt.

NOs, deputati Regis Hispaniarum, Domini Nostri, Legati & Plenipotentarii, qui præsentibus subscripsimus, declaramus hesternò conventu, cui unâ cum Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum Legatis & Plenipotentariis interfuimus, cum bonâ utriusque Partis Plenipotentiariorum gratiâ decretum concessumque fuisse, quoniam literæ Auctoritatis ab utraque Parte jam commutatae essent, ut de summa totius rei (salvis tamen animadversionibus ab utraque Parte observatis) ageretur; quandoquidem Fœderati Belgii Provinciarum D. D. Ordinum Generalium Legati & Plenipotentarii Tractationis Negotium, quod Majestatis Suae Nomine, tanquam rei totius initium, exposituri essemus, exaudituros se declarassent.

Ad Supremi Numinis gloriam, atque Universi Orbis Christiani, imprimis autem Belgii Provinciarum omnium salutem atque incolumitatem, quæ Annos jam

complures tot belli miseris ac calamitatibus obruta fuerunt, de Majestatis Suae animi sinceritate certi, deque Eiusdem voluntate & studio, quo totius Belgii Pacem & tranquillitatem amplectitur, neutiquam dubitantes.

Supramemoratis D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentariis proponimus atque offerimus Inducias, quales Anno 1609. secundum dicti Tractatus praescriptum initas confirmatasque habuimus. Ac quoniam Induciarum praeteritarum tempore experti sumus, Articulos nonnullos, tum concessos & confirmatos, jam nunc aut mutandos, plenius explicandos, aut plane omnittendos esse, idque hoc tempore incommodum, in ipsis Induciis obortum, ad pleniorum ineundi Tractatus certitudinem, confirmationem & stabilimentum, praeveniendum esse dicimus; Idcirco, ejusmodi Articulos literis seorsim conscribere utrique Parti integrum erit; qui tamen Articuli literis conscripti certo quodam, eumque in finem constituto die, commutabuntur, quo familiaris ac mutuâ perpenfione & communicatione compositi, optimis formulis concludi & confirmari possint, ut tandem hoc pacto ad supramemoratam Belgii Provinciarum Pacem & tranquillitatem perveniri possit. Actum Monasterii, vicesimo & octavo die Ianuarii, Anno 1646. Subfignatum erat, Comes Penneranda, Frater Iosephus Cameracensis Archi-Episcopus, D. de Savedra, Faxardo & Ant. Brun.

Quibus ad Praepotentes D. D. Ordines Generales missis, ulterius tractando abstinere cogebantur, eò quod Foederati Belgii Praepotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii ad Hispanorum propositionem, antequam Eorundem literæ Auctoritatis, (utpote Tractationis omnis fundamentum) à Praepotentibus D. D. Ordinibus acceptæ forent, quidquam respondere neque poterant neque volebant. Propter quas Auctoritatis literas rectius concipiendas, simul etiam propter deliberationem, utrum cum Hispanis interea & quomodo agerent, longè diuque in Concilio Praepotentium D. D. Ordinum Gener. actum fuit: Imprimis autem vicesimo & quarto die Februarii, quo quidem praesente Celsissimo Arausionensium Principe, Ordinum Hollandiæ Deputati sequentem sententiam literis conscriptam tradiderunt.

Ut videlicet secundum Hispanorum petitionem ex Auctoritatis literis, quas Praepotentes D. D. Ordines Legatis & Plenipotentariis suis concesserant, verba illa (*casu aliquo necessitatis*) deleterentur; adeo ut eorundem loco, sc. si *necessariò abessent*, hæc simpliciter infererentur, si abessent.

Sed quod ad clausulam, *presentis & futurae* confirmationis ac ratihabitionis atinet, ut eadem omitteretur, utpote Praepotentibus D. D. Ordinibus insueta, insuper etiam Constitutionibus hujusce Reip. contraria: proindeque istius clausulæ loco certum aliquod tempus ratihabitionis tradendæ ab utraque Parte constitueretur, neque ab Hispanis stipulatio aut confirmatio ulterior exigeretur, praeterquam Praepotentes D. D. Ordines Gener. concedere decreverant.

Secundò, ut literarum Auctoritatis à Regis Hispaniarum Plenipotentariis Majestatis Suae Galliae Legatis exhibitarum, Extensio, quæ Titulos Regi Hispaniarum in iisdem datos concernit, cum iis quæ ab eadem Extensione dependent, Regiæ Majestatis Suae Galliae Legatorum Extraordinariorum & Plenipotentiariorum iudicio atque arbitrio relinquerentur.

Tertiò, quod Nobiles ac Potentes D. D. Ordines iudicarent, de tanti ponderis Negotio ex ipsis Originalibus Auctoritatis literis ab Hispan. Rege immediatè con-

concessis, non autem è Substitutionis formulis emanante agi oportere. In ipsis insuper literis clausulæ quædam invenirentur, adversus quas Nobiles ac Potentes Ordines dubia nonnulla moverent. Idcirco ipsis consultius videretur, ut ipsius Auctoritatis literæ omitterentur, & juxta reliquarum Provinciarum sententiam tales Præpotentium D. D. Ordin. Gener. Nomine conciperentur, quales Reip. commodo inservire posse existimaretur.

Quartò, literarum Auctoritatis conceptum supramemoratum, quem in modum à Præpotentibus Ordinibus literis fuerat mandatus, Nobilibus & Potentibus D. D. Ordinibus acceptum fuisse; sic tamen, ut Tituli Regi Hispaniarum in dicto literarum Conceptu dati latius sese extendant, in quam quidem Salvis-Conductibus ab Ipsi Hispanis hæcenus concessis expressi fuerunt, quorum exemplum sequentibus insertum reperitur, exaratum Saragossæ decimo & nono die Novembris, Anno 1642. Eaque propter commodius visum fuisse, ne ampliores Regi Hispaniarum Tituli concederentur, quam Ipsimet Hispani in Salvis-Conductibus suis concedunt, Ideoque supramemorati Tituli in literarum Auctoritatis conceptu ad modum sequentem redigerentur.

D. Philippus, Dei Gratiâ, Hispaniarum Rex, &c. Archi-Dux Austria, Dux Burgundia, Brabantia, Mediolani, Comes Absburgi, Flandria, Tyrolis, Barcelona & Molina Dominus, &c.

Insuper etiam visum consultumque fuit, ut literarum Auctoritatis conceptus per clausulas Confirmationis & Ratihabitionis eorum omnium, quæ ante dictarum Auctoritatis literarum exhibitionem cum Plenipotentiaris Monasterii acta & transacta forent, amplificaretur.

Quintò, visum consultumque fuit, ut eorum quæ Dominus Brassetius Residens commemoravit, nulla prorsus in literis Auctoritatis mentio fieret, verum ut Extensio, quemadmodum jam nunc est, relinqueretur.

Postremò, ut Præpotent. D. D. Ordinum General. Plenipotentiaris, juxta memorati conceptus præscriptum, literas Auctoritatis ab Hispanis peterent: ac si Ejusmodi literas impræsentiarum se exhibere neququam posse declararent, nisi eas prius à Rege Hispaniarum per literas postularent, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris supradictâ Tractatione abstinerent, neque cum Hispanis ulterius agere pergerent; illud autem solummodo absque ullâ Tractationis ulterioris commemoratione inquirerent, quo tempore memoratas Auctoritatis literas traderent.

At verò si Regis Hispaniarum Plenipotentiaris sponte suâ ulterioris Tractationis causa Acta quædam offerrent, *quorum beneficio* (dum literæ Auctoritatis ex Hispania expectarentur) *ulterius cum iisdem agi posset*, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris sedulo ac diligenter curarent, quò ejusmodi Acta talia fermè continerent.

Ut videlicet Regis Hispaniarum Plenipotentiaris fido ac sincero animo pollicerentur, se tempore quodam constituto, atque in iisdem Actis determinando, literas Auctoritatis eo modo scriptas tradituras (quarum exemplar in Actis suis exprimendum foret) nimirum, Hispaniarum Regis Plenipotent. promptos paratosque esse, quamdiu literæ Auctoritatis ab Hispaniarum Rege expectarentur,

ad inceptam cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis Tractationem continuandam: quæ postquam consequuti forent, ulterius cum Hispanis agere liceret, absque ullo Præpotentium D. D. Ordinum Gener. jussu ac mandato ulteriori, ea tamen, quæ egissent, per literas indicarent.

Hæc quidem Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Hollandiæ Deputatorum sententia fuit, ob quam plurimas Gallorum animadversiones rejiciebant, atque ipsum duntaxat literarum Auctoritatis conceptum, cujus Argumentum postmodum suo loco inferendum veniet, expetebant. Celsissimi verò Arausionensium Principis sententia hæc erat, ut videlicet omnis cum Hostibus Tractatio tantisper cessaret, donec literæ Auctoritatis à Rege Hispaniarum traderentur; propterea, quod literas Auctoritatis basin ac totius rei fundamentum dedit, ante quas, aut sine quibus de tanti ponderis Negotio nihil quidquam agi liceret.

Reliqui autem Provinciarum Ordinum Deputati Hollandiæ Deputatorum sententiæ exemplum, Deputantibus suis exhibendum petierunt ac comportarunt.

Dum hæc in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio aguntur, pauloque ulterius perpenduntur, rumores satis alieni perferuntur: alter de matrimonio Regis Galliarum cum Hæreditaria Hispaniarum Principe contrahendo; alter de Pacis Tractatione universâ Sorori suæ, Galliarum sc. Reginæ Judicio Arbitrioque ab Hispaniarum Rege permissâ & demandatâ. Quorum utrorumque Propositionem, uti etiam per Celsissimum Arausionensium Principem eam in rem communicationem ad primum factam, atque universam relationem ad secundum habitam per D. Knuytium & D. Heemstedium, qui eâ quoque de causa è Gallia Hagam-Com. pervenerant, ordine enarrare constitui.

Exemplum Relationis matrimonii à Rege Galliarum cum Hispaniarum Principe Hæreditariâ contrahendi.

» Die, qui dicitur Mercurii, vicesimo & octavo Februarii, Celsissimus Arausionensium Princeps in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. retulit,
 » per literas Sibi è Galliâ missas indicium factum fuisse, matrimonium sc. inter Ludovicum, eo Nomine XIV. Galliarum Regem, & Hispaniarum Principem Hæreditariam institutum decretumque fuisse, Eâ quidem lege ac conditione, ut Rex Hispaniarum Provincias Belgii Imperio suo subjectas Earumque Ius Supremum, trium septimanarum spatio Regi Galliarum traderet Ejusque Imperio permetteret: Idque ab iis etiam, qui è Brabandia in Hollandiam pervenirent, assertum confirmatumque fuisse. Porro autem, Regem utrumque Provincias hæc bipartitas suo Iuri Supremo quasque relicturum esse; contra verò Regem Galliarum Hispaniarum Regi Cataloniâ concessurum. Eapropter summè dicti Regis Ludovici XIV. Matrem Reginam cupere Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum de eâ re animum cognoscere, quo pacto hujusmodi oblationem sit acceptura. Ad quæ Celsissimus Arausionensium Princeps consilium prudentissimum rogatus, respondit; Omnia, quæ ab Hispaniarum Rege oblata fuissent, Serenissima Regina eâ lege ac conditione concedenda esse, ut divisa Provinciarum Pars ex præscripto Tractatus octavo die
 Februa-

Februarii, Anno 1635. cum Gallis initi, Fœderatis Belgii Provinciis tradenda foret. Dein-
 de autem relatione Domini Heemstedii & Domini Knuytii, quam præterito die
 habuerant, jam vero literis conscriptam in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum
 tradiderant, lectâ perlectâque, Celsissimus Arausionensium Princeps ite-
 rum rogatus respondit; Quod si Provinciarum Ordinum Deputati jam nunc de eâ re sen-
 tentiam suam dicere parati forent, impræsentiâ illam conscribi atque expediri posse; Sin-
 verò Deputantes suos ejus relationis primùm certiores facere decrevissent, Eorundem Respon-
 sionem expectandam esse. Quibus perpensis Præpotentes D. D. Ordines Celsissimo
 Arausionensium Principi & pro literis communicatis & pro consilio suo pru-
 dentissimo, quodque Celsissimâ suâ præsentia Concilio interesse dignatus fuis-
 set, ingentes gratias egerunt. Porrò autem Provinciarum Ordinum Deputati
 literarum à Celsissimo Arausionensium Principe communicatarum Ejusdemque
 prudentissimi consilii, quin etiã dictæ relationis conscriptæ & Celsissimi Prin-
 cipis ad eam responsionis exemplaria postularunt, quod tamen eum in finem
 concessum decretumque fuit, quo per aliquem suorum, sive per literas illa ad
 Deputantes suos perferri curarent, Eorumque omnium super iisdem sententiam
 in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum traderent. Quod equidem Præpo-
 tentes D. D. Ordines quatuordecim dierum, proximè sequentium, intervallo
 fieri posse arbitrantur. Quin insuper etiam Provinciarum Ordinibus per Depu-
 tatos supradictos majorem in modum mandabitur, ut hæc omnia sibi retineant,
 neque eorum quidquam Populo communicent: Eorundem quoque perpensio-
 ni subjicietur, num satius esse existimarent, si extraordinarios quosdam è suis
 Hagam-Com. delegarent; qui, plenissimâ Auctoritate & potestate muniti, om-
 nia, quæ supradictum Negotium spectant, agere & transigere possent. Interea
 quoque Præpotentes D. D. Ordines Generales constituerunt & decreverunt, ut
 Civitatum Groningæ Omlandiaque, Embdanum Fluvium inter & Lauwerium
 sitarum, Deputati proximo die ad Præpotent. D. D. Ordinum Concilium voca-
 rentur, iisdemque brevissimè communicarentur ea; quæ hætenus fuissent
 proposita, simul etiam sedulò rogarentur, ut summa cum taciturnitatis fide
 ea Deputantibus suis referrent, atque Eorum omnium sententiam impetra-
 rent; Idque eò magis quod Civitatum Groningæ Omlandiaque Deputatorum
 subsellia in Præpotentium D. D. Ordinum Concilio, propter casum quendam,
 universa vacarent.

Idem illud Celsissimus Arausionens. Princeps, præterito die à Supremo Hol-
 landiæ Syndico Domino Catzio primum, deinde verò ab Hollandiæ Ordinibus
 rogatus, in Eorundem Concilio retulit; addendo, illa se à Tribuno Legionis
 d' Estrades primum percepisse.

Exemplum Submissionis Hispanorum.

PRÆPOTENTES D. D. ORDINES,

„ Legatis Vestris Extraordinariis & Plenipotentariis ad Monasteriensem Tra-
 „ stationem delegatis visum consultumque fuit, Nos propter rem quandam gra-
 „ vem ac difficilem sibi Monasterii obortam, unicè rogare, ut quamprimum iter
 „ nostrum ad Vos Hagam-Com. susciperemus; vobisque indicaremus Extraor-
 „ dinarios Regis Galliarum Legatos ac Plenipotentarios vicesimo & primo hu-
 „ jusce Mensis Februarii die, exposuisse, Dominos D. Mediatore Papæ scil. Rom.
 „ Nuncium, & Venetorum Legatum pridie ejus diei Sibi enarrasse, quod Hispano-
 „ rum Plenipotentarii, secundum Regis sui mandatum (quod per expediti itineris
 „ nuncium perceperant) declarassent, Regem Suum ingenti Turcarum Imperatoris
 „ ad bellum apparatu, quo Universo Orbi Christiano plurima mala minatur, impul-
 „ sum, quinetiam ut, quantum in se est, Universi Orbis Christiani Pacem & tran-
 „ quillitatem summo studio promoveret, contentum fore, ut difficultates Galliam
 „ inter & Hispaniam obortæ Reginæ Galliarum arbitrio decidendæ & componen-
 „ dæ traderentur, quo à Majestate Sua, una cum Celsissimo Aureliæ Duce, Principe
 „ Condæo, Mazarino Cardinali cæterisque Ordinum Galliarum Consiliariis, quos
 „ summedictus Rex dignos æstimabat ac delegabat, conficerentur; Ipsumque Re-
 „ gem iis omnibus acquiescere, & subsignare velle, quæcunque à Serenissimâ Maje-
 „ state Suâ & reliquis supramemoratis Dominis acta & transacta forent: utpote qui
 „ neutiquam dubitaret, quin Serenissima Regina tam Gnati Sui Regno, quam Fami-
 „ liæ, quâ Majestas Sua oriunda esset, consuleret, atque ad Status utriusque Regni
 „ commodum animum sedulò adverteret. Eadem quoque Regem Papæ Rom.
 „ Nuncio, & Venetorum Legato in aulâ Suâ Residenti exposuisse, quo illud Mini-
 „ stris Monasterii commorantibus per literas indicarent; ac quamvis eadem li-
 „ teræ per Galliam & Parisios ipsos venirent, tamen Monasterium primò perlata &
 „ resignata fuerunt, ut deinde Monasterio in Galliam mitterentur ac traderentur: ad
 „ quæ Regis Galliarum Legati & Plenip. Mediatoribus indicarunt, quam arctè Galli
 „ cum Fœder. Belgii Provinciis, Ipsæ quoque cum Gallis devinctæ tenerentur, adeò
 „ ut nisi conjunctim & cum æquali Utriusque Partis satisfactione quidquam agere
 „ liceret. *Quinimo si vel Gallis Pars Regni Hispanici media offerretur, Ipsos tamen neque posse*
 „ *neque velle privatim agere, aut quamcunque oblationem accipere;* Eapropter etiam semet-
 „ ipsos obligatos atque obstrictos videre, ad oblationem ejusmodi Plenipotentia-
 „ riis Vestris postero die indicandam priusquam in Galliam eam perferri curarent:
 „ Idcirco majorem in modum petebant, ut Mediatore horum omnium Regis Hi-
 „ spaniar. Plenipotentarios participes reddere vellent: ad id quamvis supramemo-
 „ rati Mediatore Regem tam potentem, qualis Galliarum Rex existit, à nullo alio
 „ dependere posse declarassent; Galliarum tamen Plenipotentarii responderunt, Se
 „ neque jam, neque post hac unquam tale quid commissuros, sed vero, quam con-
 „ stantiam amicitiam ac Societatem, eam se constanter atque inviolabiliter conserva-
 „ turos esse. Porro autem præter oblationis communicationem dubia quædam ac diffi-

diffi-

difficilia proposuerunt, Matrem Reginam inter Gnatum Fratremque mediato-
 rio munere ægre functuram esse. Multa quinetiam è verbis, *ad Regni utriusque Sta-*
tum & convenientiam, elici, ac tam magnificè Sui submissione armorum progressus
 felices impediri, aut denique Monasteriensem Tractationem in Galliam trans-
 ferri, cæterosque Socios & Fœder. ab eadem secludi atque amoveri posse, quod
 sibi hostes in lucrum deputarent. Ab alterâ vero Parte commodius fore duxe-
 runt; ne, quod inde evenire posset commodum, penitus rejicerent, verum eò-
 dem sibi consulere; simul etiam maluerunt, ut Hispanorum Plenipotentiarum ad
 propositos Suos Articulos declarassent, quid ac quantum Gallis concedere vel-
 lent, neque rem tanquam incertam ac dubiam relinquerent; Ipsos tamen Hispa-
 nos sibi persuasisse; non aliam ob causam Gallos Tractationem Monasteriensem
 aliò transferri noluisse, quam ne perfidiæ hæc ipsis tribueretur, atque omnis prorsus
 ipsorum auctoritas fidesque in dubium veniret, si quando à Fœderatis Sociis
 que Suis in Fœderibus cum Hispanis sanctis desciscerent. Eaque propter in rem
 utrique fore existimarunt, ut Galli cum Provinciis Belgii Fœderatis pristino Fœ-
 derum Tractatumque vinculo conjuncti manerent, quò simul eundem rerum
 Suarum exitum atque æqualem in omnibus satisfactionem consequerentur, aut
 alioquin bellum continuerent, proximâque ætate omni studio atque animi alacri-
 tate expeditionem aliquam occiperent, quâ res Suas plurimum levare, atque ad
 finem bonum perducere sperabant. Ad hæc insuper dixerunt, Hispanorum res
 aut summopere afflictas esse, aut Ipsos aliquam fallaciam conari, quod quidem tan-
 dem aliquando innotesceret: & quamvis Turcarum ingenti apparatu calliditatem
 Suam prætexere vellent, illud tamen sapiusculè ab Ipsis factitatum fuisse. Po-
 stemò autem Galliarum Plenipotentiarum Legatos & Plenipotentiarum Vestros ro-
 garunt, ut, quid de eâ re haberent animi, sibi indicarent; atque ad ea Legati
 Vestri cum gratiarum actione Galliarum Plenipotentiarum responderunt ac pluribus
 enarrarunt, quam sanctè ac religiosè Domini Sui Deputantes cum Gallis sancta
 Fœdera Ligæque semper observassent, imprimis verò Annis 1632. & 1633. quum
 uterque utriusque tam arcto Fœderis vinculo nondum obstrictus obligatusque te-
 neretur, Gallorum Amicitia, Eorumque res causæque assiduo salvæ mansissent,
 quemadmodum etiam Plenipotentiarum Vestri in præsentis Tractatione Monaste-
 riensi hætenus egerunt, atque etiamnum agunt. At verò, quoniam hætenus nihil
 aliud egissent, quam literas Auctoritatis utriusque commutassent, neque de litera-
 rum Auctoritatis moderamine certi quidquam percepissent; ac quamvis Ipsi in-
 terea multoties rogati essent, ut oceptam cum Hispanis Tractationem continua-
 rent, nihilominus tamen tractando prorsus abstinuerunt nec quidquam promo-
 verunt, & quo animo Ipsimet juxta Fœderis præscriptum Sese gererent, eodem
 etiam Galliarum Plenipotentiarum se gererent, neque prætextu quocumque ab illo Se
 retrahi paterentur. Quod vero ad detectionem attinet, totius Galliarum conditio-
 nem ac Statum sibi præ cæteris cognitum perspectumque esse dixerunt, neque
 Plenipotent. Vestri aliud quidquam ad illud respondere potuerunt, præterquam
 quod Fœdus *solum atque unicam regulam & normam esse* cuperent, cui Pars utraque
 semetipsam obstringere eamque constanter observare deberet. Quapropter etiam
 Galliarum Plenipotentiarum Legatis & Plenipotentiarum Vestris sæpè numero fidem
 dextram-

„ dextramque porrexerunt ac cetero promiserunt, Gallos à dicto Fœdere nunquam
 „ discessuros, ac postquam Plenipotentiarum Vestri cum Regis Galliarum Legatis de
 „ memoratâ detectione egissent, eandem ad Reginam perferri curarunt, neuti-
 „ quam existimantes, Tractationem Monasteriensem in alium à Gallis locum transla-
 „ tam, verum, quemadmodum jam accepta erat, promotam iri: Ac denique Pleni-
 „ potentiarum Vestri adjunxerunt, Mediatores atque Intercessores majorem in mo-
 „ dum commendasse, ut eadem detectio, quam statim se ad Nos perlaturos esse de-
 „ claraverant, clam haberetur neque cum eadem in Regis Hispaniarum damnum
 „ luderetur. Quod similiter à Legatis & Plenipotentiariis Vestris petierunt. Po-
 „ stero autem die Ducis Longevillæ Consiliarius Dominus *de l'Ombre* summe dicti
 „ Ducis cæterorumque Galliarum Plenipotentiarum Nomine, Legatis & Pleni-
 „ potentiariis Vestris indicaverat, præterito quoque die Dominos Intercessores ac
 „ Mediatores idem unice rogasse atque è verbis Comitum Penderandæ retulisse, Hi-
 „ spanorum Plenipotentiarum non ignorare arctissimum Gallos inter & Fœderatas
 „ Belgii Provincias atque Intimum Fœderis vinculum intercedere, alterumque
 „ sine altero loco alio neutiquam acturum esse: quapropter etiam Regem Hispaniarum
 „ Tractationem transferre neque seorsim, sed cum utrisque simul agere, &
 „ Tractationes pari passu promovere constituisse. Hæc, ut Vobis indicarentur,
 „ permisisse, simul etiam se neutiquam in animum induxisse, ut præsens Tractatio
 „ in Galliam transferretur, eò quod cetero scirent se ibidem loci minime exauditos
 „ sed verò continuò Monasterium relegatos iri, quo in loco Tractationes simul
 „ peragere decreverant. Ea propter etiam Plenipotentiarum Vestri Galliarum Pleni-
 „ potentiarum convenerunt, ac postquam ad supramemoratam detectionem perve-
 „ nissent, inter alia hæc proposuerunt, Reginam fortassis reliquosque Galliarum Mode-
 „ ratos primarios, memoratâ detectione visâ, propter magnificas atque eximias
 „ qualitates suas, quin etiam propter Galliarum Regnum Ipsum, tam arctè semetipsos
 „ Fœderi non alligatos esse dicturos, quam quidem Galliarum Ministri eidem obstricti
 „ obligatique tenentur, atque hoc pacto universum Negotium confectum Vosque
 „ in summo malo derelictos iri. Quibus Galliarum Plenipotentiarum responderunt, Re-
 „ ginam æque ac reliquos Galliarum Moderatos dicto Fœderi obstrictam, obliga-
 „ tamque teneri, Ipsamque mandaturam, ut Monasterii omnis Tractatio confice-
 „ retur: Insuper etiam coram Plenipotentiarum Vestris Secretario suo Boulan-
 „ giero, qui omnibus intererat, præceperunt, ut hæc omnia continuò annotaret,
 „ quod ab Ipso factum fuit. Res itaque, postquam Galliarum Plenipotentiarum decla-
 „ rassent, se quam primum detectionis literas in Galliam perferri curaturos, hæc-
 „ nus relicta est.

Quod ad priorem attinet rumorem, quamprimum Galliarum Legati Monasterii
 percepissent, in Fœderati Belgii Provinciis divulgatum fuisse rumorem supradicti
 Regis Galliarum cum Hispaniarum Infante matrimonii, eâ lege ac conditione, ut
 Rex Hispaniarum subactas Belgii Provincias Regi Galliarum in dotem daret, eum-
 que rumorem quamcunque in animis Fœderati Belgii Subditorum mutationem
 efficere, haud secus ac si Galli cum Hispanis sine Præpotentibus Fœderati Belgii
 Ordinibus Tractationem aliquam instituisent, idcirco summa ope nitebantur, ut
 Monasteriensibus cæterisque rumoris falsitatem persuaderent: asseverantes se
 nullo

nullo modo percipere potuisse, unde tanti rumoris falsitas promanasset, ac tanta animorum mutatio esset oborta, verbisque jurantibus affirmantes, matrimonii rumorem mendacem esse, neque de ejusmodi dote quidquam Gallis innotuisse, multò minus Tractationem Præpotentibus Ordinibus insciis atque inconsultis cum Hispanis tam occultè tamque brevi temporis spatio, postquam ex Hispaniâ ad Comitem Penderandæ literæ essent missæ, quibus jubebatur proponere, ut Regina Galliarum ejusmodi æquam justamque moderationem adhiberet, quæ Paci Gallos inter & Hispanos conflandæ inserviret; quam quidem Negotii detectionem ipsimet Legati à D. D. Mediatoribus accipientes, regesserant, eam Se Præpotentium D. D. Ordinum Legatis indicare oportere: quibus relatis Comes Penderandæ responderat, per Se quidem licere, Præpot. D. D. Ordinum Legatis hujusce detectionis certiores reddi, quemadmodum ea quoque sequenti die, summo manè supradictis Legatis fuerat indicata. Simul etiam, quod si antehac de ejusmodi conjugio quidquam innotuisset, seu propositum fuisset, illud nihilo minus Se indicasse; porro autem sinceram ac pari animi voluntate Societatem ac familiaritatem mutuam continuaturos; esse promiserunt atque asseverarunt, Reginam omnesque Galliarum Ministros nihil aliud quidquam expetere; Insuper etiam neque Se, quibus Princeps quidam adesset, ac Domini, qui viginti aut plures jam Annos in Regni Galliarum commodum atque honorem legationibus fuerant perfuncti, insuper etiam ejusmodi semper extiterant, quibus tutò credi omnisque fides haberi posset, neque operam, neque auxilium Suum unquam laturos esse, quo vel minimus Fœderati Belgii Provinciis Earumve Subditis, utpote Regni Galliarum optimis certissimisque Sociis, infidelitatis actus obtingere posset; neque Majestatem Suam Regiam permissuram, ut fidei non servatæ causâ Nomini ac Dignitati Suae quidquam derogetur (quin ipsemet Comes Servientius hujusmodi verbis Dominum Loenium fuerat alloquutus eademque postmodum repetierat, *Perfidus omnino existerem*) ac si quid eveniret, unde suspicio aut tale quid adversus Fœderationis Articulos incideret, ut apertis hoc verbis indicare vellent, Se quoque omni tempore ac loco rerum omnium, quæ innotuissent, indicium facturos esse, Eamque animi sinceritatem ipsi similiter præstarent, quam à Se expectarent. Quoniam vero conjugii ac dotis rumor ad D. D. Ordinum Legatos non fuerat perlatus, credendum esse dicebant, idque verbis jurantibus affirmabant, non nisi fallaciam Hispanorum Eorumque commentum esse, eum in finem adhibitum, quo rebellionis in Catalonia materiam præberent, & diffidentiam quandam inter Majestatem Galliarum ac Præpotentes Ordines Generales efficerent, ut isthoc pacto tempus aliquod evincerent, sibi de rebus omnibus prospicerent, atque Negotium de Copiarum educatione disturbarent; quod tamen, si cum summa animi alacritate susciperetur, solum atque unicum remedium futurum, quo commodum atque Fœdus perpetuum ac firmum cum Hispanis contrahi ac conflare posset; cujus quoque causa Monasterium omnes convenerant. Adhæc insuper addebant, Se rerum in Provinciis Hispanicis miserimarum Statum, ac tantam inter Ipsos Provinciarum Moderatores discordiam & malevolentiam cognitam habere, ut, si Copiarum cum omni studio, curâ ac diligentia educerentur, hostes se parum ab armis Nostriis protegere ac defendere posse; Sin vero commoda hæc atque oppor-

tuna Copias ab utraque Parte educendi occasio negligeretur, plurimum Auctoritatis amissum, quin etiam Tractatus commodissimi atque utilissimi apparentiam omnem amissam iri. Ipsosque insuper Hispanos tantam rerum Nostrarum focordiam derisuros esse.

Quod ad secundum attinet rumorem, D. Brassetius Residens primo & vicesimo die Martii jussu atque Auctoritate Sereniss. Regis ac Reginae per literas declaravit,

Reginam scil. Majestatis Sua Matrem commodius esse duxisse, ut Regis Hispaniarum oblationem excusaret, utpote qua tanquam judex, in rebus quarum omnium suorum tantopere interesset, amorem atque animum singularem quem ceu Mater habet, quemque erga Statum, cujus Imperium sibi relictum esset, habere oportet, eloqui neutiquam possit. Atque hoc sic existimasse, propinquitatem & consanguinitatem, qua inter Fratrem ac Sororem intercedit, cum hisce minime posse consistere, proindeque, ut Partibus utrisque idem indicaretur, jussisse.

Sepe Pacem cupere, Seque pra alii vi malorum & arumnarum, cum quibus bonum consistatur publicum, commotam esse: atque eâ demum lege & conditione Tractationem instituturam velle, quum pax firma, certa ac perpetua obtineri queat; quum Gallorum Socii & Foederati eadem comprehendantur, iisque ut satisfiat, sedulo curetur; denique quum hæc omnia Monasterii, non alibi, agantur & transigantur.

His itaque concessis, Præpotentes D. D. Ordines Generales certos esse posse, Majestatem Suam hoc Consilium decretumque nullo tempore commutaturam esse, Eamque semper animi constantiam in Gallis inventuros, quâ non nisi consensu mutuo & Foederati Belgii Satisfactione Tractatio qualiscunque instituetur; cujus quidem D. D. Ordinum res & Fortuna ut intuto collocari possint, tam impresentiarum quam in posterum non minori studio, operâ ac diligentia, quam ipsiusmet Gallia, curaturam; Cui quidem fundamento non famæ ac dignitati duntaxat Majestatis Sua, neque fidei, quam semper intactam Sociis ac Amicis Suis conformi præstituram, verum etiam Ipsorum omnium Sueque saluti atque incolumitati inservienti superstructuram esse: Quod Præpotentes D. D. Ordines Generales firmiter sibi persuasum habere posse, quod si à Foederatione isthac mutuâ non discessum fuerit & Gallos & Præpot. D. D. Ordines Gener. eadem consequuturos commoda, qua Tractationibus Privatis, summo cum honore summaque cum Status Vtriusque securitate, obtineri possunt, quum alioquin conditio hæc utraque variis diversisque Tractationibus petenda rogandaque certo veniat.

Monasterii quin etiam Regis Galliarum Legati, quamprimum responsionem ad literas sibi missas, unâ cum *Compromissi*, ut vocant, propositione per D. D. Mediatore, percepissent, longè latèque Præpotentium D. D. Ordinum Legatis exposuerunt, simul etiam exhibuerunt Ipsas Reginae Galliar. literas, continentes, Serenissimam Reginam Regnique Ordines, postquam maturo ac deliberato consilio *Compromissum* per D. D. Mediatore propositum, ac Regis Hispaniarum Nominem Serenissimæ Reginae oblatum, quo summè dicta Regina, quod æquum justumque foret, eloqueretur, cognovissent; simul etiam in eam, qua Serenissima Regina oriunda est, familiam oculos Suos convertissent, ac Regem Hispaniarum, quæcunque elocuta foret, approbaturum esse, uno ore judicasse, dictum *Compromissum* nihil nisi verba Regis humanitate plena existere, quibus erga Reginam Sororem Suam fuerat usus, terminosque nihil certi statuentes nimisque Generales esse, quam ut iis Regni Vtriusque controversia amoveri penitusque componi possent: Eodem plane modo Majestatem Suam ac pari confidentia arbitrio iudicioque Regis Fratris Sui

submittere posse, ut Gallos inter & Hispanos litem componeret, si nimirum Regni utriusque conditionis rationem haberet, & quo in loco jam nunc utriusque res & fortunæ sitæ forent consideraret, sive in quem locum brevi temporis spatio redigi possent, ac Majestatem suam ejusmodi Regis sententiæ quoque subsignaturam; at verò quo Regni utriusque lites ac differentiæ tantò certius componantur, certa atque indubitata media proponi necesse esse; quin etiam commodius tutiusque fore Pacem eâ quidem lege confirmari, ut omnia, prout nunc sita sunt, in eodem relinquuntur loco, atque utraque Pars, quæcunque jam possideret, eadem retineret, ac Galli respectu Pacis quæcunque sibi in Hispanias competere existimant, prorsus omitterent, neque armis res hæctenus feliciter gestas tam commodo atque opportuno tempore conficerent: Eâ tamen lege ac conditione, ut Hispani similiter omnibus Gallorum Sociis ac Fœderatis plenissimè satisfacerent; neque Tractatio quæcunque particularis admitteretur, verum denegaretur, atque Monasterii duntaxat conficeretur. Eapropter etiam Reginam cupere, ut hujusmodi animi sententia per Dominos Legatos, quoad ejus fieri poterit, verbis humanissimis Dominis Mediatoribus indicaretur, quò Hispanorum Legatis proponeretur.

Quibus lectis, harum literarum ipsos participes fieri Dux retulit, antequam earundem quidquam Mediatoribus indicatum fuisset; proindeque petiit, ut hæc omnia sibi retinerent, ac viginti horarum spatium expectarent, priusquam literarum Exemplum Mediatoribus exhiberent.

Porrò autem summe memoratus Dux hisce addidit, *Dominos hosce omnia pernoscere oportere*, ac literas à Serenissima Regina literis seu notis Arithmetice conscriptas protulit, è quibus, per Comitum Avaucium recitatis, sequentia observarunt, Reginam sc. ad ipsos hæc scribere: *Vnâ cum Principe Aureliæ, Principe Condæo, Cardinali Mazarino cæterisque Consiliariis vidi ac perpendi ea, quæ Domini Mediatores Nomine locoque Regis Hispaniarum Mihi obtulerunt, nimirum ut inter Regem Filium & Regem Hispaniarum Fratrem meum, respectu utriusque differentiarum, sententiam meam, quæ æqua atque honesta foret, dicerem, simul etiam Familiæ, unde prognata sum, rationem haberem: quam quidem non nisi humanam oblationem, verbis humanissimis confidentiâ à Rege Sorori suæ propositam, uno ore omnes diximus, eamque nihil certi quidquam continentem, ac terminis nimis generalibus propositam declaravimus, quam ut super eâ sententiam aliquam dicere possem; quod à Me, si æqui honesti, Familiæque, qua oriunda sum, rationem aliquam habeam, fieri neutiquam potest, ut Meam de Regis Filii, & Regis Hispaniarum Fratris differentiis sententiam dicerem; quippe hujusce Mater quum sim, & Regentis Regni Galliæ qualitatem considerem, à partibus Filii Regis stare necesse habeo, proindeque Iudicem Me, quæ Partium studio ducar, existere oportet, quoniam obligatio ac devinctio, quæ Mater Filio suo Eiusdemque Regni commodo obstricta tenetur, major est, quam ea, quæ Fratri suo Eiusdemque Regni commodo alligari potest: neque etiam, quæ Mater & Galliæ Regina, ejusmodi commoda Filio Meo surripere possim, quæ armis Galliæ ab Hispanis consequutus possidet, idque propter ea, quæ sibi in Hispanos Iure optimo competere existimat, quæque Rex Hispaniarum à Gallis immerito hæctenus retinet. Haud equidem parvi duco Regem Fratrem Meum, ac tantum Ipsius æqualitati tribuo, ut simili planè confidentiâ Regis utriusque differentias Fratris Mei sententiæ permittere minimè dubitem; eâ lege tamen ac conditione, ut Rex Hispaniarum, Frater Meus,*

eorum, quæ Regi Filio Meo commoda atque honesta sunt, rationem habeat, & quo in loco res ac fortuna utriusque Regni jam nunc sita sunt, aut quem in locum brevi temporis spatio redigi possunt, utque Ego approbem ac confirmem, quacumque Frater Meus eo casu decreverit & statuerit, ut hoc pacto pacem, quam summopere amplector, & ad quam omnia, quacumque possum, conferre cupio, consequar: At verò propter ingentem Turcarum ad bellum apparatus non ejusmodi generales, & quibus nihil certi quidquam statuitur, termini proponi debent; Contra verò certa atque indubitata media, quibus Pax firma ac perpetua obtineri posset, adhiberi oportet; quibus hoc tempore neque certiora neque promptiora existere posse judicamus, quam ut omnia, in quo nunc sita sunt, relinquuntur loco, & quæ ab utraque Parte occupata sunt, retineantur; adeò ut Galli, respectu Pacis, quacumque sibi in Hispanos Iure optimo competere existimant, quæque armis belli ab iisdem consequuti sunt, eorum omnium respectu, quæ à Gallis Hispani retinent, latius extendere onissuri sint; eâ lege tamen, ut nullam Tractationem confirmaturi sint, nisi Gallorum itidem Sociis & Fœderatis Hispani satisfecerint, neque ullam prorsus Tractationem particularem accepturi, sed eam denegaturi, atque ut transigatur, Monasterium ablegaturi sint. Nihilominus tamen, quod si Hispani restituere cupiant ea, quæ Gallis, respectu eorum omnium quæ Hispani surrepta tenent, competunt, ut sc. Hispani Regnum Navarra, quod Gallis hereditarium est, reddant, Gallos plura eaque majora, quam quidem Navarra Regnum estimatur, reddituros esse. Ego autem, si Hispaniarum Regina existerem, & tam probè utriusque Regni Statum ac Conditionem edocta forem, quam quidem Regis Hispaniarum res afflictas perspectas habeo, Ipsemet autem Frater ingentes belli tam in Gallia, quam in Belgii Provinciis apparatus nosset, nulla Regi Hispaniarum media ad Pacem consequendam alia excogitare aut demonstrare possem, quam quæ supra commemorata fuere.

Postquam Literarum lectioni Comes Avaucius finem imposuisset, Dux Longevilla alias quasdam à Comite Aureliæ ad supradictos Legatos exaratas recitavit, quibus omnia literarum à Serenissimâ Reginâ datarum argumenta paucis continebantur, ac quibus, ut ea omnia Legati exequerentur, jubebantur: iis autem sequentia inferta erant; Flandriam tam latè patentem comperi, ut Galli res ulterius feliciter gerere possent: at vero iis jam nunc desistere præstat, quò Pax eò facilius obtineri possit.

Idem quoque Comes Avaucius literas à Principe Condæo ad Gallia Legatos, non dissimili argumento cum literis à Serenissimâ Reginâ datis, conscriptas perlegit; deinde autem literas à Cardinali Mazarinò ad Ducem Longevilla missas recitavit, quibus argumenta literarum à Serenissimâ Regina breviter expressa habebantur, deinde ingentes belli apparatus majores, quam ante hunc diem unquam, proponebantur, quo tantò maturius exercitus educi possent: Exercitus scilicet Ducis Aureliæ in Flandriam, alter in fines Gallia extremos, ductu atque auspiciis Ducis Auguiennæ; Exercitus in Cataloniam, Exercitus Principis Tomasonii in Italiam, Exercitus Marecalli de la Tour in Germaniam, Classis denique quæ mari apparabatur: tantis quinetiam Copiis, rebusque necessariis instruebantur, quo tanto sibi commodiorem ac faciliorem ad Pacis Tractationem viam pararent. Quinetiam Comites Avaucius & Servientius singuli literas à Mazarino datas exhibuerunt, quæ eadem cum Serenissimæ Regina literis continebant. Porro autem summè dicti Legati retulerunt, quod si Præpotentium D. D. Ordinum

Copiæ bellique proposita omni studio, cura ac diligentia instituerentur; brevi temporis spatio, omni dubio procul, Tractationem utilissimam atque honestissimam obtineri posse, Gallosque inviolabiter observaturos Fœderationem, quam cum Præpotentibus D. D. Ordinibus, utpote fidissimis Optimisque Gallorum Sociis iniverant, quorum quidem Amicitiam & Societatem Galli plurimi æstimabant: quapropter etiam hanc, quam cum Præpotentibus Ordinibus Fœderationem sanciverant, nunquam dissoluturos esse. Tanti enim fidem in Tractatione quacunque præstitam ducebant, ut, si quando Tractatus alicujus cum Principibus aut Rebuspub. initi, transgressio aut violatio aliqua oboriretur, ea non à Gallis, sed à Fœderatis perpetrata foret: in cujus rei testimonium literas hæc omnes summè dictis Legatis exhibuerant, atque omnia, quæcunque perceperant, iisdem sincerè fideliterque communicaverant.

Tantis tamque sinceris assertionibus privatæ alicujus Tractationis suspicionem, quæ ex utroque jam memorato rumore orta credebatur, *Matrimonium sc. Hispanicum, & Compromissum*, nonnihil semovebant. Interim tamen ex animis Legatorum delere haud poterant, ne, continuato cum Hispanis bello, Gallorum opes nimium accrescerent, ac postmodum metuendi nimis forent. Hæc quin etiam suspicio nonnihil, per sermones Ipsorum literasque supradictas & plurimis ambagibus fictisque rationibus exornatas, adaucta fuit: *Hispanorum videlicet vires fractas, Gallorum ad bellum apparatus, quam ante hunc diem, majores existere, quibus se majora quoque efficere posse persuasum sibi habebant.* Gallorum insuper Legati vires Hispanorum assiduè nobis extenuando, *subactarum sc. Provinciarum Civitates in dubio versari, neque diutius onera aut census exsolvere, quinimo semetipsas Hispanorum dominio certissimè subducere velle,* plus mali atque incommodi Suis quam boni efficiebant, quandoquidem hoc pacto Fœderati Belgii Provinciar. Præpotentes D. D. Ordines Generales magis Gallos quam Ipsosmet Hispanos metuebant: quippe Fœderati Belgii Provinciæ expugnatione Hultana satis superque munitæ erant, neq; ab Hispanis sibi quidquam metuendum habebant. At vero, si reliqua pars Flandriæ à Gallis occupata foret (prout Tractatio Provinciarum Divisionis talia continebat) Præpotentes D. D. Ordines Generales ingentes nimis & formidabiles sibi Affines consequuturos esse credebant.

Quæ quidem suspicio Provinciarum, imprimis vero Hollandiæ Moderatorum ac Subditorum optimorum animos indies magis magisque cepit: Reliquarum enim Provinciarum tam altæ examinationi rem minimè subjiciebant, sed bellum omni studio promotum cupiebant. Quem in finem etiam nonnullæ Fœderati Belgii Provinciæ instabant, ut more solito subsidii Copiarumque educationis Tractatio cum Gallis renovaretur: quapropter etiam literæ mandatoriæ ad D. Oostervicium Præpotent. D. D. Ordinum in Gallia Legatum missæ fuerunt, Idque Hollandiæ Ordinibus insciis, quod tamen in ipsorum Concilio nonnihil molestiæ postmodum concitavit.

Die 22. Martii, Renswoudæ Dominus in Concilio Præsicens, reliquarum Provinciarum Ordinum Deputatos adhortatus est, ut ipsis placeret Deputantium suorum sententiam exponere, super literis Auctoritatis nono die Februarii, proximè elapsi compositis, in Concilio recitatis, atque à Provinciarum Ordinum

Deputatis D. D. suis Deputantibus missis, prout ad Reipub. commodum atque ad Tractatus Monasterii ineundi certitudinem & securitatem, qualem Hispanorum Plenipotentiarum exigerent, pertinere arbitrarentur. Secundo, summè dictus Dominus Renswoudæ in Concilio Præsidentis, Provinciarum Ordinum Deputatos rogavit, ut D. suorum Deputantium sententiam explicare vellent, super animadversionibus in literas Auctoritatis à Præpotentibus D. D. Ordinibus tricesimo & primo die Octobris, Anno 1645. D. D. Plenipotentiarum ad Tractationem Monasteriensem concessas; quæ quidem animadversiones in eo consistebant, ut nimirum vox *Necessario* è literis Auctoritatis ommitteretur, utpote adjectiva vocis Absentiæ; Secundo ut in Præpot. D. D. Ordinum General. literis Auctoritatis, clausula Ratihabitionis à *tempore præsentis*, pro eo, à *futuro*, insereretur. Posthac in Concilium Ordinum sex Hollandiæ Deputati Extraordinarii pervenerunt, ac simul cum Ordinariis Eiusdem Provinciæ Deputatis vehementer institerunt, ut super Actis quibusdam Monasterii, in Provinciæ suæ Ordinum sententiâ vicesimo & quarto die Februarii, proximè elapsi, (cujus exemplaris cuique Provinciæ Copiam fecerant) in Monasteriensem Tractationem institutâ, porrò ageretur, donec literæ Auctoritatis decernerentur atque exhiberentur. Quo in consilium vocato, visum consultumque fuit, ut è literarum Auctoritatis titulis semoverentur, quem ad modum etiam præsentibus semoverentur verba, *Vtriusque Orientalis & Occidentalis Indiæ*, insuper etiam è consequentibus, verba *delegati*, quin etiam verba, *in multos Annos*. Quod autem ad literas Auctoritatis attinet, quas Præpotentes D. D. Ordines Generales Dominis suis Plenipotentiarum ad Monasteriensem Tractationem dederant, concessum fuit, ut ex iisdem delerentur, quemadmodum per præsentibus delentur verba sequentia, *Necessario*, sed quod insertionem clausulæ *Ratihabitionis de præsentis*, loco *Ratihabitionis de futuro*, spectat, quæ Præpotent. D. D. Ordinum literis Auctoritatis fuerat inserta, summè dicti Ordines declarabant, se ejusdem mutationem ab Hispanis petitam neutiquam concedere posse, sed vero eam penitus denegare, proindeque, ut memoratus literarum Auctoritatis conceptus ipsæque literarum Auctoritatis literæ eo modo ac formâ permanerent, decretum fuit, utque tum conceptus tum ipsæ literæ secundum formam & constitutionem suam ad Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum Monasterium mitterentur; nimirum conceptus literarum Auctoritatis, qui Hispanorum Plenipotentiarum traderetur, secundum quem à Rege suo literas Auctoritatis formâ debita impetrarent, literæ quin etiam Auctoritatis à Præpotentibus D. D. Ordinibus Plenipotentiarum suis concessæ, ut cum Hispanorum Plenipotentiarum literis commutarentur: Quapropter summè dicti Plenipotentiarum se ad literas mandatorias Præpotent. D. D. Ordinum quinto die Februarii, proximè elapsi, porrò componerent. Sed quod attinebat, ad ea, quæ tam Extraordinarii quam Ordinarii Hollandiæ Deputati de Actis supradictis proposuerant, nihil certi constitutum fuit, propterea quod Frisiæ & Trans-Ysulaniæ Deputati ea in re cum Hollandiæ Deputatis consentiebant, Zelandiæ verò Ultrajectiq; Deputati se nihil mandati super hoc Negotio accepisse declarabant; quodque Gelriæ Ordin. Deputati declarabant, se de supramemoratis Actis solos agere posse, si videlicet reliquæ Provinciæ consentirent, soli autem Civitatum Groningæ

ningæ Omlandixque Ordinum Deputati aberant, neque per literas neque per Deputatos suos quidquam super iis, quæ hæctenus proposita fuerant, responderant, quamvis Utriusque Provinciæ Ordinum Deputatis, aliis de causis Hagæ-Com. commorantibus, atque ad Concilium Præpotentium D. D. Ordinum variis temporibus eâ potissimum de causâ convocatis, omnium quæ acta fuerant exemplaria tradebantur, quæ Deputantibus Suis referrent, Eorumque mandata expeterent; adversus quæ tamen Hollandiæ Deputati protestati fuere.

Literæ autem seu Conceptus Auctoritatis, quam ad formam ab Hispanis exigebatur, etiam prius quam de Eodem Ordines convenissent, respectu Actorum, quorum beneficio cum Hispanis ulterius ageretur, Dominis Galliæ Legatis Monasterii communicatus fuit; qui cum sibi majorem in modum displicere dixerunt, idque duobus in locis, primo quod clausula *Tractandi simul cum Sociis & Fœderatis Suis* fuerat omissa; prout ea Hispanorum literis Auctoritatis fuerat inserta, *Tractandi sc. cum Gallis*. Quam licet ad literarum Auctoritatis essentiam neutiquam pertinere confiterentur, tamen eam inferendam esse necessarium existimabant, quò arctissimum Fœderationis & Societatis vinculum Gallos inter & Ordines Fœderati Belgii Generales, tam *re ipsâ* (quæ quidem ipsorum verba sunt) quam *secundum apparentiam* innotesceret. Secundò, ea ipsis clausula continuo displicebat, *Tractandi cum Fœderati Belgii Ordinibus Eorumve Plenipotentiaris*. Cum tamen in omnibus Auctoritatis literis à Cæsarea Sua Majestate, Regia Majestate Galliæ, Sueciæ & Principibus Electoribus, &c. datis, hæc simpliciter inserta erat, *Tractandi cum Plenipotentiaris*; Illud addendo, quemadmodum Hispani semper optârant, cum Fœderati Belgii Ordinibus seorsim Tractationem instituere, hanc clausulam jam eò pertendere; Idcirco ejusdem clausulæ mutationem majorem in modum petebant: quæ tamen petitio haud multum apud Præpotentes Ordines valuit: Sed, loco mutationis, Hollandiæ Ordines semper institerunt, ut Dominus Pauw & Dominus Knuytius Monasterium delegarentur, atque ibidem cum Hispanis Actorum quorundam beneficio ulterius agerent: Zelandiæ verò atque Ultrajecti Ordinum Deputati in contrariam ibant sententiam, Copiarumq; educationem acerrimè urgebant.

Mense hoc Aprili, sexto sc. & decimo octavo die, sequentes Tractatus de Copiarum videlicet Classiumque educatione, initi confirmatique fuerunt.

Majestas Sua Gallia Consilio Serenissima Matris Suae Regentis illud sedulo considerans, quod jam biennium præterierit, quo tot Legati, Plenipotentiarii & Deputati Monasterium Pacis publica Tractationi destinatum convenerunt, neque hæctenus quidquam transegerunt; Insuper etiam quod Hispani dissidium potius ac dissolutionem inter Amicos & Fœderatos interjicere, quam lites omnes optimo atque honestissimo modo tollere ac componere conati sint. Eapropter Majestas Sua constituit decrevitque invasiones atque oppugnationes adversus Eos conduplicare, quo ipsos vi armorum suorum ad Pacem adducat, & quanto studio quantisque viribus poterit, unâ cum Fœderati Belgii Ordin. Generalibus Eosdem aggredi. Quibus Ordinibus Generalibus, quo tantos sumptus expeditioni cuidam insigni consocienda impendendos sufferre

sufferre queant, summè dicta Majestas ad Annum præsentem 1646. subsidium aliquod nummarium extraordinarium, secundùm subsequentes Articulos, concessit.

1. Majestas Sua Regia Anno hoc 1646. summè dictis Ordinibus Generalibus duodecies centenens librarum millibus subveniet, quibus Ordines Generales Extraordinarias militum Copias, aut jam conscriptas, aut postmodum conscribendas, exsolvendi sunt; adeo ut dictam nummorum Summam nulli rei, præterquam Copiis exsolvendis, impendere liceat; quod summè dicti Ordines Generales constanter atque inviolabiliter observaturi sunt, quo mediis, quibuscunque poterunt optimis, hostes invadant atque oppugnent.

2. Majestas Sua in certiores nummorum exsolutionem Chirographum, seu Assignationem, quam vocant, dari curabit, atque in satisfactionem Ejus, quem D. D. Ordines Generales hunc in finem in Gallia præficient, quo Parisiis dicti nummi præsentis Anno exsolvantur; que quidem exsolutio tribus Anni terminis instituetur, nimirum quater centena librarum millia à primò Confirmationis & Ratificationis die; quater itidem centena librarum millia Mense Julio, proximè venturo, quater denique centena librarum millia Mense Octobri subsequente.

3. Qua lege ac conditione summè dicti Ordines Generales semetipsum obstringunt atque obligant, se exercitum satis ingentem satisque instructum, quò expeditionem aliquam insignem consicere possint; educturos. Quod Majestas Sua itidem promittit ac pollicetur: Videlicet se ingentem satisque instructum exercitum educturam esse, quo præclari quid in Belgii Provinciis effectum reddere, sive Hostes quantis poterit incommodis afficere queat.

4. Summè dicti Ordines Generales concedunt, ut Gallorum Præfectorum stipendia, à supra memorata nummorum Summa deducantur ac reserventur, quò statim Præfectis exsolvantur eo plane modo, quo Tractatu Anno 1630. insuper etiam decimo & quarto die Aprilis, Anno 1634. inchoato, concessum conventumque fuit: deinde ut is, qui ab Ordinibus Generalibus nummorum, Parisiis annumerandorum, receptioni præfectus fuerit, obstrictus obligatusque sit Gallorum Præfectorum stipendia à posteriori nummorum Parte exsolvere.

5. Majestas Sua Regia Ordinesque Generales sex septimanarum, aut duorum Mensium spatio, si fieri poterit, præsentis Articulos confirmabunt & subscribunt.

6. Præfens autem Tractatus Superioribus inter Majestatem & Ordines Generales inchoatis Fœderibus Ligisque nihil quidquam derogabit, utpote qua vim suam ac vigorem obtinebunt, atque à Parte utraque constanter atque inviolabiliter observabuntur.

In quorum omnium Testimonium, Nos Deputati & Commissarii vi Literarum Nostrarum Auctoritatis & potestatis præsentibus manu Nostra subscripsimus solitisque sigillis munivimus. Actum Parisiis, sexto die Aprilis, Anno 1646. Notatum erat, de Lomenie (L. S.) Particelle (L. S.) d'Estrades (L. S.) Gulielmus de Lyere (L. S.)

In pleniorum Articuli tertii præsentis Tractatum concessum fuit, ut Majestas Sua Regia & Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales singuli exercitum octodecim seu viginti millium peditum, & quatuor millium supra quingentos, sive quinque millium equitum in Belgii Provincias educeret, ad summum quarto die Maji, proximè venturi, nisi is, cujus ductu atque auspiciis Regis Hispaniarum Copia educuntur, suas primum educeret: quo quidem casu Majestas Sua Ordinesque Generales Copias suas educere obstringentur, quocunque Hostes se verterint. Quinetiam conventum fuit, ut D. D. Ordinum Generalium Copia ejusmodi locum oppugnarent, cujus expugnatione plurimum ad Hostes damni pervenire posset; utque Majestatis Copia similiter locum quendam munitum oppugnarent, sive ejusmodi in Hostium agros

agros invasionem occiperent, ut Hostes exercitus sui Partem plurimam adversus Majestatis Suae expeditiones impeditam habere cogantur, utque Celsissimo Arausionensium Principi tanto melior rei feliciter gerenda occasio praebeatur. Eâ lege tamen ac conditione, ut, si Majestatis Suae Copia nihil aliud præterquam simplicem Hostium Copiarum distractionem efficere possent, quatuordecim diebus ante D. D. Ordinum Generalium Copias educerentur; sin vero conclusum decretumque fuerit, ut utriusque Partis Copia locum quendam munitum oppugnarent, dicto ac constituto die educenda erunt, eâ lege, ut is, qui promissionibus suis non steterit, fidei malè servata arcessendus veniat.

Summè dicti Ordines Generales promittunt ac pollicentur se curaturos atque effecturos esse, ut triginta, ducentorum, trecentorum, quadringentorum & quingentorum vehium naves, suis sumptibus debito modo exornata instructaque, vicesimo die Aprilis Caletum præternavigent, quò Hostes à Parte maritima Flandriam intrare prohibeantur; Ac si Regia Majestatis Copia Oppidum aliquod ad Oras Flandriae maritimas aggressa fuerint, supramemorata navium triginta Classis tamdiu in Oris Flandricis permaneat, quamdiu Regia Copia occupta expeditione impedita tenebuntur; ipsum quinetiam Oppidum à Parte maritimâ hoc modo oppugnatura, ne quis aut Hispanorum, aut aliorum Regum & Principum Copiis armisque obsesso Oppido quocumque tandem modo succurrere queat.

Summè dicti Ordines Generales tali quoque casu commeatum omnem, qui è Gallia supportabitur, ad Castra Regia sufficiente militum præsidio pervecturos, sive ut pretio mediocri eodem pervehatur, curaturos esse promittunt, si nimirum ventus adversus fuerit, aded ut è Gallia abundè satis apportari nequeat, sed vero si secundus fuerit, ut è Fœderati Belgii Provinciis ad suprascripta Majestatis Suae Castra pervehi commodius possit, quo expeditionem, quam Copia Eiusdem instituent, facilius maturiusque conficiant: Cui quidem expeditioni Majestas Sua nunquam arma viresque suas intendisset, nisi firmiter sibi persuasum habuisset D. D. Ordines Generales præsentis Tractatus Articulos constanter fideliterque esse observaturos, quos fide, quæ est optima, observaturos se promittunt spondentque, aut si contrarium patrarint, ut perfidia & Tractatum cum Majestate Suâ initorum violationis accusandi veniant.

Quinetiam summè dicti Ordines Generales promittunt ac pollicentur, se Majestatis Suae Copiis concessuros esse, ut Mosam Trajectensem liberè secureque trajicere possint, eâ lege tamen ac conditione, ne illud in Provinciarum suarum damnum aut præjudicium cedat.

Denique D. D. Ordines Generales promittunt ac pollicentur, se Copias suas in Urbium stationibus non locaturos, quamdiu publicum commodum permittere ac tempus postulare videbitur.

In quorum omnium Testimonium, Nos Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis, præsentibus manu Nostrâ subsignavimus, Annulisque signatoris munivimus. Actum Parisiis, sexto die Aprilis, Anno 1646. Notatum erat, de Lomenie, Particelle, d'Estrades, Gulielmus de Lyere.

Quum autem Fœderati Belgii Provinciarum nautæ jam à multis retrò Annis propter injurias sibi à Gallorum navibus bellicis, (vulgò *Bestelling-Vaerders*) in mari Mediterraneo, sæpenumero quererentur; Idcirco Dominus Reynst Amstelodamensis, Commissarii qualitate in Galliam delegatus fuit, qui una cum Ordinario Fœderati Belgii Provinciarum Legato sequentem de navium educatione Tractatum inivit.

Majestas Sua Consilio Matris Suae Regentis magis magisque Ordinibus Fœderati Belgii Generalibus animi sui ac benevolentia erga Eosdem indicia facere cupiens, propter querelas sæpenumero ab iis institutas, eò quod Provinciarum suarum Subditi variis & miseris modis in Commercii ac Navigationibus perturbarentur, simul etiam naves ipsorum mercenaria à Majestatis Suae navibus bellicis armatisque ducibus diriperentur, quum in navibus mercenariis quidquam bonorum ad Hostes pertinentium invenirent, quapropter etiam ejusmodi naves mercenaria prædam justam haberent, Idque ex præscripto decreti à Serenissimo Rege Henrico III. (gloriosissima memoria) Anno 1584. super Commercii ac Navigationibus editi. Cui quidem malo Majestas Sua Regia ordine aliquo certo bonoque mederi cupiens, & quibuscunque mediis poterit optimis, malis atque incommodis, quæ ex ipsa dicti decreti executione quotidie oriuntur, occurrere, nec non ad tempus aliquod ab ejusdem Decreti vigore abscedere, in summè dictorum Ordinum Generalium commodum, propter petitionem ea de causa per Dominum Oostervicium, Ordinarium Eorundem apud Nos Legatum, simul etiam per Dominum Reynstium, qui ad Nos Eapropter Commissarii qualitate missus fuit, institutam; qui, postquam indicassent, se quadam Majestati Suae super Commerciorum Negotio proponere ac rogare velle, Commissarios itidem à Parte sua delegavit, qui Eosdem interrogarent ac, quid petitori essent, inquirerent, & quacunque optima & Navigationibus Commerciiisque maxime inservientia fore arbitrarentur, cum iisdem concluderent ac decernerent; Qui tandem variis colloquiis & conventibus ultrò citroque habitis atque institutis, de sequentibus inter se convenerunt.

1. Executio Decreti à Serenissimo Rege Henrico III. Anno 1584. super Commerciorum Negotio editi, quo indicatur, Merces aliaque bona ad Hostes pertinentia cedere publicationi eorum qui ex Amicis & Fœderatis sunt, donec eam in rem ordo aliquis bonus decretus fuerit, differetur: qui quidem decreti Articulus dehinc adversus Fœderati Belgii Provinciarum Subditos neutiquam observabitur, neve ad quadriennii spatium executioni mandabitur; aded ut naves mercenariæ beneficio Salvi-Conductus ab Archithalasso D. D. Ordinum Generalium concessi, in Mari Mediterraneo, Sinu Levantico & Oceano, ubi sc. Salvi-Conductus Certificationem, quam vocant, ab Archithalasso datam, sive locorum & Subditorum, ad quos dictæ merces pertinebunt, exhibuerint, liberè securèque cum omnibus suis mercibus, quin etiam frumento ac semine, cujuscunque generis fuerit, ad Hostes pertinente, navigabunt; exceptis tamem mercibus exportari vetitis, cujuscunque sunt, Pulvis pyrius, sclopeta, omniaque armaturæ genera, Equi, aut quidquid bello inservire potest; milites quinetiam Hostium advehere vel avehere neutiquam licebit; aut qui contra fecerint, Eorum tam naves quam merces cum omnibus eodem spectantibus licita justaque præda habeantur: quod similiter executioni mandabitur adversus eos, qui frumentum, arma, seu quod ad bellum spectat, ejusmodi in loca asportaverint, quæ Regiis armis tunc temporis oppugnabuntur.

2. Contrà vero, à Parte Fœderati Belgii Ordinum Gener. demò in lucem edentur ejusmodi decreta, quibus Subditi sui prohibebuntur, Regi Hispaniarum Ejusdemve Sociis, sive navibus, in quacunque Regis Hispaniarum expeditione, equorum militumque transvectione, tormentis quibuscunque, armis, cæterisque rebus bellicis, quinetiam navium suarum venditione, militum Sociorumque navalium traditione, quicquam officii præstare; eà lege ac conditione, ut contrafacientium naves, merces bonaque omnia tanquam justa præda diripienda veniant. Ac si Serenissimus Galliar. Rex de transgressionibus ac Decreti ejusmodi violationibus con-

questus fuerit, pro Iudicum arbitrio rerumque in Gallia Inquisitione, quæ per Senatus Archithalassi Prætores sive per Majestatis Suae Agentes, aut Gallorum Consules, in ejusmodi portubus orisve exterarum regionum maritimis commorantes, instituta fuerit, supplicium ab ejusmodi sumere obstricti obligatique teneantur; Ac si quæ naves Ejusmodi transgressorum decretique violatorum à Majestatis Suae Nautis Ducibusque interceptæ forent, cum omnibus Suis mercibus bonisque tanquam licita præda habeantur. A Parte iidem Majestatis Suae, Ejusmodi decreta, sub pœna iisdem comprehensa, de novo in lucem edentur.

3. Et quo omnis lis ac contentio, quæ dehinc oboriri posset, cum naves mercenariæ Fœderati Belgii Subditorum Majestatis Suae navibus bellicis, aliisque Ducibus armatis occurrent, evitetur proîsusque amoveatur, dictæ naves mercenariæ, quamprimum vexillum navium Gallic. (quæ nihilominus, quò usque se tormenti ictus porrigit, à dictis navibus abesse cogentur) conspexerint, reverentia ergo vexillum Suum dimittere tenebuntur, ac cursum sistentes, ubi signum ipsis datum, tormentumque sine globo explosum fuerit, ad naves Majestatis Suae bellicas accederetenebuntur, sic tamen ne vela Sua dimittere cogantur (quippe Majestas Sua in Ordinum Generalium commodum de jure Suo, quoad decreti Anno 1584. editi observationem, discedere cupit, ad quatuor scilicet Annorum spatium, donec suprascriptus ordo super Commerciorum Negotio compositus ac divulgatus fuerit) quo supra memoratis navibus bellicis aliisque Regiis Ducibus, quibus Majestatis Suae navium imperium permissum fuerit, tempus detur, scapham Suam ad naves mercenarias advehendi, quæ quidem tres quatuorve viros recipient, iisque Navigationis Suae cursus indicabunt Salvosque-Conductus exhibebunt; similiter etiam iisdem inquirere licebit, num quidquam mercium, quæ exportari vetitæ sunt, & quarum supra mentio facta est, in dictis navibus mercenariis reperiantur, absque ullâ tamen ulteriore Inquisitione, sive mercedis pro eadem receptione. Ejusmodi vero Inquisitio non nisi in Mari aliisque locis exteris permittetur; Salyâ tamen consueta illâ atque ordinaria in portibus Gallicis Ejusmodi navium Inquisitione, quæ jam à multis retrò Annis in omnibus Gallia portibus obtinuit.

4. Quo autem summe dictorum D. D. Ordinum Generalium Subditi tantò certiores redantur, nihil sibi in Ejusmodi Inquisitione mali oboriturum, omnibus idcirco singulisque navium Majestatis Suae Ducibus & Præfectis seridè mandabitur, ne quidquam dictis navibus mercenariis molestiæ damniive inferant, eâ lege, ut contra facientibus omne, quod illatum fuerit, damnum imputandum veniat: Duces quinetiam naviumque bellicarum Præfecti dehinc apte discessum Suum, coram Iudicibus ejusdem loci, quo solituri sunt, de duodecim librarum millibus cavebunt, Idque in securitatem ac certitudinem, si forte mali quid in Navigatione Sua perpetrarint, aut Decreti hujus aliorumque Tractatum Articulos violarint; eâ lege ac conditione, ut Decreti hujusce aut Tractatum quorumcunque transgressorum literæ Auctoritatis, quibus navium Suarum Imperium permittitur, nullius æstimandæ sint. Quod similiter à Fœderati Belgii Subditis fideliter observabitur.

5. Dum autem supramemoratus Commerciorum ordo componatur, atque in lucem edatur, Majestati Suae petitioni D. D. Ordinum Generalium satisfacere volenti, visum consulque fuit, ut Articulus sexagesimus & primus Tractatui, Anno 1584. inito, insertus, super navium ab hostibus direptarum receptione, dehinc loco viginti quatuor horarum, quadraginta supra octo horarum spatium observaretur, Idque secundum Decreti præscriptum: quod tamdiu observabitur, quamdiu præsens Articulus executioni mandabitur.

6. Atque omnes & singuli jam memorati Articuli à Fœderati Belgii Ordinibus Eorumque

navibus bellicis observabuntur. Quod autem ad Gallicas naves Mercenarias attinet, eadem cum Fœderati Belgii Subditorum navibus libertate ac securitate gaudebunt.

7. Præsentes denique Articuli Fœderibus & Tractatibus inter Majestatem Regiam Ordinesque Generales initis & confirmatis nihil quidquam derogabunt; sed vim suam retinebunt. Insuper etiam sex septimanarum spatio præsentium confirmationem & Ratihabitionem utriusque Partis Commissarii curabunt.

In quorum omnium testimonium Nos Commissarii, Legatus & Deputati, vi literarum Nostrarum Auctoritatis ac Potestatis, præsentibus manu Nostra subsignavimus, annulisque signatoris munivimus. Actum Parisiis, decimo & octavo die Aprilis, Anno 1646. Notatum erat, Seguier d'Antry, (L. S.) de Lomenie (L. S.) Particelle (L. S.) Bignon (L. S.) Guilielmus de Licre (L. S.) Gion. Reynst (L. S.)

Vicesimo & primo die Aprilis cum in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Extraordinarii & Ordinarii Hollandiæ Deputati ulteriorem Dèputantium Suorum sententiam ac Declarationem super Copiarum educatione tradidissent; quæ in hisce potissimum consistebat, quod nimirum Domini Sui Deputantes Copiarum educationis Negotio tanto studio incumberent, ut quatuor aut quinque dierum spatio à propositione in Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Concilio simul cum reliquarum Fœderatarum Provinciarum Ordinum Propositione tradenda, studium ac benevolentia Sua innotesceret; Idcirco Præpotentes D. D. Ordines Generales promissa illa sibi persuasa habentes, deliberato Consilio decreverunt, ut hujusce Reip. Plenipotentiarum Hispanorum literas Auctoritatis, secundum Earundem conceptum vicesimo & secundo die Martii, proximè elapsi, approbatum, ac supramemoratis Hispanorum Plenipotentiarum traditum, urgerent; ac si supradicti Hispanorum Plenipotentiarum Eiusmodi literas Auctoritatis necdum accepisse se, verum ex Hispaniâ aut aliunde Easdem petiisse dicerent, dicti Ordinum Generalium Plenipotentiarum omni Tractatione prorsus abstinerent; & tempus duntaxat inquirerent, quo requisitas Auctoritatis literas Hispani exhiberent, omisso tamen omni continuationis sermone. Sin verò supramemorati Hispanorum Plenipotentiarum ultrò & sponte sua Acta quædam ad continuandam Tractationem offerrent, quorum beneficio (dum requisitæ multoties Auctoritatis literæ expectarentur) Pacis Tractationem continuarent; illud duntaxat curando, ut eiusmodi Acta sequentia continerent;

Nimirum, ut Hispanorum Plenipotentiarum fide, quæ est optima, promitterent ac pollicerentur, se certo & determinato temporis spatio, in memoratis Actis exprimendo, literas Auctoritatis, quarum Conceptus sequebatur, aut quarum mutatio nulla fieret, exhibituros esse.

Vicesimo & sexto, & vicesimo & octavo die D. Pauw & D. Knuytius Præpotentibus D. D. Ordinibus in Concilio valedixerunt.

Marchio autem de Castel-Rodrigo, postquam jam Pacis Tractationem universam hactenus omitti, Provinciarum quinetiam Fœderatarum Ordines inter sese dissentire animadvertisset, alteras hæc ad Præpotentes D. D. Ordines Generales literas exaravit.

PRÆPOTENTES DOMINI,

Quandoquidem animadverti, non eadem diligentia Tractationem Monasteriensem continuari, quam mihi quidem è responsione Vestra ad literas à me secundo die Decembris, proximè elapsi, ad Vos missas, in animum induxeram, sed verò eâ tarditate, quâ pleraque hujusce Conventus Tractationes, peragi, insuper etiam propter rumores, qui ad Nos Parisiis perferuntur, Gallos videlicet novum aliquem Vobiscum Tractatum iniisse, quo Gandavensium Oppidum, quamprimum Vtriusque Partis Copiæ eductæ fuerint, obsideant; Idcirco quam maxime necessarium esse duxi, ut ad memorati Gandavensium Oppidi defensionem ac propugnationem Copiæ quedam educerentur; majorem in modum rogans atque obsecrans, ut hanc Copiarum Nostrarum educationem pro Vestra singulari benevolentia excusatam habere, Tractationemque porro continuatam velitis, prout in universi Orbis Christiani Pacem decet. Ego autem literas hæc ad Vos dare ed volui, quò consilium animique propositum indicarem; simul etiam peterem, ut non dissimili animi Vestri studio & voluntate Tractationem hanc transigatis, quâ Eandem incepistis, præcipiendo & mandando, ut ea omnia, quæ Tractationi moras aliquas injicere possunt, dissolvantur prorsusque amoveantur. Ac si Vobis, dum hæc statuentur, visum consultumque fuerit Inducias quasdam sive armorum suspensionem decernere, ad Tractationis Universalis conclusionem ac confirmationem, paratum me semper habebitis, quo cognoscere possitis, quid animi Rex Hispaniarum, Dominus Noster, Ejusdemque Ministri habeant, quemque Vobis semper exhibuerunt, ad bonum publicum, quibuscunque modis optimè possent, promovendam. Quod facturos Vos esse confidens, Vobis me semper officiosissimum præstabo. Notatum erat, Marchio de Castel-Rodrigo. Dabantur Bruxellis, vicesimo & quinto die Aprilis, Anno 1646.

Perlatæ itaque in Concilium Ordinum literæ, vicesimo & nono die Aprilis, Nobilissimo Domino Huygenio fuerunt traditæ, quò cum Celsissimo Arausionensium Principe de iis ageret; Cujus quidem consilio Dominus Huygenius, Dominus de Wimmenum, & Dominus vander Hoolck delegati fuere, ut Eadem Majestatis Regiæ Legato communicarent: Insuper etiam Earundem exemplar Præpotentium D.D. Ordinum Legato, in Gallia commoranti, & Plenipotentariis, Monasterii Agentibus, missum fuit, quo Præpotentium D. D. Ordinum animus sincerus ac fidelis, de nulla Tractatione cum Hostibus privatim instituenda, omnibus innotesceret.

Responsio autem ad literas supramemoratas hæc fuit.

NOBILISS. DOMINE,

Literas ad Nos Bruxellis quinto & vicesimo die Aprilis proximè elapsi exaratas misisti, iisdemque indicasti, Tractationem scil. Monasteriensem non eâ diligentia peragi, quam tibi quidem è responsione nostra ad tuas, nono die Decembris, Anno 1645. missas, literas persuasum habueras; deinde etiam rumores sive indicia Parisiis allata esse, de novo scil. Tractatu cum Gallis inito; Quapropter in rem fore existimavimus de iis ad te scribere; Legatos videlicet nostros & Plenipotentarios eum in locum, qui ab omnibus iis, quorum interest, destinatus ac constitutus fuit, cum omni potestate atque Auctoritate munitos pervenisse, ad Pacem & tran-

quillitatem Vniuersi Orbis Christiani componendam & confirmandam; Nostramque insuper voluntatem atque intentionem & fuisse hactenus & etiamnum esse omnes confusiones, dilationes aliaque impedimenta, quibus Negotium tam bonum tamque utile aliqua ex Parte dissolvi atque abrumpi posset; longissime semovendi. Interim tamen in memoriam Tibi revocare visum fuit, necdum à Rege Hispaniarum Domino Vestro ejusmodi defectibus occursum fuisse, quibus Legati & Plenipotentarii Nostri literas Auctoritatis à Rege Legatis & Plenipotentariis Suis concessas laborare indicarunt, quanvis, ut eadem faciliores reddantur, Conceptus quidam novarum Auctoritatis literarum, tricesimo die Martii proximè elapsi Dominis Legatis & Plenipotentariis Ejusdem Monasterii traditus fuerit: adeò ut satis superque appareat, cujusnam culpâ Monasteriensis Tractatio tam negligenter socorditerque peragatur. De novo autem Tractatu, cujus similiter mentionem fecisti, nihil quidquam nobis innotuit; Quapropter hoc Tibi persuasum ut habeas, etiam atque etiam rogamus, Nos unanimiter ad id operam duros esse, quo salus omnium atque incolumitas, quibuscunque mediis optimè fieri poterit, promoveri queat; Quod Te non minus curaturum confidentes, presentibus subsignavimus. Dabantur Haga-Com. Batavor. secundodie Maji, Anno 1646.

Quamprimum autem Dominus Heemstedius & Dominus Knuytius Monasterium reversi fuissent, illico literas jam memoratas Dominis Legatis Gallix exhibuerunt, Hispanorum vero Plenipotentariis, quid in Mandatis haberent, exposuerunt, & Tractationem vicesimo & octavo die Januarii, proximè elapsi, continuerunt; juxta quam de sequentibus inter se conveniunt.

NOs Extraordinarii Legati & Plenipotentarii Regis Hispaniarum, & Fœderati Belgii Præpotentium Ordinum Generalium, quorum nomina inserta leguntur, declaramus, optimâ Nos gratiâ convenisse ac concessisse, ut Conventus, qui inter Nos instituerentur ante presentem Tractationem, vicissim in cujusque Partis hospitio haberentur, utque ea Pars, cujus vices fuerint ad Conventum accedere, in introeundo, confidendo & exeundo, dextrum semper latus clausura sit, quem ad modum à Nobis prima illâ & solenni visitatione, qua alternatim instituebatur, observatum fuit. Insuper etiam asserimus, Nos in eo convenisse & concessisse, ut omnia, qua inter Nos transigerentur, literis conscriberentur, atque eodem tempore traderentur, omniaque scripta illa, qua eam in rem instituenda venient, literis Gallicis & Belgicis componerentur, & sedulo accuratèque inter se collata, authentica omnia forent atque haberentur. In ejusmodi vero Conventibus, qui verbis duntaxat mutuis peragentur, tum Gallicâ tum Belgica Lingua sine discrimine, prout cuique commodissimum videbitur, uti licebit. In quorum omnium testimonium, ne quid posthac difficultatis superesset, presentibus manu Nostrâ subsignavimus, annulisque Nostris signatoriis munivimus. Actum Monasterii, quinto die Maji, Anno 1646. Notatum erat, Comes Pënerandæ, Fr. Joseph de Bregagne, Archi-Episcop. Cameracensis, Don Diego Savedra Faxardo, A. Brun, Bartolius à Gent, Johannes de Mathenesse, Adriaen Pauw, Joh. de Knuyt, Gov. à Reede, F. van Donia, W. Ripperda, Adrianus Clantius.

Deinde autem Hispani, postquam novissimus literarum Auctoritatis Conceptus ipsis fuisset exhibitus, eundem hoc modo Se effecturos esse promiserunt, Actaque sequentia proposuerunt.

„ Quandoquidem ad Tractationem inter Nos, Extraordinarios Legatos & Plenipotentarios Hispaniarum Regis ab unâ; Et Fœderati Belgii Præpotentium

D. D.

D. D. Ordinum Generalium Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum ab alterâ Parte hæcenus initam, continuandam promovendamque, summè dicti Præpotent. D. D. Ordinum General. Legati & Plenipotentiariorum declararunt, literas Auctoritatis ad modum Literarum Auctoritatis conceptus à summè dictis Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis Nobis Extraordinariis Legatis & Plenipotentiariorum Regis Hispaniarum traditi, *absque ullâ mutatione substantiali*, exhibendas omnino esse; Quas equidem Auctoritatis literas ut consequeremur, ad Regem Hispaniar. Legationem quandam instituere necesse habuimus; simul etiam certo ac determinato temporis spatio Literas Auctoritatis secundum terminos supra memoratos tradere polliciti sumus; Eâ lege tamen ac conditione, ut jam dicta Tractatio, dum promissæ Auctoritatis literæ expectantur, continuaretur ac promoveretur; quibus expectandis summè dicti Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiariorum duorum Mensium spatium concesserunt; Idcirco promissimus fidemque dedimus, quemadmodum etiam per præsentis promittimus & fidem, quæ est optima Equitum Nob. ac Dominorum qui honorem famamque bonam amplectuntur, damus, Nos à Rege Hispaniarum Domino nostro consecuturos, dictisque Dominis Legatis Extraordinariis & Plenipotentiariorum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ante Kalend. Julii, proximè venturi, tradituros esse literas Auctoritatis, *absque ullâ mutatione substantiali*, secundum formam supra memoratam minimasque Earundem clausulas, hunc in modum,

D. Philippus Dei Gratia, Rex Castellæ, &c.

In quorum omnium testimonium Nos Regis Hispaniar. Legati Extraordinarii & Plenipotentiariorum præsentibus manu Nostrâ subscripsimus, Annulisque signatorum in cerâ rubrâ obfirmavimus. Actum Monasterii Westphalorum, septimo die Maji, Anno 1646. Notatum erat, Comes Penevandæ, Fr. Iosephus Archi-Episcopus Cameracensis, A. Brun.

Postquam vero ad Tractationem reversi essent, Hispanorum Legati & Plenipotentiariorum sequentia, quæ vicesimo & octavo die Januarii obtulerant, repetierunt.

Extraordinarii Legati & Plenipotentiariorum Majestatis Suae Catholicae, quorum Nomina sequentibus inserta leguntur, retinentes ac conservantes pristinam illam & sinceram animi Sui voluntatem belli mala miseriaeque universum Belgium hæcenus infestantes optimâ conditione ac gratiâ finiendi prorsusque tollendi, invocato Divini Numinis auxilio, quo Negotio tam exoptato ac salutari benedicere dignetur, D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii Legatis Extraordinariis & Plenipotentiariorum, ad modum prioris oblationis, abhinc Mensibus tribus tradita, proponunt atque offerunt sequentia.

1. Nomine locoque Majestatis Suae Catholicae cum eadem componentur duodecim, aut viginti Annorum Induciæ ad formam, Clausulas Articulosque Induciarum Anno 1609. compositarum.

2. Ratihabitioni & Confirmationi, quam Majestas Suae ad Tractationem ab Vtraque Parte initam confirmatamque se tradituram promiserat, trium Mensium spatium addetur; licet omnia, quo dicta Ratihabitioni & Confirmatio maturius tradatur, conferenda atque adhibenda sint.

3. Ab

3. Ab utraque Parte, Tractatione finita, omnes Hostilitatis Actus cessabunt, quamdiu Tractationis Ratihabitio à Majestate Sua Catholica expectabitur. Ac si Tractatio non tantâ festinatione & celeritate, quantâ quidem speranda foret, concluderetur, sed ob causas qualescunque paulò diutius differretur, ante Tractationis conclusionem, quin imò ab hac Ipso die armorum suspensio componetur, quo omnis profusio sanguinis proximâ atque imminente jam Copiarum eductione prohiberi ac præcaveri, & quò Pars utraque tantò melius adversus Communionem Christiani Orbis hostem præparari posset.

4. Quò autem supradicta Tractatio eo firmior foret, & Partis Vtriusque reconciliatio constantior redderetur, Sese mutuo obstringent ac devincient, nullum Se auxilium subsidiumve directè vel indirectè alterutrius Partis hostibus laturam, sed verò omni tempore looque animi benevolè & sincerè reconciliati Sibi mutuo præstaturam esse. Notatum erat, Comes Penderandæ, Fr. Josephus Archi-Episc. Cameracensis, A. Brun, Annulisque signatoriis in cerâ rubeâ munitum.

Præpotentium autem D. D. Ordinum Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, sequentem Responsonem nec non Petitionem literis conscriptam, decimo & septimo die Maji tradiderunt.

» **Q**Uoniam Extraordinarii Legati & Plenipotentiarum Regis Hispaniarum promiserunt fidemque, quæ est optima Equitum, Nobilium & Dominorum, qui honorem famamque bonam amplectuntur, dederunt, se Fœderati Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis Extraordinariis & Plenipotentiarum literas Auctoritatis ad modum formamque Actis Promissionis, septimo die Maji traditis, insertam, absque ullâ substantiali mutatione tradituros esse.

» Qua quidem promissione mediante, inter Partis utriusque Legatos Extraordinarios & Plenipotentiaros de Tractatione continuanda ac promovenda conventum fuit, ad cujus initium supramemorati Domini Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum Regis Hispaniarum Actis quibusdam octavo & vicesimo die Januarii proximè elapsi traditis, Induciarum sive armorum suspensionis componendæ mentionem fecerunt, ad modum Induciarum Anno 1609. compositarum, deletionem verò, adjectionem, sive Punctorum quorundam Articulorumve jam nunc conclusorum, aut quos concludere oportet, commutatione salvis, Idque ad majorem securitatem, certitudinem Induciarumque commoditatem, quemadmodum latius in supradictis Actis commemoratum fuit. Eapropter Nos summe dictorum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Fœderati Belgii Provinciarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, quorum Nomina subscripta leguntur, Summi Numinis ad Tractationem auxilium & benedictionem exorantes, quum de sincera Præpotentium D. D. Ordin. Generalium Deputantium Suorum voluntate certissimus, qua diuturnum illud funestumque bellum, tamdiu in Belgii Provinciis productum & nutritum, atque in maria regnaque longissimè diffusa extensum, ad dicti Belgii Provinciarum incoluitatem Earumque Subditorum sublevationem ac solatium, componi etiam atque etiam expetunt.

» In Nomine & ad gloriam Dei, quò sinceræ D. D. Ordinum Generalium voluntatis effecta ad Orbis Christiani salutem, Provinciarum Belgicarum incoluitatem

ritatem Earumque Subditorum solatium ostenderemus, ad dictam *Propositionem*,
octavo & vicesimo die Ianuarii traditam, respondemus dicimusque, per quam necessa-
 rium esse, ut de sequentibus Articulis utrinque conveniatur.

Idque secundum Tractatum inter Majestatem Regiam Gallia & Fœderati Bel-
 gii Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines Generales initum conclusumque,
 ac secundum similem Declarationem à Regis Christianissimi Legatis Extraordi-
 nariis & Plenipotentariis propositum, ut videlicet Gallis satisfaceret, Eorumque
 causa simul cum Fœderati Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Gener. causa
 conficeretur ac transfigeretur.

1. Primò, ut supramemoratus Hispaniarum Rex declaret atque agnoscat, Sum-
 mediectos D. D. Ordines Generales Unitarum Belgii Provinciarum Ipsasque Pro-
 vincias simul cum Fœderatis sibi Ditionibus, Civitatibus & Regionibus iisdem
 Subjectis, Liberos & Supremos Ordines, Provincias, Ditiones Regionisque exi-
 stere, in quas sive in quorum Provincias, Ditiones, Civitates, Regionisque supra-
 dictus D. Rex neque præsentem, neque futuro tempore, sive pro seipso, sive pro Suc-
 cessoribus Suis Regibus, tam durante quam expirante præsentem Tractatione, un-
 quam quidquam prætendat, Ideoque contentus paratusque sit cum summediectis,
 Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus Tractationem inire, quemadmodum
 quoque impræsentiarum Inducias conditionibus sequentibus componit.

2. Memorata pax, bona, firma ac perpetua sit ad . . . Annorum spatium, quo
 omnes actus Hostilitatis terrâ marique cessabunt inter supradictos Dominos,
 Regem scil. Hispaniarum & Præpotent. D. D. Ordines Generales, atque inter
 omnia Utriusque Partis Regna, Ditiones, Regiones ac Dominia, in Partis Utrius-
 que Subditorum atque Incolarum, cujuscunque tandem conditionis aut qualita-
 tis fuerint, commodum, absque ullo Personarum locorumque discrimine.

3. Pars utraque re ipsa sibi Ditiones, Oppida, loca munita ac Dominia teneat
 possideatque, quæ hoc die tenet & possidet, ita ut in Eorundem possessione, du-
 rantibus Induciis, sive directè, sive indirectè ne utiquam turbetur, nullave mole-
 stiâ afficiatur, quocunque tandem illud nomine fieri possit: Sub quibus etiam
 vici, pagi, vicinitates atque universus ager patens comprehenduntur; proindeque
 universis Sylvæ-Ducensis Majoratus, cum omnibus Suis Dominiis, oppidis, Ca-
 stellis, vicis, pagis, vicinitatibus agroque patente, ab Eadem Urbe & Majoratu
 Sylvæ-Ducensi dependentibus, nec non à Marchionatu Bergozomensis, Urbe &
 Baronatu Bredano, Urbe Trajectinâ ad Mosam Eiusdemque jurisdictione, ut &
 Comitatu Vronhovio, Urbe Graviâ & Ditione Cuyckia, Hulstâ Eiusdemque
 Ballivatu, ut & Præfecturâ Axeliz, cum omnibus ejusdem Fortalitiis, quæ sum-
 mediecti Præpotentes D. D. Ordines Generales jam nunc in Ditione Waassia,
 cæterasque urbes & loca munita, quæ Præpotent. Ordines Generales in Braban-
 tiâ, Flandriâ aliisque Provinciarum partibus tenent, maneant penes Præpotent.
 D. D. Ordines Gener. in omnibus Suis juribus & partibus Superioritatis, ut vo-
 cant, sive supremi Imperii, tam Politici quam Ecclesiastici, eodem modo quo
 Provincias Suas Fœderatas tenent possidentque.

4. Subditi atque Incolæ dictorum, D. Dominorum, Regis Hispaniarum Ordini-
 numque Generalium, optimam familiaritatem, Amicitiam ac Societatem mu-
 tuam

tuam colant ac conservent, absque ullâ offensionum damnorumque antehac invicem illatorum aut perpefforum recordatione seu commemoratione. Liberum quinetiam utriusque Partis Subditis atque Incolis sit in Ditiones alterutrius pervenire, commorari, ibidemque negotia & Commercia Sua cum omni securitate terrâ marique exercere.

5. Eâ lege tamen ac conditione, ne quid cum alterutrius Partis præjudicio fiat, verum ut Articuli nonnulli Navigationem & Commercia ad utramque Orientalem & Occidentalem Indiam concernentes, quæ quidem Commercia reservari atque exerceri decretum est, plenius explicentur.

6. At vero quum non exiguo temporis spatio opus sit, antequam ii, qui extra prædictos limites Copiis militaribus & navibus instructi sunt, hujusce Tractatus certiores reddi possint, quò ab omni Hostilitatis Actu desistant, conventum sit, ut pax intra limites dicti Privilegii, Societati Indiæ Orientalis Unitarum Belgii Provinciarum concessi, sive posthac concedendi, haud prius quam Anno post Pacem conclusam initium capiat. Ac quantum ad limites Privilegii, Indiæ Occidentalis Societati concessi, sive posthac concedendi, ut medio à Pace conclusâ anno incipiat. Ea lege tamen ac conditione, quod si dictæ Pacis ab Utraque Parte conclusâ publico Nomine intra memoratos Indiæ utriusque limites prius certiores reddantur, ut ab eo tempore omnis Hostilitatis Actus cessaret. Si vero post Anni dicti medii que spatium intra prædictos Orientalis & Occidentalis Indiæ Privilegii limites quidam Hostilitatis Actus commissi fuerint; detrimentum illud, omni morâ seposita, refarciatur.

7. Subditi atque Incolæ supradictorum Dominor. Regis sc. Hispaniarum, ab unâ, & Præpotent. D. D. Ordinum General. ab alterâ Parte, commercia exercentes in Partis alterutrius Regnis, Provinciis & Regionibus neutiquam teneantur plus tributi onerisve, quam Ipsimet Subditi solent, exsolvere. Ita ut Incolæ Subditi que Unitarum Belgii Provinciarum à quodam tributo, quo Subditi tenentur decimum Florenum suum exsolvere, (vulgo 20 par cento) aut simili, majore, minore, aut alio, quod Rex Hispaniarum duodecim Annorum Induciarum tempore imperavit, sive posthac Unitarum Belgii Provinciarum, Incolis Subditisque præ cæteris Regni sui Incolis Subditisque majus imperaturus est, immunes planè atque exempti habeantur.

8. Summè dictus Rex & Præpotentes D. D. Ordines Generales extra Imperii sui limites à nullis mercibus bonisque exportandis sive apportandis onera aut vectigalia qualiacunque exigant.

9. Incolæ Subditi que Regis Hispaniarum & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium reciprocè antiquâ teloniorum libertate gaudeant, cujusmodi cum omni tranquillitate ante belli initium gaudebant.

10. Negotiatio, conversatio & commercia inter utriusque Partis Subditos neutiquam impediuntur, ac, si quæ impedimenta oborta fuerint, reipsa tollantur.

11. Insuper etiam à primo confirmatæ Pacis die Rex curet, ut telonia sive Licentæ, quas vocant, ac vectigalia & Rheno & Mosæ, quæ ante belli initium sub districtu Unitarum Belgii Provinciarum fuere, imperata, remittantur: Imprimis quo-

quoque Telonia Zelandica; adeò ut illa Nomine Regis neque in Civitate Antverpiensium neque alibi posthac exigantur. Eâ lege tamen ac conditione, ut Zelandiæ Ordines à primo Pacis Confirmatæ die in se recipiant suoque ære exsolvant annuos illos redditus, qui ante Annum millesimum quingentesimum & septuagesimum secundum supra dicto Telonio fuerunt imperati, & quos proprietarii eorum receperunt ante initium belli: Idem quoque prædictorum aliorum Teloniorum proprietarii faciant.

12. Sal albus ac digestus qui è Fœderati Belgii Provinciis, in Regna Ditionesque Regis Hispaniarum exportatur, illic recipiatur atque admittatur, neque plus oneris imperetur, quam Sali Nigro atque indigesto hæctenus imperatum fuit; verum æquale ab utraque Parte onus ab eodem exigatur.

13. Flumen Scaldis, uti etiam Canales Salsæ, Swyndæ, &c. in Mare se exonerantes, à parte Præpotent. D. D. Ordinum Gener. occlusæ teneantur.

14. Navibus Mercibusque è Partibus Flandriæ advectis omnia ejusmodi onera à dicto Rege Hispaniar. imperentur, cujusmodi Navibus Mercibusque per Scaldim aliosque Canales præterito Articulo comprehensos, avectis sive advectis imperata fuerunt.

15. Incolæ Subditique D. D. Ordinum Generalium eâ quoque securitate & libertate in Regnis prædicti Regis gaudeant, quæ Incolis Subditisque Regis Magnæ Britannæ vi novissimi Tractatus & secretorum cum Comite-Stabili Castellano initorum data concessaque fuit.

16. Supramemoratus Rex quamprimum curet, ut Sepulturæ eorum, qui à Parte prædictorum D. D. Ordinum Gener. in memorati Regis terris decesserint, honesta loca destinentur.

17. Incolæ Subditique Regis, ubi in Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Provincias Ditionesque pervenerint, respectu publici Religionis exercitii modesto sese animo gerant, neque ullum scandalum sive opprobrium aut re aut verbis committant.

18. Ædes Sacræ publicæ in Baronatu Bredano, Marchionatu Bergozomenfi cæterisque in locis, iis, qui sunt Reformatæ Religionis, propriæ sint.

19. Quinetiam Mercatores, Magistri Navium, Naucleri, Socii Navales, Eorumve bona Mercesque nullo modo, sive vi mandati alicujus generalis sive specialis, sive causa quacunque bellicâ aut alia, nequidem eo prætextu, quod conservationi Regis Ejusdemque Regni propugnationi inservire queant, detineantur. Sub quo tamen non intelligantur detentiones sive Arresta, ut vocant, Justitiæ per vias ordinarias, idque proprii debiti causa, Obligationum & validorum Contractuum cum iis, adversus quos intenduntur, initorum: in quibus, ex usu juris rationisque procedatur.

20. Æquali numero Judices ab utraque Parte deputentur, ad formam Cameræ Bipartitæ, qui in convenientibus Belgii locis commorentur: Idque per vices alternas, modo sub unius modo sub alterius Jurisdictione, prout mutuo consensu consultum esse videbitur: qui quidem ab utraque Parte constituti Judices ex præscripto Instructionis mandatique ipsis dandi perque illud tam jurandi, in manus Regi Hispaniarum, quam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. secundum formam

„ lam certam, cum in finem ab utraque Parte decernendam, acta factaque Subdi-
 „ torum & Incolarum Belgii Provinciarum Eorumque tractationem, & vectigalium
 „ onerumque, ab utraque Parte Mercibus imperandorum exactioem videant & co-
 „ gnoscant. Sin verò memorati Judices à Parte alterutra sive ab utraque in exigen-
 „ dis oneribus aut vectigalibus modum excedi comperiant, excessum ejusmodi re-
 „ sarciant ac moderentur. Porro etiam dicti Judices lites ex non-executione Tra-
 „ ctatus obortas perpendant, Eiusdemque violationes aut contraventiones, si quæ
 „ in posterum, tam in hisce, quam in aliis longè distitis Regionibus, Ditionibus,
 „ Insulis atque Europæ Provinciis, secundum æquum justumque Tractatus com-
 „ ponant ac pronuntient. Sententiæ autem dictorum Judicum Eorumque dispo-
 „ sitiones per Ordinarios Justitiæ Directores loci Eiusdem, in quo contraventio
 „ obvenerit, adversus personas contravenientium, pro re natâ executioni man-
 „ dentur. Ipsique Ordinarii Justitiæ Directores sententiam dictam executioni man-
 „ dari, & quod ex violatione Tractatus detrimentum fuerit illatum, . . . Men-
 „ sium spatio, quo Ordinarii Justitiæ Directores rogati fuerint, resarciri ne quid-
 „ quam morentur.

„ 21. Si quæ Sententiæ ac decisiones inter Personas diversarum Partium non de-
 „ fensas, sive in Civilibus sive in Criminalibus data fuerint, nequaquam adversus
 „ Personas condemnatorum, neque eorundem bona executioni mandentur. Literæ
 „ quoque Violentiæ Repetitionis, seu Repressalia, ut vocant, præterquam in rebus
 „ cognitis atque ejusmodi casibus, quibus per leges ac constitutiones Cæsareas,
 „ juxtaque ordinem in iis statutum, ne concedantur.

„ 22. Naves quascunque adveni, intrare, sive commorari in portibus, sini-
 „ bus, plagis aut stationibus alterutrius Partis, cum isthoc militum numero, quo
 „ nonnihil suspicionis oboriri posset, absque venia istius Partis, cujus Imperio
 „ dicti portus, sinus, plagæ, stationesque subjiciuntur, nentiquam liceat, nisi tem-
 „ pestate aut alia quacunque necessitate ad maris pericula evitanda, cogantur.

„ 23. Quorum bona belli causa detenta vel publicata fuerint, ii vel eorum hære-
 „ des, quibus actiones competunt, ejusmodi bonis publicatis fruantur, eaque pro-
 „ pria sua Auctoritate ac vi & virtute præsentis Tractatus possideant: neque Justi-
 „ tiæ opem implorare necesse habeant: non obstantibus tamen quibusvis detentio-
 „ nibus aut publicationibus à Judice Provinciali institutis, oppignorationibus, do-
 „ nationibus factis, Contractibus, conventionibus & transactionibus, & quibus-
 „ cunque renunciationibus in iisdem exheredationis ergo eorum bonorum, fa-
 „ ctis adversus illum, ad quem ea pertinent. Omnia autem bona & jura compe-
 „ tentia secundum præsentem Tractatum, reciprocè propriis suis Dominis, Eo-
 „ rundemve hæredibus, aut iis, quibus jus competit, restituta sive adhuc restituen-
 „ da, absque ullo particulari consensu, Dominis suis vendere liceat: excepto ta-
 „ men jure competente & proprietate reddituum, qui fisci Nomine, loco bonorum
 „ venditorum, restituentur, insuper etiam redditus, qui fisci Nomine debentur.

„ 24. Quod similiter Celsiff. Arausionensium Principis Gulielmi defuncti, Hæ-
 „ redum commodo inserviat, etiam pro jure sibi in Salinas in Comitatu Burgundiæ
 „ competente: Eaque ipsis restituantur ac reddantur una cum Sylvis inde dependen-
 „ dentibus.

25. Sub

25. Sub quibus etiam comprehenduntur reliqua bona & privilegia in Comitatu Burgundico & Charolesio sita: aut quicquid juxta Tractatum nono die Aprilis, Anno millesimo, sexcentesimo & nono, & decimo septimo die Januarii, Anno 1610. initum confirmatumque, necdum restitutum fuit. Dominis suis, Eorumve Hæredibus, aut quibus jus competit, ab utraque Parte bonâ fide restituatur.

26. Quibus etiam comprehendantur bona & privilegia, quæ post duodecennales Inducias à Supremo Mechliniensi Concilio in præjudicium damnumque fisci, Johanni Comiti Nassaviæ per sententiam adjudicata atque attributa fuerunt, aut quocumque tandem modo memoratus Comes Eorundem possessionem fuerit, consequutus, aut quibuscumque in locis, terris dominiisque bona & jura illa adjudicata atque attributa, sita, & per quemcumque possessa sint: quapropter etiam sententia illa vi præsentis Tractatus, ut *nulla*, atque omnis alia acquisita possessio, uti dictum est, *annihilata* habeatur.

27. Ac quantum ad causam Castellii Belini adversus Procuratorem Regis Hispaniarum Generalem coram Concilio Supremo Mechliniensi, dum summe dictus Arausionensium Princeps adhuc in vita commoraretur, octeptam attinet; quandoquidem Causa illa intra Anni spatium à sua prosecutione nondum fuit confecta, quemadmodum duodecim Annorum Induciarum Articulo decimo & quarto fuerat promissum; conventum itaque sit, ut à primo Conclusionis & Confirmationis præsentis Tractatus die, Judex Provincialis Nomine Majestatis Suae, aut cujuscumque Nomine, desistat restituatque omnia ejusmodi bona, quæ dicta causa fuerunt petita, quocumque tandem jure ea à quoquam possideantur; quin etiam renunciât, Eorundem Nomine, ut supradictum omnibus actionibus, seu prætensionibus, quas prædictus Judex Provincialis in dicta bona aliquo modo habere aut prætere quæat, permittatque, ut præsens Arausionensium Princeps, Eiusdem Hæredes, Posterique aut quibus jus competit, statim à Præsentis Tractatus Conclusionis & Confirmatione, absque ullâ Justitiæ ope adeat ista omnia, & liberè secureque possideat: eâ lege tamen, ut fructus percepti unâ cum oneribus suis, usque ad diem conclusi Tractatus, penes Fiscum Curatorem maneat.

28. Quod si autem in loco aliquo super bonorum jurisque competentis restitutione difficultas quædam oborta fuerit, ejusdem loci Judex omni studio curet atque efficiat, ut dicta restitutio effectum suum sortiatur; Idque brevissimâ, quantum fieri poterit, viâ exequatur, neque Summæ haud solutæ prætextu, aut alio quocumque, dicta restitutio aliqua ex parte differatur.

29. Unitarum Belgii Provinciarum Incolis Subditisque ubique in Regnis terrisque Hispaniarum Regis Imperio obtemperantibus, ejusmodi Advocatos Patronosve, Procuratores, Notarios, Sollicitatores & Executores, quales ipsis videbitur, causis suis agendis adhibere liceat; Eum quoque in finem ejusmodi ab ordinariis Judicibus committantur, si opus, vel Ipsimet Judices ad illud requisiti fuerint. Ac vicissim, Incolæ Subditique D. Regis in terris D. D. Ordinum Generalium eadem operâ atque auxilio fruantur.

30. Quod si Fiscus Curator hujus illiusve Partis bona quædam publicata vendi jusserit, ii, ad quos bona illa pertinere debebant, contenti sint versurâ semissem exæquante, idque propter diligentiam eorum, qui dicta bona possident: alio-

» quin liberum ipsis sit fundos ære venditos sibi applicare; ita tamen, ut loco bonorum venditorum, reddituum redemptorum, aut Summæ Universæ, ab eo, qui à Fisci Curatore constitutus fuerit, literæ patentes in commodum Dominorum eorumque Hæredum, aut quibus jus competit, indulgeantur: quæ ipsis tanquam probationes Declaratoriæ sufficiant, juxta Tractatum simul cum Assignatione annuarum solutionum in Quæstorem Provinciale, cujus quidem nomen iis inferendum veniet, in qua vendita aut redempta fuerint: Numeretur autem pretium juxta primam venditionem publicè sive debitè factam: Hujusce redditus solvendi Annus primus cedat Anno à præsentis Tractatus conclusi confirmationis.

» 31. Quod si vero supradictæ venditiones per Justitiæ Directores propter legitimam debitam eorum, ad quos ejusmodi bona ante publicationem pertinebant, fuerint factæ, Ipsismet, eorumve hæredibus, aut quibus jus competit, ea ad se recipere liceat, pretio intra Anni spatium, cujus à primo hujusce Tractatus die ratio habebitur, persoluto; quod quidem tempus si elapsum fuerit, non amplius ad illa admittantur: facta autem receptione sive redemptione, liberum ipsis sit de iisdem pro libitu suo disponere, adeo ut nullâ venia ac permissione alicujus ulteriori indigeant.

» 32. Non tamen supradictæ receptioni locus sit pro Ædibus in Oppidis quibuscunque sitis, atque ejusmodi casu venditis; Idque propter magna incommoda & damna, quæ receptores paterentur, è mutatione ac reparatione dictis Ædibus adhibita: utpote quarum liquidatio nimis difficilis ac proluxa foret.

» 33. Et quantum ad reparationes bonorum, quorum venditiones fuerint permixtæ, factas attinet, si prætendantur, Judices Ordinarii, cognitâ perspectâque causa, sententiam ferant, manentibus fundis hypothecatis ob ejusmodi Summas, ad quas reparationes Ædium liquidatæ erunt, Eâ lege tamen, ut prædictis Emptoribus neutiquam liceat uti jure Retentionis in Earundem solutionem & satisfactionem.

» 34. Omnia silentio transmissa bona, privilegia, mobilia & immobilia, redditus, actiones, debita, credita & alia, quæ per Fisci Curatorem ante præsentis Tractatus Conclusionem & Confirmationem debitâ causæ cognitione non fuerint annotata, cum omnibus suis fructibus, redditibus commodisque Dominorum, sive Hæredum aut quibus jus competit, propria maneant. Neque ii, qui prædicta bona siluerunt, neque Eorundem Hæredes à Fisci Curatore molestia sive incommodo afficiantur; sed Domini, Eorumque Hæredes, & quibus jus competit, hujus respectu adversus quemcunque tanquam pro suis bonis actionem habeant atque instituant.

» 35. Arbores, post præsentis Tractatus Confirmationem amputatæ, atque eodem adhuc tempore in fundo suo jacentes, ut & venditæ, nec tamen prædicto die conclusæ Pacis succisæ, penes Dominos maneant, non obstante conditione, neque pretium aliquod persolvere teneantur.

» 36. Fructus, locationum pretia, census, redditus Dominiorum, terrarum, decimarum, aliorumque proventuum bonorum, vi præsentis Tractatus restituendorum, quæ post hujusce Tractatus Confirmati diem cedent, pro universo

verso illo Anno Domini, Eorumve Hæredes aut quibus jus competit, conse-
quantur.

37. Locationum pretia, bonorum publicorum sive annotatorum (quamvis
ad multos Annos conventor.) cum præsentis Tractatus conclusi Anno expirent,
juxta morem ordinemque locorum, ubi sita sunt, receptum, pretiaque locationum
post diem conclusi Tractatus expirantia, ut supra commemoratum est, Dominis
suis exsolvantur: eâ lege tamen ac conditione, ut dictorum bonorum Usufru-
ctuario, si quas pro accretione fructuum ejus Anni impensas fecerit, eadem à
Dominis secundum consuetum ejusce loci, in quo sita sunt, morem, persol-
vantur.

38. Publicorum & annotatorum bonorum, post hujusce Tractatus conclu-
sionem facta venditio, nulla & quasi infecta habeantur; similiter etiam, quæ ante
eandem conclusionem contra pacta conventaque cum Oppidis aut Civitatibus
quibusdam privatim fuerit instituta.

39. Ædes privatorum quorundam restitutæ, sive vi præsentis Tractatus resti-
tuendæ, præsidio militari, vel alio quovis modo ne onerentur magis, quam reli-
quorum Subditorum aut Incolarum Ejusdem Conditionis Ædes oneratæ sunt.

40. Nemo ab una alterave Parte directè vel indirectè in Domicilio suo com-
mutando impediatur, jura tamen solita exsolvere teneatur: aut, si quæ post Tra-
ctatus confirmationem molestia oborta fuerit, prorsus conficiatur.

41. Quod si munitiones quædam vel opera publica ab hac illave Parte consen-
su superiorum, in locis, quæ vi præsentis Tractatus restituenda veniunt, exstru-
cta fuerint, Eorundem Domini ejusmodi æstimatione eorum, quæ coram Ordi-
nario Judice tam de bonis prædictis quam de Jurisdictione, quam illic habebant,
facta fuerint, contenti sint, nisi inter Partes aliter conveniatur. Insuper etiam
pro bonis ac sumptibus, qui munitionibus operibusque publicis sive Ædibus Sa-
cris adhibiti fuerint, Dominis, aut quibus jus competit, satisfiat.

42. Quantum ad bona Ecclesiastica, Collegia, aliaque loca Sacra in Fœderati
Belgii Provinciis attinet, quæ Ecclesiarum, Beneficiorum & Collegiorum supra-
dicto D. Regi subjectorum membra existebant, quicquid ante Tractatus hu-
jusce conclusionem non fuerit venditum, iis reddatur atque in integrum resti-
tuatur; Idque propriâ suâ Auctoritate sine ullâ ope Iustitiæ consequantur, non
tamen, ut ante dictum est, de iisdem disponant. Sed vero quod ad ea, quæ ante
memoratum tempus vendita, sive ab Ordinibus cujusquam Provinciæ in solu-
tum data fuerint, Eorum versura annua semissem exæquans, à Provinciâ, quæ ea
vendiderit aut in solutum dederit, cum ejusmodi Assignatione, qua de exsolu-
tione certi & securi esse queant, Dominis exsolvatur. Idem quoque à Parte præ-
memorati Regis fiat atque observetur,

43. Ac quoniam Anno millesimo quingentesimo octuagesimo secundo Cel-
sissimo Arausionensium Principi defuncto, in exsolutionem nummorum pro Offi-
ciis debitorum, concessus fuerit Comitatus Alostensis, Abbatia Duynensis, & Præ-
positura Everzomensis, Comitatus Meesseniensis, Abbatia Wynoxbergensis,
Nynevensis, Geertbergensis sive S. Adriani in Eremo, Abbatia Affligemiensis
secundum patentes cum in finem literas concessas, è quibus omnibus propter
bel-

„ bellum exortum Celsissimus Araufionensium Princeps nihil quidquam redituum
 „ aut fructuum accepit. præterquam quod ante præteritas Inducias Oppido Hulsta-
 „ no, D. D. Ordinum Gen. Imperio jam tum subjecto, summè dictus Araufionen-
 „ sium Princeps in Monasterium Sandense & Præposituram Everzomiensem, quæ ad
 „ Duynensem Abbatiam, ut supra memoratum fuit, pertinet, fuerit restitutus; ac
 „ postquam Reductio Hulstana per Unitarum Belgii Provinciarum Ordines Ge-
 „ nerales, receptio ac restitutio Monasterii Sandensis, Præposituræ Everzomien-
 „ sis, cæterorumque Privilegiorum Jurumque eodem pertinentium atque in Præfectu-
 „ ra Hulstæ & Waasiæ sitorum, confirmata fuerit; Conventum sit, ne Articulus,
 „ dictum Monasterium Sandense atque Everzomiensem Præposituram concer-
 „ nens, quidquam ponderis aut valoris habeat, verum restitutio ac possessio in
 „ Celsissimi Araufionensium Principis Eiusdemque Hæredum confirmata maneat,
 „ prætensionibus tamen & jure competente, respectu alterius Partis supra memo-
 „ rata, Celsissimo Araufionensium Principi salvis; de quibus omnibus supra præ-
 „ sentem Tractatum cum Rege Hispaniarum conveniatur.

„ 44. Illi, quibus bona publicata restitui debent, neutiquam teneantur reliqua
 „ non soluta redituum, onerum & debitorum, specialiter super iis bonis affecto-
 „ rum & assignatorum, pro tempore quo iis non sunt usi, exsolvere. Quod si vero
 „ hac de causa quidquam ipsis molestiæ inferatur; dimittantur prorsusque absol-
 „ vantur. Atque ubi apparuerit, omnia alicujus bona ab una vel ab altera Parte hoc
 „ modo publicata & annotata fuisse, ut nulla retinuerit media quibus reditus &
 „ usuras debitorum suorum à tempore publicationis vel annotationis possit exsol-
 „ vere; Is non tantum à realibus oneribus & reditibus, juxta Tractatum, verum
 „ etiam à generalibus ac personalibus oneribus & reditibus usurarum, dicto tem-
 „ pore elapsarum, liberetur.

„ 45. Pro bonis venditis, seu de quibus in eum finem conventum fuerit, ut ag-
 „ gere cingantur vel denuo eodem exuantur, nihil prætendatur quam recognitio à
 „ Possessoribus promissa Contractibus eo fine factis, cum usuris nummorum, si qui
 „ exsoluti fuerint, semissem exæquantes, quemadmodum supradictum fuit.

„ 46. Sententiæ super bonis & reditibus publicatis, inter Partes, quæ Judicem
 „ agnoverint legitimeque defensæ fuerint, latæ valeant; neque condemnati ad pro-
 „ vocandum, nisi per modum procedendi ordinarium admittantur.

„ 47. Prædictus Dominus Rex cedat ac renunciium dicat omnibus prætensio-
 „ nibus redemptionis omnibusque aliis Privilegiis & Actionibus, quas aliquo mo-
 „ do habet vel habere potest in Urbem Graviam, Ditionem Cuyckiam, & quæ eo-
 „ dem pertinent, vel ab iis dependent, insuper etiam in antiquum Brabantia Baro-
 „ natum, antehac Celsissimo Araufionensium Principi defuncto oppignoratum,
 „ cujus pignoris redemptio in proprietatem conversa, atque in commodum de-
 „ functi Araufionensium Principis Mauritiæ Mense, Decembri, Anno millesimo sex-
 „ centesimo & undecimo à Fæderati Belgii Ordinibus Generalibus traditus fuit,
 „ tanquam supremo Oppidi Graviæ & Ditionis Cuyckia Domino, juxta patentes
 „ eâ de causâ literas concessas, & cujus appropriationis & cessionis virtute Cel-
 „ sissimus Araufionensium Princeps, qui jam in vivis est, Eiusdemque Hære-
 „ des & Successores, aut quibusjus competit, plena atque integra proprietate
 „ supra-

supradictæ Urbis Ditionisque cum omnibus eodem pertinentibus atque ab iisdem dependentibus.

48. Cedat insuper ac renunciandum dicat, omnibus & quibuscunque juribus ac prætensionibus sive proprietatis, cessionis, &c. quæ ullo modo Ipsi competere possunt in Urbem, Comitatum & Dominium Lingæ, Itemq; in Urbem Dominiaque Bevergeerdæ & Cloppenburgi, aliisque prætensionibus, adversus quemcunque fuerit, ut re ipsa maneat penes summè dictum Arausionensium Principem Eiusdemque Hæredes, Successores, aut quibus juris quidquam competere possit, juxta literas Donationis & Indulti Cæsaris Caroli Quinti die tertio Novembris, Anno millesimo, quingentesimo, quadragesimo & sexto, & postmodum factæ conventionis inter Comites Buranum & Tecklenburgensem quinto die Martii, Anno millesimo, quingentesimo, quadragesimo & octavo, & tandem juxta cessionem super eo factam Mense Novembri, Anno millesimo, quingentesimo, septuagesimo & octavo: quæ supradictus Dominus Rex, quantum ad Se, confirmavit & adhuc per præsentem Tractatum confirmet.

49. Supradictus Dominus Rex atque Ordines Generales ab utraque Parte committant Officiarios, Præfectos & Magistratus Justitiæ administrandæ in Oppidis locisque munitis, quæ per præsentem Tractatum Dominis sive proprietariis suis restituenda venient, ut iisdem fruantur.

50. Supradictus Dominus Rex obliget se realiter ad procurandam continuationem & conservationem Neutralitatis, inter Cæsaream Suam Majestatem Imperiumque, atque inter supradictos D. D. Ordines Generales. Ad quam continuationem & conservationem supradicti D. D. Ordines Generales Semetipsos vicissim obligent.

51. Insuper etiam Neutralitas cum Cæsarea Sua Majestate Imperioque confirmetur; Eaque propter omnes offensiones, & quidquid Injuriam durante hoc bello illatum fuerit, condonetur ac remittatur.

52. Bona publicata fructusque, qui ante conclusionem præsentis Tractatus exsolvendi erant, restitutioni neutiquam subjecta sint.

53. Actiones rerum mobilium, ut vocant, à supradicto Rege Ordinibusque Gener. in privatorum debitorum commodum ante præsentis Tractatus conclusionem remissa, ab utraque Parte remissa maneat.

54. Tempus, quod durante hoc bello elapsum fuit, cujus initium futurum est ab Anno millesimo, quingentesimo, sexagesimo & septimo, usque ad initium duodecennialium Induciarum; similiter etiam quod post supradictas Inducias usque ad præsentis Tractatus conclusionem elapsum fuit, neutiquam in damnum aut præjudicium cujusquam computetur.

55. Quicumque durante hoc bello in terras ac regiones Neutrales commigrarunt, hujusce Tractatus effectis liberè fruantur, ac, si libitum ipsis fuerit, in pristina sua loca revertantur, ibique cum omni securitate, dummodo ejusdem Regionis Consuetudines ac Statuta observent, commorentur: Ita ut propter habitationem (quam ubicunque locorum placuerit habeant) nequidquam vel Iplis vel Eorundem bonis molestia inferatur, neque bonis Suis destituantur.

» 56. Nova Fortalitia in Belgio neque ab Unâ neque ab alterâ Parte exstruan-
 » tur, neque Canales fossæque novæ, per quas mutuo obsisti aut damnum quale-
 » cunque inferri possit, effodiantur.

» 57. Hæredes Familiæ Nassavicæ, uti etiam Comes Johannes Albertus Sol-
 » mensis, Urbis Trajectensium ad Mosam Gubernator, nullâ omnino molestiâ aut
 » persecutione, tam quoad Personas quam Eorundem bona, afficiantur, nequi-
 » dem ratione quorumvis debitorum per Celsissimum Arausionensium Principem
 » Mauritium defunctum, ab Anno millesimo quingentesimo sexagesimo & septi-
 » mo usque ad obitum ejus contractorum, sive ratione onerum elapsorum durante
 » captura & annotatione bonorum, quæ inde exsolvi debebant.

» 58. Si quâ contraventio adversus Tractatum præsentem per aliquos privatos
 » sine jussu ac consensu suprascripti Regis Ordinumque Generalium facta fuerit,
 » detrimentum illud refarciatur, atque imprimis in eo loco, in quo ejusmodi con-
 » traventio seu Tractatus violatio oborta fuerit, siquidem in eodem deprehensi-
 » fuerint, aut ubi domicilium suum habuerint; ita ut alibi tamen nulla persecu-
 » tione in corporibus suis aut alio quovis modo afficiantur. Neque iis ad arma
 » sive Pacis sancitæ violationem progredi hanc ob causam liceat: eâ lege tamen ac
 » conditione, ut, si justitia aut damni illati reparatio manifestè denegetur, per
 » literas Repressaliorum, quemadmodum usus obtinet, procedere pars læsa possit.

» 59. Omnes exhæredationes & dispositiones in odium belli factæ pro nullis
 » & non factis habeantur. Sub exhæredationibus autem odio belli factis ejus-
 » modi quoque intelligantur, quæ ex quacunque causâ, unde bellum exortum est
 » indeque dependet, factæ fuerint.

» 60. Incolæ Subditique dicti Regis Ordinumque Generalium cujuscunque
 » qualitatis & conditionis fuerint, capaces declarentur ad succedendum alterutri,
 » tam ex Testamento quam ab Intestato, secundùm locorum consuetudines re-
 » ceptas. Ac si quæ bona antehac ad quempiam lege redierint, in iisdem confer-
 » ventur ac protegantur.

» 61. Omnes bello capti ab Utraque Parte relaxentur absque ullâ redemptionis
 » pretii exsolutione.

» 62. Tributa, quæ tempore conclusi Tractatus respectu personarum & bono-
 » rum unius alteriusve Partis exsolvenda restabunt, in iis pro re natâ, ejusmodi
 » ordo instituat, secundùm quem omnis pecunia tributorum adhuc debenda exigi
 » atque exsolvi poterit.

» 63. Neque tendat, neque ullo modo sive directè sive indirectè hoc intelliga-
 » tur, aut in commodum aut in cujuscunque Partis detrimentum, quidquid durante
 » hac Tractatione à Parte alterutrâ vel ore, vel scripto prolatum allegatumque fue-
 » rit. Sed vero suprascripti Ordines Generales & Particulares æque ac reliqui Prin-
 » cipes, Comites, Barones, Nobiles, Cives aliique Subditi atque Incolæ Regnorum
 » & terrarum, cujuscunque tandem qualitatis ac conditionis extiterint, in Suis juri-
 » bus maneat, juxta præsentis Tractatus tenorem.

» 64. Incolæ Subditique prædictorum Dominorum Regis Ordinumque Ge-
 » neralium reipsâ decimi & quinti præteritarum duodecennialium Induciarum
 » Articuli effectis gaudeant, insuper etiam effectis decimi Conventionis septimo
 » die

die Januarii, Anno 1610. secutæ Articuli, quatenus durante supradictò Inducia-
rum tempore præfati effectus ab unâ vel ab alterâ Parte non fuerint adimpleti.

65. Castellum Leuthense Præfidiario milite liberetur; Idque Comiti Flodro-
fensi, utpote ejusdem Domino legitimo, restituatur.

66. At vero, quò præfens Tractatus eo melius observetur ac conservetur, su-
pradicti Domini, & Rex & Ordines Generales promittant ac polliceantur, se
omnia adhibituos ac collatuos esse, quibus Regnorum Suorum & Provincia-
rum aditum libertas, & marium ac fluviorum secura navigatio defendatur ac pro-
pugnetur adversus quascunque seditiosorum, Piratarum, Irruptorum latronum-
que invasiones & vastationes, quorum si quos deprehenderit, severè graviterque
in eosdem animadvertant.

67. Insuper etiam promittant ac polliceantur; se nequidquam in hujusce Tra-
ctatus præjudicium sive directè sive indirectè commissuros, neque ut ab aliis com-
mittatur commissuros, aut si quidquam commissum fuerit, absque ullâ dilatione
vel denegatione resarcituros esse. Ac quo omnia, quæ supra scripta sunt, tanto
firmius observentur & conserventur, Ipsamet Regia Majestas Ordinesque Gene-
rales sese mutuò obstringant ac devinciant, atque in dictæ obligationis testimo-
nium ac certitudinem omnibus legibus, consuetudinibus receptis, atque iis, quæ
eidem adversantur, renuncient.

68. Præfens Tractatus ratus habeatur, atque à supradictò Rege Ordinibusque
approbetur, Ejusque Ratihabitionis & approbationis literæ publicæ solennibus
formulis conscriptæ, ab utraque Parte sex septimanarum spatio, seu quanto ma-
turius conventum fuerit, tradantur: Idque eâ lege ac conditione, ut post con-
clusum confirmatumque Præsentem Tractatum nullus actus Hostilitatis ab
utraque Parte cesset prius, quam literæ Confirmationis & Ratihabitionis, debi-
tis ac solennibus formulis conscriptæ à Rege Hispaniarum traditæ, cumque
Ordinum Generalium Confirmationis & Ratihabitionis literis commutatæ
fuerint.

69. Adcò ut Partis utriusque res in eo statu permanfuræ sint, in quo tem-
pore conclusi præfentis Tractatus comperientur; usque dum supradictæ Ra-
tihabitionis & Confirmationis literæ ab utraque Parte traditæ ac permutatæ
fuerint.

70. Præfens Tractatus ubique, & quibus decet locis, quamprimum Ratihabi-
tionis & Confirmationis literæ traditæ permutatæque fuerint, publicetur, atque
ab omni Hostilitatis actu desistatur.

71. Quibus omnibus sine damno ac præjudicio alicujus positis scriptisque ad-
jungere, corrigere, ac permutare aut diminuere ea, quæ necessaria videbuntur,
salvum atque integrum Parti utrique maneat.

Omnia hæc eo modo proposita Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis &
Plenipotentiariis tradita fuerunt. Monasterii Westphalorum septimo & decimo
dic Maji, Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo & quarto, subsignatum
erat, Bartolthius à Gent, Iohannes à Mathenesse, Adrianus Pauw, I. Knuytius, God. à Reede,
F. à Donia, VV. Ripperda, Adrianus Clantius.

Ad supradictos Articulos 71. postero die sub vesperam ea
quæ sequuntur responderunt.

Catholica Suae Majestatis Plenipotentiarum, quorum Nomina sequentibus inserta leguntur, cognita perspectaque Propositione unius & septuaginta Articulorum, atque à Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum Gen. Legatis Extraordinariis & Plenipotent. decimo & septimo die Maji hujusce vertentis Anni 1646. sibi tradita ad Declarationem voluntatis Ipsorum super Subjecto Tractatum, inter se mutuo concludendorum eo fine, quò ad totius Belgii Pacem & tranquillitatem ab Vtraque Parte tanto commodius perveniri possit, Sequentia respondent.

Ad primum scilicet Articulum à Majestate Suae Catholicae sinceram ac perspicuam declarationem, absque ullâ moderatione aut restrictione, quantum ad supremum Ius Imperiumque Fœderati Belgii Eiusdemque Provinciarum Ordinum Generalium spectat, institutam atque exhibitam iri; quoad Induciarum Tractatus terminis generalibus atque indefinitis permittere poterit, nullo tamen verbo speciali de futuro Induciarum expirationis tempore, vel inclusive, vel excusive habito. Ac quoniam Majestas Suae in hocce fundamentalis tantique ponderis Articulo, tam plenam atque expeditam satisfactionem summedictis Ordinibus Generalibus prestare cupit, nequaquam dubitare se, quin pro eâ satisfactione in minoris ponderis Articulis Ordines Generales Majestati Suae Catholicae similiter obsecundare velint.

Articulum secundum concedi.

Respectu tertii, ut in Tractatu iisdem terminis ac formulis, quibus præterito Induciarum Tractatu, expositum iri. Sed vero ut definiti ac determinari possit, quanam illa loca, Pagi & Municipia &c. sint, quae re ipsa sub urbium ab Ordinibus Generalibus captarum atque expugnatarum districtu subjacent, cujusmodi sunt Busco-Ducum, Hulsta &c. ea de causa Commissarios Auctoritate plenissimâ munitos eligendos esse, qui breviter fideliterque rem & in Ecclesiasticis & in Politicis consicant, deque eâ inter se conveniant; absque ullâ tamen Tractatus dilatione vel suspensione, ullâve belli propter Eiusmodi suspensionem continuatione.

Articulum quartum concedi.

Articuli quinti Declarationem, ibidem expressam, expectatam iri, quo is quoque concludi possit.

Sextum similiter concedi.

Ad septimum autem Articulum respondent, summe dictis Ordinibus Generalibus offerri, ut Incola Subditique Sui in Majestatis Suae Catholicae portibus Regnisque nihil præter dictorum portuum & Regnorum telonia atque onera, quae à Majestatis Suae Incolis Subditisque exsolvantur, aequali modo exsoluturi sint.

Octavum, Nonum, Decimumque Articulum concedi, nec non undecimum.

Duodecimus vero Articulus ut concedatur, impossibile esse, propterea, quod ea res maxime regiminis constitutiones subvertat, quarum nimis cara cuique absolute imperanti conservatio existit.

Ad decimum & tertium respondent, quod si ejusmodi Canales, quos Ordines Generales occlusos volunt, commercia & frequentationem Majestatis Suae Subditis Eorumque navibus nequaquam excludant, concessum atque acceptum iri, eâ lege tamen ac conditione, ut illa omnia observanda sint, quum à Parte Regis Hispaniarum Eiusmodi quoque aut similes Canales aditus-

aditusque Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Subditis Eorumque navibus oclusi teneantur.

Decimum & quartum nullo modo concedi posse, eò quod suprema Regis Catholici Autoritati adversetur; cui soli Subditis Suis navibusque in Regnis, quibus imperat, leges præscribere competit, neque opus habet, ut à quopiam Ipsi eo modo præscribantur, quo modo aliis Imperatoribus in Regnis & in Statibus Ipsorum minime præscriberet, sed verò liberum cuique Regi Principique Imperium in Suos, quod Ipsi competit, permetteret.

Decimum & quintum, decimum sextum & decimum septimum Articulum concedi.

Decimi & octavi Articuli contrarium jam olim inter Partem Vtramque concessum fuisse; nimirum ut Tempa Catholicis Romanis, quem ad modum antehac fuerunt, atque etiamnum sunt, propria forent.

Decimum & nonum Articulum omissum, & terminis duntaxat generalibus expressum iri, ut Mercatores, Nauta, Navium Governatores, Socii navales Eorumque naves, bona mercesque nullæ, quacunque tandem de causa, apprehendantur ac detineantur, quandoquidem in eâ re cum illis agatur, quomocum Anglis, Scotis Hybernisque agitur.

Vicesimum & primum & secundum & tertium Articulum concedi: locum vero sub finem Articuli vicesimi omissum, repletum, atque è vicesimo & tertio Hæredes & Successores, aut quibus jus competit in Dominia Comitum Henrici Bergii & VVarfusii, defunctorum, aliosve Majestatis Sux Subditos innatos, exclusos atque exceptos iri.

Propterea quod exsolutio per Conventionem & Contractum privatum, respectu Partis, quæ Celsissimo Arausionensium Principi in Salinas Burgundia eoque spectantes Sylvas, prout demonstrabitur, competit, nullam idcirco super vicesimo & quarto Artic. questionem fore.

Vicesimum & quintum Articulum concedi, nisi fortassis Contractus quidam postmodum cum Celsissimis Arausionensium Principibus iniri inveniantur, quibus satisfactionem, Articulo vicesimo & quinto prætentam, jam forent consequuti.

Vicesimum & sextum Articulum concedi.

Vicesimo & septimo plenissimè satisfactum iri, postquam universus Status, quo dicta causa invenietur, & à quibus prætensa bona possidebuntur, cognitus perspectusque fuerit.

Quo autem Tractationis Negotium tanto maturius absolvatur, quicquid Articulo vicesimo & octavo, caterisque ad quadragesimum & secundum, ac quicquid eo quoque petitur, concessum ac promissum iri.

Quadragesimum & tertium, juxta ejusdem conclusionem, dilatum iri, donec cum Celsissimo Arausionensium Principe super satisfactione à Celsitudine Sua dicto Artic. prætensa, actum fuerit.

Similiter etiam propter Tractationis brevitem nec non Majestatis Sux voluntatem, quæ Celsissimo Arausionensium Principi in iis præsertim, quæ Articulo quadragesimo & septimo & octavo prætendit, plenissimè satisfacere studet, Articulos 44, 45, 46, 47, 48, & 49, concedi.

A summè dicta Majestate Sux omnia, quæ poterunt, adhibita iri, quò Articulus quinquagesimus & quinquagesimus primus effectum suum sortiantur; eâ spe ac fiducia, ut Majestas Casarea Statusque Imperii Regis Majestatis Catholica petitioni nequaquam abnuant.

A quinquagesimo & quinto ad sexagesimum primum, incluso & illo Articulo, licet in sexagesimum primum jam memoratum distinctiones nonnullæ moveri queant respectu capti-

rorum, qui extra Belgii Provincias, atque sub Ordinum Generalium vexillis aliis militatum profecti fuerunt, ea potissimum de causa concessum iri, quod Partis Vtriusque animi tanto magis conjugantur, Ipsaque reconciliatio tanto facilior reddatur.

Insuper etiam Articulum sexagesimum & secundum concessum iri, simul etiam facili Negotio ordinem aliquem, de quo dicto Articulo, ab iis institui posse, qui ad Urbium precipuarum districtus determinandos & limitandos committentur ac deputabuntur, quemadmodum sub finem tertii Articuli commemoratum fuit.

Sexagesimum tertium similiter universon concessum iri, licet non necessarium videatur ea omnia exprimere, qua Articulis Tractationis, si fortassis ad conclusionem perveniatur, ineunde continentur.

Sexagesimum & quartum, sextum & septimum Articulum admissum, Articuli vero sexagesimi quinti declarationem Bruxellis expectatam iri, quo perspicue ad eum brevi temporis spatio responderi possit.

Quod ad sexagesimum octavum, nonum, & septuagesimum attinet, supradicti Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum Majestatis Suae Catholicae eadem respondent, qua in Propositione decimo & tertio die Maji Foederati Belgii Provinciarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentiarum exhibuerunt, Idque eodem magis, quod praeteritis Induciis similiter actum concessumque fuerit respectu actuum quorumcunque Hostilitatis, quemadmodum supramemorata Propositione expressum fuit, ac multae rationes plura exigent, in Partis utriusque salutem, atque ut impediatur ne coeptum tam salutare mutuae voluntatis & reconciliationis divertatur, nisi Actuum quorumcunque Hostilitatis cessatio quamprimum confirmata fuerit.

Articulum septuagesimum & primum eadem cautione, qua a Foederati Belgii Provinciarum Ordinibus Generalibus eo ipso Articulo adhibita fuit, admissum iri.

Ac quoniam per praesentem ad Articulos Responsonem, uti etiam per Propositionem in plenissima Auctoritate & potestatis subjectum habitam, imprimis quoque per omnia dictorum Legatorum Extraordinariorum & Plenipotentiarum acta & facta summe dictorum Foederati Belgii Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum satis superque percipere potuerunt, quam serio ac sincero animi studio Majestas Sua Catholica bellum Provinciarum tam diuturnum, tam funestum tamque cruentum cum pace commutare, atque dehinc cum summe dictis Ordinibus Generalibus cum omni tranquillitate ac securitate degere, omnemque Amicitiam & Societatem colere cupiat atque expetat, Neutiquam dubitandum esse, quin supradicti Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum pro summa Sua prudentia, rerum experientia, erga Patriam benevolentia, Subditorumque suorum commodum & consolationem, uti etiam pro summo studio, cura & diligentia, qua media, quibus universi Orbis Christiani Hostem propellere finibusque Suis arcere cupiunt, amplectuntur, rem tam necessariam, tam utilem tamque salutarem quamprimum & quantum fieri poterit, promoturi sint. Imprimis autem propter externas causas qua ipsoismet nihilominus mediate concernunt; quodque haecenus nullis nisi Gallis hujusce rei coeptique salutaris mora imputanda venerit, dum plenius atque uberius satisfiat, propter nimiam a Rege Hispaniarum commoda Ipsi oblata, Idque solo respectu universi Orbis Christiani Pacis ac tranquillitatis, utque tanto facilius communi opera atque auxilio Turcis resistatur. Actum Monasterii VVestph. decimo & septimo die Maji, Anno 1646. Subsignatum erat, Comes Penderandæ, Fr. Josephus, Archi-Episcop. Cameracensis, Ant. Brun.

Ad hæc autem vicesimo & quarto die Maji Præpotentium
D. D. Ordinum Legati sequentia responderunt.

VNitarum Belgii Provinciarum Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarii, quorum Nomina sequentibus inserta leguntur, quò Pacis Tractatio tantò magis promoveatur, Ordinumque Generalium voluntas sincera funestum hoc & diuturnum Provinciarum Bellum cum Pace commutandi in commodum atque incolunitatem Earundem Subditorum, tanto melius exprimitur, indicant ac declarant, Articulis ad Propositionem D. D. Legatorum Extraordinariorum & Plenipotentiariorum Regis Hispaniensis octavo & vicesimo die Januarii in Responsionem traditi, demonstrare atque innuere eandem quoque voluntatem ac studium ad bellum tam diuturnum tamque funestum penitus restringendum. Quinimo Ipsimet Regis Hispaniarum Legati Extr. & Plenipotent. judicabunt Declarationem Libertatis & supremi Imperii summè dictorum D. D. Ordinum Generalium, Articulo primo commemorata Propositionis expressam, nullo modo posse aut debere ad præsens hoc tempus restringi vel determinari; tantum abest, ut ad Tractationem Induciarum restringi ac determinari, sive in minoris momenti Articulis agnosci passimque repeti oporteat. Idque eo magis, quod ad illud jam nunc opera detur eique rei incumbatur, ut Pacis perpetua fundamenta ponantur, quo interrupto, bellum renovari armaque recipi possunt; Eum ad modum quoque necessarium esse, ut Tractationis Confirmatio & Ratihabitio, solennibus conscripta formulis, à Rege Hispaniarum dicto ac constituto tempore impetretur atque exhibeatur; Neque Induciarum petitioni sive Actuum Hostilitatis cessationi ullo modo annuatur, donec Regis Hispaniarum Confirmatio ac Ratihabitio cum D. D. Ordinum Gener. Confirmatione & Ratihabitione commutata fuerit.

Insuper etiam Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiarii illud seriò urgent, ut Gallis satisfiat, Eorumque causæ ac difficultates unâ cum summè dictorum D. D. Ordinum Generalium causis decidantur penitusque consiciantur.

Quo autem supradiçta Tractatio tantò maturius absolvatur, Articulo secundus silentio transmittetur; excepto tamen, ut ante dictæ Tractationis Conclusionem de Induciarum tempore conveniatur.

Eum ad modum quoque omnes Articuli omittentur, qui à Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis Responsione Suâ, septimo & decimo die Maji traditâ, universum concessi fuerit.

Quod ad tertium attinet Articulum, neque debet, neque decet ullam aliam Tractationem institui extra eum locum, qui Tractationi universali addictus & destinatus est, neque etiam alios Commissarios delegari qui Urbium districtus determinarent, deque Ecclesiasticis simul & Civilibus causis convenirent, quoniam summè dicti Ordines Generales nequiquam dubitant, quin Ius summum ac supremum Imperium penes Sese illico mansurum sit, prout Articulo supramemorato expressum legitur.

Ad septimum Articulum quod attinet, reipsâ compertum fuit, summè dictorum D. D. Ordinum Subditis supra Regis Hispaniarum Subditos, tempore Induciarum, adversus Tractatum majora onera imperata, Eorumque naves mercesque majori vectigali oneratas fuisse. Quocirca necessarium judicant, ut dubium hoc tollatur, deque eo declaratione septimo Articulo relatâ conveniatur.

Duodecimo Articulo Regis Hispaniarum Iura neququam imminuuntur, utpote qua soli Regi integra conservantur; Sed vero quem ad modum in reliquis Tractatibus Commercia instituuntur, ac summè dicti Ordines Generales qualescunque merces aequaliter admittunt, & Sale è Germania, Gallia, Hispania, Portugallia, Italia atque India advecto absque ullo discrimine utuntur; eum ad modum quoque interdicti magisque aggravati Salis albi Commerciorum libertas, Articulo decimo concessa, nimis multo restricta foret.

Decimus & tertius Articulus præteritis Induciis obtinuit. Porro autem Ius Stapelæ, ut vocant, jam à multis retrò annis, optimo quinetiam Iure Provincia Zelandia proprium fuit, atque ejus respectu reliquis navibus è mari ad fluvios & Canales advectis, quorum dicto Articulo mentio facta fuit: qua quidem naves mercibus Suis in Zelandia exonerari iisque alia onerari debent. Hoc autem Ius Stapelæ neque in Brabantia, neque in Flandriâ, tam propter Iuris Eiusmodi defectum, quam propter Fluvii Scaldensis ejusdemque Canalium opportunitatem obtinebit; aded ut hic Artic. in dubium vocari, sive aliquo modo permutari nequeat.

Insuper etiam decimus & quartus Articulus Regis Hispaniarum Auctoritati supremæ neququam contrariatur, eoque nullo modo subvertitur; utpote cui liberum atque integrum maneat, quantum oneris libitum fuerit, imperare. At vero onera ubique loci equalia esse propterea oportet, ne isthoc pacto commercia Articulo decimo concessa, nimium restringantur aut comminuantur: Imprimis autem ne onerum inaequalitate unius Provinciae commercia in aliam divertantur, ut Flandria commercia in Brabantiam, &c. simul etiam ne Finitimorum commercia penitus succidantur; quippe qua hac Pacis Tractatione confirmanda potius ac stabilienda veniant.

Decimus & octavus Artic. eo quod Supremum Ius atque Imperium spectet, & qua ab illo dependent, quem ad modum Articulo tertio dictum fuit, concedi debet; Idque eo magis, quo Incommoda & pericula exinde promanantia, qua in Fœderati Belgii Provinciarum damnum ac detrimentum fuerunt oblata, tanto facilius præveniri possint, simul etiam Conscientiæ libertas salva, atque integra omnibus & singulis Fœderati Belgii Provinciarum Incolis Subditisque mansura est, nullâ ratione nulloque respectu habito, quod ejusce contrarium quidquam inter Partem utramque antehac concessum fuerit, & quamvis concessum, præsentis tamen temporis ac Navigationi Commerciiisque accommodari seu applicari nullo modo poterit.

Decimus & nonus Artic. reliquis præteritarum Induciarum Articulis respondet, qui tamen ejusmodi dilucidâ explicatione indiget, quo Incommoda Eiusdemq; violationes, atque interruptiones, qua supradictarum Induciarum tempore in maximum Fœderati Belgii Subditorum detrimentum, Commerciorumque & Navigationum libertatis diminutionem obtigerunt, præveniri possint.

Terminus, Articulo vicesimo omissus, perspicuè satis explicabitur.

Vicesimus autem & tertius Articulus eo modo, quo Induciarum supradictarum tempore, observabitur, Imprimis vero quod Comes Bergius, Regis Hispaniarum Vasallus ac Subditus natus Isque mortuus sit, simul etiam quod compositione ante dictas Inducias ea potissimum de causa instituta, atque post earundem expirationem renovata, deindeque sine ullâ interruptione observatâ, nulla omnino bonorum in Gelria publicatio sive usitata sive admissa fuerit; Contra vero, tam Clerici quam Laici, cujuscunque tandem Status ac Conditionis fuerint, absque ullâ Partis utriusque Personarum, qua vel arma gesserunt, vel iisdem abstinerunt, distinctione, liberam ac securam bonorum suorum omnium possessionem obtinebunt, haud secus ac si Eiusdem Partis Subditi existerent!

Quod ad vicesimum & quartum Articulum attinet, eodem Salinarum caterarumque sylvarum adjacentium, atque ad Celsissimum Arausionensium Principem pertinentium, pars aliqua postulatur.

Secundum vicesimum & septimum Articulum omnibus & singulis, absque ullo Personarum bona sua possidentium, discrimine, satisfaciendum veniet.

Monasterii Sandensis, uti etiam Præposituræ Everzoniensis possessio firma ac rata habebitur, idque secundum Articuli quadragesimi & sexti præscriptum: memorati vero Articuli pars reliqua tamdiu transmittetur, donec de eadem conventum fuerit.

Cæsareæ Majestatis Ordinumque Imperii super Neutralitate Declaratio majorem in modum urgenda ac promovenda erit, prout Articulo quinquagesimo & quinquagesimo primo præpositum fuit, Idque Parti utrique aequè necessarium erit.

Pecuniæ adhuc debendæ, de qua Articulo sexagesimo & secundo, ab iis, quorum cura tributorum exactio suprema demandata fuit, exsolventur.

Sexagesimus & tertius Articulus perquam necessarius est, Imprimis autem iis, quorum opera in Tractatione præsentè adhibetur.

Ad sexagesimum & quintum Articulum ea, quæ Bruxellis mittetur, responsio expectabitur.

Et quoniam præsens Tractatio Consilio ac decreto omnium Provinciarum Earumque Ordinum consensu instituta atque incepta fuit, qui nihil aliud, præterquam firmam & perpetuam Amicitiam cum Affinibus suis colere expetunt, supradicti Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarium firmiter sibi persuasum habent, Regis Hispaniarum Legatos Extraordinarios & Plenipotentiarios communi omnium salutè atque incolumitati studentes, nullas difficultates adversus dictos Articulos allaturos esse, qui quidem eâ de causa exhibitè traditique fuere, ut omnes prorsus deliberationes Provinciarum novæ, quæ præsentè Tractationi moras nonnullas injicerent, eamque aggravarent, penitus amoveri possint. Actum Monasterii VVestphal. vicesimo & quarto die Maji, Anno 1646.

Vicesimo & septimo autem die Maji ea, quæ sequitur, Responsio ab Hispanis tradita fuit.

Regis Hispaniarum Plenipotentiarium, quorum nomina sequentibus inserta leguntur, magis magisque indicare cupientes, quantopere Pacem atque incolumitatem Subditorum & Incolarum totius Belgii amplectantur, ad novissima Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium Legatorum Extraordinariorum & Plenipotentiariorum Scripta, quarto & vicesimo die Maji, Anno 1646. tradita, respondent, quod promptè paratique sint Articulum primum libertatem Supremi Imperii in Fœderati Belgii Provincias summedictorum D. D. Ordinum Generalium concernentem, eâ quidem formâ, quâ Scriptis decimo & septimo die Annoque memoratis, à Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris exhibitis traditisque inserta legitur, universum concedere.

Quod autem ad dictæ Majestatis Suae Confirmationem & Ratihabitionem attinet, illam, secundum posteriora Scripta vicesimo & quarto die Maji, Anno 1646. tradita, duorum duntaxat Mensium spatio addito, sedulo curabunt. Eâ lege tamen ac conditione, quod si supra-memorata Confirmatio & Ratihabitione à Regia Majestate maturius missa fuerit, ut omnis hostilitatis actus cessaret, neque constitutum temporis spatium expectandum foret.

Tertium Articulum quod spectat; Superioritas, ut vocant, Majoratus Sylva-Ducensis, quamvis ad Urbem minimè pertineat, dehinc concedetur; ea lege tamen ac conditione, ut respectu Ecclesiasticorum in dicto Majoratu commorantium, simul etiam respectu agri suburbanum, moderatio nonnulla in utriusque Partis satisfactionem adhibeatur. Ager patens VVaasie Regi Hispaniarum proprius erit; Ordines vero Generales loca munita, & quæ ibidem Fortalitia occupant, retinebunt. Insuper etiam Hulstensis Præfecturæ Superioritatem & possessionem propriam habebunt.

Septimus Articulus concedetur, Idque eâ formâ, quâ expressus legitur, cum explicatione versuræ semissem exequantis, non obstante tamen quod hic Articulus novus sit, respectu eorum quæ præteritis Induciis, Anno 1609. initis, fuerant stipulata.

Duodecimus Articulus albi Salis advectionem spectans concedetur, quâ lege etiam Salis albi advectio Regis Hispaniarum Subditis permittetur.

Decimus & tertius Articulus, respectu Iuris Stapelæ, adhibita navium commutatione, concedetur; Sic tamen ut idem Majestati Suae concedatur, iis locis, in quibus præteritis Induciis ejusmodi Ius Stapelæ vel obtinuit vel in quibus locis usitatum fuit.

Similiter etiam decimus & quartus Articulus concedetur; qui alioquin nullo modo admitteretur, nisi hoc pacto Christiani sanguinis profusio celeriter præveniri, belloque tam funesto oborta vastationi finis imponi posset.

Decimus & octavus Articulus eo modo, quo tertius Articulus, respectu Ecclesiasticorum, accipietur; atque in Partis utriusque Satisfactionem moderatio aliqua adhibebitur.

Quoniam autem decimus & nonus Articulus à superioribus Induciis nequidquam differt, prout Scriptis novissimis indicatum fuit, concedetur, ut iisdem verbis, quæ dicto Induciarum Tractatu reperiuntur, exprimatur.

Vicesimus & tertius Articulus, terminis generalibus, quemadmodum in superiorum Induciarum Tractatu, admittetur.

Vicesimus & quartus Articulus, respectu eorum, quæ à Majestate Suâ neque emptæ neque exsoluta comperientur, accipietur.

Vicesimus & septimus Articulus infectus omnino transmittetur, donec plenissima ad eundem Responsio Bruxellis allata fuerit.

De Articulo quadragesimo & quarto, respectu Satisfactionis quam Celsissimus Arausionensium Princeps præterit, aut præterire potest in ea dominia, quæ necdum possidet, privatâ quadam Tractatione agatur. Quod vero ea spectat, quæ jam nunc concessione ac traditione à D. D. Ordinibus Generalibus factâ in Hulstensi Præfecturâ, sive alibi, quam nuperrimè quoque confirmarunt, possidet; Ea omnia Celsissimo Principi, tanquam propria sunt futura. neque ulla præteritio in ejusmodi bona, vi aliorum Articulorum præsentis Tractatus admittetur.

Majestatis Suae Cæsareæ Ordinumque Imperii Declaratio reipsa procurabitur ac promovebitur, quemadmodum Articulo 50. & 51. commemoratum fuit: Majestati Suae Cæsareæ Mensium duorum, Imperiique Ordinibus Apni spatium concesso.

Sexagesimus & secundus Articulus eo modo concedetur, quomodo superioribus scriptis, vicesimo & quarto die Maji traditis, explicatum fuit.

Eum in modum etiam sexagesimus & quartus Articulus admittetur.

Ad sexagesimum & quintum vero Articulum secundum Responsum, Bruxellis missam, declarant suprascripti Legati Extraordinarii & Plenipotentarii Regis Hispaniarum secundum præteritarum Induciarum præscriptum nulla loca munita nullaque Fortalitia mutuo tradita aut

aut restituta iri. Actum Monasterii VVestphal. vicesimo & septimo die Maji, Anno 1646. Subsignatum erat, Comes Penderandæ, Frater Josephus, Archi-Episcopus Cameracensis, Ant. Brun.

Ad hæc autem Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum sequentem in modum responderunt.

AD novissima Regis Hispaniensis D. D. Legatorum Extraordinariorum & Plenipotentiarum Scripta, vicesimo & septimo die Maji, Anno 1646. tradita, Præpotentium Federati Belgii Provinciarum D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum per præsentem respondent ac declarant, quod exhibitam per dicta scripta super Articulis declarationem ac responsionem categoricam accipiant eamque admittant.

Quod verò ad positiones quasdam & allegationes in diversos Articulos, supramemoratis Scriptis insertas attinet, dicti Legati & Plenipotentiarum minime dubitant, quin eandem sensum cum suo conveniat, ut videlicet præsentis Tractationis Articulis non inserantur; iisque duntaxat exprimantur, de quibus inter Partem utramque hæcenus conventum fuit, aut de hinc convenietur.

Imprimis autem ut Articulus decimus & tertius concedatur, quo modo supradictis Articulis institutus atque explicatus fuit; quandoquidem in supramemoratis Scriptis rationes, eò spectantes, admisse acceptæque fuerunt.

Postremo, ut Articulo sexagesimo & quinto exprimat, ut reditus annui Castellæ Leuthensis, ceteraque privilegia eodem pertinentia Comiti Flodrosensi, utpote Proprietario & Domino suo legitimo, absque ullâ morâ ulloque impedimento, restituantur.

Vt dictis Articulis exprimat atque inseratur, hæc omnia ab utraque Parte sincero & fidei animo declarari.

Insuper etiam Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, quem ad modum in principio ac deinceps declararunt, ita quoque jam nunc declarant, communi operâ atque auxilio Gallicis satisfaciendum esse, atque ut quamprimum iisdem satisfiat, rogant atque obsecrant, quo Pacis conclusio simul confirmari, & ingens sanguinis Christiani profusio præveniri possit. Actum Monasterii VVestphal. tricesimo die Maji, Anno 1646.

INterea autem Legati & Plenipotentiarum per literas creberrimas, eò quod Articuli bini, Commercium & Navigationes in Orientalem & Occidentalem Indiam concernentes, Mense Octobri, proximè elapso, ex Instructione, proindeque ex uno & septuaginta Articulis deleti fuerant, à Deputantibus suis petierunt, ut de iis agendi & conveniendi potestas atque Auctoritas daretur.

Decimo, vicesimo & secundo die Maji Gelriæ Ordines instare ceperunt, ut ceterioris Gelriæ Partis Consolidatio Monasterii urgeretur: Quapropter etiam Dominis Legatis & Plenipotentiarum, ut eandem promoverent, atque ab Hispanis postularent, mandatum præceptumque fuit, hæc tamen clausulâ additâ: Ne Tractationi in Pacem & tranquillitatem Monasterii institutæ, memoratâ præensione ac petitione quidquam mora injiceretur, neve res principalis ullo modo ei adstringeretur; quem in finem etiam Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis Extraordi-

nariis & Plenipotentariis majorem in modum commendatum fuit, ut dictam restrictionem cum omni cautione ac circumspectione instituerent.

Hispani verò, sive ipsis clausula hæc clam innotuerat, sive re ipsa mandatum fuerat, ne dictæ petitioni annuerent, eam tamen nunquam concesserunt.

De omnibus igitur Articulis, Orientalis & Occidentalis Indiæ Negotio excepto, simul cum eo de Majoratu Sylvæ-Ducensis sive de moderatione rerum Ecclesiasticarum inter Partem utramque instituendâ, quamvis cum Hispanis Legati & Plenipotentarii D. D. Ordinum Generalium convenissent, idque donec literæ Auctoritatis emendandæ ab Hispanis exhibitæ forent, clam habuissent; ad aures tamen Regiæ Majestatis Legatorum pervenit Tractatum scilicet, sive conceptum quendam unius & septuaginta Articulorum institutum, atque à nonnullis ex Ordinibus subscriptum fuisse. Præpotentes itaque D. D. Ordines Generales rerum plerarumque gestarum & concessarum ignari, per literas de omnibus Se plenissimè certiores reddi voluerunt. Quibus Præpotentium D. D. Ordinum literis supradicti Legati terminis adeo generalibus atque universalibus responderunt (quamdiu enim literæ Auctoritatis à Rege Hispaniarum non erant traditæ, sine ullo fructu omnia gesta forent) ut Præpotentes D. D. Ordines Generales alteras ad Plenipotentarios suos literas Kalendis Junii miserint, sibi *relationem rerum tam universalem tamque obscuram* neutiquam placere; petere tamen, ut se quæcunque cum Hispanis clam ultrò citròque egissent, sive quæ in posterum agerent, ordine per literas certiores redderent, simul etiam ex centesimi decimi & tertii Articuli Instructionis datæ præscripto agerent. Idque eò magis, quod rationes evidentes ac probabiles dari poterant, Hispanos, omnibus quæcunq; acta forent, quo tempore ac loco Iphis videbatur, indicare; quapropter etiam multos extrâ Fœderati Belgii Ordines eorumque membra, omnia quæ gerebantur, Præpotentes vero D. D. Ordines Generales nequidquam, aut saltem parum cognoscere.

Gallorum verò Legati, Mense Junio, denuo conquerebantur, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentarios tractando nimium processisse, proindeque Hispanos neutiquam jam Gallos sollicitare; ut qui satis sibi esse putarent, se cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus Negotium confecisse.

Insuper etiam Gallorum Legati Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis literas Comitæ Penesandæ interceptas, quas à Majestate Suâ acceperant, exhibuerunt; quibus Hispaniarum Regem certiores reddebat, se omnia cum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis transgisse ac confecisse; seque propterea à Majestate Suâ non literas duntaxat Auctoritatis emendatas (secundùm Acta eam in rem instituta) verum ipsam quoque Regis Confirmationem & Ratihabitionem eorum, quæ conclusisset, intra Mensis Junii spatium expectare: Quæ si Monasterium perlata forent, tres quatuorve Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatos & Plenipotentarios Monasterio in reliquis Fœderati Belgii Provincias discessuros esse (præsupponens Hollandiæ Ordines omnibus jam satis annuere) quo iisdem quoque ea, quæ gessissent, persuaderent, omniaque hoc pacto ad Particularis Tractationis conclusionem dirigerent,

gerent, neque expectarent, donec Gallis quoque in omnibus satisfactum foret. Eapropter etiam Hispanos priorem Gallis satisfaciendi voluntatem amisisse: nonnullos insuper à Dominorum D. Ordin. Plenipotentiaris Hispanos convenisse, in eisdemque promississe, Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Copias quidem eductas iri, sed tamen non nisi castra stativa habituras esse: Hispanos itaque hisce promissis fretos, omnes Copias suas conducturos, & Gallos duntaxat, quid rerum gererent, quidve consilii caperent, observaturos esse. Ad hæc autem, quid Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris dicturi quidve responsuri essent, quærebant; simul etiam petebant, ne quis Legatorum Extraordinariorum & Plenipotentiariorum D. D. Ordinum Generalium Monasterio Hagam-Com. sive ad aliquam Provinciarum discederet; Idque eo magis, quod (ut ajebant) non nihil subvererentur, *ne Vulgus ad hæc obstupesceret, seque moveret, ac præter ipsorum quoque Plenipotentiariorum opinionem omnem prorsus Tractationem interpelleret.* Hisce quidem plura alia addituros se esse dixerunt: sed vero antequam omnia & singula proponerent, quid ad ea, quæ jam enarrassent, responderent, rogarunt. Quibus tum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiaris responderunt, Se neque literas interceptas, neque Earundem argumentum scire, nec quidquam de iis percepisse, proindeque omnia hæc negare. Insuper etiam Se fidem nullam adhibere posse, Confirmationem sive Ratihabitionem aliquam in Tractationem, nec dum absolutam, ac cujus Partes nonnullæ essentiales adhuc infectæ forent, de quibus Ipsimet nulla potestate agendi muniti essent; à Rege Hispaniarum exhibitam traditamque iri. Se vero, ubi literæ Auctoritatis emendandæ à Rege Hispaniarum mitterentur, tum secundum Instructionis præscriptum acturos se esse dixerunt; non diffiteri quidem, Hispanos à se quæsisse, quod si omnia, quæ à Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus petita ac postulata forent, concessissent, num cum Hispaniarum Rege seorsim ab aliis Tractationem hanc concludere vellent, id se facturos esse denegasse. Seque in ejusce rei testimonium (quod itidem Galli exploratum satis haberent) propter Ipsorum petitionem omni Tractatione abstinuisse, atque etiamnum abstinere; multoties autem declarasse, se omnia cum Gallorum consilio & acturos esse, & agere debere; proindeque ab illo tempore rerum omnium Ipsos participes fecisse. Ad hæc Galli, ex aulâ sibi literas missas, dixere, quibus ceperant, Hispanos sc. indicasse Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Generales non ulterius Se Gallis devinxisse, quam respectu rerum Belgii Provincias concernentium, quum tamen Fœderationes Anno 1634. & 1635. initæ ac sancitæ non quasdam duntaxat Provinciarum, sed vero omnes & singulas Gallorum causas (vulgò *Interesse*) spectarent. Eapropter quoque rogarunt, ut Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiaris categoricè aperteque responderent, num videlicet Ordines Generales Se Gallorum causis Belgii duntaxat Provincias concernentibus, an verò causis quoque loca in Hispania, Cazali, Pineroli, Catalonia, &c. capta spectantibus obstringerent. Quibus tum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris regesserunt, Se Monasterium cum Hispanis tractandi causa pervenisse: utque Eadem Tractatio, quantum fieri posset, optimo modo dirigeretur, Anno 1644. cum Gallis Tractatum quendam initum conclusumque fuisse. Ex

Ejusdem autem præscripto se egisse, atque etiamnum acturos esse declararunt. Quod si vero casus quidam, dicto Tractatu non comprehensus, atque explicatione ulteriore indigens offerretur, Eam se explicationem à Præpotentibus D. D. Ordinibus, utpotè quibus competebat, expectaturos esse. Hisce tamen non obstantibus, Galli addiderunt, Se in ejusmodi verborum satisfactione neutiquam acquieturos; Sed verò Majestati Sux Gallix eandem indicaturos esse: Insuper etiam Domino Tuillero Majestatis Sux Legato literas missuros, ut de hisce omnibus in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum conqueratur. qui, nisi apertè loquuti fuerint, Monasterio se discessuros, atque omnia eodem loco, quo nunc sita forent, relicturos; sperare tamen, Se à Præpotentibus D. D. Ordinibus ulteriorem responsionem & satisfactionem accepturos esse; proindeque Iphis cogitandi deliberandique tempus dare. Ad hæc Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum regerendo dixerunt, initos ac confirmatos cum Gallis Tractatus varios & diversos continere Articulos, eosque se perlecturos esse. Postremo autem Gallis, num Hagam-Com. sive ad Provincias è suis nonnullos missuri essent, querentibus responderunt, Se nullam hæctenus Legatorum quorundam dimissionem decrevisse.

Hoc itaque pacto utriusque Partis Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum discesserunt. Interim tamen ad suspicionem tantus cumulus accessit, ut Ipsi quoque Præpotentes Ordines in binas irent sententias: quippe Nonnulli ex ipso Tractatum cum Gallis initorum præscripto, & quo modo ab iisdem explicarentur, agi oportere, judicarunt; ac tamdiu expectari, donec Gallis quoque, utpotè Sociis & Fœderatis suis, satisfactum esset: Nonnulli autem aliter existimarunt, Præpotentes sc. Ordines Gener. per Tractatus cum Gallis initos non ulterius, quam respectu rerum Belgii Provincias concernentium, obstrictos obligatosque teneri; minimè verò respectu rerum exterarum, sive Gallix Sociorum, utpotè quorum Superioribus Tractatibus mentio nulla facta fuisset.

Ac quoniam in dies singulos supramemorata Auctoritatis literæ à Rege Hispaniarum in expectatione essent, Idcirco Belgii Provinciarum Legati & Plenipotentiarum Præpotentes D. D. Ordines Generales per literas crebras admonuerunt, simul etiam petierunt, ut sibi ulterior de Commerciis utrasque Indias spectantibus agendi Potestas daretur: quibus in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum propositis, rursus Zelandix Ordines summopere institerunt, ac nonum Articulum protulerunt, ut Tractatus Anno 1644. initi amplificatio à Gallorum Legatis impetraretur, quod per literas Præpotent. D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentiarum illico indicatum fuit.

Interea dum hæc geruntur, literæ à Marchione de Castel-Rodrigo octavo & vicesimo die Junii Bruxellis exaratae perferebantur, quibus Auctoritatem & potestatem tamdiu desideratam, tandem ex Hispania missam esse indicabat. Idem etiam postmodum Monasterio confirmatum fuit; Comitum sc. Penderandæ per Secretarium suum tricesimo die Junii Præpotentes D. D. Ordines Generales ejus rei certiores fecisse; quem ad modum etiam Dominus Brun, Regis Hispaniarum Legatus & Plenipotentiarum tertio die Julii dictas potestatis atque Auctoritatis literas in Originali, ut vocant, septimo die Junii exaratas, Præpotent. D. D. Ordinum

ordinum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis exhibiturus accesserat; Insuper etiam promiserat Sese curaturum, ut Earundem exemplar (vulgò *Copia*) à tribus Hispanorum Legatis subsignatum, exararetur: quod ita factum, Earumque exemplar eodem die sub vesperam Præpotent. D. D. Ordinum Legatis traditum fuit. Dictæ autem literæ iisdem planè formulis, quibus postmodum Tractationi conclusæ inferebantur, conscriptæ fuerunt.

Hæ itaque Auctoritatis literæ summo gaudio affecerunt eos, qui tam in Fœderatis, quam alterius Partis Provinciis maturam Pacis conclusionem amplectebantur; haud secus ac fundamentum, cui, ut postmodum apparuit, Pacem firmam ac perpetuam superstrui posse, sperabant: Quibusdam tamen non omni ex parte placuerunt. Interea autem Majestatis Sux Gallix Legatus, Dominus Tuillierius tertio die Iulii coram Domino Catzio, & sexto die Iulii coram Domino Strevelshoeckio summopere querebatur, (1) quod exercitium Romanæ Religionis in Civitate Hulstanâ, secundum Tractatum Anno 1635. initum, non admittebatur; quocirca, ut in iis Oppidis, quæ illâ ætate expugnarentur, Romanæ Religionis exercitium liberum permetteretur, promitti literisque conscribi majorem in modum petebat. (2) Omnes querelas, quas antehac à Majestatis Sux Legatis Præpotentium D. D. Ordinum Deputatis propositas fuisse diximus, nimirum, *super Articulorum à quibusdam jam nunc subsignatorum progressu maximo*, coram supradictis Dominis repetebat: Eaque propter categoricè responderi volebat, in quantum Præpotentes D. D. Ordines Generales Semetipsos Gallorum causis seu interesse, adstrictos obligatosque dicerent. Deinde vero Bredam discedebat, (quo Celsissimus Arausionensium Princeps, Nobilesque plurimi, cum magno Præpotent. D. D. Ordinum Deputatorum numero, de Copiarum educatione consulturi adveniant: de qua re tarde ac negligenter satis deliberatum fuit, quamvis haud exigua expeditionis magnæ, feliciter conficiendæ Antverpiæque expugnandæ, occasio commoda atque opportuna se offerebat. Ac Majestate Sua Gallix licet acriter instante, binæ tamen difficultates à Præpot. D. D. Ordinibus proponebantur; alterâ, quod Copiæ, tantæ expeditioni adhibendæ, decissent: altera, quod cum Gallis super Religionis Negotio difficillimè conveniri posset. Quapropter quoque in primæ querelæ satisfactionem, secundæque moderationem sequens Tractatus undecimo die Iulii initus fuit.

Serenissima Galliarum Regina Celsitudini Vestre, simul etiam D. D. Ordinibus Generalibus suæ erga eosdem voluntatis ac benevolentia indicium facere cupiens, Id sibi persuasum habuit, Se id nulla in re commodius neque opportunius demonstrare posse, quam ut tria millia equitum ad decem dierum spatium, quibus rem aliquam præclaram effectam reddere possent, in auxilium mutuo offerret: ea lege tamen ac conditione, ut supradicta tria Equitum millia à Copiis D. D. Ordinum deducantur ad eum locum, qui commodissimus esse censebitur: quem ad modum quoque in eorundem recessu, similiter etiam Vrbe ejusmodi capta expugnataque tria Peditum millia à D. D. Ordinibus Majestatis Sux Copiis mutuo itidem adjungantur: ut hoc pacto Majestas Sua, adauctis Copiis, magnum aliquod atque eximium in commune bonum occipere queat. Insuper etiam Majestas Sua Celsitudinem Vestram Ordinesque Generales vehementer etiam atque etiam rogat, ut Romana Religionis exercitium in
ca Ci-

ea Civitate, quæ expugnabitur, liberum permittatis ac concedatis; quandoquidem Majestas Sua, salvâ conscientia, Copias Suas ad ejus loci expugnationem mittere neutiquam potest, in quo Romana Religionis exercitium pessum daretur. Neque etiam Majestas Sua dubitat, quin Celsitudo Vestra Ordinesque Generales hanc petitionem concessuri sint. Hæc itaque Celsitudini Vestra Ordinibusque General. privatim Suo Nomine indicari voluit. Actum Bredæ: secundo & vicesimo die Junii. Subsignatum erat, d'Estrades.

Ad Petitionem illam, literis conscriptam, Celsissimus Arausionensium Princeps & D. D. Ordinum Deputati bimembrem hanc responsionem, nono & vicesimo die Junii, reddiderunt.

Celsissimus Arausionensium Princeps & Præpotentium D. D. Ordinum Deputati summa cum gratiarum actione tria Equitum millia ad decem dierum spatium, quibus res aliqua præclara atque eximia consici posset, à Majestate Sua ac Regia Celsitudine mutuo oblata accipiunt. At verò, quo tanto certiores de suprascriptis Equitibus reddantur & Celsissimus Arausionensium Princeps & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputati Majestatem Suam Regiam Celsitudinemque rogant atque obsecrant, ut oblato trium Equitum millium numero tria peditum millia adjungere velint. Quæ quidem per Copias Præpotentium D. D. Ordinum Generalium ad eum locum, qui optimus censebitur, deducantur ac redueantur; Ea lege, ut capto expugnatoque loco proposito, Præpotentes D. D. Ordines Gener. ad idem dierum spatium, eademque conditione, tria peditum millia Copiis Majestatis Sua, prout Celsitudini Sua Regia placuerit, mutuo adjuncturi sint. Actum Bredæ, nono & vicesimo die Junii.

Celsissimus Arausionensium Princeps & Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputati cognita & perceptaque petitione per Dominum d'Estrades Nomine locoque Majestatis Suae proposita, nimirum ut Romana Religionis exercitium liberum in Oppido expugnato concederetur, declarant atque affirmant, proposito, de quo jam nunc conventum est, feliciter succedente, se dictam petitionem Præpotentium D. D. Ordinum Generalium judicio atque arbitrio relinquere. Actum Bredæ, nono & vicesimo die Junii.

Quibus ad Aureliæ Ducem relatis, per Remondum Cohortis pedestris Præfectum, sequentia responderi jussit.

Celsitudo Sua Regia, Celsissimi Arausionensium Principis & D. D. Ordinum Generalium Deputatorum Propositione cognita & perceptaque, dictum Equitum peditumque numerum in auxilium mittere decrevit, eâ quidem lege ac conditione, ut Celsissimus Arausionensium Princeps & D. D. Ordines Gen. per Acta quadam, literis conscripta, promittant ac polliceantur, se exercitium Romana Religionis liberum eo quidem in Oppido permitturos, quod dictarum Copiarum auxilio captum expugnatumque fuerit, eo pacto, quo in Civitate Trajectensium ad Mosam quoque Celsissimus Arausionensium Princeps Ordinesque Generales hoc tempore propter causas varias concesserunt, quas equidem Celsitudo Sua Regia justiores non existimat, quam illas quas Serenissima Regina proposuit: quandoquidem, salvâ conscientia, Majestatis

jestatis Suae Copia aliis adjungi nequeunt, quarum operâ Romanam Religionem Catholicam penitus supprimi pateretur: Quibus insuper Celsitudo Suae Regia addit; obligationem integram adhuc prorsusque illasam esse, respectu D. D. Ordinum Generalium, Idque vi Tractatus Anno 1635. initi, quo concessum promissumque fuerat, ut in iis locis, quæ partitione ac divisione D. D. Ordinum Gener. continerentur, exercitium Romanæ Religionis liberum securumque concederetur. Huic si Celsitudo Vestra Ordinesque Generales, ut antehac de Religionis Negotio concessum fuit, annuant, Celsitudo Suae Regia mandavit mihi praecepit, ut Celsitudini Vestrae Ordinibusque Gener. certò promitterem, dictum equitum peditumque numerum ad Fluvium Brugensem, die locoque constitutis, promptum paratumque fore. Sed verò si Articulo Religionis abnuant, declarat atque affirmat, Se dictum peditum Equitumque numerum Copiis Vestris adjungere nullo modo posse. Insuper etiam Celsitudo Suae Regia mihi praecepit, ut Celsitudinem Vestram certam redderem, Se proposito atque expeditioni D. D. Ordinum Gener. omni opera, studio ac diligentia subventuram, idque per diversionem sive Copiarum hostium distractionem maximam vel Scaldim, vel Oppida maritima versus efficiendo, quò etiam Marchio Caracena cum sex militum millibus secessit. Similiter etiam Lamboy cum Marchione Leeda prope Dornacum Lilamque cum sex militum millibus. Dux Lotharingia, uti etiam Lamboy ad minorem Fluvium Scaldensem castra sua posuerunt. Quapropter etiam, dum omnes hostium Copias sibi adversas atque obvias habet, rogat atque obsecrat, ut D. D. Ordines Gener. & Celsitudo Vestra Copias omnes educere, ac tam opportuno tempore expeditionem aliquam insignem occipere velint: neutiquam dubitans, quin hac in voluntatis & sinceritatis Suae signum concessuri atque effecturi sint. Celsitudo Suae Regia præter hæc obstupuit, quamprimum annunciatum esset, Se cum Celsitudine Vestra Brugas oppugnaturam esse, ad hostes perlatum fuisse. Quum compertum habeant, Sluse milites conscribi, pontesque navales inter Copias advehi, quibus, si fortasse reliqui interrupti forent, Fluvios Copia transjici possent. Hoc autem Celsitudini Suae Regia, præ cæteris mirum videtur, quod in re tantâ, ea, quæ celata oportebat, hostibus innotescant; unde non exiguum sibi commodum percipere possint, Copias quasdam Nostras à cæteris segregatas profligando. Quorum quidem omnium Celsitudo Suae Regia Indicium facere voluit, ut, si fieri posset, remedium huic malo optimum adhiberetur. Actum Bredæ, quarto die Julii, Anno 1646. Subsignatum erat, Remondus.

Deliberationibus nonnullis super hoc Negotio habitis, ea, quæ sequuntur, decreta fuerunt.

Celsissimus Arausionensium Princeps & Fœderati Belgii Præpot. D. D. Ordinum Gener. Deputati Christianissimo Galliarum Regi, & Serenissimæ Reginae Majestatis Suae Matri promittunt spondeutque, quod si Antverpiensium Civitas Copiis Suis expugnata fuerit, Se Catholicæ Apostolicæ & Romanæ Religionis exercitium liberum securumque in eadem concessuros esse. Actum Bredæ, undecimo die vertentis Julii, Anno 1646. Subsignatum erat, F. H. Nassavius, Didericus à Linden, Guilielmus à Linteloo, Bouckhorst, Ruysch, A. Bicker, Fr. Herberts, G. Vosbergius, Joh. de Reede, J. Andreæ, J. ab Yffelmuyden, G. à Santen. Quæ cum Originali suo conveniant. Notatum erat, Huygenius.

Cum sequentis tamen Articuli privati beneficio
ac limitatione.

IN Declarationem atque Explicationem eorum, de quibus hoc die inter Dominum Tuilerium, Extraordinarium Regis Christianissimi Legatum, apud Præpotentes Fœderati Belgii D. D. Ordines Generales commorantem, Dominumque d'Estrades à summedicta Majestate Sua missum, ab unâ; atque inter Celsissimum Arausionensem Principem & summedictorum Fœderati Belgii Ordinum Generalium Deputatos ab altera Parte, respectu Catholicæ, Apostol. & Romanæ Religionis in Civitate Antverpiensium exercitii liberi, conventum fuit, & per præsentem Articulum privatim conceditur ac promittitur, templa quæ eam ob causam in Civitate Antverpiensium supramemoratis Pontificiis relinquentur, quatuor, eaque Religionis dicta exercitio sufficientia & capacia fore. Actum Bredæ, undecimo die hujus vertentis Julii, Anno 1646. Subsignatum erat ad modum supradictum à Celsissimo Arausionensem Principe & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputatis.

Hæc autem, postquam Hollandiæ Zelandiæque Ordines percepissent, animo oppidò iniquo tulerunt: Idque partim propter formam suam (quippe speciem Tractationis, quæ reliquis Ordinibus insciis atque invitis institui nequit, præ se ferebant) partim etiam propter ipsam materiam, Religionem scil. quapropter Zelandiæ Ordines iis omnibus abnuerunt.

Interea Copiæ pedestres, quæ prope Dordracum navibus septimanas aliquot commorata fuerant, statim post dicti Tractatus conclusionem in Flandriam navibus tendere jussæ fuerunt; quem ad modum etiam Copiæ Equestres Bergozomium deductæ, navibus similiter impositæ fuerunt, eo quidem fine, ut ad arcem Philippeam (vulgò Philippijne) tam pedestres quam equestres exponerentur. E præsidio Hulstano quadringenti Equites totidemque Sclopetarii expediti Lovendigum, Copias Gallorum auxilias, de quibus supra, adducturi exiverant. Insuper etiam Celsissimus Arausionensem Princeps Salsam Bergozomio sexto & decimo die Julii petiit; at vicesimo quinto & sexto die cum omnibus Copiis Steeckenii, deinde autem Loockeræ confedit; quibus in locis postquam multum temporis consumpsisset, Arcem quandam nomine *Teemsche*, prope Scaldim, à Parte Antverpiæ citeriore jacentem, occupavit, eamque continuo deseruit: aded ut consilium propositumque Antverpiam obsidendi penitus evanesceret; quod Gallis summo opere displicebat. Quorum Copiæ trium equitum totidemque peditum millium in Ditione Waasiæ inordinatè satis petulanterque se gerebant.

Dum hæc geruntur, non Monasterii duntaxat, verum Hagæ. Com. quoque inter Gallos & Præpotentes D. D. Ordines Gener. super Articulorum septuaginta conclusione & subsignatione, aut quasi, creberrimæ querelæ oboriebantur; Insuper etiam super declaratione in quantum Præpotentes D. D. Ordines Generales Gallorum causis obstricti obligatique tenerentur. Imprimis vero Gelriæ Ordines declararunt, *Consolidationi* citerioris Gelriæ Partis insistendum esse: Quicquid autem Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipo-

nipotentiarii proponerent, sibi que peterent, Hispani declararunt, Se, *confirmato Articulo tertio, utramque scil. Partem, quicquid jam nunc possideret, servaturam, ex ipso Instructionis præscripto, nihil, præterquam quod concessum promissumque foret, tradituros esse.* Rebus hoc modo se habentibus, Dominus Meynersvicus, Knuytius & Nederhorstius (quippe D. Mathenesius jam aderat) tertio & vicesimo die Julii Hagam-Com. pervenerunt, &, quæcunque ab utraque Parte gesta erant, retulerunt, quæ tamen deinde literis conscripta tradiderunt.

Quo Consilio ac Decreto Vestro super relatione Nostra, quinto & vicesimo die Julii 1646. traditâ, satisfieret, puncta Articulosque per præsentés expressimus, quos secundum Instructionem Nostram, Vestramque petitionem cum Hispaniarum Regis Legatis Extraordinariis & Plenipotentiariis provisionaliter iniisse ac concessisse Nos confidimus, quemadmodum iidem nudius tertius Vobis propositi perfectique cum Instructione Vestra collati fuerunt.

Ac quoniam ex eorundem lectione, quemadmodum etiam ex iis, quæ Nosmet oretenus retulimus, nonnullos haud exigui momenti Articulos sese offerre competentum fuit, de quibus ut Vos plenius deliberetis, quò cum Hispaniar. Regis Legatis Extraordinariis & Plenipotentiariis Tractatio continuari possit, necesse est; Eisdem idcirco articulatim literis conscriptos Vobis exhibuimus.

1. Primò omnium, quandoquidem tertii Articuli, Sylvæ-Ducensis Majoratum concernentis, tenorem nullo studio nullaque contentione obtinere potuimus, præterquam quod summa Majoratus universi potestas Fœderati Belgii Provinciis concessa, sed quidquid Ecclesiastica spectaret, reservatum sit, quò in utriusque Partis satisfactionem moderamen aliquod inveniri atque excogitari posset; de qua re, cum nullâ potestate hæctenus muniti essemus, Vos majorem in modum rogamus, ut de illo Negotio ea Nobis præcipiatis, quæ in Reip. commodum cedere posse existimabitis.

2. Ac quoniam haud dissimiles rationes respectu Marchionatus Bergozomiensis, Baronatus Bredanensis, Ditionisque Cuyckiensis sese offerant, eum quoque ad modum rogamus, ut de moderatione horum omnium Nobis mandare atque instruere Nos velitis.

3. Quum vero ea omnia, quæ Orientalis & Occidentalis Indiæ Negotium spectant, in ipsa Instructione silentio transmissa sint, ut de istoc quoque Negotio Consilium capiatis, Nosque ea potestate, quâ cum Hispanis de eadem plenius agere possimus, muniatis.

4. Quandoquidem autem Regis Galliarum Legati querentes Nobis indicarunt, Se, stante Nostra cum Hispanis Tractatione, neque per Ipsos Hispanos, neque per Mediatóres rerum suarum, vulgò interesse, neuti quàm admonitos, nec quidquam hæctenus propositum fuisse, quo Ipsimet quoque cum Hispanis agendo proficere possent; Eaque propter Nos majorem in modum rogârunt, ut Nostram cum Hispanis Tractationem tamdiu differremus, donec Ipsi quoque, secundum mutuam Fœderationem, pari passu cum Hispanis tractando processissent; quod cum à Nobis hæctenus factum fuerit, Vos rogamus, ut, quid in eodem Negotio dehinc acturi simus, Nobis quamprimum exponatis.

5. Insuper etiam, secundum mandatum Vestrum, cum Majestatis Suxæ Galliæ

Legatis ut de nono Articulo inter Nos conveniremus operam dedimus, eo fine, quo in Partis utriusque securitatem consilium aliquod certum caperemus; at vero quoniam hactenus incertos se prædicarent, quorsumnam Sua cum Hispanis Tractatio evaderet, proindeque Articulum nonum moderari statuerent, idcirco majorem in modum rogarunt, ut aliquamdiu æquo animo expectaremus. Simul etiam ante discessum nostrum serio admoniti, se scripta sua perspecturos esse promiserunt, ut, quantum possent, petitioni nostræ annuerent. Quorum tamen omnium, propter discessum Nostrum inopinatum, nihil quidquam evenit.

6. Ut de rebus, Hanzeaticas Civitates & Navigationum ac Commerciorum in Oceano securitatem concernentibus, de quibus omnibus Vos antehac per literas certiores fecimus, certi quid decernere velitis.

7. Archi-Episcopus Cameracensis Regis Hispaniensis Plenipotentiariorum unus additum Memoriale nobis tradi curavit, de quo similiter ut Vos decernere velitis, rogamus.

8. Postremo, etiam atque etiam petimus, ut modum aliquem titulorum, quibus Principum Electorum Legati à Nobis insigniri possunt, excogitetis, quandoquidem Reipubl. Nostræ haud parvi interesse judicamus. Subsignatum erat, Bartoltius à Gent, Ioh. à Mathenesse, Ioh. Knuytius, G. de Reede, Lectumque in Concilio vicefimo & septimo die Julii.

Articulos autem septuaginta hoc modo Inscriptos tradebant:

Articuli, de quibus inter Regis Hispaniarum Legatos Extraordinarios & Plenipotentiarios ab unâ, atque inter Vnitarum Belgii Provinciarum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatos Extr. & Plenipotentiarios ab alterâ Parte, provisionaliter conventum fuit, ut Tractatui Monasterii concludendo inferantur.

Qui quidem Articuli, jam memorati, à verbo prope ad verbum, saltem quoad materiam Suam cum priori petitione à Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiariorum decimo septimo & die Maji, Anno 1646. ut dictum est supra, propositâ conveniebant; præterquam quod Articulus quinquagesimus & primus, utpote quinquagesimo comprehensus, transmissus erat: adeò ut septuaginta & unus ad septuaginta redigerentur. Quorum postremus erat Articulus *Cautionalis*, ut vocant, sive quò exprimebatur, *Omnia, quæcunque hactenus gesta fuerant, sine alterutrius præjudicio gesta esse; adeò ut utrique Parti, quæcunque necessaria sibi ac commoda fore existimaret, reliquis vel addere, vel demere, pro libitu postmodum liceret.* Quibus tandem subscriptum erat, Actum & transactum, atque ab utraque Parte subsignatum, Monasterii (omisso tamen subsignationis die) Notatum, Comes Peveranda, Fr. Josephus Archi-Episcopus Cameracensis, A. Brun.

Supramemorati Articuli septuaginta ab Hispaniarum Regis Legatis & Plenipotentiariorum subsignati Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis & Plenipotentiariorum tradebantur; quibus, postquam Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiariorum subsignassent, Dominus scil. Meynersvicius, D. Heemstedius, & D. Knuytius, Majestatis Sux Galliæ Legati querebantur; Hispanorum plurimi interesse. Veruntamen partim propter Principii formulam (quò expressum fuerat, non veram hanc esse Tractationem, sed Compositionem quandam Provisionalem, Tractatui sive Fœderi inferendam) partim quoque

que propter clausulam illam Cautionalem, quâ *utrique vel addere, vel demere quæcunque in rem suam fore arbitraretur*, saluum atque integrum manserat, dictæ Gallorum querelæ minoris ponderis habebantur.

E viris quibusdam fide dignis postmodum percepi, & Galliarum & Hispaniarum Regum Legatos, jam tum, quum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Monasterium advenissent, variis diversisque modis se gessisse. quippe Majestatis Sux Galliarum Legati, quamvis Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos primo adventu primaque visitatione, quem ad modum Venetos consueverant, excipere jussi fuerant, nihilo minus tamen semper in eo defecerunt, neque præcessum Iphis neque latus dextrum concesserunt; postea vero Dominum Meynerfvicium præcedere quidem ac primò introire permiserunt, Ipsum tamen immediatè sequi voluerunt. Deinde D. Mathenesium præcedere quidem, Ipsum tamen, aut saltem sine aliquo discrimine, sequi cupierunt. Quo à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis recusato, Galli, quamvis inviti, se accommodarunt. Hispani autem contrà, quidquid Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii, quod ad Ceremonias attinet, desiderarent, absque ullâ hæsitatione detulerunt, omniaque honoris, reverentiæ, humanitatis, amicitia ac benevolentia signa exhibuerunt.

Hanc quidem animi elationem Dominus Avaucius, & D. Servientius, Hagæ-Com. atque in itinere demonstrare cœperunt; Eoque (sive jussi sive non jussi) Regi suo malè consuluerunt. Atque hæc visitationis & exceptionis jam à principio oborta diversitas, varios inter Gallorum, Hispanorum atque Unitarum Belgii Provinciarum Legatos effectus consequuta fuit, Gallorum quidem diffidentiam, Hispanorum verò spem firmam ac confidentiam. Sed vero Majestatis Sux Galliarum Legati in eo quam maximè errarunt, quod à quibusdam persuasum habuerant, nunquam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. tantùm animi fore; quò separatim à Gallis, (nimirum Gallis conjunctim agere recusantibus) cum Hispanis concludere auderent.

Indies itaque magis ac magis querebantur de iis, quæ jam commemoravi, quæque sequens Memoriale satis superque explanabit.

Majestatis Sux Galliarum Legatus Ordinarius, Monasterio literis quibusdam perlatis, referentibus à Nominibus Præpotentium D. D. Ordinum Regisque Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis Scripta quædam subsignata esse, quibus puncta Articuli Induciarum continentur, de quibus inter se convenerunt, absque ullo tamen respectu habito obligationis qua Præpotent. D. D. Ordines Gener. devincti tenentur, ad nihil quidquam cum Hispanis seorsim à Gallis agendum, nullo tamen ejus rei Indicio Majestatis Sux Legatis & Plenipotentariis facto; Quod Præpot. D. D. Ordinum Legati & Plenipotentarii tamdiu distulerunt, donec Dominos Suos Deputantes de omnibus, quæ hæctenus egissent, certiores fecissent. Ad hæc autem cognito perceptoque, Scripta illa in Præpot. D. D. Ordinum Gener. Concilio nudius tertius recitata fuisse, suum esse credidit, summedictis Præpot. D. D. Ordinibus Gener. indicare ac declarare,

Nunquam sibi in mentem venisse, Scripta ejusmodi tali formâ institui posse, eò quod verâ Tractationis, ubi Pars utraque subsignârit, non autem Communicationis simplicis speciem præ se ferant, cujusmodi plerumque instituitur, ubi ad res utrinque ac difficultates componendas conventum fuerit; Ac quoniam actio illa Fœderi atque obligationi, Majestatem Suam inter & Præpotentes D. D. Ordines Gener. initis sancitisque, directè adverteretur, quorum fidem tamen perpetuam ac sinceram conservationis in dubium vocare Majestas Sua Regia veretur, propterea quod Præpotentium D. D. Ordinum Gener. sinceritatem, prudentiam, gratitudinem ac singularem probitatem cognitam satis perspectamque habeat.

Quocirca Vos rogat atque obsecrat, ut sibi indicare ac declarare velitis, num Scripta Illa Vestro consensu, nec ne, subsignata fuerint, ne Majestas Sua, de totius Negotii veritate edocta, aliorum relatione, ubi tanti Negotii Tractationem ignoraret, deciperetur; Idque Vestra prudentia summaque cura permittit, ut Vobis ob oculos ponatis, quo pacto Majestati Sua, siquidem hæc absque consensu Vestro gesta sint, satisfacere debeatis.

Ad hæc Majestatis Sua Legatus Ordinarius petit, ne Vos, sive de Scriptis illis subsignatis, relationibus, sive Declarationis Scriptis, à Legatis & Plenipotentariis Vestris quaeritis, quidquam certi decernant, antequam Serenissima Gallia Regina, Ejusdemve Legatis & Plenipotentariis Ministrisque, Monasterii Tractationis causa commorantibus, quacunque inter Hispanos Legatos & Plenipotentarios transacta fuerint, communicentur; Hoc enim esset confirmare atque annuere Tractationi, qua Societati atque amicitia inter Partem Vtramque, quantum ad Tractationis progressum attinet, perpetuò colenda atque observanda contraria, ac negotio rebusque Vtriusque Partis planè noxia ac damnosa reperitur; præsertim autem in eo, quod Hispani, Scriptis illis succedentibus, Suis jam nunc se junctam Vobiscum Tractationem firmiter persuaserint, qua quidem spes majores ac multò liberaliores nummorum Suorum expensiones elicit, atque ab hoc Consilio retrahit, quod rerum Suarum desperatio Iphis capere impulerat, quodque utrique Nostri commodius fuisset. Quemadmodum quoque compertum fuit, Hispanos, posteaquam semetipsos falsa atque inani spe duxerunt, tanta scilicet à Vobis se obtinere posse, ut Vos à Gallis retrahere valerent, omni prorsus sincerâ cum Majestate Sua Gallia Tractatione abstinuisse, neque ullam, præterquam falsam sive adeo iniquam, ut ex eâ mens ipsorum mala satis superque innotuerit, proposuisse. Quod enim ad hæc respondeatur, Hispanos cum Gallis ulterius, quam cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Tractando promovisse, id verum esse, nemo dicturus; quandoquidem nullam ad hunc usque diem veram aut saltem honestam equamque Tractationem instituerunt. Neque veritati contrarium est, nulli re magis quam privata Vobiscum Tractationis spe eorundem animos efferrî, persuasionibus quinetiam atque imaginationibus, quibus confidere Ipsos minimè oportet, quum jam à primo die spes illa eos frustrata esset, postquam Majestas Sua Parenti Suo successit, & Serenissima ac Felicissima Mater Regina, atque Ejusdem gubernatio Regni prudentissima, Consiliaris & Senatoribus prudentissimis stipata visa fuit, præterquam quod ubique terrarum in Majestatis Vtriusque armis ceptisque cernitur: adeò ut, quocunque tandem modo seu hostium Suorum dolo eveniat, satis spei reliquum sit, credendi ac firmiter persuadendi, Gallos, quamvis cum Hispanis bellum soli continuarent, pluribus equidem molestiis ac difficultatibus oneratos, nequam tamen, Divino Auxiliante Numine, deletos extinctosque iri. Actum Haga-Com. vicesimo & septimo die Julii, Anno 1646. Subsignatum erat, Brassætius.

Insuper etiam satis superque innotescit ex ipsa Regii Legati Propositione, quam, Bredâ Hagam-Com. reverfus, octavo die Augusti literis conscriptam tradiderat.

CELSISSIMI DOMINI,

Quod Propositionem hesternò die ore tenus in Concilio habitam, nunc autem literis exarandam petiistis, id effectum jam nunc dedi, Eamque, quantum potui, verbis iisdem exaratam tradidi.

Quod videlicet rumores, qui tam Haga-Com. quam in castris spargebantur, de omnibus que Monasterii aguntur & transiguntur, jamjam in Gallias iter suscepturus majorem in modum Vestram operam auxiliumque implorare me impulerunt, quò scire ac plenè cognoscere possem, quidnam Majestati Suae Galliae, Domino Nostro, uti quoque Serenissimæ Reginae Majestatis Suae Matri responderem, ubi rationem Status Regni que Sui in hisce Fœderati Belgii Provinciis à me exigent; Inprimis autem eorum, quæ de Induciis inter Regem Hispaniensem atque inter Vos initis, jamque à tribus Vestris Legatis Extraord. & Plenipotentariis Monasterii subsignatis perferuntur; Idcirco declarationem atque explanationem à Vobis petii, quod mihi ista cum Hispanis Tractatio tam aliena tamque contraria visa fuit, atque adversa Fœderationibus, quæ Majestati Suae Galliae Vobiscum intercedunt, & fidelitati ac sinceritati, quam Vos hæcenus cum in Verbis tum in pactis præstitistis, adeo ut, licet ex aliis perceperim, Virum quendam, cujus opera Vos in dicto Tractationis Negotio utimini, minimè dubitasse coram pluribus effutire, Gallos facili quidem Negotio decipi posse, in animum mihi inducere nullo modo possum tot ac tanta prudentiâ, atque Auctoritate Insignes Viros, eximiam hæc atque præclaram Remp. representantes, Ejusmodi sermones approbaturos, multò autem minus habituros esse. Ego tamen Vobis exponendum esse existimaui, quod si Ejusmodi existerem, qui haud aliter quam ex apparente rerum quarumcunque formâ, sive ex ipsis factis judicare possem, dicere non vererer, me in rebus quibusdam mihi metipsi contrarium deprehendi potuisse, quod expectare debebam ab Ejusmodi Ministris, qui ab uno eodemque Statu dependent, quique ab origine Suâ Nostro Regno adjuncti tenentur, atque ab eodem tot ac tanta beneficia animique benevoli iudicia certa consequuti fuere; Adeò ut Vos tam æquos tamque honestos judicem, ut, quamvis ea, quæ meum animum in dubium traherent, Vobis enarrarem, certò tamen scire possem, Vos me non inani, non falso, sed vero debitoque metu, qui vel prudentissimum quemque invadere posset, correptum esse dicturos. Vos quinetiam Tractatum Fœderumque, inter Majestatem Suam Galliae & Fœderati Belgii Provincias confirmatorum, haud ignaros esse prædicabam, qui quidem Tractatus Fœdera que mutuâ tam varia ac multiplicia existunt, ut temporis, quo ordine repeterentur, tædium omnes caperet; ad hæc, me bina duntaxat, transmisissis cæteris, Fœdera in medium proferre dicebam, alterum Anno 1635. alterum vero Anno 1644. initum conclusumque. Quorum illud belli armorumque Nostrorum ordinem, hoc autem Tractationis cum Hostibus regulam Vtrisque certam præscribebat; Simul quoque Vos non nescire, posteriori hocce Fœdere contineri, videlicet cum Hispanis æquali gradu in Tractationis Negotio procedendum, neque Ejusmodi Tractationem cum Hoste præ alterâ Parte promovendam esse; Hosti quinetiam Nostro communi omnes eas declarationes proponendas, quæ à Parte alterutrâ exigì possent,

mutuo-

mutuoque auxilio & consilio subveniendum esse; Nihilominus tamen Legatos Extraord. & Plenipotentiarios Vestros, aut saltem eorum aliquos, omiſſa huiusce Fœderis observacione, Tractationem Suam non modo longè præ nostra, quam nondum cum Hispanis inchoatam esse liquido asserere possum, promovisse dicebam, verum etiam cum Hispanis convenisse & subsignasse septuaginta, supra unum, Articulis, qui omnes ferme difficultates, quæ Vntis Belgii Provinciis cum Hispaniarum Rege intercedunt, componerent, nullâ tamen ratione, nullove respectu Majestatis Suæ, Ejusdemque Regnorum habito; nullo denique petitionum, quas Majestatis Suae Plenipotentiarii cum in finem Vestris Legatis Extraord. & Plenipotentiaris exhibuerant, ne ulterius tractando procederent; neve contra promissa Sua dictis Articulis subsignarent, aded ut, pro mutuo auxilio & consilio secundum Fœdus Anno 1644. initum ferendo, Legati Vestri nimia Sua festinatione Nostram cum Hispanis Tractationem prorsus impediverint. Ego autem dicere non vereor, quod si Legati Vestri majorem Nobiscum familiaritatem atque amicitiam inter Tractandum coluissent, simul etiam majorem erga communem utriusque Nostrî Hostem constantiam retinissent, Vos cum Majestate Sua Regia jam dudum de omnibus convenire potuisset. His quoque addebam, Nos Tractatione Illorum tantum non modo præjudicii, sed & damni & detrimenti percipere; Sic tamen, ut, si quis Mortalium, damno Nos & malo prosequendo, officium cuiuspiam præstare vellet, neque pejùs, neque deterius Nos excipere posset.

Ego quoque, suspitionis meæ causas memorans, Vobis, Celsissimi Domini, exposui, me nullam rem aliam præterquam hanc admirari, quod Hispani, Hostes Vestri capitales, quibus cum arma jam nunc Annos octoginta, aut plus eo, gessistis, consilii decretique Vestri magis quam Nos, quos Veros Vestros, jamque multoties fidos Socios Amicosque experti estis, participes fieri viderentur. Vobis quoque haud incognitum esse azebam, quod Hispani jam ab Anni huiusce principio sparsissent, se videlicet certos esse, arma Vestra, quantamcunque etiam Galli sedulitatem, studium curamque adhiberent, nequidquam tamen effectura esse; quo quidem in negotio, ut ex ipso rerum eventu minus prospero apparet, Veri ac Propheta extiterunt; quandoquidem, posteaquam de Copiarum educione Tractationis, Mense Aprili inita Confirmatio ac Ratihabitio in vicesimum Maji diem dilata & remorata fuisset, qua tamen Vos duodeciés centena librarum millia, ad vicesimum Junii diem, consequimini, solâ rerum ad bellum necessariorum socordiam quinque vel sex dies subsidio trium Equitum millium totidemque militum inutiles abiere, quod quidem subsidium secundum crebras Vestras petitiones ad Fluvium Brugensem à Celsitudine Sua Regia, Majestatis Suae Patruo, atque à Duce d' Anguien, Principum Gallia Primùm deductum fuerat. At vero quo ejusmodi Vaticinia effectum suum sortirentur, Copiisq; Hispanorum patentes aditus concederentur, quibus Nos cum omnibus Copiis suis invadere possent, Deputati Vestri, qui Copiis perpetuo adsunt, ad Grammontii Mareſcallum, cujus Imperio supra memoratum subsidium relictum fuerat, accesserunt, Eidemque annunciarunt, impossibile esse expeditionem aliquam hac æstate instituere, proindeque discessum suum cogitaret, atque ea, quibus in itinere opus haberet, peteret. Num hæc & similia odium ac suspitionem in animis eorum concitare valeant, qui ex ipso hominum vultu pernoscere queunt, num ex hoc tractandi modo Hostis Noſter communis plurimum commodi in maximum utriusque Noſtri damnum percipere possit, hoc totum Iudicio Vestro committo; quemadmodum etiam tunc temporis Iudicio Vestro commiseram, num taciturnitas illa Tractationis sive Articulorum approbationem argueret, qui tanquam charta nullius rei certa indices, Nobis obtruduntur. Ea propter igitur à Vobis Majestatis Suae Gallia, Domini Noſtri Nomine, petebam,

bam, ut mihi fideliter Provinciar. Belgii Vnitarum Ordin. animum exponeretis, quostamen, sicuti plurimi detulerunt, ab omni privata cum Hostib. Tractatione ac compositione longè alienos noveram; num dicta cum Hispanis Tractatio Articuliq. Vobis innotuissent, atque ea, quæ Memoriali Vobis à D. Brassetio, Ordinario Majestatis Suae in Hollandia Legato literis tradito, exprimentur, repetendo, num Fœdera inter Nos inita conservare decrevissetis, quò Majest. Suae Gallia, Vestra responsione cognita perceptaque, quid agendum sibi habeat, scire possit. Hisce etiam subjungebam me sperare, Vos, placatos, aut potius devictos jam Hostes Vestros, quique metu duntaxat reliqua amittendi eò redacti essent, nunquam commutatuos esse. Idque speciem aliquam præbendo, quod Vos Ejusmodi semper Erga Socios Vestros Amicosque Veteres, à quibus plurimum subsidii atque auxilii percepistis; quodque à Vobis expectare me oportet, ut Legatis Vestris Monasterii rem tanti ponderis tractantibus, præcipere ac mandare velitis, ut cum Majestatis Suae Legatis, ibidem commorantibus, hoc modo agerent, quo dehinc juste querela materies omnis auferri prorsusque aboleri possit, super tanto præjudicio damnoque Majestatis Suae rebus illato, idque propter consensus Vestrorum Legatorum & Plenipotentiariorum cum Majestatis Suae Legatis & Plenipotentiaris defectum. Eodem quoque tempore plura ordine exposuissim, ni Vobis illa cognita esse persuasum mihi habuissim. Hæc causa fuit, ob quam declarationem & rerum omnium explanationem à Vobis literis exaratum postulaverim, quo in Galliâ animum meum, quem in Vestrum officium promptum semper ac paratum habui, pluribus ostenderem, simul etiam consensum mutuum, Societatem atque Amicitiam, quæ Gallis hætenus cum Belgii Vniti Incolis intercessit, quantum maximè possem, colerent.

Eodem quoque tempore Vos, Celsissimi D. D. iterum iterumque rogavi, ut Classem ad oras maritimas mitteretis, idque vi Obligationis, quâ devincti tenemini Tractatione super Partis utriusque Copiarum educatione inita & confirmata, ad omnem operam, auxilium subsidiumque Celsitudinis Suae Regiæ, Aureliæ Duci consiliis captisque ferendum, qui jam nunc Copias suas ad dictas oras maritimas deducit, quæ quidem libera atque aperta ab omnibus iis conspiciuntur, qui Hostes se Nobis præbent; Idque ea propter, quod nulla Classis Vestra navis in iisdem cernatur.

Postremo quoque rogavi, ut Authoritate Vestra efficeretis, quò persecutio seu Processus omittatur, qui à Navarchis quibusdam Amstelodamensis Senatus Archithalassi membris, adversus ipsas cautiones instituitur, quæ dictis Navarchis exhibita traditaque fuerunt, in navium quarundam conductarum exsolutionis securitatem, quas Ipsimet in Celsitudinis Suae Regiæ auxilium exornarent; quarum tamen apparatus ab Ordinibus prorsus impeditus fuit, nullâ quidem ejus moræ causa hætenus perceptâ, quandoquidem ea res libera atque indifferens videtur, tantumque Suecis, Danis Venetisque denegatum non fuit; Nullus dubitans, quin Vos æquum justumque esse judicaturi sitis, quoniam media, quibus classem Nobis apparare possemus, ab Ipsis Ordinibus surripiantur, Eundem quoque ad modum Nos ab omni ulteriore lite processuque, quo Navarchæ Nos prosequuntur, vindicare oportere. Actum Hagæ-Com. octavo die Augusti, Anno 1646. Subsignatum erat, Com. Tuillerius.

Quibus omnibus ut responderi, Gallisque satisfieri posset, Unitarum Belgii Provinciarum Ordinum Legati & Plenipotentiarii, qui Monasterio Hagæ-Com. pervenerant, rogati; D. sc. Meynerfvicius, D. Mathenesius & D. Knuytius, sententiam suam, qualis sequentibus inserta legitur, dixerunt.

PRÆPOTENTES DOMINI,

„ IN Decreti Vestri vicesimo & septimo die Julii, proximè elapsi, traditi super
 „ Propositione quadam à Domino Brassetio Majestatis Sux Gallix Legato Ordi-
 „ nario Vobis exhibita, atque ea, quæ inter Regis Hispaniarum Legatos & Pleni-
 „ potentiarios, atque inter Vestros Legatos & Plenipotentiarios Monasterii acta
 „ fuerunt, concernente, satisfactionem in memoriam Vobis revocare placebit, quan-
 „ tum videlicet ad primæ querelæ decretum attinet, quæcunque in Tractationis
 „ universæ partim provisionaliter subsignatorum, partim etiam adhuc subsignan-
 „ dorum Articulorum explicationem secundum veritatem relata fuere. Unde satis
 „ superque apparet, supradictos provisionaliter subsignatos Articulos nullam veræ
 „ ac realis Tractationis formam præ se ferre; sed Tractationis duntaxat Articulo-
 „ rum alios juxta Fœderi postmodum ineundo inferendorum speciem arguere.
 „ Quibus Articulis mediusfidius exprimi haud poterat, quantopere aut quousque
 „ Vos cum Hispanis tractaturi, Gallis obstricti obligati maneretis; Insuper etiam
 „ haud necessarium erat, quandoquidem illud ipsum in omnibus cum Hispanis
 „ Tractationibus provisionalibus multoties & verbis & literis cautum salvumque
 „ fuerit, atque dehinc in subsignandis Articulis à Vobis sedulo observari debebit;
 „ Et quoniam Legatis & Plenipotentiariis Vestris mandatum perceptumque fuit, ut
 „ Ipsimet tanquam summi, non autem interveniente Mediatore quopiam agerent;
 „ quemadmodum Gallos inter & Hispanos ad Tractationis suæ testimonium,
 „ actum fuit atque etiamnum agitur, Eapropter etiam Plenipotentiarii Vestri, in
 „ rerum omnium tractandarum securitatem, cum Regis Hispaniarum Plenipoten-
 „ tiariis convenerunt, ut omnia literis agerent atque ab utraque Parte subsignarent,
 „ quem ad modum quoque per Acta quædam quinto die Maji exarata Vobis, indi-
 „ catum fuit, proindeque ex Tractationis primo die Martii, Anno 1644. initæ, Ve-
 „ stræque Instructionis ea de causa traditæ præscripto; quæcunque ab illo tem-
 „ pore cum Hispaniarum Regis Plenipotentiariis acta & fuerunt, ea omnia ab
 „ utraque Parte literis exarata, subsignata, & Majestatis Sux Gallix Plenipotentia-
 „ riis communicata fuerunt. Insuper etiam cum iisdem mutuo consensu stipulati
 „ fuimus, quum dictæ cum Hispanis Tractationis Articuli Vobis prælecti forent,
 „ ut eorundem Iphis exemplar traderetur; quod Nos quoque, antequam Monaste-
 „ rio discessimus, fieri sedulo curavimus, ac Vobis Nostra relatione indicavimus;
 „ quibus supramemoratæ Remonstrationis petitioni satis factum fuit. Qui autem
 „ tractandi modus, quem diximus, si continuatus promotusque fuerit, in animum
 „ Nobis inducere haud possumus, quænam querelarum justæ causæ existere possint,
 „ aut cui fundamento inniti, multò autem minus, quo modo Galli Vos tantopere
 „ rogare audeant, ne quidquam de supradictis Articulis, neque de propositionibus
 „ ac deliberationibus è memorata relatione exortis, certi statueretis. Lectum, de-
 „ cimo & quarto die Augusti, Anno 1646.

At Domini Nederhorstii sententia hæc erat.

PRÆPOTENTES DOMINI,

IN satisfactionem Decreti Vestri, vicesimo & septimo die Julii, octavo atque undecimo die Augusti traditi, super querelis in Propositione à Domino Tuillero exhibitâ, ac Demonstratione à Domino Brassetio traditâ, expressis, quæ continebant, quosdam ex Vestris Plenipotentariis adversus Fœdera antehac cum Majestate Sua Galliæ inita, atque adversus promissa dicta Fœdera sequuta, Scriptis quibusdam sub Tractationis formâ Monasterii cum Hispanis subsignasse; quæque similiter postulabant, ut Vos declararetis, num hæc Vestro consilio ac consensu gesta forent, nec ne, num Fœdera Vestra cum Gallis inita ac confirmata observare ac conservare velletis. Quibus si annueretis, ut Plenipotent. Monasterii agentibus ejusmodi Consensum mutuum Societatemque cum Majestatis Sux Galliæ Legatis colendam præciperetis, qua omnis in posterum querendi causa justa amoveri posset.

Vobis itaq; tenendum erit, verum quidem esse, quod Articuli, Actis quibusdam cum Hispanis propositi concessique, scriptis postmodum comprehensi, quorum initium est, *Articuli, de quibus inter Regis Hispaniarum Legatos & Plenipotentarios atque inter Fœderati Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatos & Plenipotentarios conventum fuit*, à Regis Hispaniarum Legatis Vestrisque Plenipotentariis tribus subsignati fuerè.

At vero quoniam nonnulli Vestrorum Legatorum & Plenipotent. Scriptis ejusmodi subsignare ægrè vellent; idcirco Scripta illa tanquam infecta ac non subsignata à Vestris Plenipotentariis reservata, neque Regis Hispaniarum Legatis tradita fuere. Adeò ut Tractationis veræ ac realis Nomine appellari nequeant, utpote quæ inania ac sine effectu aliquo exciderint. Quo querelis, super memoratis Scriptis subsignatis ac sine ullo effectu Tractatione, superque promissis de cessatione omni datis, aliquâ ex parte responderi & satisfieri posset.

Relictis tamen arbitrio judicioque Vestro, quæcunque secundum decreta à Prouinciis omnibus in Concilio Vestro tradita, decernere placuerit, quo modo Legati ac Plenipotentarii Vestri dehinc cum Majestatis Sux Galliæ Legatis ac Plenipotentariis ad omnem justè conquerendi causam amovendam, se gerere debeant, & quæcunque Vos de Tractationis observatione Domino Tuillero, Majestatis Sux Galliæ Legato responderitis.

Antequam vero Responsonem, ad Legatorum Galliæ querelas reddendam, occipiam; Consilium sententiaque D. D. Ordinum Hollandiæ, super Articulorum Monasterii initorum ac subsignatorum Negotio proposita, prius enarranda venit; ea autem hæc est.

Quandoquidem summum jus summumque Fœderatarum Belgii Provinciarum Imperium Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus, quoad temporale, datum concessumque fuit, simul etiam relatione quorundam, quoad spirituale

» à Papa Romano dependere, Eiusdemque, non autem Regis Hispaniarum, Imperio
 » subesse; visum consultumque fuit summum jus, summumque Imperium quoad
 » temporale accipere.

» Quod autem Spirituale spectat, stipulari ac cavere, ne Hispaniarum Rex huic
 » Negotio se admisceat, neve illud curet; sed Præpotentes D. D. Ordines Gener.
 » illud cum Papa Romano transigere sinat; Atque ut Præpotentium D. D. Ordi-
 » num Gener. Legati & Plenipotentarii plenissimè instruantur rationibus, ob quas
 » universum Majoratus Sylvæ-Ducensis Imperium ad Fœderatas Belgii Provincias
 » pertinere credatur, Scripta Actaque omnia, Instructiones verbales, & similia à
 » Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Commissariis in Collatione Tilbur-
 » genfi antehac adhibita, tradita iri, ut eorundem beneficio sententiam Suam co-
 » ram Hispaniarum Regis Plenipotentariis plenissimè defendere eamque effectam
 » reddere possent, cui rei nervos intendi oportere visum consultumque fuit.

» Quod si autem supramemorata præter opinionem effici commodè non
 » possent, visum consultumque fuit, *Træbationem eâ de causâ neutiquam succisam, neve*
 » *aliqua ex parte dilatam iri*, eò quod dictum Negotium plurimis quæstionibus ac
 » difficultatibus implicitum, nequidquam ante hunc diem post varias collationes
 » promotum fuerit; Sed vero Acta quædam singularia Præpotentium D. D. Or-
 » dinum Plenipotentariis, alto silentio commendanda, missa ac tradita iri (Instru-
 » ctione tamen omni ex parte salvâ atque integrâ) quibus potestas ipsis de modera-
 » mine aliquo, in dicto Majoratus Negotio inter sese excogitando, concedatur. In
 » quem etiam finem summedictis Plenipotentariis Copiæ sive exemplaria ejus-
 » modi Scriptorum & Actorum, quæ interea temporis, imprimis autem quæ in Col-
 » latione Tilburgensi exarata atque exhibita fuerunt, tradentur; eâ lege tamen ac
 » conditione, ut dicti Negotii moderamine efficiendo quantum minime poterit, ea,
 » quæ Ecclesiastica Majoratus Sylvæ-Ducensis spectant, tradantur, deinde etiam per
 » crebriores literas Præpot. D. D. Ordines Gener. de omnibus plenissimè certio-
 » res reddantur, quænam in Negotii expeditionem allata sint, & quibus Articulis
 » punctisque consistat, eo fine, quo omni studio cura ac diligentia ad illud animad-
 » vertatur, ac de novo ejusmodi quid decernatur, quod in Patriæ commodum esse
 » existimabitur.

» Visum quinetiam consultumque fuit, ut supradicti Articuli bini in D. D. Le-
 » gatorum & Plenipotentiariorum Instructione denno infererentur, eo modo
 » quo jam nunc propositi fuerunt; cum decimi tertii tamen Articuli explicatione,
 » videlicet cum utriusque Indiæ Orientalis & Occidentalis (quæ omissio vitio Scri-
 » ptoris sive alio modo commissa videtur) insertione; adeò ut clausula illa, quæ
 » continet, *omnes Principes, Nationes, Populosque, quibus aliqua cum Occidentalis India So-*
 » *cietate Amicitia aut Fœderatio ulla intercedit, eodem Fœdere comprehensos iri*, hoc modo
 » extendenda sit, *quibus cum utraque tam Orientalis quam Occidentalis India Societate*
 » *Amicitia aut Fœderatio aliqua intercedit*: cumque ejusmodi clausulæ, decimo & ter-
 » tio Article comprehensæ, eo, quo decet loco, insertione.

» Visum quoque maximè fuit, ut Præpotentium D. D. Ordinum Generalium
 » Legati Extraordinarii & Plenipotentarii in universo Monasteriensi Negotio
 » mutuo consensu optimaque familiaritate, *pâri denique passu* cum Majestatis Sux
 » Galliæ

Galliæ Legatis & Plenipotentariis, idque secundum Fœderationem Anno 1644. ,,
Hagæ-Com. initam confirmatamque, procederent.

Porro autem, quod ad res causasque sive interesse, summedictæ Majestatis ,,
Ejusdemque Regni attinet, plurimæ quidem, neque exigui momenti rationes in ,,
Reip. Nostræ patrociniū afferri posse videntur, quibus Præpot. D. D. Ordines ,,
Gener. nisi quousque se Belgii Provinciarum districtus extendit, Gallorum re- ,,
bus causisque obstrictos obligatosque esse demonstrari poterit, veruntamen iif- ,,
dem ne hoc quidem tempore adeo insistendum, sed vero supradictas rationes, è ,,
Tractatibus desumptas, cum in finem adhibendas esse, quo Galli ad minora, quam ,,
quæ hæctenus proposuerunt, petenda adducantur; Insuper etiam inter hæc ra- ,,
tiones proferendum esse, loco ac tempore debitis, argumentum illud desumptum ,,
à nummorum ærarii publici penuriâ, diuturno ac gravi bello attritorum, Idemque ,,
oretenus ac terminis generalioribus Domino Thuillero Legato, jam jam in ,,
Galliam discedenti, simul etiam Majestatis Suæ Legatis & Plenipotentariis Mo- ,,
nasterii agentibus, indicandum esse. ,,

Præter hæc quoque Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legato Ordi- ,,
nario Domino Oostervicio, in Gallia Residenti, per literas significandum esse, ut ,,
supradictum, à nummorum ærarii publici penuria desumptum, argumentum, ,,
loco ac tempore debitis, adhibeat proferatque.

Visum quoque consultumque fuit, ut Præpotentium D. D. Ordinum Gener. ,,
Legati Extraordinarii & Plenipotentarii summopere urgerent atque instarent, ,,
quo noni Articuli effectum obtineant, eumque in finem, quasunque possent, ra- ,,
tiones adhiberent; eâ lege tamen ac conditione, ut dictum Negotium seorsim age- ,,
rent, neque cum causis supramemoratis commiserent. ,,

Ut Legati & Plenipotentarii sedulò animadvertere atque observare jubeantur, ,,
quorsumnam Gallorum cum Hispanis Tractatio evadat, sive in Pacem sive Indu- ,,
cias commutetur: utque ejus rei Præpotentes D. D. Ordines General. reddantur ,,
certiores.

Ac, quoniam certum aliquod & definitum Induciarum ineundarum tempus Le- ,,
gatorum & Plenipotentiariorum Instructione non exprimat, ob causas aliquas ,,
visum fuit, ut dictum Induciarum tempus ad triginta, præter propter, Annos ex- ,,
tenderetur. ,,

Quum autem Articulo decimo & quarto Eorum, quæ Legati & Plenipotentarii ,,
hæctenus egerunt, clausula quædam inveniatur, cujusmodi Articulo vicesimo & ,,
quinto Eorundem Instructionis neutiquam expressa legitur, visum fuit, ut in ,,
utriusque explicationem plenior, ea, quæ sequitur, clausula infereretur, Re- ,,
gem sc. Hispaniarum obstrictum obligatumque fore, ad tanta Portugibus Flandricis onera impe- ,,
randum, quanta Præpotentes D. D. Ordines Generales simul cum summedicta Majestate Sua ,,
Fluvio Scaldensi, cæterisque ostiis maritimis imperaturi sunt; utque clausulæ iis omnibus, ,,
quæ dicta sunt, adversantes, sive non dilucidè explicantes, delerentur. ,,

Vicesimo autem die Augusti, plenior mentis suæ explicationem tradi-
derunt.

Quod Nobilibus scil. & Potentibus D. D. Ordinibus non ingratum fuisset, si ,,
Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. visum fuisset, ut Præpotentium D. D. Ordi- ,,

num Generalium Legatis & Plenipotentariis, qui decernendam adhuc cogni-
 tamque Responſionem D. Tuillero tradituri ſunt, ſimul etiam *de ararii noſtri*
publici exhaustis pene attritisque opibus verba facere licuiſſet; quarum mediusfidius
penuriam reliquarum Provinciarum Domini Deputati, qui Concilio intererant, non
 minus quam Hollandiæ cognitam perſpectamque habent: proindeque ſummo-
 pere ipsis placuiſſet, ſi Majeſtatis Sux Galliæ Legati Extraordinarii & Plenipo-
 tentiarii Poſtulata Sua imminuere aut moderari juſſi fuiſſent; ſecundò ſi Do-
 mino Ooſtervicio Ordinario Præpotentium D. D. Ordinum General. in Galliis
 Legato mandatum præceptumque fuiſſet, omnia hæc Galliarum Ordinibus Su-
 premis indicare. Sed vero, quoniam Præpotentibus D. D. Ordinibus Genera-
 libus neutrum decernere placuiſſet, Eapropter D. Deputati, Nomine locoque
 D. D. Ordinum Hollandiæ, in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Gener.
 ut Provinciarum præſentium quinque Deputati aliquem ſuorum delegare ve-
 lint, cum Provinciali Dominorum D. Hollandiæ Ordinum Sententiâ, decimo &
 octavo die Auguſti ſuper deliberationibus è conſcripta Reſponſione Domino-
 rum D. Meynerſvicii, Matheneſii, Knuytii, & Nederhorſtii, Præpotent. D. D. Or-
 dinum Generalium Legatorum & Plenipotentiariorum quatuor, reſultantibus
 inſtituta; eum in finem, quo in primum Septembris diem, non autem ſeriùs,
 Provinciarum Suarum Ordinum Sententiam in Præpotentium D. D. Ordinum
 Generalium Concilio exhibeant tradantque; ſimul etiam Dominis D. Deputan-
 tibus Suis præcipiant, Se, ſcil. Dominorum D. Ordinum Hollandiæ Deputatos,
 Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. indicare coactos fuiſſe (quamvis ſum-
 mo cum dolore) Hollandiæ nimirum D. D. Ordines belli ſumptus diutius ſuſſerre
 non poſſe, Idque Ararii Sui nummorum penuriæ cauſa; quandoquidem à Parte
 Sua nummis variis temporibus ingenti cum verſura conſtatis, bellum hæcenus geſtum
 fuiſſet, atque etiamnum magnos ſumptus impendere deberent.

Quo propenſo, nonnullarum Provinciarum Deputati promiſerunt, Se quos-
 dam ſuorum cum ſupramemoratâ Provinciæ Hollandiæ Sententiâ ad D. Suos
 Deputantes, ſimul cum dicta communicatione, quam Hollandiæ Ordines fieri
 rogarunt, miſſuros eſſe; Quarundam vero Provinciarum Deputati per literas
 illud facturos ſe promiſerunt.

Poſtremò itaque Ea, quæ ſequitur, Reſponſio decreta, atque à Graphiario Ma-
 jeſtatis Sux Galliæ Legato Ordinario, Domino Thuillero, viceſimo & ſecundo
 die Auguſti tradita fuit.

Domini D. Legati & Plenipotentarii ad Propoſitionem à Domino Thuillero, Chriſti-
 niſſimi Regis Gallia Legato Extraordinario in Concilio Fœderati Belgii Provinciarum
 Ordinum Generalium, ſeptimo huiusce Menſis die, habitam, ſimul etiam ad Memoriale à
 Domino Braſſetio Majeſtatis Sux Residente Summedictis D. D. Ordinibus Gener. viceſimo
 & ſeptimo die Iulii, proximè elapſi, traditum, ſuper ſcripto quodam, quod Monafterii ſubſi-
 gnaffe dicuntur, declarant, atque indicant, Scriptum illud aliud nihil eſſe, præterquam
 congeriem earum rerum omnium, quæ Monafterii reſpectu Unitarum Belgii
 Provinciarum inter Regis Hispaniarum & Præpotentium D. D. Ordinum Gene-
 ralium Legatos Extraordinarios & Plenipotentarios eum in finem peractæ fue-
 runt,

runt, quo tempore locoque debitis Tractatui Monasterii ineundo inferi possent; Secundo, quo Dominos suos Deputantes tantò plenius perfectiusque certiores redderent, quousque cum Hispanis tractando processissent, non autem quo eas veræ ac realis Tractationis loco haberent. Quod autem ad ea attinet, quæ Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum Christianissimi Regis Ministris Legatisque Monasterii polliciti fuerunt, de Tractatione cum Hispanis non ulterius promovendâ, respondent, à quibusdam Præpot. D. D. Legatorum & Plenipotentiarum indicatum fuisse, illa promissa non latius sese, quam ad ea, quæ dehinc proponuntur, non vero quæ antehac composita essent, quorum omnium Majestatis Suae Ministri certiores semper redditi fuere, extendere potuisse.

Quod vero ad omnium & singulorum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium animorum sententiamque attinet, cujus Regis Christianissimi Legati & Plenipotentiarum declarationem postularunt: Vnitarum Belgii Provinciarum Ordines Generales affirmant, se in hunc usque diem Fœdera cum Rege Christianissimo antehac inita fideliter observasse, atque etiamnum observare constituisse. Majestatem Suam ac Præpotentes D. D. Ordines Gener. pro summo studio, non autem pro necessaria Tractationum conservatione, Pacis Tractationi, Monasterii conflandæ, communiter & communi consensu, operam duros, neque ullam prorsus Fœderationem, nisi conjunctim, idque ad modum Tractatus, primo die Martii, Anno 1644. confirmati, inituros esse: Quod Præpotentes D. D. Ordines Generales, ut à Legatis & Plenipotentiarum suis omni ex parte observetur, jussuros se pollicentur.

Ad Clasis autem in Flandriæ Oras maritimas missionem, secundum Copiarum Educationis Tractatum, respondent, ingentem navium bellicarum numerum, ductu atque auspiciis Præpotentium D. D. Ordinum Pro-Prefecti Archithalassi Trompii, dicto tempore complures septimanas easdem Flandriæ Oras maritimas indefinenter conservasse: At vero Pro-Prefectum Trompium, postquam Hostem nullam insignem in Portibus suis Classem habere, ac parvulas quasdam naves bellè exornatas, nocturnis inservientibus tenebris, in mare immittas esse, quod impedire difficile erat, Insuper etiam Majestatis Suae Copias, ab Oris Flandriæ deductas, in Provinciarum Hostis parte interiore expeditione aliquâ implicitas teneri, nullo tamen Celsitudinis Regiæ ad Mardicum expeditionis indicio factò, cognitum exploratumque habuisset, mare omni ex parte explorare commodius esse judicasse, si fortassis parvulas Hostium naves intercipere posset; Cui destinato exequendo intentum, cum aliis quibusdam navibus bellicis, imperio suo relictis, sola commeatus penuria ad Patrias Oras, quò de necessariis prospici possent, cursum instituere necesse habuisse; nihilominus tamen reliquas Clasis sue naves, quibus commeatus satis suppetebat, ad dictas Flandriæ Oras dimisisse: Utque propter commeatus penuriam reverse naves eò maturius prospicerentur, Præpotentes D. D. Ordines Generales quosdam è Concilio suo delegasse, qui Senatam Archithalassum Eiusdemve Præfectos, quorum officium foret, ad commeatus distributionem exhortarentur. Adeo ut Præpotentes D. D. Ordines Generales ne utiquam dubitent, quin Pro-Prefectus Trompius ingenti navium bellicarum numero dictas Flandriæ Oras paucis post diebus petiturus, ac Celsitudinis sue Regiæ proposito cæptoque subventurus sit.

Ad petitionem, de processu à Navarchis quibusdam instituti cessatione, propter naves nonnullas, quas in Celsitudinis sue Regiæ officium exornarent atque in mare immitterent, & quarum apparatus à Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus prohibitus atque impeditus foret: Summè dicti Ordines Generales declarant atque asseverant, nunquam se, an ejusmodi naves in Celsitudinis sue Regiæ officium apparari liceret, quidquam percepisse: Eaque propter

Præpotentes D. D. Ordines Generales non immerito, rerumque ignorantia justâ, gravissimas ob causas & navium Earundem apparatus & discessum prohibuisse, Quâ de causa etiam processus, à Navarchis instituti, patrocinium rogari neutiquam posse; Postremo unice se petere, ut Domino Legato in Gallias revertenti Majestati Suæ, Ejusdemque Serenissima Matri Regina Præpotentium D. D. Ordinum Generalium voluntatem animumque singularem persuadere placeat: Actum in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium. Haga-Com. vicesimo & primo die Augusti, Anno 1646.

In hunc usque diem omnis Monasteriensis Tractatio Inducias duntaxat respexit: postea vero animi omnium Pacem amplecti cœperunt; Cujus rei causam sequentibus exsequar.

Regis Christianissimi Legati tricesimo & primo die Augusti, ac deinde Scripta quadam in multoties memorati Articuli noni *Lige securitatis* satisfactionem, de qua Præpotentes D. D. Ordines Generales sæpenumero questi fuerant, in Concilio tradiderunt: quibus hujusce Articuli debilitatem & iniquitatem demonstrarunt, partim etiam media, quibus illi satisfieri posset, commonstrarunt.

Sed vero quandoquidem exinde emergi vix poterat, eo quod majores difficultates apparebant, nullum commodius remedium excogitari aut inveniri potuit, quam ut, ad modum Gallorum, non Induciarum, sed Pacis cum Hispanis Tractatio institueretur. Quo omnes tandem adversus nonum Articulum difficultates penitus confici possent; quodque Gallis ipsis non ingratum foret; præterea etiam gloriosius multò atque honestius Unitis Belgii Provinciis esset, æternam absolutamque Summi Imperii renunciationem à Rege Hispaniarum per Pacem potius quam Inducias consequi: Idque non aliter quam quasi occasione quadam factum dici posset. Quod tamen in Hollandiâ primum propositum, unanimi consensu acceptum gratumque fuit: quidam autem Deputati ad Provinciarum omnium Ordines jam jam discedentes, ut Articulos, de quibus cum Hispanis conventum erat, traderent, simul etiam deliberationibus super iisdem à Provinciis habendis interessent, majorem in modum rogati fuerunt, ut decimo & septimo die Septembr. omnes Propositionem, ab Ordinibus Hollandiæ eam in rem faciendam, audire vellent: qualis ab iisdem decimo & octavo die, ad modum sequentem, proposita fuit.

” Hollandiæ & West-Frisiæ Ordines, postquam rem omnem in Tractatione Monasteriensi compositam paulò penitiùs perpendissent, eamque hunc potissimum
 ” in finem Institutam esse cognovissent, quò Universi Orbis Christiani pax & tranquillitas obtineri possit, utque illa, mediis quibuscunque optimis promoveretur, antehac visum consultumque fuit, ut cum Rege Hispaniarum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Nomine locoque de Induciis duntaxat ageretur,
 ” propterea quod minor in isthoc Negotio difficultas inesse existimabatur, quam si de Pace ageretur; quum tamen è contrario magis magisque comperiat, Monasteriensem Tractationem pedetentim promoveri, ac propter difficultates hinc inde
 ” oborientes, tardissimè confectam iri; atque Induciarum Tractationem tantundem,
 ” si non plus temporis quàm Pacis consumpturam esse; Insuper etiam literis Scriptisque

ptisque à Dominis Legatis & Plenipotentariis ad Præpotentes D. D. Ordin. Ge-
 nerales Monasterio missis clarissimè apparere, non paucas super memoratâ Indu-
 ciarum Tractatione deliberationes ac perpensiones oboriri, quin etiam Potentif-
 simos fidissimosque hujusce Status Socios variis cogitationibus agitari, Hispanos
 sc. in animum inducere Idque sibi persuasum habere, Summum Jus Summumque
 Provinciarum Imperium Induciarum Tractatione non omni ex parte confirma-
 tum fore; Ad hæc, non minus Hispanos Pacem, utpote bellorum omnium finem
 exoptatissimum, amplexuros, Eamque Gallis persuasuros esse, spemque maxi-
 mam affulgere omnibus, bellum tam diuturnum, tamque funestum Pace solâ de-
 hinc penitus componi posse. Ac Pace jam confirmatâ, Summi absolutique Uni-
 tarum Belgii Provinciar. Imperii securitatem extra omnem, vel apud Ipsos quo-
 que Hostes, controversiam positam, & malevolis queiscunque omnem Imperii
 Summi prætextum, quo Provincias hæc Fœderatas armis opprimere possent,
 dehinc surreptum iri; Atque iis etiam, quorum animi nullo Partium studio turba-
 ti existunt, posteris denique omnibus quocunque tempore comprobari non pos-
 se, ubi post Induciarum expirationem ac temporis longi intervallum, bellum re-
 novandum foret, cujus quidem loco perpetua atque honesta pax obtineri potuis-
 set; Pace autem conflatâ difficultatibus ac quæstionibus, inter Nos & Gallos su-
 per Articulo nono, jam sæpius memorato, importunâ quinetiam nec suscipiendâ
 rerum Cataloniam spectantium commixtione abortis, finem illico impositum iri;
 Ipsos quinetiam Gallos, ubi de Pace conventum fuerit, omnem securitatis satis-
 factionem Unitis Belgii Provinciis oblaturus esse. Idcirco Nobiles & Potentes
 D. D. Ordines post maturam & diuturnam deliberationem judicarunt, Pacem
 optimum, præsentissimum, honestissimum, certissimumque remedium existere,
 quo tandem aliquando è sumptuoso hoc & calamitoso bello emergi poterit; eaque
 propter à Nostra Parte ad id omnem operam, curam & diligentiam conferendam
 esse, quò hoc tempore, rebus Nostris ita se habentibus, illam consequi possimus,
 quem ad modum Præpotentes D. D. Ordines Generales, huic Negotio antehac
 atque ante Induciarum, proximè elapsarum, initium, omni studio incubuerunt,
 neque Induciarum Tractationem ullam, nisi omni spe Pacis ablatâ, instituerunt.
 Insuper etiam Nobiles & Potentes D. D. Ordines neutiquam arbitrantur, nullam
 rationem honestam, ac certam afferri posse, ob quam Induciæ, quæ quidem tem-
 porariæ, Paci firmæ æternæque præferri deberent. Quod autem ad hæc objici
 posse videtur, Pacis Tractatione plus temporis consumptum, ac Pace perpetuâ,
 socordes Nos atque otiosos redditos, studium militare prorsus neglectum, æra-
 rium denique publicum exhaustum iri; Similiter quoque plus securitatis atque
 observationis in Induciarum quam Pacis confirmatione situm esse, Induciasque
 utpote temporarias, ac quarum exitus cum longanimitate expectari potest, fi-
 delius, quam pacem, observari posse. ad primam quidem objectionem modò re-
 sponsum fuit, Pacis sc. Tractationem tam brevi temporis spatio, aut breviori for-
 tasse, quam Induciarum, absolvi ac confici posse. Arbitrariam illam, quæ tempore
 Pacis plerumque obrepere solet, socordiam, sive studii militaris omissionem po-
 pulum, tam longo armorum usu exercitatum, tantamque Provinciarum partem
 tenentem invadere posse, haud verisimile videri, non magis saltem quam cæteros

„ Imperatores, Reges, Principes, Populosq; capere consuevit, qui & semper & nun-
 „ etiam de Pace agunt, suamque in eadem securitatem mediis optimis armisq; con-
 „ sequi student. Quin vel in ipsis Induciis, rerum omnium negligentia, studiiq;
 „ militaris intermissio non minus quam Pace irrumperere potest, quæ tamen mala
 „ hisce Provinciis propter commoditatem suam, curamque magnam, quæ in secu-
 „ ritatem atque incolumitatem sui Præpotentes D. D. Ordines Generales semper
 „ adhibere debent, neutiquam metuenda veniunt; quem in finem quoque cer-
 „ sus & onera imperanda, quæ pacis tempore nullo modo consumi poterunt, se-
 „ vero & debitorum & impensorum Provinciar. exsolutioni inservient, quæ res nu-
 „ lum quoq; metum incutere debet, eò quod Unitarum Belgii Provinciar. Incol-
 „ Subditique onera sibi imperata & solent, & largiri cupiunt, quodque onera eju-
 „ modi ab omnibus simul Provinciarum Fœderatarum Moderatoribus loco atque
 „ ordine, præ cæteris, Viris Insignibus conceduntur atque imperantur, neque mi-
 „ nus quam à Subditis tribuuntur. Postremo autem Induciarum Pacisve Tractatio-
 „ num omnium observationes aut violationes non ex temporis in iisdem expressi in-
 „ tervallo, sed è Principum & Rerumpublicarum causis, ex ipsa denique temporis
 „ occasione æstimantur, cujus quidem utriusque exempla variæ omnium tempo-
 „ rum historiæ longa serie exsequuntur.

Literis quibusdam Auctoritatis ad D. Andream, in Frisia id temporis commo-
 rantem, eum quoque in finem missis, ad Civitates Groningam, Omlandiamque
 Dominus Ruyl & Dominus Schagen, Civitatis Alckmariensium Consiliarii Syn-
 duci, in Zelandiam Dominus Keyser, Civitatis Hornanæ Consiliarius Syndicus,
 Dominus H. Beaumontius D. D. Ordinum Hollandiæ Secretarius Supremus, &
 Dominus Hoolckius, Civitatis Ultrajectensium ad Concilium Præpotentium
 D. D. Ordinum Gener. Deputatus, delegati fuerunt.

Sententiæ autem ac deliberationes à Trans-Yfulaniæ, Ultrajecti & Gelriæ, uti
 etiam à Frisiæ, Civitatum Groningæ & Omlandiæ Ordinibus, super Induciarum
 cum Pace commutatione habitæ, principio Octobris in Concilio traditæ fuerunt.
 Cujus quidem rei, quum non exigui sane momenti sit, pleniorum sui perpen-
 sionem atque in Partem utramque deliberationem requirat, neque pleniorum neque
 commodiorem enarrationem quam Propositione ac Responsione super eadem
 à Zelandiæ Ordinibus habitis, exequi potui. Propositionis autem à Præpotent.
 D. D. Ordinum Gener. Deputatis, Zelandiæ Ordinum Deputatis (Dominorum
 D. D. Ordinum Gener. convocationem negantibus) decimo & tertio die Septemb.
 traditæ, exemplum hujusmodi fuit.

Nobiles & Potentes Domini,

„ Præpotentes D. D. Ordines Generales, Deputantes Nostri, jam à multo tem-
 „ pore cognito perspectoque Tractationem Monasteriensis indies magis ma-
 „ gisque promoveri, Eiusdemque Articulos à Partibus quibusdam præcipuis admissos
 „ concessosque, atque ab aliis Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis & Ple-
 „ nipotent. traditos fuisse, quò scire possent quo pacto Tractationem suam diri-
 „ gerent; adeò ut præter finalem omnium Fœderatarum Belgii Provinciarum sen-
 tentiam,

tentiam, nihil quidquam reliquum esset, quem in finem etiam omnes Provincia-
 rum consensus, optimis formulis conscripti, ante in Concilio tradi debuerant,
 quapropter quoque Deputati nonnulli ad Provinciarum suarum, nonnulli etiam
 ad Civitatum Groningæ Omlandiaq; Ordines, ac (si in transitu fieri posset) ad Fri-
 siam quoque missi fuere, quo eisdem ad reliquarum Provinciarum Ordinum
 sententiam quamprimum adducerent; Nos quinetiam ad Nobiles Potentesque
 D. D. Zelandiæ Ordines delegarunt; quos congregatos adhuc à Nobis conveniri,
 posse Præpotentes D. D. Ordines Generales speraverant, eaque potissimum de
 causa per literas, ne Concilium suum dimitterent, rogaverant; quoniam vero
 huc advenientes Eos jam discessisse comperimus, priusquam Se ejusmodi Senten-
 tiæ, quæ cum quatuor sive, ut arbitramur, sex Provinciarum reliquarum Senten-
 tiâ conveniret, accommodassent; Eapropter Vos majorem in modum rogamus,
 ut Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines (ad quos præsentem dedimus) quam-
 primum fieri poterit, convocare velitis, quo auditâ cognitâque propositione ac
 declaratione in diu jam remorata Monasteriensis Tractationem, & Scripta
 quædam à Rege Galliarum missa, deniq; in concessam jam Induciarum cum Pace,
 commutationem habita, ejusmodi sententiam æquam bonamque consequantur,
 cujusmodi Præpotentes D. D. Ordin. Gener. à Vobis, in hac rerum constitutio-
 ne secundum Vestram æquabilitatem Se consequuturos arbitrantur; Minimè du-
 bitantes, quin Vos hanc Convocationem libentissimè concessuri sitis, idque eo
 magis, quod brevi temporis spatio Negotium illud confici queat, quandoquidem
 quatuor Zelandiæ Ordines in hac Insula adhuc commorentur, reliqui autem tres
 commoda atque opportuna hac Cœli facie facillimè convenire possint, secundo
 quod D. Deputati, qui Hagam-Com. tendere decreverant, aut nondum disces-
 serint, aut, die jam nunc Dominico, fortassis discessuri non sint, vel, si jam disces-
 serint, facili Negotio revocari possint; aut denique quod, iis absentibus, univer-
 sus Civitatum Zelandiæ Senatus præsens sit, qui harum rerum enarrationem per-
 cipere, interesse, easque conficere possit, Idque ea potissimum de causa, quod
 quum literæ ad unum duntaxat Corporis Fœderati membrum Nomine ejusdem
 Corporis mittuntur, nunquam earum rerum perceptionem deneget, quibus dif-
 ficultatibus suis satisfactionem consequi possunt, quo tandem aliquando in unam
 eandemque cum reliquis Provinciis sententiam eant, Idemque decernant ac
 confirmant: Quod tamen à Vobis futurum non credimus, ut Vos earum ratio-
 num cognitionem percipere denegetis, quarum Vos participes reddere jussi
 sumus, idque causarum quarundam prætextu, quas perpendendas prius arbitra-
 remini: Præterquam enim quod plurima exempla afferri possint, Provinciarum
 univrsarum, atque inter illas Hollandiæ West-Frisiæque uti etiam Zelandiæ
 Provinciæ Ordines propter minoris ponderis Negotium per Deputatos, ea potif-
 simum de causa missos, convocatos fuisse, ac, si reliquarum Provinciarum Ordi-
 nes sententiam suam neutiquam dixissent, neque eandem in Præpotentium D. D.
 Ordinum Generalium Concilio tradidissent: nihilominus tamen Vestrum esse
 existimamus, nullis respectibus fictis insistere, præsertim in eo Negotio, quod in-
 damnum Patriæ, ut antehac apparuit, & posthac magis apparebit, procul dubio
 cederet, idque Sententiarum diversitatis causa, quam inter hujusce Provinciæ

» Ordines orituram esse cognitum perspectumque habemus; ut ea rationibus fir-
 » mis penitus tollatur, Idcirco Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine loco-
 » que huc appulimus, Nosque ipsos officiosissimè obtulimus. At verò quod si Vo-
 » bis rogatam D. D. Ordinum convocationem denegare placuerit, in Nostri di-
 » missionem atque excusationem petimus, ut memineritis, Nos non summa dun-
 » taxat diligentia, sed studio quoque summo laborasse, ut ea, quæ à Præpotentibus
 » D. D. Ordinibus Generalibus iussa accepimus, à Vobis impetrare possemus, quo
 » profecto omnis temporis profusio præveniri potuisset, quæ ex disputationibus ac
 » deliberationibus super dicto Negotio habendis suborietur, quas in tanta rerum
 » necessitate Negotioq; tantam celeritatem exigente postpositas maximè oporteret;
 » quo officio Nobis demandato liberatos Nos fore speramus, omnemque culpam
 » in eos prorsus derivamus, qui dehinc eorum malorum autores extitisse compe-
 » rientur. quæ Unitis Belgii Provinciis ex eo evenire poterunt, quod hujusce Pro-
 » vincia Ordinibus abnuentibus, à reliquis Partibus membrisque in Tractatione
 » Monasteriensi agetur & transigetur.

» Habitum Medioburgi decimo & tertio die Septembris, coram Nobilium ac
 » Potentium D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatis, Anno 1646. & die sequenti à
 » Nobis subsignatum ac Domino Zelandiæ Provinciæ Syndico Supremo traditum
 » fuit; ac notatum, Nanningius Keyser, Herbertius à Beaumont, Gisbertus Hool-
 » kius.

» Quo peracto, supradicti Deputati die Dominico, Dominum Syndicum visi-
 » tatum hora fefqui octavâ matutinâ convenerunt, simul etiam exposuerunt, Se ma-
 » jorem in modum D. D. Ordinum Zelandiæ convocationem expetiisse. qua nega-
 » ta, nihilo minus tamen dictam propositionem literis conscriptam exhibuisse,
 » quo eam, dimissa concione, D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatis proponeret, si
 » fortassis eò adduci possent, ut D. D. Ordines Zelandiæ convocarent.

Hoc si nullo modo concedi posset, post meridiem se discessuros, omniaque
 Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. relatueros esse, dixerunt.

Postquam D. Syndicus memoratam propositionem accepisset, num Respon-
 sionem literis conscriptam peterent, rogavit, & D. Deputatorum negationis ra-
 tiones defendere cœpit.

Ad hæc autem Præpotent. D. D. Ordinum Deputati responderunt, Se, quan-
 tum ad scriptam Responzionem attineret: Id omne D. D. Deputatorum judi-
 cio arbitrioque relinquere, omnemque rationum defensionem futuramque di-
 sputationem abruperunt, propterea quod dictâ propositione satis superque om-
 nia exposita judicabant.

Tempore fere meridiano, bini D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatorum Dele-
 gati, D. Tenisius, & D. Reygersbergius, unâ cum D. Stavenisse Consiliario Syn-
 dico, D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatorum Nomine locoque in Hospitium
 illorum gratulaturi accesserunt, solitisque gratulandi ceremoniis exhibitis, addi-
 derunt, D. D. Ordinum Deputatos, habitâ concione pomeridianâ, ad proposi-
 tionem traditam responsuros esse.

Die, qui dicitur Lunæ, tempore matutino, decimo & quinto die Octobris su-
 pramemorati Domini ad Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputatorum
 Hospi-

Hospitium reversi fuerunt, & rationibus quibusdam, ob quas dicta D. D. Ordinum Zelandiæ convocatio institui non potuisset, redditis, ad propositionem responsionem literis conscriptam, cujusmodi sequitur, tradiderunt, Eosque solita humanitate prorsus exceperunt.

Nobilium & Potentium D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatis, maturâ deliberatione perpensis, quæ Nobilibus & Potentibus D. D. Ordinibus Zelandiæ verbis proposita, hodieque literis exarata, à Nobilissimis, Strenuissimis, Doctissimis & plurimum Reverendis Dominis, D. Nanningio Keyser, D. Herpertio à Beaumont, Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Hollandiæ West-Frisiæque Secretario, & D. Giherto Hoolckio, Civitatis Ultrajectensium Ex-Consule, atque in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputato, omnibus & singulis D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatis tradita fuerunt, visum consultumque fuit ad ea sequentem in modum respondere, quem ad modum quoque per præsentis respondent; Se, quamprimum Nobilibus & Potentibus Zelandiæ Ordinibus exposita fuere ea, quæ à D. Meynersvicio, D. Mathenesio & D. Knuytio ac D. Nederhorstio Nobilibus & Potentibus D. D. Zelandiæ Ordinibus tradita fuerunt, insuper etiam deliberationes è Scriptis illis emanantes, tam de Scriptis quam deliberationibus, & quidquid præterea requiri ac desiderari posset, agere & Tractationem Induciarum cum Regis Hispaniensis Plenipotentiaris inire, certò statuisse ac decrevisse. Sed vero quum jam Nobiles ac Potent. D. D. Ordines Zelandiæ ad Provinciam suam per Extraordinarios suos Deputatos declarandam Sententiam prompti paratique essent, de improvise Ipsis D. D. Ordinibus Hollandiæ West-Frisiæque deliberationes super Induciarum cum Pace commutatione habitæ obtruduntur; Ac quamvis summè dicti Zelandiæ Ordines facili Negotio dijudicare possent, Tractatione Monasteriensis jam ab ipso initio in Inducias, omniumque deliberationibus, imprimis autem Plenipotentiarior. Instructione & quæ ab eadem dependent decreta, in unum finem tendentibus, novas hæc deliberationes ingentis moræ, varioque respectu damni ac detrimenti causas fore, quas tamen omni studio, curâ ac diligentia præveniri oportere, prudenter sapienterque judicarunt. Eapropter Nobiles & Potent. Zelandiæ Ordines supradictam D. D. Hollandiæ West-Frisiæque Ordinum, postquam eâ de causa recessissent, sententiam ferè perpendunt, rationes eadem sententia propositas examinarunt, atque ejusmodi de omnibus consilium inierunt, cujusmodi in Reipubl. universæ commo- dum cedere posse existimarunt; Insuper etiam de considerationibus seu deliberationibus Unitarum Belgii Provinciar. Plenipotentiariorum literis expressis, quæ vicesimo & octavo die, proximè elapsi Mensis, & tertio die Octobris exarata fuerunt, cum mandatis eum in finem additis, ut Nobilium & Potentium D. D. Ordinum Zelandiæ Deputati Extraordinarii Hagam-Com. quantum possent, discederent, ac Deputantium suorum Sententiam in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio exponerent, neutiquam dubitantes, quin reliquarum Fœderati Belgii Provinciarum Ordines in eadem acquiescerent; adeò ut Præpotentium D. D. Ordinum Deputati facillimè videre possint, minimè opus fuisse, ut ad Nobiles & Potentes Zelandiæ Ordines Legatio aliqua institueretur, quo Sententiam

„ maturarent suam, neque deliberationes, quarum mora tam noxia videtur, Nobi-
 „ libus & Potentibus D. D. Ordinibus Zelandiæ ullo modo imputari potuisse:
 „ Quocirca etiam majorem in modum dolent, Præpotentium D. D. Ordin. Gener-
 „ alium Deputatos ad iter, hoc præsertim tempore, suscipiendum rogatos fuisse; Id-
 „ que Eos jam suscepisse. Quod autem instantiam spectat, quam Nobilibus & Po-
 „ tentibus Zelandiæ Ordinibus exhibere Præpotentes D. D. Ordines Generales vo-
 „ luerunt, quò Ordines Zelandiæ adducerentur, ad Sententiam suam cum Hollan-
 „ diæ Ordinum sententia conformandam; ad hæc Præpotentium D. D. Ordinum
 „ Deputati intelligant, Dominos suos Deputantes (salvâ tamen Præpotentium
 „ D. D. Ordinum Gener. reverentiâ) illud indicare, *modum illum* procedendi & de-
 „ liberandi *communi Regiminis forma adversari*, videlicet, in ejusmodi Negotio post-
 „ omnium Provinciarum Ordinum sententiam propositam, in Præpot. D. D. Or-
 „ dinum Generalium Concilio Authoritate publicâ decerni potuisse, ut per Præpo-
 „ tentium D. D. Ordinum Gener. ac per consequens universi Ordinum Corporis
 „ Deputatos Provinciæ sigillatim adducerentur ad illud, quod à privatâ aliqua
 „ Provinciâ propositum ac sententiæ loco traditum fuit, quem ad modum in tali
 „ Ordinum publicâ Authoritate decernentium Concilio, uti etiam in aliis Ordi-
 „ num Collegiis ejusmodi Negotium communicari, membrorum omnium Senten-
 „ tiæ ac deliberationes proponi, rationes & dari & perpendi; deindeque secundum
 „ Regiminis modum consuetum decerni debet; neque existimant, ulla huic Nego-
 „ tio exempla cum ratione aliqua applicari, sive plenam in iis convenientiam inve-
 „ niri posse: Quapropter etiam Nobiles & Potentes Zelandiæ Ordines, ubi per li-
 „ teras istius Negotii certiores reddentur, difficultates nonnullas ad illud moveri
 „ posse arbitrantur, quod de novo deliberandum proponatur, id quod Nobiles ac
 „ Potentes Zelandiæ Ordines omnium Membrorum suorum consensu jam nunc
 „ decreverant, Idque priusquam Sententiam suam ac deliberationem, eo, quo de-
 „ bet, loco proposuerant; quam tamen reliquarum Provinciarum Ordines, consi-
 „ lio super Nobilium ac Potent. Instantiâ inito, expectandam decreverant, prius
 „ quam Sententiam suam dicerent.

„ At vero, quamvis Zelandiæ Ordines convocati hujusce Negotii formalitates
 „ præterire, atque exempla & consequentias, quæ inde confirmari possent, postpo-
 „ nere vellent; Nihilominus tamen propterea, quod Domini nonnulli ad Moua-
 „ steriensis Tractationem delegati, qui eidem jam à Principio interfuerunt, Ha-
 „ gam-Com. profecti sunt, conventum D. D. Ordinum Zelandiæ tanto cum effectu
 „ tantaque celeritate nullo modo institui vel haberi posset. Præterea etiam, quod
 „ Nobiles & Potentes D. D. Ordines Zelandiæ nullo modo percipere possent, Ne-
 „ gotii hujusce accelerationem à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. propositam,
 „ quamque Nobiles & Potentes Zelandiæ Ordin. quam maximè necessariam arbi-
 „ trantur, hoc pacto effici posse; præsertim quum Provinciarum omnium Ordi-
 „ num conventu nihil aliud quidquam effici queat, quam ut Præpotent. D. D. Or-
 „ dinum Generalium Deputatorum Propositio audiatur, Dominis Deputantibus
 „ referatur, deindeque, congregatis omnibus, consulatur ac certum aliquid decer-
 „ natur. ad quod profectò non exiguum temporis spatium requiri necesse est;
 „ quum tamen ab alterâ Parte Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines Dominis Suis

Depu-

Deputatis Extraordinariis, secundum Deputantium Suorum mandatum præce-
 ptumque absque ulla morâ propositam in Hollandiam Navigationem conficien-
 tibus, universum Monasteriense Negotium, & quidquid inde dependet, matu-
 rius multò percipi, deque eo omnium Ordinum consensu decerni posse existi-
 ment. Quas equidem rationes Nobilium ac Potentium Zelandiæ Ordinum De-
 putati, ut Præpotent. D. D. Ordinum Deputati hoc sensu capere, optimamque in
 partem D. D. Deputantibus Suis exponere, atque Ordinum Zelandiæ convocatio-
 nem, quantum poterunt, hac vice excusare velint, majorem in modum rogant;
 ne utiquam negantes omnem dehinc cum Præpot. D. D. Ordinibus Gen. tum Eo-
 rundem Deputatis quodcunque honoris, reverentiæ, officiique genus præstare.
 paulò infrâ, Actum in Concilio supramemoratorum D. D. Ordinum Zelandiæ
 Deputatorum, Medioburgi, decimo & quarto die Octobris, Anno 1646. Ex au-
 thoritate & jussu Eorundem Deputatorum. Notatum erat, *D. Bruyne.*

Hac Responsione tradita, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputati
 Hagam. Com. discesserunt, at paulò post Zelandiæ Ordinum Deputati sequen-
 tem Declarationem ad Induciarum cum Pace commutationem in Præpotentium
 D. D. Ordinum Concilio tradiderunt.

Dominis D. Ordinibus Zelandiæ post maturam ac diuturnam deliberationem
 in Nobilium ac Potentium D. D. Hollandiæ West-Frisiæque Ordinum Pro-
 positionem decimo & octavo die Septembris, Anno 1646. in Concilio Præpoten-
 tium D. D. Ordinum Gener. literis traditam, *super Induciarum cum Pace commuta-
 tione*, visum consultumque fuit declarare, quem ad modum quoque per præsen-
 tes declarant, sicuti in omnibus & singulis cum Archi-Ducibus, Serenissima In-
 fante, & Rege Hispaniarum post Induciarum expirationem Tractationibus in-
 stitutis, nihil aliud unquam intenderunt, quam ut omnis cum Hoste Tractatio
 ad Inducias redigeretur, cumque in finem præteritarum Induciarum exemplar,
 Anni 1609. atque Earundem amplificatio, Anni 1610. tanquam præsentis Indu-
 ciarum Tractationis fundamentum collocaretur, quò mutua operâ & consilio ea
 omnia conservarentur, quæcunque ad Reipub. universæ, atque adeo ad Civita-
 tum omnium commodum plurimum pertinere viderentur; aut denique quo ea
 omnia, quæcunque in Unitarum Belgii Provinciarum damnum semper cedere
 comperta fuerunt, sive comprehendendo, sive extenuando, redigerentur, Eum ad
 modum quoque Nobiles ac Potentes D. D. Ordines Zelandiæ adduci se passos
 fuisse, & tandem concessisse, ut cum Hispanis Monasterii, non de Pace sed Indu-
 ciis, ageretur; quo quidem fundamento cæteris deliberationibus ab omnibus
 Provinciarum Ordinibus unanimi consensu jam inde à principio præposito, adeo
 ut vel ipsis Gallorum Legatis, rationes quædam literis conscriptæ exhibitæ fue-
 rint, ob quas Induciarum Tractatio à Parte utraque institui deberet; At vero,
 quum è contrario Induciarum Tractatio in Pacis Tractationem converteretur,
 Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines existimant decreta, huic fundamento in-
 nixa, insuper etiam Instructionem Unitarum Belgii Provinciarum Ordinum Ple-
 nipotentiaris ex iisdem conscriptam, dissolvi prorsusque annihilari posse; Ea-
 que propter consilium de novo capi oportere, utrum cum Hispanis ulterius de
 armo.

„ armorum cessatione, nec ne, agi deberet; Hoc ut præveniatur, simul etiam ne
 „ dissolvatur prorsusque annihiletur, saltem non in Nobilium ac Potent. D. D. Ordinum
 „ Zelandiæ Concilio (in quo non nisi maximo cum labore ad præsentem Tractationem
 „ animi omnium adduci potuerunt) quidquid antehac post multas ac
 „ varias deliberationes statutum decretumque fuerit; deinde etiam propter graves
 „ quasdam, magnique momenti causas, in ipso Negotio sitas, quæ postmodum
 „ paulò latius extendendæ venient; Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines judicant
 „ atque existimarunt, ad Fœderati Belgii Provinciarum commodum atque incolu-
 „ mitatem pertinere, ut insistatur, quem ad modum Ipsi quoque insistent, delibera-
 „ tionibus decretisque super Tractatione cum Hispanis, & quæ eodem spectant,
 „ antehac habitis confirmatisque; quem in finem quoque necessarium esse judicant,
 „ ut memorata cum Hispanis Tractatio continuaretur, quo Induciæ ad duodecim,
 „ aut viginti Annorum spatium, præter propter, obtineri possint, utque Præpoten-
 „ tium D. D. Ordin. Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentarii secundum In-
 „ structionem suam deindeque initas deliberationes & adhuc ineundas cum Hispa-
 „ niarum Regis Plenipotentariis agerent, imprimis autem secundum illas delibe-
 „ rationes, quæ ex relatione à D. Meynersvicio, D. Mathensio, D. Nederhorstio
 „ & D. Knuytio, vicesimo & sexto die Julii, Anno 1646. in Præpotent. D. D. Or-
 „ dinum Concilio proposita, exortæ fuerunt, nec non è Præpotentium D. D. Ordinum
 „ Plenipotentiariorum literis crebris, quæque vicesimo & octavo die Septem-
 „ bris, ac tertio Octobris, ad dictum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Con-
 „ cilium exarata fuerunt. Neque minus promptos paratosque se præbent ad sen-
 „ tentiam suam super omnibus ac singulis Articulis dicendum, eo fine, ut ab omni-
 „ bus similiter Provinciarum Ordinibus, Sententiâ dictâ, ejusmodi quid statuatur,
 „ ac decernatur, quod cum solito Regiminis modo convenire existimabitur; utque
 „ more consueto, absque ulteriore morâ supradictæ Induciarum Tractationis Ar-
 „ ticuli conficiantur penitusque absolvantur.

Primariæ quidem rationes, ob quas omnis armorum cessatio Fœderati Belgii
 Provinciarum securitati ac conservationi hætenus perniciosa habita fuit, sequen-
 tibus inseruntur, quas Nobiles & Potentes Zelandiæ Ordines cum Pacis æternæ
 Tractatione atque armorum omnium cessatione, non minus quam cum Inducia-
 rum Tractatione temporariâ, pugnare existimant;

„ 1. Quod videlicet, illa animi persuasio, qua Hispanos nunquam intermissuros
 „ esse arbitramur certoque credimus, quin aut armorum vi, aut dolo malo Provin-
 „ cias hæc Fœderatas sub imperium suum redigere annitentur, paulatim ex animis
 „ Nostris delebitur, & cum Rerum Nostrarum societate commutabitur; quod qui-
 „ dem malorum omnium ac totius Reip. Nostræ interitus principium futurum est.

„ 2. Quod rei militaris studium armorumque exercitatio omittetur, bellique
 „ usus negligetur.

„ 3. Onera in Fœderati Belgii Provinciarum defensionem imperata, vix tanta,
 „ quanta necessaria sunt futura, concedentur, imperabuntur, vixque à Subditis
 „ exigentur.

„ 4. Commercia Negotiaque, omni dubio procul, flaccescent, atque in alias re-
 „ giones transferentur.

5. Mul-

5. Multa quoque in utriusque Indiæ Societatis damnum ac præjudicium agi ac committi poterunt; variis modis variisq; mediis emolumenta utriusq; surripien-
tur, atque alterutra, si non utraque, ubi cura ac defensio necessaria adhiberi non poterit, facili Negotio opprimetur.

6. Inter Ipsas autem Provincias, Civitates Ordinesque ex pristinis prætensionibus dissensiones nonnullæ certò oborituræ sunt.

7. Juxta memoratas jam rationes Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines sequentem, non exigui momenti ac ponderis adjunctam voluere:

Quod Induciarum, ad modum Anni 1609. Tractatio jam plurimâ ex parte opus præparatum atque exploratum existit, cujus effectum experti sumus, quodque nova hac Tractatione aut jam digestum, aut digeri poterit, id quod necessarium ducitur, quem ad modum supra dictum fuit; quum tamen è contrario incertissimus, quemnam Pacis perpetuæ Tractatio eventum consequutura sit, quandoquidem variis temporibus Ejusmodi incommoda & difficultates offerri poterunt, quæ Negotio jam nunc intermixtæ neque prævideri neque in posterum præveniri poterunt.

8. Quod Pacis perpetuæ Tractatione omnibus & singulis universi Belgii Provinciis, Civitatibus Ordinibusque ejusmodi emolumentis, commoditatibus, opportunitatibus, &c. frui permittetur, cujusmodi à Cœlesti Numine Naturaq; concessas habent, & cujusmodi ante belli tempora possederunt; neque ullo prætextu aut fundamento vectigalia atque onera, quæ propter bellum imperata fuere, quæque Induciarum tempore imperata manere possunt, continuari poterunt; Ac quamvis horum omnium contrarium Tractatione cum Hispanis stipularemur, nihilominus tamen omnes illud Nationes Populique iniquum esse censebunt, idque omni quoque tempore dissensionum & incommodorum plurimorum materiam præbebit: In quibus supramemoratæ Provinciæ Earumq; Civitates omnes quascunque tandem Nationes Populosque Patronos habituræ sunt, præsertim quum ejusmodi atque dissensiones incommoda Negotiis Commerciisque plurimâ ex parte obesse queant, quod quisque Provincias illas Civitatesque frequentans in maximum sui damnum fore arbitrabitur.

9. Tempore autem Pacis perpetuæ Eadem Civitates Oppidaque reipsa restituenda venient, quæ belli tempore in finitimorum Nostrorum agris partim necessitate coacti, partim etiam ne Rex Hispaniarum iis sese præmuniret, viresque suas confirmaret, occupavimus; ac si ejusmodi oppidorum restitutionem, eo prætextu, quod nummi oppidorum conservationi impensi negarentur, declinare vellemus tamen causæ nostræ submissionem eorumque Principum Regumque arbitrium evitare nullo modo poterimus, quicumque sese oblaturi sunt, cum forsan Respublica Nostra tale subsidium ac patrocinium, quale Nobis jam nunc imaginamur, consequi haud poterit.

10. Onera belli tempore Ejusque causa imperata, imprimis autem Licentæ & vectigalia, quæ comitivæ nomine veniunt, (Belgis, *Convoy-Gelt*) perpetuæ pacis tempore vix, nisi cum summa finitimorum Nostrorum Provinciasque frequentantium offensione, continuari poterunt; ac si ea omnia remitterentur, continuo Imperium Nostrum maritimum, Ejusmodi opibus deficientibus, penitus amitteretur,

„ quod tamen Imperium, hoc præfertim tempore magis quam dudum, naves belli
 „ cas in mari continendo, ab Ordinibus Nostris conservari debet; idque eo magis
 „ quod Commerciis Nostrarum Provinciarum in Mari Mediterraneo flaccescent
 „ bus, atque ab aliis Nationibus Populisque surreptis, ab iis Navibus, quantum
 „ hunc usque diem, auxilium, urgente necessitate, ferri nullum poterit.

„ II. Quin etiam verendum aliquo modo venit (quod tamen Deus Opt. Max.
 „ avertat) ne Unionis vinculum, quo omnes & singulæ Fœderati Belgii Provinci
 „ in æternum atque indissolubiler sibi mutuo tenetur devinctæ, Pacis perpetu
 „ tempore, cumque jam belli omnis finem Unionisque terminum consequuti vido
 „ bimur, non tam sanctè ac religiose, quam quidem decet, conservabitur; Contr
 „ vero Unionis hujusce vinculum, quod propter bellum adversus Hispanos nul
 „ hætenus dissolutioni obnoxium fuit, in dubium veniet, ne varias ob causas pe
 „ nitus dissolvatur, vel laxius saltem remittatur; ex quo nihil aliud, præterquam
 „ Universæ Reip. Nostræ interitus perniciesque obtingere potest.

„ 12. Quem ad modum quoque hominibus privatis Pacis tempore omnia omnino
 „ bona, jura & privilegia restituenda venient, eum ad modum quoque à Principib
 „ Regibusque Neutralibus, quibus in hæc Provincias Earumve Ordines Subdi
 „ tosque juris quidquam competit, similis Actio institui poterit, inter quos tamen
 „ nonnulli existunt, quorum jus competens haud exigui momenti esse cogno
 „ vimus.

„ 13. Præter hæc, nihil aliud præterquam ingens Reformatæ Religionis everfio
 „ expectanda erit; imprimis autem Papistæ & numero & Autoritate accrescent;
 „ qua in re à primariis quibusdam ipsis subvenietur, Pace rationis loco allatâ; cau
 „ sa quinetiam principalis ac primaria, ob quam Papistæ in hunc usque diem tam
 „ cautè ac circumspectè suppressi fuerint, nullius prorsus ponderis dehinc futu
 „ ra est.

„ 14. Ad hæc autem, quod difficultates nonnullæ opponantur, & Pacis quam In
 „ duciarum Tractatio confici prius possit, nihil est; quandoquidem, ubi de Pace
 „ inter Nos decretum foret, omnia de Induciarum Tractatione consilia repetenda,
 „ ac de novo perpendenda, Paci quoque applicanda venient; Plenipotentiariorum
 „ Nostrorum Instructio commutanda, deindeque super Pacis cum Hispanis ineun
 „ dæ Articulis conveniendum inter Nos erit; quum contrà, Induciarum Articulis,
 „ paucis exceptis, jam concessis admissisque, deliberationes hæ novissimæ nihil quid
 „ quam, præter ingentes moras, & decretorum dissolutiones, absque necessitate ta
 „ men, neque sine Reip. Nostræ damno maximo, allaturæ sint.

„ 15. Neque est, quod Fœderati Belgii Provinciarum *Ius Summum* perpetuæ Pa
 „ cis Tractatione cum Hispanis magis quam Induciarum confirmari, minusque ab
 „ Hostibus eludi possit; quoniam declaratio in septuaginta Articulorum, de quibus
 „ conventum est, initio adhibita, perspicuè satis ac dilucidè proposita sit; ac si Hi
 „ spani eâ in re perfidè Nobiscum agerent, non immeritò omnibus iis Tractatio
 „ nibus, imprimis verò Paci diffidendum erit, neque Universæ Reip. securitas huic
 „ permittenda.

„ 16. Atque ut Amicis Sociisque Nostris omnem super hac re suspensionem adima
 „ mus, ea, quæ die vicesimo & quarto Maji, Anno 1646. decreta fuere, & quo
 „ Regis

Regis Galliar. Plenipotentarii primariò collimant, penitus omitti, in super etiam „
 Articulus vicesimus & sextus eorum, de quibus cum Hispanorum Plenipotentia- „
 riis jam nunc convenimus, hoc pacto extendi summopere poterit, *Quod videlicet,* „
scripta illa vicesimo & quarto Maji, Anno 1646. in Unitarum Belgii Provinciarum dam- „
num ac præjudicium nullo modo rapienda sint, neque etiam in supradictarum Provinciarum „
Iuris Summi atque absoluti, neque etiam in Declarationis Ejusdem, dictorum Articulorum „
principio adhibita, præjudicium. Ipsum denique Provinciarum Belgii Unitarum Jus „
 Summum atque absolutum Præpotentium D. D. Ordin. Gener. Decreto solen- „
 ni, Anno 1581. promulgato, confirmandum & stabiliendum erit; quo quidem „
 Decreto Rex Hispaniarum *Summo Provinciarum Fœderatarum Iure Imperioque desti-* „
tuitur, idque ab omnibus Christiani Orbis Principibus, quin ab Ipso quoque Hi- „
 spaniarum Rege, tam in præteritarum quam præsentium Induciarum Tractatione „
 agnitum fuit. „

17. Postremò autem, Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines nullo modo per- „
 cipere queunt, rumorem illum, quem de Nobis concitaturi essemus, eo quod „
 perpetuam Pacem armorumque finem ultimum consequendi occasionem volen- „
 tes amittamus, alicujus momenti esse; quippe ab altera parte, nunquam Poste- „
 ris Nostris comprobare poterimus (ubi in memoriam revocamus, quæcunque an- „
 tihac variis temporibus acta peractaque fuere, quo pacto Univerſa Resp. Nostra „
 ab Hispanis *rebellis,* Eiusdemque Subditi omnes *Rebelles* atque *Hæretici,* proinde „
 que tam divinæ quam humanæ Majestatis læsæ rei habiti fuerint, queis *neque fides* „
neque promissa servanda veniant) ut falso ac ficto Pacis perpetuæ nomine, *Extero-* „
rum quorundam atque in propria sua commoda evigilantium impulsu, antiqua illa atque à „
 Majoribus Nostris recepta hujusce Reipub. axiomata, quæ haud incommoda No- „
 bis fuisse cognitum perspectumque habemus, planè jam nunc negligeremus, eo- „
 que pacto Fœderatas hæc Belgii Provincias tot millium hominum sanguine opi- „
 busque conjunctas atque in libertatem assertas, neque aperta armorum vi, neque „
 que clandestino Hostium consilio hætenus dissolutas, dissolveremus. „

Actum, atque in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio, vicesimo „
 die Octobris, Anno 1646. traditum. Subsignatum erat, J. Knuytius, Henricus „
 Thibautius, Matthens Rollandus, P. de Vroe, Gulielmus Lucæ, L. Pool, G. Vos- „
 bergius, C. Stavenisse. „

Jam ipso Mense Septembri satis superque apparebat, nihil quidquam à Præpo- „
 tentium D. D. Ordin. Gener. Copiis in Flandriâ effici posse, præterquam quod „
 Insolentiæ, à Gallorum Copiis auxiliariis in Ditione Waasiæ commissæ, partici- „
 pes se redderent; Eapropter quoque Copiarum dimissionem plerique expete- „
 rant, quò sumptus non necessarii prævenirentur, & Celsissimus Aransionensium „
 Princeps Hagam-Com. deliberationibus & consultationibus, super Pacis perpe- „
 tuæ Tractationi habendis, interfuturus reverteretur. Sed vero, ut Gallis Duyn- „
 ceræ obsidioni intentis, utque Copiæ Præpotentium D. D. Ordin. Gener. pau- „
 o diutius castra sua reservarent, rogantibus satisfaceret; Celsissimus Arausionen- „
 sium Princeps ad Mensem usq; Octobr. in Flandria cum universo exercitu com- „
 moratus est. Dein vero Bergozomium trajiciens, num Venloam occupare pos- „
 set, periculum fecit. Hoc autem ex sententia non succedente, Dominus Meer-

mannus & D. de Vroe à Præpotentibus D. D. Ordinibus ad Celsissimum Principem missi fuerunt, qui Celsitudinem suam rogarent, ut Copias in Urbium stationibus locaret, Hagamque Comitum rediret. Quo vicesimo & nono die Octobris facta, tertio die Novembris Hagam-Com. pervenit.

Diebus pauculis ante de Induciarum cum Pacis perpetuæ Tractationis commutatione, deque supramemoratis Articulis consilium initum fuit: præsertim vero vicesimo & septimo die Octobris, quum ingens Hollandiæ West-Frisiæque Ordinum Deputatorum Extraordinariorum numerus ad Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Concilium pervenisset, ac simul cum Ordinariis Eiusdem Provinciæ Deputatis Zelandiæ Ordinum Deputatos majorem in modum rogasset, ut cum reliquis Provinciarum Ordinibus de Induciarum cum Pacis perpetuæ commutatione convenirent: quod tamen Ordin. Zelandiæ Deputati mandatum sibi esse negarunt, & Deputantium Suorum Sententiam plurimis rationibus confirmarunt. Quibustum ab Hollandiæ West-Frisiæque Ordinum Deputatis plurimis ac gravissimis rationibus regeßtum fuit. Secundo autem extraordinarii & Ordinarii dictæ Provinciæ Deputati Præpot. D. D. Ordinum Gen. arbitrio iudicioque reliquerunt, num consultius aut commodius ipsis videretur, quandoquidem Induciarum cum Pace perpetuæ commutatio à sex Provinciarum Ordinibus unanimi consensu decreta foret, ut ad Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum scriberetur, ut cum Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentiariorum conceptum quendam utriusque Partis Ratihabitio- nis & Confirmationis in Tractationem Pacis perpetuæ ineundam instituerent. Quibus omnibus maturâ deliberatione perpensis, simul etiam Provinciarum Ordinum sententiis perceptis, visum consultumque fuit, ut ad Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum Monasterii agentes, literæ mitterentur, quibus certiores redderentur, Induciarum cum Pace perpetuâ commutationis Tractationem omnium Provinciarum Ordinum consensu in eum redactam esse locum, ut dubium nullum esset, quin decem duodecimve dierum spatio Eiusdem deliberationis finis exoptatus obtineri posset, Eaque propter Tractationem cum Hispaniarum & Galliarum Regum Legatis & Plenipotentiariorum hoc modo pactoque dirigerent, atque ad eam animum adverterent, quantum ad Reipub. universæ commodum plurimum pertinere arbitrarentur. Interim tamen supramemorata Zelandiæ Provinciæ Ordinum Deputati sæpius rogati fuere, ut Provinciarum omnium sententiæ de Induciarum cum Pace perpetuâ commutatione annuerent, sin minus, omnes sex Provinciarum Ordines decem duodecimve dierum spatio Eandem confirmaturos esse. Quorum omnium supradictæ Provinciæ Zelandiæ Deputati, se D. Deputantes Suos participes facturos esse, promiserunt, minimè dubitantes, quin, quantum maxime possent, intra dictorum dierum spatium huiusce commutationis peragenda auctoritatem à D. Suis Deputantibus consequerentur. Insuper etiam Zelandiæ Ordinum Deputati adjunxerunt, quoniam literæ, quæ ad Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum mitterentur, nihil aliud intenderent, præterquam ut Legati & Plenipotentiariorum, sex Provinciarum Ordinum sententia communi cognita perspectaque, ab illo tempore Tractationem Suam cum Hispanis secundum illud dirigerent, quod

quod sententiarum pluralitate decretum esset, quod tamen adversus *Unionem Ultrajectensem*, quæ nullam prorsus cavillationem admittit, directè impingeret, ipsimet interea ad officii optimè administrati securitatem, atque à D. Suis Deputantibus, in Negotio tanto, Unionem tantopere atque adeo universam Rempub. concernente, omnis, quodcunque evenire posset, præjudicii amolitionem rogarent, ut literæ in tempus aliquod differrentur; Idem illud reliquarum Provinciarum Deputati uno ore petierunt, utque Negotium universum in pristino statu locoque relinqueretur, donec omnes & singuli Provinciarum omnium Ordines de universo Tractationis Negotio, & quidquid inde dependet, certum aliquod consilium unanimi consensu cepissent; ex cujus præscripto Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. & Plenipotentarii Tractationem Suam cum Hispanis instituere possent; ac si præter opinionem reliquarum Provinciarum Ordinibus aliter videretur, dicti Zelandiæ Deputati declararunt, se adversus illud protestari, quemadmodum etiam per præsentis protestabantur, utque Regestis infereretur, quo loco ac tempore debito sibi inservire posset, rogabant.

Gelriæ autem Provinciæ Ordinum Deputati commodius esse arbitrabantur, ut Præpotent. D. D. Ordinum Legati Extr. & Plenipotentarii de Induciarum cum Pace perpetua commutatione simpliciter, *absque ulteriore tamen de eodem Negotio agendi potestate*, certiores redderentur.

Ultrajectensium vero Deputatus in rem esse judicabat, ut Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legatis Extr. & Plenipotentariis, Monasterii cum Hispanis agentibus, ea omnia per literas indicarentur, quæ hoc die super Induciarum cum Pace commutatione in Concilio proposita fuissent, eo duntaxat fine, quo omnium rerum cognitione instruerentur, neque de eadem commutatione agendi auctoritate munirentur.

Deinde quoque Zelandiæ Ordinum Deputati iterum iterumque rogati fuere, ut reliquorum Ordinum sententiæ, de Induciarum cum Pace perpetua commutatione, tandem annuere vellent; Cui quidem petitioni eâ lege ac conditione consenserunt, ut *super tribus punctis preliminaribus* explicatio aliqua propior institueretur. Quo decimo & sexto die Novembris perpenso, visum consultumque fuit, ut ea Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Regestis infererentur, quemadmodum quoque inserta fuere, quæcunque ab omnium Provinciarum Ordinibus eo die super memoratis *punctis tribus* decernerentur; nimirum ut ab omnibus & singulis *Reformata Religio Christiana* stabiliretur, prout impræsentiarum stabilitur, eo modo, atque in iis templis publicis, quo modo illa jam nunc in omnium Fœderati Belgii Provinciarum templis publicis hætenus prædicata, atque à Synodo Nationali Dordracenâ, Anno 1619. approbata atque accepta fuit; utque porrò Reformata illa Religio in omnibus & singulis Fœderati Belgii Provinciis publicâ auctoritate propugnaretur ac conservaretur, neque permetteretur, ut à quopiam aliquo modo immutaretur; Decreta adversus Papistas, antehac promulgata, integrâ manerent, omnique studio executioni mandarentur. Secundo, ut Unio Ultrajectensis inter omnes & singulas Fœderati Belgii Provincias, & Fœdere junctas regiones, Civitates Earumque Moderatores in perpetuum conservaretur, defenderetur ac propugnaretur. Tertiò, ut *Militia, pro rei ac temporis necessitate*,

administraretur, proque more solito à Celsissimo Arausionensium Principe, atque à Frisæ Moderatore Supremo, & Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputatis petitio singulis Annis institueretur, eaque Provinciarum Ordinibus eo fine traderetur, quo consilium iniri, Onera necessaria concedi, ac denique in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. tradi posset.

Gelriæ autem Ordinum Deputati ad primum punctum præliminare, *Religionem* concernens, annotari jusserunt, ut *Reformata Religio Christiana*, cum reliquarum *Sectarum* exclusionem, conservari ac propugnari possit; atque ejusmodi sibi conditiones dictæ Provinciæ in perpetuum & prærogativas salvas atque integras voluerunt, cujusmodi in posterum aliis Provinciis salvæ atque integræ manerent.

Nobilium & Potentium D. D. Ordinum Zelandiæ Deputati Ordinarii & Extraordinarii rogarunt, ut Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Regestis infereretur, ut sibi loco ac tempore suo inservire posset, Dominos Suos Deputantes majorem in modum exoptasse, ut puncta illa præliminaria, *Veræ Religionis*, uti etiam *Ultrajectensis Unionis* conservationem & propugnationem concernentia, ætiori mutux obligationis vinculo inter omnes & singulas Fæderati Belgii Provincias, aut saltem ad modum à Dominis Suis Deputantibus decimo & sexto die Augusti, Anno 1645. præscriptum, atque in Concilio Præpotentium D. D. Gen. traditum, confirmata ac sancita fuissent: sed vero, quandoquidem de ea re nihil certi hæctenus statui potuisset, ipsique non dubitarent, quin posthac penitus perpenderetur, ac decerneretur (ad quod Dominos Suos Deputantes promptos semper paratosque fore dicebant) nihilominus tamen extensionem super utroque puncto præliminari, nec non Militiæ Negotio, hoc die propositam, majorem in modum sibi placere; eâ lege tamen ac conditione, ut Domini Sui Deputantes intelligant, Ordinem Ecclesiasticum, quantum ad Provinciam Suam attineret, integrum sibi salvumque mansurum, deque eodem, prout hæctenus, ex rei temporisque necessitate deliberaturos esse.

Ac quoniam dubia nonnulla variis temporibus, Unioni propiori contraria, proposita fuere, quæ Privilegiis & Superioritati, tam Ordinum Gener. quam Provinciarum singularum opponebantur, Eaque Superioritas propter longum temporis intervallum haud aliter quam possessio concessa habita fuit, proindeque jus acceptum dici posset, tali igitur casu, ubi de Unionis mutux conservatione propositum fuerit, ad illud ne respondeatur, Se D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatos, eâ potissimum de Causâ, utque D. Dominorum suorum Deputantium sincerum de propioris Ultrajectensis Unionis conservatione animum perciperent, secundo declarare voluisse, quem ad modum quoque per præsentem declarabant, Dominos scil. Comitatus Zelandiæ Ordines, hoc sic percipere, ut Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus concederentur, quæcunque antehac iisdem, sive Unione propiore Ultrajectensi cum omnium Provinciarum Ordinum consensu, *habitâ prius, autoritate publicâ, Ordinum omnium convocatione*, data concessaque fuere, sive dehinc ad modum suprascriptum concederentur; utque ab altera Parte cujusque Provinciæ Ordinibus rerum suarum jus summum atque absolutum relinqueretur, earum scil. quæ ipsis Unione Ultrajectensi reservatæ fuerunt, possessione tamen contraria non obstante.

Provinciae autem Ultrajectensis Deputati declararunt, se dehinc Provinciae Suae ejusmodi jura, privilegia & praeogativas, salvas atque integras velle, cujusmodi reliquis Provinciis in posterum concederentur vel conservarentur.

Provinciae quoque Frisiae Deputati declararunt, idque Regestis inferi voluerunt, Dominos Suos Deputantes ex Articuli punctique *Religionis* confirmatione neutiquam admittere, quidquam sibi in libera *Ordinis* seu *Regiminis* Ecclesiastici, neque etiam juris Patronatus dispositione derogatum iri, sed verò Zelandiae Ultrajectensisque Provinciae Deputatorum Declarationibus supramemoratis insistere.

Trans-Yfulaniae Deputati similem in modum declararunt, se dehinc Provinciae Suae ejusmodi jura, privilegia, & praeogativas integras & salvas velle, cujusmodi reliquis Provinciis in posterum concederentur, vel conservarentur.

D. Eybenius, Civitatum Groningae Omlandiaeque Provinciae Deputatus, declaravit, Idque Regestis inferi jussit, Dominos Suos Deputantes ex Articuli punctique *Religionis* confirmatione neutiquam admittere, quidquam sibi in libera *Regiminis* Ecclesiastici, neque etiam juris Patronatus dispositione derogatum iri, sed cum reliquis, similiter insistere Zelandiae Ultrajectensisque Provinciae Deputatorum Declarationibus supramemoratis; Imprimis autem nullo modo dehinc concessum seu latius perrectum iri, quidquid antehac adversus *Vnionem* actum concessumque fuerit.

Zelandiae Ordinum Deputati Extraordinarii & Ordinarii, postquam sententiam Suam dicere iterum iterumque rogati essent, tandem Ordinum Suorum Declarationem de Induciarum cum Pace commutatione supra memoratâ exposuerunt, Seque Provinciis reliquis accommodarunt; quapropter etiam Praepotentes D. D. Ordines Generales summas ipsis gratias egerunt. Deinde autem unanimi consensu decretum fuit, ut Tractatio ad Inducias hactenus instituta, cominutaretur, quem ad modum quoque impraesentiarum in Pacis perpetuae Tractationem conversa fuit; utque decretum illud Praepotentium D. D. Ordinum Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris Monasterii cum Hispanis agentibus per literas indicaretur, quo septuaginta Articulos supramemoratos in Pacis perpetuae Tractationem dirigerent, quemadmodum eos hactenus ad Induciarum Tractationem proposuerunt, cum omnibus & singulis suis clausulis, & Restrictionibus, cujusmodi in ipsa Originali Instructione exprimuntur; Provinciarum tamen Ordinum deliberationibus super universo Negotio habendis, neque hactenus decretis, salvis integrisque manentibus.

Diebus quoque sequentibus, perpensis ac dijudicatis Articulis, ex relatione Dominorum D. Meynersvicii, D. Mathenesii, D. Knuytii, D. Nederhorstii Praepotentium D. D. Ordin. Gener. Plenipotentiariorum, Monasterio reverforum, resultantibus, & vicesimo ac septimo die Julii, proximè elapsi, in Concilio traditis, quibusdam etiam punctis aliis à Dominis Deputatis in Concilio Praepotentium D. D. Ordinum Gener. additis post maturam deliberationem decretum fuit, ut septuaginta Articulorum tertius hoc modo exprimeretur, quo modo tunc temporis quoque expressus fuit, videlicet,

Pars utraque retinebit, ac re ipsa possidebit, eas Regiones, Civitates, Loca & Juris-

„ Jurisdictiones, quas hoc ipso tempore retinet ac possidet, neque ullâ, quacunque
 „ tandem, molestiâ in iis afficietur; inter quæ loca intelliguntur, pagi, municipia,
 „ vicinitates omnisque ager patens, qui ab iis dependet, proindeque Universus
 „ Sylvæ-Ducensis Majoratus, Ejusdemque castella, municipia, pagi, vicinitates,
 „ atque universus ager patens, qui à dicto Majoratu Sylvæ-Ducensis dependet,
 „ Civitas & Marchionatus Bergozomiensis, Civitas & Baronatus Bredanensis, Ci-
 „ vitas Trajectensis ad Mosam, Ejusdemque districtus universus, uti etiam Vroen-
 „ hovienensis Comitatus, Civitas Graviensis & Cuyckia Ditione, Civitas Hulstana,
 „ Ejusdemque Balivatus & Ambagium, uti quoque Axeliensis Præfectura, tam à
 „ Meridionali quam Septentrionali Gulæ Axeliensis parte, nec non Fortalitia om-
 „ nia, quæ Præpotentes D. D. Ordines Generales in Ditione Waasensi, Oppida
 „ Castellaque omnia in Brabantiâ, Flandriâ, sive alibi jam nunc tenent, eo modo
 „ Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus in omnibus suis Supremi Juris Pri-
 „ vilegiis propria sunt futura, quo modo in Fœderati Belgii Provinciarum Impê-
 „ rium obtinent; eâ lege tamen ac conditione, ut Ditionis Waasensis pars reliqua,
 „ Fortalitiis Castellisque supramemoratis exceptis, Regi Hispaniarum propria sit
 „ futura; proindeque in septuaginta Articulis decimus & octavus omitteretur, ubi de
 „ Templis, in Bredanensi Baronatu, Bergozomiensi Marchionatu, &c. publicis
 „ mentio facta fuit.

„ Articulus quinetiam quintus omitteretur, Ejusdemque loco inseretur ac divi-
 „ detur, videlicet *ad alternationem usque exclusivam*, hoc modo:

„ Ad Indiam utramque Navigationes hætenus institutæ ibidemque Commercia
 „ solita conservabuntur, secundum literas publicas eâ de causâ hætenus datas, sive
 „ in posterum dandas, quarum Navigationum & Commerciorum etiam securitas
 „ sequenti Pacis Tractatione Ejusdemque Ratihabitione à Parte utraque exhibendâ
 „ & tradendâ confirmabitur: Atque eâ Tractatione omnes Reges, Principes, Na-
 „ tiones, Populique, cum quibus Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus,
 „ sive Indiæ utriusque Societati Eorundem Nomine loquoque intra terminos literis
 „ publicis concessos, Amicitia aut Fœdus aliquod intercedit, comprehendentur;
 „ Deinde, Rex Hispaniarum, & summedicti Ordines Generales omnes ejusmodi
 „ Regiones, Oppida, Castella, Fortalitia, Commercia, & quæ in Utraque Indiâ ac
 „ Brasiliâ, uti quoque in Africa, Asiæ, & Americæ oris loca possident, eo modo
 „ posthac retinebunt: inter hæc quinetiam loca omnia annumerabuntur, quæ Por-
 „ tugalli, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. antehac surrepta tenent, seu quæ
 „ in posterum absque præsentis Tractationis violatione surrepturi sunt. Quapro-
 „ pter etiam Indiæ Utriusque Moderatores, nec non Ministri, Præfecti & Pro-præ-
 „ fecti, milites Sociique navales, qui alterutrius Societatis stipendia merentur, seu
 „ antehac meriti fuerunt, vel quorum opera dehinc, cum in hisce Fœderati Belgii
 „ Provinciis, tum in Utriusque Indiæ districtu Societas utetur, libere secureque in
 „ omnibus Regis Hispaniarum terris, in Europâ sitis, navigare, frequentare &
 „ Commercia exercere, haud secus quam reliquis Unitarum Belgii Provinciarum
 „ subditis incolisque, licebit. Postremò autem Præpotentes D. D. Ordines Gene-
 „ rales id sibi saluum atque integrum habebunt, quod Hispani Navigationes Suas,
 „ cujusmodi etiamnum in Occidentalem Indiam instituunt, absque ullâ Earundem
 „ exten-

extensione ulteriore, retenturi sunt; Eaque propter Fœderati Belgii Incolæ sub-
ditique ad loca Castiliensia, in Orientali India sita, Navigationibus prorsus ab-
stinebunt.

Quod autem ad Indiæ Occidentalis Societatem attinet, illa Navigationes suas
Commerciaque in omnibus locis ac terminis, vi literarum publicarum, à Præpo-
tentibus D. D. Ordinibus Gener. concessarum, liberè secureque instituet atque
exercebit, sive in terris Principum Nationumque Neutralium, sive in iis, in qui-
bus Rex Hispaniarum Castella, Fortalitia qualiacunque tenet, Imperiumque
habet; Similem quoque in modum Regis Hispaniarum Subditis, in Principum
Nationumque Neutralium terris & regionibus queiscunque, uti etiam in Indiæ
Occidentalis partibus, à Fœderati Belgii Provinciarum Societate occupatis, Com-
mercia exercere, Navigationes instituire, & pro libitu commorari ac frequentare
liberè secureque licebit: Eoque casu à neutra Parte majora onera imperabuntur,
quam vel ipsis locorum Incolis Subditisque imperata sunt.

Decimus & quartus Articulus omittetur, Eiusdemque loco vicesimus & quin-
tus Originalis Instructionis Articulus hoc modo inferetur:

Navibus mercibusque, è portibus Flandricis avectis vel advectis, ejusmodi ve-
ctigalia à Rege Hispaniarum imperabuntur, atque imperata manebunt, cujus-
modi navibus mercibusque per Scaldim aliosque Canales Saffæ & Swyndæ, uti
etiam reliqua ostia maritima adfita, advectis sive avectis imperata sunt: atque
dehinc super vectigalium onerumque æqualitate inter Partem Utramque
agetur.

Quod ad Civitates Hanseaticas, & Navigationes ac Commercia in Oceano at-
tinet, huius Negotio Extraordinarii Legati & Plenipotent. D. D. Ordinum Ge-
neralium unicè incumbent, quò veteris illi ac legitimi Domini in pristinis suis
Privilegiis Juribusque propugnentur ac conserventur; & quò vectigalia oneraque
ad modum Annì 1618. imperentur.

Quod ad Archi-Episcopi Cameracensis, Regis Hispaniarum Plenipotentiarium,
petitionem de media reddituum fructuumque Sylvæ-Ducensis Majoratus, Anni
1638. parte attinet, prout in Memoriali quodam à Præpotentium D. D. Ordini-
um Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris tradito propositum fuit;
ea reddituum fructuumque pars media illius Anni 1638. duntaxat per Ratihabitio-
nem concedetur.

Proprietatem versuræ, quæ Fiscii Nomine loco bonorum venditorum reperta,
fuerit, uti etiam prætensionum versuræque proprietatem, quæ Fiscii Nomine de-
bentur, Proprietariis sive Dominis Suis Legitimis vendere, seu de iis, haud secus
quam de propriis suis, pro libitu agere licebit: denique ea, quæ Articulo vice-
simo & tertio sub finem inserta sunt, eo quoque modo instituetur ac diri-
getur.

Tempus, quod Articulo vicesimo omissum fuit, intra quod Justitia Ordinaria
executioni mandare, damnumque dicto Articulo expressum resarcire deberet, il-
lud totum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentiaris
commendatur; eoque sine etiam ex ipso Articulo sequentia omittentur, *tam Regi*
Hispaniarum, quam Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus, Eorumque loco, juxta

„ formulam aliquam à Parte utraque decernendam, sequentia inferentur, *Ipsos ad omnia, quæ à Belgii Provinciarum Incolis Subditisque agentur aut committentur, uti quoque ad onera, quæ à Parte utraque mercibus bonisque imperabuntur, animum adversuros esse.*

„ Articulo denique quinquagesimo, in quo de Cæsare Imperioque Rom. mentio facta fuit, post verbum *Neutralitatis*, adjungetur, *Societatis atque Affinitatis optimæ.*

„ Fortalitorum prope Sluysam dirutiones à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis Regis Hispaniarum Legatis, Monasterii agentibus, proponentur atque intenduntur.

„ In *terminorum* Flandriæ aliarumque partium *extensionem* à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatis, *Vryæ* Moderatoribus, à Sluysæ Senatu, Ardenburgi aliorumque, quibus competit, inquiretur; & quodcunque de eâ re constitutum decretumque fuerit, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis, Monasterii agentibus, indicabitur.

„ Tractus Gelriæ Superioris cæterorumque trium Gelriæ Tractuum, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Imperio obtemperantium, *Consolidatio*, ut vocant, quæ antehac proposita atque etiamnum petita fuit, ea Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis rursus proponetur, verbisque feriis ab iisdem petetur.

„ Insuper etiam D. D. Ordinum Frisæ Deputati declarant sibi à Deputantibus suis hoc imprimis demandatum fuisse, ne ullo modo admitterent neque concederent, ut verba quædam, sive termini, sive scribendi formulæ præsentî Tractationi infererentur, quibus Fœderatis Belgii Provinciis Earumque Incolis & Subditis in iis, quæ de admissione & permissione Orientalis Indiæ Societatis adhuc instaurandæ, sibi competere arbitrantur, quidquam detrahi aut derogari posset; quoniam enim literæ publicæ, jam nunc exspiraverint, easque decreto quodam speciali, quarto die Maji, Anno 1644. in lucem edito, locisque publicis affixo, ab omnibus impetrari posse indicatum sit, Idcirco protestantur, sibi nequidquam damni dehinc imputandum esse, quotiescunque iis, qui Indiam Orientalem frequentant, *Societatis titulus tribuatur*, sive *Ejusdem Societatis literarum publicarum continuationis mentio fiat*: Simul etiam petunt, ut hæc omnia, Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Actis publicis diurnis inferantur.

„ Porro etiam, quandoquidem majorem in modum sibi à Deputantibus suis commendatum habeant, ut serio urgerent atque insisterent, quò Rex Hispaniarum apud Cæsaream Majestatem, Imperiumque Romanum, juxta Neutralitatis conservationem, prætensionum tam iniquarum renunciationem effectam reddat, quas Cæsarea Majestas hæcenus instituit; Eapropter hæc quoque Sententiæ Provincialis loco iisdem Actis diurnis seu Regestis inserta cupiunt.

„ Insuper etiam declarant, Se Archi-Episcopi Cameracensis petitioni, utpote moderamini rerum Ecclesiasticarum Majoratus Sylvæ-Ducensis, jam nunc decreto ac confirmato, adversæ & repugnanti, neutiquam annuere posse.

Postquam vero ulterius inter se de ea re deliberassent, eodem tempore decretum consultumque fuit, ut Dominus à Gent, D. Mathenesius, D. Beveren, D. Catzius, D. Knuytius, D. Stavenisse, D. Hoolckius, D. Roorda, D. Mulerius, D. Eybenius & D. Musch Graphiarius rogarentur, simul etiam deputarentur ad

ad Articulos septuaginta, de quibus cum Hispanis, ad Inducias obtinendas, conventum erat, quique vicesimo & sexto die Julii, proximè elapsi, Monasterio in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio traditi fuerant, cum Instructio Originali conferendum; eo fine, quo Pacis perpetuæ Tractationi applicari, uti quoque ad puncta Articulosque, à Frisiæ Ordinum Deputatis in Sententia Eorundem Provinciali propositos, sedulò animadverti possit.

Præter hæc Præpotentes D. D. Ordines Gener. supradictos Dominos Deputatos rogarunt, iisdemq; Auctoritatem dederunt, ut è propositione Ratihabitionis, à Domino Graphiario Musch, ex Auctoritate & jussu Præpot. D. D. Ordinum Gener. compositæ atque institutæ, nec non è propositione Ratihabitionis Nomine locoque D. D. Hollandiæ Ordinum traditæ, propositionem aliquam Ratihabitionis componerent, quæ *mutatis mutandis* ab utraque Parte, super Pacis perpetuæ Tractatione instituenda, applicari posset; eâ lege ac conditione, ut propositio Ratihabitionis à D. Deputatis instituenda, ab omnium Provinciarum Deputatis traderetur; atque ab iis ad D. suos Deputantes mitteretur, neque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraord. & Plenipotentariis, Monasterii agentibus, communicaretur, prius quam omnium & singularum Provinciarum Ordinum super ea re Sententiæ in Præpot. D. D. Ordinum Gener. Concilio traditæ forent; Quod se quam primum facturos esse, omnes simul Deputati promiserunt, quo deinde, secundum Regiminis Ordinem consuetum, de Ea re certi quidquam decerni posset. Insuper etiam Præpotentes D. D. Ordines Gener. Deputatis suis, jam memoratis demandarunt, ut quæcunq; hætenus gesta essent, Celsissimo Arausionensium Principi indicarent; quodque Præpotentes D. D. Ordines Generales jam nunc septuaginta Articulos in Pacem perpetuam convertere in animo haberent; quapropter etiam Celsitudinem suam rogarent, ut Præpotentes D. D. Ordines Generales consilii sui prudentissimi participes reddere dignarentur: denique ut omnia à præsentibus Dominis, uno alterove absente, agerentur & transigerentur.

Quibus propositis decretisque, visum fuit, quantum ad familiaritatem mutuam inter Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios & Plenipotentarios, atque inter Majestatis Galliarum Plenipotentarios colendam, rerumque omnium Monasterii agendarum communicationem attinet, ut secundum Articulos Instructiois ageretur.

Decretum quinetiam fuit, ut Domino Boreelio, D. Catzio, D. Stavenisse & D. Graphiario Musch præciperetur, ut duodecimum & decimum tertium Articulum, decimo & quarto die Octobris, Anno 1645. ex ipsa Instructioe deletum, hoc modo instituerent, quo reliquis jam concessis Articulis uterque inferi posset.

Eodem ferme tempore literæ à Domino Heemstedio, Nederhorstio, Donia, & Clantio, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentariis quatuor, decimo & septimo die hujusce Mensis exaratæ, nec non & alia quædam Scripta allata fuerunt, quibus indicabant, Se post novissimas suas, decimo & tertio istius Mensis die datas, literas tam cum Regis Hispaniarum quam cum Regis Galliarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis varios diversosque conventus instituisse (qui-

bus Regis Galliarum Plenipotentiarum Generalem illam mutuamque securitatem multis repetierunt, simul etiam Dominum Brassetium Ejusce mentionem & detectionem coram Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. facturum esse declararunt) seque ulterius cum iis egisse; Eodemque die summopere laborasse, quò rem inter Partes hæcẽ principales componerent; indeque spem magnam affulisse, quamprimum consilia & decreta Præpot. D. D. Ordinum Gen. simul cum Dominis suis Collegis Monasterium pervenerint, non Ipsos duntaxat ad rerum suarum compositionem, sed & Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraord. & Plenipotentiarum ad eandem adductos iri. Quibus perceptis ac perpensis, Præpot. D. D. Ordines Gen. declararunt, se literas illas tanquam rerum Indices accipere, seque D. Brassetii propositionem & detectionem expectaturos esse. Quapropter etiam D. Mathenesius & D. Knuytius Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiarum rogati fuerunt, ut iter suum Monasterium versus omni cum celeritate conficere, dictosque Articulos & consilia Præpot. D. D. Ordinum, super rebus Monasteriensibus inita, literis exarata comportare vellent. Decretum denique fuit, ut per literas D. Meynerfvicius rogaretur, quo se Monasterium quamprimum conferret. Literarum autem & Scriptorum à Plenipotentiarum quatuor missorum Provinciarum Deputati exemplum petierunt, quod etiam impetrarunt.

Dominus Borelius, Catzius & Stavenisse, Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputati die præcedente retulerunt, Se vi D. D. suorum Deputantium decreti vicesimo hujusce Mensis die Articulos, decimo & quarto die Octobris ex Instructione Monasteriensi deletos, quibus de Orientalis & Occidentalis Indiæ Societate mentio facta est, hoc modo instituisse, quo septuaginta Articulis concessis, secundum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. voluntatem atque intentionem, commodissime inferi possint, exceptâ tamen *alternatione*, supra dictis Articulis deletis additâ; quæ quidem *alternatio* Dominis Plenipotentiarum à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. privato aliquo decreto concedi posset, quo eadem tempore opportunè uti possent. Quibus perpensis, Præpot. D. D. Ordines Gener. illa omnia acceperunt, suisque Deputatis ingentes gratias egerunt. Supramemorata autem *alternatio*, postmodum Articulis inserta, hæc fuit: *Sed vero, si supramemorata stipulatio obtineri nequeat, tam Regis Hispaniarum, quam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Subditi omni prorsus Navigatione ad ejusmodi loca, quæ utraque Fortalitiis, Propugnaculis Castellisque suis munita tenet, intermissuri sunt: ac si Præpotentium. D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentiarum consideranda quedam objici possent, minime convenientia cum iis, quæ supra memorata fuerunt, eorum omnium Præpotentes D. D. Ordines Generales certiores reddituri sunt, ut, cum alterutra sive utraque India Orient. & Occident. Societate, de iisdem agere possent.*

Dominus Mathenesius, D. Beveren, D. Catzius, D. Knuytius, D. Stavenisse, D. Hoolckius, D. Roorda, D. Mulertius, & D. Eybenius Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputati retulerunt, Se vi Præpotent. D. D. Ordinum Gener. decreti vicesimo die vertentis Mensis, *per Resumptionem*, ut vocant, instituisse Propositionem Ratihabitionis à Domino Graphiario Musch, ex Auctoritate & jussu Præpotent. D. D. Ordinum Gener. compositæ, uti etiam D. D. Hollandiæ Ordinum Ratihabitionis Propositionem, eo modo, quo *mutatis mutandis* applicari pos-

posset, super Pacis perpetuæ Monasteriensi Tractatione. Quam Ratihibitionis compositionem atque institutionem in Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Concilio propositam Provinciar. omnium Deputati accepturos se esse declararunt. quo eandem ad Dominos suos principales deferrent, Eorumque super ea sententiam, quamprimum possent, in Concilio traderent.

Insuper etiam Præpotentium D. D. Ordinum Deputati supradicti retulerunt, se vi Præpotent. D. D. Ordinum decreti vicesimo die Mensis hujusce vertentis, septuaginta Articulos, ab Hispanis admissos, atque ad Induciarum Tractationem propositos cum hujusce Reipub. Plenipotentiarum Instructione contulisse, eumque ad modum instituisse, quo Pacis perpetuæ Tractationi inservire possent. Quibus in Præpot. D. D. Ordinum Gener. Concilio lectis perlectisque, visum fuit, eosdem Articulos jam nunc admittere, atque ad Plenipotentiarum, Instructionis loco mittere, ut, quid in Monasteriensi Tractatione ab Hispanis petendum atque obtinendum sit, è Præpotentium D. D. Ordinum Consiliis, 17. 19. 20. & 21. die propositis confirmatisque, uti etiam ex Eorundem Instructione cognoscere possent.

Denique supramemorati Deputati retulerunt, se secundum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium petitionem, vicesimo die propositam, Celsissimo Arausionens. Principi communicasse, quæcunque in Concilio de Induciarum cum Pace perpetuâ commutatione decreta forent, ac Celsitudinem suam, rerum illarum communicationem majorem in modum sibi gratam esse, declarasse; insuperque rogasse, num dubia quædam super Religionis Negotio ab Hispanis moverentur; quapropter etiam septuaginta Articulis, multoties memoratis, insertum fuit. Pro quo Celsissimo Arausionensium Principi & supradictis Dominis Deputatis maximæ gratiæ fuerunt actæ.

Eo quoque tempore à Quæstore ab Ylen ad Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputatos decimo & nono die hujusce Mensis, literæ fuerunt traditæ; quibus Tractus Trans-Mosani quatuor separatim à se dependere probare conabatur: quibus cognitis perceptisque, suum esse credidit, easdem Præpot. D. D. Ordinibus Generalibus communicare, atque hanc Quæstoris demonstrationem tradere, quo ejusmodi super eadem consilium inire possent, cujusmodi in rem Patriæ fore arbitrarentur; hisque addidit, Quod si, rebus hoc modo commutatis, omnes Trans-Mosanorum Tractuum redditus fructusque ab hac Parte cessarent, quid cum Fortalitiis, Armamentariis, Muneribus cæterisque rebus in Urbe Trajectensi ad Mosam necessariis ageretur, incertum fore, quandoquidem exsolutionis nummi à Provinciar. Ordinibus petendi essent, qui non maturè petitioni annuendo, & tardè annumerando tamdiu expectare haud poterunt; Interim tamen ab Ordinibus Generalibus exsolvendos esse, quibus tamen, quo pacto eos persolverent, nullum remedium superesset. Quo perpensio, visum consultumque fuit, ut Articulus tertius amplificaretur, quem ad modum etiam hac clausulâ amplificatus fuit, videlicet; *uti etiam Tractus Trans-Mosani tres, quales sunt, Dalemum, Valkoburgum, & Comitiss-Raden.*

Deliberato denique consilio, decretum fuit, ut tertius Articulus hac clausula, *uti etiam Tractus Trans-Mosani tres, quales sunt, Dalemum, Valkoburgum, & Comitiss-Raden,*

den, adauctus, conservaretur; utque Præpotentium D. D. Ordin. Gener. Legatis Extraord. & Plenipotentiaris præciperetur, quem ad modum etiam per præfentes iisdem præcipitur, ut omnem operam, curam ac diligentiam eò conferant, quò dictorum Tractuum Trans-Mosanorum trium Auctoritas Summa & Jurisdictio Fœderatis Belgii Provinciis adjuncta maneat; sic tamen ne Tractatio Universalis ejusmodi clausula alligetur? Sed verò si supradicti Tractus Trans-Mosani tres à Regis Hispaniarum Plenipotentiaris obtineri nequeant, Negotium tamen illud non omnino dimittant, sed integrum reservent, quo, si Pacis perpetuæ Tractatio conclusa ac confirmata fuerit, Camera Bipartita tradi, atque ab Eadem confici & expediri possit. Ultrajectenses verò Deputati declararunt simul etiam Regestis inferi jusserunt, de Valkoburgo, Dalemo & Comitis-Raden eo modo agendum fore, quo modo de reliquis, eodem Articulo tertio expressis locis, actum decretumque fuit.

Super iis, quæ à Domino Mathenesio, & D. Knuytio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraord. & Plenipotentiaris relata fuere, decretum fuit declarare, ut, quæcunque inter Præpotent. D. D. Ordinum atque inter Regis Hispaniarum Legatos Extraord. & Plenipotentiaris agerentur & transigerentur, ea omnia ab utraque Parte literis mandarentur ac subsignarentur: Ac quam primum universum Negotium eò perductum foret, ut ad Tractationis formam institui posset, ne hujusce Reipub. Plenipotentiaris ad subsignationem, Regis Galliarum Plenipotentiaris inconsultis seu insciis, procederent; sic tamen, ne illa, quæ cum Hispanis transacta fuerint, pro vera ac reali Tractatione haberetur, prius quam Regi Galliarum, secundùm Fœdera antehac cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. eum ob finem inita, satisfactum fuerit.

Visum quinetiam consultumque fuit, ut Legati & Plenipotentiaris Præpotent. D. D. Ordinum Gener. summa ope niterentur, quo ab Hispanorum Legatis & Plenipotentiaris Chartas, Munimenta, Scripta & Acta quæcunque procedendi, quæ ad Fœderatas Belgii Provincias, Earumve Socios, Civitates, Ordines aut Subditos hominesque privatos, aliqua ex parte pertinent, quæque Avennis, Mechliniæ, sive aliis queiscunq; in locis, Regi Hispaniarum Imperio obtemperantibus, asservantur, à Ministris Ejus peterent.

Visum quoque fuit, ut Consilia super Negotio Monasteriensi, uti etiam septuaginta Articulis, diebus Saturni, Lunæ, Martis, Mercurii & Jovis, decimo & septimo, 19, 20, 21 & 22 die Novembris confirmata, absque ordine certo Regestis infererentur; simul etiam decretum fuit, ut harum rerum omnium exempla Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris mitterentur; Eorum quoque Exemplaria Dominis, D. Hemmenio, D. Catzio, D. Stavenisse, D. Renswoudæ, D. Roordæ, D. Nykerckio, D. Eybenio, Nominè locoque Provinciarum Gelriæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Ultrajecti, Frisiæ, Trans-Yfulaniæ, Civitatis Groningæ Omlandæque, Eâ lege tamen ac conditione, ut Præpotent. D. D. Ordinum Deputatis, quotiescunque libitum fuerit, eadem in Concilio perlegere integrum sit.

Postquam ea, quæ D. D. Ordinum Hollandiæ Deputati in Præpot. D. D. Ordinum Gener. Concilio proposuerant, penitus perspecta essent, visum consultumque

que fuit *diem supplicationis*, per omnes & singulas Fœderati Belgii Provincias in duodecim Decembris diem, qui dicitur Mercurii, Stylo novo, decernere; quo Pacis perpetuæ cum hujusce Reip. Hostibus (*divino humanoque honestatis Iure salvo*) progressus atque eventus felix faustusque à Deo Optimo Maximo impetrari posset.

Ordinarii & Extraordinarii D. D. Ordinum Zelandiæ Deputati rursus iis rationibus, quæ tali Negotio inservire possent, exhibuerunt, ac declararunt, perquam necessarium esse, quod si ab Hispanis Commercia ac Navigationes in Indiam Occidentalem mutuæ nullo modo impetrari possent, ut Præpotentes D. D. Ordines Generales tali casu stipularentur, quo Hispani non ea duntaxat loca, Indiæque Occidentalis partes, quas Præpotentes D. D. Ordines in India Occidentali ac Brasilia tenent, & quæ Indiæ Occidentalis Societati in iisdem regionibus seu vi seu fraude à Portugallis surrepta sunt, relinquere cogantur, neque aliquas eodem Navigationes armata manu instituere, quò Commercia exercere possint; Sed ea quoque, quæ Portugalli jam nunc in India Occidentali Brasiliaque milite præsidario asservant. Huic petitioni ut reliquarum Provinciarum Deputati annuere vellent, rogarunt, utque Præpotent. D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentiaris Monasterii agentibus, simul eum reliquis Articulis punctisque indicaretur, petierunt. Quam petitionem reliquarum Provinciarum Deputati altiori examini subjecerunt; eò fine, quo proximo Ordinum Hollandiæ conventu publico Deputantium suorum super Eadem Sententiam traderent.

Quibus peractis, D. Mathenesus & D. Knuytius, ut Monasterium reverti vellent, rogati fuerunt; eaque propter vicesimo & septimo die Novembris è Concilio discesserunt.

Dum in omnibus Fœderati Belgii Provinciis Hagæque Comitibus à vicesimo & septimo die Julii res supra memoratæ peraguntur, Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Legati Extraordinarii & Plenipotentiaris nequaquam tempus suum in otio transegerunt; quippe omni studio, curâ ac diligentia huic soli incubuerunt, quò Regis utriusque, incommoda & difficultates suo interventu componerent; quæ quidem ut paucis complectar, tenendum est, quò Regis Galliarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiaris decimo die Septembris Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiaris visitantes, de frivolis exiguisque Hispanorum oblationibus questi fuerint, adeo ut Tractatio jam minus minusque procederet; *Se, (Gallos se.) quidquid armis belli ceperant, retinere cupere; ac majores quidem petitiones, Navarram, Arragoniam, Neapolim, Siciliam & Mediolanum concernentes, instituere, ac postmodum gradatim descendere potuisse, mercatorum vero more agere noluisse.*

Præpotentium D. D. Ordinum Legati Extraordinarii & Plenipotentiaris firmiter sibi in animum inducentes, rem omnem inter Gallos & Hispanos facili Negotio componi posse, omnes nervos intenderunt suos, quo tantæ rei eventum tam exoptatum consequerentur. Apud Hispanos quidem nullâ certiore atque solidiore ratione uti potuerunt, præterquam quò dicerent, *Omnem inter Hispanos & Præpotentes D. D. Ordines Generales Tractationem nihili fore, ni pari quoque passu inter Regem utrumque concluderetur.* Gallis autem petitionum moderamen summo pere commendarunt; simul etiam addiderunt, Hollandiam omnibus fermè facultatibus

tatibus destitutam atque exhaustam animum ad pacem, non vero ad bellum sive Copiarum educationem adjecisse.

Eodem quoque tempore, prout in mandatis acceperant, Osnabrugis Intercessionem suam obtulerunt, tam quoad Religionem Palatinorum, quam Pomeranorum, Hassiæque Land-Gravii satisfactionem. Osnabrugis autem, tam à Suecorum quam Cæsareorum Legatis, omni honore, dignitate & magnificentiâ, quantâ fieri potuit, excepti fuerunt: quod verò ad rem ipsam attinet; & Gallorum & Suecorum Legati tacitè innuebant, quod si Præpotentes D. D. Ordines General. similem in modum arma sua Cæsareæ Majestati adversa habuissent, intercessionem suam majoris ponderis fore.

Nihilo minus tamen utrique intercessio grata atque accepta erat, & compositionis spes magna affulgebat. Suecorum Legati, Se Pomeraniam non à Principe Electore, sed à Cæsareâ Majestate (qui tamen alio quodam loco seu dominio Principi Electori satisfacere cupiebat) petere atque accipere ajebant.

Negotium vero Palatinatus universum in solos Britannos derivabant, dubitabant tamen, num ejus rei causa Galli bellum continuarent ad defensionem & propugnationem Viduæ Hassiæ Land-Gravii: Ipsi, quod possent, porro promittebant.

Hæc causa fuit ob quam, ut externè apparebat, Osnabugas peterent: re ipsa autem ut cum Gallis de Negotio universo agerent, eosque ad maturam cum Hispanis conclusionem adducerent.

Res utriusque, cum Cæsaris in Germaniâ, tum Hispaniarum in Belgii Provinciis, ad extremum redactæ fuerant. Bavariæ Princeps Elector, Suecorum transitu Danubii atque in Bavariam invasionem perterritus, indicium faciebat clarissimum, Semetipsum atque agros suos singulari aliqua Tractatione tanto periculo eximere coactum esse. In Belgii quoque Provinciis Duynkerckæ Antverpiæque expugnationem jam veluti ante oculos cernebant; si modo Præpotentium D. D. Ordinum Copiæ, quam Galli intenderant, expeditionem suam instituissent.

Ea propter igitur Hispani, suasu ac consilio Cæsaris, quæcunq; possent, omittere, & Gallorum oblata accipere, decreverunt, quo Pacis Tractatione veloci; quidquid in Belgii Provinciis haberent reliquum, conservarent: quippe quæ hæcenus Hispani Gallis obtulerant, & pauca & exigua erant; existimantes, omnes difficultates suas antehac obortas Tractationibus ac Fœderibus confirmatis sancitisque à Tractatione Madricensi ad Cameracensem & Verwijncensem usque solutas & expeditas esse; atque ab illo tempore, quotiescunque inter Se convenissent, quidquid sibi mutuo armis belli eripuerant, redditum ac restitutum fuisse; Ad eò ut Hispani declararent, Se ne hoc quidem tempore aliâ lege ac conditione agere posse, quam quo erepta cuique, à Fœderis dissolutione, oppida restituerentur. Et Galli profecto, quantumcunque ab Hispanis evicerant, ne minimum quidem ab Hispanis Tractando consequuti fuissent; quod si Præpotentes D. D. Ordines Generales seorsim à Gallis cum Hispanis conclusissent. Quod etiam si Hispani jam diu intenderant, nihilo minus tamen, quum, hoc præsertim tempore, res se aliter habere non possent, & partim Fœderati Belgii Provinciarum Ordinibus (cum quibus summam confidentiam atque Amicitiam componere

nere studebant) omnem honorem & reverentiam exhibere; partim etiam Gallorum segnes mōras rumpere sive ad ruborem (ut dicebant) adigere coacti fuere, eo quod Ipsimet Hispani Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Hostium suorum, arbitrio iudicioque permetterent, quascunque cum Gallis difficultates litesque infectas haberent; quibus (ut ajebant) animum suum ac propensionem ad Pacem commonstrabant. Præpotentium autem D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum, quamvis ab Iphis quoque Mediatoribus ad hoc invitati essent, ejusmodi tamen *Compromissum*, ut vocant, haud libenter susceperunt; partim, quod omnis ab Hostibus queiscunque Amicitia ac Reverentia nonnihil suspicionis habeat; partim etiam, quod Galli querelas suas cum super infecta Præpotentium D. D. Ordinum Copiarum expeditione, tum super mutuâ Articulorum septuaginta subsignatione antehac instituerant; postremò denique, quod ex hac Intercessione Plenipotentiarum nihil nisi repulsam ferre, ac Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. præjudicium asferre possent. Interim tamen (quamvis ejus rei peragenda nullâ potestate muniti essent, neque præter Dominum Pauw, D. Doniam & D. Clantium quicum alii adessent) ad Negotium illud capeffendum adduci se passi fuerunt. Quapropter etiam tanto studio incubuerunt, ut ante Septembris expirationem universum Negotium eousque perduxerint, ut literis suis expresserint, Se præcipua difficultatum capita jam penitus confecisse, atque ab utraque Parte iudicio ac sententiæ suæ relicta & permiffa esse; adeò ut minimè dubitarent, quin universum Negotium brevi temporis spatio, quinimo breviori, quam quidem efferre auderent, conficere atque expedire possent. Quapropter etiam Collegarum suorum adventum celerrimum expetebant, quò cum Hispanis quoque proprias difficultates suas absolverent, simulque universam Tractationem concluderent.

Tanti Negotii confecionis spes maxima Ipso quoque initio Octobris affulsit; sic tamen, ut jam de omni hostilitatis cessatione ageretur, utrum à primo subsignationis, an vero Ratihabitionis Commutationis die initium caperet. Quin & Ipsi quoque Hispani, postquam Præpotentes D. D. Ordines Generales Induciarum Articulos cum Pace perpetua commutare velle percepissent, ut Negotium illud accelerare vellent, majorem in modum rogarunt. Ac quoniam loca in Catalonia à Gallis occupata Tractatione duntaxat (ad æquale cum Præpotentibus D. D. Ordinibus tempus) Induciarum Majestati Suæ Galliæ propria essent mansura, Idcirco ejusce rei expediendæ remedium inventum atque excogitatum fuit. In eum denique locum res omnis perducta fuit, ut de iis quoque, qui ut Socii atque Amici eidem Tractationi infererentur, verba facerent.

Præpotentium autem D. D. Ordin. Legati & Plenipotentiarum nihil quidquam de Intercessione sua, aut quem in locum res ipsa jam perducta foret, indicarunt, sed terminis generalioribus de eadem ad suos scripserunt. Quod etiam si ab utraque Parte sibi majorem in modum commendatum fuisse dicerent, Præpotentium tamen Ordinum adversus Semetipfos odium Sui ob eam rem concitarunt. Idque eo magis, quod Regis Galliarum Residens Brasletius, eodem ferme tempore, cum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum rem propè universam inter Gallos & Hispanos compositam scriberent, tam Memorialibus, quam

fermonibus suis contrarium affirmaret, & rem ne tam prope quidem confectam esse diceret. Utrumque à veritate non alienum, ac res omnis confecta atque infecta erat: quippe Hispani Gallis, quidquid tenerent, concesserant. *Induciarum*, saltem ad tempus aliquod exiguum Portugallis *concedendarum*, atque *auxilii* dehinc Regno huic *ferendi* quæstio sola restabat; Insuper etiam *D. Duarti relaxatio*, & qua lege ac conditione; locorum *in Cataloniâ munitio*, quæ Induciarum tempore institueretur; *terminorum* cum in Cataloniâ tum in Belgii Provinciis divisio infecta adhuc erat. Sed vero de *Lotharingiâ* paucis actum fuit. Cum igitur Pars utraque, altera pluribus, alterâ paucioribus verbis coram Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris, Se Pacem majorem in modum expetere, *neque propter difficultates reliquas Pacis Negotium dissoluturos esse*, dicerent, verè Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. literis suis exarare licebat, haud exiguam quidem, quinimo haud dubiam Conclusionis spem datam esse; siquidem Pars utraque vera prædicasset, *Pacis se. Negotium propter difficultates reliquas se neutiquam dissoluturos esse*. Verum ab alterâ quoque Parte D. Brassætius ejusce contrarium dicere poterat: quippe Regis Galliarum Legati & Plenipotentiaris, Monasterii agentes, ab unâ Parte spargebant, Se eventum obsidionis Duinkeræ in Flandriâ ac Leridæ in Hispaniâ expectare; eoque voluntatem suam plura ac majora occupandi facillimè accendi posse; ab alterâ vero Hispani, se quidem, ubi Duinkerâ Galli potiti essent, cum Præpot. D. D. Ordinibus Gener. pacem inire cupere, bellum vero cum Gallis continuare necesse habere.

Sueci quinetiam & Galli, ingenti exercitu Bavariam Mense Octobri invadentes, majora se dehinc effecturos, Bavariam saltem cæteraque Ligæ membra à partibus Cæsareis retracturos, eoque pacto Domui Austriacæ, tam in Germania, quam in aliis locis, insignem calamitatem, si non universam perniciem, illaturos esse sperabant.

Principio quoque Novembris haud exigua inter Gallos & Hispanos difficultas, de Portu Longonæ & Piombini, simul etiam de præsidio Casaliensi, oborta fuit. Sed vero id non alia de causa factum, quam quod Galli majorem in modum Suecis devincti tenebantur, neq; Portugalliam deserere volebant; quapropter etiam varias paulatim petitiones instituebant; nimirum de Philippoli, Carolo-montib. & Mariæ-burgo Principi Leodiensi restituendis; Insuper etiam de Dominis nonnullis, adversus quos jam ante Annum 1635. sententia lata fuerat, relaxandis; deque rebus aliis: quam ob rem Penderandæ Comes, animo incenso postmodum dixit, *Quidvis ferre possum, quam Gallorum insolentiam*; Insuper etiam: *Potius occidemus parentes, suspendemus uxores, comburemus templa, vendemus calices, quam Gallorum proterviâ subjecti siamus, &c.* Sed vero Gallis & jure & lege Tractatum, nondum conclusorum aut confirmatorum, plura semper ac majora postulare integrum erat.

Tantâ igitur Tractationi, atque inter Gallos Hispanosque intercessionis morâ interjectâ, Hispanorum Legati & Plenipotentiaris octavo die Novembris, Præpotentium D. D. Ordin. Gener. Legatos & Plenipotentiaris visendi causa conveniunt, simul etiam nonnihil questi fuerunt, *tantas Tractationis moras cum in Germania, tum in Italiâ pejorem in partem raptas fuisse; se Præpotentium D. D. Ordinum Gene-*

Generalium Legatos & Plenipotent. solos (Mediatoribus reliquis semotis) eousque Tractationi admisisse, neque eventum aliquem apparuisse: Seque eâ de causâ infimilatos fuisse, ac si Pacem nullo modo expeterent: ac proinde quoque tam Catholicos, quam Protestantes Principes Electores Germanique Ordines apud Cæsarea Majestatis Ministros institisse, ut seorsim ab Hispanis Tractatio concluderetur ac confirmaretur, quod postmodum etiam contigit: Mediatores quinetiam doluisse, quod à rerum omnium cognitione, ob quam tamen primario advocati essent, longissimè semoti haberentur. Se denique neque Regi Suo, neque Ejusdem Ordinibus tantæ moræ Tractationi injectæ, imprimis vero Tractationis inter Hispanos & Præpotent. D. D. Ordines Gener. institutæ, satisfacere posse. Pluribus deinde ac variis sermonibus satis superque innuebant, cupere Se, ut Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarîi acrius apud Gallos instarent, quo tandem Intercessionis finis exoptatus imponeretur; hoc si diebus post pauculis minus ex sententiâ succederet, Se nihilo minus tamen Pacem Universi Belgii Provinciis effectam reddere, cumque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis, seorsim à Gallis, agere, majorem in modum cupere. Hoc, utrum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. acceptum gratumque foret, cognoscere volebant, quod res suas omnes eodem dirigere possent. Ad hæc Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legati & Plenipotentiarîi promiserunt, se hac quoque vice postremâ, quidnam ponderis apud Gallos verba sua haberent, periculum esse facturos. Ad privatam vero Tractationem quod attineret, eadem, quæ antehac, retulerunt: Se autem, Dominum Mathenesium, D. Meynerfvicium & D. Knuytium, Collegas suos, ad dies singulos, cum mandato atque Auctoritatè Inducias cum Pace perpetuâ commutandi, cæterosque, necdum concessos, Articulos peragendi componendique, expectare.

Decimo itaque die Novembris Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraord. & Plenipotentiarîis Intercessionis munere fungentibus, Galli *Ligæ* cujusdam *Securitatis* mentionem fecerunt, quâ Hispanos, Pacis observationi ac conservationi, siquidem ea ex sententia confirmaretur, obligari atque obstringi volebant. Secundò, Portugallos eâ Tractatione quoque comprehendî cupiebant: postremò, difficultatum inter Indiæ Occidentalis Socios & Portugallos in agro Brasiliensi obortarum compositionem ac decisionem etiam atque etiam commendabant.

Hispanorum vero Legati & Plenipotentiarîi ex utriusque hujus Articuli propositione facillimè videri posse, Gallos à Tractationis conclusione maturâ animum quam maxime alienum habere, dicebant.

Quippe novam aliquam *Securitatis Ligam* cum Hispanis ineundi Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarîi nullam auctoritatem vel potestatem acceperant: quinimo Dominus Servientius eâ potissimum de causâ Hagam-Com. Mense Januario adveniens, semestrem prope, Negotium illud expediendo, consumpsit, haud exiguis sanè altercationibus obortis, quousque Præpotentes D. D. Ordines Generales Gallorum causis obstricti obligatique tenerentur.

Portugallorum quoque inclusionem quod spectaret, dissensiones ac simultates inter Indiæ Occidentalis Socios & Portugallos tantopere jam tum accreverant, ut tam brevi temporis spatio vix confici aut componi possent; quippe Indiæ

Occidentalis Socii, præter locorum sibi à Portugallis fraude ac dolo interceptorum restitutionem, *bis centena supra octoginta florenorum millia*, quibus damnum sibi illatum resarciri posset, petebant.

Plura autem de Intercessione & Tractatione inter Gallos ac Hispanos inceptâ, eâ narratione, quæ Mense Januario proximè venturo, Hagæ-Com. per Dominum Philippum Regium proposita fuit, nec non ex relatione Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiariorum quorundam habitâ, cognosci poterunt.

Tractationi itaque & Intercessioni inter Gallos ac Hispanos hoc pacto per Mensem Novembr. & Decemb. morâ injectâ, vehementer etiam atque etiam laboratum fuit, quò Suecis, Gallis Hassisque satisfaceret. Sueci autem Pomeraniam restituere nolebant, at Princeps Elector Brandenburgensis cœpto desistere recufabat. Adeo ut Serenissimus Princeps Elector eâ potissimum de causâ Hagæ-Com. pervenerit, Matrimonium cum Loyfia, Celsissimi Arausionensium Principis Frederici Henrici Filia natu maximâ, contraxerit, & Præpot. D. D. Ordinum Gener. Amicitiam ac Societatem per Fœdus aliquod expetierit.

Dominus Plettenburgi Casareæ Majestatis, & Dominus St. Germani Regiæ Majestatis Galliæ Nomine ac loco Mense Decembri Hagæ-Com. eo fine pervenerunt, quo veram denique Serenissimi Principis Elect. Brandenburg. sententiam de expeditione, quæ ad Celsitudinis Sux & Suecorum satisfactionem fuerat adhibita, cognoscerent; nimirum de universa Pomerania Suecis tradenda, aliqua tamen Pomeraniæ Superioris parte excepta, quæ Serenissimo Principi Electori simul cum Jurisdictione Halberstadiensis reliquisque Ditionib. redderentur. Ac quoniam Serenissimus Princeps Elector Eiusdemque Ordines se Pomeraniam neutiquam reddituros esse spergerent, quem in finem etiam à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. serias intercessionem per literas apud Suecos (quas per legationem fieri maluissent) impetraverant; tandem tamen Serenissimus Princeps Elector Brandenburgensis sese iis accommodare necesse habuit.

Dominus Meynersvicius, D. Mathenesius, & D. Knuytius, postquam ultimo die Novembris, ut supra commemoravi, cum nova agendi auctoritate & potestate Haga-Com. discessissent, atque initio Decembris Monasterium advenissent, ab omnibus Legatis & Plenipotentiaris Ministrisque excepti fuerunt, cum demonstratione summæ expectationis, in qua hætenus apud omnes fuissent. Hispani, quorum maximè intererat, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraord. & Plenipotentiaris simul invisentes declarabant, ad aures Suas accessisse, novos quosdam, & de quibus hætenus mentio nulla facta fuisset, Articulos à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. propositos iri; quocirca in antecessum hæc præmonebant, Se alios Tractationis Articulos, supra quos in Hispaniam miserant, & de quibus agendi mandatum acceperant, concedendi nulla potestate nullaque auctoritate munitos esse; neque novos Articulos admittere, neque rerum & fortunarum suarum statum permittere posse, ut eorum causâ ad Regem Suum literas scriberent tempusque hoc pacto consumerent, quod tamen præmonuisse se antea dicebant, Regemque Suum absque morâ ullâ alterutrum eligere debuisse. Haud dissimilis quoque, licet aliis terminis, à Regis Galliarum
Legat-

Legatis Extraord. & Plenipotentiaris detectio inter visitandum facta fuit, nimirum res suas in eum redactas esse locum, ut tributa atque onera quædam, in belli dispendium, Majestas Sua Galliæ propediem imperare decreverit, quo facto, de Pace agere frustra fore; quapropter etiam necessarium esse ducebant, aut Tractationi Gallos inter & Hispanos finem quamprimum imponendum, aut de Pace nequidquam postmodum cogitandum, sed novos Articulos Hispanis expectandos esse. Ad hæc accedebat etiam, quod Ducis Mantuani Legatus, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentiaris visendi gratia conveniens, indicaverat, Se Gallorum Legatos, sive ad Tractationis confirmationem, sive ad ejusdem dissolutionem, promptos ac paratos comperisse; Eaque propter majorem in modum rogaverat, ut Domini Sui Deputantis res causasque Intercessione Sua ad finem, quam possent optimum, perducerent.

Hanc ob causam igitur duodecimo die Decembr. Regis Hispaniarum Legatos Extraord. & Plenipotentiaris visitando, propiorem Præpotentium D. D. Ordinum Generalium de *Induciarum cum Pace perpetuâ* commutatione animum coram exposuerunt, simul etiam septuaginta Articulos cum eorundem commutatione atque adjectione *Paci perpetuæ* destinatos, tradiderunt, nec non mandata quædam singularia exhibuerunt, quibus demonstrare voluerunt, Senequidquam dilationis cupere, sed vel quamprimum universi Negotii Summum accipere idque confestim absolvere promptos paratosque esse.

Idcirco etiam Dominus Brun Regis Hispaniar. Plenipotentiaris cum duobus aliis Deputatis Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiaris postridie ejus diei convenit, iisque indicavit, Se, cum Collegæ Sui omnes, quæcunque exarata à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris pridie accepissent, perceptis perpensisque, haud aliud, quam Induciarum cum Pace perpetua commutationem simplicem, expectarent, comperisse tamen *novos & magni ponderis Articulos*, prioribus vel additos vel desumptos esse. Imprimis autem eos, quibus de *superioris Gælia Tractus Consolidatione*, tribus quinetiam *Trans-Mosanis tractibus* agitur, nec non de *rebus in Sylva-Ducensi Majoratu Ecclesiasticis Articulum penitus omissum esse*; quos quidem non alia lege ac conditione admissos fuisse dicebat, neque supra eos quidquam sibi agere licere, reliquos autem Articulos binos adeò absurdos adeoque iniquos esse, ut nullâ ratione proponi vel postulari possent: Articulum quoque *Indiam Occidentalem concernentem hoc modo propositum*, nimirum, *ut India Occidentalis Societati, aut quibus placeret, liberè secureque eodem Navigationes instituerent omnibusque locis Commercia exercere integrum foret*, Privilegiis Hispanorum fundamentalibus penitus adversari, idque ea de causâ in omnibus cum Serenissima Magnæ Britannia Regina, uti etiam cum Majestate Sua Daniæ non tantum salvum atque integrum sibi reservatum, sed ne *Arragonia quidem, Portugallia, Belgique Incolis Majestatis Suæ subditis licitum permissumque fuisse*, neque cuiquam permitti posse. Quod si vero ejusmodi postulatis insistere vellent, sibi demandatum fuisse ut declararent, *Regis Hispaniensis Plenipotentiaris de iis nullo modo acturos, omnique Tractatione ulteriore destituros, Præpotentium D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentiaris quacunque haberent reddendo, suaque scripta omnia, quæ antehac Præpotentium D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentiaris tradiderant, recipiendo. Se denique rem omnem*

Cœlesti Numini commissuros esse. Sed vero, quod si Præpotentes D. D. Ordines Gener. Articulos, hæcenus Inducis destinatos, cum Pace perpetua commutare in animo haberent, quamvis Majestas Sua nimium ipsis concessisset, ac, Pacis Tractatione succedente, alia quadam postulata non sine ratione proponere licuisset, nihil quidquam à Parte Suâ in dictis Articulis aut commutatum aut renovatum iri, sed continuò se cum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis Negotium suscepturos & confecturos, eoque perpetua Amicitia & Societatis mutua inter Statum utrumque fundamentum jacturos esse.

Supramemoratus Dominus Brun alios hisce sermones proposito suo inferentes superaddidit, atque humanissimis ubique loquendi formulis usus, Dōminorum Suorum Deputantium animum, de firmo ac perpetuo cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Fœdere ineundo, & antehac fuisse, atque etiamnum sincerum fidumque existere: at vero nunquam Dominos Suos Deputantes cum tanto Regis sui præjudicio Ejusdemque honoris ac dignitatis imminutione acturos esse. Neque, ut ejusmodi quid à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. peteretur, expectasse; Ac quoniam nonnihil doleret, Tractationem hanc infectam iri, idcirco Deputantes Suos ad ultimum expectasse, neque diutius jam nunc expectare posse, eo quod rerum suarum conditio aliter dirigenda esset; quod si Tractatio præsens dissoluta foret. Eapropter quoque, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentarii mentem suam plenius explicare, ac rationibus æquis honestisque concedere vellent, iterum iterumque rogavit; simul etiam, ne aliis talium quoque petitionum insolentium exemplum præberent, petiit, quibus id ipsum, quod à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis exstructum fuerat, funditus everti posset. Postquam Præpotent. D. D. Ordinum Legati & Plenipotentarii ad ea respondissent, nihil quidquam se novi proposuisse, præterquam quod ex ipsis Articulis prioribus redundasset, vel ab iis dependisset, quodque Salvum sibi atque integrum semper voluissent; se denique articulatim universum Negotium agere, ac rationibus honestis æquisque cedere promptos paratosque esse. Quapropter etiam propius de re universa postero die agere decreverunt.

Varii autem Conventus ac Disputationes tam super Articulis adversis componendis, quam extendendis, ultro citroque habitæ fuerunt. Adeò ut sermones de Tractatione dissolvenda prorsusque omittenda inciderent: quibus non obstantibus, tantâ tamen diligentia ac sedulitate ab utraq; Parte laboratum fuit, ut in omnibus ferme punctis adversis quidquam compositum sit; inter quæ Indiæ utriusque Orientalis & Occidentalis Negotium tantâ quoque difficultate oblatum fuit, ut eventus ejus in dubium veniret, eo quod Hispanis Negotium illud tantopere cordi erat, ut omne ferme & singulum verbum examinarint ac sedulo perpendirint: quibus Conventibus, Extensionibus, & Commutationibus ad vicesimum & septimum diem Decembris occupati fuerunt. Sub cujus tamen finem cum Hispaniarum Regis tum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentarii utriusque de omnibus ac singulis Instructionis Sux, ad Pacem sibi concessâ, Articulis inter se mutuo convenerunt. Gelriæ duntaxat superioris Tractus Consolidatione excepta. Cui quidem Negotio quamvis nervos omnes intendissent, nihil tamen quidquam impetrare potuerunt, eò quod Hispani ne minimam

nimam quidem istius propositionis partem concedere volebant. Quapropter etiam cum hac petitione, tum moderamine ab Hispanis super rebus Ecclesiasticis, in Majoratu Sylvæ-Ducensi, atque alibi, secundum tertium & decimum octavum Articulum proposito ac prætenso desistere necesse haberent. Quibus tamen Articulis antehac concessis Hispani institerunt, ac, demonstrationum & persuasionum nullo respectu nullaque ratione habitâ, immutati permanserunt, utpote qui antehac sæpenumerò declarassent, non tantum contrarium sibi mandatum perceptumque fuisse, sed nullam quoque spem affulgere, quò ejusmodi auctoritate à Rege suo præmunirentur; Idque multò magis, quod omnia Regis Sui privilegia, & jura antehac eâ lege concessissent, neque se alia concessuros, sive Tractationi inferi permissuros esse: Ac quoniam Præpotentes D. D. Ordines Gen. ne respectu prioris Articuli superioris Gelriæ Tractum concernentis, Tractationem dissolverent, præcepissent, sed vero, ut posteriori Articulo insisterent, Legati Nostri, quantum potuerunt, in eodem permanserunt; at postquam rem non ulterius promovere possent, Præpotentes D. D. Ordines Gen. de eâ re certiores reddere necesse habuerunt; addentes, se omnia & singula puncta Articulosque, hoc uno de rerum Ecclesiasticarum moderamine excepto, absolvisse; neque in animum sibi inducere potuisse, prout universum ab initio Negotium apparebat, eousque promoveri potuisse; Idque propter varias ac multimodas contradictiones & difficultates, super plurimos eosque primarios Articulos obortas, quod Hispanorum Plenipotentiarum ad illum usque diem existimassent, quamvis *Induciarum* Tractatione plurimam eorundem partem concessissent, Tractatione Pacis perpetuæ quam longè aliter se habere prædicabant, atque alio plane modo disponenda & transigenda esse, idque propter non ferenda præjudicia, quæ inde ad se plurimâ ex parte reditura esse arbitrabantur; à quibus tamen omnibus, crebris Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legator. instantiis simul ac petitionibus, ut tandem Pacis perpetuæ finis exoptatus obtineri posset, sapienter prudenterque aversi fuere, Moderamine duntaxat rerum Ecclesiasticarum Hispanis salvo atque integro manente.

Hoc autem *Moderamen* summopere Hispani urgebant, simul etiam variis circumstantiis, nimium à se hocce Negotio conficiendo temporis consumptum querebantur, & Regis Sui res fortunaque haud longiores moras pati posse, Eumque hoc illudve decernere debere, jamque Matrimonii Tractationem, & Belgii Provinciarum traditionem Regno Galliarum ommittere; quæ tamen quantum Tractatio Præpotentibus odii quantumque indignationis addidisset, non ignorabant. Præpotentium itaque D. D. Ordinum Legati & Plenipotentiarum ad Deputantes Suos scripserunt, utrum Moderaminis hujusce causa Tractationem cum Hispanis confirmarent an vero dissolverent. Interim tamen, de quibus cum Hispanis convenerant, ordine suo disponi formulisque solennibus ad subsignationem præparari jusserunt. Sed postquam jam ea, quæ dixi, inter Hispanorum & Præpotentium D. D. Ordinum Legatos & Plenipotentiarum acta & transacta omnino essent, uti quoque ultimus Articulus, de quo hæctenus controversum fuerat, vicesimo & sexto die ad multam vesperam per utriusque Partis Deputatos post varias disputationes decretum fuisset, ut vicesimo & septimo die, tempore
matu-

matutino, Collegialiter in Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotent. Hospitium conveniretur, decretum fuisset, quo sibi mutuo Declarationem proponerent, simulque Articulorum omnium descriptionem curarent, Regis Galliarum Plenipotentiarum Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiariorum colloquium summo mane postularunt, postquam pridie ejus diei, tempore pomeridiano, Domino Servientio, Hagam-Com. discedenti valedixissent, & quæcunque cum Hispanis hæctenus gessissent, quorum tamen plurima ipsis displicebant, multis enarrassent. Ac quamvis Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum Hispaniarum Regis Legatis & Plenipotent. colloquium ante concessissent, non tamen ideo Galliarum Regis Legatis & Plenipotentiarum idem denegare voluerunt, eosque statim intromiserunt, utque Hispaniarum Regis Plenipot. adventum suum in tempus pomeridianum differre vellent, rogarunt. Regis Galliarum Legati, postquam introducti essent, coram Præpotentium D. D. Ordin. Legatis & Plenipotentiarum declararunt, Eorundem cum Hispanis Tractationem ulterius quam Suam productam promotamque esse, quapropter etiam petierunt, ne vel Tractationi, vel Scriptis queiscunque subsignando procederent, sed vero tam diu tractando subsisterent, donec Ipsi quoque Tractationem Suam cum Hispanis eousque promovissent, eaque propter omnia, in quo nunc essent loco, relinquerent; quibus tum Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum, Se non dubitasse, responderunt, quin Gallorum cum Hispanis Tractatio eò, quousque Sua, promotæ foret; in super etiam, neque Tractationem ullam Se conclusuros esse, nisi Gallorum simul Tractatio conclusa ac confirmata esset; non tamen Se otiosos existere posse, quin Articulos, de quibus cum Hispanis extra Tractationis formam jam nunc convenissent, eousque conficerent atque expedirent, quo Partis Utriusque mens plenissime pernosci & certi quid decerni posset; denique ut Deputantibus Suis eorum omnium, quæ hæctenus gessissent, rationem reddere possent. Quod tamen ex Deputantium Suorum sententia ac voluntate effectum reddere, multò autem minus, quæcunque infecta mansissent, indicare ullo modo possent, nisi concessos jam Articulos confirmassent, atque in Partis Utriusque satisfactionem subsignassent; quibus etiam subjungenda atque inferenda essent ea omnia, de quibus postmodum conveniretur; non autem in Tractationis formam debitam reducenda, priusquam Regis Galliarum cum Hispanis Tractatio in eundem locum redacta foret, ad quod omnem operam suam ac diligentiam, ut hæctenus, conferrent: interim tamen Deputantium Suorum mandata super iis, quæ per literas indicassent, expectarent; offerentes ac promittentes, Se omni ex parte secundum Fœdera & Tractationes ante hunc diem cum Gallis initas sancitasque fideliter acturos esse. At vero Gallorum Plenipotentiarum in hisce acquiescere ne utquam placuit, sed verbis superbis coram Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentiarum uti, eo quod Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati dixerant, Se Tractationem cum Hispanis, quibus colloquium ac conventum permiserant, tali modo abrumpere vix posse, quò Negotium suum in dubium venire, Dominosque Suos Deputantes incertos reddi necesse foret eorum omnium, quæ vel hæctenus effecta, vel infecta existerent.

Hoc autem colloquio sine effectu ullo dimisso, Regis Hispaniarum Plenipotentiarum

tentarii ut constitutum fuerat, tempore pomeridiano Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentarios convenerunt, cum quibus ea, quæ pridie ejus diei per Deputatos Suos acta fuerant, perpenderunt, atque ea ab utraque Parte acceperunt & confirmarunt: visum quinetiam fuit, quemadmodum jam à principio decreverant, ut quæcunque agerent vel transigerent, in ordinem formamque debitam redigerent, atque in Partis utriusque securitatem subsignarent; Inter hæc autem Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentarii declararunt, *Se ad Tractationis Conclusionem nullo modo posse pervenire, nisi cum Gallis Tractatio similiter concluderetur.* Simul etiam difficultatum utriusque Regis infectarum exordium sumperunt, utque easdem quamprimum conficerent, rogarunt. Ad quæ Regis Hispaniarum Plenipotentarii longâ orationis serie excusationem sui proposuerunt, simul etiam promiserunt, Se, quæcunque Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiariorum Intercessione inter Partem utramque acta & transacta forent, cum Gallorum Plenipotentariis conclusuros ac confirmaturos esse; & quod ad reliqua attineret, Se quoque eadem propositione, quæ ab ipsis Gallis adhibita esset, contentos fore; Sed vero novos Articulos à Gallis interea temporis propositos nequam admittere neque de iisdem convenire posse, Eaque propter Tractationem omnem dissolvere, potius quam quidquam ejusmodi concedere voluisse; rogantes, atque obsecrantes, ut Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Partis utriusque causam justam injustamque memoriæ mandarent, ejusdemque testimonium redderent; Ac si Galli injustam causam agerent, neque eadem desistere, neque ad Tractationis conclusionem pervenire vellent, ut tum Præpotentium D. D. Ordinum Legati & Plenipotentarii quæcunque hætenus secum egissent, jam nunc penitus conficere vellent; disertis verbis declarantes diutius expectare vetitum sibi prohibitumque fuisse, contra vero alterutrum eligere demandatum. Quibus perceptis, Præpotentium D. D. Ordinum Legati & Plenipotentarii, quantum maxime poterant, verbis humanissimis Eisdem adducere summo opere laborarunt, ne Suam cum Gallis Tractationem terminis adeo dubiis exponerent, sed vero rem omnem diligentius perpenderent, Suamque intercessionem ad continuationem admitterent. His itaque transactis, Conventus dimissus fuit. At Præpotentium D. D. Ordinum Legati vicesimo & octavo die, tempore matutino ad Regis Galliarum Legatos & Plenipotentarios pervenerunt, enarrantes quousque cum Hispanorum Legatis & Plenipotentariis egissent, rogantes quoque ut ea, de quibus inter Partem utramque conventum foret, hoc modo instituerent, quo veluti confecta jam haberent, & quæ infecta hætenus mansissent, arbitrio Suo Judicioque relinquerent. Quibus etiam addiderunt, Se Hispanis declarasse, nullam Se Tractationem confirmaturos esse, nisi cum Gallis quoque Tractationem Suam confirmassent, quod ut obtineri posset, quantumcunque in se esset officii, eo animo obtulisse, quo idem quoque Regis Galliarum Legatis jam nunc offerebant. Sed neque hæc Gallis satisfacere potuerunt, qui rursus, ne Tractationi cum Hispanis subsignarent, petierunt, donec Suam quoque cum Hispanis Tractationem eum in locum perduxissent; cumque Præpot. D. D. Ordinum Legati ad ea respondissent, Ipsos (Gallos scil.) de punctis Articulisque, de quibus cum Hispanis convenerant, multo certiores esse, eo quod à Se (Præ-

potentium videlicet Legatis) istius rei testimonium reddi posset, ut quorum intercessione omnia hæcenus gesta essent, Se vero nullam aliam certitudinem Partis Sux adversæ Negotii, nisi ex ipsa subsignatione habere posse; eoque modo jam ab ipso Tractationis initio cum Hispanis egisse, idque sibi à Deputantibus Suis demandatum fuisse; eâ lege tamen ac conditione, ne hæc omnia ad formam Tractationis transigerent; eumque ad modum etiam facere, neque seorsim, sed simul cum Gallis Tractationi subsignare constituisse; nihilominus tamen Gallorum Legati iisdem necdum acquieverunt; adeò ut Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum eorumque ipsis morem gesserint, ac promiserint, Se ad *dierum octo decemve spatium* omnem cum Hispanis Tractationem intermissuros esse. Quod autem ad intercessionem attineret, ut eandem Præpotentium D. D. Ordinum Legati omni studio ac diligentia continuare vellent, etiam atque etiam rogarunt, eâ spe ac fiducia, ut tandem aliquando cum Hispanis de omnibus & singulis Articulis punctisque convenire possent; quod ut obtineri queat, Præpotentium D. D. Ordinum Legati obnixè omnia facturos Se esse polliciti fuerunt: quibus habitis, omni cum humanitate ac reverentia ab utraque Parte exhibitâ discessum fuit. Horulâ autem post Dominus Servientius, qui omnibus rebus hæcenus interfuerat, Monasterio Vefaliam indeque Hagam-Com. profectus est.

Quæcunque posterioribus Conventibus inter Hispaniarum Regis & Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentiarum acta & transacta fuere, ea ex sequentibus, ad formam Memorialis, conscriptis, atque ad Præpotentes D. D. Ordines Generales missis, quò eadem altiori examini subicerent, imprimis autem rerum Ecclesiasticarum moderamen, &c. satis superque innotescant.

Decimo & tertio die Decembris, Anno 1646. Præpotentium D. D. Ordinum Legati & Plenipotentiarum Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentiarum scripta quædam tradiderunt, quibus Articuli septuaginta, antehac Induciarum Tractationi destinati, in Pacis perpetuæ Tractationem commutati erant, idque secundùm decreta atque Instructionem propiorem, vicesimo & secundo die Novembris tandem confirmatam, superiorib. vero insertam; In fine autem septuaginta Articulorum tertii Articuli nulla omninò rerum Ecclesiasticarum in Majoratu Sylvæ-Ducensi, Marchionatu Bergozomiensi, Baronatu Bredanensi aliisque in locis Moderaminis mentio facta fuerat.

Decimo & quinto die Decembris Anno 1646. Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentiarum ad septuaginta Articulos cum Pace perpetua commutatos per Scripta quædam responderunt, quibus Articulo tertio sequentia exposuerunt: *Nequidquam commutare licet eorum, quæ sub finem Articuli tertii de rebus Ecclesiasticis in Majoratu Sylvæ-Ducensi inserta fuerunt.*

Ac quoniam Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum instarent, nullam quidem suprascripti Moderaminis mentionem fieri oportere, Eapropter Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentiarum decimo & octavo die Decembris, Anno 1646. sequentia proposuerunt; Quod ad rerum Ecclesiasticarum Moderamen attinet, illud ipsum infectum manebit, donec Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. exhibitum fuerit, propterea quod Regis Hispaniarum

niarum Legati & Plenipotentiarum declarant, *Se dicto rerum Ecclesiasticarum in Majoratu Sylva-Ducensi, Marchionatu Bergo-Zomiensi, & Baronatu Bredanensi Moderamine, de quo Articulis septuaginta commemoratum fuit, nullo modo destituros esse, neque etiam posse.* Quandoquidem autem Regis Hispaniarum Legatorum & Plenipotentiarum Articulum Præpot. D. D. Ordinum Plenipotentiarum admittere nollent, idcirco Regis Hispaniarum Legati sequentia eidem Articulo inseruerunt: *Nisi forte remedium aliquod commodius excogitari atque inveniri posset.*

Vicesimo & septimo die Decembris Anno 1646. omnes & singuli Articuli in Pacis perpetuæ Tractationem conversi, admissi concessique fuerunt. quoniam vero Præpotentium D. D. Ordinum Legati & Plenipotentiarum eum in modum, quem jam à principio ferè urgebant; ne Moderaminis clausulæ, ejusdemve admissionis mentio aliqua fieret, eapropter Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentiarum sequentia proposuerunt: *Quod ad Religionis Romanae Catholicae exercitium, & bonorum Ecclesiasticorum usum Majoratus Sylva-Ducensis, Marchionatus Bergo-Zomiensis, & Baronatus Bredanensis Ditionisque Cuykiensis attinet, de utroque hoc sex Mensibus post præsentis Tractationis conclusionem & Ratificationem agatur.*

Atque hæc sunt, quæ à Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentiarum in omnibus Conventibus Colloquiisque inter Tractandum habitis, proposita fuerunt, eo fine, quo supradictum rerum Ecclesiasticarum Moderamen à Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus admitti & Pacis Tractationi inseri posset. Quod cum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis & Plenipotentiarum concedere nullo modo liceret, idcirco sequens Memoriale Dominis Suis Deputantibus eo fine proposuerunt, quo optimum, quodcunque videretur, decernerent, idque Legatis & Plenipotentiarum Suis per literas indicarent.

Articuli autem ipsi Eorumque forma compositionis hujusmodi erat:

Articuli, de quibus decimo & octavo die Decembris Anno 1646. Regis Hispaniarum & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum eo fine provisionaliter inter Se convenerunt, quo Pacis perpetuæ Tractationi, Monasterii conflandæ, inseri possent.

64. FLANDRIÆ aliarumque Provinciarum termini eo modo dirigentur, quo modo à Partis alterutrius Provinciis dependere comperientur: quem in finem etiam in universum Negotium penitus inquiretur, quo tantò commodius supradicti agrorum termini suo tempore instituantur.

66. Regesta quæcunque, Chartæ, Literæ Publicæ, Originalia, causæ sive processus, aliquam Fœderati Belgii Provinciam, Eiusdemque Regiones & Ditiones Fœderatas, Civitates, aut membra, sive Incolas Subditosque privatos concernentia, atque in Aulis, Cancellariis, Conciliis, & in Cameris Politicæ, Justitiæ, & nummorum publicorum, &c. sive Auennis, sive Mechliniæ, sive aliis quibuscunque in locis Regis Hispaniarum Imperio obtemperantibus, asservantur, optimâ fide

- „ iis tradentur, quibus à Præpotentibus D. D. Gener. eorundem cura demandabitur; eum quoque ad modum à Partibus Præpotentium D. D. Ordinum Gener. in Provinciarum, Civitatum, Incolarum & Subditorum privatorum Regi Hispaniensi subjectorum futurum est.
- „ 67. Præfenti Pacis perpetuæ Tractatione omnes & singuli comprehendentur, qui ante Confirmationis seu Ratihabitionis permutationem, sive tribus Mensibus post ab utrâque sive ab alterutrâ Parte nominati fuerint.
- „ 68. Comiti Flodrovensi omnes & singuli proventus annui à Castello Lenthensi dependentes, si qui Ipsi fuerint surrepti, restituentur; Ipsi quinetiam habitatio in dicto Castello libera & secunda concedetur; Eâ lege tamen ac conditione, ut Regi Hispaniarum, ubi libitum fuerit, milite præfidiario idem præmunire ac referre integrum sit. Subsignatum erat, *Comes Peneranda, Fr. Iosephus Archi-Episcopus Cameracensis, A. Brun, Bartolteus à Gent, Iohannes Mathenesius, Adrianus Pauw, I. Knuytius, — — — F. à Donia, Gulielmus Ripperda, Adrianus Clantius.*

Articuli, de quibus vicesimo & septimo die Decembris, Anno 1646. inter Regis Hispaniarum & Fœderati Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios & Plenipotentarios eo sine provisionaliter conventum fuit, quo Pacis perpetuæ Tractationi, Monasterii incunde & contrahenda, inserantur.

- „ 5. **N**avigationes & Commercia ad utramque Indiam Orientalem & Occidentalem secundum literas publicas eam ob causam concessas, sive dehinc concedendas reservabuntur; atque eorum omnium securitati præfens Tractatio Eiusdemq; Confirmatio seu Ratihabitione dehinc tradenda inserviet; insuper etiam omnes & singuli Principes, Gentes & Populi, cum quibus Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. sive Indiæ utriusque Societati intra literarum suarum publicarum limites ac terminos Amicitia, Societas aut Fœdus aliquod intercedit, præfenti Pacis perpetuæ Tractatione comprehendentur. Eaque propter Rex Hispaniensis & Præpotentes D. D. Ordines Gener. ab utrâque Parte liberè securèque omnes & singulas Jurisdictiones, Civitates, Arces, Propugnacula, agrosque patentes possidebunt, simul etiam Navigationibus & Commerciis gaudebunt, quæcunque in India utraque Orientali & Occidentali, uti etiam in agro Brasiliensi, atque in Oris Asiæ, Africæ & Americæ maritimis jam nunc exercent, inter quæ loca quoque omnia illa comprehenduntur, quæ Portugalli ab Anno 1641. Præpot. D. D. Ordinibus Gener. eripuerunt, aut quæ summedicti Ordines Gener. dehinc absque ullâ præfentis Tractationis violatione ipsimet expugnaturi sunt. Proindeque Fœderati Belgii Societatis utriusque Indiæ Moderatores, Ministri, Præfecti & Præfecti, Milites, Sociique Navales, sive utriusque Societatis signa in dictâ India utraque aut in Fœderati Belgii Provinciis jam nunc sequuntur, sive eadem antehac sequuti fuerint, omnes & singuli in omnibus Regis Hispaniarum Regnis, in Europa sitis, liberè securèque navigabunt, commercia exercent, commorabuntur; denique haud secus excipientur, ac reliqui Præpotentium D. D. Ordinum Gener.

Gener. Incolæ Subditique in agris, Provinciis & Ditionibus excipiuntur. Postremo autem conventum concessumque fuit, ut Hispani navigationes suas eo modo instituerent, quò easdem hæcenus in Indiam Orientalem instituere consueverunt; eâ lege tamen ac conditione, ut ne latius aut longius Navigationes suas extendant; quem ad modum quoque Unitarum Belgii Provinciarum Ordin. Generalium Incolæ Subditique omni Navigatione ad *loca India Orientalis Castiliensia* prorsus abstinēbunt.

6. Quod autem ad Indiam Occidentalem attinet, Incolæ Subditique Regnorum, & Provinciarum eum Regis Hispaniarum, tum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. omnem Navigationem intermittere tenebuntur, ad ea loca, quæ à Parte alterutrâ propugnaculis, Fortalitiis, ædibus Mercatorum publicis Castellisque munita tenentur: nimirum, Regis Hispaniarum Incolis Subditisque Navigationes suas ad portus, & Regiones Præpotent. D. D. Ordinum Gen. neque instituere, neque in iisdem Commercia exercere licebit; & vicè versâ, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Incolis Subditisque Navigationes suas ad portus Regis Hispaniarum Ejusdemque Regiones neque instituere, neque Commercia exercere liberum erit. Atque inter hosce portus, Regiones & loca omnia ea quoque annumeranda venient, quæ Portugalli Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. ab Anno 1642. in agro Brasiliensi eriperunt, quæque Portugalli jam nunc & quamdiu possidebunt: sic ut supradictus Articulus nequidquam præsentibus derogare aut detrudere queat.

14. Fluvius Scaldensis, uti etiam Sassiæ & Swyndæ Canales, cæteraque Ostia maritima in Scaldem profluentia, à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. occlusa reservabuntur.

15. Navibus Mercibusque ad portus Flandriæ advectis, sive ex iisdem avectis, ejusmodi vectigalia atque onera à Rege Hispaniarum imperabuntur, atque imperata reservabuntur, cujusmodi navibus mercibusque trans Scaldem, Ejusdemque Canales Ostiaque maritima apportatis sive exportatis imperantur: atque dehinc super æqualitate onerum & vectigalium ab utraque Parte imperandorum convenietur.

65. Quod ad minora prope Sluisam Fortalitia seu propugnacula attinet, de illorum omnium dirutione à parte Regis conventum est; eâ lege tamen ut à parte Præpotent. D. D. Ordinum Gener. similiter futurum sit; de qua re ab utraque Parte conveniendum erit. Subsignatum erat, *Comes Penderandæ, Fr. Iosephus Archiepiscopus Cameracensis, A. Brun, Bartollius à Gent, Iohannes à Mathenesse, Adrianus Pauw, I. Knuytius, — — — F. à Donia, Gulielmus Ripperda, Adrianus Clantius.*

Verum enim verò, quo Regis Galliarum Legatis & Plenipotentariis plenissime satisfacerent, sequentem Ipsis Declarationem, literis conscriptam, tradiderunt:

NOS Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii declaramus, quod vi Tractationis inter Christianiss. Regem Galliarum atque inter Præpotentes D. D. Ordines Generales primo die Martii, Anno 1644. in itæ confirmatæque obligatio ac devinctio mutua, de nullo Fœdere

„ cum Rege Hispaniarum nisi conjunctim ac communi consensu concludendo confirmando-
 „ que, intercedat; Eaque propter mens nostra & sincera animi intentio sit Artic-
 „ los, de quibus cum Hispanis convenimus, & quibus subsignavimus, nullum pror-
 „ sus veræ Tractationis effectum consequuturos esse, prius quam Gallis, ex præ-
 „ scripto Fœderis, primo die Martii, Anno 1644. initi confirmatique, plenissimè
 „ satisfactum fuerit: quodque hanc nostram Declarationem Articulis inter Regis
 „ Hispaniarum Legatos Extraordinarios & Plenipotentiaris atque inter Nos con-
 „ cessis confirmatisque veluti insertam ejusdemque ponderis cum dictis Articulis
 „ habeamus. Actum Monasterii, octavo die Januarii, Anno 1647. Subsignatum
 „ erat, Bartolthius à Gent, Iohannes Mathensius, Adrianus Pauw, Ioh. Knuytius, F. à Donia,
 „ Gulielmus Ripperda, Adr. Clantius.

Quantum vero hac Declaratione Regis Galliarum Legatis Extraordinariis
 & Plenipotentiaris satisfactum fuerit, ex ipsorum insolenti ac superba respon-
 sione, literis conscriptâ, satis superque liquet: quippe, postquam verbis ma-
 gnificis nec non minantibus multa exprobrassent & minitassent, sequentia tra-
 diderunt.

Christianissimi Regis Galliarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiaris, cognito per-
 ceptoque, quod Fœderati Belgii Provinciarum D. D. Ordinum Legati Extraordinarii &
 Plenipotentiaris, post Collegarum suorum adventum, creberrimos cum Regis Hispaniarum
 Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris conventus ac colloquia instituerint, quorum ta-
 men omnium Regis Galliarum Legati Extr. & Plenipotentiaris inscii prorsusque ignari fue-
 runt, atque interea temporis unicâ duntaxat vice de iis secum egerint, conventibus licet collo-
 quiiisque inter ipsos sæpius uno eodemque die repetitis, devinctos se atque obligatos esse decla-
 rant (idque eo magis, quod supradicti Regis Galliarum Legati Extraord. & Plenipotentiaris
 omnes & singulos inter Regis Hispaniarum, atque inter Fœderati Belgii Provinciar. D. D.
 Ordinum Generalium Legatos & Plenipotentiaris Articulos, uno alterove excepto, concessos
 confirmatosque esse perceperint) quò officio suo fungi, Seque coram Majestate Sua excusare
 queant, D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraord. & Plenipotentiaris majorem in modum
 rogare atque obsecrare, idque vi Tractatus Anno 1644. initi confirmatique, ut, quo in loco
 Sua cum Hispanis Tractatio jam nunc sita est, indicare atque explicare dignentur, atque
 omni interim Tractatione abstinere, neque semetipsos ulterius intrmittere velint, donec
 Gallorum cum Hispanis Tractatio in eundem quoque locum promotâ fuerit, aut denique pari
 passu promoveri possit, secundum supramemoratum Tractatum, Anno 1644. initum con-
 firmatumque: Propterea, quod D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentiaris
 præ cæteris Legatis & Plenipotentiaris sciant ac cognoscant, Gallorum cum Hispanis Tracta-
 tionem, cui hætenus interfuerunt, atque etiamnum intersunt, vixdum etiam inchoatam
 esse, Ejusque summam seu fundamentum hoc semper extitisse, Nihil scil. eorum, quæ
 Regi Catholico tempore belli erepta fuerunt, iri redditum, nisi etiam Gallis restitue-
 rit, quacunque Ejus Prædecessores superioribus bellis surripuerunt. Quibus non obstantibus ta-
 men Regis Hispaniarum Legati Extraord. & Plenipotentiaris hisce diebus, non paucis Insigni
 loco atque Ordine Viris indicarunt, Se nullo modo admittere aut concedere posse, ut portus
 Piombini & Longonæ Gallis relinquatur, neque etiam ut Carolo-Montium, Philippopolis &
 Mariaburgum Episcopatus & Principatus Leodiensi restituantur, neque Comitatus Artesia,
 Oppi-

Oppidum S. Odomari, Atrebato & Bassæo exceptis, Regi Galliarum concedatur. Præterquam varias aliasque difficultates plurimas, è Tractatione Moussonienſi & Queiraſquenſi, Sereniſſimæ Infantis Catharina dotatione, Ducis Atriensis cauſâ, ex Induciis Portugallia ineundis, Ducis Caroli excluſione, denique ex aliis ejuſmodi rebus obortas, quæ quidem tot tantaque exiſtunt, ut jure meritoque dici queat, Gallorum cum Hiſpanis Tractationem non modo intermiſſam (quippe dies jam abierunt quindecim, quibus Regis Hiſpaniarum Legati Extraord. & Plenipotentiarii D. D. Ord. Gener. Legatis & Plenipotent. illud ipſum ſcriptis ſuis traditis indicarunt, quibus tamen D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentiariis neutiſquam viſum fuit idem Regis Galliarum Legatis & Plenipotentiariis indicare) verum etiam in eum redactam eſſe locum, ut parum abſit, quin brevi temporis ſpatio penitus diſſolvatur proruſſusque abrumptatur. Ad hæc accedit etiam, quod Regis Hiſpaniarum Legati & Plenipotentiarii divulgariſſe, ſe videlicet octiduo ante Scripta quædam Tractationem cum Gallis concernentia D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentiariis tradidiſſe, quum tamen Eorundem Scriptorum nihil quidquam Regis Galliarum Legatis & Plenipotent. innotuerit; neque ratio cauſaque ulla apparuerit, ob quam D. D. Ordinum Gen. Legatis & Plenipotentiariis tanta mora injiciatur, rem quamcunque Regis Galliarum Legatis indicandi, quæ tamen ipſos ſolummodo, Galliaque cauſas ſpectat.

Idcirco ſummedicti Regis Galliarum Legati & Plenipotentiarii D. D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentiarios rogant atque obſecrant, ut eorum, quæ ſupra memorata ſunt, ejuſmodi explicacionem literis conſcriptam tradere dignentur, cujuſmodi ab Amicis Sociiſque fidiſſimis expectanda venit; inſuper etiam petunt, ut D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarii vi Pactorum, omnem proruſſus cum hoſtibus Tractationem interdicerent præfertim ubi Socii ac Fœderati illud ſeridè rogantur, Negotio cum Hiſpanis deſiſtere velint, atque iſthoc loco ſuſſiſtere, in quem Tractandopervenerunt: quemadmodum etiam Regis Galliarum Legati & Plenipotentiarii, poſtquam decem ſupra octo Menſes D. D. Ordinum Gener. Legatorum & Plenipotentiariorum ad Concilium hocce adventum expectaſſent, neque Propoſiciones quaſcunque à Dominis Mediatoribus Regis Hiſpaniarum Nomine locoque adhibitas acceptaſſent, jam ab illo tempore D. D. Ordinum Gener. Legatis ſæpenumero obtulerunt, quotieſcunque ipſis libitum fuiſſet, ſuam cum Hiſpanis Tractationem ſe intermiſſuros eſſe. Aded ut Regis Galliarum Legati & Plenipotentiarii declarent, ſe ejuſmodi Tractationis intermittendæ Negationem haud aliter quam Fœderis antehac initi confirmatiquè tranſgreſſionem habituros eſſe. Actum Monasterii, viceſimo & octavo die Decembris, Anno 1646.

Hæc itaque oretenus per Regis Galliarum Legatos Extraord. & Plenipotentiarios coram Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentiariis propoſita, haud aliud effecerunt, præterquam quod ſupramemorati D. D. Ord. & Plenipotentiarii tantò magis cum Hiſpanis concludere properaverint, ac ſine metu aliquo poſtero die idem Gallia Regis Legatis & Plenipotentiariis indicare decreverint, atque omnia quæ ſupramemorata ſunt literis mandaverint, quò ſummedictis Legatis & Plenipotentiariis eadem exhiberent. Sed vero, quoniam propter Eorundem querelas crebraſque petitiones multoties ab Ipſis propoſitas, ut D. D. Ordinum Legati & Plenipotentiarii huc uſque ſaltem ſuſſiſtere vellent, quandoquidem in maximum initi Fœderis detrimentum tantopere hætenus properaſſent, octo decemque dierum intermiſſionem obtulerant, atque à Gallorum parte petitum fuerat, ne Tractationis intermiſſio in certum aliquod tempus determinaretur, ſed tandiu differretur, donec Gallorum

cum

cum Hispanis Tractatio in eum locum perducta esset, in quo D. D. Ordinum jam nunc perducta erat, quem ad modum disertis verbis Articulo tertio & quarto Tractationis Anno 1644. inite confirmataque expressum legitur; seu deniq; donec Comes Servientius rem omnem D. D. Ordinibus Gener. indicasset, atque ab iis responsum accepisset; idcirco ab omnibus & singulis D. D. Ordin. Generalium Legatis & Plenipotentariis libenter illud concessum fuit. Deinde, quoque rogati, num Scripta illa tradenda forent, responderunt, id minimè opus esse, propterea quod jam inter se convenissent. His itaque Regis Galliarum Legati & Plenipotentarii jam tum contenti fuerunt, eaque fiducia Dominus Servientius Hagam-Com. discessit. Sed vero quandoquidem nullum istius promissi effectum comperimus, insuperque D. D. Ordin. Generalium Plenipotentarii Nobis declaraverunt, Se decem diebus post omnibus cum Hispanis Tractationis Articulis subsignaturos esse, Idque scriptis chartisque diversis futurum; ac si hujusmodi agendi forma impediret, quo minus vera & realis Tractatio Pacis existeret; Ipsique, Tractationis licet & promissorum suorum observationi adstricti atque devincti, adduci nunquam potuerunt, ut Minorum suorum Deputantium mandata exspectarent, quæ ultra quadriduum aut quintiduum differri haud possunt, Ita tamen, ut, postquam Regis Galliarum Legati & Plenipot. se deliberationem ac perpensionem in tempus aliud dilaturos esse promississent, quem ad modum se facturos simulabant, supradictis Legatis & Plenipotent. asserere negaverint, Se interea temporis memoratis Articulis nequaquam esse subsignaturos; Idcirco Nos Regis Galliarum Legati Extraordinarii & Plenipotentarii declaramus atque asserimus, quod dictæ Articulorum Subsignationi Nosmetipsos Regis Galliarum Nomine locoque reapse opponamus, eamque veram ac realem Tractationis initæ atque ab Ordinibus confirmatæ violationem habeamus; Insuper etiam testemur atque obtestemur adversus auctores & promotores Negotii ad eò fidei publicæ, omnique humanitatis generi adversi, quodque incommoda exinde oboritura ipsis imputanda sint. Atque hæc ideo declarare tenemur, quò omne diffensionis discordiæque initium longissimè semotum haberemus, aut si id minimè fieri posset, quo apud Majestatem Suam atque apud universum Gallia Populum officio Nostro functi esse videremur, qui vix sibi in animum inducere posset, nisi hæc Nostra aliter indicaret Protestatio, Hispanos sc. in re quadam, nihil aliud, præterquam ut Hosti promissa quædam privata præstentur, sive ut Fœderibus & Tractationibus cum Antiquis Sociis Amicisque solemniter confirmatis satisfiat, continente, plus potuisse apud D. D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentarios, quo eosdem à Tractationum observatione absterrent, quàm Regis Galliarum Legati & Plenipotentarii potuerint, quo Tractationum observationem ab iisdem impetrarent.

Præter hæc autem observandum venit, quod ejusmodi cum Hispanis Negotium quam maximum Pacis communis Tractationi impedimentum, sub promotionis specie, asserat; præsertim in eo, quod voluntatem Hispanis concitet (quam tamen amittere penitus non possunt) ad Pacis Tractationem privatim atque seorsim à Gallis institucendam, & dubio procul vanitatem ejusce spei foreat; quæ si penitus sublata fuisset, omnes sanè utraque Partes difficultates suas dudum composuissent; quod tamen ab Hispanis impediri certum est, qui D. D. Ordin. Generalium Legatos & Plenipotentarios ad Articulorum, de quibus utrinque conventum fuit, hoc est, Tractationis universæ subsignationem indefinenter sollicitant. Majorem quoque in modum dilationem aliquam, quam Nobis conceperunt, dolent, atque isthoc pacto querelis & sollicitationibus, à Pace quam maximè alienis, dies decem, de quibus tanta fuit questio, consumunt, neque horulam unam difficultatibus inter Regem utrumque componendis impendunt,

dunt, quamvis tamen Responſionem ad noviffimas Noſtras deliberationes & conſilia iifdem communicata, inſuper etiam ad ſeptem octove Tractationis Articulos eodem quoque tempore propoſitos, jam ante trium ſeptimanarum ſpatium tradere debuiſſent. Quod ſi igitur, poſt tam certum atque indubitatum Conſilii eorundem coeptique de Tractatione privatim cum Hiſpanis inſtituenda; indicium, Dominorum D. Ordinum General. Legati & Plenipotentiarium in eo acquieſcant, quod dies aliquot temere atque fruſtra conſumpſerint, (quippe tempus præſens nullo pacto inſervire potuit, ad Deputantium ſuorum animum cognoscendum, neque ad Gallorum Negotium ſolum ſuſcipiendum (obligationis mutuæque devinctionis, quæ inter Negotium utriuſque Noſtri intercedere debebat, violationis certiffimum futurum eſt indicium, ſimul etiam impedimentum maximum, quò minus Hiſpani cum omnibus Pacem contrahere poſſint. Quum tamen contra, ſiquidem Hiſpanis declarare atque affirmare velint (quem ad modum etiam vi Tractationis, Anno 1644. initæ confirmatæque, ad id obſtrictè obligatæque tenentur) Se Articulis nullo modo ſubſignaturos eſſe, donec Gallorum quoque Tractatio ad ſubſignationem uſque promotæ fuerit, omnes ilicò difficultates cum Partis utriuſque ſatisfactione conſcientur atque expedientur; Idque eò magis, quod Nos in hoc caſu, quamvis Hiſpanorum Plenipotentiarium tanto temporis ſpatio nihil quidquam in eâ re egerint, offeramus Nos viginti & quatuor horarum intervallo univerſæ Tractationis Argumentum tradituros eſſe, quò tanto maturius Negotium conſici atque expediri poſſit.

Exemplar tertii quartique Articuli Tractationis Regem Galliarum inter & Fœderati Belgii Provinciarum Ordines Gener. Anno 1644. initæ confirmatæque.

3. Nulli Tractationi nullive Fœderi ſubſignari aut confirmari, niſi conjunctim & mutuo conſenſu, licebit: Galli quinetiam Ordinesque Generales ſuas cum Hiſpanis Tractationes æqualiter & pari paſſu promovebunt.

4. Vt vero Hiſpanis ſpes omnis eripiatur, quâ hæcenus crediderunt, poſſe Se Gallorum cauſas ab Ordinum cauſis ſejungere, idque alterius Tractationem promovendo, alterius autem differendo, ſupramemorati Legati & Plenipotentiarium tenebuntur, quotieſcunque rogati fuerint, Regis Hiſpaniarum Legatis & Plenipotentiarium declarare atque affirmare, obligationem atque devinctionem mutuam intercedere, qua Parti utrique, non niſi conjunctim mutuoque conſenſu Tractationi ſubſignare ac confirmare, eamque pari paſſu promovere licet.

Fœderati Belgii Dominorum, D. Ordinum Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentiarium ſeptimo die Januarii, Anno 1647. traditum.

Poſtero quoque die ſequentia tradiderunt.

Regis Galliarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiarium ſummam, cum Fœderati Belgii D. D. Ordinum Generalium Legatis Extraordinariis & Plenipotentiarium, amicitiam mutuamque conſenſum conſervare ſemperque cum iifdem omnia agere majorem in modum cupiunt atque expetunt; atque ad id omnem operam, ſtadium ac diligentiam conferre ſtudent. Adeo ut præter ea, quæ à dictis Regis Galliarum Legatis impetrari poſſunt, non obſtante tamen ſummâ inæqualitate, quæ inter binas Tractationes, quæ pari paſſu promoveri debeant,

bebant, intercedit, supramemoratis Fœderati Belgii Provinciarum D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentariis subsignationem, diversis tamen scriptis chartisque, variis diebus exaratis, Articulorum septuaginta supra octo, de quibus cum Hispanis convenerunt, permittant concedantque; eâ lege tamen ac conditione, ut unus saltem Articulus reservetur, atque his prope formulis verbisque exprimat, ut videlicet inter Regem utrumque relinquatur, quod quidem ad locorum captorum Negotium pertinet.

Denique ut plura à Parte suâ præstarent, utque plenissimè Fœderati Belgii D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentariis in omnibus assentirent, quod si prior illa oblatio, quæ tam justa, tamque animo benigno proposita fuit, nihil ponderis habere possit, rogant atque obsecrant, ut septuaginta & octo Articulis eâ lege ac conditione subsignare velint, Eos sc. nullum effectum consequuturos esse, nisi etiam Gallos inter & Hispanos conventum, totumque Negotium confectum fuerit; utque conditionem hanc iisdem verbis omnibus & singulis Chartis scriptisque Articulorum à Dominorum D. Ordinum Gen. Legatis & Plenipotentariis subsignandorum, inserere dignentur.

Post hoc autem expeditionis medium, cujus loco Regis Galliarum Legati & Plenipotentarii nullum aliud accepturi sunt, quod si illud D. D. Ordinum Plenipotentariis non omni ex parte placuerit, aut si ab Hispanis persuaderi sibi passi fuerint, satis sc. fore ut ea conditio ac clausula chartæ cuidam, a supramemoratis Pacis Articulis sejunctæ, atque loco illegitimo, in quo ridenda sanè veniet, inseratur, postremum indicium futurum est, Amicitia mutique consensus cum Regis Galliarum Legatis & Plenipotent. male servati, cæptique, quod etiam Hispani ingenuè fatentur, de dissensione atque distractione inter Fœderatos Sociosque concitandâ, quod tamen effectum reddere nevitquam annitentur, nisi Ipsi à Fœderati Belgii Ordinum Legatis & Plenipotentariis occurratur; quod si, posteaquam Regis Galliarum Legatis & Plenipotentariis ea omnia negarunt, quæ ad Tractationis Fœderisque observationem & conservationem pertinent, etiamnum denegare pergant in eadem Tractatione, qua ab omnibus suis cum Hostibus rebus causisque transeunt, antequam Articulus unicus Gallos inter & Hispanos compositus confectusque sit, declarare atque affirmare, ea omnia, de quibus inter se convenère, nullum effectum prorsus esse consecutura, donec omnes & singule difficultates inter Regem Hispaniarum atque inter Regem Galliarum composita fuerint.

Ejusce declarationis, quæ Vnitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus Gener. nequidquam derogare seu obesse poterit, denegatio tantopere cum aperta defectione convenit, ut Dominorum, D. Ordinum Legati Extraordinarii & Plenipotentarii iterum iterumque rogentur, ut Negotium illud sedulo perpendere ac penitiori examini subijcere velint. Actum Monasterii, octavo die Januarii, Anno 1647.

Regis Galliarum Legatis & Plenipotentariis, ut supra commemoravi, Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentarii promiserant, Se octo decemve dies Articulorum subsignationem dilaturos esse, quò Gallis plenissimè Se satisfecisse credebant, cujus tamen contrarium compertum fuit; utpote quibus certum erat, Articulos à Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentariis post tempus prædictum subsignatos iri. Eapropter igitur ut subsignationem vel impedire, vel infectam reddere possent, Comes Servientius, postquam ultimo die Decembris Monasterio discessisset, sexto die Januarii Lugdun. Batavor. pervenit, atque octavo die Hagam-Com. solenniter intravit, exceptus à Domino Roorda, & à Domino Mulartio, loco Celsissimi Arausionensium Principis

cipis Gulielmi, qui ejusmodi Legatorum exceptioni posthac interesse recusabat, eò quod Magistri Ceremoniarum magis quam Principis officium erat.

Spargebatur interim, supradictum Legatum Regis Galliarum Nomine ingens quoddam nummorum subsidium Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus, at Serenissimo Principi Electori Brandenburgico satisfactionem eâ lege ac conditione offerre, ut Præpotentes D. D. Ordines Gener. bellum adversus Hispanos continuarent:

At vero quò ejusmodi rumores (quibus odium in se transmotum iri credebat) penitus supprimeret; nonnunquam differendo repetebat, Se nequidquam mandati de Serenissimo Principe Electore Brand. habere, neque ea de causa venisse, quo subsidium Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. offerret, aut Copiarum educationem urgeret, sed vero ut Fœdus securitatis (vulgo Ligam Garantiæ,) proponeret: quæ autem in Concilio proposuit, postmodum dicentur.

Primum itaque supramemoratus Comes Servientius dolebat adventum Philippi de Roy, Græpharii & Regis Hisp. Fisci Consilarii, qui cum literis Auctoritatis Bruxellis non tantum ad Præpotentes D. D. Ordines Gener. verum etiam ad Celsissimum Arausionensem Principem, jam defunctum, atque ad Serenissimam Principem missus fuerat; quippe Hispanis summoperè displicebat, quod Gallis tam liber ad Concilium aditus patebat, quos talia Præpotentibus Ordinibus persuadere certum erat, quibus ipsimet Præpotentes D. D. Ordines & Gallorum & aliorum Principum rebus causisque tantopere devincti manebant; qui denique omne Intercessionis Negotium celabant. Quapropter etiam ut Præpotentes D. D. Ord. omnia edocerent, simul etiam fidum ac sincerum Hispanorum animum de Tractationis Conclusionem Iphis persuaderent, certosque redderent, quendam Suorum Hagam-Com. delegare commodius esse duxerunt. At vero quo pacto, aut quo modo illa proponerent, incerti erant, propterea quod suspicabantur, quamprimum hæc Præpotentibus D. D. Ordinibus innotuissent, continuo illa Monasterium relegarent. Quapropter etiam, ut tantum malum evitarent, Salvum-Conductum Philippo de Roy decimo & quinto die Octobris Anno 1646. petierunt, eo prætextu, quo cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. de Regis Hispaniarum Ditionum & Jurisdictionum quarundam venditarum aut pignori oppositarum redemptione, simul etiam de rebus quibusdam publicis ageret. Quo prætextu, imprimis autem rerum quarundam publicarum, principio Januarii Hagam-Com. adveniens, Suoque adventu indicato, rem non omni plane difficultate vacuam esse comperit. Ejus autem Narratio hæc est.

Septimo die Januarii, Anno 1647. Dominus Vethius, tunc temporis in Concilio præsidens, Præpotentibus D. D. Ordinibus indicavit, supramemoratum Dominum in Ravels beneficio Salvi-Conductus à Præpotentibus D. D. Ordinibus concessi, decimo & quinto die Octobris, proximè elapsi, Bruxellis Hagam-Com. advenisse, perque Procuratorem Craackium literas publicas sibi tradidisse, simul etiam rogasse, ut Commissarii aliquot mitterentur, cum quibus de Negotio sibi mandato agere posset; Se tamen (D. Præsidem scilicet) absque prævia Præpotent. D. D. Ordinum cognitione & mandato dictas literas accepturum esse denegasse. Quibus perpensis, visum consultumque fuit, ut literæ publicæ acciperentur, at-

que in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium legerentur, eo fine, quo de ulteriore ejus petitione, quantum Reipub. universæ commodo inservire posset, deliberarent.

Literæ itaque publicæ, quales sequuntur, in Concilio recitatæ fuerunt.

CELSI ET PRÆPOT. DOMINI,

Philippo de Roy, Consiliario ac Graphiario, tributorum à Parte Gallie Exactori Supremo, Hagam-Com. discedenti, de rebus quibusdam acturo, ob quas Salvum-Conductum à Vobis impetravit; visum mihi fuit ipsi præcipere, ut res quasdam, publicum concernentes commodum, coram Vobis explicaret; Quapropter ut in omnibus, quæ propositurus est, plenissimam Ei fidem habere dignemini, vehementer etiam atque etiam rogo. Officiosissimus Vester

Marchio de Castel-Rodrigo.

Dabantur Bruxellis, vicesimo & octavo die Decembris, Anno 1646.

Literarum autem Inscriptio hæc erat,

Fœderati Belgii Provinciarum D. D. Ordinibus Generalibus. Insuper etiam Ejusdem Marchionis sigillo obsignatæ erant.

Quandoquidem autem, ut supra dixi, binas literas; alteras ad Celsissimum Arausionensium Principem, alteras ad Serenissimam Principem exaraverat, utraque sequentibus referre visum fuit.

CELSISSIME PRINCEPS,

Quoniam Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus Salvum-Conductum Philippo de Roy, Consiliario & Graphiario Nostro de iis rebus, quæ eodem Salvo-Conductu referuntur, acturo, concedere placuit, visum mihi fuit eidem præcipere, ut Celsitudinis Vestre manus meo Nomine locoque oscularetur, ac res quasdam bonum concernentes publicum, quasque Dominis D. Ordinibus Gener. expositurus est, coram Celsitudine Vestra enarraret. Idcirco rogo atque obsecro, ut in omnibus plenissimam ei fidem habere Celsitudini Vestre placeat. Quod reliquum est, permaneo. Celsitudinis Vestre Officiosissimus

Marchio de Castel-Rodrigo.

Dabantur vicesimo & octavo die Decembris, Anno 1646.

Inscriptio Literarum, Ejusdem Marchionis sigillo obsignaturum, hæc erat,

Celsissimo Arausionensium Principi.

SERENISSIMA DOMINA,

Qvandoquidem Philippum de Roy, Consiliarium & Graphiarium Hagam-Com. delegavi, non potui, quin Eidem præciperem, ut Celsitudinis Vestre manus meo Nomine locoque oscularetur, simul etiam latissimum mihi de Celsitudinis Vestre salute atque incolumitate nuncium afferret, cujus indicium, ut Celsitudo Vestra ei facere, simul etiam, quacunque expositurus est, plenissimam fidem habere dignetur; rogo atque obsecro. Quod reliquum est, permaneo. Celsitudinis Vestre Officiosissimus

Marchio de Castel-Rodrigo.

Dabantur Bruxellis, vicesimo & quinto die Januarii, Anno 1647.

Literarum, Ejusdem Marchionis sigillo obsignatarum, inscriptio hæc erat,

Serenissima Domina Arausionensium Principi.

Prio-

Priorum itaque Literarum causa Præpotentes D. D. Ordines Gener. D. de Capelle D. Huygenium, D. Reuylium, D. Schapium, D. Schagium, D. Niffæum, D. Vosbergium, D. Reynswoudæ, D. Hoolckium, D. Roordam, D. Mularium, D. Beeckium & D. Eybenium eo fine delegarunt, quo supramemorati D. Philippi de Roy Propositionem hora quinta pomeridiana perciperent, Eamque in Concilio referrent.

Postquam autem suprascripti Deputati confedissent, præmemorato Domino Graphiario per binos Deputatorum introducto, inter Zelandiæ Frisiæque Deputatos locus assignatus fuit, unde ore tenus enarravit, postea vero Scriptis tradidit, Propositionem seu Memoriale quoddam, *Veram Narrationem*, postmodum autem à Gallorum Plenipotentariis Philippi de Roy Scripta dicta, ne fortassis per vocalam (*Veram*) ea, quæ deinde in partem contrariam protulerunt, confunderent; Propositio autem hæc fuit.

CELSI ET PRÆPOT. DOMINI,

Philippus de Roy, Fisci Regii Consiliarius, & Camerae Computationum Graphiarius, superiori die tanto honore affectus quod à Vestris Deputatis, vi literarum publicarum à Marchione de Castel-Rodrigo concessarum, exauditus fuerim, insuper etiam rogatus, ut, quæcunque tunc temporis verbis, ea nunc literis exarata traderem, Vobis cum omnimodâ reverentia eo tempore me retulisse declaro, Imperatum mihi mandatumque fuisse, ut Vos salute summa, Nomine locoque summediæ Marchionis de Castel-Rodrigo, impertirem, idque propter animum Vestrum sincerum, quo Vos per Legatos Vestros & Plenipotentarios Monasteriensis Tractationem hæctenus tantopere promovisse cognovit; atque id insuper causæ fuisse, quod Regis Hispaniarum Plenipotentarii universam Vobis Intercessionem super iis difficultatibus, quæ Gallis cum Hispanis intercedunt, quæque inter partem illam utramque componendæ ac conficiendæ veniunt, tradiderint, vestraque fidei commiserint. Ac quamvis Regi Galliarum ejusmodi conditiones atque ejusmodi commoda oblata sint, quæ, nisi propter prudentem simul ac sapientem Vestram intercessionem, nunquam Galliarum Regi concessa fuissent, iis tamen acquiescere nequiquam voluisse, sed novis semper petitionibus universam Tractationem obruisse. Quem in finem autem? id Vos non ignorare certum est. Atque ut scire possitis, quales ac quantæ per Legatorum & Plenipotentiariorum Vestrorum Intercessionem conditiones à Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis, Nomine locoque Regis Galliarum Legatis & Plenipotentariis oblata fuerint, capropter supramemoratus Graphiarius, Dominus in Ravels, Scripta quædam, omnia, quæ à Legatis Vestris in ea intercessione acta & transacta fuere, continentia, in Concilio Vestro tradidit. Quippe dubium nullum est, quamvis omnia variis temporibus Vobis indicata sint, quin breviter id factum sit, propter crebras petitiones à Regis Galliarum Legatis & Plenipotentariis coram Plenipotentariis Vestris eum in finem propositos, quod Vos omnia celarent; neque etiam dubium est, quin maximam rerum omnium partem ignoraveritis, quæ nihilo minus scitu perquam necessariæ sunt; propterea quod impossibile pœnè videatur, Vos tali casu non inductos atque impulsos iri, ad mediâ

ejusmodi invenienda & excogitanda, quibus mala atque incommoda universi Belgii Provinciis, ob tantam Gallorum inconstantiam oboritura, præveniri possent. Quæ ut sedulo à Vobis agerentur atque media tam honesta, quàm Societas atque Amicitia Vobis cum Gallis intercedens patieretur, adhiberentur, supramemoratus Dominus in Ravels iisdem scriptis majorem in modum rogavit, quandoquidem nullo modo constituit, talia à Vobis postulare, quibus mutua Vestra cum Gallis Amicitia & Societas aliqua ex parte dissolvi, aut quibus similtas vel minima quoque suboriri posset; Sed vero quo Vobis media suppeditaret, quibus Gallorum Legatos & Plenipotentiariorum impellere ac commovere possitis. Quippe animo fido ac sincero hæc omnia à Nobis peraguntur, quo per Sanctam omnibusque Christianis tam diu exoptatam Pacem Cœlesti Numini acceptiores redderemur.

Rerum autem omnium Narratio vera (quæ hoc Nomine appellabatur) hujusmodi fuit.

NARRATIO VERA

Rerum omnium, quæ Gallos inter atque Hispanos gestæ fuerunt, posteaquam Vnitarum Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legati Extraordinarii & Plenipotentiariorum, tanquam Partis Vtriusque Mediatores, adsciti fuerunt.

Quæ jam in ipso Tractationis initio Regi Galliarum à Rege Hispaniarum oblata fuerunt, hæc sunt.

Quæcunque loca munita sive Oppida ad tertium usque diem Septembris per Mediatores à Parte Regis Hispaniarum Gallis concessa fuere, quo pax firma ac perpetua obtineri posset, fuit oppidum Atrebatum, & quæcunque in Comitatu Artesiæ occupata tenent, Landrechium in Hannoveriâ, Dampuillierum in agro Lutsemburgensi, insuper etiam de uno alterove in Belgii Provinciis Oppido haud multum controversum iri. Cui equidem oblacioni Comitatum Rossellonensem adjunxerant; nec non Inducias Annorum quatuor, idque propter Ducatus Cataloniensis Negotium; Portugalliæ omissionem, neque aliquam Eiusdem in universa Tractatione insertionem. Quod vero ad res Italicas attinet, siquidem Galli ea, quæ in Sabaudia agroque Mantuano loca possident, Dominis Suis restituere vellent, Regem Hispaniensem iis Vercellium & Vercellem redditurum esse; conservando duntaxat jus universum quod Serenissimæ Principi Margaritæ Eiusdemque Gnatae Duci Mantuanæ competit; quamvis tamen locum illum tam injuste tamque illegitimè, ut omnibus notum est, possideat. Sin vero Galli Pinarollam restituere nollent, Regem Hispaniensem se oblacionibus à Cæsarea Majestate sibi propositis accommodaturum esse. Sed si tali casu mœnia Casaliensia à Gallis diruerentur, eaque Dominis Suis loca restituerentur,

rentur, jam tum Vercellium & Vercellem à Rege Hispaniensi redditum, simul etiam jus, quod ipsi in Alfatia competit, quantum Cæsareæ Majestati Galliarum Regi concedere placeret, omissum; denique conditiones ejusmodi propositas iri, quibus pax firma ac perpetua inter Majestatem utramque obtineri ac retineri posset: Gallis videlicet, quæcunque in Belgii Provinciis, Burgundia, atque Artesia occupata tenent, simul etiam Commercia Negotiaque secunda reddentibus, ac Pacem firmam perpetuamque cum Cæsarea Majestate, Domus Austriacæ Principibus, uti etiam cum omnibus & singulis Principibus Electoribus, Principibus, Imperiique S. Ordinibus, denique cum Duce Lotharingiæ consuetis formulis solennibus, quæ Ejusmodi Tractationibus atque in earundem securitatem adhiberi solent, constantibus.

Gallorum autem Responsio Prima hujusmodi fuit.

VTpote qui summis Suis petitionibus perpetuo insisterent; Nimirum, Se, quæcunque in Belgii Provinciis atque etiam in Burgundia armis belli occupassent, retinere sibi que reservare velle: ac quantum ad Cataloniam attineret, Induciis cum Rege Hispaniarum ineundis annuere, rebus ab utraque Parte, in quo jam nunc loco sitæ sunt, relictis, Oppidoque Flixensi, quamvis in Regno Arragoniæ sito, iisdem incluso: Insuper etiam Oppidum Portumque Rosarum oblationibus Rossellonensibus adjungendum esse. Gallos quinetiam concedere, ut in tantum temporis spatium cum Portugallis Induciæ contraherentur, in quantum Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines Gener. cum Rege Hispaniarum Inducias contraherent. Dominum Duartum de Bergance liberatum cupere; eâ lege tamen ac conditione, ut, quidquid Regi Galliæ juris in Regnum Navarræ competeret, salvum atque integrum Eidem maneret. Quod vero ad res Italicas pertineret, cupere se, ut à Rege Hispaniarum Marefcallo de Poma Sabionetta restitueretur, cumque omnibus ac singulis Italiæ Principibus Liga, seu Fœdus aliquod mutuuum iniretur, utque in majorem Pacis, utramque Majestatem concernentis, securitatem obligatio mutua institueretur, qua utraque adversus omnes & singulos, qui Se hisce opponere conarentur, arma capere teneretur. Quod vero Casaliam spectaret, petere se, ut alia quædam in hujusce Negotii expeditionem media ab Hispanis proponerentur; denique Pinarollam retinere constituisse. Ad Sabaudiam agrumque Mantuanum quod attineret, Tractationi Queirascensi & Mousonicensi insistere velle; addentes Graubunterienses in eam cum Gallis Societatem atque Amicitiam adsciscendos esse, in quam Anno 1617. adsciti fuerant. Postremo autem, quod ad Ducem Lotharingiæ attineret, nihil quidquam Regi Hispaniarum amplius competere, præterquam ut semetipsum obligaret, ad omne ipsi auxilium subsidiumque omni modo negandum.

Ad hæc autem Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, Intercessionis Suae officio, ad modum sequentem, perfuncti fuerunt.

TRactatione inter Majestatem utramque hoc modo se habente, neque utraque quidquam proponente, propter reluctantiâ Gallorum assiduam, Unitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum Per-Illustrem Comitem Pennerandæ decimo & septimo die Septembris convenerunt, quò Eundem rationibus optimis ac honestissimis admonerent, ut in Belgii Provinciarum atque universi Orbis Christiani Pacem atque incolumitatem res suas Negotiumque explicare vellet, ac tempus Gallorumque progressus armorum felices, ob oculos sibi poneret, Eos namque declarasse, Se omnia, quæcunque in Belgii Provinciis possiderent, retinere, Inducias quinetiam in Catalonia in tantum temporis spatium, in quantum cum Unitarum Belgii Provinciarum Ordinibus Generalibus, contrahendas concedere vellent, omissioni quinetiam Portugallæ, idque propter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. ut prædicabant, petitionem, annuere. Seque insuper coram Regis Galliarum Plenipotentiarum affirmasse, à se quidem in universo Portugallæ Negotio nequidquam actum iri. Quibus tum Comes Penderandæ, ad hæc omnia Se animadversurum esse, respondit: utque supradictis D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum animi sui fidi ac sinceri indicium faceret, suamque fiduciam, quam in ipsis positam habebat, demonstraret, & quousque Eorundem opera ac benevolentia uti vellet, postero die iisdem respondit, omnimodam potestatem faciendo, Ipsorumque arbitrio, universum Gallos inter & Hispanos Negotium componendi, relinquendo. Quod quidem Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum acceperunt, simul etiam pluribus demonstrarunt, Se illud permagni æstimare, Per-Illustri Comiti pro tanta animi sinceritate ac fidelitate ingentes gratias egerunt: denique obtulerunt ac promiserunt, Se Regis Hispaniarum res causasque eodem, quo Suas consueverant, studio, cura ac diligentia confecturos esse; agnoscentes summam Sui devictionem, propter magnam illam fiduciam quam in se positam haberet, & cui semetipsos antehac, propter Intercessionem ipsi oblatam, majorem in modum devinxerant. Ac quoniam Præpotentes D. D. Ordines Gener. pronum paratumque ad Pacem haberent animum, de eventu rerum exoptato nullo modo desperandum esse; quas equidem res Gallorum Legati & Plenipotentiarum viginti & quatuor horarum spatio componi ac confici posse, affirmarunt.

Inter hæc quinetiam supradicti Domini Plenipotentiarum indicabant, Inducias contrahendas, resque Catalonienses vix eodem modo, tam respectu temporis quam verborum, institui posse; quod ut præveniretur, Inducias cum Regia Majestate ineundas, cum Pace commutatos esse.

Quibus peractis, supramemorati Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum Intercessionis initium sumpserunt, ac protinus (alio tamen prætextu) Osna-brugas recta tenderunt, quò omnes Regis Galliarum Legati Extraordinarii & Pleni-

Plenipotentiarum tunc temporis advenerant. Ac, postquam Osnabrugis Monasterium rediissent, quicquid cum Regis Galliarum Plenipotentiarum egissent, ordine exposuerunt; deinde etiam quo pacto Se cum Gallis gessissent, ad Tractationem hanc inter Utramque Majestatem inchoandam atque promovendam. Inter hæc autem plurimum Se ex eo laboris percepisse dixerunt, quod Tyrannum Portugalliæ eâ Tractatione secluderent; ac Suo quidem judicio, cum Rosarum à Rosseloniâ sejunctionem, tum Domini Duarti de Bergance detentionem maximum Tractationis Conclusioni & Confirmationi impedimentum afferre, Seque eapropter rogare, ne quidquam super hoc Negotio difficultatis movere, sed rem omnem quamprimum conficere vellent. Articulos quinetiam, de quibus cum Regis Galliarum Legatis & Plenipotentiarum egerant, literis conscriptos Regis Hispaniensis Plenipotentiarum tradiderunt. Illi itaque sive confecti, sive infecti ab utraque Parte fuerint, secundum difficultates, postulationes & responsiones, sequentibus dicentur.

Postremo autem Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentiarum Regi Galliarum omnia loca, quæcunque in Belgii Provinciis, in Comitatu Burgundiæ & Charlesiæ jam nunc possideret, concesserunt; at Galli ad Articulorum conclusionem procedere nolebant, donec eorundem Ratihabitio & Confirmatio à Rege Hispaniarum tradita fuisset; quibus tum Hispani vi literarum publicarum ab utraque Majestate Suâ Legatis Extraord. & Plenipotentiarum concessarum, nihil isthac Ratihabitione & Confirmatione Regis utriusque ad plenissimam Tractationis securitatem opus esse dixerunt, propterea quod Majestas utraque, quæcunque à Plenipotentiarum Suis jam à primo Monasterium adventu acta & transacta forent, ea omnia approbatura ac confirmatura sit; quod ex ipsis quoque literis publicis datis liquet: Quapropter etiam visum consultumque videri, quomaturius universum Negotium confici posset, quod omnes ac singuli exoptant, ut hostilitatis cujuscunque cessatio concedatur, ac tempori, quod Ratihabitionis & Confirmationis expectatione temere consumeretur, consulatur. Quibus tum Galli, quod si à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. similiter fieret, supradictis Se accommodaturos esse responderunt, ac veluti concessum habuerunt, ut à Tractationis Conclusionem omnis hostilitatis actus à Parte utraque cessaret; nihilo minus tamen Ratihabitionem & Confirmationem exhibendam, insuper etiam consuetas subsignationis ac juramenti formulas, quemadmodum in Tractatione Verviniensi factum fuerat, sedulo observandas esse. Hispani vero, quantum ad Ratihabitionis expectationem attineret, semetipsos iis omnibus, quæ à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis ac Plenipotentiarum hac in parte agerentur, accommodaturos esse promiserunt. De hoc igitur Negotio inter Partem utramque hætenus conventum fuit.

Porro autem Galli petebant, ut universus Rosselloniensis Comitatus, cui similiter Rosæ earumque portus includerentur, in perpetuum Regis Galliarum Imperio subiceretur; Cui equidem petitioni ab Hispanis responsum fuit, Rosselloniensi Comitatu includi, quæcunque Pertas inter & Gallias sita essent, neque etiam Rosas unquam supradicti Comitatus partem extitisse; Eaque propter minimè decere, ut Oppida ac Civitates à Parte Sua naturali distraherentur, regio-

numque & Provinciarum limites commutarentur, aut inter se confunderentur; proindeque æquum justumque videri, ut Rosæ Principatui Cataloniæ, quemadmodum hæcenus fuerant, conjunctæ manerent. Gallis itaque Petitioni Sux insistentibus, Comes Penderandæ universam illam difficultatem Præpot. D. D. Ordinum Gener. arbitrio judicioque submitit; quo, postquam ad Articulorum omnium, Pacem concernentium, conclusionem perventum esset, accommodare Se necesse haberent, quod alioqui denegarent. Post hæc Gallorum Legati petierunt, ut Rosæ sibi cum omnibus locis, ab iisdem dependentibus, quibus etiam Portum Cadacquesium, & quicquid inter Mare Rosarum Rosselloniam usque interjacet, traderentur. Quibus tum Comes Penderandæ coram Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis respondens dixit, Portum Cadacquesium æque commodum, quin imo Portu Rosarum commodiorem esse; atque utrumque etiam, omni dubio procul, ad Principatum Cataloniensem pertinere, nec quidquam cum Comitatu Rosselloniensi commune habere; insuper quoque iniquum plane atque absurdum videri, quod Regis Galliarum Legati Portum Cadacquesium, portu Rosarum commodiorem multò, tanquam locum aliquem dependentem, ut supradictum est, peterent; nihilo minus tamen ea de causa Pacem minimè dissolutam iri, ubi Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii, quorum judicio atque arbitrio Negotium illud commiserat, difficultatem hanc expedirent. Res itaque de Portu Cadacquesio infecta mansit.

Galli quin etiam petebant, ut in perpetuam conservationem eorum, quæ Hispanis concessissent ac tradidissent, ejusmodi Pacis Tractatio institueretur, qua locorum traditiones ac renunciaciones solennibus formulis exprimerentur; adeo ut omni securitate Regno Galliarum adjungi possent. De qua re conventum fuit, ut à Majestate Hispaniensi satisfieret.

Denique ut respectu Principatus Cataloniensis in tantum temporis spatium, in quantum cum Præpotentibus D. D. Ordin. Gener. Induciæ contraherentur; absque ulla tamen ejusdem rei in dicto Tractatu insertionem; utque Induciæ illæ in ipso Principatu Cataloniensi fide optimâ conservarentur, omni hostilitatis actu, atque omni in contrarium actione seposita; quem in finem quoque plenissima securitas, cautiones quascunque exprimens, tradenda foret. Hispani vero, in totum Sese Arbitrio Judicioque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. submittentem, dixerunt, Inducias de quibus ante pluribus inter Se egerant, neque eadem formâ neque eodem tempore cum Induciis Præpotent. D. D. Ordinum institui posse. Ac respectu securitatis & cautionis Hispaniar. Regem fide optimâ acturum esse. Galli Inducias hæc Catalonienses ad triginta Annorum spatium institui volebant, non obstante tamen Pacis seu Induciarum cum Præpotent. D. D. Ordinibus Tractatione. Quam etiam difficultatem Hispani Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Arbitrio Judicioque reliquerunt, atque de eadem, ubi cæteræ compositæ forent, agi voluerunt.

Ad res quin etiam Italiæ & Graubunteriensium quod attinet, Regis Galliarum Plenipotentarii coram Præpotent. D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentariis declararunt, simul ac petierunt, ut Rex Hispaniarum Ducibus Sabaudia Mantuaque

que ea quæ ab iisdem occupata tenet, imprimis autem Verzellium & Vercellem redderet; Eaque propter Rex Galliarum supramemoratis Sabaudia Mantuaque Ducibus restitueret, quæcunque ab iisdem tenet in Pedemontio & Montferrato, Susam videlicet, Abillanum, Castellum Thurinense, Crecentinum, Chivatium, Berruam, Trinum, cæteraque loca Montferratensia, Oppidum, Arcem, Castellumque Casalia, & quidquid ad Montferratum pertinet; Solâ Pignarollâ cum locis ab eadem dependentibus, prout Tractatione Galliarum Regem inter & Sabaudia Ducem confirmatâ exprimentur, exceptâ: denique, ut loca ab utraque Parte eodem tempore restituerentur: Ad hæc Hispani, Se & hætenus obtulisse, atque etiamnum locorum omnium à Se in Sabaudia Mantuaque captorum restitutionem Dominis suis legitimis offerre; quandoquidem illa restitutio unicum & solum Pacis Italicæ conservandæ remedium esse videretur; hac lege tamen ac conditione, ut omnia à Galliarum Rege loca occupata similiter restituerentur. Galli, ut ab utraque Parte simul eodemque tempore Pignarolla cum locis suis dependentibus restitueretur, nec non Principis Margaritæ Jus competens reservaretur, concesserunt. De his itaque ab utraque Parte conventum fuit. Diebus vero paucis post Galli præter ea, quæ supramemorato Articulo concessa fuerant, voluerunt ut Casalia loca Helvetiorum milite præfidiario, Nomine ac Titulo Ducis Mantuani, reservarentur, atque in manus Eiusdem Annis singulis coram Regis Galliarum & Reipubl. Venetorum Deputatis jurarent; eâ lege tamen, ut à Gallis militi Præfidiario, & Governatori, qui jam nunc est, satisfieret. Ac si deinde Governator alius substitueretur, ut is à Duce Mantuano, Majestate Sua Gallia approbante, è Subditis Montferratensibus eligeretur. Quod tamen perinde est, ac si dixissent, Casalia, sicuti nunc à Gallis tenetur, Regis Galliarum imperio relinquendam esse; quamvis aliter prætendant. Quo contingeret, ut Veneti quoque Partem militum Helvetiorum, Casalia asservantium, exsolverent; idque in Pacis securitatem petere Se dixerunt, quo Rege Hispaniarum, dissolutâ Pace, Gallorum Regna invadente, Casalia tamdiu à Gallis teneretur, donec ejusmodi difficultas inter Partem utramque composita foret. At Rege Galliarum in Hispaniensem agrum irruptente, Casalia miles Præfidiarius obligatione ac devinctio, qua erga Galliarum Regem teneretur, liberaretur; Oppidumque Ducis Mantuani Imperio totum relinqueretur. Quod Galli quoque intendebant, ne Casalia atque universus Montferratensis ager ab Imperio Mantuano, in Principis alicujus Austriaci potestatem, sive conjugio, sive alio quovis modo, deveniret: Quem in finem etiam summè dictus Mantuanus Dux, Eiusdemque Mater tanquam Tutrix, Semet obstringere atque obligare deberent; Ipsus denique Papa Romanus, Duces Sabaudia, Florentia, Modena, Parmæque, uti quoque Respublicæ Venetorum, Genuæ, Lucæque, ut de hujusce rei securitate cavere vellent, rogandi forent. Ad hæc Hispaniarum Regis Legati responderunt, quæcunque de Casalia modo Galli proposuissent, nova quædam esse, iisque contraria, quæ paulo ante de eadem re concessa compositaque fuerant; ad Pacis autem Italicæ securitatem & conservationem quæcunque loca ab utraque Majestate occupata tenerentur, quibus etiam Casalia annumeratur, eodem tempore Dominis suis absque ulla limitatione, restituenda esse. Eapropter quoque Hispaniarum Regem, Spe Pacis

consequenda, Pinarollam Gallis concessisse, idque secundum oblationem istius Oppidi à Cæsarea Majestate propositam; quâ quidem Cæsarea oblatione declarandum fuerat, Regem Galliarum obtulisse, Se, quæcunque loca expugnata possideret, Principibus, qui ipsi antehac, atque etiamnum ab ipso belli initio Fœdere juncti fuerunt, redditurum esse: Hispaniarum vero Regem Duci Sabaudia, qui antehac bellum adversus Se paraverat, atque etiamnum gerebat, sua traditurum esse. Atque ut Regis Hispaniarum animus in omni Tractatione sincerus tantò melius pernosceretur, unam, ex hisce tribus, conditionem Pars utraque acciperet. 1. Ut Majestas Sua utraque, quæcunque in agro Montferratensi & Pedemontensi jam nunc possiderent, tamdiu retinerent, donec Liga seu Fœderatio Principum Italiae confirmata foret; quod quidem Pacis conservationi haud solum, sed & Gallorum quoque postulatae securitati plurimum inservire posset. 2. Ne Casalia in alterius, præterquam in Ducum Mantuanorum, potestatem traderetur, vel ut Papæ Romani aut Venetorum tutelæ ac fidei committeretur. 3. Denique ut munitiones quæcunque Casalienses diruerentur, adeo ut nequidquam inde dependens, sive directè sive indirectè, neque Præfectus, neque miles Regis utriusque sumptibus relinqueretur; hac tamen oblatione non obstante, Galli primis rursus petitionibus inhærebant, dicentes Articulum hunc nullam pati moram; Eapropter igitur Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentiarium Negotium illud Præpot. D. D. Ordinum Gener. Judicio Arbitrioque relinquentes, rationes suas Gallis adversas coram exposuerunt.

Galli quinetiam petebant, ut Tractatus Queyrascenses & Mouzonienfes executioni mandarentur, exceptis tamen iis rebus, quæ præsentis Tractatione mutandæ forent: Quibus Hispani responderunt, omnes difficultates, quæ inter Majestatem utramque intercederent, nullis exceptis, præsentis Tractationi inferendas esse, adeò ut minimè necesse foret alterius Tractationis mentionem fieri, sive ad aliam recurrere, quandoquidem ex eâ plus difficultatis, quæ exoptatam Negotii perfectionem impedire plus posset, exoriretur. At Galli contra affirmabant perquam necesse esse, ut in Tractatione Pacis Tractatus Queyrascenses & Mouzonienfes conservarentur, idque propter Pacis Italicae securitatem, & conservationem eorum omnium, quæcunque inter Sabaudia Mantuaque Duces composita & confecta existerent; insuper etiam offerebant ac promittebant, Se Duci Mantuano, quocunque loco visum foret, tantam pecuniæ Summam exoluturos esse, quantum memoratâ Tractatione Queyrascensi promiserant: quantum vero ad Mouzoniensem Tractatum attineret, velle Se, ut postremus cum Graubunteriensibus Mediolani initus confirmatusque Tractatus sibi exhiberetur, quo indicari ac demonstrari posset, quodnam moderamen huic Negotio adhiberi posset. His itaque Hispani satisfaciens dicebant, Regem Hispaniensem, quantum ad Tractatum Queyrascensem attineret, à sua Parte eundem observare cupere, eâ lege tamen ac conditione, ne Rex Galliarum deinde ea stipularetur, quæ non mediâtè ad se attinerent, quæque, ut jure optimo effecta redderet; à dicto Hispaniarum Rege nullâ ratione peti poterant. His igitur Galli acquiescebant, eâ lege tamen ac conditione, ut neutra Majestas Principibus, quorum interesset, Tractatum Queyrascensem violentibus quidquam auxilii subsidiique conferret; contra vero
arma

arma sua adversus ejusmodi omnes gestaret, quò eos ad ejusdem Tractatus observationem cogeret; postremò autem Mouzon. Tractatum, quantum Hispanos Gallosque spectaret, eo modo observaret, quo modo Anno 1617. observatus fuerat, nimirum ut Majestas utraq; ad Graubunterienses atque ad Valtelinenses aditus liberos haberet, eamq; Amicitiam & Societatem, quæ iisdem tunc temporis erat, perpetuò coleret. Ad hæc quinetiam Hispani Majestatem Suam, quantum ad se attineret, Queyrascensis Tractatus observationem promittere ac polliceri, neque justum æquumque judicare, ut plura à Se postularentur; sed vero non abs re videri, ut neque Majestati Hispaniarum, neque Majestati Galliarum cuiquam Principum dictum Tractatum Queyrascensem violantium, armisque belli contra nitentium, opem quamcunque ferre liceret. Galli Tractatus Queyrascensis observationi atq; executioni Hispanos devinctos prædicabant (quamvis nulla ratione sive æquâ, sive honestâ illud probare poterant, eò quod nemo plenissimâ Auctoritate à Rege Hispaniarum munitus intercessisset) quapropter etiam Galli prioribus suis petitionibus insistebant, ac petebant, ut Majestati utrique in dictas Graubunteriensium & Valtelinensium agros liberi semper aditus paterent: utque Veterum cum Graubunteriensibus & Valtelinensibus Fœderum, quondam cum Gallis initorum, Auctoritas conservaretur; denique ut in difficultatibus reliquis Commercium, Gubernationem atque inter dictos Graubunterienses ac Valtelinenses moderamen concernentibus, Tractatus Mediolanensis observaretur. Ad hæc Hispani ea, quæ ante, repetierunt; nec Majestatem Suam Regi Galliarum prohibitorum esse, quo minus aditus ad Graubunteriensium agros, quos competere sibi arbitrabatur, liberos patentisque haberet, aut quo minus veterum Fœderum observationem cum iisdem consequeretur: Sed vero quoniam Negotium illud ad Graubunterienses & Valtelinenses duntaxat attineret, cum iisdem quoq; conficiendum atque expediendum esse. Ubi tum Galli eâ lege ac conditione iis, quæ ab Hispanis de Tractatu Queyrascensi concedebantur, se accommodarunt, ut Majestas utraque promitteret fidemq; daret, se pro Authoritate suâ effecturam, ut omnis Tractatus violatio præveniretur atque illata resarciretur: ac si violationes non cessarent, ut Regi Galliarum cuicumque Principi, cui damnum infertur, succurrere licitum, Regi vero Hispaniensi adversæ Parti subvenire illicitum sit. Postremo ut Negotium universum Graubunterienses & Valtelinenses concernens, quo mens atque intentio Partis utriusque rectius pernosceretur, Regis Galliarum Plenipotentiarii literis mandari curarent. His itaque terminis præfens Articulus hæctenus relictus fuit.

Galli Fœdus aliquod inter Principes Italiæ conflare volebant, idque in securitatem eorum omnium, quæ præfenti Tractatione componerentur ac confirmarentur; de quo Negotio, Italiæ sc. Fœdus spectante, à Parte Regis Hispaniarum conventum fuit.

His insuper Galli adjungebant, illicò de mediis, quibus Fœdus illud inter Italiæ Principes effectum reddi posset, cogitandum esse. Eaque de causa cum Eorundem Principum Ministris, jam tum Monasterii commorantibus, agendum esse. His autem Hispani regerebant, Regem suum ad ejusmodi Fœdus ineundum promptum paratumque esse, cujusmodi in Italiæ securitatem excogitari atque

adhiberi posset: neque Regi Hispaniarum plura, quam iis, ad quos Negotium illud pertineret, proponenda, deque Negotio hoc, eo quo deceret loco ac tempore, agendum esse, quandoquidem à Majestate Hispaniensi majora postulari non possent. Galli tamen majorem in modum urgebant, ad Fœdus memoratum efficiendum, necesse esse, ut Regis Hispaniarum Plenipotentiarum tantopere apud Principum Italiae Ministros, Monasterii commorantes, quantopere Regis Galliarum Plenipotentiarum ad dictum Fœdus contrahendum urgerent. Hispani operam suam in Fœdere ineundo apud Principum Italiae Ministros pollicebantur; hac lege tamen, ut nihil intermitterent, ad Tractationem Pacis præsentem conficiendam confirmandamque; ac rationem, ob quam hætenus nondum conclusissent, hanc fuisse, ne Tractationis, quæ à Fœderati Belgii Ordinibus paulò penitius penderetur, secretiora proderent; in quem etiam finem Pars utraque fidem dederat. Quibus tum Galli, se etiam atque etiam scire velle, quantopere Galli apud Principum Italiae Ministros instarent; cupientes, ut dictum Fœdus inter Principes Italiae concluderetur prius, quam præsentis Tractationis Pacis Ratihabitio traderetur: interea autem temporis Rex Galliarum, quæcunque in Italia possideret loca, retineret, donec supradictum Fœdus inter Principes Italiae initum confirmatumque foret. Hispani ea, quæ supra, respondebant, nec quidquam aliud addebant: at Galli, se continuo Fœdus illud initum cupere, addebant, illud quam maximè Majestatis utriusque securitati inservire posse. Articulus itaque hætenus relictus fuit.

Porro autem Galli petebant, ut Domui Sabaudia, quantum ad Dotem Infantis Catharinae attineret, Hispani satisfacerent. Hispani Negotium illud variis temporibus Regem Hispaniensem inter & Sabaudia Ducem agitatum fuisse dicebant, atque ut ea, quæ inter Partem utramque composita ac confirmata essent, cognoscerentur, Actis Causæ utriusque & Scriptis, quorum copia Monasterii non daretur, peropus esse: interim tamen Hispani offerebant ac promittebant tantam pecuniæ summam à Rege suo exsolutam iri, quantam Dux Sabaudia æquam justamque esse judicaret. Quibus non obstantibus, Galli tamen instabant de prædicta dotis summâ detrahi posse, quantum Principi Margaritæ competere judicaretur; aded ut ab Hispaniarum Rege satisfaciendum foret; quibus Hispani, se, quæcunque de eâ re transacta forent, præstituros esse dicebant: at Galli, dictam pecuniæ summam quamprimum exsolvi, volebant. Ad quæ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum responderunt, sententiam à neutrarum Partium Judicibus dicendam, eumque, in finem tempus aliquod certum determinandum esse; cui quidem propositioni Hispani annuentes, universi Anni spatium concedebant, insuper etiam addebant, dictam sententiam omni ex Parte observandam, atque interea Principi Margaritæ, Eiusdemque Gnatae satisfaciendum esse. Galli vero tempus aliquod ad respondendum stipulati (postquam cum Ducis Sabaudia Legato consilium super hac re iniissent) se contentos eo dicebant; hac lege tamen & conditione, ut Hispani securitatem aliquam in pecuniæ exsolutionem exhibeant, quam *Rota Romana*, respectu Dotis Infantis Catharinae, persolvendam judicaret. Hispani Eiusdem *Rotæ Rom.* Sententiam concedebant, veruntamen ne qua ejusce securitas à Parte Hispanorum danda foret.

Galli, ut Partis utriusque Subditi secundum æquum justumque ubique locorum exciperentur, petierunt; iisdem bona sua restituendo; imprimis vero Duci Atriensi. Regis vero Hispaniensis Nomine locoque responsum fuit, ut, quantum ad Majestatem Suam attineret, Eandem curaturam ac prospecturam sedulo, quò Partis utriusque Subditis secundum æquum justumque distribueretur. Galli majorem in modum urgebant restitutionem bonorum Ducis Atriensis, in Regno Neapolitano, uti quoque bonorum omnium Ducis Bournonvillæ, & Croyæ, nec non Principis Espinoyæ, Comitis Egmontii; & reliquorum, qui bonis suis destituebantur, quiq; ante præsentis Tractationis Confirmationem ac Ratihabitionem proponentur. Hispani eadem, quæ de Atriensis Ducis bonorum restitutione, respondebant; adjungentes, reliquos omnes Regis Hispaniarum Vasallos subditosque existere, læsæque Majestatis criminis ante utriusque Regis bellum arcessitos, atque à judicibus damnatos esse. Galli, omnibus & singulis, qui Regis Galliarum signa sequuti fuerant, imprimis autem Duci Atriensi, si non ex omni, saltem ex aliqua Parte satisfieri volebant; dicentes, iis bonis, quæ Regis Hispaniarum Nomine ac titulo Ejusdem Domus scutifero tradita fuerant, satisfieri posse. Batavis quinetiam signa Regis Galliarum sequutis, omnia bona, jura, privilegia dignitatesque reddendas esse; idque eo modo, quo vi Tractatus Madricensis cum Duce Bourbonnensi, ac vi Tractatus Præpotent. D. D. Ordinum Gener. cum Seniori Principe Espinoyæ actum fuit. Hispani, justam æquamque satisfactionem iis datam iri, promittebant, qui Ducis Atriensis Nomine insignirentur: quamvis neque Italicâ, neque Familia Aquavina oriundi existerent, idque Rex Hispaniarum determinaret: Regem quinetiam Hispaniensem Duci Bournonvillæ, Principi Espinoyæ, Comiti Egmontii, cæteris, qui Regis Galliarum militiæ fuerunt, bonorum omnia, quæ adhuc supersunt, sub condonationis forma, Rege ac Regina Galliarum petentibus, redditurum esse, nimirum si Rex Galliarum omnibus, qui à Partib. Regis steterunt, sua quæcunque restitueret; adeo ut ab utraque Parte bona omnia actionesque subditorum reddenda, atque in eum, in quo ante bellum fuerunt, locum restituenda forent; versuris nihilominus jam præteritis exceptis, quas neutra Pars exsolvere teneretur, atque imprimis à Regis Hispaniarum Parte Domino Baroni Pictaviensi, Dominæ Isabellæ Burgundensi, Dominæ Marchionis Marvayæ Viduæ, Dominæ Pordevaucensis Ducis Viduæ, D. D. Dynastis Sceyensib. Marchioni Varamboniensi, Comiti S. Amoutii, aliisque qui ante præsentis Tractationis Conclusionem sese offerent, satisfaciendum esse.

Galli clariorem satisfactionis, Duci Atriensi præstandæ, declarationem postularunt; simul etiam voluerunt, ut Regis Hispaniarum subditis Vasallisque Regis Galliarum Partes sequutis, vi Tractationis ineundæ, non autem condonationis offerendæ, bona omnia restituerentur; quemadmodum superioribus Tractatibus factitatum fuit, Eorum voluntati atque arbitrio, qui sese in Gallias receperunt, commisso, ita tamen ut bonis suis uti liceat. Hispani autem promittebant, causam Ducis Atriensis eodem temporis spatio confectam, ipsique à Rege Hispaniensi æqualiter satisfactum iri, prout Majestati Suæ æquum justumque videretur. Ac quantum ad Regis Hispaniarum Vasallos attinet, qui semetipsos Regis Galliarum fidei ac clientelæ commiserunt, iis jam bona, quæcunque adhuc supersunt, resti-

tuta

tuta iri, eâ lege tamen ac conditione, ut à Regis Galliarum Parte idem similiter subditis Vafallisque, qui ad Hispaniarum Regem se contulerunt, fieret. Ad hæc Galli responderunt, quantum res Atriensis Ducis spectaret, interea, dum Neapoli sententia iudiciumque expectaretur, Regem Hispaniensem Dominia Aquaviniensis Domus, quæ à regno Galliæ hæctenus dependerunt, restituere debere; eâque conditione summedictus Comes promitteret fidemque daret, Se Majestati Sux Galliæ Actiones quascunque, siquidem causam vicisset, traditurum esse, omni ulteriore remuneratione, præterquam Marchionatus Vitontnesis restitutione exceptâ. Eo igitur loco supradictus Articulus à Parte utraque relictus fuit.

Galli insuper postulabant, ut Publicationum seu Confiscationum, Repressaliorum, Commerciorumque Negotium debito & consueto Tractationis modo dirigeretur: ac, si mutatio quædam nova oboriretur, ea Partis utriusque consensu componeretur: quibus Hispani contentos Se esse dicebant. Atque utrique annuebant, ut ab hoc quoque die Articulorum Propositio sive Conceptus quidam, Repressalia, Commercia cæteraque concernens institueretur, quò dictum Negotium tantò magis promoveri posset.

Galli quoque eos omnes & singulos, qui Se Tractationi præfenti inclusos velent, eâ auctoritate ac potestate mutua nominandos esse, ut sex Mensium intervallo alias eidem includere Parti utrique integrum ac licitum foret, Parte videlicet utraque annuente. Hæc quoque Hispani concesserunt.

Ad Lotharingiam quod attinebat, Galli similiter jus quodcunque Parti utrique competens, imprimis autem in Regnum Navarræ, salvum atque integrum volebant, ad modum Tractationis Verviniensis. Quibus Hispani concesserunt, quantum ad juris Parti utrique competentis reservationem attineret, Tractationis Verviniensis modum formamque observatam iri. Galli majorem quoque in modum urgebant, ut regni Navarræ mentio fieret, concedentes nihilominus, ut petitionibus Suis, non per armorum sed Amicitia ac compositionis modum, annueretur. Hispani autem, ubi Navarræ, ibi quoque Burgundiæ mentionem fieri oportere declarabant, eo quod jus illud Parti utrique competens omni fide ac sinceritate esse oportebat. Galli Navarræ juris competentis specificationi insistebant, neque reciprocum illud Burgundiæ à Parte Regis Hispaniarum concedebant. Quibus Hispani, ab utraque Parte juris competentis Renunciacionem, ad modum Tractationis Verviniensis, instituendam esse dicebant.

Quod tamen Galli admissuros Se esse negabant, sed vero juris in Navarram competentis expressioni insistebant, neque Burgundiæ insertionem concedebant. His itaque Hispanis abnuentibus, Galli responderunt, Se jus Majestati Sux Galliæ in Navarram competens neutiquam omittere velle; nihilominus tamen Hispanis concedere, ut quidquam etiam, cujus Renunciatio nulla facta fuerat, salvum atque integrum reservarent; quibus tum Hispani, nunquam Se Ducatui Burgundiæ renunciassent, responderunt; Ideoque jus illud sibi competens, secundum ipsam Gallorum oblationem, reservare licitum sibi atque integrum esse.

Galli captivorum omnium, quinetiam D. Duarti de Bergance relaxationem, ab utraque Parte concedi, fidemque dari volebant, Eos omnes & singulos ab hoc usque

usque die non pejori modo exceptos iri. Ad hæc Hispani, Ducem Duartum non bello captum, sed Regis Hispaniarum Vasallum existere, in quem nemini, præterquam Majestati Suæ, quidquam juris reliquum esset: Interim tamen Pacis Tractatione confirmatâ, Reginæ Galliæ Ejusdemque Filio Regi licere, quemcunque cuperent, Intercessorem Patronumque D. Duarti ejusque Causæ apud Regem Hispaniensem parare atque adhibere. Sed quod ad reliquos Partis utriusque captivos attineret, Se petitionibus Gallorum annuere dicebant: Gallis autem D. Duarti liberationem urgentibus, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii responderunt, Eum Cæsareæ Majestatis seu Regis Galliarum fidei eâ lege interea committi posse, ne Eundem in Portugalliam dimitterent, neve auxilium, quodcunque directe sive indirecte, sive fratri Ejusdem sive Portugallis suppeditarent; denique ut Depositarius horum omnium observationi semetipsum obstringeret. Hispani, postquam pluribus super Negotio hoc disseruissent, responderunt, Se harum conditionum alterutram admissuros esse, nimirum, ut D. Duartus sive Cæsareæ Majestatis, sive Regiæ Galliarum fidei committeretur, id vero Tractatione quadam privata expediendum esse; relicto tamen Majestatis Hispaniarum arbitrio, quænam conditionis utriusque placeret, ea quidem ne in Portugalliam dimitteretur, neque fratri ejus aut Portugallis subveniretur. His quidem Galli contentos Se agebant, interim tamen plenissimam D. Duarti libertatem absque ulla conditionis infertione petebant, concedentes, ut privata quædam ea de causa Tractatio institueretur. Quo quidem in loco supramemoratus Articulus, absque ulteriore Hispanorum responsione, transmissus fuit.

Galli insuper proponebant, de utriusque Partis Deputatis trium Mensium spatio mittendis, qui ordinem aliquem locorum Gallis tradendorum instituerent, reliquosque Articulos, qui præsentem Tractatione infecti mansuri essent, componerent; cui equidem propositioni Hispani annuebant; simul etiam concedebant, ut de locorum, quæ utrinque commodiora viderentur, per Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Intercessionem, permutatione ageretur. Gallis autem Articulum de Sabionettensi Negotio repetere occipientibus; Hispani responderunt, illud universum à Concilio Cæsareo confectum existere, utpote cui jus integrum in Partem utramque compètebat, quæ Semetipsam dicti Concilii Cæsarei judicio submiserat; proindeque ad præsentem Tractationem neutiquam attinere.

Hoc igitur loco universa Gallos inter & Hispanos Tractatio, post tot tantasque Regis Hispaniarum oblationes, relicta fuit. Adeò ut facili Negotio videri possit, quam negligenter tam exoptato Pacis Negotio Galli studebant, simul etiam quam parvi Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Intercessionem æstimabant: quippe pluribus compertum est, ipsos non à petitionibus duntaxat magnis ne latum quidem digitum destitisse, præterquam quod media, quæ ipsimet proposuerunt, quantumvis honesta, æqua justaque rejecerint; verum etiam sæpenumero ea, quæ ante concesserant, postmodum denegasse, & nova paulatim petitionibus suis addidisse, & quæ præsentem Tractationem, aut Regnum utrumque ne minima quidem Parte spectarent, proposuisse, Pacis quinetiam Tractationi moras quam maximas injecisse. Exempli gr. quod Fœdus inter Italiæ Principes ante præsentem Tractationem

nem contractum, res quinetiam Graubunterienfes, Valtelinenfes Mantuanosque concernentes, absque ulla Eorundem intercessione à semetipsis decisas, Hispanos denique pro exteris ac peregrinis Subditis absque ulla potestate obstrictos atque obligatos voluerunt. Contra verò cognitum satis perspectumque fuit, nihil quidquam à Rege Hispaniarum intermissum fuisse, quo animi sui sinceri fidelisque indicium faceret. Eapropter etiam Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis visum consultumque fuit, ne quidquam de hac re amplius ageretur, quamdiu Plenipotentarii Hagæ Comitum commorarentur; quandoquidem certum erat, si remedium aliquod adhiberi potuisset, quò Galli ad Pacem, à qua tamen animum suum tam alienum habebant, impelli poterant, id solummodo propter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. cum Hispanis conclusionem ac confirmationem futurum fuisse. Nec non & illud certum erat, quod Galli non nihil subverebantur, ne Præpotentes D. D. Ordines Gener. eorum omnium, quæ inter ipsos cum Hispanis acta fuerant, à Legatis & Plenipotentariis certiores redderentur. Quod tamen Gallorum Ministri majorem in modum, ne per literas Deputantibus Suis indicarent, rogarunt. Quod profecto à veritate haud longè alienum erat, propterea quod judicarent, si Præpotentes Ordines per Plenipotentarios Suos rerum omnium participes redderentur, continuò impellerentur, ad propiores tantæ moræ rationes jure meritoque à Gallis exigendas; quas si reddere negarent, Suam cum Rege Hispaniarum Tractationem seorsim à Gallis confirmarent. Hisce igitur aliisque de causis Comiti Pernerandæ visum fuit, ut Scripta hæc, quibus omnia, quæ Gallos inter & Hispanos, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis intercedentibus, acta propositaque exprimuntur (quamvis Præpotentium D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentariis datum concessumque fuerat, ut, quæcunque à Rege Hispaniarum Articulatim proposita concessaque forent, ad eum usque locum, in quem universa Tractatio hactenus perducta fuerat, omnibus insuper novis petitionibus, adjectionibus, commixtionibus, quas Galli quotidie excogitant, additis, Regis Hispaniarum Nomine locoque conficere ac confirmare) Domino Marchioni de Castel-Rodrigo viro prudentissimo ac sapientissimo traderentur, Ipseque simul cum Instructione quadam, à Celsitudine Sua conscripta, Hagæ Com. delegaretur, quo absque ulla mora Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. simul etiam Celsissimo Arausionensium Principi & quorum intererat, iniquam prorsus atque injustam Gallorum Tractationem, simul etiam Regis Hispaniarum sincerum fidumque animum, demonstrare posset. Quandoquidem negare minimè possent, eoque perventum fuisse, Regemque Hispaniensem absque ulla cautione ac reservatione concessisse, quæcunque Gallos immediate spectarent; quippe cætera vel ad Ipsos neutiquam attinebant, vel exigui plane momenti erant, nisi ut per ea, quæ producebant, Pacis Confirmationi moras injicerent, eamque prorsus abrumperent. Neque etiam verisimile videtur, quenquam inter Præpotentes D. D. Ordines Gener. quantumvis Gallorum causis faventem, existere, qui dicere non verebitur, Præpotentes D. D. Ordines Gener. Regis Galliarum tam injustis tamque iniquis petitionibus obstrictos se obligatosque teneri, sed vero eodem acquiescere posse, quod commodorum maximorum, quæ Gallis ab Hispaniarum

niarum Rege non Belgii duntaxat Provinciis, sed in universo quoque terrarum Orbe, respectu conditionum à Majestate Sua Gallis concessarum, idque propter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. intercessionem, oblata fuere, causæ extiterint, iisdemque liberè licere (propterea quod difficultatum omnium renunciatio, quam Rex Hispaniarum Eorum judicio arbitrioque commiserat, omni ex parte summedictos Ordines Generales excusare debeat) à Gallis semetipsos sejunctos habere, neque à quopiam Fœderis Securitatis reliquarumque Fœderationum, quæ à Gallis perperam allegabantur, violationis sive transgressionis accusari posse.

Postea vero Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarium ceu Mediatores Comiti Penderandæ sequentia, difficultatum Gallos inter Hispanosque componendarum, media proponebant, Eum rogantes, num hæc ipsi placerent? respondit, Se cum Regis Galliarum Plenipotentiarium super iis acturum esse.

Gubernator sive Præfectus Casaliensis à Duce Mantuano constituetur, ex ipsius subditis,isque in manus summe dicti Ducis, coram utriusque Majestatis Venetorumque Commissariis, simul cum milite suo præfidiario jurabit.

Milites Præfidiarii, partim ex Helvetiis, partim è Ducis Mantuani subditis, conscribentur.

Militis Præfidiarii stipendium Commissario uni, cui id Negotium, sive à supramemorato Duce, sive à Venetis demandabitur, tradetur, qui Ejusdem Ducis Nomine ac titulo dictum stipendium militi Præfidiario exsolvet.

Tractatio quædam privata cum summememorato Duce ea de causa instituetur, donec ipsemet annum ætatis suæ vicesimum & quintum sive Annum . . . excesserit; eoque non obstante, promissio illa, nunquam scil. dictum Oppidum, sive Conjugio, sive alio quocunque modo, in alterius Principis Regisque potestatem traditum, contra vero Imperio Mantuano semper relictum iri, sincere fideliterque observabitur.

Rex Hispaniarum à Tractatione fidem dabit, Se nunquam locum aliquem Montferratensem oppugnaturum esse; insuper etiam Italiæ Principes ab utraque Majestate rogabuntur, ut à Gallis propositum Fœdus inter Se constare velint, partim in Tractationis inter Majestatem utramque ineundæ securitatem, partim in promissorum, de Casalia Imperio Mantuano relinquenda, certitudinem; absque ulla tamen præsentis Tractationis intermissione.

Quantum ad Tractationem Queyrascensem attinet, Articulus à Rege Galliarum propositus observabitur, hac tamen adjunctione, ut tam Sabaudia quam Mantuanis Ducibus salvum atque integrum maneat proponere atque exhibere damnum & detrimentum, quodcunque ex ea Tractatione percepturos Se esse arbitrabuntur; Idque vel Amicitia vel Justitia viâ, absque ullo tamen actu hostilitatis sive armorum auxilio, futurum est.

Graubunterienses & Valtelinienses, eo, in quo nunc sunt, loco relinquentur, eâ lege tamen ac conditione, ut respectu Gubernationis quatuor Mensium spatio, post præsentis Tractationis confirmationem, suam declarare sententiam exponereq; velint, quò ab utraq; Majestate Sua Negotium sedulò confici ac curari possit.

Graubuntèrienses insuper & Valtelinenses Regi Galliarum patentem semper ad agros suos aditum concedent, &, quod olim cum summedicto Rege Fœdus contraxerunt, idem jam nunc cum Eodem, cumque Rege Hispaniarum observabunt; sic tamen, ut neque Gallis neque Hispanis id ipsum impedire unquam liceat, neque de Tractatione Mouzonienfi & Mediolanenfi quidquam proponi concedatur.

Hispani, quodcunque modo severissimo à *Rota Romana* conclusum confirmatumque fuerit, fideliter observare ac conservare tenebuntur.

Pars utraque Articulo vicesimo primo, & vicesimo secundo Tractatus Verviniensis Semetipsam accommodabit; Sic tamen, ut utrique terminis generalioribus reservare liceat, quodcunque superioribus Tractatibus non renunciaverit; aut si Galli jus sibi in Navarram competens salvum atque integrum voluerint, ut idem etiam Hispanis in Ducatum Burgundiæ cæteraque loca, superioribus Tractatibus expressa, quibus jus salvum atque integrum cupierunt, reservare licitum sit.

Rex Hispaniarum D. Duartum de Bergance Cæsareæ Majestatis fidei commissurus est, Ipsumque prorsus impulsurus est ut promittat fidemque det, Se neque Fratri Suo neque Portugallis, sive directe sive indirecte, opem quamcunque laturum esse.

Ducis Atriensis satisfactio Regis Hispaniarum voluntati ac benevolentiae relinquetur, sive Articulo quodam privato promittetur, semel ipsi, seu quotannis, sub stipendii formâ, satisfactum iri.

Quibus perlectis, supramemoratus Comes Penerandæ Præpot. D. D. Ordinum Generalium Legatis & Plenipotentariis per Dominum Brun indicari jussit, Se propositos ab Iplis Articulos perlegisse, Seque pro arbitrio suo iis accommodaturum esse.

Posthæc autem evenit, ut Regis Galliarum Legati & Plenipotentarii, quò tandem ad Articulos compositionis, à Fœderati Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis Regis Hispaniensis Legatorum & Plenipotentiariorum Nomine locoque propositos, responderent, nono die Decembris Anno 1646. sequentia literis conscripta tradiderint.

Primum omnium, quandoquidem Urbs Casalia, in agro Montferatensi sita, Eiusdemque Incolæ Ducis Mantuani Subditi existant, æquum justumque esse, ut Subditus Montferatensis ejusdem Civitatis Governator constituatur; alioquin enim necesse fore, ut Ducis Mantuani Subditi in Gallia commorantes, aut domicilium fixum habentes, ad dictam præfecturam æquè ac Mantuani admittendi essent.

Nullum quinetiam Regis Hispaniarum Commissarium ibidem loci admissum iri, partim, quod Oppidum ipsius Imperio neutiquam subjiciatur, partim, quod affinitas illa nonnihil suspiciones concitaret.

Milites Præfidiarios nullo modo milite peregrino permistos, sed Helvetios duntaxat admissos iri, propterea quod juramento præstando, exprimi deberet, ejusmodi devinctio, quæ Subdito omni ex parte adversaretur.

Cum Duce Mantuano compositum iri, quamdiu supradicta devinctio atque obligatio sit duratura.

Executionem inter Majestatem utramque admitti non posse, idque propter rationes oretenus D. D. Mediatoribus propositas.

Insuper etiam finem hujusce Articuli à reliquâ securitate ac facilitate, quæ ab Hispanis proponenda veniet, dependere.

Regis Galliarum Plenipotentiariorum censere etiam, ut eodem tempore Carolomontium, Philippopolis & Mariæburgum Principatui Leodiensi restituantur, eâ lege tamen ac conditione, ut in Regis Hispaniarum commodum eandem securitatem procurare liceat, quæ à Parte Regis Galliarum in Negotio Casaliensi procurata fuit. Quoniam nulla discriminis causa nullaque ratio in contrarium adferri possit.

Quæcunque Articulo Queyrascensis Tractationis addentur, discordiæ causam maximam fore, unde postmodum bellum exoriri posset, quod tamen omni studio ac diligentia cavendum venit.

Articulum Graubunterienses & Valtelinenfes concernentem admissum iri, ac, si quid postmodum adjungendum sive demendum sit, dicto Articulo insertum iri. At vero quæstionem aliquam exortam esse propter Tractatum quendam inter utrumque Regem ante tempora belli initum, itemque propter alium tempore belli ab alterutro confirmatum, neque ullam dari posse rationem, ob quam alter in dubium vocetur, alter vero dissolvatur.

Quod vero ad res Gallor. attinet, nullum aliud remedium, præterquam quod propositum fuit, adhiberi posse; ac, si improbatum fuerit, cum ipso Ducis Sabaudix Legato agere licitum rejectum, idque Papæ Romani Nuncii intercessione, sive alio quocunque medio optimo, esse nisi per utriusque Partis Arbitros, numero æquales, rem omnem confici malint.

Respectu autem Navarræ, Articulum ab utraque Parte unum omissum, neque tamen præsentem Tractationem intermissam iri.

Quod si concessum fuerit id, quod præsentem Articulo de D. Quarto Cæsareæ Majestatis fidei committendo ac libertati ante Tractat. hujusce confirmationem restituendo asseritur, nullas prorsus discordiæ causas propositas iri: sed vero, si intelligatur, ut Cæsareæ Majestatis fidei duntaxat, post Tractat. confirmationem, committeretur, neque illud, neque promissum eâ de causa datum, acceptum iri.

Rem denique gravem magnique ponderis, quantum ad Ducem Atriensem attinet, postulari; quandoquidem de magnis aliquot Dominiis, quorum nonnulla Regis Hispaniarum imperio adjuncta sunt, agatur.

Quapropter etiam hæc scripta à Regis Galliarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis tradita fuere.

Quandoquidem autem difficultates, quæ in prætensionum seu Juris Competentis Regis utriusque Inquisitione obortæ fuerunt, præsentis Tractationis Conclusioni impedimento maximo existere, summumque bonum, quod inde ad universum Orbem Christianum perventurum est, longissimè differre potuissent: idcirco in spem Pacis compositum concessumque fuit, ut Pars utraque retineret sibi que propria reservaret, Oppida, agros, Regiones, Castella Dominiæque cum

omnibus locis ab iisdem dependentibus, quæ hoc tempore aliquo in loco possidet, sive in Belgii Provinciis, in Comitatu Burgundiæ, Rosselloniæ, Cataloniæ in *Anglia Elbanenji*, sive in oris Etruriæ, quemadmodum sequentibus ordine dicetur.

Simul etiam universa & singula Oppida & Territoria Veurnæ, Winoci-Bergæ, Castelli, Corteriaci, Grevelingæ, Duinkeræ, Borburgi, Linçæ, Mardici, Armenteriæ, Cominii, *La Mote au Bois*, Watenii, Ländreceii, Maubogii, Dampullerii, Theonivillæ, Serichii, *Longuy*, Ivoëii, Veltherani, S. Amandi, Polignii, Jouxii, Longiæ, Saylinerii, atque alia Oppida, loca, Castella & arces, quæ hoc tempore occupatæ tenentur in Burgundia; eum ad modum quoque reservabitur universus Artesiæ Comitatus, cui etiam adjungendum venit Oppidum Arlevium, cum Esclusæo, exceptis tamen, S. Odomari Fano, Ariâ, Bassæo, Eorumque locis, ab iisdem dependentibus, quæ omnia & singula dehinc atque perpetuo Christianissimo Regi Galliarum, Eiusdemque Successoribus Galliarum Regibus, vi præsentis Tractatus, propria sunt futura, neque ulla dehinc à Regibus Hispaniarum, Eorumve Ducibus, Principibus, aliisve ab Eorundem Parte stantibus, molestiâ in dictorum locorum possessione afficientur, quocumque tandem prætextu id evenire queat; sive Eorundem Incolæ Subditique antehac cum reliquis locis subiectis onera imperata solverint, sive Regum Galliarum Eorumve Præfectorum imperio subiecta fuerint. Sic tamen, ut hisce omnibus comprehendantur Vasalli, Incolæ Subditique, loca quæcunque, municipia, pagi, Parochiæ, Sylvæ, Flumina, universus ager patens, & quidquid ad illa pertinet, sive ab illis dependet. Eaque propter etiam summe dictus Rex Hispaniarum renunciat, tradit, ac propria cedit, quemadmodum etiam Eiusdem Legati Extraordinarii & Plenipotentiarii Ipsius Nomine locoque per præsentis renunciant, tradunt ac Regibus Galliarum dehinc propria concedunt, Actiones quascunque, jura & privilegia, quæ summe dicto Regi Hispaniarum Eiusdemque Successoribus Hispaniar. Regibus quacunque de causa competere possunt in ea, quæ supradiçta sunt, loca, Oppida, Territoria, Arces, Castella, Ditiones, Præfecturas, Balivatus, atque in omnes & singulas Parochias ab iisdem dependentes. Quibus similiter, ut dictum est supra, omnes & singuli Vasalli, Incolæ Subditique, loca, municipia, pagi, Sylvæ, Flumina, atque omnis denique ager patens, & quidquid ad illa pertinet, vel ab iisdem dependet, comprehenduntur. Quæ summe dictus Rex Hispaniarum Regi Galliarum Eiusdemque Successoribus propria tradit, utque dehinc ab iisdem propria occupentur concedit; non obstantibus tamen legibus sive Statutis queiscunque, sive Tractatibus in partem contrariam initis, qui omnes & singuli dehinc nullius habebuntur pretii.

Insuper etiam Regi Galliarum Eiusdemque Successoribus Galliæ Regibus irrevocabiliter & vi præsentis Tractationis in æternum proprius erit Comitatus Rosselloniensis, quo contineri dicuntur omnia Dominia, Oppida & Jurisdictiones, quæ trans montes Pyrenæos, Galliam versus, sita sunt, cum omnibus Suis Vasallis, Subditis, Locis, pagis, municipiis, Parochiis, Sylvis, Fluminibus, agro patente, & quicquid ab eodem comitatu dependet; similiter quoque portus Rosarum & Cadacquensium, & quæ eidem adjacent, oppida, portus, loca, municipia,
Pagi

Pagi & Parochiæ, juxta oras maritimas dictorum oppidorum, à Rosis & Cadac-
quensibus usque ad Rosselloniense oppidum Galliæque regnum, cum omnibus
Suis Districtibus, & quæ inde dependent. Ac quamvis oppida quædam, loca,
Jurisdictiones, & Dominia, quæ ab hac parte saltuum Pyrenæorum, cæterorum-
que oppidorum, portuum, locorum, municipiorum, Parochiarum, juxta oras
maritimas, ab hac parte Rosarum, Cadacquensium, & quæ eodem spectant, sita
sunt, antehac annexa fuissent alicui Comitatu, Jurisdictioni & Dominio, neque
hactenus à Comitatu Rosselloniensi dependissent, nihilominus tamen summe
dicto Regi Galliarum in æternum propria futura sunt; quemadmodum quoque
omnia loca, quæ à Comitatu Rosselloniensi supramemorato dependent, aut si
quæ ab altera Pyrenæorum saltuum Parte, Hispaniam versus, sita forent; ea lege
ac conditione, ut nequidquam molestiæ, sive injuriæ, quocunque tandem præ-
textu vel occasione, à summedicto Hispaniensi Rege Ejusdemque Hæredibus,
aut Domus Sux Principibus, vel ab alio quocunque Majestati Sux Galliæ Eju-
demve Successoribus Regibus, in dictorum locorum, Dominiorum, Jurisdi-
ctionum, Oppidorum & Comitatum possessione & proprietate inferatur; Ea-
que propter summemoratus Hispaniarum Rex, tam pro Sua quam Successorum
suorum parte, renunciavit, tradidit, concessitque, quemadmodum quoque Eju-
dem Regis Legati & Plenipotentiarum Regis Sui Nomine locoque per præsentem
Pacis Tractationem irrevocabiler atque in perpetuum renunciarunt, tradiderunt
& concesserunt, in commodum ac possessionem summedicti Regis Galliarum
Ejusdemque Hæredum & Successorum, aut quibus competet, omne Jus, Actio-
nes & Prætensiones, quas Rex Hispaniarum Ejusdemque Hæredes & Successores
Reges aut habent, aut ratione aliqua habere possent sive in universum Rossello-
niensem Comitatum, Oppidum Rosarum, Cadacquensium cæteraque oppida,
loca, Portus & Dominia supramemorata, quæ cum omnibus Suis Incolis, Subdi-
tis, Vasallis, locis, oppidis, municipiis, Parochiis, sylvis, fluminibus, agro paten-
te, & quæcunque ab iis dependent, Rex Hispaniarum, tam Suo quam Hære-
dum Suorum & Successorum Regum Nomine locoque, dehinc in perpetuum à
Rege Galliarum occupari ac propria possideri sinit, permittit, concedit, non ob-
stantibus tamen legibus, Statutis & Tractatibus in partem contrariam initis con-
firmatisque, quæ omnia & singula vi præsentis Tractationis Eorumque lo-
corum omnium renunciationis ac traditionis abrogantur, ac pro nihilo ha-
bentur.

Similiter etiam, vi præsentis Tractationis, Portus Longonensis & Piombinen-
sis, cum omnibus & singulis suis oppidis, locis, municipiis & agro patente, quæ
in Insula Elba atque in oris Tosc. maritimis sita sunt, irrevocabiler ac per-
petuum summè dicto Regi Galliarum Ejusdemque Hæredibus & Successoribus
Regibus propria futura sunt, quo dicta loca, oppida, municipia & quæ inde de-
pendent, eodem jure, eodemque modo possidere possint, quo jure quoque modo
Rex Hispaniensis ea omnia ante hunc diem possedit. Quapropter etiam ea omnia
& singula, tam pro Sua quam Hæredum & Successorum Suorum Parte, Regi
Galliarum Ejusdemque Hæredibus & Successoribus Regibus irrevocabiler at-
que in perpetuum, vi Præsentis Tractationis, tradit, renunciat, concedit, quemad-
modum

modum eadem per Legatos & Plenipotentarios Suos, Suo Nomine loquoque tradit, renunciat ac concedit cum omnibus Suis Actionibus & jure, quod Regi Hispaniarum Eiusdemque Hæredibus & Successoribus, quocumque tandem modo, competere posset in loca jam supramemorata.

Ad Scripta illa, quæ à Galliarum Regis Legatis & Plenipotentariis Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis, atque ab iisdem Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis vicesimo die Decembris, Anno 1646. tradita fuere, sequentia in Præpotentium D. D. Ordinum Instructionem allegantur.

Quod videlicet Scripta illa sine ratione habeantur instar Responsionis ad media compositionis, quæ Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentarii proposuerunt, propterea quod dicta compositionis media à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis solummodo adhibita fuerint, quæque ab iisdem eodem tempore alterius Partis Legatis & Plenipotentariis tradita, atque à Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis accepta, à Regis Galliarum vero rejecta fuere, in omnibus Suis Articulis punctisque, imprimis autem in eo Articulo, quo agitur de præsidio Casalensi, de Gubernatoris electione, de juramento à militibus coram Commissariis præstando, de tradenda obligatione à Duce Mantuano temporis, quo Casalia Domino suo legitimo restituetur, determinationem certam spectante, de Tractatu Queyrascensi, Mouzonensi & Mediolanensi, de Graubuntensibus & Valtelinensibus, de Infantis D. Catharinæ dotis exsolutione, de juris in Navarram reservatione, de Domini Duarti de Bergance liberatione, de Domini Anglurensis, qui Dux Atriensis dicitur, satisfactione; Insuper etiam quod Scripta illa nova ac varia quædam contineant, quæ ne minima quidem ex parte Gallorum causas spectant, sed vero adversantur ac contrariantur debito modo Tractationis, qua Regis Galliarum Legati & Plenipotentarii, jam à decimo & septimo die Septembris, proximè elapsi, declararunt, Sese mentem suam ad omnes prætensiones coram Præpotentium D. D. Ordinum Legatis & Plenipotentariis explicuisse, qui eadem Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis eo quoque die in Hospitio Suo retulerunt.

Novitates illæ consistunt in eo, quod Articulo septimo Declarationis, quam Galli ad Articulos seu media à Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. proposita adhibuerunt, intermixta sit restitutio Charlemontii, Arcis Philippeæ, & Marienburgi Episcopatus Leodiensis, cujus quidem rei mentio nulla sive mediis ipsis compositionis, sive propositionibus antehabitis facta fuit: quippe Rex Hispaniarum supradicta loca jam ante ætatem possedit: In eo quod inter loca, quæ Rex Galliarum à Rege Hispaniensi in Belgii Provinciis occupata possidet, Serichium & Longuya intermiscantur, quæ quidem loca Duci Lotharingio competunt, atque in Comitatu Burgundiæ, Poligny & Lyone de Sanvier sita sunt, quæ à Rege Galliarum neutiquam possidentur; simul etiam Joux, quod à Tribuno Legionis, Germano quodam, tenetur, qui agnoscere nunquam voluit, Se oppidum illud pro Rege Galliarum asservare, quique semper privatim Nomine ac Titulo Suo de Induciis Armarumque cessatione, deque Neutralitate cum dicto Comitatu Burgundiæ, absque ullo Regis Galliarum interventu, cum Burgundiæ Ordinibus egit.

In eo quod Galli universam Artesiam Regi Galliar. propriam esse velint, Fano S. Odomari, Atrebato & Bassæo exceptis, pro eo quod universam Artesiam Regi Hispaniarum propriam darent, Atrebato, Hefdino, Baupameo, cæterisque locis, ibidem à Gallis occupatis, exceptis; Idque secundum propositiones ea de causa institutas, quodque inter loca, quæ Galli in Artesia tenent, Atrebatum & Escluseum annumerentur.

In eo quod, postquam primaria loca illa, quæ Galli tam in Belgii Provinciis, quam in Comitatu Burgundiæ possident, non paucis, quæ dictum est ipsos non possidere, additis, expressa atque inserta fuerint, hæc verba & alia loca, oppida atque arces quæ à Gallis occupatæ fuere, adjungantur; pro eo quod aut locorum specificationi inhærent, aut omnia terminis generalioribus includerent, prout Propositionibus & Responsionibus, utrinque traditis, factum fuit.

In eo quod Comitatu Rosselloniensi, prout utrinque concessum fuerat, acquiescerent, jam nunc portus utrosque & Rosarum & Cadacquensium postulent, qui nullo modo ad dictum Comitatum pertinent; reliqua vero oppida, portus, municipia, pagos, loca, Dominia, & quæcunque ab iis dependent, quæ ab hac parte saltuum Pyrenæorum Galliam versus sita sunt, seu quæ in oris maritimis ab oppidis & Rosarum & Cadacquensium sejungendo, ad Comitatum Rosselloniensem usque, quamvis loca quædam à dicto Comitatu nullo modo dependant, nihilominus tamen Rex Galliarum, quæcunque ab alia Parte saltuum Pyrenæorum ad Hispaniam vergunt, sibi propria postulet.

In eo quod adversus Declarationem multoties à Gallis habitam, de restitutione locorum omnium ab utraque Parte in Italia captorum (Pinarolla duntaxat excepta, quæ Gallorum propria foret) jam nunc Portus Longoniensis & Piombinensis, uti quoque oppida, municipia, Parochiæ, & quæcunque dependent à locis in Insula Elba in oris Etruriæ sitis, à Gallis postulentur.

In eo quod Galli dicta loca sub formâ conjunctionis repetant, ac si à Regno Galliæ quondam bello sejuncta fuissent, idque sub forma restitutionis in jura ac privilegia Sua pristina, cum tamen loca illa armis belli capta atque expugnata sint; Eapropter igitur, ne Mediatorum opera diutius perdatur, à Regis Hispaniarum Parte responderetur, optimam tamen componendi & Pacem cum Rege Galliarum perpetuam firmamque constandi spem superesse, regno Galliæ universum Rosselloniensem Comitatum, quæcunque in Belgii Provinciis atque in Burgundia à Gallis occupata sunt, relinquendo, Indicias quinetiam triginta Annorum in Catalonia contrahendo, loca, quæcunque ab utraque Parte posteriori bello expugnata fuere, utrinque restituendo, Pinarolla duntaxat Regno Galliæ, ac jure, quod Sanbaudiæ Principi Margaritæ competit, salvis; insuper etiam jus possessionis, quod Regi Hispaniarum in Alzatia competit, regno Galliæ tradendo, ac Palatinatum inferiorem Cæsareæ Majestati reddendo, prout Imperii Ord. judicabunt eundem competere, quod si sc. pax inter Ordines Imperii simul cum Pace inter Majestatem utramque conflata fuerit; Ducemque Lotharingium Pacis Tractationi includendo; Postremo autem, quæcunque ad captivorum Partis utriusque relaxationem pertinent, eorum qui proscripti fuere restitutionem, aut qui Partem alterutram fuere sequuti, Dominæ Catharinæ dotis exsolutionem,

nem, D. Duarti liberationem, Tractationis Queyrascensis observationem, Graubuntensium & Valtelinensium gubernationem, Domini Angluriensis, qui Dux Atriensis dicitur, prætensiones, bonorum omnium annotatorum sive publicatorum, in Partis utriusque Subditorum damnum, restitutionem, Fœdus inter Principes Italiæ in præsentis Tractationis securitatem ineundum, Casaliæ cum Domo Mantuana perpétuam conjunctionem; postremò autem quod ad modum, quo Casalia ad plenissimam Eiusdem restitutionem Duci Mantuano asservabitur; attinget, in omnibus & singulis secundùm ea, quæ superiori Declaratione concessa fuere, quæque Præpotentes D. D. Ordines Gener. scriptis Suis nono die Decembris, Anno 1646. proposuerunt, agetur: Eâ lege ac conditione, quod Rex Hispaniensis nullam prorsus commutationem seu renovationem concessurus vel admissurus sit, præterquam quæ Rosarum & Cadacquensium Negotium spectant, quod Præpotentium D. D. Ordinum Gener. iudicio arbitrioque committetur, ne Pacis Tractationi mora aliqua injiceretur, quod si Negotium illud obesse videretur: Addendo quinetiam brevem aliquam enarrationem, sub forma Argumenti Negotiationis sive Tractationis, quæ ab utraque Parte instituta fuit, & quæ Præpotentium D. D. Ordinum Gener. directione seu intercessione acta fuere, quæ omnia & singula cognita perspectaque habent, quo omnia hæc perpendentes ac sedulo considerantes, pro singulari Sua solitaque prudentiâ dijudicare queant, quantum Hispaniarum Rex Præpotentium D. D. Ordinum intercessioni tribuerit, ac quantum Rex Galliarum eidem ademerit, quantas difficultates Rex Hispaniarum superaverit, quantas vero Rex Galliarum obtulerit; rogantes atque obsecrantes, ut in memoriam sibi revocare velint, quo modo post Gallorum Declarationem Dominis Mediatoribus datam, atque ab iisdem Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentiaris traditam, propter Eiusdem Declarationis insolentiam superbiamque ipsimet respondere noluerint.

Quum autem Præpot. D. D. Ordinum Legati & Plenipotentiaris modo generaliter, modo particulariter Hispanos urgerent, ut Rex Hispaniarum oppidum atque alterum Gallis adderet, videlicet, Grevelingam, Bourburgum, & Theonivillam, Cataloniensibus Inducias ad quatuor Annorum spatium concederet; idque eâ lege ac conditione, ut Pacis Tractatio certo succederet, sub spe Theonivillæ retinendæ. Quibus omnibus & singulis ab Hispaniarum Regis Legatis & Plenipotentiaris concessis, universum tamen Negotium tantæ spei effectum nullum consecutum fuit.

Deinde autem Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiaris decimo & septimo die Septembris Comitum Penderandæ convenerunt, eisdemque coram reliquis Hispaniarum Regis Legatis & Plenipotentiaris affirmarunt, Regis Galliarum Legatos & Plenipotentiaris declarasse sibi indicasse sub forma posterioris Declarationis ultimique decreti, Se, quod si Rex Hispaniarum, quæcunque à Gallis in Belgii Provinciis Burgundiæque Comitatu tenerentur, simul cum Comitatu Rosselloniensi, atque annorum multorum Inducias in Catalonia concedere vellet, viginti & quatuor horarum spatium Pacis Tractationem conclusuros ac confirmaturos esse. Quapropter etiam Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiaris, quod si hæc omnia ab Hispanis concederen-

derentur, postero die Osnabugas discedere decreverunt, quo in Oppido Regis Galliarum Legati & Plenipotentiarum commorabantur, ut tandem aliquando Negotio finis exoptatus imponi posset.

Quibus à Regis Hispaniarum Plenipotentiarum concessis, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum Osnabugas discesserunt, indeque cum Pacis confirmandæ promissione reversi fuerunt, ipsamque Tractationis Conclusionem ac Confirmationem in Regis Galliarum Legatorum Osnabugas adventum distulerunt. At postquam Regis Galliar. Legati & Plenipotentiarum inde rediissent, viginti & quatuor horarum, quibus Se Pacis Tractationem confirmaturos esse promiserant, loco Menses tres abiire; ac pro eo quod Declarationem, convenientem cum illâ, quam Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum à Gallis acceperant, traderent, in dies singulos, majores atque insolentiores multò, quam ullis unquam inter Reges Principesque Christianos Tractationibus Declarationes adhibitæ fuerunt, proposuerunt. Quippe Galli præter Comitatum Rosselloniensem Rosas quoque postulabant, Oppidum Cadacquensium, & quæ ab utroque dependerent; Insuper etiam præter Pinarollam Casaliam quoque urbem sibi reservare velle ajebant, eo prætextu, ne unquam in Principum Austriacorum potestatem incideret; Deinde de Fœdere aliquo inter Principes Italiæ confirmando proponebant, quo ab Hispanis concessio promissioque, ea lege tamen, ne sua interim cum Hispanis Tractatio differretur; dictum inter Principes Italiæ Fœdus prius institutum ac confirmatum iri volebant. Quamvis certum sit, sex Mensium spatium ad Fœdus illud inter Italiæ Principes confirmandum prærequiri, propterea quod nullis Italiæ, sed Hispaniæ duntaxat Ministris potestate atque auctoritate Negotium hocce conficiendi opus sit. Post hæc autem D. Duarti liberationem petebant, cujus difficultatis expediendæ licet media quædam, Iphis quoque Gallis comprobata, fuerint adhibita, non tamen ea admittebant. Alio quoque loco dotis D. Catharinæ Infanti exsolvendæ mentionem faciebant; adhæc, postquam Hispani concessissent, ut causa illa Regnumque Neapolitanum aliorum Judicum arbitrio committeretur, eo quod difficultas, nimirum dotis illius assignatio in Regno Neapolitano sita erat, Judices ipsimet Galli eligere cupiebant, nimirum, *Rotam Romanam*; deinde etiam, postquam huic quoque petitioni Hispani annuissent, Galli certitudinem ac securitatem eorum omnium, quæ concederentur, petebant: quo ab Hispanis eum ad modum, si visum foret, concessio, non tamen Galli contenti erant ea securitate, qua ejusmodi Tractationes confirmantur, utpote cui res majoris ponderis, quam quidem dos ipsa, innitantur. Præensionem quoque imaginariam in commodum D. Angeluræ proponebant, qui sc. neque nomen neque signa gentilitia Ducis Atriensis habet, neque ex Atriensi Familia oriundus, attamen sibi competere dicit, omnes actiones & præensiones, quas illi Duces, qui & nomen & signa gentilitia habent, atque insuper nulli fundamento aut rationi innituntur, & propter res quasdam jam nunc intenduntur, quæ ante centum supra sexaginta Annos obtigerunt, quorum Annorum spatio tam Pacis quam Induciarum Tractatus initi confirmatique fuerunt, Tractatus videlicet Madricensis, Cameracensis, Bomyensis, Nycensis, Crespyensis, Vaceliensis, Cambresiensis, & Verviniensis, quum nulla tamen Ejusmodi

præntensionum in hisce omnibus mentio facta fuerit, quamvis aliæ quædam minoris momenti præntensiones iisdem contineantur. Præter hæc quoque Galli, ut Princeps Espinoyæ, Dux Bornovillæ, & Comes Egmontius cæterique Regis Hispaniarum Subditi rei atque ab Eodem accusati, qui sese in Galliam contulerunt, bonis Suis ac dignitatibus omnibus restituerentur, petebant. Postremo, quamvis de ea re cum Hispanis non convenissent, tamen Tractatum Queyrascensium observatum, Eosque Gallis pristino Fœdere ac Societate conjunctos volebant, sibiq; insuper per agros Graubunteriensium transitum petebant; quæ tametsi Hispani *ex superabundanti* concessissent, quo modo scriptis Suis, nono die hujus Mensis traditis, expressum fuit, quibus continetur moderamen à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. propositum, non tamen Galli hunc compositionis modum suscipere, neque iter, cum alio modo compositionis commutare possint, Monasterium instituere volebant. quo quidem Duci Mantuano Fœderato Suo unicum spem furripiunt, quam habere potest ad dolendum & querelas Suas post Annum à præsentis Tractationis Conclusionem super causis suis instituendum, quamque antehac habuerat, posse scilicet causas illas cum bona potius quam cum mala gratia five armis componi. Quod ad Graubunterienses attinet, de iisdem Galli absque Graubunteriensium ipsorum interventu, auctoritate ac potestate, agere cupiebant; conficiendo Negotium illud eum ad modum, quem ad modum Subditorum & Vasallorum Suorum Negotium causasque conficerent, vertendo ac commutando omnes & singulos Tractatus, quos Graubunterienses & Valtelinenses super regimine Commerciis Suis instituerunt, quod Ipsi ceu Populis liberis, neque ab alterutro regno dependentibus, ex sententia ac voluntate Sua liberrimè licuit.

Insuper etiam Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii in memoriam sibi revocare debebant, quamprimum Monasterium Tractandi causâ advenissent, Generales unius, duorum, trium, quatuor, quinque aut sex Annorum Inducias, prout Regi Galliarum placuisset, quibuscumque in locis utriusque Regis arma gerantur, à Parte Hispanorum oblatas fuisse, quo tanto commodius Venetis adversus Turcarum Copias succurri ac subveniri posset. Ac postquam oblatio hæc nullius momenti esset, Rex Hispaniarum Regina Galliarum difficultates decidendas tradidit, Eamque Tractationis Mediatricem omnis humanitatis animique sinceri ac benevoli indicio, quæ tamen ab iisdem non accepta, sed prætextu diffidentiarum rejecta fuere. Qua quidem Gallorum Hispanorumque Tractationis varietate, non tantum agnoscendum, verum etiam universo terrarum orbi indicandum venit, quibusnam Christiani sanguinis profusio imputanda sit; Idque propter dilationem ac moras Pacis Tractationi injectas, à misero populo tamdiu exoptatæ, qui jam nunc tot Annos tantis miseriis ac calamitatibus, quas bellum tam funestum tamque cruentum apportare solet, obrutus ingemuit; ac propter experientiam, quam multoties in oppositionibus à Gallis adversus Pacis Tractationem non tantum quæ ipsis cum Hispanis, verumetiam quæ Regis Hispaniarum Subditis in Belgii Provinciis, cum Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. intercedit, adhibitis, cognitam perspectamque habemus; Quapropter etiam æquum justumque fuit, ut, omni dilatione ad prædictas oppositiones sepositâ, à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener.

Gener. finalis quædam sententia decernatur, quandoquidem haud iniquum est curam rerum incerti eventus omitti; omnemque prorsus laborem super consiliis, ab aliorum voluntate in tanti ponderis Negotio dependentibus, deponi; & quarum causa Rex Hispaniarum, post omnimodam Præpot. D. D. Ordinibus Gen. satisfactionem oblatam, universum Negotium missum facere, Eidemque, sive hoc sive illo modo, finem imponere decrevit.

Scriptis itaque jam memoratis, cum *Verâ*, ut vocatur, *Tractatione* eum ad modum traditis, nonnullis Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputatis visum consultumque fuit, ut omnia illa scripta Domino Philippo de Roy redderentur, quandoquidem sæpenumero antehac in Concilio decretum statutumque fuerat, nullos à Rege Hispaniarum Delegatos exauditos (quemadmodum quoque post Cancellarium Peckium Anno 1622. ad colloquium nemo admissus fuit) verum omnes Monasterium ablegatos iri.

Quo in Concilio proposito, Dominus de Capelle in Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Concilio proposuit D. Jacobum Craackium, Nomine ac titulo supramemorati Philippi de Roy, Domini in Ravels, sibi Memoriale quoddam literis conscriptum obsignatumque tradidisse, quod Dominus Philipp. de Roy septimo die hujus Mensis Domino de Capelle traditurum se promiserat. Quæcunque igitur Dominus de Capelle à D. Philippo de Roy Deputatis Ordinibus tradita acceperat, Præpotentibus D. D. Ordinibus obsignata reddidit. Super queis Consilio inito, utrum supramemorata Scripta perlegerentur, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. visum consultumque fuit, ut dictum Memoriale, uti etiam Scripta omnia in Concilio recitarentur, quemadmodum quoque recitata fuere: deindeque concessum fuit, ut D. D. Ordinum Hollandiæ Deputati supradictum cum Scriptis omnibus in originali, ut vocant, acciperent, eaque Dominis Suis Deputantibus, qui eodem tempore publicâ auctoritate decernebant, post meridiem communicarent, quod facturos Se dictaque Scripta cum Memoriali horâ sexta vespertina in Concilio, quod eadem horâ convocaretur, reddituros esse promiserunt.

Tempore itaque vespertino Dominorum D. Ordinum Hollandiæ Deputati Scripta omnia, quæ *Narratio vera* appellabantur, simul cum Memoriali, quæ in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. tempore matutino recitata atque ab Ordinibus Hollandiæ pomeridiano perlecta, reddiderunt. Quibus perpensis, Ordinumque Provinciarum omnium sententiis cognitis perceptisque, visum fuit, ut Dominus Bronckhorstius & Dominus Wimmenomii rogarentur ac deputerentur ad dictum Memoriale & Scripta omnia Celsissimo Arausionensium Principi ipsa vespera oretenus breviter exponendum; quod supradicti Domini curarunt, &, quid à Celsissimo Arausionensium Principe responsum esset, enarrarunt. Quocirca cum Memorialis, tum Scriptorum omnium, simul etiam literarum auctoritatis, à Comite Castel-Rodrigo Domino Philippo de Roy concessæ, Copiam sive exemplar Celsissimo Arausionensium Principi datum iri decretum fuit. Eum ad modum quoque Dominus ab Hoolck & Dominus à Beecke rogati ac potestate muniti fuerunt, quo D. Serventio, Regis Galliarum Legato Extraordinario, simul etiam Dominis Legatis & Plenipotentariis Monasterii

agentibus & Memorialis & Scriptorum omnium exemplar per literas communicarent; quo dicti Legati & Plenipotentiarum Præpot. D. D. Ordines Gener. de Scriptorum & Memorialis veritate certiores redderent.

Porro autem Præpotentes D. D. Ordines Generales decreverunt, ut omnium Provinciarum Ordinibus Memorialis, Scriptorum & literarum auctoritatis exemplar traderetur; eumque in finem Domini, D. Huygenius, Wimmenomii, Veth, ab Hoolck, Roorda, Mulartius & Eybenius Nominati fuerunt, ut ejusmodi exemplar acciperent; insuper etiam, ut, dicto exemplari literis mandato, Originalia absconderentur, quò tantò magis celarentur; at Hollandiæ Ordines de Scriptorum silentio convenire non potuerunt.

Quo factum est, ut Comes Servientius, antequam Colloquium expeteret, per Nobilem quendam Suum, Dominum Præsidentem rogari jussit, quo dictus Philippus de Roy dimitteretur, utpote quem non alia de causa Hagam-Com. advenisse dicebat, *quam ut inquireret, pejora omnia persuaderet, atque inter Regem Galliarum Ordinesque Gener. diffidentiam summam concitaret.* Provinciarum autem quarundam, imprimis Zelandiæ Ultrajectique Ordines addebant, Dominum Philippum de Roy quoque obstrictum esse, *quædam de Regis Hispaniarum venditis oppignoratisque Dominiis proponere.* Et quoniam in Concilio nihil quidquam nisi de Negotio Monasterienſi egerat, ac plura rogatus, Se plura proponere velle, negaverat, Salvo-Conductui ab Ipso non satisfactum esse dicebant, eaque propter aut simpliciter eum dimitti, aut Monasterium ablegari oportere; at Deputatorum plurimi Se Dominos Suos Deputantes horum omnium certiores fecisse responderunt, Ipsiusque negationem, videlicet, *de nullis rebus aliis proponendis,* intelligendam esse, *illo tempore;* Ejusque Salvo-Conductus effectum Ipsi incolumem reservarunt.

Quemadmodum variæ semper super tantâ Tractatione sententiæ extiterunt, eum ad modum quoque ab uno improbatum, ab altero approbatum fuit, quod Domini Philippi de Roy Salvo-Conductus nonnunquam prolongatus sit; quia, ut ferebant, nihil aliud Hagæ-Com. ageret, quam inquireret Suosque Deputantes per literas certiores redderet. quid animi haberent, quidve consilii Præpot. D. D. Ordines Gener. caperent. Hoc autem certum erat, quod Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum per literas sæpenumero questi sint, quod Hispanorum Plenipotentiarum prius quam ipsimet de Consiliis decretisque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. certiores redderentur. Iis scilicet, qui Tractationem cum Hispanis separatam atque à Gallis sejunctam haud libentè animo concedebant, durum sane ac non ferendum videbatur; quapropter etiam sæpenumero proponebatur, utrum, nec ne dimitteretur; Sed quoniam Hollandiæ Ordin. animum à bello profus alienum habebant, & media omnia, quibus Pacis Tractatio promoveri posset, adhibebant, præsentiam Ipsius haud incommodam, Ipsum quinetiam haud ingratum sibi judicabant, utpote cui maximum consanguinitatis vinculum cum primariis quibusdam intercederet; qua de causa etiam Hispani non abs re ejusmodi hominem elegisse existimabantur; proindeque ab illis, qui Pacem unicè expetebant, majorem in modum diligebatur, nec non colaudabatur in omnibus, quæcunque cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. atque in Eorundem satisfactionem privatam, simul quoque in Hostilitatis mari-

timæ cessationem (quemadmodum postea dicitur) & Copiarum detentionem, quippe Hollandiæ Ordines Copias Suas educere neque volebant, neque studebant, effecta reddidit.

At decimo & tertio die Januarii Dominus Servientius ad Colloquium admisus fuit, summaque eloquentia proposuit, repetendo, quæcunque unâ cum Domino Avaucio, quum per Hollandiam ante triennium Monasterium proficisceretur, in Concilio egisset; multa quoque de Regis Galliarum erga Rempub. hanc benevolentiam, contra verò de Hispanorum machinationibus technisque differendo; quod videlicet Gallos à Fœderati Belgii Ordinibus sejungere obnixè operam darent, atque utrosque cum Regem Galliarum, tum Ordines Gener. phaleratis dictis decipere studerent. Præter hæc quoque summopere questus fuit, super iis, quæ octavo die Januarii Regis Hispaniarum Legatos inter & Præpotentium D. D. Ordinum Legatos & Plenipotentiaros subsignata fuerant. Postremò autem summa cum humanitate Negotium Electores, Palatinum & Brandenburgensem, Hassiæ Landtgravium, cæterosque Protestantes Germaniæ Principes concernens, proposuit; quantum Rex Galliarum pro iis omnibus effecisset, atque etiamnum facere vellet, recensendo. Propositionis vero Conclusio fuit, ut secundùm Tractatum, Anno 1644. initum confirmatumque propior quædam Tractatio institui deberet, quâ Hispani futuræ Pacis observationi arctissimè obstringi atque obligari possent; aut alioquin simul adversus Eos bellum restaurari necesse esset. Eapropter igitur Commissarios petiit; cum quibus postquam in Conventu egisset, eadem fermè repetiit, deindeque Articulos nonnullos literis conscriptos tradidit; quos idcirco simul cum Dominorum D. Hollandiæ Ordinum sententiâ, super iisdem habitâ, tanquam breves quosdam cum Gallorum tum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Sententiarum indices, sequentibus insertos volui, Libellos Famosos ac dissertationes, quæ hoc tempore in lucem plurimæ edebantur, silentio transmittendo.

Quoniam Rex Galliarum, ac Majestatis Suae Mater Regina semper crediderint, summum universi cum Hispanis Negotii Articulum in eo consistere, ut Securitas Tractationis cum Rege Hispaniarum ineunda, cum Regis Galliarum tum Præpotentium D. D. Ordinum operâ, studio ac diligentia mutuâ curetur. idcirco deliberatum fuit, utrum nec ne summopere urgendum foret, quo Hispani ex omnibus & singulis Belgii Provinciis Earumque Oppidis discederent, quæque Oppida in dictis Belgii Provinciis Hispanorum Imperio subjicerentur, Regis Hispaniarum Subditis Provinciarumque Incolis relinquerent, utque Provinciarum illarum Ordines semetipsos Tractationis observationi obstringerent ac devincirent, quem ad modum Tractatione Gandavensi, Anno 1576. inita conventum atque utrinque concessum fuit; simul etiam quemadmodum in Conventibus, Anno 1632. deindeque Anno 1634. habitis, propositum fuit. Ac quoniam primaria & principalis hujusce Tractationis securitas in ejusmodi obligatione consistere visa fuerit idque propter rationes vivâ voce demonstratas, existimarunt, quod si consilio cæptoque, Tractatu Anni 1635. proposito, de Provinciis Regis Hispaniarum Armis belli excipiendis occupandisque, desistatur, illud saltem Tractatione præsentis impetrandum esse, ut dictæ Belgii Provinciae Eiusdemque Oppida omnia summedicto Regi propria relinquerentur, ne quidquam suspicionis suboriri posset. Sine quo tamen Tractationis effectus difficillimè obtineri poterit.

Maje-

Majestas tamen utraque, quò omnem suspicionem prorsus amoverent, quam de Eadem habere quis posset, nimirum, velle ipsam Tractationis Confirmationem differre, satis sibi esse arbitrarentur, dummodo ea, quae supramemorata fuere, annotentur atque ad illa animadvertatur, ne Majestati Suae in posterum imputari queat, quod incommoda, ex eo quod ejusmodi obligatio non impetrata fuerit, oboritura neutiquam averterint, quodque ejus rei Fœderatos ac Socios Suos certiores non in tempore reddiderint: Semet utramque, quantum ad Conclusionem ea de causa instituendam, D. D. Ordinum Gener. prudentia ac sapientia committendo, quibus sese libentissimè accommodabunt, quod si plenissimè Tractationis securitas procurata fuerit; quandoquidem in ipso belli initio nihil aliud intenderint, præterquam ut sibi adversus Hispanorum consilia, quantum possent, prospicerent, ac Fœderatio cum Hispanis tam commoda dehinc, quam impraesentiarum utilis deprehendi posset.

Cautiones autem ac conditiones, quas Majestates Suae perquam necessarias & à quibus nequidquam discedendum esse existimant, hujusmodi sunt.

1. Quandoquidem Tractationis Anno 1644. inita Articulo octavo conventum fuit, ut Rex Galliarum Ordinesque Generales Legatis & Plenipotentiaris Suis plenissimam auctoritatem ac potestatem concederent, quâ omnia adhiberent, quacunque securitati Tractationis Monasterii à Parte utraque proponenda inservire posse arbitrarentur, mutuaque opera & consilio media, quibus Pax communis stabiliri ac confirmari posset, transigerent; & quoniam D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotent. declaraverint, se nullâ potestate nullaque auctoritate hujusce Negotii transigendi à Deputantibus Suis munitos esse; Idcirco de novo iterum conveniendum esse arbitrantur ac concedendum, ut omnia, quacunque antehac sive per Majestatis Suae, sive per D. D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentiaris cum Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentiaris acta, transacta & subsignata forent, nullius momenti effectique haberentur, donec Regis Galliarum & D. D. Ordinum Gener. cum Hispanis Tractationes eodem tempore transactae, confirmatae, subsignataeque fuerint.

2. Ac proinde, quò effectis quibusdam malis ac nimia promotioni obviam eatur, quæ D. D. Ordinum Gen. Legatorum & Plenipotentiariorum Tractationem, octavo hujusce Mensis die, variis in locis effectam reddidit, quaque Hispanis spem maximam concitavit, qua se ab omni Tractatione cum Gallis segregatos habuerunt, pro eo, quod exigua morâ utramque & Majestatis Gallia & D. D. Ordinum Gener. Tractationem penitus consicere potuisset, vera quadam ac realis renunciatio eorum omnium instituenda foret, quæ à D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentiaris adversus sæpiusculè à D. D. Ordinibus Gener. repetitas instructiones, & crebras à Regis Galliarum Legatis & Plenipotentiaris multoties adhibitas instantias, acta, transacta & promissa fuerint, eorumque Articulorum subsignatio ac Ratihabitio in tempus aliquod differretur; insuper etiam ea, quaecunque in præjudicium Fœderum & Tractationum omnium, quæ disertis verbis exprimunt, nihil quidquam nisi communi Consilio ac consensu cum Hoste actum, alterumque Fœderatorum, ubi ab altero rogabitur, tractando desistere obstrictum obligatumque iri, differrentur, ac pro nihilo haberentur.

3. Ut omnis hostilitatis Actus adversus Hispanos absque ullâ intermissione eodemque studio tandiu continuaretur, donec Galliarum Regi atque Ordinibus Gener. dictâ cum Hispanis Tractatione, pari passu promotâ, plenissimè satisfactum fuerit; Dominorum D. Ordinum Gener. arbitrio judicioque permittendo, utrum in Tractationis utriusque confirmatione ac subsignatione, an vero in Eiusdem Ratihabitiois traditione, actibus hostilitatis abstineri velint.

4. Quod

4. Quod si Hispani, qui hætenus plus animi de Fœdere, Gallos inter & Ordines Generales conflatò, dissolvendo, quam de perpetuo ac sincero cum iisdem ineundo confirmandoque habere se ostenderunt, idem animi propositum ostendere perrexerint, Majestatis Sua & D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii ejusmodi declarationes atque obtestationes, cujusmodi à se invicem rogabunt, proponere atque instituire tenebuntur, quo Hostibus omnem spem mutui Fœderis dissolvendi adimere, atque ad honestius æquiusque consilium adigere possint.

5. Quod si Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentarii, quo propositum suum iniquum efficere possint, sive Regis Galliarum, sive D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis eorum omnium, quæ cum ipsis acta & transacta forent, Ratihabitionem & Confirmationem, ante alterius Tractationis Ratihabitionem & Confirmationem, quæ eodem quoque tempore tradenda atque exhibenda veniet, tradituros se esse promitterent, nullo modo ab iisdem accipi poterit, Idque propter fidem ab utraque Parte invicem datam, de nullâ Tractatione nisi conjunctim ineundâ. Eapropter etiam concedi ac promitti de novo oportebat, idque vi Superiorum Fœderum, utramque cum Hispanis Tractationem conjunctim mutuoque consilio confirmandam, non nisi eodem tempore conclusam subsignatamque iri, omnem hostilitatis cessationem eodem tempore institutam, denique Ratihabitionem & Confirmationem non nisi eodem tempore, iisdemque formulis, de quibus utrinque convenerit, acceptam iri.

6. Quod si post Tractationis confectionem, Confirmationem & Ratihabitionem, Articuli Pacis sive Induciarum (eodem tempore, quo vel Pacis vel Induciarum Tractatio durabit) ab Hispanis violati fuerint, sive ejusmodi violatio Casareæ Majestatis, Regis Catholici, Principis alicujus Austriaci, sive aliorum qui à partibus Eorundem stabunt, Nomine armisque oblata fuerit, Hostesque loca sive oppida, quacunque Rex Galliarum seu Ordines Generales eo tempore, quo Pacis vel Induciarum Tractationes confirmabuntur, vi earundem Tractationum possidebunt, hostiliter aggressi fuerint, oppugnaverint vel quocunque modo obsederint, Majestas Sua Ordinesque Generales arma simul capere, omni que loco, quo ejusmodi violatio, quacunque tandem de causa, illata fuerit, absque ullo locorum distinctione ac rationum respectu, ad Fœdus cum Hostibus dissolvendum obstricti obligatique tenebuntur. Ac postquam cum Hostibus solutum fuerit, tamdiu continuabitur, omnisque hostilitatis actus instituetur, donec ejusmodi ab Hostibus illata violatio resarcita, Articulisque, sexto, nono, & decimo, Tractatus Anno 1635. confirmati, satisfactum fuerit.

7. Quandoquidem autem Majestas Sua Ordinesque Generales huic incumbunt, quo Tractatio cum Hispanis ineunda fideliter observetur, concessum jam nunc promissumque erit, quod si Rex Galliarum Tractationem postmodum violaverit, Ejusdemque Tractationis dissolutiones, adversus Casaream Majestatem, Regem Hispaniarum Eorumque Fœderatum quemcunque Principem, hostiliter primum ea loca invadendo atque oppugnando, quæ vi Tractationis inita propria habituri sunt, occeperit, hujusce dissolutionis D. D. Ordines Generales neutiquam participes futuri sunt. Idem quoque Regi Galliarum salvum atque integrum erit, ad eò ut, ubi D. D. Ordines Generales primum Eos aggressi, dictumque Tractatum transgressi fuerint, cum Casareâ Majestate abrumpere nullo modo teneatur.

8. Ac quoniam Majestas Sua neque concessit neque promisit se Inducias in Cataloniâ componere velle, nisi ubi D. D. Ordines Gener. Inducias similiter in Belgii Provinciis conflaverint, quo arma simul post Induciarum expirationem capere possint; ac si consilio, quod ceperit, Majestatem suam obstrictam obligatamque Domini D. Ordines Gener. vellent, ubi suum

ipsimet commutaverint, maximum inde damnum ac detrimentum percipere possit: Ea propter concessum promissumque fuit, D. D. Ordines Generales omnem operam simul cum Majestate Sua, vi Fœderum quondam confirmatorum, daturos esse, quo supramemoratus Catalonien- sis Principatus, & quæ ab Eodem dependent, præsentis cum Hispanis Tractationi includatur; Rege Galliarum & Rege Hispaniarum ea omnia, quæ in dicto Comitatu loca possident, reti- nentibus, aut si difficultates, ejusce rei causa oborta, expediri ac confici nequeant, & Tracta- tionem tamen confirmari oporteat; nulla alia præterquam Induciarum, ad triginta Annorum spatium, in dicto Principatu Tractatio instituetur, eâ lege ac conditione, ut Pars utraque in eodem loca atque oppida, quæ jam nunc possidet, propria retineat, utque D. D. Ordines Gener. Semetipsos devinciant atque obstringant, Se, ubi Rex Catholicus Induciarum Tra- ctationem iis conditionibus, quibus jam nunc concedetur ac confirmabitur, continuare & pro- longare recusaverit, bellum simul cum Majestate Suâ adversus Regem Hispaniensem renova- turos ac restauraturos esse; At si Rex Christianissimus dictam Induciarum Tractationem pro- longare recusaverit, arma adversus Regem Hispaniensem capere neququam obligatos obstri- ctosque iri.

9. Quoniam vero optimum firmissimumque medium, quo Hostes Tractationis simul cum iisdem ineunda observationi & conservationi devinciri possint, sic ut fateri cogantur, eandem à Se nunquam violari posse, nisi eodem tempore & Regis Galliarum & D. D. Ordinum Ge- ner. arma viresque sibi adversas habere velint; Idcirco iisdem indicabitur, secundum Fœdera quondam confirmata sancitaque, arctissimam Gallos inter & D. D. Ordines devinctionem mutuam intercedere, quâ Tractationes cum Hispanis confirmandas propugnare, armaque simul adversus violatores, quocunque loco, seu quacunque de causa ejusmodi violatio oblata fuerit, capere tenentur.

10. Præsens denique cum Hispanis Tractatio utraque absque ullo præjudicio ac damno componetur, ad Superiorum Tractationum Fœderumque renovationem & restorationem, quæ omnia & singula, omni ex parte, præterquam quæ hac Tractatione derogata atque anni- hilata fuerint, dehinc religiose observabuntur fideliterque conservabuntur.

Hæc, postquam ab Ordinibus Hollandiæ perpensa essent, comperta sunt duo- bus præliminariis, decemque punctis aliis principalibus consistere, ad quæ fe- quentia responderunt.

Primum, ut in hoc Negotio caveretur, ne quæquam Articuli novi examini subjicerentur, quibus Legatorum & Plenipotentiariorum Instructio sive mutanda sive amplificanda foret.

Secundum, ne mutatio quæpiam in concessis jam compositisque Articulis immi- sceretur; sed vero omnis cura, studium ac diligentia adhiberetur, quo Pacis Tra- ctatio quamprimum conficeretur.

Quod autem ad Articulos, supramemorata deductione comprehensos, sigilla- tim attinet, visum fuit, ut puncta bina præliminaria (quibus exprimitur, præ- senti Tractatione stipulandum esse, ut Hispani è Belgii Provinciis discedere, par- tisque alterius Ordines Tractationem ineundam ceu Vades asserere tenerentur) eo quod intempestiva forent, in dicta Pacis Tractatione omitterentur; Idque eò magis, quod à Majestate Suâ dicatur, non pertinaciter iis insistendum esse.

Quod ad duos priores Articulos attinet, quibus petitur, ut pro nihilo habe- rentur,

rentur, quæcunque à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis cum Hispanis acta & transacta forent, donec Regis Galliarum Ministri, eo modo, quo Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Ministri, cum Hispanis composuissent, Eaque propter omnia à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Ministri cum Hispanis confecta abrogarentur; visum consultumque fuit, ut responsionis loco Comiti Serventio declararetur atque affirmaretur, Præpotentes D. D. Ordines Gener. quancunque cum Rege Galliarum Fœderationem initam fideliter & constanter observare decrevisse; Interim tamen haud male censuisse quidquid Legati & Plenipotentarii cum Hispanis provisionaliter transgessissent & subsignassent; idque ob rationes multoties memoratas; eo tamen sensu, ne Tractatio quæpiam cum Hispanis, absque Regis Galliarum Legatis & Plenipotentariis, finaliter confirmaretur.

Quod tertium spectat Articulum, quo petitur, *ut arma adversus Hispanos omni studio, quo antehac, gerantur, donec Pacis Tractatio plenissimè confirmata fuerit; & quo Regis Galliarum Ministri Præpotentium D. D. Ordinum Gener. iudicio arbitrioque relinquunt, quo tempore, sive à Tractationis confectioe, sive ab Eiusdem Ratihabitionis ac confirmationis traditione, omnis armorum seu hostilitatis cessatio initium caperet; visum consultumque fuit, ne quæpiam hostilitatis cessatio concederetur, donec Pacis Tractatio cum Hispanis penitus confecta confirmataque foret, pro re natâ ageretur, utrum hostilitatis cessatio ab illo confectioe tempore initium caperet, an vero ad Ratihabitionis traditionem ac publicationem bellum continuaretur.*

Quartum quod spectat Articulum, continentem (quo spes omnis Hispanis, posse scil. Regem Galliarum ac Præpotentes D. D. Ordines Gener. à se invicem dissoïvi, eripiatur) *Declarationes perspicuas tam à Rege Galliarum, quam à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. proponi oportere, quibus Hispanis spes imaginaria, de Gallorum Ordinumque Generalium dissidio, prorsus adimi possit; visum consultumque fuit, ut Eiusmodi Declarationes admitterentur, idque secundum Tractatus Fœderaque antehac cum Rege Galliarum inita confirmataque.*

Ad quintum quod attinet, quo petitur, ne Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati & Plenipotentarii quancunque à Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentariis eorum, quæ cum ipsis acta & transacta hætenus fuerunt, Ratihabitionem acciperent, sed vero eandem recusarent, donec eo modo, quo Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Gallorum cum Hispanis Tractatio confecta foret; visum consultumque fuit, ut in hoc Articulo secundum Tractationes ageretur, neque Ratihabitione qualiscunque à Rege Hispaniarum acciperetur; donec utraque, tum Regis Galliarum tum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. cum Hispanis Tractatio confecta penitus ac subsignata foret.

Ad sextum & septimum Articulum quod attinet, quibus continetur, quod si post Tractationis conclusionem & confirmationem Majestas Cæsarea, Rex Hispaniarum, sive Princeps quispiam Austriacus, aut alius quicunq; dictam Tractationem violaret, seu vi belloque aperto aggrediretur, quæcunque loca oppidaque Rex Galliarum Ordinesve Gen. jam tum possiderent; *Partem utramque arma capere, aperteque cum Hispanis dissolvere, absque ullo locorum discrimine, obstrictam obligatamque*

iri, neque ab armis, tum de novo susceptis, discessum iri, donec violatio oblata actu & re ipsa resarcita fuerit; Eâ lege tamen ac conditione, ut, si violatio à Rege Galliarum primum oblata fuerit, Præpot. D. D. Ordines Gen. ad abrumpendum neutiquam obstricti obligatique teneantur; & vice versa; Post varias eam in rem deliberationes decretum fuit, ut sequentia Domino Serventio, responsionis loco, proponerentur.

Quod videlicet Præpotentes D. D. Ordines Generales declarent, secundum Tractatus ac Fœderationes Anno 1644. summedicto Comite Serventio præsentente, Hagæ-Com. initas confirmatasque, Regem Galliarum Ordinesque Gener. quod si Monasterii Pacis Tractationem cum Hispanis componerent, ac Majestas Sua Ordinesque Gener. postmodum, sive directè sive indirectè, seu quocunque tandem prætextu, à Rege Hispaniarum, Cæsarea Majestate, sive ab alio quocunque Domus Austriacæ Principe, armis oppugnarentur, ab utraque Parte ad sextum, nonum, & decimum Articulum Tractatus Anni 1635. omni ex Parte observandum Eosque executioni mandandum obstrictos obligatosque fore. Quos equidem Articulos Præpotentes D. D. Ordines Gener. fideliter ac religiose Se observaturos, utque fideliter ac religiose observentur curaturos esse, fide, quæ est optima, promittunt spondentque, quotiescunque supradicti casus obtingere possunt.

Visum quoque fuit, ut Domino Serventio indicaretur, idque in commodiorem totius Negotii expeditionem, ejusdemque explanationem, omnes videlicet sermones, omniaque verba super Pacis Tractatione Monasterii sive alibi proposita, nullius pretii futura; eo quod nullum hæcenus consilium aliud, super Ligâ *Garantia* sive Securitatis, Præpotentes D. D. Ordines Generales iniissent; præterquam quod superioribus Tractatibus commemoratum fuit.

Quod ad octavum attinet, quo petitur ut Præpotentes D. D. Ordines Gener. curarent, ut *Principatus Cataloniensis, cum omnibus ab eodem dependentibus, Pacis Tractatione comprehenderetur*, vel denique post Induciarum triginta Annorum expirationem Præpotentes D. D. Ordines Gener. efficerent, quo dictæ Induciæ ad eundem modum prorogarentur; hoc si effectum reddi non posset, ut tali casu Præpotentes D. D. Ordines Gener. uti etiam Rex Galliarum Tractatum cum Rege Hispaniarum initum dissolverent; visum fuit, ut secundum primæ propositionis membrum (nimirum ut Præpotentes D. D. Ordines Gener. curarent, quo Principatus Cataloniensis, cum omnibus quæ ab eodem dependent, Pacis Tractatione comprehenderetur) dicta petitio quidem intenderetur, non tamen certum foret an obtineri posset, quandoquidem Hispani nonnihil difficultatis moverent, eaque propter propositio illa forsan relinquenda esset; at vero ut alterius propositionis membrum (nimirum, quod si Hispani, post Induciarum triginta Annorum expirationem, Eisdem prolongare nollent, ut Præpotentes D. D. Ordines Gen. uti etiam Rex Galliarum Tractatum cum Hispanis initum dissolverent) eadem prorsus rationes dictæ propositioni adhiberentur, quas ipsimet Regis Galliarum Ministri coram Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentia-riis adhibuerant, quum Articulus nonus Tractatui, Anno 1644. confirmato, frustra intenderetur.

Ad nonum vero quod attinet, quo petitur, ut post Pacis Tractationis confirmationem Hispanis indicaretur, Iphis, quod si à Parte Regis Hispaniarum confirmatus Tractatus violaretur, *cum Præpotentium D. D. Ordinum Gen. tum Regis Galliarum arma simul expectanda esse*, quocumque etiam prætextu ejusmodi violatio obtigisset; visum fuit, ut hoc ejusmodi terminis Hispaniarum Regis Ministris indicaretur, cujusmodi Tractatus cum Rege Galliarum initi continent.

Postremò autem accommodarunt sese Articulo decimo, quo declaratur, ut Præfens Tractatus nihil quidquam cæteris, antehac initis confirmatisque, derogaret, neque eosdem aliqua ex parte commutaret; sed omnes & singuli vim Suam conservarent, quo religiose à Parte utraque observari possent, præterquam in iis, quæ hocce Tractatu derogata forent.

E propiori hac Articulorum explanatione, decimo octavo & vicesimo septimo die Decembris proposita, atque Octavo die Januarii, Anno 1647. subsignata, satis superque liquet, Dominum Nederhorstium solum iis omnibus non subsignasse. Rationes, ob quas dictis Articulis non subsignarat, vicesimo & primo die Januarii Anno 1647. in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. tradidit: quarum exemplar tale est.

Prima; propterea quod Ipsemet commodius esse ducebat, antequam Articuli subsignarentur, secundum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. non confirmatam declarationem, adversus Hispanos magis insistendum fuisse Negotio Superioris Geliæ Tractus, absolutum Majoratus Sylvæ-Ducensis imperium, &c. concernenti; aut saltem expectandum fuisse, quidnam Provinciarum omnium Ordines, jam nunc deliberantes, de eodem Negotio decrevissent; existimans, deliberante Principe omnia & singula provisionaliter tantum in eodem loco relinquenda esse.

Neque tamen sibi in animum inducere poterat, quo pacto in prioribus Scriptis absolutum Sylvæ-Ducensis Majoratus imperium, absque ulla restrictione, exceptione seu conditione quacunque, postularetur; posterioribus vero una cum Hispanis statueretur, ut Hispanorum, de Religione Romana & bonorum Ecclesiasticorum possessione, petitio infecta maneret, ac postmodum inter partem utramque conficeretur.

Secunda; quia propter Hispanorum petitionem Articulo sexto, Indiæ Occidentalis Societatem concernenti, præter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. decretum & mandatum sequentia verba fuerant inserta, *aliorumque omnium*, quæ quidem pro Ipsius judicio dictæ Societatis in damnum summopere cedebant; cui alioquin in omnes regiones atque insulas, in quibus Rex Hispaniarum nulla Fortalitia, Habitacula sive Castella tenet; Navigationes Suas instituire & Commercium exercere licuerat; *quum exceptio confirmet regulam in casibus non exceptis, & unius sit inclusio alterius.*

Tertia; eo quod Dominus Nederhorstius censebat, absque speciali Præpotent. D. D. Ordinum Gen. mandato, mutuam promissionem, Fortalitorum quorundam dirutionem & Scriptorum omnium traditionem spectantem, &c. neutiquam concedi oportuisse; ac quamvis bina hæc Puncta, in se spectata, ne tanti quidem momenti erant, nihilominus tamen de iisdem absque mandato agi non licuisse;

Idque eo magis, quod Præpotentes D. D. Ordines Gener. disertis verbis mandassent, ut Legati Sui Extraordinarii & Plenipotentarii nequaquam Instructionem Suam excederent, sed vero secundum Eam, & quidquid insuper per literas Iphis indicaretur, agerent; in cuius quoque rei testimonium dextram fidemque dederant; arbitrans, *in minimis æque ac maximis juramentum præstitum violari*, eaque propter, pro temporis rerumque statu, sive Amicos sive Inimicos calumniari posse; quum tamen nullus calumniandi locus nullaque occasio ultrò offerenda foret.

Quarta; Quia Præpotentes D. D. Ordines Gener. posteriori Suo decreto mandârunt, ut, quicquid cum Hispanis successivè transegissent, literis mandaretur, idque à Parte utraque subsignaretur; non tamen eapropter Scripta illa successivè subsignata, Tractatum loco venire, uti passim in Scriptis factitatum fuit; quum tamen contradicat iis, quæ in Ipso Articulorum initio exprimuntur: *Articuli de quibus provisionaliter conventum fuit, eo sine, quo postmodum Tractationi Monasterii ineunda inferantur*; quum tamen in ipso textu dicatur, *Præfens Pacis Tractatio*: Ipsique Præpotentes D. D. Ordines Gener. posteriori suo decreto & mandato distinguant inter *Scripta successiva*, atque inter *Tractatum* eo loco, quo, quidquid cum Hispanis successivè transigetur, *Scripta* vocant, quæ subsignandaerunt; & quidquid in *Tractatus* formam redigi posset, non nisi sub conditione subsignari velint; è quibus omnibus credebatur Præpotentes D. D. Ordines Gener. neutiquam voluisse, ut *Scripta* illa *Successiva Tractatum* Nomine appellarentur.

Quibus insuper, secundum Ipsius iudicium, res haud exigui momenti accedebat, quod videlicet Regis Galliarum Ministri Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Legatos & Plenipotentarios sæpenumero rogârunt, *ut tam diu cum Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotent. tractando desistere vellent, donec Sua quoque cum Hispanis Tractatio in eundem locum promotæ foret*; Idque juxta tertium & quartum Articulum Tractatus Anno 1644. cum Rege Galliarum confirmati; aut saltem donec Comes Servientius, qui jam Hagam-Com. discessurus erat, ad eam propositionem, quam in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium proponeret, responsionem qualemcunque referret; sive ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentarii Sua intercessione efficerent, quo Hispani *Articulum illum de locis expugnatis* Gallis concederent. Aut denique, ne Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Tractationi, multò autem minus Paci, moram aliquam injicere, Eidemque adversari viderentur, Se Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis & Plenipotentariis concedere, ut Articulis, de quibus cum Hispanis convenerant, Subsignarent, eâ lege tamen ac conditione, ut sequentia fini infererent, *Se omnes illos & singulos Articulos neutiquam ratos aut confirmatos habere, nisi Galli etiam ad eundem Præpot. D. D. Ordinum Tractationis modum cum Hispanis concluderent*; quemadmodum quoque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. & Plenipotentarii antehac, atque etiam nuperrimè, conditionem illam obtinuerant, & in commodum Reipublicæ Suæ stipulati fuerant, quamque Cæsarei, in Suecorum & Hassiæ Land-Gravii Viduæ commodum, libenti animo concesserant; eaque propter Hispanos petitioni tam justæ tamque honestæ neutiquam abnuere oportere; neque etiam Præpotent. D. D. Ordinum Gen.

Legati

Legatos Extr. & Plenipotentiaros, quod si hanc Gallorum petitionem serio proposuissent, ac promovissent, repulsam laturos fuisse.

Idcirco Dominus Nederhorstius hisce omnibus assentiri non poterat; simul etiam quod Regis Galliarum Ministris promissum fuerat, ad octo decemve dierum spatium dictam Articulorum subsignationem dilatam iri, donec perciperetur quidnam Præpotentes D. D. Ordines Generales Legatis Suis Extraordinariis & Plenipotentariis præciperent, tamdiu expectandum fuisse, donec Comiti Scriventio satis temporis concederetur, ut Hagam-Com. perveniret, atque à Præpotentibus D. D. Ordinibus ad Propositionem Suam responsionem qualemcunque accepisset; rationis suæ fundamentum è centesimo decimo & quinto Instructionis Articulo petens; quo disertis verbis exprimitur, omnia exactissimè secundum Tractatum, primo die Martii, Anno 1644. cum Gallis initum confirmatumque, agenda esse: quæ quidem verba aliquid ponderis habere debuissent, aut saltem promissio, de Tractationis subsignatione ad dierum octo decemve spatium differenda, sano sensu accipienda fuisset, donec Præpot. D. D. Ordines Gener. responsionem Suam ad Comitum Servientii Propositionem tradidissent; Idque eo magis, quod Regis Galliar. Ministri tam serio, tamque vehementer, protestationibus denique idem multoties petierant; sive ut Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentarii alteram petitionem, quæ est de *locis expugnatis*, effectam redderent, rogarant; addendo, petitionis tam honestæ tamque justæ denegationem summo dedecori Ipsis apud omnes & singulos Regum & Principum universi Orbis Christiani Ministros ac Legatos, Monasterii agentes, futuram esse; Idque facinus ab ipsis quoque hostibus erisum iri (quibus Præpotent. D. D. Ordinum Gener. fidem, Amicitiam, & Affinitatis indissolubile vinculum perpetuò summis laudibus extulerant) utpote à quibus & Tractatum violatorum & Fidei publicæ læsæ accusabuntur; cujus quidem facinoris rationem reddere deberent; neque ullam quoque potestatem petitioni tam honestæ tamque justæ abnuendi haberent; addendo, quod si Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. ejusmodi petitiones innotuissent, certos Se esse, Eisdem neutiquam esse denegaturos; Eaque propter liberius, quæ peterent, concedi, neque recusari debere ejusmodi, è quorum repulsâ majora ac plura incommoda oboriri possent.

Hæc igitur ob causas Dominus Nederhorstius (qui Easdem plurimâ ex parte proposuit, vel propter temporis angustiam omnes simul proferre haud potuit) Articulis, de quibus cum Hispanis conventum fuerat, subsignare dubitavit; contra vero satius esse duxit, ut, quæcunque acta & transacta forent, ea omnia Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus per literas ordine ac sincere indicarentur, quo Eorundem super hisce Consilium perciperetur; neque etiam in eorundem sententiam transire potuit, qui per Articulorum subsignationem Pacis Tractatum majorem in modum promotum iri credebant, sed multò magis ad revisionem & ulteriorem perpensionem causam orituram esse.

Eaque subsignatione Tractationem Germanicam nimis maturè promotam, atque eapropter occasionem datam iri, quâ res Brandenburgenses, Palatinæ,
Haf-

Hassiacæ, & Protestantium Principum, quibus Regis Galliarum Ministri summo-
pere favebant, minus ex sententia excederent.

Interim tamen Dominus Nederhorstius omnibus, quæcunque Præpotentes
D. D. Ordines Gener. de iis rebus decernerent, Se accommodaturum, eaque se-
cundum mandatum Eorundem executurum esse, declarabat.

Has itaque rationes Dominus Nederhorstius in Concilio Præpotent. Domi-
norum D. Ordinum Gener. vicesimo & primo die Januarii, Anno 1647. tradidit.
Subsignatum erat, G. à Reede.

Exemplum Rationum, quarum causa Præpotentium D. D. Or-
dinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum im-
pulsæ fuere Ejusmodi Articulis subsignare, de quibus cum
Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipoten-
tariis provisionaliter convenerant, quò tandem Tractatui,
Monasterii ineundo, inferi possint.

1. **Q**uia jam ab initio Tractationis Monasteriensis cum Regis Hispaniarum Legatis Ex-
traordinariis & Plenipotentariis in eo convenerant, ut ad majorem securitatem &
certitudinem omnia, quæcunque ad Partem utramque pertinerent, scriptis traderentur, at-
que à Parte utraque subsignarentur; Sed verò quæ singula pars traditura esset, sigillatim
quoque subsignarentur, atque utrique Parti exhiberentur; cujus conditionis ergò Literæ Au-
thoritatis utrinque fuerunt traditæ, ipsaque conditio Actorum Conscribendorum & Subs-
ignandorum sive communiter sive sigillatim ab utraque Parte subsignata, atque utrinque tra-
dita fuit: Qui deinceps ordo atque usus inter Partem utramque obtinuit; aded ut ex hisce,
quin insuper etiam ex ipso Tractatus fundamento, sequentia inferantur; Quod semel
placuit, amplius displicere nequit; & pacta conventa servanda veniunt.

2. Quæ profecto conditio eò magis fuit necessaria, quod Præpotentes D. D. Ordines Gener.
Articulo nonagesimo & septimo Instructionis, Legatis suis Extraordinariis & Plenipotentariis
traditæ, disertis verbis mandarant, ut Plenipotentarii Sui, Reip. Suae Nomine, atque auctori-
tate propria, cum Regis Hispaniarum Legatis Extraord. & Plenipotentariis agerent, neque
Mediatorem quempiam admitterent; Eaque propter Regis Hispaniarum, imprimis autem
Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentarii nullam omnino
Tractationis Suae certitudinem consequi potuissent, nisi ex iis, quæ ab una alterave vel ab utra-
que Parte simul subsignata forent; eò quod, præter Partes agentes, nemo alius vel scire hæc
vel ordine enarrare posset.

3. Quem ad modum etiam Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii
& Plenipotentarii nihil quidquam certi Dominis Suis Deputantibus enarrare potuissent, ad
quod tamen, vi centesimi decimi & tertii Articuli Instructionis sibi datæ, obstricti obligatique
tenebantur; imprimis autem ad indicandum Tractationis Suae initium, progressum & quous-
que eandem produxissent, simul etiam vi Consilii cujusdam Anno 1646. initi, quod simili-
liter Legatis & Plenipotentariis supramemoratis, Instructionis loco, per literas indicatum
fuit, ad concessos jam confectosque Articulos in Pacem à Regis Hispaniarum Legatis Ex-
traordinariis & Plenipotentariis stipulandos, nisi jam eosdem subsignatione conscripta
confir-

confirmassent, unde certò sciri posset, quidnam cum Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis actum & transactum, quidnam infectum aut omissum fuisset.

4. Prasertim vero, quia absque ejusmodi conditione, licet utrique verbis duntaxat, sive in Scriptis Suis utrinque traditis, convenisse viderentur, nihilominus tamen in Articulis, propositione, amplificatione, ac sensus utriusque applicatione, graves quædam difficultates ac diversa sensus alterius Partis explicationes antehac obortæ fuerant, quæque deinceps in Negotio tam exoptato magis magisque se obtulissent, quod ni vera ac genuina sensus utriusque Partis explicatio, ex ipsis Articulis, de quibus controversum, simul etiam conventum & subsignatum fuerat, clarissime innotesceret, ne postmodum in diverso ac perverso modo capi posset; prout Legibus expressum est; Eapropter fieri Scripturas, ut, quæcunque acta & transacta sunt, per eandem facilius probari queant.

5. Quæ similiter, postquam Præpotentes D. D. Ordines Generales pro singulari Sua prudentia prævidissent, Idcirco Mense Novembri, proximè elapsi, decreverunt ac constituerunt, ut, quæcunque tum à Suis, tum à Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis acta & transacta forent, & literis conscripta traderentur, & manibus subsignarentur; quod equidem Mandatum speciale, post maturam deliberationem, impositum, atque ea, quæ subinde Monasterii peracta fuere, sequutum, in hisce absque ulla hesitatione effectum reddi oportuit.

6. Ac quoniam post Mensium complurium Tractationem, plerique & qui majoris erant ponderis Articuli Tractatus, de quo inter Partem utramque controversum fuerat, satis jam preparati, atque ad Pacis commutationem, loco Induciarum, (quam tamen Induciarum cum Pace commutationem Hispani jam à Tractationis initio iudicio atque arbitrio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. reliquerant) pro rei necessitate accommodati, & conventus utrinque plurimi continuati fuerant; simul etiam post varias disputationes, protestationes, intermissiones ac declarationes peremptorias, Negotium tandem universum eousque inter Partem utramque variis temporibus promotum, literis conscriptum, utrinque collatum, correctum, ac denique, consentiente Parte utraque, confirmatum fuerat, aded ut Pars utraque in eo jam convenerat, quo ad utriusque securitatem, secundum ordinem ac conditionem supramemoratam, quæcunque acta & transacta erant, à Parte utraque similem in modum subsignarentur; Eapropter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentarii, præviâ deliberatione maturâ, eò quoque pervenerunt, quò ab alterâ Parte Tractationem hanc, juxta Instructionem Ipsi datam, omni ex Parte confirmarent, ab alterâ verò Præpot. D. D. Ordines Gener. Deputantes Suos, de fidelitate Suâ atque animi sinceritate in universo hoc Negotio adhibitâ, certos redderent.

7. Quod si vero Præpotentium D. D. Ordinum Legati Extraordinarii & Plenipotentarii Articulorum subsignationem ob causas aliquas neglexissent, recusassent vel distulissent ac casu aliquo adverso (cui res humana, atque hujusmodi prasertim, quæ tanti ponderis ac momenti existunt, sæpenumero obnoxia sunt) rerum quædam mutatio oborta fuisset, ejusmodi profecto subsignationis negligentiam Præpotentes D. D. Ordines Gener. Legatis Suis Extraordinariis & Plenipotentariis imputare, Ipsi quinetiam Plenipotentarii non-Subsignationem haud facili negotio excusare potuissent, eaque Iuris regula adversus Ipsos allegari potuisset; Qui mandatum suscepit, si potest id adimplere, deserere promissum officium non debet; alioqui, quantum ad mandatorem attinet, damnabitur. Quod equi-

dem crimen Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. & Plenipotentiarum committere, vel ejusmodi accusationem expectare dubitarunt.

8. Idque eo magis, quod neque alios quosdam Articulos concesserint, neque subsignarint, præterquam ejusmodi, qui cum Ipsa Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Instructione Eorundemque decretis omni ex Parte congruebant; Eaque propter mandato officioque perfuncti, neque mandato aliquo modo egressi fuerunt; quem ad modum illud sequentibus breviter demonstrabitur, ac pluribus sive coram sive scriptis, siquidem opus fuerit, confirmabitur.

9. Primò enim, quantum ad Consolidationem citerioris Gælicæ Tractus attinet, postquam Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, cum de Induciis ac de Pace ageretur, pluribus sapiensculè & coram & verbis Negotium illud urgere cepissent, Regis Hispaniarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, sive de Pace sive Induciis ageretur, petitionem hanc tam pertinaciter denegarunt, simul etiam contradixerunt, ut ne minimum quidem Ejusce obtinenda atque impetranda spem reliquerint; utpote qui non ignorarint, quid de ea re Præpot. D. D. Ordines Gener. consilii cepissent: aded ut Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. & Plenipotentiarum operam ludentes, secundum mandata Ipsi, vicesimo & secundo die Maji, Anno 1646. per literas indicata, neque postmodum commutata, Semetipsos Hispanorum voluntati accommodare necesse habuerint, absque ullo tamen, cum Reipublicæ Suae, tum Gælicæ Provinciæ, per Articulorum subsignationem, damno aut præjudicio.

10. Quantum vero ad Majoratum Sylva-Ducensem cæteraque loca attinet, in quibus Religio Romana hætenus licita fuit, supramemorati Legati Extraord. & Plenipotentiarum eorundem locorum Ius atque imperium summum Dominis D. Deputantibus Suis in subsignatis Articulis stipulati fuerunt, idque iisdem omni ex Parte integrum conservarunt, quapropter etiam Hispaniarum Moderamina, decimo & tertio, 15. & 18. die Decembr. proposita, denegarunt. Verum enimvero quoniam Regis Hispaniarum Legati & Plenipotentiarum arbitrabantur de eadem re sex mensium spatium, post Pacis Tractationis Confirmationem, conventum iri, simul etiam, quo Ejusce rationem reddere possent, huic petitioni se inhaeruros esse declarabant, idcirco Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentiarum evitare neutiquam potuerunt, quin de ea re scriptis quibusdam privatis ageretur, atque, in testimonium duntaxat rei gestæ, subsignaretur: nullam tamen ejusce rei in præcipuis, de quibus conventum fuit, Articulis mentionem fecerunt, neque conditionaliter eam Articulis subsignatis addiderunt, sed vero universam atque integram, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. Deputantibus Suis, reservarunt.

11. Quæcunque Articulo sexto, Indiæ Occidentalis Societatem concernente, hujusmodi sc. verbis (aliorumque omnium) adjuncta leguntur, ea nullo modo Præpotent. D. D. Ordinum Gener. decretis adversantur, sed multò magis eadem confirmant; quandoquidem hic Ipsorum scopus atque intentio fuerit, Navigationes videlicet mutuas ad Indiæ Occidentalem neutiquam obtineri aut conservari posse, quod si Pars utraque Navigationibus ad ea loca sive Insulas abstineret, quas Fortalitiis, habitaculis, sive Castellis munitas haberet; hanc igitur ob rem Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. & Plenipotentiarum disertis verbis non modo plenissimè stipulati fuerunt, verum ejusmodi quoque verborum additione expresserunt, etiam præter Fortalitia, Castella, Habitacula cæteraque Acta possessionis, ad Navigationis in Indiæ Occidentalem conservationem atque extensionem usitata, conservari atque exerceri posse, ut hoc pacto ad Indiæ Occidentalem Navigatio multò latius institui posset. Aded ut
supra-

supramemorata verba ad extensionem Navigationis in Indiam Occidentalem potius, quam ad ejusdem restrictionem, adhibita sint, atque adhibita fuisse intelligi debeant.

12. Mutua quinetiam propugnaculorum arciumque haud magni ponderis dirutio, Chartarum Scriptorumque, variis in locis asservatorum, traditio, sexagesimo & quinto & 66. Articulo, variis Chartis inscripto, concessa, primò & æqua & justa videtur, Idque propter regulam sequentem generalem: Quid quisque juris in alterum statuerit, ut ipse eodem quoque jure gaudeat; secundo neque in præjudicium cedere potest, propterea quod, dirutione Fortalitorum tradendorum negata, ejusmodi Fortalitia sive Castella integra ac munita reservari queant, nullaque Charta aut Scripta quacunque à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. unquam postulata, verum à Parte Hispanorum (ut pote apud quos Priora semper & antiquiora Collegia, Archiva, & Belgarum Principum Concilia exstiterint) petita, sed denegata sint.

13. Quod Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentiarum nulla omnino Scripta sub Tractatus cujusdam forma subsignarunt, id satis superque liquet ex Ipso initio, sive Inscriptione Articulor. diversis temporibus diversisque Chartis conscriptorum; cujus exemplum tale est: Articuli, de quibus inter Regis Hispaniarum & Fœderati Belgii Provinciar. Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordina- rios & Plenipotentiaros eo fine provisionaliter conventum fuit, quò postmodum Tractatui Monasterii ineundo inferantur.

14. Adhac accedit etiam, quod subsignati illi Articuli absque sensus connexionem sive numero Articulorum, at vero pro Tractatione variis diebus continuatâ, diversis chartis scriptisque contineantur, atque in ejusmodi Statum preparatorium redacti sint, ut postmodum secundum formam Tractatus optimam disponi possint; quod etiam causam præbuit, ob quam Vox Tractatus passim Articulis inserta fuerit, tam quò Instructionis verba ipsa exprimerentur, ex quâ dicti Articuli excerpti fuere, quam quò postmodum propter verborum commutationem nulla difficultates oborirentur. Quem ad modum quoque dicti Plenipotentiarum aliud nihil intenderunt, quam quo ex conjunctione Articulorum separatim confectorum & subsignatorum tantò meliore ordine Instrumentum Pacis disponerent, suoque tempore ad formam Tractatus confirmarent. Adèd ut in hoc quoque Negotio, secundum Præpot. D. D. Ordinum Gener. præscriptum, Articulo quinto expressum, egerint, & secundum quod Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum deinceps acturi sunt.

15. At vero omnes quidem objectiones & difficultates sponte Suâ evanescerent, neque ulterò se offerrent, ni illæ Gallorum contradictionibus oblata fuissent. Ac quanvis supramemorati Plenipotentiarum summum semper honorem ac reverentiam Regi Galliarum Eiusdemque Ministris exhibuerint, atque Ipsorum arbitrio judicioque multa deferre voluerint; nihilo minus tamen Semetipsos obstrictos magis obligatosque viderunt, ad Patriæ ac Reipublicæ Suæ commodum præ cæteris procurandum, atque ex omni Parte agendum potius secundum fidem in Negotio hoc suscipiendo datam, ex præscripto Articuli nonagesimi & primi, quo tenentur omnia conferre, quacunque ad Patriæ ac Reipubl. Suæ commodum pertinere arbitrabuntur; contra verò omnia evitare, quacunque Patriæ ac Reip. Suæ damnum aut præjudicium aliquod apportare posse existimabunt. Præter hæc quoque Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum, ad animi Sui fidelitatem omnibus comprobendam, paucis commonstrabunt, Se in omnibus actis & factis nihilquidquam adversus Tractatus, multò minus in Regis Galliarum præjudicium, neque etiam in Reli-

gionis Sociorum Germanique Fœderatorum damnum aut præjudicium per maturam hanc Articulorum subſignationem commiſiſſe.

16. Hac itaque res eſt, quod Regis Galliarum Miniſtri, quacunq; hætenus propoſuerunt, omnia illa per Mediatores, atque interpoſitas perſonas egerint, neque ante hunc diem unquam (quantum cuique innotuit) ſcripta ſive Inſtrumenta quadam ſubſignata tradiderint, acceperint, commutârint, prouindeque Articulis nullis provisionalibus ſubſignarint; quanvis unicuique facile notum ſit, ſummedictos Regis Galliarum Miniſtros jam à multo tempore cum Legatis Extraord. & Plenipotentiariis Caſareis egiſſe, omniaque Scriptis confeciſſe, quantum videlicet ad Regem Galliarum, & debendam ſatisfactionem attinet, qua multos quidem neque exigui ponderis Articulos, ingenti admodum Charta comprehenſos, continet; de quibus Articulis Partes illas primarias inter Se conueniſſe, haud ſubſignaffe tamen, certum eſt. Cum quibus etiam Suecia Legatos Extraord. & Plenipotentiarios, uti quoque Haſſia Land-Graviæ Vidua Miniſtros (qui ætèſſimo ſimiliter Fœderis vinculo Regi Galliarum adſtricti tenentur) jam diu præceſſiſſe, neque reliquis Sociis ac Fœderatis Suis ſatisfeciſſe, ſed verò omnes, quantum ad ſatisfactionem attinet, & tempus & finem etiamnum expectare, nemo eſt qui ignorat.

17. Cumque jam Negotium inter Regem Galliarum atque inter Regem Hiſpaniarum à Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Legatis Extraord. & Plenipotentiariis Mense Septembri, proximè elapſi, agi cœptum, ac brevi temporis ſpatio, tantopere promotum eſſet, ut ab utraque parte nequidquam dubitaretur, quin illud octo dierum, vel viginti quoque & quatuor horarum intervallo expediri penitusque confici poſſet, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentiarii Tractationem Ipſorum, quantum potuerunt, promoverunt, quamvis Sua cum Hiſpanis Tractatio nondum debito ordine diſpoſita, Ejusque eventus dubius adhuc atque incertus exiſteret; Nihilque aliud ſibi ſalvum atque integrum voluerunt, præterquam ne Partes primariæ inter Se Articulos Suos confirmarent ac ſubſignarent, donec Præpot. D. D. Ordinum Gener. cum Rege Hiſpaniarum Tractatio ad confirmationem ſimiliter & ſubſignationem promotam foret.

18. E quibus ſatis ſuperque apparet, quandoquidem Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarii, uti quoque Regis Galliarum Miniſtri, Tractationem Suam diverſimodè inſtituebant, Ipſos neque eodem tempore, neque eodem ordine, ſed Suis quemque modo ac tempore Tractationem Suam promovere debuiſſe; unde etiam liquet utriusque Tractatus promotionem ſana interpretatione, pro re nata, cujuſque conditione, conſuetudine ac forma agendi, accipiendam atque explicandam eſſe.

19. Quod ſi igitur Gallorum cum Hiſpanis Tractatio eouſque promotam, quin imò ad finem perducta, fuiſſet, aut ſaltem eouſque promoveri atque perducere potuiſſet, quemadmodum hujusmodi ſpes magnâ Mense Septembri atque Octobri aſſulſerat, nonne Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraord. & Plenipotentiariis, utpote qui omnem ad id operam, curam ac diligentiam intendebant, ſummâ dolendi & conquerendi cauſa oblata fuiſſet, Suam cum Regis Hiſpaniarum Legatis Extraord. & Plenipotentiariis Tractationem eouſque promotam fuiſſe, quod ſi videlicet Regis Galliarum Miniſtris Ejusce Tractationis Concluſionem differre libitum fuiſſet?

20. Verum enimvero quandoquidem novis quibuſdam difficultatibus ſupramemorata Gallorum & Hiſpanorum Tractationes in eodem loco aliquamdiu hæſerint, at Præpotentium D. D. Ord. Gener. cum Hiſpanis Tractatio interea temporis in manus recepta, & eouſque promotam fuerit, ut utriusque Articulos primarios compoſuerint, alios quinetiam ſuperaddiderint, ac ſucceſ-

successive ad subfignationem (secundum conditionem atque ordinem jam ab ipso Tractationis initio observatum) preparaverint, idcirco Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legati Extr. & Plenipotentarii neutiquam percipere potuerunt, quo pacto aut quo modo à Regis Galliar. Ministris rogari jure optimo potuerint, ne dictis Articulis, de quibus cum Hisp. convenerant, subfignarent.

21. Præterquam enim quod per ejusmodi subfignationis dilationem ea, de quibus cum Regis Hispaniarum Legatis Extr. & Plenipotentariis jam nunc plenissimè convenerant, ad nihilum quasi redacta ac veluti infecta fuissent, omnis quoque Tractationis directio, atque in omnibus & singulis rebus Plenipotentiariorum fidei mandatis auctoritas, quâ Præpot. D. D. Ordinum Gen. Nomine Ipsimet atque immediatè ad agendum instructi fuerant, penitus auferri atque eripi, Ipsorumque cum Regis Hispaniarum Legatis Extr. & Plenipotentariis Negotium peractum, ex aliorum sive Mediatorum judicio infectum reddi potuisset, quod tamen neque ex Instructionis, neque ex reliquorum mandatorum præscripto, facere ullo modo poterant.

22. Quidquid autem Præpot. D. D. Ordines Gener. Legatis Suis Extr. & Plenipotentariis Articulo 114. & Articulo 115. Instructionis de Regis Galliarum Ministris præceperant, id omne Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentarii effectum reddere studuerunt; interim tamen percipere nullo modo potuerunt, Articulos illos Instructionis tam latè se extendere quam quidem à multis extensi fuere; Ideoque ex Instructionis Suae præscripto ad maximam Tractationum, quarum cura Ipsi relicta erat, promotionem agere commodius esse existimarunt, neque Tractat. illas infectas dimittere, unde postmodum plurima incommoda oboriri possent.

23. Quodcunque etiam in Partem contrariam allegari potest, imprimis autem quod Partis utriusque Tractationes pari passu promovenda, quod res causeque (vulgò interesse) utriusque mutuam operam, curam ac diligentiam suscipienda, aut saltem ab Hispanis ea, qua de locis expugnatis Galli proposuerant, impetranda, atque sub Articulorum finem inserenda & utrinque subfignanda; quod Articuli neutiquam concludendi erant, nisi Gallorum similiter cum Hispanis Articuli concluderentur, id omne ex iis, qua supramemorata sunt, secundum varios usus defensum fuit; Insuper etiam faciliori argumentorum in contrarium allatorum solutioni inservire poterit, quod, postquam Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legati Extr. & Plenipotentarii jam ultra quinque Menses ab omni cum Hispanis Tractatione abstinuissent, Gallorum cum Hispanis Tractationi omnem operam, studium, curam, ac diligentiam, nervos denique omnes suos intenderint, omniaque adhibuerint, quibus Tractatio ad finem exoptatum perducere possit. Quo factum est, ut Regis Galliarum res causeque (vulgò interesse) non modo suscepta, ac defensa, sed præcipua quoque Ejusdem postulata Præpot. D. D. Ordinum Gen. & Plenipotentiariorum suavis atque impulsu ab Hispanis impetrata fuerint: Articulus quinetiam de locis expugnatis jam omnino confectus fuisset, nisi propter casum quendam in Italia, postquam Hispani eundem Articulum concesserant, abortum, nova denuò difficultas oblata fuisset; adeo ut Articuli de quibus Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legati Extr. & Plenipotentarii cum Hispanis convenerant, varias ob causas, imprimis vero ob momentum temporis, quum id à Regis Galliarum Ministris petebatur, Eorundem cum Hispanis Tractationi alligari neque adstringi poterant, quum Tractatio alteri admisceri neutiquam debuerat, præterquam quod factum aliorum promitti nec potuit nec debuit.

24. Præcipuum vero ac primarium, quod opponi posset, illud est, Præpot. videlicet D. D. Ordinum Gen. Legatis Extr. & Plenipotentariis neutiquam licitum fuisse, Articulos suos, de quibus cum Hispanis convenerant, nisi simul cum Gallis concludere, idque sub Articulorum finem inserendum atque ab Hispanis subfignandum fuisse.

25. Ad ea Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentiariorum sequentia respondent; Se nimirum non semel Regis Hispaniarum Legatis Extraord. & Plenipotentiariorum, ubi de Induciis atque Pace actum fuit, & coram & Scriptis subsignatis indicasse ac declarasse, quomodo Præpot. D. D. Ordines Gener. & Rex Christianissimus arctissimo inter se Fœdere obstricti atque obligati tenebantur, aded ut neque Præpot. D. D. Ordines Gener. seorsim sine Majestate Sua, neque Majestati Regia seorsim sine Præpot. D. D. Ordinibus Gener. sed conjunctim & consensu mutuo cum Rege Hispaniarum Tractatum sive Fœdus quodcumque inire liceret; Ac quamvis Regis Hispaniarum Legati Extr. & Plenipotentiariorum hæc omnia se non ignorare, insuper etiam Tractatum illum inter Regem Galliarum atque inter Præpot. D. D. Ordines Gener. initum Sancitumque penes se habere responderant, nihilo minus tamen, quod Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legati Extr. & Plenipotentiariorum officio suo plenissime functi viderentur, Articulum quendam declaratorium, ut vocant, eâ potissimum de causâ conscripserunt, eumque duobus Scriptis primariis, quæ Articulos cum Hispanis compositos continebant, tam Belgicâ quam Gallicâ linguâ conscriptis & subsignatis inseruerunt, Regisque Hispaniarum Legatis Extraord. & Plenipotentiariorum exhibuerunt. Qui quidem Articulus non novam duntaxat inter Regem Galliarum atque inter Præpot. D. D. Ordines Gener. Tractatum Fœderumque initorum declarationem continebat, verum Eorundem quoque applicationem ad actum præsentem adhibitam; nimirum Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiariorum hunc esse animum, Articulos, de quibus cum Regis Hispaniarum Legatis Extraord. & Plenipotentiariorum convenerant, nullum omnino Veri ac Realis Tractatus effectum consecuturos esse, nisi etiam Regi Galliarum à Parte Hispanorum, secundum Tractatum Kalendis Martii, Anno 1644. inter Regem Christianissimum atque inter Præpot. D. D. Ordines Gener. initum confirmatumque, plenissime satisfactum fuerit; Seque insuper præsentem hanc declarationem supramemoratis Articulis veluti insertam, Eamque non minoris ponderis, quam reliquos Articulos perpetuo habituros esse.

26. Quæ quidem declaratio Scriptis utriusque Partis inserta, atque eodem tempore, coram Regis Hispaniarum Plenipotentiariorum subsignata, ab iisdem perlecta ac perpensa, nullam prorsus contradictionem passa fuit, quamvis antea declaraverant, Se Declarationi illi subsignare nullo modo posse, propterea quod esset res inter alias transacta, neque opus esse, ut de eadem secum conveniretur, sed vero ut à Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiariorum observaretur, eaque propter ut saltem verbis indicaretur necesse esse.

27. Eum quoque ad modum Legati Extraord. & Plenipotentiariorum Casarei Instrumento sive Exemplari Satisfactionis decimo & tertio die Septembris Anno 1646. cum Rege Galliarum inito insertum voluerunt, Se nullum prorsus Tractatum inituros neve confirmaturos esse, nisi Pacis Tractatio Gallos inter & Hispanos similiter procederet: Cui equidem Declarationi Regis Galliarum Legati Extraord. & Plenipotentiariorum per Contra-Declarationem terminis duntaxat generalioribus, Se eidem adstrictos obligatosque nolle, responderunt; proindeque Casaream Declarationem neque accipere, neque subsignare voluerunt.

28. Insuper etiam Regis Galliarum Legati Extraord. & Plenipotentiariorum hujuscemodi Declaratione acquiescere potuissent, eò quod hæc omnia in iis Scriptis, quæ per Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraord. & Plenipotentiariorum, ceu Mediatore inter Regem Hispaniarum atque inter Regem Galliarum, Mense Septembri utrinque tradebantur, & proposita, atque ab utraque Parte admissa & concessa fuerant; Illa præsertim, nihil quidquam inter Partes præcipuas conclusum confirmatumque iri, nisi Præpot. D. D. Ordinum Gener.

Gener. cum Rege Hispaniarum Tractatio ad conclusionem similiter & confirmationem perducta foret; de qua re Præpotentes Domini D. Ordines Generales Deputantes Suos tunc temporis certiores fecerunt, licet eadem Declaratio non-signata manserit, propterea quod nulla Scripta sive Instrumenta inter Partes præcipuas subsignata fuerant.

29. Præterea quoque supramemorati Plenipotentarii Se ad id obstrictos magis obligatosque viderunt, quo in ipsa Declaratione verba, secundum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. decretum, Mense Novembri, proximè elapso, præscriptum, agerent, quam iis uti verbis, qua Regis Galliarum Ministris Instrumentis Suae scriptis suis, decimo & octavo die Ianuarii traditis, proponere visum fuit; cuius quidem rei (si opus fuerit) Nomine locoque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. à quibus eam Legatorum & Plenipotentiariorum qualitatem fuerant consequuti, rationes ulteriores reddere possent.

30. Verum quidem illud est, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extr. & Plenipotentarios ea, qua Regis Hispaniar. Legatis Extr. & Plenipotentariis promiserant, Regis Galliarum Ministris majorem in modum petentibus, tantopere cohibuerint, ut contenti fuerint post Comitum Servientii Hagam-Batavor. discessum octo decemve dierum spatium Articulorum, de quibus cum Hispanis convenerant, subsignationem differre: quo profectò tantum Regis Galliarum Ministris concesserunt, quantum ab iisdem vel peti, vel rogari debuerat, quod similiter Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. per literas ordine indicarunt. Verum enim vero quandoquidem intra dictorum dierum spatium, neque etiam postmodum Præpot. D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. nihil quidquam super hac re mandati per literas Deputantium Suorum acciperent (quamvis Dominus Brasseti, Regis Galliarum apud Præpotentes D. D. Gener. Legatus Ordinarius, per Scripta quadam hoc ipsum petierat) quisnam mortalium Præpotentes Dominos D. Ord. Gener. consilium, quod antehac ceperant, mutasse potius quam idem confirmasse credidisset? Eapropter igitur Legati Extr. & Plenipotentarii etiam atque etiam necesse habuerunt, Id quod susceperant Negotium, quodque jam dieculas aliquot distulerant, quantum pote promovere, atque ad finem, tam diu ab omnibus speratum, perducere; Regis Galliarum Legatorum Extr. & Plenipotentiariorum offensam (licet immeritò) in se expectare cupientes potius, quam Præpot. D. D. Ordinum Gener. Deputantium Suorum iussa ac mandata exequi negligentes, universum Negotium tantopere Eorundem cura ac studio commendatum, in Statu locoque tam dubio tamque incerto diutius relinquere, quinimo in eum locum dimittere, unde postmodum emergere vix potuisset, ac postremo omnem culpam, tarditatem ac negligentiam, ipsa denique mala & incommoda exinde oritura in Se derivassent.

31. Quum tamen Tractationibus inter Regem Galliarum atque inter Regem Hispaniarum institutis nullam dampnum, mora aut præjudicium fuerit illatum, neque solum Legati Extraordinarii & Plenipotentarii obtulerint, Partes Suas Mediatorias porro continuare, sed vel Ipsi quoque Regis Hispaniarum Legati Extraordinarii & Plenipotentarii asseruerint, non minori Se verum multo majori jam nunc desiderio teneri, cum Rege Galliarum mediis quibuscunque honestis, æquis justisque componendi, omnesque difficultates cum bona gratia conficiendi; Quem ut obtineamus finem, quantumcunque in omnibus est officii, auxilii, cura ac diligentia, id omne huic duntaxat consequendo impenditur, Summique Numinis in opere tam salutaris benedictio cœlestis æquo animo expectatur.

32. Insuper quoque Religione Fœderati, sub Nomine Partis utriusque Evangelicæ Osna-brugis congregatæ, neutiquam dubitarunt Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Legatis Extr. & Pleni-

Plenipotentiaris declarare pluribusque affirmare Se nullo modo alicuium, aut pramaturum, sed equum iustumque, simul etiam ad Bonum publicum summopere utile arbitrari, quaecunque inter Regis Hispaniarum atque inter Prapotent. D. D. Ordinum Gener. Legatos Extr. & Plenipotentiaris hactenus eo modo, quo supra commemoratum fuit, acta & transacta fuerant; tantum abest, ut Ipsimet Tractationibus aut moram aut praejudicium quaecunque intulissent. Ac quantum ad Euangelicos Principes atque P. P. Electores Prapotent. D. D. Ordinibus Gener. Foedere Coniunctos attinet, Eorundem Ministris similem quoque in modum plenissimè satisfactum fuit; qui cum reliquis Regum Principumque Ministris iudicarunt Prapotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris dehinc Partes Suas Mediatorias majori studio ac diligentia transigere posse, quandoquidem gravissimas Suas difficultates cum Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris jam nunc penitus consecissent.

33. Quapropter etiam Prapotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiaris pauld post Osnabrugae se contulerunt, atque ad Religione-Foederatorum Germania commune commodum, eum ad modum quoque per Intercessionem in rebus Pomeranis, ad commodum Sereniss. Principis Electoris Brandenburgensis, atque ad rerum Palatinsium aliarumque restaurationem, tantam diligentiam adhibuerunt, ac in iis tantopere elaborarunt, ut neitiquam dubitandum sit, quin tanta opera, cura studiumque effectum suum sit consequuturum; Quod si nimirum Regis Galliarum Ministri, pro Gallorum consuetudine, ac crebra petitione, iisdem proposita, operam mutuam tradere dignentur, quod omnes & singuli Eosdem propter difficultates, hactenus inter Ipsos & Prapotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios & Plenipotentiaris intersitas, neitiquam esse neglecturos, credunt; quandoquidem à Prapotentium D. D. Ordinum Gen. Legatis Extraord. & Plenipotentiaris nulla succensendi causa data fuit; ac licet ab utraque Parte variis modis mediisque Tractationes promoveantur, nihilominus tamen omnia ad unum eundemque scopum & finem, videlicet ad universi Orbis Christiani Pacem, dirigenda atque adhibenda veniunt.

34. Postremo Legati Extraord. & Plenipotentiaris nequaquam negligere possunt, quin Prapotentibus D. D. Ordines Gener. rogent atque obsecrent, ut pro singulari Sua prudentia rerumque experientia altiori pauld examini subicere velint, quod Consilia Gallorum multo maturius quam Prapotentium D. D. Ordinum Gener. capiantur ac confirmantur; insuper etiam quod Regis Galliarum Ministri plenissima agendi potestate atque auctoritate muniti sint, at vero Prapotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris certis quibusdam agendi regulis adstricti teneantur; ac propterea quod praeter per-Illustre Prapotentium D. D. Ordinum Gener. Concilium etiam Provinciarum singularum Ordinum Concilium, & per consequens universa Respublica ea, qua Monasterii agerentur, cognoscere majorem in modum desideraverit, Idcirco Prapotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraord. & Plenipotentiaris Semetipsos secundum Foederatarum Belgii Provinciarum Statum ac Conditionem, quantum pote, gerere necesse habuerunt; proindeque certi quid statuere debuerunt, ne eiusmodi Negotium incertum relinqueretur, unde novae quaedam ac variae deliberationes & consilia, cum ingenti temporis & commoda rerum bene gerendarum occasionis dispendio, ineunda ac capienda forent, quo denique praesens cum Hispanis Tractatio tam longe retrolabi, aut saltem tamdsu differri potuisset, ut interea temporis Caesarei, Galli, Hispani, Sueci & Germani Tractationes Suas penitus consecissent, ac Prapotentibus D. D. Ordines Gener. posteriores ad tractandum parati, eas conditiones, quas reliqui Ministri Iphis competere iudicarent, equo animo accipere debuissent; cum tamen Galli, quibus & res magis sunt secunda, &

ubique

ubique hostibus pares, hujuscemodi discrimen subire necesse non habeant, sed vero ab omni parte se rerum Dominos præbere, sibi que summo cum honore, armorumque vi plenissime satisfacere queant.

35. Quocirca etiam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati Extr. & Plenipotentiarum summa animi sinceritate, juxta Instructionem fidemque datam, nec non secundum omnes & singulos cum Rege Galliarum Tractatus initos, cum nullius Fœderatorum, Amicorum & Sociorum damno aut præjudicio in hisce omnibus officio functi, minimè dubitant, quin Præpotentes D. D. Ordines Gener. quæcumque cum Hispanis acta & transacta sunt, æquo animo amplexuri, neque ullas rationes adhibebunt, ob quas ea, quæ cum Hispanis transacta jam & subsignata sunt, hoc illove prætextu in partem pejorem rapiantur, multò autem minus repudientur, ne tandem cum Hispanis Tractatio, per subsignationem Articulorum provisionalem eousque promotæ, & quæ inter Gallos Hispanosque componenda restat, ac per Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios & Plenipotentiaros, quantum maxime potest, promovetur, effectu suo tamdiu exoptato destituantur. Ac si plura incommoda inter Regis Hispaniarum atque inter Regis Galliarum Ministros oboriantur, Præpotentes D. D. Ordines Gener. majori efficacia intercedere apud illos poterunt, qui privatam suam causam universi Orbis Christiani Paci ac tranquillitati anteponeere non verentur. Actum Monasterii, quinto die Februarii, Anno 1647.

Paucis post diebus, Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Zelandiæ sequentem propositionem ad Articulorum subsignationem, literis conscriptam, in Præpot. D. D. Ordinum Gener. Concilio tradiderunt.

PRÆPOTENTES DOMINI,

Quandoquidem Religio ejusmodi res est, quæ ad conscientiam attinet, & Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines, Deputantes Nostri, firmiter persuasum sibi habent Religionem Reformatam, quem ad modum ea jam nunc in omnibus Fœderatarum Belgii Provinciarum templis docetur ac prædicatur, quamque Ipsimet Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines profitentur, esse Ipsam Veritatem Dei ad salutem, Eaque propter ab omnibus & singulis Principibus Christianis, rationibus quibusdam humanis non obstantibus, quibuscunque mediis fieri poterit optime, capeffendam, promovendam, atque ab omnibus corruptelis conservandam esse; Idcirco hæc Deputantium nostrorum veluti Magistratum animis sententia insita, atque per experientiam inscripta est, Religionem Reformatam in Fœderati Belgii Provinciis prædicatam, solum atque unicum existere fundamentum, cui præclara Respublica Nostra inimitur, insuper etiam præcipuum vinculum, quo omnes & singuli Provinciarum Moderatores ad Rempublicam hanc Ordinum more administrandam obstricti atque inter se alligati tenentur: Quapropter etiam, postquam Deputantes Nostri viderint dictam Religionem, & quidquid ab eadem dependet, à multis hujusce Reipublicæ Moderatoribus minoris haberi atque æstimari, quam dudum, simul etiam à nonnullis proponi de moderamine aliquo Religionis causa admittendo, nihil aliud ex eo percipere queunt, præterquam quod hujusce Reip. Palladium diruetur, nec non benedictio Cœlestis avertetur, universum Reip. fundamentum subvertetur, arctissimum unionis vinculum dissolvetur; atque eo pacto Nosmet Ipsi cum Religioni tum Politicæ viam ad interitum sternemus.

„ Quandoquidem igitur, Præpotentes Domini, D. D. Deputantes Nostri in
 „ Tractatu Pacis Præpotent. D. D. Ordines inter & Hispaniarum Regem nihil
 „ quidquam desiderati experiëntiâ comperiunt, præter Religionis Negotium &
 „ & quidquid ab eo dependet in Majoratu Sylvæ-Ducensi, Baronatu Bredanensi,
 „ Marchionatu Bergozomiensi, Cuyckensi Ditione, &c. atque insuper, super hac
 „ re commodum aliquod Moderamen excogitari posse ac debere, nonnulli existi-
 „ mant; quum nihil aliud inde expectari ac sperari possit, quam ut Tractatus Pa-
 „ cis, quemadmodum Præpotent. D. D. Ordinum literæ, ad Extraord. Legatos &
 „ Plenipotentiarios vicesimo & octavo die Decembr. 1646. exarata, continent,
 „ hanc solam ob causam dissolvendus ac succidendus veniat.

„ Idcirco D. D. Deputantes Nostri Vobis, Præpotent. Domini, ob oculos po-
 „ nere atque demonstrare voluerunt, Se non minori quam reliquarum Provincia-
 „ rum Ordines, ut diuturnæ huic Tractationi, Monasterii institutæ, finis imponere-
 „ tur, resque ad firmi, honesti, & Christiani Tractatus Pacis conclusionem perdu-
 „ ceretur ac promoveretur, desiderio teneri.

„ Verum enimverò Sese nequaquam animo Suo concipere, ejusmodi Tracta-
 „ tum admitti posse aut debere, quo Reformata Religio postponeretur, atque ali-
 „ cubi, ubi & quocumque prætextu id fieri posset, publicum Romanarum super-
 „ stitionum exercitium permetteretur.

„ Eapropter quoque Nobiles Ordines initio Consiliorum, super Tractatione
 „ Pacis initorum captorumque, ut supradictum Religionis Negotium immotum
 „ maneret, cum inter, tum post Pacis Tractationem summo opere institerunt, ei-
 „ demque assiduò inhæserunt.

„ Non jam Vobis, Præpot. Domini, omnia illa, quæ ad præmemoratum Nego-
 „ tium pertinent, referemus, id solum dicemus, Deputantes Nostros, quandoqui-
 „ dem hujus Reipub. leges fundamentales, Vestra quinetiam, Præpot. Domini, nec
 „ non uniuscujusque Provinciæ Edicta, adhæc tam solennis tamque recens, quum
 „ de confirmandis Præliminaribus Articulis proximâ vice Consilium caperetur, ab
 „ omnibus Fœderatis Membris data fides de Edictis observandis atque execu-
 „ tioni mandandis facta declaratio exstat, neutiquam capere, quo pacto vel mini-
 „ mam considerationem mereatur, ut præsentis Pacis Tractatione traderentur atque
 „ ab Hostibus solenni Tractatu stipularentur, quæcumque supradictis legibus,
 „ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Edictis atque Præmemorata Provinciarum
 „ data fidei, tam directè contrariantur.

„ Ac præsertim Reformata Religionis conservationi & propugnationi, quæ
 „ non solum in eo consistit, ne Eiusdem exercitium directè impediatur, disturbe-
 „ tur, aut aliqua difficultas Eidem inferatur, verum præcipuè ac primariò ut cura
 „ geratur atque opera detur, ut omnes reliquæ hæreses, quæ *Zizaniorum & contagionis*
 „ instar supradictam Religionem Reformatam tandem suffocarent, inficerent ac
 „ perderent, opprimantur, neque è contrario inferantur, foveantur, atque au-
 „ toritate publicâ cum Reformata Religione juxta habeantur: id autem si aliquâ
 „ ex parte fieret, nihil exinde expectari poterit, quam ut eodem modo, quo Ponti-
 „ ficii, impræsentiarum gradatim in libertate conscientiæ procedentes, quæ ipsis
 „ adimi denegatur, quamvis, qui Reformatam Religionem profitentur, non ubivis
 „ eadem

eadem libertate fruuntur, tantam in Negotio publici Superstitionum exercitii licentiam consecuti sunt, supradictum Moderamen concederetur, eodemque medio Religione utraque juxta æstimatâ, atque æquali favore utrique exhibito, ad Rempub. & Religionem opprimendam procedetur.

Secundò, Deputantes Nostri percipere nullo modo possunt, quoniam Vos, Præpotentes Domini, post diligentissimam inquisitionem ac multifariam pensionem sæpenumero in Conventu Thilo-Burgensi clarissimè demonstratis Majoratum Sylvæ-Ducensem ad Civitatem Suam reductum fuisse, insuperque certissimum esse, summum atque absolutum jus Baronatus Bredanensis, Marchionatus Bergozomiensis, Ditionis Cuyckiensis, Fœderatarum Belgii Provinciarum, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. solis competere, quo pacto aut qua ratione Hispani jam nunc de iisdem, respectu religionis, quæ quidem pars maxima summi juris existit, convenire, vel Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. modum præscribere conentur?

Unde sibi in animum inducere vix possunt, Regem Hispaniarum summum atque absolutum in dicta loca imperium Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus in totum tradere decrevisse, sed vero ejusmodi cautione sive stipulatione imperium aliquod, summas deinde difficultates pariturum, sibi reservare, constituisse.

Et quis scire potest, num Hostes postea demonstrare ac probare conabuntur, Regem Hispaniarum similem quoque in modum Fœderatas Belgii Provincias (in quas non minus sibi imperii vel juris, quam in Majoratum Sylvæ-Ducensem atque in cætera loca, competere existimat) liberas, & in quas nihil juris sibi reliquum competit, declarasse, nisi ut Religionis Romanæ exercitium suo quoque tempore variis in locis consequerentur, ac rationum loco *implicitas conditiones, cautiones mentales, spem datam, sive imaginationes asserrent*, quas, multis aliis adornatas, data occasione proponerent, & quantum possent, ponderis adderent?

Insuper etiam Deputantes Nostri hoc in eo prævident, commodam scilicet occasionem datam iri, quâ Pontificii, in Fœderati Belgii Provinciis commorantes, specie aliquâ à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. petere poterunt, ne ea sibi negentur, quæ reliquis hujuscæ Reip. Subditis aliis in locis, respectu Romanæ Religionis, conceduntur, vel concedi possunt.

Id saltem est verissimum, hoc pacto fenestram magnam iri apertam, qua postmodum in hisce Provinciis de ejusmodi quoque moderamine Religionis Romanæ agi poterit, neque tantopere rejicietur, utpote iisdem fulcitur rationibus, quæ jam nunc pro eo afferuntur.

Atque isthoc quoque pacto efficietur, ut ad Pontificiorum audaciam atque arrogantiam, quam sibi Decreta Præpotentium D. D. Ordinum Gener. negligendo, & non observando, consciverunt, maximus indies cumulus accedat, Ipsi quoque ad majorem Religionis Suæ libertatem perveniant.

Verum enim vero quod si Præpotentes D. D. Ordines Generales Majoratum, Sylvæ-Ducensem, Eiusdemque dominium in dubium vocare, idque Negotium, Monasterii jam nunc transigere vellent, Deputantes Nostri arbitrantur atque existimant, summo dedecori summæque infamiæ ductum iri, si *temporale Spirituali*

„ præponeretur, quo à Partibus Nostris commonstrarem, Religionem Refor-
 „ matam ne tam charam ac pretiosam nobis existere, quam quidem Hispanis Su-
 „ perstitio atque Idololatria Sua chara semper existit.

„ Qui profecto Hispani, in summum redacti discrimen, assimilare non verentur;
 „ ac si Pacis Tractationis conclusionem ac confirmationem (quam ipsimet majo-
 „ rem in modum expetunt, quamque conditionibus æquissimis, sponte Sua obla-
 „ tis, à Nobis impetrare annituntur) propter Religionis Reformatæ in tam paucu-
 „ lis locis conservationem recusare vellent.

„ Quum ab altera Parte Præpotentes D. D. Ordines Gener. qui tantum ab ho-
 „ stibus Suis armis belli vicerunt, ac consequenter prorogato bello evincere pos-
 „ sunt, ejusmodi petitionibus insistere dubitarent: Quapropter Deputantes Nostrum
 „ commodius atque utilius esse arbitrantur, nullam omnino Tractationem cum
 „ hostibus inire, quam illa amittere Hostibusque concedere, quæ ipsamet hujusce
 „ Reip. fundamenta spectant, quæque Nobis tam chara ac grata, quinimo essen-
 „ tialia esse debent.

„ Præterea quoque Deputantes Nostrum, rem serio perpendentes, perquam neces-
 „ sarium esse judicarunt, quemadmodum summum hujusce Reip. imperium sum-
 „ maque Auctoritas tanto conatu tantaque cura in universa Europæ Theatro co-
 „ ram tot Regum Principumque Ministris stabilivimus ac confirmavimus, eum ad
 „ modum quoque coram universo terrarum Orbe non verbis duntaxat, sed re ipsa
 „ potius demonstrandum esse, Religionem Reformatam charissimum Nobis pi-
 „ gnus existere, ad Dei gloriam, Nostræque professionis justificationem & Socio-
 „ rum Nostrorum, quibus Religionis vinculo conjuncti sumus, consolationem,
 „ quos, siquidem contrarium perpetrarem, summo dolore afficeremus; Unde
 „ evenire posset, quum bellum tam diuturnum tamque cruentum, Annos octogin-
 „ ta, aut plus eo continuatum, eximia Tractatione finire cuperemus, hujusce Tra-
 „ ctationis finis omnisque spei atque imaginationis Nostræ effectum foret, ut Ho-
 „ stibus vere triumphandi ac gloriandi causa detur, Sese Præpotentes D. D. Ordines
 „ Gen. adversus bonum publicum, statuta legesque fundamentales agere coëgisse,
 „ Seseque adversus Nos in Religionis Sux exercitio summum honorem, Domi-
 „ nium & Superioritatem, cum summo Nostro dedecore atque infamia, obti-
 „ nuisse.

„ Non equidem ignoramus, Præpotentes Domini, adversus hæc Nostras ra-
 „ tiones alias adferri posse; sed verò, quod si pro æquanimitate vestra penitiori
 „ judicio subjiciantur, omnes & singulas nullius momenti fore certum est.

„ Nam quantum attinet, quod Retorsionis, ut vocant, tempore media quædam
 „ moderationis respectu Majoratus Sylvæ-Ducensis quoad Ecclesiastica fuerint
 „ adhibita, illud neutiquam prodesse potest, quandoquidem illa media tempore
 „ belli utrinque proposita fuere, *quo utrique jus erat in armis*, idque ad vastationem
 „ universi Majoratus præveniendam; quum contrà jam nunc de Pace absoluta aga-
 „ tur, in cujus Tractatione Reip. Nostræ omnia illa stipulanda ac conservanda ve-
 „ niunt, quæcunque Ipsi jure optimo competunt, quæ nisi hac Pacis Tractatione,
 „ quantum ad Majoratus Sylvæ-Ducensis jus summum tam in Ecclesiasticis quam
 „ Politicis, conficiantur atque obtineantur, in perpetuum illud abdicabitur.

Eapro-

Eapropter quoque nullius momenti est, quidquid præteritis Induciis, sola,,
promissione Regis Galliarum Ministris facta, ac confirmatione quadam, super,,
Baronatu Bredanensi & Marchionatu Bergozomiensi, literis conscripta, usita,,
tum fuit.

Neque etiam hoc quidquam ponderis habet, quod in omnibus illis locis vix,,
aliqui Reformati inveniantur, plerique vero Romanam Religionem profitean-,,
tur: quippe, si ejusmodi argumentum valeret, non sola quoque Religio Reforma-,,
ta, sed Romana similiter Idololatria ac Superstitio, in Oppidis Armis Nostris ex-,,
pugnatis admittenda foret.

Proindeque Superstitutionis atque Idololatriæ Romanæ exercitium in omnibus,,
locis liberum concedi deberet, in quibus Reformati à Pontificiis numero sup-,,
rantur.

Eum ad modum quoque nullius momenti est, quod antehac Civitatibus qui-,,
busdam armis occupatis, compositione quadam, Religionis Romanæ exercitium,,
permissum fuerit; præterquam enim quod de ea re controversi possit, an & quous-,,
que concedi oportuit, quandoquidem nefaria illa Trajectensis ad Mosam Conju-,,
ratio maximum Nobis exemplum præbuit, quantum ex ejusmodi licentia malum,,
ad Nos redire possit; veruntamen inter Oppidum sive munimentum, quod armis,,
superandum Nobis erat, quodque probari satis poterat; non alio quam isthoc,,
pacto in nostram potestatem esse deventurum, atque inter agrum Suburbanum,,
absque ulla ejuscemodi compositione traditum, nulla intercedit æqualitas; multò,,
autem minus illud in Baronatu Bredanensi, Majoratu Sylvæ-Ducensi, &c. quid-,,
quam obtinere potest; utpote quorum ager suburbanus non melioris existit,,
conditionis, quam Oppida, à quibus dependet.

Porrò autem, Regis Galliarum petitiones & hætenus ejusce rei causa pro-,,
positæ, & in posterum adhuc proponendæ, nequidquam movere Nos debent:,,
quandoquidem ejusmodi petitiones (salvâ tamen Reverentiâ, quam Nostra Resp. ,,
Regibus Galliarum debet) admittere, nihil aliud sit quam iisdem subjici; Quo-,,
niam Galli, neque propter Præpotentes D. D. Ordines Generales, neque pro-,,
pter ipsosmet Galliarum Incolas Subditosque Reformatos, hujusmodi quid con-,,
cederent.

Cum ab altera parte Regis Galliarum studium Religionis Romanæ confer-,,
vandæ atque in iis locis ac regionibus propagandæ, quæ Ipsius imperio neuti-,,
quam subjiciuntur, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. maximum calcar ad-,,
dere oporteret, Religionis Reformatæ in iis saltem locis confirmandæ ac stabi-,,
liendæ, quæ Imperio Eorundem subesse comperiuntur.

Ac quoniam, Præpotentes Domini, hæc difficultas in actione, ut ajunt, na-,,
vaculæ, sic sita est, ut impræsentiarum eandem transmitti oporteat, ni Pacis,,
Tractationem Monasterii institutam penitus dissolutam velimus, quem ad mo-,,
dum etiam Hispani Plenipotentiaris Nostris minitare non dubitârunt: po-,,
stremò itaque omnium dicimus, quod Deputantes Nostri credere nullo modo,,
possint, Regis Hispaniarum Plenipotent. ejusmodi quidquam sibi in animum,,
inducere; sed vero cum nostram socordiam, tum quod non ignorârint, quidnam,,
Provinciarum quarundam Ordines de ea re decreverant, talia proponendi peten-,,
dique

„ dique causam dedisse maximam; adeò ut jam nunc Articulum hunc in dubium
 „ vocare audeant, quem antehac libenter nobis concessissent, quemque haud inviti
 „ dehinc concessuri sunt, quod si eundem absolutè Nos petere dicamus, ac si de-
 „ cretis & consiliis Vestris, antehac ea de causa initis confirmatisque, & Plenipoten-
 „ tiariis Vestris demandatis, constanter insistamus, sicuti Deputantes Nostri iisdem
 „ per præsentés insistunt, neque ea, quæ Hispani vicesimo & septimo die Decem-
 „ bris, Anno 1646. proposuerunt, admittere ullo modo possunt; quandoquidem
 „ isthoc pacto Moderamen quoddam statuitur, quod eò duntaxat differtur, quò
 „ post Pacis Tractationis, Monasterii ineundæ, confirmationem de eodem inter
 „ Partem utramque conveniatur. Actum, atque in Concilio Præpotent. D. D.
 „ Ordinum Generalium, vicesimo & primo die Januarii, Anno 1647. traditum.
 „ Subsignatum erat, *Adrianus Veth, Iacobus Veth, Mathensius, Rollandus, G. vander Nisse,*
 „ *L. VVestervicius, M. van Dryborg, Gulielmus Luca, L. Pool, Ger. Vosbergius, Corn. Sta-*
 „ *venisse.*

Similem quoque Declarationem, vicesimo & nono die Januarii, in Præpo-
 tentium D. D. Ordinum Generalium Concilio tradiderunt; Ejus exemplum
 tale est.

PRÆPOTENTES DOMINI,

„ **V**icesimo & primo die, jam nunc vertentis Mensis, Vobis, Præpotentes Do-
 „ mini, rationes quasdam, literis conscriptas, tradidimus, ob quas Nobiles ac
 „ Potentes Zelandiæ Ordines, Deputantes Nostri, postquam rem omnem serio
 „ perpendissent, neutiquam concedere poterant, ut ejusmodi Moderamen, quod
 „ respectu Religionis in Majoratu Sylvæ-Ducensi, Marchionatu Bergozomiensi,
 „ Baronatu Bredanensi, & Ditione Cuyckiensi, à Regis Hispaniarum Legatis Extr.
 „ & Plenipotentariis Monasterii propositum, atque à Plenipotentariis Vestris
 „ judicio arbitrioque Vestro commissum fuit, à Vobis, tanquam Prudentissimis
 „ Reipub. Moderatoribus, & Christianissimis Magistratibus, aliqua ex Parte admit-
 „ teretur; quæ quidem rationes, quoniam memoriæ Vestræ adhuc inhærent, easdem
 „ nullo modo repetere, sive latius extendere constituimus; sed verò, quo nostro
 „ nosmet officio plenissimè fungamur, & Deputantium Nostrorum, qui Negotium
 „ hoc permagni æstimant, jussa ac mandata exequamur, Vos, Præpotentes Domini,
 „ generatim, Provinciarum autem singularum Nobiles ac Potentes Ordines specia-
 „ tim, majorem in modum rogamus, ut supramemoratis Nostris rationibus non
 „ modo cum Deputantibus Nostris talem in modum annuere velint, ne Decretum
 „ super Negotio, summum atque absolutum imperium in Majoratum Sylvæ-Du-
 „ censem, &c. concernente, quidquam immutetur, sed vero ut eidem perpetuò in-
 „ sistatur.

„ Sed vel imprimis quo perversis ac sinistris interpretationibus, quæ tam intra
 „ totius Belgii Provincias, quam extra Easdem spargentur, ac si Præpotentes D. D.
 „ Ordines Gener. de Moderamine ejusmodi concedendo consilium aliquod iniis-
 „ sent, quamprimum occurratur, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis
 „ Extraordinariis & Plenipotentariis per literas mandetur, *ut Regis Hispaniarum Le-*
 „ *gatis Extraordinariis & Plenipotentariis disertis ac rotundis verbis indicent, nihil quidquam*
 „ *spei*

spei reliquum esse, Præpotentes Dominos, D. Ordines Generales de summo imperio in Majoratum Sylva-Ducensem, &c. tam quoad Ecclesiastica, quam quoad Politica, quidquam Regi Hispaniarum concessuros, sive Pacis Tractationem qualemcunque inituros esse, donec istiusmodi Moderaminis petitione desistatur.

Secundò autem iussi sumus Vobis, Præpotentes Domini, iterum indicare, Nobiles & Potentes Zelandiæ Ordines, Deputantes Nostros, neutiquam percipere neve concedere posse, ut, quemadmodum Iphis indicatum fuit à Vobis factum fuisse, quæpiam immutatio in Articulo sexto, Eorum scilicet qui provisionaliter cum Hispanis subsignati sunt, respectu Indiæ Occidentalis agrique Brasiliensis admittatur; quandoquidem mutatio illa Instructioni Legatis Vestris Extraordinariis & Plenipotentariis missæ ac demandatæ directe adversetur; ac maximum Societati incommodum inferat; Quocirca etiam atque etiam rogamus, ut curetis ac mandetis, quo verba, quæ in extensionem & restrictionem allata fuere, è dicto Articulo sexto deleantur, & quæcunque eidem Articulo Provinciarum omnium Ordinum consensu inserta fuere, eum ad modum etiam relinquuntur: Hisque insuper adjungatur, Hispanis ex omnibus & singulis locis Portugalorum, quæ sub Indiæ Occidentalis Societatis districtu pertinent, discedendum, omnique ad eadem Navigatione abstinendum fore.

Tertio, non possumus non eadem, quæ multoties Vobis, Præpotentes Domini, proposuimus, iterum iterumque rogare, quò Legatis Vestris Extraordinariis & Plenipotentariis mandare dignemini, ut super oneribus ac vectigalibus, Fluvio Scaldensi ostiisque Flandriæ maritimis imperandis, cum Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis ante præsentis Pacis Tractationis conclusionem ac confirmationem conveniant, neque infectum aut postmodum componendum relinquunt ejusmodi sanè Negotium, quod tanti semper apud Nos fuit; uti certissimis semper rationibus Vobis demonstratum fuit, ne postea sine ejus exoptato destituamur.

Quandoquidem Deputantes Nostri certò constituerunt, ni tria illa Puncta eorumque singula obtineantur, Se Pacis Tractatum nullo modo cum Hispanis esse confirmaturos; Eapropter etiam Deputantes Nostri non alio sensu Tractationem cum Hispanis concesserunt, nisi ut secundum Instructionem, communi omnium consensu atque assensu confirmatam, cum Hispanis ageretur.

Nobis denique non abs re videbatur, quod si Vobis, Præpotentes Domini, in memoriam redigeremus, ut Fortalitiorum ac munitiorum prope Sluyfam dirutio, ante Tractatus Conclusionem, obtineatur, neque etiam Negotium illud in aliam Tractationem sive Compositionem differatur, neve mutua Fortalitiorum dirutio concedatur: quippe dubium nullum est, quin, si serio ac sedulo huic Negotio incumbatur, Hispani petitionem hanc, quæ ne quidquam Iphis præjudicii afferre poterit, libenter sint concessuri.

Actum, atque in Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Concilio tractatum, vicesimo & nono die Januarii, Anno 1647. Subsignatum erat, Adrianus Veth, M. Rollandus, L. VVestervicius, M. van Vrybergen, L. Pool, G. Vosbergius, C. Stavenisse.

At

At vero Civitatis Groningæ Omlandiaque Ordinum Deputati sequentia Actis Publicis diurnis inferi jusserunt.

1. **Q**uod Nobiles ac Potentes Groningæ Omlandiaque Ordines, Deputantes Sui, in Tractationem quandam *Garantia*, sive securitatis, consenserint, Deputatis plenissimam auctoritatem concesserint, ea lege tamen ac conditione, ut in dicta Tractatione eo modo procedatur, quo modo Deputatis Suis mandaverint; hoc tamen salvo, ut nullo hostilitatis actu desistatur, donec Pacis Tractationis Confirmatio ac Ratihabitio utrinque tradita fuerit.
2. Quandoquidem ex præscripto præcedentium Tractatum, imprimis autem Anno 1644. cum Rege Galliarum initorum ac sancitorum, neque de Pace neque de Induciis nisi *conjunctim & communi consensu* cum Hispanis agere licitum sit, idcirco Articuli, cum Regis Hispaniarum Plenipotentariis provisionaliter subscripti, Veri ac Realis Tractatus Nomine nullo modo veniant, nisi Regi Galliarum similem quoque in modum satisfiat, prout hujusce Reipublicæ Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis demandatum, ac Comiti Servientio promissum fuit.
3. Quoniam autem Regis Hispaniarum Legati Extraordinarii & Plenipotentarii Moderamen quoddam, respectu Ecclesiasticorum in Majoratu Sylvæ-Ducensi, Baronatu Bredanensi, Marchionatu Bergozomiensi, atque in Ditione Cuyckienfi, sex mensibus post Tractatus confirmationem componendum proponant, Eapropter Nobiles ac Potentes Groningæ Omlandiaque Ordines, Deputantes Nostri, constituerunt ac decreverunt, ut Negotium illud universum hac quoque Tractatione à Legatis & Plenipotentariis conficeretur, neque post primarii Tractatus confirmationem differretur, sic tamen, ut jus atque imperium in supramemorata loca universum, tam quoad Ecclesiastica quam quoad Politica, omnia & singula, nullis exceptis, Reipublicæ Nostræ sola atque integra conserventur, neque in iis omnibus aut singulis Moderamen aliquod Hispanis permittatur, licet Tractatio eapropter dissolvenda foret.
4. Ad illa autem, quæ à Civitatis Groningæ Omlandiaque & Comitatus Zutphaniensis Deputatis, qui eapropter summo opere dolebant, quod Præpotentes D. D. Ordines Gener. Tractum Gelriæ citeriorem hostibus concedere vellent, aded ut perpetuè ab Iphis Gelriæ Ordinibus segregatus foret, quandoquidem Unioni mutua directè adversatur, proposita fuere; Nobiles ac Potentes Civitatis Omlandiaque & Comitatus Zutphaniensis Ordines declarant, Idque majorem in modum urgent, ut Tractus Gelriæ citerioris, cæterorumque Tractuum Trans-Mosanorum *Consolidationi*, ut vocant, sive Confirmationi sedulo insistatur, Ipsique Tractus Reipublicæ Nostræ conserventur; ea lege tamen ac conditione, ut, ni hostes Eisdem integros concedere velint, summe dicti Nobiles ac Potentes Ordines in Tractatum cum Hispanis ineundum neutiquam consentiant.
5. Ad sextum vero Articulum, propioris Instructionis loco concessum, secundum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Decretum, quo de reciproca in Indiam Occidentalem agrumque Brasiliensem Navigatione mutuisque Com-

Commerciis agitur, Deputantes Nostri respondent ac declarant, supramemora-
tum Articulum sextum, quatenus de reciproca Navigatione mutuisque Commer-
ciis agit, omitti, atque ejusmodi verborum loco, Navigationem, Commercia-
que separata conservari oportere; nimirum, ut Indiæ Occidentalis Societati ad
omnia & singula loca, Regiones atque Insulas, literis publicis expressas, tam in
Africa quam America sitas, insuper etiam ad omnia ejusmodi loca Insulasque, in
quibus Rex Hispaniarum neque Habitacula neque Fortalitia ulla tenet, libera Na-
vigatio soli concedatur; contra vero Regis Hispaniarum Incolis Subditisque non
tantum Navigatio ad ea loca Insulasque, à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gene-
ralibus in agro Brasiliensi cæterisque in locis possessas, uti quoque ad ejusmodi
locâ atque Insulas, quas Portugalli Indiæ Occidentalis Societati ereptas tenent,
interdicatur, sic ut neque armata manu, neque navibus mercandi ergò eodem
Navigationes Suas instituere liceat, verum etiam ut Regis Hispaniarum In-
colæ Subditique ejusmodi locis omnibus abstineant, quæ Portugalli ab Indiæ
Occidentalis Societate sive vi, sive dolo occuparunt. Quibus equidem Deputan-
tes Nostri tantopere insisti volunt, ut, ni ab Hostibus impetrentur, præsentibus cum
Hispanis Tractationi subsignare omninò recusent.

6. Ac quoniam Legati Nostri Extraordinarii & Plenipotentiarum Præpotentes
D. D. Ordines Gener. per literas certiores fecerunt, Sueciæ Legatos Extraordi-
narios & Plenipotentiarum multoties indicasse, se auctoritate ac potestate plenif-
sima munitos, simul etiam promptos paratosque esse, ad Principem Electorem
Palatinum in omnia Sua Dominia, dignitates, nec non in utrumque Palatinatum
restituendum; quod si effici posset, ut Galli similiter operam, auxilium & subfi-
dium Suum ad id conferre cuperent, quandoquidem Negotium illud nimis grave
ac difficile sibi solis efficiendum judicabant. Quod postquam Præpotentium
D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum Regis Galliarum
Ministros sæpenumero rogassent, atque unicè petiissent, ut hanc sibi operam di-
cerent, Regis Galliarum Ministri responderunt; quod si Præpotentes D. D. Or-
dines Generales arma Sua Sociis ac Fœderatis adjungere, sive bellum in Belgii
Provinciis adversus Hispanos continuare vellent, Regem Galliarum arma opef-
que Suas dictæ expeditioni cum reliquis Fœderatis Sociisque intensurum esse.
Quibus omnibus & singulis, pro Principum Electorum Palatinorum meritis opti-
mis, perpensis, Civitatis Groningæ Omlandicæque Dominis D. D. Ordinibus visum
consultumque fuit, ut Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis Extr. &
Plenipotentiarum auctoritate publica mandaretur ac præciperetur, non solum ut
instarent ac summopere urgerent, quo summememorato Principi Electori Pala-
tino omnia Dominia ac dignitates reddantur, verum etiam ut Religio Reformata
per universam Germaniam in eum restitueretur locum, in quo Anno 1618. ante
turbas sita fuit: Idque Legati & Plenipotentiarum Nostri cum Suecis tum Gallis
indicarent, nisi id omne obtineatur, Præpotentes D. D. Ordines Gen. secundum
Gallorum propositionem, bellum tamdiu continuaturos potius, donec ea, quæ
proposita, quæque æqua simul & justa sunt, effecerint; licet cum Hispanis Tra-
ctatio eam ob causam dissolveretur.

7. Eum ad modum quoque æquum justumque esse arbitrantur, ut Legati
Nostri

„ Nostri Extraordinarii & Plenipotentarii omni ope annitantur, quò Princeps
 „ Elector Brandenburgensis Pomeraniam, quæ ipsi Jure hæreditario competit, pro-
 „ priam sibi, ni ea res composita fuerit, conservare possit.

8. Denique ut summedictus Princeps Elector Brandenburgensis, tanquam
 „ Princeps ac Dominus Juliaci, Montium, Cliviæ, Marcæ, Ravensteynii; similiter
 „ etiam Comes Oost-Frisiæ, Bentheimi, Tecklenburgi, & Lupiæ, nec non Princi-
 „ patus Leodiensis, Civitates Hanzeaticæ, atque inter has præcipuè Lubeca, Bremæ
 „ & Hamburgum hac Pacis Tractatione comprehendantur; idque non solum quo
 „ Societas illa atque affinitas antiqua colatur, verum etiam quo omnis injuria ac
 „ molestia à Provinciis Nostrarum terminis avertatur.

Nobiles autem & Potentes D. D. Ordines Gelriæ, super *Tractus Gelriæ Citerio-
 ris, Moderaminis, & Garantia seu securitatis Negotio*, sequentia judicabant, omnem
 „ videlicet operam; omneque studium adhibendum esse, quo Tractus Gelriæ
 „ citerior Provinciæ Suæ jungeretur, eoque in negotio ante præsentis cum Hi-
 „ spanis Tractationis Conclusionem plenissimè satisficeret. Quem in finem quoque
 „ nonnullos, secundum Tractuum Gelriæ Recessus, Hagæ-Com. delegandos cen-
 „ sebant, quo Celsissimo Arausionensium Principi, utpote Gelriæ Moderatori Su-
 „ premo, qui in hisce omnibus factorem Se ac Patronum summum præstiturum
 „ esse dicebatur, per literas ingentes gratiæ agerentur, simul etiam majorem in mo-
 „ dum rogaretur, quò Negotium illud in Provinciæ commodum porrò suscipere
 „ dignaretur. Quod vero ad secundum attinebat; Nobiles ac Potentes Gelriæ Or-
 „ dines existimabant, Præpotentes D. D. Ordines Gen. neque in Majoratu Sylvæ-
 „ Ducensi, neque in aliis locis, Imperio Dominorum D. Ordinum Gener. subje-
 „ ctis, quantum ad Religionem aut Res Ecclesiasticas attinet, ullumcunque mode-
 „ ramen aut posse aut admittere oportere; sed verò Consiliis decretisque, antehac
 „ super eodem Negotio communi consensu confirmatis, insistere debere. Cui qui-
 „ dem sententiæ, ut Reliqui Provinciarum Ordines, secundum Unionis præscri-
 „ ptum, annuere vellent, summedicti Gelriæ Ordines etiam atque etiam rogabant.

Neesse quinetiam judicabant, ut de utroque hocce Articulo Dominus Loe-
 „ nius, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentarius, per literas certior
 „ redderetur, ut omnem operam, curam ac diligentiam Suam eò intenderet, quò
 „ Negotium illud ex Nobilium & Potentium D. D. Ordinum Gelriæ sententia
 „ conficeret; simul etiam Articulos cum Hispanis compositos subsignatosque li-
 „ teris Suis inclusos quamprimum ad Deputantes Suos Gelriæ Ordines perferri cu-
 „ raret.

Ad tertium vero Articulum, de Liga Garantia sive securitatis cum Rege Gal-
 „ liarum inita, quod attinebat, Nobiles ac Potentes Gelriæ Ordines idem, quod
 „ Reliqui Provinciarum Ordines, sentiebant, nimirum Christianissimo Regi, se-
 „ cundum Tractatum Fœderumque antehac confirmatorum præscriptum, omni
 „ ex parte satisfaciendum, eaque de causa per Provinciarum Ordinum Deputatos,
 „ Hagæ-Com. commorantes, cum Comite Serventio Instrumentum seu Scriptum
 „ quoddam concipiendum, ac per Gelriæ Ordinum Deputatos in Præpoten-
 „ tium D. D. Ordinum Generalium Concilio tradendum esse, quo ad Provincia-
 „ rum omnium & singularum Ordines mitti, ac tandem per Præpotentes Domi-
 „ nos,

nos, D. Ordines Gener. uti quoque per illos, qui à Gelriæ Ordinibus ad Tractationis Inquisitionem delegati sunt, perpensum ac præparatum à dictis Ordinibus, confirmari ac subsignari possit.

Posthæc autem evenit, dum Comes Servientius Monasterio Hagam-Com. tenderet, ut Brun, Regis Hispaniarum Legatus Ordinarius, Bruxellas peteret. Quo postquam pervenisset, imaginari cœpit, Comitem Servientium eo prætextu, ut de liga Garantiæ seu securitatis ageret, obnixè omnia facturum esse, quò Tractationem inter Præpotentes Dominos D. Ordines Gener. institutam, ac cujus Articuli jam jam provisionaliter compositi subsignatique erant, disturbaret penitusque dissolveret: Quocirca etiam per Dominum Gorinsium, Comitem Norvici (Marchionè de Castel-Rodrigo etiam atque etiam rogante) Salvum-Conductum sibi à Celsissimo Arausionensium Principe petiit, cujus beneficio Hagam-Com. pervenire posset; quo licet in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. percepto, simul etiam denegato, nihilo minus tamen, vi Salvi-Conductus generalis, ad Monasteriensem Tractationem Delegatis utrinque concessi, per Hollandiam iter suum instituere decrevit. Ac postquam ad primum Fœderati Belgii Oppidum limitaneum pervenisset, Ejusdem Oppidi Moderator Salvum-Conductum illum Generalem ægre admisit; quoniam vero ex ipso Salvi-Conductus præscripto Partis utriusque Deputatis meare ac remeare per universi Belgii Provincias tuto licebat, libere dimissus fuit. Goudam vero quum appulisset, diesque pauculos ibidem commoratus fuisset, quò percipere posset, quid animi Præpotentes D. D. Ordines Gener. de adventu suo haberent, Comes Servientius omnes interea nervos intendit, quò supramemoratum Legatum Brun Haga-Com. arceret. Eum quoque in finem Dominus Brasselius, secundo die Februarii, Domino Mulartio, in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio tunc temporis Præsidenti, indicavit, quod si Regis Hispaniarum Legato Brun Haga-Com. perveniendi copia daretur, Regis Galliarum Legatum, Comitem Servientium, continuò Haga-Com. discessurum esse. At Dominus de Roy per universum hoc tempus Haga-Com. permansit, Ipsique (abnuentibus tamen Zelandiæ Ultrajectensisque Ordinum Deputatis) Salvus-Conductus subinde prorogatus fuit; qui postquam Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus Legati Brun adventum indicasset, ex iisdem percepit dicti Legati Haga-Com. adventum Pacis Tractationi obfuturum magis quam profuturum esse. Quem ad modum etiam Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines literas ad Magistratum Goudanensem miserunt, quibus rogarunt, ut summedicto Legato per Suos, quoad ejus fieri posset, humanissimè indicarent, Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus commodius videri, ne Haga-Com. magis appropinquaret, sed vero prima occasione iter suum Monasterium, sive Bruxellas versum, quantum posset, conficeret. Quod cum æquo animo accepisset, quarto die Februarii, antè meridiem Damum Leydense, quod iter unius horæ Haga-Com. abest, recessit: quo quidem in loco Dominus De Roy, simul cum Nobili quodam, Cæsareæ Majestatis apud Regem Britannia Residente, Ipsum convenit; quos Haga-Com. præmiserat, cumque iisdem Haga-Com. pervenire, sive cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. per Deputatos ibidem loci agere constituerat.

Sed postquam rem omnem, eo modo, quo à Magistratu Goudanenſi, ab iis edo-
ctus eſſet, Lugduno-Batav. Amſtelodamum, indeque Daventriam diſceſſit. Hinc
» autem undecimo die Februarii Præpotentes D. D. Ordines Gener. de ſingulari
» animi ſui fidelitate ac ſinceritate certiores reddidit, ſimul etiam quo animo Ha-
» gam-Com. pervenire decreverat, *ut Vobis (inquit) Præpotentes Domini, ceu ipſimet*
» *Juſtitia & libram & pondus tradidiſſem, quo conſiteri potuiſſetis, quantum in hoc Chriſtia-*
» *norum Principum reconciliationis Negotio ejuſdem libra jugum pondusque ad noſtram Se in-*
» *clinat partem:* quod cum Regis Galliarum Miniſtri percepiffent, adventum ſuum
» Hagam-Com. prohibuiſſe pluribus expoſuit: hiſque inſuper addidit, quanto
» labore ac ſtudio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii &
» Plenipotentiarum inter Partem utramque interceſſiffent; cui quidem interceſſioni
» quamvis Regis Hispaniarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum tantum
» tribuiſſent, ut omnia & ſingula Regi Galliar. propria relinquerent, quæcunque in
» Belgii Provinciis & Comitatu Burgundiæ teneret, ſimul etiam Comitatum Rouſ-
» ſillonienſem integrum traderent, atque ad Annos triginta Induciarum Tractatum
» in Catalonia inirent; ea lege tamen ac conditione, ut univerſa Pacis Tractatio inter
» Regem Galliarum atque inter Regem Hispaniarum confirmaretur: nihil tamen
» quidquam eorum effectum, ſed vel novas ſemper difficultates ac petitiones, quæ
» neque Gallia regnum neque Belgii Provincias concernunt, à Parte Gallorum
» oblatas fuiſſe; cujuſmodi ſunt, *de Sabaudia, Mantua, Griſonenſibus & Valtelinenſibus;*
» *de liberatione ſeu relaxatione Domini Duarti de Bragance, de Duce Atriienſi, de Principe*
» *Boffolienſi, Episcopatu Leodiienſi;* atque ejuſmodi alia multa. Poſtremò autem in iſ-
» dem literis de Articulis cum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatis
» Extraord. & Plenipotentiarum ſubſignatione verba fecit, quam, inquit, Galli nova
» quadam petitione ac proſitione, (de Hispanis ſcil. militibus ante Tractationis
» confirmationem dimittendis, de Induciis Cataloniſibus cum Pace commutan-
» dis, de mediis ad Copiarum educationem excogitandis) impedire penitusque ſuc-
» cidere ſtudebant. Hoc ſi Præpotentes Domini D. Ordines Gen. cum Rege Gal-
» liarum (quemadmodum agebat) facere decreviſſent, minorem Ipſos culpandi,
» Regi autem Hispaniarum querendi cauſam datam iri, quod ſi animum ac ſenten-
» tiam Suam de ea re quamprimum atque ingenue conſiterentur.

Quibus Comiti Servientio traditis, ſecundo die Martii ad ſupramemoratas li-
teras longa quadam declaratione reſpondit; in cujus quidem principio Hispa-
norum machinationibus, adventui Domini Legati Brun, Philippi de Roy Ha-
gam-Com. delegationi, calumnioſis quinetiam Hispanorum Eorumque fauto-
rum rumoribus variis in locis divulgatis, &c. occurrere videbatur; reiſa autem
nonnullos Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraordinarios &
» Plenipotentiarum infamia aſpergere conabatur; quod videlicet Hispanorum
» Conſiliis cœptiſque perpetuò faviffent, cumque iſdem operam mutuam tradi-
» diſſent; poſtremò, quod *Hiſpani quinquies centena coronatorum millia Tractationi Monaste-*
» *rienſi deſtinaffent, ipſique in rebus ſuis neceſſariis commodius exiſtimaffent, ingeniem hanc*
» *nummorum ſummam Conſiliis cœptiſque ſuis potius quam rebus bellicis impendere.*

» Declarationem hanc, quinquaginta ſupra octo Articulis continentem, ſupra-
» memoratus Regis Hispaniarum Legatus Brun alia quadam Declaratione refuta-
vit;

vit, Eamque Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. per Dominum de Roy tradi curavit. Quæ quidem utraque, sub titulo ac Nomine *Pierre de Touch*, in lucem edita fuit: quam brevitatis ergo silentio transmittens, ad difficilem tardamque cum Comite Serventio Tractationem revertar; qui manibus pedibusque obnixè omnia faciebat, quo Articulos cum Regis Hispaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentiaris provisionaliter subsignatos, veluti Tractationem privatam, ac sine mutuo consensu cum Rege Hispaniarum initam, funditus subverteret. Quod tamen non adeò immeritò effectum reddere nitebatur: sed verò Præpotentes D. D. Ordines Gener. adhæc respondebant, Ipsum præter Tractatum omnium & singulorum scopum, ejusmodi rebus causisque, sive *interesse*, hujusce Reip. Tractationem alligatam cupere, quibus nullo modo adstricta tenebatur.

Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines, se ad bellum sive ad Copiarum educationem animum suum neutiquam adjicere posse, sexto die Februarii declaravisse, supra commemoravi; sed quo facilius ac commodius ex omnibus difficultatibus, in dies singulos oborientibus, emergi posset, duodecimo die Februarii proposuerunt de Provinciarum omnium & singularum Ordinum Comitibus habendis, quem ad modum Anno 1608. & 1609. factitatum fuerat. Quæ quidem sententia, quum plurimi in eam non transirent, repulsam tulit.

Eodem ferme tempore Ultrajectensium Deputati, jussu ac mandato Dominorum D. Deputantium Suorum, in Concilio declararunt, quandoquidem Dominus Nederhorstius (ut ante dictum fuit) Articulis, de quibus cum Hispanis provisionaliter conventum fuerat, subsignare recusaverat, Se ejusmodi recusationem æquam justamque declarasse; idque eò magis, quod Domini D. Deputantes Sui Dominum Nederhorstium secundum Instructionis Sux præscriptum, atque in Patriæ commodum egisse dicerent, eaque propter Domino Nederhorstio maximas gratias agerent.

Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Gelriæ Deputati jam duodecimo die Februarii, Nomine Deputantium Suorum, in Concilio proposuerant, Dominos D. Deputantes Suos, lectis perlectisque Plenipotentiariorum literis, vicesimo & octavo die Decembris, Anno 1646. exaratis, demiratos fuisse, propterea quod summediæ Plenipotentiaris citeriorem Gelriæ Tractum omittere decreverant; quæ quidem res in maximum ejusdem Provinciæ auctoritatis & dignitatis, summi quinetiam imperii absoluti, damnum ac præjudicium cederet, utpote cui major præ cæteris Provinciarum Ordinibus injuria afferretur, qui antehac similem in modum inter se divisi ac segregati, postea vero hujusce Reipublicæ armis conjuncti atque in integrum restituti fuere. Pluribus subinde exposuerant, Dominos D. Deputantes Suos neutiquam sibi in animum inducere posse, Se tantum meruisse malum, eò quod jam à Principio tam cruenti funestique belli ad hunc usque diem, tanquam extremum Provinciarum reliquarum, sibi adsitarum, propugnaculum ac munimentum, hostium communium vastationibus, incendiis, deprædationibus, & cædibus innumeris perpetuò semetipsos obvios habuerint, neque in ullis periculis, quantumvis magnis, defecerint. Verum enim verò, quum jam nunc octoginta, aut plus eo, annorum belli eventum optimum, quem reliquæ Provinciæ Fœderatæ, Pacis Tractatione cum Hispanis ex sententia

excedente, consequerentur, utpote quæ cum membris Suis segregatis rursus conjungerentur. Ipsi autem soli, pro tanta Suorum clade; miseria, vitæ fortunarumque amissione, acceptis, honoris ac mercedis loco, tam ingentem membrorum Suorum segregationem acciperent, & præcipuam Ducatus Gelriæ ac Comitatus Zutphanienſis partem in perpetuum amitterent. Quæ quidem Pars tanta est, ut Mosam Rhenumque Fluvium ocludere Gelriæque, Frisiæ, Trans-Yfulaniæ, Civitatis Groningæ Omlandiæque Provincias protegere possit; quod ad Fœderati Belgii Provinciarum Commercia ac Navigationes plurimum pertinet; Idque eò magis, quod universum Negotium, ad Induciarum Tractationem oceptum, ad Pacem jam nunc perpetuam dirigatur: quæ omnia & singula propioris Unionis, Anno 1597. Ultrajecti inter omnium Provinciarum Ordines sancitæ, fundamenta subvertunt. Eapropter igitur, jussu ac mandato Dominorum D. Deputantium Suorum, Præpotentes Dominos D. Ordines Gen. majorem in modum rogaverant, ut Legatis Suis Extraordinariis & Plenipotentariis, Monasterii agentibus, per literas quamprimum mandare ac præcipere dignarentur, quò Tractationem Suam cum Hispanis hætenus sisterent, neve Conclusionem quorumcunq; Articulorum admitterent, donec supramemoratum citeriorem Gelriæ Tractum stipulati forent; simul etiam ut Præpotent. Domini D. Ordines Generales omnibus Consiliis decretisque, Pacis Tractationis Conclusionem ac confirmationem spectantibus, abstinere non gravarentur, dum Nobiles ac Potentes Gelriæ Ordines tam justam tamque honestam petitionem ab Hispanorum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis impetrassent; aut saltem donec Ejusdem Provinciæ Ordines singuli, quod paucorum dierum spatio fieri posse credebant, convocati essent; ne Provinciæ alicujus Fœderatæ Ordines nimia festinatione in ejusmodi Negotio perturbentur, *cujusmodi post annum 1567. quo primum Regi Hispaniarum bellum inferri ceptum est, neque oblatum fuit, neque dehinc offeretur*; quodque profecto tam matura deliberatione, cautione, & provida animi circumspectione indiget; in quibus nulli Fœderatorum Ordines, vel membrorum Suorum vel Privilegiorum jurumque respectu, præcipitari, aliorumve acceleratione disturbari, aut suffragiorum pluralitate superari debent; Idque secundum Unionis supramemoratæ exemplorumque in tanti vel etiam minoris ponderis Negotio usitatorum præscriptum: quod in hunc usque diem ab omnibus Provinciarum Ordinibus Religiosè conservatum atque observatum fuit.

Quæ, posteaquam illa decimo & quarto die Januarii, summo studio animique affectu proposuissent, duodecimo die Februarii repetierunt, simul etiam rogaverunt, ut Præpotentes Domini D. Ordines Gener. eadem in Provinciis Suis tanto cum favore proponere non dedignarentur, ut Dominis Suis Deputantibus omni ex parte satisfaceret; quò tandem indefessi Sui laboris, molestiæ & periculorum, quæ jam ab ipso belli initio, ceu propugnaculum ac munimentum reliquarum post se Provinciarum, eximia alacritate animique constantia singulari perpetuò subierant, neque in ullo vitæ fortunarum discrimine animum desponderant, eventum fructumque diu expectatum consequantur.

His quoque addiderunt; sibi à Dominis D. Deputantibus Suis, ea quæ ad omnes & singulas attinebant Provincias, quæque duodecimo die Februarii in Præpo-

Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio proposuerant, mandata ac com-
mendata fuisse, Dominos scil. Deputantes Suos, neque Religionis neque etiam
rerum Ecclesiasticarum Moderamen qualecunque, in Majoratu Sylvæ-Dueensi,
Baronatu Bredanensi, cæterisque in locis, admittere aut concedere velle, quæ Præ-
potent. Dominorum D. Ordinum Gener. imperio quoad Politica subjiuntur;
sed vero Decretis ac Consiliis, super ea re initis, ac communi omnium consensu
confirmatis, insistere.

Ac quoniam Deputantes Sui ad Pacis cum Hispanis Provinciarum omnium
consensu ineundæ Securitatem perquam necessarium esse duxerunt, ut liga quæ-
dam Garantix seu Fœdus Securitatis cum Christianissimo Rege iniretur, idque
quamprimum occiperetur, quò summedictus Rex Christianissimus ad maturam
cum Hispanis Tractationis Conclusionem impelleretur, aut saltem pari passu
cum Nostra Tractatione, secundum Fœdera antehac eum Majestate Sua inita ac
confirmata, promoveretur, idcirco summedictis Deputantibus in rem esse visum
fuit, quò Majestati Sux Gallix satisficeret, ut per Provinciarum Ordinum Depu-
tatos super Fœdere Securitatis cum Comite Servientio, Regis Christianissimi Le-
gato, ageretur.

Eum ad modum quoque visum consultumque fuit, ut Præpotent. Domino-
rum D. Ordinum Gener. Legati Extraordinarii & Plenipotentarii in commo-
dum Indiæ Occidentalis Societatis stipularentur, Idque in Tractationis Articulis
salvum atque atque integrum dictæ Societati reservarent, ut Navigationes
Suas in omnia Occidentalis Indiæ loca, Regiones, atque Insulas, in quibus Rex
Hispaniarum neque arces, neque munitiones aut habitacula ulla habet, institue-
re, ibidemque commercia Sua exercere tuto liceret.

Postremo autem majorem sibi in modum commendatum fuisse dixerunt,
quoniam non hujusce duntaxat Reip. verum etiam Sociorum ac Fœderatorum,
Nostrorum Protestantium Germaniæ Principum, eandem Nobiscum Religio-
nem profitentium, commodum sedulò procurandum veniret, ut Præpotentes
D. D. Ordines Gener. etiam atque etiam rogarent, quo summedictis Sociis ac
Religione Fœderatis Principibus hac Tractatione plenissime satisficeret, Ipsique
in Dominia pristina, omnesque dignitates, ad modum Anni 1618. restituerentur,
Eorumque res causæque, quo deest loco, componerentur penitusque conficeren-
tur. Quem in finem quoque Deputantes Sui Præpotentes Dominos D. Ordi-
nes Generales vehementer rogabant, ut hujusce Reipubl. Legatis Extraordina-
riis & Plenipotentariis præcipere ac mandare dignarentur, ut de illo Negotio
cum Regis Galliarum Regniue Sueciæ Ministis convenirent, & quæcunque
in Negotio hoc cum Hispanis egissent, ante præsentis Pacis conclusionem ac
confirmationem Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus per literas indi-
carent.

Super quibus denique Articulis Punctisque, ut Præpot. D. D. Ordines Gener.,
quamprimum Consilium inire, atque in Reip. Sux commodum certi quid decer-
nere vellent, unicè rogarunt.

Ut autem hæ difficultates cum Nobilibus ac Potentibus Cætriæ Ordinibus
componi possent, D. Dominus Beyeren, Bickerus, Vosbergius, D. Reynswoudæ,
Roor-

Roorda, Beeckius & Eybenius à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. delegati fuerunt.

Nonnullis quoque Provinciarum Ordinibus visum consultumque videbatur, ut dies quidam supplicationis ac jejunii decerneretur; qualis Anno 1622. quum Bergozoma, atque Anno 1624. Breda, ab hostibus obsessæ tenerentur, cumque Anno 1629. Hostes tamdiu in agro Veluensi commorarentur, cumque Anno 1635. in Fœderatis Belgii Provinciis infanda Pestis grassaretur, publica autoritate decretus fuerat. Quocirca etiam communi consensu decretum fuit, ut locorum omnium Pastoribus per literas præciperetur, quò concionem aliquam certam, Pacis Tractationi accommodatam, singulis septimanis proclamarent.

Dominus Mathenesius & Dominus Ripperda, decimo & octavo die Februarii, in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio retulerunt, se ex Provinciarum quarundam Ordinum literis percepisse, hujusce Reip. Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum in subsignandis cum Hispanis Articulis Instructionem Suam excessisse, ejusque rumorem Comitem Servientium autorem fuisse. Quapropter etiam atque etiam petebant, si quid Comes Servientius eum in finem proponeret, ne ad Provinciarum Ordines mitteretur, priusquam Ipsimet ad illud respondissent.

Decimo & nono die Februarii Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines sententiam Suam super septuaginta & tribus Articulis, prout cum Regis Hispaniarum Legatis Extraord. & Plenipotentiariorum Monasterii provisionaliter compositi ac subsignati erant, in Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Concilio tradiderunt. Cujus exemplar Reliquarum Provinciarum Deputatis petentibus concessum fuit: at vero Nobilium ac Potentium D. D. Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniensis Deputati, auditis perceptisque iis, quæ Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines primo de approbatione eorum, quæ inter Præpotent. D. D. Ordinum Gener. & Regis Hispaniarum Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum acta & transacta fuerant, secundo de rationibus quæ Gelriæ Deputati in Declaratione à summedietis Gelriæ Deputatis, decimo & quarto die Januarii, & quæ eam sequuta est, Propositione, duodecimo die Februarii, etiam atque etiam petebant, ut Nobilium ac Potentium Hollandiæ Ordinum Deputati Ordinum Suorum Declarationem super approbatione eorum, quæ Monasterii cum Hispanis acta & transacta erant, tam diu differre dignarentur, Actisque diurnis Publicis eximerent, donec reliquarum Provinciarum Ordines in Concilio Suo perpendifsent, atque ulteriori examini subjecissent Articulos, de quibus inter Præpot. D. D. Ordinum Gener. & Regis Hispaniarum Legatos Extraordinarios & Plenipotentiariorum conventum fuerat, ac de quibus Præpotentium D. D. Ordinum Legati Extraordinarii & Plenipotentiariorum, Monasterio reversi, undecimo die Februarii in Concilio Ordinum Gener. proposuerant, quo Nobilium ac Potentium Gelriæ cæterarumque Provinciarum Ordines sententiam Suam de tanti ponderis Negotio, qualis Pacis Tractatio existit, in Concilio proponere, neque Provinciarum quarundam Ordines præjudicio aliquo capi, sive præcipitari, sed verò Semetipsos ad omnia præparare possent.

Quod autem ad Objectionem attinet, quam Nobilibus ac Potentibus Ordinibus

bus adversus Dèclarationem à Gelriæ Ordinum Deputatis omnibus & singulis Unionis membris in damnum eorum propositam, quæ ab ejusdem Provinciarum Ordinibus; secundum Unionis præscriptum, omni cum reverentiâ Provinciarum Ordinibus exhibita fuere, dicti Gelriæ Deputati rogabant atque obsecrabant, ut supramemoratam Objectionem altiori perpensionem subicere, non tamen de eadem certi quid decernere vellent, donec Gelriæ Ordinibus exposita atque ab iisdem ad eam responsum foret; insuper etiam petebant, ut hæc Ordinum Suorum, uti etiam Hollandiæ Ordinum Declarationem ad Omnes Provinciarum Ordines mittere dignarentur, ne Gelriæ Ordines in petitione Sua tam honesta tamque justa, Unionis Ultrajectensis Articulis, insuper etiam rationibus certis innixa, inauditi quidquam præjudicii acciperent.

Exemplum sententiæ, à Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus decimo & nono die Februarii in Concilio propositæ, tale est.

Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines, publica auctoritate impræsentiarum „ congregati, cognitis, perpensisque iis omnibus, quæ Præpot. D. D. Ordinum Gen. „ Plenipotentiarii, Monasterio advenientes, retulerunt, simul etiam septuaginta & „ tribus Articulis, prout cum Hispaniar. Regis Plenipotentiariis Monasterii con- „ firmati, atque provisionaliter, ut vocant, subsignati sunt, examinari subjectis, post- „ quam supradictos Articulos cum Instructione præmemoratis D. D. Plenipoten- „ tiariis concessa contulerunt, judicarunt, quemadmodum per præsentem judicant, „ summè dictos D. D. Plenipotentiarios de præmemoratis Articulis cum Regis „ Hispaniar. Plenipotentiariis conveniendo, eosdemque confirmando officio Suo, „ Instructione Iphis demandato, plenissimè functos, quinimo plura eos variis re- „ spectibus, ad hujusce Reipub. commodum, quam Eorundem Instructio conti- „ nebat, stipulatos ac consecutos fuisse: Eapropter quoq; Nobiles ac Potentes Or- „ dines, ut supra memoratis D. D. Plenipotentiariis pro suscepto labore, Nomine „ locoque Generalitatis, gratiæ agerentur, decreverunt, quemadmodum iisdem per „ præsentem gratias agunt. Quandoquidem autem à nonnullarum Provinciarum „ Ordinibus Negotium hoc sic haberi videtur, perinde ac si absolutissimi atque su- „ premi juris, tam in Ecclesiasticis quam Politicis, in Majoratum Sylvæ-Ducensem, cæ- „ teraque ejusdem conditionis loca, Negotii Indiam Occidentalem concernentis, „ portuum Flandriæ maritimorum, nec non ceterioris Gelriæ Tractus confirmationis sti- „ pulationem quod attinet, neutiquam satisfactum, quinimò mandatis præmemorata „ Instructione datis concessisque contraventum esset: Idcirco Nobilibus ac Poten- „ tibus Ordinibus, quo ejus contrarium edocerent, rationes ac sententiam Suam „ literis conscribere visum fuit, cujus exemplum tale est.

Posteaquam Hollandiæ & West-Frisiæ Ordines rationes Suas, de Moderamine „ quopiam super Majoratu Sylvæ-Ducensi, Baronatu Bredanensi cæterisque ejus- „ dem conditionis locis instituendo, reliquarum Provinciarum Ordinibus exhi- „ buerant, atque exinde, quæcunque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipo- „ tentiarii cum Regis Hispaniar. Plenipotentiariis, Rationes illas concernentia, „ Monasterii provisionaliter confirmarunt, acceperant atque perlegerant, Nobiles „ ac Potentes Ordines ea omnia, quæ confirmata sunt, primò in Concilio Suo, „ deinceps verò per quosdam è Suis Deputatos juxta Instructionem, præmemoratis „

„ D. D. Plenipotentiaris, Mense Novembr. proximè elapso, à Præpotent. D. D.
 „ Ordinibus super hoc Negotio datam concessamque examinârunt ac perpende-
 „ runt, utque examinarentur ac perpenderentur curârunt, neque sanè ex eodem
 „ examine quidquam perceperunt, præterquam quod Præpotent. D. D. Ordinum
 „ Gener. Plenipotentiaris, Punctum illud supramemoratis Articulis confirmatis
 „ contentum quod attinet, supradictæ Instructioni omnimodo Sese accommoda-
 „ runt, non tantum quoad Eiusdem *sensum seu substantiam*, verum etiam quoad
 „ Eiusdem *formalia*, utpote quo absolute ac sine ulla conditione impetratum atque
 „ ab hostibus datum concessumque fuit, ut dictus Majoratus Sylvæ Ducensis cæ-
 „ teraque ejusdem conditionis supramemorata loca Præpotent. D. D. Ordinibus
 „ Gen. quod ad summum atque absolutissimum in ea jus attinet, relinquenda sint,
 „ prout reliquæ Fœderati Belgii Provinciæ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. im-
 „ perio subsunt: neque etiam Nobiles ac Potentes Ordines sibi persuadere possunt
 „ id, quod superioribus confirmatum fuit, in quantum præmemoratum Punctum
 „ concernit, aliquo modo immutatum fuisse, sive immutatum, dilatum aut com-
 „ positum iri cum iis, quæ Regis Hispaniar. Plenipotentiaris, vicesimo & septimo
 „ die Decemb. proximè elapsi, super hoc Negotio Monasterii proposuerunt, quæ-
 „ que Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris ad ea responderunt: præ-
 „ fertim quum præmemorata propositio nihil quidquam, præter *meram Hispanorum*
 „ *conjecturam*, contineat, quod de Romanæ scil. Religionis exercitio atque bono-
 „ rum Ecclesiasticorum in Majoratu Sylvæ-Ducensi cæterisque locis supradictis
 „ usu fructu, *non nisi sex Mensum spatio postquam Tractatus conclusus confirmatusque foret,*
 „ *ageretur*; insuper etiam quod Præpot. D. D. Ordinum Plenipotentiaris dubium
 „ eo super Negotio moverint, idque neutiquam concesserint ut de eo postmodum
 „ conveniretur, sed verò integrum atque *intactum* reservarint & ad Præpot. D. D.
 „ Ordines *relegarint*, quò de eodem *deinceps* decerneretur, de eo scil. quod proposi-
 „ tione illa comprehendebatur; nempe, utrum *de præmemorato Puncto postmodum ab*
 „ *utraque Parte agere ac convenire placeret*, ac proinde Præpotent. D. D. Ordinibus,
 „ de præmemorato Moderamine cum Regis Hispaniar. Plenipotentiaris agere,
 „ sive idem evitare, seu disertis verbis denegare, integrum fuisse, eaque propter No-
 „ biles ac Potentes D. D. Ordines, Dominos Plenipotentiaris de supradicto pun-
 „ cto satis *fideliter ac prudenter* egisse judicârunt; insuper etiam, ut mutuis Provin-
 „ ciarum disceptationibus Hosti præmemorato *Moderamini* pertinacius inhærendi
 „ occasio præberetur, Reipub. huic noxium ac calamitosum fore duxerunt.
 „ Porrò, quantum ad res Indiæ Occidentalis attinet, Articulo sexto, de quo cum
 „ Hispanis conventum fuit, propositas; quo quidem Articulo de hisce verbis (*ca-*
 „ *terorumque omnium*) uti-quoque de iis (*quæ ab Anno 1641.*) summopere controver-
 „ titur; Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus visum consultumque fuit,
 „ ut in Concilio Supremo sententiæ Sux loco declararetur, supramemorata sc.
 „ verba in dicto Articulo sexto admissa fuisse, propterea quod nullo modo cum
 „ Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Instructione, Plenipotentiaris Suis con-
 „ cessa, pugnent: quippe omnia illa verba hisce salvantur (*in quibus Rex Hispaniarum*
 „ *sive Fortalitia, sive Habitacula ulla habet*) atque hæc insuper Præpotent. Dominorum
 „ D. D. Ordinum Gener. intentio fuit, ut libertas illa Navigandi & Commercia exer-
 „ cendi

cendi mutua, atque utrique Parti æque integra foret; sive ut utrinque Navigatio-
 nes in omnia & singula loca, Fortalitiis vel Habitaculis alterutrius Partis mu-
 nita, instituire, ibidemque Commercia tuto ac liberè exercere liceret. Quod
 si obtineri non posset, ut pars quæque loca Sua Fortalitiis munita, cum exclu-
 sione alterius, possideret, eaque sola frequentaret: sub quibus equidem Fortali-
 tiis non tantum propugnacula sive arces, aut Habitacula, hoc est, Promptuaria,
 in quibus merces pleræque conduntur, verum etiam municipia, vicinitates, co-
 loniæ, pistrina, in quibus saccharum contunditur, villæ sive ædes quæcunque
 comprehenduntur, quibus Pars quæque loca sua munita tenet, quod utrinque,
 per illa verba (*cæterorumque omnium*) secundum Instructionis præscriptum utrinque,
 parti salvum atque integrum reservatur.

Eum quoque ad modum Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines in hujusce
 Reip. commodum esse arbitrantur, quod si Articulo sexto extensio atque illorum
 verborum (*quæ ab Anno 1641.*) insertio addatur, quibus loca omnia in agro Brasi-
 liensi explicantur, quibus Regi Hispaniarum Eiusdemque Incolis Subditisque ab-
 stinendum erit; quandoquidem Plenipotentiarum Nostri hujusmodi verbis Indiæ
 Occid. Societati non tantum ejusmodi loca, quæ jam nunc occupata tenet, quæ
 Portugalli Rebelles, ab Anno 1641. supramemorata Societati sive vi, sive dolo
 malo eripuerunt, quod solummodo Instructione continetur, stipulati fuerunt, ve-
 rum etiam salvum sibi atque integrum reservarunt, ut Rex Hispaniarum Eiusdem-
 que Incolæ ac Subditi & Navigationibus & Commerciis in iis locis abstinere te-
 nerentur, quæ, præter supramemorata illa, jam nunc à Portugallis Rebellibus
 possidentur. Quæ profecto stipulatio, quam hujusce Reip. Plenipotentiarum præ-
 ter Instructionem Suam obtinuerunt, in maximum Societatis commodum cedit.
 Quod vero ad onerum sive vectigalium, Fluvio Scaldensi, cæterisque ostiis mari-
 timis imperandorum æqualitatem pertinet, Nobiles ac Potentes Hollandiæ Or-
 dines commodius esse arbitrantur, ut Negotium illud, prout Monasterii cum
 Hispanis conventum est, differatur, donec Pacis Tractatio penitus confecta ac
 composita fuerit, propterea quod necessarium esse existimant, ut supramemorata
 vectigalia imperentur, quò Fœderati Belgii Incolarum ac Subditorum (respectu
 aliorum Flandriæ Portuum ostiorumque maritimarum) in Brabandiam, Flandriam
 cæterasque Hostium Provincias sive regiones Neutrales finitimas, Navigationes
 integræ reserventur: quippe si minora ostiis Flandriæ maritimis quam Fluvio
 Scaldensi onera imposita forent, Hispani omnes ad Provincias Suas Navigatio-
 nes, ac Commèrcia trans Scaldim reciperent, atque ex hisce Provinciis averte-
 rent; à quo haud melius caveri poterit (præsertim quum jam nunc ostia quædam
 Flandriæ præcipua Regi Hispaniarum erepta tenentur) quam ut pro temporis
 opportunitate, simul etiam pro finitimarum Nostrorum vectigalium onerumque
 magnitudine, onera ac vectigalia Fluvio Scaldensi imperanda adaugeantur vel re-
 mittantur, prout inter Plenipotentiarum Nostros atque inter Regis Hispaniarum
 Legatos Extraordinarios & Plenipotentiarum (ad exiguum plerumque temporis
 spatium) convenerit; quum ab altera Parte, ubi de oneribus ac vectigalibus ante
 Pacis Tractatus conclusionem conventum, idque Tractatus Articulis insertum
 foret, vectigalium onerumque magnitudo, quem ad modum reliqui Tractatus

„ Articuli, prorsus immutabilis maneret, quod ad maximum hujus Reip. Commer-
 „ ciorum damnum cederet.
 „ Quod ad Gelriæ citerioris Partis, cæterorumque Tractuum Trans-Mosano-
 „ rum *Consolidationem*, ut vocant, sive *Confirmationem* attinet, Nobilibus ac Potenti-
 „ bus Hollandiæ Ordinibus neutiquam in mentem venire potest, eam *Confirmatio-*
 „ *nem*, vel cum de Instructione instituenda, vel postmodum cum de eadem in or-
 „ dinem redigenda ageretur, inter illas difficultates comprehensam fuisse, quibus
 „ tantopere insistendum foret, ut, nisi ab Hispanis impetrentur, universa Pacis Tra-
 „ ctatio dissolvenda penitusque interrumpenda foret. Neque etiam tantum de ea
 „ re actum fuisse, ut, ubi cum Hispanis componeretur, ad Præpot. D. D. Ordines
 „ Gen. rescribendū foret, sed de ejusmodi duntaxat rebus, quibus inhærerī deberet.
 „ Nobiles quinetiam ac Potentes Hollandiæ Ordines ex Præpotent. D. D. Ordi-
 „ num Gen. Legatorum Extr. & Plenipotentiariorum relatione perceperunt, eam
 „ rem ab Hispanis serio petitam fuisse, sed verò eventu exoptato caruisse, eò quod
 „ Regis Hispaniarum Plenipotentiarī eidem annuere nolebant; sic enim existima-
 „ bant, quandoquidem Intercessione Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gen.
 „ Plenipotentiariorum omnia & singula Regi Galliarum concedere debebant,
 „ quæcunque sibi erepta erant, eò quod Rex Galliarum nihil quidquam eorum, quæ
 „ à Rege Hispaniarum occupata tenebat, restituere cupiebat, nunc Semetipso
 „ quoque nulla loca Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. reddere oportere, quæ
 „ hætenus imperio Suo subjecta fuerant. Quippe si hoc jam concessissent, *aliorum*
 „ *mandatorum occasionem datam, atque universam Tractationem propterea dilatamiri*, quam
 „ tamen Tractationem Præpotentes D. D. Ordines Gener. summopere promoveri
 „ cupiunt, quamprimum, post officii, omnium Provinciarum Deputatis commen-
 „ dati, functionem, Provincia quæcunque novam aliquam petitionem proposue-
 „ rit, atque isthoc pacto Instructionem ab omnium Provinciarum Ordinibus simul
 „ approbatam ac confirmatam excesserit. Similiter quoque Nobiles ac Potentes
 „ Hollandiæ Ordines Amicorum & Fœderatorum Suorum rationibus nequaquam
 „ abnuissent, quod si easdem in tempore proposuissent; quas nihilominus cum
 „ *Unioni Ultrajectensi*; tum etiam hujusce Reip. *ornamento* innixas viderunt. Quantum
 „ ad Unionem Ultrajectensem attinet, Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines
 „ omnes & singulas Fœderati Belgii Provincias & vitæ & fortunarum Suarum dif-
 „ crimine invicem defendere ac propugnare debere non ignorant, quo Hispani cæ-
 „ terique milites peregrini ex universo Belgio expellantur, Ipsæque sibi mutuo de-
 „ vincitæ maneant, neque dissidium quodcunque inter Se oboriri sinant; Sed vero
 „ hæc de iis Provinciis intelligenda esse arbitrantur, quæ Semetipso Unioni hæte-
 „ nus devinctas, atque etiamnum devinciri cupiunt; non autem de iis, quæ no-
 „ vissima Religionis ac possessionis defensione & propugnatione à Magistratibus
 „ Suis instituta satis superque demonstrarunt, Se ejusmodi beneficium invitis sibi
 „ obtrudi nolle. Porro autem Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines ingenuè
 „ fatentur, tam Rhenum quam Mosam, uti quoque tributa accipienda, ac Provin-
 „ ciarum quarundam supplementum, imprimis autem Gelriæ confirmationem,
 „ Reip. Nostræ majorem in modum profuturam esse; interim tamen nullo modo
 „ percipere queunt, ejusmodi Rationes ad belli continuationem sufficere posse,
 „ adver-

adversus eos, qui Ordinum illorum membrum existere recusarent. Porro etiam,,
 nullas petitiones seu propositiones novas objici, sed verò sedulo animadverti,,
 mallent, an hujusce Reip. Plenipotentiarum Deputantium Suorum Instructionem,,
 omni ex parte executioni mandassent; quod Nobiles ac Potent. Holl. Ordines,,
 postquam Instructionis præscriptum, atque ea quæ Monasterii hæctenus transacta,,
 sunt, perpendissent, haud aliter accipiendum esse arbitrantur; Eaque propter,,
 plenissimè, quantum in se est, cum illa, quæ ab hujusce Reipub. Legatis Extraor-,,
 dinariis & Plenipotentiarum in dicto Tractationis Negotio acta & peracta sunt,,
 cum & ipsam quoque Articulorum subsignationem provisionalem, in quantum,,
 ab hujusce Reipub. Plenipotentiarum secundum Præpotentium D. D. Ordinum,,
 Generalium auctoritatem & potestatem, vicesimo & secundo die Novembris,,
 proximè elapsi, datam concessamque fieri potuit, laudant eamque approbant.,”

Primo autem die Martii, postquam Præpotentes D. D. Ordines Gener. perce-
 pissent ea, quæ exposita fuerant à Dominis, D. Beveren, Bickero, Vosbergio,
 Roorda & Mulertio, (quippe Dominus Reynswoudæ & D. Eybenius Haga-
 Com. discesserant) qui secundum auctoritatem & potestatem sibi à Præpotenti-
 bus D. D. Ordinibus Gener. decimo & quinto die Februarii, proximè elapsi, da-
 tam, cum Nobilium ac Potent. D. D. Gelriæ Ordinum Deputatis super Negotio
 Citerioris Gelriæ Tractus, hostium imperio etiamnum subjecti, simul etiam re-
 liquorum Tractuum Trans-Mosanorum trium, ad eandem Provinciam pertinen-
 tium, egerant Quo in Negotio, postquam ejusmodi rationes à Gelriæ Deputatis
 allegatæ forent, quæ Scriptis quibusdam, eodem die in Concilio perlectis, conti-
 nentur; post maturam deliberationem visum consultumque fuit, ut suprame-
 moratis Præpotent. Dominor. D. Ordinum Gener. Deputatis pro suscepto la-
 bore ac studio gratiæ agerentur. Horum autem Scriptorum, sequentibus inferto-
 rum, quæ Gelriæ Deputatos in Concilio tradidisse dixi, cujusque Provinciæ De-
 putatis petentibus exemplar concessum fuit.

Nobilium ac Potentium Gelriæ Ordinum Deputatis, postquam secundum Re-
 cessum novissimi Conventus, cum Provinciarum Deputatis instituti, paulò peni-
 tius inquirere cœperunt in Statum ac conditionem annuorum Ruremondæ pro-
 ventuum, hoc primum omnium occurrit, quod ingens Eiusdem Provinciæ pars,,
 Civitas videlicet Gelriæq; Præfectura, &c. hujusce Reip. imperio neutiquam sub-
 jectæ fuerint, quum Præpotentes D. D. Ordines Gen. Ruremundam, Venloam,,
 Stralam, &c. milite præsidario obsessas tenerent: adeò ut impossibile plane sit,,
 tam brevi temporis spatio singularem quandam annuorum proventuum compu-
 tationem instituere, eamque in Concilio tradere; sed vero tributorum Recepto-
 res tali in Negotio examinandi forent, simul etiam inquirendum sedulo, quan-
 tum Rex Hispaniarum singulis annis inde recipiat; ad quod tamen Negotium,,
 plus temporis requiritur, quam quidem præsens Tractatio permittere potest:”
 Quocirca etiam supramemorati Deputati, ea quæ variis Conventibus majore in
 modum rogârunt, repetere necesse habent, ut videlicet Domini D. Commissarii,,
 Declarationem decimo & quarto die Januarii, insuper quoque duodecimo die,,
 Januarii propositam, & quæcunque eam sequutæ sunt Declarationes, iterum ite-
 rumque commendare, idque effectum reddere non graventur, quò Præpoten-
 tium

,, tium D. D. Ordinum Gener. Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis aucto-
 ,, ritate publica mandaretur, ut ante Tractationis Conclusionem à Regis Hispania-
 ,, rum Plenipotentariis supramemoratae Gelriæ partis Citerioris Confirmatio-
 ,, nem consequantur: quandoquidem petitio hæc Unioni Ultrajecti Anno 1597.
 ,, sancitæ innitatur, quemadmodum ex ipso Unionis exordio liquet, in quo omnes
 ,, & singuli Ordines Fœderati Se & Gelriam & reliquas Provincias, quarum Rex
 ,, Hispaniensis partem aliquam occupatam tenet, in integrum restitutos esse lo-
 ,, cum promittunt spondentque.
 ,, Deinde etiam primo ac nono Unionis Article, quo omnes & singuli Ordines
 ,, Fœderati inter se, fide, quæ est optima, pollicentur, Se neque Induciarum, neque
 ,, Pacis Tractatum cum Hostibus, nisi communi omnium & singulorum Ordini-
 ,, num Fœderatorum consensu, inituros aut confirmaturos esse: quibus similiter
 ,, concedunt, nullam tali in Negotio, quamvis in rebus quæ sunt minoris ponderis,
 ,, suffragiorum pluralitatem acceptam iri.
 ,, Tertio: iis quoque, quæ omnes & singuli Ordines Fœderati Article dictæ
 ,, Unionis decimo inter se stipulati fuerunt; quo quidem Article nullis, cuius-
 ,, cunque tandem Provinciæ, Ordinibus sive Tractatum sive Fœderationem ali-
 ,, quam cum exteris Principibus, absque omnium & singulorum Ordinum consen-
 ,, su, contrahere licet. Ex quo necessario sequitur, multo minus Provinciæ alicujus
 ,, singularis Ordinibus, absque Fœderatorum omnium & singulorum consensu,
 ,, Pacis Tractationem cum Hostibus instituere eamque concludere ac confirmare,
 ,, integrum esse. Quorum Articulorum, & quæ eodem spectant, præscriptum,
 ,, simul etiam Fœderatorum omnium intentionem, quum Nobiles ac Potentes
 ,, Gelriæ Ordines omni ex parte observârint, ac Vitæ & fortunarum Suarum diseri-
 ,, mine, in reliquarum Provinciarum commodum, Divino Auxiliante Numine, ef-
 ,, fectum reddere, juxta reliquos Ordines Fœderatos studuerint, Idcirco Nobiles ac
 ,, Potentes Gelriæ Ordines reliquos Provinciarum Ordines, vi hujusce Unionis,
 ,, rogant atque obsecrant, ut similem quoque fidelitatem polliceri, atque Unionis
 ,, præscriptum, quantum in se est, plenissime exequi velint.
 ,, Sed verò, quod si supramemorata, omni studio, labore ac diligentia, adhibitis,
 ,, ab Hostibus impetrari nequeant, quæ tamen Nobiles ac Potentes Gelriæ Ordines
 ,, impetrata iri confidunt, ubi reliquarum Provinciarum Ordines eo studio,
 ,, quo vi Unionis tenentur devincti, Negotium illud promovere, ac summedictorum
 ,, Nobilium & Potent. D. D. Gelriæ Ordinum, utpote Sociorum Suorum fidissimorum,
 ,, æquam justamque petitionem benignè suscipere eamque effectam reddere volent,
 ,, Gelriæ Ordinum Deputati, tali casu, sic tamen ut ejusmodi propositioni ne-
 ,, tiquam se adstrictos velint, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. proponunt,
 ,, ut hujusce Reip. Legati Extr. & Plenipotentarii, Regis Hispaniarum
 ,, Plenipotentariis partem aliquam Majoratus Sylvæ-Ducensis extremam, sive agri
 ,, Trans-Mosam, æquivalentem, prout reliqui Ordines Fœderati de ea re conven-
 ,, rint, ad modum permutationis cum Citeriore Gelriæ Tractu, offerre jubeantur.
 ,, Ea lege tamen ac conditione, ut ante Pacis Tractationis confirmationem omnia
 ,, & singula conficiantur. Quod si autem reliquarum Provinciarum Ordines ad su-
 ,, pramemoratum Gelriæ Tractum Citeriorem Nobilibus ac Potent. Gelriæ Ordini-
 ,, bus

nibus restituendam, aliter adduci non possent, præterquam per modum commu-
 tationis, quod profecto denegari haud debet, eò quod Reip. Nostræ commodius
 atque utilius multò sit, tanti tamque eximii Fluvii, cujusmodi Mosa est, imperium
 obtinere, quam Parte quadam agri, longe diffiti, carere. Hoc namque pacto Op-
 pida & Fortalitia Rheno, Vahali, Isalæque Fluvio adfita, atque in interiore agri
 parte exstructa, Munimenta, intimam ac præcipuam hujusce Reipub. partem cin-
 gentia, quibus universum Provinciarum corpus veluti propugnaculo quodam
 munitum, nullis hostium Copiis, utpote quæ intra utrumque Fluvium Mosam,
 Rhenumque tam eximium tamque prope sibi invicem adsitum Sese nequaquam
 diu continere possent, omnem aditum prorsus surriperet, confirmarentur ac pro-
 tegerentur, insuper etiam quam maximus ad Commercia cumulus in dies singu-
 los accederet: adeò ut tributa, quæ commeatus ergò solvuntur, Licentæ, & ve-
 ctigalia, insuper quoque ingentes Muneratorum exactiones, quæ ad quater cen-
 tena librarum millia Regi Hispaniarum quotannis exsolvuntur, in Fœderati Bel-
 gii Incolarum Subditorumque commodum cedent; quod tantò utilius Reipub.
 Nostræ futurum est, si Nobiles ac Potentes Provinciarum omnium Ordines, tali
 commutationis casu, insistere ac majorem in modum urgere vellent, ut Fortali-
 tia, cujusmodi sunt, *Argentæum* & *Nauagium* à parte Trajecti ad Mosam citeriore,
 & *Leuthum* cum *Stephano-VVarda* à parte inferiore mœnibus Suis exuantur, Masy-
 cum vero Ormontiumque cum reliquis Oppidulis Neutralitati utrinque reddan-
 tur: quò certo futurum est, ut Commercia Trans-Mosam, Namurco usque ad
 Episcopatum Leodiensem, indeque per Fœderati Belgii Provincias non in Bal-
 tico duntaxat Mari, verum in Australi quoque freto, ac per consequens in omni-
 bus & singulis Fœderati Belgii Provinciarum Civitatibus Oppidisque, liberè ac
 tuto exerceri queant.

Antequam vero de omnibus & singulis Articulis Punctisque conveniri pote-
 rat; inter Nobiles ac Potentes Provinciarum Ordines, super *Liga Garantia*, seu
 Fœdere securitatis cum Christianissimo Rege Galliarum contrahendo, plurimum
 disceptatum fuit.

Nobilium ac Potent. Hollandiæ Ordinum Deputati in Præpotentium D. D.
 Ordinum Gen. Concilio vicesimo & primo die Martii proposuerunt, Dominos
 D. Deputantes Suos post longam Tractatum omnium & singulorum, antehac
 cum Christianissimo Rege Galliarum contractorum, perpensionem comperisse
 Tractatum Anno 1635. initum, Eiusdemque Articulum sextum ad Fœdus se-
 curitatis cum Rege Christianissimo necessario ineundum confirmandumque per-
 tinere.

Eum quoque ad modum Præpotentes Dominos D. Ordines Generales, vi su-
 pramemorati Articuli sexti, obstrictos obligatosque teneri ad Fœdus aliquod
 Securitatis ineundum *super omnibus, quæ Rex Christianissimus Anno 1635. possidebat,*
absque ullo locorum, Ditionum, Regionum, Provinciarum atque Oppidorum discrimine,
præterea quoque super omnibus, quæ summedicta Majestas Regia, Anno 1635. ad hunc us-
que diem ab Hispanis in Belgii Provinciis vi armorum consequuta fuit. Ea lege tamen ac
 conditione, ut similem quoque in modum Rex Christianissimus cum Præpotent.
 D. D. Ordinibus Gen. vi ejusdem Tractatus, Fœdus securitatis inire teneatur.

Quo-

Quoniam autem inter Nobilium ac Potent. Provinciarum Ordinum Deputatos acerrima super hoc Negotio altercatio oboriebatur, Idcirco Domini D. Gentius, Comes Flodrophensis, Raasveldius, Mathenesius, Ruylus, Boreclius, Cæsareus, Catsius, Knuytus, Adrianus Veth, Stavenisse, Dominus Reynswoudæ, Nederhorstius, Hoolckius, Roorda, Ripperda, Yffelmuyden, Niukerkæ, Dominus Eybenius, & Clanthius, eo fine è Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium delegati fuere, quo super Fœdere securitatis cum Christianissimo Rege Galliarum contrahendo inter se agerent ac convenirent, insuper etiam rationes oppositas exaudirent, examinarent ac sedulo perpenderent, ut tandem à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. in Reip. commodum de iis agi, ac certi quid decerni posset.

Deinde etiam, postquam Negotium de citeriore Geliæ Tractu cæterisque Tractibus tribus eidem Provinciæ adjungendis perpensionem atque examini altiori subiectum fuisset, reliquarum sex Provinciarum Deputati promiserunt fidemque dederunt, hujus Reip. Legatis Extraord. & Plenipotentariis per literas mandatum, ac majorem in modum commendatum iri, ut omnem operam, curam ac diligentiam adhiberent, quò ab Hispaniarum Regis Legatis Extraord. & Plenipotentariis sæpius memoratam Geliæ confirmationem impetrare possent; quibus ut Nobilium ac Potentium Hollandiæ Ordinum Deputati Semetipsos accommodare vellent, etiam atque etiam rogârunt.

Quum vero à Nobilibus ac Potentibus Provinciarum Ordinibus super Fœdere securitatis cum Rege Galliarum confirmando sententiæ latæ essent, post maturam deliberationem visum consultumque fuit, ut Dominus Gentius, cæterique Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Deputati, cum Comite Serventio, Regis Christianissimi Legato Ordinario, conventum quendam instituerent, Ipsique indicarent, Præpotentes Dominos D. Ordines Generales existimare in Negotio illo securitatis, ex præscripto Tractatus, octavo die Februarii, Anno 1635. Parisiis initi, similiter quoque vi Tractatus præliminaris, primo die Martii, Anno 1644. Hagæ-Com. confirmati, cautum satisque prospectum esse; aded ut utrique parti nihil quidquam metuendum esset; quandoquidem Præpotentes D. D. Ordines Gener. supramemoratos Tractatus omni ex parte observare eosque executioni mandare certo constituerint. At si Regis Galliarum Legatus Ordinarius hujusmodi promissis generalioribus acquiescere nollet, sed vero majorem in modum urgeret, ut super fœdere Securitatis, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Nominine, propiore paulo explicatione ageretur, supramemoratis Deputatis plenissima auctoritas concederetur summedicto Domino Serventio declarandi atque verbis propioribus explanandi, Præpot. D. D. Ordines Generales, postquam omnes & singulos cum Christianissimo Rege Galliarum Tractatus, ante hunc diem initos confirmatosque, sedulo perspexissent, simul etiam perpenderent, comperisse Regnum Galliæ & Fœderatas Belgii Provincias mutuo obstrictas obligatasque teneri ad Fœdus aliquod securitatis inter se contrahendum, insuper etiam de omnibus cavendum, quæ ab Anno 1635. quo Tractatus illè sancitus fuit, utrinque milite præsidario tenebantur, absque ullo tamen locorum, Ditionum, Regionum, Provinciarum atque Oppidorum discrimine; similiter etiam quæcun-

quæcunque loca sive Oppida intra memoratum temporis spatium armis utriusque Partis expugnata fuere, sive ante Pacis confirmationem expugnabuntur, vel etiam dicta Pacis Tractatione ab Hostibus stipulanda venient. Quod equidem delegationis munus Præpotentes Domini D. Ordines Gen. Dominis D. Boreelio & Mathenesio, loco Dominor. D. Wimmenomii, D. Beveren, & D. Yffelmuyden, loco Domini Mulertii, propter eorundem discessum commendant, idque ut suscipere velint rogant.

Antequam Nobilium ac Potent. Zelandiæ Ordinum Deputati tum Ordinarii, tum Extraordinarii, Deputantium Suorum sententiam super sequentibus Articulis Punctisque, è Tractatione Monasteriensi resultantibus, in Præpotentium D. D. Ordinum Concilio traderent, declararunt Dominos D. Deputantes Suos propter difficultates adversus Articulos cum Hispanis provisionaliter subsignatos allegatas, sive propter novas propositiones, Monasteriensem Pacis Tractationem nequidquam remorari, multò autem minus ejusdem Tractationis finem exoptatum frustrari, neve hujusce Reip. Legatorum Extraord. & Plenipotentiariorum operam ludere constituisse, sed vero Dominos D. Deputantes Suos cum summa animi circumspectione, cura ac diligentia evigilare decrevisse, quo disertis atque apertis verbis, antequam Pacis perpetuæ Tractatio concludatur, ac confirmetur, hujusce Reip. Legati Extraord. & Plenipotentiaris quæcunque ad salutem atque incolumitatem Reip. & Provinciarum ac Civitatum commodum, imprimis autem quæ ad veram Religionem Reformatam confirmandam ac stabiliendam pertinent, stipularentur: Eaque propter Dominos, D. Deputantes Suos, sub Articulorum septuaginta, Instructionis loco hujusce Reip. Plenipotentiaris commendatorum, finem, salvum sibi atque integrum voluisse, ut, quæcunque ante finalem atque absolutam Tractationis Conclusionem ac subsignationem ad bonum publicum pertinere, sive eidem obesse viderentur, Tractationis Articulis vel addere vel demere liceret. Quocirca etiam Dominos D. Deputantes Suos, dictum Articulum compositis subsignatisque cum Hispanis Articulis inferendum esse, necessarium judicasse.

Porrò autem supramemorati Deputati ad ipsosmet Articulos, atque adversus eosdem allegatas difficultates transeuntes, declarant, Se illas rationes neutiquam repetituros esse, ob quas Domini D. Deputantes Sui commodius atque utilius esse existimant, ut aliquod saltem hac Tractatione quoad res Ecclesiasticas in Majoratu Sylvæ-Ducensi, Baronatu Bredanensi, Marchionatu Bergozomiensi, Ditione Cuyckiensi, Præfectura Axeliensi, atque in aliis denique Provinciarum partibus admittatur, quæ ex ipsamet Pacis Tractatione, agrorumque divisione, quæ summi absolutique hujusce Reipublicæ imperii ergo addenda veniet, permanentes, in dubium vocari; simul etiam ad Reipub. damnum atque Religionis Reformatæ detrimentum cedere poterunt; quapropter Semetipsos ad ea relegant, quæ vicesimo & primo die Januarii, Nomine locoque Dominorum D. Deputantium Suorum, eundem in finem cum verbis tum literis declaraverant. Quibus quod Nobiles ac Potentes reliquarum Provinciarum Ordines annuerint, Dominis Suis Deputantibus perquam gratum acceptumque fuisse.

Quoniam yero ea, quæ ab hujusce Reip. Legatis Extraord. & Plenipotentiaris,

„ cum Hispanis super Majoratus Sylvæ-Ducensis reliquarumque Provinciarum
 „ quarundam partium, Articulo tertio expressarum, imperio summo atque abso-
 „ luto acta & transacta fuere, à nonnullis sic accipiuntur, ac si Plenipotentiarum Nostri
 „ summum atque absolutum in dictas Provinciarum partes, Majoratum Sylvæ-Du-
 „ censem, &c. absque ulla conditione ac reservatione stipulati fuissent, adeò ut illa,
 „ quæ super eo Negotio confecta sunt, nulla ex parte commutari, differri, seu iis
 „ omnibus, quæ Regis Hispaniarum Legati Extraordinarii & Plenipotentiarum vi-
 „ cesimo & septimo die Decembris super eadem re proposuerunt, & ad quæ hujusce
 „ Reip. Legati Extrord. & Plenipotentiarum responderunt, Moderamen nullum ad-
 „ hiberi posset, indeque sequi deberet, summedictos Nobiles ac Potentes Ordines,
 „ simul cum pluribus aliis præter necessitatem postmodum tanto studio elaborasse,
 „ quo Se proposito Moderamini in rebus Ecclesiasticis adhibendo opponerent,
 „ summumque & absolutum Sibi imperium stipularentur; Eapropter Nobiles ac
 „ Potentes Zelandiæ Ordines, Deputantes Suos non potuisse quin declararent, Se,
 „ perspectis perpensisque iis omnibus, quæ inter Regis Hispaniarum & Præpotent.
 „ D. D. Ordinum Gener. Legatos Extraord. & Plenipotentiarum Monasterii com-
 „ posita ac confecta fuerant, insuper etiam iis omnibus, quæ summedicti Regis
 „ Hispaniar. Plenipotentiarum vicesimo & septimo die Decembris proposuerant,
 „ quæque hujusce Reip. Plenipotentiarum ad ea responderant, nec non literis, quas
 „ Præpotent. D. D. Ordines Gen. ad Plenipotentiarum Suos vicesimo & octavo die
 „ Decembris exaraverant, imprimis autem Memorialibus eorum, quæ inter Regis
 „ Hispaniar. atque inter hujusce Reip. Legatos Extraord. & Plenipotentiarum, su-
 „ per moderamine in rebus Ecclesiasticis Majoratus Sylvæ-Ducensis, &c. variis
 „ conventibus peracta fuerant, lectis perlectisque nequam percipere potuisse,
 „ quo pacto supramemoratos cum Hispaniarum Rege compositos subsignatosque
 „ Articulos hunc ad modum interpretari quis posset? quandoquidem hujusce Reip.
 „ Plenipotent. supradictum Articulum tertium, de ea re agentem, non tam absolute
 „ stipulati fuerint, sed vero Regis Hispaniarum Plenipotentiarum eundem per An-
 „ notationem quandam marginalem restrinxerint; cujus tenor, licet in margine
 „ non expressus, sed relativè duntaxat conscriptus sit, nihilominus tamen supradi-
 „ ctus Articulus subsignatus haud aliter accipi poterit, quam respectu eorum, quæ
 „ Hispani decimo & quinto die Decembris, quo similiter die eundem Articulum
 „ juxta Annotationem marginalem concedebant, literis conscripta tradiderunt,
 „ nimirum, *nihil quidquam eorum immutari licere, quæ Articulo tertio sub finem de rebus*
 „ *Ecclesiasticis in Majoratu Sylvæ-Ducensi, &c. inserta fuere,* cujus autem Annotationis
 „ marginalis sensus est, Moderamen scil. aliquod respectu rerum Ecclesiasticarum
 „ agrique suburbanarum in Majoratu Sylvæ-Ducensi, in Partibus utriusque Satisfactionem,
 „ excogitatum atque inventum iri: sub qua conditione ac cautione, supradictus
 „ Articulus tertius, nec quisquam alius, ab Hispanis concessus fuit: quod quidem
 „ Hispani salvum sibi atque integrum esse voluerunt, nisi Præpotentes Domini D.
 „ Ordines Gen. super Religionis exercitio, & bonorum Ecclesiasticorum usu sex
 „ mensibus post præsentis Tractationis conclusionem ac Ratificationem, compo-
 „ sitionem aliquam admitterent.
 „ Secundò etiam summum atque absolutum in Majoratum Sylvæ-Ducensem cæ-
 „ terosque

terosque Tractus imperium nunquam Hispanos concessisse, neque eosdem Mo-
 deramen antehac propositum transmisisse, cum ex ipsa Plenipotentiariorum rela-
 tione, tertio die Februarii conscripta, tradita, tum vel maxime ex literis vicesimo
 & octavo die Decembris exaratis, satis superque liquet, quibus Plenipotentarii
 disertis verbis indicabant, *Se cum Regis Hispaniarum Legatis Extraord. & Plenipoten-*
tariis tandem super omnibus & singulis Articulis convenisse, sola citerioris Gælia partis re-
stitutione, ac moderamine in rebus Ecclesiasticis Majoratus Sylvæ-Ducensis, caterorumque
Tractuum, tertio, & decimo octavo Articulo ab Iphis proposito, exceptis. Cui equidem peti-
 tioni, non obstantibus tamen rationibus ac persuasionibus eum in finem pro-
 positis, perpetuo inhæserunt, declarantes, Se ea lege ac conditione omnia jura ac
 Privilegia Regis Sui tradidisse, neque alia porro lege ac conditione, præterquam
 æquum justumque foret, tradere atque in Pacis Tractatu admittere posse.

Sic ut nullacunque ratione honesta, æqua aut justa his objici queat, Regis Hi-
 spaniarum Legatos Extraordinarios & Plenipotentarios, propositione Sua vice-
 simo & septimo die Decembris Anno 1646. tradita, id sibi duntaxat salvum at-
 que integrum voluisse, ut *Negotium, super Moderamine in rebus Ecclesiasticis adhibendo,*
ad Præpotentes Dominos D. Ordines Gen. deferre, Eorumque judicio submittere liceret; ac
Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. arbitrio relicto fuisse, an postmodum super
memorato rerum Ecclesiasticarum Moderamine agere ac convenire, an verò illud totum de-
clinare ac recusare vellent, propterea quod Annotationibus marginalibus, simul
 etiam literis vicesimo & octavo die Decembris Anno 1646. exaratis, imprimis
 vero illis verbis directè contrarietur, quæ de *rebus decidendis* agunt, quæque inter
 utramque Partem in Responsione, ad ea quæ Hispani vicesimo & septimo die De-
 cembris Anno 1646. proposuerunt, usurpata fuere.

E quibus omnibus facile innotescit, hujusce Reip. Plenipotentarios summum
 atque absolutum in dicta loca imperium ab Hispanis non absolutè impetrasse,
 verum eosdem Negotium illud sibi integrum reservasse; nisi fortassis Præpotenti-
 bus D. D. Ordinibus Gener. super Religionis exercitio & bonorum Ecclesiasti-
 corum usu in supramemoratis locis, cum Hispanis sex mensibus post conclusam
 ac subsignatam Pacis Tractationem, convenire placeret. Cujus quidem Negotii
 causa quum universa Pacis Tractatio in dubium venerit, utrum penitus dissol-
 venda, an vero porrò promovenda sit, ac Reip. hujus Plenipotentarii Præpotent.
 D. D. Ordinum Gener. super eodem sententiam rogent, Nobilium ac Potentium,
 D. D. Zelandiæ Ordinum Deputati declarant, Dominis D. Deputantibus Suis
 visum consultumque fuisse, quò Hispanis dehinc omnis spes, Ejusmodi in rebus
 Ecclesiasticis Moderamen obtinendi, prorsus adimatur, ut hujusce Reip. Pleni-
 potentiariis publica auctoritate per literas indicetur, Præpotentes Dominos D.
 Ordines Gener. pristinis super hocce Negotio Consiliis Decretisque etiamnum
 insistere, proindeque summum atque absolutum imperium, & quoad Spirituale
 & quoad Temporale, non tantum in Majoratum Sylvæ-Ducensem cæteraque loca,
 supramemorata, verum etiam in illa omnia, quæcunque vi præsentis Tractatus,
 cum terminis Suis, Tractatui inferendis, hujusce Reip. imperio adjungentur, ab-
 solutè ac sine ulla conditione stipulandum, idque verbis disertis ac perspicuis Ar-
 ticulo tertio, omnibus Annotationibus marginalibus posthabitis, inserendum,

„ simul etiam Instrumentum seu Scriptum illud, vicesimo & septimo die Decem-
 „ bris, Anno 1646. ab Hispaniarum Regis Legatis Extr. & Plenipotentariis repe-
 „ tendum prorsusque abolendum esse.

„ Porro autem ad quinti sextique Articuli extensionem, de Utriusque Indiæ So-
 „ cietate, transeuntes, Nobilium ac Potentium Zelandiæ Ordinum Deputati de-
 „ clarant, quamprimum Deputantes Sui supramemoratos Articulos binos non
 „ secundum Instructionis præscriptum impetratos esse percepissent, sed verò ad
 „ eorundem extensionem atque amplificationem alicujus ponderis verba quædam
 „ superaddita cognovissent, illicò in rem fore existimasse, ut ejusmodi verba opti-
 „ mè disponerentur: Ac quoniam Deputantes Sui arbitrati fuerant, hujusce Reip.
 „ Plenipotentarios, secundum Instructionem Suam, Indiæ Occidentalis Societati
 „ non satis consuluisse, Idcirco voluisse, ut Articulo sexto sequentia verba infere-
 „ rentur, Hispanis sc. omnibus locis, quæ Portugalli, Indiæ Occidentalis Societati
 „ per literas publicas concessa, munita tenent, prorsus abstinendum esse. Eum
 „ quoque ad modum postquam ipsosmet Articulos, Eorumque extensionem con-
 „ sequuti sedulo perpenderit, visum ipsis consultumque fuisse, ut verba illa (alio-
 „ rumque omnium) Articulo sexto inserta omnino delerentur, neque admitteren-
 „ tur; quandoquidem inde sequeretur Regem Hispaniensem in utraque India, tum
 „ Orientali, tum Occidentali, loca aliqua possidere, in quibus tamen neque Fortali-
 „ tia neque Habitacula ulla tenet; quo similiter dicti Regis Hispaniensis opiniones
 „ confirmarentur, utpote Qui, vi muneris ac tituli à Papa Romano concessi, In-
 „ diam utramque Suam credit, eaque propter nemini ad alterutram absque venia
 „ Sua Navigationes instituere ibidemque Commercia exercere integrum esse.

„ Secundò etiam summedictos Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines in supra-
 „ memoratæ Societatis commodum fore arbitratos fuisse, ut Annus 1641. Articulo
 „ sexto, præter Instructionis præscriptum superadditus, utpote quo limitatio ac
 „ restrictio quædam inferitur, ipsa quinetiam statio navium, seu sinus excluditur,
 „ ommitteretur, similiter quoque verba sequentia (*quamdiu à Portugallis occupata tene-
 „ buntur*) quoniam verba illa non tantum ad omnia ejusmodi loca, quæ Portugalli
 „ jam nunc possident, verum etiam ad omnia illa, quæ Præpotentibus D. D. Ordi-
 „ nibus Gener. à Portugallis sive dolo, sive vi surrepta sunt, referri possunt, quo di-
 „ ctus Articulus sextus sine suo destitueretur. Præsertim quum existimaretur, ubi
 „ Rex Hispaniarum supramemorata Indiæ utriusque loca armata manu frequenta-
 „ ret, tum Eiusdem Incolis Subditisque, vi præsentis Tractatus, & Navigationibus
 „ & Commerciis abstinendum esse. Et quantum ad clausulam, eidem Articulo in-
 „ sertam, attinet, nimirum (*sic tamen ut prior Articulus præsentis Articulo nequidquam de-
 „ rogare possit*) Nobilium ac Potentium Zelandiæ Ordinum Deputati declarant, Do-
 „ minos D. Deputantes Suos censuisse, ut illa quoque ommitteretur; Idque eò magis,
 „ quod Articulus quintus, in commodum hujusce Reip. institutus, multò latius
 „ quam supramemoratus Articulus sextus, imprimis autem de ejusmodi locis
 „ agens, quæ absque Tractatus violatione seu dissolutione occupari possent, simul
 „ cum clausula sua nimis angustè restringeretur. Neque Deputantes Suos aliter
 „ percipere potuisse, quam ut Hispani postmodum ex hujusmodi Articulorum am-
 „ plificatione seu extensione prætereundere possent, quemadmodum sibi in India

Orien-

Orientali Navigationes ad ea duntaxat loca, quæ ibidem possident, instituere,,
Commerciaque exercere liceret, cum ad modum quoque Præpot. D. D. Ordini-,,
bus Gener. in India Occidentali ad ea duntaxat loca, quæ ibidem tenent, Navi-,,
gationes Suas instituere Commerciaque exercere integrum foret.

Ac quoniam dicatur Regis Hispaniarum Legatos Extr. & Plenipotentiarios,,
postulasse, ut clausula illa posterior sub finem Articuli sexti infereretur, ne Indiæ,,
utriusque Societates jus ac Privilegium literis publicis concessum, vi Articuli,,
quinti, salvum sibi atque integrum remansisse dicerent, Idcirco Nobiles ac Poten-,,
tes Zelandiæ Ordines judicasse, Articulum illum sequentibus extendi posse (*ea lege,,
tamen ac conditione, ne supramemorata litera publica, India utriusque Societatibus concessa,,
presenti Pacis Tractationi quidquam derogent, neque se ad ejusmodi loca porrigant, quæ Rex,,
Hispaniarum sive Fortalitiis, sive Habitaculis queiscunque munita tenet, sive quæ Ipsius impe-,,
rio subjiciuntur.*)

Utque difficultatibus omnibusque interpretationibus sinistris, ex iis, quæ su-,,
per Indiæ utriusque Negotio concessa ac confirmata sunt, orituris occurratur,,
Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines commodius fore existimasse, ut quintus,,
sextusque Articulus dilucidè expediretur, Tractatuique infereretur; Eumque in,,
finem sequentem *Conceptum* composuisse, cum præscripto, & quoad ejus fieri po-,,
tuit, Instructionis verbis convenientem, præterquam quod eidem adjunctum,,
fit, quod summedicti Nobiles ac Potent. Zelandiæ Ord. adjungendum esse sem-,,
per duxerunt, nimirum, *Regis Hispaniarum Incolis Subditisque omnibus & singulis India,,
Occidentalis locis, quæ Portugalli, sub Eiusdem Societatis districtu ac privilegio pertinentia,,
capta tenent, prorsus abstinentum, neque armata manu eodem, ad Commercia exercenda,,
navigandum esse: quem Conceptum ut Præpotentes Domini D. Ordines Gener. ,,
æquo animo accipere Suisque Plenipotentiariis præcipere velint, quo dictos,,
Articulos hoc modo institutos ab Hispanis impetrent, etiam atque etiam ro-,,
gantur.*

Qui quidem Articuli bini, nisi hoc modo obtineantur, Nobilium ac Potent. ,,
Ordinum Zelandiæ Deputati declarant atque affirmant, Dominos D. Deputantes ,,
Suos nullam Tractationis cum Hispanis Conclusionem aut confirmationem ad- ,,
missuros esse.

Quantum vero ad onera & vectigalia ostiis Flandriæ maritimis, propter Scal-,,
densæ Fluvium cæteraque ostia, imperanda attinet, quorum Articulo decimo,,
& quinto mentio facta fuit, Nobilium ac Potent. Zelandiæ Ord. Deputati decla-,,
rant, Dominos Suos Deputantes percepisse, hujusce Reip. Plenipotentiarios su-,,
pradiatum Articulum eo modo obtinuisse, quo modo Præpotentes Domini D. ,,
Ord. Gen. ut obtinerent, præceperant: illud tamen neutiquam voluisse, uti ne-,,
que reliquarum Provinciarum Ordines, ut de ordine super vectigalium onerum-,,
que æqualitate instituendo, post Tractationis præsentis Conclusionem ac confir-,,
mationem, cum Hispanis ageretur. Sed vero utilius fore judicasse, ut ante Tra-,,
ctationis Conclusionem quidquam in illo Negotio certi, aut saltem provisionali-,,
ter, pro re nata, statueretur, quo Pace confirmata, vectigalium onerumque im-,,
perandorum æqualitas utrinque obtineri possit: similiter quoque ut de ordine ali-,,
quo certo ageretur, secundum quem Pars utraque, ubi pro temporis rerumque,,

„ constitutione vectigalium onerumque mutatio aliqua oboritura est, ejusmodi
 „ onera ac vectigalia imperare poterit; quippe Dominos Suos Deputantes simul
 „ cum Hollandiæ West-Frisiæque Ordinibus existimasse, licet Pacis Tractatio per-
 „ petua foret, nihil tamen in hac re certi quid constitui posse.

„ Quoniam vero Præpotentes D. D. Ordines Gener. per ejusmodi vectigalium
 „ onerumque æqualitatem id solum intenderint, nimirum, ut Commercia tantò
 „ magis promoverentur; atque hoc tempore, minora vectigalia Scaldensi Fluvio,
 „ propter reliqua ostia Flandriæ maritima, imperanda, multo commodiora fore,
 „ judicarent; simul etiam crediderint, Regem Hispaniensem nullum super hac re
 „ commutaturum esse verbum; præsertim quum Galli Duinkercam sub potestatem
 „ Suam redegerint, summamque eapropter rerum commutationem concitarent;
 „ Idcirco Nobilium ac Potent. Zel. Ordinum Deputati, Dominorum D. Suorum
 „ Deputantium Nomine loquere, rogant atque obsecrant, ut Præpotentes Domini
 „ D. Ordines Gener. Legatis Suis Extraord. & Plenipotentariis, Monasterii agen-
 „ tibus, præcipere dignentur, quò super hoc Negotio cum Hispanorum Plenipo-
 „ tentariis agant, omnemque operam adhibeant, ut illud ab Hispanis obtineant;
 „ ac denique super vectigalium onerumque æqualitate ordinem aliquem cum Hi-
 „ spanis provisionaliter instituant.

„ Quartò, Nobilium ac Potent. Zelandiæ Ordinum Deputati declarant, Depu-
 „ tantes Suos percepisse quidem sexagesimo & quinto Article concessum ac con-
 „ stitutum esse, ut Fortalitia parva propè Sluysam exstructa diruerentur, sed vero
 „ propterea quod eodem Article non exprimitur, quænam Fortalitia seu Muni-
 „ menta solo æquanda sint, ipseque Article ad mutuam Fortalitorum demoli-
 „ tionem restringatur, de qua postmodum inter Partem utramque agendum foret,
 „ Idcò Deputantes Suos commodius duxisse, ut hujusce Reip. Plenipotentarii me-
 „ moratam Fortalitorum dirutionem absolutè ac sine conditione aliqua stipula-
 „ rentur; Eamque ante Tractationis Conclusionem conficerent; quandoquidem
 „ dirutionis dilatio universæ huic Reip. atque imprimis Zelandiæ Provinciæ noxia
 „ admodum variis de causis existit.

„ Quod si autem Hispaniarum Plenipotentarii mutæ Fortalitorum demoli-
 „ tioni inhærerent; Deputantes Suos existimasse, ex Iplis sciscitandum esse, quæ-
 „ nam Fortalitia, quæve Munimenta mœnibus suis exuenda forent, idque eo fine,
 „ quò Negotium illud perpendi, atque ante Tractationis præsentis Conclusionem
 „ expediri possit.

„ Quinto, quandoquidem de Pace perpetua jam nunc agitur, & quæcunque
 „ Pars alterutra ante Pacis confirmationem non stipulata fuerit, in perpetuum ab-
 „ dicata habebuntur, idcirco Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines voluisse ut
 „ limites ac districtus hujusce Reipub. latius multò, quam Induciarum Tracta-
 „ tione factitatum fuit, extenderentur: imprimis autem ut ad partem Vryæ, quam
 „ vocant, prope Sluysam universa Pars, quæ Orientem spectat, eo modo adjunge-
 „ retur, quo modo jam à multis retro Annis sub Brugenfi Vrya fuit: speciatim vero
 „ ejusmodi Municipia, Vicinitates, aut ager suburbanus, quæ superioribus Indu-
 „ ciis Præpotentes Domini D. Ordines Generales varias ob causas sub hostium im-
 „ perio reliquerunt.

Eum ad modum quoque ut Urbi Sluyſæ, jus vectigalium mercibus, navibus advectis, imperandorum, quod eidem competit, & quem ad modum ante belli tempora obtinuit, univerſum redderetur; quapropter etiam cataractæ clauſtrum, quod ante Annorum aliquot ſpatium per Fluvium, qui dicitur, de Sante, prope Sancti Donatii Fanum exſtructum fuit, proſus amovendum foret; denique ut ipſa Tractatione exprimeretur, quouſque Partis utriuſque termini ſub Fortalitiis, ab utraque Parte poſſeſſis, ſeſe porrigerent.

Postremò Nobilium ac Potent. Ordinum Zelandiæ Deputati declarant, Deputantes Suos, auditis perceptiſque omnibus & ſingulis, quæ à Gelriæ & Comitatus Zutphaniens ſis Deputatis decimo & quarto die Febr. ac primo huiusce Menſis die in Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Concilio ſuper Gelriæ citerioris partis Confirmatione literis conſcripta tradiderunt, majorem in modum exoptaſſe, ut, quamprimum Monasterii cum Hiſpanis de Induciis ageretur, Imprimis etiam quum Induciarum in Pacis Tractationem commutaretur, de eodem Negotio cum Regis Hiſpaniarum Legatis Extraordinariis & Plenipotentariis actum fuiſſet; Illud vero quum huiusce Reip. Plenipotentarii omiſſent, ubique ſe ſidos Amicos Sociosque præſtare cupientes, neque intermittere, quod tamen & temporis & rerum ſtatui inſervire plurimum poterit, quo ſupramemorata Gelriæ Partis citerioris Confirmatione obtineri queat, perquam neceſſarium fore judicaſſe, ut huiusce Reip. Plenipotentariis mandetur, ac majorem in modum commendetur, quo omnem operam, curam ac diligentiam eo conferant, eique inſiſtant, ut Gelriæ Partis citerioris Confirmationem obtineant, ne Provincia illa incompleta relinquatur, ſed verò hac Pacis Tractatione in integrum reſtituatur.

Quæ omnia & ſingula in Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Concilio, viceſimo & tertio die Martii, Anno 1647. ore tenus propoſita, viceſimo & quinto die Ejuſdem Menſis, literis conſcripta, à Nobilium ac Potent. D. D. Ordinum Zelandiæ Deputatis tradita fuere.

Exemplum autem Conceptus ſive Clauſule, cujus mentio paulo ſupra facta fuit, huiusmodi erat.

Commercia ac Navigationes ad Indiam utramque Fœderatarum Belgii Provinciarum Incolis Subditiſque libera atque integra conſervabuntur, idque ſecundum modum Literis Publicis utriq; Societati conſeſſis ſive dehinc concedendis inſertum: Ea lege tamen ac conditione, ne ejuſmodi literæ publicæ præſenti Pacis Tractatui contrarientur; proindeque ſe non ad ea loca porrigant, quæ Rex Hiſpaniarum ſive Fortalitiis, ſive Habitaculis munita tenet; ſub quibus præſertim omnia & ſingula loca comprehenduntur, quæ Portugalli Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus antehac vi aut dolo ſurripuerunt; quæque Præpotentes Domini D. Ordines Generales dehinc, ſine Præſentis Tractatus violatione, expugnaturi ſunt. Inſuper etiam conventum eſt, ut Incolæ Subditiſque Regis Hiſpaniarum, ibidem commorantes, propriis ſuis Navigationibus Commerciisque, prout hæcenus conſueverunt, gauderent. Neque Commercia ſua

„ Sua in aliis Indiæ partibus, Præpotentium D. D. Ordinum Gen. imperio subje-
 „ ctis, exercerent, aut Navigationes Suas ad easdem instituerent; Eum quoque ad
 „ modum hujusce Reipub. Incolæ Subditique omnibus & singulis locis in India
 „ Orientali Castiliensibus, quæ Regis Hispaniarum imperio obtemperant, prorsus
 „ abstinerent.

„ Quantum etiam ad Indiam Occidentalem attinet, cum Regis Hispaniarum,
 „ tum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Incolæ Subditique omnibus & sin-
 „ gulis locis, Regionibus Insulisque abstinebunt, in quibus Pars alterutra Fortali-
 „ tia, Munimenta sive Habitacula quæcunque sive imperium aliquod habet; adeò
 „ ut Regis Hispaniarum Incolis Subditisque ad ejusmodi loca Navigationes suas
 „ instituire, ibidem Commercia sua exercere minime liceat, quæ Fœderati Belgii
 „ Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines Gen. sub Eiusdem Indiæ Occident.
 „ Societatis districtu, munitæ tenent, sive in quæ imperium quodcunque habent;
 „ sub quibus præsertim locis omnia & singula continentur, quæcunque Portu-
 „ tugalli à Præpotentibus D. D. Ordinibus General. occupata tenent, ac quibus
 „ Ipsimet Præpotentes Domini D. Ordines General. absque præsentis Tractatus
 „ transgressione, dehinc potituri sunt; omnia denique ejusmodi loca, quæ Rex
 „ Lusitanæ, Eiusdemque Incolæ Subditique, in India Occidentali commorantes,
 „ sub Indiæ Societatis districtu tenent; Sic tamen, ut neque armata manu, ne-
 „ que navibus, quibus Commercia sua exercere possent, dictas Indiæ Occidenta-
 „ lis Insulas sive Regiones frequentare Hispanis integrum sit.

„ In gravissimarum difficultatum ac deliberationum medio tandem Celsissimus
 Arausion. Princeps, decimo & quarto die Martii, ante quintam matutinam, mor-
 tem cum vita commutavit. Qui licet fortitudine nulli Principum suo tempore
 cederet, nihilominus tamen à Pacis Tractatione Anno 1629. Anno 1632. & 1635.
 & quæ hoc tempore Monasterii fuerat instituta, animum suum ne tam alienum
 habebat; quum videlicet pax firma ac perpetua æquis honestisque conditioni-
 bus obtineri posset: quem ad modum etiam intra Anni spatium sæpiusculè dixe-
 rat, *Pacem scilicet cum Hispanis ineundam esse, item, Hollandiam & debere & cupere
 Pacem.*

Plurimum autem in hisce difficultatibus cum Comite Serventio, Regis Chri-
 stianissimi Legato Ordinario, super Fœdere securitatis laboratum fuit. Super quo
 Negotio Nobilium ac Potentium Hollandiæ ac Zelandiæ Deputati sequentes sen-
 tentias, literis conscriptas, in Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Concilio sub
 finem Martii tradiderunt.

*Exemplum Nobilium ac Potentium Hollandiæ Ordinum
 Sententiæ.*

„ **N**obilium ac Potentium Ordinum Hollandiæ West-Frisiæque Deputati Or-
 „ dinarii & Extraordinarii in Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Concilio,
 „ super Fœdere securitatis cum Christianissimo Rege incundo, declararunt ac per
 „ præsentem Nobilium & Potent. D. D. Ordinum Suorum Sententiam hujusmodi
 „ esse declarant; videlicet, Rempublicam hanc non ulteriori cum Rege Christia-
 „ nissimo

nissimo Fœderi ineundo devinctam teneri, quam respectu eorum omnium, qua
summedictus Rex Anno 1635. capta atque expugnata tenuit, absque ullo locorum Op-
 pidorumve discrimine; similiter etiam quæcunque ab Eodem *interea temporis*
Regi Hispaniarum in Belgii Provinciis erepta fuere. Quibus non obstantibus ta-
 men *summedictis Nobilibus ac Potentibus Ordinibus* visum consultumque
 fuit, ut *Conventus cum Comite Serventio eâ de causâ institutus continuetur*,
 Ipsique *supramemoratum una cum ejusmodi rationibus*, quæ dicto *Negotio*
 plurimum inservire poterunt, indicetur, ac demonstretur quænam incommoda
 Præpotentes Domini D. Ordines Generales ex indeterminato sive Generali ali-
 quo *Securitatis Fœdere*, cujusmodi à *Comite Serventio* propositum fuit, ob-
 via sibi ac *Reipubl. Sux* concernant. Quo hoc pacto rationes, cautiones & re-
 strictiones percipi possint, quæ à *Comite Serventio* eum in finem allegabun-
 tur, & quibus incommoda quæcunque tolli prorsusque amoveri poterunt; ut,
 auditis perceptisque *Comitis Serventii rationibus*, Præpotent. Domini D. Or-
 dines Generales super *Negotio isthoc Consilium* inire, ac certi quid decernere
 possint.

*Exemplum Nobilium ac Potentium Zelandiæ
 Ordinum Sententiæ.*

Nobilium ac Potentium Ordinum Zelandiæ Deputati Ordinarii & Extraor-
 dinarii, in Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Concilio, super Fœ-
 dere *Securitatis*, Nomine locoque *Dominorum D. Deputantium Suorum*,
 agentes, declararunt, ac per præsentés declarant, *Dominis D. Deputantibus*
Suis, posteaquam super *Fœdere securitatis*, cum *Christianissimo Rege* con-
 trahendo, serio deliberassent, visum consultumque fuisse, quoniam in ipso Tra-
 ctatu, Anno *millesimo centesimo trigesimo & quinto inito*, de *supramemorato*
Securitatis Fœdere, insuper etiam *renovatione ac confirmatione Articulorum*,
Tractatus Præliminaris, Anno 1644. eapropter initorum, satis superque actum
 fuit, ne de *isthoc Negotio* amplius ageretur, verum ut *Rex Christianissimus*
 certus duntaxat redderetur, *Præpotentes Dominos D. Ordines Generales, omnes &*
singulos Tractatus, quoscunque tandem cum Rege Christianissimo antehac inierunt, con-
stanter fideliterque observaturos, Eosque ut sinceros atque optimos Socios executioni man-
daturos esse, sive ejusmodi quid promitteretur; in quo, si *Comes Serventius*
 nullo modo acquiesceret, sed vero propiorem ac clariorem super hac re expli-
 cationem postularét, ut *Comiti Serventio*, tali casu, ingenuè ac confidenter ejus-
 modi rationes verbis humanissimis proponerentur, ob quas *Præpotentes Do-*
mini D. Ordines Gener. existimarent, *Remp. Suam Fœderi Securitatis tam gene-*
rali tamque indefinito minime obstrictam atque obligatam teneri, cujusmodi *sum-*
medictus Comes, Scriptò quodam, decimo & octavo die *Januarii*, Anno 1647.
 in *Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio* tradito, *Rempub.* hanc de-
 vinctam credit: Contra vero sensu *Tractatus*, Anno 1635. & *Præliminaris Tra-*
ctatus, Anno 1644. imprimis autem eorum, quæ inter *Regis Christianissimi*, at-
 que inter *Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Legatos Extr. & Plenip.*

„ Hagæ-Com acta & transacta fuere, diligenter cognito perpensoque, reipsa com-
 „ periretur, supramemoratum Securitatis Fœdus non latius extendi posse, præter-
 „ quam ad ea, qua à Parte utraque eo tempore, quo Tractatus ille, Anno scil. 1635. confirmi-
 „ tus fuit, munita tenebantur, absque ullo locorum Oppidorumve discrimine; sub
 „ quibus similiter locis Oppida omnia ac Fortalitia continentur, quæcunque in-
 „ terea temporis ab utraque Parte in Belgii Provinciis armis capta atque expugnata
 „ fuere; nec non ad ea quoque, quæ Pars utraque hac Pacis seu Induciarum Tracta-
 „ tione in Belgii Provinciis ab Hispanis stipularetur. Quam quidem Declaratio-
 „ nem Dominorum D. Deputantium Suorum ut Rex Christianissimus æquo ani-
 „ mo admittere velit, Nobilium ac Potent. Zelandiæ Ordinum Deputati etiam at-
 „ que etiam rogant. Actum, atque in Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Conci-
 „ lio, vicesimo & tertio die Martii, Anno 1647. traditum fuit.

*Exemplum Articulorum à Nobilibus ac Potent. Trajecti ad Rhenum Or-
 dinum Deputatis in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio,
 vicesimo & septimo die Martii, eo fine traditorum, quò Tracta-
 tui Monasterii ineundo infererentur, atque ab Hispanis impetra-
 rentur.*

„ **P**rimo autem omnium Nobilibus ac Potent. Trajecti ad Rhenum Ordinibus
 „ consultius fore visum fuit, ut Articulo Instructionis, hujusce Reip. Plenipo-
 „ tentiariis concessæ, tertio, quo de absoluto summoque jure atque imperio in
 „ Majoratum Sylvæ-Ducensem, cæteraque loca eodem expressa, sit mentio, sequen-
 „ tia verba infererentur, (*tam respectu Ecclesiasticorum quam respectu Politicorum*) abs-
 „ que ulla moderaminis, limitationis aut restrictionis admittance, vel ab ipso Ar-
 „ ticuli tenore, quantum ad Provinciam Ultrajectensem attinet, recessione.
 „ Ut similem quoque in modum omnes nervi huic soli intenderentur, quo hu-
 „ jusce Reip. Plenipotentarii Trans-Mosanos Tractus tres, nimirum, Falcobur-
 „ gum, Dalemum, & s'Hartogen-Rade, ab Hispanis jam nunc stipularentur, at
 „ vero si obtinere non possent, ut Negotium illud Camerae Bipartitæ integrum re-
 „ servaretur, atque ab Eadem conficeretur; habito respectu status ac conditionis,
 „ in qua supramemorati Tractus Trans-Mosani Tractationis Confirmationis ac
 „ Ratihabitionis tempore siti erunt.
 „ Quantum ad Indiæ Occidentalis Societatem attinet, iis Decretis ac Consiliis
 „ insisti oporteret, quæ omnium & singularum Provinciarum Ordinum consensu
 „ decimo & septimo, 19. & vicesimo die Novembris, Anno 1646. stylo novo, su-
 „ per eadem re inita ac confirmata, quæque hujusce Reip. Plenipotentariis Instru-
 „ ctionis loco mandata & majorem in modum commendata fuere. Vel denique ut
 „ Plenipotentarii ejusmodi conditiones Indiæ Occid. Societati stipularentur, quæ
 „ in Eiusdem commodum maximum cedere videbuntur.
 „ Ut in Citeriore Gelriæ Parte ab Hispanis stipulanda atque impetranda, omnis
 „ opera, cura ac diligentia, studium denique omne adhiberetur.
 „ Fortalitia & Munimenta, quæcunque mœnibus Suis ab utraque Parte
 „ exuen-

exuenda erunt, ante Pacis Confirmationem ac Ratihabitionem Tractatui in-
fererentur.

Ut Serenissimus Princeps Elector Brandenburgensis, ut Juliaci, Cliviæ, Mon-
tium, Marcæ & Ravensteynii Dominus, Serenissima Hassiæ Land-Gravii Vidua,
Comites quinetiam Oost-Frisiæ, Bentheimi, Tecklenburgi, & Lippæ, Episcopa-
tus Leodiensis, Civitates quoque Hanzeaticæ, quales sunt, Lubeca, Bremæ &
Hamburgum, presentis Pacis Tractatus beneficio gauderent; Idque non tan-
tum ad fidam ac sinceram amicitiam & Societatem conservandam, verum etiam
ad omnem belli impetum à Fœderatarum Provinciarum terminis prorsus amo-
liendum.

Eum ad modum quoque Illustriss. Comes Solmiensis quinquagesimo & quinto
Articulo, quem ad modum Illustriss. Comites Nassavici, eodem Tractatus bene-
ficio gauderet.

Ut Articulis, de quibus inter Partis utriusque Plenipotent. conventum fuit,
& de quibus porro convenietur, Articulus Instructionis septuagesimus adjun-
geretur, neque ex Parte al. qua silentio transmitteretur, donec, secundum Provin-
ciarum ordinem consuetum, Pacis Tractatus confectus & plenissimè confirmatus
fuerit. Omnes denique nervi intenderentur, quò Serenissimus Princeps Elector
Palatinus in omnia Sua Dominia ac dignitates restitueretur; similiter quoque
Religio Reformata in omnibus Germaniæ templis eum ad modum restaurare-
tur, quem ad modum Anno 1618. exerceri consueverat.

Ac quoniam vi Tractatum, imprimis vero Anno 1635. & 1644. cum Rege
Christianissimo initorum, Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus cum
Rege Hispaniarum neque Induciarum, neque Pacis Tractatum quemcunque,
sine Regis Christianissimi consensu, aut sine Eodem confirmare liceat, idcirco
omnes & singuli Articuli, cum Regis Hispaniarum Plenipotentiaris hæctenus
compositi sive dehinc componendi, nullum omnino veri ac realis Tractatus ef-
fectum consequentur, donec Regi Christianissimo omni ex Parte satisfactum
fuerit.

*Exemplum Nobilium ac Potentium Frisiæ Ordinum
Sententiæ.*

Nobiles ac Potentes Frisiæ Ordines, visis perspectisque omnibus & singulis,
quæ à Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris, ad Monaste-
riensem Tractationem Delegatis, relata, quæque per literas ad summedictorum
Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Concilium missa fuere, septuaginta & tres Arti-
culos, provisionaliter cum Hispanis subsignatos, alio ordine disposuerunt, eos-
que juxta Instructionis præscriptum examinârunt.

Simul etiam in hujusce Reip. commodum fore existimarunt, ut Instrumenta
illa, sive Scripta, post Articulorum compositorum subsignationem à Regis Hi-
spaniarum Plenipotentiaris tradita, atque à Præpotentium D. D. Ordinum Gen.
Plenipotentiaris, vicesimo & septimo die Decembris, Anno 1646. in aliam for-
mam digesta, quæ quidem Negotium Religionis, & bonorum Ecclesiasticorum

» in Majoratu Sylvæ-Ducensi, possessionem spectant, de quo Negotio sex Mensibus
 » post Pacis Confirmationem & Ratihibitionem agendum foret, abolerentur, eo
 » quod Negotium illud Ipsiusinet Tractatus Partem aliquam constituat, & ex quo
 » infecto universi Tractatus dissolutio ejusmodi casu oboriri possit, quo Hispani
 » rei bene ac feliciter armis belli gerendæ occasionem commodam consequu-
 » tos se arbitrarentur; cui profecto malo, quantum maximè potest, occurren-
 » dum est.

» Quamvis enim Articulo primo eorum, qui provisionaliter cum Hispanis
 » compositi ac subsignati sunt, summum atque absolutum in Fœderatas Belgii Pro-
 » vincias jus atque imperium, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. omni ex
 » parte oblatum concessumque sit, supramemorata tamen Instrumenta sive Scripta
 » limitationi ac restrictioni, simul etiam ad compositum illum subsignatumque
 » Articulum primum remissioni seu relegationi obnoxia sunt, donec Partes utræ-
 » que super eodem Negotio convenerint, quo quidem casu utrisque utrinque satisf-
 » faciendum; aut si conveniri nequit, commutationem aliquam apportabit; utpote
 » conditio à Tractatu dependens; atque ejusmodi ab utraque Parte habito, simul
 » cum Romanæ Religionis exercitii & bonorum Ecclesiasticorum possessionis Ar-
 » ticulo; Quod ubi neque expediri, neque cum bona potius quam cum mala gratia
 » componi poterit, res denique armis belli conficietur, si non ipso temporis mo-
 » mento, saltem illo, quo Hispanis Negotii ex sententia expediendi spes maxima
 » affulserit, ac tali in Negotio fortioribus omnia cedent.

» Quocirca etiam Nobiles ac Potentes Frisæ Ordines perquam necessarium esse
 » judicarunt, ut supramemoratum Negotium ante Pacis conclusionem ac confir-
 » mationem penitus absolvatur; Idque eò magis, quod Articulo tertio eorum,
 » qui ab utraque Parte jam nunc provisionaliter compositi ac confirmati sunt, qui-
 » que superioribus Instructionis Articulis inserti erant, disertis verbis expressum
 » fuerit, Tractus Trans-Mosanos Tres, Falco-Burgum scilicet, Dalemum &
 » s'Hertogen-Rade, stipulandos fore: qui quidem Tractus in ejusdem Articuli fine
 » infecti omittuntur, atque in eo, quo jam siti sunt, loco relinquuntur. Quod si
 » vero de iisdem controversum fuerit, ad Cameram Bi-Partitam, referendi erunt;
 » quos tamen huic Reipub. adjungi, neque de iisdem controverti in posterum de-
 » bere, decretum fuit. Quod nihilo minus, ubi ulteriori Partis utriusque examini
 » subjicietur, materiam quamcunque dissolutionis præbere poterit.

» Ac quoniam Reip. nostræ non parvi interest, ut Tractus Gelriæ Citerior ei-
 » dem Provinciæ restituatur, quem ad modum Nobiles ac Potentes Gelriæ Zut-
 » phaniæque Ordines rationibus firmissimis demonstrârunt, quemque Tractum
 » omnes & singuli Provinciarum Ordines Gelriæ effectum reddere, neq; tam facile
 » eundem negligere tam Unionis Ultrajectensis, quam boni Publici causa tenen-
 » tur; Eapropter Nobiles ac Potentes Frisæ Ordines voluerunt, ut dicto Negotio
 » multò serius insisteretur, quò tandem supramemoratus Gelriæ Tractus ab Hispa-
 » nis impetretur: simul etiam ut hujusce Reip. Legatis Extr. & Plenipotentariis
 » publica auctoritate majorem in modum commendetur, ne Articulum illum
 » omittant neve negligant: Idque propter Tractuum illorum situm naturalem,
 » hujusce Reip. incolumitatem & securitatem; propter Commercia, quæ summo-
 » pere

pere promovebuntur, ob licentiarum ac vectigalium remissionem, quorum sum-
ma quater centena Florenorum millia quotannis conficit, denique propter Unio-
nis satisfactionem ac conservationem.

Porro autem quum Articulo quinquagesimo, jam nunc ab utriusque Partis
Plenipotentariis provisionaliter composito ac subsignato, exprimat, *Regem*
Hispaniensem Neutralitatis observationem ac continuationem inter Cesaream Majestatem &
S. Rom. Imperium, atque inter hujusce Reip. Præpotentes D. D. Ordines Gener. reipsa ef-
fecturum esse; quapropter etiam dictæ Neutralitatis Confirmatio ac Ratihabitio à Cesare
Majestate intra duorum Mensium, à Sacro Rom. Imperio unius Anni spatium post presentis
Tractatus Conclusionem & Confirmationem tradenda foret, Idcirco Nobilibus ac Poten-
tibus Frisæ Ordinibus commodius fore visum fuit, ut, si non à Sacro Rom. Im-
perio, saltem à Cesareâ Majestate Confirmatio ac Ratihabitio traderetur, quod si
Cesareæ Majestatis Legati sive Monasterii, sive Osnabrugis etiamnum commo-
rentur, & Confirmationem illam ac Ratihabitionem simul cum Regis Hispan-
niensis Confirmatione ac Ratihabitione tradere possint; absque ullo dicti tem-
poris respectu.

Quantum vero ad Fœdus Securitatis, seu satisfactionem Regi Christianissimo,
præstandam attinet, summediæ Nobiles ac Potentes Frisæ Ordines Tractatui
Anno 1635 & 1644. eapropter confirmato, inhærere voluerunt: Sic tamen, quod
si Rex Hispaniensis Pacis Tractatum primus violaverit, ut Rex Christianissimus
simul ac Præpotentes Domini D. Ordines Gener. tamdiu bellum continuarent,
donec Rex Hispaniarum illatum damnum ac detrimentum resarciverit: neque
etiam dictum Securitatis Fœdus latius sese porrigere, præterquam ad ejusmodi
loca, quæ Gallorum Imperio subjiciuntur, quæque eo ipso tempore, quo uter-
que ille Tractatus confirmabatur, ad Eorundem Imperium pertinuerunt, aut quæ,
postmodum in Burgundiâ, & septemdecim Belgii Provinciis in potestatem illo-
rum redacta fuere; nullo omnino respectu ejusmodi locorum habito, quæ Galli
subinde in longe distitis terrarum partibus, sive in Italia, sive in Catalonia, armis
belli occupârunt. Eâ lege tamen ac conditione, ut hujusce Reip. Præpotentes
Domini D. Ordines Gener. Tractatu hocce in supramemoratis terrarum parti-
bus à Rege Hispaniarum violato ac dissoluto, Semetipsos obstringerent atque
obligarent, ad subsidium quoddam, sive nummis, sive copiis, Regi Christianissimo
ferendum, ubi scilicet Rex Christianissimus præsentem Pacis Tractatum nullâ ex
parte violaverit: At vero si primus dissolverit, bellique gerendi causam dederit,
summediæ Præpotentes D. D. Ordines Gener. ad ejusmodi subsidium ferendum,
neutiquam obstricti forent.

Actum atque in ædibus publicis transactum, quarto die Martii; Anno 1647.
Subsignatum erat, nomine locoque Dominor. D. Ordinum Oostergoensium,
J. à Roorda, J. à Rosema: nomine locoque Dominor. D. Ordinum Wester-
goensium, A. à Waltinga, Bruynsma: nomine locoque Dominor. D. Septem-
woldensium, Fredericus à Roorda, Hesselius à Sminia: nomine locoque Do-
minor. D. Ordinum Civitatum, H. Meynsma, F. Gauma.

Quorum omnium tenorem Originali suo respondere attestor, D. L. Schel-
tinga.

Quæ Provinciarum omnium, Gelriæ scil. Hollandiæ, Zelandiæ, Trajecti ad Rhenum, Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandique Sententiæ, in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilio traditæ perlectæque in multis ac variis Articulis Punctisque plurimum discrepare comperiebantur: Quapropter etiam duodecimo die Aprilis summopere laboratum fuit, ut omnibus & singulis omni ex parte satisficeret: quod tamen effectum reddi non potuit. Idem quoque postero die acceptum fuit, quum Nobiles ac Potentes Hollandiæ West-Frisiæque Ordines, in Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Concilio præsentibus, per Domin. Catzium, Syndicum suum Supremum, summedictis Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. oretenus exponerent ac declararent nullam prorsus spem affulgere Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines copiarum educationem concessuros aut quidquam sumptibus faciendis impensuros esse; contra verò se reliquarum Provinciarum Ordines iterum atq. iterum rogare, ut Semetipsos Sententiæ ab Hollandiæ West-Frisiæque Ordinibus super Pacis difficultatibus latæ quamprimum accommodare vellent. Aded ut, postquam Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines hæc omnia, decimo & nono die Februarii, proximè elapsi, & oretenus proposuissent, & literis conscripta tradidissent, idque in meliorem Ordinum sententiarum compositionem, Pacisque tamdiu expectatæ promotionem. summedicti Nobiles ac Potentes Hollandiæ West-Frisiæque Ordines declaraverint, quod si reliquarum Provinciarum Ordines unanimi consensu simul cum Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus de supradictis difficultatibus, Pacis Tractatum concernentibus, convenire, deindeque Pacis confirmationi annuere dignarentur, omnem sese operam, curam ac diligentiam apud Dominos Deputantes suos adhibituros esse, quo, simul cum reliquis Provinciarum Ordinibus, hujusce Reip. Legatis Extr. & Plenipotent. publicâ auctoritate mandarent ac majorem in modum commendarent, ut summum jus summumque Imperium non tantum in Majoratum Sylvæ-Ducensem, verum etiam in omnia ejusmodi loca huic Reip. stipulentur, quæ vi præsentis Tractatus eidem adjungentur: Sic tamen, ut Præpotentes D. D. Ordines Gener. pro consueta sua clementia ac benignitate concessuri sint, ut Ecclesiastici Romani, qui munere Ecclesiastico in Majoratu Sylvæ-Ducensi hæctenus funguntur, debito ac sufficiente stipendio, dum in vita hac commorantur, gaudeant; Eum ad modum etiam, ut Corpora & Collegia, quæcunque in Oppido Sylvæ-Ducensi Eiusdemque Majoratu habentur, omnibus suis bonis, extra Majoratum in aliqua terrarum parte sitis, cum omnibus & singulis privilegiis atque immunitatibus fruantur; quemadmodum illa Corpora & Collegia fruuntur, quæ vi præsentis Tractatus Hostibus relinquenda erunt; adhæc, ut hujusce Reipub. Plenipotentiaris præciperent, quò summa ope annitentur, ut Citeriorem Gelriæ Tractum, cum reliquis Tractibus Trans-Mosanis tribus, ab Hostibus consequantur: verum enimvero, quod si Hispani (omni operâ adhibitâ) petitioni huic tam absolutè annuere nollent, ut publica Auctoritate de Conventu quodam, super hac re cum Hispanis sex Mensibus post Pacis confirmationem habendo, agant, ac partem alicujus ditiunculæ, ad formam permutationis, pro supradicto Gelriæ Tractu offerant. Quod si autem Pars utraque, sive alterutra ditiunculam suam, sive Eiusdem partem aliquam nimis magni æstimaret, ut ejusmodi æstimatio *Camera*
Bipar-

Bipartita, certo temporis spatio dicenda atque expedienda relinquatur. Quibus auditis ac perpensis, Gelriæ, Zutphaniæ, Zelandiæ, Trajecti ad Rhenum, Frisiæ, Civitatis Groningæ Omlandæque Ordinum Deputati declarârunt, Se etiamnum Deputantium suorum Consiliis decretisque pristinis insistere, simul etiam rogârunt, ut Nobiles ac Potent. D. D. Ordines Hollandiæ & West-Frisiæ ea, quæ proposuerant, literis conscripta tradere vellent, quò Eorum omnium exemplaria reliquis Provinciarum Ordin. Deputatis acciperent, eaque Deputantibus suis communicarent: Quod facturos Se esse promiserunt. Interim tamen Trans-Ysulaniæ Deputati declarârunt, Actisque diurnis Publicis inseri jusserunt, ut summedicti Hollandiæ West-Frisiæque Ordines eo beneficio Ordinum suorum omnium & singulorum super Majoratus Sylvæ-Ducensis cæterorumque Gelriæ Tractuum Negotio Sententiam, ad modum supradictam conscriptam, traderent: Se nimirum in Nobilium ac Potent. Hollandiæ West-Frisiæque Sententiam, de reliquis difficultatibus Pacis Tractationem concernentibus componendis, deindeque Pacis Articulis communi consensu subsignandis confirmandisque, ituros. Sic tamen, ut summedicti Trans-Ysulaniæ Deputati nequiquam accipiant sive admittant ea, quæ Nobiles ac Potentes Hollandiæ West-Frisiæque Ordines de Copiarum educatione, aut sumptibus faciendis subsidio proposuerunt.

Illustriss. Comes Servientius, quanquam Nobiles ac Potentes Hollandiæ West-Frisiæque Ordines Pacis conclusionem ac subsignationem etiam atque etiam expetere, simul etiam nequidquam spei Copias educendi superesse non ignoraret; nihilo minus tamen ante Fœdus securitatis initum confirmatumque in Galliam, ad Regem Christianissimum, Dominum suum, reverti volebat. Quocirca decimo & quarto die Aprilis sequentia proponebat.

Inter Regem Christianissimum atque inter Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. Dominos D. Ordines Gener. antehac Fœdus aliquod securitatis initum confirmatumque absolutum ac sine ullâ conditione fuit, concernens omnia loca, regiones, atque oppida, tam olim quam nunc ab utraque Parte armis expugnata, in quacunque tandem Orbis parte sita, quæque Regis Christianissimi & Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Imperio ejusmodi Tractatu subjecta sunt, sive dehinc subjicientur, qui vel vi Induciarum, vel Pacis cum Hostibus confirmabitur. Quod pluribus ipso securitatis Fœdere, jam nunc ineundo, exprimetur.

Hoc autem sic habetur, quod si Præpot. D. D. Ordines Gener. credant, eam obligationem ac devinctionem, quæ Art. nono Tractatus, Anno 1635. initi, continetur, de communi cum Hostibus dissolutione, quod si fortassis quæpiam conditionum, in quas sive Induciarum sive Pacis Tractatu dehinc ineundo convenietur, per Regem Hispaniensem Ejusdemve Socios aut Fœderatos violata aut neglecta fuerit, nimis absolutam, ac pluribus, quam quidem par est, difficultatibus vel incommodis obnoxiam esse, Regiæ Majestates haud agrè adduci poterunt, ut super omnibus & singulis Tractatus violationibus, quæ non consistent in oppugnatione, aggressionem sive in agrum patentem Oppidave invasionem, Rex Christianissimus ac Præpotentes Domini D. Ordines Gener. consilium ineant atque inter se conveniant prius quam ad arma venire atque bellum adversus Hispanos mutuo auxilio ac subsidio gerere necesse sit.

Insuper etiam Regiæ Majestates haud invita Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. plenissime satisfactura sunt pro navium quinquaginta bellicarum subsidio, quæ debito modo appa-

para-

parabuntur, atque à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. exsolventur: quibus præter Navarchos Sociosque navales, quatuor militum millia, angustè, imponendi erunt, qui, necessitate cogente, in terram aliquam exponi poterunt; Idque loco obligationis, qua Præpotentes Domini D. Ordines Gener. devincti tenerentur ad Pacis Tractatum cum Hispanis dissolvendum prorsusque abrumpendum, quod si Hispani Inducias Catalonienses, post earundem expirationem, ad idem temporis spatium continuare recusarent, ad quod jam nunc contrahentur: eâ lege tamen ac conditione, quod si Induciarum Tractatus per Hispanos primum violatus ac dissolutus fuerit, ut Præpotentes Domini D. Ordines Gener. Regi Hispaniarum bellum indicere tenerentur, idque secundum Tractatus Anno 1635. initi confirmatique Articulos, diserteque verba.

Quibus non obstantibus, tamen Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines decimo & quarto die Aprilis rursus in Præpotentium D. D. Ordin. Gener. Concilio declarârunt, Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines Copiarum educationem neutiquam concessuros, neque sumptibus bellicis quidquam impensuros esse; sed vero quemadmodum antehac, ita quoque jam nunc omnium & singularum Provinciarum Ordines iterum iterumque rogare, ut Semetipsos Nobilium ac Potentium Hollandiæ Ordinum Sententiæ super difficultatibus nonnullis, Pacis Tractatum concernentibus, latè quamprimum accommodare vellent; quemadmodum illud antehac in Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Concilio & oretenus proposuerant, & literis conscriptum tradiderant, atque etiamnum Provinciarum omnium Deputatis communicabant. Idque in commodiorem Provinciarum omnium sententiarum compositionem, Pacisque tamdiu expectatæ promotionem. Adeò ut, postquam hæc omnia in Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Concilio repetiissent, declaraverint, quod si reliquarum Provinciarum Ordines unanimi consensu simul cum Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ West-Frisiæque Ordinibus de suprascriptis difficultatibus, Pacis Tractatum concernentibus, convenire, deindeque Pacis confirmationi ac ratihabitioni annuere dignarentur, omnem sese operam, curam ac diligentiam apud Dominos D. Deputantes suos adhibituros esse, quò simul cum reliquis Provinciarum Ordinibus hujusce Reip. Legatis Extr. & Plenipotentariis mandarent ac majorem in modum commendarent, ut summum jus summumque Imperium, non tantum in Majoratum Sylvæ-Ducensem, verum etiam in omnia ejusmodi loca, huic Reip. stipulentur, quæ vi præsentis Tractatus eidem adjungentur: sic tamen ut Præpotentes Domini D. Ordines Gener. pro consueta sua clementia ac benignitate concessuri sint, ut Ecclesiastici Romani, qui munere Ecclesiastico in Majoratu Sylvæ-Ducensi jam nunc funguntur, debito ac sufficiente stipendio, dum in hac vitâ commorantur, gaudeant: Eum ad modum etiam, ut Corpora & Collegia, quæcunque in Oppido Sylvæ-Ducensi Eiusdemque Majoratu habentur, omnibus suis bonis, extra Majoratum in aliqua terrarum parte sitis, cum omnibus & singularis privilegiis atque immunitatibus fruantur; quemadmodum illa Corpora & Collegia fruuntur, quæ vi præsentis Tractatus Hostibus relinquenda erunt; adhuc, ut Iisdem Plenipotentariis præciperent, quò summâ ope annituntur, ut Citeriorem Gelriæ Tractum, cum reliquis Tractibus Trans-Mosanis tribus, ab Hostibus consequantur: ut verò, quod si Hispani (omni operâ adhibitâ) petitioni huic

huic tam absolutè annuere nollent, ut publicâ Auctoritate de Conventu quodam super hac re cum Hispanis, sex Mensibus post Pacis confirmationem habendo, agant, ac partem alicujus ditiunculæ, ad formam permutationis, pro supradictò Gelriæ Tractu offerant. Quod si autem Pars utraque, sive alterutra ditiunculam suam, sive Ejusdem partem aliquam nimis magni æstimaret, ut ejusmodi æstimatio *Camera Bipartita*, certo temporis spatio decidenda, atque expedienda, relinquatur.

Summemoratus Comes Servientius, postquam Nobiles ac Potentes Hollandiæ West-Frisiæque Ordines nequidquam oblatione sua proficere percepisset, idque propter nimiam Ordinum omnium Sententiarum discrepantiam, inter quos nonnullos habebat, cum quibus clam agere poterat, Idcirco decimo & septimo die Aprilis sequentia, literis exarata, tradidit: quibus, uti etiam reliquis, haud aliter, propter sententiarum varietatem, responderi poterat, præterquam quod Provinciarum Deputati Eorum omnium exemplaria postularent.

Regis Christianissimi Legatus Ordinarius diutius in hisce Provinciis absque fama sua præjudicio commorari nequit, quandoquidem alibi Majestati Suae inservire jussus est, Idcirco obstrictum se atque obligatum videt ad Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentes Dominos D. Ordines Gener. majorem in modum rogandum atque obsecrandum, ut sedulo perpendere velint, quantopere necesse sit, hoc præsertim tempore, consilium super sequentibus Articulis quamprimùm inire, idque Regis Christianissimi Legato Indicare, quo Majestati Suae referre queat, Eaque, prout necessitas ac rerum suarum status postulaverit, agere ac decernere possit.

Primò: quò Pacis Tractatio Monasterii certo ac firmo aliquo fundamento promoveatur, ut Præpotentibus Dominis D. Ordinibus Gener. sententiam suam explicare placeat super executione atque observatione Articuli octavi Tractatus Anno 1644. initi, concernentis Securitatem ejusmodi Tractatus, qui cum Hostibus confirmabitur; simul etiam obligationem mutuam ad Hostibus simul bellum inferendum, quod si fortassis Tractatus Articulos violaverint. Idque eò magis, quod Christianissimi Legatus clarissimè demonstraverit, Præpotentes Dominos D. Ordines Generales nullam omninò restrictionem in supramemoratâ obligatione atque obstrictione allegare posse, nisi adversus Tractatus, ea de causa initos, impingere velint: insuper etiam quod omnia media proposuerit, quibus Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. plenissimè satisfieri poterit. Super quibus autem, ut Præpotentes Domini D. Ordines Gener. consilium ineant, necesse non est, quandoquidem jam ante tempus aliquod Articuli illi Propositi fuerint, super quæ Regis Christianissimi Legatus ut Præpotentes Domini D. Ordines Gener. sententiam suam jam nunc dicere velint, rogat atque obsecrat.

Secundò: dum Pacis Tractatus, qui communi consensu cum Hostibus iniri debet, conclusio ac confirmatio effecta reddatur, ut quamprimum de iis mediis conveniatur, quibus omnis actus hostilitatis ab utraque Parte continuari possit, juxta Tractatus Anno 1635. initi confirmatique præscriptum; Idque eum in finem, quò Hostes Pacis Articulos, jam nunc præscriptos, tantò ocyus amplecti cogantur.

Tertio: ut, quantum ad supramemorati Articuli executionem attinet, Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. ordinem seu modum quempiam in necessario rerum bellicarum apparatu Copiarumque tum pedestrium tum equestrium eductione quamprimum instituere placeat; quandoquidem tempus, ut apparet, eousquè jam profluxerit; insuper etiam ut quamprimum de ejusmodi mediis convenire dignentur, quæ utrique in Hostibus oppugnandis plurimum inservire poterunt, ne de improvviso ab iisdem opprimamur. Quæ ut tantò melius ac

commodius efficiuntur, Majestates Sua, hujusce Reip. Copiis Oppidum aliquod, Regno Gallia in divisione attributum, oppugnare atque expugnare permittent, idque huic Reipubl. si ceperit, proprium relinquent: eâ lege tamen ac conditione, ut similem quoque in modum Majestatibus Suis oppidum quoddam, Reip. huic in divisione attributum, armis oppugnare atque expugnare, sibi quoque proprium reservare liceat: Sic tamen ut post Tractatus executionem utrinque secundum æquum justumque conveniatur.

Quarto: ut propter rumores de ingenti Hostium apparatu classium, Præpotentes Domini D. Ordines Gener. tantum navium numerum in mare educere dignentur, quantum juxta octavum & duodecimum Tractatus Anni 1635. Articulum in Stationibus maritimis perpetuò habere tenentur. Idque tantò vehementius rogantur, quod Rex Christianissimus à Suâ parte Tractatui non tantum satisfecerit, sed præterea quoque haud exiguam navium classem perpetuò in mari habuerit, qua omnes Hostium vires sollicitas atque occupatas habuit, ipsos denique Hostes in Portibus Eorundem oppugnavit; adeò ut Hostes optimas naves bellicas, quas in Flandria Portibus habebant, ac quibus tantas adversus hujusce Reip. Incolas Subditosque deprædationes plerumque agebant, contra Regis Christianissimi classes intentas semper habere coacti fuerint; quo quidem huic Reipublicæ plurimum subventum fuit. Præterea quoque Rex Christianissimus, ad majorem nummorum, à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. annumerandorum, sublevationem, benignè offert ac pollicetur, Se partem aliquam sumptuum, quindecim navibus apparandis, & secundum duodecimum Tractatus Articulum Majestatis Suæ classi adjungendis, ac proprio ære satisfaciendis, exsolviturum esse, idque sub formâ donationis, quamdiu in mari futura sunt.

Quinto: denique Regis Christianissimi Legatus Præpotent. Dominos D. Ordines General. etiam atque etiam rogat, ut sententiam suam super auxilio subsidioque quamprimum dicere non graventur, quò Majestates Suæ scire possint, num Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. illo amplius frui non placeat, an vero hoc quoque Anno idem Regis Christianissimi liberalitati adversus Remp. hanc relinquere velint. Actum Hagæ-Com. decimo & septimo die Aprilis, Anno 1647. Notatum erat, Comes Servientius.

Interea dum hæc geruntur, Dominus Heemstedius Monasterio Hagam-Com. reversus, atque à Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ West-Frisiæque Ordinibus in Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Concilium introductus, retulit, post Collegarum suorum Hagam-Com. discessum, sibi simul cum Domino Donia, & post illius in Frisiam discessum, sibi soli, Secretario vander Burgh, in consilium affcito, multa ac varia, tam respectu Intercessionis inter Regem Galliarum atque inter Regem Hispaniarum, quam respectu Tractationis inter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. & Regis Hispaniarum Legatos Extr. & Plenipotentiaros, uti quoque rerum & causarum, Exteros Principes Regesque concernentium, respectu, quæ Osnabrugis plurimâ ex parte fuerant transactæ, obtigisse, quorum communicationem Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. perquam necessariam fore existimabat.

Ac primo quidem, Intercessione inter Regis Galliarum Regisque Hispaniarum Plenipotentiaros à Se ac Domino Donia continuatâ, varias difficultates sese indies ab utraque Parte obtulisse, quæ apparentem Tractatus dissolutionem apportare videbantur: quocirca etiam Se una cum Domino Donia, & post Eiusdem discessum, solum Se, præsentem supradictò Secretario, omnia officia contulisse, quò

quò Summæ Partes inter se componi, ac præsertim finalis inter Eas dissolutio,,
 præcaveri posset. quam totalis quoque Tractationis inter Hispanos & Præpo-,,
 tentes D. D. Ordines Generales institutæ succisio facillimè subsequeretur.

Quum verò, traditione ac commutatione Speciminum Propositorum ad Pa-,,
 cem institutorum finitâ, iisque omnibus, quæ eandem consecuta fuerunt, (quæ,,
 non sine magnâ molestiâ accepta fuere) transactis, Regis Galliar. Plenipotentiarii,,
 hoc præcipuè peterent, ut in quinque magni momenti ac primariis Punctis satisf-,,
 fieret, Nempe,

In traditione ac *terminis* locorum in Belgio & Burgundiâ occupatorum.

Quinetiam in *Induciis in Cataloniâ* una cum Rosarum & Cadaquensium termi-,,
 norum extensione ad Pyrenæos montes usque, ut & in communicatione inter,,
 Catalonienses & Regis Hispaniarum subditos continuandâ.

Nec non in conservatione ac propugnatione Casaliensi.

Adhæc in traditione Piombini & Portolongonæ.

Quibus insuper addiderunt, universalem Ligam Garantix, ut vocant, in Ita-,,
 liâ, ad conservationem ac securitatem totius instituendi Tractatus, componi de-,,
 bere.

Regis Hispaniarum Plenipotentiarios, variis conventibus ultro citroque ha-,,
 bitis, tandem declarasse, velle Sese, ad difficultates universas prorsus amovendas,,
 supramemorata Puncta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. arbitrio, Articulo de,,
 Ligâ Garantix in Italiâ, ejusdemque determinatione, Principibus, quorum ibidem,,
 interest, salvo, permittere.

Iteratâ deinde à Gallis Instantiâ, ac plenâ Declaratione subsidii, ab eodem Rege,,
 Portugallix præstandi, factâ, ineundo tamen Tractatu salvo, utque insuper cum,,
 Rege Portugallix Induciæ ad unius Anni spatium componerentur, atque idem,,
 Negotium in Tractatus Articulis exprimeretur, Hispanos id facere gravatos fuif-,,
 se, cum à Mediatoribus tum ab Intercessoribus, ut Portugallix Regnum Tracta-,,
 tu excluderetur, stipulatos Sese existimantes, neque se quidquam de eo conficere,,
 posse: nihilominus tamen commoda nonnulla remedia proposita, eademque à,,
 D. D. Mediatoribus (qui negotiis facilitandis ac promovendis jam aliquamdiu,,
 se impenderant) aliis quibusdam adaucta fuisse, eoque majorem spem compo-,,
 sitionis inter utrumque Regem affulsisse, Sese verò iis, quæ Longevillæ Duci in-,,
 opinanti evenerant, quorum vicesimo & nono die Martii certior redditus fuerat,,
 nimirum Celsitudini Suæ ulteriorem cum ipso, Heemstedæ Domino, collatio-,,
 nem interdictam fuisse, in continuandis atque expediendis propositis remediis,,
 impeditum fuisse.

Hisce non obstantibus sedulò ad id operam dedisse, ne Tractationes ea de cau-,,
 sa differrentur, multò minus succiderentur, verùm à D. D. Mediatoribus, usque-,,
 dum Præpotentes D. D. Ordines Gener. sententiam suam super hoc negotio ex-,,
 posuissent, continuarentur, Tractationes autem illas supramemoratos Mediato-,,
 res interea occepisse, parum verò ad discessum usque suum in iisdem profecisse,,
 quum de prioribus viginti Articulis tantummodo egissent, in quibus non leves,,
 difficultates obortæ fuerant, quinetiam super Negotio literarum Auctoritatis:,,
 Adhæc Longevillæ Ducem Præpotent. D. D. Ordinum General. judicium arbi-,,
 triumque

„ triumque ab Hispanis oblatum *evitasse atque repudiasse*: quantum verò ad Præ-
 „ potentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiariorum ulteriorem inter-
 „ cessionem attinet, in ejusmodi sermones Se incidisse, ut non immerito dubi-
 „ taret, utrum posthac à Gallis idem acceptaretur: nihilominus tamen Sese, quum
 „ discessum pararet, obtulisse ut summe memorato Duci valediceret, atque de-
 „ inde valedixisse, ac vicissim ab omnibus reliquis Legatis visitatum fuisse, Cel-
 „ situdinem verò Suam more aulico rursus visitationem recusasse: Tractatus
 „ autem inter utrumque Regem dubio atque incerto admodum statu à se relictos
 „ fuisse.

„ At verò quantum ad Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Tractationes attinet,
 „ Hispanorum Plenipotentiariorum jam ante tempus aliquod Sibi ac D. Doniæ per-
 „ suadere tentasse, Sese confirmationem eorum, quæ inter ipsos & Præpotent.
 „ D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum de Pace conventa fuerant, ex Hispaniâ
 „ accepisse, ac deinde quum Se ulterius de eâ re cum Iplis acturum negaret, Scri-
 „ ptum quoddam ab Iplis ordine subsignatum, quod Præpotent. D. D. Ordinibus
 „ Gener. miserat, Sibi exhibuisse ac tradidisse: Illos insuper, num quid ad id re-
 „ sponsi accepisset, sæpius rogasse: sub discessum autem Suum solenniter visitasse:
 „ quinetiam promotionem finalis Responfionis Præpot. D. D. Ordinum Gen. sibi
 „ majorem in modum commendatam exposuisse, eam ob causam expediti itineris
 „ nuncium, quo Regem Suum novissimorum Decretorum certiore reddere pos-
 „ sent, à Se detineri asserentes: atque etiamnum præmemoratam Confirmationem,
 „ quam solennibus formulis conscriptam habere Sese affirmabant, cum Præpotent.
 „ D. D. Ordinibus Gener. commutare, & Tractatui finem imponere volentes: id
 „ autem si denegaretur aut differretur, à Negotio discessuros Suisque rebus, prout
 „ Status ac conditio earundem postularet, prospecturos Se esse, in incerto Sese diu-
 „ tius versari ac detineri posse disertis verbis negantes; Se quoque causam, ob quam
 „ Præpotent. D. D. Ordines Gen. bellum continuarent, fugere, quum illa omnia,
 „ quæ eorum Prædecessores unquam desiderârunt atque petierant, data concessa-
 „ que Iplis essent: Adhæc Regis Hispaniar. portus Fœderati Belgii Incolis Subdi-
 „ xisque jam patere, liberamque Iplis Navigationem, Tractatu licet infecto, per-
 „ missam esse: quod si vero hisce omnibus posthabitis Præpotent. D. D. Ordines
 „ Gener. bellum continuandum censerent, aut de Negotio nihil hæcenus certi
 „ constituere vellent, ulteriorum calamitatum atque eventuum, quinetiam quæ fu-
 „ turum bellum apportaret, neutiquam reos fore, quibus insuper addiderant, nun-
 „ quam Hispaniar. Regem ita planè omnibus mediis destitutum iri, ut bellum, si
 „ ita visum foret, aut necessitas sic exigeret, alio modo, sive per Matrimoniam Tra-
 „ ctatum Fœderati Belgii ac juris, quod in Provincias Unitas sibi vendicat, tradi-
 „ tione, Galliæ terminare, aliaque commoda ac securitates loco eorum Regno Suo
 „ comparare non posset: Idque à Rege Suo sæpius postulatum, Eumque tandem,
 „ si aliquâ necessitate premeretur, facillime in id consentire posse ajebant: neque de
 „ veritate eorum, quæ supradicta sunt, ullo modo dubitandum esse, quandoqui-
 „ dem variis temporibus apud Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiariorum, vel
 „ omnes, vel qui aderant, mentionem eorum fecerant, ac proinde alterutrum eli-
 „ gendum esse, ne suis quoque rebus pro modulo suo prospicere impedirentur.

Adhæc

Adhæc verò unicè rogasse, ut ipse, Heemstedæ Dominus, Suorum explanatio-
 nem ac communicationem variis circumstantiis sibi factam referre atq; enarrare
 vellet, Eorumque Nomine diceret, non jam diutius loquendi aut Tractandi, ve-
 rum peragendi, aut penitus omittendi tempus præsto esse: insuper etiam, ut Tra-
 ctatus inter Galliar. & Hispaniar. Reges, inter Præpotent. D. D. Ordines Gener.
 conficerentur ac concluderentur, exoptasse; proindeque obtulisse Se, ut præci-
 pua difficultates Præpotent. D. D. Ordinum General. arbitrio permitterentur,
 quò, nullam Sese Tractationem separatim instituendam affectare, demonstratum
 darent; quod si verò Galli id facere gravarentur, ac, non obstante conditionis
 cujuscumque honestæ justæque oblatione (quo Nomine appellabant) bellum
 continuare in animo haberent, cum solis Præpotent. D. D. Ordinibus Gener.
 Tractationis peroptatum finem concludendo facere Sese velle. Nihilominus ta-
 men, ubi Galli propensum in Pacem animum ostenderent, Præpotent. D. D. Or-
 dinum Gener. intercessionem Sese accepturos, tantumque Eorum arbitrio per-
 missuros esse, ut sincerus ac firmus inde Tractatus perpetuo sperari atque expe-
 ctari possit: tandem verò supradictos Regis Hispaniar. Plenipotentiarior, ut hæc
 omnia Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. dilucidè proponerentur, atque ad
 hæc absolute ab iisdem responderetur, deque Tractatu vel conficiendo, vel suc-
 cidendo, quantum pote celerrimè, decerneretur, etiam atque etiam rogasse: in
 quo Negotio ordine ac fide, quæ est optima, processisse, literas auctoritatis utri-
 que Parti comprobatas, Articulis, in quos conventum fuit, ab utraque Parte sub-
 scriptum omniaque ad conclusionem præparata esse arbitrabantur, quam etiam
 occipere non denegabant: Sese insuper Partibus Suis neutiquam defuisse, atque
 etianimum Sese ad Gallis secundum omnem æquitatem pristinaque exempla satisf-
 faciendum promptos ac paratos existere.

Supradictos autem Hispanorum Plenipotentiarior inter præmemoratos ser-
 mones mentionem quoque fecisse, neutiquam Se in animo habere, quæcumque
 in Palatinatu loca Hispaniarum Rex *justo ac legitimo titulo* (quemadmodum infere-
 bant) tenebat, ulli tradere, eadem verò adversus quemcumque defendere ac pro-
 pugnare decrevisse: at vero quoniam Præpotent. D. D. Ordinum Generalium
 Plenipotentiarior instituerant atque intercesserant, quo Urbes ac Regiones, quas
 cumque occuparant, in gratiam & commodum Principis Electoris traderent ac
 Præsidario milite liberarent, Sese, nisi Tractatus cum Præpotentibus D. D. Or-
 dinibus Generalibus institutus succideretur, Eorum gratiâ omnia tradituros de-
 clarasse.

Postremò autem Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. retulit, non obstante
 omni reverentiâ ac honore, quo D. D. Plenipotentiarior, Collegæ Sui ac Ipse sum-
 mos Galliar. Ministros prosecuti fuerant, omnibusque officiis, quæ ad Regni illius
 commodum ratione quacumque honestâ & possibili promovendum præstite-
 rant, nihilominus tamen Se non sine admiratione summoque animi dolore per-
 cepisse, Comitum Servientium, Regis Christianissimi Extraordinarium Legatum,
 Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiarior omnes conjunctim, ac non
 nullos eorum separatim, inter illos quoque Semetipsum atque ea, quæ tanquam
 Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatus egerat, eo modo *ponderare atque esti-*

„ mare aufum fuisse, ut non exigua hoc pacto injuriâ affectus videretur, cum respectu mu-
 „ neris Sui, quo ad bonum hujusce Reipub. procurandum functus fuit, omnique
 „ fidelitate ac diligentia exequi studuit, tum respectu honoris ac fama Sua, quam
 „ variis ac diuturnis huic Reipub. præstitis officiis consecutum Se sperabat, proin-
 „ deque cum D. D. Collegis Suis plenius de eâ re agendum esse, suspensionem ejus
 „ publicè prorsus amovere, omniumque actionum Suarum rationem Præpotent.
 „ D. D. Ordinibus General. reddere nequaquam Se neglecturum: quibus abun-
 „ dè demonstrari poterit, nusquam Se officium Suum prætergressum, omnia verò, ut
 „ fidelem Ministrum decet, egisse, atque huic Reipub. in omnibus, prout æqui-
 „ tas postulat, inservivisse, ac proinde ejus contrarium summâ injuriâ sibi im-
 „ putari.
 „ Actum Hagæ-Com. vicesimo die Aprilis, Anno 1647. atque traditum à Præ-
 „ potentium D. D. Ordinum Gener.

Officiosissimo Fidelissimoque

Adriano Pauw.

Die autem vicesimo & nono Aprilis Hollandiæ Deputati, cum nullum aliud
 remedium rerumque exitus affulgeret, in Concilio Præpot. D. D. Ordinum
 Gener. declarârunt, Sese Gallis secundum Tractatus abunde satisfactum fuisse credere,
 neque amplius respiciendum, sed Tractationem cum Hispanis confirmandam
 esse: ut verò hæc reliquarum Provinciarum Ordinibus persuaderent, ad Gelriam
 ac Trans-Yfulaniam deputârunt, Dominum D. in Opdam & D. Syndicum
 Ruyschium, ad Frisiam, Civitatem Groningæ, &c. D. D. Cæsareum & Stelling-
 werf, Hornæ & Medenblici Syndicos, ad Zelândiam D. D. Bickerum, Civitatis
 Amstelodamensium Consulem, & Neoportium Civitatis Schiedamensium Syn-
 dicum ac Noort-Hollandiæ Quæstorem, Trajectum ad Rhenum, D. D. Kinscho-
 tium & Boreelium Delphensium atque Amstelodamensium Syndicos.

Legatus Dominus Servientius, quò Ordinum Hollandiæ propositum ac dele-
 gationem hanc inanem redderet, ad omnium Provinciarum D. D. Ordines, Hol-
 landiæ Ordinibus exceptis, hujusmodi procaces omnisque offensionis plenas literas
 exaravit.

PRÆPOTENTES DOMINI,

Non dubium est, quin, quæcumque vel Præpotent. D. D. Ordinibus Gener.
 vel Eorundem D. D. Commissariis, qui mecum egerunt, ad honestæ firmæ-
 que Pacis Conclusionem, tam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. quam Regi
 Galliarum promovendam proposui, Deputati Vestri assiduò Vobis, Præpoten-
 tes Domini, fideliter retulerint. Persuasio autem hæc obstabit; quò minus eo-
 rum omnium narrationem, quæ molesta atque ingrata procul dubio futura esset,
 contexam: Mihi vero, Præpotentes Domini, sufficet, si exhibuero Vobis, Me,
 quantum commodè potui, pro constitutione ac consuetudine hujusce Reipub.
 quæ non nisi tardius rebus finem imponit, jam abhinc *quatuor Menses*, quibus hic
 com-

commoratus fui, laborasse, tantaque Me patientia, quantam quis capere posset, usum comprobasse, ad decretum ejusmodi consequendum, cujusmodi sperare Me oportebat. Nunquam autem in dubium vocare potui, quin Tractatio hæc in maximum commodum cederet, quandoquidem nihil unquam proposui, præterquam *quod Confederationem communiaque commoda*, quæ Galliam simul & hancce Rempub. obstrictam obligatamque tenent, spectat, nempe, simul belli finem faciendum esse, quod tam prosperis auspiciis adversus unum eundemque Hostem gesserunt, quo ipsum universa commodorum spe deturbarent, quæ ex divisione atque æmulatione, quas inter Nos procudere atque alere intendit, Sibi comparare studet. Verum, Præpotentes Domini, obstupescō, postquam Rex Christianiss. coram Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. multoties per Legatum Suum conquestus, atque obtestatus fuisset, post plurimas atque iteratas protestationes, quibus Ipsius Nomine locoque apud illos protestatus fui, de sincerâ ac numeris omnibus absolutâ amicitia, post tam innumera consensus mutui, tam fideliter sanctèque observati, specimina, quæ universa cum Tractatum argumentis omni ex parte conveniunt, hætenus neglectam videre atque conspiciere *responsionem ad varia Memorialia à Me tradita*, referta licet plurimis maximique momenti propositionibus, ad hujus Reipub. securitatem accommodatis: ejus autem loco non modo Majestatis Suæ intentionem sinceram parvi pendere, verum etiam perversè accipi, atque in pejorem partem ab iis rapi, *quorum animus Partium studio turbatus est*, qui Tractatione, à qua *Prædecessorum Vestrorum animus abhorruisset*, sinceram hostium Vestrorum voluntatem palam inter Vos prædicant, quique *ad id operam dant: nervosque omnes huic intendunt, ut fidelissimorum Vestrorum Sociorum atque Amicorum fidelitatem inviolabilem in dubium vocent, quo violentis improvidisque Consiliis disturbent. penitusque succidant Confederationem à Gallis tam fideliter observatam, quæque maximarum Fœlicitatum, Nostrum pariter ac Vestrum Statum concomitantium, hodierno die prima causa existit. Mihi ipsi, Præpotentes Domini, spondeo firmiterque persuadéo, Vos, si diligenter perpendatis animoque Vestro revolvatis periculis plenos progressus ac commoda, quæ hostes hoc dolo consecuti sunt, quò Vos à Gallis sejungant atque dissensiones inter Vos serant, insuper etiam si apud animum Vestrum reponatis multitudinem Sociorum, quos ante belli finem in sinu Vestro pepererunt*, hanc Majorum Vestrorum prudentiam resuscitatuos, qui maximam semper hujusce Reipub. securitatem in justo sensu ac vindictâ injuriarum, quas ab Hispanis acceperunt, nec non in providâ quorumcumque tandem Negotiorum cœptorumque diffidentia sitam esse experti fuerunt. Non sine summâ admiratione percipi à quopiam potest, eos, qui, *ut tantò magis hostium conatibus favent*, firmissimam Unionem ac concordiam, quæ Gallis hætenus Vobiscum intercessit, dirumpere conantur, oblivioni jam tradidisse, nullum fermè in omnibus Fœderati Belgii Provinciis locum superesse, qui aut *Hispanorum tyrannidem non fuit expertus*, aut qui *Gallorum sanguine*, in commodum Vestrum effuso, *tinctus non fuit*. Quod si autè actorum memoriam in animis Vestris superesse credant, percipere neutiquam queo, qui *se se tam omni periculo plenæ novitatis Auctores sistere audeant*, & quo pacto metus ipsorum animum non subeat, ne incommoda, quæ ex tam insigni mutatione, quam proponunt, ortum ducere queunt, *posteror-*
 aliquan-

aliquando obstringant ac devinciant *ad exigendum rationes* auspiorum omni fundamento destitutorum, quæ *hereditarii* in Hispanos odii finem afferrent, quod Majores Vestri posteris Suis hereditatis loco reliquerunt, quæque Fœderationem, quam præcipuum hujus Reipubl. columen habuerunt, suspicionis maculâ conspircabunt. Id quoque magis extra ordinem in Negotio *Hostium Nostrorum* liquet; quod, quod magis fraudes ac technas, quas unâ cum Hispaniar. Regis Ministris composuerunt, utque ipsis medium firmiter id aliis persuadendi suppeditarent, jure jurando ad silentium eos obstrinxerant, ne ejus falsitas demonstrari posset, utque malum, antequam mederi posset, vires Suas exereret, perinde ac si hostis indicium à Socio ejusdem institutum veteri Fœderato damnandò vel in suspicionem adigendo sufficeret, ac quasi justitia non æque ac prudentia ad sedulam inquisitionem in tanti momenti Negotia devinciret obligaretque, simul etiam ad perceptionem rationum eorum Sociorum, quorum interest, aut quorum fides ipsis habeatur, ne in mala incidatur, quæ ex consilio præcipiti ac falsis hypothesibus nitenti oriri consueverunt. Eapropter Vos, Præpotentes Domini, admonere officii mei esse arbitror, ut hoc rerum casu, cujus plurimæ omnis generis periculi sequelæ esse possunt, omnia circumspectè agatis; Vosque etiam atque etiam rogare, ne quidquam de iis decernatis, quæ proponi vobis possent dum Regni conditio ac Status cognitus Mihi perspectusque sit, idque secundum rationem & consuetum agendi ordinem eorum, quæ proposita sunt, in quibus Majestati Sux quidquam præjudicii afferri queat, & animadversionum, quæ exhibitæ sunt. Affirmare aulam, Me, quæcumque dubia forte mota sint, explanaturum, palamque calumniarum falsitatem demonstraturum, quas hostes Nostri Vobis ob oculos ponere non dubitarunt.

Cum ad id omnes nervos intendi videam, ut persuadèatur *Regis Ministros hujusce Reipub. commodis adversari, in Germania protestando atque obtestando Majestatem Suam Paci moram injicere, nihilque potius esse, quam belli hujus armorumque continuationem, Regem cum Hispanis Tractatum aliquem insciis Sociis ac Fœderatis Suis instituire, &* quod magis hujus Reipub. Incolæ Subditique exacerbentur, præsupponi ac tanquam rationem allegari Religioni Sux deditos in Galliâ aliisque orbis Partibus à Majestate Sux indignis modis excipi; ne utiquam miror, qui lucem veritatis evitant, tantam eos cæcitatem sibi contrahere. Galli profectò, cum periculosum in Germania bellum, Protestantes Principes, veteres Regni Socios ac Fœderatos, restaurandi gratiâ, rebus Eorum ad summas angustias redactis, aggressi sint, cumque in eo tam constanter incredibilibus militum sumptuumque impensis perseverârint, non aliam sane mercedem, quam exprobrationem meriti, reportasse Mihi videntur. Quod si una cum Suecorum Rege, omnium oppressorum restauratione, armis partâ, Protestantibus Autor est, quo facilius Pacem consequerentur, ne ad extremum deducant Negotium, sed hostium sumptibus ac periculo sapiant, qui rebus Suis antehac parum consuluerunt, eò quod victoriâ immodicè atque insolenter utebantur; quod si palam obtestatur nunquam in id conventum fuisse, ut pro Religione in Germaniâ bellum gereretur, utque armis belli expugnatis pro defensione omnium S. Imperii Principum, contra finem propositum atque intensum quidquam occiperetur, quod si ii, qui opibus ac dignitatibus Suis restituti sunt, hisce non contenti alios opprimere, belli

belli finem nullum facere, sed verò in infinitum protrahere conarentur; omnes facile confitebuntur consilium hoc laude magis quam vituperio dignum esse, aut saltem reprehendi non oportere ab iis, qui Paci tantoperè studentes animum ad contradictiones non advertunt, quibus Sese implicant, quandoquidem, si Fœderati alicujus commodo insistatur, Pacem respui ex eo colligunt; si verò moderamen aliquod in Pacis Tractatione adhibere eos quis moneat, Socios ac Fœderatos deserere sine ratione conqueruntur. Idem propemodum in Tractatione cum Hispanis accidere apparet, *Gallos armorum continuationem expetere creditur & cæco impetu defenditur: quinetiam clanculum Eos cum Hoste Pacem inire affirmatur.* Jam abhinc Mensibus quatuor obtuli cuicumque Mecum eâ de re agere volenti exhibere atque demonstrare, Nos, in omnibus totius Tractationis Articulis, tantam animi æquitatem adhibuisse, quanta à Nobis ullâ ratione postulari potuit. Quod si hostes quatuor aut quinque Articulos præcipuos constanter fideliterque observarent, nempe, *de non tradendo* utrimque inter Galliar. & Hispaniar. Reges, *Vnumquemque verò retenturum quæ possidet*, quæque ab iis dependent, nisi cum ad recentiorum tum antiquiorum locor. captor. traditionem deveniatur: de eo quod ad *Securitatem Casaliensem* attinet, ne Hostes eâ rursus potiantur, ubi Duci Mantuano, quum vel minima istæc remuneratio sit, quæ pro tribus præliis ac decies centenis librarum millibus repeti potest, quæ maximi momenti loco Ipsi asserendo impensa fuere: de *Cataloniâ*, ad cavendas machinationes, quæ utrimque institui possent, ac dissolvendæ Paci inservirent, de quo Negotio per intercessionem Plenipotentiariorum Vestrorum Hispani acturos Sese promiserunt, idque de *Tractatus Securitate*, intervenientibus Ligis Garantiæ seu Fœderibus quibusdam Securitatis, de quibus conveniri oportet: Quod si, inquam, ea, quæ de supradictis Articulis conventa sunt, hostes fideliter exequantur, tantopere sibi Rex Præpotent. D. D. Ordinum Gener. benevolentiam æquitatemque persuasam habet, ut Majestas Sua, quantum ad reliquas difficultates necdum decisas attinet, in iis æquo Ipsorum arbitrio lubens auscultatura sit. Huic autem propositioni tam justæ, quæ Pacem jam ante Menses duos efficere potuisset, non modo nemo incubuit, verum ii, qui propriis moti commodis, quæ unusquisque facile novit, quæque dies clarius docebit, dissidium inter Regnum Galliar. & hancce Rempub. parant, in falsâ opinione quâdam persistere ac perseverare malunt, quam ut in veritatem rei tanti ponderis inquirant ac tandem deveniant. Interea, perinde ac si introire cupientes viæ aditus sibi præcluderent, Declarationes varias proponunt, alteram, *quâ Se exercitum educere posse negant*, alteram, *quâ Se jure meritoque seorsim agere contendunt*, nequaquam perpendentes, hæc totidem hostibus obstacula esse, quo minus æquis conditionibus faciles aures præbeant, quod pernosci posset, num perpensiones in consulendo ac minitendo adhibendæ effectum sint consecuturæ.

Quantum autem ad Tractatus matrimoniales seu commutationis attinet, tam manifesta est fallacia, ut nemo mediocri rerum usu pollens sit, qui, ejusmodi propositiones impræsentiarum si accipiantur, minorem imprudentiam quam perfidiam existimet. Hujus quoque commenti præter literas, quæ à Rege Hispaniar. Ejusdemque Ministris exarata dicuntur, fundamentum ratioque affertur; is au-

tem, qui eas tradidit, nihil Se ejusmodi à Gallorum Parte vidisse, confiteri palam coactus fuit. Quanquam autem id de asseverationibus, à Rege per Ministros antehac factis, dubitandi causa esse nulla possit, nihilominus tamen Vobis, Præpotentes Domini, de novo testor & obtestor, *famâ vitâque interpositis*, mera esse mendacia fraudulenter ab hostibus excogitata, Meque Memetipsum bonaque omnia Vestro judicio subicere, si Galli ea unquam auscultârint, aut minima super ea re Tractatio instituta fuerit: At verò æquitas postulare videtur, ut, dolo detecto, in ejusdem fraudis Autores, qui tantum Regem, fautorem hujus Reip. infamia aspergere non dubitârunt, exemplum statueretur. Non jam respondebo ad *indignam exceptionem*, quâ, ut ajunt, Religionis Vestræ confessores in Regionibus, Majestatis Sux imperio obtemperantibus, excipiuntur: multi enim sunt, qui etiam in conspectu Vestro tam insigni munere in exercitu funguntur; at omnes Regni Incolæ Subditique libero Religionis exercitio tantâ tranquillitate fruuntur, ut fermè ignorem, qui tam manifestam veritatem simulando atque obtegendo contrarium ejus asserere quis audeat. Satis superque liquet harum novitatum Autores Regni Gallix regimen Incolis Subditisque Vestris odiosum reddere constituisse, quò tantò facilius Hispanis amorem eorum conciliarent, quam Religionis Vestræ confessores acerrimâ Inquisitione premunt, nec non actionibus violentis, quarum perpauca familia, antequam arma Sociique Vestri Tyrannide Vos exemerant ac liberârant, inter Eos immunes reperiabantur; Hæc omnia multaque alia, quæ cæteris adjungere non esset difficile, conventibus mutuis, quam literis, commodiùs explanarentur, *si veritatem non minus è Sociis pernoscere, quam mendacium ex hostibus percipere*, omnes æque parati existerent. Interim, ut Vos; Præpotentes Domini, de hac re ea decernere dignemini, quæ iis, quæ à summâ Vestrâ prudentiâ expectantur, respondeant, utque sedulò, quæ temporis angustia paucis Me exhibere sinit, perpendatis, etiam atque etiam rogo; quæ omnia huic uni inserviunt, quò nefariis administrationibus officiisque eorum obviam eatur, *qui Patriæ malum Nostro incommodo inferre non verentur*, simul etiam, quò molesta Consilia, quæ falsis hypothesis moti nixique caperentis, propulserentur. Longè alienus est animus Meus à *disidio cujuscumque tandem generis in hac Repub. producendo fovendove*: Ejus namque amplitudinem ac fœlicitatem Christianiss. Rex nunquam non exoptavit, quam Majestas Sua ab Unione harum Provinciarum, atque à mutuo consensu fidâque amicitia, quam cum Sociis Suis colent, præcipuè dependere lubens fatetur: ei verò, quæ inter Galliar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. intercedere debet, sincere conservandæ ac confirmandæ, juxta Regismandatum omnem meam operam, curam & industriam dicabo, quò re magis, quam verbis, Me esse comprobem, &c. Signatum erat, A. Servientius.

Sententiæ D. D. Hollandiæ Deputatorum in Concilio Provinciali summa hæc erat, quod plurimis sc. Tractationem Monasteriensis inter Gallos & Hispanos, nec non inter Hispanos & Præpot. D. D. Ordines Gen. simul etiam quo in loco eadem sita erat, referebant, à Gallis quoque prætensum *Securitatæ Fœdus*, & quæ ab eo dependebant, ordine enarrabant. Quandoquidem autem satis lautas
con-

conditiones, quibus propemodum acquiesci posset, Unitar. Belgii Provinciar. Ordines Gen. stipulati erant, quibus commemorârunt rationes, quibus Nobiles ac Potent. Hollandiæ West-Frisiæque Ordines moti, in maximum hujusce Reip. commodum esse censerent, ut ab armis discederetur, utque Galli rogarentur, & mediis quibuscumque officiosissimis eò inducerentur, quò in Pacem ineundam ac confirmandam consentirent, siquidem Præpot. D. D. Ordines Gen. Gallorum rebus causisque (vulgò *interesse*) vi Tractatum Annorum 1634. & 1644. non ulterius *quam in Belgii Provinciis* adstricti obligatique erant; in quibus Gallis satisfactum fuisse credendum erat; quem ad modum quoque Galliar. Regem satisfactionem in *externis rebus causisque*, quinetiam in limitum finiumque locorum occupatorum discretione, quæ ab Hispanis Præpot. D. D. Ordinum Gen. arbitrio commissa fuerat, accipere oportebat; similiter etiam, quum Galli, Fœdus Securitatis quod spectat, majora, quam vi Tractatus licet, postulant, oblata sint; quod si autem Galli id recusarent, hanc fore sententiam Nobilium ac Potentium Hollandiæ Ordinum, nimirum Declarationem à Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus institui oportere, *sic hoc haberi seorsim à Gallis cum Hispanis Tractatum inire saluum Nobis atque integrum esse*, atque id ipsum propter varias ac graves rationes, hujusce Reip. constitutionem aliaque concernentes, effectum reddere decrevisse. Quocirca supradicti D. D. Deputati etiam atque etiam rogabant, ut Nobiles ac Potentes reliquarum Provinciarum Ordines bonis ac sinceris Ordinum Hollandiæ West-Frisiæque intentionibus sese accommodare dignarentur, quo hoc pacto brevi temporis spatio Pacis Tractationi, quam rerum Status ac conditio, publici Hollandiæ Ærarii tenuitas aliaque non minoris ponderis rationes postulabant, finis imponeretur.

Postquam summediæ Hollandiæ Deputati è Provinciis reversi erant, quotidie de componendis Provinciarum sententiis laboratum fuit, maximè verò decimo & octavo die Maji (eo die fortè vices in Concilio præsidendi ad Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines devenerant, quæ Ipsis hoc tempore, uti etiam deinceps, in hoc Negotio plurimum inserviebant) serio perpenderunt, animoque revolverunt quædam maximi momenti Puncta, super Negotio Pacis Tractationis inter Præpotent. D. D. Ordines & Hispaniar. Regem necdum conclusæ proposita, quorum primum continebat Negotium *summi ac supremi juris, tam Spiritualis, quam Temporalis in Majoratum Sylva-Ducensem aliasque Regiones ejusdem conditionis, cujus tertius Articulus eorum, quæ Monasterii confirmata sunt, meminit.*

Secundum Punctum postulatum citerioris Geltriæ Tractus *Consolidationem* sive *Confirmationem* una cum reliquis ejusdem Provinciæ partibus sub Fœderato Belgio concernebat.

Tertium verò res Occidentales respiciebat, quarum tertio Articulo eorum, quæ Monasterii confirmata fuerant, mentio facta fuit, in quo præcipuè confiderantur hæc verba, nempe, *aliorumque omnium*, quinetiam hæc verba, scil. *ab Anno 1641. item, quamdiu Rex Portugalliæ illa occupata tenebit.*

Quartum onerum ac vectigalium, Scaldensi Fluvio imperandorum, cum reliquis Flandriæ Portubus maritimis, æqualitatem continebat.

Quintum de tribus Tractibus Trans-Mofanis, nempe, Valckoburgo, Dalemo & Hertogenrade agebat.

Sextum munimentorum prope Sluysam Flandriæ dirutionem concernebat, cujus sexagesimo & sexto confirmatorum Articulo inentio facta fuit.

Septimum finium in Flandria extensionem continebat.

Quibus cognitis ac perpensis visum decretumque fuit, ut Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiaris atque Legatis Extraordinariis, Eorum Nomine Monasterii commorantibus, supradictum *primum* Punctum quod attinet, Instructione expresse in mandatis daretur, ut in Tractatu cum Hostibus ineundo supremum atque absolutum jus, tam Ecclesiasticum quam Politicum, in supradictum *Majoratum Sylvæ-Ducensem*, cæteraque ejusdem conditionis loca, stipularentur, ac proinde ab Hispanis repeterent Scripta illa, quæ vicesimo & septimo die Decembr. 1646. exhibita fuerant, neque absque eo ullum Pacis Tractatum cum Hostibus initum confirmarent, subsidio tamen Ecclesiasticis Romanis salvo, quod nihilominus pro libitu ac beneplacito Præpotent. D. D. Ordinum Gener. erogandum erit, qua de re Acta quædam privata conscribentur: porro etiam decretum fuit, ut *Corporibus Collegiisque* in ipsa Civitate Sylvæ-Ducensium, ejusdem Majoratu aliisque ejusdem conditionis fitis bona, quæ eodem Majoratu aliisque locis non continentur, competerent, & *vice versa*: Adhæc D. D. Deputati Trajecti ad Rhenum, Frisicæ & Groningensium Civitatis Omlandicæque, Actis Publicis diurnis inferi curarunt, Se in ea, nisi Dominorum suorum *consensu salvo*, neutiquam consentire.

De supramemorato autem *secundo* Puncto visum decretumque fuit, ut Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris & Extraordinarii Legati Monasterii commorantes mediis quibuscumque optimis apud Plenipotentiaris Regis Hispaniarum instare juberentur, quò Majestas Sua *Citeriorem Gelria Tractum* tradat, ut reliquis tribus Partibus adjungatur: quod si verò, adhibitis omnibus officiis, absolute tamen obtineri nequeat, tum per *Cameram Bipartitam* sex Mensibus, aut breviori temporis spatio, post commutationem ac traditionem utriusque Confirmationis Tractatus instituendi, quæstio decidetur: Ad hæc D. D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis Actis Publicis diurnis inferi curarunt, Sese in æquivalentem permutationem cum supramemorato Citeriore Gelriæ Tractu, utpote talia in mandatis non habentes, neutiquam posse consentire, verum in supradicto Citeriore Tractu stipulando Nobilibus ac Potentibus Gelriæ Ordinibus operam navandam esse: Ad hæc D. D. Deputati Frisicæ, Groningensium Civitatis Omlandicæque, Regestis inferi curarunt, Se in ea, nisi D. D. Deputantium suorum consensu salvo, ulterius neutiquam consentire.

Ad *tertium* Punctum, Societatem Indiæ Occidentalis concernens, Præpotentes Domini D. Ordines Gener. declararunt, Sese in iis, quæ à Dominis D. Plenipotentiaris Monasterii super hoc Negotio acta fuerunt, acquiescere, hac certissimâ lege ac conditione, ut Nobiles ac Potentes Provinciarum Ordines, ad Societatem Indiæ Occidentalis in agro Brasiliensi promovendam Eidemque opitulandum, *luculentum ac sufficiens subsidium* concessuri atque exhibituri sint: Adhæc D. D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis Actis Publicis diurnis inferi jufferunt,

ut

ut Præpotent. D. D. Ordinum General. Plenipotentiarum, supradictum Punctum quod attinet, decretis decimi septimi, 18. 19. 20. 21. & 22. diei Novembr. 1616. Sese accommodarent, quandoquidem cuncta illa ab omnibus Provinciarum Ordinibus simul constituta decretaque fuerant, neque Eorundem pluralitate infecta reddi poterant.

Ad hæc autem Frisix Deputati declarârunt, Se superiori Suæ protestationi, *Societatis utriusque* respectu institutæ, quam Actis Publicis diurnis inseruerunt, etiamnum inhære: Ad hæc D. D. Deputati Groningensium Civitatis Omlandixque Regestis inferi curârunt, Sese in ea, nisi D. D. Deputantium Suorum consensu salvo, ulterius neutiquam consentire; utque dehinc supra ordinarium subsidium supramemoratæ Societati Indiæ Occidentalis definiatur certòque designetur promptum ac sufficiens militum auxilium, qui stipendium publicum mereantur, dictæque Societati opitulentur atque succurrant.

Ad *quartum* Punctum Præpotentes Domini D. Ordines Generales declarârunt, Sese in iis, quæ juxta Instructionem acta sunt, acquiescere, utque Nobiles ac Potentes Provinciarum Ordines commoda quæcunque media, supradicto fini inservientia, inter Se mutuo excogitent.

Ad supradictum *quintum* Punctum Præpotent. D. D. Ordines Gener. declarârunt, Sese in iis, quæ à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum atque Extraord. Legatis Monasterii super hoc Negotio acta & confirmata sunt, acquiescere; ejus verò Inquisitio à *Camerâ Bipartitâ* instituetur, prout reliquæ tres partes tempore Confirmationis Pacis Tractatus, cum Hostibus ineundi, comperientur: Ad hæc Frisix Deputati Actis Publicis diurnis inferi jusserunt, Sese à sententia sua, super hac re Scripto quodam antehac tradita, minimè decedere.

Quantum autem ad *sextum* Punctum attinet, Præpotentes Domini D. Ordines Generales constituerunt ac decreverunt, ut hujus Reipublicæ Plenipotentiarum atque Extraord. Legati Monasterii ad id omnem operam apud D. D. Legatos Regis Hispaniarum darent, quò Fortalitia prope Sluysam Swyndamque sita diruerentur: simul etiam ex Hispaniarum Legatis perciperent, quænam Fortalitia exprimere vellent, quòrum dirutionem eorum loco postularent.

Ad supradictum *septimum* Punctum Præpotent. D. D. Ordines Gener. declarârunt, id sexagesimo & quarto & septuagesimo & tertio Articulis, novissimè confirmatis, peractum haberi: porrò autem ad *jus aquaticum*, (*Belgis, VWater-Recht*) *Sluysanorum Civitati competens*, speciatim, nec non ad Damum prope Sancti Donatii Fanum quantum attinet, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum atque Extraord. Legati, Monasterii commorantes, apud Regis Hispaniarum Legatos de eo impetrando summopere laborarent.

Ad hæc omnia, quæ Actis Publicis diurnis inserta fuere, D. D. Deputati Provincix Ultrajectensis iisdem inferi curarunt, quandoquidem vi superiorum Tractatum, præsertim Anni 1635. & 1644. Pacis vel Induciarum Tractatum cum Hispanis non nisi *conjunctum, communique Regis Galliar. consensu*, institui licebat, omnes subsignandos Articulos, nisi Gallis in antecessum satisfiat, nullum realis Tractatus effectum habituros esse.

Zelandiæ quoque Deputati Regeſtis inferi curarunt, Seſe, quum animadverterent Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Weſt-Friſiæque Ordinibus, impræſentiarum in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. præſidentibus, viſum fuiſſe, tempore illo matutino, *ſuffragiorum pluralitate* de Articulis quibuſdam, necdum confirmatis concluſiſque, Pacis Tractationem Monafterii inſtitutam concernentibus, decernere, eorundemq; concludere non modo contra Inſtructionem, communi omnium Provinciarum Dominorum D. Ordinum conſenſu huiuſce Reipub. Plenipotentiaris conſeſſam, verum etiam contra Unionem, qua ejuſmodi Puncta non *communicantur*, aſt ſingularum Provinciarum Ordinibus ſpeciatiim *reſervantur*, declarare neutiſquam dubitaſſe, verum ad Reip. Ordinem, quin etiam juſ ac dignitatem Dominorum D. Deputantium ſuorum conſervandam, devinctos Seſe obligatosque judicaſſe, qui ſummè dictos Hollandiæ Ordines, utpote præſidentes, ut & reliquarum Provinciarum Ordines tum omnes ſimul, tum Earum ſingulos etiam atque rogarent, ne ſupradicti Articuli confirmentur, antequam tantillum temporis ſpatium ſuperſit, quo ex ordine Regiminis de iis decerni poſſet; quod ſi verò ejus contrarium fiat, Seſe adverſus tam *inordinatam confirmationem* diſertis verbis proteſtari, atque de iis, quæ geſta ſunt, Dominos D. Deputantes ſuos quamprimum certiores reddituros eſſe, qui procul dubio eadem de cauſa, ſive per Delegationes ad Provinciarum Ordines inſtituendas, aut alio quovis modo indignationem ſuam oſtenderent, præterea, eo quo oportet loco ac modo, antè acta ut exhiberentur efficerent, nec non plura Puncta & Negotia, quæ Nobiles & Potentes D. D. Ordines neceſſariò perpendenda ac confirmanda cenſerent, priuſquam diuturnorum Pacis Tractatum honeſtus atque ſecurus finis obtineri poſſet, cui Negotio Domini D. Deputantes Sui ſincere omnia conferre conſtituerant; reliquarum verò Provinciarum Ordines D. D. Zelandiæ Deputatos, ut à ſupramemorata proteſtatione deſiſterent, unicè rogarunt, ſi minus, ut ejuſdem Exemplar Sibi concederetur, reliquar. Provinciarum Ordines petierunt; quod liſdem neutiſquam denegatum fuit.

Viceſimo autem die Maji Dominus Legatus Servientius ruruſum brevi quodam Memoriali, ut Præpotentes D. D. Ordines Gener. omnes Suas Copias educerent, petiit, quò in Gallorum commodum Copiarum Hoſtium diſtractio ſaltem efficeretur; huic verò petitioni D. D. Hollandiæ Deputati diſertis verbis renue-
runt.

Nihilominus tamen ſub idem ferme tempus Ceſſiſſimus Arauſionenſ. Princeps nonnullas peditum equitumque cohortes Huſtam atque in Waſienſem ditionem miſit: de quo Negotio Hiſpanorum Plenipotentiaris Monafterii conquerentibus, quum Nobiles ac Potentes Hollandiæ Ordines Ceſſitudinem ſuam, ut eas reduceret, rogarent, idem impetrârunt. Summè dicto autem Legato in colloquio exciderat, reliquas difficultates Sereniſſimæ Arauſionenſium Principiſſæ Viduæ arbitrio permittere etiam atque etiam cupere: quum verò deinceps Ceſſitudinem ſuam amore, quo in Pacem ferebatur, oblationem hanc non uſque adeo renuere animadverteret, ajebat, Seſe equidem difficultates ſubmittere velle, ſed eâ lege, ut Ceſſitudo ſua *juxta Inſtructionem Domini Servientii* eaſdem decideret. Quo eſſugio ſubmiſſio illa evanuit.

Dominus Meynersvicius hoc tempore solus Monasterii commorabatur: utraque Pars, cum Galli, tum Hispani, quo in loco res suæ essent, indies ipsi explanabant: singuli conquerebantur: alii alios remotionis ac tarditatis in Tractatione perficiendâ insinulabant: Domini quoque Mediatores quod sui erat muneris atque officii diligenter agebant. Eorum autem omnium Dominus Meynersvicius D. D. Deputantes suos per literas certiores reddebat, idque ex ordine Muneris atque Instructionis suæ, quæ sc. Propositiones, Petitiones, Responfa atque Intercessionnes tam ore, quam Scripto institutæ fuerant. Quum verò difficultatum quarundam inter Gallos & Hispanios necdum decisarum, ac speciâtim Portugallorum Negotium concernentium, mentionem aliquam fecisset, Dominus Servientius ea edoctus, Memoriale quoddam, exaratum decimo & quinto die Maji, Præpotentibus D. D. Ordin. tradidit, cujus exemplum tale fuit.

Supradictus Legatus, quum percepisset D. Meynersvicium Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. nonnulla retulisse; veritati, atque iis, quæ Régis Galliarum Plenipotentiarii supramemorato Legato per literas indicârunt, directè adversantia, Præpotentes D. D. Ordines rogat atque obsecrat, ut sibi cum supradictis Dominis Commissariis hodierno die convenire liceat, quo Præpotent. D. D. Ordines eorum, quæ Monasterii acta fuerunt, certiores reddant, atque Originalibus, ut vocant, scriptis comprobent; discrepantia indicia non nisi à technis ac fraude Hispanorum aliorumque Gallia inimicorum initium capere.

Quo cognito perceptoque Dominus Meynersvicius Monasterio per literas, vicesimo & secundo die Maji exaratas; sese defendit; quibus inter reliqua hæc continebantur, nimirum, supramemorata D. Servientii meram esse calumniam: Eum quoque se cæterosque Plenipotentiarios Propositione quarti diei Martii indignis convitiis excepisse, ac proinde sese unice petere ut nomini ac fame suæ hac pluribusque ejusdem generis calumniis illatum damnum resarciret, è quibus alioquin cum Reip. tum fidelium Ejusdem Ministrorum incommodum pullulare atque oriri posset, &c.

Vicesimo & quarto die Maji D. Legatus Servientius super Negotio Garantix seu Securitatis sequentia tradidit.

Super Negotio Garantia seu Securitatis proponitur, Tractatus Anni 1635. & 1644. vim ac vigorem suum retenturos esse, quò constanter fideliterque secundum omnes ac singulos suos Articulos executioni mandentur, iis solum exceptis, de quibus per præsentem Tractatum aliter convenietur; quod post ejusdem confirmationem latius extendetur ac specialius explicabitur.

Rex Galliarum fidem dabit; se Pacem adversus Hispanos Eorumque Socios dissoluturum esse, si ea loca aut Regiones aggrediantur atque invadant, quæ Pacis Tractatu Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. relinquuntur: nec non, si adversus Tractatus conditiones quidquam committant: adeo ut exinde universalis ruptura adversus Hispanos & Præpotent. D. D. Ordines Gener. sequutura sit.

Præpotentes D. D. Ordines Generales itidem sese ad dissolvendum obstringent atque obligabunt, si Majestatem Suam Hispani Eorumvè Socii in Galliâ invadant; quibus etiam Pignerolla, & quæ eodem spectant, comprehendantur, vel si alia quevis loca, Status seu Regiones; quæ Majestati Sux Pacis Tractatu; Ejusdemvè vi ac vigore relinquuntur, in Eotharingiâ, Burgundiâ, Belgii Provinciis, Rusciensi Civitate (vulgo, Rouffilion)

& Cataloniâ Hispani Eorumve Socii, quocumque tandem nomine veniant, aggrediantur atque invadant.

In omnibus quoque aliis Regionibus præter eas, quarum mentio paulò antè facta fuit, nimirum, in Germaniâ & Alsatiâ, Philippo-Burgo iisdem incluso, nec non in Italiâ & Cataloniâ, Præpotent. D. D. Ordines Gener. post Induciarum expirationem, si easdem continuare iisdem conditionibus, de quibus impresentiarum conveniret, denegent, subsidia illa ferent, quæ antehac postulata sunt, aut alia ejusdem generis, aut eorum similia, de quibus deinceps conveniret.

Vicesimo & nono die Maji Frisiæ Deputati in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. declarârunt, Sese decimo & octavo die hujus Mensis præter alia Negotii Monasteriensis Puncta, salvo tamen D. D. Deputantium suorum consensu, confirmationem quoque Consolidationis seu Confirmationis Citerioris Gæliæ Tractus concessisse quidem, at verò, quum à D. D. Deputantibus suis per literas mandata acceperint, ut Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum suorum decreto superiori inhærent, neque de obtinendo Citeriore Gæliæ Tractu decederent; iisdem mandatis, quibus antè, instructi, ut ulteriore deliberatione Provinciæ hujus Ordinibus in eâ re satisfaceret, hæcque declaratio Actis Publicis diurnis infereretur, rogârunt, quæ iisdem continuo inserta fuit.

Biduo autem post, quum Hollandiæ Deputati paulò antè declarassent, ut cohortes necdum distributæ, quarum stipendium ad sextum diem Maji è Gallicis subsidiis exsolutum fuerat, per duos Menses Fœderatarum Belgii Provinciarum sumptibus sub signis retinerentur, eâ lege, ut interea temporis, cui Negotio impendendæ forent, decerneretur.

Quum præterea Frisiæ Deputati in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Actis publicis diurnis inferi pridie jussissent, in mandatis Sese accepisse, ne de Citeriore Gæliæ Tractu decederent, at superiori decreto inhærent, quibus Pacis Tractationi mora injici posset.

Domini D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis, tunc fortè in Concilio præsidentes, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. ob oculos posuerunt, num huic Reipub. conducibile imò necessarium foret, quòd supramemoratæ sententiæ, nec non bona ac sincera reliquarum Provinciarum Ordinum intentio effectum fortiretur, ut necdum dispersitæ Copiæ una cum sufficienti aliarum cohortium numero Fœderatarum Belgii Provinciarum stipendium merentes, vel, dissidentibus super iisdem Copiis Provinciarum Ordinum sententiis, sufficiens solum aliarum cohortium numerus quam citissimè convocaretur, atque ad Citeriorem Gæliæ Tractum recuperandum mitteretur.

Idque eò magis, quòd Præpotentes D. D. Ordines Generales undique ab ipsis etiam Hispanis certiores fiebant. Oppida in Citeriore Gæliæ Tractu sita *sufficienti presidio destituta esse*, ac Præpotentes D. D. Ordines Gener. nullo jam labore nullisque sumptibus, ad Summum hujus Reipub. commodum, securitatem atq; concordiam, supramemoratis Regionibus, quæ ab Hispanis Pacis Tractatione denegantur, potiri posse.

Id verò si eveniret, æqualioribus studiis Pacem promotam iri, quod etiam cum sexagesimo & septimo Articulo Instructionis, D. D. Plenipotentiaris, Monasterii

nasterii commorantibus, datæ concessæque convenit optimèque consentit, utpote qui contineat, *ne quidem confirmato ac subsignato ineundo Pacis Tractatu, Hostilitatis actuum inter Hispanos & Præpotentes D. D. Ordines Gener. sinem fore*, priusquam Regis Hispaniarum Ratihabitio debitis solennibusque formulis exhibita, & cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ratihabitione commutata foret.

Omnia hæc D. D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis, durante præsidio Suo, necessaria esse duxerunt, quæ Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. exponerentur, cum propter rationes supramemoratas, tum ut unicuique, *maximè autem posteritati comprobarent tam faventis, & quasi à Deo huic Reipub. oblatae fortunæ, at ingratae neglectæ*, ac proinde dignitatis hujusce Reip. non satis pro merito promotæ, reos se neutiquam existere: de quibus quum consilium iniretur, & Provinciarum nonnullarum D. D. Deputati, qui aderant, adhæc Sententiam suam declarare posse negarent, Negotium in aliud tempus dilatum fuit.

Zelandiæ Deputati, ad supradicta à D. D. Deputatis Provinciæ Ultrajectensis proposita, Actis Publicis diurnis inseri curârunt, Sese in eâ esse Sententiâ, juxta superius Decretum atque Instructionem Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris traditam concessamque, modum Militiæ Copiarumque educationis nequaquam immutatum esse; proindeque assiduò obtulerunt atque etiamnum offerunt, tam de subsidiis, ad Copias necdum distributas sub signis retinendum, quam Copiarum educationem spectantibus, prout superioribus Annis fieri consuevit, cum D. Extraordinario Galliæ Legato Sese acturos esse: quandoquidem autem Præpotent. D. D. Ordines Generales condiciones oblatas necdum acceperant, Zelandiæ Deputati, se quoque mali, quod ex eo ad Fœderatas Belgii Provincias redire posset, autores nullo modo fore prædicabant.

Hollandiæ vero Deputati nihil aliud intendi animadvertentes, quam ut Provinciarum Ordines, præter D. D. Ordinum Suorum decretum, ad Copiarum educationem tacite inducerentur, Negotium illud aggredi recusarunt.

Dominus Meynerfvicius hoc tempore solus, quemadmodum antehac sæpius, cum D. D. Collegis suis pro rebus causisq; hujusce Reip. maximè laboravit adversus prætensum *Vesariense vectigal*, quod Comes Oldenborgensis inde ab Anno 1612. à S. Cæsarea Majestate Principibusque Electoribus petere atque exorare cœpit rationibus, partim falsis (*inopem se, miserum atque in summâ necessitate, aggerum exstructione, versari: in Vesarim jus sibi competere: S. Romani Imperii extremos fines contra dubios finitimos tueri ac defendere, &c.*) partim odiosis (*Avum suum quibusdam è Fœderatis Provinciis, quò Principibus Austriacis obsequeretur, bellum intulisse; Sese vestigia Majorum suorum premere eademque pressurum: vectigal hoc Belgis, ut qui maximè per Vesarim merces avehunt atque advehunt, molestissimum fore: ac Retorsionis, quam vocant, rationem habiturum, eò quod S. Imperii subditi omnis generis vectigalibus, tributis, oneribus queiscumque, (quum tamen falsum sit, ullo S. Imperii subdito majora quam indigenis onera imperari) aliisque modis vexentur.*) Comes Anno 1623. quasi concessionem vectigalis impetraverat: at *salvo jure tertii*, sub conditionibus ac limitationibus, quæ concessionem, speciatim verò quæ in Vesarim jus spectant, relegant, cui fundamento petitionem atque exorationem suam superstruxerat: in specie autem atque expresse S. Cæsarea Majestas Sua Anno 1640. Comiti demandârat, ut

Summum sibi in Vesarim jus competere ante omnia demonstraret. Id verò Comes cum neglexisset, neque in æternum probare posset, (quum Jurisdictio illa Bremensium Civitati competat, juxta Quingentorum Annorum privilegia ac possessionem) neque viâ juris Negotium Se conficere posse confideret, Osnabrugis, durantibus hisce Comitibus, *fraude* ad id operam dedit, ut eadem hæc Instrumento Pacis infererentur, quò in Pace confirmandâ munera ac gratiæ referantur illi, *qui ne minimum quidem belli sumptum fecerat*, verum loca sua libera pro libitu vectigalibus oneraverat, eoque medio opes divitiasque comparaverat; idque ut *præter omne jus* hancce Reimpub. Ejusdemque Socios odio prosequeretur atque opprimeret, annonæ quinetiam caritatem ac novos tumultus concitaret, vectigal hoc exigeret, neque tempore belli omnia vectigalia atque onera imperata Pace cessarent: verum ut præsens hoc è contrario, omnium maximum minimèque ferendum onus, de quo etiamnum controvertitur, Pacis occasione introduceretur.

Dominus Meynersvicius vicesimo & septimo die Maji per literas indicabat, Se, juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. mandatum decretumque literis Eorum decimo & sexto die hujus Mensis expressum, vicesimo & quinto die hujus Mensis apud D. Trautmansdorpium omnem operam impendisse, ne Comiti Oldenburgensi, respectu prætensi Vefariensis vectigalis, adversus Bremensium Civitatem ulterius quisquam faveret, verum id Negotium in iis terminis relinqueret, in quibus juxta S. Cæsareæ Majestatis decretum quarto die Aprilis 1640. commissionemque de eo datam positum ac constitutum fuerat.

Summè dictus Legatus Præpot. D. D. Ordinum Gener. Intercessionem summâ verborum magnificentiam cum accepisset, respondit, summo Se studio medium inter utramque Partem excogitasse, quibus addidit, si Præpotent. D. D. Ordinum Gener. tanti interesset, ut merces Incolarum Subditorumque suorum per Vesarim devehentur, Bremensium Civitati Autores essent, ut bis centena supra quinquaginta Imperialium millia à Se proposita, æquis terminis exsolvenda, offerrent, supradictaque Civitas Præpotent. D. D. Ordinum Gener. arbitrio Judicioque Negotium hoc deferret; quinetiam supramemoratus Comes Oldenburgensis, qui hæctenus non infra quinquies centena Imperialium millia petiit, eo induceretur, eoque modo discrimen tolleretur, è cujus dissensionis continuatione *novas molestias ac difficultates* S. Romano Imperio orituras prævidebat, quum supradictum Comitem Oldenburgensem in Germaniâ Fautores ac Patronos suos habere (quibus autem technis rationibusque falsis, supra commemoravi) & plerorumque Principum favore sustentari animadverteret, quibus Suecorum Regina, plurima à Bremensium Civitate petens, Sese facillimè adjungeret.

Bremensium quoque Civitatem Hassiæ Land-Gravii cæterorumque Principum Electorum ac Principum, omnium quinetiam Civitatum Imperialium & Hanseaticarum, aliorumque favore ali: quod si vero res, eo quo dictum est modo, componi nequeat, Se id effecturum, quò *Negotium in judicio ac mandato S. Cæsareæ Majestatis terminaretur.*

Hollandiæ autem Deputati Gallorum animos bello plane deditos credentes, propter iniquum planè atque absurdum Gallorum agendi modum, qui propter veterem Societatem initosque Tractatus nimiam, (uti existimabant) familiaritate
ute-

utebantur, indies magis magisque Paci Sese dedere, & à Gallis abhorrere cœperunt; id cum Hispani persentiscerent, utrumque clanculum fovebant.

In hunc finem, nomine locoq; Hispaniarum Regis, Hagæ perpetuò manserat, cujus supra quoque mentio facta fuit, *Philippus le Roy*, quanquam Dominus *Servientius*, ut eum hinc abigeret, quemadmodum Dominum *de Brun* averterat, nervos suos sapius intendit.

Idem Dominus *le Roy* Mense Majo iter instituit, Archiduci expositurus; quandoquidem *Præpotent. D. D. Ordin. Generales*, ac præsertim *Hollandiæ Ordines* (non obstantibus crebris Gallorum adhortationibus) Copias nequaquam educere, ac proinde tacitè salutem Copiarum educationem denegare sive Inducias terrâ concedere decreverant: ut simile quid, respectu Navigationis ac Commerciorum, ab Hispanis præstaretur, æquum justumque esse: præsertim in *Oris Flandriæ Maritimis*, siquidem ab *Ostenda* aliorumque *Flandriæ Portuum maritimum Incolis maximum Belgis damnum inferebatur*. Quum autem Hispaniarum Rex in *Oris Hispanicis* ejusmodi quid præstandum esse diplomate divulgasset; tanto minus omnis hostilitatis actuum cessationem in hisce *Oris* concedere gravabantur.

Summè dictæ Regiæ Majestatis Legatus *D. Servientius*, simulac ei Negotium hoc suboluisse, sequens Memoriale tradidit.

Regis Christianiss. Legatus, cognitoperceptoque Neutralitatem, quam vocant, sive Inducias Mari à communibus hostibus proponi ac serio peti, *Præpotent. D. D. Ordines Generales* ejusmodi propositionem acceptasse, persuadere Sibi neutiquam potuit, utpote quæ Tractatibus Fæderationum directè contrariatur, qui Tractationes ejusmodi absque communi consensu inire vetant, quæque insuper adversus ea omnia, quæ non modo in *Præpotent. D. D. Ordinum Concilio generali*, verum etiam in *Concilio Nobilium ac Potentium Ordinum omnium reliquarum Provinciarum* sapius decreta fuerunt, impingit: quorum virtute Regiæ Majestatis Ministris ac speciatim supradicto Domino Legato indicarunt, Inducias cum Hostibus communibus non nisi eodem tempore à *Galliar. Rege & Præpotent. D. D. Ordinibus Gener.* idque post Ratificationem utrinque traditam componi debere: Nihilominus tamen præmemoratus Legatus, ne officio Suo deesse videatur, simul etiam quò Majestati Sux eorum, quæ in re tan difficili eveniunt, rationem reddere possit, *Præpotent. D. D. Ordines Gener.* quæcumque super hoc Negotio proposita & transacta sunt, Ipsi exhibere non dedignaturos sperat atque confidit. Interea fretus Fæderationis vinculo etiam atque etiam rogat, ut *Præpotent. D. D. Ordines Gener.* Tractationem, occceptam fortè, differre dignentur, usque dum incommoda, quæ ex hoc Negotio ad Majestatem Suam redire possent, indicârit, sicque tandem conjunctim de ea re decernatur.

Id quum *Præpotent. D. D. Ordines Gener.* perlegissent, sequentia responderunt.

Fœderati Belgii *Præpotent. D. D. Ordines Generales*, viso perpensoque Memoriali, à *D. Comite Serventio*, *Christianiss. Regis Extraordinario Legato*, Scriptis tradito, de propositione ac petitione, quam à Communibus Hostibus factam atque institutam præsupponit, Neutralitatis, quam vocant, sive Induciarum Mari, Sese hæctenus materiæ supradicto Memoriali contentæ ignaros declarant. Datum in *Præpot. D. D. Ordinum Gen. Hagæ-Comitis*, decimo & quinto die Iunii, Anno 1647.

Interea tamen, quum præmemoratus Dominus le Roy secretam armorum suspensionem promovere non destitisset, Declaratio Archi-Ducis Leopoldi, ipsius Autoritati, à Rege in hunc finem per D. D. Ordinum Consiliarios ipsi datæ concessæque Bruxellis superstructa, à summememorato Archi-Duce subsignata tandem in lucem prodiit; cujus utriusque exemplum tale est.

Leopoldus Guilielmus, Dei gratiâ, Archi-Dux Austriæ, Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtenburgi Dux, Militiæ Hierosolymitanæ Moderator Supremus, ex ordine B. M. Teutonico in Borussia, ejusdem in Germania, Italia, locisque trans Mare sitis Curator Supremus, Argentorati, Halberstadii, Patavii, Olmitiique Archi-Episcopus, Ducatum Herschveldii & Ludæ Monasterialium Præfectus, Tirolia & Goritiæ Comes, &c. Belgii Provinciarum Burgundiæque, &c. Gubernator.

Quandoquidem summâ Dei benignitate Pacis Tractatus eo usque promotus sit, ut, quantum ex indiciis omnibus & singulis colligi potest, prope adsit tempus, quo Christianus orbis tam cruento hoc ac diuturno bello liberetur, atque de ejusdem cessatione Majestas Sua tantoperè semper laborarit, ut etiamnum omnia, quacunque in ipsa sita sunt, conferre non recuset, Idcirco Nos, Regis Nostroque Nomine, magis magisque in hoc Negotio cooperari volentes, & quò tanto magis bona hac intentio promoveatur, statuimus ac decrevimus, idque propter certas rationes, declarare, nolle Nos instituire, neque ut instituantur atque perpetrentur velle, primò Mari, ulli hostilitatis actus adversus Fœderati Belgii incolas: ac proinde interdiximus ac prohibuimus, quemadmodum per præsentis interdicimus ac prohibemus, omnibus Admirallis, Vice-Admirallis, Ducibus aliisque Præfectis ac Sociis navalibus, cujuscunque tandem sint conditionis, ne ullum hostilitatis actum, ullumve incommodum aut moram præmemoratis Vnitarum Belgii Provinciarum subditis inferant atque injiciant. Datum in Castris ad Armenteriam, decimo & quinto die Junii 1647. Subsignatum erat, Leopoldus Guilielmus, pauloque infra, jussu ac mandato Celsitudinis Suae, Notatum erat, Vereycken, obsignatum sigillo Regio.

Exemplum literarum Auctoritatis D. Philippo de Roy datæ concessæque.

Leopoldus Guilielmus, Dei gratia, Archi-Dux Austriæ,
Dux Burgundiæ, &c.

Quam Pacis Tractatio inter Regem, Dominum Nostrum, ab una, & Fœderati Belgii Præpotent. D. D. Ordines Generales, ab alterâ Parte, Monasterii eousque promotæ deprehendatur, quemadmodum ex Tractatu ea de re instituto atque à Plenipotentiaris eorundem subsignato liquet, atque ad salutem Securitatemque non tantum Belgii Provinciarum aliorumque finitimorum, verum etiam totius orbis Christiani faciat, tam bonum sanctumque opus sub finem impletionis neutiquam impediri aut quacunque tandem de causâ produci, aut prætextu, maximè autem hostilitatis, quæ interea utrinque exerceri possit; Nos itaque, omnia

conferre volentes quæ à Majestate Sua Nobisve expectari aut desiderari possent, freti personâ, fidelitate, providâ animi circumspeditione & in rebus gerendis experientiâ D. Philippi de Roy, Domini in Ravels, Consilarii & Grapharii bonorum atque Ararii Majestatis Suae, tributorum à Gallis exsolvendorum Curatoris Supremi, &c. Ipsum deputavimus ac per presentes deputamus, omnimodam ac plenariam potestatem dando ac concedendo cum supradictis D. D. Ordinibus Generalibus inter Majestatem Suam Tractatum Induciarum terrâ Marique contrahendi, concludendi ac confirmandi ad id tempus, eâque formâ, quæ ipsi commodissima videbitur, Nosque, si presentes adessemus, contrahere, concludere ac confirmare Ipsi possemus; omnia denique transigendi, quæ Conclusioni ac Confirmationi Induciarum ullo modo inservire poterunt, licet hisce tam dilucidè expressa non essent. Bona fide atque verbo Principe digno spondentes ac promittentes, quacumque à supradicto Domino de Roy in hoc Negotio acta, transacta & confirmata fuerint, ea Nos grata, rata firmaque habituros, atque inviolabiliter observaturos, neque ullâ ratione, sive directâ, sive indirectâ, contraventuros, quin etiam si opus sit, eadem hæc ut à Rege confirmentur ac ratihabeantur, curaturos esse. Dabantur Bruxellis, jussu ac Nomine Nostroque sigillo secreto, quarto die Maji 1647. Notatum erat, Ro. Vt. subsignatum Leopoldus Guilielmus, obsignatum sigillo Celsitudinis Suae: paulo infra scriptum erat, jussu ac mandato Celsitud. Suae; Notatum, Vereycken.

Quò autem hæc armorum Mari suspensio Provinciarum Deputatis indicaretur, ad D. Præsidentem istius hebdomadis Dominus de Roy se contulit; quem, ut eam comportaret atque in Concilio exhiberet, unicè rogavit: sed de eo Negotio multi sermones ultro citroque habebantur, è quibus facile perspici poterat, eum privatâ hujusce Tractationis ignarum fuisse. Tandem verò exorari sese passus fuit, eamque in Concilium Præpot. D. D. Ordinum Gen. pertulit, cujus membra nonnulla aut reipsâ Negotium hoc latebat, aut quæ in Negotio hoc latere volebant. Quocirca de suspensione illâ, vicesimo & nono die Junii, nihil aliud Decretum fuit, quam quod ejus exemplar Provinciarum Deputati petierint, fusius de eâ re acturi sententiamque dicturi.

Resque eo in loco relicta fuit: namque hæc Declaratio plurimis gravissima accidebat, quanquam, ne cum Gallis hæctenus cultæ Societati stupor injiceretur, aliter placere non poterat, multò minus, sive Scripto, sive Decreto, lætitiæ ullam demonstrationem instituere licebat.

Quapropter istius rei neque Scripta, neque Decreta ulla exstare comperiuntur.

Nihilominus tamen credendum venit, quidquam super eodem Negotio alicubi Actis publicis diurnis insertum fuisse, quo tantum Negotium utrinque compositum ac confectum fuit. Haud longè enim post omnes hostilitatis actus utrinque mari cessabant, hujusce Reipub. naves bellicæ in patriam revertebantur; quæ in portibus erant, in mare non amplius evehebantur, naves tam in Hispaniâ quam in Flandriâ direptæ (quarum haud exiguus erat numerus) liberæ dimittebantur; captivi utrinque libertati restituebantur; Portus Flandriæ maritimi navibus Præfidiariis non amplius asservabantur; naves halecariæ, seu quibus haleces capiuntur, reliquaque Navigia piscatoria liberè secureque in Mare immittebantur. Quod autem in hoc Negotio præcipuum & maximum fuerat, Zelandi, quanquam nonnulli eorum, quæ supradicta sunt, fraudis ac perfidiæ loco habe-

bant, primi Commerciorum Suorum commodum hac armorum suspensione maximoperè promovebant, quæ intra Regis Hispaniarum Portus Flandricos alii in ipsam Hispaniam asportabant. Quamvis autem beneficium hoc Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus obtrusum quasi videbatur, singuli tamen in Suum commodum & lucrum eo uti non dubitabant, ac proinde Præpot. D. D. Ordines Gener. idem faciendo tanto beneficio respondere tenebantur.

Sub finem hujus Mensis Fœdus Securitatis ulterius promoveri cœptum fuit: quo etiam Cataloniam, non vero plura ejusmodi loca, comprehendere Sese velle Provinciarum Ordines indicabant: & quo finis hisce rebus poneretur, varii Domini delegati sunt, qui totam hanc materiam in formam Tractatus redigerent, Domino Servientio exhiberent, & si forte acceptaret, deinde difficultates examini subjicerent; quod ut commodius perficiatur, Hispanorum Legatum Monasteriensem admittere necessarium erit.

Vicesimo & octavo die Junii literæ à Duce la Tremoville perferebantur, quibus Majestatem Suam permisisse sibi ajebat, ut Concilio Monasterii exhiberet atque ob oculos poneret notissimam justissimamque jurisdictionem, quam sibi per Fredericum Arragoniæ Regem, Tritavum Suum, in Regnum Neapolitanum competere asserbat: quapropter, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris commendaretur, petiit; neque ei denegatum fuit.

Talmuntii Princeps hac ratione fretus, titulo Principis Tarantæ Semetipsum insigniebat, impressâque Declaratione juris Sui rationes ubivis indicabat.

Quo pacto Provinciarum Deputati in Negotio Garantæ seu Securitatis, Gallis præstandæ, convenerint, ex sequentibus liquet. Quod scilicet quarto die Julii post prandium, præsentè Celsissimo Arausionensium Principe, iteratâ deliberatione perceptâque ejusdem prudentissimâ sententiâ de Negotiis Scriptisque prodictis collationibus institutis super Fœdere Securitatis, ab hoc Statu Gallis, ac vicissim ab eodem Regno huic Statui præstando, secundum Acta publica de eâ re instituta (in Tractatu, de quo postea, expressa) & secundo hujus Mensis die in Concilio D. D. Ordinum tradita ac perlecta à Domino de Gent, aliisque Eorundem Deputatis, vi Decreti atque Auctoritatis vicesimo & octavo die Junii, proximè elapsi, datæ concessæque, visum decretumque fuit declarare, ut supradicta Acta *sub finem reliquorum infererentur*, ac proinde, tanquam Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Decretum de Fœdere Securitatis, confirmata Comiti Servientio Regis Galliar. Extraordinario Legato à supradictis Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatis, qui cum ipso antehac egerant, exhiberentur, qui summedicti D. Legati adhæc responsionem perciperent; si autem eveniret, ut Sese Præpotent. D. D. Ordinum Gener. sententiæ supradictæ accommodaret, mutuo consensu in Tractatum commutaretur: quod si verò præmemoratus D. cum eâ se componere inque ea acquiescere nollet, aut si, eo se accommodante & sequenturum ad hæc Tractatum accipiente, Pacis Tractatus Galli differrent, ut *tali casu* Pacis Tractatio Nomine locoque Præpot. D. D. Ordinum Gener. cum Hispanis *seorsim atque absolute* concluderetur ac confirmaretur, eâ tamen lege ac conditione, ut Hispani Gallis præstare tenerentur, *quacunque Galli, Hispanos antehac concessisse, probarent, porro etiam, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris, Monasterii commorantes,*

tes, huic omnes suam operam darent, quò summedicto Regi Galliar. in Punctis, de quibus
lis ac contentio inter Ipsum & Hispaniar. Regem existit, a quibus conditionibus satisfiat.

Porrò etiam Præpotentes D. D. Ordines Gen. constituerunt ac decreverunt,
ut Societati India Occidentalis sufficiens subsidium à Præpotent. D. D. Ordinibus
Gen. expenderetur, deque eo quamprimum sine ullâ temporis jacturâ per eos-
dem Præpotent. D. D. Ordinum ad Societatis Indiæ Occidentalis Negotium De-
putatos Tractatio optima institueretur atque ad peroptatum finem perduceretur.
Tandem Præpotentes D. D. Ordines Gener. Celsissimo Arausionensium Prin-
cipi, quod supradictis magni momenti Consiliis, Deliberationibus ac Conclu-
sionibus interesse dignatus fuerat, gratias maximas egerunt. Ordinarii atque
Extraordinarii Zelandiæ Deputati proponentes propiorem suam sententiam su-
per Tractatu Securitatis, cum Gallis ineundo, nec non super Punctis illis, quæ
Nobiles ac Potentes Hollandiæ & West-Frisiæ Ordines proposuerant, nihil sibi
præterea, quæ antehac proposuerant, à D. D. Deputantibus Suis jussum manda-
tumque esse ajebant; sed verò visa reliquarum Provinciarum Ordinum inclina-
tione debitoque modo perpensa prudentissimâ Celsissimi Arausionensium Prin-
cipis sententiâ, simul etiam quò tam diuturnæ, de Securitatis Fœdere, deliberatio-
nis finis unanimi consensu obtineatur, D. D. Deputantium Suorum *consensu salvo*,
neque aliter visum sibi esse declarare, sese Specimen Securitatis Fœderis, à Præ-
potent. D. D. Ordinum Gener. Deputatis confirmatum & secundo hujus Mensis
die in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. traditum, accipere, consti-
tuere ac decernere, ut D. Comiti Serventio exhibeatur, de eo cum Celsitudine
Suâ agatur atque eidem denique insistatur, eâ lege tamen, ut supramemoratum
Specimen Securitatis eousque extenderetur, ut, si forte Galliæ Regnum invade-
retur atque opprimeretur in iis locis, quorum mentio hoc Securitatis Tractatu
facta non esset, Præpotent. D. D. Ordines Gener. plenissimè ostenderent, sese
amicitiam, Fœdera atque illius Regni commoda in pretio habere: quod si autem
Comes Serventius in præsentis hoc *Securitatis Fœdere* neutiquam acquiesceret, sive
acquiescens Tractationis cum Hispanis confirmationi moram injiceret, ut tali
casu declararetur, Præpotent. D. D. Ordines Gener. *seorsim atque absolute* Tracta-
tionem cum Hispanis concludere statuisse ac decrevisse, eâ tamen conditione, ut
Hispani Gallis præstare tenerentur, quæcunque iisdem, durante Tractatione hac,
obtulerant ac præstituros se promiserant, absque ullâ cujuscumque tandem rei
exceptione, utque pro Gallis laboraretur, quo in Punctis utrinque dubiis Ipsis
satisfiat; quod si verò Hispani ea, quæ concessa atq; oblata fuerunt, denegarent, ne
tali casu Pacis Tractatus institueretur, sed verò bellum, usquedum concessis ac
promissis starent, continuaretur. Zelandiæ verò Deputati, quum se mandatis
D. D. suorum Deputantium destitutos cernerent, in idem quoque sese consen-
tire declarârunt, hac expressa conditione, ut *Societati India Occidentalis re ipsa ac suf-
ficienter* à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. juxta ordinem traditum succurre-
retur, idque antequam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum Mo-
nasterium delegarentur, secus si fiat, decretum hoc non fore decretum. Domini
D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis ad decretum supra expressum, in quantum
Securitatis Fœdus concernit, declarârunt atque Actis Publicis diurnis inferi curâ-
runt,

runt, sese in supradictam conclusionem, prout sonat, neuiquam consentire, verum iudicârunt ac responderunt, super Securitatis Specimine, secundo die hujus Mensis tradito, cum D. Comite Serventio ad minimum actum, inque eo, ut & in subsidio aliisque Punctis, de quibus necdum conventum fuit, satisfactum esse oportuisse: Gallix quoque commoda firma atque immota esse, Hispanosque rationum armorumvè pondere eò adduci debuisse, idque ante Pacis Tractationem inter Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Hispanos confirmatam, ac proinde non sese in *separatam* cum Hispanis *Tractationem* ullo modo consentire, quam supradicti D. D. Deputati, propter rationes sæpius memoratas, Unitis Belgii Provinciis noxiam ac perniciosam fore iudicabant.

Frisiæ Deputati, cognitâ perceptâque sententiâ Zelandiæ Deputatorum, quâ declarabant expositionem sententiæ suæ Provincialis, salvo D. D. Deputant. suorum consensu, non habendam esse pro sententiâ, nisi reliquarum Provinciarum Ordines cum de Specimine *Securitatis*, tum de conditione à D. D. Deputatis Hollandiæ proposita, D. D. Deputantium suorum consensu salvo decernant: unanimi porrò consensu exemplisque reliquarum Provinciarum Ordinum, quæ itidem in mandatis hoc negotium non acceperant, visis, maximis quoque incommodis, quæ tali Rerum Statu hisce Provinciis imminere videntur, quæque, si plus temporis consumatur, necessariò inde orientur, animo revolutis, constituerunt ac decreverunt, ut Specimen Securitatis, sex Articulis comprehensum, prout sonat, absque ulla additione confirmaretur, utque, eodem hoc modo approbato, omnes ultiores extendendi aut immutandi deliberationes cessarent. Porrò autem ut supradicto Specimine summè dicto Comiti Serventio omni cum humanitate ac rationum demonstratione exhibito, eodemq; hac in re non acquiescente, vel acquiescente quidem, verum *in contrahendo ac concludendo cum Hispanis tergiversante*, Præpot. D. D. Ordines Gen. cum Hispaniar. Rege seorsim atque absolutè concluderent, eâ lege ac conditione, ut Præpotent. D. D. Ordines Gen. effecturi sint, ut Galli ab Hispaniarum Rege obtineant conditiones, quascunque Regi Galliarum Monasterii jam concessit, deque reliquis difficultatibus inter summè memoratum Regem tollendis Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarii *omnem operam impendant, quæ confirmationi neuiquam obfutura est*, quò Galliarum Regi satisfiat, omnia verò sub Ratihabitione Nobilium ac Potentium Frisiæ Ordinum fiant, adeò ut, Iphis eadem hæc improbantibus, Decretum hoc respectu summè dictarum Provinciarum vim ac vigorem nullum habiturum sit: sic tamen ut neque D. D. Deputati omni Auctoritate ac Potestate prorsus destituti fuisse censeantur; quæ autem hisce insuper adjunguntur Societatem Indiæ Occidentalis concernentia, eorum respectu superioris suis protestationibus insistebant. Domini D. Deputati Trans-Yfulaniæ, Groningensium Civitatis Omlandixque, adhæc declarârunt ac Regestis inseri mandârunt, sese in conclusionem, super Negotio Securitatis institutam, non nisi D. D. Deputantium suorum consensu salvo, consentire.

Vi ac virtute hujus Decreti rursus cum D. Legato Serventio seria collatio instituta fuit: qui, quum animadverteret, finem hujus Negotii intensum, omnesque moras succisas iri, tandem faciles aures præbere cœpit; eos verò, qui Negotium hoc

hoc Securitatis ipsi offerebant & absolutam responsionem petebant, nonnihil reprehendebat, ac primo quidem *rem esse tanti momenti, ut deliberatione digna non immerito censeretur, ac proinde spatium cogitandi ad sequentem usque diem, qui foret decimus sextus Julii, postulabat.* Deinde, sed humanius paulo, respondebat, *frustrà novos Tractatus iniri, quum veteres non observentur: Hispanos varia loca oppugnare atque expugnare* (Landreceium Archidux hac ætate occuparat) *Præpotent. vero D. D. Ordines Gener. ne movisse se quidem, milites urbibus suis continuisse, perinde ac si bellum nullum gereretur nullusque Tractatus existeret, &c.* id cum in transitu quasi dixisset, ad Securitatis Tractatum rediit, sese insuper iis conditionibus Pacem inire ac confirmare neque Negotium diutius differre velle satis aperte indicavit.

Interim tamen Ordinum dissensionum ac non paratarum sententiarum super hac re assiduo certior reddebatur, ac proinde ne tantopere quidem accelerabat, ut Præpotent. D. D. Ordines Gener. Copias educerent effecturum sese etiamnum sperans. Quum verò spes hæc frustraretur (quanquam post ipsius discessum, Hispanis in Negotio *Ecclesiastico & Religionis* in Majoratu aliisque ejusdem conditionis Regionibus tergiversantibus, Hollandiæ Deputati Copias educturos sese simularent) his se accommodavit: quinimò jam aliquamdiu antè faciles aures præbisset, si idem constituissent, quod quarto die Julii, cujus mentio supra facta fuit, decernebant.

Christianiss. Regis Galliarum Legatus Tuillierius, fortè sub id tempus è Gallia redux, incundi ac confirmandi *Securitatis* Tractatus honore ac gloriâ gaudebat: Tractationem verò ad diem vicesimum & nonum Julii protrahebat.

Interea temporis Dominus Servientius, non minus quam Regiæ Sux Majestatis Sueciæ Residens, Spieringius, eo offendebatur quod Præpotent. D. D. Ordines Gener. præcipuè urgebant, nimirum, *ut Rex fidem daret se Fœderatis suis adversus Unitas Belgii Provincias auxilium nullum laturum esse.*

Utraque enim cum Suecia tum Portugallia Fœderationis vinculo Galliæ conjuncta erat: quemadmodum maximæ dissensiones inter Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Portugallos, maximè autem in Brasiliâ ortæ erant, & gravius bellum oriri poterat: eundem quoque ad modum cum Succorum Rege Præpotent. D. D. Ordines Gener. dissentire possent.

Omnes æquè pernoscere cupiebant, quinam Fœderatorum Nomine intelligerentur. Verum quandoquidem nullo modo obligabantur neque in eâ re speciâtim quemquam nominare ullatenus placebat, ac silentio (prout tali casu ac petitione fieri plerumq; debet) præteribant, Dominus Servientius tandem libere ac pleno ore declaravit Majestatem suam neminem Se excepturam statuisse, neque ullo modo sese vel Sueciæ vel Portugalliæ subventuram esse, licet adversus Regna illa Præpotent. D. D. Ordines Gener. arma sumerent: porrò etiam Majestatem Suam præsentem Tractatum constanter fideliterque observaturam esse.

Vicesimo & octavo die Julii reiteratâ deliberatione de relatione pridie à Domino D. à Gent cæterisque Præpot. D. D. Ordinum Gen. Deputatis instituta, nec non super Punctis inde promanantibus; visum decretumque fuit, ut Specimen Tractatus Securitatis neutiquam immutaretur, verum à prioribus Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatis supradictum Specimen Tractatus Securitatis

unà cum D. D. Extraordinariis Legatis Gallix concluderetur ac subsignaretur; càm tamen lege ac conditione, ut suprà memorati Domini *ante dictam conclusionem ac subsignationem* declararent, hanc esse Præpotent. D. D. Ordinum Gener. mentem ac sententiam, nimirum, ut, quod si nova bella oriantur, Navigationi ac Commercii harum Provinciarum, Earumque Subditis Mari Mediterraneo, per præsentem Securitatis Tractatum, nequidquam derogaretur, aut mora ulla injiceretur, utque supramemorati D. D. Legati rogarentur, ut declarationis hujus Memoriale conficerent atque servarent, operamque ad id darent, quò ejusmodi Acta declarationis in supradictâ Navigationis Commerciorumque Mari Mediterraneo libertate divulgarentur; porro ut Domino Oostervicio Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Ordinario in Galliâ Legato præciperetur, atque in mandatis daretur ut Præpotent. D. D. Ordinum Gen. de suprà memoratâ Navigationis ac Commerciorum libertate sententiam, eo quo par est loco ac modo, indicaret.

Exemplum Fæderis Securitatis tale est.

REx Christianiss. consilio Reginae Matris Suae, & Unitarum Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ordines Generales, cum ad propriam suam Securitatem, tum ad salutem atque incolumitatem Pacemque totius Christiani Orbis promovendam necessarium judicantes, ut Tractatus Gallis cum Hispanis, aut Fæderati Belgii Præpot. D. D. Ordinibus General. cum Hispanis ineundi stabilirentur ac confirmarentur: quum autem Majestas Sua & Præpotent. D. D. Ordines Gener. fideliter observare, quæcunque vi istorum Tractatum promissa fuerint, intendant, maximèque Ipsorum intersit, eadem hæc ab Hispanis fieri, Idcirco summo perè necessarium esse duxerunt, & quò magis confirmetur ac stabiliatur concordia, consensus mutuus, Fæderatio atque Amicitia quæ jam à tot Annis Gallis cum Fæderatarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. intercessit, in sequentes cautelas ac conditiones consentire, de quibus actum conventumque fuit à D. Abele Servientio, Comite *de la Roche & Aubiers*, Majestati Suae à Secretis, Extraordinario Majestatis Suae in Germaniâ & Fæderati Belgii Provinciis Legato, Plenipotentiaro Tractatus Pacis Universalis, nec non à Domino Casparo Còigneto-Tuillero, Equite, supradicti loci Toparchâ, Coursoniæ, Capellæ, Villepoti, &c. Barone, Majestati Suae à Secretis, Ejusdemque Extraordinario Legato in supramemoratis Unitis Belgii Provinciis, nomine locoque Regis ab unâ, ac D. D. Johanne à Gent, in Concilio summè dictorum Præpotent. D. D. Ordin. Generalium, Nobilium ac Potentium Gelriæ D. D. Ordinum Deputato, Johanne Mathenesio, Domino in Mathenesse, Rivier, Opmeer, Souteveen, &c. Gulielmo Boreelio, Equite, Domino in Duinbecken, Civitatis Amstelodamensium Consiliario ac Syndico, &c. Jacobo Veth, Civitatis Medioburgensium in Zelandiâ Consiliario ac Syndico, Gisberto ab Hoolkio, Civitatis Ultrajectensium Ex-Consule, Cornelio Hauboifio, Civitatis Suecanorum Consule, Johanne Beckio, Domino in Doornick & Trytenburg, Davenportiensium Civitatis Consule, Hieronimo Eybenio, Domino in Nyenhoven, Groningensium Civitatis Consule, Deputatis, nomine locoque; Præpot. D. D. Ordinum

dinum Generalium ab alterâ parte, vi literarum Auctoritatis, quarum Exemplaria sequentibus inferentur.

1. Primò conventum fuit, Regem Christianiss. obstrictum obligatumque fore Pacem dissolvere eamq; cum bello commutare adversus Regem Hispaniar. Cæsarem, aut alios quoscunque Domus Austriacæ Principes, si primi, aut conjunctim, aut seorsim, aliquas duntaxat Regiones aut loca, quæ Præpot. D. D. Ordinum Gener. Imperio subsunt, sive quæ tempore Tractatus Pacis Eorum prædiario milite tenebuntur, vel quæ vi ac vigore ejusdem acquirant, armatâ manu invadant atque obruant, quemadmodum etiam, si Rex Hispaniarum dehinc Tractatus conditiones omnes, aut earum ulla violârit ac transgressus fuerit, eâ lege tamen, si ex supradictâ aggressione, aut aggressionibus, vel violationibus *totalis dissolutio*, inter summè dictum Regem Hispaniarum ac summè memoratos Fœderati Belgii D. D. Ordines Gener. sequatur.

2. Summè dicti quoque D. D. Ordines Gener. promissis sese obstringent atque obligabunt, Pacem sese dissoluturos & cum bello commutatuos adversus Regem Hispaniarum, S. Cæsaream Majestatem, aut alios quoscunque Domus Austriacæ Principes, si primi, aut conjunctim, aut seorsim, ulla Regiones aut loca, in quæ Christianiss. Rex Imperium obtinet, aut quæ Pacis Tractatu Majestati Sux relinquentur, vel universo Gallix Regno, quibus etiam Pignarolla comprehendetur, ut & Roufilion & Lotharingia, inque omnibus Belgii occupatis locis, armatâ manu invadant: eâ conditione tamen, si ex supradicto hostilitatis actibus *totalis dissolutio* inter utrumque Regnum sequatur.

3. Summè memorati D. D. Ordines Gener. fidem quoque dabunt, universalem dissolutionem sese instituturos, quemadmodum supra dictum fuit, si tempore Induciarum, ad Annos triginta compositarum, quæ respectu Cataloniæ contrahentur, Rex Hispaniarum, S. Cæsarea Majestas, aut alii quicumque Domus Austriacæ Principes primi ulla duntaxat loca Regionis, cujus possessionem Rex Christianiss. supradicto Tractatu retinebit, invadant: quod si ejusmodi invasio totalem dissolutionem secum trahat.

4. Majestas Sua Regia & summè dicti Præpot. D. D. Ordines Generales, quò omnis defectus ac querelarum causæ, quæ de observatione præsentis Tractatus institui possent, præcaveantur, constituerunt ac decreverunt, ut ille, quem eorum primum modis locisque supra expressis Hostes aggredientur atque invadent, ubi alterum ea de re certiore fecerit, illi, quem non invaserint, antequam cum violatore palam dissolvere teneatur, operam dare integrum erit, quo invasio aut invasiones perpetratæ reparentur, ac conciliatio inter aggredientem & oppressum, sex Mensium spatio, instituatur ac promoveatur. At verò si supradicta invasionis aut invasionis damna è vestigio non refarciantur, ac supramemorata reconciliatio supradicto temporis intervallo instituta non perficiatur, is, qui ad arma necdum venit, eadem sumere, atque in Fœderati ac Socii sui gratiam adversus hostes dissolvere, simulac supra memorata sex Mensium dilatio elapsa fuerit, & absque ulla mora omnes hostilitatis actus adversus eos exercere, ut supra dictum est, tenebitur.

5. Et quò major consensus arctaq; Amicitia, quam in posterum inter Regnum

Galliarum & Fœderati Belgii Provincias intercedere semper oportet, summè dicta Majestas Sua fidem dat, nullis Se Fœderatorum suorum adversus Vnitas Belgii Provincias opem laturam esse: summè dicti quoque Præpot. D. D. Ordines Gener. nulli Socio subventuros sese vicissim spondent ac pollicentur.

6. Tractatus, antehac inter Regem Galliarum & Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Gener. conflati confirmatique, vim ac vigorem suum retinebunt, quo fideliter utrimque observentur, exceptis iis Punctis, quæ aut jam exspirasse, aut impleta esse deprehendentur, iis quoque, quibus per præsentem Tractatum quidquam derogatum, imminutum aut immutatum fuerit.

7. Conventum insuper conclusumque fuit, præsentem Tractatum non prius effectum suum consecuturum esse, quàm Tractatus Pacis inter Galliar. & Hispaniar. Reges Monasterii conclusus ac subsignatus fuerit.

His insertæ erant literæ Auctoritatis, concessæ à Rege Galliarum, datæ Parisiis secundo die Januarii, Anno 1644. à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. vigesimo & nono die Julii, Anno 1647.

Paulo infra: In quorum Testimonium Nos supradicti D. D. Legati ac Deputati, vi literarum Auctoritatis Nobis datæ concessæque, præsentem Tractatum solitis Nostri Sigillis signari, annulisq; Nostri Signatoriis muniri curavimus. Fidem insuper dedimus, Nos, intra duorum Mensium spatium post confirmationem supradictæ Pacis Tractationis inter utrumque Galliar. & Hispaniar. Regnum, aut, si fieri poterit, maturius, summè memoratæ Majestatis Regiæ ac Præpot. D. D. Ordinum Generalium Ratihabitionem solennibus formulis conscriptam tradituros esse. Dabantur Hagæ-Batavorum, vicesimo & nono die Julii, Anno millesimo, sexcentesimo, quadagesimo & septimo. Subsignatum atque obsignatum erat modo sequenti, Servientius, Tuillierius, J. à Gent, Johannes Mathenesius, C. Boreelius, Jacobus Veth, G. Hoolckius, C. Hauboysius, Johannes Beeckius, H. Eybenius.

Tractatu hoc modo confecto ac subsignato vicesimo & nono die Julii, Dominus Servientius omnes, qui subsignarant, ad prandium vocavit: at D. D. Deputati Hollandiæ (Mathenesius & Boreelius) venire recusarunt. Ratio hujus denegationis erat, quod Nobiles ac Potentes D. D. Ordines propterea succenserent, quod Dominus Servientius literas, Hollandiæ Ordines offendendi ergò, ad Provincias exararat. Quapropter etiam, cum à Præsidente proponeretur ut ordinario munere donaretur, soli Hollandiæ Ordines impedimento huic Negotio fuerunt.

Nulla autem postmodum à Præpot. D. D. Ordinibus mentio facta fuit earum difficultatum quæ inter Gallos & Hispanos necdum decisæ restabant: Dominus Servientius cum Domino Tuillerio (eo licet diutius hic commorante) trigesimo die Julii Præpotentibus D. D. Ordinibus in Concilio valedixit, intercessionem inter Portugallos etiam atque etiam commendavit, utque Portugallia Tractatu Monasteriensi comprehenderetur, aut saltem paucorum Annorum Inducias impetraret, petiit.

Dominus Servientius, his transactis, è vestigio Monasterium profectus fuit: Hol-

Hollandiæ quoque Ordines institerunt, ut Præpotent. D. D. Ordinum General. Plenipotentiarum quamprimum eò relegerentur: At verò reliquæ Provinciæ, atque ex iis maximè Zelandia petiit ac voluit, ut de auxilio, Societati Indiæ Occidentalis in agro Brasiliensi ferendo, certi quid constitueretur ac decerneretur. Subsequentibus autem diebus de Negotio Monasteriensi ac mandato Plenipotentiarum dando actum fuit; quæstio insuper incidit, utrum contrahendi confirmandique Mandatum foret *irrevocabile*: quinetiam, quum decretum esset ut Galliæ *æquis conditionibus* satisfaceret, dubium motum fuit, *quorum foret hoc dijudicare, num Provinciarum iudicio idem rursus committi oporteret.*

Sola fermè Hollandia opus promovebat, Zelandia verò & Provincia Ultrajectensis Negotio moram injiciebant, reliquæ intermediæ erant: adeo ut dicere liceat, durante atque in ipsa Monasteriensi Tractat. in *Regem Hispaniarum Summam Amicitiam atque Officia ab infestissimis ejus Hostibus collata fuisse*: omnium Regis Hispaniarum *Hostium* nemo tam diuturnum ac cruentum bellum, quam Præpotent. D. D. Ordines Generales, gesserant: Nulli quoque harum Provinciarum Ordinum majore, quam Zelandiæ Ordines, adversus Hispanos odio flagrabant. Quemadmodum tamen omnes Provinciarum Ordines, *ne in Societatem ac Fæderationem Potentiss. Galliæ Regni prolaberentur*, generaliter cum Hispaniarum Rege in Pacem consensiebant, *Hispanorum è Belgio ejectioni novissima nequaquam insistentes*, (cui Galli maximopere inhærebant, quodque Tractatibus, secundum literam sumptis, concessum erat) eoque pacto Hispanis commodissimam rei bene gerendæ occasionem præbentes. Eodem quoque modo sub idem tempus Zelandiæ Ordines maximum officium præstabant (casu licet ac præter opinionem, non verò quo in Hispanos ferebantur amore) illis, quorum corda paulo ante dentibus divellere ac discernere voluissent, Hispanis sc. compositioni cum Portugallis aures præbere recusando, ac præcisè volendo ut sex millia militum in Brasiliam mitterentur, quo Societatis Indiæ Occidentalis inque eâ viduarum, orborum, quinimò & Ministrorum Verbi Divini damna atque incommoda repararent & refarcirent.

Hoc Zelandorum adversus Portugallos ardore Hollandiæ Ordines in suum commodum utebantur, neque in supradictum auxilium consentire volebant, nisi Zelandia *pari passu* discessum, atque mandatum concludendi D. D. Plenipotentiarum daret atque concederet. Hisce satis magna fenestra aperiēbatur ad Pacem cum Hispanis seorsim ineundam, ad nuperrimè confirmati Securitatis Tractatus relegationem (de quo vide Articul. ult.) ac sufficientem veteris cujuscunque Amicitia, Societatis, & cum Gallis Fæderationis separationem atque dissolutionem.

Quo modo autem post varias altercationes res tandem composita ac decreta sit, ex sequentibus liquebit.

Septimo die Augusti, ab Extraordinariis & Ordinariis Zelandiæ Deputatis in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. dubiis quibusdam propositis ad ea, quæ decimo & octavo die Maji, proximè elapsi, de Punctis nonnullis propriis decreta fuerant, præviâ deliberatione ut supramemorato Decreto insisteretur, visum fuit, eâ lege tamen ac conditione, ut primo Puncto, stipulandum *Ius summum atque absolutum*, cum in *Ecclesiasticis* tum in *Politicis*, concernente, *alia-*

que loca ejusdem conditionis, ejusmodi loca intelligerentur, cujusmodi tertio Articulo septuaginta & trium Articulorum Monasterii confirmatorum expressa sunt, utque de *extensione terminorum ac limitum* in Flandriâ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum laborarent quo supradicta extensio obtineatur; quod autem ad reliqua dubia, quæ ab Extraordinariis atque Ordinariis Zelandiæ Deputatis movebantur, eorum omnium rationem habitam iri, ubi Pax inter Hispanos ac Præpot. D. D. Ordines Gen. extra mutationis aleam posita foret, ea conditione, ut sufficiens auxilium Societati Indiæ Occidentalis ferendum clarius definiretur ac certò constitueretur.

Decimo die Augusti, Punctis propriis aliisque Pacis Tractationem Monasteriensem concernentibus, quæ Decretis decimo & octavo Maji, & quarto die Julii, proximè elapsi, constituta sunt, transactis & confirmatis; præviâ deliberatione visum fuit, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum atque Extraordinarii Legati quamprimum Monasterium iter instituerent, *plenissimâ atque absolutissimâ Auctoritate muniti* Tractatus Pacis juxta supradictum Decretum concluderent, insuper etiam, ne supramemorata Decreta ullo modo absque *unanimitate omnium Provinciæ consensus* immutarentur; ac proindè Societati Indiæ Occident. concederetur atque constitueretur, *nummorum, militum ordinisque* auxilium; nummorum, non tantum *tercentenorum Florenorum millium* primâ, verum etiam *tercentenorum millium* summa alterâ vice, juxta antecedentia Decreta, insuper etiam æqualis summa è reliquis *centenorum Florenorum millibus* antè dictorum *quinquies supra decies centenorum Florenorum millium*, quod si supramemorata Societates necessitas idem postulare videretur. Ad hæc quoque decernebatur, ut præviâ Celsiss. Arausionensium Principis communicatione, sex militum millia è Fœderati Belgii urbium stationibus, ejusdem stipendio, Anni spatio deligerentur, utque præviâ supradicta communicatione à D. D. Huygenio aliisque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Commissariis primis supramemorati milites cogerentur, quò citissimè in Brasiliam trajicerent, porrò ut Negotia subsistentiæ, modi dictionis ac compositionis supradictæ Societatis à supra memoratis Præpotent. D. D. Ordinum Commissariis promoveri possent, qui id unice rogantur, ut in eo Negotio perseverent, usquedum ad peroptatum finem perductum fuerit.

Die autem decimo & tertio Augusti, præsentè Celsissimo Arausionensium Principe, Decreto decimi diei hujus Mensis, Pacis Tractationem Monasterii institutam, nec non Societatem Indiæ Occidentalis concernente, rursum proposito, cognito quinetiam de his rebus perceptoque prudentissimo Ejusdem Consilio ac Sententiâ, Præpotent. D. D. Ordines Gener. supradictum Decretum confirmârunt, quemadmodum per præsentès confirmabant; præmemorati Decreti progressu non obstante, visum tamen fuit Nobiles ac Potentes Frisiæ Ordines per literas rogare ut huic Conclusioni, in quantum supradictæ Societatis Indiæ Occidentalis Negotium ipsos concernebat, annuerent: adhæc Dominus Hauboyfius, ut proprio suo studio coram D. D. Deputantibus Suis Præpotent. D. D. Ordinum Gen. sincerum in Negotio Societatis Indiæ Occidentalis animum indicare dignaretur, ab iisdem unice rogabatur; in quem etiam finem literis Auctoritatis à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Celsissimoque Arausionensium Principe muniebatur.

At verò D. D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis declarârunt, Sese ejusmodi Conclusionem in Mandatis nequaquam habere, ac proinde in eam consentire neutiquam posse, neque Pacis Tractatum cum Hispanis, nisi juxta Tractatus cum Galliar. Rege compositos, iniri ullo modo oportere, ac perinde Hispanos Gallis relinquere debere, *ea loca, quorum possessione idem, tempore Confirmationis Tractatum Pacis inter Gallos & Hispanos, gauderent, &, quæcunque à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentariis subsignarentur, veri Tractatus effectum non habitura,* antequam Præpotent. D. D. Ordines Gen. & Galliar. Rex cum Hispanis eodem tempore transegissent, eorumque Tractatum Ratihabitiones traditæ forent, insuper etiam Securitatis Tractatus, inter Christianiss. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. initus, ante Tractatus Confirmationem Hispanorum Plenipotentariis exhiberetur.

Sæpius antehac commemoravi, Regis Galliar. Legatum D. Servientium in Suo, tam scripto quam typis divulgato, Memoriali, quosdam è D. D. Plenipotentariis offendisse. Hollandiæ autem Ordines id sine ratione atque ullâ specie factum comperientes, D. D. Mathenesio & Heemstedio sequentia Acta, ut vocant, tradiderunt.

Nobiles ac Potentes Hollandiæ & West-Frisiæ Ordines, cognitis perspectisque ,,
indies summis ac fidelissimis officiis, quæ D. D. Mathenesius & Heemstedius, ,,
Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentarii, in Pacis Tractatione Mona- ,,
sterii præstiterunt, quo commissum sibi munus exequerentur, atque hujusce ,,
Reipub. commodum magis promoverent, insuper etiam perceptâ enarratione ,,
ac defensione ab ipsis institutâ adversus ea, quæ D. Comes Servientius Regis ,,
Galliar. Legatus publicis ac postmodum impressis demonstrationibus, quò Eof- ,,
dem criminis alicujus insimularet, allegare atque inferre conatus fuit, omnibus ,,
denique ac singulis diligenti examini subjectis declarârunt, ac per præsentis de- ,,
clarant, præmemoratos D. D. Mathenesium & Heemstedium simul ac seorsim sese ,,
ut fideles hujus Reipub. nec non Hollandiæ West-Frisiæque Ministros gessisse, ,,
nec quicquam reprehensione dignum commisisse, contra vero eos graviter egisse, ,,
quæ Fœderatis Belgii Provinciis maximo commodo esse possunt, idque summo ,,
Præpotentium D. D. Ordinum Gener. applausu, qui pro officiis præstitis maxi- ,,
mas ipsis gratias agunt, volentes ac mandantes ut in munere suo continuent occe- ,,
ptumque negotium ex sententia cõficiant, ac proinde Præpot. D. D. Ordines ,,
Gener. omnia ipsis committunt, propter singularem fiduciam quam in eorum ,,
provida animi circumspectione, fidelitate ac benevolentia, qua Nos Nostrasque ,,
res hæctenus prosequuti fuerunt, positam sitamque habent. Quocirca Præpot. ,,
D. D. Ordines Gener. fidem dant atque pollicentur, Sese supradictorum Plenipo- ,,
tentiariorum *famam dignitatemque* adversus unumquemque protecturos ac defen- ,,
suros, utque pro fidissimis Ministris atque huic Reipub. deditissimis ubique ha- ,,
beantur, ad maximam eorum securitatem tranquillitatemque, curaturos esse. ,,
Dabantur Hagæ-Batav. sub magno nostro sigillo hisce appenso, decimo & quin- ,,
to die Augusti, Anno 1647. Notatum erat, I. Catzius. In Spatio autem, Jussu ,,
ac mandato Præpot. D. D. Ordinum Gen. subsignatum erat, Herb. Beaumontius, ,,
obsignatum sigillo magno in cerâ rubeâ, è duplici filo serico pendente.

D. D. Ple-

D. D. Plenipotentiarum vicesimo & tertio die Augusti Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. valedixerunt: Monasterium autem cum venissent, Hispanos in Tractatione subfrigidos aliquantulum repperunt. Penderandæ Comes, in ædibus binas horas extra urbem sese detinens, aquis Spadanis in sanitatem suam utebatur. Causa hujus refrigerationis erat, quia Archi-Dux, contra Gallos in Belgio multum evicerat: neque ipsos latebat, *Securitatis Tractatum* cum Domino Servientio initum, ultimo Articulo clausulam continere, quæ universum Securitatis Tractatum interea dissolvere atque evertere posset, Hollandiam insuper, Provinciarum omnium Principem, Pacem poscere. Cum autem Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum juxta Instructionem novam, cujus mentio facta fuit in Decretis septimi, decimi & decimi tertii die Augusti, nova quædam proposituros sese dicerent; Hispani demirari cœperunt ac dixerunt, *Sese à Rege accepisse Ratihabitionem eorum, quæ Monasterii Confirmata fuerant, ac vicissim Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ratihabitionem desiderasse, promptos ac paratos sese esse, ad omnia illa, quæ antehac concesserant, Gallis relinquendum.*

Deinceps quoque Penderandæ Comes retulit, sese cum Civitatibus Hanseaticis confirmasse atque iniisse Tractatum Navigationis liberæ, de quo quid sententiæ Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. esset, Plenipotentiarum jam ante rogârunt: ut ex sequentibus magis liquebit.

Civitates Hanseaticæ in Germaniâ, maximè autem Lubecensium, Bremensium & Hamburgensium Civitates, Tractatum renovatione ac redintegratione, Fœderati Belgii Provinciis Fœderationis vinculo conjunctæ, sæpius instituerunt, ut ineundâ conflandâque cum Hispanis Pace comprehenderentur. Quâ in re Hollandiæ Deputatis, sive Commerciorum zelo, vel quòd sciri non poterat quid per id vellent (quemadmodum etiam antehac eadem de causâ Præpotent. D. D. Ordines easdem Civitates Paci inter Sueciæ ac Daniæ Regnum Anno 1645. conflata includere gravabantur) præcipue iis obfuerunt. Augebatur etiam hoc gravamen, quum deinde Eadem Civitates *per Me* etiam atque etiam rogarent, ut in Tractatu cum Hispanis ineundo cum Fœderato Belgio in Navigatione liberâ in Hispanias & Hispanorum Regna eorumque oneribus atque immunitatibus & Privilegiis juxta haberentur: præsertim quum non necessarium esset, ut, si quidquam in hujusce Reipub. Incolarum atque Mercatorum commodum peti- tum obtineretur, alii extra Fœderati Belgii Provincias ejus continuo participes fierent. Ad hæc respondebam, Hispanos non modo ejusmodi coæquationem Civitatibus Hanseaticis, verum etiam plura, quam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. concedere velle, idque ob rationes ejusmodi, quæ capi facillè possunt: quum credibile non esset, ab Hispanis impræsentiarum nimium, inæqualitate Navigationis liberæ, adauctas iri: ac proinde Præpotent. D. D. Ordinibus metuendum fore, ne, si *æqualitatem* hanc non concederent procurarentve, supradictæ Civitates Hanzeaticæ *seorsim* ab Hispanis majora præ hujusce Reipub. Incolis commoda impetrarent atque obtinerent. Quum considerandum merito veniat, Civitates illas, præsertim Lubecensium ac Dantiscanorum aliaque Oppida Oceano vicina, in Hispaniam Commercia importare ac præterea etiam vestigali, Ostio Maris Baltici imperato, subjecta esse, diutiusque Navigandum ipsis esse, navef-

navesque pluribus militibus armisque instructas habere: ac proinde quum non possint tam vili pretio, quam hujusce Reipub. Incolæ Subditique, bona Sua divendere, omnino *adaquari*, si non *preferri*, eas oportet: Hac de re pluribus Præpotentes D. D. Ordines Generales agentes ac diligenter perpendentes, nec non percipientes à Civitatum Hanseaticarum D. D. Deputatis, Gloxinio, Kochio & Meurerio, huic Negotio Monasterii serius insisti, sequentia decreverunt.

In Concilio secundò traditæ fuerunt literæ à D. Meynersvicio, è Præpot. D. D. „ Ordinum octo Plenipotentariis uno, Monasterii exarata, & vicesimo & secundo, „ & vicesimo & sexto die Junii, proximè elapsi, hic acceptæ, quarum Exemplum tale „ est: D. de Brun ad eum accessisse, dicentem Hispanorum Plenipotentarios à „ Civitatibus Hanseaticis unice rogari, ut Tractatum Navigationis liberæ cum „ Ipsis inire vellent, secundum ea quæ confirmatis Articulis Pacis inter Fœderati „ Belgii D. D. Ordines Gener. & Hispaniar. Regem constituta fuerunt, ac proinde „ velle Sese scire quid de supradicto Navigationis liberæ Tractatu cum Civitatibus „ Hanseaticis Præpot. D. D. Ordines Gen. sentirent, utrum etiam Præpot. D. D. „ Ordines Civitates Hanseaticas incundo cum Hispanis Pacis Tractatu compre- „ hendere decrevissent; quibus Hispanorum Plenipotentarii Sese accommoda- „ rent: eodem etiam tempore perlectum fuit Memoriale quoddam à D. Leone „ ab Aitzma, præmemoratarum Civitatum Hanseaticarum apud Præpot. D. D. Or- „ dines Residente, traditum, quo earum Civitatum, speciatim verò Lubecensium, „ Bremensium & Hamburgensium Civitatum, Tractatu Monasterii incundo com- „ prehensionem, utque earum Incolæ cum hujusce Reipub. Incolis Subditisque in „ Navigatione libera in Hispaniam *adaquarentur*, petebat; quo perpenso, visum de- „ cretumque fuit, ut omnes Civitates Hanseaticæ Pacis Tractatu inter Regem Hi- „ spaniarum & Præpotent. D. D. Ordines Gen. Monasterii incundo comprehen- „ derentur, ac proinde in Navigatione liberâ in Hispaniam cum Fœderati Belgii „ Incolis Subditisque *adaquarentur*, ea conditione tamen, ne supradictis Civitati- „ bus earumve Incolis in Hispaniâ Eiusdemve Regionibus ullis præ hujus Reip. „ Incolis Subditisque Privilegiis aut prærogativis uti, gaudere aut petere liceret. „

Hujusce Decreti vi, *decimus & sextus* Articulus Pacis Tractatus, inter Hispaniar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gen. trigesimo die Januarii 1648. instituti, confectus fuit, ut & inclusio *septuagesimo & septimo* Articulo ejusdem Tractatus.

Exemplar Tractatus Commerciorum inter Hispanos & Civitates Hanseaticas initi, hujusmodi est.

Notum sit omnibus, quod cum ex Parte Nobilium Civitatum Hanseaticarum per Deputatos ad id speciatim delegatos Regis Hispaniar. Legatis, Monasterii commorantibus, plena cum potestate sæpius demonstratum fuerit, earundem Civitatum Commerciorum per Majestatis Catholicæ Regna, Ditiones & Status, quæ alias non sine mutuo utriusque Partis fructu atque emolumento floruerant, ab aliquot Annis injuria vel infelicitate temporum, & belli calamitatibus, cum maximo tam Hispanorum quam Hanseaticorum populorum dispendio labefactari, & initos super iisdem Commerciorum Tractatus violari penitusque dissolvi, multorum

Dddd

grava-

gravaminum editâ exhibitâque serie, quibus remedia quamprimum & serîo adhiberentur, Nomine locoque supradictarum Civitatum unicè petebant; idem quoque totius imperii, Nomine Comitiorum Generalium, tam Monasterii quam Osnabrugis congregatorum, Delegati ab iisdem Hispaniæ Regis Plenipotentiaris verbis ac Scriptis efflagitabant: quibus cognitâ perpensisque, cum eorum Plenipotentiariorum primus ac primarius Legatus, Penderanda Comes, ad Regiam Majestatem Catholicam rescripsisset, & prememoratarum difficultatum demonstrationes, nec non earundem Civitatum Hanseaticarum literas de Commerciorum instauratione transmississet, ac benigna ad hæc responsa recepisset, quibus benevolam suam in Civitates Hanseaticas earumque petitionem animum Regia Majestas Sua abundè & luculenter comprobavit, quin etiam summedictis Plenipotentiaris Suis potestatem facit de hac Commerciorum restauratione, periculorum atque incommodorum aversione agendi, & modis quibuscumque optimis veterem Amicitiam, Navigationem Merciumque exportationem, emptionem & venditionem, inter Regem Hispaniensem & Civitates Hanseaticas promovendi ac stabiliendi: ac rursum cum infra Nominandis Deputatis ac Legatis supradictarum Civitatum Hanseaticarum super eodem Negotio magnifico & gravi conventu ac deliberatione institutâ, inter utrumque provisionaliter, atque consensu ac Ratihabitione, cum Regia Majestatis Catholice, tum Civitatum Hanseaticarum Magistratum, salvis, conventum fuit.

1. Ut antiqua Civitatum Hanseaticarum in Regnis & Provinciis Hispaniæ acquisita Privilegia atque immunitates, imprimis etiam Privilegia Tractatus Anni 1607. cum Scriptis eò pertinentibus, eorumque extensionem Regiam continentibus (quorum exemplar, subsignatione utriusque Partis Legatorum sub finem præsentis Tractatus inserendum, Authenticum obtinebit) hoc ipso confirmata, ac sincere de integro renovata, fideliter utrinque observarentur, iis exceptis, quibus per præsentis Articulus quippiam derogabitur: Imprimis verò, ut, cessantibus inter Regiam Majestatem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. Hostilitatis actibus, sive Induciis sive Pace id fiat, ea omnia, quæ adversus præmemoratas Provincias, earumque Incolas & subditos, supradicto Tractatu Anni 1607. cauta erant, Induciis vel Pace durantibus, eodem modo cessarent ac sublata forent.

Quod si etiam amplius quid in eo Negotio Vnitarum Belgii Provinciarum Incolis Subditisque, ratione Mercaturæ Merciumque & eorum omnium, quæ ad eorundem Commerciorum Securitatem ac libertatem pertinent, concedatur, quam olim Civitates Hanseaticæ petierint aut impetrarint, id omne ut vi hujus Tractatus Hanseaticis quoque Civitatibus concessum haberetur, cum præsertim præcipuas istarum Provinciarum Civitates simul Hanseaticæ Societatis membra esse constet: At verò ut Belli tempore ea, quæ sequentibus hujus Tractatus Articulis continentur, observarentur.

2. Ut novum quoddam certificationis genus contra vel extra præscriptum Tractatus Anni 1607. usitatum tolleretur, atque iis solis inquirendi & certificandi rationibus insistere-tur, quæ præcedentibus Tractatibus exprimentur, pristino statui omnia reddendo ac restituendo; adeo ut nautæ unam duntaxat certificationem, cum specificâ mercium advectarum designatione, juxta formulam supradicti Tractatus Anni 1607. de singulis navibus exhibere tenerentur, quò magis ac securius inter Majestatis Sux Catholice Subditos Incolasque Amicitia & Commerciorum jura coalescant. Bello autem cum Fœderato Belgio cum Pace sive Induciis commutato, nihil testandum amplius, quam quod merces ad nullos eorum pertineant, qui vel Hanseatici non sunt, vel iisdem cum Hanseaticis Privilegiis & juribus in Regiæ Majestatis Regnis ac Ditionibus non gaudent.

3. Vt Civitates Hanseaticæ, donec Regiæ Majestati cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. vel aliis quibuscunque hostibus bellum intercedit, Neutralitate, quam vocant, fruere, quæ à Regia Sua Majestate ne quidem hostibus ipsis denegatur, ac proinde quæ ante dicta sunt Civitatibus Hanseaticis concessit: ea tamen lege ac conditione, ut ipsi omni tempore, cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. & aliis quibuscunque Regiæ Suae Majestatis Catholicae Hostibus, Commercia instituire, eorum Regiones frequentare mercesque terra marique apportare & exportare integrum sit, iis duntaxat exceptis, quæ bellico usui inservientes, è Regis Hispaniar. Ditionibus evectæ fuerint.

Ac ne ullus in ea re dolus subsequatur, ut ea, quæ Articulo undecimo supramemorati Tractatus Anni 1607. de mercibus ejusmodi in præmemoratas Fœderati Belgii Provincias non transvehendis, deque obligationibus, quas vocant, desuper expediendis statuta ac decreta fuerunt, in omnibus hostium locis, respectu præmemoratarum mercium, deinceps observarentur.

4. Vt Civitates Hanseaticæ summam ubique benevolentiam Regi Suo Catholico, Eiusdemque Subditis ac Statibus comprobarent, ac vicissim Regia Sua Majestas pro cuiusque loci consuetudine liberum justumque tam navium, quam omnis nauticæ suppellectilis & consociendarum navium apparatus Commercium exerceret, una cum aliis quibuscunque commoditatibus, quas cuiuspiam alteri Principi & Statui, quem vocant, Neutrali, atque Amico, quovis tempore & loco, concessura esset.

Has autem Tractationis leges ac conditiones Regis Hispaniar. Legati ab una, & Civitatum Hanseaticarum D. D. Deputati ab alterâ Parte manuum Suarum subscriptione, ac sigillorum Suorum obsignatione munierunt, atque in majorem confirmationem fidem dederunt, sese intra quatuor Mensium spatium Regiæ Majestatis Catholicæ ac D. D. Deputantium Suorum Ratihabitionem tradituros esse.

Dabantur Monasterii $\frac{7}{11}$ Septemb. Anno Christi 1647. Comes de Peneranda, Fr. Iosephus, Arch. Cameracensis, Brun, David Gloxinus D. & Synd. Lubec. Gerhardus Cochius, D. Senat. Reip. Brem. Iohannis Christophorus Meurerius, D. & Synd. Hamb.

Tractatus tam clare ac solenniter institutus, ab Hispanis perfide observabatur: quum è vestigio Anno 1648 & 1649. variæ Hamburgensium Civitatis naves ab Hispanis in Flandria contra supradictum Tractatum caperentur; adeò ut Ego sub finem Anni 1649. Civitatis Hamburgensium aliarumque Hanseaticarum Civitatum Nomine Bruxellas ad Archi-Ducem Leopoldum & Penerandæ Comittem Delegatus fuerim, super neglectu ac violatione Tractatus querelas instituturus: idque eo magis, quod Unitarum Belgii Provinciarum D. D. Ordinum Gen. naves, qui particulari suo Tractatu seu Commerciorum Articulo (admodum vacillante) non tantum stipulati fuerant, quantum quidem præcedens Tractatus complectitur, easdem merces liberè transvehere atque ad eosdem portus, quos Civitatum Hanseaticarum naves petebant, trajicere permittebant.

Quanquam verò Archi-Dux & Penerandæ Comes non tantum verbis, verum etiam scriptis præmemoratum Tractatum inutum confiterentur, atque ut observaretur curaturos sese promitterent, quemadmodum etiam decimo & sexto Articulo Pacis Tractatus inter Hispaniar. Regem & Fœderati Belgii Ordines Generales fides data fuerat, ut eodem modo cum hujusce Reipub. Incolis Subditisque exciperentur; necdum tamen navem aut naves à sese detentas dimittere voluerunt, quanquam Fœderati Belgii Incolarum Subditorumque naves, iisdem mer-

cibus oneratas, eosdem portus petentes neque aggressi fuerunt, neque occuparunt: imò Sociorum navalium, vel Hispanorum vel Flandricorum, juramento intercedente, sese, ut hujusc Reipub. Incolarum naves dimitterent, Hanseaticarum vero Civitatum naves detinerent, in mandatis accepisse: quæ tamen omnia ex apparenti rebus causisque, intentioni atque officio Regis Sui adversabantur, adeo ut cuivis facile innotescere possit, quodque verissimum est, eos Præpotent. D. D. Ordinum Gen. non verò Civitatum Hanseaticarum metu teneri.

Cujusmodi autem privati Articuli de Commerciis cum Fœderati Belgii D. D. Ordinibus Gener. inibi exemplum sit, postmodum referetur. Idem postea Anno scil. 1650. propiore quodam ordine ac regimine à Regiæ Majestatis Legato, Domino de Bruin, ac Domino de Korte, ut qui obscurus admodum erat, explicatus atque extensus fuit.

Domini D. Plenipotentiarii universum Mensem Septembris septuaginta & septem Articulorum, octavo die Januarii, proximè elapsi, subsignatorum explicatione, nec non quatuor reliquorum Articulorum confirmatione consumpserunt, ac primo Præpot. D. D. Ordines Gen. summum atque absolutum jus, & quoad Ecclesiasticum, & quoad Politicum, in Majoratum cæteraque loca similia, quorum tertio Article mentione facta fuit, petebant, ac proinde ut Hispanorum Legati Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipot. Scripta vicesimi & septimi diei Septemb. 1646. *Exercitium Romanæ Religionis, bona Ecclesiastica, insuper etiam tres Partes Trans-Mosanas concernentia restituerent: Secundò, Citerioris Gelriæ Partis confirmationem postulabant: Tertio, Munimentorum ac Fortalitiorum prope Sluysam dirutionem petebant: Quarto, ea quæ jus aquaticum, Sluysanorum Civitati competens, spectant; præter alia quædam Puncta, privatas quasdam personas spectantia.*

Maxima autem difficultas in primo Puncto fuit, quum Hispani Scripta tradere nollent, tam sibi quam Regi metuentes, quod si tanti momenti Punctum, publicum sc. Religionis exercitium ac Bonorum Ecclesiasticorum, tantâ ac tam affluentia Copiâ, Templorum ac Pagorum conservationem, postmodum concederent, in quibus vixdum unus Reformatæ Religionis deditus degebat; quod quidem eò magis admirationem concitabat, quod fervente bello Romani tam in Religionis exercitio, quam in Templis, Cœnobiis Bonisque Ecclesiasticis protegi ac defendi consueverant.

Quantum ad tres partes Trans-Mosanas attinet, in possessione rei cardo versabatur; quandoquidem non minus Præpot. D. D. Ordines Gen. quam Archidux varios possessionis actus vel Ipsi instituebant vel per alios institui curabant: Prætores captivos educendo, Edicta publica divulgando, & alio quovis modo. Comiti de Solms per literas mandabatur, ut Copias nonnullas mitteret, ac milite præfidiario diruta Fortalitia Oppidaque Falckoburgum & Dalemum asservaret. At ille, impossibile id esse, rescribebat, nisi per expeditum exercitum id fieret, ad quod sufficientes Copias sese habere negabat.

Ad Citerioris partis Confirmationem quod attinet, de proposito deduci non poterant; durantibus hisce extremis conventibus, perpauca Sententiæ Decretaque ad Præpot. D. D. Ordines deferebantur, ac per nebulam quasi audiebatur, Hispanos in Negotio Ecclesiastico in Majoratu ac supramemoratâ parte Citeriori immo-

immotos manere, simul etiam *Philippus de Roy*, qui universo hoc tempore Hagæ-Com. degebat, atq; indies Salvi-Conductus sui prolongationem impetrabat, unicuique, Majestatem Suam de Negotio Ecclesiast. in Majoratu nequaquam discessuram, aut de jure suo quidquam remissuram esse, confidenter asserere neutiquam dubitavit; id namque non tantum in se ipso injustum, propter rationes supra allatas, verum etiam Regi Ipsi impossibile ac noxium fore: utpote quod omnium Ecclesiasticorum odium adversus Regiam Suam Majestatem concitabit, qui primum in omnibus ejus Regnis Ordinum membrum efficiunt, qui palam dicturi, ac quibus plerique fidem habituri sunt, Regem nempe Ecclesiasticos ac Religionis suæ exercitium defendere *aut non posse aut non velle*, ne quidem in iis locis, in quibus flagrante bello protectum ac defensum fuit. Quo pacto eveniret, ut Rex, omni Ecclesiasticorum favore destitutus, necessario ab iis reprobaretur, atq; in periculum incideret, ne publicis concionibus aut alio quocumque modo populus ad seditionem atque ad defectionem instigaretur, quò se Gallis dederent; in quem etiam finem magnus mutuusque consensus inter Gallix & Fœderati Belgii Ecclesiasticos intercedere conspicuum erat. Cui malo ut medeatur, atque ejusmodi desperationi in subditorum animis ortum minantibus præveniatur, Majestati Suæ Regiæ de aliis mediis cogitandum, & cum Gallis permutatio Belgii cum Catalonia vel nuptiarum interventu, vel sine iis, instituenda erit.

Paulo ante supradicti *D. Philippi de Roy* Salvi-Conductus tempore aliquot Menses additi fuerant, idque maximè Hollandiæ Ordinibus, contra Zelandiæ ac Provinciæ Ultrajectensis sententiam, adjutantibus: at verò cum ad Hollandiæ Ordines accessisset, Hispanos Monasterii tantopere tergiversari, atque *Philippum de Roy* omnem satisfactionis spem in Ecclesiasticis in Majoratu, &c. adimere atq; succidere, non minori Sese quam reliquas Provincias in hoc Negotio zelo ardere comprobarent, Salvum-Conductum *Philippi de Roy* ad quatuor Menses dilatum renuntiando, insuper etiam ipsi indicando, *nisi in eâ re satisfaceret, quatuordecim dierum spatium hinc discedendum ipsi fore.*

Mensis Octobris initio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum per literas indicabant, sæpius Sese cum D. D. Plenipotentiarum variis conventionibus, tam ore quam Scriptis, egisse de iis omnibus, quæ Præpot. D. D. Ordines Gener. Decretis suis decimi & octavi Maji, quarti Julii, septimi, decimi, & decimi & tertii Augusti, ad Pacem promovendam atque confirmandam, in mandatis dare dignati fuerant, ac licet in initio ac deinceps varix difficultates sibi obortæ essent; nihilominus tamen gradatim nunc in hoc, nunc in illo Puncto tantum profecisse, ut præcedentis diei novissimo conventu experti fuissent, sese de omnibus Punctis dubiis, quæ Pacis Tractationi conficiendæ ac confirmandæ deerant, cum supradictis Regiæ Majestatis Plenipotentiarum *convenire posse*, excepto eo, quod de Puncto Majoratus aliorumque locorum similium *dubium quoddam* relictum fuerat, propterea quod Decreta Præpotent. D. D. Ordinum de eare non ita disertè atque *ad literam effecta reddere potuerant*, & Hispani vocabula, *tam in Ecclesiasticis*, admittere gravati fuerant, Præpotent. D. D. Ordinibus aliis vocabulis sive loquendi modis satisfacere sese velle dicentes. Postquam autem super hac re plurimi conventus instituti diesque elapsi fuerant, quibus cum D. D. Plenipotentiarum Regis Hispaniarum

niarum omnis generis Specimina exhiberent ac perpetuò mandatis suis insisterent, supramemorati D. D. Plenipotentiarum declararunt, absolute sibi impossibile esse pro Status sui constitutione ac Legibus fundamentalibus ejusmodi phrasibus, scilicet de summo atque absoluto jure in Ecclesiasticis, cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, uti, atque ipsos in re ipsa ejusque effectis, quæ sub Præpotent. D. D. Ordinum imperio futura sunt, acquiescere oportere, neque ipsos adstringere impossibili in illo Negotio, in quo hujus vel illius Status Leges fundamentales discrepant: Adeo ut propè juramento solenni assererent non posse sese in eo Negotio ulterius progredi, nec non cavendum sibi ab iis, qui aliàs *perdendi eos atque universum Majestatis Suae Regimen subvertendi* occasionem captarent; at verò si Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiarum à sententiâ suâ decedere nolent, Tractatum huc usque promotum relinquendum, totumque Negotium Deo bellique eventui, quod aliis mediis tum geri necesse erit, committendum esse, ac pro Fato habendum, Summum Numen tam exoptatam Pacem iis, qui maxime eam desiderare maximeque indigere videbantur, hæcenus denegare: His omnibus insuper addebant supradicti Majoratus aliorumque locorum Incolis libertatem conscientiam præsentis Tractatu sive privato quodam Article concedi, atque in eâ, si perturbarentur, protegi ac defendi oportere. Postquam autem Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum adhibito omni studio atque operâ animadverterent, universum Tractatum, propemodum confectum absolutumque, hac de causâ succisum iri, suâ Auctoritate id facere veriti, muneris atque officii sui esse crediderunt, quæcumque supradicta sunt, Præpot. D. D. Ordinibus Gener. exponere, atque unice rogare, quoniam nullus hujus rei finis alius ipsis appareret, quam ut Pacis Tractatio succideretur, nisi adversæ Parti occurreretur, quocirca ut Præpotent. D. D. Ordines Negotium hoc serio atque celeri examini subjicerent, de eo decernerent, &, quam fieri potest citissime, saltem non ultra quatuordecim dies, Suam de hac re sententiam per literas indicarent, etiam atque etiam rogârunt, ne majori temporis dispendio præsentis occasionis jactura fieret, nevé, mutatione hinc illinc imminente, Negotium in tam prospero loco sitû protraheretur, quod mundanis quibuscumque, maxime autem tanti momenti ponderisq; rebus accidere consuevit, & veterum temporum experientia idem in Præpot. D. D. Ordinum Gen. Statu sæpius comprobâvit.

Ad Tractationem inter Gallos & Hispanos quod attinet, summæ Partes D. D. Mediatorum Intercessione in viginti primos Articulos, atque deinde in decem alios convenerant: quum autem maximi momenti maximèque dubia Puncta tractanda restarent, D. D. Hispanorum Plenipotentiarum rotundo ore declararunt, non modo iis quæ antehac Gallis Ipsorum intercessione data concessaque fuerant, stare, atque ut effectum consequantur, procuraturos esse, verum etiam ut pleraque maximi ponderis Puncta Ipsorum arbitrio atque intercessione tractarentur, promptos ac paratos esse, cui Negotio, juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gen. decretum quarti diei Julii, proximè elapsi, operam suam dicarent, hac spe atque fiducia, fore, ut reliqua Puncta dubia inter utrumque Regem componerentur, atque hoc pacto uterque Tractatus simul ad peroptatum finem perduceretur.

In hac verò relatione atq; informatione, licet rem totam eaq; omnia, quæ eandem

dem spectant, contineret, Præpot. D. D. Ordines nequaquam acquiescebant, ut qui omnia absolutè acta, quin etiam nonnullos è D. D. Plenipot. iter in Hollandiam parare, atq; intercessionis Negotium derelinquere in animo ipsis propositum esse, per nebulam quasi audirent: quapropter octavo die Octobris, D. D. Plenipot. scribè rescripserunt, ut Monasterii omnes simul manerent atque etiamnum operam darent quo ab Hispanis nitidam absolutamque responsionem ad Mandata, quæ ipsis vi Decretorum decimi & octavi Maji, quarti Julii, decimi, ac decimi & tertii Augusti dederant, impetrarent, neque ullam in eo Negotio immutationem admitterent: Ut autem Negotium illud tanto serius transigeretur, Celsissimus Arausionensium Princeps, qui tum forte aberat, Hagam-Com. ut perveniret, rogatus fuit, suumque de expedito quopiam exercitu educendo consilium exponeret. Zelandiæ Ordines suffragiorum pluralitate jam tum Copiarum educationem constitutam decretamque volebant; Hollandiæ verò Ordines moram huic Negotio injiciebant.

Quod autem ad Tractationem inter Gallos & Hispanos attinet, impræsentiarum quinque hæc præcipua Puncta restabant.

1. 2. Declaratio *auxilii Portugallis ferendi*, ac Ducis Lotharingiæ commoda; quæ utraque Puncta ad Tractatus conclusionem atque confirmationem dilata fuere.

3. *Fortalitia & Munimenta* Induciarum ad triginta Annorum spatium compositarum tempore in *Cataloniâ* exstruenda, atq; utriusq; Partis Fortalitiorum extensio.

4. Limites terminique in Belgio & Burgundiâ, super quorum regimine certus atque immutabilis modus institueretur, secundum quem per utriusque Partis Commissarios terminarentur, quo immutabili Præscripto constituto, Regis Galliar. Plenipotentiarium dissensionem, quæ in decidendis præmemoratis limitibus orirentur, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum iudicio submittere Se declarârunt.

5. Conservatio ac defensio *Casaliensis*, nec non certificatio à Domo Mantuanâ nunquam defecturam partibusque Domus Hispaniæ Austriæve deditam fore.

Hispani Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum Arbitrio eadem submittere Sese velle declarabant, at verò D. D. Plenipotentiarium Regiæ Suae Majestatis Galliæ *humanissimè recusabant*, non tamen quo minus Intercessionem continuarent.

Præpotent. verò D. D. Ordinum ut & Regis Hispaniarum Plenipotentiarium, quum nihil præterea proficere possent, visum fuit quosdam delegare, qui ore omnia exponerent, quod etiam vicesimo & primo die Octobris, modo sequenti, factum fuit.

Summa eorum, quæ D. D. Heemstedius & Knuytius Præpotent. Dominorum D. Ordinum Plenipotentiarium à reliquis D. D. Plenipotentiarium Monasterio delegati, in Concilio Præpot. D. D. Ordinum vicesimo & primo die Octobr. 1647. retulerunt.

Postquam ordine exposuissent omnia, quæ tam ore quam Scriptis à Præpotent. D. D. Ordin. Plenipotentiarium, postquam Monasterium novissimè rediissent, cum Regis Hispaniarum Plenipotentiarium variis conventibus acta fuerant, quo universa, quæ supramemorati D. D. Plenipotentiarium à Præpotent. D. D. Ordinibus in

» in mandatis acceperant, plenissimè exequi tentârunt, tandem inter Præpotent.
 » D. D. Ordines Gener. & Hispaniar. Regem de reliquis Punctis dubiis, nec non
 » de citeriore Gelriæ Tractu conventum esse retulerunt.

» Conclusionem quoque solius Majoratus Sylvæ-Ducensis causâ institutam non
 » esse, propterea quod vox, *Ecclesiasticis*, ab Hispanis propter varias rationes, Sta-
 » tum ipsorum Regimenque speciatim concernentes, denegabatur, ejus verò loco
 » indies varia Specimina exhibita maximèque laboratum fuisse, quò *absolutum atque*
 » *extra omnis dubitationis aleam positum jus* Præpotent. D. D. Ordinibus relinqueretur,
 » additâ petitione, ut ejusdem Incolis ibidem aliisque in locis, quibus Exercitium
 » Romanæ Religionis permissum fuerat, *conscientia libertas*, juxta ordines ac for-
 » mulas à D. D. Plenipotentariis Regis Hispaniarum dictatas ac sequentibus in-
 » fertas, concederetur.

» Quanquam autem variæ de eo sententiæ latæ fuerant in summi atque absoluti
 » Juris confirmationem, Legum fundamentalium armorumque hujusce Reipubl.
 » defensionem, ac generaliter stabilitam securitatem Fœderati Belgii subditorum,
 » nihilominus tamen D. D. Plenipotentarios quotidie, maxime verò cum postre-
 » mas literas à Præpotent. D. D. Ordinibus accepissent, feriò apud Regis Hispaniarum
 » Plenipotentarios instituisse, ut super his planam, absolutam nullisque li-
 » mitibus circumscriptam declarationem instituerent, tandem quoque id ipsos con-
 » cessisse atque in id consensisse, ut tertius Articulus, secundum mandatum atque
 » informationem Præpotent. D. D. Ordinum antè constitutus, nequaquam muta-
 » retur, & quod respectu propositi Moderaminis vicesimo & septimo die Decem-
 » bris, 1647. speciatim subsignatum erat, restitueretur.

» Ad hæc Hispanorum Plenipotentarios ultrò obtulisse, quod si Præpotentes
 » D. D. Ordines specialiore insuper resignationis declarationem à Rege Hispaniarum
 » desiderarent, aut indigere sese arbitrarentur, eidem Se subsignare velle,
 » modo vocabulum *Ecclesiasticis*, utpote quod extra ipsos erat, omitteretur.

» Quum autem Negotium hoc dubium Præpotent. D. D. Ordinibus sufficien-
 » ter commissum esset, atque in hujusce Reipubl. Tractatione nihil agendum resta-
 » ret, Præpot. D. D. Ordinum Plenipotentarios, ad omnimodam satisfactionem,
 » horum atque omnium quæ unquam acciderunt, Præpotent. D. D. Ordines vivâ
 » voce certiores facere decrevisse, & quæ de his sentirent ac decernerent per lite-
 » ras, si ita visum foret, pernoscere, utrum in *decimo & tertio*, de quò controver-
 » sum fuit, Articulo, cum *Moderaminis* annihilatione, quod una cum sententiis de
 » *Ecclesiasticis*, *Exercitio contrariæ Religionis*, quinetiam *propositâ conscientia libertate* ces-
 » saret, acquiescere liceret, an verò Præpotent. D. D. Ordines Gener. ulteriorem
 » renuntiationem sive traditionem in supramemorato Articulo à Rege Hispaniar.
 » peterent.

» Deinde verò suprascripti D. D. Plenipotentarii plurimis narrârunt, quo in loco
 » dissensiones inter Gallos & Hispanos, advenientes, reperissent, quem etiam ad
 » modum ab utrâque summâ Parte, nec non Venetorum Reipubl. Legato, ceu Me-
 » diatore, rem omnem edocti, omnia conferre studuissent, quæ conciliationi utrius-
 » que Partis inservire ullo modo, ac quibus utriusque Tractatus finis simul obti-
 » neri posset.

Datâ

Datâ porrò utrinque operâ, Hispanos declarasse, omnia sese, quæ Gallis ante-
 hac Intercessione Præpotent. D. D. Ordinum concesserant, præstituros, ac secun-
 dum præcedentem oblationem rursus obtulisse, varia maximi ponderis Puncta
 dubia Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiariorum Arbitrio submittere,
 quorum Acta, ut vocant, ipsis tradiderant, absque ullâ tamen diminutione
 eorum, quæ Mense Decembri, Anni proximè elapsi, de Limitibus Belgii & Bur-
 gundiæ sponte tradiderant, idque omnibus Mediatoribus indicasse.

Quod ad difficultates Lotharingæ ac modi auxilium Portugallis ferendi atti-
 net, eas ad finem usque Tractatus utriusque Partis consensu dilatas fuisse.

D. D. Plenipotentiariorum in variis Articulis respectu Hispanorum sese accom-
 modasse: quum autem Præpotent. D. D. Ordines Fæderationis jure ac vinculo
 Gallorum commoda tueri ac defendere tenerentur, conducibilius fore judicasse,
 ut Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiariorum intercessionis beneficio inter sum-
 mas Partes agerent easque componere anniterentur, fide datâ, ut vicissim Præ-
 potent. D. D. Ordinum commoda protegerent ac defenderent; idque Partibus
 componendis remedium esse maximè accommodatum.

Varios super hac re conventus institutos, nec non limitum Belgii in iisdem con-
 ventibus, juxta regulam in antecessum stabilitam ac confirmatam, & submissionem
 à Regis Galliar. Plenipotent. oblatam fuisse, porrò etiam de Negotiis in Cataloniâ
 atq; Italiâ nulla fuisse proposita, sine prosperi eventus spe, quum utraq; Pars sum-
 ma conciliationi sese magis magisq; deditam ostenderet, ac Hispani in eum finem
 propositam submissionem allegarent, Galli quoque sese una cum Præpot. D. D. Or-
 dinib. Pacem contrahere velle declararent, neque ullo modo sese esse separaturos,
 dummodo æquo satis justoq; modo Sibi satisfiat, Hispanis insuper indicasse, unâ
 cum S. Cæs. Majestate, vel sine Eâ Pacem inire sese velle, utque Præpot. D. D. Ordini-
 bus hæc offerrentur ab utrâq; Parte petitum fuisse, quamobrem etiam D. D. Ple-
 nipotentiariorum, ut quam primum reverterentur, rogati fuerunt, ac proinde sese more
 consueto ad id omnem operam impendisse, atque omnia porro præstituros, quò
 difficultates atque incommoda inter utramque Partem, juxta Decreta Præpotent.
 D. D. Ordinum eum in finem sibi tradita, cum bonâ gratiâ componi possent.

Ea propter supradicti D. D. Plenipotentiariorum rogârunt, ut, quam fieri posset
 citissimè, Præpotent. D. D. Ordinum Decretis de conclusione tertii Articuli modo
 supra memorato, instructi dimitterentur, quo simul, quæcumque supradicta
 sunt, quantum possent, promoturi ac confecturi convenire queant.

Ad hæc supramemorati D. D. Plenipotentiariorum, quod etiam novissimis literis,
 tertii hujus Mensis Monasterio missis, factum fuit, petierunt, ut Ratihabitionis
 Conceptus, ineundo Tractatui inservientes, similiter traderentur, quò cum Hi-
 spanis de iisdem agant atque omnia, quæ ad perficiendum hoc Negotium re-
 quiruntur, præparent.

Supradicti quoque Plenipotentiariorum Hispanorum ac suam Responsionem, quæ
 à Præpotent. D. D. Ordinibus desiderabatur, nec non de quo controvertebatur,
 Articul. citiorem Geriæ Tractum spectantem tradiderunt: sperantes sese Præ-
 potent. D. D. Ordinum intentioni hodie ore demandatæ satisfecisse. Datum
 Hagæ-Comitis, vicesimo & primo die Octobr. 1647.

Conceptus de Negotio Religionis Bonorumque Ecclesiasticorum in Majoratu, quinetiam petitio, ac responsio de Punctis necdum decisis sed postulationibus novis (quorum in præcedente relatione mentio fit) sequentibus referentur.

Exemplum eorum, quæ super Romanæ Religionis exercitio, in Majoratu Sylvæ-Ducensi, &c. proponebantur.

Tertius Articulus nequaquam mutabitur, hoc unico addito, concessione & gratificatione Præpotent. D. D. Ordines permissuros esse, ut locorum, quorum meminit, Incolæ conscientiæ libertate fruantur, neque ut ullo modo perturbentur passuros; eâ lege tamen ac conditione, ut supramemorati Incolæ, quemadmodum bonos ac fideles Præpotent. D. D. Ordinum subditos decet, sese gerant, ac nequid ejusmodi permissio summo Iuri deroget, quod Hispaniarum REX planè & plenè, simul etiam omnia privilegia atque imperium, quod in supradicta loca obtinet, renuntiat traditque.

Vel hoc modo. Novo quodam Articulo, tertio integro atque immutato manente, dictum fuit, Præpotent. D. D. Ordines petitione Regis Hispaniar. Plenipotentiariorum, atque etiam precibus Incolarum locorum supradicto Articulo expressorum, ipsis dedisse ac concessisse conscientiæ libertatem, atque eam ipsos conservaturos ac defensuros declarârunt, eâ lege ac conditione, ut tanquam boni ac fideles Præpotent. D. D. Ordinum subditi degant.

Exemplum novæ cujusdam Propositionis à Præpot. D. D. Ordinum Plenipotentiaris propositæ.

VNitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines General. cognitis perceptisque septuaginta & tribus Articulis provisionaliter compositis ac confirmatis, ab Hispaniarum Regis Extraordinariis Legatis & Plenipotentiaris ab unâ, atque summè dictorum D. D. Ordinum Generalium Extraordinariis Legatis & Plenipotentiaris ab alterâ parte, ut Tractatui Monasterii ineundo inserantur; prout supra memorati septuaginta & tres Articuli latius tribus scriptis diversis proponuntur, decimo & quinto, decimo & octavo, & vicesimo & septimo die Decembr. 1647. utrinque subsignatis,

Sincera sua intentioni ac proposito insistentes, quo diuturnum, cruentum ac perniciosum bellum tot annis in Belgii Provinciis incensum, & ad maria longè disita extensum, sincerâ ac perpetuâ Pace, in communem supradictarum Provinciarum salutem, earumque Incolarum solatium restinguatur,

Habitâ atque institutâ in Provinciis de ea re deliberatione ac consilio, id speciatim Dominis D. Plenipotentiaris suis in mandatis dederunt, ut, quo finis omnibus Negotiis imponatur tantoque major supra memorata Paci securitas procuretur, cum Regis Hispaniarum Legatis & Plenipotentiaris agant atque transigant, ut supradicti septuaginta tres Articuli provisionaliter compositi ac subsignati, in certa Puncta redigantur atque explicentur, quo re ipsa omnia illa incommoda moveantur, quæ postmodum in declaratione vel usu eorum deprehenderentur: utque, præter supra memoratam declarationem ac digestionem, cum Regis Hispaniarum Extraordinariis Legatis & Plenipotentiaris de aliis quibusdam Articulis agant ac conveniant, quorum Exemplum tale est.

Summè dictorum D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris, quicquid antehac Gallis concessum

cessum deprehendetur, quicquid etiam æquis conditionibus ipsis concedi oportebit, conclusum confirmatumque habebunt.

Summum Ius tam in Ecclesiasticis quam in Politicis in Majoratu Sylvæ-Ducensi aliisque locis similibus, (tertio supradictorum septuaginta & trium Articulorum expressis, de quibus Monasterii, ut supra, conventum fuit) Præpot. D. D. Ordinibus reipsa relictum, ac proinde ab Regis Hispaniarum Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis redditum ac restitutum iri Scriptum vicesimo & septimo die Decembr. 1647. traditum, exercitium Romana Religionis & possessionem bonorum Ecclesiasticorum Majoratus Sylvæ-Ducensis, Marchionatus Bergoziemiensis, Baronatus Bredanensis, Ditionisque Cuyckjensis, concernens. Eâ lege tamen, ut supradictis Ecclesiasticis Romanis dehinc certum quoddam subsidium, dum in vita commorantur, idque ad beneplacitum Præpotent. D. D. Ordinum, assignetur, de quo Acta quadam specialia instituentur.

Porro autem bona reditusque, extra supradictum Majoratum aliaque loca similia, quorum mentio facta fuit tertio Articulo, ad corpora & Collegia temporum, conventuum ac collegiorum, aliaque loca Sacra in Oppido & Majoratu Sylvæ-Ducensi aliisque regionibus ejusdem conditionis, quorum supramemoratus tertius Articulus meminit, sita, supradictis templis, conventibus, collegiis aliisque locis sacris relictos iri, ut modo dictum, quod absque ullo impedimento molestiavè, ac vice versâ, iis gaudere liceat.

Quod ad Articulum, de partibus Trans-Mosanis tribus, scil. Falckoburgio, Dalemo & Hertogen-Rade, attinet, in iis eadem, quæ sub tertii Articuli finem conventa fuere, observabuntur: ita tamen, ut à Camerâ Bipartitâ altiori examini subjicienda sint, prout tempore conclusionis Pacis Tractationis sita esse comperientur.

2. Citeriorem Gelriæ Tractum cum omnibus Oppidis, ac munimentis, & quacumque eodem pertinent, à summè dictâ Regiâ Majestate Hispaniar. reliquis tribus Gelriæ partibus ut adjungatur, concessam traditamque iri.

3. Fortalitia, ad Sluysam Swyndamque sita à Parte Regis Hispaniarum dejecta dirutaque iri, quæque vice versâ à parte Præpotent. D. D. Ordinum dejicientur, eorum nomina, ut de iis conveniatur, proponentur.

4. Jus aquaticum Sluysanorum Civitati, prout ad eandem pertinet, relinquetur, agger insuper fluvium, (de Saute, vulgo dictum) prope S. Donatii Fanum intercludens, diruetur; ceteris verò Flandriæ Ordinibus Informationes tradentur, quo sese sexagesimo & quarto Articulo concluso ac subsignato modo præcedente convenienter gerant.

Præter hæc, quæ dicta sunt, supramemorati Plenipotentarii alia quadam Puncta, privatorum quorundam res causasque concernentia, proponere jusserunt, de quibus convenire expediet.

Datum subsignatumque erat Monasterii, duodecimo die Septemb. 1647. Subsignatum erat, Bartholtius à Gent, Iohannes Mathenesius, Adrianus Pau, I. Knuytius, G. à Reede, F. à Donia, G. Ripperda, Adrianus Clantius.

Exemplum Responsionis ab Hispanis datæ.

Regis Hispaniarum Extraordinarii Legati ac Plenipotentarii, quorum nomina sequentibus inseruntur, ad Scriptum quoddam à Præpot. D. D. Ordinum Gen. Legatis ac Plenipotentariis, decimo & septimo die Septemb. vertentis hujus Anni 1647. exhibitum,

Respondent.

NUllum sese Scriptum à Præpotent. D. D. Ordinibus expectasse præter Tractatus Ratihabitionem, Monasterii octavo die Januarii, proximè clapsi, à Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiaris subsignati: quandoquidem Nos infra nominandi Regiæ Majestatis Catholicæ Ratihabitionem per literas petimus, quæ non nisi Articulis, qui ante confirmati Partiumque sigillis debite muniti, atque sufficientibus literis Auctoritatis fundati fuerunt, applicari potest: adeò ut profus indecorum videatur eam illudere atque effectu Suo privare *novitatum quarundam propositione, observationi, quam inviolabilem existere oportebat, adversantium*, rerum extra id, quod tam provido examini subjectum, tandem ab utraque hujus qualitatis parte compositum confirmatumque fuit.

Hæc in antecessum dicta sunt. Respondetur itaque, respectu primi Articuli novissimè propositi hoc ipso Scripto duodecimi Septembr. quod agit de Majoratu Sylvæ-Ducensi, Marchionatu Bergozomiensi, Baronatu Bredanensi, Ditione Cuyckienfi, aliarumque rerum clarius tertio Articulo supradicti Tractatus expressorum octavo die Januarii, proximè clapsi, qui septuaginta supra tres Articulos continet, nihil eorum, quæ ea de re conclusa sunt, mutatum iri, conditione quoque salvâ quâ accepta sunt, scil. ut intra sex Mensium spatium post Ratihabitionem Tractatum de exercitio Romanæ Religionis in Majoratu Sylvæ-Ducensi, Marchionatu Bergozomiensi, Baronatu Bredanensi, Ditione Cuyckienfi, deque possessione, atque usufructu bonorum Ecclesiasticorum in locis supradictis conveniretur: vel si Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris de præmemorato Romanæ Religionis exercitio, & supradicta bonorum Ecclesiasticorum possessione atque usufructu in locis supradictis convenire velint, conditionem supra memoratam, sub quâ tertius Articulus institutus ac confirmatus fuit, absque ulteriore morâ absoluturi, Hispani Tractationem eâ de re instituerent; quamquam credi non possit Præpotent. D. D. Ordines Gener. eorumve D. D. Plenipotentiaris difficultatem dubiumque moturos esse, maximè verò si in memoriam sibi revocent, atque apud animum Suum reponant, exercitium Romanæ Religionis in prædicto Majoratu Sylvæ-Ducensi, Marchionatu Bergozomiensi, Baronatu Bredanensi ac Ditione Cuyckienfi liberum semper fuisse; adeò ut Incolarum, præmemoratae Religionis deditorum, ingens numerus in iis locis, aut impræsentiarum, aut in posterum, subsistere, aut conscientia eorum cogi nequeat: & quandoquidem ad hodiernum usque diem idem observatum fuit, nulla ratio tanta esse potest quæ fidem moveat quò credant ipsis ejusmodi quid Pace eripi, quo neque Induciarum, neque belli tempore privati fuerunt, & durius eos, reconciliatione cum Hispanis instituta, quam inimicitiam mutuam intercedente, tractari atque excipi posse: mirandum quoque foret renunciationem eorum locorum, quæ Regia Sua Majestas Catholica summè dictis D. D. Ordinibus Gener. traditura est, utilitatis atque amoris ergò, quo in Pacem fertur, effecturam esse, id, quod proposito adversaretur, quodque Paci ac tranquillitati communi additum, vera ac realis renunciatio & locorum traditio existeret, si videlicet Subditis atque Incolis Religionis Sux exercitium liberum foret: quo Puncto everso, supradicta renun-
tio

tio ac locorum traditio eâ de causâ instituta corrui, adeò ut unum sine altero in dubium vocari nequeat, quemadmodum illi, quorum Nomina infra recensentur, idem semper indicantur atque etiamnum declarant.

Nihilominus addentes Sese in æqua quæcunque *Moderamina* descendere velle, quæ sine conscientia violatione institui possent, tam in locorum quæ summedietorum D. D. Ordinum Gener. imperio subsunt, quam eorundem Incolarum salutem atque Securitatem: & quò citius Pax obtineatur, atque ultiores dissensiones evitentur, difficultates, quæ in supradicti exercitii bonorumque Ecclesiasticorum possessionis modo suboriri possent, ad Cameram Bi-partitam deferrentur, ubi rationes utrinque multâ interim mutatione factâ, allegabuntur; adeò ut omnia in statu Pacifico absque ullâ perturbatione aut confusione mansura sint.

Quod ad Punctum Tractuum Trans-Mosanorum trium attinet, de quo sub finem supradicti primi Articuli actum fuit, ad quod hodie respondetur, Regis Hispaniar. Plenipotentiarum acquiescunt formalibus tertii Articuli septuaginta tribus comprehensi & octavo die Januarii provisionaliter subsignati, nihil vel addendo, vel detrahendo, insistere: quum infra nominandi nihil quicquam in eo immutandi autoritate instructi, quinimò omnibus mediis Catholicæ Sux Majestati quidquam super hoc Negotio proponendi destituti sint, utpote quorum muneris atque officii Ratihabitio finem attulit.

Ad *secundum* Punctum, citeriorem Gelriæ Partem concernens, idem, quod ad præcedens, respondetur.

Ad *tertium* Punctum, mutuam spectans Fortalitorum dirutionem, utrinque id declarabitur, ut proportio quædam sit ac prout ab utrâque Parte convenitur; vel ad Cameram Bi-partitam Negotium hoc deferretur.

Ad *quartum* quod attinet, Jura Sluyfanorum Civitatis aut alterius cujuscumque loci, in quem Præpotent. D. D. Ordines Gener. imperium obtinent; nequaquam imminuere annuntur; quod autem ad aggeris prope S. Donatii Fanum dejectionem attinet, idem quoque Negotium ad Cameram Bi-partitam deferretur, ut, quod æquum justumque est, decernant. Vi Articuli sexagesimi & sexti (vide supra vigesimum & octavum diem Decembr. 1646.) octavo die Januarii confirmati atque subsignati, ut Inquisitiones Flandriæ aliarumque Regionum exhibeantur, D. D. Plenipotentiarum consenserunt.

Quod autem supradictorum quatuor Articulorum Scripto adjectum est, superfluum videtur, quandoquidem de privatorum quorundam Negotiis in antecessis abundè actum fuit: quod verò ad compositionem Hispanorum cum Gallis attinet, semper sese illa decidere voluisse atque etiamnum velle; nihil quoque à D. D. Plenipotentiarum, infra Nominandis, contra ea, quæ concessa ac promissa, & de quibus per Intercessionem Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum in hoc Negotio utraque Pars convenerat, commissum fuisse. Subsignatum, Comes Penderandæ, Fr. Josephus Arch. Cameracensis, A. Brun. Datum, Monasterii vicesimo & secundo die Septembr. 1647.

*Exemplum Responſionis à Præpotent. D. D. Ordinum Gener.
Plenipotentiaris data.*

» **P** Ræpotentium D. D. Ordinum Generalium Extraordinarii Legati & Plenipo-
 » tentiarii, Regis Hispaniarum Extraordinariorum Legatorum Scriptis (quæ
 » responſionis loco erant ad propoſitionem vicesimi & ſecundi diei Septem. 1647.)
 » viſis perpentiſque, declarant,
 » Summè dictos D. D. Ordines Generales, narratione ſeptuaginta & trium Ar-
 » ticularum, de quibus provisionaliter conventum fuit, quique ab utraque Parte
 » ſubſignati fuerunt, cognitâ perceptâque, decreviſſe, ut præmemorati ſeptuaginta
 » & tres Articuli ineundo Monasterii Tractatui infererentur;
 » Supradictos verò ſeptuaginta & tres Articulos, de quibus conventum fuit, qui-
 » que ſubſignati fuerunt, pro vero Tractatu neutiſquam haberi poſſe; atque extra
 » ſcopum rei eſſe, aliam iisdem Ratihabitionem applicari, niſi Tractatus, cui ſupra-
 » memorati ſeptuaginta & tres Articuli inferentur, ejuſque Ratihabitionis forma
 » utrinque examini ſubjicietur, in anteceſſum concluderetur.
 » Inſuper etiam neceſſarium honeſtumque eſſe, ut ante Tractatus confirmatio-
 » nem omnes ſcrupuli ſive incommoda, quæ poſtmodum vel in ejuſdem interpre-
 » tatione vel uſu oriri poſſent, removeantur atque avertantur, utque Articuli illi,
 » qui extra ſupradictos ſeptuaginta & tres Articulos necdum deciſi ſuperſunt, exa-
 » mini ſubjiciantur ac confirmentur, quemadmodum juxta Decretum ſumme me-
 » moratorum D. D. Ordinum General. in propoſitione duodecimi diei Septemb.
 » omnia latius expoſita ſunt;
 » Quocirca Regis Hispaniar. Extraordinarii Legati & Plenipotentiarii rogan-
 » tur, ut ſibi in memoriam revocent Articulum, *ſummum juſ in Majoratum* cæteraque
 » loca, quibus ibidem nomen impoſitum eſt, concernentem, decimo & quinto
 » die Decembr. 1646. absolute & ſine ullâ conditione conceſſum fuiſſe; Scripta
 » verò, exercitium *Romanæ Religionis bonorumque Eccleſiaſticorum uſum* ſpectantia, in
 » numerum præmemoratorum ſeptuaginta & trium Articulorum neutiſquam rece-
 » pta, neque hanc præſationem (ut ineundo Tractatui Monasterii inferantur) con-
 » tinentia, vicesimo & ſeptimo die Decembr. 1646. à Regis Hispaniar. Extraordi-
 » nariis Legatis, ut ſex Menſibus poſt Tractatus confirmationem ac Ratihabitionem
 » deciderentur, exhibita fuiſſe.
 » Quam propoſitionem ſumme dictorum D. D. Ordinum Generalium Pleni-
 » potentiarii factam negant, quo Regi Hispaniar. aliqua *Superioritas* reſervetur, id
 » enim vicesimo & quinto die Decembr. deciſum fuerat, verum in gratiam duntaxat
 » Incolarum præmemorati Majoratus ac reliquorum trium locorum, quorum in
 » Scriptis vicesimi & ſeptimi die Decembr. mentio facta fuit, utpote quæ ſummo
 » Præpotent. D. D. Ordinum imperio ſubefſe præſupponebantur.
 » Quum præterea notum ſit, citra oppoſitionem ab utraque Parte uſitatum fuiſ-
 » ſe, atque ejuſmodi exempla haud obſcura ſint etiam ejuſmodi, quæ ante Inducia-
 » rum Tractatum obtigerunt, & tertio Induciarum Articulo confirmata fuerunt,
 » eum, qui urbis Dominus atque poſſeſſor exiſtit, eodem quoque medio patentis agri eodem perti-
 » nentis Dominum eſſe.

Insuper quum utrinque conventum sit, ut, quicquid summediæti D. D. Ordines „
Generales tunc temporis in Brabantia, Flandria, non minus quam in aliis Provin- „
ciis possidebant, juri ipsorum summo relinqueretur, ipsius etiam Marchionatus „
Bergozomiensis, Baronatus Bredanensis, Graviensis, & quæcunque ab iis dependen- „
dent, eum omnibus Suis Municipiis, pagis territoriisque eo pertinentibus, „
quemadmodum ex Declaratione super isthoc Negotio, nono die Aprilis 1609. à „
Galliar. & Magnæ Britannæ Regum Plenipotentariis institutâ, liquet. „

Cujus usus ex Declarationis vi summememorati D. D. Ordines Generales sta- „
tim post expugnationem Sylvæ-Ducensem Anno 1629. de publico Religionis ac „
Politix exercitio disposuerunt.

At verò Hispaniar. Rex contrariis Mandatis his sese opposuit, quæ cum perti- „
naciter defenderentur, Majoratus Incolæ, veriti ne confusio hæc in damnum „
Suum eederet, per libellum supplicem etiam atque etiam rogantes Præpotentes „
D. D. Ordines Gener. exorârunt, ut Thiloburgi atque alibi cum dictæ Majestatis „
Regiæ Commissariis varios conventus instituerent, quæ quum prosperum minus „
eventum, quam quidem persuasum sibi habuerant, sortirentur, *Retorsio*, quam vo- „
cant, subsequuta fuit, qua eum præcones Religionis Reformatæ, tum Abbates, „
Pastores alique Ecelesiastici ejecti ac præmemorati Majoratus Incolæ publico „
utriusque Religionis exercitio hæctenus destituuntur.

Quo vero *Majoratum à Sylvæ-Ducensi* tanquam Civitate Principe absque ullâ se- „
paratione dependere demonstrant, ad sufficientes firmasque rationes, in supra- „
dictis conventibus Thiloburgi atque alibi institutis à summediætis D. D. Ordini- „
bus Gener. allatas fufiusque demonstratas, confugiunt. „

Adeò ut Civitate Sylvæ-Ducensi sub Imperium summum Præpotent. D. D. „
Ordinum Generalium redacta, atque è summâ Regis Hispaniar. potestate ere- „
pta, eodem medio & jure proprio Majoratus sub idem summememoratorum „
D. D. Ordinum Generalium imperium summum redactus sit, cujus exercitium „
solummodo per *Retorsionem*, quam voeant, impeditum fuit, eoque obstaculo re- „
moto, jus in summum primum Suum locum restituitur, adeo ut neutiquam ne- „
cesse sit summediætis D. D. Ordinibus Tractatum tradi, quod jam armis vicerant, „
aut Regem Hispaniensem tradere, quod jam amiserat. „

Quod ad Marchionatum Bergozomiensem, Baronatum Bredanensem Ditio- „
nemque Cuyckensem attinet, supra id, de quo tertio Induciarum Tractatus „
Articulo conventum, atque ad explicationem hujus Articuli à Galliar. & Magnæ „
Britanniæ Regum Legatis assertum tum esse diximus, notandum venit petitione „
Præsidentis Jamini Regis Galliar. Legati speciali Præpotent. D. D. Ordinum De- „
creto ejusdem loci Incolis Religionis Romanæ exercitium concessum fuisse, quod „
tantò magis Præpot. D. D. Ordinum Jus adstruit atque confirmat, quemadmo- „
dum etiam summediæti D. D. Ordines redituum elocandorum jus, cæteraque „
alia in iis locis sibi retinuerunt ac reservârunt, summumque jus exercuerunt, „
atque etiamnum exercent.

Summememoratos D. D. Ordines Generales mansionem in iisdem locis Pa- „
storibus non *absolutè* verum sub conditione concessisse, ut in Politico quocunque „
Negotio ad modum aliorum subditorum sese gererent, non verò ut illud munere „
pristi- „

pristino fungendi Jus vel Hierarchiæ seu Ecclesiasticæ Jurisdictionis exercitium haberent; sed vero iidem transgressi, à Curiâ Brabantia Suprema ab hac Parte damnati supplicioque affecti fuerunt.

Quum autem exempla illa usufque notissimus sit, absolutos Dominos de publico Religionis exercitio in Regionibus Ditionibusque Suis decernere; quumque recens admodum memoria sit, primam Hierarchiæ Episcoporum introductionem Provincias disturbasse, quinimò vel ipsos Regis Hispaniar. præfules huic introductioni, utpote Provinciarum Privilegiis adversanti, sese opposuisse,

Jure optimo asseritur, summedictorum D. D. Ordinum Gen. tanquam summorum Dominorum esse, de publico Religionis exercitio in Majoratu cæterisque locis supra nominatis decernere, Sylvam-Ducum, Bergozomium, Bredam, Graviam cum omnibus Regionibus, Municipiis, Pagis ac Territoriis ab iis dependentibus, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. summo imperio subesse, atque firmæ Paci consilandæ incumbi.

Absurdum etiam est, respectu Præpotent. D. D. Ordinum Gener. in iis locis Hierarchiam quandam, vel aliud quoddam jus summum, exemptum atque diversum à summo jure Præpotent. D. D. Ordinum Generalium, sibi reservare, quodque olim Provinciæ Ordines nec non Præfules, qui Regis Hispaniar. potestati obtemperabant, Provinciarum Privilegiis contrariari censuerunt.

Punctum autem aliud tam evidens est, atque ab eodem omnes absoluti Domini tantopere abhorrent, ut declarare teneamur, summedictos D. D. Ordines Gener. neque posse, neque decere dare atque permittere, ut summum cum in Ecclesiasticis tum in Politicis jus atque imperium in supradictum Majoratum aliaque loca supramemorata à summedicta Regiâ Majestate Hispaniar. adversus Eosdem in dubium vocaretur, vel ut præmemorati Scripti vicesimi & septimi Decembr. 1646. restitutio denegaretur

Nihilominus tamen, quandoquidem summedictorum D. D. Ordinum Gener. Regimen omni *mansuetudine atque equitate adtemperatum*, atque instructum est, neque, ut quis facile cognitum perspectumque habet, subditorum Suorum ulliusve personæ, cujuscumque tandem conditionis, conscientiæ vim inferunt, quo supradictorum locorum regionumque Incolas ejiciant; verum miseri Status omnium Incolarum Majoratus, qui à primo Retorsionis, quam vocant, initio ad hunc usque diem omni publico utriusque Religionis exercitio orbati fuerunt, miserentur, concedunt ac permittunt,

Ut secundum præcedens Scriptum duodecimi Septembr. Romanæ Religionis Ecclesiasticis, qui jam sunt, *sufficiens*, dum in vitâ commorantur, *stipendium* assignetur, idque pro arbitrio summedictorum D. D. Ordinum Gener. de quâ re Acta quædam instituentur, ut bona extra Majoratum aliaque loca, quorum mentio supra facta fuit, sita, & vice versa, componantur ad id, quod latius in præmemorato Scripto duodecimi Septembr. extensum fuit.

Omnes quoque Incolæ, cujuscumque tandem conditionis, debitam obedientiam atque officium bonorum ac fidelium Subditorum præstantes, publicâ fide, Securitate, protectione ac defensione vitam degent, eâque conscientiæ libertate absque ullo impedimento fruuntur, quæ Legibus ac Provinciarum constitutione permiffa est,

est, ac de facto in omnibus Provinciis, Oppidis & Regionibus, quæ summedicto-
rum D. D. Ordinum Gener. imperio subsunt, conceditur.

Quod si autem supradicti Incolæ in præmemoratâ conscientia libertate distur-
barentur, ad summedictos D. D. Ordines Gener. sese conferent, qui tanquam
absoluti summique Domini ea omnia, quæ libertatis Conscientia conservationem
exigere judicabunt, constituent ac decernent.

Præpot. verò D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum persuasum sibi habent
fore, ut, si D. D. Extraordinarii Legati & Plenipotentiarum æquo nulloque Partium
studio disturbato animo rationum supra allatarum pondus ac gravitatem per-
pendere atque in Sua erga Pacem voluntate perseverare velint, pedibus in eam,
sententiam eant, hoc unicum atque commodissimum è tantis confusionis flucti-
bus emergendi medium fore; quæ, utpote Provinciarum Privilegiis adversa, pri-
mum Provincias perturbavit, deinde ipsos quoque præsules, ut Regi Hispaniar.
sese opponerent, quemadmodum supradictum fuit, commovit, hanc unicam
salutaris illius Pacis consequendæ viam fore.

Atque ad ejusdem confirmationem ac perpetuam conservationem separatio-
nem eorum necessariam esse, quæ nullam in sese communionem habere possunt,
at verò summam in sese repugnantiam continent.

Hoc autem unicum & verum esse *Moderamen*, quod absque conscientia viola-
tione summique Imperii præjudicio utriusque Partis Regimini commodè appli-
cari potest.

Quod ad *Tractum Trans-Mosanos tres* attinet, iis, quæ in septuaginta & tribus Ar-
ticulis concessis ac subsignatis expressa sunt, uti antè, inhæretur.

Quum autem juxta eorum argumentum bellum continetur, & actualis Arti-
culorum valor sese ad Tractatus Conclusionem conferat, res ipsa clarissimè in-
dicat Camera Bi-partita Inquisitionem ad Tractatus Conclusionem componi ac
conformari oportere, quemadmodum superiori Scripto, duodecimo die Se-
ptembr. tradito, dictum fuit.

De *Citeriore* autem *Gelriæ Parte* actum disceptatumque fuit, atque extra tri-
ginta & septem Articulos Negotium illud in pristino suo loco remansit.

Ad hæc etiam Notandum venit, Provincias sejuncta membra restituere & cum
corpore suo conciliare vi Unionis teneri, quum absque illa restitutione ac con-
solidatione nequaquam excogitari, aut excogitata licet, firma ac sincera Pax coli,
ullo modo possit, cui comparandæ, omnique odio ac novas dissensiones produ-
cendi occasione præcavendæ incumbitur.

Neque enim Præpotent. D. D. Ordines de mediis æqui *Moderaminis*, quod re-
spectu hujus consolidationis usurpari commodum foret, agere recusant.

Quod ad minora Fortalitia ad Swyndam, prope Sluysam in Flandria, sita atti-
net, eorum dirutio à Parte Regis sexagesimo & quinto Article reservata fuit, sub
conditione reciproca dejectionis à Parte summedictorum D. D. Ordinum Ge-
neral. instituendæ, quâ de causâ necesse est, ut à Parte Regis Hispaniar. Fortalitia,
exprimantur, quæ à Parte Præpotent. D. D. Ordinum Generalium mœnibus suis
exuerentur, quò tanto commodius ea de re conveniri queat.

Ut ex ordine *universalis bonorum ac juris restitutionis*, quæ vi Tractatus ab utraque
Parte

» Parte restituatur atque integrum conservetur *jus aquaticum* Civitatis Sluyfanorum, prout olim Civitati isti competiit ejusque exercitium bello Damoque in flumine (vulgo *de Soute*) prope S. Donatii Fanum impeditum fuit.

» Quum insuper necessarium atque è re sit liberæ emptionis, conversationis ac Commerciorum inter præmemoratos subditos, de quibus undecimo septuaginta & septem Articulorum conventum fuit, ut supradictum Damum diruatur: quod præcipue Brugensium Civitati aliisque locis supradicto Ostio (vulgò *de Soute*) aditis ac vicinis maximo commodo cedit.

» Traditio informationis, *Limites* concernens, concessa fuit.

» Quod ad privatorum Negotia attinet, de eo conveniri necessarium est, in quo, quod æquum ac justum est, ut fiat, opera dabitur.

» Quæ omnia Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum disertâ hac conditione agunt, ut *Gallis reipsa relinquuntur, quæcumque antehac concessa ipsis percipiuntur*, quem in finem Regis Hispan. Plenipotentiarum clarius mentem Suam expriment ac plenius respondebunt ad ea, quæ sub finem Scripti Sui vicesimo & secundo die Septembr. 1647. tradito proposuerunt;

» Etiam atque etiam rogantes, ut Puncta, quæ inter utrumque Regem necdum composita sunt, æquanimitè transigere velint. Dabantur Monasterii, vicesimo & octavo die Septembr. 1647. Subsignatum erat, D. D. à Gent, Mathenesius, Pauw, Knuytius, Reede, Donia, Ripperda, Clantius.

Exemplar Declarationis, à Regis Hispaniar. Plenipotentiarum respectu Gallorum institutæ.

N Villa eorum, quæ Regis Hispaniar. Plenipotentiarum concesserunt, immutabuntur; Puncta quoque proposita non decidentur, ut & *Limites terminique Catalonia, Moderamen respectu Porto-Longonæ ac Piombini, quin etiam compositio Casaliensis, Punctum exsolutionis Infantis Catharine Sabaudia. Hæc omnia Arbitrio atque Moderamini Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, &c. Subsignatum erat, Comes Penderande, Iosephus A. Cameracensis, A. Brun.*

De Citeriore Gelriæ Parte sequentia disceptata fuerunt, at vero in Statu Suo atque extra septuaginta & tres Articulos remanserunt.

Conventum fuit mutuo, ut Citerior Gelriæ Pars cum æqualis cujusdam loci traditione commutaretur, de qua decem Mensibus post Tractatus Conclusionem convenietur; quod si autem in æquivalentiâ Partes discrepent, ad Cameram Bi-Partitam Negotium illud deferetur.

Regis Christianissimi Legatus Thuillerius, cognito perceptoque quantopere Hispani & Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum proficerent, vicesimo & tertio die Octobris, ad Concilium admissus sequentia proposuit.

PRÆPOTENTES DOMINI,

Quamquam Tractatum Monasteriensium commodo ac promotioni exoptandum fuisset, ut omnes Plenipotentarii Vestri ibidem mansissent, nihilominus Deus Opt. Maximarum rerum Moderator summus, permisisse videtur, ut nonnulli eorum in Provinciâ hæc advenirent, loci ac Status, in quo Pacis Tractatio sita est, rationem Vobis reddituri, quo eum probè edocti pro merito perpenderetis, ac proinde etiam supprimeretis rumores, qui tam varii ac tam falsi sparguntur, quique sibi invicem tantoperè contrariantur, ut, quibus fides habenda sit, penè omnes ignorent, quum ab unâ Parte Pacem à Nobis respui omnemque propositiones eò spectantes atque inservientes rejici, ab altera verò Parte Pacem inter utrumque Regem jam conflam initamque esse, ac, nisi Præpotentes D. D. Ordines Generales maturent, Tractationem Eorum succisam iri, ferant.

Quocirca, Præpotentes Domini, Memetipsum Vobis sistere, officii mei esse duxi: ac primò quidem, ut certò Vobis pollicerer, Nos Pacem desiderare, atque omne Nostrum studium, omnem operam, ut concludatur, impendere, Nosque, si æqua, firma atque sincera offerretur, tanti Negotii finem facere eamque læto vultu acceptare, nequitiam recusare. Secundò, ut confessionem Vobis extorquerem, Nos, tantum enim abest ut cum Hispanis convenerimus, tantum in præcipuis Punctis, quantum sex Mensibus ante, discrepare: si verò contrarium quis spargat, *id sit in favorem Hostium Nostrorum*, eâ intentione, ut Nos intricet, Nosque, si fieri possit, sejungat, quò eos periculo eximat, quò Unio ac Fœdus Nostrum Ipsi minatur, iisdemque in tuto collocatis, conditiones quas Nobis promiserunt, vel Vobis vel Nobis (si tam imprudentes essemus ut dissolveremus) prout ipsorum res ac Fortunæ postulabunt, explerent: Præpotentes Domini, postremò quoque ut Vobis, Fœderationes ac devinctiones, quæ Gallis Vobiscum intercedunt, in memoriam revocarem.

Nos ad Pacem adspirare, belli diuturnitas, tanta effusi sanguinis Copia, totque impensæ ac consumptæ opes, belli finiendi justum tempus adesse oportere abunde testantur. Præsentia ac Galliæ Ministrorum Monasterii commoratio satis superque docent, hanc esse sententiam mentemque Nostram, neque Majestates Suas tam excelsæ dignitatis Statusque Principem, quantæ Celsitudo Sua Longevillæ, neque etiam Duces Avaucium & Servientium tantâ rerum sufficientiâ destitutos aliisque Negotiis commodius impendendos ibidem detenturas esse, nisi Pacis desiderium reliqua omnia longè anteiret. His addite operam, curam atque industriam, quâ D. D. Intercessores impulimus ut hostium Nostrorum animum emollirent, ac Paci deditum redderent; labores, quos (sed penè frustra) D. D. Plenipotentarii Vestri, quibus, prout Hispani ajebant, nihil denegaturi videbantur, impenderunt; instantias varias, quibus Comes Servientius & Ego apud Vos, Præpotentes Domini, simulac Securitatis mutuæque defensionis Tractatus conclusus erat, institimus, ut Pacis Tractatio, quæ succisa nonnihil videbatur, quamprimum redintegraretur, utque eum in finem D. D. Plenipotentarii Vestri Monasterium rursus delegarentur; Nostrorum verò hostium contra fundatas atque

nixas commodo atque aptitudine unius Viri, qui ipsos non minus in urbe quam in castris invenisset, nisi eos tacite prætermittere statuisset, absque ullâ rerum mentione faciendâ, ut animadverteret, utrum Ille Domino Suo magis quam priorès, conduceret, an ejusmodi existeret, ut ad Statum Suum quidquam inde utilitatis rediret: Pacem Nos cupere, atque eum, qui inficias it, immeritò atque injuriâ summâ Nobis belli progressus & continuationis calumniam imputare, Vos, Præpotentes Domini, confiteri necesse habebitis. Neque horum, quæ diximus, testes ullos, præter Vosmetipsos totumque Monasteriensem Confessum, desideramus.

Quantum verò ad Statum, in quo Nostra cum Hispanis Tractatio sita est, attinet, eum D. D. Pauw & Knuytius Vobis, Præpotentes Domini, indicare poterunt: hoc interim ipsis lubens dabo, quasi de toto Negotio, ubi de plurimis Articulis conventum fuerit, Nos non convenisse immeritò à Nobis dici. At verò si de iis solum convenisse censeamur, quæ exigui sunt momenti, quæque revocari possunt, ac tantum, imo plus commodi hostibus quam Nobis afferunt, in quæ ut consentirent, à Mediatoribus ægre adducebantur, ipsi quoque maximi ponderis Articulos, scil. qui Tractatum constituunt, denegent atque detrectent, aut Suo modo explicent & declarent; nullus dubito, quin, Nos à compositione longissimè abesse, haud inviti confessuri sitis: Utque ad oculos demonstrarem, en Vobis, Præpotentes Domini, Puncta illa, de quibus etiamnum inter Nos controversatur.

Primo autem Puncto Negotium Portugalliæ continetur, cujus disertam mentionem Hispaniar. Regis Ministri in fine Tractatus rejiciunt, quò rationem ac medium dissolvendi sibi retinerent.

Alterum Ducem Carolum concernit, de quo non nisi in Ipsius commodum agere volunt, licet sapius insigni ordine locoque viri, quique Tractationi interfunt, dixerint, quod si præter hoc unum nihil superesset, Paci neutiquam obfuturum: ejusmodi tamen naturæ ac conditionis est, ut, silentio hoc transire, sit, Pacem componere & non componere, vel, ut rectius dicam, sit, Pacem ab unâ Parte conflare, quò ad arma ab alterâ Parte redeatur.

Tertiò de *commodis*, quæ in corpus occupatorum locorum introducenda sunt, non dilucidè disseritur, non obstante Declaratione, quam instituimus, quâ nihil Nos ab Iphis, præterquam quod Hispani Vobis concedunt, petere declaramus.

Quarto Limites terminique & *Munimenta Roussillonensia & Cataloniensia* componenda restant; neque hostes Nostri id recusant, nisi ut Nos obstringerent quò ab utraque Parte unicum saltem reservaretur, quod fieri nullo modo potest, quantoperè etiam ad id annitantur, absque exigua confusione, quâ voluntatem horum populorum, summam vivendi libertatem ipsis pollicendo, immutare conantur.

Quod ad Portolongonam & Piombinum attinet, de Moderamine quodam agunt, quamvis nulla compositio alia restet, quam ut Iphis relinquuntur, quum bina illa loca, quæ offerunt, occupatorum locorum partes sint.

E Casaliâ Nos ejicere volunt nulla habitâ ratione præriorum quæ commisimus, Domi-

Domino suo oppidum illud conservaturi, atque millionum, quibus commiseratio hæc Nobis constitit: atque etiam ipsos tædet, Nos, locum hunc deferentes, prout obtulimus, necessariò præcavere ne in eorum potestatem rursus redigeretur. Imò abundè sese Nobis satisfacere arbitrantur, si Verselam concessuros se dicant, perinde ac si æqualitas in hoc Puncto inter Nos intercederet, non major quam in aliis Punctis.

*Quinque aut sex alia Puncta supersunt, quorum multa minoris ponderis, at verò nulla tam exigui momenti, ut Tractatum meritò suspendere nequeant, aut efficere queant, ut Vos, Præpotent. Domini, lubentes concedatis Negotium hoc studium atque diligentiam Vestram mereri, atque huic Reipubl. (si de eo laboraret, atque iis mediis uteretur, quibus potest, longe alia, quam ejusmodi arbitrii ac Moderaminis, cujusmodi Hostes Nobis offerunt) gloriæ, quod ad tranquillitatem Pacemq; maximorum totius Orbis Christiani Regum, atq; ipsorum etiam Christianor. plurimum fecerit, procurandæ ac promovendæ aptum natum esse. Præter curationem, quæ nobilissimas quoque animas commovere debebat, Vos insuper, Præpotent. Domini, tenemini, atq; ad id Tractatibus, quos cum Gallis injistis, *expressè devincti obligatique estis*, quos sine promissorum oblivione transgredi ac violare non poteritis: quò tamen processuros Vos esse in animum meum inducere nequeo. Veniam Mihi dabit, Præpotentes Domini, ut Vobis eos impræsentiarum in memoriam revocem: Non jam Tractatus diu antè & à primis Reipubl. Vestræ primitiis cum Gallis initos referam: Tractatui Anno 1644. composito insistam, qui præsentis tractando Negotio tanquam norma ac regula inserviet, atque Tractatu Anni 1647. confirmatus fuit; Ut *sc. pari passu* in Pacis Tractatione procederemus, defensionem ac protectionem omnium Nostrorum Oppidorum locorumq; captorum mutuo susciperemus, omnibusque Nostris viribus promovendæ Alterutrius satisfactioni incumberemus, Nos, Præpotentes Domini, obstrictos obligatosque tenet. Claris ac disertis verbis nisi simul ac communi consensu contrahere vetat, hac conditione additâ, ut, si ad Tractationem maturandam aut retardandam mutuas devinctiones atque obstrictiones Hostibus declarare necesse foret, id, quoties à Nobis petetur, facere teneremur. Status, in quem redacti sumus, cognitus Vobis perspectusque est, quod hæc Vobis exposuerim, & quousque profecistis non ignoratis. Quocirca Vos, Præpotentes Domini, Nomine locoque Majestatis Suae etiam atque etiam rogo, *ne*, supramemoratos Tractatus observantes, *ulterius procedatis, priusquam Nostrum etiam Negotium promoveatur*, ut Hostibus declaretis non posse Vos contrahere, quò spes illa Nos sejungendi, qua nunc aluntur, eripiatur, neque id efficere intermittatis, quò ea, quæ Nobis obtulerunt ac promiserunt, præstent. In cujus rei gratitudinem Vobis, Præpotentes Domini, de Rege ac Regina Matre polliceor, atque in Memetipsum recipio, Majestates Suas cum Rege Hispaniarum Inducias nullas, nisi Vobiscum unâ, composituras esse, insuper etiam ejusmodi declarationem apud Easdem instituire velle, cujusmodi Vobis, Præpotentes Domini, ut instituat, visum erit. Sed paucis, Eas fideliter ac sincerè præstituras esse ea, quibus Vos insignierunt, utpote quæ carissima omnibus absolutis Dominis esse oportent. Cum autem Vestrâ, Præpotentes Domini, Intercessione res in commodum locum redacta*

data fuerit, Hispanosque commoveritis, ut Nobis comprobarent Sese non minus quam Nos Pacem sincerè expètere, fidem ac fiduciam quam in ipsis habemus, ac Nostram Amicitiam, eorum continuandi ac conservandi voluntatem, testatam Vobis faciemus. Dabantur Hagæ-Batav. vicesimo & tertio die Octobr. 1647. Subsignatum erat, *Tuilleries*.

At verò, quam parvi ea fierent, inde liquet, quod eodem die, præsentè Celsissimo Arausionensium Principe, in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. à Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus sententia proponebatur, quâ re ipsa, quæcumque à D. D. Plenipotent. acta fuerant, approbabantur; scil. Negotium Pacis Tractationis, juxta relationem 21. die Octobr. factam, in eum locum redactum esse, ut tandem concludi posset: nec non declarabatur,

Validiores neque recentiores terminos aut condiciones requiri, quibus Majoratus Sylvæ-Ducensis jus summum atque absolutum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. stipularetur.

Tertium confirmatorum Articulorum Punctum, quidquid ad eandem materiam pertinebat, firmis validisque terminis complecti.

Punctum illud originali Instructione, quam D. D. Plenipotentiarum in mandatis acceperant, contineri.

Non solum tempore confirmandæ suprâ dictæ Instructionis omnium Provinciarum Ordines huic Puncto calculum suum adjecisse, verum etiam Decretis reiteratis idem constituuisse.

De Ecclesiasticis in iis regionibus ut quidquam diceretur, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. nunquam visum fuisse, verum occasione cognitorum Actorum, vicesimi & septimi Decembr. proximè elapsi, de Moderamine agentium, Regis Hispaniarum Plenipotentiarum illa omnia proposuisse.

Acta illa repetita atque annihilata iri, quemadmodum juxta relationem institutam offertur, quod D. D. Plenipotentiarum propterea speciatim in mandatis datur, eoque peracto, Negotium hoc pacto ad terminos primæ Instructionis ad tertium Articulum deventurum esse, id est, ad ipsissima sui principia ab omnibus Provinciarum Ordinibus sæpius approbata, quod à Nobilibus ac Potentibus unanimi omnium membrorum ac civitatum consensu constituitur ac decernitur.

Ut porrò juxta Mandata, Decreta, aliasque D. D. Plenipotentiarum Instructiones ad Tractationis perfectionem procederetur, atque insuper ipsis Acta Ratihabitionis traderentur, quò eadem Monasterii cum Regis Hispaniar. Ministris confirmet,

Utque sæpius memorati D. D. Plenipotentiarum, quam primum sese Monasterium conferant, ac Negotium, uti antehac, conficiant, rogari.

Quod cum perpensum ac Celsissimus Arausionensium Princeps de hac re prudentissimam sententiam rogatus esset, Provinciali Hollandiæ & West-Frisiæ Sententiæ calculum suum adjecit, ac proindè reliquarum Provinciarum Ordines rogare visum decretumque fuit, ut quamprimum fieri posset, ad summum intra octiduum, de suprâ dictis quid sentirent, declarare dignarentur.

Nobilium ac Potent. Gelriæ Ordin. postmodum lata atque exposita Sententia hæc erat, ut Punctum Majoratus Sylvæ-Ducensis cum iis omnibus, quæ ab eo dependent,

pendent, aliorumque locorum similium, quorum tertio Articulo septuaginta & trium, ut & ulteriori Præpotent. D. D. Ordinum Decreto decimi & octavi Maji 1647. cum tertio postremò confirmatorum Articulorum neutiquam immutaretur, adeò ut Jure summo ejusque annexis à Rege Hispaniarum absque ullâ reservatione renuntiatis, Scriptoque Moderaminis, quod antehac traditum fuit, recepto, verba illa, in *Ecclesiasticis & Politicis*, Instructione novissimâ Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiaris & Legatis Extraordinariis traditâ excerpta haberentur.

Secundo die Novembris Zelandiæ Deputati, Ultrajecti & Trans-Yfulaniæ, ut Provinciales sententias super summo atque absoluto Jure *Majoratus Sylvæ-Ducensis* aliorumque locorum similium, quorum tertius supramemoratorum septuaginta & trium Articulorum Monasterii confirmatorum meminit, exponerent, rogati, Zelandiæ Deputati Provinciale[m] suam sententiã, quid de suprâ dicto Negotio sentirent, oretenus exposuerunt, cui D. D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis hactenus sese accommodarunt: D. D. Deputati Trans-Yfulaniæ Provinciale[m] suam de hac re sententiã scriptam tradiderunt, cujus exemplar reliquarum Provinciarum Ordines petierunt, quod iisdem concessum fuit: Zelandiæ quoque Deputati, ut sententiã suam scriptam tradere vellent, quò ejus quoque exemplar reliquarum Provinciarum Ordines acciperent, rogabantur, quam Zelandiæ Deputati tradituros sese polliciti fuerunt.

D. D. Deputati Provinciæ Ultrajectensis nullum Pacis Tractatum cum Rege Hispaniarum, nisi juxta Tractatus cum Rege Galliarum initos, concludi oportere sentiebant: ac proinde etiam ab Hispanis *omnia loca expugnata*, quæ Galli tempore concludendæ Pacis possidebunt, ipsis relinquenda esse, omnia quoque, quæ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris subsignabunt, veri Tractatus effectu destituta iri, usquedum Rex Christianiss. & Præpotentes D. D. Ordines Gener. cum Hispanis eodem tempore transgissent, eorundemque Ratificationes subsequutæ, præterea etiam *Securitatis* Tractatus, inter Galliarum Regem & Præpotentes D. D. Ordines Gener. initus, ante suprâdicti Tractatus conclusionem Hispanis comprobatus foret.

Frisiæ autem Ordines declarabant, lectâ à D. D. Heemstedio & Knuytio utroque Præpotent. D. D. Ordinum Extraordinario Legato & Plenipotentiaris ad universalis Pacis Tractationem Monasterii instituta, in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum oretenus primum habitâ deinde Scripto traditâ narratione status Tractationis inter Regem Hispaniarum ab unâ, & Præpot. D. D. Ordines Gener. ab alterâ parte, ut & conditionis Tractationis inter Hispanos & Gallos &c. perceptoque simul, dubia quædam præter tertium septuaginta & trium confirmatorum Articulorum moveri, in eâ sese sententiã esse, tertium septuaginta & trium Monasterii confirmatorum & utrinque subsignatorum Articulorum difficultatum, si forsan (præter opinionem tamen) quædam de Religione in suprâ memoratis Regionibus orientur, decisioni sufficere, ac proinde tertium illum Articulum ulterius limitari supervacuum esse, quandoquidem traditum jus summum nihil quidquam excludit aut reservat, sive in Ecclesiasticis sive in Politicis ejusque annexis, verum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. plenè ac purè tradit jus illud quod

quod Præpotent. D. D. Ordines Gener. ac reliquæ Provinciæ jam obtinent, eâ lege tamen, ut Acta Decembr. 1647. de eâ re agentia annihilentur.

Porro sese Tractatibus cum Gallis initis, nec non Securitatis Tractatui 1647. qui reliquos subsequutus fuit, insistere, rogantes ut omnes nervi intendantur summæque Partes ad succinctam brevemque difficultatum decisionem, sive per Mediatore sive alio quocumque medio commodissimo id fiat, adducantur, ea conditione, ut Hispani ante concessa promissaque Gallis præstent,

Ne Provinciæ longi temporis dispendio de aliis mediis cogitare necesse habeant.

Trans-Ysulaniæ autem Deputati 7. Novembr. sic sentiebant, omnia Instrumenta Actaque inter Regis Hispaniarum Plenipotentiariorum & Præpot. D. D. Ordines Gener. à vicesimo & septimo die Decembr. 1646. tradita ac commutata, Hispanorum prætensionis in Majoratu Sylvæ-Ducensi aliisque locis similibus Moderamen spectantia, annihilari, atque inter Hispanos & Præpotent. D. D. Ordines Gener. solum tertium septuaginta & trium Articulum firmum haberi oportere, modò post verba illa, *in omnibus Privilegiis summi atque absoluti Juris*, inferatur, *nullo excepto atque eodem modo*, quo Uniti Belgii Provinciæ ea observant.

Insuper etiam ut immediatè post divulgationem Pacis in supradictis quoque Regionibus divulgarentur Edicta illa, quæ antehac in Fœderati Belgii Provinciis adversus publicum Romanæ Religionis exercitium divulgata fuerunt, utque inde ab eo tempore Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Decreto idem certò constitueretur.

Postridiè Zelandiæ Deputati sententiam suam dixerunt, perpensa relatione à D. D. Heemstedio & Knuytio, duobus è Præpotent. D. D. Ordinum Extraordinariis Legatis & Plenipotentiariorum Monasterii vicesimo & primo die Octobris, & 1647. in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gen. instituta Scriptoque tradita, ac præsertim deliberatione habita eorum, quæ *summum atque absolutum in Majoratum Sylvæ-Ducensem* aliaque loca similia, quorum tertius septuaginta & trium Monasterii confirmatorum Articulorum meminit, Jus concernebant, visum sibi fuisse declarare, quod, post tam varias tamque serias deliberationes institutas, tandem unanimi omnium Provinciarum Ordinum consensu Decretis decimi & octavi Maji, septimi, decimi, & decimi & tertii diei Augusti, proximè elapsi, visum ac constitutum erat, Pacis Tractatu cum Hispanis ineundo, *summum atque absolutum jus* cum Ecclesiasticum tum Politicum in Majoratum Sylvæ-Ducensem aliasque Regiones, quarum supramemorato Articulo tertio mentio fit, stipulandum esse, ac proinde Scriptum vicesimo & septimo die Decembr. 1646. traditum annihilandum, sine quo nullus cum Hostibus Tractatus concluderetur, in eo nihil quidquam, nisi communi omnium consensu, immutandum esse: Adhæc Nobilibus ac Potentibus D. D. Ordinibus visum fuit supradictis Decretis insisti oportere.

Rationes prægnantes, quæ Nobiles ac Potentes D. D. Ordines ad id impulerant, sequentes erant, quibus Zelandiæ Ordines, reliquar. quoq; Provinciarum Ordines motos fuisse, firmiter sibi persuadebant, ut suprâ memoratis Decretis non modo *summum atque absolutum jus* in suprâ dictum Majoratum aliaque loca stipulandum foret

foret constituerent, eâ intentione, ut Ecclesiasticum non minus quam Politicum includeret, ac Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. utrumque exercere velle, verum etiam ut ad majorem certitudinem Ecclesiastici disertis verbis mentio fieret;

Scil. quò omnibus pravis detorsionibus ac perversis interpretationibus occurratur, quæ temporis progressu ab Hispanis aliisvè excogitari possent, *dispositionem sc. Ecclesiastici à Politico dispositione diversam ac separatam neque summo absolutoque Jure Ecclesiasticum comprehensum fuisse.*

Quandoquidem Hispani aliquoties declarârant, quemadmodum D. D. Plenipotentiariorum literæ vicesimo & octavo die Decembr. 1646. exaratae idem testantur, Hispaniarum Regem nullâ aliâ conditione omnibus suis juribus in Majoratum Sylvæ-Ducensem cessisse, aut etiamnum cedere posse, nisi sub conditione, ut respectu *Ecclesiasticorum* Moderamen quoddam, in utriusque Partis satisfactionem, institueretur.

Quum Hispani, Ecclesiasticorum dispositionem non Regi suo, verum Pontifici Romano competere credidissent, cui sententiæ calculum nostrum adjiceremus, nisi Ecclesiasticorum expressa mentio fieret.

Quandoquidem inter Regiones, quarum suprâ dictus tertius Articulus meminit, ejusmodi erant, in quas Præpotent. D. D. Ordines Gener. superiorum Induciarum tempore plenam Ecclesiasticorum dispositionem non habuerunt, saltem jus suum non exercuerunt eo modo, quo in Unitis Belgii Provinciis fieri consuevit, ac proindè absque supramemoratâ expressâ mentione videri atque ab Hispanis credi posset, Præpotent. D. D. Ordines suprâ dictas Regiones nullâ aliâ conditione Pacis Tractatu occupaturos ac possessuros esse, quam superiori Induciarum tempore tenuerunt, atque id adeò, quod pro certò habetur, sæpius memoratas Regiones in Ecclesiasticis longè alterius esse conditionis ac naturæ, quam est Majoratus, qui Episcopatu Sylvæ-Ducensi subest, quum contrâ reliquæ Regiones, Episcopo Antverpeni subjectæ, Hostis imperio subsint.

Denique ut supra dicto Tractatu constet, Præpotentes D. D. Ordines Gener. de Ecclesiasticis in Majoratu aliisque locis eodem modo disponere, quo Præpotent. D. D. Ordines Gener. ac Nobiles & Potentes Provinciarum Ordines in Unitis Belgii Provinciis Fœderatisque Regionibus, Civitatibus membrisque de iisdem disponunt, neque ullum in Ecclesiasticis Moderamen admittere velle.

Quod tantò magis necessarium erat, quia Articulis, de quibus decimo & quinto die Julii, 1646. provisionaliter conventum ac subsignatum fuit, Moderamen quoddam concessum eique jus summum alligatum adstrictumque fuerat.

Omnes hæ rationes non modo vim ac vigorem suum amiserant, verùm earum quædam nunc magis feriebant, quum loco perversæ Interpretationis, cujus metus Præpotent. D. D. Ordines Gener. ceperat; quæ postmodum adversus Præpot. D. D. Ordines Gener. hoc aut alio quocumque modo in exercitio Auctoritatis in Ecclesiastica institui posset, Hispani etiam ante Tractatus conclusionem disertis verbis testarentur, pleno atque absoluto Jure Ecclesiasticorum dispositionem neutiquam contineri, neque absoluto Domino (qualis eorum Hispaniarum Rex fuerat) verum Pontifici Romano in loca illa imperium competere, quæ sen-

tentia manifestò corroboraretur atque approbaretur, si propter suprà dictas sententias atque instantias ab Hispanis, huic fundamento innixis, allatas ac institutas, vox *Ecclesiastici*, Tractatui non infereretur, atque è Præpot. D. D. Ordinum Gen. Instructione mandatisque exciperetur.

Ac proinde idem hoc necessariò Ecclesiasticum respiceret, eoque pacto Hierarchia, quam Pontifex Romanus prætendit atque exercere studet, planè stabiliretur ac confirmaretur.

Contrariæ verò rationes, quæ ad excludendam vocem *Ecclesiastici* allegantur, Nobilibus ac Potentibus D. D. Ordinibus pro ejusmodi, quæ fundamento ullo niterentur, aut expensionem mererentur, haberi non poterant.

Primum enim, quod ajunt, si Acta vicesimi & septimi Decembr. 1646. annihilarentur hocque Negotium, pro eo, quod tertio Article confirmatum fuit, haberetur, fore, ut hæc *ad ipsissima principia* redigerentur, contra illa infertur, Negotium supramemoratum propter rationes modò allatas aliâ formâ jam indutum, sine manifesto magnoque præjudicio, deque falsis Hispanorum judiciis consensu, in iis, quæ confirmata fuerunt, relinqui non posse, quemadmodum Præpot. D. D. Ordines Gener. Decreto suo decimi & octavi diei Maji, 1647. idem fenserant; quum visum sit, non modò ut suprädicta Acta vicesimo & septimo die Decembr. 1646. tradita annihilarentur, verum insuper etiam summum absolutumque jus in Ecclesiasticis stipularetur.

Quod non minus Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarii examinârunt ac perpenderunt, cum primo suo Scripto, præsens Negotium concernente, Hispanis Monasterii tradito, (Actis vicesimi & septimi Decembr. necdum subsignatis) plenissimum atque absolutum jus, in Ecclesiasticis, in suprâ dictum Majoratum aliaque loca stipulari ac Tractatu confirmare voluissent.

Ratio autem, quam ex iis, quæ primo Article confirmata fuerunt, necere conantur, de quo cum Hispanis Monasterii conventum fuit, de summo Præpot. D. D. Ordinum Gener. Imperio agente, perinde ac si, neglectâ in eo Ecclesiastici & Politici juris expressâ mentione, identitate rationum indè sequeretur, suprâ dictum sc. Jus *Ecclesiasticum* hoc tertio Art. exprimi non esse necessarium, nullius prorsus est momenti ac ponderis, quum supramemorata expressa mentio requiratur, quandoquidem non solum de summo atque absoluto imperio in Majoratum Sylvæ-Ducensem, verum etiam in specie de Ecclesiasticorum dispositione cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. controvertitur, ejusdemque Moderamen in Partis alterutrius satisfactionem postulatur, neque sine eo Hispaniarum Rex de suprâ dicto Majoratu decedere cupit, ab alterâ quoque Parte, quandoquidem in Baronatu Bredanensi, Marchionatu Bergozomienfi, &c. de Ecclesiasticis non eodem modo, quo in Unitis Belgii Provinciis, dispositum erat, quibus de causis supramemoratus quoq; Majoratus aliæq; Regiones sæpius dicto Article tertio nominatim ac speciatim expressæ sunt, quod respectu Unitarum Belgii Provinciarum in supramemorato primo & tertio Article neglectum fuerat: *impossibilitas*, quam Hispani prætexunt, rationesque in eum finem allatæ, ob quas ab Hispaniarum Rege voces *Spiritualis* sive *Ecclesiastici* admitti non possent, nullius prorsus sunt momenti.

Nam quod dicant, *Hispaniarum Regem de Ecclesiasticis dispositione destitutum, de iis dispensare aut de ullo suo jure decedere non posse*, nihil probat.

Quum à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. nulla *cessio* seu *dispensatio* petatur, verum tantum ut absolutæ Superioritatis jus Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. in Majoratum aliaque loca competens Pacis Tractatu extra dubium collocaretur atque firmaretur, ac proinde Hispaniarum Rex omnium impedimentorum perturbationumque, quibus hætenus Præpotent. D. D. Ordines Gener. in summi juris exercitio ac præsertim in Ecclesiasticis infestavit, finem faceret.

Iam vero non ad Regem sed ad Pontificem Romanum in hisce dispositionem de Ecclesiasticis pertinere, frivolum erat, quum notissimum sit atque ab omnibus Politicis Scriptoribus, etiam Hispanicis, asseratur, cui jus summum competit, ad eundem quoque publicæ Religionis Auctoritatem pertinere, ac proinde in dubium vocari non posse, quandoquidem Hispaniarum Rex absolutum imperium in Majoratum Sylvæ-Ducensem obtinuit, quin ad Eundem quoque de externâ Religionis conditione dispositio pertinuerit, atque idem jus exercuerit, quemadmodum ex Decreto, à Sacro Romano Imperatore Carolo Quinto, Edictisque à Galliarum Regibus Reformatæ Religionis Confessoribus datis concessisque liquet, atque

Ex collatione beneficiorum Ecclesiasticorum ac præcisâ in ea juris conservatione, publicam Religionem concernente, & transactionibus de ea re Tractatu quodam absque Pontificis Romani interventu institutis.

Quemadmodum etiam nuper, juxta D. D. Heemstedii & Knuytii relationem, Inter Gallos & Hispanos de Episcopali in Cataloniâ Jurisdictione Monasterii conventum fuit.

Nec non inter S. Cæsaream Majestatem & Sueciæ Regem de traditione ac permutatione totius Episcopatus, &c. actum fuit, plurimisque aliis exemplis, quæ hîc enarrare nimis longum foret.

Quod autem ad Pontificem Roman. attinet, is extra Romaniam nullum summum Imperium, verum Ecclesiasticam duntaxat Jurisdictionem in ordine ad Spiritualia in Regiones sibi deditas obtinet; cujus vi doctrinæ Puncta controversasque decidit ac definit, deque ceremoniis & Hierarchiâ disponit ac decernit, verum nullo modo publicam Religionem, quod absoluti summi que Domini est, protegit ac defendit.

Adeò ut Pontificis Romani Jurisdictio, merè accidentalis cum sit, manifestò cessaret, si suprâ dictarum Regionum dominium jure belli successionis, aut alio quovis modo ad ejusmodi absolutum Dominum, qui à Religione Romanâ abhorret, transfiret.

Quum maximè absurdum sit, Hispanos arbitrari, voces *Spiritualis* vel *Ecclesiastici* pro Regiminis Sui constitutione in nullo Tractatu usurpari licere, quandoquidem liquet, in provisionaliter concessis atq; ab omnibus Regis Hispaniar. Plenipotentiariis decimo & quinto die Julii 1646. Monasterii subsignatis Articulis expressè dici, respectu *Ecclesiasticorum* in Majoratu Sylvæ-Ducensi Moderamen quò utrique Parti, nimirum Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. & Hispaniar. Regi, non verò *Pontifici Romano* satisfaceret, excogitatum iri.

Adhæc in Actis vicesimi & septimi die Decembr. 1646. difertis verbis exprimi, de *Exercitio Romanæ Religionis* bonorumque Ecclesiasticorum usu in Majoratu Sylvæ-Ducensi, &c. sex Mensibus post Pacis Tractatus Conclusionem ac Ratihibitionem actum iri.

Quum inde sequeretur, non modo voces *Spiritualis* vel *Ecclesiastici* in Tractatu admitti potuisse, verum etiam & quidem primario Hispaniar. Regem de *Spirituali* transigere & decernere voluisse ac potuisse, secus Majestatem Suam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. verba dare intendisse.

Ex quibus omnibus Nobiles ac Potent. Zelandiæ Ordines D. D. nihil præterea inferre ac concludere potuerunt, quam quod Negotium hoc non merâ *vocum lite* seu verborum præcisa expressione, prout perhibent, nitebatur; contra verò Hispanis jus Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. competens verbis dare atque relinquere gravantibus neutiquam in animo erat Præpotent. D. D. Ordinibus, ut supradictorum verborum effectu sive æquivalentiâ aliquâ gauderent, permittere, at verò, aliquo saltem modo præmemoratum effectum eludere, atque in supradictis Regionibus Romanæ Religionis exercitium conservare, propositum erat, quemadmodum id ex omnibus, quæ de Majoratu aliisque Regionibus Monasterii acta fuerunt, maximè autem ex Scriptis, ab Hispaniar. Regis Plenipotentariis, vicesimo & secundo die Septembr. proximè elapsi, traditis, pernosci poterat, quemadmodum etiam in nullum alium finem Declaratio tendere dici potest, quæ juxta Hispanorum instantias à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. de libertate conscientiæ institueretur. Quandoquidem ejusmodi Declaratione Actis specialibus dandâ, idque per modum gratificationis supradicti Majoratus aliorumque locorum Incolis, cujusmodi etiam omnes, quicumque tandem sint, supradictos Unitarum Belgii Provinciarum Incolas pro Status hujus constitutione frui caperent atque judicarent, quemadmodum etiam pluribus id probari posset.

His omnibus de causis Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines, ut in præmemoratis Decretis decimi & octavi Maji, octavi, decimi, & decimi & tertii diei Augusti, atque in Mandatis, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentariis vi eorum datis concessisque, immutari quidquam oporteret, consentire neutiquam potuerunt.

At verò decimo & quarto die Novembr. cum Nobilium ac Potentium Hollandiæ D. D. Ordinum Deputati serio instarent, ulterius declararunt; primo scil. ad *Ecclesiasticum* in Majoratu Sylvæ-Ducensi cæterisque locis, dicentes, si quando communi omnium Provinciarum D. D. Ordinum Decreto visum ac constitutum foret, tertium septuaginta & trium Articulorum, Monasterii confirmatorum, sequenti modo extensum iri, nempe, post verba *quocunque tandem modo*, additum iri, *directè neque indirectè*, & post omnia illa jura *partesque* absoluti Imperii & Superioritatis *perinde ac sunt absque*, &c.

Ut, præmemorato Articulo hoc modo explicato ac constituto, Hispaniar. Regis Plenipotentariis à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentariis rotundo ore annunciaretur, sub verbis *absoluti Imperii ac Superioritatis in omnibus Suis Juribus & Partibus* Ecclesiasticum comprehensum fuisse intelligi, ejusque dispositionem absolutam instituere atque exercere Præpotent. D. D. Ordines Gen. decrevisse.

Eum

Eum in finem immediatè post Pacis Tractatus divulgationem Edicta contra Pontificios renovata, divulgata atque pro Suo argumento ac modulo executioni mandata iri, ac præsertim in Majoratu *Sylva-Ducensi*, Marchionatu *BergoZomiensi*, Baronatu *Bredanensi*, &c.

Statim quoque post supradictam divulgationem Præpotent. D. D. Ordines Gen. omnia templa, idque in Reformatorum usum, reipsa propria sibi habituros, similiter etiam *privativam* omnium Spiritualium atque Ecclesiasticorum bonorum in supradictis locis sitorum autoritatem, absque ullo Moderaminis, respectu Exercitii Romanæ Religionis bonorumque Ecclesiasticorum, præter Subsidiium Ecclesiasticis Romanis dum vivant exsolvendum, in præsentis sive in futuro admisione, quiniò *ut nihil de eâ re in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. proponi*, multò minus decerni liceret.

His omnibus, quæ supradicta fuerunt, constitutis, posse D. D. Deputatos Zealandiæ hisce Se accommodare, ut verba illa *Spiritualium & Temporalium* è Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiariorum Mandatis exciperentur, ac proinde etiam Tractatui non infererentur.

Quòd autem ad alterum narrationis membrum, Statum conditionemque difficultatum, inter Gallos & Hispanos necdum decisarum, concernens, attinet, ad quam juxta Decretum quartum diei Julii, proximè elapsi, de Pacis Tractatus Conclusionem, à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. animadvertendum erat, declarabant, D. D. Plenipotentiariorum, qui huc advenerant, quamprimum Sese Monasterium conferre oportere, quò juxta Instructionem Suam ac Consilia subsequenter inita, cum Hispanis, quidquid in Pacis Tractatu restabat, finali tamen Tractatus Conclusionem ac Subsignationem exceptis, transigerent conficerentque, in antecessum verò omnia conferrent, quò necdum decisas difficultates inter Gallos & Hispanos componerent, idque submissione, arbitrio, Intercessione aut alio quovis modo, ut simul ac pari passu uterque Pacis Tractatus conficeretur.

Quod si verò, adhibito omni studio, supradictæ difficultates componi nequeant, ac D. D. Plenipotentiariorum Galliarum Hispaniarumque rogati absolutè declarent, verisimile non esse utrumque Regem inter Se de difficultatibus necdum compositis conventurum, ut tali casu Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiariorum quosdam è Suis, qui Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. ordine omnia exponant, huc delegarent, ut, hisce cognitis perceptisque, finaliter, quæ Unitis Belgii Provinciis maximo commodo cedere possent, decernerentur.

Quod Decretum ut tantò magis maturetur, Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiariorum, Monasterii commorantes, Præpotent. D. D. Ordines Gener. ut & Nobiles ac Potentes Provinciarum Ordines, ex quorum numero Deputati fuerunt, directè omnium certiores facturi sunt, ac præsertim temporis, quo delegandi eorum Collegæ Hagæ Comitum futuri essent, quò Deputatos Suos plenissimè absolutissimèque Autoritate delegarent, qui absque contradictione super iis, quæ à D. D. Plenipotentiariorum referrentur, decernerent.

Ut autem Regis Galliarum Plenipotentiariorum adducerentur, absque ullâ morâ ad Pacis Conclusionem procedent, & exinde summè memorato Regi literis ejusmodi rationes ob oculos ponent, quibus Præpotent. D. D. Ordines Gener. tam

diuturnæ Tractationis Monasterii finem facere atque ad Pacis Tractatus Conclusionem procedere, necesse habere videbantur.

Easdem quoque rationes Regis Galliar. D. D. Plenipotentiaris, Monasterii commorantibus, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris, vi specialis Mandati & Autoritatis, à Præpotent. D. D. Ordinibus in finem supradictum datæ concessæque, exhibebunt;

Tandem Deputati Zelandiæ dixerunt, quum in constituendo ac decernendo, decimo die Augusti, proximè elapsi, de domesticis aliisque Punctis Tractationem Monasteriensem concernentibus (quod D. D. Deputati intactum integrumque habebant, ut pro argumento ac modulo Suo executioni mandaretur) concessum confirmatumque fuisset *certum ac sufficiens auxilium Societati Indiæ Occident. ferendum*, quod, quam fieri posset citissime, in Brasiliam trajiceretur, necessarium esse, ut ad discessum Copiarum auxilium absque ulteriore dilatione, quandoquidem ætas nimium jam appropinquaverat, necessaria decernantur, ac proinde non solum omnia impedimenta atque obstacula, quæ huic Negotio aut jam injecta, aut postmodum injicerentur, tollantur, verum etiam quamprimum de omnibus, quæ ad auxilii discessum requiruntur, maturandis ac præparandis decernatur, scil. ut *Instructiones generales & particulares concipiantur ac confirmentur, Instrumenta bellica præparentur, & quibuscumque exercitus indigere posset procurentur, naves præsidiariæ majores (Belgis Galioten) in Mare educantur, &c.*

De his omnibus Punctis simul ac conjunctim decernendum censebant, secus enim si fieret, sententiam Suam super aliis Punctis latam pro sententia non esse habendam declarabant.

Hæc finale Decretum decimi & quinti Novembr. subsequutum fuit, scil. visum decretumque esse, ut D. D. Plenipotentiaris atque Extraordinarii Legati, Monasterii commorantes, juberentur plenissimæque autoritate instruerentur, quo apud Regis Hispaniarum Plenipotentiaris atque Extraordinarios Legatos ibidem promoverent, & ab iisdem disertis verbis impetrarent atque obtinerent, ut tertius septuaginta & trium Articulorum, Monasterii antehac provisionaliter confirmatorum, corrigeretur atque ad modum & formam sequentem componeretur, nempe,

V Nusquisque retinebit ac reipsa possidebit, *Regiones, Oppida, Loca, Agros ac Ditiones, quas impræsentiarum tenet, absque ulla perturbatione, sive directâ, sive indirectâ, quocumque tandem id fiat modo, quibus comprehenduntur Municipia, Pagi atque universus ager suburbanus dependens à supradictâ Civitate ac Majoratu Sylva-Ducensi, Civitate & Marchionatu Bergozomiensi, Civitate & Baronatu Bredanensi, Civitate Trajecti ad Mosam ejusque districtu, quibus etiam addentur Comitatus Vroonhoviensis, Graviensium Civitas & Ditio Cuyckiensis, Hulsta Ejusdemque Præfectura cum universo Ambachto, simul etiam Præfectura Axeliensis, à Meridionali & Occidentali Geula Parte sita, nec non Fortalitia, quæ in Ditione VVasiensi, Præpotent. D. D. Ordines Gener. hoc tempore tenent, cæteraque loca quæ summedicti Præpotent. D. D. Ordines Gener. in Brabandiâ, Flandriâ aliisque locis possessa habent, eo modo ac summi absolutique Imperii jure, omni exceptione sepositâ, quo modo ac jure in Fœderatas Belgii Provinciâs imperium obtinent; ea lege tamen ac conditione,*

tionem, ut universus ager *VVasiensis*, exceptis ejusdem Fortalitiis locisque munitis, quæ Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. propria sunt futura, ad Regem Hispaniensem pertineat. Quod autem ad tres Tractus *Trans-Mosanos*, *Falco-burgum* scil. *Dalemum* & *'s Hertogen-Rade* attinet, in eo ipso Statu, in quo nunc sunt, relinquentur: at verò si quidquam super iisdem difficultatis subortum fuerit, id omne *Camera Bi-Partita* arbitrio judicioque decidendum atque expediendum relinquetur.

Dominus *Eybenius*, id temporis Civitatis *Groningensium* *Omlandia*que Deputatus, ad hæc Actis Publicis diurnis inferi curavit, necdum sese speciale Decretum Mandatumve à D. D. Deputantibus Suis de componendo supradicto Articulo accepisse: at verò perpendens magno Negotio Pacis Tractationis Monasterii institutæ, & ab eodem dependenti in *Brasiliam Copiarum* Trajectioni longiorem moram injici nequitiam oportere, declaravit sese præmemorato composito Articulo, prout supra constitutus fuit, nequaquam adversaturum, eundem verò, salvo tamen D. D. Deputantium Suorum consensu, approbaturum esse.

Porrò Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. visum fuit, adhæc supradictis D. D. Plenipotentariis & Extraordinariis Legatis Suis demandare, ut à Regis Hispaniar. Plenipotentariis Monasterii Acta vicesimo & septimo die Decembr. 1646. tradita, tunc temporis propositum Moderamen concernentia, repeterent ac reservarent, insuper etiam verbis declararent, Præpotent. D. D. Ordines Gener. retinere atque plenissime exercere velle *summum Imperium in Ecclesiasticis non minusquam Politicis* cum eorundem annexis, in Majoratum *Sylvæ-Ducensem* aliasque Regiones, quarum tertius Articulus septuaginta & trium Articulorum, Monasterii provisionaliter confirmatorum, meminit, eoque prioribus adjuncto, conditioni, Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Decreto decimi & octavi diei Maji, proximè elapsi, contentæ satisfactum haberi, quæ continebat, ut Tractatu cum hostibus ineundo plenissimum summumque Imperium in Ecclesiasticis & Politicis, in supradictum Majoratum *Sylvæ-Ducensem* aliaque loca, supra memorato tertio Articulo expressa, stipularetur.

Præterea etiam constitutum decretumque fuit, quemadmodum impræsentiarum constituitur ac decernitur, ut, quæ Edicta Præpotent. D. D. Ordines Gener. antehac adversus Pontificios divulgârunt, immediatè post Pacis Tractatus Conclusionem inter Hispaniar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. in lucem edendo renovarentur & pro argumento ac modulo Suo executioni mandarentur, etiam in supradicto Majoratu aliisque locis, quorum supra memorato Articulo tertio mentio facta fuit; ac proinde confestim Nomine locoque Præpotentium D. D. Ordinum Generalium omnium templorum ad usum Reformatorum possessio caperetur; adhæc quinetiam omnia bona Ecclesiastica in præmemorato Majoratu cæterisque locis occuparentur, ut de iis modo debito decerneretur, ea conditione, ut nullum Moderamen, in iis quæ supradicta sunt, admitteretur; ad hæc *Zelandiæ* Deputati Actis publicis diurnis inferi jusserunt verbis præmemoratis, *admitteretur, præmitti oportere, neque in præsentem, neque in futuro.*

Insuper etiam visum decretumque fuit, ut D. D. Plenipotentarii, impræsentiarum in Patriâ commorantes, quamprimum Monasterium discederent, quò sese cum

cum D. D. Collegis Suis his cæterisque præcedentibus Decretis, scil. decimi & octavi Maji, proximè elapsi, quorum supra mentio facta fuit (in quantum in hac Parte explicata non fuerant) ut & quarti Julii, septimi, decimi, & decimi & tertii Augusti, proximè elapsi, accommodarent, proindeque supramemoratum Pacis Tractatum inter Regem Hispaniar. & Præpotentes D. D. Ordines Gener. juxta supradicta Decreta finaliter concluderent, atque ex ordine Decretorum illorum pro Gallis, *quam fieri potest diligenter ac serid, laborarent*, quò Tractatus inter Regem Galliar. & Majestatem Suam Hispaniar. finem faciant: adhæc verò Zelandiæ Deputati Regestis inseri curârunt, sese in supramemoratis Decretis decimi & octavi Maji, quarti Julii, septimi, decimi, & decimi & tertii diei Augusti, proximè elapsi, acquiescere, licere etiam per se equidem, ut Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiarum *iis precise* insistant, neque de iis decedant, cumque in finem præmemorata Decreta à verbo ad verbum inserta hic referrentur, ullas quoque particulares *illationes aut additiones* ut admitterent, Sese in Mandatis habere negantes. Ad hæc quæ dicta fuerunt, Provinciæ Ultrajectensis D. D. Deputati, in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum, vi specialis Sui Mandati, quod à D. D. Deputantibus Suis super his acceperant, Regestis inseri curârunt, Sese neutiquam consentire ut ullus Tractatus cum Hispanis, *nisi juxta Tractatus cum Rege Galliar. initos*, concluderetur, quinetiam Oppida, quæ Galli armis ceperunt, quæque Pacis Tractatum conclusionis tempore tenebunt, ab Hispanis Regno Galliar. relinquerentur, omnia quoque à Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipot. subsignata *veri Tractatus effectu destituta forent*, donec Galliar. Rex & Præpot. D. D. Ordines Gen. eodem tempore conjunctim cum Rege Hispaniar. conclusissent, ejusdemque Tractatus Ratihabitio subsequuta fuisset: utque insuper *Securitatis* Tractatus, inter Regem Galliar. & Præpot. D. D. Ordines Gen. initus, ante præmemoratum Conclusionem, Regis Hispaniar. Plenipotentiarum comprobaretur, D. D. Deputati Frisiæ in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ad universa, quæ supradicta fuerunt, Regestis inseri curârunt; Conclusiones eâ de re institutas sibi gratas esse, eâ lege ac conditione, ut Hispani omnia Gallis præstarent, quæ ab Iplis promissa fuisse probari poterit, omnia denique commodissima media adhiberentur, quò summæ Partes componerentur, eoque pacto utriusque Regis Plenipotentiarum ad celerem difficultatum decisionem, sive arbitris, sive aliis quibuscumque mediis optimis, omnia juxta præcedentes sententias de eo Negotio latas, adducerentur.

Tandem statutum decretumque fuit, ut hujus Status Classis ad Brasiliam destinata in auxilium Societatis Indiæ Occidentalis, ad res Ejusce afflictas ibidem restaurandas, quam fieri potest citissimè, instrueretur atque in mare educeretur, ut in eum quoque finem necessariæ quæcumque ac superstites præparaciones Præpotent. D. D. Ordinum Decreto noni diei hujus Mensis contentæ, morâ sepositâ, occiperentur, quinetiam in quatuor Puncta, supradicto Decreto noni hujus Mensis comprehensa, consentiretur. Quibus omnibus præmemorata Societas, idque juxta Præpot. D. D. Ordinum Decreta vicesimi, & vicesimi & tertii diei Decembr. 1645. Instructionesque huic Negotio accommodatas, à Celsissimo Arausionensium Principe ac Præpotent. D. D. Ordinum Deputatis instituendas, formandas atque, ut earum exemplar conscribatur, confirmandas, utetur.

D. D. Deputati Frisiæ, ad supradictum Negotium Societatem Indiæ Occidentalis spectans, Regestis inferi curârunt, conferre Sese in eâ re ad D. D. Deputantium Suorum de eo decretum, si decreti illius effectu gaudere liceat.

Dominus Eybenius adhæc annotari curavit, Sese Conclusionibus Societatem Indiæ Occidentalis concernentibus, salvo D. D. Deputantium Suorum consensu, subscribere.

Civitatis Groningensium & Omlandia Deputatis (quandoquidem Dominus Eybenius in Conclusiones præcedentis Decreti consenserat, salvo D. D. Deputantium Suorum consensu) postmodum sententia proponebatur, quâ, quæ ab ipso acta erant, approbabant ac confirmabant.

Eodem quoque die, decimo & quinto nimirum Novembr. quum finaliter decerneretur, Christianiss. Regis Galliar. Legatus sequens Memoriale tradidit.

Domino Thuillero, Extracordinario Legato Regis Galliar. cognito perceptoque D. D. Ordines Generales Plenipotentiariorum Suos ad finem Tractationis cum Hispanis faciendum Monasterium relegare constituisse, cui nihil præter subsignationem deesse audit, visum consultumque fuit Vobis in memoriam revocare, nuper Sese honore illo affectum ut cum iisdem de eâ re ageret, iisdemque ob oculos poneret mutuas obligationes atque obstrictiones quæ inter Gall. Regem & Præpotent. D. D. Ordines intercedunt, ac proinde etiam rogaret ut constanter iisdem Vosmet ipsos adstringatis, quemadmodum Rex & Regina Mater id facere constituerunt: ad quæ necdum quidquam responsum fuit, quanvis id ipsi promittere Vobis placuerit, licet etiam necesse ipsi foret, quo Majestates Suas eâ de re certiores facere, ac D. D. Plenipotentiariorum Regis Gall. Monasterii commorantibus per literas indicare posset, quid sibi de intercessione Vestra polliceri possent, præsertim hoc tempore, quo Hispani, quam acceperunt, spe Statum hunc à Gallia Regno separandi ac sejungendi affluentes, declarârunt (quamvis faciles Sese, ubi nullus scrupulus existit, simularent) nolle sese, S. Imperio Romano secluso, concludere, eâ, ut liquet, intentione, quò Tractationi Nostra remorentur, Vosque ad Tractationis cum ipsis Conclusionem impellant. Quum ex hac perversitate mora exoriri possint, quæ Gallis imputari non debent, qui hucusque omnem operam tanto, tamque ab universo Christiano orbe desiderato, bono promovendo impenderunt; sui officii esse credidit in hoc præsertim rerum Statu, quo de observandis ac non observandis Tractatibus agitur, Vobis Sese sistere, sperans, tantumque sibi de providâ Vestra animi circumspeditione solitâque fidelitate pollicens, Vos Plenipotentiariorum Vestros Monasterium non esse relegaturos, nisi ejusmodi Mandatis instructos, quæ cum supradictis obligationibus ac devinctionibus veterique amicitia, quæ Vobis cum Gallis intercedit, convenient. Dabantur Haga-Batav. decimo & quinto die Novembr. 1647. Subsignatum erat. Thuillerus.

Quum verò tandem supramemoratum Decretum constitutum confirmatumque, Memoriale autem nil nisi petitio principii esset; silentio ad id responsum fuit.

Decimo & nono die Novembr. ut Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotent. autoritate, formulas Ratihabitionis ineundi Pacis Tractatus cum Hispanis, Monasterii concipiendi atque instituendi, munirentur, visum fuit, quò huc per literas

Hh h h

trans-

transmittere ac Præpotentium D. D. Ordinum de eâ re sententiam percipere possent.

Insuper etiam, constitutâ jam ac decretâ Fortalitorum quorundam dirutione, quam ut Hispani occiperent petebatur, decretum fuit, ut Præpotentium D. D. Ordinum Plenipotentiarum, discessum parantes, Fortalitorum diruendorum Nomina literis conscripta comportarent, nimirum *S. Iobi*, *S. Donatii Fanum*, *Propugnaculum Stelle*, (vulgò *de Sterre-Schans*) *propugnaculum Tereense*, *Frederici & S. Pauli Fortalitium*, itemque *Turris* (vulgò *Redoute*,) *dicta de Papemuts*, eorum dirutionem cum reliquis Suis Collegis promoturi juxta ea, in quæ cum Hispanis super hac re jam convenerant.

Utrumque hoc Punctum à Zelandiæ Deputatis proponebatur, & Tractationem ejusque Conclusionem magis retardaturum videbatur; formulæ enim transmissæ ad Provinciarum Ordines primò mitti deberent, quo magna temporis jactura fieret. Verisimile etiam erat, (quum jam constitutum confirmatumque esset, post Ratihabitam Pacem de Fortalitorum dirutione conventum iri) Hispanos hanc Fortalitorum disertam mentionem pro novitate quadam habituros esse: ac proinde D. D. Plenipotentiarum ad ulterius hocce Decretum animadvertisse nequam apparuit.

Quum autem D. D. Plenipotentiarum discessissent ac Monasterium venissent, rarius integro Mense Decembri literas ad Præpotent. D. D. Ordines Gener. miserunt, partim ut certi quidquam cum inter Regem Galliar. & Majestatem Suam Hispaniar. tum inter Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Hispaniar. Regem constituerent; partim ne per literas Suas ullius immutationis, cavillationis aut innovationis in Mandatis Suis ansam præberent.

Hoc ipsorum silentium, nimium ipsos ad Conclusionem properare, signum à nonnullis habitum fuit; quocirca per literas unice rogabantur, ut diligentius Tractationem Suam per literas sæpenumero indicarent: satis enim, cum ex ipsorum silentio, tum ex relatione indirectè instituta, omnia cum Hispanis confirmata esse intelligebantur.

Vicesimo & septimo die Decembr. Dominus de Wimmenum, in Concilio præsidens, Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. proposuit, primum membrum quadragesimi & quarti septuaginta & trium Articulorum, Monasterii inter Hispaniar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. confirmatorum, re ipsa continere, de prætensionibus, quas Celsiss. Arausionensium Princeps instituebat in partes nonnullas, quas non possidebat, in Celsissimi Arausionensium Principis satisfactionem privatâ quâdam Tractatione conventum iri; adhuc præmemoratus D. Præsidens Præpotent. D. D. Ordinum Gener. judicio arbitrioque reliquit, num Ipsis videretur, ut, quæcumque juxta supradictum primum membrum quadragesimi & tertii Articuli præmemorati, Nomine locoque Celsissimi Principis, cum alterâ Parte acta fuerant, aut in posterum agerentur, *ejusdem valoris ac roboris haberentur, perinde ac si Pacis Tractatui inter Hispaniar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. à verbo ad verbum inserta essent*; quo perpensio, Præpotent. D. D. Ordines Generales, in præmemoratam dicti D. Præsidentis propositionem consenserunt: quocirca Decretum fuit, ut, quæcumque juxta sæpius memoratum primum membrum

brum supradicti quadragesimi & tertii Articuli, Nomine locoque Celsissimi Arausionensium Principis, cum altera Parte etiam transacta fuerant, aut in posterum durante Tractatione Monasteriensi transigentur, ejusdem valoris futura, ac permansura sint, ac si transacta omnia eorumque singula Pacis Tractatui inter summum Regem Hispaniensem & Præpotent. D. D. Ordines Gen. à verbo ad verbum inserta forent, eâ lege tamen ac conditione, ut Tractatio illa Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. indicaretur, si quando præmemoratus Pacis Tractatus subsignatus huc transmitteretur, quò Præpotent. D. D. Ordines Gener. eam unâ cum Pacis Tractatu Ratihabere ac confirmarent: utque hoc Præpot. D. D. Ordinum Gener. Decretum D. D. Plenipotentiaris Suis Monasterium mitteretur, constitutum fuit, quò, ut Decretum hoc apud D. D. Plenipotentiaris Regis Hispaniar. aut alibi, si opus fuerit, effectum plenissimè fortiatur, eumque in finem suprà dictus *quadragesimus & tertius Articulus* eo extendatur, vel Articulus de ea re supramemorato Tractatui seorsim inseratur, procurarent.

Quum autem statim ipso initio hujus Anni millesimi sexcentissimi quadragesimi & octavi conventum fuisse deprehenderetur, Tractus Trans-Mosanos tres illi Parti relictos iri, quæ Tractatus subsignationis tempore eosdem teneret; maximeque ab Hispanis laborari, quò Edictis, Exactionibus, castrorum metatis possessionem sibi compararent; D. Veth, primo die Januarii, in Concilio Præsidens, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. literarum quarundam, Trajecti ad Mosam exaratarum, exemplar exhibuit, quibus ejusmodi, quas diximus, actiones indicabantur, de quo decretum fuit, ut Celsiss. Arausionensium Princeps & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Consilarii rogarentur, ut, quam primum fieri posset, ad Comitem de Solms, Trajecti ad Mosam Governatorem, nec non Satrapas, Quæstores aliosque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. in Tractibus Trans-Mosanis Præfectos Politicos literas darent, quò vi atque armatâ manu Retorsionis, quam vocant, medio, contra supradictas actiones, castrorum metata; quæ Hispani ibidem instituere occæperant, agerent, quò *Tractuum Trans-Mosanorum possessio Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. sarta tecta maneret.* Hollandiæ autem Deputati in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ea, quæ trigesimo die Decembr. Regestis inseri curârunt, repetierunt, nimirum non posse Sese in Hostilitatis actus consentire.

Eo non obstante Celsissimus Arausionensium Princeps Rheni Comitem (Belgis *Rhijn-Graaf*) cum sufficiente equitum peditumque numero delegavit, qui Copias Suas in Tractibus Trans-Mosanis collocaret, atque ibidem, donec Pacis Tractatus, quod brevi futurum videbatur, subsignatus foret, maneret. Hispani quidem Namurcum, quinetiam in ceteriori Parte circa Dameram ingentes Copias ducebant, quas absque ullo impedimento ibidem tenere, vel Rheni Comiti, nisi Copias conjungeret, cladem aliquam inferre potuissent; at verò maximopere caverunt, ne quid tantum Pacis Tractationis seorsim institutæ Negotium inde detrimenti caperet.

Reliquorum inter Præpot. D. D. Ordines Gen. & Regem Hispan. Punctorum transactio per dies aliquot dilata fuit, quò controversiarum inter Regem confirmatio, ad formam Intercessionis, tantò acrius promoveretur.

Id vero cum effectu commodo careret, Negotium inter Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Hispanos transigere cœperunt, in quo tantum profecerunt, ut initio hujus Mensis reliqua Puncta, de quibus controvertebatur, ex intentione ac sententia Præpotent. D. D. Ordinum, Decreto decimi & quinti Novembr. expressa, confirmata atque in eum statum collocata essent, ut una cum subsignatis Articulis in Tractatus formam redigerentur.

Quibus autem modis Subsignatio ac Conclusio instituta fuit, sequentibus commemorabo.

Dubium, in quo Tractatio abhinc quatuordecim diebus (nempe postquam D. D. Plenipotentiarum Monasterium essent reversi) versata fuerat, mutatio etiam quotidie in eadem orta, ac præsertim quod Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legati & Plenipotentiarum ab unâ parte à Gallis, ut intercessionem Suam continuarent, eaque ex voto non succedente, Tractatum Suum, ad Conclusionem usque promotum, suspenderent, rogabantur, ab alterâ verò parte ab Hispanis, quum de omnibus ex sententiâ Præpot. D. D. Ordinum conventum esset, ut plenissimâ Subsignatione ac Conclusionem eadem perficerent, ab Hispanis alioquin ea præstari non posse, atque accepta Scripta restitui, traditaque recipi, ac proinde absque ullo Partis alterutrius damno ac præjudicio discessum parari & Deo Optimo Negotium commendari, necesse fore, eò quod propter expressa Mandata & varias gravissimas querationes in dubio versari non poterant; at verò cujusque Partis rerum Statui convenientissimum finem faciendum esse: Hisce, inquam, omnibus Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiarum obstupefacti fuerunt, quum neutra Pars commodum rei eventum excogitare, neque certi quidquam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. indicare possent, eò magis quod variæ indies ulterioris prosperique eventus mutationes orirentur, de quibus ne ipsi quidem judicare, multò minus certi quidquam Præpot. D. D. Ordinibus Gener. ut ad id Sua componerent atque instituerent, indicare poterant: Postquam igitur, omnibus studiis indies adhibitis atque institutis, Negotium eo usque promotum fuerat, ut, re omni perspectâ perpensaque, certum tandem Tractationis cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. eventum excogitarent ac decreverint, cujus summa hæc est: *primo*, quum de omnibus Punctis, quæ à Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. in Mandatis acceperant, cum Regis Hispaniar. Plenipotentiarum convenissent, sese finalem Tractatus cum Ipsi solis initi subsignationem distulisse, sperantes, utrumque Regem ad mutuarum difficultatum compositionem, atque unanimem Conclusionem adduci potuisse, quum intercessionem Suam gratam habere, ac Præpot. D. D. Ordinum gratiâ plurimum eidem deferre Ipsi placuerit, quinimò plurimorum Punctorum inter utrumque Regem, quæ necdum decisa sunt, quæque intercessione hac decidi nequeunt, submissionem.

Ad Articulum, Lotharingæ Negotium concernentem, cum esset deventum, cujus restitutionem Hispani aliiq; Fœderati prætendebant, Galli verò contra Negotium hoc ad Monasteriensem Conventum neutiquam pertinere atq; ab Eodem separatum esse existimabant; insuper etiam Galli in eâ erant sententiâ, Hispanos, nullum sese, sive directè, sive indirectè, Duci Carolo auxilium laturos esse, fidem dare teneri, D. D. Plenipotent. multos dies laborarunt, antequam Negotium hoc

inter summas Partes ullo modo componere potuerunt; tandem verò plurimis iisq; molestissimis Intercessionibus eò usque promoverunt, ut de restitutione Lotharingæ, Arnobæ Duce (qui vulgò *Bar* dicitur) iisque omnibus, quæ in Toullienti, Metensi ac Verodunensi Episcopatibus Lotharingæ Dux possidet, exceptis, propositionem institutam neutra Pars rejecerit: Regis autem Galliarum Plenipotentiarium *quatuordecim* dies, quibus ad Aulam rescriberent, rem distulerunt, utque interea temporis conclusione Tractatus cum Hispanis abstinerent, rogârunt: ab alterâ verò parte Hispanis visum fuit, præsens hoc Negotium integrum sibi reservare, ne Gallis hoc rerum eventu commodam occasionem præberent; insuper etiam institerunt, ut Tractatus, sepositâ morâ, conficeretur, in quem finem non modo præjudicia allegarunt, verum etiam, ejusmodi *moram denegationis ac dissolutionis* loco habendam esse, declararunt.

Quandoquidem etiam inter utrumque Regem, sub conditione armorum atque hostilitatis actuum in Italiâ cessationis, non sine prosperi successus spe, intercesserant, è petitâ dilatione novas difficultates inter utrumque Regem in Italiâ emergere, rei que Lotharingiam concernentis incertitudine, quæ inter Galliar. & Hispaniar. Reges intercedit, post quatuordecim dierum expirationem eosdem Reges eodem modo discrepare posse, colligere ipsis non fuit difficile; præsertim quum nova dissensio de destructione Nancii inter Eos orta esset, quæ omnem compositionis spem absorbere atque annihilare apta nata erat, ac proinde ipsi inter utrumque Regem nihil profecissent, neque Tractatus sui effectum consecuti fuissent. Quocirca ad Regis Galliarum Plenipotentiarium sæpius sese contulerunt, iisdemque ob oculos posuerunt, Intercessionem suam Præpot. D. D. Ordinum Statui neutiquam obesse debere, atque ex eo tempore ad Tractatus sui conclusionem deveniri oportere, Se tamen nihilominus in omnibus studiis ac laboribus, quos hactenus impenderunt, perseverare eosdemq; continuare etiam atque etiam cupere.

Quibus etiam Hispani assentiri sese declarârunt, ac proinde Præpot. D. D. Ordinum Statui non minora, verum majora ac plura deferre velle; Quum verò propositio hæc Regis Galliarum Plenipotentiarium displiceret, qui è contrâ, quod si Hispani cum ipsis componi nollent, ne ipsi (Præpotent. D. D. Ordinum Legati) Tractatum suum perficerent, vel saltem quatuordecim dies expectarent, donec è Gallia literas recepissent, rogârunt, & ab alterâ quoque parte Regis Hispaniarum Plenipotentiarium sese indies spe incertâ ab ipsis differri ægre ferrent, absolutamque eorum declarationem *agendi* aut *non agendi* peterent, quò Status sui constitutioni sese accommodarent,

Tandem Regis Galliar. Plenipotentiarium præstita à se officia, quæq; ex superabundanti postmodum præstare non denegarent, humanissimè exponere necesse habuerunt, verum *plurimis gravissimisque de causis*, Remp. suam concernentibus, non posse sese permittere, ut Tractatus inter Hispaniarum Regem & Præpot. D. D. Ordines General. eousque promotus succideretur, siquidem in nullis officiis studiisque defecerant, atque ulterior eventus ab ipsis non dependeret, nihilominus tamen finalem conclusionem ac subsignationem, quamdiu possent, dilaturos esse.

Ab alterâ quoque Parte Hispaniarum Regis Plenipotentariis voluntatem suam declarârunt, neque ulteriora sua officia effectu suo privari oportere, & post varias obtestationes cum iisdem Hispanorum Plenipotentariis eousq; profecerunt, ut Tractatus in suo Originali, ut vocant, utrinque cum utrâque Linguâ contulerint ac confirmârint, quinetiam Ratihabitiones eorum postmodum tradendas constituerint, datâ fide, Tractatibus nihil additum aut demtum, formulasque Ratihabitionum accuratè transmissas, mutuo consensu, promissione ac fide, horum Tractatum subsignationem per quatuordecim dies, qui ante Mensem Januarii 1648. elapsum exspirarent, dilatam iri, quo tunc præcise subsignarentur ac concluderentur; utque interim Præpotent. D. D. Ordinum Gener. approbatio formularum Ratihabitionis expectaretur ac transmitteretur, quo cum Tractatibus mutuis eò, quò par est, transmitteretur; juxta discessum hunc, quem ad majorem Galliæ satisfactionem summo studio, labore ac diligentia procurarunt, & quo tempore omnia ulteriora officia inter utrumque Regem conferre ac præstare neutiquam intermiserunt, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. confirmatas Ratihabitionum formulas miserunt; in quarum dispositione ad *æqualitatem* omnesque commodos terminos animum diligenter adverterunt, ac Regis Hispaniarum Plenipotentarii *multa ipsis concesserunt*, quemadmodum etiam Eos adduci posse existimarunt, ut Regis Hispaniarum Ratihabitionem *Gallicâ Linguâ* conscriptam tradi curarent, quò melius Tractatui conveniret, quòd si Præpotentes D. D. Ordines Gener. id postularent: at verò, quoniam summo labore ac molestia medium hoc effecerant, præsertim ut Gallis tantâ temporis morâ faverent, Præpotent. D. D. Ordines Gen. submisit etiam atque etiam per literas rogarunt, ut sententiam suam de suprâ dictis Ratihabitionum formulis, quamprimum fieri posset, per literas indicarent, quò angustè biduo ante Mensis illius expirationem reciperent, ut in re, meris formalitatibus constante, fidem suam servare possent.

Dominus Nederhorstius ex omnibus unus subscribere recusavit, ejusque rei sequentes rationes instituit ac D. D. Plenipotentariis Collegis suis tradidit.

NOBILISSIMI COLLEGÆ,

» **Q**Uum adversa mea valetudo Concilio Vestro me interesse impediât, quum-
 » que separato cum Regis Hispaniarum Plenipotentariis Tractatui subsignan-
 » do tempus constitutum ac destinatum esse percipiam, sequentia incommoda,
 » quæ in hoc Negotio sedulo perpendenda veniunt, quæque animum meum malè
 » habent, Vobis, Nobilissimi Domini, ob oculos ponere visum fuit.
 » Ac primò quidem, Regis Galliarum Legati & Plenipotentarii, postquam Re-
 » gis Hispaniarum Plenipotentarii quæstionem de Lotharingia, judicio arbitrio-
 » que alicujus submittendam, sub conditione à Gallis propositam, recusaverant, su-
 » pramemoratam quæstionem ad Celsissimum Arausionensem Principem, aliqui-
 » bus è Statu Nostro adjunctis, sincerè detulerunt Eiusdemque Arbitrio permise-
 » runt. At verò cum Regis Hispaniarum Plenipotentariis displicere idem quoque
 » intelligerent, si Hispani quosdam è Nobis ceu Mediatore deligere vellent, idem
 » sese prompto ac lubenti animo facturos promiserunt.

Id quoque cum Hispaniarum Regis Plenipotentiarum denegarent, qui actualem, oblationem petebant; Regis Galliarum Legati, quo in Pacem ferebantur amore, ita clarè atque apertè sententiam suam dixerunt, ut credere Nobis liceat, veterem Lotharingiam restitutam fuisse, si Hispani Fortalitorum dirutionem concedere voluissent: At verò Hispani, oblatione hac necdum contenti, idem recusarunt, neque de ea re Se quidquam in Mandatis habere dixerunt.

Quapropter, cum quidam è Nobis proponerent, quum utriusq; Regis Legati Fortalitorum *dirutionem* in Mandatis sese neutiquam accepisse dicerent, quod si Negotium ad utrumque Regem deferretur, atque unà cum Ratihabitione ad id responsum expectaretur; de quo certus sum quod Regis Galliarum Legati concessissent, eâ lege ac conditione, ne, si Reges convenire non possent, Duci Lotharingiæ auxilium suppeticasque ferre Regi Hispaniarum licitum foret; Sese tum Nobiscum unà subsignaturos esse; Id quanquam ab Hispanis jure meritòque denegatum non oportuit, legitimam tamen hancce commodamque propositionem rejicere visum ipsis fuit.

Quocirca (meo quidem judicio) Regis Galliarum Legati in nullis pedem retrò tulisse dici possunt, verum omnia, quæ ratione quacumq; honestâ ad communem Pacem requiri possent, contulisse: ac proindè animadvertendum sedulòque perpendendum venit, num tali casu fidelissimos Nostros Socios atque à teneris Amicos summos, qui Nobiscum unà Reipublicæ Nostræ tam alta Fundamenta jecerunt jactaque stabilierunt, deserere ac *separatim* ab iis in tanto Negotio quidquam à Nobis agi deceat; utpòte per quos Cœleste ac Supremum Numen Rempubl. Nostram in tam prospero Statu collocavit, atque ad tantum honoris dignitatisque fastigium evexit: qua in re cum tot tantæque difficultates mihi obortæ sint, ut oneri penè succumbam, rei itaque & Tractationis veritatem D. D. Deputantibus meis indicare visum fuit, quò, re probè cognita perspectaque, Provinciarum Ordines in Reip. commodum decernere possint: præsertim quum controversiæ status in Lotharingiæ restitutione, Fortalitorum dirutione exclusa, prout Regis Hispaniarum Legati postulant, consistere videatur: quam tamen dirutionem Dux Carolus Tractatu suo Anni Millesimi, sexcentesimi, quadragesimi & primi, Regis arbitrio permisit.

Ad hæc accedit etiam, Fœdus cum Rege Christianiss. sancitum neutiquam abrogatum, multò minus (meo quidem judicio) communi consensu explicatum, Fœderisque juramentum, quo obstricti obligatique tenemur, necdum sublatum esse.

Id causæ fuit, quod melius securiusque mihi judicari, hæctenus separati Pacis Tractatus subsignationem denegare, atque Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Ratihabitionem expectare, quo tempore Provincia Ultrajectensis maturè satis subsignabit: Interim persuasum mihi habeo, Deum Opt. Max. medium esse commonstraturum, quo vel ante, vel cum Ratihabitione à Galliarum Rege concessa, communis Pax confici, vel alio quovis modo Regi Christianiss. satisfieri, possit.

Exemplum refutationis earum rationum, quæ nomine locoque Domini Nederhorstii in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum General. proposita fuerunt.

Quandoquidem Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus, Decreto suo decimi & septimi Februarii, D. D. Plenipotentiaris, qui Hagæ-Com. commorantur, ejusmodi rationes exhibere visum fuit, quibus Dominus Nederhorstius motus Tractatui inter Regem Hispaniarum & Præpot. D. D. Ordines Gen. inito subsignare recusavit, quod Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. rem illam totam explicarent, at verò propter Plenipotentiariorum quorundam discessum atq; absentiam suprâ dicto Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decreto satisfieri non potuit, interea autem temporis Nobiles ac Potentes Hollandiæ West-Frisiæque Ordines, Decreto suo duodecimi Martii, Dominis D. Mathenesio & Heemstedio præceperunt, ut Nobilibus ac Potentibus D. D. Ordinibus, publica Auctoritate præsentiarum congregatis, universum Negotium ordine exponerent atque explicarent: suprâ memorati Domini Nobilibus ac Potentibus D. D. Ordinibus sequentem Refutationem provisionaliter exhibere voluerunt, usquedum ipsis unâ cum reliquis Dominis D. Plenipotentiaris, quæcumque acta fuerunt, Præpotent. D. D. Ordines Gener. edocendi occasio dabitur.

Ac primò quidem ad Exordium, de adversa Domini Nederhorstii valetudine agens, quod attinet, verum quidem est, Dominum Nederhorstium cum prospera minus valetudine Mense Januario, proximè elapso, aliquamdiu conflictatum (quo Mense plurimi & maximè essentielles conventus ipsæque res inter utriusque Regis, Galliarum sc. & Hispaniarum, D. D. Plenipotentiaris Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiariorum Intercessione occæptæ atq; peractæ fuere) unâ cum reliquis D. D. Plenipotentiaris alterutram Partem nunquam visitasse, ac perpauca visitationibus, quibus Summæ Partes suprâ dictos Dominos D. Plenipotentiaris domi Eorum visitarunt, interfuisse, nihilominus tamen suprâ memoratum Dominum Nederhorstium Christianiss. Regis Galliarum Plenipotentiaris sæpiusculè visitasse, atque vicissim ab iisdem visitatum fuisse, neque eorum, de quibus inter Se egerant, Collegas suos certiores reddidisse, quemadmodum etiam pridie ante Tractatus conclusionem ac subsignationem quosdam è Gallorum Plenipotentiaris convenerat, atque ab iisdem eo die, quo Tractatus à D. D. Plenipotentiaris subsignaretur, compellatus fuerat: Eum quoque, cum Regis Hispaniarum Plenipotentiaris trigesimo die Januarii, proximè elapsi, advenissent, in cubiculo illo, in quo ad colloquium admittebantur, præsentem adfuisse, varios insuper sermones ultrò citròque habuisse, atque super iisdem consilium iniisse, at verò deinde, cum omnia ad subsignationem præparari viderentur, sese inde subduxisse, neque ante aut post illud tempus rationes, quæ Scriptis illis præsupponuntur, attulisse, multò autem minus propositam submissionem, quæ suprâ memoratis Scriptis tam luculenter proposita fuit, explicasse, quæ propositio ab Hispanorum Plenipotent. instituta fuisse dicitur.

Fatendum quidem est, eo quo Hispani advenerunt tempore, Dominum Nederhor-

derhorstium, Domino Loenio, Scriptum quoddam Latine exaratum tradidisse, cui nullus erat titulus inscriptus, quodque ejus Originale erat, quod in Belgicam Linguam translatum postmodum typis excussum atque divulgatum fuit, quod supra memoratus Dominus ulterius explicare ac prælegere non poterat, eò quod Hispanorum Plenipotentiarum jam appropinquaverant, atque in loco commemorabantur, ac supra dictus Dominus Nederhorstius ibidem aderat, qui eam rem, si tanti Ipsorum interesset, proponere poterant ac tenebantur; adeò ut, si Gallorum Plenipotentiarum detectiones quasdam proposuissent, quæ in Tractatione instituenda alicujus ponderis fuissent, nemini, præterquam Domino Nederhorstio imputandum esset, eas non propositas, atque hoc medio Tractationem cum Hispanis sine Gallis ad conclusionem usque promotam fuisse.

Quantum autem ad Præpotent. D. D. Ordinum Gener. omnes simul Plenipotentiarum, qui ordine, non verò seorsim, de Negotiis inter utrumque Regem intercedentibus egerunt, attinet, nunquam Ipsi Negotia illa, eo modo quod tribus primis Scripti istius Articulis allegantur, verum longe alio & quidem sequenti modo proposita fuisse declarant.

Die octavo, & decimo Januarii, quum quinque primi, de quibus hætenus controvertebatur, Articuli Mediatorum Arbitrio Judicioque à Gallorum Plenipotentiarum submitterentur, de sexto, Lotharingiam concernente, propositum fuisse, ut Negotium illud ad Commissarios deferretur, qui tribus Mensibus post incundi Tractatus Confirmationem ac Ratihabitionem Cathalauni in Campania essent conventuri; quod si verò intra Anni spatium de eo convenire non possent, tribus Mensibus post à Mediatoribus componeretur, qui intra Anni spatium quæstionem decidere tenerentur: hanc verò propositionem Hispanorum Plenipotentiarum accipere Sese posse negabant, eò quod omnes Gallorum Fœderati unà cum reali restitutione Tractatu comprehenderentur: Dux autem Carolus, qui solus atque unicus Hispanorum Fœderatus existeret, nullam realitatem Tractatus beneficio consequeretur, Ejusdemque Negotium dubio plane Tractationis eventu ad compositionem sive Mediationem (prout præsupponebant) postquam Tractatus initus confirmatusque foret, relegeretur, atque re ipsa extra eundem Tractatum (prout existimabant) relinqueretur.

Cujus rei gratia plurimis conventibus ultrò citròque institutis, pluribus quinetiam explicato (Lotharingiam sine Barrensi Ducatu (qui vulgò *Bar* dicitur) nec non sine Tullienfi, Metenfi ac Verodunenfi Civitatibus atque Episcopatibus, quos Lotharingiæ Duces olim possederunt, ut & sine Marchionatu Nomeniensi, quod si sub Lotharingiâ neutiquam contineri deprehenderetur, restitui non minus posse quam debere, atque utramque Partem in omnibus acquiescere oportere) Christianiss. Regis Galliarum Plenipotentiarum eadem Sese ad Aulam rescripturos esse promiserant, eaque de causâ quindecim dierum spatium petierant; at verò haud longè post, eodem adhuc die D. D. Mediatoribus declararant, restitutionem illam non aliter Sese intelligere, neque aliâ conditione delaturos eandem Se esse polliceri, quam ut Nancæum cæteraque loca munita in Lotharingiâ mœnibus suis exuerentur: id autem Hispanorum Plenipotentiarum alienum Sibi visum atque

de improvise propositum fuisse, neque, propter rationes, pluribus tunc temporis propositas, acceptari posse continuo existimabant.

Ad hæc etiam Hispanorum D. D. Plenipotentiarum quindecim dierum dilationem jam præterlapsam esse allegabant, nullique alteri Negotio inservire posse, quam ut Sereniss. Ducem Carolum interea temporis ab Hispanis divellerent, atque ad officia quæcumque Galliarum Regi præstanda adducerent; præterea etiam Copiis suis, quas Modenæ Dux ceu Præfectus in agro Mediolanensi ducebat, pecunia militibusque auxiliariis subvenirent, ac præsertim Gallorum classem Neapolim admoverent; neque horum omnium quidquam ab Ipsi fieri, quò Pacis Tractatus finis quamprimum obtineretur: quorum quidem contrarium licet Gallorum Plenipotentiarum pluribus demonstrarent, nihilominus tamen Summæ Partes in contrariâ erant sententiâ, plurimum inter Sese discrepantes, quum altera supradictâ dilatione Pacis Tractationi moram injectam, altera supramemoratâ adversatione eandem promotam iri judicaret.

Insuper etiam Gallorum Plenipotentiarum sic hoc habebant, Regis Hispaniarum Plenipotentiarum in antecessum declarare oportere, velle Sese in Lotharingiæ restitutione, inque Nancæi cæterorumque in Lotharingiâ locorum munitorum dirutione acquiescere, ac tum demum Gallorum Plenipotentiarum de ea re consilium ineundum esse; cui declarationi percipiebatur atque prævidebatur plures alias difficiles conditiones additas iri: at vero quandoquidem Hispanorum D. D. Plenipotentiarum prætersam locorum munitorum dirutionem acceptari neutiquam posse constanter assererent, ejus verò contrarium in Mandatis Se habere dicerent, eumque in finem allegarent, Tractatione quâdam, quæ Parisiis Bruxellas mittebatur, longè alia ac commodiora media Sereniss. Duci Carolo proposita fuisse, eâ quidem intentione, ut penitus armis belli implicaretur: quod si verò Gallorum Plenipotentiarum Pace eadem vel similia offerre vellent, Pacem continuo conflata compositamque fore; quapropter etiam propter medium nullum inter Summas Partes, multò minus Negotii eventus quispiam, excogitari potuit.

Tandem Præpotent. D. D. Ordines Gener. Plenipotentiarum proposuerunt, ut solâ Lotharingiæ restitutio decerneretur, deque locorum munitorum dirutione Articulus ad utrumque Regem relegeretur, quò intra Tractatus inter Hispaniarum Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. initi Ratihabitionis tempus compositione, aut aliis quibuscumque mediis vel etiam submissione transigeretur, atque hoc pacto uterque Tractatus simul concluderetur, eò quòd Tractatus inter Hispaniarum Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. initi inclusio tamdiu dilata, propter rationes haud exigui ponderis, differri diutius non poterat; at verò Gallorum Plenipotentiarum, de dirutione à Se propositâ decedere, neutiquam voluerunt, deque eadem quidquam ad Aulam rescribere recusarunt; Hispanorum autem Plenipotentiarum supradictam propositionem multasque alias, verbis luculentioribus acceptarunt, abhibitâ declaratione, Sese quidem submissionem in Mandatis non habere, at verò persuadere sibi neutiquam posse Majestatem Suam Hispaniensem, propter locorum quorundam dirutionem, si in ea sola rei cardo versaretur, bellum continuaturam esse.

Ac postquam vicesimo & nono die Januarii (qui eum, quo Tractatus subsignatus

tus fuit, proximè præcessit) Gallorum Plenipotentiarum, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum spem omnem ademerant, propositionem illam absque diserta Fortalitorum dirutione acceptare, aut de eadem quidquam ad Aulam rescribere, multo minus Tractatum aliquem juxta eandem concludere Sese posse negantes; simul etiam Tractatus inter summè dictam Majestatem Hispaniensem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. conclusus confirmatusque fuerat, (antè cuius conclusionem Eorundem D. D. Plenipotentiarum disertis verbis petierunt, ut omnia nihilo minus inter utrumque Regem, ad Ratihabitionem usque, continuando transigerentur, atque ab Hispanis præstarentur, quæcumque antehac concesserant, aut de quibus convenerant, ea lege tamen ac conditione, ut Galli eadem vicissim præstarent, quò tantò commodius peroptatus Negotii finis brevi temporis spatio obtineri posset) eadem de Lotharingia propositione summe dicti Galliarum Plenipotentiarum & tunc temporis & ante id tempus sæpius exhibita; supramemorati autem D. D. Plenipotentiarum rursus eam rejecerant, at verò Hispanorum Plenipotentiarum ad propositionem acceptandam, atque ad ea, quæ super eadem Mandata acciperent, exhibenda promptos ac paratos Sese existere.

Suprà memoratis Dominis, reliquisque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, cum quibus ea de re egerant, alienum visum, atque de improvviso propositum fuit, primo Articulo Scripti à Domino Nederhorstio traditi contineri, Regis Galliarum Plenipotentiarum de Lotharingia difficultatem Celsissimi Arausionensium Principis Judicio Arbitrioque sincere permisisse, ea conditione ac lege, ut quidam è Præpotent. D. D. Ordinibus Eidem adjungerentur, quinimò si Hispaniarum Regis Plenipotentiarum quosdam è Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum ceu Mediatore deligere voluissent, idem facere Eos voluisse.

Quod profectò, nisi suprà memoratos Dominos memoria fallat, nunquam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum innotuit, quod si verò Dominus Nederhorstius detectiones atque explicationes ejusmodi sciverit, eas tempestivè Eum proposuisse oportuit, quo medio plurimæ difficultates, quas suprà memoratus Dominus Nederhorstius allegavit, evitari potuissent, quocirca solus quoque Dominus Nederhorstius Negotium illud defendere tenetur.

Præterquam quod Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum penultimo conventu à Regis Galliar. Plenipotentiarum propositum fuit, Celsiss. Arausionens. Principem difficultatis de quinque illis Punctis juxta Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum Arbitrum supremum constituendum esse, quo à superiore propositione re ipsa discrepabant, respectu Articulorum de quibus non tantopere, quam de Lotharingia, controversi potest, adeò ut nihil minus verum, imo incredibile sit, Regis Galliarum Plenipotentiarum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum solos, quod si Hispani in eo acquiescere voluissent, in hac re Mediatore constituturos fuisse.

Positiones quoque ac consequentiæ, quarum tertius & quartus Articulus meminit, secundum tenorem suum accipi neutiquam possunt, quando quidem questio non erat de Lotharingiæ Duce ex parte tantum Tractatu comprehendendo, atque ex parte excludendo, quapropter si Negotium illud eodem tempore conficeretur,

ficeretur, atque hoc pacto omnia subsidia & hostilitatis actus cessarent; cui Negotio peragendo duorum Mensium spatium ad Ratihabitionem usque sufficienter inservire potuisse omnes existimârunt, quum Hispani in ea essent sententia Lotharingæ Ducem alioqui sollicitari atque ab Hispaniarum Rege divelli posse, quod magno Iplis damno cederet, adeò ut iis, quæ suprâ dicto Articulo continentur (*quod si Reges inter Se convenire non possent, ne Lotharingia Duci auxilium suppeditasque ferre Hispaniarum Regi licitum foret*) Negotium, prout Hispani sentiebant, res infecta prorsus fuisset, de qua tamen D. Nederhorstius præmaturum nimis iudicium fert, à quo Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Plenipotentiarum ceu Intercessores, quantum commodè fieri potuit, abstinere voluerunt.

Quam agrè summè memorati D. D. Plenipotentiarum Tractatum cum Hispanis concluderint, quanta & quam multa officia, propositiones atque insignes petitiones apud Gallorum Plenipotentiarum instituerint ac præstiterint, quo pacto univèrsi Anni spatium isti Negotio impenderint, atque omnium periculum fecerint, quò uterque Tractatus simul concluderetur, & Gallis omni ex parte satisfaceret, suprâ memorati Domini salvâ conscientiam testari possunt; idem quoque reliqui Domini D. Plenipotentiarum declarare tenebuntur, & Scripta Eorum plenissime idem comprobabunt, quemadmodum etiam Domini D. Mediators, nullam eo tempore utriusque Regis componendi spem superesse, iudicârunt.

Quapropter etiam supramemoratis Dominis D. Plenipotentiarum Dominum Nederhorstium sæpius per Deputatos quosdam rogare visum fuit, ut Sese cum reliquis D. D. Collegis suis conjungere, neque seorsim quidquam agere vellet; At verò quemadmodum inter supradictum Dominum Nederhorstium & Gallos univèrso Tractationis tempore privatus quidam consensus mutuus seorsim, cum summâ reliquorum D. D. Plenipotentiarum indignatione, intercessit, eundem ad modum quoque suprâ dicto Domino eundem continuare visum fuit, ac declarare, Se jus subsignandi salvum sibi atque integrum ad finem usque reservare cupere.

Quumque de Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decreto (qui respectu Tractatum cum Gallis initorum, ac finalis cum Hispanis conclusionis, D. D. Plenipotentiarum modum ac normam præscripserant) exequendo ageretur, Dominus Nederhorstius, Sese Nobilium ac Potentium Provinciae Ultrajectensis Ordinum Decretis ac declarationibus insistere, declaravit.

Quemadmodum etiam suprâ memoratus D. Nederhorstius posterioribus tribus Scripti sui Articulis soli Sibi arrogat, Se ea quæ aguntur D. D. Deputantibus suis referre debere, penultimo Articulo Fœdera inter Christianiss. Regem Galliarum & Præpotent. D. D. Ordines Gener. sancita pro libitu suo explicans, atque ultimo ejusdem Scripti Articulo subsignationem suam ad Ratihabitionem usque discernendi Auctoritas competeret; quod tamen Instructioni Decretisque, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum omnibus simul datis concessisque, directè contrariatur.

Qui proinde, variis de causis, cum Negotii directione, tum privatâ Domini Nederhorstii Tractatione sæpius antehac institutâ, secundò & quidem majorem in

in modum aggravatos, atque suprâ memorato Scripto, quod typis excussum fuerat, calumniis conspurcatis sese videntes, perquam necessarium fore duxerant, juxta relationem suam eadem etiam explicare, atque ulterius Præpot. D. D. Ordinum Gener. & omnium simul Provinciarum Ordinum Arbitrio Judicioque permittere, quo pacto Dominum Nederhorstium Collegis suis ea in re satisfacere oporteret, antequam cum Eodem Negotia, quæ in Monasteriensi Tractatione peragenda restant, continuare possent, quò tantò securius Unitarum Belgii Provinciarum còmodo invigilarent, & mediis quibuscumque optimis idem procurarent. Dabantur à D. D. Plenipotentariis infra nominandis, atque Nobilium ac Potentium Hollandiæ West-Frisiæque D. D. Ordinum jussu & Mandato decimo & tertio die Martii 1648. tradebantur; Subscriptum, Johannes Mathenius, Adrianus Pauw.

Ejusmodi quoque rerum narrationem D. Nederhorstius Præpot. D. D. Ordinibus Gen. per literas misit, quibus ea, quæ nuperrimè inter Gallos & Hispan. de Punctis necdum decisis Acta fuerant, pluribus retulit: Ad quæ tandem sese hac de re maximoperè sollicitum esse declaravit: Si enim, inquit, in centesimum, decimum, & quintum Instructionis Nostræ Articulum, oculos convertam, quo Tractatus, Anno 1644. cum Gallis initi rationem habere expressè jubemur, ad quod etiam juramentum subsequutum fuit, imminenti separatæ Tractationi subsignando, animo meo satisfacere nequeo.

Decretum enim quarti Julii 1647. suprâ memoratum Articulum non expressè abrogat, neque Tractatus, de Oppidis locisque expugnatis agentes, limitat sive interpretatur, verum tantummodo, Gallis Pacis Tractatus differentibus vel in illo Negotio tergiversantibus, seorsim concludendum esse innuit.

Jam verò, Gallos tergiversari aut Tractatibus moram injicere meâ quidem opinione dici non potest, quum Regis Galliarum D. D. Legati omnia sua Puncta, vel ipsam de Lotharingiâ quæstionem, Arbitrio Judicioque cujuscumque permiserint, spemque maximam & Lotharingiæ restitutionis & Fortalitiorum dirutionis fecerint: quanquam armis expugnata loca non minori jure à Se, quam à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. retineri licere, Eosque Sibi hac in parte juxta Tractatus initos succurrere debere, existimarent.

Hisce insuper summè dicti D. D. Legati addiderunt, quod si Majestas Sua Lotharingiam restituere in animum induceret, majori jure sese adversus Hostes suos, ad majorem Status sui securitatem Lotharingiæ Oppida munita milite præfidiario tenere posse, quam Præpotent. D. D. Ordines Gener. ad Status sui securitatem Oppida ad Rhenum Mosamque sita, Duci Brandenburgico propria, milite præfidiario tenent.

Sequentia verba suprâ dicto Decreto quarti Julii comprehensa, eo modo intelligi debere neutiquam mihi persuadere possum, *ubi Hispani Gallis præstiterint, quacumque Galli ab Hispanis concessa probârint*, ut, Gallis in eo non acquiescentibus; tergiversationis ac moræ loco haberentur, ac consequenter seorsim tractaretur.

Non autem me præterit, sæpius in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gen. referri Me audisse, Hispanos, Gallis omnia expugnata Oppida, quibus Galli

» Lotharingiam quoque annumerant, concessisse, ac proinde non absurdum dicit,
 » si crediderim, Nobiles ac Potentes Provinciar. Ordines hac conditione supra-
 » dictæ limitationi, supra memorato Decreto quarti Julii comprehensæ, an-
 » nuissè.

» Porro, ut in reliquis Punctis, de quibus hætenus controversum fuit, summa
 » studia atque officia impenderentur, quo Galliar. Regi satisfieret, id de iis, *quæ*
 » *extra armis capta loca sunt*, dictum fuisse intellexi, propterea quod satisfactio Tra-
 » ctatibus æstimari debet, quos supradicto Decreto expresse abrogatos, explicatos,
 » aut Nos juramento nostro eorum respectu liberatos esse nullo modo sentio.

» Quod ad officia studiaque attinet, ea respectu Galliar. Regis singularia atque
 » efficacia fuerunt, quinimò nimis sæpius intermixta, fore, *ut cum Hispanis seorsim*
 » *concluderetur, nisi sese componerent.*

» Apud Hispanos verò nihil effici potuit amplius, quam ut Responsa quotidie,
 » petitione variisque persuasoriis additis, quo sese accommodarent, & submissio-
 » nem Lotharingiæ vel restitutionem veteris Lotharingiæ Eiusdemque dirutionem
 » acciperent, traderentur: At verò quandoquidem supradictæ rationes *metum* Iphis
 » incutere non poterant, Nostrique Collegæ existimabant Sese in Mandatis non ac-
 » cepisse ut rationibus comminantibus uterentur, nimirum, non posse sese alias
 » concludere, vel, omnia Sese D. D. Deputantibus Suis referre velle.

» Ego contra, Vos, Præpotentes Domini, eorum, quæ hic geruntur, certiores
 » reddi oportere, existimavi, quod judicare possētis, utrum Galliar. Rex tergi-
 » versetur, num æquum justumque sit, ut Galli capta atque expugnata loca re-
 » tinere, atque in hisce acquiescere debeant? utrum à Nobis quoque in eâ re fa-
 » ctis laboratum sit? secundum quod iudicium unusquisque sese tum gerere de-
 » buisset.

Subsignatione à septenario D. D. Plenipotentiariorum cum Hispanis numero
 finita; supradicti Domini, excepto D. Donia, qui solus Monasterii remansit,
 Hagam-Com. profecti fuerant, ibidemque in Concilio Præpotent. D. D. Ordini-
 num Gener. retulerunt, quæcunque postquam Hagâ-Com. postrema vice disces-
 serant, novissimeque Monasterium advenerant postremo die Novembr. Anni,
 proximè clapsi, usque ad diem nonum hujus Mensis Februarii, quo Monasterio
 discesserunt, variis temporibus ac conventibus egerant de dissensionibus inter
 utrumque Galliæ & Hispaniæ Regem, quas propemodum in eo tunc loco sitas
 deprehenderunt, in qua aliquot Mensibus ante fuerant; insuper etiam quo
 pacto supramemorati D. D. Plenipotentiariorum præcedentem Suam Intercessionem
 inter summedictos Reges continuantes omnem operam ac laborem tam conjun-
 ctim quam per Deputatos impenderant, in summis Partibus propositionibus
 æquis, adhortationibus seriis, commendationibus plurimis atque omni gravitate
 plenis petitionibus, ut de reliquis controversiis inter Se convenirent, adducen-
 dis, quò Pacis Tractatus inter utrumque Regem una cum Tractatu inter Hispani-
 ar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gen. concluderetur, sicque peroptata
 Pax inter utrumque Regem ac Præpotent. D. D. Ordines Gener. simul obtineret-
 tur: in quo Negotio supradicti D. D. Plenipotentiariorum sese præviâ collatione mu-
 tuoque consensu D. Legati Reipub. Venetorum omnia egisse ajebant, qui Me-
 diato-

diatoris vices sustinens mutuum à Parte Suâ cum Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris consensum coluit.

Quum autem, quotidie omnium mediolorum inter summas Partes periculo facto, crederetur juxta Præpotent. D. D. Ordinum Decreta in præstitis officiis acquiesci licere atque oportere, eo non obstante tamen ex superfluo atque ad majorem Negotii promotionem in iis continuatum, ac sub finem Decembr. Scripta Propositio instituta esset, super quâ summæ Partes cum ore tum Scriptò diversimodè sententiam Suam exposuerunt, tandemque in Lotharingiæ restitutione cardo rei versaturus videretur, quapropter Regis Galliar. Legati quindecim dierum moram petierunt, quanquam Præpotent. D. D. Ordinum Gen. D. D. Plenipotentarii ad finem Suâ cum Hispanis Tractationis propemodum pervenerant, nec non durantibus, maximè verò quindecim illis diebus jamjam expirantibus, cum Præmemoratis D. D. Plenipotentiaris, tum D. D. Mediatoribus aliâ controversiæ propositæ fuerant, ex quibus facile colligi potest supradictam prætentam Lotharingiæ restitutionem non promoveri verum impediri, novissimeque institutam Propositionem, de Lotharingiæ restitutione solum Tractatu comprehendendâ, dequè controversiæ super Nancæi aliorumque Fortalitiorum dirutione ad utrumque Regem remissione, quò ante Ratihabitionem componeretur, aut judicio arbitrioque cujuscumque permissione, decideretur, à Gallis rejici, eoque pacto, quinetiam separatâ Tractatione, quæ cum Duce Carolo institui dicebatur, omnem spem Pacis inter utrumque Regem componendæ, quæ quidem perexigua, D. D. Plenipotentiariorum judicio, affulgebat, adimi.

Præterquam quod de reliquis quinque controversiis deque submissione earum oblata, cum respectu *casus positionis* ejus, quod submitteretur, tum Arbitrorum, quorum judicio permitteretur & in Hispania & in Fœderato Belgio varii variè sentirent, & D. D. Mediatoribus variæ opiniones proponerentur, in quo Negotio nonnunquam etiam sententiæ discrepabant.

Præpot. quoque D. D. Ordinum Gener. Plenipotentarii aliquoties à Plenipotentiaris Hispaniar. Regis ut Tractatum conficerent, vel mutuo traditorum Scriptorum restitutione missum facerent, seriò admonerentur.

Proinde ergò, præmemorati D. D. Plenipotentarii, juxta Præpot. D. D. Ordinum Gener. Decreta quarti Julii, decimi & quinti Novembr. aliaque Mandatis iterata *finaliter* cum Regis Hispaniar. Plenipotentiaris *concludere* necesse habuerunt, quum in antecessum utriusque summæ Parti Intercessionis Suæ continuationem obtulissent, eandemque Tractatu concluso sæpius iterassent; Acta insuper permissionis atque obstrictionis ab Hispaniar. Regis Plenipotentiaris impetrassent, eorumque Originale, ut vocant, subsignatum & obsignatum exhibuissent, at verò propter Longevillæ Ducis discessum supradicti D. D. Plenipotentarii à Regis Galliar. Plenipotentiaris, qui Monasterii remanserant, absolutam declarationem haud consequi potuerunt: quin contrà ipsos in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum atque alibi hisce contraria, quæque Tractationi cum D. D. Plenipotentiaris, uti dictum fuit supra, confectæ præjudicio cederent, exhibere constituisse, perceperunt.

Insuper etiam supradicti D. D. Plenipotentarii Præpotent. D. D. Ordinibus
Gener.

Gener. proposuerunt, sese cum Regis Hispaniar. D. D. Plenipotentiaris Tractationem, quoad ejus fieri potuit, protraxisse, quo labore ac diligentiam Suam in utriusque Regis Negotio majori cum fructu impenderent; sese autem, postquam paulatim ac quasi gradatim ex ordine Mandatorum quæ acceperant de omnibus Punctis cum Regis Hispaniar. Plenipotentiaris convenissent, Tractatus Conclusionem aliquamdiu distulisse, non obstantibus plurimis petitionibus seriis ut concluderent, tandemque, num annuere vel abnuere vellent, disertis verbis exponerent: adhæc Regis Hispaniar. Plenipotentiaris animadvertentes, prout asseverabant, quamdiu poterant, expectasse, & nisi mora omnis tolleretur, Tractationem succisuros, ac Monasterio discessuros fuisse.

Ab alterâ quoque Parte viso perpensoque statu dubio, in quo Tractatus inter utrumque Galliar scil. & Hispaniar Regem versabatur, posse etiam intra duorum Mensium spatium, si utraque summa Pars Paci dedita foret, ad Ratihabitionem usque perfici omniaque haberi posse, ac si Tractatus eodem tempore ac simul conclusi fuissent, Tractatum cum Regis Hispaniar. Plenipotentiaris, longe ante præparatum concludere potius, quam succidere, muneris atque officii Sui credidisse.

Quam Conclusionem trigesimo die Januarii, cum Regis Hispaniar. Plenipotentiaris occæperunt, eodemque die *quatuor ejusdem Argumenti Instrumentis, binis Belgicâ totidemque Gallicâ linguâ conscriptis*, subsignârunt atque obsignarunt, quorum duo Hispani, reliqua præmemorati D. D. Plenipotentiaris receperunt; at verò Dominus Nederhorstius supradictæ Tractatus Conclusioni ac subsignationi neutiquam interfuit: supra memorati autem D. D. Plenipotentiaris bina supradicti Tractatus in Originali Suo, utraqûe linguâ conscripta, Præpot. D. D. Ordinibus Gener. summa cum reverentia exhibuerunt.

Præterea etiam quatuor similia Acta de Moderamine in Majoratu Sylvæ-Ducensi, de quò antehac cum Hispanis Mense Decembr. Anno 1646. disceptatum fuerat, atque eidem omnes subscripserant, tradiderunt, quorum bina ab Hispanis hæcenus detenta, juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decretum receperant.

Insuper etiam supradicti D. D. Plenipotentiaris retulerunt, quandoquidem respectu Navigationis Commerciorumque in Regna ac Regiones, cum quibus Regi Hispaniar. inimicitia aut jam intercedit, aut postmodum intercederet, eodem Tractatu nulla regula modusque constitutus fuerat, neque Præpot. D. D. Ordines Gen. de iis quidquam præceperant, id autem Negotium varias dissensiones gignere poterat, quemadmodum inter Galliar. & Angliar Reges & Præpotent. D. D. Ordines Gener. Anno 1629. ac postmodum inter Galliar Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. mari Mediterraneo, atque olim inter Angliar Regem & Civitates Hanzeaticas varia incommoda emerferant; Idcirco ut iisdem tempestivè occurreretur, necessarium duxisse, quocirca supradicti D. D. Plenipotentiaris cum Hispanis de eâ re Articulum, salvo Præpotent. D. D. Ordinum Gen. consensu, confirmarunt, eâ lege, ut, si æqui bonique facerent, præmemoratus Articulus, postquam Monasterium rediissent, utrumque subsignaretur ac proinde seorsim Ratihaberetur, quem Articulum supradicti D. D. Plenipotentiaris sequenti
Speci-

Specimine tradiderunt, quod juxta Hispanorum Speciminis Originale exhibuerunt.

Postremò præmemorati D. D. Plenipotentiarum demonstrârunt, Regis Hispaniar. D. D. Plenipotentiarum declarasse, aliquot sese initi Tractatus Exemplaria Majestati Sux variis itineribus, quò Ejusdem Ratihabitio intra duorum Mensium spatium accipere possint, misisse: quamvis autem proposita Ratihabitio formula à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. remissa non fuerat; D. D. Plenipotentiarum hoc rogatos, quid de hac re sentirent, explicare neutiquam potuisse; veruntamen firmiter sibi persuasisse, Regis Hispaniar. Plenipotentiarum, quantum ad supradictam formulam attinet, satisfacisse, atque extensioni vel insertioni vocum *liberarum Provinciarum* sese accommodasse. Eosdem quoq; Hispaniar. Regis D. D. Plenipotentiarum rogasse, ut Confirmatio & Præpotent. D. D. Ordinum Ratihabitio similiter intra binos Menses appareretur, Monasterii traderetur, atque commutaretur, in quem etiam finem ibidem per id tempus commorari, Seque cum Gallis continuare velle indicârunt.

Præterea etiam Regis Hispaniarum D. D. Plenipotent. indicasse, in juramento ad supradictum perpetuæ Pacis Tractatum præstando, atque in eodem divulgando idem, quod ab aliis Regibus, Principibus ac Statibus fieri consuevit, observandum esse, Seque Ipsos post Tractatus commutationem in Fœderatas Belgii Provincias advenire velle, quò solennia decenter peragerentur; eâ lege ac conditione, ut vicissim nomine locoque Præpot. D. D. Ordinum Gen. quidam insignes loco atque ordine Viri, plenissimâ Auctoritate instructi, in Hispaniam eundem in finem discederent; quod si verò propter locorum intervallum tam cito id fieri non posset, ut summè memoratus Rex Hispaniensis Archi-Ducem Leopoldum, Bruxellis commorantem, sufficiente Auctoritate muniret, quò Ejusdem nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. juramentum exciperet, ab iis, qui sufficiente ad id Auctoritate instructi forent, eodemque tempore Bruxellis sese sisterent, super quâ re Præpotent. D. D. Ordinum Gener. sententiam pernoscere voluerunt, quò sese illi accommodare, atque suprâ memoratam Auctoritatem summè dicto Archi-Duci Leopoldo tempestive procurare, ac de instituendâ divulgatione convenire possent.

Adhæc Eosdem D. D. Plenipotentiarum admonuisse, quò tantò fidelius initus Tractatus observaretur, requiri ut Legatis vel Ministris in Hispania, Bruxellis, similiter etiam in Fœderati Belgii Provinciis locus quidam assignaretur, inque præcipuis Hispaniæ Oppidis Consules constituerentur, quò omnibus querelis & incommodis eò melius occurreretur.

Ut autem ea omnia, quæ suprâ dicta sunt, à parte suâ præpararent, quinetiam de executione variorum Punctorum, è Tractatu orientium, decernerent, præterea ut de plurimis privatis Negotiis, è Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Mandato ipsis commendatis, consilium inirent; deniq; ut Negotium, de quo cum Gallis discrepatur, Lotharingiam sc. concernens, plenissime edocerentur, visum Iphis fuisse, ut D. de Brun, Regis Hispaniar. Plenipotentiarum ordine secundus Bruxellas iter institueret, eo animo atque intentione, ut circa Mensem Martium aut primum ejus diem Monasterium rediret, utque Penderandæ Comes ibidem remaneret.

Ad quod Præpotent. D. D. Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiarum quosdam è Suis ad Unitas Belgii Provincias iter instituere oportere indicârunt, quò omnia, quæ suprâ dicta sunt, prout acta fuerant, Præpotent. D. D. Ordinibus General. referrent, deque iis Mandata accipientes, sese itidem circa Mensẽ Martium ejusve diem primum Monasterii sisterent, neque solum ulterius inter utrumque Regem intercederent, si utrique gratum foret. verum etiam quod Tractatus initi executioni de eodem cum Regis Hispaniarum D. D. Plenipotentiarum maximè inservire existimabunt, ad beneplacitum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. agent, ac, si fieri posset, transigerent.

Insuper etiam suprâ memorati D. D. Plenipotentiarum unicè rogârunt, ut Præpotent. D. D. Ordines Gener. Puncta hisce contenta altiori examini subjicerent, deque iis ea decernerent, quæ Unitis Belgii Provinciis usui esse, & quibus D. D. Plenipotentiarum constituto tempore cum fructu discedere possent.

Quandoquidem verò (D. D. Plenipotentiarum inquebant) non sine summâ admiratione ac præter opinionem ad aures suas accesserat, Scriptas quasdam rationes Præpotent. D. D. Ordinibus traditas esse, ob quas Dominus Nederhorstius Tractatui non subsignasset, quæ typis jam divulgata erant, suprâ memorati autem D. D. Plenipotentiarum, sese omnia ad summum Præpotent. D. D. Ordinum commodum diligenter egisse confidentes, inviti planè admitterent, ut Tractationi suæ quidquam derogaretur, aut suspicio qualiscumque moveretur, Præpotent. D. D. Ordines Gener. rogârunt ut Eorundem jussu ac Mandato Scripti ejusmodi Exemplar Iphis traderetur, quò Præpotent. D. D. Ordines Gener. eò melius omnia edocere possent, ad quod sese vi jurisjurandi munerisque obstrictos obligatosque arbitrabantur.

Quemadmodum etiam suprâ dicti D. D. Plenipotentiarum petierunt, ut de novissimâ petitione centies Florenorum mille, ad sumptuum Legationis Monasteriensis exsolutionem, necessaria tempestivè decernerentur, consensusque quamprimum institueretur, quò omnia paratâ pecuniâ exsolvi, & pro dignitate hujusce Reipub. geri ac confici possent.

Exemplum Articuli privati, Navigationem & Commercia concernentis, vi Pacis Tractatus, inter Regis Hispaniarum Extraordinarios Legatos ac Plenipotentiarum, & Extraordinarios Legatos ac Plenipotent. Fœderati Belgii Præpot. D. D. Ordines Gener. initi confirmarique.

VNitarum Belgii Provinciarum Incolis Subditisque libere ac securè in omnia Regna, Status & Regiones, quæ Amicitia sive Neutralitatis, ut vocant, vinculo Fœderatis Belgii Provinciis adjuncta sunt, sive adjungentur, navigare, merces apportare & exportare integrum erit, neque in Navigatione Commerciisque suis ullis hostilitatis actibus, qui aut jam deprehenduntur, aut postmodum deprehendentur inter summè dictum Hispaniarum Regem, ac supramemorata Regna, Status, vel Regiones, aut eorum ullos, quibus cum summè dictis D. D. Ordinibus Gener. Amicitia aut Neutralitas quæcumque intercedit, perturbabuntur, eâ lege

et à lege tamen, ne iis, qui Hostes summè memorati Regis dicti atque habiti sunt, merces vetitas apportare liceat. Cui ut occurratur, neque Navigationes impediatur, ubi in portum aliquem summè dicti Regis appellent atque inde ad Hostium portum quempiam trajicere volent, Salvos-Conductus suos, qui onerum navibus suis impostorum specificationem continebunt, ordinario sigillo, quod Senatus Maritimi Præfectis Tractus illius, undè solvent, cognitum erit, subsignatos exhibere tenebuntur: neque ulterius explorabuntur, multò minus, quocumque tandem prætextu id fiat, detinebuntur. Quemadmodum etiam in aperto Mari navigantes, aut in stationem aliquam devenientes, si portus velis intrare, aut onera exornare nolint, onerum navibus suis contentorum rationem reddere nentiquam tenebuntur: Eà lege ac conditione, ut Præpotent. D. D. Ordines Gener. expresse interdicturi sint, ne quis Subditorum suorum vetitas merces summè dicti Regis Hostibus apportent, ac similia signa tradituri sint, ut eo pacto supra memorati Salvi-Conductus Senatus Maritimi valor & dignitas melius percipi, neque ullo modo corrumpi possit. Excepto tamen, quod Navigationes Commerciaque ab Vnitarum Belgii Provinciarum Incolis Subditisque in Galliam eo, quo antehac, modo continuentur, dummodo Mercibus in Galliam apportandis abstineant, quæ è Regis Hispaniarum Regnis exportantur, quæque adversus Ipsum Eiusdemque Regna Hostibus ullo modo intervenire possunt. Quod si autem in supra dictis Navibus ejusmodi bona, mercesque vetite reperirentur, supra memorata bona mercesque interdictæ sola auferentur, neque propterea navis, aliavè bona mercesque navibus contentæ ullo modo diripientur jústæque præda loco habebuntur: ac vicissim summè dicti Regis Subditi eâdem Navigationis Commerciolorumque libertate fruuntur, si inter summè memoratos D. D. Ordines Gener. Regnaque, Status & Regionès, aut aliquos eorum, qui Amicitia vel Neutralitatis vinculo summè memorato Regi devincti tenentur, ullæ inimicitia deprehendantur, vel postmodum deprehenderentur, idque sub conditionibus ac limitationibus supra dictis, quæ præsentis hocce Articulo exprimuntur.

Præsens Articulus observabitur, executioni mandabitur & tanquam Tractatui Pacis insertus habebitur, atque ab Hispaniarum Rege & Fœderati Belgii Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. ad modum primarii Tractatus, duorum Mensium post spatium primarii Tractatus, trigesimo die Januarii hujusce vertentis Anni 1648. conclusi ac confirmati, Ratihabitionis commutationem, aut quam primum post supra memoratam commutationem fieri poterit, confirmabitur: Ratihabitiones quoque solennibus formulis conscriptæ tradentur ac commutabuntur. Dabuntur, atque à supra dictis Regis Hispaniarum ac summè memoratorum Fœderati Belgii Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiaris Monasterii subsignabuntur, quarto die Februarii, Anno 1648. sigillisque ab utraque Parte muniebantur:

Comes Penderandæ.

A. Brun.

Bartolteus à Gent.

Johannes Mathencius.

Adrianus Pauw.

Godertius à Reede.

L. à Donia.

G. Ripperda.

A. Clantius.

Quandoquidem plurima ac varia Galli officia semper præstiterunt, omnia autem illa inferere, vel eadem argumenta, variis temporibus aliis atque aliis verbis proposita, toties enarrare nimis longum foret, postremò Regis Literas ac Propositionem

sitionem D. Legati super iis tertio die Martii institutam sequentibus inseuiffe sufficiet.

Charissimi & Dilectissimi Socii ac Fœderati Nostri, tantâ animi demiratione percepimus, quæ Monasterii trigesimo die Ianuarii acta sunt, ubi Deputatorum Vestrorum plurimi privato cuidam Tractatui cum Ministris Hispaniæ subsignârunt, ut intentioni ac voluntati Vestre hac in parte satisfactum ab ipsis fuisse in animum Nobis inducere nequeamus: neve ullo modo dubitamus, quin, simulac ea Vobis innotescant, omnia remedia adhibitori sitis quibus obviam eatur iis, quæ cum summo tot solennium Tractatum, quos Status Vester variis temporibus cum hoc Regno iniiit, qui, ut Pacis Tractatio pari passu procederet, & nisi conjunctim concluderetur, postulant, summo cum præjudicio conjuncta sunt. Eò magis huic nostræ sinceritatis ac fidelitatis demonstrationi confidimus, quod media optima, quæ à parte Nostrâ ad Pacem promovendam adhibuimus, Vos minimè lateant: quæ nihil in Hostibus Nostri effecerunt, quam ut tantò magis ab eâ abhorrerent. In hisce Nos ad Extraordinarium Nostrum Legatum in multis referimus, quæ ut Nostro Nomine Vobis, tantarum rerum casu, proponeret, præcepimus, atque ut plenissimam ipsi fidem habeatis rogamus; Interea ut Cœleste Numen Vos, Charissimi & Dilectissimi Socii ac Fœderati, protegat atque defendat, supplices precamur. Dabantur Parisiis, decimo & quarto die Februarii, 1648. Subsignatum erat, Socius & Fœderatus Vester, Ludovicus. Pauloque infra, de Lomenie.

Inscriptio autem hæc erat,

Charissimis & Dilectissimis Sociis ac Fœderatis Nostriis, Vnitarem Belgii Provinciarum Dominis D. Ordinibus Generalibus.

PRÆPOTENTES DOMINI,

AB eo tempore, quò Regi Christianiss. operâ meâ in Negotiis suis secretissimis uti visum fuit, in nullam rem incidi, quæ majoris momenti ac ponderis, quam præsens, Mihi visa fuit, quæ, ut Meipsum Vobis sifterem, impulit; quandoquidem, Præpotentes Domini, ut querelas apud Vos insituerem, Me obstrinxit obligavitque, Vobis quinetiam exponerem ea, quæ Rex & Regina Mater de subsignatione Tractatus Vestri cum Hispanis verè sentiunt, deque eo, quod desertos Sese ab iis Fœderatis videant, in quibus non immeritò omnem suam spem fixerant atque locârant, & à quibus, simili huic Rerum Statu, auxilia rursus expectârant, quæ Vobis, in angustias redactis, tulerunt, atque remunerationem quam desiderarant, pro tot impensis millionibus, tantâ sanguinis pro Republ. Vestra effusione, tantâque jacturâ ac labore bello, nullum alium ob finem suscepto, quam ut nimia Hispanorum ambitio comprimeretur, Vobis quinetiam, Præpotentes Domini, id petentibus atque instantibus belli sumptus minuerentur, quod adversus Hostes Vestros gerere tenebamini, quos tunc pro Nostriis etiam Hostibus habebamus. Non Vos præterit, Præpotentes Domini, status, in quo Anno 1634. collocati eramus, magnanimitas, quâ Hispanis Anno 1635. bellum indicebamus, privati ac singulares illius Tractatus conventus, quem eodem Anno iniebamus, quinetiam obligationes atque obstrictiones, quibus arma nunquam deponere, antequam Hispani Belgio expulsi forent, tenebamur, Id autem seriò diligenterque à Nobis præstitum neutiquam Vos latet: fuisse Vosmetipsi potissimum judicare poteritis.

Quamvis enim bellum gessimus, non minorem tamen Paci laborem ac diligentiam impendimus,

dimus, patientia & constantia, quam in præliminaribus Tractatibus ineundis testati fuimus, certissimum ejus sunt indicium, quemadmodum etiam Tractatus Anno 1644. initus fiduciam, quâ Majestates Suae providis Vestris consiliis semper fretæ fuerunt, abundè testatur, quandoquidem simulac Monasterium, tanquam locus, in quo conventus haberetur, ac tempus, quo conveniretur, constitutum fuerat, non satis Iphis fuit D. D. Plenipotentiariorum electionis, quam instituerant, simul etiam temporis, quo eò discederent, Vos certiores reddidisse; verum etiam, ut D. D. Plenipotentiarium Hagâ-Com. Monasterium iter instituerent, voluerunt; quò, si ita loqui liceat, Instructionibus, quas Iphis dederant, eas, quas Vos D. D. Plenipotentiarium Vestris daretis, adderent, ac supra dictum Tractatum Anno 1644. initum concluderent, ut in Tractatione tanti momenti normæ ac regulæ vicem supplere gradusque innuere posset, quos instituere uterque Nostrum, cum Monasterium ventum foret, debebat: ubi Regis Galliar. D. D. Plenipotentiarium tam fideliter, quæcumque promissa fuerant, præstiterunt, ut viginti, supra unum, Menses, D. D. Plenipotentiariorum Vestrorum, interea temporis propositionem quamcumque rejicientes, adventum expectando consumpserint.

Et sanè, cum eò advenissent, literasque Auctoritatis suæ commutassent, quot dolis Fœderationem-Fœdusque Nostrum Hispani infringere tentârunt, id demonstrare superfluum, ac referre nimis longum foret: Iam nuptias inter Regem & Hispaniarum Infantem prædicare, quæ Iphis imperio universum Belgium subjicerent; jam de earundem Provinciarum cum Catalonia commutatione agere; tandem verò id non satis altè animis Vestris inherere sentientes, fœlicitatis Nostræ metum Vobis incutiebant: Gallorum insuper vires in cælum usque extollere, deque periculo, commiseratione moti, Vos admonere, quod Status Noster Vobis finitimis imitari videtur, quasi Fœderati ac Socii res secundas, qui promissis semper stetit, alteri, cujus dignitati semper studuit, zeli occasionem præbere oporteat.

Quamquam autem hæc fraudes, quæ detegi facillimè possunt, adversus eos valerent, Nobis tamen majorem in modum obsunt, quod profecto Articulorum quorundam subsignatio satis superque testatur; de quibus frustra verba faceremus, licet eorum, quæ oculis Nostris quasi coram cernimus, certissimum præsagium forent; atque Hispaniarum Regis Ministris Oratoriam seu eloquentiam suam exercendi tempus darent; quæ tandem ad eò placuit, ut, non obstante Nostrò Securitatis mutuaque defensionis Tractatu, postremo die Julii Anni proximè elapsi inito, qui præcedentes confirmat stabilitque; eo, inquam, Tractatu omnibusque progressibus, quos ad Pacem simul & conjunctim ineundam fecimus, insuper etiam iis, quod Puncta Nostra cum Hispanis, quæ necdum decisa restant, Vestro, Præpotentes Domini, vel Celsissimi Arausionensium Principis, atque Eorum, qui à Vobis ad id deligentur, Iudicio Arbitrioque permittimus, non obstantibus, Tractatum cum Hispanis trigesimo die Januarii subsignatum, de quo impræsentiarum conqueror, non ignoramus: parum etiam abest, quin universus Monasteriensis Conventus similiter querelas instituat, quandoquidem omnis restauranda ac confirmanda in Christiano Orbe Pacis spes, quam legitimè omnes acceperant, hoc pacto admittitur.

Nihilominus tamen Majestates Suae præsentem Tractatum superioribus, quorum antehac memini, planè contrariam deprehendunt, neque in animum Sibi inducere queunt, quum ab aliquibus tantum Vestrum approbari, & si ita loqui liceat, ejusmodi factò sinceritatem ac fidelitatem, quam Vnitatum Belgii Provinciarum Incole Subditique profitentur, lædè sciant, ea, quæ acta sunt, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. jussu ac mandato facta fuisse, tamque multos tam insigni ordine ac loco Viros, qui Eos constituunt, non tantum contra supra memo-

ratos Tractatus, verum etiam contra Decreta, in Concilio hocce constituta, tantum Hostibus Suis hac in parte prodesse voluisse, ut dolis Eos adducere potuerint, quò tam justam tamque commodam Unionem propemodum dissolverent: Id Majestates Sua exoptant, tantumque fidelitati Vestrae confidunt, ut neutiquam dubitent, quin Vos, Præpotentes Domini, huic malo, quod tanta incommoda apportare poterit, nisi necessaria media & quidem ea, quæ à fide ac veteribus Sociis petere possemus, adhibituri sitis.

Idem à Vobis, Præpotentes Domini, Nomine locoque Regis & Reginae Matris peto, neque id Mihi denegare Vos posse arbitror, hoc Tractatibus Nostri, Præpotentes Domini, maxime verò Vobismetipsis, debetis. Maximi Europæ Principes Negotii finem videre gestiunt, ut postmodum Vobiscum ineundos Tractatus ad hunc componere possent. Res hæctenus integræ atque intactæ & Ratificationes Vestrae necdum traditæ sunt, easque Regis Hispaniarum Ministris, donec æquo justoque modo Nobis satisfecerint, denegare potestis: quod à Vestra, Præpotentes Domini, æquitate, fide ac gratitudine expectamus, quæ citra id à contumeliâ libera futura non sunt, cujusmodi etiam officia Hispanis præstare potuistis, quum Socii & Fœderati Nostri, ac proinde ulterius Nobis, quam solis verbis devincti obligatique sitis: In hac igitur sententiâ sum, eamque tantâ cum observantiâ, quantam Serenissimo huic Confessui debeo, defendo, non licere Vobis ulterius progredi, neque alterutri Nostri quempiam cum Hispaniarum Rege Tractatum, nisi unanimi consensu, integrum esse. Dabam Haga-Com. tertio die Martii, 1648. Subsignatum erat, Tuillierius.

Quid autem de hac re Hollandiæ D. D. Ordines senserint, post alteram Propositionem, à summè dicto Domino Legato institutam, inferetur.

Sexto die Martii Dominus à Roorda, in Concilio præsidens, Præpot. D. D. Ordinibus Gener. indicavit, Eos vicesimo & septimo die Decembr. proximè elapsi, constituisse ac decrevisse, ut, quæcumque juxta primum membrum quadragesimi & tertii septuaginta & trium Articulorum, jam tum inter Hispaniarum Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. Monasterii, nomine locoque Celsissimi Arausionensium Principis approbatorum, cum alterâ Parte aut acta jam essent, aut postmodum, durante Tractatione Monasteriensi, agerentur, omnia illa eandem vim atque vigorem haberent, ac si, quæ transacta sunt in communi, eorum singula Pun-ctâ conclusio confirmatoque Pacis Tractatui inter summè memoratum Hispaniarum Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. à verbo ad verbum inserta forent; eâ lege tamen, ut ejusdem Tractationis particularis explicatio institueretur, si quando Pacis Tractatus subsignatus ad Præpotent. D. D. Ordines Gener. mitteretur. Suprà memoratus autem Dominus præsidens, in posterioris membri Præpotent. D. D. Ordinum Gen. suprà memoratæ intentionis bonæ satisfactionem, Celsissimo Arausionensium Principe id petente, duos Tractatus particulares, nomine locoque Celsitudinis Sux cum alterâ Parte Monasterii initos, in Originali suo exhibuit, & ne Præpotent. D. D. Ordines Gener. eorum argumentum lateret, deinceps perlegendos tradidit: Quibus perlectis perpensisque Præpot. D. D. Ordines Gener. Celsitudini Sux pro suprà dictorum communicatione gratias egerunt, eorumque Tractatum exemplaria Provinciarum D. D. Deputati, quò D. D. Deputantibus suis eadem latius exhiberent, petierunt; quæ iisdem concessa fuere: Dominus autem à Roorda, ut sententiam de exemplaribus illis ad Provinciarum D. D. Ordines mittendis Celsitudini Sux proponeret, rogatus fuit: quod facturum Sese Celsissimus

ssimus Arausionensium Princeps promisit: Porrò etiam hac occasione Præpotentes D. D. Ordines Gener. decreverunt, ut, quæcumque nomine locoque Comitum Flodrophensium, atque insuper Domini Rutgeri Huygenii cum alterâ Parte Monasterii aut jam acta erant, aut postmodum agerentur, suo etiam tempore in Concilio exhiberentur ac perlegerentur, quò eorum quoque, si Provinciarum D. D. Deputati id exigerent, exemplaria Ipsi exarari possent.

Vtriusque hujus Tractatus Exemplar tale est.

QUANDOQUIDEM Celsiss. Arausionensium Princeps, præter Partes, de quibus in Pacis Tractatione à Regis Hispaniarum & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiaris atque Extraordinariis Legatis agetur ac decernitur, plurimas sibi actiones competere prætendit, in quibus necdum sibi satisfactum fuit, ac proinde eas in suprâ memorato Tractatu petere statuit; at verò quum eæ variis ratiuncularum partibus ac debitorum liquidationibus seu decisionibus constent, quæ facilius cum Celsiss. Arausionensium Principe Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinariorum Legatorum ac Plenipotentiariorum consilii ac sententiæ interventu seorsim componi possunt, privatim cum summè dictâ Majestate Suâ de iisdem agere eorumque satisfactionem petere Ipsi visum decretumque fuit.

Ac proindè Dominus Casparus de Bracamontio & Gufinaniâ, Penderandæ Comes, summè dictæ Majestatis Suæ Nobilis Camera Custos, Eidem à Secretis, Extraordinarius Eiusdem in Germaniam Legatus & D. D. Plenipotentiariorum ad Pacis communis Tractationem ordine primus, &c. Nominè locoque Majestatis Suæ, & D. Johannes Knuytius, utriusque Vosmaria Dominus, Nobilium atque Equestrem in Concilio Nobilium ac Potentium Zelandiæ D. D. Ordinum repræsentans, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ad Pacis Tractationem Plenipotentiaris, & Celsiss. Arausionensium Principis Consiliarius, Nominè locoque Celsitud. Suæ, postquam varios conventus plurimasque propositiones ultrò citròque instituisent, tandem sequentem in modum convenerunt;

Nimirum, ut Majestas Sua, quò omnes actiones, quæ Celsissimo Arausionensium Principi in Regem Catholicum competunt, planè & plene tollerentur ac femoverentur, Celsiss. Principi, vel, si ante conclusionem ac suprâ dictæ Pacis Tractationis satisfactionem è vitâ decederet, legitimis Eiusdem hæredibus, posteris, aut quibus id jus competit, agros ditionesque Montfurtenfes, ad Rurmundam, ut & Turnhoutenses, in Brabantia sitas, cum omnibus privilegiis eodem pertinentibus, nullis exceptis, traderet: &, quandoquidem suprâ dictæ ditionis Montfurtenfis redditus viginti supra quinque Florenorum millia, ditionis autem Turnhoutensis redditus duodecim Florenorum millia quotannis exæquare creduntur, stipulatum fuit, quod si suprâ memorati redditus minuerentur, ut iidem à Majestatis Suæ parte quotannis, usque ad viginti supra quinque & duodecim Florenorum millia, adaugerentur ac supplerentur. Insuper etiam ut summè dicta Majestas Sua in Celsissimi Arausionens. Principis Viduæ commodum Civitatem ditionesque Sevenbergenses, cum omnibus privilegiis ac redditibus eodem perti-

pertinentibus concederet, fidem quinetiam daret, Se, quibuscumq; in suprâ memoratas tres Regiones, civitates ditionesque jus aliquod competit, quique aliquas earum partes tenent, satisfacturam esse. Adhæc summè memorata Majestas Semetipsam obligat atque obstringit, Sese suprâdictas partes vectigalibus, verfuris reliquisque aliis oneribus liberaturam esse, quò Celsissimus Arausionensium Princeps Ejusque Uxor, legitimi hæredes, posterii, vel quibus id jus competit, ut suprâ dictum fuit, eas liberè ac plenè possiderent, iisdemque citra ullum impedimentum atque onera fruerentur.

Eâ lege ac conditione, ut omnes illæ Regiones à summè dictâ Majestate Suâ feudi nomine accipiantur, exceptis tamen ejusmodi Regionibus, quæ aliis tanquam bona feudalia concessæ fuerunt, utque insuper Romana Religio ibidem exerceretur ac conservaretur, prout hoc tempore exercetur, utque Ecclesiastici omnibus suis bonis, muneribus, publicis exercitiis privilegiisque gauderent.

Harum autem traditionum interventu suprâ memoratus D. Knuytius, Nomine locoque Celsissimi Arausionensium Principis, & si fortè ante Pacis Tractationis Ratihabitionem decederet, Nomine locoque legitimorum, aut eorum, quibus id jus competit, polliceretur fidemque daret, Sese omnes actiones ac prætensiones, quas summè dictus Arausionensium Princeps in Majestatem Suam Ejusvè Subditos habere posset, renuntiaturum esse.

Quamvis autem vicesimo & quarto Pacis Articulo stipulatum erit, ut iis, quorum bona belli causâ publicata fuerunt, vel ipsi, eorumvè hæredibus, vel iis, quibus jus id competit, durante Pace iisdem bonis frui, & propriâ suâ Auctoritate præsentisq; Tractatus vi, possessionem eorum accipere licitum futurum sit, & coram judice causam agere nequiquam necesse habituri; non obstantibus quibuscumque in Fiscum immissionibus, oppignorationibus, donationibus, contractibus, transactionibus ac traditionibus, quæcumque tandem renunciaciones suprâ dictis traditionibus, ad proprios Dominos excludendos, comprehensæ fuerint.

Nihilominus tamen conventum fuit, ut summè dictus Arausionensium Princeps, vel, si fortè, ante suprâ memoratæ Pacis Tractationis Conclusionem ac Ratihabitionem, vitam cum morte commutaret, legitimi hæredes, vel quibus id jus competit, ad possessionem Marchionatus Bergozomiensis, in quantum summè memoratus Arausionensium Princeps eundem impræsentiarum tenet, promoveretur, utque Celsiss. Princeps, Ejusvè hæredes, quemadmodum dictum fuit, reliquæ partis Marchionatus Bergozomiensis, quæ Celsissimi Arausionensium Principis Imperio necdum subest, plenissimâ possessione donarentur; idque immediate post ipsam Pacis Tractationis Ratihabitionem. Contrâ verò ad suprâ dicti Marchionatus valorem exæquandum, ut Majestati Suæ subsequentiæ bonorum partium, quæ Celsissimo Principi propria sunt, plenissima possessio concederetur; nimirum, Civitatis & Baronatus Dieffensis, Civitatis Regionisque Sicheimicnsis & Montaguensis, liberæ Ditionis Meerhoutensis & Vorstensis, liberæ Ditionis Harstalliensis, Baronatus Grimbergensis, Civitatis ac Baronatus Warne-tonensis, cum omnibus ejusdem annexis locisq; subjacentibus, ædium quoque summè dicti Principis, quæ Bruxellis sunt, idque donec suprâ memorati Marchionatus

natus omniumque eorum, quæ ab eo dependent, cum suprâ dictis Celsissimi Arausionens. Principis bonis realem permutationem Majestas Sua procuraverit: eâ autem permutatione institutâ, suprâ dictus Marchionatus summè memorato Principi, Ejusvè legitimis hæredibus, posteris, aut iis, quibus id jus competit, alia verò suprâ dicta bona Majestati Suæ, vel iis, qui suprâ memoratum Marchionatum petere possent, in perpetuum relinquerebuntur; Comite Penderandæ in se recipiente, realem permutationem intra decem Mensium spatium, post Pacis Tractationis Ratificationem, procuratam iri.

Summè dicta quoque Majestas Sua apud S. Cæsaream Majestatem ad id reipsâ operam daret, ut Meursiæ Ditioni Celsissimo Arausionensium Principi propriæ, aliquis S. Romani Imperii locus eidem aditus, cujus reditus decem Florenorum millia quotannis exæquarent, addatur, utque ex iis simul Ducatu constituto dehinc pro bonis feudilibus à S. Romano Imperio concessis habeantur.

Eâ lege ac conditione, ut præsens Contractus ante suprâ dictæ Pacis Tractationis conclusionem neququam obligaturus atque obstricturus; at verò, eâdem finitâ, omni ex parte observandus, ejusdemque cum suprâ memoratâ Pacis Tractatione valoris futurus sit.

Dabantur Monasterii, octavo die Januarii, Anno 1647. Subsignatum erat, Comes Penderandæ, Frat. Josephus Archi-Episc. Camer. J. Knuytius.

Archi-Episcopus Mechliniensis, Episcopus Antverpiensis, & Abbates, quorum nomina infra inferentur, omnes tanquam Primi Status Ducatus Brabantia membra, viso perpensoq; Contractu, Januario proximè elapso Monasterii inito, inter Penderandæ Comitem, tanquam Regis Catholici Extraordinarium Legatum ac Plenipotentiariorum ad communem Pacem ordine primum, Nomine locoque Majestatis Suæ ab unâ, & Dominum Johannem Knuytium, Equitem, utriusque Vosmaria Dominum, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarium Legatum, & ad suprâ dictam Pacis Tractationem Plenipotentiarium, Nomine locoque Celsissimi Arausionensium Principis ab alterâ parte, suprâ memorato Contractu antè inserto cum à D. D. Contrahentibus, tum à Domino Archi-Episcopo Camer. Extraordinario quoque summè dictæ Majestatis Suæ Legato & Plenipotentiarario, Infrâ nominando, Serenissimo Principe Leopoldo Gulielmo, Archiduce Austria, &c. id petente, Nomine locoque Majestatis Suæ, utpote qui Ejusdem Vicarius atque Supremus Belgii ac Burgundia Gubernator existit, promiserunt & per præsentis spondent ac pollicentur, effecturos sese, ut Majestas Sua suprâ dicto Contractui juxta tenorem suum satisfaciat. Dabantur Bruxellis, trigesimo die Augusti, Anno 1647. Jacobus, Archi-Episcopus Mechliniensis, Casparus, Episcopus Antverpiensis, Chrysofomus, Abbas S. Michaëlis, Christ. Abbas Grimbergensis, Augustinus, Advaticensis Tongrorum Abbas, Martinus, Abbas Deligemensis, Wynandus Mayellens, Abbas S. Geertrudæ.

Ad modum autem suprâ dictum Contractus ille particularis institutus atque à Præsulibus veluti stipulatus erat: at verò postquam Fredericus Henricus Celsissimus Arausionensium Princeps decesserat, idem cum Celsissimo Ejusdem gnato Gulielmo sequentem in modum renovatus ac commutatus fuit:

Quandoquidem Dominus Casparus de Bracamontio & Gufmaniâ, Pene-
 randa Comes, Nobilis Majestatis Suæ Hispaniarum Camera Custos, Eidem-
 que à Secretis, Extraordinarius in Germaniam Legatus & D. D. Plenipotentia-
 riorum ad communis Pacis Tractationem ordine primus, &c. Nomine locoque
 summè dictæ Majestatis Suæ, & Dominus Johannes Knuytius, utriusque Vosma-
 riæ Dominus, Nobilium atque Equestrem Ordinem in Concilio Nobilium &
 Potentium Zelandiæ D. D. Ordinum repræsentans, Fœderati Belgii D. D. Or-
 dinum Gener. Plenipotentarius ad Pacis Tractationem, & Celsissimi Arausio-
 nensium Principis Consiliarius, Nomine locoque summè memorati Arausionens.
 Principis, Contractum quendam octavo die Januarii 1647. super prætensionibus
 & actionibus, quas summè dictus Princeps sibi in Majestatem Suam competere af-
 firmabat, inierunt: at verò quoniam Celsitudo Sua interea temporis naturæ solvit,
 Idcirco supra dicti D. D. Contrahentes, supra memoratus scil. Pene-
 randa Comes, Nomine locoque Majestatis Suæ, & supra dictus D. Knuytius, Nomine loco-
 que Celsissimi Arausionensium Principis, impræsentiarum rursus convenerunt;
 ut supra dictus Contractus, octavo die Januarii 1647. initus confirmatusque, vim
 ac vigorem suum plenè retenturus sit, quò omni ex parte observaretur atque exe-
 cutioni mandaretur, iis duntaxat exceptis, quæ per præsentem Contractum mo-
 do sequenti commutata percipientur.

Nimirum, quò omnes actiones, quæ summè dicto Principi in Majestatem
 Suam competunt, tollerentur atque amoverentur, summè memoratus Rex Cel-
 sissimo Arausionensium Principi, vel, si ante supra dictæ Pacis Tractationis con-
 clusionem ac Ratihabitionem vitam cum morte commutaret, Ejusdem hæredibus
 posterisque, vel quibus id jus competit, agros ditionesque Montfurtenfes, ad Rur-
 mundam sitas, cum omnibus ejusdem privilegiis, juribusque, nullis exceptis,
 traditurus est, fidem daturus, Sese eorundem agrorum ditionumque redditus, usque
 ad triginta supra duo Florenorum millia quotannis, imminutione aut exceptione
 seclulis, agris ibidem sitis adaucturum esse.

Insuper etiam summe dicta Majestas in Celsissimi Arausionens. Principis Viduæ,
 summè dicti Principis Matris, commodum Civitate ac Ditione Sevenburgensi,
 cum omnibus suis privilegiis ac redditibus, qui eò pertinent, nullis exceptis, con-
 cessura atque traditura est.

In Ejusdem quoque Celsissimæ Viduæ commodum agros ditionesque Turn-
 houtenses in Brabantia, quinetiam Baucienfem & Schoonbroeckienfem, una cum
 locis eodem pertinentibus ac privilegiis omnibus, nullis exceptis, traditura est ac
 fidem datura, Sese, ut summe dicti Principis Viduæ pagi, territoria aliaque privilegia,
 quæ olim ad ditionem hanc pertinuerunt, quibus etiam comprehenduntur ea quæ
 summè dicta Majestas Sua vendidit, tradantur, curaturam, atque Semetipsam
 viginti, aut viginti supra quinque, ad summum, Florenorum millium exsolu-
 tionem, emptioni illi impendendæ, obligaturam ac devincturam esse.

Adhæc summè memorata Majestas Sua pollicetur, Sese, quibuscumque in
 supra memoratas ditiones tres, Montfurtensem sc. Sevenbergenfem & Turnhou-
 tensenem, jus aliquod competit, quique earum aliquas partes tenent, satisfacturam
 esse. Insuper etiam Rex, ad supradictas partes vectigalibus, oppignorationibus,
 ver-

verfuris reliquisque aliis oneribus, iisdem imperatis, liberandum, Sese obligat atque obstringit, quo Celsissimus Arausionensium Princeps Ejusque Mater, legitimi hæredes posterique, vel quibus id jus competit, eas liberè ac plenè possideant, iisdemque citra ullum impedimentum atque oppignorationem frui possint.

Eâ lege ac conditione, ut omnes illæ Regiones à summè dictâ Majestate Suâ feudi nomine accipiantur, exceptis tamen ejusmodi Regionibus, quæ aliis tanquam feudalia bona concessa fuerunt, utque insuper Romana Religio ibidem exerceretur ac conservaretur, prout impræsentiæ exercetur ac conservatur; utque Ecclesiastici omnibus suis bonis, muneribus, publicis exercitiis privilegiisque gauderent.

Harum autem traditionum interventu suprâ memoratus Dominus Knuytius, Nomine locoque Celsissimi Arausionensium Principis, & si fortè antè Pacis Tractationis Ratihabitionem è vitâ decederet, Nomine locoque legitimorum hæredum, aut eorum, quibus jus hoc competit, pollicetur fidemque dat, Sese omnes actiones prætensionisque, quæ summè dicto Principi in Majestatem Suam Ejusvè Subditos competere ullo modo possent, traditurum ac renunciaturum esse.

Quamvis autem vicesimo & quarto Pacis Tractatus Articulo stipulatum erit, ut iis, quorum bona belli causâ publicata fuerunt, vel Ipsi, eorumvè hæredes, vel ii, quibus jus id competit, durante Pace iisdem bonis uti, & propriâ suâ Auctoritate ac vi præsentis Tractatus, possessionem eorum accipere, licitum futurum sit, neque coram Judice causam agere necesse habituri sint, non obstantibus quibuscumque in Fiscum immisionibus, oppignorationibus, donationibus, contractibus, transactionibus ac traditionibus, quæcumque tandem renunciationes supradictis traditionibus, ad proprios Dominos excludendos, comprehensæ fuerint; nihilominus tamen conventum fuit, ut summè memoratus Princeps, vel, si forte antè suprâ dictæ Pacis Tractationis conclusionem ac Ratihabitionem, vitam cum morte commutaret, legitimi hæredes, vel quibus id jus competit, in possessionem Marchionatus Bergozomiensis, in quantum summe dictus Princeps eundem impræsentiæ tenet, introducerentur, utque summe memoratus Princeps, Ejusve hæredes, quemadmodum dictum fuit, reliquæ partis Marchionatus Bergozomiensis, quæ Ejusdem Imperio necdum subest, plenissimâ possessione donarentur, idque immediate post Pacis Tractationis Ratihabitionem. Contrà verò, ut Majestati Suæ, ad supra dicti Marchionatus valorem exæquandum, subsequentium bonorum partium, quæ Celsissimo Principi propria sunt, plenissima possessio concederetur, nimirum civitatis & Baronatus Diestensis, civitatis Regionisque Sichemiensis & Montaguensis, liberæ Ditionis Meerhoutensis & Vorstensis, liberæ Ditionis Herstaliensis, Baronatus Grimbergensis, civitatis ac Baronatus Warnetonensis, cum omnibus ejusdem annexis locisque subjacentibus, ædium quoque summe dicti Principis, quas Bruxellis habet, idque donec supra dicti Marchionatus omniumque eorum, quæ ab eo dependent, cum suprâ memoratis Celsissimi Arausionensium Principis bonis realem permutationem Majestas Sua procuraverit; quâ permutatione institutâ, supra dictus Marchionatus summe memorato Principi, Ejusve legitimis hæredibus, posteris, aut iis, quibus id jus

competit, alia verò suprâ dicta bona Majestati Suæ, vel iis, qui suprâ memoratum Marchionatum petere possent, in perpetuum relinquerentur: Comite Penderandæ in se recipiente, Majestatem Suam, ut intra decem Mensium spatium, post Pacis Tractationis Ratihabitionem, realis permutatio instituat, procuraturam esse.

Summè dicta quoque Majestas Sua, apud S. Cæsaream Majestatem, ad id re ipsa operam dabit, ut Meursiæ Ditioni Celsiss. Arausionensium Principi propria, quispam S. Romani Imperii locus, non longe distans, cujus redditus decem Florenorum millia quotannis exæquarent, addatur, utque ex iis simul Ducatu constituto, dehinc pro bonis feudalibus à Sacro Romano Imperio concessis habeantur.

Eâ lege ac conditione, ut præfens Contractus, ante suprâ dictæ Pacis Tractationis conclusionem, neququam obligaturus atque obstricturus sit, at verò, eâdem finitâ, omni ex parte observandus, ejusdemque cum dictâ Pacis Tractatione valoris futurus sit. Dabantur Monasterii, vicesimo & septimo die Decembris, Anno 1647. Subsignatum erat, Comes Penderandæ, Brun, Johannes Knuytius.

Septimo die Martii Dominus Roorda in Concilio præfens Præpot. D. D. Ordinibus Gener. retulit, Sese juxta Eorundem Decretum præterito die confirmatum, Præpot. D. D. Ordinum Gener. sententiam ac desiderium exemplarium, in suo Originali, Contractuum eorum, quos Celsitudo Sua privatim cum alterâ Parte iniit, quorum quadragesimus & quartus, & quadragesimus & quintus Pacis Tractatus, trigesimo die Januarii conclusi confirmatique, Articulus meminit, Celsissimo Arausionensium Principi exposuisse, summè dictum autem Principem ad id respondisse, per se quidem licere, ut Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. eorum exemplaria traderentur. Quo cognito perpensoque, visum decretumque fuit, ut uterque suprâ memoratus Celsissimi Arausionensium Principis Tractatus particularis Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Graphiario traderetur, quò Provinciiis id petentibus describerentur; utque deinceps D. Graphiarius Musch eisdem Contractus, in suo Originali, summè dictæ Celsitudini Suæ traderet, quod à se factum fuisse, cum de hisce rursus ageretur, suprâ dictus Dominus Graphiarius exposuit.

At verò decimo & septimo die Martii, Regis Galliarum Dominus Legatus sequentia proposuit.

PRæpotentes Domini, quanquam sufficere Mihi posset Vobis exponere, quod sæpius à me factum fuit, Tractatum Nostrorum obligationem ac devinctiorem, atque Regis Galliarum Plenipotentiaris Monasterii, qui verus est de Pace agendi locus, permittere, ut agant, prout maximè ipsis consultum videretur, iisque mediis utantur, quæ tanto tamque exoptato fini procurando inservire possent;

Nihilominus tamen, Præpotentes Domini, Rex & Regina Mater, apud animum suum revolventes ac reponentes maximam Propositionum partem, quas à suâ Parte ibidem instituerant, claræ ac perspicuæ nullique ambiguitati obnoxie licet

licet fuerint, aut *in malam partem raptam aut præposterè explicatam* fuisse, antequam ad concilium hoc sese contulerunt, quò magis magisque omnibus ac singulis *sinceram suam voluntatem, quâ in Christiani Orbis Pacis restorationem feruntur*, testatam facerent, speciatim autem quò Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. demonstrarent, sermones, qui de iis, quæ nuperrimè Monasterii in supradictæ Pacis Tractatione acciderunt, hîc habentur, *non verè sincerèque factos*, insuper etiam *tergiversationes, exceptiones ac mutationes*, cujus criminis adversa Nostra Pars sola rea existit, summâ injuriâ Gallis intendere nonnullos studuisse, Majestates Sux, inquam, ut Vobis, Præpotentes Domini, cum viva voce tum Scripto declararem, mihi demandarunt, quò Vos, Præpotentes Domini, Pace, quam appetitis, citius fruere mini, utque Vobis non solum media periculis plenas technas evitandi exhiberent, quas Hispani struxerunt, Vos à Rege separando, qui tot annis retro, quæcumque potuit, ad Vestram salutem, imperium, ac dignitatem promovendam contulit, insuper etiam hanc gloriam Vobis effectam reddidit, ut communis Pacis judices atque arbitri existeretis, in qua privata Vestra majore cum securitate competes fietis.

Ac primò quidem, Præpotentes Domini, Rex & Regina Mater, ea omnia re ipsâ concedunt, quæ Regis Galliar. D. D. Plenipotentiarum, Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum Monasterii indicabant: nempe, Duci Carolo sese Veterem Lotharingiam, dirutis ejusdem Fortalitiis, tradituros esse; quibus, ad majorem explanationem, ut cuius notum est, Comitatus S. Claromontii, & loca Stenay & S. Jacobi comprehensa non reperiuntur, quæque cum Ducatu Barrensi, atque iis omnibus, quæ à tribus Episcopatibus dependent, Majestati Sux reservabuntur.

Quòd autem ad quinque Tractationis cum Hispanis Puncta, quæ necdum decisa sunt, quæ Regis Galliarum D. D. Plenipotentiarum Scripto, quod decimo die Januarii Præpotent. D. D. Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiarum Judicio Intercessorum Arbitrorumque permittendum tradebant, exhibuerunt, Majestates Sux eas Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ac Celsiss. Arausionensium Principis arbitrio permittere non recusant; ea lege tamen, ut suprà dictæ oblationes non nisi ante Tractatus Ratihabitionem, inter Vos & Hispaniarum Regem initi, traditionem ac commutationem locum non habituræ infectæq; censendæ sint, quod si Præpotent. D. D. Ordines Gener. suprà dictum Tractatum confirmando ac ratihabendo Societati Fœderique inter Gallos & Fœderati Belgii Præpot. D. D. Ordines Gener. inito quidquam detrahant: id autem futurum esse Majestates Sux in animum sibi inducere nequeunt, præsertim quum ex præsentis hac declaratione ac Lotharingæ traditione, (de quo Negotio hætenus, idque jure summo, ne verbum quidem audire voluerant, & propter quod Hostes, ac nonnulli Præpotent. D. D. Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiarum *Paci ne unius quidem diei moram injectam* iri affirmarant) voluntas, quâ in eam feruntur, commodissima quæcumque media, quæ quotidie ei promovendæ proprio suo desiderio communique salute moti adhibuerant, manifestò conspici queant: quamvis externam speciem ac formam quod attinet, plus spei quam metus in armorum continuatione reliquum Sibi erat, si, quod ad bellum conficiendum conferunt, maximum hoc Ne-

gotium perficere nequeat. Dabantur Hagæ-Com. decimo & septimo die Martii, Anno 1648. Subsignatum erat, Thuillierius.

D.D. Hollandiæ Deputati loco responsionis ad propositiones illas vicesimo & tertio die Martii declararunt, quod etiam declarari oportebat, Præpot. sc. D. D. Ordines Gener. nihil magis desiderasse nihilque Ipsi potius fuisse, quam ut Pacis Tractatus inter utramque summam Partem, una cum Tractatu cum Hispaniar. Rege à Præpot. D. D. Ordinibus Gen. inito, compositus fuisset, idque propter rationes quas reipsa continet.

Atque ea propter Ipsorum Nomine à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris omnia studia officiaque, quò præmemorata summæ Partes componerentur, adhibita fuisse; at vero eadem hactenus cum summo Præpotentium D. D. Ordinum Gener. animi dolore effectum suo caruisse.

Proinde etiam Monasterii in supradictum finem nihil quicquam, quod eventum prosperum, vel ipsorum Intercessorum & aliorum iudicio, qui Negotium cognitum perspectumque habent, pollicebatur, occipi potuisse.

Dominum Legatum Servientium, dum Hagæ-Com. de Securitatis Negotio ageretur, sæpius declarasse, quod si mutuo de præmemorato Negotio conveniretur, *viginti & quatuor horarum spatio post Pacem concludi posse.*

Hanc autem fuisse Præpotent. D. D. Ordinum Gener. sententiam, Tractatibus inter Galliar. Regem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. initis, per ea, quæ jam acta sunt, *satisfactum esse.*

Pacis Tractationem inter Hispanos & Præpotent. D. D. Ordines Gener. *confectam* haberi, & *publicam* D. D. Plenipotentiariorum *fidem* Monasterii comprobata servari, effectumque, die ad id constituto, sortiri oportere omnes uno ore sensisse.

Eo non obstante tamen Præpotent. D. D. Ordines Gener. omnium, quorumcumque tandem officiorum continuationem etiamnum constituisse ac decrevisse, quò præmemorata utraque Pars summa ad finalem mutuamque compositionem perduceretur.

Ea quoque de causa Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. D. D. Plenipotentiarios Suos seriò rogare ac demandare visum fuisse, ut sese quamprimum Monasterium conferrent, additâ commendatione ac mandato, ut utriusque Partis conciliationem, quamprimum fieri poterit, procurarent.

Præpotent. D. D. Ordines Gener. *submissionem* sæpius dicta Propositione Domini Thuillierii Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. & Celsissimo Arausionensium Principi oblatam, neququam approbasse, siquidem ejusmodi *submitio* moram aliasque incommoditates, quæ propositæ conciliationi damno cederent, apportaret.

Nihilominus tamen, quo supradictum Negotium magis promoveretur, Præpotent. D. D. Ordines Gener. Plenipotentiaris Suis auctoritatem potestatemque fecisse, qualemcumque Punctorum, quæ necdum decisa sunt, *submissionem* accipiendi, quæ à summis Partibus ipsis deferretur; eâ lege ac conditione, ne quid ea, quæ supradicta fuerunt, Ratihibitionum Pacis Tractatus, inter Regis Hispaniar. & Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiaris initi Conclusique, traditionem remorarentur.

Præterea etiam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Legato Suo Ordinario ad Regem Galliar. impræsentiarum in patriâ commoranti, præcipere visum fuisse, ut ad ea, quæ supradicta fuerunt, promovenda, quamprimum Parisios tenderet, apud Majestatem Suam, aut ubicumque opus erit, omnia ejusmodi officia, cujusmodi supradicto Negotio inservire judicabuntur, præstiturus.

Tandem verò Majestatem Suam omnesque summos Galliar. Ministros à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. etiam atque etiam rogari, ut ad totius Christiani orbis commodum tantum conferre velint, quantum summedicta Majestas Sua summique memorati Ministri Ipsius Nomine Paci universi orbis Christiani Sese deditos esse sæpius declarârunt.

Ad hæc etiam visum decretum, que fuit, ut rationes supra allatæ *per modum Responsionis* Linguâ Gallicâ institutæ, Domino Thuillero, per Dominum Agentem vander Burgh, vel prout Scripta Præpot. D. D. Ordinum Gen. Responsio aliorum Principum Legatis tradi consuevit, exhiberentur, neque ut ulteriore collatione supradictum Negotium hîc detineretur, verum Monasterii transigeretur, quemadmodum etiam summe memoriatus Dominus Thuillerus supradictâ Propositione Suâ idem fieri debere innuebat.

Summemorati D. D. Ordines Hollandiæ narratione D. D. Plenipotentiariorum cognitâ perceptâ que, ac super ea re deliberatione institutâ, gratias iisdem egerunt, omnia plene approbarunt, assidueque laborârunt, ut reliquarum Provinciarum D. D. Ordinibus eorundem approbationem persuaderent; quò semel ex hac disputationum ac dissensionum Labyrintho emergerent.

Hæc, inquam, de iis, quæ responsionis vices ad Propositionem à Regis Galliar. Legato institutam supplere debebant, sentiebant. Quod autem ad maximum Negotium, sive ad septuaginta & novem subsignatos Articulos ipsos, itemque ad studia, à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatis inter summas Partes adhibita, attinet: insuper etiam septemdecim, quadraginta & quinque, nec non septuaginta & quatuor Articulorum, elucidatione, tanquam ad alios Tractatus, qui ejus meminerunt, pertinente, auditâ: adhæc separato Commerciorum Articulo cognito: Rationationum quinetiam, cum Hispaniar. Regis, tum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. formulis à Nobilibus ac Potentibus Provinciarum Ordinibus examini subjectis atque Eorundem Decreto approbatis, declarârunt, *Sese Omnipotenti Deo pro felici successu atque eventu, quem Divina Majestati Pacis Tractatui largiri placuerat, devoto humilique animo immortales gratias agere.*

Porrò sæpius memoratis D. D. Plenipotentiaris atque Extraordinariis Legatis, D. D. Mathenesio & Heemstedio, ut & reliquis Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinariis Legatis & Plenipotentiaris, qui subsignârunt, pro labore, prudentiâ, officiis studiisque in supradicto Negotio adhibitis atque institutis, summam gratiam habuerunt.

Atque insuper præmemoratum Pacis Tractatum juxta modum & argumentum suum, ac supradicta Acta specialia, de Commerciis, cum Principibus ac Regionibus, quibus cum Rege Hispaniar. hostilitas intercedit, agentia, laudârunt, approbârunt atque confirmârunt, ea lege, ut juxta Præpotent. D. D. Ordinum General. Decretum vicesimi & septimi Decembr. 1647. ea, quæ respectu Celsiss.

Arau-

Arausionensium Principis, quorum quadragesimus & quartus, & quadragesimus & quintus supradicti Tractatus Articulus meminit, ante finalem ejus Conclusio-
nem, Provinciarum D. D. Ordinibus, id petentibus, explanarentur, atque ab iis-
dem Actis publicis diurnis infererentur.

His autem omnibus non obstantibus, ut sæpius memorati Præpotent. D. D. Ordinum Gener. D. D. Extraordinarii Legati & Plenipotentarii omnem operam ac laborem ad id impenderent, quò dissensiones inter Galliar. & Hispaniar. Reges etiamnum componerentur, constituerunt ac decreverunt.

Adhæc, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Legatus Ordinarius rationes, ob quas Pacis Tractatus inter Regem Hispaniar. & Præpotent. D. D. Ordines Gener. Conclusio differri diutius non potuerat, plenissimè edoctus, in Galliam rursus delegaretur.

Quod autem ad juramentum, ad supradictum Tractatum ejusdemque promulgationem præstandum, attinet, de eo Nobiles ac Potentes D. D. Ordines decreverunt, ut supradictum juramentum, tum hîc Hagæ-Com. tum Bruxellis, uno eodemque tempore præstaretur.

Ad formalia quoque in præmemorati Tractatus promulgatione usurpanda quod attinet, ut ea de re Provinciarum D. D. Ordines ulterius inter se agerent atque convenirent, constitutum fuit.

Haud longe post Groningensium Civitatis Omlandiaque D. D. Ordines de iisdem Punctis sententiam suam dixerunt: sese scil. persuasum sibi habentes Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Extraordinarios Legatos & Plenipotentarios juxta Tractatus ac Decreta omnem operam, curam atque industriam in conciliandis Gallia & Hispania Regibus fixisse ac locasse, atque etiam locaturos esse, quæcunque de præmemoratis Punctis acta fuerant, approbasse ac confirmasse; Sequæ ad ea, quæ Præpotent. D. D. Ordines Gener. de reliquis solennibus decernerent, retulisse.

At verò à Provinciæ Ultrajectensis D. D. Ordinibus Negotium altiori ac tardiori examini subjectum fuit, ut qui deputabant D. D. Arnoldum à Culenburch, Anthon. Caroli Parmentier, Dominum Rutgerum Wesseliùm à Boetselaer, Dominum in Langerack & Overleck, Gerardum à Reede, Dominum in Draeckenssteyn, & Veurs, D. Adamum Lockhorstium, Dominum in Zuylen, Sweser, Enge, West-Broeck, Lockhorst & Lockhorst-Gerichte, Cornelium à Deuverden, Civitatis Ultrajectensium Consulem, Johannem Neoportium, ejusdem Civitatis Ex-Consulem, Gulielmum à Dam, Amersfordiæ Ex-Consulem, ut simul cum Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus agerent, Consilium inirent, & quæcumque isti Negotio usui esse viderentur, decernerent.

Iidem sub finem Martii proposuerunt, sese, omissis plurimis quæ Nobil. ac Potentium D. D. Ordinum variorum Tractatus Articulorum perpensionibus transmissis, siquidem eæ impræsentiarum frustra moverentur, ut quæ antehac D. D. Plenipotentarii Monasterium discedentes Instructionis loco acceperant, quæque proinde universæ Provinciæ approbarant, Provinciam hanc suam sententiam dicere, neutiquam sese in sexagesimum & sextum Articulum, prout sonat, tanquam huic Statui nequaquam ferendum, consentire posse, ac proinde dirutionem

nem Fortalitorum prope Sluyfam sitorum nullo modo concedere, quum Fortalitia illa non nisi necessariæ defensionis infervire, neque sine maximo Status hujus incommodo destrui posse dicerent.

Quandoquidem autem Nobil. ac Potentes D. D. Ordines percipiebant, omnes Provincias id uno ore testari, omnia scil. studia adhiberi oportere, quò difficultates inter utrumque Regem necdum sublata componerentur; præmemorati Domini Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. considerandum proposuerunt, num conduceret, ut ejusmodi media, quibus Galliar. Regi satisfieri posset, hîc confirmarentur, ac juxta Pacis Tractatum constituerentur, quibus eo pacto, & absque ulla temporis jactura, firma ac sincera Pax obtineretur; Nobil. tamen ac Potentium D. D. Ordinum Ratihabitionis ejusdemque modi ac formulæ examine salvo.

Eodem tempore, nempe trigesimo die Martii, Zelandiæ D. D. Deputati ad explicationem atque executionem nonnullorum Articulorum Pacis Tractatus, ut & super Articulo extra Tractatum *Navigacionis Commerciorumque* in Regiones, quæ adversus Regem Hispaniar. bellum gerunt, importandorum aut exportandorum Securitatem concernente proposuerunt.

Nimirum, ut in ipso Tractatus initio vox *liberas*, scil. *Fœderatas Belgii Provincias liberas*, eum ad modum exprimeretur, quemadmodum in Iphis cum Instructionis, tum Ratihabitionis Exemplaribus fuerat expressa.

Quocunque in loco vox (*Majestas Sua*, usurpatur; *Rex Hispaniarum* seu *Majestas Hispaniensis* poneretur:

Articulo tertio, Axelia pro Axeliensi Præfectura:

Atque ut hujusce Reipub. Præpotent. Dominor. D. D. Ordinum Gen. mens atque animus de Tractibus Trans-Mosanis tribus tantò clarius Hispanis innotesceret, disertis verbis declararetur, hujusce Reipub. Præpotentes D. D. Ordines Gener. Tractus illos Trans-Mosanos tres sibi stipulari, neque eorundem decisionem Camera Bi-Partitæ relinquere certo constituisse ac decrevisse:

Utque Articulus decimus & nonus, *super scandalis quæ adversus religionis exercitium utrinque committentur*, tantò dilucidius explicaretur; sequentem in modum institueretur; nimirum, *pro scandalo neutiquam habitum iri, quod si quis in agro, sive urbium aut pagorum vicis plateisve Sacramentum Papiisticum præteriens, honorem seu reverentiam religiosam non exhibuerit.*

Ante Pacis quinetiam Tractatus Ratihabitionem ac Confirmationem super Camera Bi-partitæ conventus loco, similiter quoque super Eiusdem juramenti præstandi Instructione ageretur:

Acta & Confirmationes Neutralitatis, quæ à S. Cæsarea Majestate in hujusce Reipub. Securitatem concedentur, ante Tractatus Ratihabitionem utrinque commutarentur:

Utque Negotium terminorum Flandriæ & locorum similium decidendorum, ante Tractatus Ratihabitionem, conficeretur; Imprimis autem ut universæ Vriæ Pars, Orientem spectans, huic Reip. adjungeretur.

Ipsa quoque Fortalitorum prope Sluyfam dirutio, ante Pacis Tractatum certò statueretur; quibus etiam Sassiæ prope *Contrascarpam*, Fortalitiu Isabellæ adversus

Swyndam, disjectio comprehenderetur: quantum vero ad Fortalitorum quorundam dirutionem, ea de causa ab hac Parte instituendam, attinet, cum Hispanis, ante Pacis Conclusionem, super eadem conveniretur: sic tamen, ut de transitu Sluyfano, ac Fortalitorum in Insula Cadfandriæ dirutione nihil quidquam ageretur, proindeque omnia, quæ Ejusce mentionem Articulo sexagesimo & octavo faciunt, omitterentur; quod si autem Præpotentes Domini D. Ordines Gener. super locorum munitorum ab Orientali Scaldis Parte, Lilloo tamen excepto, dirutione inter se convenire possent, ut Santvltium quoque mœnibus Suis exeundum foret.

Agger similiter sive cataractæ Claustrum, prope Sancti Donatii Fanum, tolleretur, atque ejusdem loco alia quædam Sassa sive Claustrum, prout utrinque conveniri posset, exstrueretur.

Utin ipsa Instructione ab hujusce Reipub. Plenipotentariis, salvo tamen Dominorum D. Deputantium Suorum consensu, super Commerciorum ac Navigationum Securitate instituta, disertis verbis exprimeretur, quænam bona mercefque ab utraque Parte exportari vetarentur; eum ad modum quoque Commerciorum ac Navigationum in Gallias Securitas clarius paulò exponeretur, simul etiam adderetur, quænam bona mercefque Hispanienses, si bellum inter Regem utrumque exortum foret, in Gallias apportari non liceret.

Postero autem die in Concilio declarârunt, postquam Tractatum inter Regem Hispaniensem ac Præpotentes Dominos D. Ordines Gener. tricesimo die Januarii, proximè elapsi, Monasterii provisionaliter subsignatum, atque ea omnia, quæ inde dependent, simul etiam Propositionem à Legato Thuillero, in Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Concilio habitam, ac postmodum literis traditam, altiori examini subjecissent, Dominos D. Deputantes Suos decrevisse, idque Iphis in Reip. Sux commodum fore visum fuisse, ut ante Pacis cum Hispanis Tractatus Confirmationem ac Ratihabitionem, Nomine locoque Præpotentium D. D. Ordinum Gener. sive per literas, sive per legationem aliquam, Christianissimo Regi Galliarum satisfaceret; quæque inter summedictos Galliarum, atque Hispaniarum, Reges difficultates inconfectæ superessent, penitus componerentur; ac denique Pacis universalis Tractatus communiter confirmaretur; quem in finem quoque omni ope annitendum foret, quò Partes utraque componi, seu res causæque earundem Generali cuidam Decisioni submitterentur, proindeque ab hac Parte ejusmodi oblationes, quas Legatus Thuillerus in novissima Sua Propositione exhibuerat, Hispanis exponerentur.

Rationes autem, quæ D. Deputantibus Suis in hocce Negotio plurimum posse videbantur, præcipuæ erant beneficia atque officia quæ Respublica hæc à Gallis perpetuo consequuta fuerat. Quæ licet ordine enarrare ac recensere omnia & singula nolebant, tanta tamen existere prædicabant, ut à posteris incredibilia haberentur, quæcunque tamen vera de iisdem Historiæ proderent. Quibus equidem beneficiis atque officiis ejusmodi labore, studio ac diligentia vel minima ex Parte responderi vix poterat.

Quod profecto officium, licet perexiguum, si denegaretur, atque ad Pacis Tractatus privati Conclusionem procederetur, haud aliud foret, præterquam à
Con-

Conventus Monasteriensis, eo quidem fine Instituti, quo Pax aliqua Universalis, saltem cum Gallis conjunctim firma ac perpetua conflare posset, primo & primario proposito longissimè discedere.

Quo insuper eveniret, ut Fœdera & Tractatus quondam cum Gallis initi ac confirmati omni prorsus effectu destituerentur penitusque abrogarentur; atque Resp. hæc summa fiducia, Societate atque affinitate optima, quæ ipsi cum Gallis hæctenus intercessit, privaretur: quo hujusce Reipub. fundamenta ac Statuta, quæ tantopere in huncusque diem profuerant, penitus subverterentur.

Ad hæc accedit etiam, quod ejusmodi Tractatus Privatus cum summa Amicorum ac Sociorum Nostrorum offensione, directe vel indirecte saltem, utpote quorum maximi interest, solâ Regis Hispaniar. subsignatione sigilloque, absque ullo alio pignore, munitus, iniretur, quod nihilominus Anno 1609. in induciis componendis tam necessarium omnes duxerunt, quumque de Tractationis conversione cum Eorundem D. D. Deputantibus ageretur, tanquam primam ac præcipuam rationem allegârunt, quò Eos ad Pacis Tractatum ineundum adducerent, nimirum, *Præpotentes D. D. Ordines Generales alioquin Regis Galliar. Securitate destitutos iri.*

Quod si autem neutra summa Pars Pacem contraheret, sed verò utraque bellum continuaret, Præpotent. D. D. Ordines Gener. peroptato Pacis fine commodisque carerent, quandoquidem juxta Reipub. ordinem arma retinere, vel ab iisdem discedere volentes, Remp. summo periculo, ne aliquando quocumque modo opprimeretur, exponere necesse habituri sunt.

Insuper etiam quod Commercia ac Navigationes multimodis perturbarentur, ac præsertim in Regiones Occidentales instituendæ excinderentur, atque ea omnia Negotium differre possent.

His omnibus de causis Dominos D. Deputantes Suos necessarium duxisse retulerunt, ut ante Pacis Tractatus, antehac Monasterii subsignati, Ratihabitionem omnia illa officia, quorum mentio supra facta fuit, præstarentur.

Siquidem autem hisce objici scirent, præmemoratum Tractatum juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decreta rite recteque conclusum necessariò confirmari ac Ratihaberi oportere, ad hæc responderunt, verum quidem esse, Dominos D. Deputantes Suos, quamvis invitos atque necessitate quadam adactos in Decreta, quarto die Maji, & decimo ac decimo tertio Augusti, proposita consensisse, idque hac spe datâ, fore ut eo pacto utraque summa Pars citius componeretur, minime vero quod hisce omnibus privato Tractatui viam sterni ullatenus credebatur, aut quocumque modo prævidebatur, quæ Domini D. Deputantes Sui pro certissimis semper habuerant, quandoquidem Nobiles ac Potentes D. D. Ordines in hac sententiâ semper fuerant, atque etiamnum erant, nimirum, ullum Pacis Tractatum nisi *conjunctim* cum Gallis commodè feliciterque initi neque posse, neque oportere.

Quibus addiderunt, neutiquam deprehensum iri, Dominos D. Deputantes Suos judicasse ac declarasse, ut *de Gallorum tergiversatione* judicium, eamque ob causam privatus cum Rege Hispaniar. componendus Tractatus, quo omnes cum Galliar. Rege initi, quin etiam Securitatis Fœdus, dissolyerentur, *Præpotentium*

tium D. D. Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiariorum iudicio arbitrioque permetteretur, utque iisdem suffragiorum pluralitate in eo Negotio quidquam agere, quemadmodum acciderat, liceret:

Contra verò, cum Provinciæ Ultrajectensis Domini D. Deputati, ut de præmemoratâ Gallorum tergiversatione iudicium explicaretur, peterent, Zelandiæ Dominos D. Deputatos declarasse, sese de eâ re sententiam dicendi auctoritate destitutos fuisse; neque præterquam ut supradictum iudicium Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. integrum reservaretur, quidquam intendisse: ex quibus satis superque liquet, Zelandiæ D. D. Deputatos, cum Mense Novembri, proximè elapso, de D. D. Plenipotentiariorum ad Monasteriensem Conventum discessu consilium caperetur, disertis verbis declarasse, quod si difficultates reliquæ inter Galliar. & Hispaniar. Reges, quæ necdum decisæ restant, componi non possent, ut præmemorati D. D. Plenipotentiarii, tali quidem casu nullum Tractatum concluderent, verùm quosdam è Suis, qui Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. rem omnem exponerent, atque ulterius propiusque mandatum acciperent, delegarent.

Quamvis autem reliquarum Provinciarum D. D. Ordines neutiquam id admitterent, nequaquam tamen compertum iri dixerunt, Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines à præmemoratâ sententiâ recessisse; ac proindè, cum decimo & nono die Novembr. decerneretur, ut Domini D. Plenipotentiarii, Monasterium discedentes, omnia juxta Decreta decimo & octavo die Maji, quarto Julii, decimo, nec non decimo & tertio Augusti, proximè elapsi, constitutâ agerent, quibus suffragiorum pluralitate hæc verba inferentia adjungebantur, ac proinde Pacis Tractatum inter Hispaniarum Regem & Præpotentes D. D. Ordines Generales juxta præmemorata Decreta finaliter concluderent, Zelandiæ D. D. Deputatos hisce se opposuisse, atque Actis publicis diurnis inferi curavisse, sese illationes aliquas aut additiones quasvis admittendi auctoritate destitutos esse.

Hanc quoque Nobilium ac Potentium Hollandiæ D. D. Ordinum sententiam atque intentionem fuisse, ex eo colligi potest, quod Nobiles ac Potentes D. D. Ordines, postquam ea, quæ supradicta sunt, quarto die Julii, Anno 1647. decreverant, (prout percepisse se aiebant) declaratoriam sententiam instituerant, atque eadem omnia illa, in quibus Galli tergiversari existimarentur, expreferant.

Adeò ut, de supradicta tergiversatione iudicium Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. integrum quum manserit, Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines cum Dominorum D. Plenipotentiariorum literis ac relationibus Scripto institutis, tum Galliar. Regis Plenipotentiariorum Propositionibus Scriptisque serio examini subjectis, judicarent, quò omnes remoræ evitarentur, omnisque amicitia ac mutuus cum Eodem Rege consensus continuaretur ac deinceps coleretur, etiamnum officiis & persuasionibus quibuscumque summas Partes ad compositionem adduci, ac proinde Pacis Tractatus Ratihabitionem hætenus differri oportere.

Porrò etiam Zelandiæ D. D. Deputati sibi demandatum esse declararunt, ut nonnullas D. D. Deputantium Suorum Pacis ipsius Tractatus perpeniones, quæ ejuf-

ejusdem Articulorum quorundam explicationi atq; executioni inferviunt, prout ea omnia præcedentibus Scriptis plenius comprehenduntur, proponeret, quò ante Tractatus Ratihabitionem examini subjici deque iis discerni posset.

Primo autem die Aprilis, Pacis ipsius Tractatus scriptis perpensionibus, pridie à D. D. Zelandiæ Deputatis traditis, atq; deliberationibus super eodem Negotio hoc die à D. D. Provinciæ Ultrajectensis Deputatis in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. exhibitis, quibus propiorem explanationem officiorum, quæ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum ad Summas Partes in difficultatibus reliquis, quæque inter utramque Partem necdum decisæ restant, componendas Monasterii præstiterant, petebant, perlectis; Domini D. Mathenesius, Knuytius & Heemstedius, Domino Heemstedio verba faciente (qui omnes Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum erant) pluribus, quæcumque studia atque officia Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum atque Extraordinarii Legati variis temporibus Monasterii in supra dictum finem præstiterant, exposuerunt: quâ relatione tempus elapsum cum esset, postridie ejus diei idem Negotium propositum fuit, cujus respectu Provinciæ Ultrajectensis D. D. Deputati nihil præterea declarârunt, quam Sese Dominum Heemstedium, & reliquos D. D. Plenipotentiarum in patriâ commorantes, rogare ut ea omnia, in quibus summè dicti D. D. Plenipotentiarum Gallos tergiversatos fuisse judicabant, Scriptis traderent; quin etiam institutam orationem exhiberent. De hisce verò multis ac variis sermonibus ultrò citròque habitis, ut super Negotio hocce deliberatio in sequentem diem differretur, quò D. Præsident Cellissimum Arausionensem Principem, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Concilio, ad Provinciarum D. D. Ordines componendos, interesse dignaretur, unicè rogaret, visum decretumque fuit:

Zelandiæ autem Extraordinarii D. D. Deputati in Concilio Præpot. D. D. Ordinum Gener. ut respectu Mandati sui, quod de Pacis Tractatus Ratihabitione acceperant, atque ipsius Pacis Tractatus perpensionum, quas proposuerunt, Sese explicare ac sententiam suam de eo Negotio dicere vellent, admoniti, ea, quæ de supra dicto Negotio in Mandatis acceperant, exposuisse Se declarârunt: Deinde verò Dominus Heemstedius, Nomine locoque Nobilium ac Potentium Hollandiæ D. D. Ordinum, ad perpensiones supra dicti Negotii, à Zelandiæ D. D. Deputatis propositas, ore tenus respondit, in quâ responsione reliquarum Provinciarum D. D. Ordines acquieverunt.

Christianiss. Regis Galliarum Legato nihil quidquam hæctenus responsum fuit; quocirca tertio die Aprilis sequens Memoriale tradidit.

Christianiss. Regis Galliar. Extraordinarius Legatus Semetipsum devinctum obligatumque esse existimavit, ad revocandum Vobis, Præpotentes Domini, in memoriam propositionem illam, quam Vobis decimo & septimo die, Mensis proximè elapsi, exhibuit; atque eodem quoque tempore communi totius Concilii suffragio à Domino à Gent, qui Nomine locoque Provinciæ suæ primum locum tenebat, Ipsi regeſtum fuisse, Præpotent. D. D. Ordines General. eandem examini subjecturos, & quamprimum fieri posset, ad ea responsuros esse, in quibus Rex Christianiss. Regina Mater Eiusdem, & Ipse acquiescerent: Iam verò, Præpotentes Do-

mini, ex illo tempore, quod sufficiens maximèque molestum est ejusmodi hominibus, quibus nihil, præterquam officio suo fungi, potius est, quique nulla media, quæ eidem inservire ullo modo possent, negligunt, Provinciarum D. D. Deputatos sæpius convenisse atque de Negotiis variis egisse, neque tamen (quantum ille quidem novit) quidquam de suo Negotio decretum conclusumque fuisse perceperit. Quapropter, Præpotentes Domini, ut disertâ sententiæ Vestre declaratione Majestates Suas eorum, quæ à benevolo Vestro animo, quo Easdem hæctenus prosequuti fuistis, certiores reddendi medium optimum præbere dignemini, Vos etiam atque etiam rogat. Signatum erat, Tuilleries.

Iis, qui præcesserunt dies, de Pacis Negotio diu ac seriò actum fuit: adeo ut jure meritoque dici licuerit, Rempub. hancce eo tempore quasi parturuisse, quò maximum hocce Negotium eniteretur atque in lucem ederet:

Imprimis autem inde à die Lunæ, qui dies erat vicesimus & tertius Martii, quo tempore Nobiles ac Potentes Hollandiæ D. D. Ordines præsidentes, eamque occasionem captantes, Negotium summopere urgebant, neque Concilium plerumque ante tertiam aut quartam pomeridianam dimittebatur. Ipse quinetiam Celsiss. Arausionensium Princeps Concilio sæpius intererat, atque hæc tria præcipuè commendabat, Primò Concordiam inter Provinciarum D. D. Ordines Eorumque Membra singula, utpote quæ non solum universæ Reipubl. ejusdemque felicis regiminis fundamentum, verum etiam id ipsum existit, cui cum Hispanis ineunda Pax superstrui debet: cujus quoque cum Hispanis ineundæ Pacis perfectioni (Secundò) Celsissimus Arausionensium Princeps calculum suum adjiciebat, eamque commendabat, utpote quæ tanti tamque cruenti licet, attamen commodissimi belli, quod per octoginta jam annos gestum fuit, præmium ac corona existet: eâ lege tamen, ne (Tertiò) Pacis ac Fœderationis, quæ Præpot. D. D. Ordinibus Gener. cum Rege Galliar. intercedit, aut jactura fieret, aut eadem posthaberetur.

Cujusmodi autem submissionem Galli obtulerunt, è Domini Legati Propositione, decimo & septimo die Martii institutâ, & præcedentibus insertâ, percipi potest. Per aliquot quoque dies in Concilio Nobilium ac Potentium Hollandiæ D. D. Ordinum literæ à Penderandæ Comite exarata perlectæ fuerunt; quibus etiam Ipse, sæpius dicta Puncta quinque Præpotent. D. D. Ordinum General. Plenipotentiariorum Monasterii commorantium (non verò Ipsorum Præpotent. D. D. Ordinum Gener.) Judicio Arbitrioque decidenda permittere Sese velle obtulit: quandoquidem, si Ipsorum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. vel Nobilium ac Potentium Provinciarum D. D. Ordinum judicio permitterentur, id nimis diuturnum foret, atque nimio Gallis commodo, utpote quorum Ministri Hagæ-Batav. commorantur, qui nullum Hispaniarum Regis Ministrum ibidem ferunt, cederet.

Hollandiæ D. D. Deputati jam inde à vicesimo & primo die Martii nihil maluissent, quam ut Domini D. Heemstedius & Mathenesius eâ de causâ Monasterium discessissent; at verò hanc rationem reddiderunt, nihil Se ibidem, antequam angustè quinque numero essent, agere posse.

Vices itaque Hollandiæ præsidendi, uti dictum fuit antè. quum venissent, diebus Lunæ & Martii, quò ad conclusionem ac finale Decretum deveniretur, maximè

ximè laboratum fuit, utpote quo D. D. Plenipotentiarum instructi discedere, atque ea omnia, quæ restabant, (merè formalia quum essent) Monasterii conficere possent.

Die autem Mercurii, qui dies erat vicesimus & quintus Martii, ea quæ sequuntur concluderunt, aut saltem concludere cœperunt: Nimirum, *Primò*, ut, quæcumque de D. D. Plenipotentiarum, qui in patriâ commorantur, discessu antehac decreta fuerunt, integra manerent, declarare, ac *Secundò*, ut Dominus Meynerfvicius ac Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, Monasterii commorantes, status locique, in quo Pacis Tractatus cum Hispaniarum Regis D. D. Plenipotentiarum trigesimo die Januarii Monasterii initi, Ratihabitio à parte Præpotent. D. D. Ordinum Gen. sita esset, certiores redderentur: *Tertiò*, ut, postquam Monasterium advenissent, omnia studia adhiberent eademque continuerent, quo uterque, Galliarum sc. & Hispaniarum, Rex in Punctis illis, de quibus inter Eos controvertitur quæque necdum decisa restant, componi posset: *Quartò*, Provinciarum D. D. Ordines in eâ esse sententiâ, diem scil. suprâ memorati Tractatus Ratihabitionis commutationi destinatum assignatumque observari oportere, quò *fides publica*, à Dominis D. D. Plenipotentiarum, vi Eorundem Instructionis datæ, liberaretur.

At verò huic Hollandiæ D. D. Deputatorum, qui tunc præsidebant, sententiæ soli Gelriæ D. D. Deputati subscripserunt.

Zelandiæ autem, Provinciæ Ultrajectensis, Frisiæ, Trans-Yfulaniæ & Groningensium civitatis Omlandique D. D. Deputati adversus sive ad hæc Actis Publicis diurnis sequentia inferi curârunt.

Ac primò quidem Ordinarii Zelandiæ Deputati, qui aderant; Se nimirum, (quandoquidem Nobiles ac Potentes ejusdem Provinciæ D. D. Ordines, Domini D. D. Deputantes Sui, publicâ Auctoritate dies aliquot congregati fuerant, de Pacis Tractatus Ratihabitione deque iis omnibus, quæ eodem pertinent, consilium inituri ac decreturi, atque Eorundem D. D. Ordinum Extraordinarior. D. D. Deputatorum adventus singulis momentis quasi coram oculis cernitur) in suprâ memoratam conclusionem, contra quinque Provinciarum D. D. Deputatorum sententiam institutam, nequiquam consentire posse; contra verò eidem omni ex parte adversari, ne hoc pacto suprâ memoratorum D. D. Deputantium suorum Provincialibus perpensionibus decretisque in tanti ponderis Negotio quidquam præjudicii afferretur, Se teneri existimare.

D. Andreas Nomine locoque Nobil. ac Potent. Frisiæ D. D. Ordinum declaravit, Se D. D. Deputantium suorum Mandata, deque Negotio Ratihabitionis decreta quotidie expectare, quum Nobiles ac Potent. suprâ memoratæ Provinciæ D. D. Ordines de Negotio illo decernendo jam aliquamdiu occupati fuissent; ac proinde conclusioni, à duarum Provinciarum D. D. Ordinibus contra quinque Provinciarum D. D. Deputatorum sententiam institutam, quâ diem, Pacis Tractatus Ratihabitionis commutationi assignatum, exactè observari oportere declaratur, nequiquam Se subscribere posse: partim quod Negotio summo præjudicio cederet, partim quod insolens atque inusitatum foret, quod si Ratihabitiones præcisè intra constitutum terminum traderentur.

Pro-

Provinciae quæque Ultrajectensis D. D. Deputati adversus Conclusionem à Domino de Wimmenum, tanquam Præsidente, institutam, utpotè quæ quinque Provinciarum D. D. Deputatorum sententiæ contrariatur, protestati fuerunt.

Trans-Ysulanæ D. D. Deputati, Se in suprâ dictam conclusionem, à duarum Provinciarum D. D. Deputatis institutam, neququam consentire posse, itidem declarârunt; Seque hoc sic habere, sententias à Provinciarum deficientium D. D. Deputatis super Ratihabitionis Negotio initas, quas quotidie Sese quasi coram oculis cernere aiebant, proponi prius oportere.

Dominus autem Eybenius Groningensium Civitatis Omlandiaque Deputatus Actis Publicis diurnis inseri iussit, quanquam tempus Ratihabitionis commutationi destinatum observandum foret, nihilominus tamen conclusionem hanc differri debere; quandoquidem Zelandiæ, Ultrajectensis Frisiæque D. D. Deputati, Provincialia sua super Ratihabitionis Negotio decreta brevi temporis spatio exhibita iri, spem maximam fecerant.

Iis omnibus, quæ in septimana hac dies supererant, Hollandiæ D. D. Deputati omnes simul atque Eorum singuli, ut quatuor ad minimum Provinciarum D. D. Deputatis aliquam duntaxat conclusionem suffragiorum pluralitate conficerent, summopere laborârunt. Quin inò die Dominico, qui erat vicesimus & nonus Martii, quo die Concilium convocatum erat, conclusionem instituere conati fuerunt: at verò suffragiorum pluralitatem consequi neququam potuerunt. Quamvis enim Nobilium ac Potentium Gelriæ, Hollandiæ, Trans-Ysulanæ & Groningensium Civitatis Omlandiaque D. D. Ordinum sententiæ ea, quæ subsignata erant, approbantes, traditæ fuerant; Trans-Ysulanæ tamen & Groningensium Civitatis Omlandiaque D. D. Deputati sic senserunt, præsens hocce Negotium suffragiorum pluralitate transigi neququam oportere: atque ita accidit, ut Septimana hæc absque ulla Negotii expeditione ac confectioe quacumque consumpta fuerit; & quandoquidem vices præsidendi ad Zelandiæ Dominos D. Deputatos die Lunæ, qui dies erat trigesimus Martii, devenerant, omnis concludendi spes penitus succisa fuit.

Adhæc quasi fatale quid visum fuit, quod eodem hoc tempore Regis Daniæ de morte rumor, qui vicesimo & octavo die Februarii horâ quintâ vespertinâ naturæ solverat, Hagam-Com. perferebatur: siquidem Rex ille primus ac primarius inter utramque Summam partem Mediator, Conventuum ac Pacis Tractationis Monasterii atque Osnabrugis institutæ, imprimis quoad *Preliminaria*, Auctor exstiterat, cuius proinde obitus tanquam malum Omen haberi poterat, perinde ac sicum Eodem Rege Pacis quoque Tractatio peritura esset: præsertim cum Avauciæ Comes, è Regis Galliar. D. D. Plenipotentiaris unus, atque ante Eundem Longevillæ Dux Monasterio jam discesserat; adeo ut Comes Servientius ibidem loci solus remanserat.

Sed ut sunt mortales, quanto minus rogantur, tantò magis ab iis quævis impetrantur. Gelriæ, Hollandiæ, Trans-Ysulanæ & Groningensium Civitatis Omlandiaque D. D. Deputati Ratihabitionem in promptu habuerunt: atque à Frisiæ D. D. Ordinibus per Dominum Andreæ trigesimo die Martii sequens sententia in Concilio proposita fuit.

Dominus Andreas, jussu & Mandato Nobilium ac Potentium Frisæ D. D. Ordinum, Dominorum D. Deputantium suorum, Eorundem super Pacis Tractatus trigesimo die Martii, proximè elapsi, Monasterii conclusi confirmatque Ratihibitione Provinciale sententiam exaratam, prout sequentibus inferetur, in Concilio exposuit, perlegendam exhibuit, ac deinceps tradidit: præterea etiam rogavit seridòque commendavit, ut reliquarum Provinciarum D. D. Ordines posterius Provincialis ejus sententiæ membrum, de suprâ dicti Tractatus divulgatione, diversas sententias continens, seridò examini subicerent, deque eodem consilium inirent; quo cognito perpensoque Præpot. D. D. Ordines Gener. suprâ memorato Domino Andree pro suscepto labore gratias egerunt.

Nobiles ac Potent. Frisæ D. D. Ordines, ad Ordinaria Comitia congregati, visò, perlecto perpensoque; Pacis Tractatu, septuaginta supra novem Articulos continente, inter Præpotentium D. D. Ordinum Gener. & Regis Hispaniarum Extraordinarios Legatos ac Plenipotentiariorum Monasterii inuito, atque ibidem trigesimo die Januarii subsignato, simul etiam adjunctis Ratihibitionis, utrimque intra duorum Mensium spatium procurandæ atque commutandæ, Speciminibus, ut, eo peracto; juxta divulgationem de eadem ageretur, nullas in iisdem *difficultates, ob quas eadem approbari ac confirmari aut non possent, aut non deberent, deprehenderunt, quum Præpot. D. D. Ordines Gener. non solum cruenti, diuturni funestique belli finem, verum etiam suprâ memoratarum Provinciarum, finitimarum Regionum ac Civitatum jus Summum obtinuerint, in quas summè dictus Rex, neque in præsentis quidquam juris vendicat, neque in futuro Sibi, Successoribus suis posterisque unquam vendicaturus est; quin etiam summè dictus Rex cum Fœderati Belgii Provinciis haud secus ac cum liberis egerit.*

Hoc autem unum in eo Negotio considerandum esse, Pacis Tractatum à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinariis Legatis ac Plenipotentiariorum solis atque sine Gallis confirmatum ac subsignatum fuisse, quum tamen Tractatum cum Gallis initorum summa hæc esse videatur, Pacis sc. Tractationem cum Galliarum & Hispaniar. Regibus pari passu, conjunctim communiq; consensu promovendam ac subsignandam esse; cujus rei ratio à Præpot. D. D. Ordinibus Gener. semper habita fuit, adè ut Regis Galliarum Plenipotentiariorum totum Negotium, assidudò edocti fuerint.

Ea propter Præpot. D. D. Ordinibus Gen. ad pleniorum omnium cognitionem visum fuisse, Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum studia officiaque Gallis præstita ritè perpendere, quo scire possent, utrum suprâ memorata officia in debitâ formâ ac sufficientia præstita fuerint, quemadmodum id ex Præpotentium D. D. Ordinum Gener. decretis, decimo, duodécimo & septimo, & decimo & octavo die Februarii, proximè elapsi, constitutis, liquet.

Hiscè verò omnibus deinceps altiori examini subjectis, insuper etiam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinariorum Legatorum ac Plenipotentiariorum ac præsertim D. Francisci à Donia, qui à Provincia hacce eâ de re delegatus fuit, sententiis oretenus propositis Scriptisque explicationibus cognitisperceptisque; adhæc Eorundem Regestis officiorum Gallis præstitorum, quæ etiam D. D. Mediatorum explanationem respiciunt, inspectis perlectisque, su-

„ præ dicti Tractatus conclusionem ac subsignationem, juxta Præpot. D. D. Ordinum Gener. decreta, decimo & octavo die Maji, quarto Julii, septimo, decimo, & decimo & tertio Augusti, ac decimo & quinto Novembr. Anni 1647. institutam fuisse, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. innotuit: quibus D. D. Plenipotentarii concludere jubentur, quod proindè quoque fieri debuit, quoniam Regis Galliarum Ministrorum Actiones omnes, (aut earum variæ) *Galliarum Regem necdum ab armis decedere voluisse, idque ob rationes ipsi Regi cognitæ, abundè testatum fecerunt*, quum huic Reipubl. impossibile fuerit bellum continuare, idque propter rationes aliis temporibus Galliarum Regis Plenipotentariis expositas.

„ Hispanis quoque, Delegatorum auspiciis, omnia promissa & tractata, quæ antehac obtulerant atque promiserant, sine quibus Pacis Tractatus, inter Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Regem Hispaniarum initus, juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Instructiones non fuisset subsignatus, præstantibus.

„ Nobiles itaque ac Potentes Frisæ D. D. Ordines, omnibus diligenti examini subjectis, Tractatum trigesimo die Martii Monasterii subsignatum, septuaginta supra novem Articulos continentem, tanquam cum *Dominorum D. Plenipotentiariorum Instructione exactè convenientem, approbârunt ac confirmârunt*, eumque per præsentés approbant ac confirmant: Eundem quoque ad modum Nobiles & Potentes D. D. Ordines privatum de *Commerciis ac Navigationibus* Articulum, quarto die Februarii, Anno 1648. cum Hispanis initum conclusumque approbant, quò in omnes portus ac Regionés, Fœderati Belgii Provinciis Amicitia Fœderisque vinculo junctas, licet Ipsi cum Hispaniarum Rege hostilitas aut jam intercederet, aut postmodum intercessura esset, liberè securèque navigationes instituire, ibidemque commercia exercere liceret.

„ Præterea etiam Domino Francisco à Donia ejusdem Provinciæ Delegato præstitis officiis studiisque *gratis aguntur*.

„ At verò quandoquidem Galliarum Regis Ministri subsignationem cum Hispanis institutam ægrè ferre videbantur, Nobiles ac Potent. D. D. Ordines consultius fore existimârunt, ut *Legatus* quispiam, sive Ordinarius, sive Extraordinarius, à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. in Galliam primâ occasione delegaretur, qui Majestatem Suam rationes, quibus Præpotent. D. D. Ordines Gener. moti, subsignationem instituerunt, plenè edoceret, omnesque difficultates, quas Rex Christianiss. sibi fortè imaginatus fuit, amoveret, atque satisfactionis acceptæque indignationis loco, possibilium quorumcumque officiorum, quæ ad utrumque Regem componendum, atque ut concluderet adducendum, perpetuò adhibita fuere, expositione, in qua Partis utriusque compositione non modo Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotent. atque Extraordinarii Legati, verum etiam ipsi Præpotent. D. D. Ordines Gener. omnibus mediis maxima quæcumque officia, studia, operam atque industriam assiduò figent atque locabunt: Quandoquidem autem summè dictus Rex Hispaniensis quinquagesimo & tertio subsignati Tractatus Articulo Semetipsum reipsâ obligat atque obstringit effecturum Se, ut Neutralitas atque Amicitia, quæ S. Cæsareæ Majestati & S. Imperio Romano cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. intercedit, observaretur ac continuaretur, non abs re fore judicârunt, si media adhiberentur, quò id, quamprimum fieri

fieri poterit, effectum reddatur; præsertim cum S. Cæsareæ Majestatis, & S. Imperii Rom. Legati Monasterii vel Osnabrugis præsentis sint futuri.

Quantum autem ad solennem Pacis divulgationem attinet, num eadem in majorem Galliar. Regis satisfactionem, quò interea temporis cum Hispaniar. Rege concluderetur, ad exiguum temporis spatium differri posset, super Eâ Provinciarum Deputati agere ac concludere poterunt, prout maximè è Fœderati Belgii Provinciarum re fore existimabunt, eâ legè tamen ac conditione, ut ad maximam securitatem imprimis attendatur; quod si verò Provinciarum D. D. Ordines de hac re dissentirent, Præpotent. D. D. Ordines Gener. sententiam dicent, ac Provinciale decretum expectabunt: Paulo infra, Dabantur in ædibus Publicis, decimo & septimo die Martii 1648. Subsignatum Nomine locoque Oostergoensium, T. ab Aylva, Abrahamus Roorda: Nomine locoque Westergoensium, Taillingius ab Eyffinga, A. Haarsma: Nomine locoque Zevenwoldensium, J. Cracius, D. à Baard: Nomine locoque Civitatum, Olphardus Hindema, Aafgius à Popma. Pauloque infra; cum Originali suo convenit, me Secretario præsentis, Subsignatum erat, D. L. Scheltinga.

Deinde cum Hollandiæ Deputati rursus instare occiperent, Zelandiæ Deputati præsidentes, Provinciæ Ultrajectensis Deputatis suffragio suo iisdem succurrentibus, loco Ratihabitionis perpensiones suas tam elucidationis quam dilationis eorum, quæ confirmata fuerant, proposuerunt, quemadmodum supra dixi. Hisce autem, quinetiam Provinciæ Ultrajectensis sententiæ propositione dies Lunæ & Martis cum consumerentur, die quoque Mercurii cum à D. D. Mathefio & Heemstedio Gallorum tergiversationes, atque adhibita à se in utràque Summâ Parte componendâ studia officiaque, de quibus pluribus in antecedentibus relationibus actum fuit, fusius exponerentur, die Jovis, qui dies erat Mensis secundus, Provinciæ Ultrajectensis Deputati petierunt, ut supra dicti D. D. Plenipotentiarum relationem suam Scriptis tradere, atque eidem puncta illa, in quibus Galli tergiversati fuisse judicantur, addere juberentur. De hisce, deq; aliis, quæ restabant, nihil quidquam eo die decretum fuit: verum in posterum diem, qui erat Veneris, omnia dilata fuerunt: ad hæc Celsiss. Arausionensium Princeps, ut Concilio interesse dignaretur, rogatus fuit.

Die autem Veneris, qui dies erat tertius Martii, Dominus Knuytius in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. præsidens; præsentis Celsissimo Arausionensium Principe, quo in loco Ratihabitionis Negotium collocatum fuerat, tanquam deliberationis exordium proposuit; insuper etiam retulit, Provinciarum quarundam Deputatos in eâ esse sententiâ, nimirum, Galliarum Regis Plenipotentiarum satisfactionem fuisse, reliquarum verò Deputatos contrarium ejus sentire; ac proinde Dominus Knuytius tria hæc puncta perpendenda proposuit, *Primò scil. quo pacto Galliarum Regi ulterius satisfieri: secundò, quo modo Provinciarum D. D. Ordines Summam concordiam colere: Tertio, quo pacto de Ratihabitionis Negotio commodè mutuo conveniri ac concludi posset.* Quocirca etiam supra memoratus Dominus præsidens, ut Celsissimus Arausionensium Princeps de hac re prudentissimam suam sententiam dicere dignaretur, rogavit. Ad hæc autem Celsitudo Sua declaravit, omnia in hoc tam insigni tantique ponderis consilio mutuo Provinciarum

ciarum D. D. Ordinum consensu agi oportere, neque præter concordiam hanc quidquam majoris momenti esse, quam ut Regis Galliar. Negotii ratio habeatur, cum veteris Amicitia & maximorum beneficiorum, tum Fœderationis respectu, quâ Præpot. D. D. Ordines Gener. Christianiss. Regi devincti obligatique tenentur; ac proinde, quo pacto Galliar. Regis Plenipotentiariis ulterius satisfieri posset, quò simul ac conjunctim Pacis Tractatio cum Hispanis concluderetur, id autem si non eveniret, at verò Præpotent. D. D. Ordines Gener. seorsim cum Hispanis concluderent, quomodo Gallis tunc satisfieri deberet, sedulo perpendendum esse, quò simul & conjunctim de hac re consilium iniretur ac decerneretur: Propositis deinde à Provinciarum D. D. Deputatis sententiis suis, variis quoque sermonibus utrò citròque habitis, ut ulterius hujus rei examen in sequentem diem differretur, visum decretumque fuit: Suprà memoratus quoque Dominus præsidens, ut Celsissimus Arausionensium Princeps in Concilium Præpotent. D. D. Ordinum Gener. sequenti die redire, atque in eundis consiliis interesse dignaretur, etiam atque etiam rogavit.

Dies autem Saturni, qui dies erat quartus Mensis Aprilis, quum jam Concilium multo mane convocatum esset, supradictus Dominus Knuytius, Præsidens, Negotiorum, de quibus agendum erat, initium facturum, Celsissimo Arausionensium Principi ob oculos posuit, Celsitudinem Suam superiore die Nobilium ac Potent. Provinciarum D. D. Ordinum sententiarum de Punctis illis, quæ eodem die perpendenda proposita fuerant, explanationem percepisse, atque in eadem sententiarum discrepantiam annotare dignatam fuisse; insuper etiam supra memoratus Dominus Knuytius, ut Celsitudo Sua quidquam, quo omnium Provinciarum D. D. Ordines in supradictis Punctis conciliari possent, proponere vellet, rogavit: ad quod Celsissimus Arausionens. Princeps regessit, Sese in eâ esse sententiâ, in tanti ponderis Negotiis *suffragiorum pluralitate* nihil quidquam agi oportere, at verò Zelandiæ & Provinciæ Ultrajectensis Deputatis, qui in diversam à reliquarum Provinciarum sententiam ibant, octo aut decem dierum spatium, quò interea temporis cum D. D. Deputantibus Suis agerent Eisdemque omnia edocerent, concedi debere, atque deinde tempore illo elapso, finaliter concludi posse: hisce insuper Provinciæ Ultrajectensis D. D. Deputati addiderunt, nullam Sese temporis moram sibi petiisse, neque ullam etiamnum petere, petitionem verò Suam, quam antehac instituerant, repetierunt; quod si etiam ab hoc tempore Pacis Tractatus Ratihabitio firma atque immutabilis constitueretur, Sese eadem rursus tractando, proximè subsequente die de eâ re sententiam Suam dicturos esse: Cum autem Hollandiæ D. D. Deputati, ut Dominus Præsidens *suffragiorum pluralitate*; juxta consuetum hujus Reip. agendi modum, puncta, quæ præterito die perpendenda proposita fuerant, concluderet, serio rursus instarent, Zelandiæ D. D. Deputati declararunt, in tanti momenti Negotiis *suffragiorum pluralitate* locum ademptum esse, neque se de Ratihabitionis Negotio Sententiam Suam tulisse; insuper etiam præmemoratorum punctorum conclusionem instituere, quamvis illa à Nobil. & Potentibus Hollandiæ D. D. Ordinibus tam serio tamque constanter peteretur, recusarunt.

Deinde autem Hollandiæ D. D. Deputati cum Præsidentis locum vacuum cerne-
rent,

rent, Dominus de Wimmenum eum occupavit, atque Hollandiæ Deputati concluderunt, ut Pacis Tractatus trigesimo die Januarii, proximè elapsi, Monasterii subsignatus, à quinque Provinciarum D. D. Deputatis juxta quinque *ejusdem tenoris* sententias confirmaretur, porro etiam juxta Celsissimi Arausionensium Principis prudentissimum Consilium Zelandiæ Deputatis octo aut decem dierum spatium concederetur, quemadmodum Ipsi concessum fuit, utque, postquam tempus illud elapsum foret, finalis ac generalis Ratihabitionis Conclusio institueretur. Adhæc Celsiss. Arausionensium Princeps Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. sedulò perpendendum proposuit, num ipsis consultum magis videretur, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decretum hocce Domino Thuillero, Christianiss. Regis Galliar. Extraordinario Legato, quamprimum exhiberetur, quin etiam idem ille rogaretur, ut, utrum propius aliquod Mandatum, Pacis Tractatum inter Christianiss. Regem & Hispaniar. Regem concernens, accepisset, declarare atque exponere vellet; quod si autem ejusmodi Mandatum necdum accepisset, ut ad id apud Aulam in Galliâ operam dare dignaretur.

Deinde etiam Hollandiæ D. D. Deputati, uti ante, concluderunt, ut supradictum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decretum Dominis D. de Capelle, de Wimmenum & Andreæ traderetur, quò supramemoratum Dominum Legatum idem oretenus edocerent, Eumque rogarent, ne officia quæcumque optima tum literis, tum alio quocumque modo, apud summedictum Regem præstare recusaret, quò Majestas Sua D. D. Plenipotentariis atque Extraordinariis Legatis, Monasterii commorantibus, mandare dignaretur, ut acceptos cum Hispanis Pacis Tractatus ad finalem ac felicem conclusionem promoverent, quoniam tres septimanæ jamjam elaborentur, quarum initium ab hoc die computaretur, antequam Regis Hispaniar. & Præpotentium D. D. Ordinum Gen. præmemorati subsignati Tractatus Ratihabitiones traderentur atque commutarentur: præterea etiam tres aliæ hebdomadæ, antequam Pacis Tractatus à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. promulgaretur: Insuper etiam decreverunt, ut Domino Oostervicio Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Ordinario in Galliam Legato, ac tunc temporis in Patriâ, alibi tamen quam Hagæ-Com. commoranti, per literas indicaretur, ut sese, quamprimum fieri posset, ad suscipiendum in Galliam iter præpararet, quo ibidem, quæcumque Ipsi Instructione quâdam tradendâ, vel pro re natâ per literas mittendâ, mandarentur, à Christianiss. Rege impetraret; ac proinde præmemorati Domini D. de Capelle, D. de Wimmenum, simul etiam Domini D. Matheñsius, D. Heemstedius, D. Knuytius, D. Nederhorstius & D. Grapharius Musch, unicè rogarentur, atq; sufficienti supradictam Instructionem concipiendi instituendiquè autoritate munirentur; Adhæc ut D. D. Doniæ, Ripperdæ & Clantio Literæ mitterentur, quibus, ut Monasterium Se quamprimum conferrent, rogarentur, quò ibidem supradictum Decretum, Ratihabitionis Negotium concernens, loco modoque debito indicarent atque exhiberent, porro etiam una cum Domino Meynersvicio ac reliquis Præpotent. D. D. Ordinum Gen. D. D. Plenipotentariis, qui eodem quoque adventuri essent, omnem operam, studium, atque industriam ad utrumque Galliæ scil. & Hispaniæ Regem in Punctis illis, quæ necdum decisa restant, componendum assiduè impenderent: eâ lege, ut

Præpotent. D. D. Ordinum Gener. D. D. Plenipotentiarum atque Extraordinarii Legatis, qui Monasterii commorabuntur, aliquibus eorum vel absentibus, vel aliâ quacumque ratione impeditis, Negotium occiperent, & quantum fieri poterit, promoverent: Tandem constituerunt, ut de supradictis Decretis proximè venturo die, *Dominicus* licet futurus erat, rursus ageretur; Provinciæ autem Ultrajectensis D. D. Deputatos, ut super eo Negotio sententiam Suam plenius exponere vellent, rogârunt: qui præter supradictam Negotii Tractationem rursus instituendam Actis Publicis diurnis inferi jusserunt, Sese supradictam sententiam Suam, propter temporis angustiam, exponere neutiquam posse, verum, ut exponere possent, anniti; Zelandiæ quoque D. D. Deputati declarârunt, Sese ad supradicta Decreta, simul etiam ad modum, quo constituta fuerant, Actis Publicis diurnis inferi curaturos esse, quæcumque ad D. D. Deputantium Suorum jus conservandum ac defendendum pertinere existimabunt. Concilium hocce, hora nona matutina convocatum, semioctava vespertina dimissum fuit.

Sententiæ autem expositio, postero die, *Dominico* licet, instituta, talis fuit.

Sibi tum Extraordinariis, tum Ordinariis Zelandiæ Deputatis, postquam viderunt Hollandiæ D. D. Deputatis, neutiquam ad id, utpote qui postrema vice in Concilio præfederant, præviâ suffragiorum collectione decretoque *instructis*, suffragiorum pluralitate, contra prudentissimam Celsiss. Arausionensium Principis sententiam concludere placuisse, ut Pacis Tractatus Ratihabitio, postquam octo aut decem dierum spatium elapsum fuerit, finaliter ac generaliter concluderetur; simul etiam supradictum Decretum Galliar. Regis D. Plenipotentiarum per D. D. Deputatos exhiberetur, declarare visum fuisse, quemadmodum per præsententes declarant, sicuti ab una Parte gratissimum Sibi acciderat, Celsissimum Arausionensium Principem in Concilium Præpotent. D. D. Ordinum Gener. venire, Provinciarum D. D. Ordines ad concordiam adhortari, eumque in finem pro summâ suâ prudentiâ media nonnulla proponere dignatum fuisse; pro quo suscepto labore Celsitudini Suæ maximas gratias agunt; eundem quoque ad modum ab alterâ Parte, ne officio Suo deessent, neque in tanti ponderis per pensionibus D. D. Deputantibus Suis quidquam præjudicii afferrent, Actis Publicis diurnis inserere necesse habuisse, *Sese in supramemorato Decreto ac Conclusionem formâque in iis adhibitâ tanquam D. D. Deputantium Suorum Decreto atque hujusce Reip. Regimini contrariis, & jam inde ab hoc tempore privati cujusdam Pacis Tractatus Ratihabitionem cum omnibus eò pertinentibus, comprehendente, intra certum ac determinatum temporis spatium neutiquam acquiescere posse, contra verò adversus ea omnia protestari, atque primâ Suae sententiæ, quam de Pacis Tractatu omnibusque iis, quæ eodem spectant, tulerant, ac trigesimo & primo die Mensis elapsi, & primo hujus Mensis proposuerant, cujus singula membra ceu repetita ac præsentibus inserta habebant, insistere: Addentes, Sese D. D. Deputatos omnia fideliter relaturos esse, quò à supradictis D. D. Deputantibus Suis ita perpendentur, ut, quacumque Fæderati Belgii Provinciis maximo commodo cedere existimabunt, discernere possint.*

Postero etiam die rursus declarasse, Sese tum Extraordinarios tum Ordinarios Zelandiæ Deputatos neutiquam Sibi in animum induxisse, fore, ut, non obstante feriâ

feriâ declaratione ac protestatione, Nomine locoque Deputantium Suorum die Saturni institutâ, atque hesternò die Scriptis traditâ, cum iis omnibus, quæ oretenus hisce addita fuerunt, reliquæ Provinciæ quinque, non modo *erronea ac nullius prorsus momenti Conclusioni*, de Pacis Tractatum Ratihabitione omnibusque iis, quæ eodem pertinent, suffragiorum pluralitate institutâ, insisterent, verum etiam, cum Negotium illud secundò tractaretur, supradictam Conclusionem variis maximique momenti Punctis, quæ ne in Concilio quidem unquam proposita fuerant, aut super quibus Zelandiæ Deputati sententiam nunquam dixerant, extenderent; varia quinetiam, perinde ac si *Publica Decreta* fuissent, ut executioni mandarentur, præciperent; at verò visò horum omnium contrario, adversus ea omnia *de novo disertis verbis protestari* cupiisse, quemadmodum per præsentés protestantur, Se eorum omnium D. D. Deputantes Suos fideliter certiores reddituros esse.

Provinciæ autem Ultrajectensis Extraordinarii Deputati in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. eodem hoc die scriptas Suas Pacis Tractatus perpensiones, quarum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Decretum, primo hujus Mensis die constitutum, mēminit, Actis publicis diurnis inferi iusserunt.

Sese, Provinciæ scil. Ultrajectensis Deputatos, peroptasse, ut Pacis Tractatus *simul ac conjunctim* cum Gallis, juxta explanationes, quas eâ de re in Concilio hocce variis temporibus instituerant, concluderetur: hisce verò non obstantibus nihilominus tamen perpendisse animoque revolvisse, in consiliis super Pacis Tractatu cum Hispanis composito initis, D. D. Deputantes Suos, juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decretum, decimo & septimo die Februarii, proximè elapsi, propiorem elucidationem desiderasse, quâ officia, quæ omnes Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, ad difficultates, quæ inter Galliæ & Hispaniæ Reges necdum decisæ restant, componendas, atque hoc pacto utramque sumimam partem ad Pacis Tractatus Conclusionem adducendam, præstita manifestò conspici possent, ac proinde de tergiversatione, quæ à Gallis commissa creditur, quæ in Tractatus Ratihabitione haud exigui est momenti, sufficiens Se judicium ferre neutiquam potuisse, ac proinde petere voluisse, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Decreti vi, D. D. Plenipotentiarum, qui hîc commorantur, juxta habitam Suam orationem, officia Sua in finem supradictum præstita exponerent, quò Ultrajectensis Provinciæ Deputati cum reliquarum Provinciarum D. D. Deputatis de magno hocce Negotio, præviâ penitior totius rei cognitione, absque ullâ tamen morâ, ea omnia decernere possent, quæ Fœderati Belgii Provinciarum commodum, Pax, concordia atque securitas exigere judicabuntur.

Supradicti autem Decreti, quarto die Aprilis constituti, vi ac vigore, Domini D. de Capelle, D. de Wimmenum, & D. Andreas, Regis Galliar. Legatum visitârunt, omnesque rationes, ob quas Pacis Tractatus Conclusio ac Ratihabitione diutius differri non potuit, Eidem reddiderunt: Siquidem hujusce Reipub. conditio in incerto assidue versari neutiquam patiebatur. Adhæc Dominus Legatus Ipsis respondit, *Se cum ad varias Propositiones quas instituerat traditaque Memorialia, tum*

Christia-

Christianis. Regis literas responſionem expectaſſe, mirari jam ſe de ſubſignata ac confirmata Pace privata ab Iſſis certiore reddi: petitis, inquit, ut ſimultaneam Pacis Concluſionem atque perfectionem Majeſtati ſuæ commendarem; Vos autem ſeparatam quandam jam miſiſtis, ſubſignatiſtis ac confirmatiſtis; jam diu ante, inquit, communis Pacis compotes facti fuiſſemus, ſi Hiſpanis conſtanter declaratiſſetis, Vos ſeparatim cum Hiſpanis Tractatum inire neque poſſe, neque velle. Nunc verò, poſtquam ſeorsim cum Hiſpanis Tractatum confirmare ac ratihabere decreviſtis, Noſtra Vobis interceſſio neceſſaria amplius non eſt.

Ad hæc ipſi regeſſerunt, bellum continuari neque poſſe, neque in armis diutius verſari quemquam velle, ne utique ipſum latere: neque, quod amplius eſt, ut Copias educerent, ullo modo teneri; quemadmodum etiam ſuperiore ætate maximus peditum equitumque numerus dimiſſus fuerat, aded ut omnis bellum offenſivum gerendi occaſio penitus ablata ſit. Eapropter cum res ita ſeſe habeat, ſeduloque perpendatur, Regi Galliarum à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. (ſi Copias non educerent ac bellum tantummodo deſenſivum gererent) nihil quidquam officii præſtari poſſe, licet Pacis Tractationem non conficiendo bellum quaſi continuaretur, ac Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. hujusce Reipub. Aeraria publica modicâ quâdam parcimoniâ reſtituendi commoditas perpetuò eriperetur, ut Majeſtati ſuæ ea reſcriberet, in quibus acquieſcere poſſet, rogârunt: quemadmodum etiam cum in finem ſufficientem Inſtructionem paratam ſe habere declarârunt, quò Dominum Ooſtervicium, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ordinarium in Galliam Legatum, vel, ſi propter adverſam, cum quâ conflictatur, valetudinem etiamnum ſe excuſaret, alium quempiam Extraordinarium Legatum eâdem inſtructum auctoritate in Galliam mitterent.

Supramemorato octo aut decem dierum ſpatio præterlapſo, Nobiles ac Potentes Zelandiæ Ordines in Comitibus ſuis ſubſequentem hanc ſententiam concluſerunt, inſtituerunt ac deinceps Hagam-Comitis per literas miſerunt.

» Nobilibus ac Potentibus Comitatus Zelandiæ Ordinibus, poſtquam in
 » anteaſſum publicâ auctoritate convocati eſſent, iis omnibus, quæ Nobilium
 » ac Potentium Zelandiæ Ordinum Extraordinarii Deputati, qui noviffimâ vice
 » in Hollandiam proſecti fuerant, ut in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum
 » General. Conſiliis, ſuper Pacis Tractatu trigefimo die Januarii, proximè elapſi,
 » Monafterii ſubſignato, cum omnibus iis, quæ eodem pertinent, incundis, in-
 » tereſſent, retulerunt diligenti examini ſubjectis, viſum fuit declarare, quemad-
 » modum Nobiles ac Potentes D. D. Ordines per præſentes declarant, ſeſe ea
 » omnia, quæ ſupradicti Domini D. Deputati ſui ſuper præmemorato Negotio
 » ſententiis propoſuerunt atque egerunt, in ſpecie autem geminam illam proteſta-
 » tionem, quam D. D. Deputati quarto & quinto die hujus Menſis inſtituerant,
 » atque in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. tradiderant, laudibus ex-
 » tuliffe atque approbaſſe, quemadmodum eandem per præſentes laudibus extol-
 » lunt atque approbant; porrò etiam ſupramemoratis Nobilium ac Potentium
 » D. D. Ordinum Deputatis omnibus ac ſingulis pro præſtitis officiis gratias
 » egerunt.

» Hac inſuper occaſione Nobiles ac Potentes D. D. Ordines indicare voluerunt, alie-

alienum planè Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum auribus accidisse, quod „
 supradicti Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Deputati Nominè locoque „
 Provinciæ Suæ, quæ summi ac proprii Sui juris est, quæque integrum Generali- „
 tatis atque Unionis membrum constituit, neque ab ullo, qui ipsis æqualis est, in „
 eâ qualitate, præterquam solis Nobil. ac Potentibus D. D. Ordinibus, ut qui Eo- „
 rundem Deputantes sunt, accusari possunt, eo non obstante tamen nonnulli eo- „
 rum contra omnem *aquitatem, decorum atque humanitatem*, quam Provinciar. Do- „
 mini D. Deputati Sibi invicem in communibus publicis consiliis exhibere tenen- „
 tur, privatim in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ab aliquibus Do- „
 minorum illorum, qui aderant, *indignis plane modis* excepti fuerunt, ac proinde „
 Nobil. ac Potentes D. D. Ordines indignationem Suam eam ob causam compro- „
 bare; adhæc etiam Præpotent. D. D. Ordines Gener. unicè rogarunt, ut de eâ re „
 sic decernere dignarentur, quò ejusmodi quid in posterum omitteretur, ne Reip. „
 ordo ac libertas jacturam faceret, omnibusque noxiis ac perniciosis remoris, quæ „
 ortum inde ducere possent, occurreretur. „

Porrò etiam Nobil. ac Potent. D. D. Ordinum Deputati declarârunt, Nobi- „
 les ac Potentes D. D. Ordines summa cum admiratione animique dolore è su- „
 pramemorata relatione, & conclusionis, quarto die hujus Mēsis institutæ, exten- „
 sione, percepisse, quod, omissis difficultatibus prudentissimæ Celsiss. Arausionen- „
 sium Principis sententiæ propositisque mediis, quæ eò imprimis collimant, ni- „
 mirum concordiam inter Nobiles ac Potentes Provinciarum D. D. Ordines con- „
 servari, neque in Negotio tanti ponderis suffragiorum pluralitate quidquam agi, „
 præterea quoque amicitiam, Securitatem mutuamque consensum cum Chri- „
 stianiss. Rege, prout ea omnia Actis publicis diurnis tertii & quarti diei hujus „
 Mensis latius expressa habentur, coli oporteret, nullo quoque firmissimarum ra- „
 tionum Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum, quas Nobiles ac Potent. D. D. „
 Ordines per Deputatos Suos Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. super eodem „
 Negotio trigesimo & primo die Mensis, proximè elapsi, & primo hujus Mensis, „
 tum verbis tum Scriptis proposuerunt, respectu habito; Quinimò æquis sinceris „
 que oblationibus, à D. D. Deputatis ante initam conclusionem institutis, ne- „
 quidem locum dare voluisse, asseruerunt, propter Mandati cujusdam propioris „
 effectum; quemadmodum ipsimet declaraverant, Se, quantum properè possent, „
 ad D. D. Deputantes Suos reverti, remque simul cum reliquarum Provinciarum „
 D. D. Ordinibus componere velle. „

Præpotentes D. D. Ordines Gen. absque ullâ oppositione sive contradictione „
 viderunt, Hollandiæ Deputatis *propriâ suâ auctoritate*, neque sufficienter ad id, „
 præviâ suffragiorum collectione ac Decreto, utpote qui novissimâ vice præfede- „
 rant, instructis (id autem, si omnium Nobil. ac Potentium D. D. Ordinum De- „
 putati, Sua vice Præsidentes, absque ullâ ratione Conclusionem distulissent, quod „
 tamen ita non accidit, quo Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Decretis & „
 Reipub. ordini satisfaceret, atque omni confusione occurreretur, fieri oportuerat) „
 duarum Provinciarum suffragiorum pluralitate concludere placuisse, idque con- „
 tra prudentissimam Celsiss. Arausionens. Principis sententiam, cui sese quatuor „
 Provinciæ simpliciter accommodârunt, quæque proinde sola supramemoratæ „
 Con- „

„ Conclusionis materia esse debebat, Pacis Tractatum trigesimo die Januarii,
 „ proximè elapsi, Monasterii subsignatum, juxta quinque Provinciarum sententias
 „ easdem confirmatum ac Ratihabitu fuisse, porrò etiam juxta prudentissimam
 „ Celsissimi Arausionensium Principis sententiam Zelandiæ Deputatis octo aut decem
 „ dierum spatium concessum, tempore autem illo elapso, Ratihabitionis finalem ac
 „ generalem Conclusionem absque ullâ morâ institutam iri: Ad hæc supradictam
 „ Conclusionem; præter reliqua, tempore præfigendo ac decernendo extendisse,
 „ intra quod Ratihabitione ab utraque Parte traderetur atque commutaretur, Pacif-
 „ que Tractatus promulgatio institueretur, eodem etiam octo aut decem dierum spa-
 „ tium, quod Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum Deputatis conceditur,
 „ comprehendentes, neque, in quem finem omnia hæc fierent, indicantes; perin-
 „ de ac si nullum super Pacis Tractatus Ratihabitione *Consilium liberum* Nobilibus
 „ ac Potentibus D. D. Ordinibus reliquum esset, neque de eadem ulterius aliquod
 „ Decretum expectaretur, & cum de iisdem quinto die hujus Mensis, qui erat *Do-*
 „ *minicus*, contra præcedens Præpotent. D. D. Ordinum General. Decretum rur-
 „ sus ageretur, supradictam Conclusionem pluribus aliis haud exigui ponderis
 „ punctis, quæ in Concilio proposita non fuerunt, & de quibus Provinciarum
 „ Deputati tantò minus sententiam Suam dixerunt, extendentes, idque in Negotiis
 „ maximi momenti, quæque Unione Ultrajectensi Provinciis speciatim reservata
 „ fuerunt, utpote quæ non solum finalem Pacis Tractatus cum Hispanis absolutæ
 „ Ratihabitionis Conclusionem concernunt, quem Tractatum Nobiles ac Poten-
 „ tes D. D. Ordines non exactè juxta Instructionem Decretumque, postmodum
 „ communi suffragio constitutum, confirmatum conclusumque esse judicant at-
 „ que demonstrant, ac proindè cum Nobil. ac Potentes D. D. Ordines super ejus-
 „ dem Ratihabitione sententiam nullam proposuerint, multò minus in Tractatum
 „ illum consenserint, ejus Conclusionem suffragiorum pluralitate certò institui
 „ non potuisse; at verò quandoquidem ab ejusmodi Ratihabitione *privati cujusdam*
 „ *Tractatus* compositio dependet, atque eadem amicitia, atque imprimis *secu-*
 „ *ritatis* Fœdus, ad mutuam Securitatem cum Galliarum Rege initum, labascit
 „ penitusque corrumpit, ex quibus omnibus nihil, præterquam remoras ac diffi-
 „ cultates, firmæ amicitia, mutique consensus loco, qui summedicto Regi cum
 „ Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus hætenus intercessit, prævideri
 „ posse.

„ Hæc autem omnia cum Nobil. ac Potentes D. D. Ordines animo revolvissent,
 „ atque imprimis ea omnia, quæ ex ejusmodi agendi modo, quinetiam re ipsa pro-
 „ manare atque oriri possunt, sedulò perpendissent, Nobiles ac Potentes D. D. Or-
 „ dines, præcedentibus Suis Decretis inhærentes, protestationibus, quarum supra
 „ mentio facta fuit, insistentes easdemque renovantes, necesse habuisse declarare;
 „ Nobiles ac Potentes D. D. Ordines in supramemorata prætenfa ac nullius pror-
 „ sus momenti Conclusionem nequaquam acquiescere posse; contra verò Nobiles ac
 „ Potentes D. D. Ordines adversus eandem *disertis verbis protestari*, quemadmodum
 „ per præfentes adversus eandem protestantur, quinetiam adversus eâ omnia, quæ
 „ vi supradictæ Conclusionis aut jam acta sunt, aut postmodum agi vel decerni
 „ possunt, omnia illa *pro nihilo* reputantes; insuper etiam firmiter apud animum
 „ Suum

Suum proponentes, Se, usquedum Nobilibus ac Potentibus D. D. Ordinibus in
 præmemorata Conclusionè ac modo, in eadem instituenda adhibito, satisfactum,
 fuerit, Domino Knuytio, Nomine loquoque Nobil. ac Potentium D. D. Ordinum,
 ceu Extraordinario Legato ac Plenipotentiaro ad Pacis Tractatum delegato,
 Monasterium discedendi veniam neutiquam daturus esse:

Sincero tamen animo declarantes, Nobiles ac Potentes D. D. Ordines Pacis
 Tractatum eludere, prout crimen hoc Nobil. ac Potent. D. D. Ordinibus intendi
 videtur, aut ejusdem progressum justo diutius remorari neutiquam velle, quum
 Nobiles ac Potentes D. D. Ordines hoc unum intendant, nimirum, ut operam
 dent atque reipsa efficiant, quo, antequam Pacis Tractatus finaliter conclusus,
 ejusdemque Ratihabitio constituta decretaque fuerit, quæcumque, Pax siquidem,
 obtineatur, Fæderati Belgii Provinciis maximo commodo cedere poterunt, sti-
 pularentur atque impetrarentur: ab altera quoque parte, juxta necessariam inter
 Nobil. ac Potent. Provinciarum D. D. Ordines concordiam amicitia quoque &
 mutuis cum Veteribus hujusce Reipubl. Sociis ac Fæderatis consensus pro me-
 rito conservaretur atque excoleretur, petentes, ut hæc Nobilium ac Potentium
 D. D. Ordinum Declaratio Actis Publicis infereretur, quò tempore, loco mo-
 doque debito inservire possit.

Dabantur ac confirmabantur in Concilio Nobilium ac Potentium D. D. Or-
 dinum in Aula Zelandiæ Medioburgi, duodecimo die April. 1648 jussu & man-
 dato summedictorum D. D. Ordinum, Subsignatum erat, de Brune.

At verò Provinciæ Ultrajectensis D. D. Deputati decimo & sexto die Aprilis
 sequentem in modum sese accommodarunt.

Nobil. ac Potent. Provinciæ Ultrajectensis D. D. Ordinum Deputati, viso per-
 pensoque Pacis Tractatu, septuaginta supra novem Articulis comprehenso, inter
 Regem Hispaniar. & Præpot. D. D. Ordines Gen. trigesimo die Januarii 1648,
 Monasterii subsignato, declararunt, Nobiles ac Potentes D. D. Ordines semper,
 exoptasse, nihilque Iphis potius fuisse, quam ut Galliarum Rex & Præpot. D. D.
 Ordines Gener. simul ac conjunctim eodemque tempore Pacis Tractatum cum
 Hispaniar. Rege conclusissent, eò etiam Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum
 Decreta & sententias Provinciales spectasse, utpote quæ continent, quæcumque
 à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris Monasterii agerentur ac
 subsignarentur, veri Tractatus effectu destituta iri, usquedum Galli & Præpo-
 tentes D. D. Ordines Gener. eodem tempore conjunctim cum Hispanis conclu-
 sissent; quo remedio omnibus illis malis atque incommodis, quæ ex separata
 Tractatione forsân orirentur, occurri potuisset, quorum Nobiles ac Potentes
 D. D. Ordines auctores existere nunquam voluerunt, neque etiamnum volunt:
 Quum autem quinque Provinciarum D. D. Deputati in supradictorum Artic-
 lorum Ratihabitionem jam consenserint, & quo pluribus nascituris incomodi-
 tatibus occurratur, eandem concluderint; Idcirco Nobiles ac Potentes D. D. Or-
 dines, propter ea quæ supradicta fuerunt, supradictos Pacis Articulos itidem,
 confirmare necesse habuerunt, quemadmodum Nobiles ac Potentes D. D. Ordi-
 nes eosdem per præsentem confirmant, quinetiam Articulum privatum à Præpo-
 tent. D. D. Ordinum General. Plenipotentiaris cum Hispanis initum, respectu

„Navigationum in Regna, Status ac Regiones, quibus cum Hispaniar. Rege bel-
 „lum intercedit, instituendarum, Commerciorumque in iisdem exercendo-
 „rum, & vice versa, ad hæc Ratihabitionis Specimen, prout sonat, insuper etiam
 „quæ Nomine locoque Celsiss. Arausionensium Principis acta fuerunt, quorum
 „quadagesimus & quintus Articulus meminit, geminorum Fortalitiorum in
 „agro Cadlandriensi, geminorum itidem prope Sluysam, dirutione exceptâ mini-
 „meque concessa: Eâ lege tamen ac conditione, ut etiamnum à Præpotent. D. D.
 „Ordinum Gener. Plenipotentariis omnia studia officiaque præstanda sint, quò
 „Negotium inter utrumque Regem componeretur, atque ad peroptatam Pacem
 „adduceretur. Dabantur Trajecti ad Rhenum trigesimo & primo die Martii 1648.
 „Signatum erat, Nicolaus Berckius; paulòque infra, jussu & mandato Nobil. ac
 „Potentium D. D. Ultrajecti Ordinum, subsignatum erat, Ant. ab Hilten.

„ Die autem 17, qui dies erat Veneris, Dominus Andreas, Nomine locoque
 D. D. Ordinum Frisicæ, in Concilio præsidens, maximi momenti punctum Pacis
 Tractatus, trigesimo die Januarii Monasterii subsignati, Ratihabitionem concer-
 nens, juxta decretum, proximè elapso die constitutum, rursus proponere cœ-
 pit; atque à D. Præsidente, cui id mandatum erat, decretum, quarto die ejus-
 dem Mensis constitutum, perlectum fuit, quinetiam Nobilium ac Potentium
 Provinciæ & Zelandiæ Ultrajectensis D. D. Ordinum Provinciales sententiæ, pri-
 die ejus diei cum Scriptis, tum ore propositæ ac traditæ eodemque die renovatæ,
 atque ex iisdem decretis percepit, decem dierum spatium iisdem expressum ali-
 quamdiu elapsum fuisse, ac Pacis Tractatus Ratihabitionem, post elapsum hoc
 spatium, generaliter ac finaliter absque ulteriore morâ concludi oportere: ac
 proindè concepta propositaque Ratihabitione (*cum invocatione atque in Nomine S. S.
 Trinitatis,*) constituta ac confirmata, atque ulterius visum decretumque fait, ut
 suprâ dicti Tractatus Ratihabitionis traditio ac commutatio inter Regis Hispaniarum
 & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentarios intra *trium septima-
 narium* spatium institueretur, quæ initium caperent à *quarto* hujus Mensis die,
 cujus suprâ mentio facta fuit: Suprà memoratus autem Tractatus *tribus septima-
 nis* post divulgaretur: Eâ lege tamen, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ple-
 nipotentarii interea temporis officia quæcumq; efficacissima atque optima Mo-
 nasterii adhiberent, quò reliquas difficultates, quæ necdum decisæ restant, inter
 utramque Summam Partem componerent, & Christianiss. Regi satisfacerent:
 porrò etiam ut, quamprimum fieri posset, Legatus sive Ordinarius, sive Extra-
 ordinarius à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. ad Christianiss. Regem delega-
 retur, qui Majestatem Suam rationes, quibus Præpotent. D. D. Ordines Gener.
 moti, suprâ dictum Pacis Tractatum concluderant ac confirmârant, edoceret,
 simul etiam omnia officia, studia, operam atque Amicitiam, quæ omnia in In-
 struptione Domino Plenipotentario in Galliam discessuro tradendâ, latius ex-
 plicabuntur, offerret: Adhæc D. D. Plenipotentariis demandatum fuit, ut
 cum Hispanis de Fortalitiorum dirutione agerent, ac declararent, quadagesi-
 mum & quartum, & quadagesimum & quintum suprâ dicti Tractatus Articulum
 acceptari, nihilominus tamen Præpotent. D. D. Ordinum Gener. *jure Summo,
 Religione, Bonis Ecclesiasticis* eorumque impensione atque administratione salvis.
 Deinde

Deinde autem cum Actorum Ratihabitionis Specimina, tam Gallicâ quam Belgicâ Linguâ conscripta, alterâ vice in Concilio perlecta essent, Præpot. D. D. Ordines Gener. decreverunt, ut Specimina illa utrâque Linguâ conscripta secundum Tractatum Originalem subsignarentur, obsignarentur ac traderentur; eodem quoque modo Ratihabitionis Acta secundum *privatam compositionem*, Navigationis Commerciorumque Negotium concernentem, seorsim conscriberentur, subsignarentur, obsignarentur ac traderentur; quæ omnia ut D. D. Plenipotentiarum, qui hinc commorantur, subsignata Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. præpararent, jubebantur, similiter etiam ut Originalem Tractatum trigesimo die Januarii Monasterii utrâque Linguâ subsignatum præpararent, Ipsis demandatum fuit; id autem D. Mathenesius, D. Heemstedius & D. Clantius stante Concilio præstiterunt; utq; Domini illi & qui ex Eorundem Collegis in Patriâ forte commorarentur, postquam suprâ memorata Scripta illa accepissent, iisdem instructi omnes simul, aut eorum singuli, quam primum fieri posset, Monasterium se conferrent, atque suprâ dicti Tractatus Ratihabitionem mutò traderent ac commutarent. Ad ea autem, quæ suprâ dicta fuerunt, Zelandiæ Deputati oretenus declarârunt, ac deinceps, cum eadem rursus proponerentur, Scriptum quoddam tradiderunt, quod sequentibus inferetur: Nimirum, Se, Zelandiæ sc. Deputatos, vidisse, quo pacto suprâ memoratus Dominus præsidens suffragiorum pluralitate in concludendâ tanti ponderis Pacis Tractatus Ratihabitione egerat, eaque à reliquarum Provinciarum D. D. Deputatis absque ulla oppositione admissa fuerat: Se itaque, propter rationes, quæ D. D. Deputantium suorum superioribus Provincialibus sententiis pluribus continentur, primis suis decretis inhærere, quin etiam protestationibus, quarto, quinto, & decimo & sexto die hujus Mensis juxta speciale Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum decretum duodecimo die hujus Mensis, hac septimana in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium traditis, insistere declararunt. Ultrajectensis Ordinarii Deputati, cum hæc rursus pertractarentur, respectu *suffragiorum pluralitatis* declararunt, utrum *in hoc negotio illa locum habeat?* Se id omne D. D. Deputantium suorum Judicio Arbitrioque relinquere, neque, ut Eorum sententiæ hac in parte quidquam præjudicii afferretur, velle; insuper etiam necessarium fore Se existimare, ut ad Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines delegationes instituerentur, quò tanti ponderis Negotium communi omnium Fœderati Belgii Provinciarum Ordinum consensu perficeretur.

Sed Provinciæ cum in Negotio convenissent, sola Zelandia defuit; quæ ut adduceretur, & quantum fieri posset, Ipsi satisfaceret, quo omnis cavillatio, perinde ac si in Unionem reliquæ Provinciæ impegissent, tolleretur atque amoveretur, in Zelandiam delegati fuerunt Domini D. à Gent, Kinschotius, Gravius, Hoolckius, Hauboysius & Beeckius: qui vicesimo & octavo die Aprilis, in Concilio Nobilium ac Potentium Zelandiæ Dominorum D. Ordinum, sequentia proposuerunt:

NOBILES AC POTENTES DOMINI,

» PRæpotentes D. D. Ordines Gener. Deputantes Nostri, Nobis mandârunt
 » ut salutem Vobis impertiremus, omnemque Amicitiam ac mutuum consen-
 » sum, cum incolumitatis ac felicis prosperique Regiminis voto, offerremus; Præ-
 » potentes autem D. D. Ordines Gener. ut in Concilium Vestrum intraremus,
 » Nos delegârunt, quò haud exigui sanè ponderis Negotium Vobis proponeremus,
 » in quem etiam finem Literas Auctoritatis concesserunt; Celsiss. Arausionensium
 » Princeps hujus delegationis rationes tam sufficientes esse judicavit, ut Nobis lite-
 » ris suis commendatitiis succurrere dignatus fuerit, quemadmodum Vos, Nobi-
 » les ac Potentes Domini, id ex iisdem cognoscere poteritis, Negotium magnum,
 » quod literis Auctoritatis Nobis datis concessisque exprimitur, *Pax* est, bono-
 » rum omnium, quæ mortales in hac vitâ possidere queunt, *maximum, optimum,*
 » ac *pretiosissimum*; quantopere autem Præpotentes D. D. Ordines Generales
 » eam ex animo desiderent, id diuturna consilia, varii labores, sumptuosi admo-
 » dum conventus ac delegationes cum Fœderatis Belgii Provinciis, tum in alia
 » Regna, Status ac Regiones instituendæ, jam ab hinc aliquamdiu præstitæ atque
 » adhibitæ abundè satis testantur: adeò ut Deus Opt. Max. Sanctiss. illud opus co-
 » usque promovere dignatus fuerit, ut mutuâ Ratihabitionum commutatione ac
 » subsequendâ Pacis promulgatione perfici planè possit; nihil in hoc Negotio Præ-
 » potent. D. D. Ordines Gener. præterquam Provinciarum concordiam, quæ hu-
 » jusce delegationis fundamentum existit, desiderant; quoniam enim sex reliqua
 » Unionis membra de *Ratihabitionis* Negotio inter Se conveniunt, quantoperè Præ-
 » potent. D. D. Ordinibus Gener. singularis Vestra discrepantia ac dissensio cordi
 » est, hac solenni delegatione demonstratum faciunt. Summo animi dolore per-
 » ceperunt, quod loco spei, quam acceperant, fore, ut Vos, Nobiles ac Potentes
 » Domini, postquam Extraordinarii Vestri D. D. Deputati novissimè Monasterio
 » discesserant, idem sentientibus Provinciis accommodaretis, querelas ac prote-
 » stationes per literas mittere, Actis Publicis diurnis inferendas per literas mittere
 » Vobis placuerit, quemadmodum decreto, duodecimo die Aprilis, cum publicâ
 » Auctoritate congregati essetis, in Concilio Vestro constituto, atque decimo &
 » septimo subsequente die, D. D. Deputatis Vestris id petentibus, in Concilio
 » Præpot. D. D. Ordinum Gener. Eorundem Regestis inserto, idem factum fuit,
 » *primò* in querela de *indignis atque inhumanis tractationibus*, quibus nonnulli è D. D.
 » Deputatis Vestris excepti fuerunt: *secundò* in occupando D. Præsidentis loco,
 » quem Hollandiæ D. D. Deputati quarto die hujus Mensis absque suffragiorum
 » collectione occuparant: *tertiò*, suffragiorum pluralitate, absque prævia in diffi-
 » cultatibus satisfactione Sociis Fœderatisque præstanda, deque Tractatu ipso
 » agentium, in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. traditarum perpen-
 » sione, conclusum fuisse. Ad *primum*, Nobiles ac Potentes Domini, quod attinet,
 » paucis declarabimus, nunquam Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. hunc ani-
 » mum fuisse, ut D. D. Deputatos Vestros *inhumaniter exciperent*, neque id accidisse
 » scimus: verum quidem est, solere aliquando in rebus tanti momenti tantiq; pon-
 » deris consiliis perpensionibusque evenire, ut Negotium pro Reipubl. commodo
 » serius

serius perstringatur ac vehementius, absque ullo tamen quempiam lædendi proposito, urgeatur; at verò ejusmodi verba, quæ tantum apud Vos potuerunt, ut sic rem hanc haberetis, nos planè latent: insuper etiam Præpotent. D. D. Ordines Gener. Deputatos Vestros ea semper reverentia atque humanitate excipere statuerunt, qua tam Fidi Socii tamque arctè unita membra mutuo excipi debent.

Quantum ad *secundum*, de occupando D. Præsidentis loco agens, verum quidem est, postquam Hollandiæ Deputati sæpius rogassent, ut Zelandiæ Deputati concludere, vel loco cedere dignarentur, quò, Provinciarum suffragiis collectis, finaliter quidquam concludi posset, Zelandiæ Deputati loco assurrexerunt, atque in conclave se receperunt, quod Provinciarum Deputati eo fine factum fuisse existimarunt, ut tantò commodius locum relinquerent, ac Præpotent. Dominorum D. Ordinum Gener. Concilii consuetum agendi ordinem confirmarent.

Tertium quod spectat, Nobiles ac Potentes Domini, Dominus Consiliarius Syndicus Catzius, Zelandiæ Deputatis in difficultatibus, cum de Sociis Fœderatisque, tum de Tractatu Ipso agentibus, plenissime satisfacere cupiens, Nomine locoque Hollandiæ, articulatim perpendiones adversus eas proposuit, in quibus deinde Provinciæ, quæ confirmabant ac ratihabebant, acquieverunt, ac proinde eas satis approbarunt: præterea etiam Zelandiæ Deputatos, ut iis subscribere ac reliquis Provinciis, quæ approbabant, accommodare sese vellent, rogavit: adeo ut Supremi Syndici Catzii Sententia Provinciarum illarum, quæ antea confirmabant ac ratihabuerant, Sententia fuisse meritò dici possit: nulli dubitamus, quin Extraordinarii Deputati Vestri suprâ memoratam illam refutationem ita animo suo infixerint, ut Eorundem venia impetrata eandem à principio non repetituri simus, nisi Vos, Nobiles ac Potentes Domini, id petatis, quod ad petitionem Vestram in conventibus cum D. D. Deputatis Vestris commodè referre poterimus, ejus enim tam magnifico Concilio narrationem integram si contexerimus, nimis longum ac tædiosum foret: at verò Vos, Nobiles ac Potentes Domini, in eadem Nobiscum sententia futuros esse arbitror, commodius sc. fore, ut eo supersederetur, quò altercationes evitarentur, ubi concordiæ studetur.

Unum ex omnibus, cujus Præpotent. D. D. Ordines Gener. Vestra, Nobiles ac Potentes Domini, ex Vestra sententia, maximi interesse judicarunt, proponemus, nimirum, *geminorum Fortalitiorum prope Sluysam & geminorum in agro Cadsandriensi dirutionem*: de hac verò re Præpotentium D. D. Ordines Gener. constituerunt ac decreverunt, eorum dirutionem nunquam concedere, contra D. D. Plenipotentiarum in Mandatis acceperunt; ut de Fortalitiorum dirutione cum altera Parte agerent, adeo ut Vos, Nobiles ac Potentes Domini, obnixè etiam atque etiam rogemus, ut *tam necessariam concordiam atque unanimitatem* inter omnia Unionis membra tanti facere dignemini, quò tanti momenti ponderisque Negotium unanimi consensu perficiatur, ut Respubl. Nostra concordiæ beneficio in se potens, Zoilis terribilis, Amicis verò *gravis* existere, atque hoc pacto extra se Pacis, atque intra se Concordiæ Coronâ cingi ac stabiliri possit.

Hæc primò vivâ voce proferebantur, deinde à Nobis, quorum nomina sequentibus

» quantibus inferuntur, vicesimo & octavo die Aprilis 1648. scripto tradebantur.
 » Subsignatum J. à Gent, Nic. Kinschotius, C. Gravius, G. Hoolckius, C. Hau-
 » boysius, Johannes Beeckius.
 » Responſionis decretique loco acceperunt, quæ ſequuntur.

» **N**obilibus ac Potentibus Zelandiæ D. D. Ordinibus, poſtquam propoſitio-
 » nem vicesimo & octavo die Menſis, proximè elapſi, in Concilio institu-
 » tam, ac deinde ſcripto traditam à Nobiliſſimis, Strenuiſſimis Prudentiſſimiſque
 » Dominis, D. Iohanne à Gent, D. Nicolao Kinschorio, Delpheniſum Civitatis Conſiliario
 » & Syndico, D. Cornelio Gravio, Domino in Polſbroeck, Civitatis Amſtelodamiſum
 » Conſule, Hollandiæ VVeſt-Friſiaque Conſiliario Deputato, D. Giſberto Hoolckio, Civitatis
 » Trajeſti ad Rhenum Ex-Conſule, D. Cornelio Hauboysio, Civitatis Snecanorum Conſule,
 » D. Iohanni Beeckio, Toparchâ in Doornick & Cryienburgh, Civitatis Daventriſum Con-
 » ſule, omnibus in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatis, Nomi-
 » ne locoque Provinciæ Gelriæ, Hollandiæ, Ultrajeſtenſis, Friſiæ & Trans-
 » Yfulaniæ, idque vi literarum Auctoriſatis à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener.
 » vicesimo & ſecundo die Menſis proximè elapſi, iſtis datæ conceſſæque, ſedulò
 » perpendiſſent, ſeriò quoque Celiſſ. Arauſionenſium Principis literis, eodem die
 » exaratis, examini ſubjectis, viſum decretumque fuit declarare, quemadmodum
 » Nobiles ac Potentes D. D. Ordines per præſentes declarant, novum planè atque
 » alienum Sibi proponi, quia quandoquidem Nobiles ac Potentes D. D. Ordines
 » ſibi perſuaſerant, fore, ut reliquæ Provinciæ, cognitæ perpenſiſque ſufficientiſſi-
 » mis rationibus Unioni innixis, Ordini, modo Regiminis atque etiam iſtis Præ-
 » potent. D. D. Ordinum Gener. decretis, à Nobil. ac Potentibus D. D. Ordinibus
 » quarto & quinto die Menſis, proximè elapſi, rumore tum ſcripto, propoſitis,
 » atque iis præfertim, quæ Nobilium ac Potent. D. D. Ordinum decreto ac declara-
 » tione, decimo & ſexto ejuſdem Menſis die propoſitis traditiſque, continentur,
 » adduci potuiſſent, ut *erroneam ac nullius proſus momenti concluſionem*, quarto die
 » Menſis, proximè elapſi, de Pacis Tractatus Ratihabitione, omnibusque iis, quæ
 » eodem pertinent, inſtitutam, immutarent ac renunciarent, quò, re integrâ re-
 » liſtâ, de novo ea omnia decernerentur, quæ communi ſententiâ ſummo Fœde-
 » rati Belgii Provinciæ commodo cedere iudicabuntur, ſaltem ut ſuprà memò-
 » ratam concluſionem diſtuliffent, neque executioni mandaffent, donec tantillum
 » temporis ſpâtiûm ſupereffet, ut intra illud in difficultatibus, ſuper præmemora-
 » tæ Ratihabitionis Negotio trigeſimo die Martii, & primo Aprilis à Nobilibus ac
 » Potent. D. D. Ordinibus propoſitis, iſdem ſatiſfieri ac Negotium integrum inter
 » Provinciæ D. D. Ordines componi poſſet; nunc contra perpeti coguntur, re-
 » liquis Provinciis placuiſſe, non ſolum ſuprà dictæ concluſioni, quarto die Apri-
 » lis inſtitutæ, conſtanter ac ſi *ſirma & perpetua Lex* foret, inhærere atque eandem
 » executioni mandare, verum etiam extra ſuprà memoratam concluſionem de pun-
 » ctis maximi momenti maximèque eſſentialibus, de quibus Nobiles ac Potentes
 » D. D. Ordines nullâ ex parte ſententiam ſuam dixerunt, ea decernere viſum fuiſ-
 » ſe, quæ Nobil. ac Potent. D. D. Ordines huiusce Reip. officiis, gloriæ ac dignitati
 » ſuæ ſummopere adverſari exiſtimant. Nimirum, Pacis Tractatum Monaſterii, ubi
 Præ-

Præpot. D. D. Ordines Gener. nullum Territorium, jus sive Imperium obtinent, utrinque juramento confirmatum iri, idque à parte Præpotent. D. D. Ordinum Generalium per omnes D. D. Plenipotentiariorum, vel maximam eorum partem effectum iri: cum contrà tam solennis actus, qualemcumque Juris Summi agnitionem includens atque demonstrans, Nomine locoque Regis Hispaniarum, in Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Concilio majori, ex omnium Fœderati Belgii Provinciarum Deputatis composito, fieri deberet; quemadmodum etiam ab alterâ parte Nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. in loco quodam, qui Regis Hispaniarum imperio obtemperat, ad manus eorum, qui sufficiente ad id Auctoritate muniti forent, per Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum & Legatos adhibitis solennibus, quæ simili casu adhiberi consueverunt, juramentum præstari oporteret:

Præsertim quum suprâ memoratum haud exigui momenti decretum constitutum fuerit, antequam Provincia, saltem Nobiles ac Potent. Zelandiæ D. D. Ordines, perlegerant, multò minus lisdem in Negotio literarum Auctoritatis, eum in finem cum ab Hispanis tum à Præpot. D. D. Ordinibus Gener. concedendarum, satisfactum Iphis fuerat; quin imo ne in juramenti formulâ quidem, juxta quam juramentum præstaretur, in quo Negotio, cum ob Religionis diversitatem, tum ob alias rationes, varia haud exigui ponderis perpendenda veniunt.

De Pacis Tractat. promulgationis formulâ concipiendâ ac confirmandâ (quæ hancce Rempub. solam spectat, & in quâ præliminarium atque introductionis loco ejusmodi clausulæ usurpari possunt, quas Hispani admittere nollent) cum Hispanorum Plenipotentiariorum actum disceptatumque iri, neque in ea re ipsius Tractatus, verum eorundem beneplaciti, rationem habitam iri.

Neque solum Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum horum omnium Auctoritate muniri, licet Nobiles ac Potentes D. D. Ordines super eo Negotio consilium nullum inierint, neque sententiam suam dixerint, multo minus in id consenserint; At verò insuper trium Provinciarum D. D. Ordinibus visum fuisse Domino Knuytio ejusmodi literas exarare, perinde ac si Nomine locoque Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum ceu Plenipotentiariorum una cum reliquis Plenipotentiariorum ad Pacis Tractationem delegatus, Nobilium ac Potent. D. D. Ordinum jure exemptus esset, ac qualitate illâ quasi notâ quâdam perpetua Præpotent. D. D. Ordinum Gener. mandatis solis ac privatim obtemperare teneretur; idque in ejusmodi Negotiis, ad quæ suprâ memoratus Dominus Knuytius, uti etiam reliqui Domini Plenipotentiariorum, neque Instructione, neque literis Auctoritatis, communi omnium Provinciarum D. D. Ordinum suffragio approbatis confirmatisque, ullo modo devinctus obligatusque vel Auctoritate instructus fuit; atque hæc omnia contra & præter Nobilium ac Potent. D. D. Ordinum veniam commissa fuerunt.

Quum ab altera parte Nobiles ac Potentes D. D. Ordines decretum, Fortalitionum prope Sluysam dirutionem spectans, ad hæc Auctoritatem, qua Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum, ad puncta controversa inter Galliarum & Hispaniarum Reges, quæ necdum decisa sunt, componenda muniuntur, quod in Nobilium ac Potent. D. D. Ordinum quasi gratiam factum fuit, ejus-

» modi esse videant, ut proposita difficultas, quæ iis, quæ de sexagesimo & sexto Ar-
 » ticulo confirmata fuerunt, continetur, nullo modo tollatur, neque de suprâ me-
 » moratâ Fortalitorum dirutione quidquam certi constituatur; ab alterâ quoque
 » parte suprâ memoratâ difficultatum *decisionem* accipiendi Auctore Plenipoten-
 » tialiis concedendâ, Regi Christianiss. non *satisfiat*, verum hoc pacto, siqui-
 » dem ejusmodi submissionem recusaverat, magis magisque instigetur.
 » Hisce omnibus de causis, quinetiam iis, quæ Nobilium ac Potent. D. D. Or-
 » dinum suprâ memoratis declarationibus ac protestationibus, quarto, quinto &
 » duodecimo die Mensis, proximè elapsi, institutis, continentur, Nobiles ac Poten-
 » tes D. D. Ordines declarârunt, Sese in *conclusiones, decimo & septimo die ejusdem Men-
 » sis in Concilio Prapotent. D.D. Ordinum Gener. de puncto maximi ponderis, Pacis Tractatus
 » Ratihabitionem concernenti, institutas*, neutiquam consentire posse, verum easdem,
 » utpote quæ in formâ & materiâ laborant, denuò improbare, quemadmodum et-
 » iam per præsentis ulteriora *erronea atque inutilia* decreta, quæ vicesimo & quarto,
 » & vicesimo ac sexto die Mensis, proximè elapsi, constituta fuerunt, aut consti-
 » tuentur, improbant; ac proinde Se protestationes, quarum suprâ mentio facta
 » fuit, repetere, iisdemque insistere, neque, priusquam difficultates, quas Nobiles
 » ac Potent. D. D. Ordines suprâ memoratâ protestatione & præsentis hac respon-
 » sione proposuerunt, debito modo tollantur, Se suprâ dictæ Ratihabitioni ullatenus
 » subscripturos, sive, ut cum reliquarum Provinciarum D. D. Ordinibus com-
 » ponantur, passuros esse.
 » Quandoquidem autem Nobiles ac Potentes D. D. Ordines quotidie magis ma-
 » gisque experiuntur, quæcumque Eorum Nomine loquere, variis temporibus
 » jam inde à primis Tractationis Monasteriensis initiis, loco Provincialis suæ sen-
 » tentiæ proposita fuerunt, insuper etiam studia atq; officia, quæ Nobil. ac Potent.
 » D. D. Ordinum Deputati aliquoties præstiterunt, quò Deputantium suorum vo-
 » luntatem atque intentionem cum maximo hujusce Reipubl. commodo effectam
 » redderent, à nonnullis *odio haberi ac perverse accipi* vel in alienum sensum detor-
 » queri, perindè ac si Nobiles ac Potentes D. D. Ordines diversum quid ab eo, cu-
 » jus externam speciem præ se ferunt, sub iis celarent, disertis verbis declarare vo-
 » luerunt, Sese hoc unum Sibi semper propositum habuisse, idque sincere inten-
 » disse, atq; etiamnum intendere, ut ante Pacis cum Hispanis Tractationem, atque
 » eadem durante, constituerentur ac stipularentur, quæcumque Nobiles ac Po-
 » tentes Provinciarum Ordines Reformatæ Religionis defensionis, atque Amicitia,
 » Societatis ac mutui cum Christianissimo Rege cæterisque Fœderatis consensus
 » conservacioni plurimum inservire existimabunt, idque sine ullo rationum priva-
 » tarum aut persuasionum respectu: quandoquidem autem ea omnia, quæ Nobiles
 » ac Potentes D. D. Ordines de Tractatione Monasteriensi, saltem de præcipuis
 » perpensionum punctis, senserunt ac proposuerunt, Scriptis tradita Actisq; Publicis
 » diurnis inserta fuerunt, per Se quidè licere asseruerunt, ut perlegantur atq; examini
 » subjiciantur, imprimis autem ea, quæ Nobiles ac Potent. D. D. Ordines sententiæ
 » loco, super præliminaribus punctis, *Vnionem ac Religionem Tractationis Induciarum
 » cum Pacis Tractatione permutationem, punctum Spiritualis in Majoratum Sylva-
 » Ducensem, separatam Pacis Tractatus conclusionem ac subsignationem*, ea omnia quæ
 » respe-

respectu utriusque India confirmata fuerunt, Fortalitiorum prope Sluysam dirutionem, Limitum hujusce Reip. extensionem ac confirmationem, hostilitatis actuum Terrarum Marique continuationem, usquedum Pacis Tractatus confirmaretur ac ratihabere-
 tur, spectantibus, proposuerunt; quum certum sit nihil præterea deprehensum iri, quam quod hæc omnia firmis rationibus nitantur, atque cum Reipubl. necessitate & antiquis hujus Status Legibus fundamentalibus conveniant: Interea Nobiles ac Potentes D. D. Ordines Deum Opt. Max. ut omnia illa incommoda, quæ ex hisce oritura clarè prævident, quæque Nobiles ac Potentes D. D. Ordines sententiis suis propositis indicârunt, ab hac Repub. universa, Eiusdem Provinciis ac Membris singulis clementer avertere dignetur, supplices rogant:

Tandem Nobiles ac Potentes D. D. Ordines, ut Præpot. D. D. Ordinum Generalium Deputati hocce Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum decretum & responsionem modo locoque debito referre dignarentur, petierunt: & quemadmodum ab altera parte Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputati laborem hunc suscipere dignati fuerunt, neque delegationem hanc recusarunt, quò Nobiles ac Potentes D. D. Ordines reliquarum Provinciarum D. D. Ordinibus accommodarent, pro quo labore Nobiles ac Potent. D. D. Ordines maximas iis gratias agunt, ut eundem quoque ad modum in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Generalium & Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum negotium eò dirigere vellent, ut in difficultatibus, suprâ propositis, Nobilibus ac Potentibus D. D. Ordinibus satisfiat, quò in tanti ponderis Negotio, quæcumque huic Reipubl. maximè inservire judicabuntur, unanimi consensu efficiantur ac promoveantur, & diuturna confilia, favente Deo Opt. Max. peroptata Pace conficiantur.

Dabantur ac confirmabantur in Concilio Nobilium ac Potentium Zelandiæ D. D. Ordinum, Medioburgi primo die Maji 1648. Pauloque infra, Eorundem jussu ac Mandato, Signatum de Brune.

Hanc responsionem ac declarationem Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Deputati (tertio die Maji Hagam-Com. reversi) quarto die ejusdem Mensis in Concilio exhibuerunt. At verò siquidem omnes Provinciæ cuperent, ut Zelandiæ Ordines reliquis Sese accommodarent, paucis diebus post Celsissimo Arausionensium Principe Bredam discessuro, visum decretumque fuit, ut Celsitudo Sua rogaretur, ut in Zelandiam comitari Eiusdemque Provinciæ Ordinibus, quam fieri posset commodissimè, suprâ memorata persuaderet: Ea de re cum Domini D. Huygenius & Ruyschius cum Celsissimo Arausionensium Principe egissent, Celsitudo Sua nono die Mensis in Concilium venit, Sese, ad Reipubl. commodum, tantumque negotium promovendum, iter suscipere velle declaravit: at verò quum Zelandiæ Ordines Gallis neutiquam satisfieri omnium ægerimè ferrent, Celsissimus Arausionensium Princeps Præpot. D. D. Ordinibus Generalium perpendendum proposuit, an & quo modo in D. D. Ordinum Zelandiæ sententiam transiri posset.

Super hac re sex Provinciarum Ordines, consilium cum iniissent, Celsitudini Suae pro suscepto labore gratias egerunt, adhæc, Gallis necdum brevi satisfactum iri; animadvertentes, literas à Præpotent. D. D. Ordinum Generalium Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis expectare decreverunt, sperantes ejusmodi literis

ris illis contenta iri, quibus præcipuæ difficultates, à Zelandiæ Ordinibus propositæ, tolli possent: Quemadmodum etiam postmodum Zelandiæ Ordines Tractatus confirmationem ac divulgationem ultrò obtulerunt. Quandoquidem, ut Pacis Tractatui sese excluderent, consultum Iphis neutiquam fuerat.

Hiscæ omnibus non obstantibus, cum ante delegationem ad Zelandiæ Ordines institutam, tum eadem durante, Præpotent. D. D. Ordines Gener. quæcumque eorum omnium, quæ composita, subsignata ac conclusa & à singularum Provinciarum Ordinibus (Zelandiæ Ordinibus exceptis) confirmata fuerant, finali executioni inservire poterant, præparare non destiterunt.

Quam ob causam perpendendum quoque venit quo modo, tempore ac loco, post Tractatum ac Ratihabitionum commutationem promulgatio instituenda foret: Quinetiam tam solennis æternæ Pacis confirmationis respectu: à quibus & quo loco juramentum præstaretur. De quibus omnibus constitutum decretumque fuit, ut promulgatio, juxta formulam, postmodum typis excussam in omnibus Fœderati Belgii Provinciis earumque districtu, atque etiam Monasterii institueretur. Adhæc D. D. Plenipotentiaris mandatum fuit, quod si puncta illa, de quibus inter Galliar. & Hispaniar. Reges controversitur, quæque necdum decisa sunt, ipsorum judicio arbitrioque permetterentur, eadem decidere integrum ipsis fore.

Porro etiam, ut tertius dies Mercurii post Pacis promulgationem jejunando, orando & Deo Opt. Max. pro impetratâ Pace gratias agendo celebraretur, quò benigne Eidem favere ac benedicere dignaretur: Insuper D. D. Plenipotentiaris variorum Fortalitorum dirutionem, at sine prospero effectu, in Mandatis acceperunt. Tandem visum decretumque fuit, ut ante Pacis Ratihabitionum commutationem Regis Hispaniarum Plenipotentiaris declararent, *quadragesimum & quartum, & quadragesimum & quintum* Pacis Tractatus Articulus, atque etiam Tractatus iis comprehensos neque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. juri Supremo, neque bonorum Ecclesiasticorum administrationi atque impensionem quidquam præjudicii allaturos, verum Præpotent. D. D. Ordines Gener. eadem sibi integra reservaturos esse; præterea etiam ut D. D. Plenipotentiaris ad id operam darent, quo à Regis Hispaniar. Plenipotentiaris Acta quædam, quæcumque supradicta sunt, approbantia impetrare possent: quod si verò id denegarent, ut ab Hispanis ejusmodi Acta peterent, quibus Hispanorum Plenipotentiaris, declarationem illam ante Ratihabitionum commutationem institutam fuisse, confiterentur, quò tempore, modo ac loco debito inservire possent.

Die autem vicesimo & sexto April. Negotio juramenti, cum activi tum passivi, ab Hispaniar. Regis & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris ad Pacis Tractatum, trigesimo die Januarii proximè elapsi, Monasterii initum conclusumque, præstandi, ut examini subiceretur, proposito, visum decretumque fuit, ut Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiaris Monasterii commorantes plenissima ad id autoritate munirentur, quò omnes simul vel eorum pars maxima, reliquis necessariâ de causâ absentibus, Nomine locoque Fœderati Belgii Præpotent. D. D. Ordinum Gener. supradictum Pacis Tractatum, juxta ejusdem Tractatus Ratihabitionum mutuam commutationem, quinetiam privatum Articulum

ticulum, Navigationem Commerciaque concernentem, vi præmemorati Tractatus initum, solenni juramento confirmarent: Insuper etiam ut Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum omnes, vel eorum Pars maxima, reliquis necessariâ de causâ absentibus, simile *juramentum*, modo ac tempore ante expressio, Nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ab Hispaniar. Regis Plenipotentiarum atque Extraordinariis Legatis Nomine locoque Majestatis Sûæ ac Successorum Suorum, idque juxta literas Auctoritatis, quas Majestatis Sux D. D. Plenipotentiarum atque Extraordinariis Legatis acceperunt, juramentum præstitum confirmatumque exciperent; in quem finem etiam literæ auctoritatis supradictis D. D. Plenipotent. atque Extraordinariis Legatis conscriberentur: Ac proinde quæ Præpot. D. D. Ordines Gen. de juramento Bruxellis & Hagæ-Com. præstando decreverant, revocata fuere: Ad hæc omnia constitutum fuit, ut utrumque Pacis Tractatus originalis & privati Articuli exemplar Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, hîc commorantibus, traderetur, quemadmodum per præsentibus tradebatur, quò Monasterium referri, atque ibidem aut alio quovis loco debito inservire posset, eâ lege, ut D. D. Plenipotentiarum hîc commorantes aut eorundem aliquis Se eadem accepisse per literas testaretur, fide datâ, supramemorata cum Originalis tum privati Tractatus exemplaria Monasterio relata Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. restituta iri; deinde autem Domini D. Mathenesius, Heemstedius & Clantius, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. valedixerunt, quò postero die Monasterium discederent, ac studia atque officia Sua ad Negotia quæcumque, Rempub. concernentia, promovenda, obtulerunt, quibus Præpotent. D. D. Ordines Gener. omnia fausta precati fuerunt: denique Præpotent. D. D. Ordines General. decreverunt, ut Dominis D. Knuytio, Doniæ & Ripperdæ, per literas indicaretur, tres D. D. Plenipotentiarum Collegas Suos Monasterium hinc discessisse, petitione, nec minus Mandato addito, ut iidem quoque, visis perspectisque literis hisce, Monasterium Se conferrent, quò reliquis Pacis Tractationis Negotiis interessent eademque, ceu ad Instructionem Suam, ad quam juramentum præstitierant, pertinentia, conficerent; utque literis, ad Dominum Knuytium mittendis, disertis verbis insereretur, *neminem præter Præpotent. D. D. Ordines Gener. de eâdem dispensare, aut contraria eidem Mandata dare aut posse, aut licere*, propterea quod Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines una cum reliquarum Provinciarum D. D. Ordinibus in eandem, absque ullâ reservatione, consenserant; quod si autem Dominus Knuytius, præter opinionem, eadem negligeret, ut Præpotent. D. D. Ordines Gener. ab eodem hanc ob causam *rationem exigere* possent idque licitum foret; ac proinde Præpot. D. D. Ordines Gener. habitam à Domino Knuytio eorundem rationem, ac supramemoratas literas, absque præviâ earundem relectione, missas iri, firmiter Sibi persuaserunt: Ad hæc verò Gelriæ Deputati Actis publicis diurnis inferi curârunt, Sese in Conclusionem, super juramento præstando institutam, neutiquam consentire posse, siquidem alia à Deputantibus Suis Mandata acceperant; quantum autem ad literas ad Dominum Knuytium, absque relectione, exaratas attinet, Gelriæ Deputati, Negotium hoc fuisse propositum, declarârunt; simul etiam in eâ fuerunt sententiâ, non alias ad Dominum Knuytium literas mitti, quam quæ ad reliquos Præ-

potent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiariorum, qui hinc commorantur, exaratae fuerant, oportuisse; neque etiam clausulis, literis illis comprehensis, Se alligatos adstrictosque velle: Zelandiae Dominus Deputatus in Concilio Praepot. D. D. Ordinum Gener. insertiones ac declarationes, Nomine locoque D. D. Deputantium Suorum super Pacis Tractationis Monasteriensis antehac institutas, repetiit ac renovavit; insuper etiam, Se in ea esse sententia, ut ad Dominum Knuytium nihil, praeterquam quod ad D. D. Doniam & Ripperdam, scriberetur, declaravit.

Provinciae Ultrajectensis Dominus Deputatus adhuc, cum Decretum hocce rursus tractaretur, Actis Publicis diurnis inferi iussit, ad Dominum Knuytium nihil aliud quam ad D. D. Doniam & Ripperdam scriptum oportuisse; At vero Dominus Mulartius, ut ad Dominum Knuytium literae seriae exararentur, neque relegerentur, Se alta & clara voce conclusisse, & praesidens cum esset, earundem scriptionem in se recepisse, iisdemque subscripsisse declaravit.

Hoc autem Decreto (cujus Zelandiae Deputati in Provinciali Suo Concilio certiores reddebantur, antequam Dominis D. Deputatis responderent, quapropter praecedentibus inserta responsione ejusdem Punctis nonnullis adversantur eademque refellunt) ac literarum exaratione non obstante, nihilominus tamen Nobil. ac Potentes Zelandiae D. D. Ordines Dominum Knuytium Monasterium rursus delegare recusarunt, at vero reliqui omnes eo discesserunt; cumque illuc quinto die Maji advenissent, primo omnium ad componendas inter utrumque Regem difficultates operam dederunt: Eam ob causam Nomine locoque eorum omnium Dominus Meynersvicius ad Comitem Servientium, Regis Galliar. Legatum, profectus fuit, plenis omni humanitate ac reverentia verbis Eidem proponens, Sibi, antequam cum Regis Hispaniar. Plenipotentiariis de Mandatis, quae ad Tractatum conficiendum ipsis a Praepotent. D. D. Ordinibus Gener. data fuisse probe noverat, egissent, visum fuisse, ut ipse peculiari hac delegatione salutaretur, ac Praepotent. D. D. Ordinum Gener. sincera difficultates inter utrumque Regem decidendi intentio Eidem firmiter persuaderetur; unice rogantes, ut eadem fiducia voluntatem Suam difficultates componendi, quod Hispani, officiis quibuscumque fieri poterit optimis, in plenissimam Gallorum satisfactionem adducerentur, declarare vellet.

Hanc vero gratiarum actionum propositionem verborum pompa accepit, atque, ut Praepot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotent. oblata officia continuarent, rogavit; quibus addidit, Eorundem officia post Ratihabitionum commutationem minoris effectus ponderisque futura esse: Deinde de quinque punctis controversis, quae necdum decisa restant, generalioribus verbis egit: Ad Lotharingiam quod attinet, Domini Thuillerii propositioni inhaesit, nimirum, veterem Lotharingiam, Claromontio, Steneio, S. Jacobi Fano, Arnobae Ducatu atque iis omnibus, quae ad Episcopatus pertinent, reservatis, praecipuis quoque Fortalitiis dirutis, restitutam iri, quae verba, *praecipuis Fortalitiis*, secretum Mandatum forent, praeter ea, quae Domini Thuillerii propositione dicta fuerant, & quae loca Galliaribus suis exuenda fore senserant, neque solius Nanceji dirutione contenti fuerant; at vero quum Majestatis Suae Mandata, supramemorata Domini Thuillerii

lerii propositione contenta, apud animum suum revolveret, nimirum, ut post Ratihibitionum commutationem supradicta Veteris Lotharingæ, unâ cum Fortalitiorum dirutione, restituendæ oblatio cessaret; & propterea quod Hispani, durante temporis illius spatio, quod Tractatus Ratihibitionum commutationi, Scriptis eorum, trigesimo die Januarii traditis, assignârant, cum Gallis agere recusârant, non nisi *ante* commutationem illam cum prosperi eventus spe quidquam agi posset.

Adhæc præcipua, quæ super quinque illis punctis, variis temporibus, at frustra proposita atque transacta fuerant, ac præter quæ nulla alia excogitari potuerant, proposita ac paucis repetita fuere; quod si autem partes Pacem inire vellent, punctis illis in iis terminis, in quibus relicta fuerunt, manentibus, nullis novis vel addendis, vel transactis repetendis, utrinque propius conjungi, neque præcedenti declarationi pertinaciter insisti oportere, omnes alioquin Tractationes frustra institutas, omnemque Pacis spem succisam iri, Hispanos Scriptis, trigesimo die Januarii traditis, ad Ratihibitionum commutationem usque fidem dedisse, omnia Se, quæcumque Intercessione ac per Mediatore Gallis promissa fuerant, præstituros esse, & conditionibus, respectu Lotharingæ à Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariis exhibendis, quò eas summedictis Regibus proponerent, aures suas præbituros esse; Hispanos autem declarasse, Se Mandata iis, quæ super Lotharingæ ac Fortalitiorum dirutionis Negotio proposita fuerunt, contraria à Rege accepisse; Lotharingæ verò punctum à Parte Gallorum in aliis terminis propositum fuisse, quam ad quos Regis Hispaniar. Mandata accipere petierant; Hispanis equidem primo die Aprilis, proximè elapsi, Scriptis declarasse, Se ante Ratihibitionum commutationem nihil quidquam agere velle, Veteris quoque Lotharingæ restitutionem præmemoratâ Domini Thuillerii propositione usque ad Ratihibitionum commutationem restrictam ac limitatam fuisse; nihilominus tamen post primum diem Aprilis, atque ante Ratihibitionum commutationem, mutuâ punctorum, quæ necdum decisa restant, traditione ac declaratione Tractationem reipsâ continuatam esse ac Negotium in eodem loco, in quo ante fuerat, remansisse, & eorum respectu, quæ antetrigesimum Januarii diem Gallis concessa fuerant, ulteriorem Tractationem neutiquam necessariam fuisse: Quum autem mediis, quibuscumque fieri poterat optimis, finalis Galliar. & Hispaniar. Regum intentionis declaratio peteretur, quò ex utriusque collatione compositionis finis obtineretur, super quo Negotio Dominum Servientium propius mandatum accepturum fuisse sperabatur, utrum Se extendere auderet, ac de Veteris Lotharingæ oblatione, supramemoratâ Domini Thuillerii propositione ad Ratihibitionum commutationem restrictâ, Mandatum post supradictam commutationem Christianiss. Rex præstaret, Dominus Servientius omnem respectu Lotharingæ Tractationem, cum Duce in Gallia institutam, succisam, & Tractationum in hac civitate institutarum finem Se expectaturos esse, declaravit: nihilominus tamen ejus respectu nihil Se, præterquam quod Secreto illo Mandato, cujus supra meminit, continetur, agere posse; & si Pax constari posset, visurum, num mandatum aliquo modo transgredi posset, credere etiam Se, Christianiss. Regem supramemoratam extensionem semper
 execu.

executioni mandaturum esse; respectu autem *quinque* illorum punctorum, supra-
 memoratus D. Servientius declaraverat, difficultates inter Reges & Principes
 ab Arbitris decidi eo modo neutiquam posse, quomodo inter privatos lis confici
 potest: at verò eos, qui inter Reges & Principes Arbitros agunt, admodum pro-
 positionis sententiam suam dicere debere, quò hoc pacto ad sententiam Suam
 Partes adducerent; quòd si Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarium
 ad punctorum illorum *quinque* singula proponere vellent, quomodo ea confir-
 mari posse existimarent, forsàn Se eorum uni accommodaturum, vel si ejusmodi
 essent, ut acceptari non possent, denegationis ac rejectionis rationes redditu-
 rum esse; Hisce omnibus, ut supradicta sunt, bidui spatio variis conventibus
 Osnabrugis transactis, sub discessum Dominus Servientius indicavit, Se Mona-
 sterium reverfurum & cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarium,
 qui ibidem commorantur, acturum esse.

Interea dum supradictus Dominus Meynersvicus præmemorato Negotio
 Osnabrugis occuparetur, D. D. Collegæ Ejus cum Regis Hispaniar. Plenipoten-
 tiariis de difficultatibus illis, quæ necdum decisæ erant, egerunt; qui questus
 fuerunt primo, *eas, ubi minui oportebat, adauctas fuisse* Scripto quodam quod Comes
 Servientius supradicto Domino Meynersvicio ante eorundem adventum tradi-
 derat: ad quod ipsi etiam Scripto responderant, ex iisdem cognoscere volentes,
 utrum Negotium illud in eodem loco ac statu, in quo, cum Monasterio dis-
 cederent, reliquerant, situm foret, an vero alio modo idem redintegran-
 dum esse censerent: Quamvis autem ad hæc ante Domini Meynersvicii reditum
 nihil quidquam finaliter respondere potuerunt, huic tamen hypothese innixi,
 Negotium sc. redintegrandum esse in eo, in quo novissimè, cum discederent, reli-
 ctum fuerat, Hispanorum Plenipotentiarium rogare voluerunt, an & quid eo
 Negotio effici posset; quanquam etiam Hispanorum Plenipotentiarium animi Sui
 indignationem comprobarent, quòd, propriis Suis posthabitis, aliena curarent;
 Nihilominus tamen primo in genere, deinde in specie varias ab iis detractiones ac-
 ceperunt, quas temporis progressu prosperum ac felicem finem consequuturas
 esse sperabant: nimirum, *primo*, Sese ea omnia, quæ antehac eorum intercessione
 concesserant, eo non obstante quòd res Sux Neapoli meliore in loco essent
 quam dudum, etiamnum præstare velle; at verò Se non ulterius, quam usque-
 dum Copiæeductæ forent, obligare atque obstringere posse, Se non minus
 præsentis hoc tempore, quam antehac, unquam, Paci cum Gallis ineundæ sincerè
 deditos esse, declarantes ac protestantes: *Secundo*, Se, ut puncta illa *quinque*, de
 quibus controversitur, eorum arbitrio deciderentur, etiamnum promptos ac pa-
 ratos existere, vel si Gallorum Plenipotentiarium id permittere gravarentur, inter-
 cessione, quamprimum fieri posset, eadem componerentur: quantum autem ad
 Negotium, Lotharingiam concernens, attineret, ut rursus juxta modum ab ipsis
 propositum, quem Regi Sui per literas indicarant, Eiusdemque responsum acce-
 perant, tractaretur; at verò non posse Se quidquam in Mandatis habere de iis
 mediis quæ postmodum proposita fuere, qualia esse ajebant, *Veteris solius Lotha-*
ringiæ restitutionem, una cum omnium Fortalitiorum dirutione: quum antea de Lotha-
ringiæ restitutione in communi, sine Barrensi Ducatu & Episcopatibus, & de solius
 Nan-

Nanceji dirutione cum Iplis actum fuisset. Postquam autem Comes Servientius reversus esset, ac Celsitudo Sua ipsos primæ visitationis honore affecisset, atque Eundem vicissim visitassent, ac secundò à summedicto Comite visitati fuissent, omnibus hisce occasionibus de difficultatibus, inter utrumque Regem needum decessis, componendis egerunt, atque intercessionem Suam Nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Gen. rursus obtulerunt: At Comes Servientius primo conquerebatur, quod Hispani, cum Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiarum Monasterio abessent, Tractationem promovere reuflissent; atque eo tantum temporis spatium consumptum fuisset, ac Scripti cujusdam mentionem faciebat, quod Hispanis tradidisse Se vel dictasse D. D. Mediatorez indicarent; eujus Scripti Galli Se ignaros esse prædicarent; tandem quoque Gallis eundem adhuc animum stare Seque idem mandatum habere indicabat, ut cum Gallis contraheret, Sese verò nullum, præter Præpotent. D. D. Ordinum Gener. iudicium arbitriumque, admittere posse; quin etiam, ut puncta illa needum decisa Eorum intercessione componerentur, per Se licere; quod Sereniss. Comes brevi, & quantum eelerrimè posset, fieri oportere monuit; Quantum autem ad Negotium, Lotharingiam concernens, attinet, Sese Nomine locoque Christianiss. Regis fidem dare velle, durante ibidem Tractatione cum Duce Carolo, directè neutiquam, quò Hispanis omnis suspicio adimeretur, à Gallis actum iri; Ad reliqua Puncta, à Domino Meynersvicio Duci tradita, quæ Hispani nova Puncta esse contendebant, respondebat, Se non alio fine eadem proposuisse, quam ut sciri posset, quænam inter utrumque Regem needum decisa restarent; neque tamen Se iisdem præcisè adstringere volebat: Quemadmodum autem Regis Hispaniar. Plenipotentiarum Articulorum, primò à se propositorum, perpenfiones Scriptis tradiderant, eundem quoque ad modum Se, Comitem scil. Servientium, earum Refutationem, simul etiam rationes; ob quas Ratihabitionum eommutationem differri oportere iudicaret, Scriptis misisse affirmabat.

Ad ea autem, quæ supradictus Dominus Servientius oretenus ipsis proposuit, Domino D. Comiti; quæcumque Celsitudini Suæ, antequam discederent, obtulerant, proposuerunt, voluisse sc. sufficientem Suorum numerum ibidem manere, & Scripta Sua proposita invicem tradere; at verò tunc gratum cum non accideret, Se ulteriore Suâ intercessione, Scriptorumque traditione supersedere necesse habuisse, Hispani licet Præpot. D. D. Ordinum Plenipotentiarum sæpius id rogassent ac serio adhortati fuissent, ac proinde Gallos Scriptum quoddam Hispanis traditum, aut quidquam Iplis dictatum fuisse, ignorasse: interea temporis proposita à Gallis media per Dominum Thuillerium Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. ac deinceps ibidem per D. D. Mediatorez Hispanis, at omnia sine prospero eventu, exhibita fuisse; & si, præteritis silentio transmissis, utraque Pars etiamnum Paci dedita foret, rem componi ac confici posse: cui etiam sententiæ Serenissimus Comes tandem subscribere velle videbatur.

Postquam decimo & quarto die Maji, Ratihabitionum commutatio, ac iuramentum decimo & quinto die Maji in Curia aula majore apertis januis præstandum, postero autem die promulgatio ex eadem Curia instituenda eum Hispanis confirmata essent; eo, qui secutus est, die, Domini D. Meynersvicius &

Heemstedius horâ octavâ primi ad Curiam deveci fuerunt, cives ac milites armatos passim per plâteas insuper etiam ante Curiam, jussu ac mandato Magistratus & Gubernatoris, longa serie dispositos conspicientes, atque uterque Consul iisdem ante Curiam gratulatus eos usque in Curia Aulam majorem deduxit, in quâ mensa, holoserico Tapetò viridi strata, sedes itidem holoserico obductæ, collocatæ erant; inde autem in conclave quoddam venerunt, in quo mensa, Tapetò Damasceno albo strata, collocata erat; haud longe post Dominus de Brun advenit, exceptus atque à D. D. Consulibus, ad modum supradictum, in præmemoratum conclave deductus fuit, in quod Dominus de Brun cum primus ingressus esset, mutua cum Tractatus, tum privati de Commerciiis Articuli Ratihibitiones & præmemorati jurisjurandi formulæ conferri cœperunt.

Horâ circiter post reliqui Præpot. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentarii in Curiam venerunt, atque eodem, quo supra, modo excepti atque introducti fuerunt; deinde Comes Penderandæ accessit, à Domino de Brun & D. D. Consulibus gratulatione exceptus atque in Aulam majorem introductus, atque ab omnibus Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentariis ante supradictum conclave exceptus fuit: ac postquam invicem amplexi fuissent, primò bini D. D. Plenipotentarii, deinde Præpotentium D. D. Ordinum General. Plenipotentarii in conclave introierunt; collatione autem illa finitâ, eodem ordine mensæ rotundæ, in Aulâ collocatæ, assederunt, & Dominus de Brun altâ voce ac linguâ Latinâ sequentia proposuit; nimirum Hispaniar. Regem, inito Pacis Tractatu viso pensoque; eundem gratum habuisse, atque intra definitum tempus confirmasse, Sese insuper, Regis scil. Hispan. Plenipotentarios, ad Ratihibitiones commutandas promptos ac paratos esse; & prævia super initâ Pace gratulatione, num Præpotent. D. D. Ordinum Gen. Ratihibitio in promptu esset, necne, rogavit; cumque sub eadem gratulatione responsio institueretur, supradictum scil. Pacis Tractatum à Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. non minus gratum habitum, neque minori gaudio confirmatum fuisse, atque ut commutaretur paratum esse, apertis januis, atque innumerâ hominum multitudine affluente, primò Tractatus, deinde Regis Hispaniar. & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ratihibitio Gallicâ Linguâ recitata fuit; porro etiam privatus *Articulus, Commercii spectans*, una cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ratihibitione, perlectus, adhæc Acta quædam, quibus D. D. Plenipotentarii, ad Ratihibitionem literasque auctoritatis jurisjurandi in supradictum Articulum præstandi, intra duorum Mensium spatium, & Regis Hispaniar. literas auctoritatis juramenti, in confirmandi supradictum Tractatum & Præpotent. D. D. Ordinum Gen. eundem in finem Hagæ-Com. exhibendam, devincti obligatique tenentur, recitata fuere. Hisce omnibus perlectis, Hispani, utrum nomine locoque Regis Hispaniar. juxta recitatas literas auctoritatis in Tractatum solenniter jurare vellent, Latinâ Linguâ rogati fuerunt; qui cum *affirmando* responderent, à Sacerdote Comitis Penderandæ ipsi Comiti & Domino de Brun ingens quidam liber holoserico impactus, cui nomen *Euangelia*, cui argentea crux imposita erat, exhibitus fuit; duobus autem Regis Hispan. Plenipot. adstantibus ac manum Suam dextram Cruci argenteæ imponentibus, Comes Pene-

Penerandæ juramenti formulam Hispanica lingua recitavit, cumque ad verba illa *Deum Opt. Max. judicem invocasset, &c.* ambo D. D. Plenipot. dextram Suam sustulerunt & Crucem osculati fuerunt, quibus majora in juramento præstando solennia adhibere nunquam consueverunt; deinde quoque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarium à Comite Penerandæ rogati fuerunt, utrum juxta literas auctoritatis Sibi datas concessasque Nomine locoque Præpotent. D. D. Ordinum Gener. ad Tractatum juramentum præstare vellent, qui cum *annuendo* responderent, omnibus adstantibus & binos priores digitos tollentibus, Dominus Meynersvicius juramenti formulam Gallica Lingua recitavit, omnesque dixerunt, *ita Nos juvet Deus.*

Adhæc Originales literæ Tractatum ineundi eundemque juramento confirmandi, Originales Tractatus Ratihabitiones, Originalis Præpotent. D. D. Ordinum privati Articuli, Commercia spectantis, Ratihabitio, Acta, quibus D. D. Plenipotentiarium, ut supradicti Articuli Ratihabitionem atque eundem juramento confirmandi literas auctoritatis exhiberent, devincti obligatique tenentur, Acta, quibus Nomina illa, quæ à Parte Regis Hispaniar. Tractatu continentur, comprehenduntur, Retro-Acta in quadragesimum & quartum & quadragesimum & quintum Tractatus Articulum conscripta, Acta quædam Fortalitionum & Domus Leutensis dirutionem concernentia, denique Acta promulgationis mutuo tradita fuerunt.

Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Scripta holoferica cistella rubri coloris, Regis verò Hispaniar. Scripta holoferica cistella rubri coloris, argento hinc inde obducta, tradita fuerunt: quibus peractis, utraque Pars cum surrexisset atque invicem salutem dixisset, primò Hispani, deinde Præpotent. D. D. Ordinum Plenipotentiarium descenderunt, atque ab utroque Consule extra Curiam usque educti fuerunt, utramque autem Partem civium militumque manipulus domum comitatus, ac bombardas Suas, atque etiam tormenta in mœnibus collocata, ter exonerarunt.

In posterum autem diem Magistratus ingens theatrum ante Curiam introitum exstrui jussit, Tapetibus undique ornatum; quum verò in Curiam introitus theatro intercluderetur, alium introitum inde à platea, Tapetibus instructum atque stratum, usque ad cubiculum, à quo cum in theatrum tum in plateam prospectus patebat, Tapetibus itidem ornatum, ducentem, confici idem Magistratus jussit.

Die autem decimo & sexto primò Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarium, deinde Hispani in Curiam venerunt, plateis, in quibus D. D. Plenipotentiariorum ædes erant, ad Curiam usque Tapetibus, corio deaurato atque omnibus id genus aliis instructis ac viridi quacumque herbâ stratis, atque inde ab ædibus Suis ad Curiam usque à civium militumque manipulo deducti, atque à D. D. Consulibus ante Curiam excepti in supradictum cubiculum introducti fuerunt, in quo, ut D. D. Consules promulgationi interesse dignarentur, D. D. Plenipot. rogârunt; Dato autem signo septem tubis atque uno tympano æneo (*Belgis Ketel. trom*) coram omnibus hominibus, qui in ipsâ Curia, in plateâ atque in fenestris circumquaque innumeri adstant, Tractatus Belgica Lingua, deinde Regis Hispaniar. Ratihabitio Hispanica, Præpotentium vero D. D. Ordinum

Gener. Belgica Linguâ, insuper etiam privatus Articulus, Commercia spectans, una cum Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Ratihabitione & Actis, quibus Domini D. Plenipotentiarum, ad ejusdem Ratihabitionem ac juramentum in Articulum illum præstandum; devincti obligatique tenentur, tandem Acta promulgationis per utriusque Partis Dominos Secretarios recitata fuerunt. Quibus peractis, eodem ordine descenderunt, à D. D. Consulibus educti atque eodem civium militumque numero domum deducti fuerunt, ac rursus sclopeta & tormenta, in mœnibus collocata, ter exonerârunt.

Dominus Nederhorstius, qui, simulac in patriam rediisset, cum assiduo morbo conflictatus, decubuit, hisce omnibus interesse neutiquam potuit, ac proinde neque juramentum præstitit, neque eidem subscripsit; at verò Tractatu subsignato, Ultrajectum reversus fuit, neque diu post vitam cum morte commutavit.

Theatrum autem Magistratus jussu exstructum ac præparatum cum esset, qui summo id sibi honori ac dignitati duxerunt, Pacis Tractatum in Urbe sua initum, atque ibidem promulgatum fuisse; tempore autem pomeridiano Nassaviæ Comes, & S. Cæsareæ Majestatis Plenipotentiarum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum super initâ Pace gratulati fuerunt: eundem quoque ad modum Regis Hispaniarum Plenipotentiarum iisdem gratulati fuere, atque ad subsequens diei prandium invitârunt; qui die decimo & septimo illius Mensis in ædibus Comitum Penderandæ, tubarum sono, sclopeta ac tormenta, quæ à tribus ædium partibus collocata erant, exonerando, utroque etiam die vinum plebi publicè promendo, ignes triumphales incendendo, triphæza erigendo, & alio quocumque modo animi lætitiâ demonstrantis, magnificè admodum excepti fuerunt; his autem omnibus Præpot. D. D. Ordinum Gen. Plenipotentiarum, eorundem super hac re decretum hæcenus ignorantes, supersedere voluerunt.

Initam quoque Pacem Summis Ministris, Monasterii atque etiam Osnabrugis tunc commorantibus, indicârunt, qui vicissim iisdem gratulati fuerunt.

Juramenti aliorumque, quorum in præcedentibus mentio fit, Formulæ & Acta sequentibus inseruntur.

NOs, Bartoltius à Gent, Loemii & Meynersvicii Dominus, Bommelia & Bommeliensis ac Tiletensis Insula Seneschallus aggerumque Præfectus, Gelria Nobilium in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatus; Johannes Mathenesius, Dominus in Mathenesse, Riviere, Opmeer, Souteveen, &c. ad Nobilium ac Potentium Hollandia VVest-Frisiaque Concilium Deputatus, & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine locoque ejusdem Provincia Nobilium, Schielandia Consiliarius; Adrianus Pauw, Eques, Dominus in Heemstede, Hogersmilde, Rietvrijck, Nieuwverkerck, &c. Hollandia VVest-Frisiaque primus Præsidens, Consiliarius & Camera Computationum Præfectus, ejusdemque Provincia Nomine ac loco in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatus; Franciscus Donna, Toparcha in Himmema & Heitsum, in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Frisia Deputatus; Gulielmus Ripperda, Dominus in Hongelo, Boxbergen, Boculo, Rüssenburg, &c. Nobilium Trans-Ysulaniam in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Deputatus; Adria-

Adrianus Clantius, Dominus in Stedum, Nittersum, &c. Civitatis Groningensium Omniaque in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Deputatus Ordinarius: omnes Præpotentium D. D. Ordinum Generalium ad Pacis Tractationem inter Regem Hispaniarum & Præpotentes D. D. Ordines Generales instituendam Extraordinarii Legati ac Plenipotentiaris, sufficiente auctoritate, quam, originalium Scriptorum commutatione instituta, comprobavimus, juxta supra memoratam Auctoritatem, Nomine locoque Præpotentium D. D. Ordinum Generalium solenniter sanctèque juramus, ab Ipsi Eorumque Parte, omnia & singula Puncta Articulosque Pacis Tractatus, trigesimo die Januarii initi, conclusi subsignatique, fideliter observata; insuper etiam executioni mandatum iri, privatum illum Articulum, vi ejusdem Tractatus initum, & quarto die Februarii vertentis Anni 1648. conclusum, atque ab utràque Parte debitis formulis confirmatum, quem ad modum id ex Ratihabitionum commutatione, utrimque instituta, liquet: quibus omnibus, ut tanto magis confirmarentur, communi utriusque Partis consensu, præsens & solennis juramenti præstatio è vestigio addita fuit, quod juramentum Partes illa per D. D. Plenipotentiaris suos inter Se mutuo præstiterunt, Deum promissionum suarum sinceritatis & voluntatis. Suae easdem servandi constantie testem invocantes, Ita Nos Deus juvet. Dabantur Monasterii in Curia Aula majore, publicè atque apertis januis, plurimis cum ipsius Civitatis Incolis, tum aliis qui solennibus illis, dum peragebantur, interfuerunt, præsentibus, decimo & quinto die Maji, Anno 1648. Subsignatum atque obsignatum, Bartoltius à Gent, Johannes Mathenesius, Adrianus Pauw, F. Donia, G. Ripperda, Adrianus Clantius.

NOs, Dominus Gasparus de Bracamontio & Gusmanià, Comes Penderandæ, Dominus Aldenseca de la Frontera, Eques Ordinis Alcantarensis, perpetuus administrator imperii Daimiëliensis ordinis Calatrava, Camera Regis Hispaniarum Nobilis Custos, Eidem Consiliarius Secretus, Extraordinarius Ejusdem in Germaniam Legatus, atque ad Pacis communis Tractationem Plenipotentiaris ordine primus, & Dominus Anthonius Brun, Eques, Regis Catholici in Consiliis & rebus, Belgii Provincias spectantibus, Consiliarius, Ejusdem ad Pacis Tractationem, cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. ineundam, Plenipotentiaris, sufficiente Auctoritate, cujus Exemplar authenticum exhibuimus, instructi juxta Auctoritatem illam, Nomine locoque Regis Hispaniarum solenniter sanctèque juramus, in S. Cruce, & S. Evangelis, à Nobis re ipsa ac corporaliter contactis, nec secus ac si Ipse adesset, ab Ipso Ejusdemque Parte omnia & singula Puncta Articulosque Pacis Tractatus, trigesimo die Januarii initi, conclusi subsignatique, Anno 1648. & ab utràque Parte debitis solennibusque formulis confirmati, quemadmodum ex Ratihabitionum commutatione, utrimque instituta, liquet: quibus omnibus, ut tanto magis confirmarentur, communi utriusque Partis consensu præsens & solennis juramenti præstatio è vestigio addita fuit, quod juramentum Partes illa per D. D. Plenipotentiaris suos inter Se mutuo præstiterunt, Deum promissionum suarum sinceritatis, & voluntatis sue easdem servandi constantie testem invocantes. Dabantur Monasterii in Curia Aula majore, publicè atque apertis januis, plurimis cum ipsius Civitatis Incolis, tum aliis, qui solennibus illis, dum peragebantur, interfuerunt, præsentibus, quinto die Maji, 1648. Subsignatum atque obsignatum, Comes Penderandæ, A. Brun.

QVandoquidem Pacis Tractatus, inter Regem Hispaniarum ab unâ, & Præpot. D. D. Ordines Gen. ab alterâ parte, trigesimo die Januarii vertentis Anni 1648. initi, conclusi confirmatique Articulo sexagesimo & octavo dictum fuit, ut à parte Regis Hispaniarum prope

Sluysam Flandriæ, Propugnacula S. Jobi, S. Donatii, Stellæ, (vulgò, de Sterre-Schans) Teresense, Frederici, Isabellæ, S. Pauli; itemque Turris (vulgò Redoute) Pape-muts, mœnibus suis exuerentur, atque à parte Præpotent. D. D. Ordinum Gener. duo illa Propugnacula in Insula Cadfandriensi, Auriaca & Fredericus dicta, duo illa prope Sluysam, omnia Fortalitia ad Fluvium Scaldensem à parte Orientali sita, Lilloo, & Propugnaculo prope Kieldrechtum, cui nomen est Spinolæ, exceptis, diruerentur: de quâ Fortalitiorum dirutione, invicem instituendâ, inter Partem utramque, ad eorundem aequalitatem moderandam, conveniendum foret. At verò cum in eâ convenire non possent, intereâ temporis inter se convenerunt ac decreverunt ne suprâ dicta Propugnacula in Insulâ Cadfandriensi, & quæ prope Sluysam sita sunt, Præpotent. D. D. Ordines Gener. diruere tenerentur, at verò illa solum, quæ ad Fluvium Scaldensem à Parte Orientali sita sunt, Lilloo excepto, mœnibus suis exuerentur; in quorum commutationem à parte Regis Catholici oblata fuit dirutio eorum, quorum suprâ dicto sexagesimo & octavo Articulo mentio facta fuit, propugnaculis S. Jobi, S. Donatii & Isabellæ exceptis, quorum loco à parte Regis Hispaniarum Propugnaculum Margaritæ (vulgò Paarle-Schans) deque reliquis omnibus quatuor septimanis post hæc Acta inter utramque Partem ulterius conveniretur.

Quandoquidem autem suprâ dicti Pacis Tractatus Articulo septuagesimo & tertio dictum fuit, ut, respectu domus Leutensis cum omnibus bonis ac redditibus eò pertinentibus restitutionis ac traditionis Comiti à Flodrophensi Rege Hispaniarum præstanda, intra Pacis Tractatus conclusionem ejusdemque Ratificationem ab Hispaniarum Rege de Copiis præfidiariis, vel de novorum Fortalitiorum, quæ post domus illius expugnationem exstructa fuerunt, decerneretur; conventum fuit, ut suprâ dicta domus restitueretur ac traderetur, neque milites præfidiarii ibidem locarentur, at verò nova illa Fortalitia ac munimenta intra duorum Mensium spatium, computationis initio factò à quinto die Junii, proximè venturi, ac vertentis Anni, quo die suprâ dicti Pacis Tractatus promulgatio in Belgii Provinciis ab utràque Parte institueretur, mœnibus suis exuerentur. Dabantur Monasterii quinto die Maji, Anno 1648. Subsignatum atque obsignatum erat in modum sequentem,

Comes Penderandæ.

A. Bruu.

Bartolteus à Gent.

Johannes Mathenesius.

Adrianus Pauw.

G. à Reede.

F. Donia.

G. Ripperda.

Adr. Clantius.

Quum quadragesimo & quarto, & quadragesimo & quinto Pacis Tractatus, inter Regem Hispaniensem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. initi, conventum sit, ut duorum diverforum Scriptorum argumentum, quorum alterum octavo die Januarii, alterum vicesimo & septimo die Decembr. Anno 1647. inter Regis Hispaniarum Extraordinarios Legatos & Plenipotentiaros, & D. D. Deputatos, Nomine loquere Celsiss. Arausionensium Principis, eam vim ac vigorem habiturum esse, ac si ejusdem puncta omnia eorumque singula Pacis Tractatui à verbo ad verbum inserta forent, licet nonnullæ suprâ dicti Tractatus clausulæ hiscè

hisce contrarietur, quæ clausulæ pro abrogatis habentur, quemadmodum etiam supra dicto quadragesimo & quinto Articulo disertis verbis abrogatæ fuerunt, quæque Scriptorum illorum respectu pro infectis habitæ fuerunt, atque infectæ censebuntur.

Quandoquidem autem è supra dictorum verborum ac clausularum universalitate dubia ac dissensiones quædam oriri possent, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarum, speciali Præpotent. D. D. Ordinum Gener. mandato, ante supra dictæ Pacis Tractatus Ratihibitionum commutationem Regis Hispaniarum Extraordinariis Legatis & Plenipotentariis declarârunt, quemadmodum per præsentem declarant, neutiquam Sese consensisse ut supra dictorum duorum Articulorum Pacis Tractatus conciliatio ullo alio fine institueretur, quam ut Articuli juxta tenorem suum omnimodæ executioni mandarentur, neutiquam verò ut postmodum inferretur quidquam actum aut concessum fuisse, cujus beneficio Fœderati Belgii Præpotent. D. D. Ordinum Generalium, aut Nobilium ac Potentium D. D. Ordinum juri Summo, Religionis ordini, aut bonorum Ecclesiasticorum administrationi sive impensionem, vel in præsentem vel in futuro, quidquam derogari aut præjudicium afferri posset; at verò Propot. D. D. Ordines Gener. hujus respectu omnia illa integra sibi reservaturos esse; Eapropter Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarii Legati & Plenipotentarii præsentem hanc Declarationem, subsignatione ac sigillorum suorum obsignatione munitam, Regis Hispaniarum Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis ante Ratihibitionum commutationem exhibuerunt ac tradiderunt. Dabantur Monasterii, decimo & quinto die Maji, 1648. Subsignatum atque obsignatum, *Bartolæus à Gent, Johannes Mathenesius, Adrianus Pauvv, G. à Reede, F. Donia, Gul. Ripperda, Adrianus Clantius.*

Nos, quorum Nomina infra inferentur, Regis Hispaniarum Extraordinarii Legati & Plenipotentarii asserimus, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarios Legatos ac Plenipotentarios eodem hoc Mensis die, ante Pacis Tractatus, inter Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Regem Hispaniarum inito, Ratihibitionum commutationem, Scripta, præcedentibus inserta, ab iisdem subsignatione ac sigillorum suorum obsignatione munita Nobis exhibuisse, perlectaque tradidisse, eademque à Nobis accepta fuisse. Dabantur Monasterii, decimo & quinto die Maji, 1648. Subsignatum atque obsignatum, *Comes Penebrandæ, A. Brun.*

A parte Regis Hispaniarum præsentem hoc Pacis Tractatu, inter Majestatem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. inito, comprehenduntur, Imperator Romanus, Bohemiæ & Ungariæ Rex, Archi-Dux Leopoldus Gulielmus, summè dicti Imperatoris Frater, etiam Nomine ac qualitate Summi Administratoris Ordinis Teutonici, Archi-Duces, Eiusdem Nepotes, una cum Eorundem Principibus ac Ditionibus, Principes Electores & Principes, S: Romani Imperii Civitates ac Status, Comes Oldenburgensis, una cum Regionibus; Comitibus & Baronatibus Ipsi propriis, Comes Swartsenburgensis, una cum Regione ac Ditione Hussiensi, & Civitates Hanzæ; ea lege tamen, ut summè memorato Regi integrum futurum sit, alios ejusmodi à Parte Sua proponere, quos intra terminos.

minos ac limites, septuagesimo & secundo Article expressos, contineri existimabit, integrum futurum sit. Dabantur Monasterii, decimo & quinto die Maji, 1648. Subsignatum atque obsignatum, *Comes Peneranda, A. Brun.*

Regis Hispaniarum Extraordinarii Legati & Plenipotentarii ad Pacis Tractationem, quorum Nomina sub finem exprimuntur, inter Majestatem Suam & Præpot. D. D. Ordines Gen. institutam, Deputati Nomine locoque Regis Hispaniar. promittunt ac pollicentur, effecturos Se, ut Articulus, Commercia ac Navigationes inter Suos & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Subditos Incolasque instituendas spectans, initus, conclusus atque ab utraque Parte confirmatus quarto die Februarii, 1648. à Majestate Suâ intra duorum Mensium spatium rati habeatur; ejusdemque Articuli Rati habitio, solennibus formulis conscripta, Hagæ Comitum exhibeatur, insuper etiam sufficiens Auctoritas juramenti, Nomine locoque Majestatis Suæ, in suprâ dictum Articulum, ut quoad tenorem fideliter atque inviolabiliter observetur, præstandi, ejusdemque Auctoritatis vi, sive per D. D. Extraordinarios Legatos ac Plenipotentarios, sive per unum aliquem Eorum sive per ejusmodi aliquem Ministrum, cui id Negotium Majestas Sua dare dignabitur, jurandi concedatur.

In cujus rei majorem certitudinem, suprâ dicti Regis Hispaniensis Extraordinarii Legati & Plenipotentarii præsentia hæc Acta Obligantia sigillorum suorum obsignatione munierunt. Dabantur Monasterii, decimo & quinto die Maji, 1648. Subsignatum, *Comes Peneranda, A. Brun.*

Horum omnium, quæ Monasterii acta fuerunt, Præpotent. D. D. Ordines Gener. certiores redditi cum essent, Hollandiæ Deputati, ut super Pacis Tractatus, trigesimo die Januarii Monasterii initi, executionis modo atque ordine consilium iniretur, petierunt. At verò quum Dominus Knuytius, Nomine locoque Nobil. ac Potentium Zelandiæ D. D. Ordin. præsidens, eadem proponere ac concludere gravaretur, reliquarum sex Provinciarum Deputatis, collectis suffragiis, visum fuit, ut Hollandiæ Deputati, utpotè qui novissimâ vice præfederant, eadem proponerent ac concluderent; quemadmodum id à Domino de Wimmenum, vi illius decreti, nimirum die Martis, decimo & quinto Maji, præstitum fuit, quo die Celsiss. Arausionensium Princeps, ac Præpot. D. D. Ordinum Gen. Consilarii in Concilium venerunt; in quo visum decretumque fuit, ut suprâ dicti Pacis Tractatus promulgationis formula, vicesimo & quinto die Aprilis, proximè elapsi, in Concilio confirmata, in Acta quædam promulgationis commutaretur, ac debito modo componeretur: at verò Acta illa extenderentur, ac commo alicui loco infererentur, *suprà dicti sc. Pacis Tractatus Rati habitio, solennibus formulis conscriptam decimo & quinto die hujus Mensis Monasterii in suprâ dictâ aulâ utrimque commutatam ac juramento confirmatam fuisse, omnium quin etiam hostilitatis actuum ex eodem illo die finem factum fuisse; suprâ dictam autem Tractatus promulgationem intra Fœderati Belgii Provincias, quinto die Junii, proximè venturi, institutam vi; insuper etiam ut eodem die campanis sonus concitaretur, ignes incenderentur & alio quovis modo animi lætitia, juxta consuetum agendi ordinem, demonstraretur; adhæc ut horum omnium monerentur ac per literas certiores fierent omnium Provinciarum D. D. Ordines, Senatus Maritimus, Maris Pro-Præfectus Dominus Trompius,*

pius, omnesq; Præfeti ac Duces maritimi; Quinetiam Regiones ac Civitates Fœderatæ, omnium Oppidorum limitaneorum Gubernatores & Pro-Gubernatores, additâ petitione ac Mandato, ut pro uniuscujusq; statu ac conditione suprâ dicto Pacis Tractatus promulgationis die campanas movendo, ignesq; triumphales incendendo omnis generis animi gaudium demonstraretur. Insuper etiam constitutum fuit, ut D. D. Deputati omnium Exterorum Regum, Principum ac Rerumpubl. *Legatis*, ac reliquis *minoris qualitatis Ministris*, hic commorantibus, Pacem Monasterii initam, conclusam confirmatamque esse indicarent, idque secundum consuetum indicandi ordinem, utque eorum omnium, quæ suprâ dicta sunt, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. *Ministros*, qui *extra Patriam* commorantur, per literas certiores redderent, mandato addito, ut tempore, loco ac modo debito indicarent, ignes triumphales incenderent, & alio quovis modo animi lætitiâ demonstrarent. Adhæc Præpotent. D. D. Ordines Gener. decreverunt, ut suprâ memorata promulgationis Acta Belgicè, ipsius quinetiam Pacis Tractatus, literæ Auctoritatis utrimque traditæ, Tractatus quoque Ratihibitionis ac promulgationis Acta Belgicis & Gallicis typis excuderentur, utque ejusdem Pacis Tractatus impressa exemplaria suo tempore Provinciarum Ordinibus, Regionibus ac Civitatibus Sociis & Fœderatis, insuper etiam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ministris, extra patriam commorantibus, per literas mitterentur. Adhæc, ut Fœderatarum Belgii Provinciarum Societates Indiæ Orientalis & Occidentalis, Indiæ Orientalis Supremus Gubernurator, Præsidents & Senatores summi, quinetiam militiæ in agro Brasiliensi Pro-Præfectus Supremus, Admirallus de Witte, Præfectus in oris Guineënsibus, Directores in Loanda S. Pauli & S. Thomæ, quinetiam Directores in Novâ Bataviâ ejusdem Pacis ac promulgationis per literas certiores redderentur. Denique Præpotent. D. D. Ordines Gener. constituerunt, ut juxta Præpotent. D. D. Ordinum Gener. decretum, vicesimo & quarto die Aprilis, proximè elapsi, constitutum, impræsentiarum dies supplicationis, in *decimum diem Junii* celebrandus, per literas indicaretur ac præciperetur, quo Deus Opt. Max. eo die serio, ac sincero cordis affectu invocaretur & pro tot tantisque in Rempubl. hancce, Regiones Ejusdem & Civitates Socias ac Fœderatas, omnes simul indignas ex merâ gratiâ collatis beneficiis, nimirum, quod Tractatio Monasterii instituta, favente Ejusdem divinâ benedictione, ad Pacis usque conclusionem, Ratihibitionem ac promulgationem promotâ esset, Eidem immortales gratiæ agerentur: porrò etiam, ut humiles ac seriæ preces ad Omnipotentem Deum funderentur, quò conflata Paci pro paternâ suâ benignitate benedicere, atque, ut integrum hocce Negotium Fœderatis Belgii Provinciis atque Ecclesiis omnibus Orthodoxis, quæ Christo in iis colliguntur, insuper etiam omnibus Earundem Regionibus ac Civitatibus Sociis ac Fœderatis, omnibusque aliis commodo cederet, & permittere, utque similiter eadem suâ gratiâ *communem* universo Orbi Christiano Pacem, postquam Nostra inita esset, benignissimè largiri dignaretur. Zelandiæ verò D. D. Deputati, præfente Celsiss. Arausionensium Principe, & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Consiliariis, ad hæc Actis Publicis diurnis inseri jusserunt, Sese Provincialibus Declarationibus ac Protestationibus, Pacis Tractatus Negotium omniaque eo pertinentia spectantibus.

antehac Nomine locoque Nobilium ac Potentium Zelandiæ D. D. Ordinum sæpius institutis, traditis Actisque Publicis diurnis insertis inhærere eademque repetere.

Celsiss. quinetiam Arausionensium Princeps summopere Iphis commendavit, ut media excogitarent, quibus *necessaria concordia* inter Provinciarum D. D. Ordines observari ac coli, & vetus Amicitia, Societas ac mutuus consensus, qui Præpot. D. D. Ordinibus Gener. cum Rege Christianiss. perpetuò intercessit, conservari posset; hæc locutus Celsissimus Arausionensium Princeps, simul etiam Præpot. D. D. Ordinum Gener. Consiliarii, quum Iphis pro suscepto labore ingentes gratiæ actæ fuissent, è Concilio discesserunt.

Decretum etiam hocce D. D. Plenipotentiaris, Monasterii commorantibus, quò sese juxta illud gererent, per literas indicatum fuit. Galliæ, & Portugalliæ Regum *Legati*, Regum quinetiam *Residentes* per Dominos D. à Gent, & D. ab Haren ejusdem certiores facti fuerunt: Equiti verò Wickesfortio & *Mihi*, tanquam Hassiacarum & Hanzeaticarum Civitatum *Residentibus*, Comitibus Oost-Frisiæ D. D. Ministris, qui hic commorantur; quinetiam Dominis D. Wekio, Cuylenburgio & Kinschotio, Principis Electoris Colonienfis, Principis Neoburgensis & Comitibus Oldenburgensis Agentibus, per Dominum Verburgh indicatum fuit.

Rex autem Christianiss. quò separatam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Tractationem se agrè ferre ostenderet, Dominum Tuillerium, Legatum suum, per literas octavo die Maji exaratas, accessit; qui proindè, ut, antequam Pacis Tractatus promulgatio quinto Junii institueretur, hinc discederet, prope-ravit Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Concilio vicesimo & tertio die Maji valedixit, simul etiam indicavit, Majestatem suam ea, quæ præcipere vellet, Domino Residenti Brassetio dehinc mandaturam esse; Præpotent. quoque D. D. Ordines Gener. ut suprâ memorato Domino Legato vicissim literæ Auctoritatis & Salyus-Conductus, Carrucis, equis, impedimentis & sarcinis Ejus quibuscumque concederetur, continuò jusserunt; quinetiam navem vectoriam (vulgò *Caravellam*) quâ omnia illa in Galliam transveherentur, publicis sumptibus conduxerunt, muneris autem loco Ipsi catenam auream, *sex millium Florenorum*, Secretario verò ejusdem *sexcentorum Florenorum Summam* exæquantem tradiderunt; quumque Ipsam Carrucarum aliquot numero ad pontem (vulgò *de Hoorn-Brug*) comitari vellent; modestè recusavit. Deinceps quoque à latere quasi, sed apertè satis, indicavit, Regem, nullo fœdere Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. junctum, Legatum apud Eosdem detinere, neque necesse neque in animo habere, Residentem verò sufficere.

In præcedentibus dictum fuit, Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines Dominum Knuytium, ad Pacis Tractatum secundum præsentem suum tenorem confirmandum, Monasterium delegare noluisse, idque propter rationes, de quibus antea latius actum fuit; eo non obstante tamen trigesimo die Martii declarare statuerunt, quanquam Pacis Tractatus promulgatione hæctenus superfedere, omnia sibi relinquere, eorumque eventum Divinæ providentiæ committere potuissent, nihilominus tamen Nobiles ac Potentes D. D. Ordines periculoso admodum,

modum, nec minus dubio hoc Rerum Statu, in quo Respub. sita erat, quin etiam, quanti interesset, ne, Pacem foris contrahendo, intus concordia ac Provinciarum Unio, contra sinceram Suam voluntatem atque intentionem, perturbaretur, aut quocumque modo immutaretur, viso perpensoque, Se hisce omnibus adductos, quinimò, *ut Pacis promulgatio etiam in Zelandiâ institueretur*, quodammodo coactos esse, quæ die ad id constituto juxta formulam, à Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. eum in finem confirmatam, promulgaretur; utque Provinciarum Ordinibus suprâ dictæ formulæ per literas, Nobilium ac Potent. Zelandiæ Ordinum decreto inservientes, mitterentur.

Porrò etiam Deum hominesque obtestati fuerunt, Sese omnium illorum incommodorum ac calamitatum, quæ ex difficultatibus sæpius à Se propositis huic Reipub. obvenire possent, reos neutiquam existere. Insuper declarârunt, Sese promulgationem concedentes in erroneis ac nullius momenti conclusionibus, quas reliquarum sex Provinciarum D. D. Ordines variis temporibus instituerant, neutiquam acquiescere, Se verò easdem, *ut quæ etiamnum in materiâ ac formâ laborarent*, improbare, atque adversus eas disertis verbis protestari; firmiter sibi persuadentes, fore, reliquarum Provinciarum D. D. Ordines tandem rationes perpendentes, Nobilibus ac Potentibus Zelandiæ D. D. Ordinibus, eum ad modum satisfacturos esse, quemadmodum pro re natâ juxta Unionem ac Regiminis ordinem inter Socios exigeretur.

Quandoquidem autem Nobiles ac Potentes Zelandiæ D. D. Ordines in eâ semper fuerant sententiâ, nullum Pacis Tractatum separatim à Gallis cum Hispanis initum iri, saltem non antequam Nobil. ac Potentes D. D. Ordines plenè edocti essent, Gallos in Tractatione Sua, cum Hispanis instituta, conficienda rejicere: quod si autem separatim cum Hispanis agi necesse foret, Gallis, quantum fieri posset, satisfactum iri; quum vero eorum quidquam præstitum foret, ut reliquarum Provinciarum D. D. Ordines serio rogarentur, quò satisfactionis Galliar. Regi præstandæ ratio haberetur & sine ullâ morâ de eâdem ageretur, decreverunt, ac declararunt, Se Tractatibus cum Rege Galliar. initis inhærere, atque una cum reliquis Vnionis Membris *Fœdus Securitatis*, usquedum summæ Partes de reliquis Punctis, quæ inter illas necdum decisa erant, convenissent, executioni mandare velle.

Nobiles ac Potentes D. D. Ordines Pacis Tractatum cum confirmassent ac promulgassent, at verò ignes triumphales non incendissent, (quos neque Magistratus Leydenensis incendit) opus illud omni ex parte confectum fuit.

Quos autem Amicos & Socios Hispaniar. Rex Tractatui includi jussit, ex præcedentibus Actis; Quosnam vero Præpotent. D. D. Ordines Gener. à Sua Parte eodem comprehenderunt, è vicesimo & septimo Pacis Tractatus Articulo liquet: cui etiam postmodum, Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. id petentibus, inclusi fuerunt, Princeps Elector Brandenburgicus, Comites Benthemensis & Teklenburgensis, quin etiam Princeps Johannes Anhaltinus Serbestinus. Similiter quoque Comes Oldenburgensis delegatione quâdam apud Præpotent. D. D. Ordines Gener. ad id operam dedit, ut Pacis Tractatu comprehenderetur; quemadmodum etiam à multis retrò Annis Neutralitatis Acta à Præpotent. D. D.

Ordinibus General. sollicitè petiit; quum è longinquo prævideret, palam fore Se inde ab Anno 1612. à S. Cæsareâ Majestate vectigal, mercibus per Vesarim pervehendis imperandum, precibus petiisse atque impetrasse; utque petitio S. Cæsareæ Majestati grata foret, libello Suo supplici disertis verbis inferuisse; *Se se vectigal hoc mercedis loco petere, quod Avus Suus quibusdam è Fœderatis Belgii Provinciis olim bellum intulerat, Se quoque eadem Avi Sui vestigia premere velle: Adhæc, vectigal hocce Fœderati Belgii Provinciarum Incolas Subditosque, ut qui omnium maximè merces suas per Vesarim pervehunt, omnium maximè male habiturum esse: notissimum quinetiam esse quantoperè in Fœderato Belgio S. Romani imperii Subditis (quod tamen falsissimum) nova vectigalia aut alia quæcumque onera imperari (hisce verbis utebatur) soleant.*

Quamdiu autem Præpotentes D. D. Ordines Gener. de eâ re certi non erant, cum omnibus Societatem sinceram ac Neutralitatem colere atque exercere non dubitârunt; insuper quoque Eum Tractatibus, quos Præpotent. D. D. Ordines Gener. cum Rege Daniæ Anno 1645. iniverant, comprehenderunt. At verò cum deinceps eorum, quæ supradicta sunt, Authentica atque à S. Cæsareæ Majestatis Regestorum præfecto subsignata supradicti libelli supplicis ac rationum, quas ad vectigal impetrandum atque imperandum allegaverat, exemplaria Præpot. D. D. Ordinibus Gen. demonstrarentur, ut Pacis Tractatui similiter includeretur Præpotent. D. D. Ordines Gener. ipsi denegârunt; insuper etiam ut vectigalis ejusdem imperandi petitio re ipsa impediretur, & quantum fieri posset, obviam iretur, decreverunt. Hæc decimo & quarto die Julii constituta cum essent, per D. Agentem Verburg, Comitum Oldenburgensis Ministro, D. Licentiatum Hilsbergio, decimo & sexto die ejusdem Mensis, loco Ejusdem in Pacis Tractatu inclusionis petitiæ, indicata fuerunt: Nobiles ac Potentes Hollandiæ D. D. Ordines juxta Decreta, decimo & quarto, & decimo & quinto die Julii constituta, in ea erant sententia, Comitum Oldenburgensem per literas certiore reddi oportere, per impediretur & obviam iretur (quæ verba in Decretis usurpantur) *actualement oppositionem* intelligi. Quò supradictus Comes, quid Præpotent. D. D. Ordines Gener. hac de re sentirent, & quo animo vectigalis Ejusdem imperandi petitionem odio, duntaxat quo in Fœderati Belgii Provincias fertur, simul etiam quo Commercia, præcipuè à Fœderati Belgii Provinciarum Incolis Subditisque instituta, excindere studebat, institutam acciperent, pernoscere posset.

Quum maximè absurdum foret, Negotium, de quo sub judice lis est, à throno *justitiæ* (prout Civitatum Collegium Osnabrugis in protestatione Suâ adversus vectigalis illius petitionis intentionem inferebat) ad Pacis Instrumentum deferri, atque eidem fraudulenter inferi: atque Comitum, cui diuturnum hoc bellum nihil quidquam mali apportaverat, ad miseram duntaxat atque afflictam Germaniam exhauriendam tanto ac tam pretioso beneficio affici: Comitum hunc, omnibus belli tempore imperatis vectigalibus, aliisque oneribus cessantibus, novo atq; ante id tempus inaudito vectigali imperando donari: Tot ac tam insignes S. Romani Imperii Ordines, quò tam exoptatam Pacem consequantur, haud exiguas Regionum Suarum partes tradere, hunc verò Comitum, qui Neutralitate semper fruitus fuit, universas Navigationes ac Commercia, prout à Præpotentium D. D. Ordinum Gen. Germaniæ aliorumque Regum finitumorum subditis atque

Incolis per Vefarim instituuntur atque exercentur, in potestatem Suam redigere.

Ac denique ipse Pacis Tractatus inferitur, prout trigesimo die Januarii subfignatus, decimo & octavo die April. in Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium confirmatus, decimo quinto Maji cominutatus, decimo & nono ejusdem Mensis promulgatus, & decimo die Julii supplicationibus atque gratiarum actionibus celebratus, ac Deo Opt. Max. dicatus fuit, qui ut gratum semper & commendatum habere dignetur, omnes uno ore precamur. *Amen.*

Exemplar Pacis Tractatus inter Sereniss. ac Potentiss. Principem, Philippum IV. Hispaniar. Regem, &c. ab una, & Fæderati Belgii Præpotentes D. D. Ordines Generales, ab altera Parte, trigesimo die Januarii 1648. initi.

IN Nomine Omnipotentis Dei, atque ad Ejusdem gloriam: Notum sit omnibus, quod post tam diuturna tamque cruenta bella, quibus tot Annos populi, subditi, Regiones ac Status, Regis Hispaniar. & Præpotentium D. D. Ordinum Gen. imperio obtemperantes, oppressi atque infestati fuerunt, summediæ Rex & Præpotent. D. D. Ordines Gen. intima misericordia impulsæ, omniumque calamitatum finem facere, simul etiam deplorandis malis, periculis atque incommodis, quæ ejusdem belli continuatio apportare, atque ad alios Status, Regiones ac Maria extendere posset, terminos figere, ejusdemque effecta noxia in bonam, firmam ac sinceram Pacem, Ejusdemque effecta quietis firmissima in subditorum, Incolarum, qui Eorum imperio obtemperant, solatium, & damnorum, quæ ante hac perpassi fuerunt, reparationem, in communem non solum Belgii Provinciarum, verum etiam totius Christiani Orbis incolumitatem, commutare desiderantes; quin etiam omnes alios Principes, ut sese similiter, quod ejusmodi mala, quæ diuturnum hoc bellum omnibus infixit, averterentur, adduci permitterent, unice rogantes, ad finem hunc tam exoptatum consequendum summediæ Dominus Philippus IV. Rex Hispaniar. & Præpotent. D. D. Ordines Gener. deputarunt ac delegarunt, nimirum Rex Hispaniarum Dominum Gasparum de Bracamontio & Gusmania, Comitem Penerandæ, Dominum Aldefæ Secæ Fronteræ, Equitem Ordinis Alcantarenfis, perpetuum Administratorem imperii Daymiensis Ordinis Calatravæ, Nobilem Majestatis Suæ Cameræ custodem, Extraordinarium Ejusdem in Germania Legatum, D. D. Plenipotentiariorum ad Pacem communem ordine primum, &c. Dominum Anthonium Brun, Equitem Majestatis Suæ in omnibus consiliis atque in rebus, Belgii Provincias spectantibus, Consiliarium, Ejusdem ad Pacis Tractationem, Monasterii institutam, Plenipotentiarios: Præpotent. autem D. D. Ordines Gener. Dominos D. Bartolium à Gent, Loenii & Meynersvici Dominum, &c. Bommeliæ, Bommeliensis ac Tiletensis insulæ aggerum Præfectum, in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine locoque Nobilium atque equestris Ordinis Gelriæ Deputatum, D. Johannem Mathenesium, Dominum in Mathenesse, Riviere, Opmeer, Sou-

„ teveen, &c. in concilio Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Nomine locoque
 „ Nobilium atque Equestris Ordinis Hollandiæ Deputatum, Schielandiæ Consi-
 „ liarium, D. Adrianum Pauw, Equitem, Dominum in Hogersmilde, &c. Consi-
 „ liarium, Præsidentem & Camera Computationis Hollandiæ & West-Frisiæ Præ-
 „ fectum; atque in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine locoque
 „ ejusdem Provinciæ Deputatum, D. Johannem Knuytium, Equitem, utriusque
 „ Vosmariæ Dominum, primum atque Nobilium ac Equestrem ordinem Zelandiæ
 „ repræsidentem, Celsiss. Arausionensium Principis Consiliariorum primum, in
 „ Concilio Præpotentium D. D. Ordinum Generalium Ordinarium Deputatum,
 „ D. Godartium à Reede, Dominum in Nederhorst, Vredelant, Cortehoef, Over-
 „ meer, Hostwaart, &c. Nobilium atque Equestris Ordinis Ultrajecti Præsiden-
 „ tem, Eorumque Nomine ac loco ad Concilium Præpotent. D. D. Ordinum De-
 „ putatum, D. Franciscum Doniam, Toparcham in Hinnema & Heitsum, &c. in
 „ Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Frisiæ Deputatum, D. Gulielmum
 „ Ripperdam, Dominum in Hengelo, Boxbergen, Boculo, Ruffenborg, &c. in
 „ Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine locoque Nobilium atque
 „ Equestris ordinis Trans-Yfulaniæ Deputatum, D. Adrianum Clantium, Domi-
 „ num in Stedum, Nittersum, &c. in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener.
 „ Nomine locoque Civitatis Groningensium Omlandiæque Ordinarium Deputa-
 „ tum, omnes Extraordinarios in Germaniam Legatos, & Præpotent. D. D. Ordi-
 „ num Gen. ad communis Pacis Tractationem Plenipotentarios, sufficiente omnes
 „ Auctoritate, cujus exemplar sequentibus inseretur, instructos. Qui, postquam
 „ Monasterii, ad communis Pacis Tractationem communi consensu delecti, con-
 „ venissent, vi literarum Suarum auctoritatis, Nomine locoque Hispaniar. Regis,
 „ & Fœderati Belgii Præpotent. D. D. Ordinum Gener. in sequentes Articulos
 „ convenerunt.

„ 1. Imprimis Rex Hispaniarum declarat atque agnoscit Unitarum Belgii Pro-
 „ vinciarum Præpotentes Dominos D. Ordines Generales, Eorumque Provincias,
 „ Regiones, Ditiones atque Oppida libera, nullique nisi summemoris Præpoten-
 „ tibus D. D. Ordinibus Gener. subjecta esse; in quos Præpotentes Dominos D.
 „ Ordines Gener. Eorumve Provincias, Regiones, Ditiones Oppidaque, summe-
 „ memoratus Rex neque præsentem, neque futuro tempore, sive pro Se Ipso, sive pro
 „ Successoribus Suis Regibus quidquam prætetendat; proindeque contentus cum
 „ summedictis Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus ea conditione & quali-
 „ tate agere, inire ac confirmare, quem ad modum per præsentem cum iisdem se-
 „ cundum sequentes Articulos Pacem firmam & perpetuam agit, inire ac con-
 „ firmat.

„ 2. Quod nimirum Pax illa bona, firma ac perpetua sit futura; quapropter
 „ etiam hostilitatis actu, quocumque tandem Nomine veniat, inter Regem Hispa-
 „ niarum, & Præpotentes Dominos D. Ordines Gener. terra-marique, in omnibus
 „ Partibus utriusque Regnis, Provinciis, Regionibus, Insulis, Ditionibus, absque
 „ ullo locorum discrimine, atque inter Partibus utriusque Subditos Incolasque cu-
 „ juscunque tandem Status ac conditionis fuerint, prorsus abstinendum erit.

„ 3. Pars utraque reipsa Ditiones, Oppida, Regiones, loca munita ac Dominia
 „ omnia

omnia, & singula Sibi propria habebit ac possidebit, quæcunque hoc tempore,,
 tenet ac possidet; Sic tamen ut in Eorundem possessione, sive directè, sive indi-
 rectè, neutiquam turbetur, nullave molestia afficiatur, quocunque tandem No-
 mine seu prætextu illud fiat: Sub quibus similiter, vici, pagi, municipia, ager
 patens, omnesque vicinæ quæ ad supradicta loca pertinent, comprehenduntur:
 proindeque universus Sylvæ-Ducensis Majoratus, cum omnibus Suis Dominiis,
 Oppidis, Castellis, vicis, pagis, municipiis, viciniis, agroque patente, ab Eadem
 Urbe & Majoratu dependentibus; nec non universus Marchionatus Bergozo-
 manus, Baronatus Bredanus; Oppidum Trajectum ad Mosam, Ejusque Terri-
 torium universum; Comitatus Vroenhoviensis; Urbs Graviensis, Ditioque
 Cuyckiensis; Hulstum Ejusdemque Præfectura; Ambachta Axeliensis, ab Australi
 & Septentrionali Geulæ parte sita: omnia denique Fortalitia & loca munita, quæ
 summediæ Præpotentes Domini, D. Ordines Gener. hoc tempore in Ditione
 Waasensi, quæque Oppida ac Fortalitia in Brabantia, Flandria, aliisque in locis
 tenent, Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. propria sunt futura, in omnibus Suis
 Privilegiis, jure atque Imperio supremo, tam Politico quam Ecclesiastico; quem
 ad modum Fœderatas Suas Provincias tenent ac possident.

4. Præpotentium D. D. Ordinum Gener. uti etiam Regis Hispaniarum In-
 colæ Subditique optimam familiaritatem, Amicitiam ac Societatem mutuam col-
 lent, eamque sine ulla offensionum damnorumque antehac illatorum vel accep-
 torum recordatione seu commemoratione sincero inter se animo conservabunt.
 Liberum quinetiam Partis utriusque Incolis Subditisque erit, in Regnis, Pro-
 vinciis, Insulis, locisque omnibus Partis utriusque tutò commorari, ibidemque
 Negotia & Commercia Sua omni cum Securitate terra marique exercere.

5. Navigationes & Commercia in utraque India, tum Orientali tum Occi-
 dentali, juxta privilegia eum in finem concessa, vel in posterum concedenda, in-
 tegra cuique Parti reservabuntur; quorum Securitati præsens Tractatus Ejus-
 demque Ratihabitio ab utraque parte exhibenda & tradenda inserviet. Atque in
 præsentem Pacis Tractatum omnes Reges, Principes, Respublicæ ac Nationes,
 quibuscum Præpotentib. D. D. Ordinibus Gen. vel Indiæ utriusque, tum Orien-
 talis tum Occidentalis, Societati intra Privilegii Sui limites ac terminos Amicitia
 seu Fœdus quodcunque intercedit, adsciscuntur. Porrò etiam summediæ Rex
 Hispaniarum, atque Unitarum Belgii Provinciarum Præpotent. Domini D. Or-
 dines Gener. ejusmodi Dominia, Oppida, Castella, Fortalitia, eum ad modum
 propria retinebunt, atque ad Utramque Indiam tum Orient. tum Occident. in
 agrum Brasiliensem, atq; oras Asiæ, Africae & Americae maritimas Navigationes &
 Commercia cum omni securitate instituent, quemadmodum supradicta loca ab
 utraque Parte jam nunc retinentur ac possidentur, & Navigationes instituuntur
 Commerciaque exercentur. Ejusmodi autem locis, cujusmodi Portugalli ab
 Anno 1641. Præpotentibus D. D. Ordinibus Gen. sive vi, sive dolo eripuerunt,
 seu quæ summemorati Præpotentium D. D. Ordinum Generalium dehinc,
 Pacis Tractatu salvo, occupabunt atque expugnabunt, hoc Tractatu compre-
 hensis. Similiter quoque Indiæ utriusque tum Orientalis tum Occidentalis So-
 cietatis administratoribus ac Præfectis, superioribus atque inferioribus, mili-
 tibus,

„ tibus, navarchis, Sociisque navalibus, quorum opera utraque Societas hæcenus
 „ ufa fuit, siue in posterum alicubi utetur, ad omnia & singula Regis Hispaniarum
 „ Regna, Insulas, Ditiones ac Provincias, Navigationes non minore cum Securi-
 „ tate instituere, ibidemque commorari & Commercia Sua exercere, haud minus
 „ quam reliquis Præpot. D. D. Ordinum Gen. Incolis Subditisque licebit. In-
 „ super etiam conventum ac stipulatum est, ut Regis Hispaniarum Incolæ Sub-
 „ diti que Navigationes Suas ad Indiam Orientalem, absque ulla tamen exten-
 „ sione, eum ad modum continuent, quem ad modum hæcenus easdem conti-
 „ nuârunt, ibidemque Commercia Sua exercuerunt; ac vice versa, Præpotentium
 „ D. D. Ordinum Gen. Incolæ Subditi que omni Navigatione, ad loca Regi Hispaniarum
 „ in India Orient. subjecta, prorsus abstineant.

„ 6. Quantum autem ad Indias Occidentales attinet, Regnorum, Provinciarum
 „ ac Regionum, quæ Regis Hispaniensis & Præpotent. D. D. Ordinum Gener.
 „ imperio obtemperant, Incolæ Subditi que omnibus Commerciis ac Navigatio-
 „ nibus in portus & loca quæcumque, in quibus alterutra Pars Fortalitia, Tuguria
 „ (vulgò *Logien*) Castella aut alia quævis possidet, instituendis abstinebunt: nimi-
 „ rum, Regis Hispaniar. subditi atque Incolæ nullas Navigationes instituent, aut
 „ Commercia exercebunt in portibus locisque, quæ Præpotent. D. D. Ordines Gen.
 „ tenent, neque vicissim Præpotent. D. D. Ordinum Gener. subditi atque Incolæ
 „ in ea loca Navigationes instituent aut Commercia exercebunt, quæ Rex Hispaniar.
 „ possidet: sub locis autem illis, quæ Præpot. D. D. Ordines Gener. tenent,
 „ omnia illa comprehenduntur, quæ Portugalli inde ab Anno millesimo, sexcente-
 „ simo quadragesimo & primo, à Præpot. D. D. Ordinibus Gen. ceperunt, quin-
 „ etiam omnia alia loca, quamdiu Portugallorum imperio obtemperabunt, eâ lege,
 „ ne præcedens Articulus præsentis quidquam derogaturus sit.

„ 7. At vero quum non exiguum temporis spatium requiratur, antequam ii,
 „ qui extra supradictos limites Copiis militaribus navibusque instructi sunt, in itæ
 „ Pacis certiores reddi possint, quò ab omnibus hostilitatis actibus abstineant, con-
 „ ventum utrimque fuit, ut Pax intra præmemorati Privilegii, Societati Indiæ
 „ Orientalis Unitarum Belgii Provinciarum concessi, siue posthac concedendi, li-
 „ mites haud prius, quam Anno post Pacem conflatam, initium captura sit; Ac
 „ quantum ad limites Privilegii, Societati Indiæ Occidentalis à Præpotent. D. D.
 „ Ordinibus Gener. concessi, siue posthac concedendi, attinet, ut semestri, post-
 „ quam Pacis Tractatus in itus ac conclusus fuerit, initium habitura sit: Eâ lege
 „ tamen ac conditione, quod si supradicta Pax ab utraque Parte composita, pu-
 „ blico Nomine intra præmemoratos Indiæ utriusque limites prius annuncietur,
 „ omnibus ex illo tempore hostilitatis actibus abstinere necesse habituri sint; quod-
 „ si verò post Anni, ac semestris spatium intra supradictos privilegii, Societati In-
 „ diæ Orientalis & Occidentalis concessi, limites quidam hostilitatis actus com-
 „ missi fuerint, illatum damnum, omni morâ seposita, refarciatur ac repara-
 „ bitur.

„ 8. Summedicti Regis Hispaniar. & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Sub-
 „ diti atque Incolæ, in Partis alterutrius Regnis, Provinciis ac Regionibus Com-
 „ mercia exercentes, non majora vectigalia siue onera, quam ipsi Incolæ, exsolvere
 „ tene-

tenebuntur; adeò ut Unitarum Belgii Provinciarum Incolæ Subditique à vecti-
gali quodam, (quod vulgò *viginti par cento* vocant) vel ejusmodi, majori, mino-
ri, aut alio quocumque onere, quod Hispaniarum Rex Induciarum, in duodecim
Annos compositarum, tempore imperavit, sive posthac Unitarum Belgii Provin-
ciarum Incolis Subditisque, directe sive indirectè, præ cæteris Regni Sui Inco-
lis Subditisque imperare vellet, immunes plane existant, ac mansuri sint.

9. Summedictus Rex ac Præpotent. D. D. Ordines Gener. extra imperii Sui
limites nulla mercibus bonisque exportandis sive apportandis vectigalia aut onera
quæcumque imperata exigent.

10. Regis Hispaniar. ac Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Subditi atque In-
colæ utrimque antiquâ vectigalium onerumque libertate gaudebunt, cujusmodi
ante belli initium cum omni tranquillitate gavisi fuerunt.

11. Negotiatio, conversatio Commerciorumque exercitium inter utriusque
Partis Subditos neutiquam impediatur; quod si autem impedimenta quædam in
iis oborta fuerint, reipsa tollentur.

12. A primo quoque confirmatæ hujus Pacis die, Hispaniar. Rex curabit at-
que efficiet, ut vectigalia sive onera mercibus per *Rhenum & Mosam* devchendis,
quæ ante belli initium sub Unitarum Belgii Provinciarum districtu fuere, impe-
rata, imprimis autem illa remittantur; adeo ut neque in Civitate Antverpien-
sium neque etiam alibi Nomine locoque Regis Hispaniar. posthac imperanda
sint; Eâ lege tamen ac conditione, ut Zelandiæ D. D. Ordines à primo Pacis
confirmatæ die in se recepturi, Suoque ære exsolvaturi sint annuas illas versuras,
quæ ante Annum millesimum, quingentesimum & septuagesimum supradictis
vectigalibus imperatæ fuerunt, & quas earundem Proprietarii ante belli initium
possederunt ac receperunt; idem quoque reliquorum vectigalium, ante memo-
ratorum, Proprietarii facient.

13. Sal albus ac digestus, qui è Fœderati Belgii Provinciis in Regna Ditionef-
que Regis Hispan. apportabitur, ibidem recipietur atque admittetur; neque ma-
jora ei onera, quam Sali nigro atque indigesto, imperabuntur. Similiter quoque
Sal, qui è Regis Hispaniar. Regionibus in Fœderati Belgii Provincias apporta-
tur, recipietur ac divendetur; neque majora ei onera, quam Fœderati Belgii In-
colarum Sali, imperabuntur.

14. Scaldensis Fluvius, uti etiam Canales *Sassæ, Swyndæ* aliaque Ostia mari-
tima hisce respondentia, à parte Præpotentium D. D. Ordinum Gener. occlusa
tenebuntur.

15. Navibus mercibusque per portus Flandriæ apportandis, sive exportandis,
omnia ejusmodi vectigalia atque onera ab Hispaniar. Rege imperabuntur, cu-
jusmodi navibus mercibusque per Scaldensem Fluvium aliosque Canales, quo-
rum præcedenti Articulo mentio facta fuit, apportandis sive exportandis impe-
rantur. De imperandorum autem onerum æqualitate postmodum inter utram-
que Partem convenietur.

16. Civitates Hanzeaticæ, una cum omnibus earundem civibus, Incolis ac
Regionibus, respectu Navigationis Commerciorumque in Hispaniâ, atque ejus-
dem Regni Statibus ac Regionibus, omnibus iisdem juribus, Privilegiis atque

„ immunitatibus gaudebunt, quæ præfenti Pacis Tractatu Unitarum Belgii Pro-
 „ vinciarum Incolis Subditisque concessæ fuerunt, ac vicissim Unitarum Belgii
 „ Provinciarum Incolæ Subditique omnibus iisdem juribus, privilegiis atque im-
 „ munitatibus fruuntur, tam respectu Consulium in præcipuis seu Mari aditis Hi-
 „ spaniæ Civitatibus, atque etiam alibi, ubi opus fuerit, creationis, quam Mer-
 „ catorum, nautarum, Sociorumque navalium respectu; & quemadmodum supra-
 „ memoratæ Civitates Hanzeaticæ omnes earumque singulæ antehac impetrârunt
 „ atque effectum dederunt, aut postmodum in Navigationis, Commerciorum,
 „ Mercatorum ac Commissariorum, omniumque eo pertinentium Securitatem,
 „ commodum ac conservationem impetrabunt atque executioni mandabunt.

„ 17. Unitarum Belgii Provinciarum Incolæ Subditique eadem libertate ac Se-
 „ curitate in summedicti Regis Hispaniarum Regnis & Regionibus gaudebunt,
 „ quæ Regis Magnæ Britanniæ Subditis atque Incolis novissimo Tractatu, & secre-
 „ tis quibusdam cum Comite-Stabili Castiliæ initis Articulis, data concessaque fuit.

„ 18. Summedicta Majestas Sua commoda honestaque loca sepulturæ eorum,
 „ qui à Parte Præpotent. D. D. Ordinum Gener. in Regnis atque imperiis summe-
 „ dicti Regis, vitam cum morte commutârunt, assignari ac præparari quam pri-
 „ mum curabit.

„ 19. Regis Hispaniarum Subditi atque Incolæ, ubi in Præpotent. D. D. Or-
 „ dinum Gener. Provincias Ditionesque pervenerint, respectu Publici Religionis
 „ exercitii modeste sese gerent, neque ullum scandalum sive verbis, sive factis,
 „ præbebunt atque à convitiis abstinebunt: idem quoque Præpotentium D. D.
 „ Ordinum Gener. subditi, Majestatis Sux Catholicæ Regiones intrantes, obser-
 „ vabunt.

„ 20. Mercatores, Nautæ, Naucleri, vadorum Exploratores Sociique Navales,
 „ Eorumve bona mercesque ipsis propriæ, nullo modo, sive vi generalis aut spe-
 „ cialis alicujus mandati, sive bellica aut alia quacumque de causâ, ne quidem eo
 „ prætextu quod Regis Eiusdemque Regni conservationi ac propugnationi infer-
 „ vire queant, detinebuntur; Cui tamen eximuntur apprehensiones ac detentio-
 „ nes à justitiæ Administratoribus viis mediisq; ordinariis institutæ propter privata
 „ debita, Chirographa solidosque Contractus eorum, adversus quos apprehen-
 „ siones ac detentiones ejusmodi institutæ fuerint: in quibus omnibus quod justum
 „ & æquum est, juxta consuetum ordinem agetur ac decernetur.

„ 21. Utrisque judices nonnulli æquali numero ad modum Cameræ Bi-partitæ
 „ delegabuntur, qui in Belgii Provinciis commorabuntur, idque per vices, in locis
 „ nunc sub Regis Hispaniar. nunc sub Præpotent. D. D. Ordinum Gener. imperio
 „ dominioque sitis, prout mutuo consensu de eâ re convenietur: qui quidem ab
 „ utraque Parte constituti judices secundum Mandatum atque Instructionem ipsis
 „ tradendam, in quam etiam, idque juxta formulam utrimque decernendam ac
 „ confirmandam, jurare tenebuntur, in Belgii Incolarum Subditorumque acta,
 „ quinetiam vectigalium aliorumque onerum, ab alterutra Parte mercibus impe-
 „ randorum, exactiorem inquirent, eorumque omnium rationem habebunt.
 „ Quod si autem supradicti judices ab alterutra vel utraque Parte in vectigalibus
 „ oneribusve imperandis modum excedi compererint, excessum illum benignioris
 „ animi

animi moderamine conficient: Porrò etiam supradicti iudices de non-executio-
 ne Tractatus lites ac contentiones Eiusdemque violationes, si quæ subinde tam
 in Belgii Provinciis, quam in aliis longe distitis Regnis, Regionibus, Provinciis
 & Europæ Insulis obortæ fuerint, examini Suo subjicient, atque easdem, prout
 juxta Tractatum fieri oportebit, breviter ac dilucidè decident. Præmemorato-
 rum autem iudicum sententię per ordinarios justitiæ Directores ac Ministros loci
 illius, in quo violatio commissa fuerit, quandoque etiam adversus violatores ac
 transgressores ipsos, prout rei necessitas id exigere videbitur, executioni manda-
 buntur; neque supradictis ordinariis justitiæ Ministris deesse ullo modo licebit,
 quò minus sententias latas vel ipsi executioni mandent, vel, ut ab aliis man-
 dentur, & quod ex violatione Tractatus detrimentum fuerit illatum, sex Men-
 sium spatio, postquam ordinarii justitiæ Directores id rogati fuerunt, reparetur
 ac refarciatur, permittant.

22. Quodsi sententię quædam inter personas diversarum Partium, sive in
 Negotiis Civilibus sive Criminalibus, indicta causa latæ forent, adversus con-
 demnatos ipsos, Eorumve bona executioni neutiquam mandabuntur. Nullæ
 quinetiam Literæ Violentæ Repetitionis, seu Repressalia, nullæque Literæ Marcæ,
 ut vocant, nisi res antea cognitæ perspectæque fuerint, atque in Negotiis ejus-
 modi in quibus Cæsareis Legibus ac Statutis ejusmodi quid promissum, idque
 juxta ordinem in iis præscriptum, concedentur.

23. Alteri alterius Partis Portus, Sinus, Navium Stationes, &c. Navibus ac
 Militibus, quorum numerus suspicionem movere posset, absque venia illius, cu-
 jus imperio supradicti Portus, Sinus Naviumque Stationes, &c. subsunt, intrare
 atque in iisdem commorari neutiquam licebit, nisi tempestate acti, aut alia qua-
 cumque necessitate, ad Maris pericula evitanda, cogantur.

24. Quorum bona belli causa detenta ac publicata fuerint, ii ipsi eorumve
 hæredes, vel quibus id jus competit, iisdem bonis opibusque fruentur, eorum-
 que omnium possessionem propriâ suâ auctoritate ac vi præsentis Tractatus ca-
 pient, neque iudicum opem implorare necesse habebunt, non obstantibus qui-
 buscumque iudicis Provincialis possessionibus, Oppignorationibus, Donis, Con-
 tractibus, Conventibus & Transactionibus, aut quæcumque tandem renuncia-
 tiones præmemoratis Transactionibus, ad Proprietarios à Parte istorum bono-
 rum opumque excludendas, contineantur: Omnia quinetiam bona ac jura,
 quæ vi præsentis Tractatus Proprietariis, eorum hæredibus, vel quibus id jus
 competit, utrimque restituta fuere, aut deinceps restituenda sunt, iisdem bona
 ac jura illa vendere integrum erit, neque specialem ad id veniam petere sive im-
 petrare necesse habebunt. Ac proinde cum usurarum proprietate, quas iudex
 Provincialis venditorum bonorum loco constituit, quinetiam usuris ac præ-
 tentionibus, in Provinciale iudicem ipsis competentibus, propriis eorundem
 Dominis venditione vel alio quocumque modo, haud secus ac cum reliquis Suis
 bonis opibusque, agere licitum erit.

25. Quod similiter cedit in commodum hæredum Celsiss. Arausionensium,
 Principis, respectu jurum, quæ ipsis in *Salinas*, in Comitatu Burgundiæ sitas,
 competunt, quæ iisdem una cum silvis eodem pertinentibus, respectu eorum,
 quæ

» quæ à Majestate Sua neque empta, neque exsoluta fuisse deprehendentur, restituentur ac propria relinquuntur.

» 26. Quibus etiam comprehensa habebuntur bona juraque omnia, quæ in Comitibus Burgundiæ & Charolesiæ sita sunt; insuper etiam quæcumque juxta Tractatum nono die Aprilis Anno 1609. & septimo die Januarii 1610. initum, necdum restituta sunt, eâ omnia Proprietariis, hæredibus vel quibus jus eorum competit, utrinque optima fide quamprimum restituentur.

» 27. Hisce quoque deprehendentur bona juraque omnia, quæ post Induciarum, in duodecim Annos compositarum, expirationem, juxta Supremæ Mechliniensis Curiæ judicum sententiam in judicis Provincialis præjudicium, Comiti Johanni Nassaviæ adjudicata fuere, sive quocumque modo summedictus Comes eorundem possessionem consecutus fuit, quibuscumque tandem in locis, Regionibus ac Ditionibus, bona illa adjudicata sita sunt, & à quibuscumque tandem possidentur; quæ sententia vi præsentis Tractatus, haud secus ac si lata non esset, habebitur, omnisque possessio alia acquisita, ut supradictum fuit, derogabitur.

» 28. Ad Chastel-Belini autem causam, à Celsissimo Arausionensium Principe adversus Regis Catholici Procuratorem Generalem, coram Supremæ Mechliniensis Curiæ judicibus institutam, quod attinet, quum lis illa intra Anni spatium, postquam instituerunt, decisa non sit, quemadmodum decimo & quarto Induciarum, in duodecim Annos compositarum, Article promissum fuerat, conventum fuit, ut, simulac præsens hicce Tractatus conclusus confirmatusque fuerit, judex Provincialis Nomine locoque Majestatis Sux, aut cujuscumque tandem, omnia bona, quæ præmemorata lite petierat, à quocumque tandem & quocumque jure possideantur, traderet, quin etiam omnibus actionibus & prætensionibus, quæ supradicto judici Provinciali in præmemorata bona ullo modo competere possent, renuntium diceret, quod à Celsissimo Arausionensium Principe, Ejusdemve Hæredibus, posteris, vel quibus jus id competit, immediatè post præsentis Tractatus Conclusionem ac confirmationem, ac vi Ejusdem absque ulla judicum auxilii petitione, liberè securèque possideantur; eâ lege ac conditione, ut recepti redditus eorumque onera usque ad diem quo præsens Tractatus initus conclususque fuerit, judici Provinciali commodo cessura sint.

» 29. Quod si bona juraque restituenda quibusdam in locis ægre ac gravatim redderentur, eorundem locorum judices absque ullâ morâ restitui curabunt, atque Negotium illud quam fieri poterit brevissimo temporis spatio conficient, neque *non-exsoluta summa*, aut alio quocumque prætextu restitutionem differant.

» 30. Unitarum Belgii Provinciarum Incolis Subditisque in omnibus Regnis, Regionibus ac Locis, quæ Hispaniarum Regis imperio obtemperant, pro libitu suo de Advocatis, Procuratoribus, Scriptoribus Publicis, Sollicitatoribus atque Executoribus sibi prospicere licebit, quibus illud (si necessitas id exegerit, ipsique judices rogati fuerint) ab ordinariis judicibus imperabitur: eundem quoque ad modum Hispaniarum Regis Subditi Provincias ac Regiones, quæ Præpotent. D. D. Ordinum Gener. imperio obtemperant, intrantes, simili auxilio operaque gaudebunt.

» 31. Quod

31. Quod si alterutrius Partis iudex Provincialis publicata bona vendiderit, ii, ad quos bona illa vi præsentis Tractatus pertinent, nihil quidquam præter Summæ versuras, quæ semisses exæquabunt, exigent, quæ ipsis quotannis ab iis, qui supra memorata bona possident, diligenter exsolventur; cæteroquin venditos fundos appropriare integrum ipsis erit: adhæc loco venditorum bonorum, versurarum, sive ipsius Summæ quæ exsoluta erit, Nomine locoque iudicis Provincialis in Proprietariorum, eorumque hæredum, vel quibus eorundem jura Actionesque competunt, commodum Acta tradentur, quæ Ipsi Literarum Declaratarum loco, idque secundum præsentem Tractatum, futura sunt, una cum Assignationibus, ut vocant, annuæ exsolutionis, quæ à Quæstore quodam in iis Provinciis, in quibus bona illa vendita, aut versuræ Summæque exsolutæ fuerint, exsolventur, cujus similiter nomen Assignationibus inferetur; pretium autem juxta venditionem publico, sive alio quocumque modo legitimo institutam computabitur; ac prima versura annua, non nisi Anno post conclusum confirmatumque præsentem Tractatum, cedit atque exsolvetur.

32. Quod si verò supra dicta bona à iudicibus propter vera ac legitima debita eorum, quibus bona illa ante publicationem propria erant, vendita forent, Ipsi, vel hæredibus, vel quibus jus id competit, bona illa ad se recipere integrum erit, pretio intra Anni spatium, computatione facta à primo hujus Tractatus die, exsoluto; neque, temporis illius spatio elapso, ad id amplius admittentur: supra dictâ autem bonorum receptione atque redemptione institutâ, cum iisdem pro libitu & arbitrio suo agere licebit, neque specialem aliquam eâ de causâ veniam impetrare necesse habebunt.

33. Suprà memoratæ tamen receptiones in Oppidis neutiquam admittentur, idque propter maximas incommoditates ac damna, quæ Receptores ex mutationibus atque reparationibus, quas in supra dictis ædibus nonnunquam adhibuerunt, perciperent, cujus rei compositio nimium diuturna ac molesta foret.

34. Quantum autem ad aliorum bonorum venditorum, quorum redemptio permissa fuit, reparationes ac refectiones attinet, quod si repetantur, ordinarii iudices, re cognitâ perspectâque, quod æquum ac justum est, decernent, fundis nihilominus oppignoratis manentibus ob Summam, in quam pro reparationibus ac refectionibus utrimque convenietur; adversus supra dictos tamen Emptores detentionis jus, usquedum exsolverint, instituere nemini licebit.

35. Bona quæcumque silentio transmissa, Jura, Opes, Versuræ, Actiones, Credita, omniaque alia, quæ iudices Provinciales ante diem, quo præsens Tractatus conclusus ac confirmatus fuerit, plenè edocti non occuparunt, Proprietariis, hæredibus, aut quibus eorum Jura Actionesque competunt, cum omnibus Usufructibus, Versuris, Reditibus commodisque propria ac libera reliquentur: Illi quinetiam, qui bona ejusmodi silentio præterierunt, eorumvè hæredes, vel quibus eorundem Jura Actionesque competunt, eam ob causam à iudicibus Provincialibus nullâ molestiâ afficientur; Proprietarii verò, hæredes seu quibus jus id competit, unicuique in jure eorum respectu, utpote quæ ipsis propria sunt, præferentur.

36. Arbores, post diem illum, quo præsens Tractatus conclusus confirmatus-

- que fuerit, succisæ, quæq; eodem die in fundo jacuerunt; quinetiam quæ venditæ, sed eodem die necdum succisæ erant, Proprietariis, non obstante venditione, & absque ullâ pretii exsolutione, propriæ relinquentur.
37. Fructus, locationis pretium redditusque ditiorum, prædiorum, decimarum, piscinarum, ædium, versurarum aliorumque proventuum bonorum eorum, quæ vi Tractatus restitui debent, post diem illum, quo Tractatus conclusus confirmatusque fuerit, exsolvendi, Proprietariis, hæredibus, aut quibus eorundem Jura Actionesque competunt, pro universo Anno exsolventur.
38. Publicatorum seu annotatorum bonorum locationes institutæ (licet in multorum Annorum spatium contractæ sint) eo ipso Anno, quo præsens Tractatus conclusus confirmatusque fuerit, pro more in locis, in quibus bona illa sita sunt, recepto, expirabunt, Locationum autem pretium post diem illum, quo Tractatus confirmatus fuerit, exsolvendum, uti supra dictum fuit, Proprietariis exsolvetur: Eâ lege ac conditione, ut, si is, qui bonis illis utitur, fructibus istoc Anno proventuris sumptus quosdam impenderit, sumptus illi à Proprietariis, pro more recepto; sive æquitate Judicum loci istius, in quo bona illa sita sunt, bonis illis utenti restituendi sint.
39. Publicatorum seu annotatorum bonorum post Tractatus conclusionem institutæ venditiones, ut & illæ, quæ contra pactiones ac conventiones, cum nonnullis Civitatibus privatim initas, antè institutæ fuerunt, nullius prorsus valoris, quinimò ac si institutæ non fuissent, habebuntur.
40. In ædibus autem privatorum, quæ restitutæ fuerint, sive vi præsentis Tractatus restituendæ erunt, utrimque non plures milites locabuntur, neque majora, iisdem onera imperabuntur, quam in ædibus reliquorum Incolarum, qui ejusdem sunt conditionis, locantur, aut iisdem imperantur.
41. Nemo in mutando domicilio ab alterutra Parte directè vel indirectè impeditur, si onera, ei rei imperata, exsolverit; quod si verò impedimentum, aut mora quæcumque post Tractatus confirmationem injecta fuerit, extemplò tolleretur ac removebitur.
42. Quod si Fortalitia quædam, sive opera publica ab alterutra Parte, permisso atque Auctoritate Superiorum, exstructa ac confecta fuerint in iis locis, quæ vi præsentis Tractatus restitui debent, eorundem Domini in æstimatione, ab ordinariis istorum locorum ac jurisdictionum, quas ibi possederunt, iudicibus instituenda, nisi fortè Partes inter Se consentiant, acquiescere tenebuntur: Similiter quoq; Proprietariis bonorum illorum, quæ Fortalitiis, operibus publicis aut Cœnobiis ac Monasteriis exstruendis impensa atque adhibita fuere, satisfiet.
43. Quantum autem ad Templorum, Collegiorum aliorumque locorum Sacrorum, in Fœderati Belgii Provinciis sitorum, quæ quidem membra crant, atque à beneficiis ac muneribus Ecclesiasticis & Collegiis, quæ summè dicti Regis imperio obtemperant, dependebant, bona attinet, quæcumque ante Tractatus conclusionem non fuere vendita, Iphis restituentur, eaque omnia propriâ suâ Auctoritate, sine Justitiæ ope recipient, quò iisdem, absque ullo tamen dispositionis jure, uti supra dictum fuit, frui possint; Eorum verò, quæ ante supra dictum tempus vendita, aut à D. D. Ordinibus alicujus Provinciæ in exsolutionem

data fuere, annuæ versuræ, quæ semisses exæquabunt, à Provincia illa, quæ ven-
ditionem instituit, vel suprâ dicta bona in exsolutionem dedit, ipsis exsolventur,
debitæque Assignationes in securitatem ipsorum tradentur: Idem quoque à Parte
summè dicti Regis observabitur.

44. Quantum ad prætensiones, res causasque (vulgò *Interesse*) quæ Celsiss.
Arausionensium Principi respectu partium quarundam, quas non possidet, com-
petunt, attinet, de iisdem particulari quadam Tractatione, quò Celsitudini Sux
satisfiat, convenietur: quantum verò ad reliqua bona atque effectus, quos Cel-
sissimus Arausionensium Princeps è Præpotent. D. D. Ordinum Gener. privile-
gio ac concessione, in Balivatu Hulster-Ambachtano atque alibi possidet, quo-
rum confirmationem Præpotent. D. D. Ordines Gener. haud diu antè Eidem
concesserunt, omnia illa Celsiss. Arausionensium Principi, Ejusdem hæredibus
ac Successoribus, vel quibus id jus competit, propria relinquentur, neque quid-
quam in ea, vi quorumcumque tandem hujus Tractatus Articulorum, prætendi
poterit.

45. Quantum ad alia quædam puncta, de quibus seorsim extra præcedentem
Articulum duobus Scriptis, altero octavo die Januarii, altero vicesimo & septi-
mo Decembris, Anno Millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & septimo exa-
rato, actum atque utrimque conventum fuit, quæque subsignata fuerunt, atti-
net, Scripta illa, & quæcumque in iis continentur, secundum tenorem suum
conficiuntur, confirmabuntur atque executioni mandabuntur, haud secus ac si
omnia, eorumque singula præsentem Tractatui à verbo ad verbum inserta forent;
Non obstantibus quibuscumque hujus Tractatus clausulis contrariis, quibus
clausulis vis ac vigor derogabitur, quem ad modum per præsentem Articulum,
iisdem expressis verbis derogatur; quæque respectu utriusque illius Scripti, ac si
neutrum institutum fuisset, habebuntur, neque suprâ memoratarum clausularum
causa suprâ dictorum duorum Scriptorum, quorum alterum octavo die Januarii,
alterum vicesimo & septimo Decembris, Anno 1647. exaratum fuit, executio
ullo modo impiedietur, aut differetur.

46. Illi, quibus publicata bona restituenda erunt, ulla versuras, onera, im-
pensaque, speciatim bonis illis, antequam iisdem fruerentur, imperata, exsol-
vere neququam tenebuntur; quod si autem in jus vocentur, atque ab alterutra
Parte molestia aliqua afficiantur, tanquam absoluti dimittentur: ubi verò cogni-
tum perspectumque fuerit, omnia alicujus bona ab alterutra Parte publicata at-
que annotata fuisse, adèd ut nihil ei reliquum fuerit, unde debitorum suorum
versuras annuas, durante publicatione atque annotatione, exsolvere potuit, Ille
non solum realibus oneribus ac versuris, juxta Tractatum, verum etiam genera-
libus ac personalibus oneribus versurisque annuis exemptus erit.

47. Nihil quidquam pro bonis illis, quæ vendita sunt, aut de quibus conven-
tum fuit, ut vel primâ, vel secunda vice aggeribus cingerentur, præter nummos
illos, quorum exsolutioni possessores Contractibus, eum in finem initis confir-
matisque, sese obstrinxerunt, una cum erogatorum nummorum, si qui erogati
fuerint, versuris, semisses exæquantibus, uti dictum fuit suprâ, repetere cuiquam
licebit.

- „ 48. Sententiæ de bonis publicatis ac prætenſionibus inter Partes, quæ Judi-
 „ cem Legitimum cognoverunt, quæque legitimè coram Judice deſenſæ fuere,
 „ lata, rata firmæque habebuntur; neque etiam iis, qui cauſa ſua ceciderunt, ut
 „ eandem non niſi modo procedendi ordinario ſecundò defendant, permittetur.
- „ 49. Summè dictus Rex Hiſpanienſis cedit ac renunciat omnibus Redem-
 „ ptionis prætenſionibus, juribus aut aliis quibuſcumque prætenſionibus, quæ Ma-
 „ jeſtati Sux in Graviam, Ditionem Cuyckienſem, omniaque eò pertinentia, An-
 „ tiquum Brabantiā Baronatum, antehac Celſiſſimo Arauſionenſium Principi op-
 „ pignoratam, cujus pignoris redemptio in proprietatem commutata, atque in
 „ Celſiſſimi Arauſionenſium Principis *Mauritii*, glorioſiſſ. memoriæ, commodum,
 „ Menſe Decembri, Anno 1611. ullo modo competere poſſent, à Præpot. D. D. Or-
 „ dinibus General. tanquam Supremis Graviā Ditioniſque Cuyckienſis Dominis,
 „ juxta patentes eâ de re conceſſas literas, tradita fuit; Hujus autem converſionis
 „ ac ceſſionis vi Celſiſſimus Arauſionenſium Princeps, Ejuſdem hæredes & ſucceſ-
 „ ſores, aut quibus jus id competit, deinceps ſuprà dictam Graviam Ditionem-
 „ que Cuyckienſem atque ea omnia, quæ eodem pertinent, tanquam bonis pro-
 „ priis integrè fruuntur.
- „ 50. Inſuper etiam ſummè dictus Rex Hiſpanienſis renunciat ac tradit omnia
 „ & ſingula jura, ac prætenſiones ſive proprietatis ac ceſſionis, ſive alias quaſcum-
 „ que, quæ in urbem, Comitatum ac Dominium Lingæ, omniaque privilegia eo
 „ pertinentia, quinetiam urbem Dominiumq; Bevergardæ & Cloppenburgi, aliaſ-
 „ que prætenſiones in quemcumq; tandem Majeſtati Sux competere poſſent, quo
 „ ea omnia reiſa ac perpetuò Celſiſſimo Arauſionenſium Principi, Ejuſdem hære-
 „ dibus & ſucceſſoribus, aut quibus jus id competit, juxta literas Donationis Ca-
 „ roli Quinti, tertio die Martii, Anno 1546. ac deinceps conventiones inter Bura-
 „ num & Tecklenburgenſem Comites inſtitutas, quinto die Martii, Anno 1548.
 „ exaratas, ac denique juxta ceſſionem ſuper eo Negotio Menſe Novembri 1578.
 „ factam, quam ſummè dictus Rex, quantum quidem ad Ipſum attinebat, con-
 „ firmavit, ac per præſentem Tractatum confirmat, propria relinquuntur.
- „ 51. Summè dictus Rex & Præpotent. D. D. Ordines Gener. quiſque in locis ac
 „ Regionibus, quæ Imperio Suo obtemperant, militum Præfectis & Magiſtratibus
 „ mandabit, ut Politiā atque Juſtitiā adminiſtrationi in iis Civitatibus ac locis
 „ munitis, quæ vi præſentis Tractatus Proprietariis, quo iisdem fruuntur, reſti-
 „ tuenda erunt, operam dent.
- „ 52. Superior Gelriā Tractus cum loco aliquo ejuſdem momenti permutabi-
 „ tur; quod ſi autem de eo mutuò conveniri non poſſet, ad Cameram Bipartitam,
 „ quo intra ſex Menſium ſpatium poſt Tractatus hujusce confirmationem, Nego-
 „ tium illud componatur ac decidatur, remittetur.
- „ 53. Summè dictus Rex Hiſpanienſis Semetiſpum præſenti Tractatu devincit
 „ atque obligat, effecturum Se, ut S. Cæſarea Majeſtas, ſimiliter etiam univerſum
 „ Romanum Imperium Neutralitatem, quam vocant, ac mutuam Societatem cum
 „ Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus, quam hætenus inter Se conſervârunt,
 „ continuet: ad quam Neutralitatem ac mutuam Societatem continuandam & co-
 „ lendam Præpotent. D. D. Ordines Gener. Seſe viciffim obligant atque obſtrin-
 „ gunt.

gunt. Horum autem omnium S. Cæsareæ Majestatis confirmatio intra sex menses, S. verò Imperii intra Annum, post præsentis Tractatus conclusionem ac Rati-
 habitationem, tradetur.

54. Mobilia bona publicata, quinetiam reditus fructusque, ante præsentis Tra-
 ctatus confirmationem parati, non necessariò restituentur.

55. Actiones ac prætensiones in bona mobilia, à summè memorato Rege vel
 Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus, in privatorum Creditorum commo-
 dum ante Tractatus hujusce conclusionem remissæ, ab utrâq; Parte deletæ atque,
 extinctæ prorsus habebuntur.

56. Nulla autem ratio habebitur, aut computatio instituetur ejus temporis,
 quod durante bello, factò initio ab Anno Millesimo, quingentesimo, sexage-
 simo & septimo, ad præteritarum Induciarum, in duodecim Annos compo-
 sitarum, initium, ut & illius, quod post Induciarum expirationem ad præsentis
 Tractatus Ratihabitationem effluxit, quò alicui detrimento aut præjudicio cedere
 possit.

57. Quicumque, durante bello, in Neutralium Partium Regiones commigrâ-
 runt, Tractatus hujus effectu gaudebunt, atque, ubicumque libuerit, habitare,
 quinetiam in domicilium pristinum reverti, quò ibidem securè degere possint,
 si modò loci istius Leges observent, licebit; adeò ut habitationis ergò (quocum-
 que tandem loco eam habuerint) bona eorum publicari, aut ipsi eorundem usu
 privari neutiquam queant.

58. Nulla nova Fortalitia in Belgio ab alterutrâ Parte exstruentur, neque fossæ
 novæ effodientur, per quas alterutri Parti oblisti, aut quocumque modo occurri
 possit.

59. Domus Nassavicæ Domini, quinetiam Comes Johannes Albertus Sol-
 mensis, Gubernator Trajecti ad Mosam, nullo modo insectabuntur, neque Ipsi,
 Eorumvè bona, propter debita privata à Celsissimo Arausionensium Principe
 Gulielmo, ab Anno Millesimo, quingentesimo, sexagesimo & septimo usque ad
 obitum suum contracta, neque propter onera, quæ, durante illorum bonorum
 publicatione & annotatione, iisdem imperata fuere, ullâ molestiâ afficientur.

60. Quod si præsentis Tractatus violatiò quædam à privatis quibusdam, ci-
 tra summè dicti Regis seu Præpotent. D. D. Ordinum Gener. mandatum, com-
 missa fuerit, detrimentum illud ibidem loci, ubi transgressio facta fuit, si fortas-
 sis in loco illo, aut in quo domicilium suum habent, apprehendantur, refarcie-
 tur ac reparabitur, non tamen alibi aut ipsi, aut bona eorum, quocumque tan-
 dem modo id fiat, insectabuntur; neque eam ob causam ad arma devenire, seu
 Pacem dissolvere, at verò, (quod si Publica Justitia denegetur) per Repressalia
 Literasque Marcas, ut vocant, prospicere sibi licebit.

61. Exhæredationes ac dispositiones quæcumque, belli odio institutæ, nullius
 valoris, imò haud secus ac si institutæ non fuissent, habebuntur: Sub Exhæredatio-
 nibus autem, belli odio factis, ejusmodi quoque comprehenduntur, quæ propter
 ea, ex quibus bellum ortum duxit, aut quæ inde dependent, factæ fuerunt.

62. Summè dicti Regis Castiliensis & Præpot. D. D. Ordinum Gener. Subditi,
 cujuscumque tandem status ac conditionis fuerint, habiles censentur, qui sibi
 mutuò,

- » mutuo, sive vi Testamenti, sive absque Testamento, pro locorum statutis ac re-
 » cepto in iisdem more, succedere possint; quod si autem successiones quædam
 » eorum cuiuspiam antè obtigissent, eadem ipsis integræ conservabuntur, atque in
 » iisdem defendentur.
- » 63. Omnes bello capti, nullis eorum, qui extra Belgii Provincias, idque sub
 » aliis, quam Præpotent. D. D. Ordinum Gener. signis, militârunt, exceptis, ab
 » utrâque Parte, nullo redemptionis pretio exsoluto, relaxabuntur ac dimit-
 » tentur.
- » 64. Quantum autem exsolutionem eorum, quæ ex tributis, quæ ipso die, quo
 » Tractatus confirmabitur, respectu utriusque Partis Subditorum atque Incolarum
 » Eorumvè bonorum, exsolvenda restabunt, eam ii omnes, qui ab utrâque Parte
 » tributorum exacti atque exsolutioni præsumt, component ac conficient.
- » 65. Nullius quoque commodo vel incommodo, directè sive indirectè, ce-
 » dent, quæcumque, durante Tractatione, oretenus vel etiam Scriptis ab alteru-
 » trâ Parte proposita, aut allegata fuerunt; at verò tam summè dictus Rex, quam
 » Præpotent. D. D. Ordines Gener. & Provinciarum D. D. Ordines, quam omnes
 » reliqui Principes, Comites, Barones, Nobiles, Cives cæterique suprâ dictorum
 » Regnorum ac Regionum Incolæ, cujuscumque tandem status ac conditionis fue-
 » rint, juxta Tractatum Eiusdemque conclusionem jus suum integrum Sibi refer-
 » vabunt, nec quidquam ei derogabitur.
- » 66. Summè dicti Regis ac Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Incolæ Subditi-
 » que, decimi & quinti Induciarum, in duodecennium compositarum, quæ jam ex-
 » spirarunt, Articuli effectû, quinetiam effectû decimi Conventionis, septimo die
 » Januarii, Anno 1610. post easdem institutæ, Articuli reipsa fruentur, quatenus
 » durante suprâdictarum Induciarum tempore suprâ memoratus effectus ab alteru-
 » trâ Parte præstitus non fuit.
- » 67. Limites in Flandriâ & alibi eo modo, prout ad alterutrius Partis distri-
 » ctum pertinere existimabuntur, componentur; in quem finem instructiones ac
 » documenta, suprâ dictis limitibus postmodum discernendis inservientia, profe-
 » rentur atque exhibebuntur.
- » 68. Nomine locoque Regis Hispaniarum Fortalitia, prope Sluysam Flan-
 » driæ sita, nimirum, Propugnacula S. Iobi, S. Donatii, Stellæ (vulgò *de Sterre-
 » Schans*) S. Teresæ, S. Frederici, S. Isabellæ, S. Pauli & Turris (vulgò *Redoute*) Pa-
 » pemuts, mœnibus suis exuentur: à parte autem Præpot. D. D. Ordinum Gener.
 » sequentia, nempe duo illa Fortalitia in Insula Cadfandriensi sita, quorum nomina
 » sunt Orangie & Frederici, quinetiam duo in transitu, omniaque ad partem orien-
 » talem Fluvii Scaldensis sita (excepto Lilloo) & Fortalitium, Spinola nuncupa-
 » tum, ad Kieldrechtum sita, diruentur; de quâ mutuâ Fortalitiorum dirutione
 » inter utramque Partem, quò ejusdem æquivalentiam componant, convenietur.
- » 69. Omnia Regesta, tabulæ Publicæ, chartæ, archiva, quinetiam lites ac cauf-
 » sæ, quasdam è Fœderati Belgii Provinciis, Regionibus Sociis, urbibus aut mem-
 » bris, sive earundem privatos quosdam Incolas Subditosque concernentes, quæ
 » in Aulis, Cancellariis, Cameris Politicæ, Iustitiæ, Feudorum, Archivorumvè,
 » aut alibi uspiam Avienne, Mechliniæ, seu in aliis locis summè memorati Regis im-
 » perio

perio obtemperantibus exstant, fide, quæ est optima, iis tradentur, qui à Præpot. „
D. D. Ordinibus Gener. delegabuntur ac sufficiente ea omnia exigendi Auctori- „
tate munientur: idem quoque à parte Præpotent. D. D. Ordinum Gen. in Pro- „
vinciarum, urbium ac privatarum Civitatum, in quas summè dicta Majestas Sua „
imperium obtinet, commodum præstabitur. „

70. Jus aquaticum Sluysanorum Civitati, prout eidem competet, proprium „
relinquetur. „

71. Agger prope S. Donatii Fanum ad obstruendum Fluvium (vulgò *de Souve*) „
diruetur, ejusdemque loco Cataracta exstruetur; deque illius præsidio, uti ante „
de diruendis Fortalitiis dictum fuit, convenietur. „

72. Pacis hocce Tractatu ii omnes, quorum Nomina ante Ratihabitionum „
commutationem, sive tribus Mensibus post, ab alterutrâ Parte dabuntur, compre- „
hendentur; intra præmemoratum autem temporis spatium summedictus Rex „
eorum omnium Nomina exprimet, quos Majestas Sua eodem comprehendere „
volet. A Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. nominantur Nobiliss. atque Illustr. „
Landgravius Hassiæ & Casseliæ, una cum Ejusdem Statibus, Urbibus ac Regio- „
nibus, Comes Oost-Frisiæ, Emdanorum civitas, Comitatus ac Regio Oost-Fri- „
siæ, Civitates Hanzeaticæ, & speciatim Lubecensium, Bremensium & Hambur- „
gensium Civitates: Insuper Præpotent. D. D. Ordines Gener. ejusmodi nomi- „
nare, cujusmodi ipsis visum fuerit, integrum sibi reservant. „

73. Quantum autem ad prætensiones ac petitiones Comitum Flodrophensium, „
quò ipsi Domus Leuthensis, cum bonis eodem pertinentibus, quinetiam reliqua „
bona omnia ac municipia, quæ non longe inde dissita, Eidem propria, atque Ma- „
jestatis Sux Nomine locoque occupata ac detenta sunt, attinet, eorum omnium, „
simul etiam ipsius Domus, restitutio Comiti Flodrophensi data concessaque fuit; „
eâ lege tamen ac conditione, ut intra Tractatus hujus conclusionis Ejusdemque „
Ratihabitionis tempus, de præsidario milite ibidem locando, sive de Fortalitio- „
rum, quæ, postquam præmemoratum Castellum occupatum fuit, exstructa fue- „
re, dirutione à Majestate Sua decerneretur. „

74. Quantum ad ea, de quibus octavo die Januarii, Anno 1648. inter Regis „
Hispaniar. & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarios Legatos & Ple- „
nipotentarios actum ac conventum fuit, Dominum Rutgerum Huygens, No- „
mine uxoris Sux, Domine Annæ Margarete à Stralen, concernentia, attinet, „
omnia eandem vim ac vigorem obtinebunt, atque executioni mandabuntur, haud „
secus ac si præsentis Tractatui à verbo ad verbum inserta forent. „

75. Quò autem præsens Tractatus fidelius observaretur, summedictus Rex „
& Præpotent. D. D. Ordines Generales promittunt ac pollicentur, Sese auxilium „
operamque omnem ad id collaturos esse, ut viâ omnes ac maria ab invasionibus „
& deprædationibus perturbatorum, piratarum, prædas agentium, aut quorum- „
cumque tandem latronum, libera ac secunda reddantur; quodsi autem quisquam „
eos assequi atque apprehendere possit, ut severè graviterque puniantur, curatu- „
ros esse. „

76. Insuper etiam pollicentur fidemque dant, nihil se adversus Tractatum „
hunc commissuros, neque, ut directè sive indirectè quidquam committatur, „
per- „

” permiffuros, quodfi vero quidquam adverfus eundem commiffum foret, abfque
 ” ulla morâ reparaturos ac refarcituros effe. Ad ea autem omnia, quæ fupradicta
 ” fuerunt, fideliter obfervanda Semetipfos (quinetiam ipfa Majestas Sua Se & Suc-
 ” cefiores Suos) obligant atque obstringunt, utque tantò firmiter fe devinciant,
 ” Legibus, Statutis, cæterisque omnibus, obligationi præfenti adverfantibus, re-
 ” nunciant.

” 77. Præfens Tractatus à fupradicto Rege Hispanienfi & Præpotent. D. D.
 ” Ordinibus Gener. confirmabitur ac ratihabebitur, literæ Ratihabitionis, debitis
 ” formulis confcriptæ, intra duorum Menfium fpatium utrimque tradentur; quodfi
 ” autem fupradictæ Ratihabitionis literæ maturius exhiberentur, ex illo tempore
 ” omnes hoftilitatis actus inter utramque Partem, etiam ante præmemorati tempo-
 ” ris fpatii expirationem, ceffabunt; Eâ lege tamen ac conditione, ne poft Tra-
 ” ctatus Conclusionem ejufdemque fubfignationem hoftilitatis actus utrimque
 ” ullo modo ceffent, antequam Regis Hispanienfis Ratihabitione, debitis formulis
 ” confcripta, exhibita & cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Ratihabitione
 ” commutata fuerit.

” 78. Aded ut interea temporis res utrimque in eodem Statu, in quò ante Tra-
 ” ctatus hujufce Conclusionem fitæ comperientur, idque donec fupradicta Ratiha-
 ” bitio utrimque tradita ac commutata fuerit, manfuræ fint.

” 79. Præmemoratus Tractatus circumquaque locis folitis ftatim poft Ratiha-
 ” bitiones utrimque permutatas traditaque promulgabitur, atque exinde omnes
 ” hoftilitatis actus ceffabunt.

Exemplum literarum Auctoritatis Regis, Hispaniar. D. D. Ple-
 nipotentiaris datæ concessæque, tale est.

Philippus, Dei Gratiâ, Castilia, Legionis, Arragonia, utriusque Sicilia, Hierosolymo-
 rum, Portugallia, Navarra, Granata, Toleti, Valencia, Gallicia, Majorica, Minori-
 ca, Sevilla, Cerdena, Corduba, Correga, Murcia, Iæna, Algerbiorum, Algecira, Ga-
 didium, Insularum Canariarum, Orientalis & Occident. India, Insularum & Terrarum Ocea-
 ni firmarum, &c. Rex; Archi-Dux Austria, Dux Burgundia, Brabantia & Mediolani, Co-
 mes Habsburgi, Flandria, Tirolis & Barcelona, Dominus Biscaya, Molina, &c. Quando-
 quidem Belgii Provinciarum Incolarum Subditorumque Pacem & tranquillitatem, quò tam
 gravi tamque diuturno bello liberarentur, tantòque commodius Pax communis in Europâ,
 Christiani Orbis commodo, obtineri posset, promovere desideramus; Monasterio VVest-
 phalorum, ad conventum & fuprà memorata Pacis Tractationem, mutuo confensu delecto,
 vifum Nobis fuit Dominos quofdam delegare, qui pleniffimâ Auctoritate ac potestate muniti,
 fpeciatim autem cum liberarum Fæderati Belgii Provinciarum, Præpotent. D. D. Ordini-
 bus Gener. five Eorundem D. D. Legatis ac Plenipotentiariis, fpeciali eam in rem auctoritate
 inſtructis, Noſtro Nomine locoque præmemorato conventui intereffent. Nos itaque fingulari
 fidelitate, providâ animi circumſpectione, & in rebus gerendis experienciâ, quas fitas effe
 cognovimus in Dominis D. Gaſparo de Bracamontio & Guſmania, Comite Penderande, No-
 bili Camera Noſtra, Camera & juſtitia Noſtra Conſiliario, Extraordinario Noſtro in Ger-
 mania Legato; Fratrem Joſepho de Bargaigue, Archi-Epiſcopo Cameracenſi; Antonio
 Brun,

Brun, Consilii Nostri Sapremi Flandrici Consiliaris, insuper etiam summâ Eorundem benevolentia, quâ Nos Nostrasque res hæcenus prosequuti fuerunt, & singulari, quo in Pacem communem feruntur, zelo, majorem in modum freti, firmiterque Nobis persuadentes, Eos omnes simul, eorumque singulos, aliquibus necessario absentibus, maximam cum Christiani Orbis, tum Nostri commodi rationem habituros esse, Eos omnes Legatos ac Plenipotentarios Nostros constituimus, ac per præsentibus iis omnibus eorumque singulis, aliquibus necessario absentibus vel impeditis, potestatem plenissimam fecimus, liberarum Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. Eorumve D. D. Legatis ac Plenipotentariis, qui speciatiim ad id delegabuntur, ac sufficiente itidem auctoritate instruuntur, exponendi, atque ex iisdem percipiendi, quæcumque ad diuturnum cruentumque in Belgii Provinciis gestum bellum, quinetiam illa, quæ adversus Præpotent. D. D. Ordines Gener. in aliis longe disitis Regionibus ac Maribus ortum inde duxerunt, pacanda spectant: Insuper etiam cum liberarum Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. agendi, proponendi, transigendi, ineundi ac concludendi, bonum, firmum & inviolabilem quietis Tractatum sive Pacis sive Induciarum: Nostro ac Successorum Nostrorum Nomine locoque spondentes ac promittentes, Nos ea omnia, quæ à suprascriptis D. D. Legatis ac Plenipotentariis Nostris, sive omnibus, sive eorum singulis, reliquis eorum necessario absentibus aut impeditis, cum liberarum Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. Eorumve D. D. Legatis ac Plenipotentariis super præmemorato Tractatu acta, conventa conclusaque fuerint, rata, grata firmaque semper habituros, fideliter quoad tenorem suum observaturos, Eundemque Tractatum intra tempus, de quo utrimque convenietur, ratihabituos, ac juramento reliquisque solemnibus, quæ tali casu adhiberi consueverunt, confirmaturos esse. In cujus rei testimonium præsentibus hæc, à Nobis subscriptas, secreto Nostro Sigillo munitas, atque à supremo Regni Nostri Secretario, cujus nomen infra exprimitur, subsignatas, exarari curavimus. Dabantur Saragossa, septimo die Junii, Anno 1646. Nos Rex, Pedro Coloma, Regis sigillo, in Obelia rubrà, charta obtecta, expresso, obsignatum.

Exemplum literarum Auctoritatis, Præpotent. D. D. Ordinum Gener.

Plenipotentariis data concessaque, tale est.

VNitarum Belgii Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines Generales, Omnibus & singulis, quibus continget præsentibus legere audireve, salutem: Quandoquidem antehac semper Nos sincerè deditos fuisse comprobavimus, ut diuturno huic cruento bello, à multis retrò annis in Belgii Provinciis concitato, atque hæcenus continuato, quinetiam bellis ejusmodi, quæ in aliis longè disitis Regionibus Maribusque adversus Hostes Nostros inde originem traxerunt, finis imponeretur, atque Monasterio Westphalorum ad Tractationem super communi orbis Christiani Pace instituendâ constituto, visum Nobis fuit Dominos quosdam delegare, qui sufficiente auctoritate muniti suprascripto conventui ac Tractationi, ad præmemoratum cruentum, diuturnum funestumque bellum restinguendum, interfuturi essent: Idcirco Nos, pro summa illâ fidelitate, rerum gerendarum experientia, & singulari, qua Unitarum Belgii Provinciarum commodum promoveri student, diligentia, quas sitas esse cognovimus in Dominis D. Bartoltio à Gent, Loenii & Meynerfvici Domino, Bomme-

„ lix ac Bommeliensis & Tiletensis Insulæ aggerum Præfecto, è Membro Nobilium
 „ Gelriæ in Concilio Nostro Deputato; D. Johanne Mathenesio, Domino in Ma-
 „ thenesse, Riviere, Opmeer, Souteveen, &c. è Nobilium atque Equitum Ordine
 „ Hollandiæ ac West-Frisiæ Deputato, Schielandiæ Consiliario; D. Adriano Pauw,
 „ Equite, Domino in Heemstede, Hogersmilde, Rietwijck, Nieuwerkerck, &c.
 „ Consiliario, Præsidente & Camera Computationis Hollandiæ & West-Frisiæ
 „ Præfecto, atque in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine loco-
 „ que ejusdem Provinciæ Deputato; D. Johanne Knuytio, Equite Utriusque Vos-
 „ mariæ, Principis Consiliario primo, in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum
 „ Gener. Ordinario Deputato; D. Godartio à Reede, Domino in Nederhorst,
 „ Vredelant, Cortehoef, Overmeer, Hostwaart, &c. Nobilium atque Equitum
 „ Ordinis Ultrajecti Præsidente, Eorumque Nomine ac loco in Concilio Præpo-
 „ tent. D. D. Ordinum Gener. Deputato; D. Francisco Donia, Toparcha in
 „ Hinnema, & Heitsum, &c. in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Fri-
 „ siæ Deputato, D. Gulielmo Ripperda, Domino in Hengelo, Boxbergen, Bo-
 „ culo, Ruffenburg, &c. in Concilio Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Nomine
 „ locoque Nobilium atque Equitum ordinis Trans-Yfulaniæ Deputato; D. Adria-
 „ no Clantio, Domino in Stedum, Nittersum, &c. in Concilio Præpotent. D. D.
 „ Ordinum Gener. Nomine locoque Civitatis Groningensium Omlandiæque Or-
 „ dinario Deputato; Omnibus ac singulis in Concilio Nostro Deputatis, atque
 „ Extraordinariis in Germania Legatis, quibus omnibus vel saltem maximæ eorum
 „ Parti (si fortassis aliqui præ morbo aut alio quocumque impedimento Tractationi
 „ interesse non possent) omnimodam ac plenissimam potestatem, atque generale &
 „ speciale mandatum dedimus ac concessimus, Nomine locoque Nostro, Præpot.
 „ D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiariorum qualitate, in supradicta Monaste-
 „ riensium Civitate, ea omnia cognoscendi ac percipiendi, quæ Potentiss. ac Sere-
 „ niss. Principis Philippi Quarti Hispaniar. Regis D. D. Plenipotentiarium, ad tam
 „ diuturnum, cruentum funestumque bellum, in Fœderati Belgii Provinciis con-
 „ citatum, insuper etiam illa, quæ in aliis longe distitis Regionibus ac Maribus ad-
 „ versus Hostes Nostros inde ortum duxerunt, tollenda proponunt; adhæc cum
 „ præmemoratis summediæ Regis Plenipotentiarium agendi, conveniendi ac con-
 „ cludendi bonum, firmum atque inviolabilem Pacis Tractatum, prout supræme-
 „ morati Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentiarium maxima Unitarum
 „ Belgii Provinciarum, Earumque Incolarum, quinetiam Earundem Fœderatorum,
 „ atque eorum omnium, quorum interest, diuturnum hocce Funestumque bellum
 „ restingui, & saluti atque incolumitati cedere existimabunt. Insuper etiam fidem
 „ dedimus, quemadmodum per præsentis optimâ fide pollicemur, ad id Nos No-
 „ strosque Successores omnes ac singulos obligando, quæcumque à D. D. Plenipo-
 „ tentiarium Nostri ejus respectu acta, conventa ac conclusa fuerint, ea Nos semper
 „ grata, rata firmaque habituros, confirmaturos atque inviolabiliter observaturos,
 „ utque observentur curaturos, neque adversus Tractatum illum quidquam ullo
 „ modo commissuros, vel ut, directè sive indirectè, committatur permissuros esse.
 „ In cujus rei testimonium hisce subscribi, sigillo Nostro majore muniri, atque à
 „ Graphiario Nostro Subsignari curavimus. Dabantur in Concilio Nostro Hagæ-
 „ Com.

Com. vicesimo & secundo die Martii, Anno 1646. Subsignatum, Johannes à Reede. Pauloque infra, jussu ac mandato Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Signatum C. Musch, Sigillo Magno Præpotentium D. D. Ordinum Generalium, rubra cera impresso, atque è duplici rubro auroque mixto filo serico pendente.

In eorum verò omnium, quæ supradicta fuerunt, testimonium, Nos, Regis Hispaniar. & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Extraordinarii Legati & Plenipotentarii, vi literarum auctoritatis Nobis datæ concessæque, præsentis Tractatui subsignavimus eumque sigillis Nostri munivimus. Dabantur Monasterii Westphalorum, trigesimo die Januarii, Anno millesimo, sexcentesimo, quadragesimo & octavo. Subsignatum atque obsignatum erat.

Comes Penderande.

A. Brun.

Bartolteus à Gent.

Iohannes Mathenesius.

Adrianus Pauvy.

I. Knuytius.

G. à Reede.

Fr. Donia.

Guilielmus Ripperda.

Adrianus Clantius.

Exemplum Ratihabitionis Regis Hispaniar. tale est.

Philippus quartus, Dei gratia, Castiliæ, Legionis, Arragoniæ, utriusque Sicilia, Hierosolymæ, Portugalliæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valenciæ, Majoricæ, Minoricæ, Sevilix, Sardinix, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Jaënæ, Algarbæ, Algericæ, Gadium, Canariarum Insularum, Indiæ Orientalis & Occident. Insularum Firmæque Oceani Terræ, &c. Rex; Archi-Dux Austriæ; Dux Burgundiæ, Brabantix, Mediolani; Comes Habsburgi, Flandriæ, Theriæ, Barcinonæ; Domini Biscayæ, Molinæ, &c. Omnibus & singulis, quibus continget præsentis literas legere audireve, Salutem: Quandoquidem ad Belgii Provincias à tam diuturno bello liberandas, easque omnibus calamitatibus ac miseriis inde promanantibus eximendas, atque ad Pacem, incolumitatem & prosperitatem promovendas, quin etiam bella in longe dissitis Regionibus ac Maribus restinguenda, cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. sinceram firmamque Pacem inire jam dudum desideravimus, idque in solatium eorum, qui belli incommoda utrimque perpeffi fuerunt, Oppidumque Monasteriense ad conventum atque Tractationem instituendam communi consensu delectum fuit; Negotia ibidem tam prosperum eventum sortita fuere, ut Extraord. Nostri Legati ac Plenipotentarii, vi literarum Auctoritatis, à Nobis datæ concessæque, cum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Plenipotentariis Tractatum, sequentibus à verbo ad verbum insertum, inierint ac concluderint.

Tractatum autem illum exaratum atque præcedentibus insertum, postquam à D. D. Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis Nostri exhibitus Nobis atque in Concilio Nostro diligenti animi perpensionem atque examini subjectus fuisset,

„ set, Nostro ac Successorum Nostrorum, omnium ac singulorum, quinetiam Va-
 „ fallorum, Subditorum & Incolarum, Regnorum, Ditionum ac Dominiorum No-
 „ strorum, tam intra quam extra Europam, nullis exceptis, secundum omnes ejus-
 „ dem Partes ac Puncta universa & singula, ceu bonum firmum ac stabilem acce-
 „ ptavimus, approbavimus ac confirmavimus, eundemque per presentes accepta-
 „ mus, approbamus ac confirmamus, Nostro, Successorum Nostrorum, Regum,
 „ Principum atque hæredum Nomine loquere, fide, quæ est optima, promittentes
 „ ac Regio verbo spondentes, Eum Nos constanter atque inviolabiliter juxta teno-
 „ rem suum observaturos, atque, ut observetur, curaturos esse, haud secus ac si Ipsi
 „ de eo convenissemus, neque ullâ, quacumque tandem, ratione, sive directâ, sive
 „ indirectâ, contraventuros, neque, ut ab aliis contraveniatur, permissuros esse.
 „ Quod si autem ejus violatio quædam commissa foret, vel ullo modo committe-
 „ retur, damnum illud Nos, omni morâ sepositâ, reparaturos, quinetiam transgres-
 „ sores gravi supplicio affecturos, vel, ut afficiantur, curaturos esse, cum obstrictio-
 „ ne atque obligatione omnium ac singulorum Regnorum Nostrorum, Regio-
 „ num, Ditionum, ac reliquorum Nostrorum bonorum præsentium ac futuro-
 „ rum, quinetiam hæredum, Successorum posterorumque, omnium quoque
 „ Vassallorum, Subditorum, atque incolarum omnium Regnorum, Regionum
 „ ac Ditionum Nostrarum, nullis exceptis, quocumque tandem loco, sive ex-
 „ tra sive intra Europam eæ sitæ forent. Quo autem supradicta obligatio eo ma-
 „ gis confirmetur, Legibus, Statutis & reliquis omnibus, iis adversantibus, renun-
 „ ciamus. In eorum autem omnium, quæ supradicta sunt, testimonium, literas haf-
 „ ce propriâ Nostrâ manu subscriptas ac sigillo Nostro secreto munitas, insuper
 „ etiam à Regni Nostrî Secretario, cujus nomen paulo infra inseritur, subsignatas
 „ exarari jussimus. Dabantur . . . . .

„
 „ *Exemplum Ratihabitionis Præpotentium D. D. Ordinum*
 „ *Generalium, tale est.*

„ **V** Nitarum Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ordines Gener. Omnibus ac
 „ singulis, quibus continget præsentibus legere audireve, Salutem: Quandoqui-
 „ dem ad id semper operam dedimus, ut diuturnum, cruentum funestumque Bel-
 „ gii bellum usque in alias Regiones ac Maria extensum, ad Dei Opt. Max. Pacis au-
 „ ctoris, gloriam, ac tot miserorum hominum, qui belli incommoditates pertule-
 „ runt, consolationem, restingueretur, quinetiam Belgii Provinciæ incolumes exi-
 „ sterent, ac deinceps florent, Monasterio Westphalorum ad conventum atque
 „ ad Tractationem instituendam communi consensu delecto, tam prosperum
 „ tamque felicem eventum labori, ab Extraordinariis Nostris Legatis ac Plenipo-
 „ tentiariis, in Tractatione cum summedicti Regis Hispaniensis, Philippi quarti,
 „ Extraordinariis Legatis ac Plenipotentariis instituta, adhibito, Deus Opt. Max.
 „ largiri dignatus fuit, ut post varios conventus utrimque institutos, Pacis Tra-
 „ ctatum, præcedentibus à verbo ad verbum insertum, composuerint ac conclu-
 „ serint.

„ Tractatum autem illum exaratum atque præcedentibus insertum, postquam
 „ D. D.

D. D. Extraordinariis Legatis & Plenipotentariis Nostris exhibitus Nobis Præ-
 potent. D. D. Ordinibus Gener. atque in Concilio Nostro diligenti animi per-
 pensioni & examini subjectus fuisset, Nomine locoque Unitarum Belgii Provin-
 ciarum, Earumque Fœderatarum Regionum, Ditionum ac Civitatum, quinetiam
 Regionum, quæ Nostro imperio obtemperant, insuper etiam Vasallorum, sub-
 ditorum & Incolarum, tam intra quam extra Europam, nullis exceptis, secun-
 dum omnes ejusdem partes ac puncta universa & singula, ceu bonum, firmum ac
 stabilem acceptavimus, approbavimus, ac confirmavimus, eundemque per præ-
 sentes acceptamus, approbamus ac confirmamus; fide, quæ est optima, sponden-
 tes ac promittentes, Nos supradictum Tractatum constanter atque inviolabiliter
 juxta tenorem suum observaturos, atque ut observetur curaturos esse, haud secus
 ac si ipsi, publicâ auctoritate congregati, Eundem in Concilio Nostro iniissemus
 deq; eodem convenissemus; neque ulla quacumque tandem ratione, sive directâ,
 sive indirectâ, contraventuros, neq; ut ab aliis contraveniatur, permissuros esse;
 Quod si autem ejus violatio quædam commissa foret, vel ullo modo committere-
 tur, damnum illud Nos, omni morâ sepositâ, reparaturos, quinetiam transgresso-
 res gravi supplicio affecturos, vel, ut afficiantur, curaturos esse, cum obstric-
 tione, atque obligatione singularum Unitarum Belgii Provinciarum, Regionum Fœ-
 deratarum, Ditionum ac Civitatum, quinetiam omnium Vasallorum, Subditorum
 atque Incolarum, tam intra quam extra Europam, nullis exceptis; Quod autem
 supradicta obligatio eo magis confirmetur, Legibus, Statutis reliquisque omni-
 bus, iis adversantibus, renunciamus. In quorum omnium, quæ supradicta sunt,
 testimonium, literas hæc exarari curavimus, iisdemque subscripsimus, & Gra-
 pharii Nostri subsignatione sigillique Nostri appendice muniri jussimus, in Con-
 cilio Nostro Hagæ-Com. decimo & octavo die Aprilis, Anno Millesimo, sexcen-
 tesimo, quadragesimo & octavo. Subsignatum, Joh. Andreas, pauloque infra,
 jussu ac mandato Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Signatum, Cornelius
 Musch. Sigillo Magno Præpotent. D. D. Ordinum Gener. rubræ ceræ impresso,
 atque è duplici rubro auroque permixto filo serico pendente, & capsulæ, ex ar-
 gento confectæ, cui Leo, septem sagittas sinistrâ, ac gladium dextra manu tenens,
 insculptus erat.

In majorem quoque Patriæ Nostræ honorem ac gloriam, atque ad Pacis initæ
 confirmatæque Securitatem, primam Regis Hispaniar. propositionem & literas
 publicas ab Eiusdem Legato Ordinario sequente Anno exhibitas hisce omnibus
 inferere visum fuit. In quibus hoc sedulo notandum venit, quod literæ illæ pu-
 blicæ Linguâ Gallica, cum tamen omnes & singulas Hispanica proponere con-
 fuerat, exaratæ fuerant.

PRÆPOTENTES DOMINI,

ANno jam proximè elapso, eodemque Mense, Pax in hisce Provinciis inter Regem Hispa-
 niensem, Dominum Meum, atque inter Potentissimam hanc & longè Celeberrimam
 Rempublicam solenniter summoque omnium hominum gaudio & applausu conflata ac confir-
 mata fuit. Iam autem maturè satis me advenisse confido, quod annum, nec minus exoptatum
 illud gaudium vobiscum celebrem, meque ipsum coram tam ingenti & magnifico Ordinum con-

ventu sistam, ad memoriam illam suavem ac jucundam publici commodi mutua animorum omnium concordia recordandam. Illud autem ut effectum darem, omniaque, quantum in me esset, ad id conferrem, En Regis Hispaniensis, Domini Mei, voluntatis animique sinceri confirmationem jam nunc exhibeo; quod omnia & singula, seu quaecunque Ipsius Nomine locoque cum Celeberrima ac Potentissima hac Republica composita fuere, non tantum sincerè ac religiosè in omnibus Suis Regionibus, Ditionibus, Dominiisque observare Se ac conservare, verum etiam quo mediis queiscunque optimis atque honestissimis Consensum ac Societatem mutuan, atque adeò fraternam Amicitiam inter liberum utrumque Statum, atque imprimis in hisce Belgii Provinciis effectam reddere velle ostenderet; Quis Status utriusque incolumitas confirmabitur, atque ad Commercia, prater ceteras commoditates exinde orituras, quas ab optimis Sociis ac Fœderatis Affinibus expectari oportet, quam maximus in dies cumulus accedet. Eapropter igitur Majestati Suae Ordinarium quendam Legatum in hasce Provincias mittere Eundemque, prout apud reliquos sibi Fœderatos Status Liberos consuevit, Ordinarium constituere placuit. Ad quod profecto Majestas Sua, prater quas commemoravi rationes causasque, hac similiter impulsam fuit, nimirum gloria ac dignitate hujusce Reip. cui postrema hac Legati Hispaniensis Ordinarii commoratio Universum Pacis compositæ Negotium penitus consecutura esse videtur, & magnum insuper sigillum, ac confirmatio eorum futura, qua ab utraque Parte concessa, renunciata ac tradita fuerunt; quemadmodum Vos, Præpotentes Domini, pro solitâ Vestrà prudentia, ingeniique sagacitate judicare melius, quam ego declarare, poteritis. Hoc solum asserere Vobis possum, Majestatem Suam in universa hac Tractatione illud primò ac primario intendisse, quo Vobis omni ex Parte satisfaceret; quemadmodum etiam Partis utriusque Subditorum atque Incolarum Salus & tranquillitas; gloria insuper ac fama pergrata semper extitere, atque dehinc existent; quod omni ex Parte omnique loco & tempore ostendere conabitur.

Verum enimvero inter tot ac tam insignes ordine locoque Viros, ac longè digniores, Majestas Sua Me ad tantum munus Negotiumque promovere dignata fuit; quod equidem munus ceteris omnibus longissimè præferrem, Idque propter spem quam mihi propositam habeo, Me de voluntate ac favore Vestro aliquam saltem partem consecuturum esse; atque idcirco, uti quoque propter summum studium, curam ac diligentiam, à me in Negotio hocce præstitam, quam omnes & singuli cognitam satis perspectamque habent, Provinciam hujusmodi humeris meis impositam firmiter credo; eò quod Majestas Sua neutiquam dubitet, quin eandem curam, diligentiam ac sedulitatem in Pacis inita conservationem atque observationem adhibiturus sim, quam in ejusdem compositionem me adhibuisse cognovit. Cui profecto Majestatis Suae fiducia, quantum maximè potero, respondere, atque omnes meas actiones & Negotia, Vobis non minus Vestrisque Subditis, quam Majestati Suae grata, commoda atque utilia reddere, idque secundum Instructionis & voluntatis animique mei sinceri præscriptum, studebo. Quapropter etiam omnes & singulas meas petitiones & instantias in nullum finem alium intendam, præterquam in satisfactionem, conservationem atque observationem eorum omnium, qua inter Majestatem Suam atque inter Vos mutuo promissa, concessa ac tradita fuere: Meque insuper Ipsum tanquam instrumentum constituam, quod observationi & conservationi ejusmodi rerum quam maxime inservire poterit, qua summam totius Negotii, & Pacis tam legitima, tam honesta, tamque perpensa conservationem, atque utriusque commodum, salutem & incolumitatem complectuntur.

Quod si Vobis, Præpotentes Domini, quemadmodum Majestas Sua, Legatum quempiam
Ordi-

Ordinarium in Hispanias ad Regem, Dominum meum, mittere, Eiusdemque opera in eodem Negotio, quod ego hodierno die in Concilio hocce tam insigni tamque magnifico, Nomine locoque Majestatis Suae, suscipio, uti visum fuerit, illud profecto unicum ac promptissimum omnium difficultatum, transgressionum & violationum, quæ aliqua saltem ex Parte adversus Monasteriensem Pacis Tractatum dehinc suboriri poterunt, remedium existet. Ipse quin etiam Legatus, qui à Vobis illuc missus fuerit, Majestatis Suae voluntatis animique sinceri in omnium & singulorum, quæ utrinque composita ac concessa sunt, observatione & conservatione Verus ac Perpetuus Testis existere poterit; ab altera quoque Parte Majestas Sua majorem in modum gaudebit, eo quod tempus Ipsi opportunum datum fuerit, ejusmodi beneficia Vobis in Legato Vestro reddendi, Eundemque tam magnifice tamque liberaliter excipiendi, Ego prout à Vobis hoc tempore excipior: quibus omnibus respondere duntaxat occipio; sperans atque exoptans ejusmodi mihi tempus dari, quo mihi Vobis majores gratias agere, ac Majestati Suae, cui hæc omnia per literas quamprimum indicabo, Regium Suum animum benignum ac gratum ostendere liceat. Horum quoque omnium Serenissimum atque Illustriss. Archi-Ducem Leopoldum, cujus Nomine Summa Vos salute impertio, certiolem reddam; qui Vobis indicare atque asserere me iussit, Se optimam Vobiscum Amicitiam ac Societatem mutuam colere, atque in regimine & gubernatione, ad perpetuam nostri Incolumitatem, Majestatis Suae intentioni Sacra mediis quibuscunque poterit optimis succursurum atque opitulaturum esse.

Neque etiam dubito, quin Iustitie administrationem animique Vestri benignitatem (ubi opus fuerit) ad omnes & singulos Majestatis Suae Subditos atque Incolas, absque ullo personarum, locorumque discrimine extensuri sitis; Vobis promittens ac pollicens neminem è Vobis, Vestrisque Subditis, ad Nos tendentem, fore, qui, ubi advenerit, peregrinum Se atque alienum Hispanicis fuisse dicturus sit; quandoquidem Vobiscum Vestrisque Subditis benedictiones quas cuncte cælestes in nos expectare atque exorare cupimus: Omnesque Europa Principes ac Populi agnoscent, nulla dehinc inter Nos bella, nulla certamina, nulla denique praelia, nisi super fidelitate animique sinceritate, officiis ac beneficiis queiscunque dandis atque conferendis exoritura esse; quæ, quantum in Nobis utrisque erit, utrinque omni studio conferre annitemur, neque impofterum certabimus nisi super hoc uno, quamquam Pars concessa, composita ac promissa Suae optime servarit. Quod quidem felicem ac fortunatam, nec minus miram, propter egregium atque utilem conciliationis fructum, rerum commutationem apportabit, nec non commodiorem atque utiliolem multò, ac illa esse potest, quam Alchymista in met allorum transubstantiatione quarunt, ubi è ferro aurum Se elicere posse credunt: quam similitudinem huic rei summopere accommodatam esse duxi; eamque eò libentius adhibui, quod Veteres bellum ferreis, Pacem vero aureis assimilant seculis. Deus Optimus Max. faxit ut Nostra jam nunc secula perennia sint, quemadmodum pretiosum illud carumque metallum, utque insuper per radios suos reflexos, animum ac libidinem incendat, quo Pax altera cum utroque Rege componi ac constari possit: ad quam omne studium, curam, diligentiam, operam denique omnem Majestas Sua conferet, dummodo honesta ac legitima sit; quæ profecto honestas unicum remedium est, quo firma ac perpetua reddi poterit. Literæ autem, quas à Majestate Sua Vobis tradendas habeo, eadem illa, quæ Eiusdem Nomine locoque jam nunc proposui, affirmabunt. Qualitatem meam, quæ huc à Majestate Sua missus adveni, confirmabunt, ac denique fiduciam illam declarabunt, quam Vos, Præpotentes Domini, in me posthac positam habebitis, Me scilicet huc venisse, quo verbis quidem ab omni affectatione atque exornatione alienis, sinceritate vero ac fidelitate plenis, attamen re ipsa officium Meæque ipsum Vobis

atque omnibus & singulis Ordinibus, è quibus universum hoc florentissimum corpus consistit, ex intimo cordis mei affectu offerrem.

Exemplum Literarum Auctoritatis Regis Hispaniarum, quas
Legatus de Brun, in Præpotentium D. D. Ordinum
Gener. Concilio tradidit.

Amici & Fœderati Nostri summi,

Rerum Nostrarum necessitas, in quibus operâ atque auxilio Consilarii Nostri de Brun Monasterii hactenus usi fuimus, nonnihil Ipsum remorata fuit, quo minus maturè Legationis Suae munere, quod Ipsi ut apud Vos commoraretur mandavimus, fungi potuerit. At postquam semetipsum ex omnibus curis ac Negotiis expedivit, præcepimus ut iter Suum ad Vos quamprimum institueret; utque omnia, quacunque posset, ad satisfactionem Vestri conferret, majorem in modum commendavimus, quemadmodum in Tractatus Articulor. omnium observationem, & Societatis, Amicitia, & Consensus mutui Conservationem fieri jubemus. Denique iis Omnibus, quæ à Consiliario Nostro & Legato Ordinario hunc in finem proponuntur, acquiescentes, hoc unicum addemus, pergratum scil. Nobis futurum, si summedicto Legato Nostro in iis omnibus fidem plenissimam habueritis, quacunque Nomine Nostro Regio Vobis enarrabit; quemadmodum etiam neutiquam dubitamus quin omnem Ipsi honorem ac reverentiam, utpote Ministro Nostro, cui & Nos plenissimè confidimus, exhibituri sitis. Quod Facturos Vos, Amici & Fœderati Nostri Summi, persuasum Nobis habentes, Vos divina protectioni commendamus. Dabantur Madriti, decimo & tertio die Decembris, Anno 1648. Subsignatum erat, Amicus & Fœderatus Vester Summus, Philippus.

Pacis Tractatu trigesimo die Januarii concluso, paulò post, quarto scil. Februarii, D. D. Legati de Articulo quodam separato, *Commerciorum ac Navigationum libertatem* concernente, qui superioribus fuit insertus, convenerunt: at verò quoniam Articulus ille varios casus, è quibus Lites emergere possent, non continebat, plenius de iis postmodum convenire visum fuit. Quocirca supremi Senatus Maritimi à Parte Hispanorum Senator, D. de Corte, Bruxellis aliquoties Hagam-Com. delegatus fuit: ac denique Regis Hispaniar. Legatus & Præpotent. D. D. Ordinum Gener. Commissarii supradictum *Commerci ac Navigationis* Articulum privatum, Monasterii quarto die Februarii Anno 1648. initum, vicesimo & secundo die Januarii Anno 1650. Hagæ-Com. reviserunt, ac de eodem convenerunt.

Quandoquidem post Pacem inter Regem Hispaniensem & Præpotent. D. D. Ordines Gener. Monasterii initam confirmatamque contentiones nonnullæ, verum ac genuinum Articuli, quarto die Februarii Anno 1648. super *Navigatione & Commerciis*, eorumque Securitate ac libertate, separatim initi, sensum spectantes, oborta fuerunt, Idcirco summedicto Regi ac Præpot. D. D. Ord. Gen. visum fuit, præmemoratum Articulum privatum quodammodo explicare, quò omnes querelas instituendi ansa tolleretur, ad mutuum inter Eos consensum & Subditos Eorum, per sinceram ac fidelem præmemorati Pacis Tractatus, quoad omnes ejusdem Articulos, præcipuè autem quoad tantæ utilitatis ponderisque punctum obser-

observationem, colendum: Idcirco summedictus Rex Hispan. delegavit D. An-
 tonium Brun, Equitem, Consiliarium Regni Sui in supremo circa res Belgicas
 & Burgundicas Consilio, ad Pacis communis Tractatum Plenipotentiarium, &
 apud Præpotent. D. D. Ordines General. Legatum Ordinarium, & Præpotent.
 D. D. Ordines Gener. Dominos D. Rutgerum Huygens, Equitem; D. Francif-
 cum Banningium Cock, Equitem, Purmerlandiæ & Ipendamiæ Dominum, Ci-
 vitanis Amsterodamiensium Consulem, D. Cornelium Ripperse, Consulem Hor-
 næ West-Frisiorum; D. Jacobum Veth, Civitanis Medioburgensium Zelando-
 rum Syndicum & Consiliarium; D. Gisbertum ab Hoolck, Civitanis Ultrajecten-
 sium Ex-Consulem, D. Joachimum Andream, Equitem, nuper primarium Cu-
 riæ Frisicæ Consiliarium; D. Johannem Beeckium, Dominum in Doornick &
 Crytenborg, Civitanis Daventriensium Consulem; D. Adrianum Clantium, in
 Stedum & Nittersum, Toparcham, omnes in Concilio Præpotent. D. D. Ord-
 num Gener. Deputatos: Supradicti autem Domini D. Legatus & Commissarii,
 variis conventibus institutis, tandem Nomine locoque summedicti Regis &
 Præpotent. D. D. Ordinum Gener. præsentem Tractatum Articulis & conditio-
 nibus sequentibus inierunt ac concluderunt.

1. Unitarum Belgii Provinciarum Incolæ Subditique omni libertate ac securi-
 tate ad omnia Regna, Status ac Regiones, quæ Pace, amicitia aut Neutralitate
 cum Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. gaudent; omni libertate ac Securitate
 Navigationes instituent, atque in iisdem Commercia exercebunt.

2. Neque in præmemorata libertate per Regis Hispaniar. naves aut Subditis
 hostilitatis causâ, quæ postmodum inter summedictum Regem & Subditos, Re-
 gna, Regiones ac Status, aut eorum aliquos, qui Præpotent. D. D. Ordinibus
 Gener. amicitia vel Neutralitatis vinculo juncti erunt, oboriri posset, ullo modo
 perturbabuntur.

3. Id autem se quoque, respectu Gallia, ad omnigena mercium & comnea-
 tum genera, quæ illuc, antequam Galli adversus Hispanos bellum gererent, vehi
 consueverant, extendet.

4. Eâ lege tamen ac conditione, ne Unitarum Belgii Provinciarum In-
 colæ Subditique è Regis Hispaniarum Regionibus oriundas merces, quæ iis-
 dem contra Majestatem Suam Ejusque Statum inservire possent, illuc de-
 vehant.

5. Quantum autem ad alia Regna, Respub. ac Regiones Amicitia vel Neu-
 tralitate Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. junctas, licet adversus summedi-
 ctum Hispaniar. Regem bellum gererent, attinet, merces interdictæ sive expor-
 tari vetitæ ad easdem neutiquam devehentur: Cui ut tantò commodius præca-
 veretur, Præpotent. D. D. Ordines Gen. Edictis Publicis prohiberi atque inter-
 dici curabunt.

6. Quò autem orituris inde quæstionibus ac dissensionibus tantò facilius oc-
 curreretur, quoad mercium prohibitarum atque exportari vetitarum designatio-
 nem conventum fuit, ut eo Nomine comprehenderentur omnia arma ignita eo-
 rumque apparatus; qualia sunt, tormenta, bombardæ, mortaria, petarda,
 bombi, granata, faussia, circuli picati, tormentorum sustentacula, furcæ, baltea,
 pulvis

» pulvis tormentarius, restes ignariæ, sal nitrum & globi, insuper etiam sub No-
 » mine mercium prohibitarum atque exportari vetitarum contineri censeantur
 » omnia alia armorum genera, cujusmodi sunt, hastæ, gladii, galeæ, cassides, lo-
 » rica, hastæ securiculatæ, spicula, aliaque similia: Adhæc milites, equos, catapul-
 » tarum thecas, balteos & instructus omnigenos, ad belli usum factos, exportare
 » neutiquam licebit.

» 7. At verò ut omnis prorsus litis ac contentionis ansa tollèretur, conventum
 » fuit, ut sub Nomine mercium prohibitarum atque exportari vetitarum compre-
 » hendantur, frumentum, triticum, vel alia genera & legumina, sal, vinum, oleum,
 » nec quidquam quod nutriendæ ac sustentandæ vitæ ullo modo inservire posset,
 » verum una cum reliquis mercibus omnibus, Articulo præcedente non designa-
 » tis, libera erunt, atque ad ipsa hostium loca transvehere permissum erit; quibus
 » tamen urbes ac loca obsessa, circumsepta vel investita excipientur.

» 8. Quò autem impediatur ne suprascriptæ merces interdictæ atque exportari
 » vetitæ, juxta designationem proximè præcedentibus Articulis institutam, ad
 » summedicti Hispaniar. Regis hostes perverherentur, neve sub ejusmodi impedi-
 » menti prætextu Navigationum ac Commerciorum libertati ac securitati remora
 » injiceretur, conventum fuit, ut naves, quibus Fœderati Belgii Incolarum merces
 » impositæ sunt, in portum quempiam Regis Hispaniarum imperio obtempe-
 » rantem, appellentes, atque inde ad loca Eidem inimica solventes, Portus Hi-
 » spanienses aut aliorum Statuum summedicti Regis, unde solvent, Præfectis,
 » Salvos-Conductus Suos, qui oneris Sui specificationem certificatam, & signo ac
 » sigillo ordinario & cognito Senatus Maritimi Præfectorum loci illius, è quibus
 » primum solverunt, cum expressione loci ad quem destinatæ sunt, idque ordinaria
 » ac consueta formula, signatam exhibebunt; postquam verò Salvos-Conductus
 » eo, quo dictum fuit, modo exhibuerint, nullâ molestiâ afficientur, neque explo-
 » rabuntur, detinebuntur, aut, quocumque sub prætextu, quò minus iter suum
 » conficiant, impediuntur.

» 9. Suprascriptæ quoque Fœderati Belgii Incolarum Subditorumque naves,
 » quum in aperto mari erunt, sive ad oras aliquas maritimas appellentes, non ta-
 » men portus intrare volentes, sive intrantes onera Sua exponere seu vendere no-
 » lentes, onerum Suorum rationem reddere non tenebuntur; nisi suspicionem
 » moverint, se velle interdictas merces ad Regis Hispaniensis hostes transvehere,
 » uti suprascriptum fuit.

» 10. Quod si autem suspicionem manifestè moverint, Unitarum Belgii Pro-
 » vinciarum Incolæ Subditique in portibus Salvos-Conductus Suos, modo supra-
 » memorato, exhibere necesse habebunt.

» 11. Progressæ verò ad oras maritimas, aut navibus summedicti Regis, aut pri-
 » vatorum Ejusdem subditorum armatorum in pleno mari obviam factæ, supra-
 » dictæ naves, manentes, ad malum evitandum, extra tormenti bellici jactum, ad
 » Fœderati Belgii Incolarum naves scapham mittent, easque cum duobus aut
 » tribus duntaxat hominibus conscendent, quibus Salvi-Conductus à Magi-
 » stro navium Fœderati Belgii Incolarum, modo, præcedentibus Articulis ex-
 » presso, quinetiam literæ maritimæ, juxta formam, præsentis Tractatui inseren-
 » dam,

dam, exarata, demonstrabuntur, quibus non tantum de onere, verum etiam,,
de habitationis in Fœderati Belgii Provinciis loco, & de Nomine, tam Nautæ,,
quam Ipsius Navis, constare poterit: ut hisce duobus cognosci, utrum merx ali-,,
qua interdicta sit, & Navis Nautæque qualitas sufficienter apparere possit: Quibus,,
Salvis-Conductibus literisque maritimis plenissima fides habebitur; idque eò,,
magis, quod tam à Parte summediæ Regis, quam Præpotentium D. D. Or-,,
dinum Generalium, Certificationes contra signatæ concedentur, quò earundem,,
valor commodius pernoscat, neque ullatenus spurix tradantur. ,,

12. Quodsi autem in suprascriptis Fœderati Belgii Incolarum Subditorumque,,
navibus, uti ante dictum fuit, merces quædam, juxta præmemoratam designa-,,
tionem interdictæ, reperirentur, eadem exonerabuntur, condemnabuntur atque,,
à Senatus Maritimi judice, aut alio quocumque cui id jus competit, fisco addi-,,
centur: neque tamen propterea navis, sive alia bona mercesque liberæ ac per-,,
missæ, quæ in præmemorata navi reliquæ erunt, ullo modo detinebuntur vel fisco,,
addicentur. ,,

13. Insuper etiam conventum fuit, ut, quidquid ab Unitarum Belgii Provin-,,
ciarum Incolis Subditisque summediæ Regis hostium navibus, merces licet,,
interdictæ non sint, impositum fuerit, una cum reliquis omnibus, quæ in supra-,,
dictis navibus deprehendantur, absque ullâ exceptione vel reservatione, fisco,,
addicerentur. ,,

14. Ac vice versa, quidquid præmemoratorum Fœderati Belgii Incolarum,,
Subditorumque navibus, quamvis onus, aut pars ejus summediæ Regis hosti-,,
bus propria esset, vehetur, exceptis mercibus interdictis, liberum foret; qua-,,
rum respectu, ea, quæ superioribus Articulis cauta fuerunt, observabuntur. ,,

15. Vicissim quoque Regis Hispaniar. Subditi iisdem privilegiis ac libertate,,
in Navigationibus ac Commerciis Suis respectu Præpotentium D. D. Ordinum,,
Gener. gaudebunt, quibus Eorundem Subditi respectu summediæ Regis gau-,,
dent; æqualitatem autem hanc mutuam utraque Pars in omnibus, licet summe-,,
memorato Regi postmodum amicitia sive Neutralitas cum Rege, Principe,,
aut Statu quopiam, qui in bellum cum Fœderati Belgii Provinciarum Præpoten-,,
tibus D. D. Ordinibus Gener. incidere possent, intercederet, in omnibus obser-,,
vabit, atque iisdem conditionibus ac limitationibus, superioribus Articulis ex-,,
pressis, gaudebit. ,,

16. Præsens Tractatus Articuli, quarto die Februarii, Anno 1648. Mona-,,
sterii separatim conclusi, elucidationi atque explicationi inserviet, quatenus ei,,
per præsentem explicationem quidquam derogatum comperietur. ,,

17. Præsens Tractatus non minorem vim ac vigorem habebit, ac si Tracta-,,
tui Originali, inter summediæ Regem & Præpotentes D. D. Ordines Ge-,,
nerales inito, insertus foret; eâ lege ac conditione, quodsi temporis progressu,,
dissensiones aut fraudes nonnullæ in Navigationibus sive Commerciis sese pro-,,
derent, quibus non satis cautum esse posset, ut aliæ conditiones seu cautelæ, quas,,
huic Negotio convenire atque inservire utraque Pars existimabit, adhiberi pos-,,
sint; Tractatu hocce vim ac vigorem Suum reservante. ,,

18. Præsens Tractatus summediæ Rege Hispaniar. atque Unitarum Belgii,,
Provin-

» Provinciarum Præpotentibus D. D. Ordinibus Gener. intra quatuor Mensium
 » spatium, cujus computatio ab hoc die initium capiet, ratihabebitur ac confirma-
 » bitur.

*Exemplum formulæ Certificationis Marinae, cujus undecimo
 Articulo mentio facta fuit, tale est.*

» S Erenissimis, Illustrissimis, Illustribus, Potentissimis, Potentibus, Nobilissimis,
 » Honorabilibus & Prudentibus Dominis, Imperatoribus, Regibus, Rebuspubl.
 » Principibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Dominis, Consulibus, Scabinis,
 » Consiliariis, Judicibus, Prætoribus ac Præfectis, tam Ecclesiasticis, quam Sæcu-
 » laribus, quibus continget patentes hæc legere audirevè, Salutem: Nos, Con-
 » sules ac Senatores Urbis N. N. constare volumus, N. N. Magistrum navis co-
 » ram Nobis solenni juramento declarasse, navem N. dictam,
 » circiter vchium, capacem, cujus ipse est Magister, ad Fœderati Belgii incolas per-
 » tinere, utque adeo Deus ipsum juvaret. Quoniam autem præmemoratum Ma-
 » gistrum bene riteque in Negotiis Suis justis excipi vellemus, Vos omnes ac sin-
 » gulos, ubicunque præmemoratus Magister cum navi Sua appulerit, rogamus,
 » ut benignè eum recipiatis, eumque per portus, Dominia ac fluvios Vestros na-
 » vigare, meare ac remeare, commorari Commercique, prout visum ipsi fuerit,
 » exercere permittatis; quod gratissimum Nobis futurum est. In cujus majorem
 » certitudinem præsentis literas Civitatis Nostræ sigillo muniri curavimus.

*Exemplum Mandati, quod C. Anthonius Brun, Regis Hispaniar.
 Legatus Ordinarius, accepit, tale est.*

» A Ntoni Brun, Consilii Nostri Flandrici Supremi Consiliarie, Nomine locoque
 » Nostro in Hollandia Legate, cum literis tuis, vicesimo & septimo die Maji,
 » proximè elapsi, exaratis, Tractatus, super Navigationibus ac Commerciiis cum
 » Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentibus D. D. Ordinibus Generalibus initi,
 » exemplar ad Nos misisti, quibus responderi jussimus, decretum ac bene pla-
 » citum Nostrum brevi temporis spatio ad te missum iri; Nunc autem id, quod
 » consultum fore existimavimus atque in præsentis existimamus, visum Nobis
 » fuit declarare, nimirum, ut supramemoratum Tractatum concludas, eun-
 » demque confirmes ac ratihabeas; adhæc necessarium commodumque fore
 » duximus, quemadmodum etiam per præsentis jubemus ut horum omnium Præ-
 » potentes D. D. Ordines Generales certiores reddas atque iisdem, lubenter Nos
 » in hæc consensisse, insuper etiam Domino Johanni, Filio Nostro, cæterisque
 » Præfectis summis, ut ante Tractatus Conclusionem ac Ratihabitionem juxta
 » eum se gererent, mandata dedisse indices: Nosque id unum intendere, ut Navi-
 » gationes ac Commercica promoveantur, omniaque fausta ac commoda, quæ ob-
 » tingere possunt, sequantur, &, quæcumque à Pace inita contra hunc novissi-
 » mum Tractatum capta fuerint, restituantur: Atque hæc omnia iis, quorum
 » interest, significes, quò bona sibi erepta repetere possint: fidem dans ipsisque
 asse-

afferens, quod si sciremus quænam ea essent, (nulla licet petitione institutâ) ut restituerentur, ultrò Nos curaturos esse. Quid autem de hisce actum fuerit, eâ, quâ soles, diligentia, Nos certiores reddes. Dabantur Madriti, decimo & octavo die Augusti, Anno 1650. Nos Rex, Signatum, Hieronymus Toræus.

Exemplum Mandati, quod Vnitarum Belgii Præpotentium D. D. Ordinum Gener. D. D. Deputati acceperunt, tale est.

Vnitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Generales, Omnibus & singulis, quibus continget præsentibus legere audireve, Salutem: Quoniam plene edocti ac majorem in modum freti fidelitate, dignitate & providâ animi circumspeditione & in Nostri gerendis experientia ac sedulitate Dominorum D. Rutgeri Huygenii, Equitis, D. Francisci Benningii Cock, Equitis, Purmerlandiæ & Ipendamiæ Domini, Civitatis Amsterodamensium Consul ac Consiliarii, D. Cornelii Ripperse, Hornæ West-Frisiorum Consul, D. Jacobi Veth, Civitatis Medioburgensium in Zelandiâ Consiliarii & Syndici; D. Gberti ab Hoolck, Civitatis Ultrajectensium Ex-Consulis; D. Joachimi Andreæ, Equitis, nuper in Curiâ Frisiæ Consiliarii primi; D. Johannis Beeckii, Domini in Doornick & Crytenborg; Adriani Clantii, Domini in Stedum & Nittersum, qui omnes Concilii Nostri membra sunt, Eos omnes elegimus, ac delegavimus, ut Nostro Nomine locoque, ceu Deputati Nostri, de iis omnibus, quæ Commercia ac Navigationes inter Hispaniar. Regem ac Præpotent. D. D. Ordines Gener. spectant, agant, transigant ac decernant: At verò cum ad Tractatum hunc juxta propositum finem instituendum ac promovendum plenissimâ Nostri potestate, mandato atque auctoritate indigeant; Idcirco ipsis per præsentibus eum in finem plenissimam potestatem atque auctoritatem damus ac concedimus agendi, ineundi & concludendi cum Domino Antonio Brun, Regis Hispaniarum apud Nos Legato Ordinario, Articulos necessarios, in Concilio Nostro exhibitos, Navigationes Commerciaque concernentes, deque iis omnibus instrumenta contractuum & promissionum, solennibus formulis conscripta, conficiendi, insuper etiam in iis omnibus, quæ supradicta sunt, generaliter agendi, quidquid ipsi, si coram essemus, ageremus, aut agere possemus; Negotio licet ulteriora mandata exigente: bona ac sincera fide pollicentes, Nos, quæcumque à supradictis D. D. Deputatis Nostri hac in Parte atque ea qualitate acta, conventa promissaque fuerint, grata, rata firmaque semper habituros, atque inviolabiliter observaturos, neque ullâ ratione, sive directâ, sive indirectâ, contraventuros esse, verum omnia, si necesse foret, confirmaturos, atque ejusmodi Acta instrumentaque, solennibus formulis conscripta, tradituros, quibus summedictæ Majestati Sux plenissimè satisfieri queat. Dabantur Hagæ-Com. in Concilio Nostro septimo die Decembris, Anno 1650. Magno Nostro Sigillo in cerâ rubeâ obsignatum atque à Graphiario Nostro Subsignatum; Signatum, B. J. Mulartius vidit: pauloque infra, absente Graphiario, J. Spronsen.

In cujus rei testimonium Nos, Legatus ac Deputati, supra Nominati, vi literarum

rarum auctoritatis Nobis datæ concessæque, præsentem hæc, solitis Nostri signationibus ac sigillis munivimus. Hagæ-Com. decimo & septimo die Decembris Anno 1650.

A. Brun.

Rutgerus Huygenius.

F. Benningius Cock.

C. Ripperse.

Iacobus Veth.

G. ab Hoolck.

Ioach. Andreas.

Iohannes Beeckius.

Adrianus Clantius.

Contentionibus, quas mare, Navigationes ac Commercia gignere possent, eo, quo dictum est modo, occursum fuit. Querelas autem & frequentiores & majores non tantum Limites, sed & alia, quæ Pacis Articulis omnia prævideri, multo minus determinari ac decidi poterant, produxerunt. Idcirco D. D. Extraordinarii Legati ac Plenipotentarii, ejus rei ne utiquam ignari, de *Camera Bi-Partita* erigenda, vicesimo & primo Pacis Tractatus Articulo, caverant, cujus formam, finemque seu scopum sequens Instructio exhibet.

*Exemplum Instructionis Dominis D. Deputatis ad Cameram
Bi-Partitam datæ concessæque.*

Quandoquidem Pacis Tractatus, inter Regem Hispaniar. & Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentes D. D. Ordines General. trigesimo die Januarii, Anno 1648. Monasterii initi, Articulo vicesimo & primo conventum fuit, ut utrimque iudices nonnulli æquali numero ad modum Cameræ Bi-Partitæ delegarentur, qui in Belgii Provinciis sedem ac conventum habebunt, idque per vices, in locis nunc sub Regis Hispaniensis, nunc sub Unitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum Gen. imperio dominioque sitis, prout mutuo consensu de ea re convenietur: qui quidem ab utraque Parte constituti iudices secundum Mandatum atque Instructionem Ipsi tradendam, in quam etiam, idque juxta formulam utrimque decernendam ac confirmandam, jurare tenebuntur, in Belgii Incolarum Subditorumque acta, quin etiam vectigalium aliorumque onerum, ab alterutra Parte mercibus imperandorum, exactorem inquirent, eorumque omnium rationem habebunt, atque ab alterutra Parte in Negotio illo commissos excessus benignioris animi moderamine conficient; Porrò etiam de non-executione supradicti Tractatus lites ac contentiones, quæ subinde oborirentur, examini suo subjicient.

„ 1. Idcirco ab Hispaniar. Rege & Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. utrimque octo insigni ordine locoque Viri, Politicæ ac Justitiæ gnari, ad id delegabuntur, qui utrimque auctoritate ac potestate munientur, idque in Negotiis Statum utrumque concernentibus ac majoris ponderis, at verò in rebus levioribus

ribus ac minoris momenti, communi mutuoque consensu pauciores numero Viri, eâdem qualitate atque auctoritate instructi, constituentur.

2. Præmemorati autem iudices Instructionem Suam accipiendo, à summe dicto Rege ac Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. quantum ad officia eorum, quæ juxta Instructionem Suam præstare tenebuntur, eorumque omnium, quæ eodem pertinent, juramento, quod summememorato Regi ac Præpotent. D. D. Ordinibus Gener. præstiterunt, liberabuntur: Insuper etiam in supradictam Instructionem, ipsis tradendam, idque juxta formulam ab utraque Parte eum in finem confirmatam ac sequentibus insertam, utrimque Mechliniæ jurabunt.

3. Inter supramemoratos iudices neque Pater & Filius, neque Fratres, neque Fratrum Filii, neque Consobrini, neque ejusmodi qui æquali affinitatis gradu juncti sunt; constituentur.

4. Inter supradictos autem sedecim illos Viros, unus erit præsidens, qui suffragia colliget, & secundum eorundem pluritatem concludet.

5. Præmemoratus præsidens singulis septimanis mutabitur: prima autem hebdomada eorum aliquis præsidebit, qui à Parte Regis Hispaniensis constituti erunt; proximè vero sequente septimana vices præsidendi ad eos devenient, qui à Parte Præpotentium D. D. Ordinum Generalium delegati erunt: eundem quoque ad modum deinceps singulis septimanis alternatim vices præsidendi devolventur.

6. Is autem qui præsidens erit, sive is, qui ejusdem absentis vices supplebit, suffragia colligens, primò præsidemem Consiliarium Partis illius, quæ præsidet, deinde alterius Partis præsidemem, & sic alternatim, ea lege tamen, ut præsidens semper sententiam Suam postremus laturus sit, adeò ut duo postremi Partis illius, quæ non præsidet, immediate post se invicem sententiam Suam dicturi sint.

7. Quodsi autem sententiæ diversæ æquali numero ferrentur, secunda vice suffragia colligentur; sin verò Negotium neque tunc confici posset, iis, qui causæ examini interfuerunt, tres alii, rerum experientia pollentes, Viri bini ab unâ, unus ab altera Parte, adjungentur: forte autem decidetur, quænam Pars duos, quænam verò binos constituet. Supramemorati quoque Viri tres, qui reliquis adjungentur, similiter supradictum juramentum præstabunt: integra autem causa à reliquis & iis, qui adjuncti erunt, iudicibus relegetur atque ab omnibus simul decidetur.

8. In supradicta Camerâ duo Scribæ seu Graphiarii, ab utraque Parte unus, constituentur, quibus similiter Instructionem sibi traditam accipient, ac juramentum præstabunt, quemadmodum respectu iudicum dictum fuit, singulis quoque septimanis per vices dignitatibus ac loco gaudebunt. At verò uterque ejusdem erit qualitatis, ac Graphiorum emolumenta inter se æqualiter dividet, omnibusque Negotiis uterque simul semper intererit; quinetiam ea omnia, quæ in Concilio iudicum transigentur, exactè Regestis inferet, ac simul de sententiarum, quæ latæ erunt, extensione aget, iisque simul subsignabit, utrique etiam Parti Regesta Authentica conficiet, quò ab utrâque Parte asserventur, atque Parti, cujus interest, necessitate id exigente, inservire possint.

9. Eundem quoque ad modum bini janitores, ab utraque Parte unus, juxta
 „ judices constituentur, qui Cameram & Regesta asservabunt, quibus etiam sti-
 „ pendium assignabitur: supradicti autem Custodes, quæcumque in Negotiis, su-
 „ pradiſtam Cameram ſpectantibus, agenda ſunt, exequentur, idque intra locum
 „ illum, quo Judices convenient, neque extra eum. Ea autem, quæ extra præ-
 „ memorata loca agenda erunt, ordinarii janitores Curiaſ Juititiæ in ſupradictis.
 „ Provinciis, idque intra Curiaſ diſtriſtum executioni mandabunt, ad quod præ-
 „ memorati januaſ Custodes juxta ſupradictam Inſtructionem auctoritate ac po-
 „ teſtate munientur.
10. Mandata decretaque temporaria à ſupradicta Camera ſub Nomine Præſi-
 „ dentis ac reliquorum judicum præmemorata Cameraſ Bi-Partitaſ, à ſummediſto
 „ Hiſpaniar. Rege & Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinibus
 „ Gener. conſtitutaſ, concedentur ac conſcribentur.
11. Supradictaſ Cameraſ judices Nomine locoque Regis Hiſpaniar. & Fœde-
 „ rati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum Gener. quod æquum ac ju-
 „ ſtum eſt decernent, atque in hunc modum ſententiæ extendentur, neque ullo
 „ modo provocabuntur, aut recognoſcentur.
12. Præmemorati judices duobus diverſis ſigillis utentur, quorum uni Regis.
 „ Hiſpaniar. alteri Unitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum Ge-
 „ ner. inſignia inſculpta erunt, quæque juxta ſe invicem pendebunt; omnia autem
 „ Acta, quæ obſignari neceſſe habebunt, iſdem munientur.
13. Supradictaſ Cameraſ primo Anno Mechliniaſ, proximè vero ſequen-
 „ te Anno Dordrechtii commorabitur, atque ita deinceps quotannis locus com-
 „ morationis mutabitur, niſi ob rationes alias, quæ oboriri poſſent, aliter inter
 „ ſummediſtum Regem ac Præpotent. D. D. Ordines Gener. conveniretur.
14. Præmemorati judices, prima vice delegati, in loco quodam, ſummediſti
 „ Regis Hiſpaniar. imperio obtemperante, ſecunda verò vice delegati, in loco
 „ quodam, Præpotent. D. D. Ordinum Gener. imperio obtemperante, commora-
 „ buntur, atque ita deinceps alternatim locus, in quo ſedes ac conventus habebi-
 „ tur, mutabitur.
15. Summediſtus Hiſpaniar. Rex primo Anno Mechliniaſ commodum ali-
 „ quem locum, in quo conventus haberi poterit, assignabit, omneſque ſumptus,
 „ igni, candelis reliquiſque rebus neceſſariis impendendos feret: idem quoque
 „ Præpotent. D. D. Ordines Gener. Dordrechtii facient; atque ita deinceps quo-
 „ tannis fiet.
16. Præmemorati autem judices inter ſe tranſigent; quodſi autem, poſtquam *viâ*
 „ *concordia* omnia componere tentarunt, convenire non poterunt, quaſtionem ac dif-
 „ ficultatem *ſummarie de plano*, prout juxta Pacis Tractatus atque æquum ac juſtum.
 „ & ſalva conſcientia fieri oportere exiſtimabunt, atque citra perſonarum acce-
 „ ptionem, omni favore, odio aut diſſimulatione depositis decident.
17. Quodſi verò Negotia ſive lites ulteriorem inquisitionem exigent, vel
 „ tanti ponderis eſſent, ut per literas indicari, in eas inquiri, ſive ulterius differri
 „ oporteret, ſupradictis judiciſ, habita deliberatione, de iſdem, quæcumque
 „ neceſſitas exigere videbitur, decernere integrum erit; tam exiguum verò tempo-
 „ ris

ris spatium iisdem assignabunt, ut Negotia intra trium aut ad summum sex Mensium spatium decidantur, ac proinde omnes moras ac dilationes non necessarias succident.

18. Causæ ac lites exarata, cum de iisdem sententia brevi dicetur, neutiquam tradentur, ut à quopiam è iudicibus perspicerentur, earumque contentum referretur; at verò ad Abacum delata, absque præviâ relatione percipiendâ, in Concilio perlegentur, examini subjicientur, tantaque in iis diligentia adhibebitur, ut Negotia illa, quam fieri poterit maturè, postquam ad sententiam de iis ferendam promotæ fuerint (si fieri possit) decidantur.

19. Supradictorum autem iudicum Concilium non dimittetur, ac quotidie tempore matutino & pomeridiano singulis vicibus tres horas inter se agent, usquedum Negotia, ipsis demandata, transacta confecta que fuerint; atque deinde unicuique ad eum locum, in quo commorari consuevit, discedere licebit.

20. Præmemorati iudices nullas sententias ferent, nisi æquali numero ab utraque Parte, neque minore quam utrimque senario, qui omnes à principio ad finem usque causis perlegendis atque examinandis interfuerunt.

21. Quò autem causæ litesque, quantum fieri potest, ab integro Concilio examini subjicerentur, præsidens, seu qui ipsius absentis vices supplet, iudices absentes per literas convocabit; quodsi verò aliquando unius Partis iudicum numerus alterius Partis numerum superaret, major cum minore numero, & vice versa, majore minuendo, vel minore supplendo adæquabitur, prout utrimque singulis vicibus de eo conveniri poterit.

22. Quodsi aliqui è supradictis iudicibus Parti uni tam arcto consanguinitatis seu affinitatis vinculo juncti forent, ut jure recusari possent ab eâ Parte, quæ iudicem illum, qui recusabitur, aut seipsum recusabit, constituit, alium seu alios quosdam ejus loco eundem in finem substituet.

23. Negotia autem illa, quæ summedictum Hispaniar. Regem atque Unitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Gener. immediatè spectant, ab iis instituentur debitoque procedendi modo conficientur, quos summedictus Rex ac Præpotent. D. D. Ordines Gener. ad id delegabunt: illa verò, quæ Nobiles ac Potentes Provinciarum D. D. Ordines & Civitates, quinetiam insignes ordine locoque Viros aut privatos nonnullos concernunt, in quantum uniuscujusque intererit, ab iis præcipuè instituentur, quibus ad id auctoritas concedetur: eâ lege ac conditione, ut summedicto Regi ac Præpotent. D. D. Ordinibus Gen. iisdem se adungere integrum futurum sit: at verò si id fiat, privatis Actis indicari necesse erit.

24. Præmemoratorum autem iudicum sententiæ, quodsi literis id petant, ab ordinariis justitiæ Ministris locus illius, in quo violatio commissâ fuerit, aut violatores domicilium habuerint, prout necessitas id exiget, executioni mandabuntur.

25. Ordinarii verò justitiæ Directores neutiquam deerunt, quominus vel ipsi supramemoratas sententias exequantur, vel, ut ab aliis executioni mandentur, ac violatio intra sex Mensium spatium, postquam ordinarii justitiæ Directores id rogati fuerint, refarciatur.

26. Quodsi autem sententiæ latæ summedictum Regem ipsum, vel Præpotentes

- » tentes D. D. Ordines D. D. Ordines Generales, vel Nobiles ac Potentes Provin-
- » ciarum D. D. Ordines immediatè spectarent, summedictus Rex Præpotentes
- » D. D. Ordines Generales sententias illas executioni omni mora seposita ipsi man-
- » dare vel, ut ab aliis mandentur, curare tenebuntur, idque sub pœna septuagesimo
- » & sexto Pacis Tractatus Articulo inserta atque expressa.
- » 27. Quodsi judicum quisquam, tempore delegationis Suæ, vitam cum morte
- » commutaret, sive in eum locum redigeretur, ut ulterius agere non posset, ejus
- » loco alter quispiam ab iis, quorum hoc erit, delegabitur.
- » 28. Præmemoratis autem iudicibus Eorumque Secretarii seu Graphiarii nulla
- » munera sive dona, neque directè, neque indirectè, neque ulla commoda cibi,
- » potus aut cujuscumque tandem rei, sive à Provinciis, Civitatibus, Collegiis, sive
- » personis publicis aut privatis, quarum causam coram præmemorata Camera
- » agi, aut secundum apparentiam brevi agenda erit, tam ante quam post latam sen-
- » tentiam, accipere licebit; quodsi verò vetitorum munerum quæpiam ab amicis
- » quibusdam acceperint, quorum causam coram suprascripta Camera postmodum
- » agi perciperent, cujus eo tempore, quo dona acciperent, ignari fuerant, Præsiden-
- » tem ac reliquos præmemoratae Camerae iudices ejus rei certiores reddere, dona-
- » que illa eorumve valorem, prout ipsi à Camera imperabitur, in pauperum com-
- » modum erogare ac restituere tenebuntur; præterea etiam suprascriptarum causa-
- » rum, illos, à quibus præmemorata dona acceperint, examini, nisi à Præsidente ac
- » reliquis iudicibus ad id admittantur, interesse neutiquam licebit: Ad hæc, qui
- » in hisce forte impegerint, perjurii erunt, atque ejusmodi censentur, & pro rei
- » necessitate, supplicio afficientur.
- » 29. Suprascripti iudices, propterea quod Negotiis illis vacent, singulis diebus,
- » durante delegatione Sua, singuli octo florenis, Secretarii verò seu Graphiarii
- » singuli quatuor gaudebunt, qui à D. D. Deputantibus Suis, nimirum, Rege
- » Hispaniar. ac Præpotent. D. D. Ordinibus Generalibus, insuper etiam quatuor
- » & duobus florenis, qui à Partibus, inter quas lis ac contentio est, exsolventur.
- » Ad hæc præmemorati octo, & quatuor, quinetiam quatuor, & duo, floreni à ju-
- » dicibus qui ceu Commissarii una cum Scribis seu Graphiariis sententiis manda-
- » tisque conscribendis vacabunt, singulis diebus, accipientur; eâ lege ac condi-
- » tione, ut tres horas matutino, & tres pomeridiano tempore Negotiis tractandis
- » impensuri sint.
- » 30. Præterea etiam Graphiarii pro omnibus Actis stipendium à Partibus qui-
- » buscumque, idque juxta summam huic rei assignatam traditamque sive in poste-
- » rum eidem assignandam ac tradendam accipient, idque provisionaliter, atque è
- » stipendio illo amanuensibus Suis exsolvere tenebuntur.
- » 31. Summedicto autem Hispaniar. Regi ac Præpotent. D. D. Ordinibus Gen.
- » Instructionem hanc communi consensu extendere, corrigere, augere ac minuere,
- » prout Negotii temporisque necessitas id exiget, integrum erit.

*Exemplum Mandati atque Auctoritatis, à summedicto Hispaniar.
Rege D. D. Legatis ad Cameram Bi-Partitam date
concessaque, tale est.*

Philippus IV. Dei gratia, Castiliæ, Legionis, Arragoniæ, utriusque Si-
ciliæ, Hierosolymorum; Portugalliæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valenciæ,
Galliæ, Majoricæ, Minoricæ, Sevilicæ, Sardinicæ, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ,
Jaënæ, Algarbæ, Algeziræ, Gadium, Canariarum Insularum, Orientalis & Oc-
cidentalis Indiæ, Insularum Firmæque Oceani Terræ, &c. Rex; Archi-Dux Au-
stria; Dux Burgundiæ, Brabantia, Mediolani; Comes Habsburgi, Flandriæ,
Theræ & Barceleonæ; Cantabriæ & Molinæ Dominus; Omnibus ac singulis,
quibus continget præsentem hæc legere audireve, Salutem: Constare volumus,
quod, cum Pacis Tractatus, inter Regem Hispaniensem & Fœderati Belgii Pro-
vinciarum Præpotent. D. D. Ordines Generales trigesimo die Januarii, Anno
1648. Monasterii inchoati, Articulo vicesimo & primo conventum sit, ut utrimque
judices nonnulli æquali numero ad modum Cameræ Bi-Partitæ delegarentur, qui
in Belgii Provinciis sedem ac conventum habebunt, idque per vices, in locis nunc
sub Regis Hispaniensi. nunc sub Unitarum Belgii Provinciar. Præpot. D. D. Ordi-
num Gen. imperio Dominioq; sitis, prout mutuo consensu de cære convenietur,
atque adeò necesse sit, probata fide, cæterisque animi ingeniique dotibus instru-
ctos Viros eligi ac delegari, idcirco Nos, cognitâ perspectâque dexteritate, pru-
dentiâ, doctrinâ & rerum gerendarum experienciâ N. N. majorem in modum freti
eorundem studio ac æquitate suprascriptos delegimus, constituimus ac delegavi-
mus, atque per præsentem deligimus, constituimus ac delegamus, ad Deputatorum
in suprascripta Camera Bi-Partita munus & officium, juxta Instructiones aut
jam confirmatas aut postmodum confirmandas, obeundum, præmemoratis N. N.
plenissimam auctoritatem ac potestatem concedentes, sententiam Suo tempore
ad Præsidentis monitum dicendi, consiliis rerumque ac Negotiorum, quæ in eâ-
dem Camerâ proponuntur, tractabuntur atque examini ac deliberationi subji-
cientur, confectioni; adhæc omnia obeundi, quæ, quoad Leges, dignitates, præ-
rogativas, jura atque immunitates quæ eò spectant ac pertinent, probos ac fidos
judices delegatos obire decet. Quocirca ut in suprascripto munere fideliter se-
gerant, eodemque, uti par est, defungantur, præmemorati N. N. utrique parti
Mechliniæ in delegationem atque Instructionem hanc, idque juxta formulam
eum in finem utrimque confirmatam, jurare tenebuntur. Mandantes atque impe-
rantes eam ob causam omnibus ac singulis Judicibus, Prætoribus, Officiariis ac
Subditis omnium Regnorum Nostrorum, Ditionum dominiorumque, omni-
bus quinetiam aliis, quorum intererit, ut suprascriptos N. N. plenè ac tran-
quillè suprascripto munere, cæterisque ad id pertinentibus, sublatis quibuscumque
obstaculis, fungi ac frui permittant. In cujus rei testimonium, præsentem exarari
ac sigillo Nostro & Regni Nostri Graphiarii subsignatione muniri curavimus.
Dabantur Bruxellis . . . . Anno 1652.

Exem-

Exemplum Mandati atque Auctoritatis, à Fœderati Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ordinibus Gener. Delegatis in Camera Bi-Partita iudicibus data concessaque, tale est.

» **V** Nitarum Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Generales, Omnibus & singulis, quibus continget præsentibus hæc legere audireve, Salutem: Constare volumus, quod, quum Pacis Tractatus inter summedictum Hispaniar. Regem ac Fœderati Belgii Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Generales trigesimo die Januarii, Anno 1648. Monasterii Westphalorum initi, Articulo vicesimo & primo conventum sit, ut utrimque iudices nonnulli æquali numero ad modum Camera Bi-Partitæ delegarentur, qui in Belgii Provinciis sedem ac conventum Suum habebunt, idque per vices in locis, nunc summedicti Regis Hispaniensis, nunc Unitarum Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ord. Gen. imperio dominioq; obtemperantibus, prout mutuo consensu de eâ re convenietur, atque adeò necesse sit, probata fide, & reliquis animi ingeniiq; dotibus instructos Viros eligi ac delegari; Idcirco Nos, propter singularem dexteritatē, prudentiam, doctrinam ac rerum gerendarum experientiam, quas in N. N. scitis esse cognovimus, majorem in modum freti eorundem studio atque æquitate supradictos delegimus, constituimus ac delegavimus, atque per præsentibus deligimus, constituimus ac deputamus, ad Deputatorum in supra memorata Camera munus & officium, juxta Instructiones aut jam confirmatas, aut postmodum confirmandas, obeundum, præmemoratis N. N. plenissimam auctoritatem potestatemque concedentes sententiam suo tempore ad Præsidentis monitum dicendi, Consilia rerumque ac Negotiorum, quæ in eadem Camera proponuntur, tractabuntur atque examini ac deliberationi subjicientur, confectionem promovendi: adhæc, omnia obeundi, quæ, quoad Leges, dignitates, prærogativas, jura atque immunitates, quæ eo spectant ac pertinent, probos ac fidos iudices delegatos obire decet. Quocirca ut in supradicto munere fideliter se gerant, eodemque, uti par est, defungantur, præmemoratis N. N. utrique Parti Mechliniæ in præmemoratum delegationem atque Instructionem hanc, idque juxta formulam eum in finem utrimque confirmatam, jurare tenebuntur. Mandantes atque imperantes eam ob causam omnibus ac singulis Unitarum Belgii Provinciarum iudicibus, Prætoribus, Officiariis ac subditis, omnibus quinetiam aliis, quorum intererit, qui imperio Nostro obtemperant, ut supramemoratos N. N. plene ac tranquillè supradicto munere, cæterisque eò pertinentibus, sublatis quibuscumque obstaculis, fungi ac frui permittant. Dabuntur sub sigillo Nostro Majori, & Graphiarii Nostri subscriptione, Hagæ-Com. . . . . Anno 1652.

*Exemplum Mandati atque Auctoritatis, à summedicto Hispaniar.
Rege Secretariorum seu Graphiariorum in Camera Bi-
Partita uni data concessaque, tale est.*

Philippus iv. Dei gratia, Castiliæ, Legionis, Arragoniæ, utriusque Si-
ciliæ, Hierosolymorum, Portugalliæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valenciæ,
Gallaciæ, Majoricæ, Minoricæ, Sevilix, Sardinix, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ,
Jaëna, Algarbæ, Algezix, Gadium, Canariarum Insularum, Orientalis & Oc-
cidentalis Indiæ, Insularum Firmæque Oceani Terræ, &c. Rex; Archi-Dux Au-
striæ; Dux Burgundiæ, Brabantix, Mediolani; Comes Habsburgi, Flandriæ,
Theriæ & Barceioniæ; Cantabriæ & Molinæ Dominus; Omnibus ac singulis,
quibus continget præsentibus hæc legere audireve, Salutem: Constare volumus,
quod, quum Pacis Tractatus, inter Regem Hispaniensem ac Fœderati Belgii
Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Generales trigesimo die Januarii, Anno
1648. Monasterii Westphalorum initi, Articulo vicesimo & primo conventum
sit, ut utrimque iudices nonnulli æquali numero ad modum Camera Bi-Partitæ
delegarentur, qui in Belgii Provinciis sedem ac conventum habebunt, idque per
vices in locis, nunc sub summedioti Hispaniar. Regis, nunc sub Unitarum Belgii
Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum General. imperio dominioque fitis,
prout mutuo consensu de eâ re convenietur; atque adeo necesse sit, fidum ali-
quem ac idoneum Virum, qui in supramemorata Camera Scribæ seu Graphiarii
munus dextrè obeat, deligi ac delegari; idcirco cognita perceptaque singulari dex-
teritate, peritia, fide, æquitate ac studio N. N. iisdem majorem in modum freti,
ipsum delegimus, constituimus ac deputavimus, atque per præsentibus deligimus,
constituimus atque deputamus, ad Scribæ seu Graphiarii munus in præmemorata
Camera Bi-Partita obeundum: plenissimam ipsi auctoritatem ac potestatem fa-
cientes, ac speciale mandatum conferentes, ut præmemoratum munus obeat,
exerceat atque administret; literas quascumque, sive patentes, sive obsignatas,
definitivas, interlocutorias, & alia quævis Acta, ex Præsidis cæterorumque ad su-
pradictam Camera deputatorum iudicum jussu ac præscripto, exaret atque
subscribat; maturè exarata, ad quos spectant, illicò tradat; exacta fidelique
decretorum omnium & Conclusionum, quæ in Camera Bi-Partita instituentur,
Regesta observet; uti etiam Actorum omnium, Conventorum, sententiarum, alio-
rumque in supradicta Camera occurrentium; litigantium sacculos & litium in-
strumenta summa fide asservari curet, atque ad Abacum, ad Præsidis mandatum,
deferat, quò perpendi ac decidi possint. Denique ut omnia illa præstet, quæ pro-
bum fidumque Scribam seu Graphiarium præstare decet; idque juxta præme-
moratæ Camera Bi-Partitæ Instructiones, aut jam institutas, aut postmodum in-
stituendas; ac pro stipendio annuo . . . . . à Quæstore Nostro
Generali suo tempore annumerando. Præterea etiam una cum dignitatibus, ju-
ribus, immunitatibus, utilitatibus ac commodis, eodem pertinentibus, juxta sum-
mam, quæ ipsi una cum præsentibus traditur, aut postmodum tradetur. In quæ,
simul etiam munus Suum fideliter Se administraturum esse, supramemoratus,
Yyyy N.N.

» N. N. utrique Parti solenniter jurare tenebitur. Eapropter iudicibus ad Bi-Parti-
 » tam Camera delegatis, cæterisque omnibus, quorum quoquo modo intererit,
 » mandantes atque imperantes, ut supradictum N. N. præmemorato Scribæ seu Gra-
 » phiarii munere cæterisque ad id pertinentibus plenè ac tranquillè, remotis obsta-
 » culis, quibuscumque, oppositionibus atque in contrarium factis, fungi ac frui
 » permittant. In cujus rei testimonium præsentibus exarari, ac sigillo Nostro & Re-
 » gni Nostri Graphiarii Subsignatione muniri iussimus. Dabantur Bruxellis . . . . .
 » Anno 1652.

Exemplum Mandati atque Auctoritatis, à Fæderati Belgii Præpotent.

*D. D. Ordinibus Gen. Scribarum seu Graphiariorum in Camera
 Bi-Partitâ uni data concessæque, tale est.*

» **V** Nitarum Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ordines Gen. Omnibus ac sin-
 » gulis, quibus continget præsentibus legere audirevè, Salutem: Constare volu-
 » mus, quod, quum Pacis Tractatus inter Regem Hispaniensem ac Fæderati Belgii
 » Provinciarum Præpotent. D. D. Ordines Generales trigesimo die Januarii, Anno
 » 1648. Monasterii Westphalorum initi, Articulo vicesimo & primo conventum
 » sit, ut utrimque iudices nonnulli æquali numero ad modum Camera Bi-Partitæ
 » delegarentur, qui in Belgii Provinciis sedem ac conventum habebunt, idque per
 » vices in locis nunc sub summediæ Hispaniar. Regis, nunc sub Unitarum Belgii
 » Provinciarum Præpotent. D. D. Ordinum General. imperio dominioque sitis,
 » prout mutuo consensu de eâ re convenietur, atque adeo necesse sit, fidum ali-
 » quem ac idoneum Virum, qui in supramemorata Camera Scribæ seu Graphiarii
 » munus dextrè obeat, deligi ac delegari, idcirco cognita perceptaque singulari dex-
 » teritate, peritia, fide, æquitate ac studio N. N. iisdem majorem in modum freti,
 » ipsum delegimus, constituimus ac deputavimus, atque per præsentibus deligimus,
 » constituimus ac deputamus, ad Scribæ seu Graphiarii munus in præmemorata
 » Camera Bi-Partita obeundum: plenissimam ipsi auctoritatem ac potestatem fa-
 » cientes, ac speciale mandatum conferentes, ut præmemoratum munus obeat,
 » exercent atque administret; literas quascumque, sive patentes, sive obsignatas,
 » definitivas, interlocutorias, & alia quævis Acta, ex Præsidis cæterorumque ad su-
 » pradictam Camera deputatorum iudicum iussu ac præscripto, exaret atque
 » subscribat; maturè exarata, ad quos spectant, illicò tradat; exacta fidelique
 » decretorum omnium & Conclusionum, quæ in Camera Bi-Partita instituentur,
 » Regesta observet; uti etiam Actorum omnium, Conventorum, sententiarum, alio-
 » rumque in supradicta Camera occurrentium; litigantium sacculos & litium in-
 » strumenta summa fide asservari curet, atque ad Abacum, ad Præsidis mandatum,
 » deferat, quò perpendi ac decidi possint. Denique ut omnia illa præstet, quæ pro-
 » bum fidumque Scribam seu Graphiarium præstare decet, idque juxta præme-
 » moratæ Camera Bi-Partitæ Instructiones, aut jam institutas, aut postmodum in-
 » stituendas; ac pro stipendio annuo . . . . . à Quæstore Nostro
 » Generali suo tempore annumerando. Præterea etiam una cum dignitatibus, ju-
 » ribus, immunitatibus, utilitatibus accommodis, eodem pertinentibus, juxta sum-
 » mam,

nam, quæ ipsi una cum præsentibus traditur aut postmodum tradetur. In quæ,,
 simul etiam munus Suum fideliter Se administraturum esse, supramemoratus,,
 N. N. utrique Parti solenniter jurare tenebitur. Eapropter iudicibus ad Bi-Par-,,
 titam Cameram delegatis, cæterisque omnibus, quorum quoquo modo intererit,,
 mandantes atque imperantes, ut supradictum N. N. præmemorato Scribæ seu,,
 Graphiarii munere cæterisque ad id pertinentibus plenè ac tranquillè, remotis,,
 obstaculis, oppositionibus atque quibuscumque in contrarium factis, fungi ac,,
 frui permittant. In cujus rei testimonium præsentibus exarari, Nostro sigillo & Gra-,,
 phiarii Nostri Subsignatione muniri iussimus. Dabantur Hagæ-Com. . . . .,,
 Anno 1652. ,,

*Exemplum juramenti, à Camera Bi-Partita iudicibus
 præstandi, tale est.*

Nos juramus per nomen omnipotentis Dei, ac fide, honore & conscientia inter-,,
 positis, promittimus, Nos exactè fideliterque observaturos, quidquid,,
 continetur in præscriptis atque Instructionibus hujusce Camere Bi-Partitæ, juxta,,
 Pacis Tractatus, inter Regem Hispaniensem & Fœderati Belgii Præpotent. D. D. ,,
 Ordines Gen. initi, Articulum vicesimum & primum institutæ; insuper etiam,,
 juramento Nos adstringimus, Nos ex æquo ac sincere jus omnibus dicturos, &,,
 de omnibus controversiis ac difficultatibus, quæ à Nobis decidentur, citra ullam,,
 personarum acceptionem, omni favore atque odio seposito, absque ullo privato,,
 respectu, verum tantummodo ex jure, veritate, ratione & æquitate cuivis, cujus-,,
 cumque tandem ordinis atque originis sit, adjudicatos esse, quod Nos ex æquo,,
 & iusto illi competere existimabimus; captiones omnes, cavillationes, dilatio-,,
 nes, ambages ac litigationum intricaciones, quantum in Nobis erit, rescinden-,,
 tes; denique id omne præstituros, quod probi atque æqui iudices præstare,,
 possunt ac debent, idque non minus in causis, in quibus de jurisdictione summo-,,
 que imperio summediæ Regis ac Præpotent. D. D. Ordinum Generalium,,
 quam privatorum agitur, dignam æquis iudicibus neutralitatem in omnimodis,,
 profitentes, nulla alia in sententiæ de jure pronunciatione Superiorum No-,,
 strorum habitâ ratione, quam si privati essent, utpote quos minimè lateat,,
 quod si secus faceremus, conscientias Nostrias violatas iri, rationemque Nobis co-,,
 ram Deo iudice reddendam esse. **ITA NOS DEUS JUVET.** ,,

*Exemplum juramenti, à Camera Bi-Partita Scribis seu Graphiariis
 præstandi, tale est.*

Ego juro per nomen Omnipotentis Dei, ac fide, honore & conscientia inter-,,
 positis, promitto, Me exactè fideliterque observaturum, quidquid conti-,,
 netur in Instructione Camere Bi-Partitæ, juxta Pacis Tractatus, inter summe-,,
 dictum Hispaniarum Regem ac Fœderati Belgii Provinciarum Præpotentes,,
 D. D. Ordines Generales initi, Articulum vicesimum & primum, institutæ, Me-,,
 que omnia facturum, prout fidum ac probum supradictæ Camere Bi-Partitæ,,
 Scribam decet. **ITA ME DEUS JUVET.** ,,

Dabantur ac confirmabantur à Nobis, infra nominandis, Regis Hispaniar. Legato Ordinario ac Fœderati Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ord. Gen. Commissariis; salvo tamen summediæ Regis ac Præpot. D. D. Ord. Gen. consensu. In cuius rei testimonium præsentibus propria Nostrâ manu subsignavimus & sigillis Nostris munivimus Hagæ-Com. 12. die Julii, Anno 1652. Subsignatum atque obsignatum sequentem in modum.

A. Brun.

Rutgerus Huygenius.

A. Bouckhorstius.

H. Beverningius.

G. à Nisse.

Iohannes à Reede, à Rensvroude.

C. Hauboyfius.

Henr. VVolfsen.

I. Tiaffenius.

Quandoquidem Pacis Tractatus inter Regem Hispaniar. ab unâ, & Fœderati Belgii Provinciarum Præpot. D. D. Ordines Gener. ab alterâ Parte, trigesimo die Januarii 1648. Monasterii Westphalorum initi, Articulo vicesimo & primo conventum fuit, ut iudices nonnulli ad modum Cameræ Bi-Partitæ utrinque delegarentur, eo fine, qui in præmemorato Articulo exprimitur; eumque in finem concepta, mutuoque consensu, duodecimo Julii, Anno 1652. confirmata fuit Instructio quædâ, juxta quam supradictæ Cameræ iudices sese gererent actionesque suas instituerent; Deinde verò, cognito perceptoq; ad præmemoratæ Cameræ erectionem necessario requiri, ut Articuli punctaque nonnulla, è supradictâ Instructioe sequentia, propius confirmarentur, inter summediæ Regis Legatum Ordinarium ab unâ, ac Præpot. D. D. Ord. Gen. Deputatos, quorum Nomina infra inferentur, ab alterâ Parte, Nomine locoq; D. D. Deputantium Suorum conventum fuit:

1. Ut præmemorati iudices ad supradictam Cameram delegati mandato atque auctoritate munirentur, quemadmodum per præsentibus muniuntur, Tractationum Suarum initium à Tractibus Trans-Mosanis faciendi, neque quidquam, Statum concernens, tractandi, antequam difficultates, super eo Negotio propositæ, sublata ac decisæ fuerint; nisi interea temporis speciali ad id mandato instruerentur; Insuper etiam particularium Provinciarum, Corporum, Collegiorum, Civitatum, locorum, pagorum, Magnatum sive privatorum lites ac contentiones accipiendi vel decidendi, prout easdem ad supradictam Cameram spectare, vel non spectare existimabunt.

2. Ut præmemoratorum iudicum singulis, vi Articuli primi supradictæ Instructiois, exemplum Mandati atq; Auctoritatis, tam à summediæ Rege quam Præpot. D. D. Ordinib. Gen. datæ concessæque, conjunctim traderetur; Quò autem præmemoratorum iudicum nemo, propter Mandati atque Auctoritatis defectum, Tractatione abstinere aliquando necesse haberet, supradictus D. Legatus promisit fidemque dedit se effecturum, ut sibi exemplaria nonnulla ad modum præmemoratum Nomine summediæ Regis solennibus formulis conscripta, spatio, cui iudicium Nomina inferi poterunt, relicto, quam fieri poterit celerrimè mittantur, quò non solum iudicibus, qui à Præpot. D. D. Ord. Gen. ad Cameram munus obeundum jam

jam delegati sunt, verum etiam iis, qui quocumque casu iisdem substituerentur, Nominibus eorum insertis, absque ullâ temporis jactura seu Negotiorum Camera transigendorum interruptione, tradi possent: Eâ lege ac conditione, ut lites ac contentiones, quarum examen nonnulli è delegatis iudicibus instituere occiperent, ab iisdem iudicibus, qui easdem inquisiverunt, componerentur ac deciderentur, ne intempestiva iudicum mutatione ulla ponderis alicujus Negotiorum interruptio, in partium litigantium præjudicium maximum, efficiatur, neq; supra dictis substitutionibus impediatur, quo minus, quod justum & æquum est, fieret.

3. Ut procuratores, qui coram supradictâ Camera iudicibus agent, quinetiam Eorundem janitores, cum in loco aliquo, summedicto Regi obtemperante, sedem ac conventum suum habituri sunt, Curia Supremæ Mechliniensis ordinem consuetû observarent; at verò cum in Unitis Provinciis vel in loco aliquo sub Præpot. D.D. Ord. Gen. imperio dominioque sito, supradicta Camera commorata est, ex præscripto atque ordine Curia Supremæ Hollandiæ, Zelandiæ ac West-Frisiæ sese gererent, idque ut Negotia tantò commodius conficerent; Insuper etiam, ne in terminis observandis error quispiam committeretur, nullis aliis coram supradictis iudicibus causidicum agere permetteretur, quam qui à præmemoratis iudicibus, re cognitâ perspectâque ac præviâ eorundem causas agendi experientiâ, aliarumque qualitarum requisitarum indagine, ad id admitterentur; integrum quinetiam iudicibus foret, eosdem constituere sive ad numerum illum admittere, quem Negotia exigere existimabunt; janitores autem duorum florenorum stipendio singulis diebus gauderent.

4. Ut ad supradictâ Instructionis Articuli vicesimi & octavi elucidationem declaratur, quemadmodum per præsentis declaratur, Partis utriusque Contrahentis mentem atque intentionem in præmemorato Article constituto fuisse, ut sub ejusdem dispositione præcipuè summedictus Rex ac Præpotent. D. D. Ordines Gener. comprehensi censi debeant, ac proinde Eorundem præmemoratis iudicibus nulla vel minima ab iisdem dona accipere liceat.

5. Ut bona, libri, chartæ aliaque omnia, quæ supradicti iudices ad locum illum, in quo sedem ac conventum suum habituri sunt, transportari, sive deinceps accersiri, quinetiam ex eodem loco exportari, omnibus vectigalibus, tributis reliquisque oneribus utrimque exempta advehi atque evehi liceret; ac proinde, postquam eorundem manus ac sigillum exhibitum fuerit, meatui ac remeatui libero inservientes Salvi-Conductus conscriberentur.

6. Quandoquidem autem Instructionis Article octavo innuitur, utrumque Camera Graphiarium omnibus Negotiis interesse debere, ac proinde secundum Article diserta verba, alterutro Graphiariorum morbo aut alio quocumque modo impedito, supradictâ Camera Negotia differri oportere viderentur, quod tamen Partes contrahentium neutiquam voluisse liquidò apparet; ut tali casu, absentis vices à iudicibus Partis illius, à quâ delegatus fuerit, vel alterius substitutione supplerentur, vel alioquin Negotia unâ cum præsentis Scriba seu Graphiario, prout supradicti iudices commodum fore existimabunt, promoverentur, quæ omnia, uti etiam illa, quæ in iisdem alicujus ponderis esse possent, eorundem iudicio permetterentur.

7. Ut Decretis ac literis quibuscumque, quæ à supradicta Camera concedentur, summedicti Regis Hispaniensis sigillum primo semper loco appenderetur atque imprimeretur; at verò Scribæ per vices nunc primi, nunc secundi subsignarent, idque singulis septimanis, prout ipsis dignitas ac præsidendi ordo competit, juxta præmemoratae Instructionis Articulum octavum.

8. Ut supradicti iudices auctoritate instruerentur, quemadmodum per præfentes instruuntur, ut quotannis quinque aut ad summum sex Septimanarum spatium, quo Negotiis forensibus ac juri dicendo superfederetur, eligerent.

9. Quoniam autem variæ super argumento vicessimi & noni præmemoratae Instructionis perpendenda proponi possunt, respectu quatuor florenorum iudicibus, & duorum Scribis seu Graphiariis, quæ à Partibus litigantibus exsolvenda venient, assignatorum, ut proinde, ejus loco, supradicti iudices pro eo, quod Negotiis tractandis ac componendis operam dent, singuli duodecim florenos singulis diebus, à summedicto Rege ac Præpot. D. D. Ordinibus Gen. exsolvendos, præmemorati verò Scribæ seu Graphiarii, singuli sex florenos singulis diebus, ab iisdem exsolvendos, acciperent, adeò ut Partes litigantes à supradictis quatuor & duobus florenis immunes sint, ac maneant. Eâ lege ac conditione, ut supramemoratis iudicibus specialis auctoritas concederetur, quemadmodum per præfentes conceditur, ab iis, qui manifestis calumniis ac dolo malo coram supradicta Camera litem instituisse deprehendentur, multam, pro rei necessitate augendam, exigendi: Eâ lege, ne præmemorata multa decimam valoris rei illius, super quâ lis ac causa instituta fuerit, quodsi æstimari queat, aliàs mille florenos, partem excedat; eâ conditione, quodsi præmemorata pars decima, vel supradicti mille floreni, summam iudicibus pro eo, quod Negotiis illis vacârunt, exsolvendam superaret, ne multa illa ultra summam iudicibus pro datâ operâ exsolvendam augeatur: Insuper etiam ut supradicta multa iudicibus absolvendis impenderetur, atque summedictus Rex & Præpotent. D. D. Ordines Gener. impensorum exsolutione ex æquo liberarentur.

10. Ut supradicti Iudices auctoritate munirentur, quemadmodum per præfentes muniuntur, constituendi atque augendi pretium, quod Camera Scribis seu Graphiariis pro conscribendis sententiis aut aliis quibuscumque exsolvetur.

Dabantur ac confirmabantur Hagæ-Com. decimo & septimo die Octobr. Anno 1653. atque in veritatis testimonium propriis supradicti Legati ac Deputatorum manibus subsignabantur, Eorumque sigillis obsignabantur.

Subsignatum atque obsignatum sequentem in modum.

A. Brun.

A. Schoockius.

A. Bouckhorstius.

Iohannes de VVit.

G. à Nisse.

Iohannes à Reede.

Ioachimus Andreas.

Iohannes Beeckius.

I. Isbrandus.

Vix è bello Hispanico Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentes Domini D. Ordines Generales Seque Suosque expediverant, quin turbæ ingentes maritimæ cum Britannis inciderent. Quæ profecto, cum sub Nomine ac prætextu *Retorsionis* in dies singulos magis magisque foverentur, damna ac detrimenta quovis bello cum aliis hæctenus gesto deteriora multò, idque tam exigui temporis spatio, intulerunt. Verum enimvero cuncta illorum quamvis ordine enarrare neutiquam constitui, nihilominus tamen omnium veluti Specimen quoddam exhibere decrevi, sive, ut cum Poëta loquar, *summa sequi fastigia rerum.*

Celsissimus Arausionensium Princeps Fredericus Henricus, eo quod Filius Ipsi us unicus Caroli I. Regis Magnæ Britannia Gnatam majorem Anno ferme millesimo sexcentesimo, & quadragesimo, in uxorem duxerat, Britannorum dissidiis domesticis magis magisque pullulantibus, non potuit quin pietatem atque animum in afflictam Domum Regiam singularem omni ex parte ostenderet. Illo autem defuncto, Filius Ejus Gulielmus, utpote vinculo ac nexu propiore Serenissimo Regi Socero suo devinctus obligatusque, omnem Ipsi opem studiumque contulit. Quæ quidem res Eos, qui Parlamenti partibus summopere favebant, maximam succensendi causam præbuit; animo oppido iniquo ferentes, quod Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentes Domini D. Ordines Gener. W. Stricklandii Parlamenti Deputati Propositioni exaudiendæ nullum in Concilio suo Ordinum Gener. locum concessissent. Quapropter Stricklandio in Britanniam per literas revocato, Præpotentium D. D. Ordinum Gener. Legatus Albertus Joachimi, Oedekenskeræ Dominus, eo quod nullis Deputantium Suorum ad Parlamentum & Remp. Britannicam literis publicis munitus aderat, Britannia discedere jussus fuit. Hinc plurimum continuo malorum Nobilibus ac Potentibus Hollandiæ Ordinibus suspicio incidit: quibus ut in tempore, ac quantum in se esset, occurrerent, Dominum Scaapium Civitatis Amsterodamensium Cos. & Zelandici Senatus Archithalassi Deputatum, literis auctoritatis publicis, solennibus conscriptis formulis ad Rempub. Britann. ablegarunt. Quod profecto Britannis perquam gratum accidit. Ac quamvis *Commissarii* duntaxat titulo & qualitate, atque unius solummodo Provinciae Ordinum nomine locoque accederet, veruntamen ut Legatum Ordinarium solito honore exceperunt, eaque qualitate cum eodem egerunt. At postquam Celsissimus Arausionensium Princeps Gulielmus ipso ætatis suæ flore decessisset, à supramemorato Parlamento Oliverius S. John, & Gualterus Stricklandius, Eiusdem Parlamenti Ordines, Legatorum titulo Supremo muniti, ac Comitatu splendidissimo, & plusquam Regio adaucti, ad Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentes Dominos D. Ordines Gener. Hagam-Com. missi fuerunt: qui juxta Deputantium Suorum Mandatum atque Instructionem Fœdus quoddam mutuae defensionis ac propugnationis adversus hostes quoscunque inire cupierunt. Sed, ut ejusmodi rerum casu fieri plerumque cernimus, *Scinditur incertum studia in contraria vulgus:* Alii quippe Regis, alii Parlamenti studio ducebantur. Ipsi quinetiam Provinciarum Ordines, quorum tamen plerique Regiis Auriacisque partibus favebant, supradictos Legatos ægre admittebant. Quin & illi, qui animum suum à Fœdere in eundo haud longe alienum habebant, belli tamen Scotici finem expectandum duce-

ducebant. Quocirca cum Parlamento Legati Unitarum Belgii Provinciarum Præpotentes Dominos D. Ordines Gener. propositioni ac petitioni suæ nihil quidquam, vel parum saltem vel lentè concedere animadverterent. discessuros Se esse indicârunt. Quò cognito perceptoque, Præpotentes D.D. Ordines Gener. majora exinde oritura mala suspicantes, superioris Fœderis, Anno 1495. inter Britannos Belgasque Fœderatos sanciti renovationem ac confirmationem, cujus Exemplar sequentibus inferetur, tam Legatis hisce, quam Parlamento per Commissarium suum Scaapium obtulerunt. Interea dum hæc inter Præpotentes Ordines Generales, & Britannorum Legatos aguntur, tempus Hagæ Com. diutius paulo commorandi Legatis Britannorum à Parlamento datum concessumque fuit.

Exemplum Pacis & Mutui Commercii, Initi Confirmatique Londini vicesimo & quarto die Februarii, Anno 1495. inter Henricum VII. Magna Britannia Regem, & Philippum Archi-Ducem Austria, Ducem Burgundia, &c.

Omnibus & singulis præsentibus literas visuris, auditoribus & inspecturis, Reverendus in Christo Pater, & Dominus, Dominus Richardus Duvelmensis Episcopus, Custos privati Sigilli Magni Illustrissimi Regis Angliæ, Joann. Welles, Vice-Comes de Welles, Joannes Kendal, Prior domus S. Joan. Jerusalem in Anglia, Wilhelmus Warham legum Doctor, Magister ac Custos Rotulorum Cancellar. Domini Regis, Christophorus Urfwick Archi-Diaconus Richmond, & Joannes Rijley, Miles, Ambassiatore, Procuratores, & Commissarii, in hac parte Serenissimi ac metuendissimi Domini Nostri Supremi Henrici, Dei gratia, Regis Angliæ & Franciæ, Domini Hiberniæ Sabitten: Notum facimus, quod cum potiora mortalibus dona à superis tradi nequeant, quam bona pacis, & longo rerum usu ac ratione semper cognitum sit, pacem esse summum illud præcipuum munus, quod humano generi conducere queat: Satisque compertum sit, quod calamitates & ærumnæ passim è bello exoriantur; quod vero commoda, pax certa & stabilis undique contulerit: Idcirco nos, quantum fructus & utilitatis Regni Angliæ, & terrarum ac provinciarum domini Archi-Ducis Austria, Incolis & Subditis, ex Pace & amicitia, antehac inter ipsos Principes Prædictos, inito & contracto, accreverit, plene cognoscentes, nos pro prædicto Serenissimo Principe nostro Angliæ Rege antedicto, Suisque Hæredibus & Successoribus, atque ejus Nomine, & eorum auctoritate nobis ab eodem Rege Nostro per literas Suas patentes commissa, quarum Tenor inferius sequitur,

Cum Nobili Viro Domino Philippo, Domino de Beyres, locum tenente Gubernatore & Capitaneo Generali Arthesia, & Admirallo, Domino Paulo de Beanst, Domino de Vermisseli, Praside Flandria, Roberto de Mellum, Domino de Ronny, Camerario, Daniele de Prat, Domino de Meryved Camerario, & superiore Ballio Flandria, Ioanne de Cortavilla, Thoma Fortunar, Conciliario & Magistro Florentio, Hauvel Secretario ordinari. Ambassator. Procurator. Legatis & nunciis, ac infra scripta, per ipsius Domini Archi-Ducis literas

litteras patentes deputatis, quarum etiam Tenor inferius sequitur, convenimus, contraximus, & conclusimus, & per presentes convenimus, contrahimus, & concludimus omnes, & singulos pacis, amicitiarum, Mercium Intercursus, & Mercatorum communicationes, sequentes Articulos.

C O P I A.

C A P. I.

Vera & integra Pax.

In primis Conventum, concordatum, & conclusum est: Quod ab hoc die sit bona, sincera, vera & integra, perfecta & firma amicitia, liga, confœderatio, Pax & unio, per terram, mare, & aquas dulces, futuris temporibus perpetuo duratura, inter dictos Dominos Regem & Archi-Ducem eorumque successores & hæredes, Regna, patrias & Dominia, terras, Vasallos & subditos quoscunque præsentis, & futuros, tam Clericos quam Seculares, cujuscunque gradus seu Conditionis existant, etiamsi Archi-Episcopali, Ducali, vel minori dignitatum statu aut gradu præfulgeant. Ita quod prædicti Vasalli & Subditi hinc inde ubique locorum sibi invicem favere, seseque mutuis officiis prosequi, & honesta affectione pertractare teneantur, possintque tam per terram, quam per Mare & aquas dulces, ad dicta Regna, patrias, dominia & terras, Civitates, Oppida & Villas, munitas & non munitas, firmatas aut non firmatas, portus & districtus quoscunque, & eorum quodlibet, hinc inde tuto, libere, & secure accedere, intrare, & in eisdem quamdiu voluerint commorari & conversari, ac ibidem Victualia, & alia eis necessaria quacunque, sine quacunque contradictione, emere & vendere: Nec non ab ejusdem Regnis, patriis, dominis, terris, Civitatibus, Oppidis, Villis, portibus & districtibus, & eorum quodlibet toties quoties eis libuerit ac partes proprias vel alienas quascunque cum suis conductis aut accommodatis navigiis, plaustris, vehiculis, equis, armaturis, mercimoniis, farcinulis, bonis & rebus quibuscunque, ire, recedere, ac remitti, quemadmodum propriis in patriis, hæc omnia eis facere licet, & sicut proprii subditi locorum & patriarum illarum facere possint. Ita quod nullo Salvo-Conductu, aut licentia generali vel speciali indigeant; nec in aliquo locorum prædictorum Salvum-Conductum vel licentiam petere teneantur.

C A P. II.

Nihil attentabitur contra hanc Pacem.

Item, conventum, concordatum, & conclusum est: Quod neuter dictorum Principum, nullusque Hæredum aut Successorum Suorum, contra alium, ejusve Hæredes aut Successores, quicquam agat, faciet, tractabit vel attentabit, quocunque in loco, sive in terra, sive in Mari, portibus, vel aquis dulcibus, occasione quacunque, nullumque præstabit auxilium, consilium, favorem vel assensum, quod per alium vel alios quoscunque aliquid fiat, agatur, tractetur vel attentetur, in injuriam vel damnum, alterius ejusve Hæredum aut Successorum:

Z z z

Sed

Scd quibusque (sicut præmittitur) contra alium, intra Regnum, patrias, dominia, aut terras suas prædictas, aliquid agentibus, tractantibus vel attentantibus expresse & cum effectu contradicet, renitctur, & impedimentum realiter præstabit.

C A P. III.

Non invaduntur hostes, sed auxilium rogatus Princeps præstabit.

Item, conventum est ut supra: Quod neuter, imo nulla partium prædictarum, præstabit auxilium, consilium vel favorem notoriis hostibus vel inimicis alterius partis, tam per mare, terram, vel aquas dulces, infestare vel invadere volentibus: sed bona fide, & mutuis auxiliis militaribus gentium, armatorum, expensis tamen opem interpellantis quoties opus fuerit adjuvabunt, in quorum auxiliorum præstatione, quod ad numerum attinet armatorum, habenda erit facultatis ratio illius partis, quæ ad ferendam opem rogabitur seu interpellabitur, ut scilicet ad non plus teneatur, quam tunc commodè facere poterit, considerata temporis & locorum opportunitate, ac statu rerum suarum.

C A P. IV.

Rebelles non recipiendi.

Item, conventum est ut supra: Quod neutra partium prædictarum Rebellem vel Rebelles, profugum vel profugos alterius partis, in ejus Regna, patrias, dominia, terras, portus aut districtus, aut eorum aliquem recipiet; nec eis, aut eorum alicui, in eisdem, eorum vel aliquo aut alio quocunque loco, etiam extra eorum Regna, patrias, dominia, terras, portus aut districtus, auxilium, consilium, hospitium, gentes armorum, naves, pecunias, vel Victualia præstabit ac ministrabit, nec ab alio aut aliis quibuscunque in ejus Regna, patrias, dominia, terras, portus aut districtus recipi; nec eis, aut eorum alicui, in eisdem auxilium, consilium, favorem, hospitium, gentes armorum, naves, pecunias, ac Victualia, dari, præstari, ministrari, & concedi permittet, sed expresse & cum effectu contradicet, obstabit, & impedimentum realiter præstabit.

C A P. V.

Rebelles per literas renunciatis amovendi & proscribentur.

Item, conventum, conclusum est, &c. Quod si altera partium prædictarum aliquem vel aliquos, suum vel suos, fuisse, & esse Rebellem vel Rebelles, profugum vel profugos, & in sua Regna, patrias, dominia, terras, portus vel districtus, aut eorum aliquem receptum esse, vel receptos, aut ibidem latitare, aut se tenere, per litteras suas alteri significaverit & declaraverit: tunc pars illa quæ hujusmodi litteras receperit, vel cui taliter significatum aut declaratum fuerit, hujusmodi Rebellem vel Rebelles, profugum vel profugos, intra mensem à die significationis præcedente, proximo, & continuè numerandi tenebitur dicto Rebelli

belli vel Rebellibus, profugo vel profugis, præcipere & mandare; vel præcipi & mandari facere, ut extra sua Regna, dominia, patrias & terras, & eorum quodlibet recedat & exeat, recedant & exeant, & si intra quindecimam diem à die hujusmodi præcepti non recesserit & exierit, tenebitur illum & illos illico proscribere & bannire sub pœna capitali, & talem proscriptionem sive Bannum contemnente[m] vel contemnentes eadem pœna effectualiter puniet, seu puniri faciet.

C A P. VI.

Quod Rebelles non recipiantur in aliquo Territorio.

Item, præfati Oratores, Commissarii, Procuratores & Legati dicti Domini Archi-Ducis, & pro eodem Archi-Duce, ac ejus Nomine: hæredumque & Successorum Suorum Oratoribus, Commissariis, Procuratoribus & Legatis dicti Illustrissimi Regis Angliæ, & pro eodem Rege & Nomine, ejusque Hæredum & Successorum Suorum stipulantibus, palam & expressè promiserunt: quod nullus Rebellis præfati Illustrissimi Regis Angliæ, ejusque Hæredum & Successorum, in aliqua castra, oppida, villas, portus, districtus, vel alia loca, quæ Illustrissima Domina Margareta, Illustrissimi Domini Caroli Ducis defuncti, relicta, aut aliqua persona cujuscunque status aut dignitatis existat, infra patrias, Dominia & terras dicti Domini Archi-Ducis, jure Dotalitio, vel alio Titulo quocunque, habet, tenet seu possidet, aut in aliquod de cætero recipietur, nec per eam, aut per aliam quamcunque personam, recipi permittetur aut tolerabitur: nec alicui hujusmodi Rebelli in locis prædictis, aut aliis quibuscunque in navibus, gentibus armorum, pecuniis, victualibus, aut alio quocunque modo, consilium, favorem, aut auxilium per ipsam Dominam Margaretam, vel aliam quamcunque personam, de cætero dari aut præstari permittet aut tolerabit, sed eam aut aliam quamcunque personam hoc facere palam & expressè prohibebit & impediet.

Et si contra hujusmodi conventionem dicta Domina Margareta, alia personæ quæcunque præfato Domino Archi-Duci subditæ, aliquid attentaverit, vel attentari fecerit: Quod tunc præfatus Dominus Archi-Dux, tam dictam Dominam Margaretam, quam alios sic attentantes, omnibus & singulis, quæ jure Dotis, aut alio Titulo quocunque in Castris, Villis, Oppidis, & aliis locis prædictis, se habere, tenere aut possidere prætendat, aut prætendent, posteaquam eum aut eos aliquid contra hujusmodi Conventionem attentasse constiterit, realiter & cum effectu perpetuo privabit, & privari faciet. Et Regis Commissarii, Procuratores deputati Illustrissimi Regis Angliæ, pro eodem Domino Rege ejus Nomine, ac Hæredum & Successorum Suorum Oratoribus, Commissariis, Procuratoribus & Legatis Illustrissimi Domini Archi-Ducis, pro eodem dicto Archi-Duce, & ejus Nomine, nec non Hæredum & Successorum Suorum, stipulantibus, palam & expressè promiserunt: Quod nullus Rebellis præfati Domini Archi-Ducis, ejusve Hæredum aut Successorum, in aliqua Castra, Oppida, Villas, portus, districtus, vel alia loca, quæ Subditi prælibati Domini Regis cujuscunque status aut dignitatis fuerit, infra Regna, patrias & Dominia Sua, quocunque Titulo tenent, habent, aut possident, aut in posterum habere, aut possidere

dere continget, aut in eorum aliquid de cætero recipietur, nec per eos aut eorum aliquem recipi permittetur aut tolerabitur: Nec alicui hujusmodi Rebelli in Navibus, gentibus armorum, pecuniis, victualibus, aut alio quocunque modo, consilium, auxilium vel favorem per ipsos subditos aut eorum aliquem, dari aut præstari permittet aut tolerabit, sed ipsos & singulos quoscunque facere palam & expressè prohibebit & impediet. Et si contra hujusmodi Conventionem subditi Illustrissimi Regis Angliæ aut eorum aliquis, aliquid attentaverit, vel attentari fecerit, Quod tunc præfatus Dominus Rex, omnes & singulos sic attentantes, omnibus & singulis, quæ quocunque Titulo in Castris, Oppidis & Villis, & aliis locis prædictis, se habere, tenere, aut possidere prætendant, illum, illosve ipsius Subditos, contra hujusmodi Conventionem attentasse constiterit, Realiter & cum effectu, perpetuo privabit, & privari faciet.

C A P. VII.

*In omni confœderatione eum aliis Principibus reservatio;
si voluerint.*

Item, Conventum est ut supra: Quod dictus Illustrissimus Dominus Rex Angliæ Suique Hæredes & Successores, in quibuscunque confœderationibus & amicitiiis cum quovis Principe, Universitate, communitate, societate, aut aliqua alia persona deinceps contrahendis, dictum Dominum Archi-Ducem, Suosque Hæredes & Successores, reservabunt & comprehendunt, si reservari & comprehendendi voluerint: Et pari modo idem Serenissimus Dominus Archi-Dux, ejusque Hæredes & Successores, in quibuscunque Suis Confœderationibus & amicitiiis cum quovis Principe, universitate, communitate, societate, aut alia qualibet persona deinceps contrahendis, præfatum Illustrissimum Regem Angliæ, ejusque Hæredes & Successores, reservabunt & comprehendunt, si reservari & comprehendendi voluerint.

C A P. VIII.

*Amici & Confœderati utriusque Partis comprehenduntur
in hoc fœdere.*

Item, Quod ipsi præsentis Tractatu Pacis & amicitiarum comprehendantur alligati, amici & Confœderati utriusque Partis, illi, & videlicet qui in literis confirmatoriis hujus præsentis Tractatus per ipsos Principes denominabuntur, si comprehendendi voluerint.

C A P. IX.

Licet attentatum sit contra, tamen fœdus durabit.

Item, Conventum est ut supra: Quod si durantibus Pace & amicitiiis præfatis, aliquid contra vires & effectus eorundem, per terram, Mare & aquas dulces, per aliquem ipsorum Principum eorumque Hæredum & Successorum, vel eorundem

dem Vasallos, subditos alligatos, aut eorum alligatorum Hæredes seu Successores, in his amicitiiis comprehensione Subditos vel Vasallos fuerit attentatum, actum & gestum, nihilominus hæc Pax & amicitia in suis viribus & effectu permanebunt, & pro ipsis attentatis solummodo punientur ipsi attentantes & damnificantes, & non alii.

C A P. X.

Item, Conventum est ut supra: Quod omnes Mercatores, tam Regni Angliæ, Dominii Hiberniæ Villæ & Marschalliæ, Calisiæ, &c. quam etiam Mercatores terrarum & patriarum, Brabantiæ, Flandriæ, Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ; Villæ & terræ Mechliniæ, & aliarum patriarum & dominiorum Domini Archiducis prædicti tam Mercatores Lanarum, Coriorum, Victualium, quam aliarum Mercantiarum quarumcunque, nec non eorum factores familiares, Negotiorum gestores & ministri, poterunt deinceps per terram pedestres aut equestres, aut alio modo quocunque, armati vel non armati (dummodo armati simul incedentes quadragenarium numerum non excedant) cum & sine Bonis & Mercantiis secure & libere ire & venire, invicemque communicare, & mercari, emere & vendere, ac Commercium facere & habere, tam de mercantiis Lanarum, Coriorum, Victualium, armorum, equorum, jocalium, quam aliis quibuscunque, ipsaque ducere & reducere, sive duci & reduci facere, ad eorum libitum & voluntatem, de Calefia & Marchia ejusdem, ac aliis quibuscunque Partibus Regni Angliæ & Dominii Hiberniæ in Brabantiam: Flandriam, Hannoniam, Hollandiam, Zelandiam, Mechliniam, ac alia dominia præfati Archiducis: Et è contra de Brabantia: Flandria, Hollandia, Zelandia, & Mechlinia, ac dominiis præfati Archiducis in Villam & Marchiam Calisiam, & alias quascunque Partes Regni Angliæ & dominii Hiberniæ, absque aliquo impedimento aut prohibitione quacunque in contrarium, & absque eo quod propterea aliquam multam vel pœnam incurrant, seu quod per dominos patriarum terrarum & dominiorum prædictorum hinc inde redargui, accusari, puniri vel mulctari queant, statutis & ordinationibus locorum in omnibus semper salvis.

C A P. XI.

Libere mercatus in locis ubi telonia solvuntur.

Item, Conventum est ut supra: Quod omnes Mercatores Regni Angliæ, Dominii Hiberniæ, Villæ & Marchiæ, Calisiæ, &c. tam Mercatores Lanarum, Coriorum, Victualium, armorum, equorum, jocalium, quam aliarum Mercantiarum quarumcunque, nec non eorum factores, familiares, Negotiorum gestores & ministri, nautæ, Magistri navium, & Marinarii, poterunt navigare, ire, transire, & redire per Mare & aquas dulces, eundo & redeundo conversari, esse, & morari secure & libere in patriis, dominiis, & terris præfati domini Archiducis, & etiam in portibus & littoribus patriarum, terrarum, & dominiorum prædictorum, per ipsum Dominum Archiducem auctoritatis, in Villis videlicet ubi Custumarii & alii Officiarii Archiduciales sunt ordinati, ad vacandum &

attendendum pro & super introitu & exitu Navium, Mercatorum & Mercantiarum, & non alibi, nec in aliis locis cum eorum bonis, Mercantiis & navibus prædictis quibuscunque. Et cum Mercatoribus patriarum, terrarum & dominiorum præfati Domini Archi-Ducis, seu eorum Factoribus, familiaribus, Negotiorum gestoribus & Ministris: nec non cum omnibus aliis Mercatoribus, cujuscunque Nationis existant, & eorum Factoribus, familiaribus, Negotiorum gestoribus & Ministris de quibuscunque Mercantiis, tam Victualium, quam aliis liberè mercari, emere, habere & vendere, ac Mercantias facere: poteruntque ad & in prædictos portus & littora patriarum, terrarum & dominiorum præfati Domini Archi-Ducis, *tam eorum propria bona, quam aliena ducere, vel duci facere*, & ab ipsis portibus seu littoribus, quotiescunque, quodocunque & quocunque voluerint, securè recedere & redire, cum eorum bonis, Mercantiis & Navibus prædictis quibuscunque. Et pari modo Mercatores patriarum, terrarum & dominiorum præfati Domini Archi-Ducis, tam *Lanarum, Coriorum, Victualium, & aliarum Mercantiarum quarumcunque*; nec non eorum Factores, familiares, Negotiorum gestores & Ministri, Nautæ, Magistri navium & marinarii, poterunt de cetero securè & liberè navigare, ire, transire & redire Mare & aquas dulces, & eundo & redeundo conversari, esse, & morari in dictis Regni Angliæ & Hiberniæ dominio, Villa & Marchia, Calesia, &c. in portibus & littoribus ipsorum per præfatum Dominum Regem Angliæ auctorifatis, in Villis videlicet. *Vbi Custumarii & alii Officarii Regii* sunt ordinati, ad vacandum & attendendum pro & super introitu & exitu Navium, Mercatorum & Mercantiarum & non alibi, cum eorum bonis, Mercantiis & Navibus prædictis quibuscunque, & cum Mercatoribus Angliæ, Hiberniæ, Calesiæ & Marchiæ ejusdem, seu eorum factoribus, familiaribus, Negotiorum gestoribus & Ministris de quibuscunque Mercantiis, tam Victualium quam aliis, liberè mercari, emere & vendere, ac Mercantias facere, poteruntque ad & in prædictos portus Angliæ, Hiberniæ & Calesiæ, *tam eorum bona propria quam etiam aliena ducere, vel duci facere*, & ab ipsis portibus, seu littoribus, quotiescunque, quodocunque & quocunque voluerint, liberè & securè recedere & redire, cum eorum bonis, Mercantiis & Navibus, absque eo quod ipsi propterea per Dominos Regnorum, dominiorum, patriarum & terrarum prædictarum, seu eorum Officiarios, quovis pacto redargui, vel aliqua pœna mulctari possint: Seu quod per eosdem ipsis mercatoribus aliquod damnum, præjudicium, vel impedimentum fieri aut inferri possit, per viam facti occasione guerræ vel deprædationis, aut attentatorum factorum vel fiendorum, vel alio modo ex causa quacunque, solvendo tamen quantum attinet ad mercatores utriusque Partis partium prædictarum pro rebus, bonis & mercantiis suis, jura & telonia, quæ ante 50 annos proxime elapsos, *statuta, solita, & consueta fuerunt, & non alia*. Et nihilominus poterunt utriusque Partis Principes in Dominiis Suis, quoad Subditos Suos, talia jura & telonia, quæ voluerint, de novo instituere; poterunt etiam non obstantibus prædictis, causa necessitatis, victualia & alia (justa & rationabili causa) prohibere, & defendere, ne tale genus Victualium, quod eis magis videbitur expedire, à dominiis extrahatur.

C A P. XII.

Victualia defendere causa necessitatis.

Item, Conventum est ut supra: Quod Mercatores utriusque Partis partium prædictarum, & eorum factores, familiares, Negotiorum gestores & Ministri, nec non Magistri navium, marinarii & nautæ, poterunt licite ducere, portare & habere cum illis & super illos in eorum navibus arma invasiva, defensiva, cujuscunque generis fuerint, ad se, eorum corpora, bona, mercantias & naves, salve & secure contra quoscunque servandum & defendendum tam eundo, & redeundo per mare & aquas dulces, quam morando in aliquo portu partium prædictarum, ac cum applicuerint, quotiescunque, ubicunque, quandocunque, & quacunque hora id contigerit, eorum gladios, dagatios, lanceas, & cultellos secum usque ad terram & per terram ad eorum hospitia, libere & impune deferre & portare, prius tamen quod in eorundem hospitiiis, gladios & lanceas deponent & relinquent, quousque ad eorum naves redierint.

C A P. XIII.

Mercatoribus utriusque Principis tutum libere habitare.

Item, Conventum est ut supra: Quod Mercatores utriusque Partis partium prædictarum, ac eorum factores familiares, Negotiorum gestores & Ministri, nautæ, Magistri navium & marinarii tuto & secure morabuntur in Regnis, dominiis, terris & patriis Principum prædictorum, & eorum utriusque. Nec non in eorum portibus & littoribus cum eorum bonis, navibus & mercantiis quibuscunque, absque eo quod ipsi vel eorum aliquis ullum damnum, injuriam, vel præjudicium aliquod, aliis mercatoribus cujuscunque alterius nationis, aut eorum factoribus, Negotiorum gestoribus, ministris, nautis, Magistris navium aut marinariis facient, aut fieri procurabunt. Et quod Mercatores aliarum patriarum, nationum, eorum factores, Negotiorum gestores, ministri nautæ, Magistri navium & marinarii, Mercatoribus & Subditis alicujus Principis, Principum prædictorum, nullum damnum, injuriam, vel præjudicium aliquod in locis prædictis inferant, aut inferri procurent.

C A P. XIV.

Piscatoribus utriusque Principis subditis tam per Mare quam terram liberum com meatum fore.

Item, Conventum est ut supra: Quod Piscatores utriusque Partis partium prædictarum, cujuscunque conditionis existant, poterunt ubique ire, navigare, per mare secure piscari, absque aliquo impedimento, licentia, seu Salvo-Conductu. Et si contingat aliquos ex Piscatoribus unius Partis, per fortunam, tempestatem maris, vim hostium aut alio modo compelli intrare in aliquem portum vel districtum alterius Partis, eidem pacifice & amicabiliter recipientur & tractabuntur,

buntur, solvendo in locis ubi applicabunt jura & telonia prædicta, & ab aliis portibus & locis poterunt libere recedere, & redire cum eorum navibus & bonis, sine impedimento vel contradictione quacunque: Dummodo tamen per ipsos Piscatores non committatur fraus neque dolus, seu per eos aliis damnum minime fiat.

C A P. XV.

Pirata non recipiendi.

Item, Convenit ut supra: Quod in nullis portibus aut littoribus partium prædictarum, aut eorum alterius Piratæ, aut alii, sine auctoritate Suorum Principum guerram super mare facientes, sive Natione partium prædictarum, aut alterius Nationis cujuscunque fuerint, aliquo modo receptabuntur, neque ipsis, aut eorum alicui, ibidem seu alibi, in Regnis, patriis, dominiis, & terris, Principum prædictorum, in pecunia, armis, instrumentis bellicis, victualibus, aut alia re quacunque, aliquo pacto auxilium præstabitur, nec favor quo quis quæsito colore præbebitur sub pœna refartionis & restitutionis omnium damnorum, expensarum, & interesse subditis prædictis, aut eorum alicui, per hujusmodi Piratas aut violentos deprædatores illatorum & fiendorum, tam per ipsos Piratas, si deprehendantur, & solvendo sint, quam etiam per eorum receptatores, factores & auxiliatores. Qui quidem Piratæ & deprædatores, eorumque factores & auxiliantes, ad hæc præcisa & summaria cognitione cogentur tam in personis quam bonis per locorum seu districtuum Officiarios, ubi talia contigerint. De quibus damnis, expensis & interesse, si aliàs probari non poterunt, stabitur fidei & juramento damnificatorum. Et si contingat hujusmodi Piratas, deprædatores, eorum factores & auxiliantes, super hujusmodi Piratica deprædatione, favore vel auxilio ut permittitur convinci, quod tunc hujusmodi Piratæ, deprædatores, eorum fautores & auxiliatores, damna & expensas restituent. Et si hujusmodi refartionem & restitutionem intra quatuor dies proxime & immediate sequentes diem, quod de hujusmodi Piratica deprædatione favore vel auxilio conjuncti fuerint, cum effectu facere recusaverint, tunc hujusmodi Piratæ, deprædatores, factores & auxiliatores, ad restitutionem duplicium damnorum, expensarum & interesse sic damnificatis faciendis per locorum & districtuum Officiarios compellantur & cogantur.

C A P. XVI.

Bona per Piratas capta.

Item, Convenit ut supra: Quod si per aliquos Piratas, aut alios ut permittitur guerræ operam dantes, aliqua bona Mercatorum vel Subditorum unius vel alterius partium prædictarum super mare capiantur, & in aliquem portum unius vel alterius partium prædictarum adducantur, non poterunt bona sic capta & deprædata ibidem per ipsos Piratas, vel alios quoscunque, poni ad terram, ponantur, ibidemve vendantur, vel alienentur, de ipsis bonis, seu vero valore

lore eorundem, cum damnis & interesse per deprædatos in ea parte sustentis & habitis. De quibus, valore, damnis & interesse (constito tamen prius de ipsa prædatione) licebit per eorum juratam assertionem, si alias probari non poterit, per Officiarios locorum restitutio fiet, ipsis damnificatis & deprædatis: ad quas Restitutiones faciendas habebunt Officiarii locorum, & alii, quos Principes ipsi in Oppidis & portibus suis deputare voluerint, commissiones speciales in tali casu requisitas, & hunc Articulum de verbo ad verbum in se plene continentes, quibus mediantibus prædicti Officiarii restitutionem hujusmodi facere tenebuntur, sub pœna ab eis recuperandi verum & justum valorem omnium spoliatorum & ablatorum hujusmodi, una cum prædictis damnis & interesse sic damnificatis. Fient insuper edicto publico prohibitiones pœnales in portibus & littoribus utriusque Partis partium prædictarum, ne quisquam, cujuscunque nationis aut conditionis is existat, talia bona per Piratas, aut alios ut præmittitur guerræ operam dantes, capta & deprædata, & ad terram posita, vel infra portum inventa, emere, vel quovis alio Titulo recipere præsumat in præjudicium vel detrimentum damnificatorum, seu aliorum quorumcunque interesse habentium. Et quod Officiarii locorum, quoties casus acciderit, sub pœna recuperandi ab eis bona & mercimonia hujusmodi capta, & adducta in portum aliquem partium prædictarum, pro damnis interesse statim ipsam navem, magistros & marinarios ejusdem, nec non bona & mercimonia quæcunque in eadem nave reperta, sub tuto Arresto & salva custodia ponant, servanda ad utilitatem damnificatorum, & eorum quorum intererit: Idemque locorum Officiarii procedent ad correctionem Piratarum & delinquentium in navi repertorum secundum casuum exigentiam.

C A P. XVII.

Cautio præstanda pro Navibus in Mare exituris.

Item ad finem, ut Captiones Navium, personarum & bonorum unius partis super alteram de cætero cessent, conventum, concordatum, & conclusum est, quod quando cunque aliqua Navis, cujuscunque Indigenæ, unius vel alterius partis partium prædictarum, exitura est ab aliquo portu sive districtu Principum prædictorum, seu eorum, alterius Majores & Governatores Civitatis, Oppidi, sive Villæ, quibus portus sive districtus hujusmodi adjacent, quibuscunque Nominibus, Officiis aut appellationibus iidem Governatores censeantur, capiant sufficientes securitates de & pro dominis, proprietariis possessoribus, magistris Burfariis & Victuelliis navis hujusmodi, ad duplum valoris navis apparatus, & victualium ejusdem: Quod Magister ejusdem Navis, Capitanei, Marinarii, & omnes in eadem Nave existentes, cujuscunque status aut conditionis existant, servabunt Pacem erga quoscunque Subditos Principum prædictorum, & quod nullam eis injuriam seu violentiam in terra, Mari, fluminibus, aut portu aliquo facere vel inferre præsumant. Quod si hujusmodi Securitatem præstare noluerint, non permittent, imo impediunt expressè ipsos Mercatores & gubernatores navium hujusmodi quoquo modo exire, nisi proprietarii sive Burfarii ejusdem navis Regalem vel Archi-Ducalem licentiam respectivè suo sub sigillo

A a a a

eisdem

eisdem exhibuerint, quod licite cum sua navi, sine ulla cautionis præstatione exire potuerint. In quo casu si ipsi sic per Principem Suum Licentiatum Subditos alterius Principis spoliaverint aut damnificaverint & solvendo non fuerint, tunc per eundem Principem sic licentiantem plena satisfactio fiet partibus sic damnificatis. Quoties autem securitatem præmissam Majores & Gubernatores Civitatum, villarum & oppidorum, unius partis aut alterius exegerint, dabunt literas authenticas sub eorum communi sigillo, proprietariis possessoribus Magistris seu Burfariis illius navis, sic asscurare testificantes ipsius securitatis præstationem, ad finem, ut ipsarum literarum vigore navis hujusmodi, alios, ad quos forsitan applicabit portus, absque nova Securitatis præstatione libere exire valeat.

C A P. XVIII.

Pecunia pro victualibus acceptis numeranda.

Item, Quæ Naves mare frequentantes tenentur altera alteri succurrere de Victualibus ad navem necessariis, quod tamen minime facere tenentur, nisi pro justo pretio. Conventum, concordatum, & conclusum est, quod de cætero tenebuntur illi, qui victualia aut alia necessaria ab aliqua Navi ceperint, pretium ipsorum aut in præsentiarum aut postmodum, ubi ad littus applicaverint, persolvere.

C A P. XIX.

Si Navis ab extraneo capta fuerit in portu Principis.

Item, Conventum est ut supra: Quod si aliquæ Naves per aliquem non Subditum Principibus prædictis captæ fuerint in portu aliquo aut Franchisiis alicujus Principum prædictorum, tenebitur ille Princeps, in cujus portu aut Franchisiis navis illa capta fuerit, una cum altero Principe pro restitutione dictæ Navis prosequi, sumptibus tamen & expensis damnificatæ Partis.

C A P. XX.

Non impedient venientes ab Oriente.

Item, Conventum est ut supra: Quod nullum præbebitur impedimentum, per unam partem vel alteram, venientibus de partibus Orientalibus, neutri parti inimicis, cum vasis vel Navibus quibuscunque oneratis victualibus, mercantiis, vel aliis bonis, versus Regna, patrias, dominia, aut terras unius vel alterius Principum prædictorum.

C A P. XXI.

Si Naves tempestate aut vi delata fuerint in portum.

Item, Conventum est ut supra: Quod quotiescunque contigerit, quod aliquæ Naves, quæcunque fuerint, sive unius vel alterius Partium prædictarum, per

per tempestatem maris, hostium, vel aliam causam, compellantur in aliquem portum unius Partis vel alterius applicare vel intrare; Naves illius partis quibus talia contigerint, cum Mercatoribus, & Nautis seu Marinariis, aut aliis personis quibuscunque, non probabiliter suspectis, id ipsis exigentibus, in alterius Partis portibus secure erunt & recipientur, & ab ipsis portibus poterunt libere recedere cum eorum bonis & Mercantiis, sine contradictione & impedimento proviso, quod bona & Mercandisæ, quæ in ipsis Navibus erunt, nisi urgente necessitate, non ponentur ad terram, nec in alias Naves, sine licentia Officiorum Principis illius patriæ, ubi talia contingent, vel aliorum ad hoc potestatem habentium.

C A P. XXII.

Naves alterutrius libertatem Subditorum habere.

Item, Conventum est ut supra: Quod Nautæ, Magistri Navium & Marinarii, Subditi præfatorum Principum, post adventum ipsorum ad portus unius vel alterius Principum eorundem, poterunt libere imponere & ligare eorum Naves tam oneratas & non oneratas, quam ad guerram dispositas, dummodo non fuerint Piraticæ, in eisdem portibus & littoribus eodem modo, quo poterunt ipsius Principis Subditi proprii.

C A P. XXIII.

Non licere dissimulare bona inimicorum.

Item, Conventum est ut supra: Quod Subditi unius Principum prædictorum, sive Mercatores fuerint, sive Nautæ Magistri navium aut marinarii, non adducant, seu adduci faciant per mare fraudulose, vel quorumcunque colore, aliqua bona seu mercandisas inimicorum alterius eorundem Principum: Et si secus egerint, & per subditos alterius Principis guerræ licite operam dantes super hoc interrogati fuerint, tenebuntur facere veram, planam & justam confessionem & declarationem, cui in ea parte pro tunc stabitur, iidemque interrogantes ulterius scrutamen in ea Parte non facient. Sed si postea eundem interrogatum falso respondisse constiterit, tunc idem interrogatus interroganti, quem per falsam responsionem defraudavit, tantum de suo erogare tenebitur, quantum merces inimicorum per eum vectas, & ut præmittitur celatas, valuisse constabit.

C A P. XXIV.

Si Navis naufragium fecerit.

Item, Conventum est, &c. Quod quotiescunque contigerit, aliquam Navem unius Partium prædictarum cum bonis & mercandis oneratam, per fortunam tempestatem maris, vel alio casu quocunque tangere terram & naufragium facere, periclitari, aut alio modo quocunque perire: prope portus, limites & costas, vel in portibus, limitibus aut costis alterius Partis, licet in ipsa navi

non remaneat vir, mulier, puer, catus, canis, vel gallus vivens, bona tamen & Mercandisæ qualiacunque, quæ ad terram applicabunt, vel aliter servari aut recuperari continget, propter hoc dicentur confiscata, nec pro confiscatis reputabuntur, sed per Officiarios locorum, in quibus sic casus acciderit, salvæ & securæ custodiæ committentur, sub eadem sic remansura per annum unum, & diem tunc proxime immediate sequentem: Intra quem terminum si quisquam supervenerit, & si rerum ac bonorum ipsorum certum proprietarium fuisse constiterit, res & bona ipsi sine difficultate vel dilatione aliqua plene restituentur, solvendo tamen, quorum opera & diligentia res & bona ipsa recuperata, salvata & custodita fuerint, rationabiles expensas, & custodibus salarium competentens, prout ratio & æquitas postulabit.

C A P. XXV.

Mercatores alterutrius licere domos habere.

Item, Conventum est ut supra: Quod Mercatores, qui Subditi sunt uni Principum prædictorum, poterunt tenere & habere in villis & oppidis alterius Principis domos & habitationes, pro ipsis & rebus suis in iisdem recipiendis, servandis & exponendis, ibidemque iisdem Privilegiis, libertatibus & Franchisiis, utentur & gaudebunt quibus ibidem usi & gavisii sunt ante quinquaginta annos ultimè & immediatè præcedentes, adeoque benigne & amicabiliter tractabuntur in iisdem, sicut aliæ nationes ipsas Villas & patrias frequentantes.

C A P. XXVI.

De Scrutatoribus.

Item, Conventum est ut supra: Quod Officarii Principum prædictorum, & eorum utriusque, ad scrutandum mercandisæ, per terram, mare vel aquas dulces, vectas vel vehendas ordinati in visitando mercandisæ vel naves, nihil damnificabunt de bonis seu mercibus subditorum unius vel alterius Principum prædictorum, sed ea bene & honeste tractabunt & visitabunt, absque violentia, frangendo pugionibus vel aliis quibuscunque instrumentis, Barellos, faccos, cistas, sarcinulas, seu alias Paccaturas quascunque, & temere contravenientes teneantur pœna incarcerationis per unum mensem, una cum damnis & interesse partis læsæ: Qui vero ex nulla rationabili & probabili causa huiusmodi Barellos, cistas & alias Paccaturas fregerint, aperuerint vel dissolverint, ad huiusmodi Barellos, faccos, cistas & alias Paccaturas, refarciendas, reparandas suis sumptibus, & expensis teneantur. Scrutatores autem huiusmodi in exequendo suo Officio in patriis partium prædictarum, nullas exactiões super ipsos, quorum bona seu merces scrutantur, facient. Nec eosdem cogent ad venditionem rerum suarum, aut alicujus partis, pro aliquo pretio per ipsos scrutatores contra voluntatem venditorum statuto.

C A P. XXVII.

Si debitor de fuga sit suspectus.

Item, Conventum est ut supra: Quod quotiescunque Mercatores, & Subditi Illustrissimi Regis Angliæ, pro solutione habenda suos conveniunt debitores, in terris, patriis & dominiis dicti Domini Archi-Ducis, coram Judicibus & Legislatores ad hoc ordinatis & deputatis, allegabunt debitores suos suspectos, & si iudicium subire cogantur, tunc huiusmodi Iudices & Legislatores, si requisiti, probationes dictorum Angliæ Subditorum, si quas obtulerint, ad probandam huiusmodi suspicionem fugæ, sine aliqua mora & difficultate eas admittent: Et si nullas habuerint, tunc ipsorum Angliæ Subditorum juramento, quoad prædictam fugæ suspicionem stabitur, præstita per eos primitus idonea cautione de solvendis expensis & interesse iis, quot sic ad iudicium trahere poterint casu, quo ex eventu, se litem injuste movere, constiterit. Et hoc facto, debitores ponentur absque aliis monitoribus statim sub Arresto, donec sufficientes cautiones de iudicio listi & iudicato solvendo præstiterint. Privilegiis, quoad effectum præsentis Articuli, sub quacunque verborum serie, Civitatibus, Castris, Oppidis, villis, burgis, in contrarium concessis, vel postea concedendum, usu aut consuetudine quibuscunque non obstantibus: quibus tamen debitoribus sic arrestatis, & sub arresto manentibus, si petant, dabitur terminus octo dierum, ad probandum se de fuga non esse suspectos; & hoc probato, cessabit arrestum. Et nihilominus propter huiusmodi dilationem octo dierum, processus sub debito principali nullatenus retardabitur, & similis in Regno Angliæ ministrabitur iustitia Mercatoribus & Subditis patriarum terrarum, dominiorum præfati Domini Archi-Ducis, adversus eorum debitores, in tribus Curiis, videlicet, *in curia Cancellaria, Constabularii, & magni Concilii*, etiam super omnibus obligationibus factis ultra Mare, & in Moneta Flandriæ, etiam quorum solutio destinata est ad aliquem locum patriarum terrarum, & dominiorum Domini Archi-Ducis, dummodo dies solutionis sit præterita, non obstantibus quibuscunque ordinationibus vel consuetudinibus Civitatum, Oppidorum, seu locorum Angliæ in contrarium, in quibus quidem Curiis tenebuntur Angliæ debitores preemtorie procedere absque eo quod ipsas seu earum alteram possunt declinare.

C A P. XXVIII.

De damno illato.

Item, Conventum est, &c. Quod quotiescunque contigerit, Subditis Domini Regis Angliæ à Subditis præfati Domini Archi-Ducis, vel Subditos ejusdem Domini Archi-Ducis à Subditis prædicti Domini Regis Angliæ, quoquo modo lædi vel damnificari; non debent propterea per literas Represaliorum, Marcæ, vel contra Marcæ, aut alia Mandata quæcunque (debitis admonitionibus & submonitionibus non præcedentibus) qui damna non tulerunt, ad petitionem

damnificatorum, vel alio modo in personis vel bonis arrestari, vel quovis modo impediri aut molestari. Nec guerra ob id fieri vel moveri debet, sed per Principes unius vel alterius partis attentata, ipsa debite reparabuntur, & in priorem statum reponentur, huiusmodique literæ Represaliorum Marcæ, & contra Marcæ & similia mandata quæcunque, nisi prædictis admonitionibus, quoad ipsas partes; submonitionibus, quoad Principes præcedentibus & legitime factis, deinceps omnino cessent: Et si aliter concedantur, pro nullis habeantur.

C A P. XXIX.

Præterita Represalia in suspenso habeantur.

Item, conventum est ut supra: Quod omnes & singulæ literæ Represaliorum, aut de Marca vel contra Marca, ex Cancellaria vel alia curia Principum prædictorum, aut eorundem prædecessorum, aut cujuscunque prosecutionem, vel ob causam quamcunque ante concessæ vel emissæ, in suspenso tenebuntur, nec poterit earum aliqua fieri executio, nisi super earum meritis habita cognitione indicta, ad hoc per ipsos Principes specialiter deputandum, aliter fuerit ordinatum: Et pari modo omnes & singulæ deprecationes & violentæ captiones super mare hinc inde, ante diem Octob. decimum tertium ultimo præteritum factæ, similiter tenebuntur in suspenso: nec poterit super iisdem aut eorum aliqua actio intentari aut admitti. Nec literæ Represaliorum dari, nisi super eorum meritis habita cognitione indicta, ad hoc per ipsos Principes specialiter deputandum, aliter fuerit ordinatum.

C A P. XXX.

De castro Sclusa.

Item, Conventum est ut supra: Quod autoritate dicti Domini Archi-Ducis sufficienter provideatur (sive mandato ejusdem aut alia valida via & effectuali) Capitaneo Castri de Sclusa, Quod quotiescunque contigerit, Mercatores vel Subditos Regis Angliæ, per ignorantiam, vel alio modo fraudulento, vel malitiose intrare portum ipsius Castri de Sclusa, quæ si intrantes tam in personis, bonis & rebus, honeste & cum omni decencia tractet, absque eo quod quicquam de eis propterea exigat.

C A P. XXXI.

De transportatione.

Item, Poterunt Mercatores Regis Angliæ deinceps quascunque massas auri vel argenti, vocata, Billion, extra patrias Domini Archi-Ducis, per eos seu eorum deputatos vel factores emptas, vel aliter acquisitas, seu in posterum emendas vel acquirendas, licenter & impune per quæcunque loca patriarum Domini Archi-Ducis ducere, vel duci facere, & ab iisdem locis & patriis in Regnum Angliæ totiens quotiens voluerint conducere & transportare poterunt & valebunt, pro-

provisio quod dicti Anglici, seu eorum factores, hujusmodi Billoniam per se vel factores suos emptam, seu ut præmittitur acquisitis, una cum certificatione authentica villæ & oppidi, ubi ipsam Billoniam emerunt, vel aliter acquisiverunt, & quantitatis ejusdem principali Officiarii dicti Domini Archi-Ducis, vel in ejus absentia suas vices gerentibus proximæ villæ, post introitum suum in patrias Domini Archi-Ducis, exhibeant & ostendant. Super qua ostensione ipsi ostendentes testimoniale seu certificadorium manu Domini Officiarii, vel ipso absente suas vices gerentis signatum, vel ipsius sigillo sigillatum, ab eo cui talis ostensio fiet recipient & habebunt: nihil penitus, pro dicto testimoniali aut alia quacunque causa, solvendum, præter unum solidum grossorum Flandriæ. Et casu quo dictus Anglicus hujusmodi Billoniam per se vel suos factores emptam, seu ut præmittitur acquisitam educere voluerit, & in exitu à patriis testimoniale seu certificadorium prædictum non exhibuerit, tunc pœnam illam incurret, quam incurrent extrahentes Billoniam, intra Partes Domini Archi-Ducis, Anglia.

C A P. XXXII.

Pondera debere justa, non fraudulenta esse.

Item, Conventum est ut supra: Quod omnes Mercatores & Subditi dictorum Principum, vero, publico, legali, & non privato pondere, in terris, & patriis illis ab antiquo usitato & consueto, sine quocunque dolo, fraude & machinatione, aut duorum digitorum ad hujusmodi pondera fraudulenta appositione de cætero utantur. Et si aliqui Mercatores & Subditi dictorum Principum contrarium facere præsumserint; Princeps cujus subditus hoc facere tentaverit Subdito alterius Principis, qui se per hujusmodi pondus damnificatum probaverit, expeditam justitiam faciet, & partem sic damnificantem ad plenam & perfectam restitutionem omnium damnorum, expensarum & interesse, sine dilatione quacunque compellet.

C A P. XXXIII.

*Deputati convenient pro sedandis discordiis inter Mercatores
Stapula Calesiæ.*

Item, Conventum est ut supra: Quod in sedandum & componendum lites, discordias & differentias inter Mercatores stapulæ Calesiæ & Subditos Domini Archi-Ducis, stapulam concernentes in villa Calesiæ, primo die Maji proxime futuro convenient Deputati Mercatorum utriusque partis: & casu, quo per ipsos Deputatos hujusmodi lites, discordiæ & differentiæ, sedari & componi non possint, fiet relatio Principibus prædictis qui aliter pro hujusmodi litibus, discordiis & differentiis sedandis, prout ratio & æquitas dictabunt, providebunt.

C A P. XXXIV.

Idem Capite nono dicit.

Item, Conventum est ut supra: Quod si, durantibus Pace & amicitiiis prædictis, aliquid contra vires & effectus earundem, per terram, mare, & aquas dulces, per aliquem ipsorum Principum eorumve Hæredum aut Successorum, vel eorundem Vasallos, Subditos vel alligatos, aut illorum alligatorum Hæredes seu Successores, in iis amicitiiis comprehensorum, contra Subditos vel Vasallos fuerit attentatum, actum & gestum, nihilominus hæc Pax in suis viribus & effectu permanebit, & pro ipsis attentatis ipsi damnificantes solummodo punientur, & non alii.

C A P. XXXV.

Obligatio Nobilium & Civitatum.

Item, ad securiorem & firmiorem tam amicitiarum quam Mercium Intercursus observantiam, præfatus Dominus Rex per Suas literas Mandatum dabit speciale, Reverend. in Christo patri Domino Joanni Cardinali, Cantuariensi Archi-Episcopo, & Apostolicæ sedis Legato, Reverendiss. in Christo patribus, D. Richardo Duvoliensi Episcopo, custodi privati sigilli; D. Thomæ Wintoniensi Episcopo Joanni Dinham, Domino Dinham, Thesaurario Angliæ, Thomæ Domino Marchioni Dorset; Joanni Comiti Oxoniensi, magno Camerario, Edmondo, Comiti Suffock; Thomæ Comiti Arundel, Thomæ Comiti Derbyæ; Georgio Comiti Salisburia, Joanni Wallis Vice-Comiti Dabney, Ægidio, Domino Dabney, Joanni, Priori Domus Sancti Joan. Jerusalem in Anglia: Nec non Majoribus, Ballivis Civitatum ac Oppidorum sequentium ut supra, Londinum, Eboracum, Bristollium, Wintonium, Cantuaria, Rochestria, Southamptonia, Santwichum, Doberium, Linna, Derthmouth, Plemouth, Hulla, Winchelsa, Bostonia, Yermouth & Bervicum: Quod se obligabunt & quilibet eorum se obligavit, in formam sequentem. *Omnibus Christi fidelibus has literas inspecturis, visuris & audituris*, Joannes Cardinalis Archi-Episcopus Cantuariensis; Rich. Duvolnienfis Episcop. Thomas Winton, Episcopus; Joannes Dynham; Thomas Marchio Dorset, Joannes Vice-Comes Oxoniensis, Edmundus, Comes Suffok, Thomas, Comes Arundel, Thomas, Comes Derbyæ, Thomas, Comes Salisbur. Joann. Welles, Vice-Comes; Ægydius Dabney, Joannes, Prior Domus Sancti Joann. Jerusalem in Anglia; Nec non Majores, Ballivus Villarum seu Oppidorum, de Lond. Eborac. Bristol. Winton, Cantuar. Rochest. Southampton, Sandwinch, Douvre, Linnen, Derthmouth, Plemouth, Hulle, Winchelse, Boston, Yermouth & Barvike, *salutem in Domino sempiternam*. Cum inter Illustr. Principem Henricum, Dei gratia, Angliæ, Franciæque Regem, & Dominum Hiberniæ, ex una, & Sereniss. Principem Philippum, Dei gratia, Austriæ Archi-Ducem, Burgundiæ Ducem, &c. ex altera partibus quædam amicitiarum, intelligentiarum, & Merciarum Intercursus, Mercatorumque communi-
catio,

catio, ac alia etiam eosdem Principes, & Subditorum Suorum, Regnorum patriarumque utilitatem concernentia, Tractatus & Fœdera, de data 24. die Mensis Februarii Anno Domini 1495. Londini inita, conventa, conclusa, & finaliter determinata fuerint, quos quidem Tractatus amicitiarum, & Mercium Intercursus, vidimus & intelleximus & hic pro insertis habere volumus. Noveritis nos præfatos Joannem Cardinalem, Archi-Episcop. Cantuar. Richar. Duvoynienf. Episcop. &c. Et Majores, Ballivus Villarum sive Oppidorum prædictorum, ad Requestam & Mandatum præfati Domini Regis; ac suarum literarum nobis in ea Parte directarum & deliberatarum, quas pro insertis habere volumus, contemplatione in bona fide promississe, ac nos & quemlibet Nostrum, Hæredes & Successores Nostros, præfato Illustriss. Principi Philippo, Archi-Duci Austriae, Duci Burgundiae, &c. ejusque Hæredibus & Successoribus, sub hypotheca & obligatione omnium bonorum Nostrorum præsentium & futurorum obligasse, sicque, per præfatos, promittimus & obligamus, quod effectualiter procurabimus, instabimus, ac quantum in nobis erit efficiemus; Quod idem Dominus Rex, ejusque Hæredes & Successores, omnia & singula prædicta, tam amicitiarum quam Mercium Intercursus, omniaque & singula in eisdem contenta & specificata, bene & fideliter tenebunt, & observabunt & adimplebunt, ac per Nos Subditos, Vafallos, quantum eos concernit, ac in posterum concernet, bene & fideliter facient teneri, observari & adimpleri, in contravenientes justitiam ministrabunt, seu ministrari facient. In cujus rei testimonium, &c. Et pari modo Illust. Dux, Archi-Dux, per suas literas mandatum dabit speciale, Reverend. in Christo Patri & Domino Henrico de Bergis, Episcop. Cameracensi, Carolo de Croy, Principi de Chimay, Philippo de Burgundia, Domino de Bevres, Joanni, Domino Egmondo, Gubernatori Hollandiae; Wilhelmo de Croy, Domino de Chievre, Antonio de Rellin, Domino de Emeri; Baldowino de Lannoy, Domino de Molenbays; Francisco de Busleyden, Domino præposito Leodiens. & Sancti Donatiani, ac Joan. de Tinare, Denteville Domino Capitanco de Brugis, nec non Burgimagistris Villarum seu Oppidorum de Gandavo, Brugis, Ypres, Dunkercke, Nieupoort, Antverpia, Berges, Dordrecht, Delft, Leyden, Amsterdam, Middelborch, Ziericzee, Vere, Mechlinia, & Bruxella vel Briela, quod se obligabunt, & quilibet eorum se obligabit, secundum vim, formam & effectum obligationis prædictæ, mutatis quæ in ea Parte mutandis: Quas quidem omnes & singulas obligationes, modo & forma præmissis, conceptas 35. die Maji proxime futura idem Illustrissim. Rex Angliæ, in Ecclesia beatæ Mariæ virginis Callesæ Deputato, vel Deputatis dicti Domini Archi-Ducis tradet & deliberabit, & tradi & deliberari faciet: Et pari modo Illustrissim. Dominus Archi-Dux omnes & singulas obligationes, modo & forma præmissis, conceptas 15. die Maji prædicto, in Ecclesia prædicta Deputato, vel Deputatis ejusdem Regis, tradet & deliberabit, aut tradi & deliberari faciet.

CAP. XXXVI.

De confirmatione.

Item, Conventum est ut supra: Quod Sereniss. Princeps Rex Angliæ, omnia & singula, tam amicitiarum quam Mercium Intercursus, Capitula, sic inter eum, ejus Hæredes & Successores, ut præmittitur, inita & contracta, per suas literas patentes sub magno sigillatas, ac manu propria subscriptas, ratificabit & confirmabit, ea sic sigillata, subscripta & confirmata, 15. die Mensis Maji, proxime futura, post datum præsentium, in Ecclesia B. Mariæ Virgin. in villa Calefiæ Deputato vel Deputatis dicti Domini Archi-Ducis tradet & deliberabit, ac tradi & deliberari faciet: Et simili modo Illustriss. Dominus Archi-Dux omnia & singula, tam amicitiarum quam Mercium Intercursus, Capitula, sic inter eum, ejusve Hæredes & Successores, ut præmittitur, inita & contracta, per suas literas patentes sub magno sigillo sigillatas, & manu propria subscriptas, ratificatas & confirmatas, 15. die Mensis Maji, proximè futura, post datum præsentium, in Ecclesia B. Mariæ Virginis in villa Calefiæ, Deputato vel Deputatis dicti Sereniss. Principis Regis Angliæ tradet, ac deliberabit, ac tradi & deliberari faciet.

Sequuntur tenores Commissionum de quibus supra fit mentio Henrici VII.

Commissio Serenissimi Regis Angliæ.

Henicus, Dei gratia, Rex Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ Dominus, Omnibus ad quos præsentis literæ pervenerint salutem. Sciatis quod nos de fidelitatibus, industriis, & providis circumspeditionibus dilectorum & fidelium Conciliatorum Nostrorum, Reverendi in Christo Patris Richardi Duvolnienfis Episcopi, custodis privati Sigilli Nostri, Joannis Vice-Comitis Wellis, & Joannis Kendal prioris domus Sancti Joannis Jerusalem in Anglia; nec non dilectorum & fidelium Nostrorum Cancellariæ Nostræ, Christophori Urfwijcke Archidiaconi, Richimondi & Joannis Risley militis, quam plurimum confidentes ipsos Nostros veros & indubitatos Commissarios, Oratores, Procuratores, Factores actorum, & Deputatos assignavimus; facimus, constituimus, ordinamus & deputamus per præsentis, dantes & concedentes eisdem plenariam potestatem & auctoritatem, ac mandatum generale & speciale, pro nobis, regnis, terris, dominiis, subditis, vasallis & amicis alligatis, faventibus & adherentibus Nostris quibuscunque, cum Nobili Viro Domino de Bevres, locum tenente, Governatore, & Capiteo generali Arthesiæ, & Admirallo, ac dilectis nobis, Paulo de Beans, Domino de Vermizelle, Præsede Flandriæ, Roberto de Mellum, Domino de Ronny, Camerario, Domino Daniele, Domino de Patris, Domino de Mertode, Camerario, & superiore Ballivo Flandriæ, Joanne Cortwijcke, & Thoma Portunarii, Cancellario, & Magistro Florentio Hauvel, Secretario, Ordinanciarum Ambassiatoribus, Procuratoribus, Legatis & Nun-

Nunciis, Illustriss. Philippi, præclarissimi consanguinei Nostri Philippi, Archiducis, Austriæ, Burgundiæ, &c. potestatem sufficientem & auctoritatem ab eo consanguineo nostro habentibus, tam de & supra vera, firma & reali Pace, amicitia atque concordia, ac etiam ligis, amicitiiis, confœderationibus, Treugis, & guerrarum abstractis, Fœderibus, affinitatibus & intelligentiis, quoniam de & super quibuscunque Commerciis, exercitiis Commerciorum, ac mutuo & amabili Intercursu Mercandiarum, inter hos & Successores Nostros, atque Regna, terras & dominia, patrias & loca Nostra quæcunque, & dictum Illustrissimum Principem consanguineum Nostrum, Hæredem, & Successores Suos, atque Regna, terras, & dominia, patrias, & loca sua quæcunque, Subditos, Vafallos, Confœderatos, & Suos quoscunque capiendis Pacis, seu de conveniendis, celebrandis, componendis, concordandis, concludendis, & habendis, nec non de & super omnibus & singulis contentionibus, quæstionibus, guerris, causis, querelis, litibus, attentatis, injuriis, gravaminibus, & de mendis, una cum suis circumstantiis, emergentibus, incidentibus, dependentibus & connexis, quæ inter nos & præfatum consanguineum nostrum, ac Regna, loca, terras, dominia, patrias, Subditos, Vafallos, alligatos, confœderatos, amicos, faventes & adhærentes nostros & suos prædictos; hinc inde pendere dignoscuntur, communicandi, tractandi, & concordandi atque omnia & singula componendi, paciscendi, appunctandi, ac plenarie & integre determinandi, & finaliter concludendi, prout eis expedire visum fuerit, & opportunum, nec non & super huiusmodi appunctuatis & conclusis, cæterisque omnibus & singulis qualitercunque concernentibus, Legatis, Deputatis, & Nunciis prædicti consanguinei nostri, appunctuata præmissa & concordata fuerint, literas validas & efficaces, per partem nostram tradendi & deliberandi, literasque alias, consimilis vigoris & effectus, ex altera Parte petendi, exigendi & recipiendi, & generaliter omnia præmissa, & præmissorum singula qualitercunque concernent faciendum expediendi & exercendi, ita & eodem modo sicut Nos ipsi faceremus & facere possemus, si in persona nostra propria interessemus, etiam si talia sint, quæ de se mandatum exigant magis specialiter: promittentes bona fide & cum verbo Regio, omnia & singula, quæ per præfatos Commissarios, Oratores, Procuratores, Factores nostros, appunctuata præmissa, concordata, conventa & conclusa fuerint in hac Parte, nos grata, rata, & firma habituros, & observaturos, & insuper literas nostras patentes confirmatorias & approbatorias, in forma debita & authentica, prout opus fuerit, daturus, in cuius rei testimonium has nostras literas fieri fecimus patentes per me ipsum apud Westmond. 20. die Febr. Anno Regni nostri XI.

In quorum omnium & singulorum præmissorum testimonium, fidem & approbationem, nos Ambassiatore prædicti Serenissimi Regis Angliæ superius nominati, præsentis literas sigillis, & signis nostris manualibus, sigillavimus & subscripnavimus. Datum Londini vigesimo quarto die Februarii. Anno cdo ccccxcv. sic signatum,

*Rich. Duvojniensis, Ioannes VVelles, Ioannes
Kendal, VVilhelmus VVarham, Christo-
phorus Vrsyvjck, Rijley.*

Confirmatio Regis Angliæ.

Et quia præfati Ambassiatores Nostri, per eorum literas eidem consanguineo Nostro, sic ut præmittitur datas, expeditas sibi literas Nostras, omnium & singulorum præmissorum confirmatorias & ratificatorias expedite facere promiserunt. Notum facimus, quod Nos, consideratis omnibus supradictis, omnia & singula Capitula, per prædictos Ambassiatores Nostros, cum Ambassiatoribus & Commissariis præfati consanguinei Nostri, in ea parte gesta, inita, tractata, & conclusa, firma, stabilia, & rata habentes confirmavimus, ratificavimus, & approbavimus literas per ipsos Ambassiatores nostros, sic ut præmittitur, expeditas, ac omnia & singula in eis contenta. Promittentes insuper bona fide, & in verbo Regio, omnia & singula Capitula & puncta in dictis literis, & aliis hic insertis, expressata, & quodlibet eorum tenere, adimplere, & observare, & facere teneri, adimpleri, & inviolabiliter observari, secundum eorum formam & tenorem: Neque contra hæc aut eorum aliquod facere aut venire, aut fieri & veniri ullo unquam tempore permittere. In quorum omnium & singulorum præmissorum fidem & testimonium, his præsentibus manu propria subscriptis, magnum sigillum Nostrum apponi fecimus. Datum apud Westmon. 26. die Mensis Martii, Anno Domini 1496. & Anno Regni Nostri xi.

*Sic scriptum, & per ipsum Regem subscriptum
& signatum sub plica Henricus.*

*Et erant sigillata magno sigillo ejusdem Regis
in fulva cera.*

Iste, inquam, Tractatus proponebatur renovandus & ad hodiernum tempus applicandus. Angli denuo, ut ante, urgebant arcta & stricta: Fœderati Belgæ laxiora: magis Commercia & Navigationem concernentia respicientes: Angli potius personalia; præsertim quia in his oris erat *Princeps Regia*, è Domo *Stuartica*, & ex ea natus Princeps Arausionens. posthumus; Regis extincti è filia nepos. Quem aliquando Succesurum in functiones, quas Pater, Avus, Proavusque obierant, in hisce Provinciis prævidebant, & sibi inimicum futurum timebant. Belgæ tandem problema Fœderis in 36. Articulis distinctum proponebant, quod sequitur.

*Problema sive Conceptum Tractatum cum Republ. Angliæ
ineundorum.*

I. Ut inter Rempublicam Angliæ & D.D. Fœderatarum Belgicarum Provinciarum Ordines, atque omnes utrinq; Socios, & Subditas Regiones atque Urbes, nec non uiverfos utrorumque cujuscunque Ordinis aut Conditionis Subjectos & Incolas, *citra ullam Locorum hominumve distinctionem deinceps*, ac semper sit, maneatque sincera, firma, integra, atque æterna amicitia, concordia, mutua
Officio-

Officiorum Observatio, atque Conjunctior Strictiorque, quam hactenus fuit, Conventio, Confœderatio, atque Unio.

2. Ut utrique porro sint, ac maneant Confœderati, Amici, Conjuncti, & mutuo obligati ad defensionem & Conservationem utriusque hinc inde Populi Libertatum, mutuorum Commerciorum, Navigationis & quæcunque ad utrumque pertinent, *contra omnes quicumque in his alterutrius Statum ausuri sunt turbare*; secundum Pacta, de quibus hic porro agetur & conveniet.

3. Inter memoratam Remp. & Fœderatas Belgii Provincias, ut & utrarumque hinc inde Subditos atque Incolas, cujuscunque ordinis aut conditionis sint, erit semper bona ac sincera amicitia, & observantia, adeo ut utrique in omni loco mutuo favore amicitiaque se invicem prosequi teneantur; possintque terra atque mari mutua hinc inde territoria, urbes, oppida & municipia, vallata vel non vallata, munita vel immunita, portus, omnesque tractus liberè & tuto adire, inque iis commorari & versari, quoad placuerit, ibique absque ullo impedimento aut oblocutione annonas victuales, & quæcunque opus habebunt, emere, vendere, utque ex iisdem Regionibus, urbibus, oppidis, vicis, portibus, ac tractibus liceat reverti in suas aliasque Regiones, quocunque quotiesque libuerit: sive cum propriis instructis, sive conductis navibus, curribus, equis, armis, mercimoniis, sarcinis, & omnigenis bonis. Ut decedant inde redeantque eodem, atque haud secus ac domi Sux, & prout omnino ipsis utrinque Subditis & Incolis liberum est, omnia ista agant: citra ullum comeatum, aut ullam, sive communem, sive privatam, concessionem ad hoc in alterutris locis impetrandam.

4. Nulla prorsus ratione, sive privata, sive publica, quicquam contra sese invicem agent, tractabunt, aut attentabunt, quocunque loco, terra, marive, quocunque utrinque portu aut flumine, & quacunque ratione id fiat, neque ulla ope, aut Consilio favebunt; aut assentientur ut per alium aliosve quoscunque tale quid fiat, agatur, aut perficiatur, quod in alterutrius incommodum aut damnum redundet: quin contra id obloquentur, prohibebunt impediuntque, si quid tale ab ullo intra utramque ditionem constituto fiat, agatur, aut attentetur.

5. Nullo etiam auxilio, nullove Consilio aut favore prosequantur alterutrius Partis manifestos hostes, qui terra marive eos aggredientur aut oppugnabunt: verum invicem rogati, bona fide, armata manu, suppetias ferent, sumptibus ejus qui opem rogaverit; juxta modos & pacta, quibus, pro temporum rerumque statu, mutuo convenerit.

6. Neuter alterutrius rebellibus Consilio aut opera, ullis copiis, armis, nummis, navibus, annonis militaribus aut aliis mercibus illegitimis, mox recensendis, Domi, forisve assistet, aut opitulabitur, neque patietur ut per quemquam alterutrius Subditum, aut Incolam, Domi forisve talem ullam opem consequantur.

7. Si forte aliquando dicta Angliæ Respublica, aut memorati Fœderatarum Belgicarum Provinciarum Ordines, cum alio aliquo Rege, Respublica, Principe, aut Statu ullum Tractatum amicitia, Fœdus, contractumve ineat, altera Pars alteram, prout illi videbitur, in eo comprehendet.

8. Tractatus hic complectetur omnes utriusque Partis amicos, Fœderatos ac

Socios, qui in Confirmatione ejus utrinque nominatim exprimentur, & comprehendi in hoc voluerunt.

9. Quod si durante hac amicitia, Fœdere, vinculo, & unione alterutra partium vel earundem Subditi, aut Socii comprehensi, eorumve Subditi vel Successores contra hunc Tractatum, terra vel mari, vel in aliis aquis quicquam commiserint aut tentaverint, non idcirco tamen hæc amicitia, Commertium, & Fœdus, inter utrumque populum rescindentur, sed integra, & in vigore suo manebunt; Eoque casu transgressores, & qui damna dederunt, non item alii plectentur.

10. Subditi & Incolæ utrinque alterutrius ditionis liberè, securè, atque tuto peragrabunt, terra, mari, perque alias aquas, atque fluvios; idque mercaturæ ubique exercendæ ergo; ut & eorum institores, & famuli, pede vel equo; vel alio quocunque libitum fuerit modo, vecti; Armati vel inermes (sed cum Armati erunt, non plures quam XI. simul in uno Comitatu) tam sine, quam cum bonis, mercibus, mercimoniis, quocunque illis libitum fuerit.

11. Incolis Subditisque præfatæ Reip. Angliæ & Fœderatarum Belgii Provinciarum Ordinum, Liberum, nulloque modo prohibitum erit *Caribicas Insulas & Virginiam* navibus suis adire, ibique Commercari, quemadmodum hætenus abierunt, & mercaturam ibi exercuerunt; absque ulla distinctione uter Populus vel Incolæ sive Angli, sive Belgæ ea loca prius occupaverint, possederintve, aut postmodum occupent, possideantve: non obstante ullo contrario interdicto ab alterutra parte facto vel promulgato.

12. Et ut pari modo optima amicitia, quies & vicinitas inter utramque gentem in Continenti Septentrionalis Americæ plaga observetur, recti, certi, immotique limites ibi quam primum constituentur & stabiliuntur.

13. Liberum quoque erit utriusque Partis Subditis & Incolis *solitis & consuetis* hætenus locis alternas mutuè Regiones, urbes, maria, portus, & flumina adire ac intrare, inque iis anchoras jacere, terræque naves appellere, merces venum dare, naves onerare, & mercari, atque inde naves quibuscunque mercibus ac mercimoniis onustas solvere utcunque libuerit, & citra ullius impedimentum.

14. Sic nec utriusque Partis Mercatores, nautæ, naucleri, socii navales, naves, eorum merces, & mercimonia, & cujuscunque generis bona ad ipsos spectantia, ullo modo detineri, aut arresto subjici poterunt, nullo nec universalis nec specialis mandati autoritate, nec belli quidem aut cujuscunque rei prætextu, nisi forte inevitabilis necessitas cogat, ad debitam compensationem; sub quo nihilominus nequaquam comprehensâ intelligitur arrestum aut detentio justitiæ ordinario modo administratæ in causis privatorum debitorum, obligationum & Solemni Contractuum eorum, contra quos prædictæ detentiones vel arresta facta erunt, in quibus procedetur, secundum jus, fasque.

15. Incolæ quoque, & Subditi tam prædictæ Reip. quam Ordinum Generantium Unitarum Belgii Provinciarum, in alterutrius territoriis mercaturam exercentes, non tenebuntur majora aut graviora solvere *telonia*, impositiones, vel quæ Phari, vasorum, onerum, vel cujuscunque alius rei nomine debentur, quam proprii utriusque Reipublicæ Subditi.

16. Utriusque Partis Mercatoribus, eorum Negociorum gestoribus, famulis,

ut

ut & nautis cæteræque publi nauticæ iter ultro citroque facienti tam mari, quam aliis aquis, ut & in portibus alterutrius, etsi in terram exscendant, liberum erit fecum ferre, cujuscunque generis arma, tam ad defendendum quam offendendum apta; & iis uti ad sui, & bonorum suorum defensionem: ita tamen, ut, cum in hospitia sua pervenerint, prædicta arma ibi reponant & relinquunt, usque dum ad naves suas redire cupient.

17. Liberum erit utriusque Partis Subditis & Incolis in alterius territoriis *habitare*, & firma ibi domicilia habere, proprias ad inhabitandum domos, & horrea reconducendis mercibus & mercimoniis, possidere, exercere quoque ibidem mercaturam omni debitâ securitate, & sine cujuscunque impedimento, tam mari & aliis aquis, quam terra; fruentes ibidem, & ubicunque, iisdem Privilegiis & immunitatibus cum utriusque Partis propriis Incolis & Subditis; ita quidem, ut Sociis navalibus permissum utrinque sit in alterius Partis navibus navigare & inservire, absque ulla inquisitione vel impedimento; & si quod forte impedimentum accidat, quam citissime hoc & re ipsa auferetur.

18. Utriusque Partis Subditis & Incolis, cujuscunque tandem illi generis & conditionis sint, liberum erit *mari libere ubique sine ullo gravamine, prævia permissione protectionis aut Salvi-Conductus literis, navigare, & piscari tam halesces, quam alios omnis generis pisces capere*, magnos minoresque: & si forte iidem pisces tempestate, prædonibus, hostibus, vel alio quocunque casu è mari expulsi, in alterutrius portus aut territoria appulerint, bene, & amice ibidem recipientur, & tractabuntur; & inde liberè rursum sine ullorum vectigalium aut Onerum Solutione, cum navibus, piscibus, & aliis instrumentis ad piscationem spectantibus, eoque allatis mercibus, hoc casu, etsi nullas ibi merces exposuerint, discedere poterunt.

19. Ut libera Navigatio & Commercia mari, fluminibus, & ubique eò tutiora reddantur, prædicta Respublica, & Ordines Generales Unitarum Belgii Provinciarum, non recipient, neque permittent, ut in eorum portibus, terris, urbibus aut Dominiis recipiantur, auxilium aut hospitium præbeatur aliquibus *piratis* aut *prædonibus*, sed eosdem (æque auxiliares quam prædones) persequi, assequi, & apprehendi curabunt, & ad exemplum aliis præbendum, puniri ut æquum videbitur. Naves quoque, bona & merces quæ captæ fuerant, quæ adhuc extant & in promptu sunt, sine ulla temporis distinctione (quamvis veris ibidem Dominis vel mandatariis aut cessionariis eorum venditæ essent) iis, qui dictas naves, bona, & mercimonia persequuntur, vindicant, sub juratoria vindicantis assertionem, si deficient aliæ probationes, absque ullis damnis aut impensis restituentur aut compensabuntur.

20. Omnes ab utraque Parte, qui cum privatorum autoritate & mandatis navigant, tenebuntur, antequam è terra solvant, sufficientem præstare cautionem apud judicem loci, è quo solvere ipsos continget, ut omnia detrimenta, si forte mandata sua excedere sustinuerint, eo modo refarciantur.

21. Et ut mare ab omnibus *piratis* & *prædonibus*, cujuscunque tandem illi nationis esse possint, purgetur, & libertas utriusque Nationis, Commercia & Navigationes, & liberæ piscationes eorundem defendantur, & tutiora reddantur, tam in Septentrionali Oceano, quam in Mediterraneo Mari & omnibus intercurrentibus

bus fretis & Angustiis, prædicta Respub. Angliæ, & Ordines Generales Uniti Belgii *quisque instruet* & singulis annis in mare producet Classem validam ad minimum . . . . . navium bellicarum, & unamquamque navem ad minimum . . . . . onerum, & secundum cujusque proportionem militibus, armis, annona, & omnibus necessariis rite instructam, cum quibus quæque, sub suo Archithalasso & vexillo, prædicta maria pernavigabit, & tuta præstabit. Angliæ nimirum à . . . . . usque ad . . . . . & Belgæ à . . . . . usque ad . . . . . initium facientes à primo . . . . . & perseverantes usque ad ultimum . . . . . ita quidem, ut teneantur cum iis, omnes, quos obvios habent, *piratas* aggredi, & superare, naves ab ipsis ab alterutra nationum captas, justis dominis restituere, invicem, ubi opus erit, aut alter auxilium petierit, suppetias ferre, sibi quisque retinere, quam ab hostibus ceperit prædam, & hoc modo prædicta maria, & Angustias ab omnibus *piratis* & prædonibus purgare, & liberare.

22. Et ad majorem adhuc libertatis utriusque nationis, Commerciorum, Navigationis & liberæ piscationis defensionem & promotionem, prædictæ classes, ut & aliæ naves bellicæ, & quicumque tandem cum mandatis alterutrius Partis navigant, hoc non tantum eo quo supradictum est modo (adversus *piratas*) præstabant sed adversus omnes & singulos, quicumque tandem illi sint, qui utrumque, aut alterum in prædicta Libertate, Commercii, Navigationibus, & *piscationibus* turbare, molestiæ iis, vel impedimento esse, *contra jus Gentium* exactioibus eos onerare, & aggravare sustinebunt. Eo tamen sensu, ut Pars, quæ damnum passa est, prius conqueratur ei parti quæ non est damno affecta; ut sic conjunctim curam gerant intercessionibus, & viâ quam maxime fieri potest amicâ, ut ii, qui ipsos turbaverunt, id ipsum ad plenam satisfactionem resarciant; quod si id ipsum intra VI. Menses non fiat, ut tunc non tantum prædictis classibus, sed omnibus Copiis navalibus, quas in mare producendi facultas erit, naves illas & bona ejus ditionis & Incolarum ejusdē, quæ damnum intulit, in prædictis maribus adoriantur, & capiant, inque eo perseverent donec damno affecta Pars plenam consequuta erit satisfactionem, & omnia in pristinam restituta erunt libertatem.

23. Naves bellicæ utriusque Partis, si quas naves onerarias aut mercatorias alterutrius Partis Subditorum aut Fœderatorum hoc Tractatu comprehensorum in mari obvias habebunt, vel alicubi invenient, eodemque cursu una pergunt, tenebuntur eas, quamdiu eandem viam simul prosequuntur, contra quoscunque protegere, & tueri.

24. Si qua navis aut naves alterutrius Partis Subditorum, aut neutralis alicujus in alterutrius portibus vel ditionibus per tertium aliquem (neutri subiectum) capiantur, tum ille, in vel ex cujus portu vel ditione illa navis vel naves captæ erunt, tenebitur cum altera Parte curare, & efficere ut captam illam navim vel naves assequantur, apprehendant, & Domino restituant.

25. Quod si naves mercatoriæ unius aut alterius Subditorum, per tempestatem, vel *piratas*, vel aliam quamcunque necessitatem causamve, portum unius vel alterius domini intrent, inde securè recedant, non coactò quoquam terram con-

conscendere, eas exonerare, mercimonia dividere, ulla jura vel vectigalia solvere; qua occasione sufficiet literas maritimas, & Salvi-Conductus monstrare, ne expositæ erunt cuicumque ulteriori Inquisitioni.

26. Nec petendi, nec intrandi erunt portus unius aut alterius regionis, nec ibidem commorandum navibus bellicis & militibus cum sunt tanto numero, ut justam dent suspicionem, sine venia & permisso istius Partis, cui præscripti portus subsunt, nisi tempestate aut alia necessitate ad id compellantur, & ad evitanda maris pericula fiat.

27. Navibus Bellicis utriusque Partis, si non sint in eo numero quo justam moveant suspicionem, utrobique portus, flumina, & stationes semper patebunt, & in eorum arbitrio erit istuc navigare, morari, & anchoras jacere, & rursus recedere sine impedimento aut ulla mora injecta: Eædemque naves Bellicæ nihilominus se gerent secundum constitutiones, jura, & mores locorum.

28. Subintellecto nihilominus Naves Bellicas, aut alia autoritate emissas unius, vel alterius Partis nulli inquisitioni aut perlustrationi in littore aut aperto mari esse expositas, nisi ut eædem, portus unius vel alterius intrantes, teneantur Commissiones suas monstrare, & præterea nihil.

29. Pari libertate fruuntur omnes utriusque Partis naves particulari Commissione instructæ, tam respectu propriarum Suarum navium quam prædarum à particulari Suo, aut communi hoste captarum; eas ad locum, in quem secundum Commissiones Suas redire tenentur, deducere poterunt; nec cogentur prædas suas prædictas officariis istius loci indicare, significare, aut illis, aliisve ibidem pro illis ulla jura pendere; nihilominus requisiti obligabuntur utrinque Commissiones Suas ostendere.

30. Bona, merces, & mercimonia utriusque Subditorum & inhabitantium in hostium navibus onerata & reperta, *aque atque ipsæ naves, pro præda erunt habenda.* At vecturæ ad hostes pertinentes in navibus utriuslibet populi inventæ libere immunæque erunt. Et quod ad ulteriora pacta circa res maritimas, de iis, postquam præsens hic Tractatus ad finem perductus fuerit, mutua porro conventio fiet.

31. Expresse etiam conventum est ne Partes contrahentes, nec ipsæ transmittant, nec per Subditos Suos aut alios Neutrales ex suis utriusque Provinciis ad suos utrinque hostes aut rebelles transportari permittant merces, aut mercimonia *interdicta*, qualia sunt: *Ignes artificiosi cujuscunque generis, & quæ ad eos pertinent, videlicet Tormenta Bellica, Bombardæ, Pyrobali, Sclopeta, Granata, Circuli picati, Fulcra Tormentorum, Furcillæ, Balthei, pulvis nitratus, fomites igniarii, Sal nitrum, Glan-des; omnis generis arma, ut hastæ, Gladii, Galeæ, Cassides, Thoraces, Bipennes, & hisce similia: ut etiam milites, equi, arma equorum, bombardæ exigua, balthei, & quavis armatura adornata, & ad usum bellicum formata: cum expressa hac limitatione, ne sub Nominibus illicitorum seu interdictorum mercimonia comprehendantur Triticum, Secale, aliudve frumenti genus; Pisis, Faba, Sal, Vinum, Oleum, & quicquid requiritur ad alendam & sustentandam vitam: eruntque libera, prout cætera quavis mercimonia hic non expressa: & si quæ merces inter illicitas recensitæ reperiantur in navibus unius, aut alterius Partis, eæ per competentes judices debita informa-*

tione præmissa Fisco addici poterunt, nave tamen, una cum mercimoniis bonisque reliquis, salva manente.

32. Præterea conventum est, ne Subditi aut inhabitantes unius alteriusve Partis Lusitanorum bona, merces, seu mercimonia ex America, Asia, aut Africa in Europam, aut ex una illarum Parte in aliam, & vice versa ex Europa in Americam, Asiam aut Africam, aut ex uno illorum tractu in alium transportent, aut transvehant, sub pœna confiscationis earundem navium.

33. Si aliquæ naves, sive sint bellicæ, sive mercatoriæ aliæve, unius aut alterius Partis, tempestate vel alio casu quocunque in brevia impellantur, aut in litore unius aut alterius Partis naufragium patiantur, poterunt eadem naves & quicquid ad eas spectat & in illis fuit intra annum & diem per Proprietarios, aut alios ad id procuracione debita instructos, repeti & reposci: Quæ etiam erunt restituenda sine ulla forma processus, dummodo impensæ ad id factæ, & justum salvationis præmium exsolvantur. Verum si Subditi utriusque Partis in tali aut simili casu disceptent, Officiariorum istius loci erit altercantium litem juste, & sine dilatione dirimere, nec ullos sub forma processus quocunque modo detinere.

34. Quæstores utriusque Partis se gerent secundum jura, & id concernentia decreta, ab una alterave Parte antehac emissa & observata; atque in specie, ne ab hisce Quæstoribus plus exigatur, aut accipiatur, quam quod illis in suis Instructionibus aut Commissionibus est attributum.

35. Literæ *Repressaliorum*, *Marca*, aut *contra Marca*, ut & Arresta extra viam justitiæ, & his similia, nulli propter damnum & detrimentum unius aut alterius Subditi illatum, aut quicquam adversus hunc Tractatum admissum, erunt concedenda aut impetranda. Atque etiam Literæ *Repressaliorum*, *Marca*, aut *contra Marca* quacunque etiam de causa jam concessæ atque emissæ, ab hoc momento erunt & manebunt sine vigore, & nullius valoris, eruntque singula amicè (si fieri possit) componenda, aut ordinaria via juris decidenda, quo parti dolenti fiat satisfactio.

36. Omnes cæteri Tractatus, Fœdera, & Fœderationes à Parlamento Reip. Angliæ, & prædictis Ordinibus Generalibus Unitarum Provinciarum, cum aliis Regibus, Rebuspublicis, Principibus, aut Statibus initæ, in pleno suo vigore, prout impræsentiarum sunt, permanebunt, quibus per præsentem hunc Tractatum nihil mutationis additur, etiam hoc Fœdere in omnibus & singulis Partibus remanente.

Aliquoties super iis Articulis inter Legatos & Commissarios collatum fuit: Angli semper ad arctiora collimabant: Belgarum aliqui bellum in Scotia, & ejus finem expectandum censebant: alii cum Rege Scotiæ simile faciendi libertatem reservare sibi volebant. Interim tempus elabebatur; & Legati indigna sæpe à plebe, quantumvis præcavere id Ordines studerent, patientes, ulteriorem moram & cunctationem abjicientes initio Julii 1651. discesserunt: Tractatu non facto. Reduces frigidius se habitos, quam expectaverant, retulere. Itaque duo subsecuta sunt, quæ non parum amicitiam infirmarunt. Veteres enim *Repressaliorum* Litteras à Rege quidem *Pauleto* Mercatori olim indultas, necdum tamen ab eo executioni mandatas, actionariis *Pauleti* exercendas contra *Hollandos* dederunt.

Dein-

Deinde decreverunt ne cui nationi liceret advehere in Angliam merces quæ non crevissent in ea regione unde esset nauta eas vehens. Utraque res non parum damni & incommodi intulit Belgis: qui eo magis impellebantur ad perficiendum (hic vix inchoatum) Fœderis & amicitia Tractatum: inflatis ob cæsum Regis exercitum ad Worcestriam Regemque ex Angliâ ejectum Anglorum animis. Selecti ad Legationem fuere *Jacobus Catzius* apud Batavos, multos per Annos Syndicus & magni sigilli custos, *Gerardus Schaapius*, Magistratus Amsterodamensis & Collegii Admiralitatis Zelandicæ Pars, & *Paulus Perrius*, Urbis Medioburgici Syndicus. Londini cum venissent, solito honore excepti, Parlamentum oratione tali salutarunt.

Quod Deus Optimus Maximus benevertat.

Divinis auspiciis trans mare vecti urbem hanc celeberrimam feliciter intravimus, Benevolentia vestra honorifice excepti, in Augustum hunc Confessum admissi, ex mandato D. D. Ordinum Fœderati Belgii hoc Illustri loco verba facimus, & primo quidem eorumdem Nomine omnia humanitatis, Benevolentia, & vicinitatis officia pronis animis huic Reipublicæ offerimus, ejusdemque Subditis, Incolis & accolis, Deum propitium, omniaque fausta & salutaria enixe apprecamur.

Omnibus, qui de formanda & firmanda Repub. sapientissime differuerunt, hoc effatum tanquam oraculum semper in ore versatur; *praesidia Reip. non in valido & numerofo milite, non in munitis urbibus, non in Theauris, sed in Amicis, Sociis, & ritè Confederatis, consistere;* & addunt prudentissimi mortales, *Amicos istos & Confederatos non promiscuè, & prout casus fert, sed cum cura & judicio esse seligendos.* Et primo quidem loco (ex communi gentium & populorum Sententia) tales in amicitiam vocandi & recipiendi sunt, qui opportunitate locorum utiles esse possunt. Non frustra sane in proverbio est, *Amicum vicinum in talibus utiliore esse fratre longe disito.*

Non sic excubia non mœnia vasta nec arces,

Quantutatur Amor, quam Fœdera sancta, propinqui

Queis populi tribuere manus.

Vicinas enim Gentes, & sub eodem tractu cœli habitantes, geniis & ingeniis, moribus & humoribus magis inter sese congruere, quam quæ longis intervallis distant, pro certo habetur: eamque ob causam mutua benevolentia servanda magis idoneas esse.

Tales sunt hominum mentes, quales pater ipse

Iupiter aurata perlustrat lampade terras.

Stat igitur commune Gentium Judicium, in amicitia contrahenda, præcipue pro vicinitate & opportunitate locorum agendum esse; Sed si vere Christianorum axiomata hic examinemus, illa ante omnia tales socios & amicos eligendos esse pronuntiabunt, qui ex communione sacrorum eodem puræ Religionis Sacramento invicem adstricti sunt; Cum enim Religio à ligando rectè derivetur, illa animorum Anima optime ad conservandam humanam societatem facit.

Fœdera autem inter diversæ Religionis populos unita, raro firma ac diuturna esse

esse historicorum monumenta ubique satis indicant; hæc si rebus præsentibus applicemus & oculos in has Angliæ & Fœderati Belgii Respublicas conjiciamus, utriusque populi vicinitas primo loco nobis occurret; quam ut demonstremus, nobis opus erit uti hac in re chreîâ, quâ *Cato* aliquando urbis *Rome* & *Carthagini* vicinitatem Senatui ob oculos ponere studuit: Is ficus non aridas & rugosas, sed recentes & naturali isto ac tenero colore adhuc conspicuas in ipso Senatus gremio excussit & in medium projecit: Cumque P. C. fructus tam elegantes & succulentos admirarentur, tum *Cato* ex recenti & vivido colore istorum fructuum vicinitatem urbis *Rome* & *Carthagini* liquido colligi posse asseruit, trium enim dierum spatio iter illud à se confectum & ficus inde allatas. Nobis, ut vicinitatem Angliæ cum Fœderatis Provinciis demonstremus, non ficus recentes, ex Nostris partibus huc allatæ, tunica excutiendæ erunt, sed fortiora ad id documenta in medium proferemus, panem nimirum calidum, bonum, recentem à Nostro Littore in Angliam posse transferri, panem, inquam, servantem adhuc calorem in furno conceptum. Quomodo Amicitia inter populos tam vicinos contracta facile deferreat, cum panis trans mare vectus ibidem calorem suum servet incolumem? quæ autem commoda & commoditates vicinitas illa utrique populo pepererit & in posterum parere possit, luculentus nobis testis est annus *octuagesimus octavus*, quo Classis illa formidabilis, & totius Europæ terror

Horrida Sulphureis spiraret fulmina buccis.

Quod ad Christianorum axioma (unum & eundem Dei cultum in Fœderibus requirens) attinet, eandem non solum utrique Populo puræ Religionis Professionem esse, sed innumeris etiam Martyriis utrobique confirmatam, nemo ignorat; tametsi singulari Dei Opt. Max. beneficio hæc & apud Nos

Sanguine justorum fuso, ceu semine jacto,

Religio vires cœpit habere novas.

Quocirca & hoc consideratione non indignum est non res latas & secundas tantum, sed etiam ærumnas & calamitates communiter exantlatas hominum animos inter sese arctiori amicitie Vinculo constringere, ut & de remediis in Posterum adhibendis mutua Consilia conferant: hinc consolatorie istæ exclamationes.

O socii, neque enim ignari sumus ante malorum,

O passi graviora, dedit Deus his quoque finem.

Dedit, Dicimus, non dabit; id enim factum jam est: unde supremo numini immortales gratiæ ab utroque Populo debentur: sed, ut servetur divinum illud depositum, utrique genti summa cura invigilandum: His adjungo *eadem initia & eandem formam utriusque Reipub. gerenda, quarum utraque rejecta Monarchia Libertatem strenue sibi vendicavit. Factum à Domino est illud & est mirabile in oculis Nostris.* Hisce Prædictis quidni addam linguam utrique Populo quasi communem? Radices, elementa & Origines vocabulorum ex uno & eodem fonte profluere, satis constat: omnes res, quæ ad vitæ sustentationem & hominum alimenta spectant, iisdem fere vocabulis apud vos & nos designantur, *Panis, Caseus, Butyrum, Vinum, Mel* & alia id genus, alendis corporibus servientia, vix diversis vocibus utrinque Prolata, hoc clarè indicant. Secundò omnia humani corporis membra iisdem fere Nominibus

bus in utraque Lingua efferuntur: sic caput, crines, aures, nasus, os, labia, pectus, brachia, crura & pedes in utraque Lingua nihil fere differunt: addo omnia monosyllaba Anglicæ linguæ fere esse Teutonica, quæ annumerare infinitum esset: plus dicam, vix Sententiam aliquam vel periodum Longiorem Anglica Lingua exprimi posse, quin vernaculi aliquid à Nostris observari possit; jam addo Linguas extraneas, & à sese alienas in divino Codice Pœnæ loco inductas, Hominumque separationi causam præbere. Linguas igitur Concordes & idem sonantes beneficii loco hominibus datas, ut arctiori societatis vinculo inter sese astringantur, nemini dubium esse debet. Super hæc neutiquam hic omittendum arbitror, quantum utriusque Reipub. interfit Maris Securitatem & Commercia facta tecta servari & ab omnibus piratarum & prædonum insidiis & insultibus vindicare: quod si serio fiat, satis superque Commerciorum utrique populo sese ultro offeret; omnia enim pervia, omnia Negotiosa hoc seculo, nam qua patet orbis & æquor, nobis Navigatio: multa hinc inde adminiculantur, & utrique populo manus quasi porrigunt: vicinitas Maris, opportuni portus, multitudo navium, periti naucleri, & Navarchæ, pubes nautica sine numero, animalia vere amphibia, præliis maritimis affueta, unde triumpho, vexilla, & trophæa innumera vestræ nationi acquisita; quæ eo Nomine decantata est.

— — — ab ortu

Solis, ad Hesperium cubile.

Sed & nos (ut modeste loquar) hic aliquid numerique decusque gessimus: vetera & obsoleta non opus est dicere, incognita nolumus proferre, unum tantum & novum quidem in Memoriam vobis reducemus, rem, inquam, inauditam qualem ab orbe condito (absit dicto jactantia & invidia) non vidit ulla ætas; vidit autem Annus trigessimus nonus, & ipsa hæc Anglia Classem immanem, imo castra nantantia ponto sexaginta septem Navibus, & viginti quatuor millibus hominum instructa, ducente prætoriam *Don Antonio d' Oquendo*, à Nostris ultro laceffita, primo bis sex tantum ratibus, illisque exiguis, eaque deinde in vestrum fretum coacta mox: majore vi oppugnata, expugnata, victa, disjecta, flammis aut mari hausta, vestris extra partes manentibus: & tanti quidem certaminis terribilem faciem vestræ matronæ, virgines, *nupta immuptæque puella*, periculo expertes è terra placide contemplatæ sunt. Ex hoc ungue ut Lëonem Nostrum agnoscat, universum hunc Senatam populumque Anglicanum etiam atque etiam rogamus; Et ex illo quidem fonte varia ab omni ævo inter utrumque populum Fœdera quin & matrimonia non plebeia, sed Augusta celebrata fuere: longa igitur antiquitate valdè lata & confirmata utriusque populi amicitia & societas, atque eam quidem prudens antiquitas Deo Opt. Max. propitio mutuo coluit: quamobrem nostris rebus applicemus Sententiam quæ ex intimis sapientiæ penetralibus deprompta esse videtur, *veteres amicos oblivioni non tradendos, nec in hostium numerum facile transcribendos, veteres hostes in intimam illam amicitiam non temere admittendos.* Tot & tantis rationum momentis à proceribus hujusce Reipub. rite ponderatis, Magnificam sane ad Fœderati Belgii Ordines Legationem decrevere ac prudentissimos incomparabileque viros misere cum Mandatis (ut vidimus) non solum ut fœdera antiqua hinc inde renoventur sed & secundum hujus temporis constitutionem ad.

firmiorem amicitiam stabilirentur; feliciter quidem opus illud non tantum inchoatum sed pene ad umbilicum perductum est, at vero Amplissimi Viri, hujus Reipub. Legati, temporis Angustia exclusi & citius quam sperabatur revocati ad suos redire, antequam res ad optatum finem perducere potuit. Fœderati autem Belgii proceres, Domini Nostri, non minore Zelo antiquæ Amicitia stabilien- & colendæ perciti, ilico de Legatione reciproca cogitaverunt; ne opus tam præclarum & Augustum tanquam abortivus partus tenebris involutum periret: sed multis arduis imo fatalibus Negotiis impediti non tam celeriter rem perficere, quam ipsis in votis esset, potuere: jam vero tres Legatos Fœderati Belgii hic videtis, cum mandatis, ut res utrique Reipublicæ tam utilis & necessaria cum bono Deo ad optatum finem perducatur; Et ne longius opus tam præclarum differatur, delegatos nobis in eam rem dari etiam atque etiam petimus, ut coram ipsis planius & plenius explicemus, quid nobis super Negotio hoc tam Augusto in mandatis datum sit; sed ut cum effectu rem aggrediamur illud enixe à vobis postulamus ut omnia hinc inde *in tali statu sint & permaneant, quo fuere cum Magnifici viri hujus Reipublicæ Legati ea apud Nos in ipsorum abitu reliquere.* Mali ominus est in ipso limine pedem offendere: idcirco petimus idem ut decretum nuper vestro Nomine promulgatum, quod ipsis Calendis Decembris in praxim deducendum erat, revocatum vel saltem suspensum manere possit; ne *Libertas & ordo Commerciorum* ab immemoriali tempore observatus subita hac & inopina novitate turberetur, atque futuri Tractatus (si Nostri in adversum pro re nata quid molientur) impedirentur. Eo facto Lubentibus animis ad rem tam præclaram & optatam serio accingamur, ut antiqua societas & amicitia non tantum renovetur, sed arctioribus fœderum vinculis constringatur, id quod candidè, sincerè, & optima fide vobis offerre nobis in speciali mandato est, ut, si fiat, & unitis animis & armis res communes tueri velimus, ne Alexander quidem ipse nodum istum Gordium nobis dissolverit, imo non facile quis inter incudem & malleum digitos aut manum injecerit & (sine jactantia dictum sit) navigiis nostris etiam exteræ nationes hoc dictum inscripturæ sunt,

Nemo hos impune laceffet.

Agitedum igitur cum bono Deo pangamus Fœdus ære perennius, pangamus inquam Fœdus, quod

Nec Iovis ira, nec ignes,

Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.

Audiat hoc genitor qui fulmine fœdera sanxit, Et valeant qui inter Nos dissidium volunt.

Mense Januario sequentis Anni aliquoties conferentiæ fuerunt inter Legatos Belgas & Commissarios Anglicos. Summa eorum, quæ illi petiere, huc redibat; Ut, i. omnia hinc inde in tali statu sint & permaneant quo fuere, cum Magnifici Viri Anglicæ Reipub. Legati ea in ipsorum abitu è Belgio reliquere; consequenter ut Decretum nupere promulgatum (quod ipsis Calendis Decembris in praxim deducendum & incrementum Commerci ac Navigationis vocatum vulgo erat) revocetur vel saltem in suspensio maneat.

Ut

Ut non tantum prisca Fœdera, quæ inter utrumque populum ab omni antiquitate sancita fuerunt, renoventur, sed arctiori etiam vinculo secundum temporis hujus constitutionem formentur, supplendo nimirum ea quæ à Clarissimis Viris Legatis Anglicanæ Reipub. Hagæ-Comitum infecta relicta erant.

Ut Remedium salutare & celere adhibeatur, quo Navigia Belgis vi quarundam Repræsaliarum, (ut vocant) erepta cum omnibus expensis, damnis, & interesse restituantur, & illi, qui direptiones passi erant, indemnes præstentur, & ne in posterum tale quid fiat sedulo curetur; prout latius tribus propositionibus ante exhibitis continetur.

Die 22. Januarii 1652. tandem Angli revocari jusserunt litteras Marcæ. Et responderunt ad tria Capitula.

1. Parlamentum sua studia confirmandæ inter Anglicanam Rempub. & Fœderatas Provincias amicitia semper manifesta reddidisse, neque se defuturos quominus omni atque honesta ratione eandem conservet atque promoveat, cumque Legatis Belgicis commodum videretur, vel ex pactis prioribus, vel si quo alio libuerit modo, eas postulationes sigillatim ferre, ad præsentem temporum rationem accommodatas, quas ex Legatorum Parte conferre ad jacienda Societatis fundamenta existimaverint, responsa ad eas idonea acciperent. Quod autem ad ea supplenda, quæ Anglici Legati Hagæ-Comitis infecta reliquere, censebant ea consideranda non esse, cum Tractatio illa nihil protulerit, neque ullus ejus Articulus perfectus & conclusus fuerit.

2. Parlamentum cum necessarium esse duxerit, gentem hanc omni justa ac debita ratione ad navigandi studium remque navalem exaugendum incitare, ea gratia Edictum promulgavit cujus in secunda Legatorum postulatione facta mentio erat: quod cum justas & luculentas ob causas factum sit, Edicti ejus vel rescindendi vel inhibendi causam nullam se videre.

3. Maxime vellet Consilium occasionem nullam fuisse datam litteras quas vocant Marcæ & Repræsaliæ concedendi contra Fœderati Belgii populum; quod potuit quidem non factum fuisse, si Angli qui ab eo spoliati erant jus sum obtinere potuissent; qua de re Parlamentum hoc & antea conquestum est, & satisfactionem postulavit, idque nominatim, quod ad causam attinet *Annæ Pavvlet* viduæ, cujus maritus à Capitaneo Cornelio Kint in nave quadam, cui nomen *Petro Roterodamensi*, direptus est. Quapropter cum is ut bona sibi ablata restituerentur, aut satisfactio fieret, impetrare non posset, causaque ipsa fidem atque opem Parlamenti imploraret, petentibus data sunt literæ quas vocant *Represales*, utpote Remedium justissimum & maxime idoneum ad eos sublevandos quibus damnum datum est: quæ quidem literæ adhuc solæ sunt ab Anglis in populum Fœderati Belgii concessæ, quanquam multæ sunt aliæ injuriarum & damnorum actiones, & magnæ quidem æstimationis, quæ ad idem remedium & vindicandi rationem jam diu maturuere: Quæ quidem singula Legatis exhiberentur, quo damna reparari, & satisfieri iis possit, quibus illata injuria erat. Quod quidem eorum postulatum, cum justissimum atque æquissimum sit, si ejus & aliorum ejusmode rationem Belgæ haberent, nullo alio modo iis incommodis, quæ ostenduntur, certius occurri

occurri posse: neque enixius Rempub. Anglicanam justitiam ab aliis, quam similem reddere paratissimam fore, quoties quid hujusmodi acciderit: utque plane perspectum sit, quam libenter Angli caveant, ne qua in re ad extrema deveniatur, ex quo Legati advenerunt, data Mandata, ne porro naves capiantur earum, autoritate literarum, quæ *Anna Pavvlet* concessæ erant, quemadmodum Legatis jam prius significatum à Consilio erat.

Quod autem ad navium restitutionem, impenfarum & damnorum reparationem, ea si quæ perperam gesta sunt per eas literas Marcæ & Repressales vulgo dictas contra Francos & alios jam concessas, ex quibus ulla fieri Fœderati Belgii Populo vera injuria apparebit, cum in Curia causarum maritimarum propria ratio juris obtinendi in causis hujusmodi constituta sit, si illic Lege agatur, debitæque probationes factæ erunt, cæteraque exinde recte atque ordine fient, quandoquidem iis qui quid habent querelæ, illic jus suum persequendi, si videbitur, liberrima facultas est, rectius quidem providere non posse Parlamentum, quam si eos, quorum id refert, ad remedia tum justa atque legitima remittant.

Quod deinceps Legati urserunt, fuit Conceptum supra Fœdus 36. Articulis (paulo ante positis) constans, quod & Instructionis vice iis datum fuit: exhibuerunt id delegatis Concilii status. Cum hac Præfatione.

De tribus rebus optimis sane & maximis inter hanc & nostram Rempublicam
 ” Tractatio nobis incumbit, de *Religione*, nimirum, *Libertate & Pace* conservandis
 ” & stabiliendis: primum æternam salutem in cælo, duo reliqua firmam fœlicitatem in terra certo pollicentur. Maxima illa deposita nunquam negligenda, semper
 ” vero promovenda & servanda esse, quis non intelligat? nos certe ad utrumque
 ” solemne mandatum animos paratos & promptos huc adferimus: si moderatoribus hujus Reipublicæ idem est animus, rem confectam propediem habebimus:
 ” interim videmus ex responso nobis ab Illustri hoc Consilio nuper dato Excellentiæ Vestras declarare se non defuturas, quo minus justa & honesta ratione amicitia inter utrumque populum conservetur, & promoveatur, & vel ex pactis prioribus vel si quo alio modo (nobis quod commodum erit è nostra Parte ad id conferentibus) fundamenta firmæ Societatis jacentur.
 ” Nos itaque (ne opus tam Augustum diutius differatur) conditiones hoc scripto
 ” comprehensas, aptas, ut in Tractatum redigantur, Magnifico Vestro Consilio offerimus: Sed ut tranquille & sine perturbationibus res tam præclara ad optatum
 ” finem perducipossit, necessarium plane judicamus, nec minus ex animo petimus, ut omnes litteræ (quas Repressales vocant) durante hoc Tractatu inhibeantur, utque appellationibus super navibus jam captis & condemnatis rite deferatur, ne maligne nebulæ ingruentes Serenitatem futuræ Amicitia obnubilent
 ” & interrompant. Initia enim Pacis & concordia bonis artibus indigent.

Interim Ordines Generales, ne sine vi esset Consilium, classem centum & quinquaginta navium bellicarum appararunt: de qua re die 15. Martii hanc Anglis notificationem fecere, *calide* satis ut quibusdam videbatur.

” Quandoquidem semper Fœderati Belgii Ordinibus, Dominis & Superioribus
 ” Nostris,

Nostris nihil æque cordi fuerit, quam ut cum omnibus vicinis Populis, Amicis & ,
 Fœderatis optima quæque officiorum Commercia colant, mutuâque fiducia vi- ,
 vant agantque: quo etiam magis intimæ suæ voluntatis pateat sinceritas, atque ,
 omnes sinistra interpretationes, alienæ cogitationes, ac diffidentia præcaveren- ,
 tur, nobis extra ordinem Legatis Suis in mandatis dederunt, ut huic Angliæ Rei- ,
 publicæ significarem, supra memoratos Ordines tuendi maris, & Fœderatorum ,
 Belgarum, Navigationes atque Commercia conservandi ergo, decrevisse, & æquum cen- ,
 suisse, ut quam primum centum & quinquaginta navium classem parent, atque instruant, ,
 præter earum numerum, quas dudum ad manum habuerunt, & quarum partim, ,
 opera jam mari utuntur; Profitentes simul optima cum fide se nullo animo atque ,
 Consilio id egisse, quo dicta cum classe ullas gentes Fœderatas aut communes ,
 Fœderati Belgii amicos, multo minus hujusce Reipubl. Incolas atque Subditos ,
 ullo damno injuriave afficiant, offendantve; sed contra apertè statuisse & pro ,
 certo decrevisse cum omnibus hisce omnem, quæ vicinos decet, amicitiam, mu- ,
 tua officia atque fidem sincere colere, fovere, magis magisque augere atque sta- ,
 bilire, inque hunc finem nostra opera ad hoc uti, cum nullo alio animo dictam ,
 classem compararint aut destinarent quam uti, juxta æquum & officii eorum ra- ,
 tionem, Incolas Subditosque suos, nec non Navigationes & Commercia, quo- ,
 rum maximi eos refert, defendant atque tueantur.

Anglis, antequam ad examen & deliberationem super dictis 36. Articulis veni-
 rent, & quia Legati de damnis illatis multum querebantur, visum fuit sequen-
 tes reciproce querelas Legatis opponere.

Quandoquidem justitia unicum honestæ & firmæ Pacis & Amicitia fundamen-
 tum est, atque hæc Respublica talem Pacem talemque amicitiam cum Fœde-
 ratis Belgii Provinciis pacisci magnopere cupit & conservare; Postulatur idcirco
 Nomine Parlamenti Reipub. Angliæ.

1. Uti Societati Anglicanæ, quæ in *Moscovia* Mercaturam facit, jus suum red-
 datur, earumque reparatio injuriarum & prædationum, quæ à populo Fœderati
 Belgii illatæ sibi in Gronlandia vel ejus per oram sunt, Anno circiter 1618. quæ
 quidem damna, quem ad modum ab Rege *Iacobo* cum Ordinibus agitatum est,
 æstimata sunt libris Anglicis 22000. cujus summæ nulla adhuc Pars soluta est.

2. Uti in eos animadvertatur, qui *nesaria* illius & *Crudelissima* Anglorum
 cædis in *Amboyna* factæ ullo modo rei sunt, si qui modo eorum sunt super-
 stites.

3. Uti *Orientalis India Societati Anglicanæ*, hujusque Gentis aliis, quibus per cæ-
 des illic & publicationes bonorum factas damnum datum est, reparatio fiat ma-
 gnarum oppressionum illarum, injuriarum & damnorum, quæ apud Indos Orien-
 tales Fœderati Belgii Populus iis intulit post initum Fœdus illud Anno 1619. quæ
 quidem damna (quemadmodum prædictæ Societatis Indicæ Mercatores ad Nos
 deferunt, quorum & adjecta recensio est) æstimata sunt libris Anglicanis plus
 minus 1700000. ob quæ satisfactionem nobis dari postulamus.

4. Uti Insula *Pularon*, quæ cum Fœdus illud iniretur, ab Orientalis Indiæ So-
 cietate possidebatur, & hujus Reipub. erat, iis reddatur, & quæ *Puloa* locatempore

„ illius Fœderis icti 1619. ab iisdem possessa sunt: utque Orientalis Indiæ Societas
 „ Anglicana partem tertiam specierum omnium eodem precio, eodemque solutionis
 „ genere sive pecunia numerata sive mercium aut Cibariorum commutatione sibi
 „ habeat; quemadmodum habent Belgæ in Annos, qui adhuc restant, viginti; De
 „ quo temporis spacio in illa Fœderis transactione convenerat, cujusque beneficio
 „ per biennium duntaxat uti licuit, cum ex illo tempore Fœdus illud modis omni-
 „ bus à Belgis violatum fuerit.
 „ 5. Uti reparatio fiat direptionum illarum & prædationum, quibus ad Brafi-
 „ liam navis Concordia pessimè recepta est; Magistro *Gervasio Coachman*, Anno
 „ 1648. Et recentius Anno proximè præterito navis *Maria & Ioannis* Nomine infi-
 „ gnita, cujus *Franciscus Hardegge* Magister est. Duabus hisce navibus damna data
 „ libris Anglicis circiter 42000. æstimantur; præter alias navium prædationes à
 „ Brasilia solventium, quarum Catalogus ad Vestras Excellentias mittetur.
 „ 6. Cum Scriptum à Parlamento Angliæ Anno 1645. Legatis Celsorum & Præ-
 „ potentum Dominorum Ordinum Belgii Extraordinariis, qui in Anglia tum erant,
 „ exhibitum esset, de magnis quibusdam damnis & injuriis, quas Fœderati Belgii
 „ populares multis ex Natione Anglica intulerant, quarum Catalogus ad eosdem
 „ Legatos est missus, satisfactio etiam postulata, ad quæ Legati responderunt se hæc
 „ ad Superiores Suos esse relaturos, verum hætenus satisfactio nulla data est, exem-
 „ plar illius Catalogi Excellentis Vestris una cum hisce exhibetur; ob quæ damna
 „ atque dispendia, satisfactionem poscimus. Hæc primum sunt in quibus ex jure
 „ nobiscum agi postulamus, quod quidem optimum illius & amicitiae fundamen-
 „ tum erit, quam cum populo Fœderati Belgii continuare cupimus & conservare.
 „ Neque hic tacendum est, quod Excellentis Vestris in memoriam revocare
 „ non decet quam iniquo animo se gesserint Domini *Borrel & Reinsyvoude* à Celsis
 „ & Potentibus Dominis D. Statibus Generalibus in hunc Statum Legati Annis
 „ 1643. 1644. 1645. Qui Legati ausi sunt *in ipsis comitiis sententiam ferre contra Parla-*
 „ *mentum, & de rebus suis injustè judicare.* Qua de causa Declaratio Parliamentaria
 „ transmissa fuit ad dictos Dominos Status Anno 1645. Cui velut his insertæ adhuc
 „ innitimur, unde sensum nostrum fas sit colligere.
 „ Quin etiam non possumus non memorare, Dominum *Stricland* apud vestrates
 „ tam diu frustra commorantem, qui licet *Residentis Publici* titulo insignitus apud
 „ Dominos Status esset: tamen post frequentes preces, audientiam procurandi
 „ gratia in cassum fufas, nec admitti neque audiri potuit, cum tamen interea *Mac-*
 „ *doyvel* hostis notissimi hujus Reipub. causam agens, & *aures & fores Vestras ape-*
 „ *riri potuit.*
 „ At verò, quod gravius est repetere, nec possumus silere, parricidium istud
 „ horrendum, & adhuc inexpiatum, quod Doctorem *Dorislavum* nuper abripuit,
 „ qui cum publico Ministri caractere designatus hujus Reipublicæ causam apud
 „ Dominos Vestros ageret, tamen de auctoribus vel assistentibus, tam *execrando*
 „ *facinori*, ne unum quidem captum audivimus: quapropter easdem querelas iterare
 „ debemus, Mense Majo 1649. Domino *Ioachimi* olim traditas, quo Dominis Sta-
 „ tibus Generalibus innotescerent, simul & à Dominis *S. Iohn & Stricland* Amba-
 „ siatoribus hujus Reipublicæ nuperrime explicatas.

Neque

Neque nobis est oblectamento reficere injurias & indignitates istas nondum,,
vindicatas, in dedecus hujus Reipublicæ Legatis dictis allatas, dum Hagæ-Co-,,
mitis adessent, ab *Edovardo* Regina Bohemiæ filio juniore, nec non à Tribuno,,
Apsey, in quos varia postulata à dictis Legatis delata fuerant apud Ordines Ve-,,
stros, quorum jure ac potestate iidem sisti poterant, quoniam ante & post dela-,,
tiones istas intra limites Vestros aliquandiu remanserant. Quandoquidem verò,,
honoris hujus Reipublicæ multum interest de his injuriis inquirere, ideo tales,,
processus expectamus, qui rationi & æquitati respondeant, & amicitiam istam,,
reciprocam & mutuam benevolentiam, inter utrasque Gentes antiquitus celebra-,,
tam, promovere possint.

Porro quanquam, quod juris est communis, id nos in postulatis ponendum,,
esse non censemus, per hæc tamen significatum Vestris Excellentissimis vellemus, ex-,,
pectare nos, uti populi hujus Reipublicæ Navigatio libera sit, quæcunque loca,,
navibus petierint, aut ibi Mercaturam fecerint, tam per *Indiam* quam quocun-,,
que alio orbis terrarum loco, à Belgis non occupato prius aut possesso; quod,,
quidem illis communi jure liberum esse debet, ut facere possint, neque ulla id-,,
circo est à Populo Fœderati Belgii aut molestia illis aut vis inferenda.

Deinde & aliud summarium querelarum particularium, à multis Anglicæ Na-,,
tionis Incolis, de injuriis atque damnis quibus affectos se dicebant à Subditis Fœ-,,
derati Belgii, quæ querelæ juxta aliquot utriusque Domus Parlamenti Edicta ad,,
Commissarios Dominorum & Communium Parlamenti delatæ sunt, quibus,,
datum Negotium erat, uti cum Legatis Ordinum Belgii de navium & bono-,,
rum retentione agerent, ob quas omnes injurias & damna, Nomine Domino-,,
rum & Communium Parlamenti Angliæ, postulabatur ut debita reparatio dare-,,
tur, juxta singulorum petitiones.

Guilielmus Curteen Armiger queritur, navem suam *Bonam Esperanzam* Londi-,,
nensem, bonis prædicti *Curteen* onustam, certisque aliis bonis & pecuniis Lusita-,,
norum (cum quibus prædicti Ordines Pacem in India tubarum & tympanorum,,
sonitu promulgaverant secundum Fœdus diu antea initum in Europa inter Re-,,
gem Portugalliæ & prædictos Ordines) 26. Junii 1643. à Goa ad Sinarum Re-,,
gionem in fretò *Malachensi* cursum tenentem, à duabus Orientalis Indiæ Societatis,,
Belgiæ navibus fuisse oppugnatam; post pugnam cruentam, multosque navis,,
Bonæ Esperanzæ Socios occisos, navem ipsam, cum toto ejus onere ac bonis, iif-,,
dem Oppugnatoribus prædæ fuisse, quique in ea erant inhumanissimè habitos,,
quod nisi accidisset, potuit navis illa in Angliam rediisse, librasque ad minimum,,
sexaginta mille ad petiorem hunc retulisse.

Robertus Moulton de Redriff . . . . . *Clench* de Ipswich . . . . .,,
Gosnall de Ipswich . . . . . *Chaplaine* de Ipswich, alique aliquot,,
navis illius Domini de suæ navis amissione haud minus queruntur. Navis æsti-,,
matur quinque millibus librarum, mercesque amissæ alteris quinque millibus.

Guilielmus Penoyer & *Richardus Hill*, Mercatores ambo Londinenses, queruntur,,
se cum ex pacto cum Dominorum & Communium Commissariis ad incolumita-,,
tem Regni Constitutis, Decemb. 27. 1642. in ditione *Legiensi* certum armorum,,
numerum, quibus usus Parlamento erat; coëmissent, quem navigiis secundo flu-,,
mine

» mine ad Portum Duynkerckensem subvexerant, Mense Julio 1643. unde in An-
 » gliam asportarentur à Domino de *Vvit*, qui tum Classi Belgicæ Præfectus erat,
 » & ad Oppidum Dunkerkam in anchoris stabat, quamquam is de re tota certior
 » factus esset, prohibitos fuisse, quo minus ex portu solverent, qui & eos aut captu-
 » rum se aut depressurum minatus est, si id tentassent, quamvis & literæ ad eum à D.
 » Admirallo Angliæ datæ essent, quibus libera eorum dimissio peteretur, & in qui-
 » bus etiam confirmatum esset, ea arma Parlamenti usibus coempta esse. Post hoc
 » prædictus Dominus Admirallus Angliæ de eadem re ad Dominum *Martinum*
 » *Harp. Trump*, Classis Belgicæ, quæ illo tempore Dunkerkam obsidebat, Admiral-
 » lum, denuo literas dedit, quibus rursus ut arma illa dimitterentur petebat; verum
 » hoc nullo modo impetrare potuit: immo plane contra atque prædictus Domi-
 » nus Admirallus petierat, eadem arma duobus Anglicis navigiis liberis imposita
 » Londinum asportanda, à prædicto Domino Trumpio circiter 12. superioris Maji
 » capta sunt atque in Zelandiam abducta, ibique retenta, quamvis Communium
 » Domus per Literas & Agentem Suum & Commissarii Parlamenti utriusque Re-
 » gni, & Statibus Generalibus & Zelandiæ Statibus declarassent, eadem arma, ut
 » supradictum est, ad usum hujus Regni fuisse coempta. Pretium armorum octo
 » mille librarum; impensæ, retentionis causâ, 1500. fœnus 700.

» *Vincentius de la Barr* Londinensis pro se suaque Societate queritur, se circiter
 » Mensem Julium 1639. cum ejus navis, cui nomen *nigro Dame* Londinensi, Cana-
 » rias versus Insularum Maderæ oram legeret, à Capitaneo *Henrico Nicolai*, ejusque
 » Sociis, Belgis omnibus, in navi quadam cui nomen *spei* Amsterodamensi, hosti-
 » liter oppugnatum, vique captum & abductum fuisse, & quamvis tam in Hollan-
 » dia jus suum persequendo, sollicitationibus insuper ab hac Repub. aliquoties ad-
 » hibitis, summam suam operam dederint, omnique ope annexi sint, ut suas res re-
 » ciperent, omnino tamen nihil iis restitutum est, cum æstinetur damnum duode-
 » nis millibus librarum.

» *Capitaneus VVhetstone* queritur, se circiter Febr. proximè elapsam 1643. cum in
 » alto nimirum, intra indices quos *Bojos* vocant, prope oppidum *Brillam*, longius
 » tamen quam ut ab ulla nave aut munimento Belgicæ ditionis ictu Bombardæ peti
 » posset, navem *Scarburgensem*, cui nomen *Margerie* erat, Magistro *Guilielmo Cooper*,
 » cepisset, quæ navis *Scarburgo* solverat, Roterodamum versus, plumbo, panno,
 » pellibus ovinis, aliquanto etiam pecuniæ onusta, postquam eam cepisset navem,
 » duas Hollandiæ naves bellicas, jussu Admiralli Belgici *van Trump*, subito adortas
 » esse, illamque navem captam prædicto *Capitaneo VVhetstone* vi ademisse, navem-
 » que ipsius propriam, *the Cygnet* vulgo dictam, intra molem *Brillensem* abduxisse,
 » ibique vela antennæ dempsisse, clavumque sustulisse, post susceptam duorum
 » Mensium molestiam & moram dimissa tandem navis *Signetta* est, nulla ob na-
 » vem captam satisfactione data, quod damnum sex millibus librarum æstima-
 » tum est.

» *Capitaneus Zacharii* queritur, se, cum circa initium Martii, 1643. prope Fle-
 » vum Hollandiæ Ostium sua in navi esset, cum antea duas naves Anglicas cepif-
 » set (altera, cujus Capitaneus erat . . . . . *Hickson*, *Scarburgo* solve-
 » rat Amstelodamum versus, & pannum, plumbum, lanas, non nullam etiam pecu-
 » niam

niam portabat, quæ omnia æstimatæ sunt *septies millenis libris*, altera navicula erat ,,
 armis & instrumento bellico onusta *Scarburgum* tendens, quo ex portu primum ,,
 exierat, *quinquaginta libris* æstimata) à tribus Belgarum navibus bellicis oppressum ,,
 fuisse, quarum omnium Præfectus erat Capitaneus *Ioannes van Galen* qui *quadra-* ,,
ginta bombardas in eum displosit, & uti ad se in naves suas veniret imperavit, ,,
 ejus deinde vela antennis ademit, secumque in Ostium, Flævum vulgo dictum, ,,
 abstulit, ipsum vero Amstelrodamum adduxit, ibique in custodia arcta per *septi-* ,,
manas undecim habuit, sine captarum navium restitutione, aut ulla prædæ il- ,,
 lius parte.

Oppidum *Iarmutha* queritur, tres Belgarum naves bellicas Jul. superior. 2. 1644. ,,
 Navem quandam *Dunkerkensem*, cui *Petrus Carline* præfuit, cum in fugam dedif- ,,
 sent, eam in Portum *Iarmuthensem* impulsam insequutas, multis Bombardarum ,,
 ictibus petisse, duos in ea homines interemisse, plures confauciasse, pilas etiam ,,
 quasdam ad littus emissas unum ex oppidanis confecisse, multisque aliis discrim- ,,
 men attulisse, & post hoc navem prædictam in illo portu occupasse, eamque cum ,,
 præfecto illius, omnibusque Sociis in stationem Navium *Jarmuthensem* abduxif- ,,
 se, uti eam postmodum una ex navibus Parlamenti, quæ tum forte aderat, adju- ,,
 vantibus ex oppido quibusdam, Belgarum ex manibus recuperavit.

Annia Paulet, *Roberti Paulet* Generosi vidua, queritur prædictum *Robertum Pau-* ,,
let, Sociosque ejus nave quadam *Minheadensi*, cui nomen *Columba*, nave etiam al- ,,
 tera Portugallensi, quam cum præda opulenta ceperat, fuisse, à quodam Capi- ,,
 taneo *Cornelio tKint* piratico more spoliatos, qui navi, cui nomen *Petro Rote-* ,,
rodamensi, præfuit, eosque Roterodamum abduxit, bonis omnibus ademptis: ,,
 & quamvis prædictus *Robertus Paulet*, tam lege agendo quam Solicitationibus ,,
 Agentium hujus Reipub. Regiæ Majestatis Nomine adhibitis, aliisque modis ,,
 summam operam dederit, ut sua recuperaret, nulla tamen restitutio, nulla satisfac- ,,
 tio impetrari potest.

Rogerus North Armiger queritur, Quod cum quidam *Henricus Jacobson* *Flissingæ* ,,
 moreretur, & prædicto *Rogero North* debitor esset, viduæ prædicti *Jacobson* coram ,,
Flissingensium Magistratibus litem intendit, sibi que deberi *ducentas & decem li-* ,,
bras, cum quindecim Solidis, septemque denariis apparebat, quæ summa ad præ- ,,
 dictos Magistratus allata est, verum antequam prædictus *North* eam pecuniam ,,
 adipisci potuerit, *Arausionensis* Principis Balivus eam retentavit, eaque prædi- ,,
 ctum *Rogero* privavit, hoc solum obtentu, quod cum prædictus *Jacobson* inte- ,,
 status moreretur, prædicta pecunia ad dictum Principem pertineret, atque ita ,,
 Magistratus ille sententiam tulerit.

Mercatores *Dorovernienses* queruntur, quod cum Mense Septembri 1644. Na- ,,
 vigium quoddam, cui nomen *Fortuna Doroverniensi*, *Laurentio Brovve* Magistro, ,,
 diversorum quorundam bonorum justum onus Ostendæ accepisset *Dorovernii* ,,
 reddendum, eaque navis in itinere esset cum altera hujus Reipub. nave præsidia- ,,
 ria, capta tamen in mari est, ab nave quadam Ordinum *Hollandiæ*, cui præfuit ,,
Adrianus Galine, & Roterodamum abducta, ubi & ipsa navis & bona, & omnes ,,
 nautæ sine ulla restitutione etiamnum retinentur, quamvis Dominus Admiral- ,,
 lus *Angliæ*, ea de re ad Dominationes Vestras questus, responsum retulerit, velle ,,

vos diligenter ad Ordines Hollandiæ scribere, ut satisfactio abunde detur; tamen & navæ in custodia illic sunt, minæ etiam adjectæ, illic permansuros, nisi affirmare voluerint, navem illam ac bona ad Flandros pertinere, ita affirmantibus præmia etiam proposita sunt. Navis & bona æstimantur *quindecies millenis libris*; damna *bis millenis*.

Ioannes Marston, Londinensis Mercator, queritur, Quod Septembr. 26. 1639. cum duæ Anglicæ naviculæ in Margareta Statione sub Munimento illic intra ictum Sclopi in Anchoris starent, Magistris *Rogero Ioyner* & *Sturgeon*, utræque ex Mandato ejusdem *Marston* Hispanis militibus confertæ, circiter horam ejusdem diei duodecimam, venit in eandem Stationem navis quædam bellica Fœderatorum Belgii, cujus Capitaneus *Petrus Iansen* Roterodamus Insigne Regis Angliæ in puppi posuerat, Unionis vexillum ad proram, pendensque ab extremo malo Aplustre, cumque intra ictum Sclopi minusculi esset in eas naviculas sclopos duos displosit, eaque extemplo vi ingressus, anchoras earum tolli jussit, naves in suam potestatem redegit, milites in suam navem deportavit, cum naviculas illas dimisisset, ipse eadem nocte Zelandiam versus vela fecit. Damnum, quod prædicto *Marstono* inde datum est, æstimatur *mille sexcentis libris*.

Jacobus Gibbons, Mercator Adventurarius, queritur, Quod cum Mense Novembri 1637. pervenisset ad eum Londino Roterodamum in nave *Elisabetha* Londinensi, *Gulielmo Atkinson* Magistro, Sarcina una in qua panni Anglici colorati septendecim fuere, qui ut allati sunt, in Telonio sine fraude sunt conscripti; cum autem altera in ea nave Sarcina esset, quæ *Iacobo Velthusen* Mercatori Roterodamensi consignata erat, qui eam noctu ex illa nave clanculum subduxerat, ut Rempub. suo jure fraudaret, Magister propterea ab Advocato Fiscali in curia matitima insimulatus est, & curiæ sententiâ multam ei crimini irrogatam damnatus tulit: postea Sarcinam prædicti *Gibbons* pro Sarcina prædicti *Velthusen* prædicta curia nave exemit, eamque magna cum jactura divendi jussit, inaudito prædicto *Gibbons*: neque ex eo tempore impetrare potuit prædictus *Gibbons* ut sua sibi restituerentur.

Ioannes VWood, Mercator Londinensis, queritur, quod cum Anno superiore navem ad oram *Guineæ* profecturam instruxisset, Mercator in ea nave præcipuus, dum illud iter faceret, ad *Cormantini* portum contendit, qui in aureo *Guineæ* littore est, ubi statim comperit, Belgas cum ejus Regionis indigenis conjurasse de expellendis ab omni suo illic Negotio Anglis, quod & ad exitum perduxissent, magno cum dispendio & prædicti *Ioannis VWood* & totius *Guineanæ* Societatis, nisi navis illa eo ipso die ad portum illum appulisset; quæ cum postea ad *Sancti Thomæ* Insulam profecta esset, ad exigenda quædam debita prædicti *Ioannis VWood*, quibus illam navem redeuntem onerari oportebat, qui Fœderatorum Ordinum Nomine Insulæ illi præfuit Lusitanos debitores vetuit, ulla Anglis debita solvere, quamvis & facile possent & parati essent, quo factum est, ut navis illa redierit.

Hæc, inquam, gravamina reciproca Belgis Angli proposuere.

Ad 36. Articulus responderunt die 25. Martii: præmissa præliminari cautione nullum Articulum de quo convenerit, quive inter utranque Partem conclusus erit, Partem alterutram obligaturum esse, nisi Fœdus ipsum conclusum & consummatum fuerit.

Consilium Articulus 36. ab Excellentiss. Vestris $\frac{11}{21}$ Februarii Commissariis Suis exhibitos consideravit, ad eosque sequentibus Articulis Respondet.

1. Quod ad primum, fore ab hoc tempore inter Angliæ Remp. & Fœderatas, Belgii Provincias interque eas utrinque Regiones, atque urbes quæ in Societatem cum iis convenerint, aut sub earum ditione fuerint, inter earum item utrinque populos & Incolas, quicumque illi demum aut cujuscunque Ordinis fuerint, bonam, firmam, sinceram, inviolabilem, atque perpetuam Pacem, amicitiam, commercium, arctiorem etiam & propiorem Societatem, atque Fœdus quam antehac initum est.

2. Ad secundum, fore eas inter se Societate & amicitia conjunctissimas, ad Libertatem utriusque Populi; mutuam commercium, rem navalem, mutuasque terra, vel aqua rationes modis infra expositis, atque expressis, defendendum & conservandum devinctas inter se, & consociatas, atque ita permanuras contra eos omnes, qui in hisce rebus exequendis utrivis Reipub. obstare, & molestiam exhibere conati fuerint.

3. De tertio & decimo tertio assentimur, uti hic proponitur, Rempulicam Angliæ Populumque Anglicanum, omnesque ejus Reipub. Incolas, prædictas item Fœderatas Provincias, earumque Populum, & Incolas cujuscunque Ordinis, aut conditionis fuerint, obligatos fore ad sese mutuo rebus omnibus humaniter, atque amice tractandum, uti terra, vel aqua alterutrius Regiones, Oppida, pagos, sive muro cincti seu sine mœnibus fuerint, muniti, vel non muniti, portus etiam & ditionem universam per omnem Angliam, Scotiam & Hiberniam, per omnes item Fœderatas Belgii Provincias liberè & securè adire possint, in iisque versari & commorari, quandiu voluerint, ibique sine ullo impedimento comæatum suis usibus quantum necesse erit coemere, atque etiam Negotiari, & Mercaturam facere quocunque mercium genere ipsis videbitur, easque advehere suo arbitratu, aut exportare, dummodo, quæ statuta sunt, portoria solvant, *salvis etiam alterutrius partiter Reipub. Legibus, & statutis omnibus.*

4. Quod ad quartum, assentiri nos respondemus eo quo jam dicitur modo, Respublicas nimirum Angliæ, & Fœderatarum Provinciarum, neque palam, neque occulte contra se invicem neque facere, neque agere, neque moliri quicquam ullo in loco, sive in terra, sive aqua, in portibus, aut fluminibus ad alterutrius ditionem pertinentibus, neque promovere, neque agitare, suisve Consiliis, aut opibus fovere quodcunque, vel quæcunque hostiliter facta erunt, ullamve injuriam inferendam aut faciendam, quæ ad præjudicium, aut damnum Partis alterutrius possit spectare, neque passuras ut quid ejusmodi à populo, aut Incolis alterutris, aut ab ullo qui in earum potestate sit, tentetur, aut fiat, ullamve adjuvamentum, consilium, studium, subsidium ulli homini ad damnum aut injuriam alterutrius Reipub. earumve populi, aut Incolarum præbeatur, verum uti palam, & cum effectu illiusmodi conatus vetent, prohibeant, impugnent, & reipsa impediant.

„ 5. & 6. De eo quod 5. & 6. continetur, assentimur, quemadmodum in se-
 „ quente hoc 5. & 6. dictum erit; neutraque Rempub. neve ullum ex ejus populo
 „ aut Incolis, ullumve in *earum ditione commorantem* alterutrius Reipub. *hostes* aut *re-*
 „ *belles* subsidio, consilio, aut studio adjuvare, imo aperte, sincerè atque strenuè
 „ obstare, ne quid auxilii, aut adjumenti ab ullo, qui aut ex populo, aut Incolis, aut
 „ commorantibus in alterutra Repub. fuerit, ullis ejusmodi hostibus, aut rebelli-
 „ bus prædictis, viri, pecunia, naves, arma, instrumentum bellicum, commeatus,
 „ mercesve ullæ publicæ prohibita mari, aut terra præbeantur. Si quid contra fiat,
 „ prædictas naves, & bona, publicè prohibita, ei Reipublicæ addici, adversus quam
 „ parata sunt, contra sensum hujus Articuli: quique contra hunc Articulum scien-
 „ tes atque volentes commiserint, utriusque Reipublicæ hostes judicari, in eaque
 „ Republica, ubi hoc commissum erit, perduellionis pœnas dare.
 „ 6. Utrasque Respub. sibi mutuo sincere, & fideliter, prout opus fuerit, con-
 „ tra alterutrius hostes & rebelles, terra marique *opem ferre* viris & navibus *ea propor-*
 „ *tione*, eoque modo, iisque conditionibus *quibus postmodum conventum fuerit*, prout
 „ necessitas, & rerum alterutrius ratio tulerit, sumptu tamen atque impensis hoc
 „ fore illius partis, quæ auxilium postulaverit.
 „ 7. De septimo assentimur, si vel Angliæ Respub. vel Fœderatæ Belgii Provin-
 „ ciæ cum ullis Rebuspub. Principibus aut potestatibus de amicitia, Fœdere aut So-
 „ cietate egerint, in ejus Fœderis transactione, alteram earum altera comprehendi
 „ cum tota alterius ditione, siquidem ita comprehendi volet.
 „ 8. De octavo assentimur quemadmodum hic proponitur, in hac Fœderis
 „ transactione *comprehendi amicos*, etiam omnes Fœderatos & Socios alterutrius,
 „ qui, cum illud Fœdus ratum habebitur, utrinque nominabuntur, deque iis inter
 „ utrasque convenerit, si ipsi denique comprehendi voluerint.
 „ 9. Quod ad nonum, sequentem Articulum pro responso exhibemus, si accide-
 „ rit ut *quandiu Fœdus*, amicitia & Societas hæc durabit ab ullo ex populis aut Incolis
 „ alterutrius prædictæ Reipub. contra hoc Fœdus, aut ullam ejus partem mari, ter-
 „ ra, aut aliis aquis quicquam fiat, aut tentetur, amicitiam hanc, Fœdus, & Societa-
 „ tem inter hæc Respublicas non idcirco interrumpi, aut infringi, verum inte-
 „ gram nihilominus durare, plenamque vim suam obtinere, tantummodo *illos ipsos*,
 „ qui contra Fœdus prædictum commiserint, singulos puniri, aliumque neminem,
 „ justitiamque reddi, satisfactionemque dari illis omnibus, quorum id interest, ab
 „ iis omnibus, qui terra, mari, aut aliis aquis contra hoc Fœdus quicquam commi-
 „ serint ulla in parte Europæ; aut ubivis locorum intra fretum Gaditanum sive in
 „ America, vel per Africæ littora, ullisve in terris, insulis, æquoribus, æstuariis,
 „ sinibus, fluminibus aliisve in locis cis caput *Bonæ spei*, intra Anni spatium, quam
 „ justitia postulabitur, in omnibus autem, uti supradictum est, ultra prædictum *ca-*
 „ *püt* locis intra *mensēs octodecim* quam justitia prædicto modo poscetur. Si Fœde-
 „ ris ruptores non comparuerint, neque se judicandos permiserint; neque satisfac-
 „ tionem dederint intra hoc vel illud temporis spatium pro loci longinquitate
 „ modo constitutum, prædicti illi utriusque Reipub. hostes judicabuntur, eorum-
 „ que bona, facultates, & quicunque redditus publicabuntur, plenæque ac justæ sat-
 „ tisfactioni impendendi erunt earum injuriarum quæ ab ipsis illatæ sunt, ipsique
 „ præter-

præterea, cum in alterutrius Reipub. potestate fuerint, iis pœnis obnoxii erunt, quas suo quisque crimine commeruit.

10. Anglos omnes & qui sub eorum ditione fuerint posse libere, tuto, ac se-
cure in Fœderatis Belgii Provinciis, perque eas, terra, vel aqua ad ulla in iis
loca, vel extra eas iter facere, perque ulla earum oppida, præsidia, munimenta
quæ ullis in locis Fœderatarum Belgii Provinciarum quibuscunque erunt, Mer-
caturam in omnibus illic locis facientes eorumque Negotiatores, institores, fa-
mulosve armatos sive inermes, armatos autem non amplius quadraginta simul,
tam sine bonis suis & mercimoniis, quam cum iis, quocunque ire voluerint. Po-
terit item Populus & Incolæ Fœderatarum Belgii Provinciarum eadem libertate
frui omnibus ullisve per Angliam Scotiam aut Hiberniam locis, dummodo in hu-
jusmodi Commercio & Mercatura ab utraque Parte singuli alterutrius Reipub.
legibus & statutis pareant, moremque gerant.

11. Quod ad undecimum, respondemus, cum Reipub. Anglicæ popularibus
præcise vetitum sit *in omnibus coloniis & locis ad populum Fœderati Belgii pertinentibus,*
quæ intra fines Belgii non sunt, negotiari; in eo acquiescemus, easque colonias
adnavigare, aut cum illis Commertium habere super sedebimus, neque iis illic na-
vigantibus, impedimento, aut molestiæ erimus, & illi vicissim ne in ullis Anglo-
rum coloniis Negotia habeant *nupera lege cautum est, qua exaugenda hujus gentis rei*
navali consulitur, ab qua recedendum esse non censemus.

12. Ad duodecimum respondemus, Anglos in septentrionalem Americæ con-
tinentem primos omnium colonias deduxisse, ibique habere ab ea *Virginia* plaga,
quæ longissimè in Austrum vergit, ab gradu nimirum latitudinis Aquilonaris 37.
usque ad *Terram Novam* gradumque secundum. & quinquagesimum: cumque
haud sciamus an ulla illic Belgarum colonia sit, præter paucos admodum ad flu-
men *Hudsoni* accolæ; haud duximus in præsens necesse esse fines constituere,
quod idoneo dehinc tempore fieri poterit.

13. Ad hunc in 3. Articulo respondetur.

14. De quartodecimo assentimur in sequentibus, Mercatores, naucleros, Gu-
bernatores & nautas, alterutrius Reipub. eorumve naves, bona & mercimonia in
terris, portibus, navium stationibus, aut fluminibus alterius nequiquam reten-
tari, ex edicto quovis generali aut speciali, sive ad bellum sive alium quemlibet ad
usum, nisi summa necessitate id cogente; iusta autem satisfactione ob id data, ita
tamen ut retentionibus & publicationibus, quæ ex jure & legibus alterutrius Rei-
pub. rectè atque ordine fiunt, nihil hic derogatum sit.

15. De quintodecimo assentimur, ut sequitur; Populares & Incolas terrarum
prædictæ Reipub. Angliæ & Fœderatarum Belgii Provinciarum in terris alteru-
trius, ut supradictum est, negotiantes, non obligari in posterum, ut plus portorii,
census, vectigalium, aut pecuniæ quæ ob speculatorios ignes dispositos exigitur,
aut aliorum tributorum solvant, quam pro rata portione, quam nunc solvunt,
cum alterutrius populo collata.

16. De sextodecimo assentimur, posse utrinque Mercatores, eorumque insti-
tores, & famulos, uti etiam naucleros, aliosque nautas tam eundo & redeundo
navibus per maria, aliasque aquas, quam in portibus alterutrius, aut in ter-
ram

ram egressos, gestare atque uti, sui suorumque bonorum defendendi causa, armorum omni genere, quibus aut se protegere, aut vim propulsare possint; verum ubi ad sua quisque hospitia ac diversoria pervenerit, ibi arma sua deponere, atque ibi relinquere donec rursus ad navem se receperit, aut eo commutare velit.

17. Ad septimumdecimum dicimus, quo utraque Respub. arctius quam unquam antea consociari & coalescere possint, licere cuivis ex populo, indigenis aut Incolis Fœderatarum Belgii Provinciarum, aut ullorum intra septendecim Provincias locorum, quæ aut in earum vel Societate vel ditioe sunt, siquidem reformatam religionem sequuntur & cum sua familia & facultatibus in Angliam commigraverint, libere illic permanere, habitare, Mercaturam facere, agros etiam atque ades mancipio accipere, hæreditates adire, sibi & hæredibus possidere, omnique ea libertate, iisque Privilegiis & immunitatibus frui, cujuscunque generis, quibus ullus hujus Gentis indigena vel natali jure, vel ulla lege, consuetudine, ullove alio ex jure frui queat ac debeat, modo omnibus in rebus hujus Gentis legibus & receptis moribus pareant, quemadmodum ipsos indigenas parere æquum est. Parique libertate ac Privilegiis quemvis ex populo hujus Reipub. quibusvis in terris; urbibus, oppidis, aliisque locis vel Fœderatarum vel septendecim Provinciarum, quæ vel Societate vel ditioe sunt, itidem frui posse.

18. Ad octavumdecimum dicimus, salvo hujus Reipub. jure, illudque afferentes, ad eas pactioes de piscatu accedere non gravabimur, quæ ab æquitate & ratione in earum alienæ non fuerint.

19. De undevigesimo sequentem in modum assentimur, quo Navigandi & Commercii habendi liberior facultas sit, neque prædictam Angliæ Rempub. neque Fœderatas Belgii Provincias, in suas terras, portus, urbes, aut oppida recipere, aut sinere ut ullus ex populo aut Incolis alterutrius recipiat *pyratas* aut *prædones*, iisve hospitium, auxilium, aut comitatum præbeat, verum operam dare ut prædicti *pyrate*, *prædones*, eorumque *pyratice participes*, conscii & adjutores in aliorum terrorem investigentur, capiantur, & merito supplicio puniantur, omnesque naves, bona atque merces pyratice ab iis captas, atque in portus alterutrius Reipub. advectas, quæ quidem inveniri poterunt, immo etiam si venditæ sint, justis Dominis restitui, aut satisfactionem dari vel eorum Dominis vel iis qui per literas procurationis eas res vendicaverint, modo jus Domini debitis ex lege probationibus in curia causarum maritimarum appareat.

20. De vigesimo sequentem in modum assentimur, omnes utriusque Partis qui accepto speciali diplomate in altum proficiscuntur, priusquam diplomata acceperint, oportere *vades* idoneos dare, & eorum quidem neminem qui ex illius navis contubernio est, coram illius curiæ judicibus, unde illud diploma emissum est, observaturos se esse illa mandata, quibus ex illius diplomatis autoritate, quo pacto se gerere debeant, sibi præcipietur.

21. Rempub. Angliæ eam curam *sui maris tuendi*, in eoque liberum Commercium præstandi suscepturam esse, quæ par erit.

22. Ad 22. dicimus, si quis intra illa maria molestiæ, impedimento, aut oneri cuiquam erit, Mercaturam liberè exercenti, quod possit jure suo facere, hanc Rem-

Rempubl. omnes justas atque honestas inituram esse rationes, quibus omni,
Commercio legitimo sua libertas per illa maria restitatur aut conservetur.

23. Ad 23. assentimur, alterutrius Reipub. naves præsiarias, si quam in mari
navem aut naves Mercatorias, quæ ad alterum vel ad alterius populum aut Inco-
las, aut ad ullos Sociorum hoc Fœdere comprehensos pertinuerint, eundem cur-
sum tenentes, idemve iter facientes obviam habuerint, aut affecutæ erunt, obli-
gari ut illis præsidio sint atque defendant, quandiu eundem cursum tenuerint,
contra omnes & singulos, qui eas vi adorientur.

24. De 24. assentimur, si qua navis aut naves, quæ populi aut Incolarum alte-
rutrius Reipub. aut neutrius fuerint, in alterutrius portibus à quovis tertio capian-
tur, qui ex populo aut Incolis alterutrius Reipub. non sit, illos quorum in portu
aut ex portu, aut quacunque ditione prædictæ naves abductæ fuerint, pariter
cum altera parte obligari, uti dent operam, ut sint qui prædictam navem aut na-
ves captas insequantur & reducant suisque Dominis reddant, verum hoc totum
fieri Dominorum impensis, aut quorum id interest.

25. Si quæ naves Mercatoriæ, quæ populi aut Incolarum alterutrius Reipub.
fuerint, sive tempestatis vi, sive pyratis insequentibus, sive casu quovis alio aut ne-
cessitate in portum quemlibet alterutrius prædictæ Reipub. delatæ fuerint, licere
iis suo arbitratu libere discedere suis cum navibus & bonis, nulla portoria solven-
tes, ita tamen ut eorum, quibus navis oneratur, ne quid attingant, aut venale pro-
ponant; neque ulli cuius molestiæ aut scrutationi obnoxios fore, modo ne quos
homines aut bona in navem recipiant; neque contra leges, statuta, moremve
ejus loci quicquam faciant, quo in loco, quemadmodum supradictum est, por-
tum capefferint.

26. De 26. assentimur ut sequitur, neutram Partem alterius Regionis portus
intrare, aut ibi commorari cum eo numero navium bellicarum & militum, qui suspi-
cionem afferre possit, nisi impetrata prius ab iis venia, ad quos portus illi prædi-
cti pertinuerint, nisi si tempestate, vi aliqua, aut necessitate compulsæ illuc sit, quo
maris pericula effugiat; quod cum acciderit, Præfectum ejus loci aut summum
Magistratum statim de causa sui adventus certiore facere debere, neque illic diu-
tius hære, quam illis à præfecto ut dictum est, aut à summo Magistratu per-
missum erit.

27. 28. Ad 27. 28. dicimus, naves bellicas ab alterutra Parte, si eo numero non
sint, ut suspicionem, ut dictum est, afferre queant, posse in alterutrius Partis na-
vium Stationes, portus, & flumina venire, ibique in anchoris stare, aut inde exi-
re, absque ulla molestia aut impedimento, dummodo ita se gerant, ut contra le-
ges & mores illorum locorum ne quid committatur; neque naves illæ bellicæ
Partis alterutrius in portus alterius ullas Merces advexerint aut exportaverint, aut
aliud quicquam, quod vetitum erit, aut ullos ex populo aut Incolis illius Reipub.
cujus in portibus sunt, nisi qui liberum comitatum pro se suisque rebus, literis
publicis, impetraverit, & ne secus quis fecerit, scrutationi in portu erunt ob-
noxia.

29. Ad 29. dicimus, omnes qui diplomata acceperunt, aut quæ privato-
rum naves bellicæ sunt ab hoc vel illa Parte, eadem libertate pro se suisque prædis
esse

- esse usuros, ad eandemque regulam se directuros, ut in præcedenti Articulo dictum est.
30. Vestri tricesimi loco proponimus, ut sequitur, quoties ullæ *naves hostium* alterutrius, quas oportere prædæ esse judicabitur, à navibus alterutrius Reipub. præfidiatis capiuntur, quæ bona in iis aut merces ad populum aut Incolas alterutrius Reipub. pertinuerint, ea liberari eique reddi qui Dominum earum se esse probaverit, omniaque bona hostium alterutrius Reipub. quæ in alterius navibus invenientur, legitimæ prædæ fore, naves autem dimitti, & captorum bonorum vecturam solvi, moræ etiam damna pensari, si æquum videbitur.
31. Ad 31. dicimus, neque Angliæ Rempub. neque Fœderatas Belgii Provincias, aut ipsas auxilium ferre oportere, neque sinere ut à populo aut ab Incolis alterutrius, aut ab aliquo quovis tertio, *hostibus aut rebellibus* alterutrius, ullo sive *armorum aut instrumenti bellici*, cujuscunque generis fuerit, apparatu, terra aut mari, aut com meatibus quibuscunque generis apparatus, qui ad *hostem aut rebelles* alterutrius comportandi in nave qualibet reperientur, ei qui ceperit, prædam adjudicari, quemadmodum & naves ipsas quæ res illas portarunt, omnia item alia bona quæ in iisdem navibus reperientur, factâ probatione debita, prædictos illos apparatus tam hujus quam illius generis, ut supradictum est, ad rebelles & hostes, ut dictum est, comportari.
32. De Articulo 32. Concilium assenticandum esse non censet.
33. Si alterutrius Reipub. naves populivæ aut Incolarum alterius, sive naves illæ bellicæ fuerint, sive Mercatorix, vi ventorum, aut tempestatis, ullove alio quocunque casu ad littus impelli acciderit, aut illic naufragium facere ullis in terris quæ ditionis alterius Reipub. erit, prædictas naves cum armamentis omnibus, totoque instrumento, bonisque omnibus, & mercibus quæ in terram delatæ fuerint, veris Dominis restitui, si quidem suum in eas naves aut bona verum Dominium, intra anni unius spatium quam illud naufragium factum est, idoneis testibus juratis ulla in Curia causarum maritimarum, quæ in alterutra Reipub. jam constituta est, aut constituetur, probaverint; modo etiam prædicti Domini, iis qui salvas res suas reddiderint & asservaverint, mercedem usitatam, *Salvagium* vulgo dictum, solverint simulque eos sumptus, quos illi fecerint, qui eorum bona conservaverint, & si quæ ex prædictis bonis ejusmodi erunt quæ vel sua natura, vel ex naufragio facile corrumpantur, ea bona, postquam id præconis voce significatum erit, ad *Lucernam* vendi, & quod id efficietur, Dominis, ut prædictum est, solvi: omnesque Officiarios, omnem populum, & Incolas Partis alterutrius, quoties ejusmodi quid acciderit, obligari, uti pro viribus dent operam, ut bona illa ex naufragio ad prædictam restitutionem serventur; & si quæ inter populum hujus atque illius Partis controversia incidit, bonam & expeditam justitiam fieri, neque litium ambagibus non necessariis rem in longam extrahi.
34. De 34. assentimur, ut sequitur, scrutationis Commissarios ab utraque Parte ad legum normam alterutrius Reipub. sese dirigere, neque plus imponere aut exigere quam per authoritatem sibi commissam aut accepta mandata licuerit.

35. Ad 35. responsi loco proponimus, ut sequitur, si qua *injuria* ab alterutra Repub. ejusve populo aut Incolis, alterius populo aut Incolis illata sit, sive contra ullos hujus Fœderis Articulos sive contra jus commune, uti *nulla literæ Represales*, vulgo dictæ, *Merca* aut *contra Merca* ab alterutra concedantur; donec justitia prius juxta leges ordinarias postuletur; sin autem illic justitia vel *denegetur*, vel in longum *protrahatur*, tum uti summus ejus Reipub. Magistratus, cujus populus aut Incolæ injuria affecti sunt, ab illa altera Repub. in qua justitia, ut supra dictum est, denegatur, aut differtur, aut ab illa potestate quæ hujusmodi postulationibus audiendis constituta erit, publicè justitiam postulet, ut omnes hujusmodi lites vel amicè componantur vel ordinario legum processu; sin autem mora adhuc interposita erit, neque jus reddetur, neque satisfactio dabitur intra dies quinquaginta, quam lata hujusmodi postulatio erit, tum demum uti literæ *Merca* vel *contra Merca* concedantur.

36. De Articulo 36. Consilium assentiendum esse non censet.

Hæc Vestris Excellentissimis super iis rebus, quæ à vobis in Articulis sex & triginta proposita sunt, vicissim exhibenda censuimus: quod super est nostra ex parte ad summationem Tractationis proponendum, id tempore idoneo Excellentissimis Vestris exhibebitur.

Legati iis bene perpensis paulo post Commissarios Anglòs ita sunt allocuti.

Excellentissimi & Illustrissimi Domini,

Ut tandem (cum bono Deo) Tractatus à nobis inchoati, ad optatum finem perducantur, tria in eum finem agenda superesse videmus, ut ad ea progrediamur & perveniamus.

Primo, assensum Nostrum super Articulo præliminari (postrema sessione ab Excellentissimis Vestris nobis exhibito) hodie ipso hoc Scripto offerimus.

Secundo, cum Excellentias Vestras in responso super Articulo *trigesimo sexto* nobis exhibito quædam adhuc sibi reservasse videamus, quæ ad perficiendum Fœdus *postea exhibenda* esse ibidem dicitur, nos (cum hucusque nihil ejusmodi perceperimus) enixe petimus ut reservati isti Articuli nobis jam nunc exhibeantur, quo *simul & semel* plenarie & cum effectu de tota re inter nos agi possit.

Tertio hoc addimus vidisse nos Excellentiarum Vestrarum responsum super sæpe memoratis *triginta sex* Articulis, & quidem in eo à nostris discrepantia in iisdem invenimus, quæ non aptè inter se conciliari posse judicamus, nisi, rationibus hinc inde allatis, ad concordiam redigantur, eamque ob rem mutuuum colloquium sive conferentiam necessariam judicamus, ut eo modo generaliter omnia, quæ ad Fœdus inter Nos sancendum aliquo modo spectare possint, ritè excutiantur, quo, remotis omnibus obstaculis & impedimentis, restantia, (Numine propitio), ad optatum finem perducantur.

Nos ad id, hoc ipso, atque adeo omni tempore (quandocunque id commodum Excellentissimis Vestris videbitur) expeditos & paratos esse, sedulo & serio profitemur.

Expressionem illam liquidam & claram Articulorum, quos Angli ad finem tri-

gesimi sexti Articuli in mente retinebant, postea denuo & quidem jussu *suorum* *Principalium* petiverunt.

Angli die 26. Aprilis Stili novi responderunt ut sequitur.

EXCELLENTISS. DOMINI,

» **C**onsilium status postquam ab Excellentiss. Vestris schedulam accepisset, in qua
 » multæ particulatim magni momenti res propositæ erant, quam mature in re
 » tam ardua fieri potuit, quantumque per alia gravissima Negotia licuit, per Com-
 » missarios Suos responsum vobis reddidit, per quos etiam eodem tempore Scri-
 » ptum vobis exhibuit, in quo *jus & satisfactio* postulabatur, iis in causis qui sigilla-
 » tim illic expositæ sunt; quæque dignitatem & rationes hujus Reipub. speciali
 » quodam modo attingere videbantur.

» Hoc cum ante aliquot septimanas factum nequedum ullum à vobis responsum
 » redditum sit, Consilium nihilominus Excellentiss. Vestris eo usque assensit ut
 » per Suos Commissarios proxima septimana semel atque iterum petentibus col-
 » loquium dederit; expectans & ad ipsius chartam Vestrum responsum, & cum su-
 » per iis quæ à vobismetipsis proposita sunt, tum super nostris ad ea responsis jam
 » pridem datis progressum. Verum cum ex eorum colloquiorum relatione, nec
 » non in illa charta, cui subscriptum quinto & nono hujus Aprilis nostro stylo ab
 » Excellentiss. Vestris est, nullam nostrarum postulationum prædictarum factam
 » mentionem aut rationem habitam reperiamus, cumque instarent ipsæ Excellen-
 » tiæ Vestræ ut, priusquam in suscepta pergeretur Tractatione, plena atque expressa
 » Articulorum explanatio fieret, qui ad illam consummandam nostra ex Parte af-
 » ferrentur: pro responso ad illam

» Excellentiarum Vestrarum recordatione dignum censemus, vos hic priores
 » Tractationem hanc petisse, cui assensit Parliamentum & in qua usque eo proces-
 » sum est ut Excellentiss. Vestræ Consilii sensum & responsa jam habueritis ad ea
 » singula quæ Fœderis ineundi, vestra ex parte, fundamenta esse voluistis; quin &
 » paratos nos esse iis de rebus vobiscum agere significatum est. Quibus animad-
 » versis, & quod illa posita à Consilio in responsionis fine ad *triginta sex Articulos*
 » *clausula alia non est*, quam quæ in aliis omnibus Tractationibus pro concessa tacitè
 » habetur, quaque intelligimus vobis æque ac nobis caveri posse, neque utrivis
 » Parti ullum ex ea incommodum existere, cui nulli Articuli, de quibus convenerit,
 » rati erunt, nisi Tractatio tota perficietur, nos utique *responsiones* à Commissariis
 » Nostris illa in re vobis jam datas approbamus, *atque hic rursus profiteamur paratos* nos
 » esse, iis singulis de rebus quæ à vobismetipsis proponantur ad disceptationem de-
 » bitam vobiscum progredi, haud æquum ducentes Parti vel huic vel illi ad propo-
 » nenda quævis alia, prout res atque occasio tulerit, viam præcludi.

» Cumque ea quæ tulimus postulata ad jus fasque pertineant, sintque ejusmodi
 » ut eorum Consideratio cæteris rebus pro arbitrio proponendis merito antepo-
 » nenda sit, causæ nihil videmus quamobrem ab expectando Excellentissimarum
 » Vestrarum ad illo responso discedere debeamus, adeoque illud etiam atque etiam
 » requirimus.

Primo Maji reposuerunt Legati quod sequitur.

Excellentissimi & Illustrissimi Domini,

Scripto ab Excellentissimis Vestris (decimo sexto hujus Mensis stylo Angliæ) nobis tradito, duo contineri animadvertimus.

Primo Excellentias Vestras profiteri se paratas esse super triginta sex Articulis à nobis propositis & responsis ab Excellentissimis Vestris nobis datis, disceptationem debitam instituere, haud æquum tamen ducentes parti vel huic vel illi ad proponenda quævis alia, prout res atque occasio tulerit, viam præcludi.

Secundo addunt Excellentia Vestra postulata sive prætensiones antehac ab Excellentissimis Vestris prolatas, hujusmodi esse, ut earum consideratio cæteris rebus pro arbitrio proponendis (quibus 36. Articulos, utpote jam antea propositos, non comprehendi, sed ea tantum quæ in posterum de novo proponi possint, ex ipso verbo colligere est) merito anteponenda sit.

Quod ad primum: conditionem propositam accipere nos profitemur, dummodo nimirum & nobis eadem libertas proponendi quævis alia (prout occasio tulerit) permittatur, & Scriptum in eum finem, quo uberius Fœderati Belgii Ordinibus Dominis Nostros, quid actum sit, appareat, nobis exhibeatur.

Ad secundum quod attinet, confidimus Excellentias Vestras pro singulari ipsorum prudentia sponte sua facile concessuras, vastam illam postulatorum faraginem tanti momenti Negotio nullam moram injicere vel progressum ejus impedire posse vel debere.

Nos certe postulata illa à vobis accepta, ad Fœderati Belgii Ordines & Dominos Nostros illico transmisimus, sed, necdum nos super iisdem instructos esse bona fide asserimus, id quod rebus ad id dispositis intra modicum tempus fore confidimus: interea Excellentissimis Vestris persuasum esse volumus supra memoratis Fœderati Belgii Ordinibus Dominis Nostros non deesse ingentem postulatorum numerum, tam Rempub. quam subditos eorum tangentium, quæ solidis fundamentis inniti brevi & liquido demonstrabitur: quæque certe vestra postulata & numero, & pondere, & rationibus, & documentis longe superatura intelligimus: sed cum lites & actiones hujusmodi juridice & cum plenaria causæ cognitione tractum temporis necessario requirant, cumque in postulatis istis privatorum res præcipue agantur, Nos, illa à Negotio Fœderis sancienti separanda esse, merito judicamus.

Cum enim omnes Christiani orbis Principes & Resp. omnesque Reformatæ Religionis Ecclesiæ, oculos (quamvis diverso intuitu) in hunc actum unanimiter converfos habeant, summo cum desiderio expectantes quid tandem ex illa machina proditurum sit, & quem exitum Deus Opt. Max. rei tam arduæ sit daturus, revera Negotium hoc tanti ponderis seponere, & privatorum querimonias & lites cum magno temporis dispendio pertractare, nulli non cordato à ratione absonum & incongruum videbitur, si majestatem & pondus tantæ rei rite consideraret.

Nos itaque, ne imprudentiæ forte arguamur, rem tam augustam, & toti orbis terrarum conspicuam, sepositis pro tempore privatorum Negotiis, serio agamus. Quod iterum atque iterum enixe petimus.

Declararunt se Angli die septimo Maji hisce verbis.

EXCELLENTISSIMI DOMINI,

» Postquam quæ ad nos à vobis 21. Aprilis stylo Nostro accepimus atque iis per-
 » suasi Nostrom ad Vestras Excellentias Scriptum ultimum revidimus, Nos plane
 » Nostrom, de libertate proponendi utrinque concessa, ut & Nostrom vobiscum
 » conferendi de Vestris nobis communicatis particularibus voluntatem, deque no-
 » stra expectatione vestri responsi ad nostrum quæstorum nostrorum Scriptum
 » sensum exposuisse censemus, adeo quidem ut haud necessarium videatur, ut ullam
 » aliam addamus expositionem sed potius dicto Nostro responso inhæreamus.
 » Quoniam tamen Excellentia Vestra dictum Nostrom ultimum scriptum inter-
 » pretari velle videntur, ac si Vestrum responsum ad nostra postulata differre velle-
 » mus, donec Vestrorum 36. Articulum sit finita discussio, atque ac si istius confæ-
 » derationis prælatio respiceret tantum ad id quod deinceps proponeretur, non
 » autem quod jam ante fuit propositum, additis simul rationibus & vestris petitis
 » cur eorum respectus postponendus sit, sive ab præsentis Tractatu dividendus:
 » Nobis igitur ad quæcunque dubia, atque ulteriorem moram, quæ inde possent
 » oriri, amovenda, quæ sequuntur addenda esse, fuit visum necessarium & re-
 » quisitum.

» Visa imprimis & prælecta Excellentiarum Vestrarum commissione juxta man-
 » datum Parlamenti, ad quod & ipsi scripsistis, accepimus à vobis 36. Articulos:
 » Accepimus etiam à nostratibus magnas *querelas de injuriis* ab Incolis vestris. huic
 » genti illatis, quibus ipsum Parlamentum tenetur & honore & justitia ut inde sa-
 » tis fiat: Nihilominus tamen ad omnia amovenda impedimenta, & ad fundamenta
 » Tractatus una cum Excellentis Vestris jacienda, Consilium responsiones distin-
 » ctas ad omnia Vestra proposita prædicta postulatorum nostrorum, charta ipsius
 » comitante, tradidit. In qua Vestris Excellentis exponebatur, cum *justitia* sola Pa-
 » cis & amicitia firmæ solidæque basis sit, ideo impensum hujus Reip. animum esse,
 » ut *istiusmodi* constitueretur *pax & amicitia* conservaretur; adeoque post plurimas
 » querelas enarratas justitiam à vobis in primo loco super ipsis exigere, quæ firmum
 » futuræ sinceræ concordia inter hanc Anglicam Nostrom & illam Vestram Rem-
 » publicam fundamentum esse queat.

Misso ad Ordines Generales Anglorum ad 36. Articulorum Responso: post
 perplexas deliberationes cum laxiore mandato & instructione Deputatus, sed
 absque charactere, ad Legatos fuit D. *Guilielmus Neoportius* Hollandiæ borealis
 quæstor, urbisque Schiedamensis Syndicus: vir linguæ rerumque Anglicarum
 peritus, nec minus litium, quæ inter utramque nationem erant, apprime gnarus,
 & valde bene ad hoc Negotium delectus. Præensiones Societatis Indicæ Hol-
 landicæ afferebat aliaque, quæ Anglica postulata vel æquabant vel superabant. Le-
 gati hac D. *Neoportii* Deputatione de mente & intentione Ordinum Generalium
 jam bene instructi Negotium tam Transactionis quam Fœderis diligenter sunt
 aggressi: aliquoties magno utrinque zelo & rei bene finiendæ desiderio conve-
 nerunt. Res pulchre succedebat. Ultima Conferentia die $\frac{29}{19}$ Maji habita fuit, ab
 hora quarta pomeridiana usque ad noctem ingruentem. Sed, quod ominosum
 fuit,

fuit, ab eadem illa hora usque ad noctem habita fuit pugna ad *Doveram* inter utriusque Reipublicæ Classes. Causam & minutias utraque narravit suo quæque modo. Postridie Angli custodiam militarem posuerunt domui Legatorum ne quid ipsis mali à plebe (sicut Anglorum Legatis Hagæ) accideret. Et præterea suspicio, ut ut vana, erat, consciis iis factum à classe Belgicâ insultum. Legati tertio Junii, stylo novo, audientiâ in Consilio Anglico impetratâ, ita loquuti sunt.

ILLUSTRISSIMI PROCERES,

Ob casum infelicem, & omnino inexpectatum hic adsumus. Rumor dirus au-
 res nostras perculit, prælium scilicet navale inter hujus Reipub. & Fœderati
 Belgii classem commissam esse, & rei tam infaustæ Nostros causam dedisse, pu-
 gnâ inceptam, & crudeliter pugnatum esse, & inde famam rupti Fœderis, & belli
 jam jam ingruentis inter utrumque populum percrebuisse; Nos tristi hoc ru-
 more perculsi illustrem hunc Confessum alloquimur, & Deo teste ex animo decla-
 ramus factum, ut narratur, *in scis imo invitis Ordinibus* Fœderati Belgii & nobis ipsis
 eorum Legatis perpetratum esse: Afferimus insuper animos nostrorum nihil
 præter concordiam, Pacem & *intimam amicitiam* spirare, omnibusque id votis ex-
 optare. Interea pro re nata non omittendum duximus Excellentissimis Vestris no-
 tum facere literas nos accepisse à præfecto classis Fœderati Belgii scriptas tri-
 gesimo die præteriti Mensis, in quibus occasio & causa supramemorati prælii
 plane aliter describuntur, quam rumor hic dispersus indicat; quarum rerum ve-
 ritatem exacte inquirere operæ pretium putamus: sed illud interea notandum, Ad-
 mirallum *Trompium* ter in iisdem literis disertis verbis significare, se nihil aliud in
 mandatis à Dominis Ordinibus habere, quam classe sibi commissâ adnavigare &
 lustrare *littora & oras nostræ patriæ*, idque usque *Ostendam* vel *Neoportum* nec ultra;
 unde luce meridiana clarius apparet plane verum esse Fœderati Belgii Ordines
 eum animum habere, nequid vel minimum hostile in classem, vel alias naves hujus
 Reipub. tentaretur: si quid igitur fecius hac in re, quam oportuit, gestum est, il-
 lud ipsum non supramemoratos Ordines, sed illos tangere necesse est, qui rei
 interfuerunt, & id quidem ipsi viderint. Nos hic per Menses jam fere sex ex spe-
 ciali mandato supramemoratorum Ordinum de *Fœdere sanciendo* egimus, diebus
 que hisce præteritis Scriptum Vestris Commissariis exhibuimus, in quo non tan-
 tum discrepantiæ, quæ in Tractatum inciderunt, sed etiam modum quibus eæ in
 concordiam redigi & inter sese conciliari possent, rite indicavimus, ita ut jam
 nihil nisi optimum finem rei tam bonæ singulis diebus expectemus; & certe pau-
 culis horis Negotio tam præclaro summa manus imponi potest: opus autem tam
 augustum & ab omnibus bonis & præsertim à cunctis Reformatæ Religionis Ec-
 clesiis summis votis desideratum per *imprudentem, aut turbulentum quendam homi-*
nem, quisquis ille modo fuerit, *in scis & invitis Ordinibus* Fœderati Belgii ab-
 rumpi aut impediri posse, quis unquam mortalium crediderit? Jure naturali &
 omnium Gentium moribus plusquam notum est, mandatarium in rebus privatis,
 legatum in rebus publicis fines mandati excedentem, Ducem Exercitus agros vi-
 cino rum injussu Principis depopulantem, feram bestiam ruptis vinculis damnum
 facien-

» facientem, non Dominos, sed perperam agentes obligare, præsertim si improba-
 » tio actorum accesserit, id quod procul dubio à Fœderati Belgii Ordinibus (si res,
 » ut narratur, gesta est) expectandum est, interea ab una vel altera parte aliquid
 » hostile moliri, nec Deo nec hominibus præsertim Christianis probatum iri, nulli
 » dubitamus. Omnibus gentibus, qui ratione utuntur, in more est clarigatum, hoc
 » est, res clare repetitum mittere, si quid turbatum fuerit, & si satisfactio fiat, vel
 » offeratur sistere inimicitias. Nec mirum si omnes populi tam averfi à bello, tam
 » proni ad stabiliendam Pacem inveniantur, cum bellum proprie sit bellua sævif-
 » sima, lerna malorum, innocuique sanguinis merum diluvium: ideo Sanctissimi
 » nostræ Religionis Patres bellum etiam justum, detestandum esse diserte pronun-
 » tiarunt, præsertim respectu Christianorum, qui alieno sanguini tanquam suo par-
 » cere docti sunt à mitissimo Servatore.

» Sed inter omnia belli genera maxime detestabile & horrendum illud existi-
 » mandum, si inter hosce populos excitetur: Sane ex optimo & generosissimo vi-
 » no acetum acerrimum (si corruptum fuerit) generari experientia docet. Certe si
 » duo populi ab antiquo amici, ejusdem libertatis amantes, maris accolæ vicini,
 » proximi, utrique bellicosi, & strenui, inter sese colliduntur, quid nisi utriusque
 » exitium & Cadmea (quod dicitur) victoria expectanda est? & quid hoc aliud,
 » quam amicos omnes & Religionis consortes affligere, & deprimere, hostibus
 » gratum facere, & ansam utrisque nocendi palam præbere. Recte (nostro judicio)
 » non infimæ vestræ nationis autor utrumque populum duabus ollis fictilibus in
 » mari natantibus assimulavit, addito dicto, *si collidimur, frangimur*. Rem sane acu-
 » tetigit bonus ille, quod & vos ita censere, est quod credamus. Si vero ad concor-
 » diam duæ istæ nationes redigantur, Deus bone! quantum felicitatis cumulum inde
 » proventurum videmus, verus Dei cultus asseretur, mare tranquillum reddetur,
 » omnibus hostibus occasio utrisque insultandi auferetur, omnis Religionis con-
 » sortes gaudio perfundentur, & quod præcipuum judicandum est, Deo Opt. Max.
 » laus, honor, & gratiarum actio in cælum usque ex re tam bona extolletur. Con-
 » cludimus itaque, Illustrissimi Proceres, & etiam petimus & rogamus, ut quidem
 » jam ante biduum hoc in loco Excellentissimis Vestris exponere desideravimus;

- » 1. Ut nobis Copia fiat relationis eorum quæ acta sunt.
  - » 2. Ut liceat cum bona vestra venia ad Dominos Ordines Fœderati Belgii eam
 » transmittere, quo Parte altera audita veritas rite sciri possit.
  - » 3. Ut omnia hic interim integra, & illæsa servantur.
  - » 4. Ut nullo modo intermittatur Negotium sancienti Fœderis, quo hujusmodi
 » infausi casus in posterum evitentur, & pax in æternum duratura inter utrasque
 » stabiliatur.
- » Quibus omnibus ut annuat Deus Opt. Max. Pacis author, ex animo pre-
 » camur.

*Litteræ Trompii prælium illud narrantis loquuntur
ut sequitur.*

PRÆPOTENTES DOMINI,

Novissimæ meæ fuerunt de 21. hujus Mensis pertabellarium qui instructionem mihi attulerat. Hucusque per mare discurremus, ad *Mosam, VVielingam, Ostendam & Neoportium*, ad vigesimum quartum ejusdem. Tum præ nimia tempestate marisque æstu anchoris insidentes, usque ad 28. mane hinc inde fluctuabamus. Tempestate verò dicto die in tranquilliores mutata, anchoris levatis velificantes, diversi Capitanei navium Directionis prætoriam appellebant, conquerentes, anchoras & rudentes sese perdidisse, imò quibusdam non nisi binas anchoras cum duobus rudentibus superstites esse: Consultum igitur censebamus, recrudescente tempestate ad promontorium *Douveranum* tendere, ne naves perirent. Horulâ autem nobis adhuc à *Düyns* distantibus, Commendatorem *Iohannem Matthai Vlifsingensem*, & Capitaneum *Petrum Eldersen*, ad Dominum Bournium Commendatorem navium Parlamenti in statione Duynensi, ablegavi, ut illum meis salutarerent verbis ipsique indicarent, animum nobis fuisse circiter oras nostras mare sulcare: Amissis verò per nimiam tempestatem quibusdam anchoris, Nos coactos fuisse, infra *Douvrâ* anchoris insistere, ut nobis invicem succurreremus, quo peracto cursum nostrum prosequi moliremur: Nihil aliud quoque in mandatis nos habere, quam ut onerarias Naves & piscatores hujus Status protegamus, & honorem Patriæ conservemus: propterea nobis visum fuisse, dicto Domino Commendatori id ipsum notum facere, ne in sequiorem sensum adventum nostrum assumat; Qui maximâ cum civilitate me resalutari, gratiasque agi pro notificatione facta voluit. Vigesimo nono ejusdem hora secunda, expansis velis, flante Aquilone, tempestate tranquillâ navigabamus versus *Caletum*, hâc intentione, oras nostras appellendi; appropinquantibus vero nobis *Caleti* promontorium, obviam veniebat Capitaneus *Gregorius à Zanen* Amsterodamensis, cum Capitaneo *Huyrlyt* ex freto *Gaditano*; comitantes naves septem ex præfato freto velificantes, ultra 50. auri tonnarum pretium æstimatas, quas 28. die anchoris insidentes in loco *Vierley* reliquerat, ubi 12. Parlamenti naves erant & diversæ *Celoces* (vulgo *Fregatten*) illas speculabantur. Ac quandoque dictus *Georgius à Zanen* 22. ejusdem circiter *Goudstaert* Parlamenti celocibus adfuerat, quod propter demissionem velorum hostiliter ipsum exceperunt, adversus quas sese spatio duarum horarum defendens, celox ipsum deseruerat; quapropter Commendator *Huyrlyt* & dictus *à Zanen* dubitaverant, ne naves Parlamenti sese congregarent, & propter dicta litigia ipsas una cum navibus onerariis invaderent, qua de causa ipsis consultum videbatur *Georgius à Zanen* quantocius classem maritimam inquireret, statumque navium indicaret, uti fecit metuens nimium ne dictæ onerariæ naves jam ablatae essent. Quapropter etiam me statim eo recipiebam, ad illas protegendas & forsan jam ablatas, si fieri posset, liberandas, juxta Artic. 7. & 8. Instructionis meæ de 16. hujus Mensis, in via 15. Parlamenti naves reperimus tam majores quam celoces; & inter illas Admiralium quem compellare mihi pro-

„ posueram, contractis omnibus velis, exceptis duobus istis, quæ antennis applli-
 „ cari solent, quæ usque ad medium antennarum contraximus, intra bombardæ
 „ jactum venientes, globos ferreos trans navem nostram mittebat, Nos verò non
 „ respondebamus, ille adhuc tormentum semel displodebat, cui respondebamus,
 „ statim ille nobis latus præsentabat inter sclopeti ferè jactum constitutis, transfo-
 „ diens omnibus suis ad latus positis tormentis navem nostram & vela, ubi multi
 „ brachiis & aliis mutilabantur membris; propterea & nos latus nostrum obverte-
 „ bamus defendentes nos pro viribus, inscii tamen cujus animi & intentionis ipsi
 „ essent, sicuti & nondum scio, cum nos invicem non alloquuti simus; Et sic inci-
 „ debamus in generalem conflictum. Interea accesserat præfatus Commendator
 „ Borg ex Duyns, cum duobus ejusdem sortis navibus & celocibus, omnibus ne-
 „ cessariis instructis, quas dictus Commendator Johannes Matthæi & Capitaneus
 „ Petrus Eldersen referebant (prout viderant in nave ipsius) naves 60. ad 70. & ce-
 „ loces 38. ad 50. tormentis munitas fuisse, quæ eodem tempore classem nostram
 „ à tergo adoriebantur. Et sic pugnabamus à sesqui tertia usque ad nonam, donec
 „ tenebræ nos sejungebant. Tum uterque Admiralius paululum extra globi jactum
 „ ad latus flectebat, ut quilibet classem suam congregarent, & naves globis perfos-
 „ sas repararent, nos per totam noctem lucernis impositis fluctuabamus. Trige-
 „ simo ejusdem mane classem Anglicanam ex adverso velificantem conspicieba-
 „ mus, qui vela sarcientes promontorium Douveranum versus navigabant. Binas
 „ ex nostris navibus desiderabamus, classem insequentes, Capitaneum Lunemans
 „ Middelburgensem & Sipkenium Focken Amsterodamensem, utramque naves
 „ Directorias, quarum alteram circa meridianum tempus fluctuantem absque malo
 „ inveniēbamus, Capitaneum nempe Sipkenium Focken; Nauclerus reliquique
 „ officiales nautici narrabant, se duabus horis post occasum Solis à tribus Par-
 „ liamenti navibus fuisse ablatas, quæ Capitaneum & Locum tenentem cum 15.
 „ nautis navibus Anglicis & Anglos magno numero navi nostræ imposuissent,
 „ metuentes tamen ne mergeretur navis, inde discessisse eadem hostiliter spo-
 „ liata. Asserebant etiam se vidisse, Capitaneum Luneman, & hæc postre-
 „ mas nostræ classis horæ spatio ante ipsos captos fuisse. Vento hoc subsolano
 „ hinc inde & transversim discurremus, ut (si fieri potest) dictas naves ex freto
 „ redeuntes inveniamus unaque cum illis aliàs forsan nobis obviantes tuto in pa-
 „ triam deducamus: Per scripta hæc 20. Maji 1652. in navi Prætoria dicta Bre-
 „ derode.

„ Sexto die Junii iterum, sed scripto, consilium Status Reipub. Angliæ ita sunt
 „ affati: Quemadmodum præterito die Lunæ coram Illustrissimo Concilio sin-
 „ cera atque optima fide allegarunt, Deoque teste asseruerunt Fœderati Belgii Or-
 „ dinum Legati, inominatum intempestivumque conflictum illum inter utramque
 „ classem ignatis atque invitis omnino iis accidisse, inque eam rem candidis atque
 „ apertis animis cum Senatu hoc agentes ipsius *Trompii* literarum exemplar in me-
 „ dium protulerunt quò magis hujus Reip. constaret Fœderati Belgii Ordines præ-
 „ dicto *Trompio* nihil aliud in mandatis dedisse quam ut oras ostiaque ditionis suæ
 „ adnavigaret, ad evitandas omnes suspiciones atque dissensiones. Ita nunc iterum
 iidem

iidem D. D. Legati illustrissimo Consilio certum faciunt, se per hesternum Tabellarium accepisse consulta omnia quæ ab Ordinibus à vigesimo secundo usque ad 29. præteriti Mensis diem (quo ipso prælium accidit) facta sunt, ex quibus magis etiam atque magis certiores securioresque fiunt Dominos Suos factis istis nullam omnino ansam, nullam occasionem, nullumve Consilium applicuisse aut præbuisse, sed contra eodem quo semper animo, studio atque zelo arctiorem amicitiam ac mutuam Fœdus inter duos hosce populos spirasse, & promovisse, ut luce meridiana clarius id ipsum apparet ex eorundem D. D. Ordinum Consulto occasione responsi Evangelicis Helvetiorum Civitatibus mittendi facti xxij. ejusdem Mensis die.

Quocirca iidem D. D. Legati iterum atque iterum Amplissimum hunc Ordinem rogant, ut tot obtestationibus totque testimoniis debitam fidem adhibendo ad novissima Postulata sua cum Parlamento, ut intelligitur, jam ante biduum communicata tale responsum sibi quantocyus reddant, quale futuro Fœderi, mutuæque utriusque gentis concordie, & ad majora damna atque incommoda, jam imminencia, præcavenda Amplissimo Ordini pro æquitate & prudentia sua utile atque necessarium videbitur. Et quo præsentius remedium hisce malis applicetur, iidem Legati Senatui laterc noluerunt Dominum *Neoportium*, quem Ordines huc miserant ut Legatis consulta sua exhiberet & juxta ea sinceram planamque mentem suam particulatim istis significaret, cum id contra spem atque fiduciam suam nunc aliter evenisse videat, ad Ordines jam jam reditum cogitare atque parare; quo melius iisdem exponere possit, quo loco atque statu res istæ sint, & quid remedii adhiberi possit. In quem finem iidem Legati senatum hunc rogant, ut memorato Domino *Neoportio* aliquam ex navibus D. D. Ordinum quæ nunc in *Thamasi*, vel in aliis hujus Reipub. portibus stant, transfretationi suæ deligere vel alio quocunque modo in patriam reverti bonâ cum veniâ permissum liberumque sit. Subsignatum erat. *I. Cats, G. Schaep, P. vander Perre.*

Ad quod nihil responsi accipientes die 13. Junii tertia vice dixerunt se jam bis quæ vocc qua Scripto scrutatorem cordium Deum testatos esse, infelicissimum illum inter utriusque Reip. Classes conflictum insciis atque invitissimis D. D. Fœderati Belgii Ordinibus accidisse; ita magis atque magis in dies per tabellarios literasque, sincerissimæ mentis Dominorum Suorum interpretes, sibi confirmatum esse eos summo cum dolore atque stupore fatalem nuntium perperam actorum excepisse, omni studio atque opera secundum ea, quorum ab ipsis subinde ea super certiores facti sunt, admitti & consulere, quid potissimum remedii crudo isti adhuc vulnere mitigando applicari possit. Inque eum finem solemne comitium Fœderati Belgii Provinciis indixisse, quo nulli dubitabant, talem tamque præsentem curam atque medelam (favente Deo) turbis hisce allatum iri, quibus non tantum exterior causa omnis mali auferatur, sed etiam ipsi animi interiore solatio componantur, & in meliorem susceptæ Negotiationis spem erigantur.

Quod dum serio atque sedulo à Dominis Suis in utriusque gentis commodum agitur ad evitandam detestabilem illam Christiani sanguinis effusionem quam tantopere spirant & magno mercentur utriusque populi atque Reformata Religionis

gionis inimici etiam atque etiam Illustrissimum hunc ordinem obtestabantur, & per communia Religionis atque libertatis pignora obsecrabant, nequid nimio interim fervore intempestivè agatur, quod feris, & irritis postmodum votis revocabile aut reparabile non sit; sed potius ut ad novissima sua postulata absque ulteriore dilatione benignum responsum habeant. Quod eo magis iterum atque iterum petebant, cum undique atque in dies intelligebant Naves Hollandicas tam bellicas quàm Mercatorias tam in alto Mari, quam in hujusce Reipub. Portibus alias vi, alias injecta manu capi atque detineri.

Ad tres istas schedulas hoc responsum tulerunt.

» Parlamentum Reip. Angliæ secum reputans, quàm perpetuam amicitiam studii-
 » que sinceri declaratione, ab ipso domesticarum apud se barbarum initio, suum
 » erga Fœderatas Belgii Provincias, vicinas suas, animum testatum reddiderit, nihil-
 » que, ad se quod attinet, prætermiserit, quod firmæ cum iis concordiam, liberoque
 » commercio, nec non etiam priori quam hactenus, & arctiori conjungendæ
 » necessitudini conducere possit, non potest quin vehementer sanè miretur, suis
 » benè meritis tam dissimilia sibi reddi, præsertim in ipso propè Angliæ littore,
 » ipsisque navium nostrarum stationibus, in Classem hujus Reipub. hostilia nuper
 » fieri; cujus facti narratio, clarissimis probationibus confirmata, simul huc adjici-
 » tur. Parlamentum itaque, habitâ de omnibus & singulis illis scriptis, ab Excellen-
 » tiis Vestris Concilio status exhibitis, deliberatione perquam seriâ atque maturâ,
 » responsum hoc reddendum censet.

» Se, quanquam in illis chartulis quod expressè agitis, ut inopinatam illam dua-
 » rum Classium inter se dimicationem, *inscientibus vestris primoribus*, & planè contra
 » eorum voluntatem accidisse ostendatis, id æquanimitè & ad normam charitatis
 » interpretari valdè cupiunt, tamen quoties suis cum animis cogitant quantopere
 » ab eo quod Vos profitemini, & decreta & facta Vestræ Reipub. Vestrisque navi-
 » bus præfectorum discrepaverint, etiam in ipsa Fœderis ratione à semetipsis obla-
 » ta, & à Vestris Excellentissimis illorum nomine apud Nos administrata; cum item na-
 » ves *centum & quinquaginta bellicas* extra ordinem, & sine ulla, quæ cerni possit, causa,
 » nisi quæ jam se aperit, instrui videant (magnum profectò justæ suspicionis Argu-
 » mentum vel ipsarum judicio *Vestrarum Excellentiarum* dum illud excusare atque dilue-
 » re contendistis) quin & ipsa mandata à prædictis primoribus Vestris ad Præfectos
 » Vestros in altum proficiscentes data cum intueantur, satis superque causæ reperi-
 » re, cur credant Dominos Potestates Generales Fœderatarum Belgii Provincia-
 » rum in animo habere jus Angliæ per maria notissimum vi & armis invadere; clas-
 » ses delere, quæ, secundum Deum, muri ejus ac munimenta præcipua sunt; eâ-
 » que ratione Rempub. hanc exterorum injuriis opportunam suo arbitrato redde-
 » re; quod & hac nuperâ impressione facere adorti sunt. Quocirca Parlamento vi-
 » detur sui muneris hoc esse, uti dent operam, Deo bene juvante, prout occasio se
 » obtulerit, ut illatarum jam sibi injuriarum & reparationem adipiscantur, & ne-
 » quid simile in posterum tentetur, fidem accipiant. Hoc tamen animo atque vo-
 » to, ut omnes inter utramque Gentem controversiæ possint amicè atque pacatè, si
 » quo id pacto fieri potest, componi, prout Deus, pro sua summa Providentia,
 » viam ad hanc rem patefecerit, & circumstantiæ profuerint ad reddendos ejusmo-
 » di co-

di conatus & minus tardos & efficaciores, quam alios ejusdem modi, qui antehac ,,
adhibiti sunt, fuisse constat.

Adjecta pugnae narratione, quod nempe die Martis vigesimo octavo (styli ,,
novi) Maji 1652. mane cum *Blacus* Prætor ante dies octo cum *duodecim* aut *trede-* ,,
cim navibus Occidentem versus usque ad finem *Riensis* profectus esset, relicto ,,
ad Dunas cum octo solum Navibus *Bornio* Tribuno, conspecta est ponè arenas ,,
Goduinianas Classis Batavica *duarum & quadraginta* navium bellicarum, quarum una ,,
summo vertice mali vexillum gerebat, cætera aplustria tantum. Cumque ad Au- ,,
stralem arenarum extremitatem pervenissent, earum duæ ad naves Anglicas, quæ ,,
in *Dunis* erant, processere. Quo viso, *Bornius* Tribunus navem, cui nomen *Cani* ,,
Venatico inditum erat, obviam iis misit; quæ eas & de aliis rebus pro more per- ,,
contaretur, & cur maximè tam propè ad se accederent. Quæ cum responderent, ,,
habere se ad Præfectum Classis in *Dunis* mandata quædam, admixta sunt, earum ,,
que duo Capitanei, *Tysonus* & *Aldredus*, in Navem prædicti *Bornii* Tribuni, salutato ,,
prius ejus vexillo, transcenderunt, eique ostendunt, sese ab *Trumpio* missos esse, ,,
ut certiores eum facerent, Legatum suum cum classe *Dunkirkensem* oram modò ,,
legisse, ubi vi tempestatis multarum navium anchoras & funes amiserant, seque ,,
flante Aquilone, longius, quam volebant, in Meridiem propelli: id *Trumpium* ,,
censuisse significandum, ne quam offensionis causam aut suspicionis præberet. ,,
Hæc cum dixissent, responsumque iis esset, dictorum suorum fidem in eo posi- ,,
tam esse, si ab hoc littore quamprimum recessissent, ad classem suam reverterunt, quo ,,
simul ac venerunt, tota confestim classis *Dorobernium* versus cursum direxit, eo- ,,
demque die, post meridiem, penè haud longius à Castello quam emissa pila tor- ,,
mento perferri possit, anchoras jecit; cumque è regione illius Castelli, *nullâ pro* ,,
more datâ salute, neque detracta mali vertice vexillo, in procinctu stetit, Castel- ,,
lum ter in eam displosit. Quod quamvis fieret, Admirallus tamen Batavicus *ne-* ,,
que vexillum demisit, & eodem loco ad meridiem usque postero die in Anchoris ,,
stetit, & Sclopentarios suos complures per horas, sclopis simul omnibus subinde ,,
displosis, exercitabat. Die Mercurii, horâ circiter duodecimâ, sublatis ancho- ,,
ris Caletum versus quatuor leucas in Euronotum Classis ea abscessit; quam circa ,,
idem tempus *Blacus* Prætor cum classe Anglicana, dum ab occidente ad *Dunas* re- ,,
diret, conspicatus est, eamque est ratus, ex eo quem tenebat cursu, abiisse: Si- ,,
mulque *Bornius* Tribunus in conspectu erat; ex *Dunis* properè adveniens, ut cum ,,
Blaco se conjungeret: Unâ aut alterâ post horâ Classis Batavica, mutato cursu, re- ,,
vertit, passisque velis omnibus ad *Blacum* Prætozem rectâ contendit. Ante omnes ,,
Trumpius erectum præcelso malo vexillum ferox præferebat. in quod *Blacus*, simul ,,
atque intra ictum venisset, excussam tormento glandem intendit, binas deinde ,,
singulares. Quo facto, *Trumpius* item glande singulari Prætoris vexillum trajecit, ,,
rotoque primus infesto *latere* tormenta omnia in eum displosit, demptisque aplu- ,,
stribus, sub insigni Hollandiæ, insigne *rubrum* extulit: quod universæ classi datum ,,
committendi prælii signum erat, atque ita ad certamen deventum est, quod inter ,,
horam quartam & quintam post meridiem est cœptum, & ad nonam usque dura- ,,
vit. in eo certamine Angli *duas naves Batavicas* cepere, quarum unam, quæ aquam ,,
fenis pedibus altam in alveum receperat, traducto ad se Præfecto cæterisque Claf- ,,
sariis,

» fariis, pro derelicto habuere. Alteram, quæ *tricensa tormenta* portabat, abduxe-
 » re. *Blacus* Prætor eodem, quo pugna commissa est, loco, vel haud longè, totâ
 » nocte stationes habuit: Classisque Batavica circiter quatuor Leucarum spatio dis-
 » juncta versus oram Gallicam postero mane visa est.

» Hujus narrationis fides ex literis Prætoris *Blaci*, *Bornii* Tribuni, & aliorum qui
 » in ipso aderant negotio, ipsisque Centurionum & Classiariorum Batavicornum,
 » qui in ea pugna capti erant, testimoniis, ex mandatis etiam quæ Præfecti Navium,
 » aliique Classiarii Batavi acceperant, chartulis denique ex aliis hac de re pridem
 » vulgatis constat.

» Quod autem *Trumpius*, in ea quam reddit hujus rei gestæ ratione, causam cur
 » redierit fuisse ait, ut Mercatoriis quibusdam navibus à Gaditano freto opulenter
 » onustis præsidio esset, quæ naves cum quibusdam nostris Liburnicis confixerant;
 » res illa tota in Literis à Capitaneo *Young* conscriptis narratur (quæ & pridem vul-
 » gatæ sunt) in quibus & quam occasionem, quod initium, quemque exitum pu-
 » gna illa habuerit perscribitur. Quinetiam naves illæ, quas vel tuendi vel recupe-
 » randi causâ venisse præsefert, die Sabbathi proximè elapso per eum locum tran-
 » sierant, ubi *Blacus* Prætor tum erat, & Orientis plagam versus jam erant pro-
 » fectæ.

Animi Belgarum Fœderatorum magnâ ex parte benè erga Domum Auriacam,
 Stuarticamque, nexu matrimoniali tunc conjunctas, & ob innocuam ætatem Prin-
 cipi inde nato Infanti faventes, jam dudum exasperati erant, & pessimè ferebant
 repressalias, tam eas quæ contra ipsos directè erant concessæ & paulo post adven-
 tum Legatorum revocatæ, quam eas quæ contra Gallos, ob eorum in Mari Me-
 diterraneo contra Anglos (unde nec Hollandi, Hanseatici aliique Osterlingi fue-
 runt immunes) exercitas deprædationes, erant datæ & per aliquot Annos dura-
 runt & cum hæc scribo adhuc durant. Itaque plebs, præsertim *Zelandica*, mirum
 in modum æstuabat & nihil nisi arma contra Anglos canebat. Quidam etiam illic
 adeò stolidè erant feroces, ut Principi *Guilielmo*, cum (cæso jam Rege & rebus
 ejus planè collapsis) illam Provinciam visitaret, adulantes jactanter dixerint *Solos*
Vlisinganos sufficere ad debellandam Anglorum rebellionem, Regemque in throno suo resti-
tuendum. Itaque tam illi tales quam alii nihil nisi bellum spirabant, dolebantque
 quod non statim jam inde ab initio concessarum ab Anglis Repressaliarum Men-
 se Septembri 1651. Ordines Fœderati suis quoque subditis *Contramarca* vel *Repres-*
saliarum litteras dederant: *maloque nodo*, ut dicitur, *malum cuneum aptaverant*. Oleum
 huic camino affundebant quotquot Regiæ parti bene, vel rebus hujus Reipublicæ
 (si dicere liceat) male volebant. Nulla gens Regiis magis apta videbatur ad depri-
 mēdos Parlamentarios, quam Hollandica & Zelandica, navium & nauticorum
 Sociorum abundantissima, Maris latè domina, & Pace jam cum Hispanis facta
 gloriosè triumphans. Proceres autem aliter sentiebant: Rex Maximus pariter &
 Sapientissimus *Philippus Secundus* avorum nostrorum tempore in ore illud sæpe ha-
 buisse fertur: *Pacem cum Anglis, bellum cum omnibus reliquis velle*. Certè natio, cujus
 omnis in Commercio & Navigatione sita erat fortuna, Pacem accuratissimè cum
 Anglis debebat servare. Eam ab causam missus in Angliam fuit *Adrianus Pauvv*,
Heemstedæ Toparcha, Legationibus & factâ Pace Hispano-Belgicâ clarus, jamque
 secun-

secundâ vice Hollandiæ West-Frisiæque Ordinum Syndicus. Is 21. Junii tali Parliamentum Oratione est affatus.

ILLVSTRISSIMI DOMINI,

Testimonia publica & signa manifesta sinceræ benevolentiæ, ingenui amoris, & veræ amicitîæ, quæ ab universo Statu & Subditis Fœderati Belgii omni tempore Populo Anglicano, & præsertim inclyto Reipub. Angliæ Parlamento eandem prosperè ac feliciter gubernantis exhibita, toti Orbi Christiano tam sunt cognita & aperta, uti de illis nemo hæsitare possit: Multò minus de Ordin. Generalium Belgii Præfectorum *optimâ fide ac inveterata amicitia observatione* dubitare debeat. Cum verò ex humanarum rerum varietate & inconstantia nonnunquam aliquid contingat, quod externam quidem faciem obnubilet, & animorum distractionem arguere videatur, veruntamen si maturè iis occurratur, ac in contrarium opposita è medio tollantur, ea ad conservanda & corroboranda magis quam ad dissolvenda mutux necessitudinis vincula quam plurimum facere soleant. Hanc ob causam placuit Ordinibus Generalibus Confœderatarum Belgii Provinciarum, superioribus meis, quantumvis de singulari prudentia & industria Legatorum extraordinariorum, ipsorum Status nomine, circa maximi ponderis negotia hic versantium nihil dubitantibus, nihilominus me novâ extraordinariâ Legatione ad Parlamentum Reipub. Angliæ quam celerrimè ablegare; uti præmissis publicæ salutis & felicitatis regiminis voto, ex propensa officiorum omnium obligatione apertè & candidè notum facerem (sicubi tam recenter ex supremo ipsorum congressu egressus cum certissima scientia testari possum) nihil magis ipsis cordi esse, aut optatius accidere posse, quam *ut firma & constans amicitia inter utrumque Statum non religiose tantum colatur, verum indies augeatur* atque omni modo consolidetur; adeòque nihil eveniat quod mutux securitatis, utilitatis, & necessitudinis repagula inter populos tam vicinos abrumpere aut ex aliqua occasione labefactare possit. Et propterea magno cum attonitu & ingenti animorum mœrore nuncios ad eos pervenisse de iis quæ *inter Classes & Thalassiarchas* utriusque Reip. præter omnem expectationem nuperrimè evenere & ab utraque Parte commissa fuere. Quia verò casus tam subitus & inopinatus non tantum novas turbas excitare, verum etiam suspicionibus ansam præbere posset, ac si illa, quæ de mutuo Fœdere ac ulteriori veteris amicitîæ corroboracione jam tractantur, *non seridò* agerentur, atq; ideo in posterum ad scopum exoptatum incassum laboratum iri, existimârunt superiores mei non supervacuum, immo huic tempori & infelicerum successui conveniens atque necessarium, uti præter Ordinem consuetum, atque adeò ex superabundanti per me (cui ratione muneris omnibus consiliis interesse licuit) Parlamento Reipub. Angliæ tam antecedentia, quam quæ subsequuta sunt, & ad eorum notitiam pervenerunt, palam & sincerè exponerentur, & omnia è medio tollerentur, quæ aliquam inter utrumque Statum simultatem producere aut negotium Tractatus Confœderacionis remorari aut impedire possent. Itaque vigore credentialium prædictorum Ordinum Generalium & ipsorum nomine huic Parlamento Reipub. Angliæ obtestor & declaro, *nihil unquam apud eos meditatam vel ab iis actum, multò minus in mandatis datum fuisse, quo dignitas hujus Reip.*

Ggggg

la de-

„laderetur, amicitia & concordia cum eadem à longo temporis tractu stabilita diminueretur,
 „vel aliquod discordia semen sub aliquo pretextu injiceretur, immo prædictos Ordines
 „toto ex animo optasse & omnibus viribus laborâsse, uti Amicitia & Confœdera-
 „tio in æternum duratura omni meliori modo, & quanto-ocys perfici & in salu-
 „tem & commodum utruiusque Reipub. solenni Fœdere sanciri potuisset. Verum
 „quidem est *Classem non exiguam* in Belgio instructam, sed Ordines Generales assi-
 „duis Subditorum suorum querimoniis eò adactos fuisse tam constans & notorium
 „est, uti id etiam prædicto Parlamento significandum censuerint; quod tamen
 „nullâ aliâ intentione factum, vel *denunciatum* fuit, quam ut Belgii Subditorum, qui
 „magna per mare damna & ingentem navium jacturam passi fuerant, saluti & pro-
 „tectioni per legitima & consueta media prospiceretur, nemo autem læderetur,
 „aut offenderetur, multo minus uti cum classe aut navibus antedicti Parlamenti de
 „*controversiis maritimis* disceptaretur. Quæ omnia cum ita acta & gesta sint, & nihilo-
 „minus ex superveniente inter utramque Classem casu undequaque *ingens rumor*
 „& non exigua controversia sit exorta, significandum imprimis Ordines Generales
 „Parlamento Angliæ censuerunt, quæ ad aures ipsorum perlata à Thalassiarçhæ
 „ipsorum Status scripto consignata, testimoniis Classiariorum comprobata, & ex
 „relationibus fide dignorum ipsis notificata sunt. Videlicet Thalassiarçham *Trom-*
 „*pium necessitate magis, quam alia de causa*, classes navales hujus Reipub. appropin-
 „quasse, Præfectum *Bourn* primo humaniter salutari curasse, ac deinde, cum Tha-
 „lassiarçho *Blake* fortuito obviam factus esset, *scapham exposuisse*, ut deputatos ad
 „eundem transmitteret, & adventus sui rationem redderet, & insuper *vexillum* fu-
 „perius auferri mandasse; sed cum præter omnem expectationem se *toto latere* tor-
 „mentoribus bellicorum à navi prætoria infeliciter salutari & accipi videret, non
 „*offendendo sed defendendo* tormenta sua bellica iterum explosisse, atque exinde inter
 „utramque classem *non ex proposito, sed ex accidenti* aliquem conflictum exortum, sed
 „brevis finitum, neque amplius continuatum aut prosecutum, verum Deo propitio
 „breviter extinctum fuisse. Quæ cum ab inexpectata receptione inchoata, nullo
 „autem fervore à nostris continuata, neque tam ex animorum alienatione vel ob-
 „aliquam causam præcognitam, sed magis ex accidenti commissa & perpetrata sint,
 „exponunt Ordines Generales, & amicè rogant, ut Parlamentum Reipub. Angliæ
 „credere & assentiri velit, nihil deliberato proposito, vel præcedente mandato,
 „sed casu fortuito & fortassis ex Rerum humanarum fragilitate & inconstantia eve-
 „nisse, atque adeo sua Consilia & mandata eò dirigere, ut omnia obstacula, offen-
 „siones & ulteriores læsiones, quanto citius è medio tollantur & inhibeantur, sicuti
 „Ordines Generales ab ipsorum parte prompti & paratissimi sunt convenientia iis
 „confestim remedia adhibere: judicant sanè universæ rei Christianæ & præsertim
 „Religionis Reformatæ statibus quam maximi interesse, ne dissensiones inter
 „utramque Rempub. augeantur, atque inter vicinos amicos & ejusdem fidei con-
 „sortes populos aliquid sinistra oriatur, quod pacem publicam turbare, Commer-
 „cia utrinque utilia & necessaria intervertere & inimicis tam apertis quam occultis
 „causam præbere possit, utrique insidias struere, vel Respub. jamjam communi
 „Fœdere jungendas in diversas Partes distrahere, atque eâ ratione, quod Deus
 „avertat, calamitatum & bellorum sedes à se avertendo in earum perniciem deri-
 „vare;

vare; Quod ne eveniat, & ne malum ulterius furgat, in principio proponere, omnemque industriam adhibere iussus sum, ut *de prateritis* per media convenientia quàm primum conveniri, & *in futurum* præcaveri possit, ne similia sinistra aut funesta ab utriusque Reipub. Classiariis amplius perpetrari queant, in quibus dignitatem & honorem Parlamenti Reipub. Angliæ conservatam cupiunt. Cum ergo Ordines Generales hisce prædicto Parlamento publicè testatum faciant, ipsos unicè desiderare, ut omnia amoris & benevolentia officia continuentur, adversa impediatur & ad optatum mutua Confœderationis scopum & conclusionem ab omni Parte consilia dirigantur, enixè rogo, ut placeat prædicto Parlamento me per Deputatos suos vel per Concilium Status plenius sine temporis intervallo audire & intelligere, & cum justa & amicabili antè-actorum transactione ad pertractandum & consummandū negotium principale, ad quod Legati Ordinum Extraordinarii instructi & parati sunt, sine intermissione progredi. Interea gratias ago pro singulari favore Domino *Gulielmo Neoporto* ad reditum in Belgium per navim bellicam hujus Parlamenti ante paucos dies exhibitio: & cum prædictus Dominus membrum sit Status Hollandiæ, West-Frisiæ, in mandatis habeo, eundem requirere, ut mecum hic remanere, communicatis consiliis agere, ac reverti velit, quod prædicto Parlamento non ingratum fore arbitror, cujus Parlamenti benevolentia me, meaque officia quam reverenter commendo.

Remissa fuit hæc Oratio & quæ amplius in mandatis habuit Legatus ad Consilium Status: in quo, die sequente, simili Argumento eademque fere locutus est.

Ex Parlamenti consulto 24. Junii mandavit Consilium Domino Commissario *Whitlock*, Domino Commissario *Lisle*, Domino Vice-Comiti *Lisle*, Domino Oliverio *S. Iohn*, summo Iusticiario, Domino *Bond*, Domino *Scott*, Tribuno *Purfoy*, Domino *Henrico Vane*, Equiti Aurato, Domino *Gulielmo Masham*, Equiti Aurato, Domino *Henrico Martin*, Domino *Herberto Morley*, Tribunis, aut eorum tribus quibusvis aut pluribus, uti Commissarii sint, qui Dominum *Adrianum Pavium* ab Ordinibus Fœderatarum Belgii Provinciarum Generalibus ad Parlamentum Reipub. Angliæ conveniant; & quæ ejus Excellentia scripto exhibuerit, ea uti accipiant, deque iis & colloquium cum eo habeant & agant, quodque egerint ad consilium deferant; utque hora quarta hujus diei post meridiem statutum tempus Dominum Legatum prædictum conveniendi sit, solito conveniendi loco; idque ut idonco quoque tempore toties fiat, quoties dabitur occasio; utque Dominus *Oliverius Fleming*, Eques Auratus, Cereoniarum Magister, id ejus Excellentia significet, eumque ad statutum locum deducat.

In primis Angli petierunt ut exhibeat Legatus mandatum, vulgò *Plenipotentiam*, Gallis *pouvoir*: quod Legatis solet dari ultra litteras vulgò *Credentiales*. Legatus solummodo dictas credentiales, & præterea ternas liberi com meatus literas (*Plenipotentiam* illam solennem, ut supervacuum, neglexerat) exhibuit: & tres reliqui Legati *Catzius*, *Schapius*, & *Perrius* Mandato & plena potestate tali muniti obtulerunt sese signaturos & comprobaturos quicquid à Legato *Pavio* ageretur. Re relata & consultata Parlamentum censuit ut Consilium cum illo ex prioribus mandatis pergat agere. Die 27. inter alia Legatus in Consilio proposuit, in signum

boni Ordinum erga Anglos animi, *datas Societati Anglicorum Mercatorum Roterodami litteras securitatis & protectionis, contra plebem minacem.* Quod ad littus Doveræ acciderat, esse personale: nec tangere nisi utrunque Classium Prætores: ad nationes & ipsos status non esse extendendum; sed per Commissarios examinandum, qui reus inveniretur puniendum, vel ad neutrale arbitrium rem submittendam: orthodoxam utriusque Religionem, eadem libertatis studia, similiaque spectanda: ab ulteriore arresto navium merciumque abstinendum: in perficiendo *triginta sex Articulorum Fœdere* pergendum.

Ad hæc & similia, quæ sine intermissione & magno studio à Legato quotidie urgebantur, Concilium Status tale dedit Responsum.

De Consiliis Dominorum superiorum Vestrorum nuper initis, deque iis quæ Classis Vestra in ipsis Angliæ Littoribus ac Stationibus recens patravit, quæ Parlamenti Sententia fuerit, quodque iudicium, percepit Excellentia Vestra ex Parlamenti responso ad ternas chartulas Legatorum Vestræ Reipub. Extraordinariorum, priusquam Excellentia Vestra huc advenerit, reddito. Cujus responsi, simulque rei totius, sicuti gesta est, narrationis, quæque super ea re quæstiones habitæ fuerint, & ad Vos tum quidem delatæ, meminit in iis chartulis, quæ jam præ manibus Consilio sunt, Excellentia Vestra, neque ex re ulla, quam deinceps in medium protulit Vestra Excellentia, causæ quidquam nobis videtur esse, *cux eam mutare sententiam debeamus.* Cumque ab illa Fœderatarum Provinciarum classe quod tentatum est, nec non etiam eam ad rem apparatus illi (erant enim inter ipsa Vestra de Fœdere nobiscum ineundo colloquia ad repentinum impetum instructa & veluti ex composito facta omnia) si ex sententia processissent, proculdubio rem Anglicanam in discrimen haud leve adduxissent, æquum videri non potest, hanc Rempub. tanto periculo edoctam, tamque insigniter conservatam (quam sui conservationem Soli Deo acceptam refert:) *velle se pari periculo obnoxiam atque nudam in posterum relinquere,* aut in re tam evidenti & perspicua pati, quæstionis habendæ accuratioris obtentu aut aliarum exemplis Rerumpub. quæ huc nihil attinent, *abduci se ab adhibendis remediis huic malo accommodatis.* Quapropter Concilium, quod ab Excellentia Vestra proponitur admittere non potest, vel prætermittendo quod jam factum atque patratum est, vel ineundæ quæstionum rationi immorando cujus in chartulis Vestris facta mentio est; quæ sibi quidem *& non necessaria & dilationum plena, & quæ denique iniri non possit, videtur.*

Quod autem deinde proponitur, ut ad inceptam à cæteris Vestræ Nationis Legatis Extraordinariis Tractationem Fœderis redeatur, post *tantam ejus violationem* existimamus huic quidem rei idoneum tempus non esse, *donec vulnus, cui jam medicando laboratur, obducta cicatrice penitus sanari queat.* Quod autem Excellentiæ Vestræ visum est, Dominorum Superiorum Vestrorum studium in hanc Remp. atque propensum animum sæpiusculè prædicare, nec non edicta aliquot & acta publica proferre, quibus idem eorum animus erga nos declaretur, præsertim quod ad honorem illum in mari nobis tribuendum attinet (quum vetustum hoc & indubitatum Gentis hujus jus atque decus sit) quod etiam ad *tutelam* illam à Mercatoribus Nostri Roterodami petitam, atque à vobis concessam, Parlamentum quoque, quod ad se attinet, nullo unquam tempore sua studia amicitix cum Fœderatis

deratis Belgii Provinciis colendæ significare destitit, aut commorantibus apud
 Nos earum civibus tutelam omnem quæ quidem satis esset, *etiam non petitam* præ-
 bere; veruntamen prout res & tempora jam ferunt, non est ut expectari possit,
 uti hæc Respub. ea persequi omitteret, quorum meminit responsum Parlamenti
 supradictum, ob rationes illic allatas.

Postea cum repetitione & accuratâ omnium, quæ avertendo bello infervire
 possent, deductione, ut ad rem propius accedatur, Legati petierunt à Commis-
 sariis Concilii Anglici, uti proponerent quæ sibi justa & æqua viderentur ad con-
 troversias, quæ inter utranque Rempub. ortæ erant, primo quoque tempore
 componendas. Ad quod, re rite relatâ & consulta, Parlamentum dedit Re-
 sponsum quod sequitur.

1. Uti Domini potestates Generales Fœderatarum Provinciarum satisfactio-
 nis Nomine solvant huic Reip. quas fecit impensas hæc Respub. quæque damna
 sustinuit propter apparatus prædictarum potestatum Generalium, quæque ab iis
 hac ætate tentata sunt, quarum impensarum *ratio particularis* idoneo tempore in
 medium profereatur.

2. Ut *factâ illa solutione*, de cujus summâ, ut supradictum est, convenerit, im-
 pensarum atque damnorum nomine, aut eam ob rem datâ fide quâ Parlamento
 satisfiat, *extemplo induciæ* sequantur, atque armis abstineatur, navesque & bona,
 post nuperam controversiam capta, dimittantur.

3. Hisce duobus postulatis præcedentibus si assensus præbebitur, eaque perfi-
 ciantur, Parlamentum hanc fidem in posterum dari sibi exspectat, uti utraque Re-
 spub. *firmum Fœdus* inter se & rationes utrarumque bono jungat; Quod ut fiat,
 Parlamentum pro se quidem testatur omnibus justis atque honestis rationibus se
 esse libentissimè admissurum.

Factum & ad Legatos perlatum hoc fuit die quinto Julii stylo novo.

Postridie in Concilio ad illos Articulos respondit Legatus *Pavvius*; Ordines
 Generales ob rationes ante allegatas & notas magnis impensis classem instruxisse:
 Subditos eorum per Repressalias tam directas quam indirectas ingentia damna
 passos; multas quoque naves bellicas & Mercatorias recenter ab Anglis detentas
 captasque; ea omnia deberi computari, æstimari & compensari: & siquidem
 placeret Commissariis Anglicis exprimere summam & æstimationem æquitati ni-
 tentem: tum appariturum an Angli sincere velint terminare litem: an vero pro-
 ponere impossibilia & nimis alta. Quantum ad Fœdus; si Angli id cupiant am-
 plius & arctius; id se libenter auditurum. Postulavit ut classes ab ulteriore ho-
 stilitate abstineant; naves detentæ laxentur, prædationes cessent; ne animi acer-
 bentur; sed ad amicitiam benevolentiamque aditus fiat: & ad nexum Fœderis
 indissolubilem: idque omne celeriter & sine cunctatione.

Respondit Consilium status, sese à Legato expectasse declarationem ad di-
 ctos tres Articulos perspicuam aut planam: petere præsentissimum respon-
 sum, saltem ad primum ejus Articulum, præsertim quia, illi si assensus præ-
 beatur, Concilium sese quam primum conferre possit ad *summam* illam, cujus
 mentio fit, quam moderatè & æquissimè constituendam, ut, quam primum *se-
 cundus Articulus* præstabitur, ab omni hostilitate abstineri possit, utque navium

& bonorum quæ retenta sunt, restitutio protinus fiat, quandoquidem *tertius Articulus* ejusmodi est, ut eam tantâ celeritate transigi non sit opus.

Hoc decreto Concilii accepto, certior per emissarios suos factus fuit Legatus, classem Anglicanam sub *Blaco* è Dunis ad certam expeditionem aliquam contra Suos principales egressam. Diversis interim litteris & nuntiis admonitus ab Ordinibus fuit, domum redire, si cessationem hostilitatis non poterat efficere. Illud itaque notum fecit Concilio: petens tempus quo valedicat, & eadem qua venerat navi revertatur in Hollandiam. Pro cæteris Legatis, qui idem ab Ordinibus mandatum acceperant, idem notificavit: audientiam, transitum com meatumque liberum à Concilio status petiit. Postea quoque ibidem scripto proposuit in rem fore si relinquat hic suum Secretarium aliumve confidentem *ad fovendam correspondentiam, recipiendum etiam & reddendum omnia quæ ad Pacem & compositionem litium & belli possent facere*: itaque litteras Salvi-Conductus & Securitatis aliaque necessaria pro tali persona ejusque in Anglia mansione petere. Aut id si non placeat: ut alius quispiam Parlamento gratus à Parlamento nominetur: per quem *id fiat quod Paci restaurandæ conducatur*.

Naves tam bellicas quam vehendis impedimentis & sarcinis onerarias, omnemque honorem fieri Legatis solitum, & quem in adventu acceperant, in discessu ipsis concesserunt; nullatenus autem Secretarii similisve personæ mansionem.

Die decimo Julii tali oratione Parlamento valedixerunt.

EXCELLENTISS. DOMINI,

- » **M**iserunt Ordines Generales Fœderatarum Provinciarum Belgii, ad Parlamen-
 » tum Reipub. Angliæ, *Legatos* Extraordinarios, ut de corroboranda inter
 » utrunque populum veteri amicitia, & sanciendo inter duos Status perpetuo Fæ-
 » dere serio agerent & pro communi utilitate & securitate convenirent, & insuper
 » *D. Gulielmum Neoportium* status Hollandiæ West-Frisiæque membrum ablegârunt
 » ad tollenda nonnulla dubia & benevolas superiorum nostrorum circa Tractatum
 » Confœderationis intentiones plenius explicandum;
 » Ac postremum paucis retro diebus placuit prædictis Ordinibus novam Lega-
 » tionem Extraordinariam ad Illustre hoc Parlamentum adornare, mihi que eam
 » Provinciam imponere, cum speciali mandato, ut de optima ipsorum fide, pro-
 » penso animo, & sincerissima intentione erga hanc Rempub. superabundans testi-
 » monium redderem, omniaque accidentia inopinata & inde exorta & opposita im-
 » pedimenta diluerem, & è medio tollerem, eâque ratione inchoatam Fœderis Tra-
 » ctationem omni modo ad felicem exitum promoverem;
 » In quem finem inter alia propositum est, uti de iis quæ nuperrimè inter utram-
 » que classem *nullo sanè proposito*, sed omnino casu fortuito acta & perpetrata sunt,
 » per utriusque Reipub. viros idoneos, facta inquisitione cognosceretur, ac de
 » justa & æqua satisfactione statueretur.
 » Nullo enim offendendi aut turbandi, multò minus hostili animo Ordines erga
 » hanc Rempub. affectos fuisse, sed veram amicitiam & Pacem omnimodam cum
 » ea colere, immo arctius Fœdus sancire ipsos in animo habuisse, *coram Deo, toto*
 » Orbe

Orbe Christiano & præfenti Parlamento Reipub. Angliæ profitemur & obte-
stamur.

Cum verò infeliciter acciderit, utramque Legationem post tot exantlatos la-
bores & præfita ab omni parte ad conservandam Pacem communem, & remo-
venda omnia obstacula convenientia officia, non tantum ad optatum scopum
pervenire non potuisse, verum ex adverso statui Belgico non exigua incommoda
& damna esse illata, immo ingentia pericula, nec non hostilia nunquam ex-
pectata neque antea denunciata à classe Anglica in altum profecta imminere;

Visum fuit utrique Legationi supervenientibus malis occurrere, & in casu
tam insolito secunda expressa Ordinum Generalium mandata in patriam re-
verti, uti rationem à se gestorum superioribus reddere, & de ulteriori ipsorum benepla-
cito certiores fieri possint.

Hunc in finem supremo hujus Reipub. Confessui, Nomine superiorum no-
strorum, nosmet conjunctim sistimus, discessum nobis injunctum denunciamus,
& itineri nos accingere paratos esse declaramus.

Ea quæ ad transfretationem, pro munere nobis de mandato, & secundum
temporis rationem necesse habemus, Excellentissimo hujus Reipub. status Con-
cilio indicavimus, super quibus responsum & expeditiones necessarias desidera-
mus & expectamus.

Nec possumus non denuo & obnixè rogare, uti omnes naves, quæ nuperrimè
præter omnem expectationem, & nullâ præcedenti denunciatione, in portibus
Angliæ abductæ vel retentæ sunt, & quarum præpositi inficii & innocentissimi, nulli,
aut nullam controversiæ occasionem dederunt, cum Navarchis, Mercibus, One-
ribus, & toto Comitatu libere discedere & iter propositum sine alicujus injuria
perficere possint, quod & inveteratæ amicitia & juri communi inter populos
Christianos observato deberi contendimus, & à justitia & æquitate hujus cele-
berrimi Confessus impetratum iri speramus.

De cætero, Deum Opt. Max. qui summus Author & Promotor est Pacis & con-
cordiæ ex animo precamur, uti cogitationes & Consilia ad mutuam Pacem & con-
cordiam spectantia Parlamento Reipub. Angliæ suggerere, Christianam, Refor-
matam & Orthodoxam Religionem, quæ sola Pace inicitur & florescet, per dissidia
vero & turbas sine dubio affligetur & dilacerabitur, intemeratam & inviolatam
conservare; Bellorum verò clades & miseras benigniter avertere & benedictio-
nem cœlestem utrique statui abundanter impartiri velit.

Quo in voto desinemus, & in patriam properantes ab Illustrissimo Reipub.
Angliæ Confessu, debitâ, quâ par est, reverentiâ veniam petimus, eamque, & cæ-
tera quæ pro dignitate & securitate Legatis ubique conceduntur & contra male-
volorum machinationes & injurias præfari solent, nobis non defutura confi-
dimus.

Post meridiem conducti fuerunt per Deputatos Parlamenti usque ad Turrim
Londinensem: atque inde per Magistrum Ceremoniarum navi usque Gravesan-
dam; erat hic dies Mercurii: die Saturni Navim & Mare ingressi, postridie in
Zeelandiam appulere: die Lunæ Hagæ: ubi eadem vesperâ in conventu Ordini-
um Generalium facta relatione; porro de publicanda Apologia seu Manifesto
decre-

decretum factum fuit item de dandis Commissionum seu Retorsionum litteris iis qui suo sumptu adversus Anglorum bona & merces vellent deprædari: In quâ re acres fuerunt Zelandi: putantes sibi denuo, sicut ante, rem fore cum Duynkerkensibus. Sed fere, sicut in vero est Proverbio, *pro thesauro carbones nacti sunt*. Pretiosas naves Angli ceperunt: Zelandi vix quicquam præter Carbonarias è Scotiâ Londinum tendentes naviculas interceperunt, aut innocuas inermesque neutralium onerarias.

Apologia Ordinum, quam Belgico, Gallico, & Anglico quoque idiomate publicarunt, talis fuit.

Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum, omnibus hæc lecturis, aut legentes auditoris, Salutem. Cum iis, quibus suprema Reipublicæ cura Dei omnipotentis providentia demandata est, ut subditorum bonum pacemque tueantur ac conservent, id vel inprimis agendum incumbat, ut non tantum eisdem moderatè civiliterque, & præscripta imperataque legitima domi disciplina regant, adeoque sapientia omni providentiaque præveniant avertantque ea omnia, quibus eorundem subditorum pax foris turbari, & injuriæ ac damna haud dubiè inferri posse intelliguntur; eundemque in finem non laudabile modo omninoque probandum, sed & utile inprimis adeoque necessarium sit, ut aliarum inprimis vicinarum proximarumque ditionum Principes, Rectores, Proceresque quibusvis gratis debitisque Officiis obligent sibi suisque ac obstringant, quo pax tranquillitasque gentium, & mutua inter eas, nec interrumpenda Societas, amicitia ac fides immota sic constant: prætereaque, ut controversiis forte nonnullis oblatis, in eam curam unice & omni studio diligentiaque incumbant, ut eadem modis omnibus agendi commodissimis, pacatis, amicèque, ut oportet inter socios Fœderatosque tollantur ac componantur, sed & ad eorundem curam munusque id quoque pertineat, ut, necessitate oblata, neque alia extricandi expediendique sese dante ratione, magno constantique animo, & fortiter strenueque, omnibus Dei beneficio acceptis copiis præsidiiisque usi, etiam vi armorum, vim omnem injuriasque omnes à cervicibus subditorum suorum avertant ac depellant, adeoque ut contra fas illata omnia iis damna ac incommoda resarciantur, procurent.

Et nos nostrarum hæc omnia partium, nostræque curæ semper esse judicaverimus, agendasque Deo gratias habeamus, quod his studiis Officiisque nostris adeo bene fecerit ac faverit, ut hanc nostram pro subditis nostris curam continuam, providentiam, sollicitudinem, ac fidem, horum singularis testatusque in nos amor & promptum semper paratumque obsequium exceperit; quæ duo conjuncta, pro nostris pariter & eorum commodis, securitate ac salute plurimum facere hæctenus intelliguntur; Nos non modo amicitiam commerciumque quod ab antiquis retro temporibus Nos inter Anglosque fuit, Nos certe quod attinet optimam & infucata ac ea quæ sanctissima est fide coluimus, sed & Anglorum ea gente, perturbatis nuper admodum confusisque domi rebus, scissa in diversa studia, & factionibus maximo partium studio commissa, non modo dolentes com-

moti-

motique hæc inspeximus, ab omni omnino partium studio, quo his illisve favere ,,
 addictique forte videremur, alieni, ne vel hæc, vel illa aut quæcunque alia, fini- ,,
 stræ adversæve in nos nostrisve ederet, aut edere etiam posset, voluntatis signifi- ,,
 cationem: Ex adverso vero, quantum fieri à nobis potuit, rationem viamque ,,
 consilii iniimus obtulimusque, adeoque cavimus nostra ex parte, quo neque ex- ,,
 citatum jam incendium ali, neque accepta jam vulnera ac damna augeri & majora ,,
 accipere incrementa possent, neque eorumdem malorum remedia difficiliora ,,
 magisque periculosa offerrentur. ,,

Ad hæc, dissidiis nonnullis in ditionibus ejusdem Nationis obortis, ex quibus ,,
 & vastitas, & pauperies, & fames enata erant, singulatimque ab Utraque, quale ,,
 tunc erat, Parlamenti curia rogati compellatique, cum in finem ut in nostrarum ,,
 Ecclesiis ditionum æs publice colligeretur, quo attritis afflictisque admodum ,,
 plurimorum Egentium rebus in dictis jam ditionibus consuleretur, solatiumque ,,
 adeo & auxilium offerretur: Nos, benevolique ac miserentes subditi nostri, signi- ,,
 ficatis prædictis calamitatibus ac malis intimis visceribus commoti, & sensuum ,,
 cogitationumque quadam quasi teneritudine velut patientes cum patientibus, ,,
 Christianisque omnibus officiis usi, effecimus, ut ingens æris summa, in aliquot ,,
 centenorum florenorum millia excrefcens, conferta, transmissaque in prædictas ,,
 ditiones, memoratumque jam finem, sint; quæ propter Utraque Parlamenti Cu- ,,
 ria, litteris suis eâ de causa datis, agendas Nobis gratias, addita multa sui in Nos, ,,
 ut quidem videbatur, affectus significatione (quam & eorundem tunc publicus ,,
 Minister sermone quoque, & ex eorundem auctoritate ac mandato professus te- ,,
 statusque est) judicavit. ,,

Cumque, iis omnibus præstitis jam officiis exhibitisque, nondum satisfecisse ,,
 nos ipsi singularibus nostris in eos studiis propensæque voluntati judicaremus, ,,
 quo tandem aliquando memoratis jam dissidiis, & obortis ex iis malis ac calami- ,,
 tatibus sincera fidaque partium armorumque, acriter graviterque inter sese com- ,,
 missorum, procurata reconciliatione, finis imponeretur; sperantes ac confiden- ,,
 tes, post edita hæc pronæ nostræ in eos sinceræque voluntatis documenta, neque ,,
 ingratham, neque etiam inidoneam operam nostram in hoc tam egregio & magno ,,
 opere promovendo futuram, nostræ id curæ esse voluimus, ut decreta Extraor- ,,
 dinaria ad Regem & Parlamenti Curias legatione, qua D. D. *Gulielmus Boreel &* ,,
Iohannes van Reede, Rensvroude Dominus, &c. functi sunt, quid impetrari obtineri- ,,
 que posset, experiremur. Cæterum cum Deo Opt. Max. cujus abdita & imper- ,,
 scrutabilia sunt judicia, visum haud esset, mutua partium reconciliatione finem ,,
 facere prædictorum motuum ac turbarum, sed viis modisque aliis ita rerum fa- ,,
 ciem statumque convertisset, ut Anglicani Regimen Populi jam alia quam hæc- ,,
 nus ratione administraretur. ,,

Cumque ab illis ipsis Regentibus, specioso admodum prætextu, oblata nobis ,,
 esset Tractatio, quâ de mutuâ societate, & arctiore quadam confœderatione age- ,,
 retur, ac nos bona fide crederemus, bona etiam fide, adeoque sincere geri hæc ,,
 omnia atq; offerri: Cumque probe etiam intelligeremus, hac ratione pacem secu- ,,
 ritatemque Navigationum ac Commerciorum posse promoveri, non tantum no- ,,
 stro, sed etiam omnium mercatu se suosq; exercentium Regnorum ditionumque, ,,

„ imprimis proxime adfitorum, commodo ac bono ; quorum alias pax resque con-
 „ troversis diffensionibusque Nos inter & prædictos Regentes, variis, ut fit, con-
 „ currentibus caussis, forte obortis, turbarentur haud dubiè ac commoverentur ;
 „ Nos prædicta quæ offerebantur non modo non ingrata nobis esse significavimus,
 „ sed & cum ea de causa prædicti Regentes destinassent misissentque ad nos Lega-
 „ tos suos Extraordinarios *D. D. Oliverium S. Ihon, & Valterum Stricklandium*, Nos
 „ quibusvis modis id operam dedimus, ut quamprimum, prout patitur hujus Rei-
 „ publicæ nostræ constitutio, prædictæ Tractationi optatus finis imponeretur,
 „ adeo ut prædicti *D. D. Legati* conferendi colloquendique cum *D. D. Deputatis*
 „ Nostris, quos ex Ordine Nostro ejus rei causa legeramus, initium fecerint.

„ Cæterum cum generatim modo, nec limitate aut singulatim omnia propone-
 „ rentur, nostro nomine contra, post præmissam pacificarum voluntatum nostra-
 „ rum significationem, rogatum fuit, ut in genere proposita particulatim singula-
 „ timque ac membratim, distincta aperteque adeoque nudè nitideque offerrent ac
 „ exponerent, quo ea ratione & certius & securius, efficaciterque magis, & celerius.
 „ confici omnia possent ac expediri. Et quanquam gravissimæ eam in rem adduce-
 „ rentur rationes, oppositisque Propositionibus non una commodissima agendi tra-
 „ ctandique via daretur, Nos tamen tunc temporis nihil profecimus aut impetravi-
 „ mus: nisi quod prædicti *D. D. Legati*, post modici temporis intervallum pri-
 „ mumque cum iis congressum colloquiumque, materia de qua agendum inprimis
 „ erat, causaque, adhuc prope intacta, imperatam sibi ad suos redeundi abeundi-
 „ que necessitatem præ se tulerint, cæterum tamen multis rationibus persuasi, pau-
 „ lulum adhuc subsistere ac morari decreverunt: cumque ex eo tempore nonnulla
 „ distinctius particulatimque magis exposuissent, Nos nostra ex parte omnia agen-
 „ da eum in modum acceleravimus promovimusque, ut prædicti *D. D. Legati*,
 „ post distinctius propiusque quædam proposita, in quibus totius rei cardinem ver-
 „ sari, adeoque de quibus si convenisset, nullo aut facili Negotio, & haud difficulter
 „ confici cætera ac componi posse ipsi judicabant, eum in modum à Nobis fuerunt
 „ excepti, ut, quoad rei summam, nihil aut certè parum controversiæ reliquum.
 „ manserit: sed & porro cum iis omnibus conjunximus, quæ ad utriusque gentis
 „ commoda (salvis tamen iis quæ cum aliis Regibus, Rebuspublicis, Principibus-
 „ que & Proceribus nobis intercedunt Fœderibus) prætereaque ad prædicti Tra-
 „ ctatus omnimodam consummationem facere posse judicabamus. Ad quæ omnia
 „ dum responsa sententiasque propiores prædictorum *D. D. Legatorum* expecta-
 „ mus, iidem, hæc subterfugiendo, subito itinere à Nobis discessere; ea in speciem
 „ ratione adducta, quod concessum sibi imperatumque apud nos morandi spatium
 „ jam expirasset, propterea impossibile sibi omnino esse porro progredi in earum
 „ tractatione rerum, quæ nostra ex parte in eum quem jam diximus finem erant
 „ propositæ.

„ Quanquam vero istiusmodi agendi procedendique ratio materiem diversis
 „ præbere suspicionibus potuisset, quoad prædictorum Regentium in prædicta
 „ Tractatione animum ac sententiam (Modici quippe intervallum temporis, quod
 „ in ipsa, de qua agebatur, re nihil mutaverat, non debebat profecto mutare synce-
 „ ram animi voluntatem, neque etiam interrumpere aut sistere cœptæ Tractationis
 „ pro-

progressum) Nos tamen nihilominus, nostra ex parte, (præferentes longe pondus
momentumque rei pulcherrimæ gratissimæque formulis agendi externis ac mo-
dis, intuitu quoque protestationis à prædictis D. D. Legatis, cum à nobis disce-
derent, factæ, qua sinceritatem prædictorum Regentium, suamque pariter fidu-
ciam, fore, ut, quamvis ab optato expectatoque eventu prima hæc Officia hæc-
nus destituerentur, haud inania tamen aut irrita aliquando videantur, inprimis
ubi consultum Nobis videretur, reciproca legatione dictos Regentes invisere, in
mora esse haud voluimus quo minus Legatio ad prædictos jam Regentes decer-
neretur; adeoque D. D. *Iacobus Cats, Gerardus Schaap, & Paulus vander Perre*, Ex-
traordinarii Legati nostri, idoneis instructi mandatis, Mense Decembri, Anni
proxime elapsi, ad eos proficiscerentur, non obstante, quod post discessum præ-
dictorum D. D. *S. Ihon & Stricklandii* prædicti jam Regentes vulgaverant, amici-
tiam pacemque vicinis populis debitam turbante diplomate; quo consueta re-
ceptaque Commerciorum libertas plurimum restringebatur, adeoque Commer-
cia utriusque Nationis ac consensus (quibus tamen & amicitia & mutua fiducia
inprimis confirmantur & augentur) tollebantur quasi & abrumpebantur. Licet
etiam, captis jam raptisque plurimis nostrorum navibus haud deessent nobis gra-
vissimæ rationes suspicandi, voluntates prædictorum jam Regentium parum aut
plane non convenire cum infucata nostra integritate.

Quod & deinde satis superque & palam liquere voluere; cum, postquam præ-
dicti nostri Extraordinarii Legati in Angliam venissent, ibidemque nostro no-
mine, serio, omnique integritate propensam pronamque nostram, ad perficien-
dam tandem absolvendamque cœptam hic Tractationem, testati voluntatem ef-
fent, serioque etiam iidem petiissent, ut eadem quam fieri posset celerrime feli-
cissimeque optatum ad finem perduceretur, utque res omnes in eo statu esse ac
manere, aut ad eum redigi sinerent, in quo eadem illæ fuerant, cum prædicti
D. D. *S. Ihon & Stricklandius* à nobis discederent, certe donec de eventu exituque
prædictæ Tractationis constaret: prætereaque ut hæc propter prædictum diplo-
ma (quo ipsa quasi vitalia & anima finisque prædictæ Tractationis petebantur)
revocarent, saltem exequi supersederent, captasque naves ac merces restitu-
rent: Quorum prædicti jam Regentes non modo nullam rationem, quod ratio
tamen & æquitas postulabant, habuere, sed & ex adverso, durante continuataque
Tractatione, qua ibidem de confirmandis antiquis Fœderibus ac Societatibus, &
propiore consensu ac communionem animorum amoreque, concordia & vicissim
sibi respondentium Officiis, agebatur, prædicti diplomatis sententiam exequi
suos voluere: ac insuper quaquaversum, vario diversoque, & à quo omnis ratio-
nis color aberat, prætextu tam Repressaliorum (quæ prædicti jam Regentes,
nulla licet iis data vel causa vel occasione, cum nulli unquam ad jus hic & leges
provocanti eorum auxilium aut patrocinium fuerit negatum, aut etiam dilatum,
ac iccirco contra fas omne, jusque ac exempla cordatarum omnium gentium, præ-
tereaque antiqua inter utramque Nationem percussa Fœdera, ut & alias Nationes)
adversus Gallos indultorum, naves prædictorum subditorum nostrorum partim
per privatos, quibus singulatim Repressalia concessa erant, partim per publicos
classium suarum præfectos, omnis denique generis Pyratas, qui ea sub specie in-
festa

„ festa passim maria reddidere, mari hostilem in modum invadi, oppugnari, expugnarique, expugnatasque in portus suos deferri permisere, mercibus raptis, & Navarchis fociisque navalibus male habitis, cum neque prædicti Legati nostri malorum damnorumque remedia, debitamque adversus mala hæc omnia disciplinam impetrarent, neque innocentibus subditis nostris sua redderentur.

„ Quamquam vero hæc propter multiplices gravissimæque se offerrent nobis rationes, ut viis agendi modisque aliis prædicta omnia ad animum revocarem, & quadam quasi Retorsione damna iisdem subditis nostris illata, navibus mercibusque memoratorum jam Regentium oppugnatis captisque refarcire nobis liceret: Nos tamen, sperantes rationi prædictos jam Regentes tandem aliquando duros locum, & Tractatione amica, secundum fas æquumque, decidi omnia posse ac absolvi, eo expectationis nostræ ac temporis intervallo à vi omni armata abstinuimus, quamquam ad eam inferendam intolerabili quadam insolentia arrogantiaque haud dubie provocarem; Quin imo, licet serio sæpiusque rogati, prædictas ob rationes, litteras Repressaliorum negandas subditis nostris, quamvis jam læsos sese dolentibus, indicavimus.

„ Et una ex parte id per Extraordinarios Legatos nostros serio urgentes, ut prædicta Tractatio in genere, & restitutio navium bonorumque, de quibus jam diximus, particulatim promoverentur; altera ex parte, quo Pyriticam omnem raptusque in posterum præveniremus arceremusque à subditis nostris damna majora ac mala, & publica Commercia à præsentissima ruina & certissimo exitio præservaremus, decrevimus classem idoneam insignemque instruere, qua mari uteremur.

„ Et, ne prædicti Regentes sinistra interpretatione in perverfas falsasve suspiciones adducerentur, Nos, quo id præveniremus, eisdem ejusdem Regiminis, sicut & aliis Amicis nostris ac vicinis per prædictos extraordinarios nostros optima fide prædicti facti à nobis decreti significationem fecimus, addita aperta sinceraque Declaratione, haudquaquam, & nullo modo eum prædicti apparatus nostri esse finem, ut eo Fœderatis nostris aut Amicis, aut, quod speciatim additum, subditis prædicti Regiminis damna ulla aut injuriæ inferrentur, sed ex adverso constantem nec mutandam nobis sententiam voluntatemque sedere, conservandi cum omnibus prædictis subditis, siquidem ejusmodi vicinorum officium id munusque esse intelligitur, integram sinceramque amicitiam consensumque.

„ Et quamquam id ipsum quoque non aliter quam signum infucati Animi nostri ac nota excipi debuerit, imprimis ab iis qui præfato Regimini jam præsunt, quia paulo ante male se tulisse indicaverant, quod longè multò minor navium nostrarum numerus, haud procul nonnullis Insulis, quæ eorum regimen tunc temporis haud dum agnoscebant, conspectus esset, Nosque in tempore eos certiores ejus rei non fecissemus, Nos interim sic observare satis potuimus, prædictum regimen nihil constituisse aliud, quam colligere undique prætextus, quibus tandem aliquando executioni diu meditarum destinationum color aliquis non deesset, sicut & prædicta notificatione eundem in finem uti quoque voluere; adeo ut prædictis Legatis nostris imposita necessitas fuerit; ea super causa nostro nomine propius iis respondendi.

„ Et interim præfata per eosdem Legatos nostros Tractatione serio instanterque promo-

promota, cumque per eisdem id unicè curatum actumque esset, ut eum omnia ,, agenda in statum adducerentur, in quo prædictum Regimen, sine ulteriori omni ,, dissimulatione, velut aperire sese aut mentem cogeretur, neque diutius posset oc- ,, cultas destinationes suas celare, (ut nempe sic sub amicitia larva lactantes Nos ,, specie institutæ de Societate Tractationis consuetis meditatique prætextibus ,, Commercia nostra excinderent, & robur hujus Status imperiique nostri ener- ,, varent, quemadmodum non ex obscuris indiciis, sed ipsa rei evidentia significa- ,, tum Nobis cognitumque est) Propræfectum Mari *Trompium*, quem nos prædictæ ,, classi nostræ præfecimus, per Præfectum suum propterea quia non ad lubitum ,, ejus vexillum Nostri submiserant, quanquam ille, juxta complurium consen- ,, tentia testimonia, etiam ab aliis ac neutrarum Partium hominibus data, jam tum ,, colligendis summis velis suis, scaphæque adducendæ, quo è Suppræfectis aliquem ,, ad navim Præfecti Anglici consalutandi causa mitteret, intentus esset, hostilem ,, in modum, tormentis omnibus lateris unius explosis, aggressi sunt, sociorumque ,, ejus navalium plurimos miserè vulnerarunt, qua re cum prædictus Propræfectus, ,, quæque ei aderant naves, tueri sese cogerentur, defensionem sui contra naves An- ,, glorum adeo inculpate moderati sunt, ut, quum navium numero longè præsta- ,, rent, satisque etiam ad opprimendos penitus aggressores suos idonei validique ,, essent, continerint sese, sola sui defensione contenti: cujus tamen moderatio- ,, nis pars adversa usque adeo nullam rationem habuit, ut alio insuper navium cu- ,, neo advecti, postremas remotasque ab agmine Classis nostræ naves eundem in ,, modum hostiliter invaserint, duas oppresserint, ex iisque alteram secum abduxe- ,, rint.

Atque ut hæc pugna prætextui illis esse posset, abrumpendæ, specie saltem ali- ,, qua, prædictæ Tractationis, dictitarunt, & in vulgus sparserunt, atque adeo qui- ,, busvis persuasum voluere, aggressionem in ea pugna primam à nostris factam; ,, perindeque, ac si atrocissimè ea re læsi forent, totos sese ad apertam in Nos exer- ,, cendam vim conatum hostilem composuere, nulla prius vel minima Nobis ob- ,, lata querela, nedum ulla reparatione admissi, quod patratum jactabant, petita, ,, quanquam hoc æquitatis, imprimisque Tractationis mutux ratio, si unquam ea ,, in re proba integraque eorum fuisset voluntas, postularet.

Nobis contra sincero affectu, id quod temere turbatum fuerat, quisquis tan- ,, dem in culpa foret, rectè atque ordine restitutum cupientibus, Legati nostri ,, Extraordinarii ut primum certiores facti sunt prædicti jam insultus, in confesso ,, Concilii Status suprà dicti Regiminis sanctissimè asseverarunt, quod si res eum ad ,, modum, ut ibi quidem narrabatur, gesta esset, id omne insciis Nobis, atque adeo ,, contra quam in mandatis dederamus, actum fore, idque ipsum, epistola auto- ,, grapha suprà dicti Propræfecti nostri exhibita, quam is ad eos super ea re mise- ,, rat, cuique inerat plenissima mandatorum, quæ à Nobis acceperat, significatio, ,, confirmarunt, & significata nostra propensione interiore, summoque desiderio ,, Pacis atque Concordiæ cum suprà dicto Regimine, firmo sub Fœdere amicitia- ,, que indissolubili colendæ & conservandæ, summo studio maximoque opere pe- ,, tierunt ut veritas rei in ea pugna gestæ exquireretur diligentius, atque eum in fi- ,, nem impertirentur sibi si quæ illis parata essent testimonia, ut ea ad Nos transmitti

» possent, neve interea temporis Tractatio, quam usque eo perductam confideba-
 » mus, ut ei brevi manus ultima posset imponi, ex inopinato casu quidquam cape-
 » ret detrimenti, cui præter contraque voluntatem, nostram certè, temeritas aut
 » malitia hujus illi causam dedisset, cui ratio facti sui reddenda esset; saltem ut ope-
 » ra daretur ne magis magisque ea re animi partium ac studia divellerentur.

» Et quanquam maximi ponderis ea Propositio summique momenti ad publi-
 » cum utriusque Nationis commodum esset, Regentes tamen prædicti diu neque
 » illam, neque Nos, quorum nomine ea proposita fuerat, responso dignati sunt,
 » quamvis altero etiam scripto, singulari mandato nostro, Consilio Status exhibi-
 » to, eadem propositio renovata, ac post tertio etiam repetita esset, addita insuper
 » ampliore significatione sinceri animi nostri, & summi doloris ob inopinatum in-
 » felicemque casum: Quinimo naves hujus Reipublicæ cum bellicas, tum onera-
 » rias, quasunque in mari deprehendere potuere, adorti oppugnarunt, nonnullas
 » demerserunt, alias specie amicitia circumventas oppresserunt, socios navales ac
 » milites spoliatos pessime habuerunt, & cum illas, tum hos, in portus & flumina
 » sua avexerunt, ac proinde quasi aperto jam bello nobiscum commissi, nulla dum
 » facta renuntiatione amicitia, plurimum innocui sanguinis profuderunt, pluri-
 » mosque subditorum nostrorum fortunis exuerunt.

» Nos tamen etiam tum obfirmantes laceffitam usque adeo patientiam nostram,
 » quo studiosissimum pacis animum nostrum, gestorumque à Nobis innocentiam,
 » integritatem, æquitatemque orbe coram toto probaremus, ut quibus nihil esset
 » gratius, quam integram Concordiam, infucatam fiduciam, fidamque amicitiam
 » cum vicinis nostris colere, & promovere eam atque augere in majus, contraque
 » nihil æque exosum atque horrendi vastantis belli eventus miserrimaque innocen-
 » tis Christianorum sanguinis profusio, præter superscriptos tres Legatos Extraor-
 » dinarios, qui nostro nomine apud prædictos Regentes tum agebant, ineundo
 » perficiendoque Fœderi, Legatione altera, celerrimis itineribus, Dominum *Adria-*
 » *num Pauvy*, Heemstedæ Dominum, Hollandiæ West-Frisiæque Syndicum &
 » Consiliarium, extra ordinem delegavimus, singulatim super eo, de quo contro-
 » versia erat, certamine, quæque exinde erant consecuta, nec non ad significandam
 » propius sententiæ nostræ integritatem remque eo deducendam, ut à vi omni ar-
 » mata abstineretur.

» Cumque interea prædicti jam Regentes suum edidissent responsum, ad pro-
 » positionem scriptumque alterum, ac tertium priorum Legatorum nostrorum,
 » quo in responso, affectata, prava perversaque opinione, quam ipsi sibi in patro-
 » cinium injusti sui, Deoque & hominibus haud dubiè ingrati propositi, consulto
 » finxerant, quasi à Nobis prædicta Classis ad invadendos ipsos, & per vim, hosti-
 » liter, aliove quo modo excipiendos, instructa esset, ratione nulla habita factæ à
 » Nobis contracontestationis, declaraverunt, censere semet obstrictos, ad perse-
 » quendam occasione oblata, illatarum, quas ipsi vocant, injuriarum reparatio-
 » nem, cautionemque, nequid ejusmodi in posterum tentetur; atque ita palam fe-
 » cere nequaquam sibi in animo esse negotium hoc ullo modo transigere, sed contra
 » decretum, cœpta jam illata vi progredi, dictus Heemstedæ Dominus, cum in
 » Parlamento Angliæ, tum postea in confessu Concilii Status, hanc eorum suspici-
 » onem

cionem opinionemque validissimè confutavit, ac Dominum Deum, cogitatio-
 num cujusque inspectorem testemque, invocans, ipse actorum omnium gnarus,
 ut qui ratione publici, quo fungitur, muneris, deliberationibus omnibus tam
 in Nostro quam Hollandiæ West-Frisiæque confessu habitis interfuerat, ideoque
 summa fide sanctissime affirmavit, nullam unquam institutam deliberationem,
 nullum captatum consilium, nedum ulli in mandatis datum, apertè tectèque,
 quo ulla vel minima prædictis Regentibus offensæ præberetur occasio, nedum
 ut eorundem jam Regentium classis naviumve ulla, non eo quo inter socios oportet
 modo, exciperetur; contra vero, ut iisdem omnia amicitiae propensique ani-
 mi exhiberentur officia, iterumque seriò affirmavit, prædictum inter naves utrius-
 que Partis concursum ac certamen Nobis insciis nostroque injussu, quin imo
 summo nostro cum dolore & anxia sollicitudine accidisse.

Cum tamen prædicti jam Regentes, rem, secus ac ea gesta esset, explicantes,
 prædicto certamine, pacem suam suorumque violatam judicarent; & prædicto
 responso suo verba fecissent de reparatione præteritorum, cautioneque in fu-
 turum, Heemstedæ Dominus, secundum data ei à Nobis mandata, significavit,
 necessum videri operam dari, ut prædicta controversia ac caussa, omnisque adeo
 diffidentia, recta causæ cognitione plane tolleretur; seque eum in finem, ejus-
 que perficiendi causa, singularim illuc legatum venisse. Ac deinceps sedulo in id
 incubuit, ut cæpta, multumque jam profecta Tractatio perficeretur, & porro
 ex utriusque Partis placito rectus constitueretur modus ac norma classibus utrius-
 que Partis in posterum sequenda, addito affirmatoque, nunquam Nobis animum
 aut fuisse, aut futurum unquam, disputandi de honore ac dignatione nationi An-
 glicanæ nomine hujusce Reipublicæ hætenus delatis; petens præterea, ut prædi-
 cti jam Regentes, interea dum operi tam egregio necessarioque opera navare-
 tur, vulgatis tandem mandatis prospicere vellent, ut armata vis omnis occasione
 prædicti certaminis hætenus exercita, unde metus esset ne malum immedicabile
 redderetur, aliquando cessaret; & postmodum singularibus aliquot congressibus
 ac Colloquiis cum D. D. Commissariis prædicti Concilii Status habitis, propiore
 nostro nomine significatione facta, obtulit ac petiit, ut, quæcunque de prædicto
 certamine utrinque conquisita & parata essent testimonia, ea ad indagandam rei
 veritatem, Delegatis aliquot, utrinque eligendis, traderentur in manus; qui ex-
 cussis iis, & sub examen vocatis, exquirerent, utra Pars aggressionem prior fecis-
 set; eoque tumultibus atque incommodis inscutis causam præbuisset; asseve-
 rans, quod si Præfectus noster compertus esset prior aggressionem fecisse, non
 solum ipsi hac in re publicam auctoritatem à Nobis derogandam negandamque,
 factumque hoc ejus improbandum fore, verum etiam ipsum, ut qui mandato-
 rum nostrorum fines excessisset, puniendum, prout causæ momentum postulare
 videretur; ita tamen, ut etiam prædicti jam Regentes, re aliter se habere comper-
 ta, suoque Præfecto, testimoniis in eam rem dictis, priorem hostilem aggressionem
 fecisse convicto, cum eodem pari ratione agerent.

Reponens denuo petitionem ipsi reliquisque Legatis nostris jam sapius repe-
 titam, ut, saltem ratione prædictæ oblationis, in principalis negotii Tractatione
 procederetur, naves bonaque nostra subditisque nostris per vim erepta, aliave in
 An-

» Anglia detenta, una cum Præfectorum Navarchorum aliorumque navalium fo-
 » ciorum dimissione restituerentur, atque omnis saltem in posterum vis armata
 » prohiberetur.

» Quanquam autem suprâ dicta omnia iis oblata, istiusmodi essent, quæ pectus
 » aliqua saltem ratione & humanitate imbutum, cuique vel aliqua superessent studii
 » pacis reliquiæ, spernere aut postponere haud quaquam posset, cademque etiam
 » exemplorum ab aliis nationibus simili in causa petitorum copia, multarumque
 » insuper solennium conventionum allegatione, confirmarentur, tamen Conci-
 » lium Status, conscius sibi & convictum, sententiam suam quoad prædicti certa-
 » minis modum produci in lucem non ferens, atque idcirco indagacionem veritatis
 » refugiens, cujus suppressio etiam in privatis causis unicuique sacrilegii loco esse
 » deberet, jam prædictum examen penitus detrectavit, continuationem progres-
 » sumque Tractationis super principali negotio difficilem censuit, ad hæc significa-
 » vit, hoc rerum statu non esse quod expectaremus, destituros sese à persecutione
 » illa, cujus responso suo præcedenti ad Propositionem Dominorum *Cats, Schaep,*
 » & *vander Perre*, meminertant, in finem ibidem expositum.

» Quod postremum responsum, priori asperius, & ratione suprâ dictæ justissi-
 » mæ oblationis, etiam iniquius, plenumque iniustitiæ ac violentiæ, quanquam
 » nos merito adducere potuisset ad finem officiis nostris amicissimis faciendum,
 » maxime cum nostras ac subditorum nostrorum navcs bonaque intercipiendi, ra-
 » piendi diripiendique finis nullus esset, Heemstedæ tamen Dominus, nostro no-
 » mine, demonstrandæ propensionis nostræ inconcussæ ac singulari studio, quo res
 » omnis, bona partium gratia mutuoque consensu, ad bonum optatumque exi-
 » tum perduci posset, atque hac sola ratione insuper habens, quod alioquin hono-
 » ris nostri ac dignitatis ratio suadere potuisset, petiit ut ne penitus Tractatio ab-
 » rumperetur, ut à parte prænominati Regiminis aliud quidpiam consilii (quando
 » nostra successu caruerant) in cum finem proferretur, hac nimirum fiducia, fore
 » ut aliquando dictum Regimen rectæ rationi auscultans, sinceris nostris minime-
 » que fucatis obtestationibus fidem adhiberet, placidæque cogitationes pacis, tur-
 » bulentis belli meditationibus potiores, animis eorum sedatiorem afferrent men-
 » tem ad idonea exquirenda remedia, quibus præsentia mala, & quæ deinceps me-
 » tuenda essent, evadere liceret.

» At vero dictum Regimen moderationis nostræ magnitudine abusum in incre-
 » mentum arrogantia suæ, modestiaque nostra in fomentum sui ad vastandum ar-
 » doris, nostrisque amicissimis oblationibus fundamenti loco, ad postulandum à
 » Nobis ea quæ necque ipsi ulla æquitatis specie pectere, necque Nos, honore nostro
 » dignitateque salva, concedere possemus, proponere non erubuit, ut à Nobis per-
 » solverentur sibi expensæ omnes, ac refarcirentur dispendia, quas quæque fecisse
 » passique esse dicitabant occasione extraordinarii illius apparatus nostri, tanta pe-
 » cuniæ summa de quanta postmodum conveniretur; qua soluta, cautione ve co-
 » nomine ad ipsorum placitum data, tum deum ab ulteriore violentia desisteret-
 » tur, quamvis noster ille apparatus non alio ac suprâ dicto fine decretus institutus-
 » que sit, quod ipsum etiam tempestivè, simulatque decretum in eam rem factum
 » fuit, prænominato Regimini summa sinceritate publicè significavimus; maxime
 » vero

vero cum neque dicto Regimini neque ejus Subditis per Classem illam jam para-
tam, aliamve ullam nostrarum navium, ullum vel minimum maligni animi ob-
latum indicium, ne dum damni quidpiam, illatum esset, contra vero naves no-
stræ ab illorum navibus oppugnatae, non nullæ depressæ, aliæ; præter ingentem
numerum onerariarum navium harum regionum, earumque ditissimarum, expu-
gnatae, captæ avectæque essent, Nosque, & dilecti Nobis Subditi nostri, hoc pa-
cto ad aliquot florenorum milliones, damno affecti essemus. Ad hæc durantibus
etiam supra dictis colloquiis, neque expectato eorundem exitu, classem suam in
mare dimiserunt, & maturantes inter ambas Nationes amicitiae divulsionem,
quam immedicabilem reddere gaudebant, denuo complures Regionum naves
ceperunt deleveruntque, ingerentes hoc pacto plenos damni atque ignominiae
cumulos in cervices hujus nostri Regiminis, quod multos jam Annos in statu pro-
spero Dominus Deus conservavit, cuique apud amicos inimicosque veneratio-
nem addidit.

Quæ omnia intolerandum adeo in modum atque injustè cœpta, tamque vio-
lenter acta, cum evidentissime à prænominato Regimine in id suscepta atque pa-
trata sint, quo nostras mari vires penitus affligerent, commercia harum ditionum
opprimerent, atque hoc pacto pridem jactatam sibi mari dominationem reapse
in Nos, ac deinceps in reliquas Nationes universas, exercerent, easdemque, si
possent, vectigales sibi redderent; cumque Nos patientia & lenitate animi singu-
lari (tametsi frustra) nullis non honestis modestisque inducendi persuadendique
modis tentaverimus, quo prænominatum Regimen à proposito isto dimoveri,
exorta dissidia sopiri atque componi, naves bonaque Nobis Subditisque nostris
per vim erepta, aut alibi retenta, restitui, damna iisdem nulla causa illata refarci-
ri, antiqua & jam retro aliquamdiu per suprâ dictum Regimen afflictæ & violata
amicitia, sincero firmoque & valido contractu instaurari, mutuisque fiduciae offi-
ciis magis magisque confirmari posset, nulla amplius spe reliqua visa per viam su-
prâ dictam ea omnia assequendi.

Nos Naturæ legem sequuti, nec non obligationem, qua Subditis nostris de-
vinci sumus, ad protegendum eos contra omnem injuriam, vim atque violen-
tiam, efficiendumque ut illati ipsis damni refarcitionem reparationemque conse-
quamur, præterea ad vindicanda Commercium in pristinam debitamque iis liber-
tatem, ac resistendum memorato consilio pravoque proposito suprâ dicti Regi-
minis, qui rerum suarum domi successibus ebrii, modum porro nullum inexplebi-
libus suis cogitationibus statuere videntur, maturo deliberatoque consilio atque
extrema necessitate adacti, tandem censuimus atque decrevimus iis viribus iisque
subsidiis uti, quæ Nobis Deus ac Natura in manus dederunt, ad consequendum
vi armorum ac Retorsionis via à suprâ dicto Regimine ejusque Subditis, quod ab
iisdem rationum ope impetrari non potuit, hac mente & sententia, non destitu-
ros Nos ab hoc proposito, quamdiu dictum Regimen eandem quam hætenus
viam institerit, naviumque captarum restitutio damnique illati refarcitio facta,
non fuerit; certa fiducia propositum hoc nostrum, quo extrema nos adegit ne-
cessitas, ab universis Hominibus laudandum, causamque nostram æquissimam
ope divina adjuvandam fore.

» Confidentes quoque cunctos Reges, Respublicas, Principes ac Status Decla-
 » rationem hanc nostram publicam, ut veram ac justam, nobisque extortam, acce-
 » pturos, ac propensos etiam fore ad consilia tam perniciofa Nobiscum una impe-
 » dienda & propulsanda, Nobisque in proposito tam necessario, nec minus licito
 » legitimoque, ut & dilectis Nobis subditis nostris ubique locorum, opem laturos :
 » Quemadmodum etiam omnibus Fœderatarum Belgii Provinciarum subditis hoc
 » scripto edicimus, ut sese Retorsionis via contra vim ac violentiam, quæ illis ma-
 » gis magisque imminet, defendant, neu se diutius prætextu ullæ amicitiae falli aut
 » circumveniri sinant, neve usquam locorum se recipiant, ubi ad lubitum supra
 » dicti Regiminis excipi possent, verum, nostra suaque bona causa frèti, eventum à
 » Deo omnipotente, nostra cura & suscepta jam defensione, expectent.

» Ita actum ac decretum in Confessu præpotentissimorum memoratorum D. Do-
 » minorum Ordinum Generalium. Hagæ, secundo Augusti, Anno Millesimo.
 » sexcentesimo quinquagesimo secundo. *Iohan van Reede, tot Rensvroude, vi. Manda-*
 » to eorundem, D. D. Ordinum, *N. Ruysch.* Impresso super spatium sigillo eorun-
 » dem D. Dominorum in rubrà cerâ.

Angliæ Parlamentum hanc sequentem Declarationem eodem fine publicavit.

*Scriptum Parlamenti Reipub. Angliæ, de iis quæ ab hac Repub. cum Po-
 testatibus Fœderatarum Belgii Provinciarum Generalibus, & quibus
 progressibus acta sunt; deque controversiis impræsentia exortis, qui-
 bus prædictæ Potestates occasionem præbuere.*

» Si quanta & quàm gravia Fœderatarum Belgii Provinciarum Populus sub tyran-
 » nidis jugo, antequam divinâ ope liberaretur, passus sit mala, & quibus ratio-
 » nibus adductus, quo ardore animi ad libertatem aspiraverit, si denique quàm
 » amicâ atque perpetuâ ope, idque haud sine multo sanguine atque opibus Anglorum,
 » ejus salutis impensis, omni tempore sublevatus ab hac gente atque adjutus
 » sit, in memoriam redigatur, credibile vix erit, pro tot acceptis beneficiis, quàm
 » non amica huic Reipub. immo quàm non æqua reddiderit.

» Non est consilium jam nostrum res hujus Reipub. quo loco tum essent, pro-
 » lixè memorare, cum tyrannico imperio oppressi, armis necessariò sumptis, vi-
 » tam nostram atque fortunas defendere coacti sumus; dum jus nostrum natale &
 » libertatem justissimam asserere in Parlamento, & stabilire conaremur, qua in
 » asserenda ac stabilienda tot editis planè miraculis Deus, tot præliis insignibus,
 » tam continenti per omnem Angliam, Scotiam atque Hiberniam, divinæ suæ
 » providentiæ ductu, contemptissimæ eorum paucitati adesse atque opitulari di-
 » gnatus est, qui in illa causa tam bona fidem suam atque constantiam compro-
 » bârunt.

» Neque verò conatus ille ferendæ inter nos discordiæ, quod Anno illo memo-
 » rabili 1648. accidit, omittendus est, neque magnus ille in nationem hanc appa-
 » ratus belli Anno Millesimo sexcentesimo quinquagesimo tacendus, qui eas ge-
 » rendi res, quas in Scotia gessimus, necessitatem Nobis attulit, quibus ob injurias
 » prius allatas satisfactio & futuræ pacis fides denegata est ab iis, qui judicatum hu-
 » jus

us Reipub. Hostem ex Belgio venientem ad se receperant; ubi & perditissima illa,,
in Anglorum gentem inita consilia erant; unde & hostes eorum per magna suis,,
rebus subsidia & palam & secretò, cum Principis Arausionensis, tum aliorum au-
thoritate & potentiâ consecuti sunt; eo ipso tempore, cum Princeps ille, ejusque,,
fautores, ut verisimile est, consilia agerent in illa Repub. tyrannidem occupan-
di, easque Provincias in servitutem pristinam redigendi; quod etiam quin perfi-
cerent haud multum abfuit, tum præsertim, cum is urbem Amsterdamum re-
pentino impetu adortus est, quæ res & illic multò quàm apud nos magis notæ,,
sunt, & scripti hujus proposito alienæ.

Sed nec crudelissimi illius Amboyniani facinoris in Anglos perpetrati ullo mo-
do grata recordatio est, ob quod facinus, atque alia haud longè dissimilia, nulla,,
satisfactio, quamvis postulata sæpius, data hæcenus omnino est.

Verùm Populi Anglicani erga Belgii Fœderati Populum, tam propensa volun-
tas erat, tantum libertatis confirmandæ studium, mutuique commercii, virium-
que ex eo augendarum, Religionis verò Protestantium orthodoxæ potissimum,,
prolatandæ, quam & utrique profitentur, quæque hac mutuâ amicitia, quantum,,
humanitus conjicere licet, maximè crevisset, quosdam etiam ex primoribus & po-
pulo earum Provinciarum usque ad eò erga hanc causam benè animatos esse anim-
advertimus, quod & sua erga Pauperes in Hibernia Protestantes benignitate am-
pliter testati sunt, ut quamprimum in Angliâ rerum status firmitatis aliquid, Deo,,
favente, habere videbatur, Parlamentum ad Ordines Fœderatarum Provincia-
rum Generales Oratorem mitteret; qui cum disertis verbis admittere recusarunt;,,
quemadmodum & ipsi satis nôrunt.

Rebus Anglorum majorem in dies in modum omnipotentis Dei nutu prosperè,,
cedentibus, cumque idem eorum judicium, idem animus erga suos illos vicinos,,
esset, Parlamentum denuo alium misit, suoque illic Oratori adjunxit, virum eo,,
munere dignum, Dominum *Isacium Dorislaum*, jurisprudentiæ Doctorem, qui,,
eâ autoritate ac mandatis instructi erant, uti viderent, si qua honesta ratio mu-
tuam utriusque Reipub. voluntatem inter se rectè intelligendi possit iniri. Verùm,,
alter ex illis Oratoribus *Dorislaus*, cum ad hoc munus publicè obeundum Hagam,,
venisset, quo in oppido Potestates Generales suos ferè conventus peragere so-
lent, eo in loco scelestissimè atque palam trucidatus est; de cuius nefaria cæde,,
totus terrarum orbis proculdubio ita sentiet, ut de piaculo quàm maximè dete-
stando contra omnium gentium, immo ipsius humanitatis jura perpetrato omnes,,
homines sentire debent; in conquirendis autem & comprehendendis ejus inter-
fectores, quàm nihil penè, & tum maximè, cum factum recens esset, & postea,,
actum sit, quamvis hinc sæpenumero postulatum, & ipsi haud nesciunt, & admo-
neri hic debent.

Contrà, cum Potestates illæ suos Legatos D. D. Borele, Renzwo & Joachi-
mum antehac in Angliam, recentium barbarum temporibus misissent, Nobisque,,
illi omnia officia sua prolixè detulissent, compertum est, eos cum hostibus clam,,
agere, eorumque operâ hostes omnibus modis adjutos esse, contra eos ad quos,,
ipsum amicum specie cum legatione venerant. Et hoc quidem, cum contume-
liis insuper quas in Parlamentum ipsum jacere non dubitabant, Legatorum illo-
rum

rum negotium erat; quas ob res utcumque se ex jure gentium reddendæ rationi obnoxios fecissent, nullum tamen hinc vicissim aut factum aut dictum asperius retulerunt; duntaxat ad primores eorum delatum est, quemadmodum se gesserint; & satisfactio uti daretur, postulatum; verum nulla hæcenus impertitur.

Hæc cum ita essent, postquam DEO visum erat turbulentis Anglorum rebus finem imponere, hostesque nullum totâ Angliæ præsidium tenerent, nullæ eorum copiarum reliquæ jam essent, sed pacata ubique omnia & composita cernerentur, cum res item in Hibernia ex sententia procederent, ejusque Insulæ pleræque urbes atque oppida in potestate Parlamenti essent, cum & in Scotia Anglorum res iisdem propè successibus non carerent, multoque minùs causæ esset cur quisquam à Parlamento ad potestates Fœderatarum Provinciarum Generales, petendi auxilii causâ, proficisceretur, quamvis & Nos vicinos nostros ita aspexisse potuerimus, ut aliæ quæque Respub. consueverunt; eandem tamen sententiam atque judicium retinuimus, utriusque nempe Reipub. quàm arctissimam societatem ad stabiliendas Protestantium rationes quibus hostes eorum tantopere insidiantur, necnon ad commune bonum & libertatem permagnum esse momentum allaturam.

Parlamentum igitur ad Potestates Fœderatarum Provinciarum Generales legationem misit amplissimam, legatos iis mandatis instructos, eaque potestate præditos, ut priores controversias componere, Fœdusque firmissimum atque arctissimum ferire conarentur, quatenus id quidem æquitati & rationi, hujusque gentis dignitati consentaneum esset, & cum utriusque Reipub. communi bono conjunctum. Immo affirmare possumus, Legatos illos plena hinc mandata atque potestatem accepisse ea proponendi, eaque cum prædictis Potestatibus transigendi, quæ erga populum Fœderatarum Belgii Provinciarum eundem hujus Reip. animum, eandem atque in suos benevolentiam declarassent.

Quàm non sincerè, quàm non expeditè cum iis Legatis, de quibus missi erant rebus gravissimis ageretur, unde factum est, ut legatio illa nullius usus reddita sit, quàm non incolumes, nequid gravius dicatur, in illo munere sanctissimo fuerint, quandiu in illis provinciis commorati sunt, quàm indigna in eos, inque famulos eorum, idque impune, sint commissa; in quos denique sit hæc culpa merito conferenda, plus satis manifestum est. Verum cum hisce Potestatum prædictarum dilationibus, minimeque propensis ad amicitiam animis factum esset, uti nullus ex illa Legatione fructus percipi potuerit, læsa etiam, in Legatis suis contumeliose acceptis, hujus Reipub. dignitate, suisque amicitia studiis pro nihilo habitis, Legati domum revocantur.

Ex his, quæ dicta sunt, intelligi potest, à Parte hujus Reipub. quid actum fuerit ad firmissimum Fœdus & Amicitiam cum Fœderatis Provinciis consequendam quamque honestis atque integris rationibus Parlamentum adipisci eam studuerit; cumque eas interea difficultates in Scotia atque Hibernia exantlare pergeret, ad quas divina ipsa providentia vocare Nos visa est, cumque eadem benignissimi DEI manus, quæ perpetuò Nos adjuvaret, Hibernicas res in eum deduxisset locum, ut quod illic gereretur, nihil penè reliquum fuerit, bellumqueoticum ita Nobis fortunasset, ut ea regio quodammodo relicta Nobis esset, Scotorumque

exercitus, ductu Caroli Stuarti, nuperi Regis filii, in Angliam ingressus, Vigor-
 niæ fufus fugatusque esset, eorum plerisque captis aut interfectis præter ipsum
 ducem, aliosque perpaucos, qui ægrè ex eo prælio elapsi sunt; Tum demum, ne-
 que prius unquam Potestates prædictæ Generales mittendam ad hanc Rempub.
 Legationem censuerunt, quæ à nobis eò studio ac voluntate accepta est, quæ
 testificari possit in eadem nos sententiâ atque iudicio de illarum Provinciarum
 amicitia permanisse.

Dum procederent colloquia, cum optimum nobis visum esset moras inu-
 tiles amputare, & certi aliquid habere quo res reditura esset, & postulatis qui-
 busdam perspicuis instarem, de iis etiam ad quæ facilè responderi potuerit, Le-
 gati semper ea declinare, deesse sibi potestatem causantes, quanquam inspecta
 eorum diplomata nihil iis deesse potestatis arguebant; tamen quò pleniora acci-
 perent mandata, ad Primores suos scribendum sibi esse, quibus antequam rescribi
 possêt, Provinciales Ordines esse convocandos, quæ quidem singula perexiguam
 nobis fidem faciebant, firmam aliquam pacem aut amicitiam eos ex animo vo-
 luiffe.

Inter hæc etiam colloquia, cum Legati eorum in disceptationibus suis primò
 quidem nullâ re aliâ, quàm ratione & æquitatè niti velle præ se ferrent, Parlamen-
 tum certius fecere, Primoribus suis in animo esse centum & quinquaginta naves
 armare, præter illa ex classe suâ quæ foris tum erant, hocque eo consilio ab se fie-
 ri, ut & mare tutius navigaretur, utque Commercio Reique Navali Fœderatarum
 Provinciarum consuleretur, non utique ut Anglis ullo modo incommodarent.

Dixerint hæc, ut Parlamentum suspensò animo tenerent, aut ut quid illi de-
 nuntiarent, Generales ipsæ Potestates optimè norunt, sicut & causas tantæ Classis
 extra Ordinem parandi, cum hostis eorum per hæc maria nullus appareret.

Ad hæc Parlamentum nihil respondebat, suæ tantummodo justæ defensionis se-
 dato animò prospiciebat, ne quis nos repentè adoriretur: Neque tamen senten-
 tiam ullâ in parte mutavit, quod ad ea, quæ aut postulanda aut concedenda erant;
 cum ad honesti atque iusti normam, ad salutem etiam utriusque Reip. suumque
 jus invicem utriusque conservandum consilia sua omnia direxerit, fœdusque hoc in
 medio positum ad felicem exitum perducere etiam atque etiam cuperet. Neque
 ullâ in re, quantum intelligere potuit, deesset, quâ studium suum testificari pos-
 set ejus Fœderis perficiendi.

Interea Potestates Fœderatarum Provinciarum illos navium apparatus inatu-
 rare non desinunt, locum, ubi omnes conveniant atque unam classem conficiant,
 edicunt, sub eo præfecto, quem appellant Legatum Admirallum Trump. Quæ ejus
 consilia aut mandata fuerint, & ex eo quo se modo ipse gessit, & ex quibusdam an-
 tea factis, abundè liquebit. Et speciatim, cum inter alias quædam eorum navis,
 quæ in navem quandam bellicam, cui præerat Capitaneus Young, inciderat, ami-
 cè admonita esset, ut honorem hujus nationis navibus præfidiariis tribui solitum
 exhiberet, quem & altera, quâ simul navigabat, exhibuerat, idque pro more non
 solum salutationis cujusdam honorificæ, sed quod etiam testimonio est, Anglo-
 rum jus atque Dominium in hæc maria vicina indubitatum esse. Quod & omnes
 vicinæ Respub. atque Principes agnoscunt, & nominatim ipsæ illæ Potestates, ea-

„ rumque majores agnoverunt, ut monumenta fide dignissima, aliaque argumenta
 „ quæ rejici non possunt, quæque ad id confirmandum jam diu invaluit, consuetu-
 „ dinem taceamus. Navis tamen illius Præfectus hoc facere recusabat, sibi que ca-
 „ pitale hoc fore, si fecisset, affirmabat.

„ Has res subsequutum est facinus illud Admiralli *Trump*, cujus accurata narratio
 „ huc adjicitur, ex qua id hostiliter fuisse factum perspicietur contra vicinos atque
 „ socios amicitia ac Fœdere conjunctos, qui id continuandi atque confirmandi sua
 „ studia toties, tamque vehementer testati sunt; fuisse etiam hoc facinus Fœdere ve-
 „ latum, & inter ipsa de arctiore adhuc Fœdere colloquia à semetipsis oblata; tantâ
 „ cum injustitiâ atque arrogantia conjunctum, ut quod jus nobis tam indubitatum
 „ denegabat, id ipse usurparet, eamque adhuc injuriâ iterando, ne ipse quidem
 „ laceffitus, hujus Reipub. naves suis in fretis, littoribus, ac stationibus quærens,
 „ hostilem in modum ultro aggredetur, bellique initium faceret, virisque & navi-
 „ bus nostris perniciem moliretur, uti eos toto mari pelleret, hujusque Reipub.
 „ Commertium, remque omnem navalem subvertere conaretur, nisi *Deus* propi-
 „ tius facinoris illius ignominiam ac detrimentum in ipsos injuriarum auctores
 „ avertisset.

„ Post hanc tam diuturnam hujus Reipub. patientiam, acceptasque injurias tam
 „ graves, quibus nostrorum animos irritari par erat, cum eorum in mari successus
 „ expectationi non responderent, visum est Potestatibus prædictis Generalibus al-
 „ terum adhuc Legatum Extraordinarium ad Parlamentum mittere; qui, quod &
 „ priores Legati ante ejus adventum enixè fecerant, & consilia & auctoritatem, &
 „ mandata Potestatum sese mittentium hujus facti conscientia profus eximere con-
 „ tendebat. Quod, quanquam apparatus illi tanti fuere, Classisque eorum ab in-
 „ cepto cursu divertebat, navesque Parlamenti in ipsis suis stationibus quærebat,
 „ easque illi nullâ re laceffiti ultro oppugnabant, ut supra demonstratum est, tamen
 „ à Legatis *Casus* vocatur, facinusque illud fortuito patratum fuisse, illudque Pri-
 „ mores suos nullo modo approbare aiebant, qui tamen facinoris illius auctori-
 „ tatem illud suam Classis ducendæ prorogârunt.

„ Et de hoc quidem indignissime facto cum satis constaret, seque ipsum partim
 „ argueret, ipso Classis adventu, quæ Duce *Trumpio* ad classem nostram in ipsis
 „ stationibus ex composito accedebat, partim multis testibus oculatis confirmare-
 „ tur, non Anglis solum, sed etiam Belgis aliquot præfectis & classariis & naucleris
 „ in ea pugna captis, qui idem profus testantur; Prolixa tamen quædam & per-
 „ plexa quæstionis habendæ ratio nobis proponitur, induciæ postulatur, uti armis
 „ & hostilitate omni abstinere, utque de illo vetere & complurium Articulorum
 „ Fœdere, quod à prioribus Legatis tractari cœptum est, nova rursus disceptatio in-
 „ stitueretur, scilicet ut temporis accessio novam interim illis virium accessionem
 „ afferret.

„ Mandata hujus Legati cum inspicere postularem, Literas tantum commen-
 „ dativas sive credentiales protulit, quasdam etiam liberi comteatus; quibus au-
 „ tem potestas agendi & transigendi cum Parlamento daretur, nullas: quam ille po-
 „ testatem (quod caput rei erat) ut quasi mutuam sumeret, ad priores Legatos re-
 „ currebat, qui in mandatis habebant, ut de priore illo Fœdere proposito agerent
 „ atque

atque tranfigerent, hanc etiam Legationem agnoscebant, & quamvis illi genera-
 tim de societate & amicitia utriusque Reipub. jungenda venissent, venisset autem
 Dominus Adrianus Pauw de singulari quodam facto, postquam illius Fœderis
 Tractatio initium & processum aliquem habebat: Parlamenti tamen tam con-
 stans erat studium novas hæc controversias, si posset fieri, amicè componendi,
 ut cum Domino Adriano Pauw ad colloquium venire pergeret; omiſſa in præ-
 sens omni disputatione, quæ de potestate ejus non satis ampla merito nasci po-
 tuerat.

Cumque nihil speciatim ab illo Legato proponeretur, sed tantum quæ ge-
 neralia supradicta sunt, idque etiam posceret, ut Parlamentum sua ei postulata
 proponeret, visum est neququam instare quam hoc nobis incommodum esset,
 sed statim deque satisfactione ob injurias jam illatas, deque fide in futurum acci-
 pienda nostra ad Legatum postulata mittere; quæ hic etiam typis evulgata sunt;
 unde in eo situm erat, velletne postulatis de satisfactione assentiri, quam pars
 utraque & mitigare potuerit & certam statuere; quod ei in alia chartula signifi-
 cum est. Et si hunc in modum de satisfactione convenisset (postulato illo de fide
 accipienda in aliud tempus dilato) potuerant induciæ fieri, potuerat; omni hosti-
 litate, quemadmodum petitum erat, abstineri; cui & Parlamentum ad hunc mo-
 dum libenter assensit.

Verum illè, potius quam ut ad ullam hujusmodi pactionem accederet, aut
 particulatim ad putandas rationes descenderet, maluit studium illud suum Indu-
 ciarum paulò ante ardentissimum planè remittere; tametsi in manu ejus erat, quod
 petiverat, impetrare; atque ita eam postulationem penitus dimisit, suoque & reli-
 quorum Legatorum nomine petiit, ut quamprimum audirentur comteatus dun-
 taxat liberi causâ, atque in patriam revertendi, quò se mandatis præsentissimis
 aiebant revocari: neque iis negatum quicquam erat, quod vel honori vel usui in
 reditu esse poterat, neque ita quisquam eos tractabat, quandiu hic commorati
 sunt, quemadmodum hujus Reipub. Ministri in Fœderatis Provinciis fuerant
 tractati; atque hoc suo discessu, tam illi quam huic Fœderi, quorum de condi-
 tionibus vixdum omnibus egerant, fidem imposuere.

In Parlamento postremum auditi, de iis quæ chartulis eorum prioribus com-
 prehensa erant, multa recitârunt: ad illud autem quod tum urgebant, de hostili-
 ter factis nequaquam expectatis, neque unquam indictis, utque naves suorum
 (in Angliæ portus abductæ, ibique, contra quàm opinati sunt, retentæ, antequam
 ulla hostilitas indicta esset, earum præfectis bellum esse nescientibus, ne sibi
 quidem consciis ullam ab se offensionum datam esse cuiquam occasionem) dimit-
 terentur, de his Parlamentum ad narrationem illam ab se vulgatam tantummodo
 remittere eos debebit, quæ & Legatis Dominorum Potestatum Generalium ante
 adventum Domini *Adriani Pauw* missa fuerat, & ab eodem, primo ejus adventu,
 inspecta.

Et quanquam priorem illam Fœderis violationem, factamque à Trumpio in-
 juriam Parlamentum neque commeruerat, neque expectaverat, illatâ tamen illâ,
 expectari non potuit, quin, qui essent injuriam passi, authores persequerentur,
 quibus satisfactio nondum ulla est oblata; nisi fortè Parlamentum fracto animo
 ad

ad eorum pedes projicere se deberet, qui interitum sibi hoc facto, & perniciem ultimam moliti sunt, nisi iisdem hujus Gentis jus atque salutem prodere voluisset; quod quidem ab officio suo ac fide alienissimum esse nemo non judicaret.

Ex his rebus perspectis, quæ jam in lucem omni cum fide evulgavimus, palam omnibus erit, quanto cum affectu atque constantiâ Parliamentum amicitiam Federatarum Belgii Provinciarum quasi ambiverit: quàm diligenter omnes controversias, bellicque cum illa Repub. occasiones vitaverit, quamvis illa omnes hujusmodi vel æquissimas amicitia ac societatis arctissimæ conditiones rejecerit.

Tandem verò, posteaquam hæc Respub. armis petita est, naves laceratæ, suorum aliquot interfecti sine ullo offensionis à nobis datæ vel minimo obtentæ (quæ facta & quæ inde sequi potuissent, si illis ex sententia processissent, non solum jus atque decus & commercium, sed salutem etiam & quasi vitam ipsam hujus Reipub. summum in discrimen adduxissent) Parliamentum sui officii duxit esse ingratiſſimo sibi hoc bello ab illis exorto, necessitate planè impositâ sese defendere; dumque justa satisfactio atque fides accipienda nullo alio pacto impetrari poterit; eas conari iis rationibus consequi, quas *Deus* sibi in manus dederit.

Atque hic quidem Parliamentum, ut se rectè faciendo, suoque munere fideliter administrando abundè solatur; ita sibi persuadet, causæ suæ justissimæ clarum hoc testimonium omnes, quibus veri & æqui studium est, esse accepturos; cuius exitum non callidis consiliis, non viribus humanis, sed benignitati atque auxilio illius Dei justissimi commendat, qui Anglorum rebus usque adedò mirandum in modum hætenus semper adfuit; quique se verè colentibus, opemque suam piâ cum fiduciâ, animoque integro expectantibus nunquam defuit. *Hen. Scobell, Cleric. Parlamenti.*

Quid de instruenda centum & quinquaginta navium classe jam dudum decretum & Mense Martio Anglico Statui per Legatos tam voce quam Scripto insinuatam fuerit, suo loco est dictum.

Insuper die 18. Julii decretum & scriptum est ad quinque Admiralitatum Collegia ut non tantum suis quæque bellicis navibus, tam ad fulcandum & cruciandum (ut vocabant) mare, quam ad conducendas onerarias destinatis, sed & Directorum Levantici, Baltici, Moscovicique Commerci navibus jubeant, omnes Anglorum naves *bellicas*, si possint, superare, capere, aut destruere; omnes item Anglorum Mercatorias naves capere; ita tamen ne spoliuntur, male tractentur, aut deteriores reddantur. Idipsum quoque Cameris Præsidualibus Societatum Indicarum est mandatum.

Formula Commissionum, quas cuilibet, prædari Anglorum naves mercesque volenti, dedere, hæc fuit.

Ordines Generales unitarum Provinciarum Belgii cuiusvis hæc visuro vel audituro salutem. Quandoquidem ii, qui in Angliâ jam rerum potiuntur, ab aliquo tempore per vim & injuriam multos nostrorum subditos non tantum variis damnis

damnis affecerunt, sed & navibus quoque mercibusque suis spoliarunt, diversas quoque bellicas nostras naves hostiliter in mari oppugnarunt, alias etiam in portibus detinuerunt, coque & aliis modis hanc Reipub. ejusque bonos Incolas intoleranda mala pati coegerunt; per eos insultus impulsus, ad ejus rei reparationem similiaque in futurum prævenienda, & ad interitum Commereii & Navigationis, quantum in nobis est, impediendum, Conservationemque hujus Reipubl. & prosperitatis procurandam omni meliore modo providere & statuere volumus. Quum itaque per (*nomen vel nomina participum*) navis ad bellum est armata; & ad ejus Directionem idoneus requiritur homo, eoque fine nobis commendatur (*nomen Capitanei*) ut eum commissione muniamus: Notum facimus nos (ad avertenda ulteriora mala, & promovenda Commerciorum & Navigationis commoda) id considerantes, & de aptitudine ac probitate prædicti (*nomen Capitanei*) informati, eum Capitaneum dictæ navis statuimus ac commisimus, committimusque per præsentem autoramusque ut eam navem idoneis officariis & sociis instruat, & porro per Retorsionem contra indebitos & inauditos Anglorum hostiles processus, aggrediatur omnes naves tam bellicas quam onerarias mereesque in iis repertas sub Reipubl. Angliæ pertinentes. Ita tamen ne sub hoc prætextu noceat mercatoribus aut Incolis hujus Reip. aut *nostris bonis amicis Fæderatis, vel neutralibus*. Quo fine dictus Capitaneus conformem se geret constitutionum Articulis, ipsi prælegendis: præsertim omnes naves prædasque captas, debite tradat in *manus judicium Collegii Admiralitatis*, sub ejus districtu navigavit: ut illi rite cognoscant de legalitate vel illegalitate prædæ, ejusque distributione, eoque fine ut cautionem præstet coram Admiralitate: diurnale quoque itineris teneat; idque redux, exhibeat. Præterea ex omnibus quas capiet navibus, supremos Navarcham vel Mereatorem secum abducat: nisi vacuas naves inveniat. Quodsi autem post appareat quod eos è navi expulerit, aut alibi in littore exposuerit, eo casu Capitaneus & Officiarii ejus pro arbitrio, aut pro re nata ultimo supplicio punientur. Quo fine juramentum præstabit. Itaque omnes Reges, Potestates, Respublicas, aliasque cujuscunque conditionis personas rogamus ut prædictum (*nomen*) recognoscant pro nostro Capitaneo, eique omnem favorem & promotionem exhibeant. quod pro cujusque dignitate & conditione, vicissim merebimur. Jubemusque omnibus nostris supremis, locumve eorum tenentibus, & *Vice-Admiralibus*, Capitaneis & Officialibus, omnibusque porro in servitio & obedientia nostra existentibus ut prædictum (*nomen*) Capitaneum nostrum agnoscant, eumque in peragendo suo munere juvent. Nam ita è re Navigationis & Commereii fore existimamus.

Talis inquam fuit formula commissionum: Sed quam bene observata testari possunt, qui in eorum manus incidere.

Revoeatis hoc modo, & maximè ad complacendum populo, Legatis, abrupto tractatum filo, & negata ulteriore correspondentia, Dominus *Heemstede*, Legatorum Primas, discedens tam ore quam literis Gravelandâ & post ex Hollandia me, ante aliquot Menses ad Parlamentum Reipub. Angliæ à Civitatibus *Hanseaticis Ablegatum*, compellavit, ut, donec in Anglia substiturus essem, officia mea ad continuationem negotii pacifici & correspondentiæ adhiberem. Tantillum in

re tam honestâ & plausibili pernegare nec volui nec debui. Et nostrâ & omnium intererat, ne bello prædationibus obvio Commerciorum turbarentur. Et consensu feci D. Iohanne Heerde & Henrico Mejero, Reipub. Bremensis Senatoribus, tumque ad Fœderati Belgii Ordines Ablegatis. Quamvis autem laus sua debeatur Belgis Fœderatis, de vindicata sibi, per octoginta fere Annos contra Hispanos, libera navigatione marisque quasi dominio: tamen eum cordatioribus semper sensi, uti ex Flandriâ olim erat ereptum & Hollandis acquisitum Commercium ope Anglorum, sic eisdem, plus quam ullos alios, Commerciorum & Navigationis libertati nocere posse. Itaque nihil magis perniciosum hoc bello, nihil pace salutarius esse: Manipulum terræ Bataviam, si ad Angliam spectes: Hanc sibi sufficere, absque omnibus aliis subsistere posse: illam quidem officinam & apothecam esse totius Europæ (omnes enim nationes eo currunt ad cœmenda necessaria: vel ipsi Batavi omnibus aliis sua transportant usque ad extremos Indos) sed donec navigatio permaneat libera: absque eâ nihil esse: liberam autem conservare invitis Anglis neutiquam posse. Fuerunt qui aliud sensere, præsertim in Zelandiâ: uti antehac indicavi; in qua quidem opinione plebs ubiq; fere in hisce fuit Provinciis. Frequenter & passim est auditum, nimis lentè ab Ordinibus processum: debuisse jam inde à primum datis ab Angliâ Repressaliarum Literis, statimque post Legatorum Anglicorum hinc discessum, in autumno Anni quinquagesimi primi, dari literas Contra-Repressalias: debuisse vim vi repelli sine morâ, & quasi in herba malum opprimi. Hoc autem quia Ordines (& quidem Sapientissimè) non fecerunt, sed omnibus prius mediis & modis pacis Consilium secuti sunt, vulgò Calumniis proscindebantur, quasi cum Anglis colluderent, viribus suis uti nollent, hosti faverent. Contrarium autem luce meridianâ clarius vel inde apparuit: quod eo tempore, quo Contra-Repressalias dari volebat plebs, Angli non tantum Regis defuncti Classem bellicam, sed plurimas quotannis, recenter structas, Fregattas, easque fortissimas habebant in promptu. Quid Fœderati Belgæ? nullam fere: quædam erant in Mari Mediterraneo proconduendis adversus prædones Mercatorum. Aliæ ob vetustatem, & factâ eum Hispanis pace, divenditæ: & quanvis retentæ, tamen adversus Anglicas parum potuissent. Factum quidem, ut dixi, decretum est: de instruenda centum & quinquaginta navium classe. aliud autem est decernere, aliud instruere. decernitur una hora: ad instruendam classem requiritur justum tempus. adeo ut de 150, quas instruere decretum erat, ad diem 29. Maji non nisi 42. essent paratæ. eæque tales ut continue de iis, earumque ut & tormentorum infirmitate & ineptia, tam Prætor ipse quam alii Vice-Prætores, superioresque officarii fuerint conquesti, plurimosque gregarios Capitaneos, probatæ alioqui fortitudinis & fidei, in suspicionem pusillanimitatis aut infidelitatis adduxerint: quasi vitium esset in viris, quod erat in navibus, armisque. Post secundum tertiumque classium conflictum evidenter id patuit. causamque dedit extruendis navibus triginta novis; dein aliis triginta, emendisque in Suecia melioribus magnisque tormentis bellicis: quod inutile & supervacuum erat, si navium in Belgio aptarum tormentorumque contra Anglicas copia fuisset. Sine navibus vero voluisse statim in principio cum Anglis certare, summa fuisset dementia. Hæc ita notoria sunt: ut verbis non sit opus. Tamen quam primum res in pugna non succedebat ad votum plebis, statim

tim magna pars Capitaneorum inculfabatur non facti officii. in quo injuria fiebat non istis solum hominibus sed toti Nationi Belgicæ Fœderatæ; quæ tam fortiter & gloriose se per tot annos, præsertim in præliis navalibus, gesserat contra Hispanos. nec præsumi debebat tam parvo tempore degenerasse. Objecerunt quidam; quod Anno 1639. tam parvo temporis spacio tantus navium numerus instruebatur, quo Regia Hisp. illa sub *Antonio d' Oquendo* in Dunis stans classis fuit dissipata. Sed pleræque Hispanicarum erant Mercatoricæ *Hanseaticæ* arresto coactæ naves, vix decem bellicæ. quarum una, sub Prætoro *Oquendo*, sola pugna se objectavit, Duynkerckam ivit & post salva in Hispaniam rediit, si dicere licet; maritima Hispanorum potestas ad Anglicam fuit ut Musca ad Elephantem. res ipsa hoc docuit nec meis verbis est opus. Initio ipsi quoque *Trompio* Prætori, rebus contra Hispanos fortiter gestis clarissimo quædam objiciebantur tam *commissionis* quam *omissionis* gravamina: Quod non evitasset primum illum diei 29. Maji conflictum; quod postea classem sub *Ascuo* in Dunis manentem non esset adortus: quod *Blacum*, antequam undecim illas naves bellicas Piscatorum Halecariorum protectorices caperet, non celerius esset persecutus. Sed benè se purgavit. & tam ille quam alii optime toto hoc bello de Repub. meruerunt: Hoc tamen est, quod in primariis illis classium Rectoribus culpabatur: quod, pugnâ non ad votum succedente, culpam in aliquot Capitaneos gregarios, quorum naves nihil valebant (cum primarii isti validissimas haberent) rejiciebant. Accusationibus enim examinatis, aliter fere compertum fuit. Sed proelia, res gestas, minutiasque non volo attingere: mihi sufficit, demonstrasse (ad refutandum errorem istum popularem) quod merum delirium fuisset, si statim ab initio literas *Contramarca* vel *Retorsionales* dedissent Ordines: cum *sine validissima classe* (quæ toto Anno non potuit instrui) nihil erat agendum. Itaque nescio quid quibusdam illis *Zelandis* venerit in mentem cum dixerint *Vlissinganos* solos sufficere ad Anglos subjugandos? Sed summo apud Belgii Fœderati populum laborabat odio tum temporis Parlamentum: studio certè & tempore valde præpostero. In principio enim motuum Anglicorum, cum facile Regem potuissent servare, tum Parlamentariis summopere addicti hic fuerunt. Quilibet, imo ipsi Ecclesiarum Ministri, in opinione erant, Regem ad Papismum inclinare & tendere. Eo autem deleto, Angliaque ad Reip. formam ordinata & mari terraque multo, quam sub Regibus, potentiore, conversa popelli aliorumque studia fuere: quos antea consilio, ope, prece adjuvarant, nunc *Sectarios*, belloque internecino conficiendos declamabant. Poëmatis, emblematis, picturisque satyricis omnium bibliopolarum officinæ micabant. Apologia, defensionetque Regiæ in Hollandiâ & quidem stylo acerrimo conscribebantur; regna ipsa tacebant. Qui de Pace loquebantur, invisi & suspecti erant. Quis credat? Reges omnes & Monarchæ certatim accurrebant ad congratulandum novæ Reip. amicitiam ejus captantes, Regisque causam plane deferentes! plebs autem Fœderati Belgii, ipsa Respublica, nihil nisi arma & inimicitias implacabiles contra Angliam spirabat. Quantum propterea in sinu gaudebant Monarchæ, oleumque flammæ huic, inter utranque nationem ardenti, suffundebant; facile erat conjectura assequi; plebs autem non animadvertibat. Ipsi Magistratus cogebantur quasi assentiri, & in gratiam populi idem fere loqui & agere. *Heemstede*

Dominus, in Hollandia primarius rerum tunc director; *quia bella vetabat*, & omnia prius pro pace tentanda, cum Proceribus, suaserat, Legationemque eo fine in Anglia nuper obierat, in tantum popelli odium incidit, ut in mediâ Hollandiâ, ex Anglia reduci, Salvaguardiâ Ordinum opus fuerit. Mihi quod acciderit, tacerem, si me solum tangeret, vel ita clam gestum esset ut taceri posset. Quid de bello hoc, quid de Pace senserim, dixi. Quod feci, & quidem requisitus, ut supra memoravi, parum est. Vix præter affectum bonum ad reducendam vel commendandam tranquillitatem, utrique Parti per æquè utilem, quicquam contuli; nam & res erat valde cruda: animi acerbi. Postquam circa principium Septembris à Dominiis committentibus meis, rebus apud Parlamentum (*quæ non nisi innocuam Commerciorum libertatem concernebant*) peractis revocatus essem, conscensâ navi liberâ, Ostendam versus vela feci. Prope portum ejus Urbis venerunt Prædones literis *Retorsionalibus*, ut vocant, & quarum formulam supra descripsi, ab Admiralitate Zelandicâ instructi; Qui me, quamvis literis authenticis meam qualitatem & characterem demonstrarem, invitum cum Comitatu meo *Vlissingam* avexerunt, ibi me meosque ante portum omnibus, quæ spoliari poterant, spoliaverunt, captivum in navi detinuerunt, fastidio maris ægrotum, & jam triduo jejunum, minis, injuriis, omnibusque contumeliis, famulos quoque meos verberibus exceperunt, risui, eorum qui vel è mœnibus & portu spectabant, vel scaphis ad navim visum plurimi veniebant, exposuerunt. Fluitantibus interim aplustris egregiam hanc laudem & spolia monstrantes, cum revera & tum & postea nihil fere *nisi immerentes hospites vexabant Canes, ignavi adversus lupos*. Tandem & ad fisci maritimi Advocatum, *Vlissingæ* tum forte Negotia publica agentis, aures pervenit rumor, de triumphantibus, & insultantibus hunc in modum prædonibus: Is, viso quid ageretur, & rei indignitate motus, tantum sua auctoritate effecit, ut soli mihi cum parvulo ephæbo (reliquo Comitatu & impedimentis adhuc in navi relictis) data exeundi facultas fuerit. *Middelburgum* lætus adveni, rem salvam putans; ad minimum restitutionem ablatorum expectabam: Summariè, & de plano *cuiliber*, ex instructione juratâ maritimi Senatores tenentur jus dicere, & severe punire eos qui, antequam sententia est lata, spoliant. *Mihi, Ablegato*, de Republica *bene merito*, omnia non tantum quoad justitiam sed & quoad *humanitatem & honorem* Ministro publico, de omnium gentium jure, debitum & inter ipsos quoque barbaros solitum, promittebam. Et jam prædonibus ipsis male metuebam; non tantum nihil de iis puniendis loquebar, sed miseratione tactus, ne gravius quam vellem castigarentur, pro iis ipse intercedere constitueram; nec omnia abrepta rigide repetere: jam aliquem ex halarchico Senatu ad me Deputatum expectabam, qui factum detestaretur, piratas supplicio, ad meum arbitrium, afficiendos offerret, & si non *hospitium, cibum, vestes, viaticum* (quod à vicina gente suis olim naufragis mira alacritate *Erasmus* suppeditatum refert) saltem *meas* mihi vestes, *meam* mihi pecuniam, *meas* mihi chartas, *meas* mihi gemmas (qualesquales) in arcâ laminis ferreis munitâ (reliqua enim omnia effregerant, dissipaverant, vel absconderant) adhuc extantes reddi faceret. Legeram in *Reydano & Hoofdio* rerum Belgicarum Historiographis, captum in primis istis Belgii motibus inter *Namurcum & Bruxellas* fuisse Legatum Danicum *Rantzovium*,
sed

fed equitatu hostili stipatum, & sese cum famulis suis contra Hollandicos equites defendentem, & *Legati characterem* dissimulantem. Ubi scitum fuit quis esset, omnia ei sunt restituta, damnumque refartum, addito insuper, ne quod quereretur haberet, donario, oblatâ etiam punitione in equites: qui tamen, ipso *Rantzovio* arbitro, magis præmium (insecuti quippe hostes suos) quam pœnam meruerant. Contentus ipse discessit. Rex non contentus injuriam Legato suo factam ultus est detentione *septingentarum* navium Hollandicarum, in freto *Orezundico*; unde *triginta* Dalerorum Imperialium millia exegit: tertiâ unâ *Rantzovio* donatâ; reliquis sibi retentis. Legeram in *Livio de Laurentium Legatis* à propinquis *Tatii* Regis male habitis: quumque *Laurentes jure Gentium* agerent; apud *Tatium* gratiam suorum & preces plus potuisse: igitur illorum pœnam in se vertisse; & *Eayinii*, cum ad Solenne sacrificium eo venisset, concursu facto interfectum fuisse.

Alibi, inter proditores deprehensos Legatos, illos quidem in vincula conjectos; hos minime: quanquam enim commississent ut hostium loco essent, tamen prevaluisse *jus gentium*. Quid *Julius Cæsar*? *Legatorum nomen apud omnes nationes Sanctum inviolatumque semper fuisse*. Quid *Tacitus*? *Sacrum inter omnes Legatorum jus*. Ego autem, quid feceram? quid commerueram? Quæ potui ad pacis & bonæ correspondentiæ restaurationem officia, idque eorum, qui Rempub. repræsentabant, rogatu, donec in Anglia eram, & meo sumtu, contuli. cum à meis revocatus essem, navim conscendi; prædoni resistere nec volui nec potui, erat enim mea, qualis esse debebat, quæ neutralem & amicum veheret, inermis, & ad trajectum brevem apta, perque Legatum Hispanicum repetita. *Omnia honorifica*, ad minimum verò Justitiam, humanitatem, aut saltem commiserationem expectabam. Sed adeo nihil obtinui, ut vix mihi narranti fidem habeam, vix postera credent sæcula. Quicquid de *jure gentium*, de suâ ipsorum juratâ instructione, de perniciofa impunitatis & non factæ restitutionis consecutione, similia & graviora alibi metuenda, istis rei maritimæ judicibus occinebam, surdi erant. Itaque cum nihil mihi meisque relictum esset præter esurire aut mendicare, aut cum prædonibus & eorum participibus transigere: postremum eligere coactus fui; mea tanquam publicus hostis redemi quam potui minimo. Præstabat enim aliquid, quam nihil recipere. Nequis autem forte putet figmentum esse quod dixi; addam Epistolam quam ad se exculpandum sexto post Mense scripsit Magistratus ille *Neptunius*.

CELSI POTENTES DOMINI,

Die 27. hujus reddita Nobis est Epistola *Celsarum Potentiarum* Vestrarum die 18. „
 ejusdem scripta; continens spoliationem in fine Mensis Augusti proximè elapsi „
 factam Domino *Delegato Aitzma*, per Capitaneum hinc cum *Literis Retorsionis* emis- „
 sum: & mandans ut bona ipsi *spoliato* juxta designationem jam ante Nobis à *Celsis* „
Potentis Vestris missam promptè & sine ulla mora aut ejus mandatorio restitui cu- „
 raremus: quoniam talis spoliatio, contra publicum Ministrum neutralis Status, „
 perpetrata pugnat cum *jure omnium gentium*, malisque sequelis obnoxia est. Nos „
 facile conjicere possumus *gravia* ex talibus actionibus incommoda, Incolisque „
 Kkkkk 3 hujus

- » hujus Reipublicæ alibi nocitura esse metuenda; & quod talia facinora sapiunt *con-*
 » *fusionem & rebellionem*, atque in bene constituto regimine non sint ferenda. Sed
 » quotidie cogimur *aspicere & tolerare* dictos Capitaneos (*prædones*) & eorum *parti-*
 » *cipes* nimiam sibi licentiam assumentes, & ab *omni ordine vel jure* sese dispensantes:
 » Sicuti *Vestras Celsas Potentias* diversis temporibus certiores reddidimus, specia-
 » tim autem sub dato 30. Octob. 1652. eorum excessus quoad capturam & tracta-
 » tionem prædarum suarum deduximus. Adeo ut *in nostra potestate nullatenus sit*, hæc
 » aliasque spoliatas res restituere; quippe eas in nostra non habentes custodiâ.
 » Hisce concl. Datæ Middelb. 27. Febr. 1653.

Talibus autem literis cum Ordinibus Generalibus nullatenus, meisque *Princi-*
palibus & mihi multo minus satisfaceret, aliquoties à suis *Celsis Potentiis* repetita fue-
 runt mandata *de restituendo*. Omnia illa usque adeo nihil effecerunt; ut Mense
 Majo Anni quinquagesimi quarti prædones participesque ausi fuerint Ordines
 sollicitare de *indicendo mihi perpetuo silentio*; quia cum *iis jam dudum transegissem*: quasi
 verò non idem esset; *spoliare aliquem, & eadem vi spoliatum ad transigendum* adigere.
 Magistratus maritimus declarabat *Justitiæ administrationem* in suâ non esse po-
 testate. nec postea tot Mandatis & Decretis Ordinum paruit, aut parere potuit.
 Quis sanæ mentis unquam credet, me volentem cum *iis transegisse*, qui me tam
 barbarè & crudeliter tractabant? Populus erat apertè rebellis & seditiosus, currus
 non audiebat habenas, *in illis diebus non erat rex in Israël, sed unusquisque, quod sibi re-*
ctum videbatur, faciebat: ipse magistratus profitebatur: nec ille nec Ordines Gene-
 rales unquam mihi objectam voluerunt *Transactionem* illam, quæ ab initio erat vi-
 tiosa, & statim à me contradicta, & nullo temporis tractu convallescere poterat.
 Magistratus debebat facere justitiam: nec faciebat. ipse fatebatur. Unum adhuc
 addam: interceptam, dum in Zelandia essem, epistolam ab Amico ad me ex Angliâ
 scriptam, eique alteram ab eodem ad D. de *Heemstede*, meâ inclusam. Quid mul-
 tis? effregerunt. Quam hoc sit injustum, quam vitæ Societati contrarium, imo
 quam barbarum, omnes gentes testabuntur. Ego illic eram in loco, miseratione
 potius quam irâ dignus, bene de Repub. meritis, paratus epistolam ipsis præsen-
 tibus aperire & legere. nec quicquam in eâ dignum *barbarâ hâc curiositate* invenc-
 runt. Effractam & lectam non mihi illic præsentem, juxta legem civilitatis, cum
 aliquâ excusatione tradiderunt; sed ad D. de *Heemstede* cum sua, similiter effractâ,
 adjunctâ tamen excusatione, miserunt. Mihi nec tunc, nec unquam postea vel
 scripto vel voce (sæpe enim habuere suos Hagæ Deputatos) ullam facinoris ex-
 cusationem fecere. Excuso tamen, si, ut videtur, prædones isti & eorum parti-
 cipes Magistratus suos non tantum autoritate, sed & omni plane humanitate exue-
 rant. Vicissim me excusabunt, si iterata & seria D. Ordinum Generalium *de resti-*
tuendo Mandata laudo, stultitiam autem æstumque seditiosæ plebis, in qua dicti
prædones & participes antesignani erant, posteris exterisque trado. Paulo post meum
 in Hollandiam reditum, per quosdam Anglos, in militiâ Belgii Fœderati, offi-
 carios præsertim *Dolemannium, Stoniumque* hunc centuriæ equestris, illum legio-
 nis præfectum, pacificorum tractatum instaurationem Hollandici Ordines, sed
 reliquis clam, retentarunt. Angli non minus quam Batavi jam inde ab initio ad
 Pacem se pronos declararunt. omnis de loco conveniendi difficultas fuit. Hi non
 nisi

nisi locum neutralem volebant: Se novissimè in Angliâ fuisse, se ab Anglis offensos, multa passos. Angli è contra, insultum à Belgis die 29. Maji ortum causam offensæ magnarumque impensarum dedisse, contendebant: se tamen ad tractatus redintegrandos paratos fore; modo vel à sola Hollandia per epistolam invitarentur: Annuerunt ejus Provinciæ Ordines vel potius inter eos ii, quibus arcanum hoc erat commissum: interire per hoc bellum Commercia & Navigationem (animam Hollandiæ) videntes: rem tamen cum nullâ reliquarum Provinciarum communicantes, & quidem cum paucissimis in Hollandiâ: quia velle suum erat cuique, nec voto vivebatur uno, multique bellum, quam pacem malebant: ii maximè qui Regiæ causæ favebant: quæ summam certè commiserationem merebatur. Sed quia Reges, ne ipse quidem Gallus aut Hispanus, nihil pro eâ faciebant, quid faceret Respublica? Itaque Arcani inter Ordines Hollandiæ ad hanc rem Deputati, quam primum Secretis per *Dolemannum* literis de Parlamenti animo certiores facti sunt, sequentem scripsere epistolam.

Ordines Hollandiæ & West-Frisiæ considerarunt esse Manifestam punitionem, à justo Dei judicio, ob multiplicia populi peccata lacescito proveniente, quod cum communio *pura & incorrupta* Religionis utranque nationem debebat connectere ad charitatem concordiamque, & ad procuranda mutuo alterutrius bona & commoda (quò & natura ipsa propter vicinitatem regionum videtur invitasse) lites exortæ occasionem causamque dederunt, ut, contra naturæ ipsius scopum, media, quæ utriusque saluti inservire debebant, ad mutuam destructionem fuerint adhibita: Et *Religio*, qua nihil in mundo charius preciosiusque est, in summum periculum adducta. Cum verò utrique nationi à Deo media per se subistendi satis superque sint data: adeo quoque ut altera alteram possint, si opus fuerit, & divina id gloria desideraverit, juvare: Nescio tamen quo facto communibus inimicis materiam lætitiæ dederint, & quod illi non potuerunt, hæc, una alteri fecerint. Interim maxime dolendum est, quod in hac collisione, cujus eventus est incertus, ipsa semper victoria sit vincenti Luctuosa, cum videtur effusio tam copiosi domesticorum fidei sanguinis, hostibus, utcunque cadat belli alea, grata, ecclesiæque Dei tristis. Propterea prædicti Ordines pio zelo, nullo autem alio intuitu; moti sunt, hæc Parlamento Reipublicæ Anglicanæ ob oculos ponere, ut, si eadem ipsi est mens, idem sensus; expendatur quid divino honori consentaneum, quid utrique nationi expediat; Deus optimus maximus proculdubio tam Sancto proposito benedicet & ulteriora media subministrabit. Quod si autem aliud Parlamento sit Propositum, prædicti Ordines tamen abunde, quod sui erat officii, ostenderunt; animoque tanto magis tranquillo expectabunt eventum, quem per hæc perplexitates Deus providerit. Datum Hagæ die 18. Martii 1653. Infra erat scriptum: ad Mandatum Ordinum Herib. de Beaumont, Secret. eorum.

Perferendæ huic epistolæ, ut tanto secretius iret, selectus est non ordinarius tabellarius, sed quidam Domini *Heemstedici* amanuensis. is, itinere per Flandriam celeriter facto, paucis post diebus oratori Parlamentario eam reddidit. Angli epistolâ lectâ, sibi esse gratam, imo & gloriosam testati sunt: sed non diu clam habuere: statim enim per proximum septimanalem nuntium copiam epistolæ
Hol-

Hollandicæ ad amicos quisque suos huc misere. Unde primum res patuit; hætenus clam non tantum reliquis Provinciis sed maxima ex parte ipsis Hollandiæ Ordinibus, paucis exceptis: quibus juratis (uti dixi) Negotium Pacis erat commissum. Parlamentum per *Bonellum* clericum, *Borchlonio* Londini ægrotante, non tantum Hollandiæ respondit: sed & ultro ad reliquarum Provinciarum Ordines Generales scripsit ut sequitur.

Quæ studia sincera quæque perpetua benevolentia hujus Reipub. in Fœderatas Belgii Provincias, oblata quavis occasione, semper extitit, usque adeo manifestum est ejusque indicia tam clara atque omnibus nota, ut locus dubitandi nullus plane sit: quin Parlamenti eo inclinet animus atque Consilium, ut funesti hujus belli restinguendi, ne plus Christiani sanguinis profundatur, omnes justas atque honestas rationes amplecti promptissime velit atque fovere: bellique loco Pacem reducere, nec non amicitiam, Fœdusque mutuum restituere atque in perpetuum stabilire. Tamen Parlamentum, cum ab Ordinibus Hollandiæ West-Frisiæque recentes literas acceperit, in quibus de suscepto hoc bello, quod sentiant, exponunt, quæque & quam Gravia necessario secutura sint mala, hac datâ occasione, haud invitè fecit, non solum ut Ordinibus Hollandiæ West-Frisiæque de rerum præsentis statu in utroque populo, collatis utriusque rationibus, quem habeat sensum, significaret: sed etiam ut Dominis *Ordinibus* Belgii Fœderati *Generalibus*, sicuti nunc facit, ostendat, quemadmodum Parlamenti studia atque conatus ante hæc non defuere, quo minus hisce malis inter ipsa initia mature obviam iretur, ita se, ne successibus quidem postea ullis immutatum, cum ab sua pristina in Fœderatas Belgii Provincias benevolentiam nequaquam discesserit, paratum esse, iis propositis, quorum in literis, ad Ordines Hollandiæ West-Frisiæque datis, mentionem fecit (quarum exemplum hic est una involutum) omnem suam operam conferre uti hæc dissidia, si fieri possit, amicâ tandem compositione aliquid finiatur, amicitiaque & Fœdus firmissimum inter utrumque populum denuo sanciantur, quod faventis Dei benignitate atque propitio numine brevi confici possit, si supradicti Domini *Ordines Generales* eundem animum, ac voluntatem retineant. Sin minus, Parlamentum tamen hanc sibi satisfactionem utcumque perceperit, se quod sui erat Officii præstitisse; sedatoque animo atque tranquillo, omnem opem atque præsidium, in hac rerum commissa sibi administratione, ab uno Deo speraverit. Die 11. Aprilis 1653.

Hollandiæ Ordinibus responderant sequente epistolâ.

Parlamentum Reipubl. Angliæ literas ad se missas, Hagæque Comitum octavo decimo Martii datas, & ab *Herberto van Beaumont*, Ordinum Hollandiæ West-Frisiæque Secretario, eorundem jussu subscriptas, accepit, quæ quidem recitatae rerum in utroque hoc populo viciniorum præsentem statum exposuerunt, utriusque rei & rationibus plane repugnantem, iisque omnibus vinculis solutum, quibus ejusdem *Religionis* cultus purior utrumque mutuo devinerat. Deliberari idcirco imprimis oportere, qua potissimum ratione in præsens Dei gloriæ & communi utriusque emolumento consuli possit. Ad quæ Parlamentum responsum hoc reddit.

Obscurum non esse quam propenso animo, quantoque studio gens Anglicana, cum

cum omni tempore, tum præcipue ex quo restituere apud nos Rempublicam,,
Deo Optimo Maximo visum est, ad ea semper incubuerit, quibus amicitiam arctum-,,
 que Fœdus utriusque inter se populi fundari firmissime posse arbitratur, iis ad-,,
 ducta maxime rationibus quæ & propriam ac veram utriusque populi utilitatem,,
 ac salutem domi, & communes utriusque Socios atque Amicos foris respicie-,,
 bant, quibus & Pars utraque veluti obstricta sibi invicem erat, ut suas omnes opes,,
 utrinque adhiberet, & ad sese mutuo conservandas, & ad *Religionem Orthodoxam*,,,
 quam uterque profiteretur, defendendam: quæ contrâ, si in se mutuo converte-,,
 rentur, quantum conjicere humanitus licuit, profus nihil aliud erant effecturæ,,
 quam quod palam jam est, & ab ipsis Hollandiæ West-Frisiæque Ordinibus in,,
 hisce literis suis agnoscitur.

Cumque Parlamentum sincera sua studia *in solitis* belli apparatus, multisque *bo-*,,
stiliter & extra ordinem factis, excipi animadvertit, tamen cum præsentiret ani-,,
 mo, quantum Christiani sanguinis profundendum necessario esset, si res ad,,
 extrema deduceretur, quantumque commodi ex hæc nostrâ discordiâ ad liberta-,,
 tis, veræque Religionis, Pacis denique & salutis utrorumque hostes perventu-,,
 rum esset, medicandi illius vulneris causâ per amicam, si fieri posset, composi-,,
 tionem, non solum ad colloquium annuebat descendere, verum & in eo mode-,,
 rationem haud sane exiguam adhibuit, quod inter alia vel ex conditionibus, Do-,,
 mino *Heemstedii* propositis, satis perspicuum est, per quas etiam optata pax redin-,,
 tegrari potuit, nisi is domum inopinatò revertisset, nullo ad eas responso, quod,,
 quidem certi aut expliciti quicquam haberet, dato.

Qua propter ut Parlamentum in hoc sibi satisfacit, seque solatur inter has belli,,
 turbas & calamitates, ab se omnia ex animo fuisse prius tentata, pro virili sua par-,,
 te, quo istæ omnes averti potuissent: ita Ordines Hollandiæ West-Frisiæque,,
 præterita secum reputantes, singulaque justa lance trutinantes, nullam invenerint,,
 dubitandi ansam, quin Parlamenti sensus ac voluntas rectè, & prout æquum est,,
 se habitura sit in iis maturè considerandis, quæ nunc fieri oportebit, ad inhiben-,,
 da hæc, ne gliscant, mala. Quemque etiam affectum ut demonstrare queat, sum-,,
 pta occasione à literis ab Ordinibus prædictis, ex quibus eos *præsentibus malis com-*,,
motos intelligit, paratum se esse haud gravatim, ostendit, super iisdem Articulis,,
 porrò agere, quos prius obtulit in responsionem ad illam partem chartulæ suprâ,,
 dicti Domini *Heemstedii*, in qua ab hac Repub. petebat, eam, quod æquum ju-,,
 stumque foret, proposituram, ad componendas hæc controversias, idque sine,,
 ulla mutatione, præterquam tali, qualis in iis rebus incidit, quæ inter utramque,,
 Rempub. in hoc quam minime grato bello deinde acciderint: atq; idem etiam,,
 suis ad Ordines Generales literis significavit, quarum exemplar his est inclusum.,"
 Quæ quidem Amica & Christiana propositio si à dictis Ordinibus Gener. consimili,"
 affectu excipiatur, poterit, aspirante Deo, ad componendū in præsentia dissidium,"
 haud parum conducere, & utrumque populum pristinae amicitia reddere.

Utcūque Parlamentum suo officio perfunctum, quocumque Rerum eventu,,
 æquo atque sedato animo acquieverit, seque clementissimi Dei providentiæ li-,,
 bens permiserit, cujus tam in se propitium præsensque Numen exemplis tot edi-,,
 tis ubique sensit. Die 11. Aprilis 1653.

Accepta hæc res fuit pro cujusque captu. plurimi non credebant rem seriò & sincerè à Parlamento agi. male ferebant reliquæ Provinciæ id Hollandos clam fecisse: contrarium *Vmoni Ultrajectinæ* esse. Memini me Amsterodami, cum primum epistola evulgaretur, audivisse toto ejus urbis Magistratu planè inscio decretam & scriptam esse. quod tamen nec erat, nec esse poterat, verum. Alibi similiter. Usque adèd odiosum erat, pacis studio incumbere, ob stultam plebis imaginationem, nullam cum Anglis pacem fieri posse: nullam inesse fidem. bello facile superandos. cum contrarium vulgò videretur, & ipsa suo damno sentiret abunde. Serenissimus Nassoviæ Princeps *Wilhelmus Fridericus*, Frisæ, Groning-Omlandiæ, Drentiæque Gubernator, eoque dirigente, dictæ Provinciæ, primi sententiam Hollandiæ amplexi sunt; Pacisque negotium, utpote plane necessarium, minimè negligendum censuere. Secutæ sunt reliquæ. tandemque in fine Aprilis Ordines Generales Responsum Parlamento tale miserunt.

Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum accepta & lecta Epistola Parlamenti Reipub. Angliæ data die 1. Aprilis, stylo veteris, continente inclinationem ad amplectenda justa & extinguendo huic ærumnoso bello, & effusioni sanguinis Christiani sistendæ, restituendæ paci, amicitiæ, stabiliendoque æterno inter utramque nationem Fœderi idonea media: habitâ maturâ deliberatione declararunt atque declarant, tam dicto Parlamento, quam toti mundo satis apparuisse, prædictos Ordines semper sincerè & candidè colendæ ampliendæque amicitæ operam dedisse, & ad ejus confirmationem, paratos semper se fuisse ut fieret *arctum & perpetuum Fœdus*, eoque adhuc candidè tendere, &, quantum in ipsis est, contributuros. ad cujus rei testimonium admittendos suo nomine Legatos cum plena potestate loco aliquo medio ad id eligendo, atque ibi cum similibus à Reipub. Angliæ missis instructisque Legatis conferendum & tractandum de transfactura harum litium, omniaque contribuenda quæ ad tam sanctum opus sunt factura. Se itaque à Parlamento expectaturos expressionem loci medii, temporisque, ut initium fiat. quo audito se quam celerrime ulterius decreturos. Datum 30. Aprilis 1653.

Die 4. Maji post habetam concionem in templo Gallico, ubi præfens fuit Regina Bohemica, Princeps Regina Auriaci Vidua, Dux Glocestriensis, Ludovica Princeps Palatina, alique, itum fuit in conclave Aulicum, ibique Princeps Arausionensis, alligata pro more fasciâ, in numerum Equitum Periscelidis fuit cooptatus.

Circa hoc tempus & Regina Sueciæ per Delegatum suum apud Ordines Generales Appelboomium officia ad sopiendum sua intercessione hoc bellum offerri fecit: hac Epistola.

Nos Christina, &c. Celsis & Potentibus bonis Amicis ac Fœderatis Nostris, Dominis Ordinibus Generalibus Vniti Belgii, salutem & prosperos rerum successus.

Celsi & Potentes boni Amici & Fœderati, Ægerrimè Nos habuit, quod non tam rumore quam ex informatione Vestri ad Nos præterlapsa ætate missi etiam nunc

nunc hic degentis *Mandatarii* intelleximus, apertum ferè bellum inter Vos & Par-
 lamentum Reipublicæ Angliæ oriri. Quod malum ne latius serpat, sed in herba
 opprimatur, pro ea, quæ Nobis Vobiscum intercedit, Amicitia, Fœderis ac
 Commerciorum necessitudine, committere non potuimus quin summa cura &
 diligentia caveremus ne gliscentes inter Vos & dictum Parlamentum simultatum
 cineres, in ardentem belli cruenti flammam erumpant. Igitur, cum Nostro apud
 Vos *Residenti*, nobili Nobis sinceri fideli, *Haraldo Appelboomio* injunximus, ut ope-
 ram Nostram mediatricem Vobis offerret, & mentem Vestram super oblatâ de-
 super cognosceret, deque Responso optato Vos sollicitaret, Nobisque illud quan-
 tocius per literas vel internuncium referret; à Vobis Amicè requirimus, velitis
 Eundem benevolè audire, illique in iis quæ nomine & mandato Nostro Vobis
 propositurus est, fidem indubiam adhibere, & de tali declaratione prospicere,
 quæ confidentiæ Nostræ in Vos positæ, mutuoque interesse Nostro consentanea
 est. De Eadem re Parlamentum Reipublicæ Angliæ per alium Ministrum No-
 strum requirimus: Responsum Ejus pariter indè præstolantes; ut rescire possi-
 mus, quid facto in re tam ardua præterea opus fuerit: de cætero Vos divinæ tutelæ
 amicè serioque commendamus. Dabantur in Regia Nostra Stockholmensi, die,
 20. Januarii, Anno 1653.

Vestra Bona Amica & Fœderata

Christina.

A. Gyldenklau.

Delegatus ipse petitâ & concessâ ritè audientiâ locutus est postque scripto tradi-
 dit quod sequitur.

Delegatus Sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ heri, Celsis & Potentibus Dominis,
 Ordinibus Unitarum Belgii Provinciarum virtute literarum creditivarum Sa-
 cræ Regiæ Majestatis Sueciæ, ore proposuit, sicut nunc scripto, rogatus, exhi-
 bet; illibenter altememoratam S. M. intellexisse, diffidia atque simultates nonnul-
 las inter ambas Resp. exorta esse: & quamvis de eorundem genuina causa eidem
 Majestati Suæ minus constet: eaque seponat, quæ inter utrosque, (ambos certè
 Sacræ Regiæ Majestatis bonos Amicos & Vicinos) acta sint; è re tamen esse du-
 xit, ut propensum suum animum, pro bono ac commodo universæ Christianita-
 tis, communisque Euangelicæ causæ, in his turbulentis molestisque temporibus,
 testatura, pacatum suum animum utrique Parti discordanti aperiret. Hac in re,
 præcipuè respiciens Fœdera ac Amicitias quæ sunt & fuerunt inter Sacræ Regiæ
 Majestatis Suæ Antecessores, atque speciatim ejusdem gloriosissimæ memoriæ Pa-
 rentem, & Celsos ac Potentes Ordines Generales, eorundemque continuum af-
 fectum pro commodo ac incremento Unitarum Provinciarum. Cum etiam ex
 continuatione harum discordiarum, plura mala, acerbitates, sanguinis effusio-
 nes, detrimenta ac incommoda timenda sint; quæ totis viribus cavenda essent:
 Sacra Regia Majestas Sua honori & æquitati consentaneum esse putavit, suam ope-
 ram ac studium offerre, ad componendas lites ac restituendam pacem: quum ni-

» hil de se aliud pariat bellum, quam omnia mala tam Parti utrique inimicæ, quam
 » consequenter etiam aliis.

» Quod si hæc Sacræ Regiæ Majestatis Sux sincero animo proposita intentio Cel-
 » sis ac Potent. Dominis Ordinibus grata est, Sacra Regia Majestas parata erit sese
 » suscipere officium interpositionis mediationisque inter ambas partes, ad compo-
 » nendam amicabili ratione discordiam litesque, & tranquillitatem reducendam.

» Ad quod omne, & quicquid ulterius pro inchoanda re tam laudabili prælimi-
 » nariter requiri poterit, dictus Delegatus paratus erit (si Celsis ac Potentibus Do-
 » minis Ordinibus ita placuerit) penitus cum iis agere, quos ad hoc negotium no-
 » minare ipsis placuerit. quorum decretum desuper quam primum præstolabitur.
 » Signatum erat, *Haraldus Appelboom.*

Responsum tulit quod sequitur.

» Ordines Generales Unitarum Belgii Provinciarum, cognitis, examinatis, sum-
 » mæque diligentiam perpensis iis, quæ Nobis Regiæ Majestatis Succæ Delega-
 » tus Dominus *Haraldus Appelboom*, vi & vigore Credentiæ suæ Generalis, præter-
 » eaque particularium suarum creditivarum, de dato 20. Ianuarii, proximè elapsi;
 » Celsis ac Potentibus Dominis Ordinibus 17. hujus Mensis ore, ejusdemque 18.
 » scripto exhibuit, continentia exhibitionem interpositionis ac mediationis Sux
 » Majestatis inter Rectores Angliæ atque hunc Statum, pro componendis præsen-
 » tibus querelis ac contentionibus, reddendaque pace, amicitia, adeoque mutuo
 » affectu inter utramque Nationem; hisce præsentibus dicto Domino Delegato de-
 » claratum voluerunt, quo pacto, Celsi ac Potentes Domini Ordines Mensè No-
 » vembris Anni præteriti, per Dominum *de Beuningen* eorundem apud alteme-
 » moratam Majestatem Suam Extraordinarium Deputatum certiores facti de dicta
 » intentione Majestatis Sux, oblataque mediatione, ut supra, per eundem Domi-
 » num *de Beuningen* altememoratæ Majestati Sux testati sint, sincerum suum, candi-
 » dumque desiderium, ex parte sua omnia contribuendi, congerendique, quic-
 » quid pro refarcienda bona amicitia cum dicto Regimine Angliæ, justè & æque de
 » Celsis ac Potentibus Dominis Ordinibus requiri poterit: quem ad modum hisce
 » iterum idem profitentur, semperque omni occasione probaturi sunt, se adhuc
 » eodem affectu & animo duci. Quum autem Celsi ac Potentes Domini Ordines
 » eodem tempore per dictum Dominum *de Beuningen* altememoratæ Sux Majestati
 » notificaverint, quod cum eadem Sua Majestas dicti Anglici Regiminis super hac
 » re intentionem explorasset, Celsis ac Potentibus Dominis Ordinibus ea de re
 » nuntiare placuerit; Eisdem Ordines tum etiam paratos fore, post habitam ejus-
 » modi notitiam, suum ea in causa animum amplius declarandi. Quia autem Cel-
 » sis ac Potentibus Dominis Ordinibus ejusmodi informatio adhuc non contigerit
 » eandem ipsis ulterius expectandam esse sentiunt, ut cum ex ea perceperint, sæpè
 » dicta mediatio à Regimine Angliæ recipiatur nec ne; ipsi quoque postea de eo
 » plenius deliberent ac decernant. Idem Celsi ac Potentes Domini Ordines requi-
 » runt, ut placeat ante dicto Domino *Delegato* de iis quæ supra habentur, atque de
 » Ordinum candida intentione altememoratæ Majestati Sux quam primum ple-
 » nariè

nariè referre. Datum Hagæ sub magno Nostro sigillo, & signaturâ Nostri Grif-
farii 28. Aprilis 1653.

Unde satis apparuit negotium tanti ponderis malle se ex suo capite, quam me-
diantibus aliis (qui semper, alia agendo, sua quoq; solent curare) tractare voluisse.
Idemque fere responsum *Lagerfeldius*, eodem fine in Angliam ablegatus, retulit.

Prædicta Ordinum Generalium ad Parlamentum Angliæ scripta Epistola ubi
Londinum pervenit, Parlamento dissoluto, Generali Militiæ Duci *Oliverio Crom-
wello* ejusque Consilio fuit per ejus latorem *Aquilium* tradita: Responsum autem
quod sequitur per suprâ dictum *Bonelum* fuit missum.

Literæ ab Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum, inscriptæ Rei-
publicæ Angliæ, quæ à *Thilmanno Aquilio* eorundem Ordinum Nuntio, Excellen-
tiæ Sux *Oliviro Cromwello*, Præfecto exercituum pro Republ. traditæ nuper erant,
& ab eo Consilio status *Alba Aula* nunc sedenti, exhibitæ, à Consilio deliberatæ
fuerunt, quæ cum responsum præ se ferant literis à nupero Parlamento hujus Rei-
publicæ ad Ordines Generales scriptis, de componendis dissidiis inter utramque
Rempublicam exortis, visum est Consilio, renunciare & declarare, se, non ob-
stante nuperâ rerum mutatione, quæ à Deo sapientissimo omniaque providente
& gubernante in hac Republica facta est, eodem animo quo prius erga Provincias
Confœderatas bene affectum esse, & sincero studio ductum præsentia bella fi-
niendi firmæque & duraturæ Pacis inter utramque Rempub. constabiliendæ &
prædictis literis à Parlamento ad Ordines Generales primo ultimi Aprilis missis,
unâ cum illis ad Ordines Hollandiæ & West-Frisiæ ejusdem diei, hac occasione à
Consilio relictis & expensis, cum in iis animadverterit à Parlamento proponi,
super iisdem Articulis porro agere, quos prius obtulit in responsonem ad illam
partem chartulæ Domini *Heemstedii* in qua ab hac Republica petebat, eam, quod
aquam justumque foret, proposituram ad componendas hæc controversias, idque sine ulla
mutatione, præterquam tali, qualis iis rebus incidit, quæ inter utramque Rem-
pub. in hoc quam minime grato bello deinde acciderit; Consilium his præsentibus
declarat, *Se paratum esse cum Ordinibus Generalibus super iisdem Articulis procedere;*
quæ, prout illius fert sententia, media sunt, ad ante dictum finem assequendum,
maximè probabilia. Quantum vero ad Tractatum in loco neutro per Legatos ab
Ordinibus Generalibus propositum, siquidem possibile sit, rebus sic stantibus,
hoc in effectum deduci; utcunque tamen plurimas secum necessario trahit mo-
ras, multasque difficultates patitur, quæ in re utriusque status salutem tantopere
concernente sedulo evitari debent, atque adeo cum Ordines Generales nondum
iis quæ à Parlamento proposita fuere responsum applicaverint, Consilium quo-
que à parte sua necessarium duxit eadem iterum proposita renovare, atque omni post
habitâ dilatione paratum deinceps erit, colloquium cum aliquibus auctoritate plena
instructis, qui ad hoc ab Ordinibus Generalibus suo nomine delegati fuerint,
super iisdem inchoare; declarans insuper, & recipiens, se quicquid à parte sua ratio-
nabiliter expectari poterit in ista Negotiatione collaturum, quo sanetur & obduca-
tur præsens vulnus, rectoque inter utramque Rempublicam intellectu reddito, be-
nevolo invicem affectu sese in posterum prosequantur. Datum Albæ Aulæ 6. die
Maji 1653.

Cum deliberaretur de mittendis in Angliam Legatis, variæ imo pleræque Provincie, non fidendum censuere: potius cum Galliâ Fœdus pangendum; acrius bellum contra Anglos instaurandum. Cum Hollandis Zelandi idem habebant interesse, liberum nempe Commerci & Navigationis usum: Galliam contra Hispaniam esse occupatam: inde parum auxilii expectandum. Ut tamen aliis Provinciis satisfiat; propositum fuit, ut simul cum Angliâ Pax, cum Gallia Fœdus fieret. Die 4. Junii tandem decreta fuit Legatio in Angliam: Legatos vero instruendos ne ullatenus assentiant Articulo Domino *Pavio* ante annum proposito de *satisfactione* pro inchoatâ, uti prætendebatur, per *Trompium* pugnâ; ut Regem Daniæ omni modo includant; utque de transigendis inter Galliam Angliamque litibus cum Legato *Neufvillio* allaborent: porro autem Pacem, amicitiam, & Fœdus juxta tenorem 36. Articulorum ante hac propositorum concludant. Personas Legatorum quod attinet, Geldri proponebant ex Hollandiâ *Beyerningium*, ex Zelandiâ *Mauregnaldum*. Hollandi id contra stilum esse, cuique Provincie nominationem ejus quem vellent mittere esse relinquendam ajebant: duos autem in principio sufficere. Tandem inter Ordines convenit de Deputandis Dominis *Hieronymo Beyerningio* Consule Goudano, *Vilhelmo Neoportio* Quæstore Northollandico & Syndico Schiedamensi, *Paulo Perrio* Syndico Middelburgensi, & *Allardo Petro Jongstallo* Curie in Frisia Supremæ Senatore & Academiæ Franekerensis Curatore. Quia autem celeritate opus erat, visum fuit die 20. Junii præmittere Consulem *Beyerningium*. Qui ultimo Julii in Consilio status Anglici ita locutus est.

ILLVSTRISSIMI DOMINI,

» Vicinitas ambarum Rerumpubl. ac commune interesse Commerciorum, primi-
 » tus Confœderationem promovit, quæ ab antiquo stabilita fuit inter utram-
 » que Nationem; *communio fidei* ac professio unius ejusdemque *Religionis Reformatæ*
 » eandem stabilivit, & *libertas* ac immunitas populi, quæ extremis hisce diebus *justo*
 » *Dei judicio accessit*, siquidem, uti res exigit, eâdem frui voluerimus, ad promotio-
 » nem ac firmamentum mutuuum Regiminis, esse debet vinculum indissolubile,
 » quo nestantur ac stringantur in æternum communia commoda ambarum Re-
 » rumpub. Hæc equidem argumenta fuere quibus usi Legati utriusque Reipubl. in
 » propositionibus ac congressibus; eadem adhuc rationes sunt, quæ productæ &
 » expositæ in mutuo exhibitis literis posterioribus, quo colligantur negotiationes
 » infeliciter hæctenus interruptæ. Itaque laus sit Deo T. O. M. uti ab initio, sic
 » & adhuc ab utraque parte easdem intentiones ac sensus deprehendimus, non
 » modo ut renouentur ac inviolabiliter observentur Confœderationes ac *con-*
 » *venientia mutua* præteritis temporibus confirmatæ, sed ut *arctior unio* fiat fun-
 » data super *communi interesse* utriusque Reipubl. Prolixior non ero in dedu-
 » ctione omnium circumstantiarum nuperæ negotiationis, minus in *funestâ in-*
 » *cidentium* enarratione, quæ continuationem interrupere; faxit *Deus*, ejus
 » memoria in æternum oblitteretur, utque perfecta amicitia, indissolubilis unio, &
 » consensus intrinsecus, major quam unquam fuerit, stabiliatur inter utramque
 » Nationem. Insuper Ordines Generales, postquam in literis Vestris eandem vo-
 » bis mentem & animi intentionem esse vidissent; paucis diebus post receptio-
 » nem,

nem, quatuor membra Concilii sui deputarunt, qui omni cum *candore* ac *sinceritate* renovarent contestationem tenerrimi affectus sui erga hanc Rempubl. quique confirmarent Excell. & Illustriss. Domin. Vestris constantem voluntatem, propositum, ac desiderium, quo mutuo consensu, sub honestis ac rationalibus conditionibus, cruentum ac funestum hoc bellum finiatur, paxque firma ac perpetua inter utramque Nationem restituatur. Cognoscitis, Domini, libertatem ac ingenuitatem Ordinum Generalium: deliberationum formalibus solitis scrupulosè non inhæserunt, neque difficiles fuerunt in decernenda statim ablegatione Deputatorum suorum, quamvis nec Salvo-Conductu nec alio singrapho commectus à vobis, ut mos dictabat, munitorum: eadem à vobis fidei ac candoris officia sibi promittentes. Separatis ac conjunctis nos instrui mandatis curarunt, amplis, sufficientibus, ad expedienda & absolvenda necessaria quæque ardua hujus negotiationis. Opperiendo reliquos Deputatos collegas meos, jam in itinere, ac brevi hic affuturos, paratus sum omnia (ne tempus ociose elabatur) specialius exponere, dum modo libeat Excell. ac Illustriss. Dominis Vestris eo sine Commissarios quosdam delegare.

Paulo post summo militiæ Imperatori *Cromvvello* ejusque Consiliariis exposuit:

Dominos Ordines Generales Provinciarum Fœderati Belgii, bene perpensis literas superius memoratas tam à Parlamento, jam dissoluto, quam post ab Imp. *Cromvvello*, ejusque Concilio, scriptas se referre ad responsum illud, quod die 25. Junii 1652. Legato *Heemstedio* erat datum; *satisfactionem* nempe & *securitatem* certo quodam modo petens: Sperare autem Ordines, examine vel minimo istius responsi habito, appariturum, quoad usum & executionem, postulata illa omnino nec esse nec fieri posse: nec ullam firmam tam fragilibus ac ruinosis fundamentis Fœderationem superstrui debere. Eandem & Imperatori ejusque Consilio mentem esse, se confidere. Sibi propositum paucis repræsentare epitomen præteritarum negotiationum, & breviarium sincerissimorum Consiliorum suorum, quo funestum ac cruentum bellum hoc finiatur, & perfecta amicitia & indissolubilis *unio* stabilietur, inter utramque Nationem & Respubl. Itaque denuo se propositum venisse ut inter utramque Rempub. earumque terras ac populos sit & perpetim maneat *bona, sincera, inviolabilis & perpetua Pax, amicitia ac convenientia; arctiorque unio ac Confœderatio*, quam unquam fuerit: utque sic unitæ ac Fœderatæ invicem suis se viribus præsertim classibus navalibus mutuo defendant, ac conservent libertatem ac immunitatem utriusque populi, ejusdemque Commercium, navigationes, communia commoda, contra omnes qui terra marique turbare ea voluerint. Nunquam faciant, vel permittant directè vel per indirectum ut ulla hostilitas fiat, in præjudicium hujus Fœderis; imo neque Consilio neque ope succurratur hostibus vel rebellibus unius vel alterius partis, sed è contra impediatur re ipsa & efficaciter ejusmodi Consilia ac molimina, puniantque condigna severitate auctores, mutuis sibi viribus assistant, prout usus ac necessitas postulaverit, idque sumptibus ejus, cui opus fuerit. Utque ambæ nationes *arctiore* quam hæctenus societate conjungi queant, populique reciproca civilitate se invicem tractent: liber sit accessus ad ditiones vel territoria utriusque Reipubl.

in *Europa*, uti & ad *Insulas Caribensium* ac *Virginia*, ad terras, villas, littora, portus utriusque Nationis, tam quoad navigia bellica & ea quæ cum autoritate prædantur sumptibus tamen privatorum armata, quam quoad Mercatores, eorundemque Negotiorum gestores, institores ac famulos, cum libera facultate ac permissione emendi & vendendi, advehendi & avehendi cujuscunque generis merces ac alimenta, iter faciendi, veniendi ac abeundi, cum omni securitate & libertate, uti *Incolæ nativi* terrarum reciprocè, gaudeantque iisdem Privilegiis ac exemptionibus, tam quoad vectigalia, familiaque consueta tributa, Navigationes eorundem ac *Commercia* concernentia, quam quoad commorationem ipsorum in utriusque ditionibus, redemptione bonorum ac agrorum, quæque hujus generis consuetaria sunt.

Nominatim etiam quod ipsorum naves ac merces sisti ac *arrestari* nequeant, nisi extrema necessitas, rationabili satisfactione præviâ, id jubeat; neque cogantur ad *exonerationem*, aut solutionem quarumcunque impositionum, si forte tempestate, incurfione piratarum, vel alia quadam adversitate urgeantur ad subeundum portum unius vel alterius Reipub.

Et quoad Religionem Orthodoxam Christianam & Reformatam, quandoquidem Deus T. O. M. pro infinita sua misericordia beavit utramque Nationem professione ejus liberâ verâ ac purâ, Ordines Generales à sua parte, quantum in se est, ejusdem præmittunt non modo securitatem ac conservationem, sed etiam, quatenus liceat, ejusdem propagationem ac promotionem, ut defendantur *domefici fidei*, omni meliore viâ ac modo juxta constitutionem temporis ac rerum.

Et quemadmodum hæc capita brevibus comprehendunt Synopsin contentorum in 36. Articulis jam ante Parlamento hujus Reip. exhibitis, se paratum quolibet momento, quando placuerit Imperatori & Consilio summatim ea repetere cum omnibus circumstantiis suis. Obsecrando Deum T. O. M. ac misericordem, ut afflatu sancti sui numinis præsidere velit in congressibus ac dirigere actus ac sensus ad gloriam sacro sancti nominis & augmentum Ecclesiæ suæ, atque emolumentum utriusque Reipubl.

Hæc ad introitum Negotii solus D. *Beverningius* cum fecisset, reliqui tres advenere, dieque 2. Julii in Concilium admissi eadem, quæ ille solus ante dixerat, cum excusatione tardioris adventus, repetivere. Concilium ad ea non ita multis post diebus hoc dedit responsum.

- » Dum in memoria secum recolat pristinos Tractatus, & amicitiae Fœdera inter
 » Angliam & Fœderatas Belgii Provincias; quantumque studium hanc Rempubli-
 » cam perpetim sollicitavit, ut ea non modo facta tecta servarentur, verum etiam
 » ut firmarentur indies & adhuc magis auferentur.
 » Nihil minus tamen & non obstantibus communis utilitatis rationibus, quibus
 » uterque status mutuo sibi auxilio esse tenentur, classem hujus Reipub. pendente
 » adhuc Tractatu, eoque à semetipsis oblato, in propriis æstuariis camerisque suis
 » marinis inopinato impetu & tanquam ex insidiis ab altera illa Fœderatarum Pro-
 » vinciarum invadi, & quantum in se erat opprimi & submergi; quo hæc Respu-
 » blica ad hostiles excensus facilius pateret, & conditiones pro alieno libitu impo-
 » sitas susciperet: cæteraque id genus à Confœderatis Provinciis acta & gesta, in
 » quibus

quibus pro benevolo affectu, tot luculentis testimoniis comprobato, ejus diffi-
milia & contraria nobis retulere.

Abs æquitate & ratione alienum faceret, si hæc Respub. tam insigni monitione
& libertatione excitata, post tantum sanguinem effusum, totque opes huic bello,
aliunde sibimet illato, insumptas, iisdem denuo periculis & insultibus se, præsidio
nudam, exponeret. Et cum nondum præterita *damna* resarciantur, neve *securitas*
præstetur, ne horum similia in posterum attententur, ad Tractatum pro ineundo
Fœdere confestim descenderet. Quin vero intempestivum est ad ejusmodi Tra-
ctatum procedere, priusquam vulnus hoc, adhuc sanguinans, intimè sanetur &
obducatur: nimirum necesse est, ut instabile futurum sit, quicquid tam fluxo &
nondum solidato fundamento nititur.

Quocirca Consilium expectat à Dominis delegatis ut super prædictis respon-
sum suum darent: in quibus postquam convenerit, ad alia ulteriora progredi li-
ceat quæ utrique Reipub. usui futura judicabuntur; in quibus promovendis
Concilium operam suam non illibenter conferet.

Ad melius & plene informandum militiæ eundem Imperatorem remonstra-
runt Deputati, se libenter intellexisse, in principio responsionis Excell. Suæ &
Dominorum Consilii status ad Propositionem & memorialia ipsorum, comme-
morationem fieri *Tractatum amicitia ac Confœderationis*, quæ antiquitus stabilitæ
fuere inter Angliam & Provincias Confœderati Belgii, contestantes nomine su-
periorum, uti semper omnia sua impenderint ad exactam earundem observatio-
nem, sic & in posterum operam duros, quò non modo conserventur & asseran-
tur inviolabiliter, sed & colligantur arctiori nexu in commune utriusque Reip.
commodum: itaque nec opportunum nec consultum fore, ut nimis anxio exa-
mini præterita subjiciantur: ne animi denuo acerbentur: oblitteranda quæ jam
corrigi vel non poterant vel non debebant: prompte potius ad Tractatus ipsos
progrediendum; ut reciproce *satisfactionem ac securitatem* tot votis expetitam,
firmâ ac perpetuâ Pace ac unione restitutâ inter utramque Rempub. & nationes, repe-
riant: Non refricandam vulneris jam obducti cicatricem, sed sanandam, atque
solidandam: enixè attamen rogare, Excell. Suam & Dominos Consilii, ut paulò
altius repetentes Tractatus qui omni tempore inter Angliam & Scotiam ab unâ
& Provincias Fœderati Belgii ab altera parte intercessere: considerare velint, post
compositionem funestorum ac cruentorum inter utramque Nationem bellorum,
in Tractatibus Pacis & transactionibus insecutis ne minimam quidem unquam
mentionem factam *prestandæ satisfactionis* pro damnis & expensis unius vel alterius
Partis, uti nec in Tractatibus ante viginti vel 24. circiter Annos simili occasione
inter Angliam, Franciam & Hispaniam, expeditis, nec in ullis aliis inter alias po-
testates principesve in eodem casu erectis: Sic ingenuè se fateri, clausulam hanc
dicti responsi valde animos suos turbasse, nisi literis posterioribus Illustrissimi
hujus Consilii perspicuè deprehendissent quod secum agere & Tractare vellent
conditionibus *honestis & rationalibus*, ut sine quibus nulla unquam transactio Pa-
cis stabilis ac perennis fuit: postulata vero illam *reparationem* nulla niti æqui-
tate vel ratione: Ordines non nisi necessitate compulsos ad legitimam defensio-
nem subditorum suorum & libertatem Commerciorum: &, ne res ea quenquam

offenderet, per suos ubique Ministros id vicinis potestatibus notum fecisse: nihil se quærere præter inculpatam suorum tutelam: ita & moris & licitum esse inter omnes gentes: deprædationes in Mari Mediterraneo ut & eorum qui Insulas (*Scillies*) occupant occasionem præcipue dedisse classi bellicæ tum temporis instruendæ; ut & diverforum, qui sub prætextu Repressaliarum vel *clarigationis* auctoritate Parlamenti concessarum tam adversus Fœderati Belgii quam Galliæ Incolas, damna immensa & ad multos millones computata causam & necessitatem huic rei dedisse.

Accedebat rumor non vanus de magnis alibi quoque navium apparatus: ab ipso Parlamento classem usque ad *centum & viginti* naves adauctam: *triginta* aliis mox adaugendam: & proinde *centum quinquaginta* navibus constituram, numero tam militum quam sociorum navalium formidabili muniendam: Règulas hic politicas exegisse, ut, armantibus se vicinis, Fœderati quoque Belgæ se armarent. Lentè tamen in eo ab Ordinibus festinatum esse: id. vel eo solo liquere; quod de *centum & quinquaginta* navibus, quas armare constituerant Ordines, ad diem illum (primo illo conflictu infamem & invisum) 29. Maji vix *quadraginta duas* in promptu haberet prætor *Trompius*. inde conjectura facile investigari posse nullum de pugnâ Consilium, nullum mandatum, imo ne cogitationem quidem ullam fuisse, *sed justo & imperscrutabili omnipotentis Dei judicio accidisse*, invitissimis Ordinibus: armaturam enim Anglorum longe majorem fuisse, & tempore multò priorum. Iniquum fore postulare restitutionem expensarum, si quæ sint; quæ magnæ non possint esse, respectu parvi interstitii temporis, quatuor nempe hebdomadarum, inter diem conflictus & 25. Junii (quo reparatio & satisfactio petita fuit) intercurrentium, nullas Anglorum seu bellicas seu onerarias apparere medio temporis captas: Sumtus autem, damna, malaque Belgis Fœderatis, eorum navibus & mercibus illata ad summas multorum millionum assurgere. Ordines Fœderatos summo jure repetere ea posse & debere. Anglos ex stupenda multitudine navium merciumque captarum sibi satis superque prospexisse: Corruere itaque per sese tria illa Legato *Pavio* proposita die 25. Junii capitula: *Satisfactionem* inique eos petere qui sibi abunde satisfecissent: merces, si quas Belgæ cepissent, jam distractas, vel in rerum natura amplius non esse: *Securitatem* in futurum quod attinet illam in arctâ animorum reconciliatione, amicitia, Fœdere ac unione quærendam esse: nulla alia in re firmiorem fore. Se eo fine instructum: Se id fufius accuratiusque demonstraturum; tempus locumque commodum petere. Ex usu utriusque Reipubl. ex usu Religionis, quam utraque colit, purioris & Reformatæ esse; ad gloriam Dei & Euangelii propagationem esse: non amplius in sua viscera telum convertendum.

Militiæ summus Imperator *Cromyvellus* præcipuâ pollebat auctoritate: illuminationibus evincere valde conati sunt Delegati: itaque longa denuo, die 15. Julii, oratione & scripto eum sunt allocuti: multa se à fide dignis, & utriusque Reipubl. amantibus intellexisse de ejus ad Pacem propensione, abhorrere eum à tanta sanguinis effusione, detestandam esse inter domesticos consortesque fidei discordiam: cogitandum & nitendum potius de propagandâ alibi Religionis Orthodoxæ professione; impium esse in hoc bello perseverare: præter spem & opinionem

nem se tamen deprehendisse, quod Concilium adhuc persistat in exigendis illis prætenſæ *satisfactionis & securitatis* Articulis. Ad quæ si semper in ipſo limine se invicem offendant, nunquam ad scopum optatum se venturos. Alienum ab omni æquitate & ratione esse quod Angli, post illata tot *millionum & sexcentarum* navium, quas Fœderati Belgæ amiserant, jacturam, ab iisdem *reparationem ac satisfactionem* ultra petant: iis itaque rejectis ad rem ipsam properandum: *Unionem Fœdusque* & quidem *arctissimum* faciendum: Se omnibus ad ea necessariis instructos: Provincias omnes Fœderatas, earumque singulas civitates & membra id expetere ac desiderare: *Gloriam Dei, propagationem fidei, salutem utriusque populi* si spectare velint, sine summâ impietate in hoc bello ob nescio quos scrupulos continuari minime posse.

Ad ea Angli fere sicut ante & semper responderunt, clarum esse quod insultus hostilis à Fœderatis Belgis incœperit, itaque *satisfactionem* juste peti: deinde quoad *securitatem* in posterum præstandam multis rationibus dilucidè ostensum, quam iniquum esset Remp. Anglicam post rem tam prosperè gestam, fufumque tot suorum sanguinem, impressionibus ejus generis quovis tempore faciendis obnoxiam se relinquere. Quæ omnia si tam serio perpendantur, quam verè in Anglorum chartulis prioribus narrata sunt, facinus illud *Trumpii* non posse *fortuitum* dici, verum eo Concilio cogitatum atque commissum eique fini, qui in prædicto Parlamenti responſo ad supradictam chartulam trium illorum Legatorum disertis verbis exprimitur. Quod si præsentium rerum facies in Fœderatis Belgii Provinciis, quamque illic *periculosa factio polleat*, penitus consideretur, haud facile posse intelligi, quo alio pacto libertas illius populi veræque Religionis cultores in iis Provinciis, conservari queant, nisi Pace & Fœdere ineundo serio & efficaciter provisum fuerit *contra eorum conatus atque fraudes qui rebus Dei ac populi sui in utraque Repub. adversantur*. Cumque perspicuum sit *pactiones nudas & Fœdera finem hunc non posse adipisci, securitatis rationes alias considerandas esse; Quorum singula capita quemadmodum & quid sit, quod Respub. Anglica reparationis loco acceptura est, Dominis Deputatis tum proponendum, postquam ipsi de reparatione & securitate præstanda responſum plenum atque clarum reddiderint; Hisce adhuc insistere Concilium, neque dubitare, quin Domini Deputati, perpensis quæ jam dicta sunt & rationum supradictarum momentis, quæque his adjungi possunt, suum assensum haud invitè sint præbituri, unde si Deus futuris consultationibus propitius adfuerit, huic bello quam primum finem imponi posse, & utramque Rempub. multo quam antehac inter se conjunctiores, idque rationibus multo firmitioribus ac potioribus, esse futuras.*

Eadem hac chordâ sæpius in colloquiis tum publicis tum familiaribus & in scriptis oberrat fuit: illis *satisfactionem & securitatem*, idque suo modo petentibus, hisce illa declinantibus. Utrique, *candorem, sinceritatem, integritatem* profitebantur, utrique Religionis puritatem, fraternum ejus inter Respub. cultum declamabant, utrique Pacem æternam, unionem Fœdusque plus quam unquam arctius desiderabant: sed in mediis nullatenus conveniebant. In fine Julii ab Anglis proposita fuit illa, de qua multus post discursus ubique fuit, *Coalitio*: nempe Anglicam Rempub. contentam fore *securitatem* (quæ post *satisfactionem*

altera erat principalis controversia) ex utriusque status unione præstandam expectare eo modo, quo ambo in unum populum & Rempub. unam pro utriusque commodo coeant in unum & coalescant. Quo facto, non modo præsentia dissidia componantur & difficultates, quæ in utriusque status rebus & rationibus per Articulos amicitiae & Fœderationis rite determinandis orituræ sunt, superentur, verum etiam omnes discordiarum occasiones deinceps præcidantur, viresque & opes utriusque Gentis, quas contra se mutuo profundunt, in communem totius defensionem & salutem recolligantur.

Deputati ad eam tam voce quam scripto pluribus ostenderunt, hæc esse valde generalia: sese non minus quam Anglos petere ut duo Status, *Salva utriusque forma præsentis Regiminis*, ita jungantur & uniantur, tanquam si essent una Respublica; quod sic unitæ simul defendant suas libertates, jura, & commoda communia contra quoscunque. *Angli* iterum; à Deputatis ne utiquam directè vel apposite responderi dixerunt, sed *vocabula Confœderationis substitui atque interpolari*, contra veram & genuinam ejus acceptionem. *Deputati*: verbum *Confœderationis* esse maxime proprium & significans, etiam solitum & in usu: fateri ingenue, se non intelligere novum *Coalitionis* vocabulum; multa cum ratione ejus petere explicationem & particulas eam componentes. *Angli*: se non de *verborum apicibus* aut loquendi formulis sed de *rebus* maximi momenti disceptare. mentem Concilii esse, non ut *Unio & Fœdus* inter duas vicinas atque absoluto imperio præditas Respub. contrahatur, sed ut hæc duæ Respub. *coalescant* atque adunentur. Quod licet quoad municipalia utriusque jura mutationem non ex necessitate secum inferat; hoc tamen inde necessario sequi, nempe quod totum sic unitum uni supremo subsit imperio, *ex personis ab utraque gente oriundis conflato*, prout mutuo convenerit, atque ut utrinque iisdem privilegiis atque immunitatibus quoad habitationem, dominium, seu possessionem, mercaturam, portus, piscaturam, cæteraque utriusque Regionum commoda, quæcunque demum illa sint, cum ipsis nativis & indigenis absque ullo discrimine utantur fruanturque. Et cum hoc omne in propositione *Consilii*, quæ plana & perspicua est nullisque verborum ambagibus involuta, disertè contineatur; dictique Delegati in nullis suis chartulis sensum suum hac de re prodiderint; reliquum esse priusquam de mediis, quibus ad effectum deducatur, aliquid dicatur, ut *Dominationes Sux* directè & categoricè huic respondeant: præsertim cum Consilium de *Tractatibus Amicitiae & Confœderationis* fuisse & apertè sensum suum jam explicaverit. Qui quam ex se invalidi & minimè sufficientes sint, nisi melius de iis in posterum provisum fuerit ad firmæ & duraturæ pacis fines assequendos, satis constare ex nupero insultu & bello in Rempubl. Anglicam, contra ejusmodi *Tractatus*, facto. Quantum vero ad *dannorum compensationem*; Consilium eam urgere, non eo animo & studio ut *grandes pecuniarum summas obtineat*, (nam pacem qualem prius dixerit istiusmodi rebus & respectibus longissime præfert) verum enimvero cum dicti Delegati isthæc verba à cæteris, quibuscum in chartulâ connectuntur, separent & divellant & postmodum assensum suum, suo sensu, iis adhibeant, ac si Consilium postulato suo supersedisset, cui tamen in omnibus suis chartulis disertis verbis institit; necessarium ideo duxit ut his præsentibus eidem denuo insisteret & à Dominis Delegatis perspicuam & appositam ad

ad id postulatum responſionem peteret: Ad quod verba ſuperius relata omnia extra mentem & ſcopum omnium hætenus traditarum chartularum trahuntur, niſi pariter dicta *Securitas* ceu cautio eodem tempore, & in eâdem chartula poſtulata ſimul admittatur.

Deputati ad ea diſertis poſt verbis repoſuere, admiratos ſeſe & ad verbum illud novum *Coalitionis* obſtupuiſſe: numquam ejus ante factam mentionem: nunquam inter Reſpub. de re tali cogitatum fuiſſe, nullumque admittere uſum: ſupremitates poſſe miſceri. verbo *Fœderis* ſemper ſe utrinque uſos: tanquam proprio & ſignificantiffimo ad *Vnionem* veram & optimam exprimendum. per talem *coalitionem* & mixturam non poſſe evitari *confuſionem* reſque omni uſui & praxi repugnantes. in omnibus anterioribus Tractatibus inveniri, vocabula *Vnionis*, *Fœderis*, *Ligaminis*: de *coalitione* nationum & *mixtura ſupremitatum*, prout proponitur, nihil unquam auditum: in nullis historiis; nullo ævo.

Amphyctiones in Græciâ, Socias olim in Italia Civitates Fœdere æquali ligatas, eoſdem quanvis Amicos & Inimicos habentes, ſingulas tamen *ſupremum jus ſibi* reſervari: idem inter *Helvetos* eorumque Socios obſervari. Principes domus *Burgundica*, & poſt Auſtriacos cum *Domini* fuere Unitarum Provinciarum, ſæpe conatos, tam vi quam artibus eas in *unum*, ſub *uno capite*, *corpus* conjungere: nunquam potuiſſe. ſeptem ex iis jam inter ſeſe Fœderatas; ſed reſervatis tamen unicuique ſuis ſupremitatis & ſummi imperii juribus; *coalitionem* itaque talem nullo modo eſſe admittendam.

Angli prolixo ad illa replicarunt ſcripto: *Concilium* iſtiusmodi reſponſum haud quaquam expectaſſe. Nec ei facile conjectari eſſe; quæ rationes & Conſilia dominationes ſuas huc impulerint. Ideoque ſe ad declarandum teneri, quomodo, poſtquam veras utriusque Reipub. rationes politicas ſerio apud ſeſe expendiſſet, & præſentem rerum utrinque Statum, ſimul & horum diſſidiorum cauſas & origines conſideraſſet, unâ cum *Securitate* ſeu *cautione*, quam Anglica Reſpublica in poſterum expectatura erat, haud ſe intelligere, quibus aliis mediis vulnus hoc fanetur, præſentia diſſidia componantur, Pax cum Securitate conjuncta firmetur, ſineſque, ad quos utraque Pars in hoc præſenti Tractatu ſe collimare profeſſa eſt, obtineantur, quam ſi uterque Status in unam Rempub. *conſtabiliretur*: unde non modò Securitas conſequutura erat, ſed uterque Status, præſertim verò populus Fœderatarum Provinciarum, non exigua commoda lucraturus. Id adeo manifeſtum eſſe, ut ſi dictis Delegatis ad particularia deſcendere non grave viſum eſſet, & ſub verbis iſtis generalibus, *confuſionis*, *impoſſibilitatis*, *innovationis*, rem propoſitam non rejeciſſent & repudiaſſent, allegando, ſe nec in primis Romanorum temporibus, nec in antiquorum ſeculorum annalibus *Coalitionis* ſeu *Vnionis Imperiorum* exempla reperiſſe: nihil adhuc dubii ſuperfuturum vel de candore & ſincero ſtudio Anglicæ Reipub. in eâ proponendâ, vel de commodis atque utilitatibus exinde naſcituris. atque hoc tam luculentum benevolentix Amicitixque ſux Reipub. indicium fuiſſe, & teſtimonium, ut nulla ætas, circumſtantiis omnibus ritè perpenſis, ſimile poſſit oſtendere.

Quocirca expreſſam hujus oblatis negationem, non magis Conſilio mirandum ſonare, quam quod in iſſdem chartulis dicti Delegati palam & diſertis verbis pro-

riteantur, se per isthæc verba *interioris Unionis, acæque Confæderationis*, sæpiusculè repetita, nihil amplius intelligere, quam quod in propositionibus iis continetur, quas ipsi in *prima sua audientia* obtulere: In quibus postularunt, ut populo Fæderati Belgii licitum esset liberum *Commercium & Navigationem* exercere ad *Infulas & Colonias Reipub. Anglicæ in America*: cum hoc tamen ex lege in *Comitiis Parliamentariis* lata peregrinis omnibus interdicaretur: & licet in eodem *Articulo* populares *Anglicæ Reipub. Mercaturam ad Colonias suas in Indiis Orientalibus, vel alicubi, excepto in Europa, exercere prohibeant, utque statutum de Mercatura & re Nautica promovendâ augenda nuper publicatum, quo ad illos, refigatur; ut Telonia & consuetudines peregrinorum aboleantur: ut libertas populo suo ad prædia & latifundia in his Regionibus coëmenda & comparanda, par eis, quâ ipsi naturales & indigenæ gaudent, concedatur. Imo verò in primo suarum propositionum Articulo, id quoad effectum postulare, ut in *Marium, quæ Angustiora* appellantur, *Dominio, & piscandi jure*, ex æquo cum *Anglis* communicent. Adeo ut, quum à *Consilio* conjunctio utriusque *Reipub. in unam* proponeretur, unde omnium beneficiorum & privilegiorum æqualis participatio sequeretur, absque locorum vel personarum discrimine, majusque inde commodum in *populum Fæderatarum Provinciarum* redundaret, propter amplitudinem *Angliæ Reipub. portuum suorum multitudinem, Piscationem, cæterasque commoditates* quibus inferiores *Provinciæ* destituuntur. At illos è contra *affinitatem & Amicitiam* consueque *Contractam* velle, quo uni parti solummodo, ad id quod alteri peculiare est, jus daretur.*

Atque hæc cum à tribus illis *Legatis extraordinariis* postularentur, eisdem vehementer insisteretur, tam ante, quam circa tempus, quo *Trompius* eorum *Admiralius* classem *Anglicanam* adortus est, cumque eadem postulata à *Delegatis* denuo renoventur atque in omnibus chartulis adurgeantur, haud aliter credi posse, quam præsens hoc bellum, saltem primario, adhæc vi extorquenda, quæ per *Tractatum* obtineri posse desperabant, à *Parte sua* inceptum fuisse. Atque vel hinc æquitatem postulati *Anglicæ Reipubl. de compensatione* danda, magis adhuc elucescere, quantumque ejus interfit de *Securitate* in posterum cavere. Eam tamen *Consilium* in nullis suis chartulis ad *coalitionem* tantummodo limitasse, alios *Securitatis* modos & rationes excludendo. Cum ea non aliter à *Consilio* proposita esset, quam tanquam id, quod ex ejus sententia in se justissimum & æquissimum est, ad utriusque *Reipub. decus & emolumentum* maxime faciens, & respectu præsentium difficultatum factu facilimum, quæque *Deo benedicente* commodissima ratio esset, ad eorum *Consilia* frustranda, & molitiones prævertendas, qui in utriusque *ditionibus Christi populi que sui cause* adversantur.

Quandoquidem vero dicti *Domini Delegati* aliter sensere, *Consilium* ab iis expectavisse, uti monstrarent quâ aliâ viâ insistendum esset ad *cautionem* huic *Reipub. dandam*: Cum quicquid ab iis hactenus propositum fuerit, ad *diffidentiam* potius quam *confidentiam* alendam spectet. utque directè postulato de *compensatione* responderent, quo certa & æquabilis summa à *Consilio* definiretur. Quorum neutrum per sex hebdomadarum spatium se obtinere potuisse ægrè admodum se ferre. *Concilium* postulatorum suorum æquitatem & justitiam fusius expli-

explicare liquidoque evincere non recusasse, atque eadem per literas tam ad Ordines Hollandiæ quam ad Generales, priusquam Domini *Delegati* huc legarentur, significavisse. In iis Consilium se promptum & paratum ostendisse: quo hæc diffidia componerentur, super iisdem Articulis progredi, quos prius obtulit in responsionem ad eam partem chartulæ Domini *Heemstedii*, in qua ab Anglica Re- publ. petebant ut quod æquum justumque sit ad præsentis controversias finien- das proponeret; idque sine ulla mutatione, præterquam tali, qualis iis rebus in- cidit quæ inter utramque Rempub. in hoc quam minimè grato bello deinde ac- ciderint. Quoque ipsi Domini *Delegati* invitationem æquam & honore plenam in ante dicta sua extrema chartula agnoscunt; Adeoque Consilium magis mira- tum quare non eandem protinus amplexentur. Cum nulli alii insistatur, præter- quam quod in ante dictis literis diserte continetur. Quæ cum ita sint & Domi- norum Ordinum Generalium in rem utriusque Status & *Reformata Religionis* maxi- mè facere judicaverint, se domum recipere, nondum plenario postulatis de *com- pensatione & Securitate* responso adhibito, utramque gentem sanguinolento hoc bello involutam relinquentes, cum in eorum potestate sit id finitum dare. Quan- quam Consilium audientiam iis negare non poterit ad discedendi veniam, ad id, qua horâ placuerit, impetrandam: se tamen coram Deo & cordatis omnibus sese purgavisse, palamque testatum esse quo candore, simplicitate, atque integri- tate operam navarit ad pacem demum instaurandam, atque utramque Remp. fir- mius quam antehac intimiusque in posterum uniendam.

Deputati eo scripto viso notum Consilio fecerunt sese illud ejus momenti esse judicare; ut necesse habeant referre ad *Ordines*: eo sine *VV. Neportium & A. P. Iong- stallum* ituros, remanentibus illic *Beverningo & Perrio*: Salvum-Conductum eo sine necessarium petere. Concilium humaniter annuit, insuper declarans, quod sicut Anglica Respub. nullas justas & idoneas rationes omiserit, quo propensum suum erga pacem cum Fœderatis Provinciis animum testificaretur; ita & eundem be- nevolam affectum adhuc se conservare, operamque & conatus suos se collatu- rum, quo in mutuam utriusque Reipub. utilitatem & Securitatem, super iisdem principiis & rationibus, quarum in prioribus suis chartulis mentio facta est, con- ficiatur. Albæ Aulæ 4 August. styl. vet. 1653.

Regis Christianissimi Legatus Baro *Neufvillius* propositum Deputatorum lau- davit, tempore omnia mutari, aliam & meliorem rebus agendis occasionem fa- cile secuturam, abrumpi semper & cito posse negotii filum, refarciri lente, & magna cum difficultate primos ubique congressus ad pacem procurari. Huc ad- venerunt paulo post cruentam, & ultimam illam inter utramque classem die de- cimo Augusti ad custam Hollandicam pugnam, in qua *Trompius* gloriose occu- buit, pugnatam.

Ab eo tempore quo ex Angliâ *Deputati Neoportius & Iongstallus* redierunt, sin- gularum Provinciarum comitiis deliberatum fuit de nova illis eodem secunda vice ituris dandâ instructione. Opinio Hollandorum fuit, propositam *coalitio- nem* nullatenus esse admittendam; *arctum* vero *Fœdus*, ad normam *triginta sex* Ar- ticulorum, offerendum, amicitiam vero cum aliis regibus & potestatibus, præ- fertim cum Galliâ, non negligendam, sed Tractatum cum ea promovendum, in- structio-

structionem vero Classis & Constructionem novarum aptarumque navium diligenter curandam. Aliæ Provinciæ addebant, auxilia interim danda Scotis; *Satisfactioni*, quam Anglia prætendebat, aures neutiquam præbendas; *Fœdera cum Gallia, Electore Brandenburgico, Germanis principibus* facienda. Diebus decimo & duodecimo tam in Concilio & præfente Militiæ Imperatore *Cromvvello*, quàm coram Commissariis repetita & multis verbis proposita fuere vetera illa sæpe inculcata de conservandâ & protegendâ *Reformatâ Religione*, de respectu *domesticis fidei* debito; ad eum finem esse necessarium inter utramque Rempub. pacis studio incumbere; bonum fore, si extemplò jam pactum fieret in terminis Generalibus de *protegendâ dictâ Religione*; & quod faciendi Fœderis & quidem strictioris, quam unquam ante hac fuit inter utramque nationem, *coalitionem* impugnant, & quo ad *Reparationem, Satisfactionem & Securitatem*, quas Angli prætendebant, sese adhuc ad decretum 5. Junii hujus Anni referrent. Die 29. Octobris Hagæ discedentes, 4. Novembri Londini venerunt. ubi peractis Curialibus, die 7. hanc in Concilio habuerunt Orationem ad resumendum jam per aliquod tempus intermissæ negotiationis filum.

ILLVSTRISSIMI DOMINI,

Domini de Nieupoort & longstal postquam fideliter retulere Dominis Ordinibus Generalibus Fœderati Belgii, de iis quæ proposuerint post adventum nostrum in hisce oris Illustrissimis Vestris Dominis, quæque desuper responsa fuerint, rediere cum speciali mandato dominorum ac superiorum nostrorum, ut adeamus denuo Illustrissimam hanc congregationem, eidemque renovemus sincerissimum & inviolabilem affectum erga hanc Rempub. indicatumque voluere: uti in genere abominantur horrendum nomen, magis verò cruentas tam luctuosi belli sequelas, ita in specie idem detestantur diversis ac prægnantibus rationibus moti, respectu Regiminis ac Nationum, cum quibus hocce conferendum. Sic etiam opinamur, nullam fore rationem fidei Christianæ, nullam regulam politiæ, nullum respectum singularem, qui non mutuo nos obstringat, ad conjunctionem strictissimam animorum ac effectus, voluntatis & executionis contra machinationes omnium, qui, cum internecione Veritatis Divinæ ejusque verbi, moliuntur evertere commoda utriusque Reipublicæ. Consideramus præterea quod *superiores potestates ex Deo sint*, quodque ipse Deus Ter Opt. Max. eadem ordinarit, ad gloriam nominis sui, propagationem veritatis ac legitimam libertatem populi sui. Animo revolvimus insuper, constitutionem ac formam administrationum Reipub. ac intrinsecum *Interesse* utriusque Nationis, Nos conducere, invitare, imò urgere ad unionem strictissimam & fidam, ut reddat Deo atque Incolis utriusque Status debita pietate & justitia.

Postremò credimus mutuo nos obligari, sanguis innocentum, qui *sunt domestici fidei*, ne effundatur amplius, utque mutuo nisu omnibusque viribus defendatur *causa Dei ac Sacrosancti ejus Evangelii*.

Itaque, Illustrissimi Domini, *propter gloriam Dei, amorem veritatis* ipsius ac commodum Reipublicæ ac Nationum, conjungantur corda, manus, voluntates, ac facies nostræ, adversus omnes, qui nos terrâ marique invadere moliuntur. *Pro-*
testamur

testamur coram Deo, iudice purissimarum nostrarum cogitationum, quod animos offeramus candidos ac sinceros, reciprocationem eorundem à Generositate Vestra expectantes.

Procul absit à nobis abominatio *Midianitarum*, qui mutuis telis sese confecerunt, & malum Israëlitis, quum Ephraim contra Manassém & Manasses contra Ephraim insurrexerunt, & ambo simul contra Iudam; indubitatum sanè axioma *Apostoli*: Certe si nos in vicem mordemus & cædimus, consumemur; potius cum populo Dei unum quasi corpus simus, & ambulemus quasi unus homo. sit Anglia uti olim *seminarium hominum piorum*; qui defendant bona & libertatem nostram; sit *Belgium* vice versa propugnaculum hujus Status, contra omnes, qui moliuntur quiequam adversus libertatem hujus Regiminis, pro æquali interesse harum Nationum; quisquis invaserit Vestram libertatem, Rempub. nostram offendisse credatur; quisquis provocaverit Statum nostrum, vires Vestras provocasse sentiat.

Eâ intentione nomine dominorum ac superiorum nostrorum proponimus, ad gloriam divini nominis, propagationem veritatis ejusdem, protectionem domesticorum fidei, libertatem Status nostri, immunitatem populorum nostrorum, & legitimam defensionem communis utriusque interesse, fiat stricta, fida, firma, perpetua unio utriusque Reipub. & Nationum, omni meliori modo, unâ eum in interesse ac expressione solidissima ac intrinseca, quæ fuit unquam inter duas Respub. aut quam solidissime stabiliri poterit. Utque eò magis firmum, solidum, ac strictum vinculum hoc sit, ad prædictum finem extendatur & ad alios Status Protestantes Christianitatis, & eos qui protegent ac fovent in suis Dominiis liberum exercitium *Orthodoxæ ac Reformatæ Religionis*. Pro majori Securitate mutuâ, ab alterutrâ Parte nullatenus tractetur *Confœderatio vel Unio* cum quacunque Republ. Principe aut Magnate Europæ, absque præscientia & communicatione alteri facta, ut comprehendi possit, si ex re ipsius visum fuerit: omnino verò in dictis Confœderationibus & Unionibus nihil concludatur aut definiatur, quod ullatenus præjudicare minùs contrarium esse possit Articulis strictæ ac solidæ hujus Unionis: quam constare debere credimus inter binas hæc Respublicas. Quemadmodum verò harmonia & concentus ejusmodi Unionis *basis solida* ac firma esse debet, cui instrui postmodum possint interesse ac commoda singularia, Domini Ordines Generales Superiores nostri, ea de re propositionis initium fieri debere judicant, nosque ad minutiora quævis eò tendentia instrui curarunt; proinde Illustrissimas Dominationes Vestras officiosissimè rogamus, præviâ maturâ deliberatione Commissarios benè informatos concedere nobis velint, quibus de rebus eò spectantibus specialius conferre ac disquirere liceat, ac si quidem temporis momentum quoad hanc rem, diversis ex rationibus æstimandum, insuper petimus, ut quantocius propter alia negotia ardua Illustriss. hujus Consilii fieri possit expediat. Dabant Westmonaster. 28. Octobr. styl. vet. & 7. Novemb. styl. nov. 1653.

Diebus decimo & duodecimo tam in Concilio & præsentem Militiæ Imperatore *Cromwello*, quam coram Commissariis repetita & multis verbis proposita fuerunt vetera illa sæpe inculcata de conservandâ & protegendâ *Reformatâ Religione*, de respectu domesticis fidei debito; ad eum finem esse necessarium inter utramque

N n n n n

Rempub.

Rempub. pacis studio incumbere; bonum fore, si extemplò jam Pactum fieret in terminis generalibus de *protegenda dicta Religione*; & quod Fœderati bonis oculis non possent aspicere eos qui eam Religionem ejusque affectas vellent opprimere; sed eam & eos pro temporis occasione juvarent iis mediis de quibus tum conveniretur. extendendumque ideò Fœdus & ad eos Principes qui vel Religionem Protestantem profiterentur, vel tolerarent. quod postremum verbum respiciebat Galliam.

Et quantum ad arctam Fœderationem Unionemque: eam paucis posse describi verbis: *fore mutuam defensionem alterutrius Status, ejusque quod utriusque interesset; ut alter alterius libertatem & commercia, omnibus viribus terra marique contra omnes qui ea vellent turbare, juvaret.* Solummodo spectari debere media ad eum finem tendentia, an nempe auxilium illud in genere esset promittendum, an vero cum expressione numeri Equitum, peditum, & navium. petentes ad illud declarationem Consilii Anglici. ut adhuc eadem illa Sessione isti Articuli pro certis utrinque statuerentur. De *Commercio* & similibus postea agi posse. Deinde iterum quoque de inclusione *Sueciae, Daniae, Helvetiae, Principumque Germaniae* protestantium sermo factus. Circa hoc tempus discessit Reginae Sueciae Ablegatus *Lagerveldius*; qui quoad oblatam à Regina interpositionem Responsum habuit; *Laudatum à Parlamento bonum Regiae Suae Majestatis Zelum: Parlamentum sperare & Deum precari, ut corda animosque Ordinum Generalium ad pacem velit disponere.* Unde apparuit Anglos æque ac Batavos à mediatione extranea abhorrere; & sua quosque ipsos agere voluisse.

Die 27. Novembris denuo fuit conventus: in quo Generalis *Cromyvellus* ipse multa de optima Parlamenti ad pacem & firmam Unionem cum Fœderato Belgio inclinatione præfatus est: ad eum finem *coalitionem* inter utramque Nationem à sese propositam, per quam utriusque commoda ita fuissent permixta, ut nulla plus restaret differentia; quod medium quia Delegatis non placuisset sed *Fœdus*, *Vnioque multo quam ante hac arctior* ab iis proposita esset, se quoque paratos de ea cum iis conferre, protestantes coram Deo cordium scrutatore, & quem nihil latet, se odisse bellum, pacemque quærere, præsertim cum Fœderatis Belgis. Quanvis autem putarent se magnas habere rationes cur adhuc urgere possent præliminaria de *Satisfactione & Securitate* puncta, ut quæ inter novissima dissoluti Parlamenti retroacta inveniebant, tamen ulterius sese cogitationes suas aperturos. intentionem utrinque non debere esse de facienda *Pace ac Vnione* parvi temporis; sed æternam; propterea tollendos omnes scrupulos, qui occasionem novis litibus possent dare; clare ponendum cujusque *jus & proprietatem.* itaque ante omnia annui debere ad Anglos pertinere *Dominium Maris & Piscationem*: Hisce præmissis & concessis, de reliquo parum fore difficultatis.

Responderunt Deputati (protestando tamen nihil horum discursuum, vel pactorum in specie forte concessorum, fore obligatorium nisi toto Tractatu concluso) Fœderatos Belgas non negaturos *honorem & respectum in mari*, quales ante hac à sua natione Anglicæ fuissent exhibiti: & quantum ad *Piscationem*; orare ut prius de Articulis strictæ *Vnionis* conveniretur: postea tempus fore de *Commercio & Piscatione* loquendi. Angli replicarunt responsum *Deputatorum* non ad rem fuisse:

fuisse: jus suum de *Dominio Maris & Piscatione* nullum admittere dubium vel æquivocationem. *Deputati*: se clare satis & distinctè ad utrumque Punctum respondisse: tamen hoc addere: Mare considerari vel quoad *respectum* quem una natio alteri, obviando, defert, vel quoad *liberum* ejus usum. Quoad primum se explicasse. Secundum iterum esse bimembre: vel quoad simplicem ejus usum; qui omnibus patet: vel quoad peculiare aliquos fructus, & emolumenta inde provenientia: quæ proprietati privatæ alicui possunt esse subjecta. de quibus iterum agebant, cum ad Punctum Commerci deventum foret, Tractationem fore commodam. *Angli* iis non contenti priora sua urgere, & disertam ad ea declarationem petere: & quia antehac Fœderati Belgæ sua *triginta sex Articulis* incluserant, *Angli* vicissim sua *viginti septem* quibusdam Articulis postulata exhibuere. Talem Tractatum talesque Articulos *Angli* affirmabant futurum *arcti, stricti, & æterni* Fœderis fundamentum; quod omnem in posterum occasionem & materiam novarum litium & motuum præveniret & tolleretur.

*Articuli Pacis, Unionis, & Confœderationis inter Rempub. Angliæ
atque Ordines Gener. Fœderati Belgii, ejusdemque Delegatis
propositi die 28. Novemb. 1653.*

1. Quod ab hoc die sit vera, firma, & inviolabilis Pax, Amicitia sincera, intimior atque arctior affinitas, Confœderatio, & Unio inter Rempub. Angliæ atque Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum, Terras, Regiones, Civitatesque sub utriusque Ditione positas earumque Populos & Incolas cujuscunque demum gradus fuerint.

2. Uti in posterum omnis hostilitas, inimicitia, discordia, & bellum inter dictas Rempub. earumque populares & subditos cessabit: atque utraque Pars omnibus læsionibus, direptionibus, deprædationibus, injuriisque per terram, mare, & aquas dulces in omnibus suis terris, ditionibus, dominiis, locis, & præfecturis quibuscunque deinceps abstinebit.

3. Naves cum bombardis, totoque apparatu suo nec non & bona, merces, cæteraque, quæ Anglicana Rempub. mari, portu, terræ à populo Unitarum Provinciarum abstulit à decimo octavo die Maji 1652. in partem satisfactionis & compensationis pro illatis damnis & sumptibus ab Angliæ Rempub. in hoc bello factis recensentur: atque Ordines Generales compensationis damnorum nomine uti prædictum est eam summam Rempub. Angliæ amplius dependent, eoque modo, prout posthac in hoc tractatu convenit. Atque ita omnes offensæ, injuriæ, sumptus & damna quæ pars una ab altera pertulit, delebuntur, atque è memoria eradentur, eo modo, quo neutra dictarum partium alteri negotium facesset, ob aliquod damnum, offensam, deprædationem, læsionemve in hoc bello factam, perlatam aut commissam, sed omnium uniuscujusque eorum perfecta erit, hunc in usque diem, abolitio. Atque omnes eo nomine lites atque actiones cassæ nullæque erunt, exceptis iis deprædationibus, quæ in *Maribus Britannicis* committentur post spacium duodecim dierum, atque intra *Maria Britannica* & *Æquator* post spacium decem hebdomadum, atque ultra *Æquator* post spacium octimestre à Publicatione Pacis numerandum, vel

immediate post sufficientem notitiam pacis in dictis locis factam. Atque omnes depraedationes, damnorumque illationes quæ ab alterutra Parte, post tempora præfinita vel notitiam ante dictam, factæ seu commissæ fuerint, in rationum reddendarum tabulas referentur; quæque ablata sunt restituentur, damnaque inde nascentia compensabuntur.

4. Uti omnes bello capti, cujuscunque gradus seu quocunque loco sint, libere absque pretio utrinque dimittantur.

5. Uti ambæ Resp. maneant amici Confœderati, necessitudine atque amicitia conjuncti ad libertatem atque immunitatem populi alterutrius contra quoscunque demum tuendas, qui utriusque status Pacem terra marive disturbare conabuntur, vel qui infra alterutra dominia degentes publici libertatis populi hostes denunciabuntur.

6. Quod neutra dictarum Rerump. quicquam aget, faciet, molietur, tractabit, aut attentabit adversum alteram vel populum alterutrius, quocunque in loco, sive terra, mari, portibus, districtibus, sinibus atque aquis dulcibus, quacunque occasione; nec earum altera vel populus alterutrius dabit, præstabit, vel subministrabit ullum auxilium, Consilium, ceu favorem, neque quicquam agi, tractari, vel attentari ab alio quoviscunque assentiet in damnum aut præjudicium alterius, sed omnibus & singulis degentibus vel commorantibus intra alterutram Remp. vel intra unius vel alterius dominia existentibus, qui contra alterutram Rempub. quicquam facient, tentabunt vel attentabunt, utraque expressè & cum effectu contradicet, renitetur atque impedimentum realiter præstabit.

7. Prædictæ Resp. renunciabunt, sicut his præsentibus alterutra earum renunciat, cuicunque ligæ, Fœderi, Capitulationi, atque intelligentiæ ab alterutra earum initis, in damnum vel præjudicium alterius, quæve suæ Paci & concordia in quacunque ejus parte contravenient vel ullatenus repugnabunt, sed ea omnia & singula in omnibus huc spectantibus cassabunt, rescindent, irritaque & inania permanebunt.

8. Quod neutra Resp. neve ullus ex populo alterutrius Incolis, aliisve in earum ditione commorantibus alterutrius Reipub. hostes aut rebelles quocunque subsidio, Consilio, studio fovebit vel adjuvabit, sed expressè contradicet atque efficaciter obstabit, ne quid auxilii aut adjumenti ab ullo, qui aut ex populo, Incolis vel commorantibus in alterutra Repub. fuerit, ullis istiusmodi hostibus, aut rebellibus prædictis, ceu sint viri, pecuniæ, naves, arma, bellicus apparatus, comestus, seu victualia, aliave bona interdicta mari vel terra submittantur aut suppeditabuntur. Atque omnes naves, pecuniæ, arma, bellicus apparatus, comestus aliave bona interdicta ad quancunque personam vel personas pertinentia quæ contra sensum hujus Articuli submittentur aut suppeditabuntur eidem Reip. addicentur & in fisca cedent. Quin & ii qui scientes & volentes quicquam contra sensum hujus Articuli fecerint, commiserint, attentaverint, consensuive dederint, utriusque Reip. hostes judicabuntur, in eaque Repub. ubi id commissum fuerit *perduellionis penas luent.*

9. Utraque Resp. sibi mutuo sincerè & fideliter prout opus fuerit contra alterutrius hostes & rebelles terra marique opem feret, viris, & navibus, ea pro-

portione, eoque modo & iis conditionibus de quibus postmodum convenerit, prout necessitas & rerum alterius ratio tulerit; sumptu tamen & impensis illius Partis quæ auxilium rogaverit.

10. Quod neutra dictarum Rerumpub. populusve alterutrius hostem vel hostes, rebellem vel rebelles, profugum vel profugos alterutrius Reipub. declaratos vel declarandos in ejus dominia, terras, Regiones, portus, sinus, aut districtus eorum aliquod recipiet. Neque iis vel eorum alicui in prædictis locis vel alio quocunque etiam extra sua dominia, Patrias, Regiones, terras, portus, sinus aut districtus auxilium, Consilium, hospitium, milites, naves, pecunias, arma, apparatus bellicum, vel commeatum concedet, præbebit, aut ministrabit, neve alteruter status istiusmodi hostes, rebelles, profugos, à quacunque personâ vel personis recipi permittet in sua dominia, Patrias, Regiones, terras, portus, sinus, districtus, nec istiusmodi hostibus, rebellibus, profugis ullum auxilium, hospitium, Consilium, favorem, arma, apparatus, milites, naves, pecunias, aut commeatum præstari, ministrari, & concedi permittet, sed expresse & cum effectu contradicet, obstabit, atque impedimentum realiter præstabit.

11. Quod si alterutra dictarum Rerump. aliquem vel aliquos suum vel suos fuisse & esse hostem, rebellem vel rebelles, profugum vel profugos, & in sua dominia, patrias, territoria, portus, districtus, vel eorum aliquod receptum vel receptos esse, aut ibidem commorari, latitare, vel profugium sibi quærere per literas suas publicas & authenticas alteri significaverit & declaraverit, tunc illa Resp. quæ hujusmodi literas acceperit cui taliter significatum fuerit, intra spacium 28. dierum à die productæ significationis proximè & continue numerandum tenebitur dicto hosti vel hostibus, rebelli vel rebellibus, profugo vel profugis præcipere & mandare, ut extra dominia sua, Patrias, Regiones, &c. & earum quodlibet singuli recedant vel exeant. Et si quis prædictorum hostium, rebellium, profugorum intra *quindecimum* diem à die hujus præcepti & mandati non recesserit, singuli morte & amissione bonorum mulctabuntur.

12. Quod nullus rebellis hostisve publicus Reip. Angliæ in aliqua castra, oppida, villas, portus, districtus, vel alia loca sive privilegio donata sive non donata quæ *Princeps Arausionensis, Princeps Maria Guilielmi Principis Arausionensis defuncti* vidua vel alia aliqua persona cujuscunque status vel conditionis existat intra dominia & territoria Fœderatarum Provinciarum quocunque jure vel titulo tenet vel possidet, vel deinceps tenebit vel possidebit, recipietur. Nec in ea per dictos Principes aut per aliam quamcunque personam recipi vel in iisdem commorari permittetur. Neque demum Ord. Gen. Fœderat. Provinc. alicui hujusmodi rebelli aut hosti pub. in locis prædictis, in navibus, militibus, pecuniis, commeatu aut alio quocunque modo auxilium, Consilium, aut favorem per dictum *Principem* aut *Principissum* vel aliam quamcunque personam de cætero dari aut præstari permittent, verum id publicè & disertè prohibebunt atque efficaciter impedient. Et si *Princeps Arausionensis, Principissa Maria*, ceu quæcunque persona vel personæ manens vel manentes infra dominia Fœderatarum Provinciarum, earumve potestates, contra hujusmodi conventionem aliquid fecerit, quod tunc tam *præsati Princeps & Principissa*, quam omnes & singulæ personæ taliter facientes omnibus hujusmodi ca-

stris, villis, oppidis, prædiis, cæterisque locis, quæ illi vel eorum alter eo tempore habent vel habet, vel quocunque jure aut titulo se habere prætendent aut prætendet, pro termino vitæ suæ exuentur & privabuntur. Et quod neque dicti Ordines Generales Fæderatarum Provinciarum ullive ex Ordinibus Provincialibus earundem Provinciarum quocunque demum tempore eligent, constituent aut præficiant dictum Principem Arausionensem nuperi Regis Angliæ ex filia nepotem ullumve ex illius stirpe oriundum Capitaneum Generalem, gubernatorem ceu præsidem primarium, sive Stadthouder, imperatorem exercituum ceu militia in terra, præfectum alicujus sui oppidi, urbis, castri, munimenti, Admirallum, vel præfectum clasium, navium, copiarumve maritimarum, earumve alicujus: quin hæc omnia & singula simul & omnes conatus & molimina huc spectantia efficaciter impediant, iisque realiter & expresse & cum effectu contraveniant. Pariter nullus rebellis hostive publicus Ordinum Fæderatarum Provinciarum in castra, oppida, portus, cæteraque loca earumve aliquod sive privilegio donatum sive non donatum, quod quælibet persona vel personæ cujuscunque status aut dignitatis existat, aut existant, quocunque jure ac titulo tenet vel tenent, possidebit vel possidebunt, infra Rempub. Angliæ vel dominia ejus recipietur vel à quacunque persona vel personis recipi inibique versari permittetur. Neque Reip. Angliæ alicui hujusmodi rebeli, hostive pub. in locis prædictis, in navibus, militibus, pecuniis, comæatu, aut alio quocunque modo auxilium, Consilium, favorem per aliquam cujuscunque personam vel personas cujuscunque gradus sit de cætero dari aut præstari permittet, sed publicè & disertè prohibebit atque efficaciter impediet. Et si quis è popularibus Reipub. Angliæ vel infra illius potestatem contra hujusmodi conventionem quicquam fecerit vel attentaverit, omnes & singulæ personæ taliter facientes omnibus istiusmodi, castris, oppidis, villis, prædiis, cæterisque locis, quæ illi vel eorum alter id temporis habent aut habet, vel quocunque jure & titulo se habere prætendent aut prætendet, pari modo pro termino vitæ suæ exuentur & privabuntur. Et si quis conabitur dictum Principem Arausionensem ullumve ex ejus stirpe oriundum Capitaneum Generalem, Gubernatorem, Stadthouder, Imperatorem, ductorem exercituum & terrestrium copiarum, sive præfectum alicujus oppidi, urbis, castri vel munimenti, Admirallum clasium, navium, viriumque maritimarum, earumve alicujus constituere vel præficere, tum Reipub. Angliæ id prius rogata sub iis legibus & conditionibus de quibus postea convenerit ad hæc prævertenda atque impedienda terra marique armatâ manu suppetias ferre tenebitur.

13. Quod Reipub. Angliæ, Populusque Anglicanus omnesque ejus Reip. Incolæ, item prædictæ Fæderatæ Provinciæ earumque populus & Incolæ cujuscunque ordinis & conditionis ad sese mutuo rebus omnibus humaniter atque amicè tractandum obligabuntur uti terra vel aquâ alterutrius Regiones, oppida, pagos, sive muro cincta seu non, munita vel non munita, portus etiam & ditionem universam per omnem Angliam, Scotiam, Hyberniam, per omnes itidem Fæderati Belgii Provincias libere & securè adire possint, in iisque versari & commorari quandiu voluerint, ibique sine ullo impedimento comæatum suis usibus quantum necesse erit, coëmere, atque etiam negotiari, & mercaturam facere quocunque mercium genere iis videbitur, easque advehere suo arbitratu, aut exportare, dummodo, quæ statuta sunt portoria, solvant: Salvis etiam alterutrius pariter Reip. legibus & statutis omnibus.

14. Uti

14. Uti Incolæ & Subditi Fœderatarum Provinciarum cum navibus & navigiis suis Mercatoriis liberè navigent, vela faciant, ultro citroque comcent, in maribus magnæ Britanniæ & Hiberniæ Insulisque in iis fitis (quæ Maria Britannica vocantur) absque damno aut injuria à navibus aut populo hujus Reipub. iis inferendis, sed è contra omni favore, amicitia, omnique meliore modo tractabuntur & excipientur. Quin etiam eum bellicis per dicta Maria navigent, eant, redeant, tamque ad regiones quam à regionibus cis ea *vela facient modo numerum in hoc Tractatu definiendum non excefferint*: Sin vero Ordines Generales majorem navium bellicarum numerum in istæc maria mittere apud se statuerint, ejus rei notitiam dictæ Reip. Angliæ *ante trimestre spacium* facere tenebuntur, & priusquam istæc Maria intraverint, licentiam ab eâ impetrabunt, ne forte prava inter utramque Remp. suspicio suboriatur.

15. Quod naves & navigia dictarum Fœderatarum Provinciarum, tam bellica & ad hostium vim propulsandam instructa sive singula, sive in classibus. quæ navibus bellicis hujus Reipubl. Angliæ cive militantibus & vexillum ejus preferentibus, obviam dederint, vexillum suum è mali vertice detrahent, & supremum velum demittent, donec præterierint, & si postulatum fuerit, *se visitari sinent*, omniaque alia debita recognitionis & honorum officia dictæ Reipubl. Angliæ, ad quam *Dominium & imperium Maris Britannici ex jure pertinent*, præstabunt.

16. Et quemadmodum Resp. Anglia sibi propositum esse jam prius declaraverit se velle de tempore in tempus sufficientem navium armatarum numerum in custodiam & tutelam navium emittere atque in iis Navigationem, Mercaturam, & comheatum tuta & securam præstare contra pirata, prædones, omnesque alios, qui ea interruptum ibunt: Ita in majorem Commercii & Navigationis libertatem conventum est, quod neutra Rerump. in portus suos, urbes, aut oppida recipiet, aut sinet ut ullus ex populo & Incolis alterutrius recipiat piratas aut prædones, iisque hospitium, auxilium, aut comheatum præbeat; verum operam dabit ut prædicti piratæ, prædones, aut eorum participes conscii & adjutores in aliorum terrorem investigentur, capiantur & merito supplicio puniantur, omnesque naves, bona & merces piraticæ ab iis captæ atque in portus alterutrius Reip. advectæ quæ quidem inveniri poterint, imo etiamsi venditæ sint, justis Dominis restituantur; aut satisfactio dabitur vel earum Dominis, vel iis qui per literas procurationis eas res vendicaverint, modo jus domini debitis ex lege probationibus in Curia causarum maritimarum appareat.

17. Populus & Incolæ dictarum unitarum Provinciarum cujuscunque status aut conditionis fuerint cum naviculis suis halecariis (quas Busses vocant) cæterisque navigiis hunc in finem & usum paratis pro termino *viginti & unius* Annorum, proximè insequentium, de tempore in tempus liberè navigent, haleces & piscium omne genus venentur & capiant in quibuscumque oris aut maribus magnæ Britanniæ & Hiberniæ, cæterarumque Insularum adjacentium, in quibus locis quoquo modo ad piscandum prius admissi fuerint. Cujus nomine & respectu Ordines Generales unitarum Provinciarum durante hoc termino in pub. hujus Reip. ærarium in urbe Londino summam . . . . . duabus æqualibus solu-

solutionibus singulis 24. die Junii & 24. die Decembris pendent solventque: primaque solutio 24. die Junii proximè insequenti incipiet.

18. Si alterutra Rerumpub. Angliæ & Fœderati Belgii ullum Fœdus, amicitiam, aut necessitudinem cum aliis quibuscunque Rebuspub. Principibus aut Statibus contrahet aut paciscetur, una alteram ejusque dominia in iis, eorumve quælibet comprehendet, si comprehendi voluerit. Atque de omnibus istiusmodi amicitia & Fœderationis Tractatibus alteram certiore reddet.

19. Quod si acciderit ut quandiu Fœdus, amicitia & societas hæc duraverit, ab ullo ex populo aut Incolis alterutrius Partis contra hoc Fœdus aut ullum ejus membrum mari, terra, aut aquis dulcibus quicquam fiat aut tentetur: amicitia hæc, Fœdus aut Societas, inter has nationes, idcirco non interrumpetur aut infringetur, verum integra nihilominus perstabit, vimque suam plenariam obtinebunt. Tantummodo illi ipsi, qui contra Fœdus prædictum commiserunt, singuli punientur, & nemo alius: justitiaque reddetur & satisfactio dabitur illis omnibus quorum id interest, ab iis omnibus qui terra, mari, aut aliis aquis contra hoc Fœdus quicquam commiserint ulla in parte Europæ aut ubivis locorum, intra fretum Gaditanum, sive in Americâ vel per Africæ littora, ullisve in terris, Insulis, aut æquoribus, æstuariis, sinubus, fluminibus, aliisve in locis cis Caput Bonæ Spei, intra anni spatium quam justitia postulabitur, in omnibus autem uti supradictum est, ultra prædictum Caput, locis, intra Menses octodecim, quam justitia poscetur. Quod si verò Fœderis ruptores non comparuerint, neque se judicandos submiserint, neque satisfactionem dederint, intra hoc vel illud temporis spacium, pro loci longinquitate modo constitutum, prædicti illi utriusque partis hostes judicabuntur, eorum bona, facultates, & quicunque reditus publicabuntur, plenæque ac justæ satisfactioni impendenda erunt, earum injuriarum, quæ ab ipsis illata sunt: ipsique præterea, cum in alterutrius partis potestate fuerint, iis pœnis obnoxii erunt, quas suo quisque crimine commeruerit.

20. Quod populares Reip. Angliæ, quique sub ejus ditione fuerit, liberè, tuto, ac securè in Fœderati Belgii Provinciis, perque eas terrâ vel aqua ad ulla in iis loca vel extra eas iter facere; perque ulla earum oppida, præsidia, munimenta quæ ullis in locis Fœderatarum Belgii Provinciarum erunt, mercaturam in omnibus illis locis facientes, eorumque negotiatores, institores, famulive armati sive inermes (armati autem non amplius quadraginta simul) tam sine bonis suis & mercimoniis quam cum iis quocunque ire voluerint. Poterit item populus & Incolæ Fœderati Belgii ea libertate frui omnibus ullisve per Angliam, Scotiam, & Hyberniam locis; dummodo in hujusmodi Commercio & Mercatura singuli alterutrius Reip. legibus & statutis utriusque pareant.

21. Quod Mercatores, naucleri, gubernatores, & nautæ alterutrius Reip. eorumve naves, bona, aut mercimonia in terris, portibus, navium stationibus aut fluminibus alterius non prehendentur, vel sub arresto detinebuntur ex edicto quovis generali aut speciali sive ad bellum sive alium quemlibet usum: nisi summâ necessitate cogente, justâ etiam satisfactione ob id datâ. Ita tamen ut detentionibus & arrestationibus, quæ ex jure & legibus alterutrius Reip. recte atque ordine fiunt, nihil hinc derogatum sit.

22. Uti Mercatores utrinque eorumque institores & famuli etiam nauclerī alique nautæ tam eundo quam redeundo navibus per maria aliasve aquas, quam in portibus alterutrius aut in terram egressi sui suorumque defendendi causa, omne genus arma, tam offensiva quam defensiva, gestent utanturque, verum ubi ad sua quisque hospitia pervenerint ibi arma sua deponent donec rursus ad navem se receperint aut eo commereare velint.

23. Quo utraque Resp. arctius quam hæctenus consocientur, liceat cuivis ex populo, indigenis, aut Incolis Fœderati Belgii aut illorum intra 17. Provincias locorum quæ aut in earum Societate ac ditione sunt (siquidem Reformatam Religionem sequantur & cum sua familia & facultatibus in Angliam commigraverint) liberè illic permanere, habitare, mercaturam facere, agros atque ædes emere, hæreditates adire, sibi que & hæredibus possidere, omnique ea libertate, iisque privilegiis & immunitatibus frui cujuscunque generis, quibus ullus hujus Reip. indigena vel natali jure vel ulla lege, consuetudineve frui queat ac debeat. Modo omnibus in rebus hujus Reip. legibus & receptis moribus pareant, quemadmodum ipsos indigenas parere æquum est; parique libertate ac Privilegiis quivis ex populo hujus Reip. quibusvis in terris, urbibus, oppidis, aliisque locis vel Fœderatarum vel Provinciarum, quæ in earum societate vel ditione sunt, itidem frui possit.

24. Quod naves præfidiariæ seu bellicæ alterutrius Reip. quancunque in mari navem vel naves mercatorias quæ ad alteram vel alterius populum aut Incolas aut ad ullos sociorum hoc Fœdere comprehensos pertinuerint, quæ eundem cursum tenuerint, idemve iter fecerint, obviam habentes aut assequentes, iis præsidio esse easque defendere tenebuntur, quandiu eundem cursum tenuerint, contra omnes & singulos, qui eas vi adorianur.

25. Si qua navis aut naves quæ populi aut Incolarum alterutrius Reipub. aut Neutralis alicujus fuerint in alterutrius partibus à quovis tertio capiantur qui ex populo aut Incolis alterutrius Reip. non sit; illi quorum in portu, aut ex portu, aut quacunque ditione, prædictæ naves captæ fuerint, pariter cum altera parte operam dare tenebuntur in prædictis navi vel navibus insequendis, ac reducendis suisque dominis reddendis. Verum hoc totum fiet Dominorum impensis, aut eorum quorum id interest.

26. Quod scrutatores cæterique id genus officiales ex utraque parte ad normam legum alterutrius Reipub. sese dirigent, neque plus imponent, exigentve, quam per autoritatem sibi commissam & accepta mandata licuerit.

27. Si qua injuria ab alterutra Repub. vel populo aut Incolis, alterius populo aut Incolis illata fuerit sive contra ullos hujus Fœderis Articulos sive contra jus commune; uti nullæ litteræ *Repressalia*, *Marca* aut *contra Marca*, ab alterutra concedantur; donec justitia juxta leges ordinarias prius postuletur. Sin autem illic Justitia denegetur vel in longum protrahatur, tum uti summus cjus Reipubl. Magistratus sive ejus delegati, cujus populus aut Incolæ injuriis affecti sunt, ab illâ alterâ Rep. in qua justitia, ut supradictum est, denegatur, aut differtur, aut ab illâ potestate quæ hujusmodi postulatis audiendis constituta erit, publicè justitiam postulent, ut omnes hujusmodi lites vel amice componantur, vel ordinario le-

gum processu. Sin autem mora adhuc interposita erit, neque jus reddetur neque satisfactio dabitur, intra *quingenta* dies, quamquam hujusmodi postulatio lata fuerit, tum demum uti literæ *Repressalia*, *Marca* vel *contra Marca* concedantur.

Deputati illis Articulis bene consideratis, voce & discursu primum declararunt Ordinibus Generalibus non minus quam Parlamento Angliæ propositum esse firmum & semper duraturum facere Fœdus sed sicuti proposita in Augusto Mense *Coalitione* Angli dixerant eâ admissâ cessare omnem de dominio maris & piscationis disputationem: sic quoque semel posito & concluso Fœdere, *Pace*, *Unione*, & *amicitiâ aternâ*, tanquam *solido fundamento*, debere cessare scrupulosam disceptationem de *dominio maris & piscatione*, quibus utique tam Belgæ Fœderati quam omnes Nationes usi erant ab omni ævo. Commiscere & confundere formam regiminis utriusque Nationis pugnaturum cum natura & praxi: sed si spectentur *commoda*, Privilegia, jura, immunitates: ea omnia æque per *arctum Fœdus* ac per sic dictam *Coalitionem* communicatum iri; nomine tantum differre. *Generalis Cromyvellus* ad ea, quia, inquit, vobis iterum de *Coalitione* placuit verba facere, eamque juxta vestram explicare & applicare opinionem, sciendum Concilii propositum & unicam intentionem esse ea reperire media, quæ firma atque segura forent, non autem in *vanâ verborum pronuntiatione & simplici imagine* consistere, quæque non solum præsentis temporis litigia sed & futura tollerent. Ea autem in propositâ à nobis *Coalitione* resident. Ut quâ, sine ullo discrimine, exceptâ solâ justitiæ administratione juxta leges municipales, tota *supremitas* & Regimen & quicquid inde dependet inter duas Respublicas & Nationes fieret commune. Sed quia hoc declinastis & *arctum Fœdus atque unionem* cum distinctione privatorum cujusque *commodorum*, velejus quod cujusque Reipub. interest, prætulistis, Concilium quoque eo sese duci passum est. Itaque media sunt invenienda, quibus jam & in futurum tollantur omnia incommoda, & tranquillitas utrinque firmetur. Quod autem nunc de *mutilatâ* quadam *Coalitione* proponitis, videtur provenire *ex defectu mandati*: ut aliquid saltem producatis. Talem enim propositionem à tam honorabilibus & sapientibus Ministris exspectare non poteramus. Postea iterum multa locutus est de sincerâ Concilii intentione & affectione erga Fœderatum Belgium: & *Angliam* ipsam Parlamento non Cariorum esse, quam dicti Belgii Curam; sese propterea *Coalitionem* proposuisse, & si rectè res perpendatur, Anglos in eâ non alium habere scopum, nec alios expectare fructus quam *Pacem & Securitatem*, commoda autem omnia & prærogativas ad Fœderatum *Belgium* venturas. Quo fine multum discurrebat de situ & conditionibus suarum regionum, portuum, & costarum; de suis piscationibus; de Navigatione ad suas Insulas; emtione terrarum, constitutione pecuniarum ad magnos redditus seu fœnus, & similia; concludens: Anglos à sua parte, quod utile & rationi conveniens erat, obtulisse & in animo suo quietos esse, & si Deputati non majorem sinceritatem & confidentiam declararent, sese nullum bonum ex hac Negotiatione successum expectare. Deputati, re inter sese in angulo Conclavis parumper deliberata, responderunt, sese candide & sincere exposuisse id quod conducibile & maxime ad usum putassent; sese post fidelem principalibus suis factam relationem

nem de subjecto *Coalitionis* non aliter posse loqui, paratos de materiâ *arcta & firmâ Unionis* conferre & demonstrare, Pacem & Securitatem, quæ Angli in *Coalitione* quærebant, in unione inveniri plenè posse, facile item probatu esse, omnia illa per Anglos enumerata commoda æque in Fœderatis Provinciis, imo plura indigitari posse; &, si rotundè, uti promissum, esset procedendum, quia, quoad *firmam Unionis colligationem*, Angli à Deputatis primam expectabant aperturam, declarare se in mandatis habere ut *Ordines* obligent & promittant, libertatem Anglici Regiminis & populi & communia commoda juvare, conservare & defendere, contra omnes sine discrimine, qui eam vellent turbare vel impedire; terra vel mari, cum omnibus viribus & mediis, & tali modo uti mutuò convenirent; Sese non posse comprehendere, quam majorem magisque sufficientem formam *Pacis & Securitatis* possent invenire in sua *Coalitione*: itaque consequens esse, in re tanti momenti solummodo laborari *de verbis*: & quoad prætensa commoda modestè responderunt, libenter se agnoscere, *Anglis* quoad *situm & locorum naturam* multas à Deo prærogativas esse datas: sed & Fœderatum *Belgium*, per Dei gratiam, multis quoque commoditatibus esse donatum. Angustiamque vel breve spaciū costæ maritimæ & portuum compensari multitudine fluviorum totius terræ firmæ, per dictum *Belgium* effluentium, & tot aliis notabilibus commodis magno item numero maritimarum & mercaturâ florentium Civitatum, in tam parvo quamvis districtu: deinde nihil de *juribus & libertatibus*, quæ ipsius Excellentia enumeraverat in *Anglia* esse, *Belgio* deesse; & quod plus est, Anglicam Nationem jam nunc effectivè, uti & dudum antea, usam fuisse iis, quæ jam demum *Belgis* à sua Excellentia offerebantur. Possent enim jus Civitatis in *Belgio* emi, eoque modo de omnibus Privilegiis gauderi, bona immobilia possideri, suis hæredibus relinquere, non plus quam indigenas onerari, &c. *Excellentia Sua* aliquantum cum suis in alio conclavi locuta, paulo post rediit, prolixum denuo discursum sed revera nihil, nisi repetitionem priorum continentem, fecit; *Coalitionem* non alio fine propositam, quam ut satisfactionem, Pacem & Securitatem invenirent; comparisonem *Coalitionis & Unionis* nullo niti fundamento; Speciosa verba *Supremitatis* non esse magni momenti, se eam non pluris facere quam plumam in pileo: & onus Regiminis non magis quam *bullam* æstimare, scire se quam carè Fœderati Belgæ emerant libertatem & quam magno æstimarent, tamen oblata ab Anglis commoda debere esse supra omnes considerationes: absque jactantia se dicere posse, suas terras sic constitutas esse, ut absque Fœderatis *Belgis* & eorum ope per totum mundum possent navigare & commercari. *Belgas* autem absque *Anglia* non posse; Scire se quos amicos quos inimicos haberent, denotando *Austriacos*, scire quoque eosdem *Anglis* non bene velle; utriusque propterea nationis scopum & curam debere esse, ut se obfirment: eas duas nationes bene conjunctas nihil habituras quod metuant & quoad *Commercia* toti mundo leges scribere posse. Tandem iterum de *mari & piscatione* mentio fuit: de iis ante omnia conveniendum &c. Ad quæ, sicut antea, responsum & repetitum fuit: atque ita discessum.

In dictis 27. Articulis non sine dolore viderunt Deputati, ea quæ in colloquiis amicabiliter & cum quodam candore erant dicta, *verbis acribus* esse scripta, quædam etiam nova inserta; quæ spem successus valde amputabant. Itaque omnino

consultum duxerunt serio ad illa respondere; quod factum fuit die 2. Decembris stylo novo, scripto sequente.

ILLUSTRISSIMI DOMINI,

» **P**erpenſis Articulis, exhibitis Nobis ab Excellentia Sua & Dominis Commiffa-
 » riis Conſilii Status in nupero congreſſu die $\frac{18}{8}$ Menſis Novembris, reſpondere
 » cogimur, quod poſt præfationem affectus hujus Reipub. erga Statum Fœderati
 » Belgii, poſt ſolemneſt proteſtationem candoris, integritatis, & ingenuitatis to-
 » ties iteratam, cum ipſiſſima invocatione nōminis divini in poſterioribus binis
 » congreſſibus, attoniti facti ſimus relegentes *formulam tractatus* & extensionem
 » Articulorum, in quibus nullatenus ſimile quicquam deprehendimus, ſincere
 » huic amicitia, cujus demonſtrationem ſingularem præſtolabamur, neque exp-
 » ctationi noſtræ in proteſtationibus firmæ ac ſtrictæ unionis, quæ ſinis & ſcopus
 » eſſe deberet negotiationis noſtræ, conforme. E contra: ſigillatim hæcce exa-
 » minantes, deprehendimus, quod libuerit Dominis Conſiliariis congerere Arti-
 » culos aliquot Tractatus Intercuſus de Anno 1495. & extrahere particulas quaſ-
 » dam ex retroactis tam Hagæ-Comitum quam hic Londini, inter Legatos Extra-
 » ordinarios utriuſque Reipub. habitis: omnia tamen ita inſtructa & directa, ut
 » quæcunque erant ex intentione ſecundum intereſſe D. Ordinum Generalium,
 » juxta eorundem conſiderationes ac propoſitiones in hac deductione omitteren-
 » tur ac præterirentur; in contrarium vero omnia diſpoſita, diviſa, ac deducta
 » juxta intentionem ac ſenſum Veſtri Regiminis, majoriſque ejuſdem emolumenti;
 » ita ut quoad hoſce Articulos, poſt negotiationem tot Menſium, in eodem adhuc
 » Statu ſimus, in quo à principio fuerimus; & quoad alios majoris momenti, qui
 » additi, ac de quibus nullum hæcenus dubium fuit, præter expectationem ſpe
 » excidamus. Quapropter ſignificare debuimus quod ſimilem licentiam nobis affe-
 » rentes, tranſeundo leviora quædam hac vice, ex noſtrâ parte proponere etiam
 » voluimus quæ neceſſaria duximus, propter intereſſe Dominorum Noſtrorum
 » ſuperiorum.

» Examinare itaque debemus in hoc congreſſu, Articulos quorſdam majoris pon-
 » deris, unâ cum juſta ac legitima deductione, quod nullatenus admitti queant:
 » Decum obteſtantes, judicem intentionum noſtrarum, quod hæcenus progreſſi
 » ſemper fuerimus, cum *candore & ſinceritate* irrefragabili, quodque in futurum,
 » juxta proteſtationes toties iteratas, progreſſuri, acturi, ac conventuri ſimus, qua-
 » tenus poſſibile, cum omni æquitate ac fidelitate, neque reſervaturi rem aliquam,
 » dummodò ſit juxta mandatum Dominorum Noſtrorum ſuperiorum, in negotiis
 » tanti momenti.

» Quoad tenorem Articuli 3. quatenus de *ſatiſfactione* agitur, reſpondemus ejuſ-
 » modi propoſitioni nec rationem nec juſtitiam ineſſe.

» Ad Artic. 12. quoad concernit *Principem Auriacum & excluſionem ſempiternam*, li-
 » neæ ſuæ à libera electione, quam Domini Ordines Generales & Provincia de-
 » ferre ipſis poſſent, res eſt quæ abſolutè dependet à *libera diſpoſitione* dictorum Sta-
 » tuum; cui rei majori cum ratione ac æquitate Domini hujus Regiminis ſeſe im-
 » miſcere

miscere nequeant, quam si nosmet immiscere voluerimus ipsorum electioni, in ,,
simili casu.

Ad 15. quoad *visitationem* navium tam militarium quam onerariarum, quod ad- ,,
versa sit observantiæ nostrarum ditionum, ferax multarum confusionum, ac li- ,,
tigiorum, iniqua quoad *dominatum* hunc, qui nullam reciprocationem præsup- ,,
ponit.

Et ad 17. quoad *piscaturam aliquâ sub recognitione*, quod eo ipso Domini Ordines ,,
possessionem absque causa ac ratione abdicarent rei, de qua tempore immemoriali ,,
plenâ cum libertate hætenus gavisi sunt. Ad quæ sigillatim probanda, & argu- ,,
menti rationibusque tam justitiæ quam æquitatis firmanda, parati semper eri- ,,
mus. Priusquam vero eo deveniamus, tenemur exprimere opinionem nostram ,,
super Artic. 14. ubi agitur de *navibus militaribus certo numero limitandis. deque præviâ* ,,
denuntiatione expeditionis bellicæ, ac de consensu obtinendo à Parlamento hujus Reip. Enim ,,
verò, Domini, vix persuadere nobis possumus, tam irrationabilia ac *extravagan-* ,,
tia ferè nobis proponi. Quod si reverâ hæc Vestra intentio est, talia opinari, ne- ,,
cessarium erit purè & absolutè vobis declarare, usque adeò nos alienos esse à tali ,,
conditione, ut (si ullo modo id vel in dubium revocaremus vel ullam de eo dis- ,,
putationem admitteremus) nos indignos æstimarem gratiâ & benignitate Dei ,,
T. O. M. qua hætenus Divina ejusdem Majestatis Consilia Dominorum Nostro- ,,
rum, in legitimâ vindicatione libertatis suæ, prosequuta est. Ingenuè fatemur, ,,
nos eâ de re nullatenus instructos esse & quomodo esse poterimus, de re adeò ir- ,,
rationabili ac inaudita; exactè verò novimus talem esse Generositatem Domi- ,,
norum Nostrorum Superiorum, Statum rerum nostrarum, Interesse, talem po- ,,
puli nostri intentionem, animum, atque affectionem, ut nemo tam degener sit ,,
qui absque extrema indignatione talia proponi sibi patiatur. Quoties cum infi- ,,
gni encomio laudastis majores nostros, quod ingenti zelo ac vigore pugnarunt ,,
pro libertate Patriæ? Unde igitur hæc vobis mens & sententia venit? ut putetis ,,
eò nos pusillanimitatis aut necessitatis redactos? ut nosmetipsos privemus tam ,,
insigni acquisitæ libertatis portione? Licitum quippe nobis semper fuit per mare ,,
abire, redire, morari, armare vel exarmare, juxta legitimum interesse ac necessi- ,,
tatem justissimarum ac æquissimarum intentionum. Sed ut verum fateamur, non ,,
credimus Excell. ac Illustres Dominationes Vestras, post tot protestationes & ,,
obtestationes coram Deo & hominibus generaliter ac specialiter interpositas ac ,,
toties reiteratas, limitare velle benevolum earundum affectum, candorem, ac ,,
sinceritatem propositione tam iniqua; sed quod potius ab eâ destitutæ sint, uti ,,
obnixè easdem rogamus, ut convenient ac congregiantur nobiscum super Ar- ,,
ticulis & Conditionibus à quibus gloria Dei ac *cursum Sancti Evangelii* promoveri ,,
ac firma, fida, & perpetua *Unio* inter binas hæc Respub. constitui possit, juxta ,,
ea quæ deduximus in posterioribus nostris propositionibus & scriptis omni me- ,,
liore modo, quo convenire possimus, super quo responsum quantocius expe- ,,
ctamus. Actum Westmonaster. 22. Novemb. styl. vet. & 2. Decemb. styl. nov. ,,
Anno 1653.

Iterum congressi, dixerunt Angli, mirari suam de *candore & integritate* contesta- ,,
tionem in partem deteriore à Deputatis trahi. Se non ad alios, quam ipsas char-

tas testes, provocare: unde liqueat quam *arctam* petierint *unionem*; eo fine *coalitionem* à se propositam; à Deputatis rejectam. qui cum sua sui que Status *commoda* separatim tenere volebant, Anglos non minus pro suis debere loqui, sua que defendere, contra, quicumque ea impugnare vellent: Deum id iudicaturum. Procedendo post ad singula puncta, *Generalis Cromyvellus*, quoad *satisfactionem* aiebat: *Anglorum* iudicio illud punctum esse relinquendum: *Anglos* in sua conscientia certos esse, litem à *Fœder. Belgis* inchoatam, adeoque Anglos ad arma & se armandum impulsos, idque probatu facile. *Deputatos* nunc magis quam ante à *satisfactione* aversos esse; quum tamen nunc quam ante, in ea re, se moderatiores gererent *Angli*. *Visitationem navium* dicebat rem esse minimè novam, sed *jus indubitatum* dependens à supremate *Dominii* in mare, *Anglis* competente: jus adeo antiquum, quam ullum in Europa ab aliquo aliud præensum: *numerum navium* non esse nisi juris istius sequelam; quam nunc magis quam unquam debebant conservare; cupidum quippe antiquas protegere prærogativas, novis injuriis læsas. *Piscationem* non solum esse ejusdem naturæ; sed nec *Belgas* nec quenquam in Europa eam exercere ausam fuisse sine impetrato ab iis consensu: maximos monarchas, & qui Europæ toti terrorem incusserant, non puduisse eum petere consensum: quia autem *Deputati* separatim id, quod sua intererat, quærebant, nec commoda cum *Anglis* (per *coalitionem*) miscere; debere *Belgas* sicut alios in ea re tractari. Quoad *Principem Auriacum*, sperare se, aiebat Sua Excellentia, facile assensuros *Deputatos*; ut quod maximè quidem *Belgas* tangeret; *Anglos* tamen etiam: notum esse ex quo matrimonio natus erat; hæreditariam esse eam inimicitiam: Parliamentum à nullo unquam, imo ab omnibus hostibus suis tantum hostilitatis & damni non accepisse quantum à *Principe Arausionensium* proximè defuncto: id & ex publicis ipsorum scriptis constare. Tandem quia *Deputati* de animo & fortitudine suorum popularium adeo gloriabantur, addebat, se nihil aliud responsurum, quam se *Anglos* esse, nec animum despondisse. Aliquot post diebus responsum dederunt scriptum: cum præfatione, Scriptum præcedens *Deputatorum* magis irritandis quam pacandis utrinque animis inservire: *Coalitionem* à sese profectam, à Deputatis rejectam, ejusque loco nihil nisi *sterilem* quandam *unionem* oblatam: nunc, ubi per viam *Unionis* *Deputatos* sequebantur & aliquos ad eum finem *Articulos* proposuerant, *Deputatos* inde, rejecto ordine, quædam excepisse, & *injustitia*, *extravagantia* atque *iniquitatis* notasse: se in colloquio probaturos esse omnia convenientia, & rationi nixa. *Deputati*: se nolle cicatrices refricare, sed sanare; sibi certum esse candidè & sincere agere, & tempori parcere. Scriptum Anglicum se habet ut sequitur.

» Nisi Scriptum à Dominis *Deputatis* *Ordinum Generalium Fœderati Belgii* sub-
 » signatum, ac Dominis *Consilii* 22. ejusdem exhibitum, per ipsosmet Dominos *De-*
 » putatos in manus Nostrorum *Commissariorum* traditum fuisset, dubitasset
 » sanè num *Dominationes Vestræ* (quibus tam ardua negotia commissa, ac perspi-
 » cum est, quicquid in præsentis *Tractatu* peractum) genuini ejusdem auctores
 » fuissent, utpote continentis aliquot *passus & expressiones*, omnino inusitatas ac in-
 » convenientes *transactioni* inter hæc *Respublicas*, magisque tendentes ad irrita-
 » tionem ac confusionem, quam moderationem ac mitigationem animorum ac af-
 » fectuum,

fectuum, cujus nec ansa nec causa data fuit, in 27. Articulis, nec in colloquio,,
 super iis habito. Insuper perpendentes prædictum scriptum & revolventes animo,,
 ea quæ in præcedentibus sunt peracta, fateri sincerè cogimur, inquirere nos,,
 oportere intentionem ac sensum Vestrum: quoad totam materiam horum Tra-,,
 ctatum. Quando *Consilium* in præcedentibus suis scriptis in Principio Augusti,,
 proposuit *Coalitionem* utriusq; Reipub. vobis (absque ulla examinatione. an pos-,,
 sibilita, quæque commoda utrique Reipub. exinde accrescere possint) statim eam,,
 rejicere ac condemnare placuit, sub generali imputatione, *novitatis, confusionis, ac*,
impossibilitatis, uti patet ex Scripto Vestro die sexto Augusti exhibito nihil aliud,,
 istius loco offerentes, quam *generalem declarationem desiderii quo tenerentur, ineunda*,
strictæ unionis cum hæc Republ. Nunc vero posteaquam à nostra parte collegimus,,
 præfatos 27. Articulos (uti medium quo stabiliri possit legitima Pax, & perfici,,
 Confœderatio, ac Unio tantopcrè expetita) à vobis eo fine in diversis congres-,,
 sibus sollicitati, ut perveniamus ad particulariora, post exhibitionem eorundem,,
 expectantes, ut singularia ejusmodi sigillatim juxta Ordinem, quo posita sunt,,
 liberè examinarentur, placuit vobis absque ullâ discussione, sub compellatione,,
 generali *injustorum, extravagantium ac iniquorum Articulorum*, dissensum Vestrum,,
 in hoc scripto exprimere. Quod si libuisset particulatim hæc examinare (methodo,,
 consueta in ejusmodi Tractatibus) invenissent quam accommodata ac conformia,,
candori & ingenuitati, à Consilio vel ejusdem Commissariis contestatis, fuissent.,
 & sic quidem Articuli ipsi adæquari eo modo potuissent, prout, productis hinc,,
 inde argumentis, justum ac æquum visum fuisset, quod si fieri deberet commu-,,
 tatione Scriptorum, in præfenti rerum Statu, multum sanè temporis consu-,,
 meretur.

Considerantes etiam, multa moveri in præfato Scripto Vestro de *Protestationibus*,,,
 ab ejusdemque Commissariis interpositis respondemus: quod nullis *promissis, de-*,
clarationibus, aut protestationibus, nobismetipsis repagulum posuerimus, quo mi-,,
 nus desideremus aut sollicitemus ea in Articulis, quæ *irrefragabiliter & indubitato*,
 jure Reip. nostræ competunt, nec ea fundamenta jecerimus è quibus Vestræ Do-,,
 minationes sperare debeant, nos destituturos, ad declarandum affectum hujus,,
 Reip. erga Fœderati Belgii Provincias, siquidem Commissarii nostri in binis po-,,
 sterioribus congressibus, quorum facta mentio in principio istorum die 22. hu-,,
 jus, è contrario declararunt, quòd posteaquam Dom. Vestræ recusarant *coalitio-*,
nem ac commixtionem superioritatum, per quas binæ Reipub. non modò *nomine sed*,
 & *reverà* potuissent *uniri*, quod itaque distinctæ quoad interesse vel privata cujus-,,
 que commoda considerari deberent, quæ haberent separata jura ac privilegia uni-,,
 vel alteri competentia, quæ cœquatio ac constitutio præsertim in hoc Tractatu,,
Unionis & Confœderationis considerari deberet, ut, postquam conventum esset super,,
 juribus utriusque Partis, tanto ocius amici fiamus & diutius tales perma-,,
 neamus.

Neque adhuc comprehendere possimus quomodo aliter in hoc Tractatu,,
 prout nunc jacet, ab alterutra Parte progredi liceat, nisi D. Vestræ sibi persua-,,
 deant, Rempubl. hanc velle renunciare omni juri sibi competenti terrâ marique,,
 absque obtentâ recompensatione aliâ, quam solius *nominis dictæ Unionis*, juxta ea,,
 quæ

» quæ proponunt in binis suis Scriptis de 22. & 25. hujus, in quorum posteriore
 » afferunt, quod distinguendo interesse quæ *communicabilia* sunt, à talibus quæ com-
 » munionem & commixtionem non admittunt (qualis est *superioritas ac Regimen*)
 » omnia interesse. utriusque Reipub. ac Nationis sub expressione *firma ac stricta Unio-*
 » *nis* inter utrasque communicari posse, & consequenter talis *Unio* ex usu hujus Rei-
 » publ. esse debeat: Simpliciter non necessarium ducimus hæcce detegere, siqui-
 » dem nulli rei inservit, nisi ut *inequalitas* demonstretur.

» Sin autem vobis placet Pacem hanc legitimo ac rationabili fundamento in-
 » struere, poteritis discutere Articulos, ut vosmetipsos declaretis & explicetis peni-
 » tus ad particularia quævis, & proponatis durante hoc Tractatu quolibet momen-
 » to temporis, quicquid æquum ac justum duxeritis, nomine Dominorum Vestro-
 » rum Principalium, amplius expetere, quam in præfatis Articulis expressum est:
 » quia vero super iisdem conferre in Scripto Vestro recusatis, ex parte nostrâ ulte-
 » rius quid fieri possit, non videmus, quandoquidem non in verbis *obscuris & gene-*
 » *ralibus*, sed *explicitis & specialioribus* nosmet antea explicavimus, ac conati sumus,
 » in omni *sinceritate & ingenuitate* Tractatum hunc eâ methodo ac forma dirigere,
 » quo *justitia & æquitas* unius vel alterius propositionis patefieri, ac valor funda-
 » mentorum ac rationum, quibus firmantur, investigari queat, ut eò citius nego-
 » tiatio hæc ad salutarem & felicem conclusionem promoveatur.

» Cum denuò in colloquium venire, Angli, ut antea, urserunt puncta de *piscatio-*
ne, dominio maris, &c. Deputati verò id declinaverunt: affirmantes frustra se im-
 » plicatum iri aliorum Articulorum impugnationi vel examini, qui scirent de hisce
 » agendum; & si in iis dissentirent, reliqua fore supervacua. tertio, duodecimo,
 » decimo quinto & decimo octavo Articulis se respondere cogi, *illos nullatenus ad-*
mittendos; ob rationes extemplo exhibendas: *decimum quartum* ejus esse naturæ
 » *ut ne rebellibus quidem, & subjugatis, vel in servitutem redactis obrudi debeat*; sese porro
 » ad nulla ulteriora colloquia idoneos esse, nisi à talibus Articulis desistatur: ut
 » quos Ordines Generales nulla omnino deliberatione dignos censèrent: quibus-
 » que si Consilium vellet inhærere, se crastino die dimissionem veniamque abeundi
 » petituros; & suis principalibus omnia relaturos. Militiæ Imperator aliique ali-
 » quantum seorsum locuti, post dixere; nihil à se, quod non rationi consonum esset,
 » propositum; durum esse quod Deputati respondissent, *nolle se sub examen trahere*
tales Articulos, aliumque esse talem *ut ne servis quidem imponi debeat*: sub sua jurisdic-
 » ctione mare esse; periculosum 60 vel 80 navium bellicarum in suos fluvios acces-
 » sum, sine prævia denunciatione. Post varias altercationes, earundemque ratio-
 » num hinc inde repetitiones, Angli tandem *decimum quartum* illum Articulum se-
 » ponendum esse consensere: reliquosque ordine examinandos. vel potius in duas
 » partes distribuendos: duodecim priores ut & decimum octavum loqui de Ami-
 » citia, Amicis, Hostibus & Fœderatis: reliquos de Commercio, privatisque cu-
 » jusque commodis. in primum & secundum facile conventum est: in tertium quo-
 » que quoad *cessationem hostilitatis*. Quoad *satisfactionem* Deputati iterum quæ ante
 » allegarunt; ingentia damna sibi suisque illata: sibi eorum reparationem omni jure
 » deberi: sed pacis amore tacere. Angli denuò: primum à Belgis insultum esse fa-
 » ctum; aliquam sibi deberi reparationem: ea sola niti justitiam suorum armorum:
 » testi-

testimonia ipsorum captivorum Hollandicorum pro Anglis esse. Deputati facile id & reliqua, prout sæpè, refutarunt. tandem ex illo Articulo sublata fuerunt quæ de *satisfactione* loquebantur. Quoad septimum: declararunt Deputati Fœdus sibi intercedere cum *Suecia, Dania, urbibus Hanseaticis*. in octavo petierunt tolli verba *perduellionis pœnas luent: & reponi: criminis sui, prout meruere, pœnas dabunt*. Ad duodecimum: supervacuum esse expressionem *Principis Auriaci & Principis Mariae*: Eorum (ut & aliorum) omnia Castella locosque munitos in manibus esse Ordinum. De *seclusione Principis ab omni functione*, se non esse instructos; id peti, esse contra reputationem: *quasi tam potens Respublica timeat infantem*. Angli contra: utrique id Reipub. conducere: Pacem & Securitatem id requirere. Anglos reciprocè paratos ad secludendum Hispanos, &c. Decimi quinti primum membrum concessere Deputati: alterum nullatenus: de *Contrabandis* alium esse faciendum Tractatum. Post & sæpe iterum & præcipua fuit altercatio de *piscatione*: Philippum II. Hispaniarum Regem à *Maria* cum consensum ad 21 annos redemisse mille libris annuis. Regem *Iacobum* Anno 1610. jus illud sibi vindicasse Edicto speciali. Regem *Carolus* per Comitem Northumbriæ ab Hollandis Piscatoribus recognitionem exegisse. itaque possessionem Hollandorum, si quam habuissent, turbatam. *Deputati*: artem sale condiendi halecem non valde antiquiorem esse Tractatu, qui vocatur hæreditarius: in eo nihil de *prohibitâ vel redemptâ piscatione* inveniri: nihil quoque in sequentibus ad hoc usque tempus. Regem *Philippum sive liberorum*, vel ob alias rationes incognitas id redemisse; Edictum à Rege *Iacobo*, Anno 1610. promulgatum, nunquam executioni mandatum, sed ad instantiam Hollandorum suspensum, si non abrogatum: Quod *Northumbriæ Comes* fecisset, nihil nisi meram fuisse concussionem vel deprædationem; plus justitiæ se à præfente Angliæ Regimine expectare: alioqui paratos se ad discedendum; omnia suis principalibus referenda. *Angli*: se ad sua jura defendenda obligatos: Galliam Sueciamque, non minus liberas quam Fœderatum Belgium, tamen negotiationem pro liberâ piscaturâ obtulisse, ejusve libertatem petiisse. Sibi quidem non esse propositum immensam pro *piscatura* summam exigere; sed aliqua saltem recognitione contentos fore. juri suo se renunciare non posse.

Sub id tempus unus ex Delegatis *P. vander Perre*, cum octiduum lecto decubisset, diem obiit: & omnis jam ulterior pacis negotiatio adeo abrupta erat, ut liberum sibi discessuris Salvum-Conductum die 15. Decembris petierint. Quarto post die Vice-Comes *Lisleus* Delegatos visitavit, & nomine Concilii dixit, visum lectumque esse quod Deputati de discessu, & Salvo-Conductu indicarant: Concilium dolere, id futurum re infecta; negotia tanti ponderis non tam celeriter agenda; suadere parvi adhuc temporis moram. Annuerunt *Deputati*: & tamen colloquia nova de die in diem remissa fuere: nec mirum. Angli enim hoc tempore toti in stabiliendo novo suo Regimine fuerunt. *Oliverio Cromvvello*, hæcenus solummodo Generali Militiæ Præfecto, nunc PROTECTORRE Angliæ, Scotiæ, & Hybæriæ proclamato, cum potestate ampla; assumto sibi Consilio ad vitam duraturo: id quod die 30. Decembris per Magistrum Ceremoniæ *Deputatis* quoque fuit insinuatam, monitumque *Proteктору* porro omnes propositiones petitionesque tam voce quam Scripto à publicis Ministris esse exhibendas, cum

Titulo *Celsitudinis*. eundemque porro honorem & respectum, qui ante Regibus, nunc ei esse deferendos: Solos *Ambasiatores* tecto, reliquos minoris notæ Legatos detecto nudoque capite eilocuturos. Deputati jam per dies complurculos otia- ti, serio finem negotio suo imponere conati sunt: Ceremoniam illam tecti vel nudi capitis parvi quidem fecerunt; tamen quia novitas erat, occasionem *Prote- ctoris* conveniendi evitarunt. Vice-Comiti *Lisleo* scripserunt: se jam tandem ex- pectare non tam nova colloquia, quam rationes dilati *Salvi-Conductus*, quem pe- tierant ad discedendum. Secutum est primo anni die Colloquium; in quo fuere præsentibus Vice-Comes *Lisleus*, *Stricolandius*, *VVolsleus* & *Aslycoperus*: & multa ite- rum de *Dominio Maris*, de *piscatione*, de *reverentia & submissione aplustrorum*, de *Prin- cipis Auriaci seclusionem*, de *Mari Augusto*, *Britannico* vocato, de *satisfactione*. de quibus omnibus non quidem conclusio, sed tamen spes facta est. Angli se relatores di- xere; quærentes, an Deputati, ubi conventum foret de omnibus, parati essent ad *concludendum & signandum*. Deputati suos principales non potuisse prævidere tam notabilem in Anglia mutationem: tamen se conclusuros, sub approbatione suorum principalium: interim nihil in Articulis dictum de *Religione*; item auxi- lium mutuo præstandum debere expressius poni: in numero *centum* navium An- glos *duas*, Belgas *unam tertiam* debere conferre. comprehendendos omnes *Reli- gioni Reformate* addictos, ipsum etiam Galliarum Regem, utpote tam bene reforma- tos in suo Regno protegentem: quantum ad detentionem navium in freto Dani- co: eam Fœderatis Belgis imputandam: eorum id impulsu factum. Ea res pluri- mum habuit difficultatis. Die 16. Deputatus *Beverningus* solus longum cum *Pro- tectore*, præsentibus *Lisleo*, *Laurentio*, & *Secretario Thurloo*, omnibus hinc inde nudo capite stantibus, colloquium habuit: ubi præcipue actum de *secludendo Principe Auriaco* (ad minimum quoad Hollandiam) & de *Rege Daniæ*, item Galliarum aliisque nondum transactis punctis: de quibus tamen omnibus conventum tandem est. De Principe *Auriaco* certum quoddam temperamentum fuit conceptum: *Pisca- tione* extra Articulos relicta. nulla tamen conclusione vel signatione facta Depu- tati discessere die 16. Januarii. In Hollandiam cum rediissent non quidem *Tracta- tum* hinc inde signatum vel formatum, sed tamen 29. Articulos, de quibus conve- nerat, in unum Corpus, à se, dum huc navigabant, redactos, exhibuerunt: ab Hollandiarum Ordinibus statim approbatos: per quosdam etiam ex Ordinibus Genera- libus examinatos, & Instructioni consentaneos inventos. Sed tamen ad aliarum quoque Provinciarum Comitum mitti oportuit. quibus etsi contenta illa Articulo- rum 7. 8. 9. 10. 11. 12. dura viderentur, tamen amore Pacis dissimulatum fere fuit. Quædam tamen Deputatis, cum *Charactere Ambasiatorum* postea profecturis, in mandatis data, quorum cura magis fuit commendata quam præcisè injuncta. An- gli autem mutationem in Articulis admittere nullam voluerunt: numerus tamen adauctus fuit: & tandem subsignatus atque ratihabitus uti sequitur.

Articuli Pacis, Unionis, & Confœderationis perpetuò duratura, inter Serenissimum & Celsissimum Dominum Olivarium, Dominum Protectorem Reipublicæ Angliæ, Scotia & Hiberniæ, &c. ab una; & Celsos, Potentesque Dominos Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum ab altera parte conclusæ.

1. Imprimis conventum, concordatum & conclusum est, quod ab hoc die sit vera, firma & inviolabilis Pax, Amicitia sincerior, intimior atque arctior affinitas, Confœderatio & Unio inter Rempublicam Angliæ, atque Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum, Terrasque, Regiones, Civitatesque, sub utriusque Ditione sine distinctione locorum positas, earumque Populum & Incolas, cujuscunque demum gradus fuerint.
2. Item, uti in posterum omnis inimicitia, hostilitas, discordia & bellum inter dictas Respublicas, earumque Populares & Subditos cessabit, atque utraque Pars omnibus læsionibus, direptionibus, deprædationibus, injuriisque per Terram, Mare, & aquas dulces in omnibus suis Terris, Regionibus, Dominiis, Locis, & Præfecturis quibuscunque deinceps abstinebit.
3. Item, quod omnes offensæ, injuriæ, sumptus & damna, quæ pars una ab altera pertulit, post $\frac{1}{2}$ Mensis Maji, Anni 1652. delebuntur atque è memoria eradentur, eo modo, quo neutra dictarum partium alteri negotium faceffet, ob ali- quod istiusmodi damnum, offensam, injuriam, aut sumptus, sed omnis & cujuscunque eorum perfecta erit hunc in usque diem abolitio, atque omnes eo nomine lites actionesque cassæ nullæque erunt; Exceptis iis deprædationibus, quæ in Maribus Britannicis committentur post spatium duodecim dierum, atque intra Maria Britannica & Promontorium S. Vincentis post spatium sex hebdomadam; Et inde in Mari Mediterraneo & ad Æquatorem usque, post spatium decem hebdomadam, atque ultra Æquatorem post spatium octimestre à publicatione Pacis numerandum, vel immediatè post sufficientem notitiam Pacis, in dictis locis factam, atque omnes deprædationes, damnorumque illationes, quæ ab alterutra Parte post tempora præfinita vel notitiam antedictam factæ seu commissæ fuerint, in rationum reddendarum tabulas referentur, quæque ablata sunt, restituentur, damnaque inde nascentia compensabuntur.
4. Item, uti omnes bello capti, cujuscunque gradus, seu quocunque loco sint, liberè absque pretio utrimque dimittantur.
5. Item, uti ambæ Respublicæ maneant Amici Confœderati, necessitudine & amicitia conjuncti & adstricti ad libertates atque immunitates populi alterutrius contra quoscunque demum tuendas, qui utriusve Status Pacem, Terrâ, Marive disturbare conabuntur, vel qui infrâ alterutra Dominia degentes, publici libertatis Populi hostes denunciabuntur.
6. Item, quod neutra dictarum Rerumpublicarum quidquam agat, faciet, molietur, tractabit, aut attentabit adversus alteram, vel Populum alterutrius, quocunque in loco, sive terrâ, mari, portibus, districtibus, sinibus, & aquis dulcibus, quacunque occasione, nec earum altera vel populus alterutrius dabit, præstabit,

» bit, vel subministrabit ullum auxilium, consilium, seu favorem, neque quicquam
 » agi, tractari vel attentari ab alio quoviscunque assentiet in damnum aut præjudi-
 » cium alterius, vel populi alterutrius: Sed omnibus & singulis degentibus vel
 » commorantibus infra alterutram Rempublicam vel infra unius vel alterius domi-
 » nia existentibus, qui contra alterutram Rempublicam quicquam agent, facient,
 » tractabunt, vel attentabunt, utraque expresse & cum effectu contradicet, renite-
 » tur atque impedimentum realiter præstabit.

» 7. Item, quod neutra Respublica, neve ullus ex populo alterutrius Incolis,
 » aliisve, in earum ditione commorantibus, alterius Reipubl. hostes, aut Rebelles
 » quocunque subsidio, consilio, studio fovebit vel adjuvabit, sed expresse contra-
 » dicet atque efficaciter obstabit, ne quid auxilii aut adjumenti ab ullo, qui aut ex
 » Populo, Incolis, vel commorantibus in alterutra Republica fuerit, ullis istius-
 » modi hostibus aut Rebellibus prædictis, ceu sint Viri, Naves, Arma, Bellicus ap-
 » paratus, aliave bona interdicta, neque etiam pecuniæ aut commeatus, seu Vi-
 » ctualia Mari vel Terra submittantur aut suppeditentur, atque omnes Naves,
 » Arma, Bellicus apparatus, aliave bona interdicta, etiam pecuniæ aut commeatus
 » ad quamcunque Personam vel Personas pertinentia, quæ contra sensum hujus
 » Articuli submittentur aut suppeditabuntur, eidem Reipublicæ addicentur, & in
 » fiscum cedent. Quin & ii, qui scientes & volentes quicquam contra sensum hu-
 » jus Articuli fecerint, commiserint, attentaverint, consiliumve dederint, utriusque
 » Reipublicæ hostes judicabuntur, in eaque Republica, ubi id commissum aut per-
 » petratum fuerit, perduellionis pœnas luent. De specificatione autem earum
 » Mercium, quæ prohibita, aut Contrabandæ censebuntur, convenienti tempore
 » per Commissarios conveniatur, ita tamen ut interim sit absque præjudicio eo-
 » rum, quæ posita sunt in hoc Articulo.

» 8. Item, quod utraque Respublica sibi mutuò sincerè & fideliter, prout opus
 » fuerit, contra alterutrius Hostes & Rebelles, Terrâ, Marique opem feret, Viris &
 » Navibus, ea proportione, eoque modo, iisque conditionibus, de quibus post-
 » modum convenerit, prout necessitas & rerum alterutrius ratio tulerit, sumptibus
 » tamen & expensis illius partis, quæ auxilium rogaverit.

» 9. Item, quod neutra dictarum Rerumpublic. Populusve alterutrius Hostem
 » vel Hostes, Rebellem vel Rebelles, Profugum vel Profugos alterius Reipublicæ
 » declaratos vel declarandos, in ejus Dominia, Terras, Regiones, Portus, Sinus aut
 » districtus eorumve aliquod recipiet, neque iis, vel eorum alicui in prædictis lo-
 » cis, vel alio quocunque etiam extra sua Dominia, Patrias, Regiones, Terras, Por-
 » tus, Sinus aut Districtus, auxilium, consilium, hospitium, Milites, Naves, Pecunias,
 » Arma, Apparatum Bellicum, vel commeatum concedet, præbebit, aut mini-
 » strabit, neve alteruter Status istiusmodi Hostes, Rebelles, Profugos, à quacunque
 » Persona vel Personis recipi permittet in sua Dominia, Patrias, Regiones, Terras,
 » Portus, Sinus, Districtus, nec istiusmodi Hostibus, Rebellibus, Profugis, ullum
 » auxilium, consilium, hospitium, favorem, Arma, apparatus, Milites, Naves,
 » Pecunias aut commeatum præstari, ministrari, aut concedi permittet, sed expresse
 » & cum effectu contradicet, obstabit, atque impedimentum realiter præstabit.
 » 10. Item, quod si alterutra dictarum Rerumplicarum aliquem vel aliquos,
 » suum

suum vel suos, fuisse & esse Hostem vel Hostes, Rebellem vel Rebelles, Profu-
 gum vel Profugos, & in sua Dominia, Territoria, Patrias, Portus, Districtus, vel
 eorum aliquod receptum vel receptos esse, aut ibidem commorari, latitare vel
 profugium sibi quærere, per literas suas publicas & authenticas alteri significave-
 rit & declaraverit; tunc illa Respublica, quæ hujusmodi literas receperit, vel cui
 taliter significatum, vel declaratum fuerit, intra spatium viginti octo dierum à die
 prædictæ significationis proximè & continuè numerandum, tenebitur dicto Ho-
 sti vel Hostibus, Rebelli vel Rebellibus, Profugo vel Profugis præcipere &
 mandare, ut extra sua Dominia, Patrias, Regiones, Terras, Districtus & eorum
 quodlibet singuli recedant & exeant; Et si quis prædictorum Hostium, Rebel-
 lium aut Profugorum, intra quindecimum diem à die hujusmodi præcepti & man-
 dati non recesserit & exiverit, singuli morte atque amissione prædiorum & bono-
 rum mulctabuntur.

II. Item, quod nullus Rebelles, hostive publicus Reipublicæ Angliæ in aliqua
 Castra, Oppida, Villas, Portus, Districtus vel alia loca, sive privilegio donata,
 sive non donata, quæ aliqua persona, cujuscunque status & dignitatis existat vel
 existet, infra Dominia & Territoria Fœderatarum Provinciarum, quocunque
 jure vel titulo tenet, vel possidet, vel deinceps tenebit, vel possidebit, recipietur,
 nec in ea per aliquam personam, cujuscunque status aut dignitatis fuerit, recipi
 vel in iisdem commorari permittetur, aut tolerabitur. Neque Domini Ordines
 Generales Fœderatarum Provinciarum alicui hujusmodi Rebelli hostive publico
 in locis prædictis in navibus, militibus, pecuniis, comœatu, aut alio quocunque
 modo, auxilium, consilium, aut favorem per aliquam personam, cujuscunque
 status aut dignitatis fuerit, de cætero dari aut præstari permittent, aut tolera-
 bunt, verum id publice & disertè prohibebunt, atque efficaciter impedient; Et
 si aliqua persona vel personæ, cujuscunque status aut dignitatis fuerint, manens
 vel degens, manentes vel degentes, infra dominia Fœderatarum Provinciarum
 earumve potestates, contra hujusmodi conventionem aliquid fecerit, seu fece-
 rint; Quod tunc omnes & singulæ personæ, taliter facientes, omnibus ejusmodi
 Castris, Oppidis, Villis, prædiis, cæterisque locis, quæ illi vel eorum alter eo tem-
 pore habent, aut habet, vel quocunque jure & titulo se habere prætendent, aut
 prætendet, pro termino vitæ suæ exuentur & privabuntur. Pariter nullus Rebel-
 lis, hostive publicus Ordinum Fœderatarum Provinciarum in Castra, Oppida,
 Portus, cæteraque loca eorumve aliquod, sive privilegio donatum, sive non dona-
 tum, quod quælibet persona vel personæ, cujuscunque status aut dignitatis exi-
 stat aut existant, quocunque jure aut titulo tenet aut tenent, possidebit vel possi-
 debunt, infra Rempublicam Angliæ vel dominia ejus recipietur, vel à quacun-
 que persona vel personis recipi inibique versari permittetur; Neque Respublica
 Angliæ alicui hujusmodi Rebelli, hostive publico in locis prædictis in Navibus,
 Militibus, pecuniis, comœatu aut alio quocunque modo auxilium, consilium
 aut favorem per aliquam ejusmodi personam vel personas, cujuscunque gradus
 sit, de cætero dari, aut præstari permittet, aut tolerabit, sed publicè & disertè,
 prohibebit atque efficaciter impediet: Et si quis è popularibus Reipublicæ An-
 gliæ, vel infra illius potestates contra hujusmodi conventionem quidquam fece-
 rit,

rit, vel attentaverit, omnes & singulæ personæ, taliter facientes, omnibus istius-
 modi Castris, Oppidis, Villis, prædiis, cæterisque locis, quæ illi vel eorum alter id
 temporis habent aut habet, vel quocunque jure seu titulo se habere prætendent
 aut prætendet, pari modo pro termino vitæ suæ exuentur & privabuntur.

12. Item, quod Respublica Angliæ, populusque Anglicanus, omnesque ejus
 Reipublicæ Incolæ, item prædictæ Fœderatæ Provinciæ earumque Populus &
 Incolæ, cujuscunque ordinis & conditionis fuerint, ad sese mutuò rebus omnibus
 humaniter atque amice tractandum, obligabuntur, uti Terrâ vel aquâ alterutrius
 Regiones, Oppida, Pagos, sive muro incincta, seu non incincta, sive munita seu
 non munita, portus etiam & universam partis utriusque ditionem in Europa, li-
 berè & securè adire possint, in iisque versari & commorari quamdiu voluerint,
 ibique sine ullo impedimento commeatum suis usibus, quantum necesse erit,
 coëmere, atque etiam negotiari & mercaturam facere, quocunque mercium ge-
 nere ipsis videbitur, easque advehere suo arbitratu, aut exportare, dummodo,
 quæ statuta sunt, portoria, solvant, salvis etiam alterutrius pariter Reipublicæ le-
 gibus & statutis omnibus; Ita tamen, ut populus & Incolæ utriusque partis Com-
 mercium suum exercentes, in alterutrius Regionibus & ditionibus non obligen-
 tur in posterum plus portorii, census, vectigalium, aut aliorum tributorum sol-
 vere, quam pro rata proportionem, quam alii extranei solvunt in iisdem locis mer-
 caturam exercentes.

13. Item, quod Naves & Navigia dictarum Fœderatarum Provinciarum, tam
 bellica & ad hostium vim propulsandam instructa, quam alia, quæ alicui è navi-
 bus bellicis hujus Reipublicæ in Maribus Britannicis obviam dederint, vexillum
 suum è mali vertice detrahent, & supremum velum demittent, eo modo, quo ul-
 lis retrò temporibus, sub quocunque anteriori regimine, unquam observatum
 fuit.

14. Item, in majorem Commercii & Navigationis libertatem conventum &
 conclusum est, quod neutra dictarum Rerumpublicarum in Portus suos, urbes,
 & oppida recipiet, aut sinet, ut ullus ex Populo & Incolis alterutrius recipiat Pi-
 ratas aut prædones, iisve hospitium, auxilium, aut commeatum præbeat, Verùm
 operam dabit, ut prædicti Piratæ & Prædones, eorumve Piraticæ participes,
 conscii & adjutores in aliorum terrorem investigentur, capiantur, & merito sup-
 plicio puniantur. Omnesque Naves, Bona & Merces piraticè ab iis captæ, atque
 in portus alterutrius Reipublicæ advectæ, quæ quidem inveniri poterunt, imò,
 etiamsi venditæ sint, Justis Dominis restituentur, aut satisfactio dabitur, vel ea-
 rum dominis, vel iis, qui per literas Procurationis eas res vendicaverint, modo
 jus Domini debitis ex lege probationibus in Curia causarum maritimarum ap-
 pareat.

15. Item, si alterutra Rerumpublicarum Angliæ & Fœderati Belgii ullum Fœ-
 dus, Amicitiam, Confœderationem, aut necessitudinem cum aliis quibuscunque
 Regibus, Rebuspublicis, Principibus, aut Statibus contrahet, aut paciscetur, una
 alteram ejusque Dominia in iis eorumve quolibet comprehendet, si comprehendi
 voluerit, atque de omnibus istiusmodi Amicitia & Confœderationis Tractatibus
 alteram certiore reddet.

16. Item,

16. Item, quod si acciderit, ut quamdiu Fœdus, Amicitia & Societas hæc du-
 raverit, ab ullo ex Populo aut Incolis alterutrius Partis contra hoc Fœdus aut ul-
 lum ejus membrum, Mari, Terrâ, aut aquis dulcibus quidquam fiat, aut tentetur,
 Amicitia hæc, Fœdus & Societas inter has Nationes non idcirco interrumpentur,
 aut infringentur, verum integra nihilominus perstabunt, vimque suam plenariam
 obtinebunt; Tantummodo illi ipsi, qui contra Fœdus prædictum commiserint,
 singuli punientur, & nemo alius, Justitiaque reddetur & satisfactio dabitur illis
 omnibus, quorum id interest, ab iis omnibus, qui Terra, Mari, aut aliis aquis
 contra hoc Fœdus quidquam commiserint, ulla in parte Europæ aut ubivis loco-
 rum, intra Fretum Gaditanum, sive in America, vel per Africæ littora, ullisve in
 Terris, Insulis, Æquoribus, Æstuariis, sinubus, fluminibus, ullisve in locis, cis
 Caput Bonæ Spei intra Anni spatium, quam justitia postulabitur; In omnibus
 autem, uti suprædictum est, ultra prædictum Caput, locis, intra Menses octode-
 cim quam justitia prædicto modo poscetur; Quod si vero Fœderis ruptores non
 comparuerint, neque se judicandos submiserint, neque satisfactionem dederint,
 intra hoc vel illud temporis spatium, pro loci longinquitate, modo constitutum,
 prædicti illi utriusque partis hostes judicabuntur, eorumque bona, facultates &
 quicunque reditus publicabuntur, plenæque ac justæ satisfactioni impendenda
 erunt earum injuriarum, quæ ab ipsis illatæ sunt, ipsique præterea, cum in al-
 terutrius partis potestate fuerint, iis pœnis obnoxii erunt, quas suo quisque cri-
 mine commoverit.

17. Item, quod populares Reipublicæ Angliæ, quique sub ejus ditione fuerint,
 possint liberè, tuto ac securè in Fœderati Belgii Provinciis & singulis suis ditioni-
 bus in Europa perque eas Terrâ, vel aquâ, ad ulla in iis loca, vel ultra eas iter fa-
 cere, perque ulla earum oppida, præsidia, munimenta transire, quæ ullis in locis
 Fœderatarum Belgii Provinciarum, aut alibi in earum ditionibus in Europa sunt
 vel erunt, mercaturam in omnibus illis locis facientes, eorumque Negotiatores,
 Institores, Famulive, armati sive inermes (armati autem non amplius quadra-
 ginta simul) tam sine bonis suis & mercimoniis, quam cum iis, quocunque ire vo-
 luerint; Poterit item populus & Incolæ Fœderatarum Belgii Provinciarum ea-
 dem libertate frui in omnibus Reipublicæ Angliæ ditionibus in Europa, dum-
 modo in hujusmodi Commercio & Mercaturâ singuli alterutrius Reipublicæ Le-
 gibus & Statutis utrinque pareant, moremque gerant.

18. Item, si Naves Mercatoriæ unius aut alterius subditorum per tempestatem
 vel Piratas, vel aliam quamcunque necessitatem, portum unius vel alterius Do-
 minii intrent, inde securè & liberè recedant cum Navibus & Mercimoniis, absque
 aliqua Vectigalium aut aliorum jurum solutione; Ita tamen, ut onus non distra-
 hant, aut dividant, aut venale quicquam proponant, nec molestiæ qualicunque
 aut visitationi subjicientur, modo nec personas aliquas, nec merces in navem
 receperint, aut quidquam egerint contra leges, Statuta aut Consuetudines ejus
 loci, ubi portus, uti præmissum est, intraverint.

19. Item, quod Mercatores, Naucleri, Gubernatores & Nautæ alterutrius
 Reipublicæ eorumve naves, bona aut Mercimonia in Terris, Portibus, Navium
 stationibus, aut fluminibus alterius non prehendentur, vel sub arresto detinebun-
 tur

» tur ex Edicto quovis, generali aut speciali, sive ad bellum, sive ad alium quemlibet
 » usum, nisi summa necessitate id cogente, justa etiam satisfactione ob id data; Ita
 » tamen, ut detentionibus & arrestationibus, quæ ex jure & legibus alterutrius Rei-
 » publicæ rectè atque ordine fiunt, nihil hinc derogatum sit.

» 20. Item, uti Mercatores utrimque eorum institores & famuli, atque etiam
 » Naucleri, aliique Nautæ, tam eundo, quam redeundo navibus per Maria aliasque
 » aquas, quam in portibus alterutrius, aut in terram egressi sui suorumque bono-
 » rum defendendi causâ, omne genus arma, tam offensiva quam defensiva, gestent,
 » utanturque; Verum ubi ad sua quisque hospitia ac diversoria pervenerit, ibi ar-
 » ma sua deponet, ac relinquet, donec rursus ad navem se receperit, aut eo com-
 » meare velit.

» 21. Item, quod naves præsidariæ seu bellicæ alterutrius Reipublicæ quamcun-
 » que in Mari navem aut Naves Mercatorias, quæ ad alteram vel alterius Populum
 » aut Incolas, aut ad ullos sociorum, hoc Fœdere comprehensos, pertinuerint, quæ
 » eundem cursum tenuerint, idemve iter fecerint, obviam habentes aut assequentes,
 » iis præsidio esse, casque defendere tenebuntur, quamdiu eundem cursum tenue-
 » rint, contra omnes & singulos, qui eas vi adorientur.

» 22. Item, si qua Navis aut Naves, quæ populi aut Incolarum alterutrius Rei-
 » publicæ aut Neutralis alicujus fuerint, in alterutrius portibus à quovis tertio ca-
 » piantur, qui ex populo aut Incolis alterutrius Reipublicæ non sit, illi, quorum
 » in portu, aut ex portu, aut quacunque ditione prædictæ naves captæ fuerint, pa-
 » riter cum altera parte dare operam tenebuntur in prædictis nave vel navibus in-
 » sequendis & reducendis, suisque dominis reddendis; Verum hoc totum fiet do-
 » minorum impensis, aut eorum quorum id interest.

» 23. Item, quod scrutatores, cæterique id genus Officiales ex utraque parte,
 » ad normam legum alterutrius Reipublicæ sese dirigent, neque plus imponent
 » exigentive, quam per auctoritatem sibi commissam, & accepta mandata li-
 » cuerit.

» 24. Item, si qua injuria ab alterutra Republica ejusve Populo aut Incolis, alte-
 » rius Populo aut Incolis illata sit, sive contra ullos hujus Fœderis Articulos, sive
 » contra jus commune, uti nullæ literæ Repressaliæ, Mercæ aut contra Mercæ ab
 » alterutra concedantur, donec justitia prius juxta leges ordinarias postuletur. Sin
 » autem illic justitia vel denegetur, vel in longum protrahatur, tum uti summus
 » ejus Reipublicæ Magistratus, sive ejus delegati, cujus Populus & Incolæ injuria
 » affecti sunt, ab illa altera Republica, in qua justitia, ut supradictum est, denega-
 » tur aut differtur, aut ab illa potestate, quæ hujusmodi postulatis audiendis consti-
 » tuta erit, publicè justitiam postulent, ut omnes hujusmodi lites vel amicè compo-
 » nantur vel ordinario legum processu. Sin autem mora adhuc interposita erit, ne-
 » que jus reddetur, neque satisfactio dabitur intra tres Menses, quam hujusmodi
 » postulatio lata fuerit, tum demum uti literæ Repressaliæ, Mercæ, vel contra
 » Mercæ concedantur.

» 25. Item, Quod illi, qui specialia diplomata aut Commissiones ab alterutra
 » Republica obtinuerint, priusquam illa diplomata accipiant, coram eo iudice,
 » qui ea ipsis exhibebit, sufficientem fiduciarium cautionem interponent per ejus-
 » modi

modi homines, qui respondendo pares sunt, & non ejus navis Socii, aut Participes, se nullum damnum aut injuriam alterutrius Populo, aut Incolis illa-
turos.

26. Item, conventum & concordatum est, quod utriusque partis Populo ad portus utriusque liber semper erit accessus, in iisque commorari, & inde rursus recedere, liberum ei licitumque erit, non solum cum Navibus mercatoriis, & oneratis, sed & cum Navibus bellicis, sive ad Rempublicam spectent, sive eorum sint, qui specialia diplomata obtinuerint, sive tempestatis vi, aut Maris periculo intraverint, sive ut naves reparent aut com meatum coemant, modo octonarium navium bellicarum numerum non excedant, si sua sponte intraverint, nec diutius in portibus, aut circa portus hæreant, quam ad navium reparationem, coemenda victualia, aliasve necessitates fuerit necesse; Et si major navium bellicarum numerus, data occasione, ad ejusmodi portus velit accedere, eos intrare nequam erit licitum, nisi prius impetrata ab iis venia, ad quos portus illi prædicti pertinuerint, nisi tempestate aut vi aliqua, aut necessitate compulsæ fuerint, quò maris pericula effugerent; Quod cum accidit, Præfectum ejus loci aut summum Magistratum statim de causa sui adventus certio rem facient, nec diutius ibi hærebunt, quam illis à Præfecto aut summo Magistratu permissum erit, nec in iis portibus commorantes hostile aliquid, aut quidquam in præjudicium eorum molientur.

27. Item, conventum est, ut supra, quod Domini Ordines Generales Uniti Belgii curabunt, ut Justitia fiat in eos, qui Perpetratores aut participes erant Homicidii Anglorum in Amboyna, quod Reipublicæ Angliæ ita placuit qualificare, si modo aliquis eorum superstes erit.

28. Item, quandoquidem Naves & bona quædam Anglorum prehensa & detenta fuerint in Dominiis Regis Daniæ, à decimo octavo die Maji Anno 1652. Utrique conventum, conclusum, & concordatum est, atque Ordines Generales sese obligarunt, quemadmodum & his præsentibus sese obligant, quod omnia & singula, naves, & bona detenta, uti prædictum est, & in specie adhuc manentia, una cum vero & justo pretio eorum quæ divendita, subducta, seu aliter disposita sunt, intra quatuordecim dies post appulsum Mercatorum & Nauclerorum, quorum interest, vel procuratorum suorum, qui ea recipiant, restituentur, atque etiam damna, quæ ex eadem detentione Anglis prædictis illata sunt, compensabuntur, prout de iis judicatum fuerit ab *Edovardo VVinslow*, *Iacobo Russell*, *Iohanne Beex*, & *Guilielmo vander Cruysen*, Arbitris indifferenter electis, tam à parte Celsitudinis Suæ, quam dictorum Ordinum Generalium (de cujus Arbitrii forma seu instrumento jam conventum est) ad examinanda & determinanda postulata Mercatorum, Nauclerorum, Proprietariorum, ad quos dictæ naves, bona & damna pertinent; Qui dicti Arbitri in Aurifabrorum Aula (vulgò *Goldsmiths Hall*) hic Londini vigesimo septimo proximi Junii, stylo veteri, convenient, vel citius, si fieri poterit, atque eodem die solenne juramentum suscipient coram iudicibus supremæ Curie Admiralitatis Angliæ, se omni respectui & relationi utriusque status & privati cujuscunque commodo renunciaturos, atque insuper, quod prædicti Arbitri à primo die Augusti, proximè futuri, nisi prius consenserint, in
camera

„ camera separatim ab omnibus aliis tantisper claudentur absque foco, candela,
 „ cibo, potu, aliove sustentaculo, donec de rebus prædictis, ad se relatis, consen-
 „ serint. Quæque sententia ab iis lata fuerit, utramque partem devinciet & obli-
 „ gabit. Atque Ordines Generales Fœderatarum Provinciarum ad eandem præ-
 „ standam his præsentibus sese firmiter obligant & devinciunt, nec non ad illam
 „ pecuniæ summam, quæ à dictis Arbitris adjudicabitur solvendam hic Londini in
 „ usum dictorum Proprietariorum tali personæ vel personis, quam vel quas Celsi-
 „ tudo sua nominaverit, intra viginti quinque dies post adjudicationem illam fa-
 „ ctam. Et dicti Ordines Generales summam quinquies mille librarum Anglica-
 „ rum, intra duos dies, postquam instrumenta Ratificationis dictorum Articulo-
 „ rum Pacis mutuo extradita erunt, hic Londini pendent versus sumptus à Merca-
 „ toribus, Naucleris, vel procuratoribus suis ex itinere in Daniam faciundos; &
 „ summam vicies mille thalerorum Imperialium, sive Rixe Dollars, talibus perso-
 „ nis, quas Celsitudo sua nominaverit intra sex dies, postquam eæ personæ illic ap-
 „ pulerint, in Mercatorum, Nauclerorum, & Proprietariorum usum, ad naves suas
 „ reficiendas, & in reditum suum instruendas: quæ prædictæ summæ in partem
 „ solutionis cedent istius summæ, quæ laudo arbitrorum prædictorum continebi-
 „ tur. Quodque fiduciaria cautio & securitas dabitur (de cujus cautionis forma
 „ jam conventum est) à sufficientibus viris, qui respondendo pares sunt, hic Lon-
 „ dini degentibus, sese in summa centum & quadraginta mille librarum Monetæ
 „ Angliæ obligantibus (cujus obligationis Syngrapha unâ cum instrumento Rati-
 „ ficationis tradetur) quod restitutio, secundum quod prædictum est, fiet, quodque
 „ submissio & solutio tam viginti thalerorum Imperialium, quam summæ aliorum-
 „ que, quæ, uti prædictum est, adjudicata erunt, à parte sua præstabitur; Et si à
 „ parte Minorum Ordinum Generalium omnes vel aliquæ prædictæ conditio-
 „ nes non efficaciter & realiter præstentur, modo & tempore præstitutis, tunc pœ-
 „ na dictæ obligationis exigetur, & dicta summa centum & quadraginta mille li-
 „ brarum Monetæ Angliæ tali personæ vel personis solvetur, quam vel quas Celsi-
 „ tudo sua nominaverit, unde Mercatorum, Nauclerorum, & Proprietariorum
 „ damna resarciantur.

„ 29. Item, cum nonnullæ lites & quæstiones inciderint inter Rempublicam
 „ Angliæ, & Regem Daniæ, ratione detentionis navium & bonorum, in priore Ar-
 „ ticulo nominatorum, atque Ordines Generales Fœderatarum Provinciarum na-
 „ ves & bona prædicta restituenda in se receperint, & fiduciarium cautionem pro
 „ eadem restitutione & solutione damnorum, juxta quod in priore Articulo præfi-
 „ nitum est, interponere consenserint, conventum, conclusum, & concordatum
 „ est, quod his ritè factis, & præstitis, omnes quæstiones, lites, injuriæ atque hosti-
 „ litates inter dictam Rempublicam & Regem Daniæ, ratione dictæ detentionis,
 „ cessabunt & perpetuæ oblivioni tradentur; Ita, ut dictus Rex cum Regnis & Do-
 „ miniis suis in hoc Tractatu & Confœderatione, tanquam Amicus, comprehen-
 „ datur, eo modo, quo in eandem amicitiam & affinitatem cum utraque Republica
 „ restituatur, quâ prius erat ante dictam detentionem, & quasi nunquam ea inter-
 „ venisset, nec non & Deputati ejus, & Legati consimili honore admittentur, quo
 „ Deputati & Legati aliorum Statuum, qui amicitiam conjuncti sunt.

30. Item,

30. Item, conventum est, ut supra, quod Commissarii utrinque quatuor tem-
 pore, quo rati habitiones extradendæ sunt, nominabuntur, qui ad decimum octa-
 vum Mensis Maji proximi stylo Anglico, hic Londini conveniant, qui eodem
 tempore instructi, atque auctoritate muniti erunt, quemadmodum hisce præ-
 sentibus instruuntur, & eâ auctoritate muniuntur, ut omnes eas injurias, eaque
 damna examinent & definiant, quæ Anno millesimo sexcentesimo undecimo &
 deinceps usque ad decimum octavum Maji Anno 1652. styli Anglici tam in In-
 diis Orientalibus, quam in Groenlandia, Moscovia, Brasilia, vel ubivis locorum
 pars una ab altera se pertulisse causatur; Et quorum omnium particularia ante
 præscriptum diem decimum octavum Maji prædictis Commissariis ita nominatis
 exhibebuntur, eâ cum restrictione, ut post præfatum diem nullæ omnino novæ
 admittantur; Si autem præfati Commissarii de prædictis differentiis, ita particu-
 lariter scripto exhibitis & expressis, non conveniant intra trium Mensium spatium
 à præfato decimo octavo Maji die numerandum, quod eo casu prædictæ diffe-
 rentiæ submittentur, sicut & his præsentibus submittuntur judicio & arbitrio
 Cantonum Helvetiæ Protestantium, qui instrumento eo, de quo simul cum hisce
 conventum est, requirentur, ut eo casu arbitrium illud assumant, & similes
 Commissarios in eundem finem delegent, ita instructos, ut post expiratos illos
 tres Menses intra sex proximè sequentes de iis judicium ferant, & quicquid ejus-
 modi Commissarii, aut major eorum pars intra prædictos sex Menses determina-
 verint, utramque partem obligabit, & ritè perficietur.

31. Item, conventum & conclusum est, quod utraque pars verè & firmiter ob-
 servabit atque executioni mandabit præsentem Tractatum, omniaque & singula
 in eo contenta, & comprehensa, atque eadem ab alterutrius Populo, Subditis &
 Incolis observari & præstari efficaciter curabit.

32. Item, ad majorem cautelam & securitatem Pacis hujus & Confœderatio-
 nis à parte Dominorum Ordinum Generalium Fœderatarum Provinciarum ea-
 rumque populo sincerè & bonâ fide præstandæ, conventum & conclusum est,
 sicut & Domini Ordines Generales his præsentibus conveniunt, seque firmiter
 obligant & devinciunt, quod omnes & singuli, quos aut quem, vel ipsi vel Ordi-
 nes Provinciarum, quocunque demum tempore, eligent, constituent aut præfi-
 cient Capitaneum Generalem, Gubernatorem, seu Præsidentem primarium, sive
 Stadtholder, Imperatorem Exercituum seu Militiæ in terra, vel Admirallum, seu
 Prætorem Classium, Navium, Copiarumve marinarum, obligabuntur & devin-
 cientur hunc Tractatum, & omnia ejus Capitula juramento confirmare, itaque
 sanctè & cum juramento spondere, se, quantum possint, omnia ea religiosè obser-
 vatos & executioni, quoad eos spectat, mandaturos & curaturos, ut ab aliis
 observentur & executioni mandentur.

33. Item conventum, conclusum, & concordatum est, quod præsens Tracta-
 tus, atque omnia & singula in eo contenta & conclusa, à dicto Domino Prote-
 ctore, dictisque Ordinibus Generalibus Fœderatarum Provinciarum per Paten-
 tes utriusque partis Literas, sigillo magno munitas, debitâ & authenticâ formâ
 intra quindecim dies proximè insequentes, aut citius (si fieri poterit) confirma-
 buntur & rati habebuntur, mutuaque instrumenta, infra prædictum tempus, hinc
 inde

„ inde extradentur, nec non & Pax hæc, & Confœderatio statim à traditis & per-
 „ mutatis instrumentis, forma & loco solitis publicabitur, atque omnes hostilitatis
 „ actus hinc inde ab eo tempore cessabunt.

*Sequitur tenor Commissionis ex parte Serenissimi
 Domini Protectoris.*

„ **O**livarius Dominus Protector Reipublicæ Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ, &c.
 „ Omnibus & singulis quorum interest, & ad quos præsentis Literæ pervene-
 „ rint, Salutem. Sciatis, quod cum Celsi ac Potentes Domini Ordines Generales
 „ Unitarum Provinciarum ad nos miserint & legaverint Plenipotentiariorum Suorum &
 „ Legatos, sufficienti auctoritate ad id munitos & instructos, qui firmam Pacem,
 „ Unionem & Confœderationem nobiscum ineant & pacifcantur; Et nos ex pio
 „ & Christiano hujus belli sensu malorumque, quæ inde sequutura sunt, non so-
 „ lum respectu Nationum eo involutarum, quæ omnibus Religionis & huma-
 „ nitatis vinculis sibi invicem succurrere & favere tenentur, sed etiam respectu
 „ communis causæ rerumque Christiani Orbis, sedulos & sinceros Nostros co-
 „ natus adhuc continuare cupientes, sicut nec ex ipsis belli primordiis quicquid un-
 „ quam à parte nostra defuit, quo non modo bellum hoc componatur & finiatur,
 „ verum etiam sincera & perpetua Pax fidaque amicitia intimiorque affinitas inter
 „ nos & prædictos Ordines introducatur & stabiliatur; De probitate, fide, pru-
 „ dentia, & circumspeditione dilectorum nobis *Henrici Laurence*, Domini Præsidis
 „ Consilii nostri, *Iohannis Lambert*, Majoris Generalis Exercituum hujus Reipu-
 „ blicæ, *Philippi Vice-Comitis Lisle*, *Gilberti Pickering*, *Bar. Edovardi Mountague* Ar-
 „ migeri, *Gualteri Strickland* Armigeri, Dominorum Consilii nostri ad plenum
 „ persuasi ipsos, vel majorem eorum partem, cæteris absentibus aut impeditis, ex
 „ assensu Consilii nostri facimus, constituimus, atque his præsentibus ordinamus
 „ veros nostros & indubitatos Commissarios, Procuratores & Deputatos. Dantes
 „ & concedentes iisdem vel majori eorum parti tenore præsentium plenariam au-
 „ thoritatem, facultatem & potestatem, generale & speciale mandatum, conclu-
 „ dendi, paciscendi, & stabiliendi pro nobis & Successoribus nostris, cum *Hierò-
 „ nymo van Beverningk*, *Guilielmo Nieupoort*, Consiliario & Quæstore Generali Septen-
 „ trionalis Hollandiæ, & Pensionario Oppidi de Schiedam, *Allardo Petro Ionge-
 „ stall*, Ordinario Consiliario in Curia Justitiæ pro Provincia Frisiæ, & Curatore
 „ Academiæ Franekeræ in Confessu Dominorum Ordinum Generalium Uniti Bel-
 „ gii Deputatis, ex parte Provinciarum Hollandiæ & Frisiæ, Legatis Extraordina-
 „ riis & Plenipotentiariorum à parte Ordinum Generalium Fœderati Belgii firmam
 „ inter Nos, & prædictos Ordines Pacem, affinitatem, necessitudinem, amicitiam,
 „ commercium & intercursum, nec non concludendi & finaliter determinandi de
 „ & super omnibus causis, litibus, & querelis, quæ inter nos & prædictos Ordines
 „ hinc inde pendere dignoscuntur, sub illis modis, capitulis, forma, promissioni-
 „ bus, cautionibus & securitatibus, quas ad firmam Conventorum observationem
 „ putaverint requirendas; Et quicquid prædicti nostri Commissarii cum Legatis
 „ prædictis Dominorum Ordinum Generalium convenerint, concluderint aut
 „ con-

concordaverint, Nos bona fide promittimus, nos & Successores nostros his præsentibus firmiter obligando, id omne observare, præstare, firmum ratumque habere, quasi ipsi interessemus; In cuius rei testimonium has Literas nostras Patentes manu propria significavimus, iisque magnum Sigillum Angliæ apponi fecimus. Datæ ex Alba Aula decimo quarto die Martii 1654.

Oliver P.

Sequitur tenor Commissionis ex parte Dominorum
Ordinum Generalium.

Les Estats Generaux des Provinces Unies du Pays-bas; A tous ceux, qui ces presentes verront, Salut. Sçavoir faisons, comme ainsi soit que nous soyons toucheꝝ d'un juste desir & volonté de contracter & convenir avec Son Altesse le Seigneur Protecteur de la Republique d'Angleterre, Escosse, & Yrlande d'une estroicte, bonne, sincere, & mutuelle Amitié, Union, & Alliance, pour la deffence & conservation de la liberté & franchise des deux Nations, & de la Navigation & Commerce mutuel, ensemble les interests communs, contre tous ceux, qui voudroyent entreprendre tant par Mer, que par terre, de troubler l'un ou l'autre Estat; C'est pourquoy nous desirans l'avancement de ce bon œuvre, avons trouvé nécessaire d'envoyer vers saditte Altesse le Seigneur Protecteur de laditte Republique, les Seigneurs Hieronymus de Beverningk, Guiliaume de Nicupoort, Conseiller & Receveur General de la Nort-Hollande, Pensionnaire de la Ville de Schiedam; Allard Pierre Jongestall, Conseiller Ordinaire dans la Cour de Frise, & Curateur de l'Academie a Franeker, Deputéꝝ en nostre Assemblée de la part d'Hollande & Frise, nos Ambassadeurs Extraordinaires. Et sachant, que pour faciliter leurs Negotiations a fin de les conduire au dessein & conclusion convenable aux bonnes intentions de l'un & de l'autre Republique, & ayant besoing d'estre a ceste fin pourvus de plein pouvoir, autorité, Commission & mandement special, nous a ces causes desirans prevenir & lever toute dispute & contention, qui se pourroit mouvoir sur la suffisance & validité de leur creance & authorisation; Donnons aux dictés Seigneurs nos Ambassadeurs Extraordinaires en vertu de ces presentes, & a chascun d'eux en particulier, si par maladie ou autrement ils estoient empeschéꝝ d'intervenir tous trois au Traitté d'Union & Alliance, qui se fera plein pouvoir traiter, stipuler, convenir, accorder & conclurre avec Saditte Altesse le Seigneur Protecteur de la dicte Republique d'Angleterre, Escosse, & Yrlande, ou avec les Seigneurs Commissaires qui seront deputés de sa part, laditte estroicte Alliance, & Amitié mutuelle entre les deux Nations, & de tout ce que sera ainsi negocié, convenu, & contlu, faire ou passer tel ou tels instruments, contractés & promesses en bonne & deüe forme, & generalement, faire en ce que dessus & en ses circonstances & dependances, tout ainsi que nous serions si presents y estions jaçoit que la chose requist mandement plus special, qu'il n'est contenu dans ces presentes, par lesquelles nous promettons sincerement & de bonne foy avoir agreable, tenir ferme & stable a tousjours, tout ce qui par eux en ceste qualité sera fait, procuré, promis, convenu, & accordé en cest endroit, l'observer, accomplir, & entretenir inviolablement, sans jamais aller ny venir au contraire, directement ou indirectement en quelque sorte & maniere que ce soit, mais le tout devoir ratifier si besoing est, & en passer lettres & instruments en la meilleure forme que faire se pourra, au contentement de Saditte Altesse le Sei-

gneur Protecteur. Fait a la Haye en nostre Assemblée, sous nostre grand Seël, Paraphure & Signature de nostre Greffier, le dixneufiesme de Feburier, mille six cent cinquante quatre. I. C. Mauregnault, ^{ve} Par Ordonnance desdits Seigneurs Estats Generaux. En absence de Greffier

J. Spronssen.

In quorum omnium fidem & Testimonium, tam nos Commissarii Celsitudinis Suae Domini Protectoris, quam Legati Extraordinarii Dominorum Ordinum Generalium Fœderatarum Provinciarum, vi & vigore nostrarum respective Commissionum & Procurationum, præsentem Tractatum manu propria subsignavimus, & Sigillis nostris manualibus munivimus.

Actum Westmonasterii, quinto die Aprilis, Anno Millesimo, sexcentesimo, quinquagesimo quarto.

He. Lawrence Pras.

L. S.

I. Lambert.

L. S.

E. Mountague.

L. S.

P. Lisle.

L. S.

Gil. Pickering.

L. S.

VVal. Strickland.

L. S.

H. v. Beverningk.

L. S.

VWil. Nieupoort.

L. S.

All. P. Iongestal.

L. S.

Sequi-

*Sequitur Ratificatio Domini Protectoris Reipublicæ Angliæ,
Scotiæ & Hiberniæ, &c.*

OLIVARIUS Dominus Protector Reipublicæ Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ, &c. „
 Omnibus & singulis, ad quos præsentis literæ pervenerint aut ullatenus spe- „
 ctaverint, Salutem. Quandoquidem ad sedandas discordias & firmam Pacem con- „
 ciliandam inter Nos & Cætos ac Potentes Dominos Ordines Generales Unitarum „
 Provinciarum Commissarii à parte nostra constituti & delegati fuerint, plenariâ „
 autoritate communiti ad concludendum, paciscendum & stabiliendum cum Ple- „
 nipotentiariis Dominorum Ordinum Generalium in eundem finem ad Nos extra „
 Ordinem legatis, firmam Pacem, Unionem & Confœderationem; Et post va- „
 rios congressus hinc inde desuper habitos Commissarii nostri prædicti, nec non „
 Legati & Plenipotentarii Dominorum Ordinum Generalium, benedicente „
 Deo, in certos quosdam Articulos & capitula Pacis, Unionis & Confœderatio- „
 nis convenerint & consenserint, quorum tenor infra sequitur, & de verbo in ver- „
 bum inferitur, videlicet:

Idcirco nos volentes omnia & singula, quæ in prædictis Articulis continentur „
 & comprehenduntur, executioni omnimodo dari, præstari atque efficaciter ad- „
 impleri, seriâ & maturâ deliberatione cum Nobis & Consilio nostro super iis ha- „
 bita, ea omnia & singula probavimus, ratificavimus & confirmavimus, & per has „
 præsentis pro nobis & Successoribus nostris probamus, ratificamus, & confir- „
 mamus secundum verum, proprium & genuinum eorum sensum & intellectum; „
 Spondentes & Promittentes pro Nobis & Successoribus nostris, ea omnia & „
 singula, Nos sincerè, bonâ fide, atque inviolabiliter juxta formam & con- „
 tentum eorum præstituros, observaturos, adimpleturos; eaque omnia & sin- „
 gula præstari, observari, atque adimpleri ab aliis omnibus, quorum interest, „
 efficaciter curaturos, omnesque contravenientes sine gratiâ vel conniventâ severè „
 punituros, omni dolo & fraude semotis; In quorum fidem & testimonium has „
 Literas nostras Patentis propriâ manu signavimus, & magno Angliæ Sigillo ap- „
 penso muniri fecimus; Datum Westmonasterii decimo nono die Aprilis, Anno „
 Millesimo sexcentesimo quinquagesimo quarto. *Husey.*

Oliver P.

Sequitur Ratificatio Dominorum Ordinum Generalium.

Ordines Generales Fœderatarum Belgii Provinciarum, constare volumus om- „
 nibus & singulis, quorum interest, aut quomodolibet interessè poterit; Quo- „
 niam justo desiderio ac propensa voluntate moti sumus cum Serenissimo, & Cæl- „
 fissimo Domino Olivario, Domino Protectore Reipubl. Angliæ, Scotiæ & Hi- „
 berniæ, contrahere & inire strictam, firmam, sinceram, mutuamque Amicitiam, „
 Unionem & Confœderationem, pro defendenda & conservanda libertatè ac jure „
 utriusque Nationis, nec non Navigationis & Commercii, pariterque communis „
 causæ, contra quoscunque, qui tam terra, quam mari hunc vel illum Statum tur- „
 bare nitentur; Et desiderantes hujus salutaris operis progressum, necessarium „
 duxi-

„ duximus ad Serenissimam Celsitudinem Suam, Dominum Protectorem prædictæ
 „ Reipublicæ ablegare Dominos *Hieronymum de Beverningk*, *Vilhelmum de Nicu-*
 „ *poort*, Consiliarium & Quæstorem Generalem Hollandiæ Borealis, Syndicum
 „ Oppidi Schiedamensis: *Allardum Petrum Jongestall*, Ordinarium Consiliarium in
 „ suprema Curia Justitiæ Provinciæ Frisiæ, & Curatorem Academiæ Franckeræ,
 „ Extraordinarios Legatos nostros ut cum altememoratæ Serenissimæ Celsitudinis
 „ Suæ Commissariis convenirent de stricta, firma, sincera & mutua Amicitia,
 „ Unione & Confœderatione, utrimque colenda & observanda: Illi igitur, cun-
 „ ctis accuratè deliberatis, ventilatis & discussis, nomine utriusque Partis, Fœ-
 „ dus mutuuum pepigerunt & concluderunt, nec non de peculiaribus Articulis in-
 „ vicem convenerunt, quorum tenor is est, qui hic & infra verbotenus sequitur
 „ insertus:

„ Proinde prædictum, ac supra hic insertum pacti Fœderis, atque Articulorum
 „ conventorum Instrumentum cum Serenissimæ Celsitudinis Suæ Commissariis per
 „ dictos Extraordinarios Legatos nostros in ordinem redactum, in omnibus pun-
 „ ctis & clausulis approbavimus & ratum habuimus, prout tenore ac vigore præ-
 „ sentium illud approbamus & ratum habemus: Spondentes, Nos dictum in-
 „ strumentum in omnibus punctis & clausulis suis inviolabiliter servaturos ac im-
 „ pleturos, neque passuros, ut à quoquam ullo modo infringatur vel violetur. In
 „ quorum fidem & robur hæc per nostri Confessus Præsidentem signari, à Graphia-
 „ rio subscribi, & majori Sigillo nostro muniri fecimus: Dabantur Hagæ-Comi-
 „ tum die vicesima secunda Aprilis, Anni supra Millesimum; sexcentesium quin-
 „ quagesimi quarti. *I. van Gent*,¹² Ad mandatum altememoratorum Dominorum
 „ Ordinum Generalium.

N. Ruysch.

„ Cum in tertio Articulorum Pacis, Unionis & Confœderationis initæ, stabili-
 „ tæ & promulgatæ inter Serenissimum Dominum, Dominum Protectorem
 „ Reipublicæ Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ; Et Dominos Ordines Generales Uni-
 „ tarum Provinciæ convenit sit, Quod omnes injuriæ, sumptus & damna,
 „ quæ pars una ab altera pertulit post $\frac{1}{2}$ Mensis Maji, Anno 1652. delebuntur at-
 „ que è memoria eradentur, eo modo, quo neutra dictarum partium alteri nego-
 „ tium faceisset ob aliquod istiusmodi damnum, injuriam aut sumptus; Sed omnis
 „ & cujuscunque eorum perfecta erit hunc in usque diem abolitio, omnesque eo
 „ nomine lites actionesque cassæ nullæque erunt, exceptis iis deprædationibus,
 „ quæ in Mariibus Britannicis committentur post spatium duodecim dierum, atque
 „ intra Maria Britannica & Promontorium S. Vincentis post spatium sex hebdo-
 „ madum, & inde in Mari Mediterraneo & ad Æquatorem usque, post spatium de-
 „ cem hebdomadum, atque ultra Æquatorem, post spatium octimestre à publica-
 „ tione pacis numerandum, vel immediatè post sufficientem notitiam Pacis in di-
 „ ctis locis factam. Et cum de prædictis verbis quæstiones nonnullæ forsitan orian-
 „ tur, quæ litibus & disceptationibus ansam præbeant, Præfatus Dominus Protector,
 „ & præfati Ordines Generales, quo omnis controversia tollatur, quæ occasione
 „ alicujus, in prædicto Articulo contenti, accidere poterit, unanimi consensu
 „ conve-

convenere & concludere, atque his præsentibus declarant, omnibusque & singulis popularibus & subditis suis respectivè palam faciunt, quod immediatè post Tractatus Pacis promulgationem, quæ jam facta est, omnes hostilitatis actus ubicunque in omnibus locis, in dicto tertio Articulo expressis, & ubique alibi cessabunt, & quod omnes deprædationes, damna & injuriæ, quæ ab una parte contra alteram facta ceu commissa fuerint, post quartum diem Maji (stylo veteri) proximè sequuturum in quibuscunque locis, quorum in prædicto Articulo mentio facta est, vel alibi, tam citra, quam ultra Æquatorem, in rationum reddendarum tabulas referentur, & quæ ablata erunt post prædictum diem Maji, sine aliqua forma Processus restituentur, nec non & damna inde nascentia compensabuntur. Et quo stipulatio hæc & conventio magis innotescat, utraque pars eandem in jurisdictionibus & territoriis suis publicabit, & navibus suis bellicis aliisque, tam quæ in portu, quam quæ super Mari sunt, eandem observare firmiter mandabit. In cujus rei fidem & testimonium tam Domini Commissarii Celsitudinis Sux, quam Legati Extraordinarii prædictorum Ordinum Uniti Belgii præsentibus hæc manibus suis propriis subsignarunt. Actum 28. Aprilis, stylo Angl. Anno 1654.

He. Lawrence Pras.

H. v. Beverningk.

Gil. Pickering.

Vvil. Nieupoort.

E. Mountagu.

All. P. Jongestall.

VVal. Strickland.

Istis Articulis postea adjectus est alius & novus de *Inclusionem tam Fæderatorum quam Amicorum*, modo ut sequitur.

Utrique conventum & conclusum est, quod in Tractatu Pacis Unionis & Confæderationis inter Serenissimum Celsissimumque Dominum Protectorem Reipub. Angliæ, Scotiæ & Hyberniæ, &c. ab una parte, & Celsos ac Potentes Dominos Ordines Generales Vnitarum Provinciarum ab altera; includentur & comprehendentur Cantones Helveticæ Evangelicæ in omnibus Terris & Dominiis suis; Dux Holsatiæ cum omnibus Territoriis & Dominiis suis; Comes Oldenburgicus cum Comitatus, Baronatibus, & Dominiis ad eum pertinentibus, Civitates Hanseaticæ, Lubeca, Brema, Hamborgum.

Dux quoque *Coerlandiæ* paulo post inter includendos utrinque admissus fuit.

Quid Angli durante Pacis Negotiatione in conceptu suo die 28. Novemb. 1653. proposito Articulo duodecimo postulaverint quoad *Domum Auriacam*, supra descriptum est.

Id quia ab Ordinibus Generalibus obtinere non potuerant, jam tamen ab *Hollandiæ* obtinuerunt; juxta Articulum, qui sequitur, separatim.

Ordines *Hollandiæ & West-Frisiæ* considerato & perpenso, quam benignè Deo omnipotenti placuerat Tractatum *Pacis, Unionis, ac Fæderis*, inter *Rempub. Angliæ, Scotiæ, & Hyberniæ* ab una, & *Fæderatum Belgium* ab altera parte, qui jam ab aliquo tempore in manibus fuerat, felici beare eventu, ita ut die 15. Mensis

» sis proximè præteriti per Commissarios Celsissimi Domini *Protektoris* prædictæ
 » & Legatos Extraordinarios hujus Reipublicæ Westmonasterii in Anglia præfatus
 » Tractatus hinc inde fuerit conclusus, & tam sub signatione quam sigillorum mu-
 » tua appositione firmatus: In specie autem etiam animadverso, quam seriò sum-
 » medictus Protektor ad stabiliendum Tractatum, Pacemque in æternum duratu-
 » ram reddendam iterum atque iterum monuerit, *Principem Arausionensem ejusve po-*
 » *steros*, descendentes quippe è Domo *Stuarticâ*, si aliquando ipsi supremæ hujus
 » Reipub. dignitates atque functiones deferantur, propter diversos intuitus atque
 » rationes, facile magnarum simultatum atque diffidentia inter utranque natio-
 » nem causam fore, per quam facta jam inter eas pax infirmari atque labefactari at-
 » que populus uterque in funestum ac ærumnosum bellum facile possent relabi:
 » Altememorati Ordines omnibus modis huic malo tempestive occurrere volen-
 » tes, conscriptis eo fine specialiter Comitibus, maturâ habitâ deliberatione, ad de-
 » clinandum omne malum & effusionem Christiani sanguinis præpediendum, præ-
 » cipue autem etiam ad tranquillandum Sux Celsitudinis, in ea cura, animum,
 » quantum in ipsis fuerit, ad colligendos reipsa dicti Tractatus fructus, cumque
 » utriusque populi bono perpetuum faciendum, declararunt, uti per has declarant,
 » *Sese nullo unquam tempore electuros prædictum Arausionensem Principem ullumve ejus linea*
 » *in locum tenentem vel Admiralem suæ Provinciæ, nec assensuros, quoad suæ Provinciæ suffra-*
 » *gium, ut unquam ei Summum in Militiam generalitatis imperium conferatur.* eo fine,
 » modo formaque meliore, sese obligantes. Datum Hagæ-Comitis sub magno
 » Provinciæ Sigillo, die quarto Maji 1654.

» Res ea, cum vulgata fuit, nec murmure apud populum, nec contradictis apud
 Ordines aliarum Provinciarum caruit: Aliud Legatis, imo contrarium fuisse
 mandatum, jactabatur: esse contra libertatem, adstringi ad aliquem excluden-
 dum: contra principem fieri, quod contra privatum nec fiebat nec fieri pote-
 rat: melius de Repub. meritas Domos *Auriacam* & *Nassavicam*: pactum pugnare
 cum *Unione Ultrajectina*: vetitos esse Tractatus unius Provinciæ cum exteris, non
 Consultis aliis Provinciis. Hollandi contra, nihil à Legatis adversus mandata ab
 Ordinibus Generalibus accepta factum, affirmarunt; *seclusionem* hanc esse pu-
 ram Provinciam: Libera sua cuique Provinciæ esse vota, libera electionis, in-
 clusionis, vel exclusionis jura: se solos, quod ab omnibus postulatum erat, præ-
 stitisse, id, sine quo Pax obtineri non potuisset: sibi ab reliquis gratiam eo no-
 mine deberi: studio & amori tranquillitatis publicæ aliquid dandum. Ipse *Pro-*
tektor hoc in Epistolâ illâ suâ ad Zelandiæ Ordines monitoriâ, quæ modo sequi-
 tur, innuit, cum *seclusionem* appellat præcipuam Pacis cautelam & securitatem;
 item, sine ea unquam pacisci nec debuisse nec potuisse.

*Olivarius Protector Reipub. Angliæ, Scotiæ & Hyberniæ, &c. Celsis ac
Potentibus Dominis Ordinibus Zelandiæ, Bonis Amicis &
Fœderatis nostris salutem & prosperos rerum successus.*

Celsi ac Potentes Domini Boni Amici & Fœderati.

Conventu Vestro Provinciali jam (uti accepimus) instante, Nos Christiano & Pacifico affectu commoti, ac serio Nobiscum reputantes quantum Christiani sanguinis superiori bello inter ejusdem fidei consortes mutuò datum haustumque sit, & quanto plus adhuc sanguinis ingruente iterum bello (quod Deus avertat) dandum hauriendumque sit, Christiani officii esse censuimus, Dominationibus Vestris (utpote Nobis unâ cum Hollandis maximè vicinis & propter mutuam commerciorum usum plurimis amicitia vinculis junctis) hisce præsentibus amicè & sincerè exponere, Nobis dicto Fœdere Pacis nihil prius neque antiquius fore, modo præcipua ejus cautela & securitas aliunde non labefactetur, rescindatur, aut infringatur; quod ne ullo modo ullisve malevolorum artificii fiat, cum Nobis majori studio, ac zelo contendendum, tum Dominationibus Vestris commendandum judicavimus, quandoquidem ex fama publica multisque insuper tam Hagæ quam aliunde fide dignis nunciis admonemur, nonnullos ibi omnem lapidem movere, ut sincera & laudibilis Celsorum & Potent. Dominorum Ordinum Hollandiæ in pace non ita pridem inter Nos & Fœderatum Belgium factâ, ritè colendâ, confirmandâ, & stabilendâ, intentio & propositum traducatur atque intervertatur, unde verendum est, ne omnis pactorum conventorum certitudo & securitas (sine quâ unquam pacisci nec debuissimus nec potuissimus) unâ eademque operâ nobis è manibus eripatur, ac firma illa & perpetuò (quod faxit Deus) duratura Pax concutiatur, labefactetur, & postremò etiam, si fieri posset, omnino rumpatur, rursusque in cruentum bellum convertatur, & erumpat in utriusque Reip. imò universæ Reip. Christianæ opprobrium & detrimentum irreparabile, tandemque, (ni Deus misericors avertat) purioris & Reformatæ Religionis in utraque gente & ubique gentium exterminium & ruinam. Nos verò constanter Nobis propositum habemus dictum Fœdus Sanctè & Religiosè observare, veramque & firmam amicitiam cum Celsis & Potentibus universi Belgii singularumque Provinciarum Ordinibus & speciatim quæque Dominationibus Vestris perpetuò colere, nulli dubitantes quin Dominationes Vestræ unâ cum Dominis Ordinibus aliarum Provinciarum pro singulari prudentiâ suâ huic nostræ justissimæ intentioni responsuræ adeoque cum dictis Dominis Ordinibus Hollandiæ obviam ituræ sint perversis conatibus & inclinationibus eorum qui Pacem publicam propter privatum usum ac commodum fractam, & unâ communem libertatem & religionis causam pessundatam, nec non communium utriusque hostium ludibriis & insultibus obnoxiam & expositam velint, Nos quidem, uti hisce præsentibus conscientiæ nostræ satisfacere voluimus, ita etiam Deum T. O. M. pacis, unicum & concordiæ authorem ex animo precamur, ut super solidæ, securæ, adeoque duraturæ pacis & amicitie fundamenta omnes ac singulæ Fœderati Belgii Provinciæ non solum Nobiscum colant pacem & amicitiam, verum etiam inter se

„ ipsas mutuò eademque quâ creverint hæctenus augeſcant indies, & quam diutiſ-
 „ ſimè fruantur concordia, in quem finem Deum veneramus, ut Dominationibus
 „ Veftris *moderata & tranquilla Conſilia* inſpirare velit, & porrò totum hoc Pacis
 „ negocium magis magiſque *in dies ſtabile ac firmum* reddere dignetur, ut ante omnia
 „ divino numini ejus debitus honos, puro ejus cultui ac Sacroſanctæ Religioni Refor-
 „ mata, quam utrique proſitemur, *ſplendor, mari ac navigationi priſcæ ſecuritas* mutuif-
 „ que commerciis vetus vigor reddatur, ac poſtremò inter utraſque gentes anti-
 „ qua, vera, & fraterna amicitia tot vinculis Religionis, vicinitatis, & commerciorum
 „ aſtricta ad Majorem Dei Gloriam & ejuſdem Religionis incrementum in perpe-
 „ tuum coaleſcat, & ſic avita amborum populorum *libertas* & utriuſque Reip. pax
 „ & tranquillitas *contra omnes malevolorum & prava molientium machinas omneſque inſul-
 „ tus hoſtiles* tam domi, quam foris inconcuſſa maneat; Quòd benignè velit miſe-
 „ ricors ille Deus, cujus divino numini Dominationes Veſtras commendamus.
 „ Dabam ex alba aula 16. Junii, ſtyl. vet. 1654.

Veſter Bonus Amicus

Olivarus P.

Corollarii loco apponendum eſt ſolennes gratiarum actioni & lætitiæ memo-
 randæ dies fuiſſe utrinque dicatos. *Protektor* id notum fecit modo ut ſequitur.

„ **Q**uis neget benediſtam eſſe hanc Nationem, in qua tot mirabilia fecit extenſa
 „ manus Dei, non ſine formidine aut ſtupore? omnes id gentes, ſi quæramus,
 „ teſtabuntur. Revera enim tanta fuit Dei benignitas, ac ſi dixiſſet: *Anglia, tu pri-
 „ mogenita mea ac delictum meum es inter omnes populos.* cum nullis ſub toto cælo, qui
 „ circum Nos ſunt, ita egit Dominus.

„ Adjecto nunc novo aureæ huic amabilitatis ſuæ Catenæ anulo: donatâ ſcili-
 „ cet nobis Pace cum noſtris vicinis, Fœderatis Provinciis (reſtrictâ non tantum
 „ magnâ effuſione ſanguinis, ſed & eo, uti confidimus, & viribus mutuif con-
 „ ſtitis ad noſtram invicem deſenſionem) clamat *Dominus* ne ſimus ingrati. Eo ſine
 „ dictus eſt dies ſecundus Junii, quo gratias agamus pro pacificâ hac benediſtione,
 „ quam cauſam fore ſperamus multarum aliarum benediſtionum.

„ Aliarum quoque Dei benignitatum ne oblivifcamur. An non exſiccata fuit
 „ terra uſque adeo ut famem metuerimus? Animalia bruta defectu nutrimenti &
 „ potus afflicta vidimus. Sed præter expectationem quam fœcundos in terræ gre-
 „ mium imbres deſcendiſſe vidimus? metus ille in tantam ſummæ fertilitatis &
 „ abundantiaæ ſpem mutatus eſt, ut ei ſimilem vix quiſquam in hiſce Regionibus
 „ ſenſerit. Perpendamus viam qua Dominus munificentiam hanc nobis diſtribuit!
 „ quis venturam præviderat? Et quidem tam attemperatè ſtatim poſtquam ſimili
 „ precibus conſecrato die pluviâ à Deo flagitaveramus? An non evidens hoc te-
 „ ſtimonium eſt.

1. Modum obtinendæ hujus gratiæ partem gratiæ potiorem eſſe.

2. Necdum nos à Deo depulſos, ſpiritum ejus nobiſcum operari: eſſe ipſi in-
 ter nos populum quem amat; uſque adeo ipſi dilectam eſſe hanc nationem, ut
 ipſe

ipse eam excitet ad nominis sui invocationem, ad exoranda ea quæ vino & frugibus sunt meliora.

3. Ipsum optime nosse quo modo & tempore votis Agricolarum respondeat, & ipsa bruta exaudiat; multo autem magis timentes eum, idque tempore opportuno.

4. Postquam autem cælum hoc modo enarravit gloriam Dei, terraque ei suam fertilitate respondens; liquefcat animi nostri submittendo se admirabili huic bonitati: abundant feracitate in verbis & operibus charitatis. Et quia omnes loci tempeftiva hac pluvia fuerunt temperati: quidni & nos undequaque (semotis sopitisque omnibus litibus nostris) alter alteri manum amicitiam tendamus?

5. Videndo universalem hanc Dei gratiam, quidni separemur & avertamur universi à malis quæ nimis adhuc in usu apud nos sunt? quæ enumerare non est opus, utpote nimis cognita. Speramus autem verbi divini præcones, hac occasione concionaturos, eorum facturos esse mentionem. Concludamus cum Davide in Psalmo 107.

30. Et latati sunt, quia siluerunt: & deduxit eos in portum voluntatis eorum.

31. Confiteantur Domino misericordiam ejus: & mirabilia ejus filiis hominum.

32. Et exaltent eum in Ecclesia plebis: & in cathedra seniorum laudent eum.

33. Posuit flumina in desertum: & exitus aquarum in sitim.

34. Terram fructiferam in salsuginem, à malitia in habitantium in ea.

35. Posuit desertum in stagna aquarum: & terram sine aqua in exitus aquarum.

36. Et collocavit illic esurientes, & constituerunt Civitatem habitationis.

37. Et seminaverunt agros, & plantaverunt vineas: & fecerunt fructum civitatis.

38. Et benedixit eis, & multiplicati sunt nimis: & jumenta eorum non minoravit.

O utinam Homo laudet Dominum pro bonitate sua & pro factis mirabilium suis pro filiis hominum!

Ordines Generales hoc modo.

Quandoquidem infinitæ Dei Omnipotentis misericordiam visum fuit, labori Legatorum hujus Reipub. apud Dominum Protectorem Reipub. Angliæ, Scotiæ & Hybernæ, ita benedicere ut tandem die 15. Aprilis, proximè elapsi, inter utranque sit conclusus Pacis, Unionis & Fœderis Tractatus, extraditâ die 2. hujus Mensis Ratihabitione debita; Ordines necessarium duxerunt diem precibus & jejuniis ab omnibus ubique celebrandum edicere, tertium Mensis Junii: eo fine, ut Deo ex intimis animi penetralibus agantur gratiæ pro immeritâ benignitate quâ divina ejus Majestas tam clementer Fœderatas Provincias earumque Socias terras, Civitates & membra affecit, exaudiendo preces & gemitus, æstum justissimæ iræ avertendo, utranque nationem oculis suæ commiserationis respicien-

„ciendo, crudele, fanguineum Patriæque perniciosissimum bellum exterminando,
 „ & mutuam tranquillitatem, Pacem & concordiam restituendo. Deinde ut sup-
 „ plicibus & ardentibus oretur votis Divina Majestas, dignetur & in futurum fa-
 „ ctam beare Pacem, commodo bonoque Patriæ, & Ecclesiæ in ea Dei, ut & terra-
 „ rum Civitatum, ac membrorum ei associatorum, omniumque eorum quos ea
 „ res tangit: præsertim autem ut avertat faciem à peccatis utriusque populi, &
 „ deleat injustitias earum omnia ea illis remittendo & accepta ferendo secundum
 „ magnam misericordiam suam, eos adoptet in hæreditatem suam, stabiliendo in
 „ Gentem Sanctam: ut ejus munificentia & amor eos fervet, indies magis magif-
 „ que firmet in mutua Christiana charitate, corda ipsorum colligans ad Pacem sui
 „ nominis, ad protectionem, promotionem & incrementum veræ fidei, ut eo mo-
 „ do Sanctum Dei nomen tanto plus honoretur & extollatur, Ecclesia *Iesu Christi*
 „ ædificetur, & nostrarum omnium animarum Salus eo plus procuretur, & ut
 „ communis nostræ patriæ & Incolistarum Caro empta libertas conservetur: Idcirco
 „ mandatur ut dictus dies tempestive notus fiat & digne observetur.

Laus & Gloria sit Deo.

INDEX NOTABILIMUM
HISTORIÆ
PACIS BELGICÆ.

P ropositio P. Pechii Brabantia Cancellarii de conjunctione Provinciarum Belgii facienda de 23. Mart. Anno 1621.	Pag. 2
Responsio Ordin. General. Confœderat. Belgii ad dictam Propositionem de 25. Mart. 1621.	4
Procuratoria ac tabula Confœderationis inter Christianum IV. Regem Dania & Ordin. Generales Fœderati Belgii de 9. Augusti 1621.	8
Fœdus inter Georg. VVilhelm. Elector. Brandeburg. & Ordin. General. Confœderati Belgii de 4. Iun. 1622.	12
Explicatio prefati Fœderis de Anno 1624.	16
Confœderatio inter Ludovicum Regem Gallia & Ordin. General. Confœderati Belgii, de Anno 1624.	20
Confœderatio inter Iacobum Regem Magna Britannia & Ord. Gen. Confœd. Belgii de Anno 1624. 5. Iunii.	32
Confœderatio ac liga defensionis & offensionis inter Iacobum Magna Britannia Regem & Ordin. General. Confœderati Belgii de Anno 1625. 7. Decemb.	41
Confœderatio inter Magna Britannia, Daniaque Reges & Ordin. General. Confœderati Belgii de 9. Decemb. 1625.	49
Inclusio Principis Transylvania in prefatum Fœdus de Anno 1626. 18. Sept.	56
Contractus Provisionalis inter Georg. VVilhelmum Electorem Brandeb. & VVolfgangum VVilhelmum Principem Palatino-Neoburgensem de 9. Martii 1629.	57
Littera convocationis Ordinum Fœderati Belgii & sententia desuper Civitatis Harlemensis de Anno 1630.	72
Confœderatio inter Ludovicum Regem Gallia & Ordin. Generales Fœderati Belgii de Anno 1627. 28. Augusti.	82
Fœdus inter Elector. Brandeburg. & Ordin. Generales Fœderati Belgii de Anno 1632. 2. Aprilis.	97
Induciarum Pacisve Tractatio inter Provincias Belgii 1632.	101
Tractatus ad Septennium inter Gallia Regis Legatum Baronem Chamassaum & Ordines Fœderati Belgii Deputatos de 15. April. 1634.	163
	Fœdus

I N D E X.

<i>Fœdus offensivum & defensivum inter Gallia Regem & Ordin. Generales Fœderati Belgii de 8. Februarii 1635.</i>	171
<i>Tractatus inter Ludovicum XIII. Galliarum Regem & Ordines Generales Fœderati Belgii de 6. Sept. 1636.</i>	199
<i>Tractatus inter Elect. Brandeb. & Ordines Gen. Fœderati Belgii de 4. Sept. 1636.</i>	202
<i>Confœderatio inter Christinam Reginam Suecia & Ordines Fœderati Belgii de 1. Septemb. 1640.</i>	219
<i>Instructio Domini Thuillerii Legati Regis Gallia ne Pacis Tractatio se junctim instituat de 17. Septemb. 1640.</i>	227
<i>Tractatus inter Regem Gallia & Ordines Fœderati Belgii de 14. Febr. 1641.</i>	232
<i>Tabula Fœderis Ordinibus Fœderati Belgii à Rege Portugallia proposita 22. Junii 1641.</i>	234
<i>Tractatus praliminaris Pacis Germania inter Legatos Imperatoris Regum Gallia ac Suecia 1641.</i>	240
<i>Tractatus cum Domino Thuillerio Legat. Reg. Gallia & Ordin. Fœderati Belgii de 8. Mart. 1642.</i>	250
<i>Tractatus inter Regem Gallia & Ordin. Fœderat. Belgii de 30. Mart. 1643.</i>	256
<i>Articuli praliminare Legatis Ordin. Fœderati Belgii observandi priusquam cum hostibus Induciarum Pacisvè Tractatio instituat de 31. Octobr. 1643.</i>	262
<i>Articuli Ligæ Garantia inter Reg. Gallia & Ordin. Fœderati Belgii de 29. Februarii 1644.</i>	269
<i>Oratio Galliarum Regis Legati ad Ordin. Fœderati Belgii pro concedendo libero exercitio Religionis Catholica in privatis adibus 1644.</i>	278
<i>Tractatus inter Reg. Gallia ac Ordines Fœderati Belgii de Anno 1645. 10. Martii.</i>	291
<i>Gravamina Societatum India Orientalis ac Occidentalis, exhibita Ordinibus Fœderati Belgii 1645.</i>	296
<i>Tractatus inter Christianum Quartum Reg. Dania & Ordin. Fœderat. Belgii de Anno 1645. 13. Augusti.</i>	298
<i>Tractatus Garantia inter Reginam Regnumque Suecia ac Ordin. Fœder. Belg. de 15. Augusti 1646.</i>	303
<i>Confœderatio inter Ordines Fœderati Belgii & Civitates Bremam & Hamburgum, de 3. August. 1645.</i>	307
<i>Amplificata prædicta Confœderatio cum Civitate Lubeca, 1646. 25. Octob.</i>	309
<i>Tractatus provisionalis inter Portugallia Regem & Ordines Fœderati Belgii super controversiis de jurisdictione & territorio Fortalitii Gallia, 1645. 27. Martii.</i>	312
<i>Propositio Ordinum Zelandia pro conservatione Religionis Reformatæ de 16. Augusti 1645.</i>	315
<i>Articuli praliminare quoad Tractatus Pacis Vniversalis à Legatis Ordin. Fœderati Belgii ad deliberandum proposit. 1645.</i>	317
<i>Instructio Legatorum Plenipotentiariorum Ordin. Fœderati Belgii ad Tractat. Pacis universalis Monaster. de 28. Octob. 1645.</i>	328
<i>Marchionis de Castel-Rodrigo Epistola, ad eundemque Responso Ordin. Fœderati Belgii, de Tractatione Pacis seorsim instituenda, 1645.</i>	346
<i>Procuratoria Legatorum Plenipotentiariorum Regis Hispania ad Tractatus Pacis Monast. de Anno 1645.</i>	352
	Relat.

I N D E X.

<i>Relatio de matrimonio à Rege Galliarum cum Hispaniarum Principe hereditaria contrahendo; ac de Pacis Tractatione universâ Regina Gallia deferendâ ab Hispan. Rege.</i>	358
<i>Tractatus de copiarum classiumque educatione, inter Regem Gallia & Ordin. Fœderat. Belgii Anno 1646. 6. April.</i>	369
<i>Tractatus de navium educatione inter Regem Gallia ac Belgii Fœderati Ordines de 18. Aprilis. 1646.</i>	372
<i>Marchion. del Castel Rodrigo epistola, ad eandemque responsio Ordin. Fœderati Belgii, pro armistitio durantibus Tractatibus Pacis de 25. April. & 2. Maji 1646.</i>	375
<i>Articuli Pacis à Legatis Hispanis propositi unâ cum Responsione Legatorum Belgicorum de 17. Maji 1644.</i>	377
<i>Tractatus inter Regem Gallia ac Belgii Fœderati Ordines Mens. Iun. 1646.</i>	401
<i>Memoriale Secretarii Gallici Brusseti ad Ordin. Belg. Fœderat. de 27. Iul. 1646.</i>	407
<i>Domini Tuillerii Legati Regis Gallia propositio ad Ordin. Belg. de 8. August. 1646.</i>	409
<i>Responsio Legatorum Belgicorum ad querelas Ministrorum Reg. Gallia Mens. August. 1646.</i>	412
<i>Ordinum Hollandia sententia super Articulis Pacis Monasterii initis.</i>	413
<i>Responsio Ordinum Fœderati Belgii ad præfatam propositionem Domini Tuillerii.</i>	416
<i>Propositio Ordinum Hollandia, de instituendo Pacis Tractatu cum Hispanis.</i>	418
<i>Propositio de eodem negotio apud Ordines Zelandia de 13. Sept. 1646.</i>	422
<i>Responsio Ordinum Zelandia ad præfatam propositionem.</i>	423
<i>Declaratio Legatorum Belgicorum, ad eandemque Responsio Legatorum Reg. Gallia Monast. 1646. & 1647.</i>	455
<i>Philippi de Roy Consiliar. Reg. Hispan. ad Ordin. Fœderat. Belgii, Propositio vel narratio vera rerum omnium que Gallos inter atque Hispanos gesta fuerunt, postquam Vnitarum Belgii Provinciarum Legati Plenipotent. tanquam partis utriusque mediatores &c.</i>	463
<i>Domini de Servient Legati Regis Gallia Articuli pro conservatione Pacis Ordinibus Fœderati Belgii exhibiti, ad eosdemque Responsio Ordinum Hollandia.</i>	489
<i>Rationes quapropter Ordinum Fœderat. Belgii Legati Plenipotentiarum subsignaverint Articulos Pacis, de quibus conventum Monasterii de 5. Febr. 1647.</i>	498
<i>Propositio Ordinum Zelandia ad subsignationem Articulorum Pacis de 21. & 29. Ianuarii. Anno 1647.</i>	407. 531
<i>Propositio Ordinum Groninga & Omlandiaque super eodem negotio.</i>	516
<i>Propositio Ordinum Gelria eadem de re.</i>	519. 527
<i>Propositio Ordinum Frisia desuper.</i>	523
<i>Sententia Provinciarum diversarum Fœderati Belgii super Fœdere securitatis vel Liga Garantia cum Rege Galliar. inita.</i>	538
<i>Domini Heemstedii Relatio ad Ordines Generales Fœderati Belgii de variis rebus in Tractatu Monasteriensi sese offerentibus.</i>	548
<i>Domini Servient Legati Gallia epistola desuasoria Pacis cum Hispanis ad Ordin. Provinciarum Fœderati Belgii.</i>	554
<i>Intercessio Legator. Ordin. Belgii pro aversione novi telonii Oldenburgici in Visurgim, in Tractatibus Pacis Monasterii.</i>	563
<i>Leopoldi VVilhelmi Archi-Ducis inhibitio hostilitatis in mari adversus Incolas Fœderati Belgii 15. Iun. 1647.</i>	566

I N D E X.

<i>Fœdus securitatis inter Regem Gallie & Ordines Fœderati Belgii de 29. Iulii. 1647.</i>	572
<i>Attestatum Ordin. General. Fœderat. Belg. quo famam dignitatemque Legatorum suorum ad Tractat. Pacis Monaster. vindicant contra improbationes Legati Gallie Domini de Ser- vient, de 15. August. 1647.</i>	577
<i>Tractatus Commerciorum inter Hispanos & Civitates Hanseaticas de .$\frac{7}{11}$ Septemb. 1647.</i>	579
<i>Relatio Legatorum ad Ordin. Gener. Belgii de differentiis inter Gallos & Hispanos in Tract. Monast. de 21. Octob. 1647.</i>	585
<i>Acta inter Legatos Hispania ac Belgii de Negotio Religionis Bonorumque Ecclesiasticorum in Majoratu Sylva-Ducis, aliisque novis ac non decisus Articulis.</i>	588
<i>Domini Tuillerii Legat. Gallie propositio ad Ordin. General. Fœderat. Belgii de controver- sis inter Gallos & Hispanos de 23. Octob. 1647.</i>	597
<i>Dicti Domini Tuillerii memoriale ad Ordin. Generales de 15. Novemb. 1647.</i>	611
<i>Domini Nederhorstii rationes quare Pacem cum Hispanis Monasterii initam subscribere re- cusarit.</i>	616
<i>Refutatio prefatarum rationum dicti Domini Nederhorstii de 13. Mart. 1648.</i>	618
<i>Articulus singularis de Navigatione ac Commercii vi Tractatus Pacis inter Hispaniar. & Belgii Fœder. Legatos Plenipotentiarios initus Monast. Anno 1648. 4. Febr.</i>	628
<i>Litera Regis ac Propositio Legatorum Gallia, de Tractatu Pacis inter Hispanos & Fœderati Belgii Ordines.</i>	630
<i>Tractatus particularis Legator. Regis Hispania cum Principe Arausionensium de 8. Ianuarii & 30. August. 1647.</i>	633
<i>Propositio Legati Regis Gallia ad Ordines Generales Fœderat. Belgii de 17. Martii. 1648.</i>	638
<i>Memoriale à Legat. Gallia, Ordinibus Generalibus Fœderat. Belgii exhibitum 3. Aprilis. Anno 1648.</i>	647
<i>Sententia Provincia Frisia super Tractatu Pacis Ordinibus Gener. exhibita.</i>	651
<i>Sententia Provincia Zelandia super hoc negotio.</i>	658
<i>Sententia Provincia Ultrajectina desuper.</i>	661
<i>Propositio Ablegatorum Ordinum Generalium Belg. ad Provinciam Zelandia de 28. Aprilis. Anno 1648.</i>	663
<i>Ad dictam propositionem Responso Provincia Zelandia de 1. Maji. 1648.</i>	666
<i>Solemnis conclusio ac Publicatio Pacis inter Hispaniam & Belgium Fœderat. Monasterii. Mense Majo. 1648.</i>	675
<i>Instrumentum Pacis inter Regem Hispan. Philippum IV. & Ordines Generales Fœderat. Belgii de 30. Ianuar. 1648.</i>	687
<i>Propositio Legati Regis Hispaniarum ad Ordin. General. Fœderat. Belgii post confirmatam Pacem. 1649.</i>	707
<i>Contractus separatus inter Regem Hispaniarum & Fœderat. Belg. Ordines super Commer- ciorum ac Navigationum libertate de 22. Ianuar. 1650.</i>	710
<i>Instructio Dominis Deputatis Reg. Hispan. ac Ordin. Fœderati Belgii ad Cameram Bi-par- titam data, unâ cum mandatis Authoritatis ac formulis juramenti tam iudicum quàm Scribarum.</i>	716
<i>Initia belli Anglia cum Fœderatis Belgii Provinciis.</i>	729
	Exem-

I N D E X.

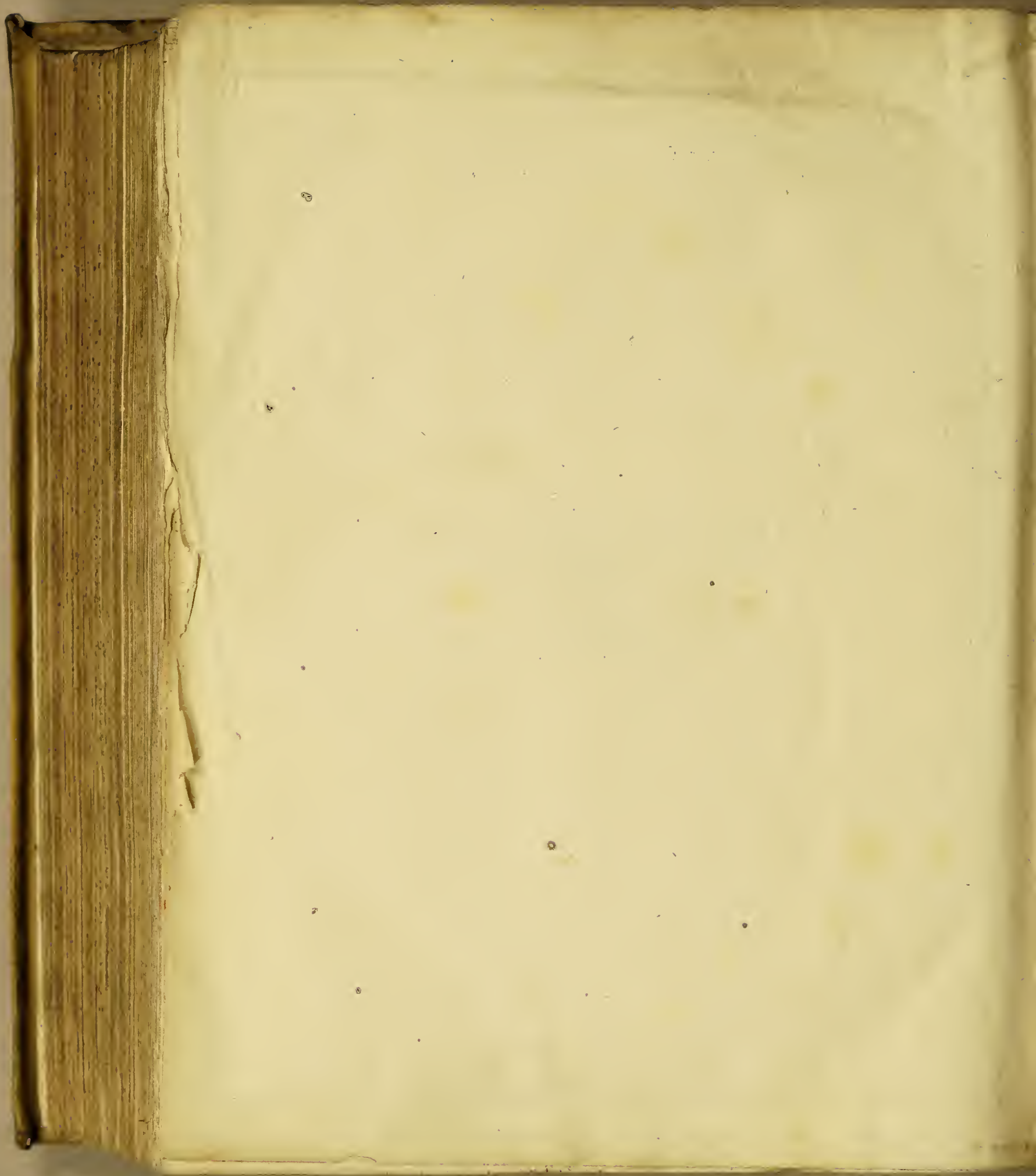
<i>Exemplum Pacis & mutui Commercii inter Henricum VII. Magnæ Britannia Regem & Philippum Archi-Ducem Austria Londini initi Anno 1495. 24. Februar.</i>	730
<i>Problema Fœderis à Belgis Fœderatis in 36. Articulis Anglis propositum.</i>	750
<i>Oratio Legatorum Fœderati Belgii ad Parlamentum Anglia.</i>	757
<i>Declaratio belli, sive Retorsionis Fœderati Belgii.</i>	794
<i>Eadem ab Anglis.</i>	804
<i>Problema Fœderis ab Anglis Propositum 27. Articulis.</i>	837
<i>Pax Anglo-Belgica.</i>	853

F I N I S.

F 654

A 311 h

88/ALS

le pte

